

*Hivatalos
Lapja*

Turista

K

elet- és dél-kínai utazásom során, Chang és Liu — kínai kísérőim és barátaim — tanácsára rövid, egy napos túrára indultunk a Canton — Shanghai között, az utóbbitól mintegy 400 km-re, a legközelebbi vasútvonaltól (Hanchow) is 157 km távolsága miatt sajnálatosan ritkán látogatott, Tjian-shang hegység magas hegysorai közt meghúzódó Tjia-mu, vagy — magyarul fordítva — az „Ég szemei” hegyekbe.

A vidék furcsa nevét Liu azzal magyarázta, hogy számos, átlagban 800—1200 m magas hegyek között két magasabb áll, amelyek csúcán sajtós, kör alakú tengerszemek képződtek. A tiszta vízű, sötétkék tavakban megcsillanó égbolt és az égen úszó, vízben tükröződő bárányszerű felhők valóban óriási, könnyben úszó szemek illúzióját keltik a látogatóban. Chang viszont zegzúgos arcú, hanyattfekvő óriásnak nézte a vidéket, akinek szemei — mondta mosolyogva — magas kúpokról kémlelik az eget.

A roppant terület régen egy shanghai kereskedő volt és mint Kínában sok egyéb terület, ez is tiltott volt a természet szépségeit rendre felkutató és felkereső turisták számára.

A hegység középvonalában végighúzódó, több mint száz km hosszú, termékeny Ling-Lung völgy a Kelet-kínai tengerbe ömlő Fucsungsiang folyamtól vezet fel az „Ég szemei” közé, sőt azon is túlhalad. A meredek hegyoldalakat sűrű, már szubtrópusi jellegű növényzet borítja.

A Tjia-mu hegyek tulajdonképpen két magas, vulkáni kúphoz hasonló, meredek tömb-csoportból áll-

Csang és Liu minden akadálylallyal megbirkózik

keleti Tjia-mu felé. A páras meleg még itt a hegyek között is szívrepesztő. Barátaim is fújtanak és időnként „gyönyörködünk a tájban” — felkiáltással, meg-megállnak. Ez az útszakasz igen zord, különösen vad külsőt kölcsönöz a tájnak a monumentális sziklákkal övezett, sűrű növényzettel benőtt 15—20 m mély szurdok, amelynek párkányán vezet el útunk. A leomlott hatalmas sziklatömbök között keskeny patak csordogál.

A sűrű lombok között, közvetlenül a „lábunk előtt” elő-elővillan a völgy régi településének, Tian-Csan-Csu falucskájának körvonala. Liu eimondja, hogy itt született Chun-Jou-we híres kínai alpinista, Tibetkutató. A faluból kiszaladó gyerekek a felnőtteket is kihívják, akik megtudva útunk célját, minden szabadkozásunk dacára hozzánk csatlakoztak, teával kínáltak és oldaltáskámba cukornádat erőszakoltak, frissítőnek.

A falu után 4 óras kapaszkodás, nehéz út vezet a nyugati Tjia-mu csúcsára. Az „utat” szegélyező növényzet lassan megritkul, majd a csúcs közelében csak néhány jellegzetes magas hegyinövény tengeti életét a kopasz sziklák között. A pazar körkíllítás és a friss levegő minden fáradtságért kárpótol. A helybeli Ling a távoli Lushan hegység körvonalaira hívja fel a figyelmemet.

A Tjia-mu hegyek a szoros értelmében elsőrendű túraterrület, amelyet igen találóan nevezett el Pai — híres kínai költő — Csecsiang tartomány gyönyegének.

Steinmann Henrik
aspiráns

EGY NAP A
TJIA-MU
HEGYEKBEN

nak, magasságuk 1567 és 1543 m. A Ling völgy és a közelében álló keleti Tjia-mu szintkülönbsége kb. 1000 m. A nyugati Tjia-mu távolabb áll. A hozzávezető út, a Csu-tne-ling völgyecske csodálatosan szép. A két

Tjia-mu közt útunk egy kisebb hegyre vezet. A 975 m magat Csu-tne gerincén egy 484-ben (Tang dinasztia) épült templomromhoz érünk, amely után meredek lejtőn, éles szerpentinen óvatosan ereszkedünk le a

Kilinduló állomásunk a Ling Lung völgyi Hsua-csin falu egyik kapuja

Útban a nyugati Tjia-mu felé

Kezdhetném számvetéssel köszöntőmet — az 1961. évre visszatekintve — de az elmúlt év során sokat olvashattak eseményeinkről, eredményeinkről, s a zárszámadás csak most készül. Így most inkább hagyjuk ezt!

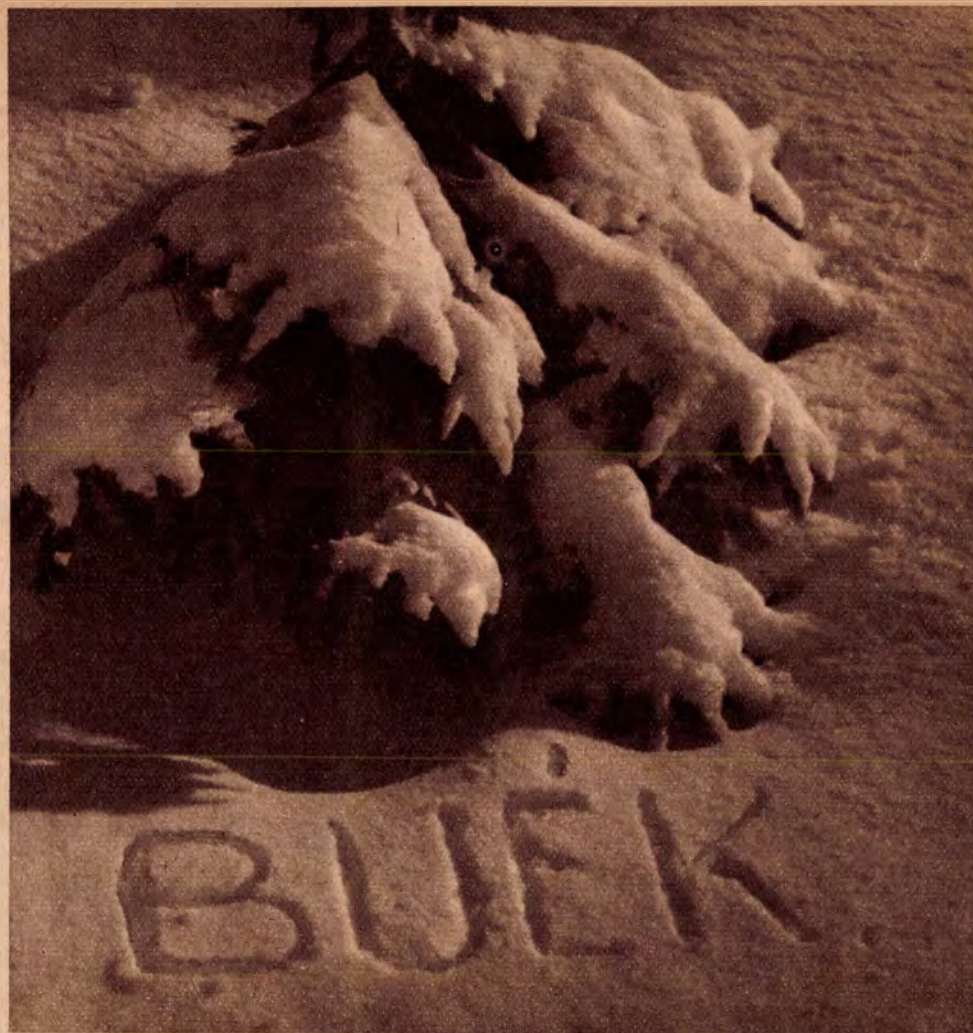
Régi, nagyon régi szokás az új év küszöbén, hogy jókívánságokkal köszöntük egymást. **BOLDOG ÚJ-ÉVET!** — mondjuk, és mondtuk akkor is, amikor a valóság csak igen-igen kis rétegnek hozott valóban boldogságot, megelégedést, sikereket. A tömegek, a kiszákmányolt munkás, szegény-paraszt, vagy „értelmisségi” továbbra is a kiszolgáltatottságot, a nyomort, munkanélküliséget kapta osztályrésztül, no meg a háborút, üldözést, a haladó gondolkodásúak, a nép felszabadításáért küzdők pedig börtönt, rabságot...

Különösnek hat talán, hogy 17 évvel felszabadulásunk után — amikor számunkra minden újév valóban még szebbet, boldogabbat jelent — ilyen gondolatokkal foglalkozom.

De beszélünk kell, és foglalkozunk kell ezekkel a gondolatokkal, mert a világon sok százmillió ember számára még mindig nem követi öröm és boldogság az újévi köszöntőt. Bár az elnyomott és gyarmati sorban élők eddig talán soha nem látott méretű felszabadításáért folyó megmozdulásoknak vagyunk tanúi, mégis 1962. küszöbén még milliók néznek a létbizonytalanság elé.

Mi már ott tartunk, hogy nem is egy-egy évre tekintünk előre, s az újév minél csak „naptári”, jelzése életünknek, nagy terveinknek, az egészek, amit még boldogabbnak kívánunk, s amiért mind többen és többet teszünk. Az újév csak egy részlete az egész s célkitűzésnek, a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. Kongresszusán számunkra is körvonalazott, életünkben elérhetővé vált kommunista társadalom felépítésének.

S ha ezt vesszük figyelembe, akkor számunkra az is világos, hogy a következő évek mind több millióknak hoznak boldogságot, szabadságot. A kommunizmust építő, Szovjetunió vezette hatalmas szocialista tábor, a világszerte erősödő kommunista és munkáspártok harca, a felszabadult gyarmati

népek példája, a békevilágmozgalom fokozódó ereje, a ma még elnyomott milliók számára is a kiharcolható felszabadulást, a nyugodtabb munkás életet, a dolgozók valóban boldog újéveit jelentik.

Kell, hogy ezek a gondolatok foglalkoztassanak bennünket, természetbarátokat 1962. küszöbén. A természetbarát mozgalomnak harcos múltja van. A „természetbarátok” soraiban már felszabadulásunk előtt évtizedekkel is sokan küzdöttek kommunisták és más haladó gondolkodású emberek a dolgozó nép igazáért. Terjesztették a marx-lenini tanokat, neveltek, szerveztek, felhasználva a természetjárás adta lehetőségeket. S már akkor is évekre tekintettek előre a mai, az akkor még csak álmódott szocialista társadalom felé. Az ő munkájuk, a mozgalom múltja is kötelez bennünket, hogy a boldogabb évek elé tekintve növeljük eredményeinket, sikereinket még szervezetten, átgondoltabb, megfontoltabb munkával. Növel-

jük ennek érdekében ismereteinket is. Magunk és egyben a szocialista tábor sikereinek növelésében, az imperialista háborús veszély elhárításáért folytatott küzdelemben, minden front fontos és minden munkaterület, minden mozgalom a maga lehetőségeinek felhasználásával, a maga eszközeivel épít és harcol.

A természetbarát mozgalom a magyar testnevelési és sport mozgalom keretében az utóbbi néhány évben igen nagy eredményeket ért el. Ezt elsősorban a szocialista társadalmi rend megszilárdulásának, sikereinek köszönhetjük. Eredményeinket 1962-ben is fokozni akarjuk. Továbbra is azt a főfeladatot tartjuk szem előtt, hogy a természetbarát mozgalom mindenki számára az egészséges körülmények közötti testnevelést és sportot jelentse. Programunk összeállításában gondolunk arra, hogy felmőtsék és gyerekeink megtalálja az egyre bővülő érdeklődési körnek megfelelő szórakozási lehetőségeket.

A természetbarát szervezetek ennek megfelelően szerveznek sétákat, gyalogos, kerékpáros, evezős és sítúrákat, motoros és autós túrákat, különvontas és autóbuszos országjárásokat, sziklamászó és barlangtúrákat, üdülő, találkozó és kutató táborokat, tájékozódási versenyeket.

Mozgalmunk segítse elő a hazai megismerését, a hazaszeretet elmélyülését, az egészség fokozását, a munkára és eredményeink megvédésére kész emberek kialakítását. Segítse a KILIÁN Testnevelési Mozgalom, s az Ifjúság a Szocializmusért Mozgalom eredményeinek továbbfejlesztését, hiszen mindezek a szocialista társadalom eredményeinek és erőneik fokozásához vezetnek. — Terjesszük tovább a természetjárással kapcsolatos ismereteket.

A természetbarát mozgalom sok öröm, boldogság, új erő forrása. Legyen az, az új esztendőben is, a mozgalom résztvevői, tagjai s valamennyi szervezője, vezetője számára.

Székely Miklós

Új Turista

Egy év eredménye: száz tag és sok Kilián-pont

A Nyíregyházi Közgazdasági Technikum Pénzügyi Tagozatának szakosztálya 1961. januárjában alakult meg. Ekkor mintegy 25 tag kapcsolódott be munkánkba. Ezek a lelkes lányok és fiúk szorgalmasan tanulták a tájolás „művészetét”, ismerkedtek a térképjelekkel. Voltak nehézségeink, s ezekben a kezdeti időkben bizony nagyon jól esett a gondoskodás, amellyel az iskola sportköre és az idősebb természetjárók, a PTE Szabolcs megyei osztálya — személyesen dr. Huba Endre, a PTE megyei elnöke — támogatott bennünket. Kaptunk tájolókat, térképeket, s igen értékes előadásokat is tartottak nekünk.

Igy indultunk...

A kezdeti idők után sorra tettünk kisebb-nagyobb túrákat a sóstói erdőbe, ahol gyakoroltuk az elméleti ismereteket is. A szakosztály létszáma rövid három hónap alatt megkétszereződött.

Végre a várva-várt napon elindulhattunk első, önálló túránkra a Bükkbe. A Lillafüred—Fehérlápa—Bükkszentkereszt—Hollóstatóti út gyönyörű élményt nyújtott.

Április végén már több mint hetven tagunk volt. Ebben az időben szerveztük meg szakosztályunkban a Kilián mozgalmat, s második élményszerző bükki túránk május elején már ennek jegyében zajlott le.

S az idő közben szinte repült. Nyáron bükkszéki táborozás a techni-

kum kiszeseivel; részvétel a PTE nyári programjában; gézaházai táborozás; s már ismét „iskolaidót mutatott” a naptár. Jókedvűen, sok-sok élménnyel gazdagodva jött ismét egybe a szakosztály tagsága.

Szeptemberben és októberben két kerékpártúrát vezetünk a Bodrogkanyarba, egy alkalommal Erdőbénye a túránk célja.

Novemberben évadzáró túrát vezetünk a Bükkbe, ezúttal Szentlélekre, a Herman Ottó turistaházhoz.

November 6. ismét jelentős állomása a szakosztályi életnek: — részt vettünk a „Józsa András Emlékversenyen”, amelyen leánycsapatunk — Moravec Júlia és Karácsony Éva — második helyezést, míg fiúcsapatunk a nyolcadik helyezést szerezte meg.

Ennyit végeztünk rövid egy év alatt, s az eredmény?

Több mint száz tag; mintegy 8—900 Kilián-pont; egy kis „turistatudomány”, és sok-sok nagyszerű élmény.

A közeljövőben megszervezzük szakosztályi tagjaink továbbképzését, mert szeretnénk elérni, hogy jövőre még több túrán, versenyen vehessünk részt; megalapítsa szakosztályunk jó hírnevét, s szeretnénk mi is segíteni — innen Szabolcsból —, előbbre vinni a magyar természetbarát mozgalom sikerét.

Marik Sándor
szakosztályvezető

Üzenet Földeákra

Igen kedves levelet kaptunk Lukács Pista barátunktól, az igási állami gazdaság 16 éves dolgozójától. Azt írja, „nagy kedvelője vagyok a turistaságnak, s a Turistának is. Szeretek túrákat tenni és hacsak tehetem, kis expedíciót indítok, amelyen négyen-ötven mindig összejövünk.” Azt írja Lukács Pista, hogy szeretné közelebbről megismerni munkánkat, szeretne gyakrabban levelezni és eredményes, jó munkát kíván nekünk.

Kedves Pista barátunk! Ezúton küldjük üdvözlőnkünket és örülünk érdeklődésednek. Szívesen adunk bármikor tájékoztatót, tanácsot, hogy az állami gazdaságban mielőbb megszervezhesd a természetjáró szakosztályt. Ezúton üzenjük Neked is, dolgozó társaidnak is, hogy Ti, akik többet vagytok a természetben, a levegőn, mint a városi ember, mégis felüdülést, szórakozást találtok, ha elmentek más tájakra, ha utaztok, megismeritek hazánk szépségeit, amellyel mégjobban elmélyül bennetek a honszeretet, amellyel tanultok és szórakoztok is.

Várjuk leveledet, amelyre mindenkor szívesen válaszolunk.

Üdvözöl Téged és az állami gazdaság minden dolgozóját a

Szerkesztőbizottság.

A TERMÉSZETJÁRÁS HATALMAS FEJLŐDÉSÉRŐL SZÁMOLT BE A BTSZ ELNÖKSÉGI ÜLÉSE

„A Budapesti Természetbarát Szövetség elnöksége megtartotta évvizsgáló elnökségi ülését, hagyományok szerint a Dobogókői Turistaházban. Az ülés napirendjén a BTSZ bizottságainak beszámolója szerepelt az év folyamán végzett munkáikról. A gazdasági bizottság jelentése szerint a befizetett tagdíjak alapján kimutatható, hogy a Szövetségnek Budapesten már több mint harminchárom ezer tagja van. A tényleg túrázó turisták száma azonban ennél sokkal több, mert ebben a számban nincsenek benne a rendszeresen túrázó úttörők és igen sok túrázó KISZ-tag sem.

A túrávezetők tanácsának elnöke arról számolt be, hogy eddig az év folyamán 450 levizsgázott túrávezetőnek készítették elő a minősítési papírjait és ebből 230 már át is vette a túrávezetői okmányt és jelvényt.

A Kilián bizottság beszámolója szerint Budapesten 280 túrávezető végezte el a Kilián-mozgalom vezetői tanfolyamát és ebből 150 át is vette és használja a Kilián-peccetét. A labdarúgás után a természetjárás bizonyult május óta, a mozgalom megindulásától mostanáig a legnépszerűbb sportágnak a Kiliánzóók tömegi körében.

A vízi-bizottság jelentette, hogy 61 budapesti üzembem vagy vállalatnál foglalkoznak rendszeresen vízitúrázással.

A technikai bizottság jelentette, hogy a budai hegyek és a pillisi erdők turistatájékoztatói a Közlekedési és a Postás Természetbarát Egyesület tagjai társadalmi munkában elkészültek.

Az ifjúsági bizottság jelentette, hogy ez évben megindult munkája jól halad előre. Szaporodik a fiatalok száma a természetbarát osztályokban.

A táborelőkészítő bizottság bejelentette, hogy megkezdte az 1962-ben Tatatóváros melletti rendezendő 4000 személyes Budapesti Természetbarát Tábor megépítését és megrendezésének előkészületeit.

Tájolni tanulnak az újoncok

Start! Indul a kerékpáros osztag

NINCS POLITIKAMENTES SPORT HONVÉDELEM, HAZASZERETET

Természetbarát osztály vezetőjének lenni ma már nem csak cím, rang, nem is csak népszerűség kérdése. Persze, a népszerűség elengedhetetlen feltétel — de még nem minden. Az osztályvezetőnek ma már nemcsak a természetjárás ismereteiben kell „otthon lenni”, hanem olyan vezető akarnak természetjáróink az élen látni, aki politikai, erkölcsi és sport szempontból egyaránt alkalmas tisztségének betöltésére.

A Vasas T. E. osztályvezetői számára rendezett négyhetes

Bartos Gyula, a Vasas T. E. főtitkára előadást tart

kitottuk a napirendet, hogy elbeszélgethessünk a „tanulókkal” s megkérdezzük: milyen ismereteket szereztek az iskolán.

Horváth Erzsébet, az EMAG osztályvezetője jelentkezett elősők szólására:

— Az első két héten döntően politikai oktatásban részesültünk, ami nagyon hasznos volt. Igen sok esetben fordulnak

Horváth Erzsébet, az EMAG-ból

A Vasas osztályvezetők iskoláján

hozzánk a tagok politikai, szervezeti kérdésekben s az iskola után sokkal felkészültebben foglalkatunk állást és adhatunk felvilágosítást. A természetjárás ma nem öncélú. A tagokat nevelni kell a sport és szórakozás mellett, s ehhez a vezetőnek fel kell készülnie — mondta Horváth Erzsébet.

Diógyőrből Lendeczky László vett részt a tanfolyamon. Boldogan jöttem ide — mondotta — mert a szakmai ismereteket sokkal inkább rendszerbe tudom foglalni, ami a további munkámban, különösen a szervezésben nagy segítségem nyújt.

Órhalmi Mihály, a Budapesti Hajtóműgyárba viszi el az iskolán szerzett ismereteket. „Sok szép eredményt értünk el a szocializmus építése terén. Azt akarjuk, hogy munkánkat jó kezekbe rakjuk le, s az ifjúság méltó örökösünk legyen. Tanulnunk kell, s amit tudunk, tovább akarjuk adni fiataljainknak. A hazaflas nevelést egyik fő feladatunknak tartjuk, s az iskolán ehhez sok hasznos ismeretet szerezünk.”

Réder János, a Csepeli Vas-mű természetbarát osztályának vezetője a tömegesítés fontosságáról nyilatkozott. Az iskola után — mondotta — minden erőmmel azon leszek, hogy a Vas-mű dolgozói körében — akiknek egészségügyi szempontból rendkívül fontos a természetjárás — minél nagyobb propagandát fejtsék ki. A mi 30 ezer dolgozónkból aránylag nagyon kevés a tag, bár az

Hallgatók az iskolában

utóbbi időben örvendetes érdeklődés mutatkozik.

Azt a kérdést tettük fel, hogy lehet-e ma politikamentes sportról beszélni.

Pállinkás Lajos, a Mávag osztályvezetője így válaszol:

— Ahogy ma minden becsületes dolgozó ilyen vagy olyan formában rendszerünk mellett politizál, természetesen a sport sem lehet politikamentes. Mi, természetjárók pl. akkor is politizálunk, amikor a dolgozót a kocsmából a szabad levegőre visszük. Hiszen az egészséges ember többet termel a maga s a köz hasznára. A sport ma honvédelem is, nevelés a hazaszeretetre, s mi más lenne ez, mint a legnemesebb értelemben vett politizálás. Persze — mondotta — akadnak, akik a lényegét el szeretnék ködösíteni, vagy félre akarják magyarázni. Akik azt állítják, hogy van és legyen politikamentes sport. Ezek az emberek politizálnak leginkább, de — ellentünk.

Ezeknek azt üzenjük — s az iskolán tanultak csak megerősítettek bennünket — a politikát bízzák ránk, azt majd a párt útmutatása alapján mi irányítjuk.

Igy szólott hozzá Hauch István is, aki a székesfehérvári Általános Mechanikai Gépgyár természetjáróit vezeti és még sokan mások, akik több tudással, nagyobb felkészültséggel vezetik majd osztályukat és segítik a természetbarát mozgalmat nemcsak célkitűzéseit.

A Vasas T. E. vezetőit elismerés illeti az iskola megrendezéséért.

Lendeczky László Diógyőrt képviseli

iskola tananyaga éppen e szükséges tényezők továbbfejlesztését szolgálta s a jól összeállított tematika bizonyára segítséget nyújt a résztvevő vezetők további munkájához.

Amikor az iskolát meglátogattuk, éppen Bartos Gyula, a Vasas T. E. főtitkára tartott előadást. Engedélyével megsza-

A Turista

munkájának értékelése szerepelt az MTST elnökségi ülésének tárgysorozataiban.

Megvizsgálta az Elnökség a lap szerkesztési és szervezési kérdéseit, eredményeit, nehézségeit és hibáit egyaránt.

A sok hozzászólás azt bizonyítja, hogy a lap működésén túl, az MTST nagy figyelmet szentel a természetjárás sportjának, s a legmesszebbmenő támogatását biztosítja.

Megállapította az Elnökség, hogy: „szerkesztőbizottságunk a lap színvonalának és népszerűsítésének emelése érdekében eredményes munkát végzett. A lapban megjelent írások megfelelnek a párt és az MTST politikai és mozgalmi célkitűzéseinek. ... a lapot a széles tömegek részére továbbra is úgy kell szerkeszteni, hogy az minél hatásosabb propagandát fejtsen ki a szervezett turisztika érdekében ... — hogy színes, olvasmányos legyen és töltsen be a hazaflas nevelés fontos feladatát.

...előtérbe kell állítani a Kilián Testnevelési Mozgalom népszerűsítését, ... az egyesületekkel, osztályokkal való szorosabb kapcsolatot kell megszervezni s a lap népszerűsítése érdekében hatásos propagandát kell kifejteni, hogy az előfizetők számának emelésével szélesebb körben segíthesse a mozgalom szervezését.”

Az Elnökség hangsúlyozta, hogy a lap különleges feladata a természetjárás sportjának megköveteltése, népszerűsítése, s hazánk tájainak megismerésén, a baráti országokkal való kapcsolatok ápolásán keresztül a hazaflas nevelés, a honszeretet elmélyítése.

Hegyi Gyula, az MTST elnöke végül köszönetét fejezte ki a szerkesztőbizottság munkájáért.

A vegyipariak megértették a természetjárás jelentőségét

Kedves Turista!

Bár először jelentkeztem levelemmel, mégis mint régi ismerőst üdvözölhetem a Turista szerkesztőségét.

Nem egy kellemes órát töltöttünk el a lap olvasása közben, sok szép élményben részesülve, amikor olyan tájakról olvastunk, ahova nekünk, kázinobaricikál turistáknak még nem sikerült eljutni.

En is írok egy pár sort fiatal osztályunk életéről.

Kázinobaricika a festői Bükk hegység közelében fekszik. Második ötéves tervünk nehézevegypari központját fejleszti a várost.

Most kezd városunkban szárnyait bontogatni a természetbarát mozgalom. Ennek annál is inkább nagy jelentősége van, mert a vegyiparban fokozottabban szükséges a dolgozók egészségvédelme.

Mind jobban kezdik dolgozónk a természetbarát mozgalom jelentőségét megérteni és nagyra értékelni.

1960-ban alakultunk meg, 42 fővel. Ekkor még egyedüli osztály voltunk a területen, mint a Borsodi Vegyi Kombinát osztálya. Ma már 140 fő a létszám, s területünkön 4 osztály működik.

Elkészítettük 1962. évi tervünket,

amelyben 42 változatos túrát terveztünk. Túrávezetői tanfolyamot is indítottunk.

Persze, vannak hiányosságok is; pl. a turistaházak kérdése. Csodálkozunk kell, hogy nem egy esetben helyigénylésünket visszautasították, s amikor kimentünk a turistaházba, az egész ház csaknem üres volt. Igényeltünk pl. 11 helyet a Vörösmarty menedékházban, azt meg is kaptuk. Újabb 2 jelentkezőnek kértünk még helyet, azt telefonálták, szó sem lehet róla. S az egész százzsemélyes turistaházban tizenegyen voltunk egész héten.

Terveztünk egy kulcsos turistaház létesítését a Bükk-hegységben, mivel a fejlődés szinte köveletőleg írja ezt elő számunkra. Remélem, az illetékes szervek segítséget nyújtanak ehhez.

Kérem, közzöljék a lapban köszönetünket vállalatunk vezetésének az általuk nyújtott segítségért, melyet a mozgalom érdekében tettek.

Köszönetet mondunk az Ózdi Természetbarát Osztálynak is azért a sporttársi segítségért, melyben bennünk részesítettek.

Borsodi Vegyi Kombinát természetbarátai nevében,
Vass János oszt. vezető

A tatabányai
bányászok
társadalmi
munkában épült
kulcsosháza
Tornyópusztán

Komárom megye csak egy ugrásnyira van a fővárostól. Pesti turisták gyakran barangolnak a Gerecse festői szépségű erdeiben, de elvetődnek távolabbra is a Vértes nyúlványaihoz. Esztergom a turistáknak és kirándulóknak valóságos Mekkája, de sokan „felfedezték” már Tatát is, szépséges környékével, a romantikus várral és svájci képre emlékeztető bodrozó tavával.

Komárom látványosságait tehát nem kell bemutatnunk. Ehelyett mutassuk be inkább a megye természetjáró sportját. Néhány villanásnyit a megyei turisztika belső világából.

Látványosság van — de víz nincs. Ez a Gerecse és a Vértes turistáinak egyik legnagyobb fájdalma. Bizony ha nagyobb útra mennek (de még kisebbre is talán) a turistaszakban a legnagyobb helyet az ivóvíz foglalja el.

A bajt csak tetézi, hogy a Komárom megyei hegyekben egyáltalán nincs menedékház. Többnapos túrát ezért nagyon nehéz lebonyolítani. Vagy a hegyi falvakban keresnek szállást, vagy valami szénapajtában, de mindenképpen nehezen és körülményesen éjszakázhatnak csak a hegyekben.

Némiképpen segít a tatabányai turistákon az a kulcsosház, amelyet a Tatabányai Sport Club létesített Tornyópusztán. Ha a gondnokot előre értesítik, akkor felmegy a kulcsosházhoz és elszállásolja a természetjárókat.

1961. sikeres éve volt a tatabányai természetjáróknak. A megyei Természetbarát Szövetség tagjainak száma 250-nel szaporodott és ezzel meghaladta az ezret. Amikor a szövetséget felkerestük, éppen a tatabányai Mezőgaz-

dasági Technikum jelentkezett és közölte, hogy megalakítják a természetjáró csoportot. Ez lesz a 19-ik osztálya a megyei szövetségnek.

A sok szép látnivaló közül is kiemelkedik a Vértes hegységben a XII. századból származó Vörös Kolostor rom. A szép műemlék, komor boltíves ablakaival egyike a környék legértékesebb műemlékeinek.

Annál szomorúbb, hogy kellő felügyelet hiányában még mindig sok garázda személy akad, aki lefeszíti a romok köveit és minden módon rongálja a becses relikviát.

A túra lelke — a túravezető... Tudják ezt a megyei természetjárás vezetői is, ezért nagy gonddal képezik a túravezetőket. A fejlődésre jellemző, hogy míg 1950-ben összesen 12 túravezetőt oktattak, addig az idén már közel 50-et.

A túravezetők négy nagyszabású terepjáró versenyen vettek részt, ezek közül két másodosztályú, és két harmadosztályú.

Keressd az útjelzést! A Gerecseben valóban keresni kell, mert még csak most készül. Igaz, hogy nagy fáradtsággal és áldozatkészséggel. Az oroszlányi és az almásfüzitő—timföldgyári természetjárók nagy segítséget nyújtanak az útjelzések elkészítésében.

1962 tavaszán, ha valaki leszáll a vonatról a dorogi, tokodi, vagy a lábatlan állomáson, már ott találja majd a kifüggesztett útjelző-táblákat.

Ha már Oroszlány nevét kiejtjük, hadd hívjuk fel Olvasóink figyelmét valamire. Ha ugyanis valaki két legyet akar ütni egy csapásra,

vagyis látni akarja az ősi természet egy szép darabját és meg akar ismerni egy egészen új várost — látogasson el Oroszlányba. Az öreg Vértes lábánál valami olyan vidító látványt talál, amilyen kevés van az országban. Egy új város nőtt ki itt a földből, üde színhatású, merészen épített modern sugárúttal és épületekkel, a házak közé szellemesen elhelyezett üvegtetős üzletházakkal.

Élmény!

Vannak Komárom megyében specializált szakosztályok is. Itt vannak mindjárt a dorogi sziklamászók, sok szép, nehéz sportfeladat ügyes végrehajtói. De ügyesek voltak másban is. A múlt évben cserealapon Ausztriában jártak, és megmászták az alpesi sziklákat is.

Tennei Laci bácsit mindenki ismeri Tatabányán, a természetjárók pedig az egész megyében. Nyugdíjban van, de csak a munkából és nem a turisztikából. Ő a megyei természetbarát szövetség fáradhatatlan elnöke.

Ha a hegyekbe megy, az nemcsak szórakozás és élvezet számára, hanem komoly kötelesség is. Az elnökségi tagokkal felváltva, egyedül vagy neki a hegyeknek. Ilyenkör ellenőrzi, nem hagytak-e hátra a turisták áruló jeleket holmi rongálásról, rombolásról, eloltották-e gondosan a táborhelyeken a tüzeket. Vasárnap különösen a fiatalok viselkedését kíséri figyelemmel, s ha azt látja, hogy rosszul bánnak az erdővel, nem restelli megfedni őket.

Sok sikert, szép túrákat és menedékházakat kívánunk a lelkes Komárom megyei természetbarátoknak!

— s —

VERSENYHÍREK

A Vörösmarty Gimnázium Sportköre Csikóvaralja és Lajosforrás környékén II. osztályú és ifjúsági tájékozódási versenyt rendezett. Az indulók száma meglepően nagy volt: 170 fő. A 3x1 versenyből álló csapatok nagy küzdelmet vívtak az elég nehéz versenypályán.

Eredmények: „A” részleg (táv: 10475 m, színt: 800 m): 1. Végh BEAC, 2. Salamin P. MAFC, 3. Balogh T. Bp. Spartacus. „B” részleg (9850 m, 760 m): 1. Pataki Bp. Spart., 2. Kondorossy Vörösmarty, 3. Kamarás L. UVATERV. „C” részleg (9375 m, 760 m): 1. Bódy MAFC, 2. Kamarás I. UVATERV, 3. Kemény BEAC. Csapatban: 1. MAFC I. 13 hp., 2. Bp. Spartacus 13 hp., 3. BEAC 13 hp., 4. UVATERV 14 hp., 5. Vörösmarty I. 17 hp., 6. MAFC II. 21 hp. Az ifjúsági csapatversenyben: 1. BEAC I. 9 hp., 2. MAFC I. 10 hp., 3. Vörösmarty I. 12 hp.

A Magyar Ifjúság szerkesztősége vándordíjért Biatorbágy és Törökbalint között versenyzett a mintegy 150 résztvevő. **Eredmények:** Fiú ifjúsági II. oszt.: 1. Bp. Pedagógus, fiú ifjúsági III. oszt.: 1. Kisteleki Gimn. leány ifjúsági III. oszt.: 1. Bp. Pedagógus.

Január 20—21-én másfél napos tanácskozást tart a Szövetség a VT elnökök és megyei megbízottak részvételével. A meghívókat a Megyei TST-ken keresztül küldi ki az Országos VT.

Bányász turisták
útban a Gerecse
felé

Camping

A Szovjetunió balti köztársaságainak eszperantista campingezői az utóbbi három évben három nyári nagytáborozást tartottak: 1959-ben a Lett SZSZK-ban, 1960-ban az Észt SZSZK-ban, míg idén nyáron a Litván SZSZK-ban. Ebben az esztendőben a litván Moletalban, a sok tó és hatalmas nyírfaerdők vidékén, több mint 200 szovjet campingező jött össze, nemcsak a balti köztársaságokból, hanem a Szovjetunió más részeiről is.

Mint hogy a tihanyi és a balatonföldvári campingek 1962-ben megnyitják kapukat a külföldiek előtt is, az Országos Idegenforgalmi Tanács „Campingezés Magyarországon” c. három nyelven tájékoztató brosrúkat ad ki, melyek bemutatják hazánkat és a Balatont, részletesen leírják a földvári és a tihanyi campingeket, gyakorlati tanácsokkal (vízum megszerzése, pénzváltás, utazás gépkocsival stb.) segítik a campingjeinkbe jövő külföldi vendégeket.

A Nemzetközi Duna Túra előkészítő bizottságának legutóbbi bécsi ülésén nagy érdeklődést mutattak a víztúrázók a balatoni campingezés iránt. Elhatározták, hogy 1962. júliusában tíznapos nemzetközi balatoni kajaktúrát rendeznek, melynek résztvevői a tóparti campingekben fognak lakni.

1962-ben megnyílik a vadregényes Bükk első campingje. Az I. osztályú tábor Bükk-szentkereszt köztség közelében, az 555 méter magas Hollóstenen épül. A tábort a 22-es műúton lehet majd megközelíteni. Területe közel 12 000 négyzetméter lesz. Az új camping központi épületében fedett helyiség, vízcsapok, női és férfi mosdók, főzőhelyek készülnek. A tábornak közvilágítása is lesz. Az ellátást Bükk-szentkeresztől lehet majd megoldani. A táborban értékmegőrző és kölcsönző szolgálat is fog működni. Külön parkírozóhelye is épül. A táborból jelzett turistautakon érhetőek el a Bükk legszebb kirándulóhelyei: Lillafüred, Jávorkút és Bánkút.

A Német Szövetségi Köztársaságban lakókocsik (karavánkocsik) kölcsönzésével több vállalat foglalkozik. Egy kocsiórt — nagyságától függően — naponta kb. 70–140 Ft értékű márkát kell fizetni.

A balatoni campingek lakói közül sokan hódoltak nyáron a békaember-sportnak. A nagy népszerűsége tekintettel magyar gyártmányú békaember-felszereléseket próbáltak ki. A pneumatikus légzőkészülékek sorozatgyártását ennek alapján az Uránia Intézet üllői üzeme decemberben megkezdte.

Összesített adatok szerint egyedül a Balaton somogyi partjának campingjeiben 1961. nyarán 67 000-en üdültek, 24%-kal többben mint az előző évben.

Spanyol hivatalos körök még egy évvel ezelőtt is azt állították, hogy a sátoztáborokban való üdülés „erkölcstelen és megbotránkosztató”. Az évvégi forgalmi adatok viszont azt mutatják, hogy egyedül a campingek bevétele 125 millió pesztát biztosított a spanyol idegenforgalomnak. Ennek alapján a leglátogatottabb campingek közelében megkezdtek üzletek, éttermek és szórakozóhelyek építését. Változnak az idők, változnak az „erkölcsi felfogások” is...

Dr. Szauer Richárd

Ahogy az isten adta, úgy el is vette — ez a szólásmondás járja vígaskép, ha valami elveszik, amit sajnálunk. Márpedig a mecseki, Wolf Józseftről elnevezett Fehérkúti Turistaházat sajnáljuk, mert szőrén-szálán el fog veszni a turisták részére. Pedig azt nem is az isten adta. Igaz, hogy nem is az isten veszi el.

A Pécsi T. T. E. az ötvenes években létesítette ezt a romantikus környezetben épült 14—14 férőhelyes házat. Kifejezetten turistaszállásnak, mert konyhát nem is épített hozzá, csak társalgót.

A házat később átvette a Turistaházakat Kezelő V., s gondnoki lakásnak átépítette az egyik 14 ágyas szobát.

Na — mondtuk — van gondnokunk és még 14 ágyunk is maradt. Igen ám, de ha van férőhely is, gondnok is, akkor konyha is kell, mert abból élünk, amit megesszünk. Szerencsére, még meg volt a másik 14 ágyas szoba, de csak azért, hogy legyen miből konyhát építeni. Hiába volt minden felszólalás, mese nincs — mondták az „illetékesek” — itt vendéglő lesz. Aki aludni is akar, az menjen a ház körül felállított vikendházakba.

Igen ám, de! A vikendházak egyrészt nem fűthetők — a csoda vigye el a turistákat, hogy ennyi bajuk van — másrészt ezekre nem vonatkozik a 3 forintos kedvezményes szállásdíj.

Ezzel szemben — turisták nélkül is — bizonyára jól fog menni a vendéglő, s a magasabb szállásdíj is hozzájárul a vállalat tervteljesítéséhez és a prémiumok biztosításához.

Tehát mindaz, ami ott történt „népgazdasági ér-

dek”, éppen ezért jobb, ha hallgatok, mert ez már az „ellenség hangja”.

Nagykevélyen tudvalevő dolog, hogy nincs víz, de meg nehezen is megközelíthető, ezért inkább — nagyon helyesen — átmenő forgalomra épült. A turisták az e célra épített helyiségben, s a verandán elköltik az ebédet, pihennek és tovább mennek. Illetve csak elköltötték. De a TKV ügylátszik, a Fehérkúti szálláshegyek pótlására — ki tudja, milyen elgondolásból — a Nagykevélyi étkezési helyiség egy részét, már régebben átépítette hálólétesítménnyé.

Ott is van persze gondnok, s most már több férőhely is, elvalószínűség szerint vendég sem lenben nem lesz víz és minden. Vannak a mozgalomban kifutó szakemberek, akiknek a véleményére támaszkodhatna a TKV vezetősége. De feltétlenül meg kellene hallgatnia — s ez már kötelessége lenne — a Természetbarát Szövetség Elnökségének javaslatát, sőt, határozatát.

Erthetetlen, s „ez nekem magas”, hogy miért került meg a TKV az egyenes utat, s miért „kever el” olyan helyekre, amelyek helyett pontosan jelzett utakon is járhatna.

Van egy közmondás: „A szamarak neve mindenütt olvasható” — jába vesve, falra írva. Nem akarom megbántani az erdő vésnökkeit, de éppenséggel dicsérni sem. Nevük már rég feledésbe megy — ők sem találnák meg a fát, ha évek múlva arra járnak —, de a fa még akkor is beteg lesz attól, hogy egy kíméletlen ember az utókor számára emléket kívánt állítani — saját magának. Hígyjék el, senki nem is kíváncsi rá.

Turista Pista

Az ifjúság érdeklődik a hegymászó sport iránt

Ötven hegymászó gyűlt össze a csikóváraljai turistaházban, a magyar hegymászók képviselőiben.

Bucsek Henrik, a Hegymászó Szakbizottság elnöke beszámolt a hegymászók tevékenységéről. Kiemelte, hogy a fiatalok között igen nagy az érdeklődés az alpinizmus iránt és so-

kan kapcsolódtak be a hegymászó csoportok munkájába. Beszélt a hegymásztúrák eredményeiről, a bulgáriai és csehszlovákiai túrák magyar résztvevőinek teljesítményéről. 1962-ben a Bizottság az MTSZ segítségével szeretné kiszélesíteni a külföldi mászó-túrákat. Januárban összehívják az egyesületek képviselőit és kidolgozzák a részletes programot. Az ifjúság szervezése és tanítása

terén végzett kiemelkedő munkájáért 4 hegymászt és 2 egyesületet dicséretben részesített a Hegymászó Szakbizottság.

A résztvevők végül meghallgatták Hensch Aladár beszámolóját a Himalaya expedíciókról és megnézték két hegymászó filmet.

Reméljük, hogy az eddiginél nagyobb lendülettel fejlődik tovább ez a szép sportág.

M. B.

SITANFOLYAMUNK

TANÁCSOK A TERMÉSZETJÁRÓK SZÁMÁRA

A hűvös őszi, majd hideg téli hónapokban igen sokan csak zárttéri szórakozással töltik szabadidejüket, ami egészségségüket, ellenállóképességüket csökkenti. Nemcsak az egészség szempontjából szükséges, de végtelen élményt jelentő szórakozás a hétvégi pihenőnapon a fagyos, derűs, tiszta levegőjű, havas természetben való síturázás. Ám ahhoz, hogy a síléc ne teher, hanem hasznos eszköz legyen a túrázó számára, némi sítéchnikai felkészültséggel kell rendelkeznie. Nem áll módunkban e cikk keretében a sí alapképzés gyakorlatanyagát, annak technikáját és elsajátításának módszereit részletesen ismertetni. Az alább csak nagy vonalakban ismertetett mozgásanyag ismerete és elsajátítása azonban a túrázáshoz alapvetően fontos.

Járás síkon és hegymenetben

A kezdő síző első lépéseit síkon tegye. A síkon való járás gyakorlása közben megbarátkozik az eleinte oly nagyon szokatlan felszereléssel is.

Nagy jelentőséggel bír a megfelelő hó kiválasztása. Lehetőleg ne letaposott, hanem olyan havat válasszon, melyben nyomot lehet fektetni, ez ugyanis nagy segítséget jelent a kezdő számára, mert a nyom meggátolja járásnál a lécek keresztvezését.

A sível síkon való járás közben a lábakat emelés nélkül, felváltva előre csúsztatjuk. A karokat ugyanúgy, mint normális járásnál, a lábbal elmentésen a haladás irányába lendítjük. A botmunka segíti a járást. Az előrelendített kézben levő, hegyvel lefelé-hátrafelé mutató botot kb. az elől levő léczkötésének vonalába szúrjuk le. Pl.: az előrelendülő jobb kézben levő bot hegyét az előrecsúsztatott bal léczkötésének vonalába

kell leszúrni. Járásnál a törzs tartása kissé előredöntött.

Enyhe hegymenetben a járás kissé módosul. A bot leszúrása hátrébb, a sítötés mögött történik, így a visszacsúszás megakadályozása céljából jobban lehet a botra támaszkodni. A törzs szükségszerűen fokozottabban előredöntött.

Meredek lejtőn ne induljunk esésvonalban felfelé, hanem válasszuk a rézsútosan, cik-cak irányban haladó hosszabb, de kényelmesebb utat, vagy oldalt lépeggessünk, „lépcsőzzünk” felfelé.

Siklás az esésvonalban (egyenes siklás)

A síző a siklás közbeni biztonságot elsősorban a helyes lesikló alapállással éri el. A lesikló alapállás a következő:

Magas, felegyenesedett testtartás, laza és rugózásra kész ízületek, a boka és térdhajlítás következtében a lábszár előredöntött (Vorlage). A kar könyökben hajlítva, természetes tartásban — minden pillanatban egyensúlyozó mozgásra, vagy a szükséges botmunka megtételére készen — a törzs mellett van, a kézben tartott bot hegye hátrafelé mutat. (1. kép). Egyenes siklásnál a testsúly a párhuzamos és lehetőség szerint összehúzott, lapján fekvő két lécen egyenletesen oszlik meg* A síző a sílécra, azaz a lejtőre merőlegesen áll, tehát a sílécet nem orrára, s nem végére, hanem középen terheli.

A magas testtartás a terep siklás közbeni áttekintését teszi lehetővé, a laza és rugózásra kész ízületek segítségével pedig a terepegyenetlenségeket győzi le a síző.

Az egyenes siklást természetesen kezdetben rövid, igen enyhe — s mivel a síző fékezni és megállni még nem tud — kifutóban, vagy ellenlejtőben végződő lejtőn kell gyakorolni, ahol a megállás a lendületvesztés következtében bekövetkezik. Csak a siklásbiztonság növekedésével menjünk hosszabb, s meredekebb lejtőre.

Rézsútsiklás

Aránylag ritka az olyan terep, ahol esésvonalban siklunk. A síző a lejtőn általában rézsútosan siklik, s egyik irányú rézsútsiklásból a másikba — képzettségétől és a hóviszo-

nyoktól függően — az irányváltoztatás különböző módjaival megy át.

Az esésvonalban siklásnak és a rézsútsiklásnak vannak közös jellemzői. Mint a már ismert egyenessiklásra, úgy a rézsútsiklásra is jellemző a magas testtartás, bokában és térdben hajlított, előre döntött lábszár, laza, mozgáskész testhelyzet.

A rézsútsiklás mégis igen nagy mértékben különbözik az előbbtől (2. kép). A rézsútsiklás alapja a hegyfelőli élekre állított, zárt léczvezetés. A testsúly nagyjából a völgyfelőli sílécen van. A hegysí — abból kifolyólag, hogy a lejtőn magasabban fekszik, mint a völgsí — a völgsínél kb. fél lábfejnyire előretolt helyzetben van. Az említett élezést a síző térdeinek és csípőjének hegy felé nyomásával éri el, a zárt léczvezetést a völgylábnak a hegylábhoz fektetésével biztosítja. A testsúly azáltal kerül a völgylábra, hogy a síző a térd és csípő hegy felé nyomásának ellensúlyozására, a szükséges mértékben törzsét a völgy felé dönti. A hegyláb előretolt helyzetéből kifolyólag a hegy felőli csípő és váll is előrébb van a völgyfelőlénél, tehát a törzs a völgy felé fordul, s ebben a völgy felé fordult helyzetben történik a törzsdöntés a völgy felé.

* A tetszés szerinti egyik síléc szélén 10–12 cm-rel való előrecsúsztatása az alátámasztási felületet növeli.

Minél meredekebb a lejtő és minél keményebb a hó, annál erősebb az élezés, tehát a térd és csípő hegy felé nyomása, valamint az ebből szükségszerűen következő törzsdöntés a völgy felé.

Helyes, ha a rézsútsiklást kezdetől fogva meredek lejtőn gyakoroljuk, mert csak ott érzékelhető az élezés és völgyi terhelésének szükségessége. Természetesen a meredek lejtőn szinte keresztben, alig lejtős nyomban kell kezdeni, s a gyakorlás során csak később térjünk lendülte-tesebb meredekben rézsútos irányba.

A rézsútsiklásban a fékezés és megállás legegyszerűbb módja a hegy felé lépegetés.

Ha a síző a sízést tanulásban erre a fokra már eljutott, vagyis rézsútsiklik, hegy felé végzett lépegetéssel megáll, állóhelyben megfordul át-lépéssel a hegy felé, akkor lassan, részletekben, szinte minden terepen le tud már jönni.

Fékezés és megállás hókével

Egyenessiklás közben a léceket a sarkak kifelé nyomásával szimmetrikus szögállásba — „hókébe” — hozzuk. Az ilyen léczvezetéssel végzett siklás a hókesiklás, vagy hókékezés.

Hókékezésnél a testsúly a két sílécen egyenletesen oszlik meg. A hókékezésnél éppúgy, mint egyenes siklásnál, őrizzük meg a magas testtartást, s a boka és térdízület lazasága által biztosított rugalmas állást (3. kép).

Hókekehelyzetben a lécek belső élükön fekszenek. Az élezés mértékét térdmunkával szabályozzuk. Csekély élezés — tehát lapos léczvezetés esetén hókekehelyzetben csúszunk. Ez a „csúszó hóke”. Ha hókesiklás közben a térdék befelé nyomásával az élezést növeljük, akkor fékező hatást érünk el, a siklás sebessége csökken, sőt megáll. Ez a „fékező hóke”.

A hókékezést — mint korábban az egyenes siklást — lankás terepen tanácsos tanulni, hiszen a kezdő a hókékezés fékező hatását eleinte esetleg nem tudja elérni, s ha nem megfelelő terepen tanul, úgy a korai túlzott sebesség következtében a lécet nem uralja.

Hókeívelés

A hókeívelés a siklás közbeni irányváltoztatás legegyszerűbb formája. Ha hókesiklás közben a testsúlynak a két léc közötti egyenletes eloszlása megbomlik, vagyis egyik vagy másik léc felé eltolódik, úgy az egyenes iránytól eltérünk. Ha pl. balra kívánunk elkanyarodni, úgy törzsünk jobbra döntésével, valamint a jobb térd erőteljesebb előre és befelé nyomásával a jobb lécet fokozottabban leterheljük, minek következtében a kívánt irányba, tehát balra kanyarodunk (4. kép).

Leírt módon folytathatunk egy ívet egészen a megállásig, ez esetben végül a völgy felőli lábra terhelt hókeállásba érkezünk. Ha íveket egymás után, folyamatosan kívánunk végezni, úgy a következő ívhez szükséges testsúlyáthelyezést még az elő-

ző ív befejezése előtt, vagyis megállás előtt meg kell kezdeni.

A fent leírt mozgások elsajátítása a sítúrázáshoz is alapvetően fontos. A gyakorlatokat a tanítás ill. tanulás menetének sorrendjében — de hangsúlyozom — csak igen vázlatosan ismertettem, helyszűke miatt azok részletes leírására, valamennyi rávezető gyakorlat és az oktatás, illetve tanulás módszereinek ismertetésére nincs lehetőségem. Bízom azonban abban, hogy az elmondottakkal némi segítséget tudok nyújtani a téli természetjárás minimális sítechnikai tudásának elsajátításához, esetleges további fejlődés megalapozásához.

Köváriné Szendrői Ildikó

Indulás az alakuló ülésre

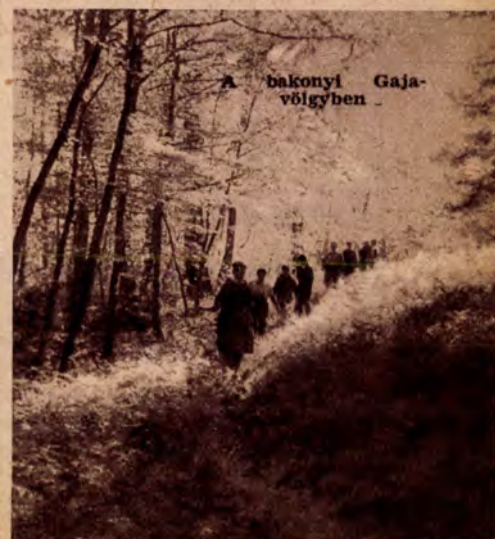
A miskolci Nemzeti Színházban megalakult a természetbarát osztály. Az alakuló ülés november 27-én volt a hollóstatói turisztikában. Az alakuló ülésen jelen volt a Művész Természetbarát Egyesület kiküldötte: Jóny Imre, valamint a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Természetbarát Szövetségtől Czékus Miklós. A megválasztott vezetőség: Nagy László oszt. vez., Horváth Sándor gazd. felelős, Lóránd Hanna propagandista, Kovács László tura-felelős

A kesztői határban

A Bányász Természetbarát Egyesület Oroszlányi Szakosztálya 159 tagot számlál. Természetjáró mozgalmunk 1959. évben indult meg a városban. Azóta igen sok túrát és versenyt rendeztünk, vagy vettünk azokon részt. Nemrégien elkezdtük a Vértes turista útjainak felújítását. Jó kapcsolatot tartunk a Dunántúl természetbarát osztályával. Találkozásainkról, eddigi munkánkról sok képet készítettem és azokat albumokban gyűjtöttük össze. Elküldök ezekből a lapnak és örülnék, ha néha beszámolhatnék osztályunk életéről. Úgy gondolom, hogy ha osztályunk nem is tekint vissza sokévi természetjáró munkára, de bizonyára akad olyan esemény, tapasztalat, ami közérdekű lenne.

Nagy Antal

A bakonyi Gajavölgyben

Kubát Hugó, a megyei versenyen

Szombathely a szelek városa. Ilyenkor késő ősszel az Alpokból csípős szelek indulnak útra, hogy végigsöpörjenek a város utcáin.

Itt a tél — mondogatják egymásnak az emberek — és ebben a szóban már benne érzik a közelgő karácsony, a havas domboldalak, a vidám ródlizások minden öröme, a téli kirándulások, túrák... s ezekről beszélgetünk.

— Hol lehet itt túrázni — tréfálkozunk — hiszen Szombathelynek a legmagasabb „hegye” az oladi domb.

— Elmegyünk oda, ahol van — kapjuk a választi Kubát Hugótól, a Vas megyei Természetbarát Szövetség titkárától. — Nincs olyan kirándulóhely az országban, ahol mi ne jártunk volna már.

Igazolásul Varasdy Sándor dr. egy nagy dobozt vesz elő, amelyből rengeteg kép kerül ki, és mindegyikhez milyen sok emlék fűződik. Versenyek, amelyeken a város aprajánagyja részt vett, a vidám „elkeverések” emléke még most, hetek múlva is mosolyt fakaszt. A balatoni táborozások, a kerékpáros túrák sok szereléssel és akadállyal, a nyári tábo-

E'LET A „VÉGVÁRAKBAN”

A soproni turistaházat a szombathelyi építők tervezték társadalmi munkában

rok a Rába partján, a Soproni hetek baráti találkozói és még ki tudná valamennyit elsorolni, mi minden van itt elraktározva ebben a nagy dobozban.

És mennyi minden van elraktározva az emberekben. Hiszen a megye 1200 természetjárója nemcsak a kartonokon szerepel, mint turista, hanem valóban részt is vesz a túrákon. A városban 15 osztály működik, vidéken pedig 4. A megyei forduló tájékoztató bajnokságon 11 osztály 22 csapattal vett részt, a Kilián György Testnevelési Mozgalomba pedig 100 természetjáró kapcsolódott be.

Rendszeres klubélet van valamennyi osztálynál, de köztük is élenjárók az Építők, az EDASZ, a Cipőgyár, a Mezőépgyár és a Kőszegi Ágyterítőgyár turistái. Kőszeg, Sárvár, Szentgotthárd is kis természetjáró bázisokká fejlődtek.

— És aktívak vannak-e — kérdezzük.

— Boldogan segít itt mindenki — kapjuk a választ. — A klubdelutánokon előadások vannak, baráti beszélgetéseken vitatják meg az időszerű kérdéseket.

— Sajnos versenybíróknak mindössze egy van — folytatja Kubát Hugó. Ez bizony igen kevés. A tél folyamán 15 versenybíró képezzük ki, hogy tavaszra ne legyen fennakadás.

Túravezetők szempontjából viszont jól állnak, 25 vizsgázott túravezetőjük van.

A jövő évi tervek nagy előkészületekről tesznek tanúságot. Elsősorban a Kilián mozgalomban részt vevők számát akarják a duplájára emelni, és a vízitúrázást megindítani. Bár ehhez csónakok kellene, mert a régiék tönkrementek és a két vízitelepük Körmenten és Ikervárott most paragon hever. Rendszerint a kerékpáros túrákat és a műemléktúrákat felújítják.

A tájékoztató versenysport kedvelői számára újra megrendezik a 4 fordulós bajnokságot, sőt egy ötdik versenyt is beiktatnak, amelynek győztese az országos versenyen indul majd.

A tervekben természetesen a lét-számemelés és a Kéktúra mozgalomba való bekapcsolódás is szerepel.

A nagymúltú város fiatal természetbarát szövetsége jó munkát végez.

Fedor Magda

*Pihenjünk
szórakozzunk
a turistaházakban!*

TURISTAHÁZAK:

a Budai, Pilis, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékei és a Mecsek hegységben.

KELLEMES PIHENÉS * KÉNYELMES ELLÁTÁS

Erdeklődés:

A TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALATNÁL

Budapest, VII. Lenin körút 55.

Telefon: 224-230, 224-412

ÖREGSZENEK A VERSENYZŐK?

— A BUDAPESTI TÁJÉKOZTATÓ VERSENYZÉS ÉVI MERLEGE —

A dobogókői turistaházban tartott elnökségi ülésen a Budapesti Természetbarát Szövetség Versenybírói Tanácsának elnöke, Szőnyi László beszámolt a tájékoztató versenyés 1961. évi eseményeiről, eredményeiről és hiányosságairól.

Eszerint a Budapesti Szövetség mellett már 132 vizsgázott versenybíró működik, ezekből gyakorló 62, III. osztályú 46, II. osztályú 30 és I. osztályú 14.

A jelentés szerint az 1961. éves programot — beleértve a versenynaptárt és a Tanács működését is — sikerült a terv szerint maradéktalanul lebonyolítani. A Budapesti Szövetség idén 6 csapatbajnokságot, három egyéni bajnokságot és az emlékezőes Velence tavi háromtusát rendezte meg.

Erdekesek a jelentés adatai. A versenyekre 162 csapat nevezett be 195 részleggel. Az egyéni bajnokságokon ezenkívül 96 versenyző indult. A megrendezett versenyek összes útvonalhossza 492 kilométer volt 23 620 méternyi szintkülönbséggel. Az összes versenyyidő pedig 10 935 perc. Összesen három óvast adtak be az év folyamán, ezek közül egyet fogadtak el. Egyetlen komoly szabálysértés volt, amiért a fegyelmi bizottság a vétkest félre viteltotta a versenyzéstől.

Különös módon alakul a versenyzők életkora, — jegyzi meg befejezésül a jelentés. Az elsőbb szintű versenyeken a résztvevők életkora a 40 év körül mozog. Amennyire örvendetes, hogy ebben a sporthan résztvesznek és a siker reményében részt tudnak venni az idősebb korosztályok képviselői is, annyira tennivalót kíván, hogy az ifjúság körében nem eléggé terjedt idén a versenyés. Az I., II. és III. osztályban az első három helyezést elérő versenyzők átlagos életkora az I. osztályban 28, a II. osztályban 31 és a harmadik osztályban 33 év. A nőknél 22, a férfiaknál az egyéni versenyeken 25, a női egyéniben 23 év a helyezettek átlag életkora.

A hős Zrínyi emlékét idézik

SZIGETVÁR BÁSTYÁI

ELŐKÉSZÜLETEK
A 400 ÉVES
JUBILEUMRA

Szigetvár várbástya — barokkcampanillével

Kaposvártól le egyenesen délnek, ahol a Zelicség smaragd dombjai alól előkanyargó Almás-víz, a Drávát dajkáló síkságon végig csörgedezik — Pécsről 34 km-nyire — terül el nemzetünk nagy történelmi eseményének színhelye — Szigetvár, ahol Zrínyi és 2500 társa vértanúságának komor, s mégis szívet megdobogtató emlékének hangulata kíséri. S amikor sétáim során az emlékoroszlánál ékes térre érek, akaratlanul is megemelem a kalapomat...

Ősz hajamba beleborzol a friss fuvallatú ormánsági szél, amely megzúgatja a várost szinte egyetlen kerteté „varázsló” fák ágsűrűjét és egyszerre szétfoszlik a háborús hangulat, mert a széles utcákon végignyargáló szél elhossa a városka életről szóló neszt is. Szigetvár kitágult tudóvel, csodálatos ritmussal lélegzik és él, fejlődik, a régi épségébe visszaáll a vár, s a török dzsámit „idéző” templom történelmi környezetében. A templom 1788-ból való Dorfmeister-

freskója, és a múzeum ismeretlen festő kezéből kikerült festménye az örökbecsű „Szigeti veszedelem”-mel együtt, méltó emléket állít Szigetvár hősi múltja komor napjainak, de sajnos semmi sem emlékeztet arra, hogy Szigetnek a magyar történelem folyamán voltak napfényes, dicsőséges napjai is, amidőn 1849 május 6-án Noszlopy Gáspár szabadcsapatvezér Somogy—Tolna—baranyai szabadcsapatainak fegyverei irtak csillogó fejezetet a városka történelmébe. 1849 nyarán a Déldunántúl felszabadításához, és birtoklásához vezető „önvédharcnak” volt sokáig legfőbb erőssége, majd főhadiszállása, s a nemzetnek biztató reményessége Szigetvár. Amikor a főharctereken a tülerő már kezdte lebírni a magyarság ellenállását, akkor Magyarország várnokkari főnöke, Gaál Miklós honvédtábornok még azon fáradozik, hogy Szigetvárt a Komárom—Ba-

kony—Tihany-vonal előretölti főbástyájává tesse. Nem Gaál, és nem is Noszlopy munkáján múlt, hogy nem lett mégsem az. Világosnál ezek a tervek is megsemmisültek.

Minden szigetvári lakos szerelme, büszke tisztelője városa emlékeinek. Egy lelkes és áldozatkész csoport — a „Szigetvári Vár és Múzeum Baráti Köre” — már most azon fáradozik, hogy az 1966-ban bekövetkező négyszázévteljes „Zrínyi-évforduló” méltó módon, fényes ünnepségsorozattal adózzon a nagyszerű hősök emlékének.

A történelmi levegőjű, kis dunántúli városka telistele van a nagyok hírnevével, emlékeivel: Török Bálint, Tinódi Lantos Sebestyén, s a történetíró Istvánffy Miklós emlékét őrző ódon házak, s az óváros kánizsai kapujának híret őrző emléktábla ellenére is gondolataim hamar elszakadnak a múlttól: jókedvű fiatalok színes sokasága, finom öltözetű lányok, fiúk járnak-kelnek körülöttem, s gyakorta üti meg fülemet az izes ormánsági beszéd. S akik itt sétálnak, miről beszélnek? A soknótájú, kitudó ború, néprajzi emlékei után annyira nevezetes Zselicségről, a nem túl messze Mecsek természeti szépségeiről, mert sok erre a túrázó pécsi, kaposvári és komlói természetjáró.

Lassan búcsúozom, már ott járok, ahol a „hírnáros Almás foly lassú zúgással” és lejártszódot Zrínyi és Deli Vid első összecsapása a törökkel, hogy végül is a teljes magyar és horvát védőereg — 2500 vitéz — elpusztuljon, de cserébe 30 000 török és a legvitézebb szultán is halva maradjon a csatatéren.

A nevek — Türibék, Szolimán — a múltat idézik, de körös-körül a hófoltok közt ragyogó mezők az élet dicséretét harsogják és zengik, hogy a történelmi „Sziget” is a boldog, a békés jövődő felé tart.

Borsi Darázs József

A BIG CHIEF MEGMÁSZÁSA

Erdekes sziklamászó teljesítményről érkezett hír Kanadából. Két fiatal hegemászó, a 23 éves Jim Baldwin és a 27 éves Ed Cooper (aki a 6010 m Mc. Kinley-t is megmászta) megmászta a „Nagy Főnök Szikla” (Big Chief) 600 méteres gránitfalát. Ez a tükörslama, kezdetben 70—80°-os, majd 90°-os dőlésű, áthajlásokkal feltűzdelte sziklafal Vancouver-től északra kb. 100 km-re fekszik.

A mászás kerekén hat hetet tett igénybe, az effektív mászási idő pedig 24 nap volt. (Ez a második leghosszabb mászás Amerikában, az első az El Capitan megmászása a Yosemite nemzeti parkban 2 évig tartott és 45 mászási nappól állt.) A mászás kezdetén naponta visszakereszttek a fal lábához és másnap 4—5 óras pruszlikolás után kezdték meg az új mászást. Kettős kötéltechnikával, napi 15—25 métert haladtak. Az út felénél, egy sziklaparkányon sátoztáborot is létesítettek.

Mászásukhoz 1000 méter kötelet és kb. 1000 db szöveget használtak fel, amelyet benne is hagytak a falban. A felfelé hat hétig tartó utat lefelé 45 perc alatt tették meg.

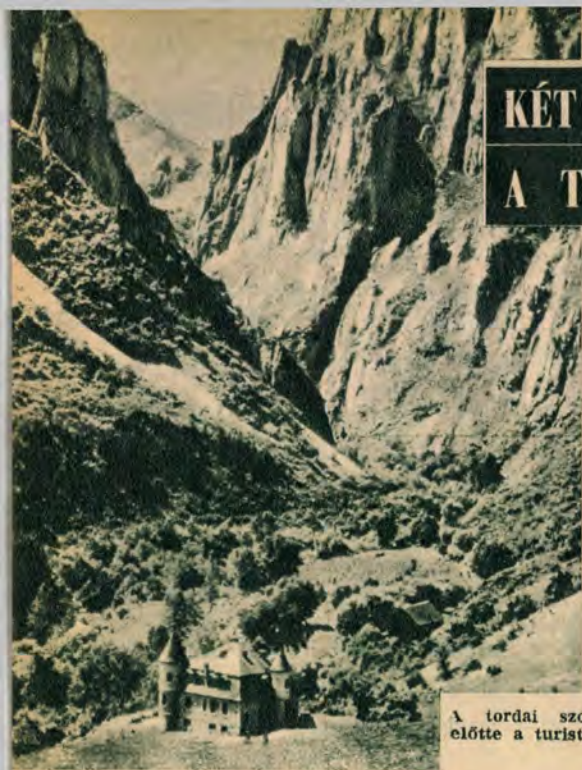
Az előlímászó Jim Baldwin szerint a fal két és fél — három nap alatt megmászható, a benthagyott szöveget, valamint a megmászhatóság tudatának birtokában...

KRASZNAI ISTVÁN
HTE Katona György osztály

KÉT ÉS FÉLÓRÁS MENETELÉS A TORDAI HASADÉKBAN

SZENT LÁSZLÓTÓL
A FASISZTA DŰLÁSIG
35 BARLANG ŐRZI A
TÖRTÉNELEM NYOMAIT

A nép elégtétele: VARGA KATALIN UTCA

A tordai szoros,
előtte a turistaház

Már messziről feltűnik a csodálatos, kettéhasadt sziklafal. De ha néhány méterrel odébb megy, hirtelen összecsukódik. Ahány irányból közelíted meg, annyiszor, annyiféleképpen változik.

A híres tordai hasadék ez! Nem csoda, hogy aki csak errefelé elvetődik, mind felkeresi. A két meredek sziklafal között két és fél óra hosszat hatolhatsz folyton előre egy három-négy méter magasan húzódó keskeny „jár-dán”. Lábad alatt ezüstös habbá törve, szeszélyesen ide-oda kanyarodva zúg a Hesdad-patak. Nagy köveket hőmpölyget, mintha a titkait fürkésző turistákat akarná feltartóztatni. Helyenként maga a patak is a sziklák mély redőiből lezuhant kőtömeg alá búvik és csak zajgása jelzi, hogy jelen van. Úgyeskedned kell, mert az út megmagszakad és ott csak kőről kőre ugrálva juthatsz előre. Két oldalal a sziklafal oly meredek, hogy akinek egyensúlyérzéke bizonytalan, pusztán látásától is könnyen leszédülhet a habokba. Groteszk kőformázatok, furcsa, torz sziklaarcok tekintenek rád gúnyorosan a magasból. Más-hol oly finom köcsipkázat borul rád, mint valami brüszszi csipkefüggöny.

A csodálatos látvány előtere: gyönyörű, zöld fennsík. Itt emelkedik hivatón a terméskőből épült, vadászlak-szerű, emeletes turistaház.

A tordai hasadék legendáját a mai generáció talán már nem is ismeri. Szent László király ugratott itt tova az ellenség elől és hogy ne kövessék, pénzt szórt maga mögé. Mialatt üldözői a bronzérmékre vetették magukat, ő átügetett a legmagasabb ormon, s a hegy hirtelen kettévált. Az ellenség így hoppon maradt...

A tordai hasadék, az évszázadok során, valóban fontos szerepet játszott a különböző háborúkban. A szorosban megbúvó 35 barlang rejtékhelyül, élelmiszer- és lőszer-raktárul szolgált. De nemcsak ezért érdekesek. Némelyikük, mint a legterjedelmesebb Porlik-barlang, valóságos „építészeti” csoda: nézőtere van, amelyen ülészerűen sorakoznak egymás mögött a sziklák, oldalt páholyformájú üregek... az ember szinte a függőly felgördül-tére vár. Egy másik barlang, a Balika-barlang, arról híres, hogy Rákóczi gerillavezére, Balika, aki egyesek szerint székely, mások szerint román származású volt, itt dacolt évekig a labancokkal. És elkeseredett harcok dúltak itt 1944-ben is. Ennek még két évtizede sincs, de az ittlakó fiatalok képzeletében lassan már ez is hozzá-nőtt a tordai hasadék legendájához.

A tordai hasadék ma valóságos szimbóluma a népek barátságának. Szombaton, vasárnapként román, magyar, német, cseh turisták ülnek körül a menedékház táborfüzetét. Árad a dal, csattan a tréfa. Táncra perdül-

nek, csárdás, perenica járja. A vigadozó csoportok mögött fel-feltűnnek a vízimalomból visszakocogó, zsákhordó csacsik. Ez a kép is hozzátartozik a tordai hasadékhoz.

Aki errefelé jár, nem mulasztja el, hogy meg ne nézze a tordai múzeumot, bent a városkában. Itt látható a „Földesúr és jobbágy kézikönyve”, a régi hűbéri világ rossz emléke. De vannak még régebbi, ókori leletek is, abból az időből, amikor rómaiak voltak itt az urak és Tordát még Potaissának hívták. Megrendítő és visszataszító egyben azoknak a rendőrkopóknak a nyugtája, „utiszámlája”, akik Varga Katalint, az erdélyi román és magyar szegény nép forradalmárlelkű istápolóját hajszoiták és juttatták végül is rabságba. Ime, egy szószerinti feljegyzés erről: „...Midőn püspökhelyettes, méltóságos Saguna András úr, több urak kíséretében, Varga Katalin elfogatására, az alispán és szolgabíró urakkal kiszállott, s január 16-ikán el is fogatott. Kelt 1847. augusztus 11. Czura Sándor jegyző.” És mellette Varga Katalin írásos vallomása: „*En magamat nem sajnálom, de a népet, a szegényt, az elnyomottat, azt igen.*”

Saguna püspök, Varga Katalin elfogatásáért, bárói rangot kapott. De, ime, a nép elégtétele: a tordai, egykori Saguna utca, ma — Varga Katalin utca... Abel Olga

A siker titka

Beszélgetés egy svéd táncdalénekesnővel

„A szemüveges sztár” — így nevezik világszerte Inger Lindbladot, az elragadó külsejű svéd táncdalénekesnőt, aki idén Sopoton, a nemzetközi jazzfesztiválon „legyőzte” 21 ország asszonyait.

Az egyik varázsos estén, a tapsorkán után, nem tudtam megállni, hogy fel ne tegyem neki a sablonkérdést:

— Minek köszönheti sikerét?

— A szemüvegemnek! — nevetett fel Inger Lindblad. — Tudja, valamikor színpadi- és filmrendezők okulárával ábrázolták az úgynevezett „csúnyalányt”, mintha a szemüveg egyenesen valami kelleke lenne a csúnyaságnak. Szerintem épp ellenkezőképpen van. A szemüveg sok nőnél a szépség, a vonzóerő kelleke. Nézze csak...

Ezzel levette szemüvegét és valóban: imént még elbűvölően bájos arca egyszerűen jelentéktelenné vált.

— Na ugye! — mondta, pisze orrát kis fintorba húzva, amikor megdöbbenésemet látta — Na ugye, hogy egy szép szemüveg nem elrontja, sőt, pikánsa teszi az arcot, egyéniséget ad a vonásoknak, az egész megjelenést emeli, érdekessé és vonzóvá teszi.

Inger Lindblad gyerekkora óta visel szemüveget. Amikor szemüvegével együtt próbaéneklésre jelentkezett, azt jósolták, hogy ez a szemüveg karrierjébe fog kerülni, mert ugyan ki látott már szemüveges dívozót... (Hja, a szemüveges „csúnyalány” rosszul értelmezett legendája!)

— Legalább akkor tedd le, ha énekelisz — tanácsolták. Lindbladnak azonban volt bátorsága — Svédországban elsőként — szemüveggel színpadra lépni. Es karrierjébe került? Mint tudjuk, a dolog éppen fordítva sült el: egész karrierjét a szemüvegének köszönheti.

— 21 darab szemüvegem van — mondja. — Nappalra egyszerűbbek, estére azonban markazit- és strasszkövesek, minden toaletthez más és más.

A szemüveges sztár sikerére mi sem jellemzőbb, mint az, hogy amióta szemüvegben énekel, Stockholmban a hibátlan látásúak körében is elterjedt, valósággal divatbajótt az estélyi szemüvegek viselete.

Inger Lindblad sokat hallott már Budapestről, szívesen vendégzerepelne egyszer Magyarországon.

— Milyen a pesti közönség? — kérdezi. — Es milyenek a pesti szemüvegek?

Megnyugtatom, hogy a pesti közönség bizonyára szívesen fogadja és az OFOTERT-nál gyönyörű estélyi szemüvegek kaphatók.

— Modern vonalú, gyémánttragyogású markazit-keret — magyarázom. Különbőféle színekben.

Lindblad bólint. Kis műanyagblokkot vesz elő és feljegyzi:

„Divatos markazit estélyi szemüveg — Budapest — OFOTERT.”

Miközben ír, figyelem az arcát... Igen. Egy jól sikerült szemüveg határozottan elmélyíti a női arc szépségét. (X)

GOLDMARK KÁROLY

a természetjáró

Hazánk nagy zeneszerzője Goldmark Károly rendszeresen turistáskodott és a természetjárásnak több zeneműben is emléket állított.

Goldmark Károly 1830. május 18-án Keszthelyen született szegény, kántor családból. A romantikus lelkű fiúcska gyermekkorában szabad csatangolás közben, erdő-mező világában zajlik le és ennek során véletlenül ütközik ki belőle a zenei tehetség, amikor egyszerű fasípon megszólaltatja az általa hallott melódiákat.

A család először Tabra, majd Németkeresztúrra költözött, és innen járt a kis Goldmark a leghidegebb téli időben a Soproni Zeneiskolába hegedülni tanulni és talán ekkor ivódott véglegesen lelkébe a természetjárás, a turistáskodás szenvedélyes szeretete.

Élete folyamán ha tehet-e a szép tájakat és völgyeket felkereste, sokszor nem is egyedül, hanem azon társaival, akik éppen úgy nem tudtak szabadulni a természet varázsától, mint ő maga. Ennek köszönhető az úgynevezett „Fuscherlieder” gyűjtemény (Fuscher-völgyi dalocskák), amelyet Goldmark Károly társaival kirándulásuk alkalmával, hangszerhiányában, négy szólamű énekhangra komponált. Dessoff operai karmester, Materna és Magnus operaénekesek társaságában. E dalocskák komponálására a szerzőt a táj ihlette.

Érdekes megemlíteni, hogy Goldmark Károly szépségszűkségből 1858-tól Richter Jánossal, a századvég karmester zsenivel, egy óbudai kiskocsmában másfél évig muzsikálta a talpalávalót, óbuda lakosai örömére. Az együttes hegedűsből és zongoristából állott.

A természetjárás szépségének igazi emléket a „Tavasszal” című művében emel. Ez a hangverseny nyitány, tele van hangulatképekkel és természetpoézissel. Hozzá az élményeket az általa sokat járt és jól ismert természetből vette.

Goldmark Károly 85 évct élt teljes szellemi és testi frissességben, amit — saját állítása szerint is — az egészséges életmódjának, a sok szabadban töltött időnek, a természet iránti rajongásának köszönhetett.

Dr. Fazekas Gábor

Goldmark szülőháza Keszthelyen

Melegen ajánljuk — a hideg ellen

A jó természetbarát télen sem marad otthon: jól felöltözik és nem egyszer, ahogy kijut a városból, a köd felett ragyogó napfényt fogadja.

De a hideg ellen védekezni kell! Az ujjak, az orr, a fülek könnyen hűlnek le. Az elfagyás veszélyét fokozza minden szűk, vagy a vérkeringést gátló ruhanemű, átnedvesedett és így jó hővezetővé vált cipő, harisnya, kesztyű.

Legjobb védekezés a megelőzés. Megfelelő melegek nélkül jó időben se induljunk el, de számítsunk arra, hogy a szabadban állandóan mozogni kell és ha kimelegszünk, legyen mit levetni. Akár gyalog megyünk, akár síelünk, a cipő vízhatlan legyen és a harisnyában a láb kényelmesen mozogjon. Kezünkre legjobb az „egyujjas” kesztyű, ahol a négy ujj egymást melegíti. A füleket is védjük, a kabátujj és a nyak legyen zárt.

Az elfagyás ellen elsősegélyt kell nyújtani és elsősorban a további lehűlést kell megszüntetni. Az elsősegély a vörösrre dörzsölés, amelyet óvatosan kell kezdeni. A hónál jobb a puszta kézzel vagy durva kesztyűvel végzett masszírozás. Szokásos a hideg vízbe mártás, amikor a fagyott rész körül jégkéreg képződik, azt ledörzsöljük, majd újra vízbe mártjuk. A dörzsölést addig folytatjuk, amíg a fagyott testrész kimelegszik, vörös lesz.

A lábújjak enyhe fagyását, amely viszketéssel és kékes-piros elszíneződéssel jelentkezik, kezelni kell hideg-meleg váltott fürdővel, kvarcolással, kenőccsel, de ha kisebesedik, orvoshoz kell menni.

Lehülés ellen jó a meleg ital és minden izgatószer még hidegen is: erős húsleves, tea, kávé. Az alkohol szubjektív meleg érzést kelt, de fokozza a hővesztéséget és narkotizáló hatásával elősegíti a közönyt. Különösen tehát magányos ember ne igyék.

A mi hegyeinkben a megfagyás csak balesetnél, vagy eltévedésnél következhet be, de azért nem árt, ha ismerjük a védekezés módját.

„Aki fázik, ritkán fázik meg.” Aki fél a meghűléstől és folyton bugyolálja magát, hamarabb hűl meg, mint aki fázik és komolyan védekezik ellene.

Erős József

Pihenő a Nagyhideghegyen
(Szegvári Gusztáv felv.)

TATA TÁBOR

Az öreg vár egyik ablaka

Műemlékké nyilvánított vízialom

A tatai Öreg tó szürke-kékes tükrében időmarta nyírfák és óriási szomorúfüzek között, sátrak száza nézegetik majd magukat, amikor 1962. augusztus havában a budapesti természetbarátok tartják itt seregszemléjüket.

Susog a szomszédos nádas, csacsognak a fodrozó víz hullámai, bólogatnak az öreg fák szélmozgatta ágai, néha madár rikoltása hallatszik.

Az ember megbabonázottan bámul bele a tűzbe, s míg önfeledten hallgatja a természet muzsikáját, a tábornokok fénye rég feledett nemzedékek emlékéiről és alkotásairól mesél.

Mennyi és hány fajta ember élt, küzdött és alkotott már ennek a Balatonnál is öregebb víznek a partján, míg a környék mai formája kibontakozott!

A múzeummá alakított lovagvár, mely évszázados platánok közül tekint a vízhullámokra, valóságos kincseskamrája annak a kultúrának, amibe a táj réges-régen porladó lakói álmodták bele teremtő fantáziájukat, alkotókészségüket.

A hely vízbősége, sok melegvíz forrása, halbanvadásban való gazdagsága természetes magyarózattal szolgál az ember itteni, korai megtelepedéséhez. Nyilván ez vonzotta ide már a neandervölgyi ősembert is, akinek életéről a tóparti kőbánya őrzött meg emlékeket az utókor számára. Felbukkanásától számítva megszámlálhatatlan emberöltőn át követik egymást a nemzedékek az Öreg tó partján: a thrákok, illyrek, kelták, azulusok képviselőiben a római légióig, hogy az évezredek és évszázadok egymást követő forogtatásban a hunok, longobárdok, keleti gótok, avarok, szlávok itteni szereplésével összekötő kapcsot alkossanak az ország mostani urához, magyar gazdájához. Különböző használati eszközök, kéziszerszámok, művészi kivitelezésű ékszerek, fegyverek, szép példányai jelzik e letűnt népek kultúrájának állomásait. Ki kell közülük is emelni a ke-

rámia termékeit. Már a bronzkor fazekasa — idestova 3500 éve! — mészbetéttel díszíti az agyagedényeket, s ezzel olyan kerámiai iparművességnek veti meg az alapját, mely ettől fogva a hely kultúrájának sajátos jellemzőjévé, évezredek elteltével pedig a herendi porcelán kialakítójává válik. Mert e porcelán bölcsője Tata városában ringott. A mesterség tudományát és titkát a gyáralapító Farkasházi—Fischer család Tatáról vitte magával Herendre.

TŰZ FÉNYNÉL

Az egymásba fonódó kultúrhatások közül legmaradandóbban a római uralom véssődött a táj arculatára.

Vízvezeték-rendszerek, szobrok, szarkofágok, sírfeliratok, freskó-maradványok, kőfalak, emlékeztetnek e korra.

A rómaiak után már nemcsak népek, hanem személyek tevékenysége is tükrözi a városkép formálását. Az elsők közül legjelentősebb Zsigmond királyé, aki a XV. század elején a várat mai alakjára formáltatta, kora udvartartása fénypontjává, s egy-egy

időszakra Európa politikai centrumává tette. Az akkori világ legszámottevőbb uralkodói tanácskoztak Zsigmonddal az Öregvár falai között. Azután Mátyás alakja villan fel a soraközében. Az időközben elpusztult várat saját ízlésének megfelelően újjáépítette, s abban nem kevésbé fényes udvartartást rendezett be, mint Zsigmond. Talán éppen azon a helyen hirdették a kürtök, hogy a nagy király a „Vértes vadonába” vadászatra indul, s vadászkalandjának legendás Szép Ilonkája még tíz nemzedék elmúltával is szívemarkolóan megható dalra inspirálja a daltás idők zengőszavú krónikását.

Mátyással kiálszik Tata fénye is, akárcsak éjfél tájban a tábor tűz. Az 1510-i országgyűlés után a város életében az utolsó történelmi mozzanatot a schönbrunni béke jelenti, amit a Napóleontól űzött és ide menekült I. Ferenc osztrák császár 1809. október 14-én az Öreg tó partján írt alá.

Tata mai arcvonásaira már nem is a történelem, hanem polgárainak alkotó tehetsége nyomta rá a bélyegét. Éppen abban az időben, amikor a város fölött kialakultak a történelmi fények, kézműves emberek: pallérok, ácsok, ötvösök, szobrászok, tűmnek fel az ismeretlenség homályából, s közzével, kalapáccsal, véssóval formálgatják a város mai arculatát. Közülük is magasan emelkedik ki Fellner Jakab, az egyszerű pallér, a XVIII. század késő barokk korának egyik legnagyobb mestere, akinek munkáját a városban lépten-nyomon csodálhatjuk. A két Eszterházy kastély, — ma mind a kettő kórház — a kálvária kápolna, a vágóhíd, néhány vízimalom, a szesziforgalmi épület, a várhíd, s néhány magánház: mindmegannyi a magyar barokk-copf építkezés remeke, e kiváló pallér zsenialitását hirdeti. Legszébb műve azonban a tatai kőtornyú plébánia templom, melynek kriptájában, névtelen sírban alussza örök álmát.

Jellegzetes tatai környezet

Tatát a régi időkben lacus felix-nek: boldog tónak, később pedig a vizek városának hívták. A sok tó, forrás, a várost át meg átszelő patakok adta ehhez a jogcímet. A tó partjára simuló nemes vonalvezetésű kastély és a vén platánoktól övezett ősi vár, a két évszázados park szomorúfüzei és „műemlék-jellegű” öreg fái közül kiltandikáló, festői romok, a világszerte ismert sportiskola, a Tata

romantikáját jelentő tucatsnyei öreg vízimalom, a vert kovácsvású ablakrácsok, s az egész tatai táj, kisvárossával együtt, a természet és emberi alkotás olyan szerencsés harmóniája —, amelyhez hasonlót alig találunk Magyarországon.

A budapesti természetbarátok ezreinek ez a patinás hely nyújt majd egy hétre táborozási lehetőséget.

Szaniszló József

Az öreg vár: most Kuny Domokos Múzeum

észlet

4 nap

A SZÉPSÉGES TOLNAI Tájakon

A Sárköz vizenyős lapályát nyugat felől meredek falként zárja le a Szekszárdi dombvidék. A földrajzi areculat változása itt egészen éles és jellegzetes: és minden átmenet nélküli. A vonat még mélyen bent jár a Mezőföldön, amikor a távolból már feltűnik a sík térszínből merészen kiemelkedő dombvonulat.

Tolnának ez a déli, Baranyával érintkező csücske tájképi szépségeiben meglepően gazdag. Négy napig barangoltunk ezen a szép vidéken. Mintegy hatvan kilométer utat tettünk meg. Megkísérlem útnk néhány legszebb, legérdekesebb pontjának bemutatásával érzékeltetni a tolnai táj nem mindennapi szépségeit.

A szekszárdi dombvonulat oldalába több helyütt mély völgyek vágódnak. Ezek egyike a Tótvölgy. Jobboldalt házsor, baloldalt szőlők, gyümölcsösök; középpont kis patak, mely a Sárköz vizenyős lapályára önti vizét. A házsor végén belépünk a Gurovicai erdőbe, s ebben felfelé emelkedve csakhamar az erdészházat érzjük. A Gurovicai erdészház magasan a domboldalon épült, az erdő szegletében. Az erdész lekötelező szívéllyességgel fogad, beinvitál a házba,

Haramia forrás

megmutatja szelídített őzét, befogadott vadkacsáit és felhívja figyelmünket a háztól nyíló valóban nagyon szép kilátásra, melynek — túl a Sárköz lapályán — a Gemenci erdő szab határt. Intézkedik szállásunk ügyében is: átszól az erdészeti telefonon Sötétvölgybe. Majd aprólékosan elmagyarázza az odavezető utat.

Sötétvölgybe az Óriáshegyen és a Kisbükk nevű nagyon szép erdőrészen át jutottunk. Hasonló szívéllyes fogadtatás az itteni erdész részéről. Bemutatja pompás fajkutyáit és szép méhesét. Elrendezi éjszakai hálóhelyüket.

Az erdészház igen szépen fekszik. De a Sötétvölgy igazi szépsége csak másnap bontakozott ki, amikor végighaladtunk rajta. Felső szakaszán nagy tisztás, honnan fellátni az Óriáshegy hatalmas (villámsújtott) háromszögelési gúlájára.

Ott, ahol a Sötétvölgy tisztása végétér, közel az erdő széléhez, nagy fák alatt fakad a Haramiakút. Nem csekély örömmel és büszkeséggel olvastuk a szépen foglalt forrás tábláján, hogy a Lokomotív Természetbarát Egyesület építette ki, 1960-ban.

A turista kultúra behatolt immár a tolnai erdőkbe is és létrehozta első műszaki alkotását.

Grábóci erdészház

Hozzá kell tenni, hogy az erdészet erről az alkotó turista munkáról igen kedvező véleménnyel van.

Kint az erdei tisztáson ragyogóan süt az őszi nap. Bent az erdő árnyékában csendesen csobog a Haramia kút bő vize...

A grábóci vagy más néven ladományi erdészház ugyancsak pompásan fekszik egy mély völgyben, egyfelől bükkös, másfelől kiterjedt fenyőerdők közepette.

Grábóc úgy megbújik a dombok között, hogy már csaknem benne járunk, amikor észrevesszük. A község nevezetessége a görögkeleti szerb templom és az egykori kolostor. A falu keleti szélén, hatalmas ősparkban létesült. A kolostor épületét nemrég az állam átvette és üdülőnek rendezte be tbc-s betegek részére. Értékes könyvtárát Szentendrére szállították. A barokk stílusú templomépület érdekessége, hogy a szentély előtt egy toronyszerű kupolája van. Erősen restaurálásra szorul, különösen falfestményei. Műemlékké nyilvánították.

Mócsény, Zsibrik és Bátaapáti határa egy dombtetőn találkozik. Ezt Hármashatárnak nevezik; háromszögelési gúla is áll rajta. A mindössze 248 m magas, de a teljesen szabadon álló és meredek oldalú dombtetőről teljes körkép tárul a vándor elé. Észak-északkelet felé a Szekszárdi dombok kiterjedt erdősegeit látni; az előtérben Szálka templomtornya fehérlik. Keleti irányban a Sárköz lapályára nyílik kipillantás. Délre és délnyugatra a Geresdi hátság hosszú erdős vonulata húzódik. A leg-

Grábóc — görögkeleti templom

szőbb kép nyugat felé fordulva fogad: a *Keleti Mecsek* magas gerince bontakozik ott ki, a Zengővár szép, szabályos kúpjával.

Napnyugtakor értünk a kilátóponthoz. Mintha a sötétség és a világosság határmegyéjén álltunk volna: keletre, mélyen a domb alatt, a parányi *Palatinca* még világosságban fürdött; de nyugatra a *Határpatak völgyét* megülte már az esti kőd és a félhomály és a kis Zsibrik község házaiban kigyúlt a fény... Mire elértük Bábaapátit teljesen besötétedett.

A német lakosság áttelepítése után Erdélyből jött magyarok kerültek erre a vidékre. Bábaapátiban nagy élmény volt részünkre, hogy egy Húrromszékből jött *székely családnál* biztosított részünkre szállást a Tanács. Az öreg székely — már túl a hetvenen — magával hozta szülőföldjéről a hegyek és az erdők szeretetét. Bebarangolta itt is a környéket és ismeri, mint a tenyerét. Izes, zamatos beszédét, talpraesett választait nagy élvezettel hallgattuk.

A bábaapáti erdészház hangulatos környezetben áll a falu szélén. Innen szép, erdős völgy nyílik délnek. A völgy egyre jobban összeszűkül, majd két ágra szakad. Mindkettőben patak folyik. A baloldali betérve, csakhamar *Úveghutát* érjük.

Parányi község az erdőre teteg mélyén. Nem úgy fekszik, mint Pilisszentlászló a Dunazúg hegységben, vagy Kóspallag a Börzsönyben, vagy a mátrai huták. Sokkal szebben. Nem veszik körül széles szántóföldek; az erdő közvetlenül körülöleli.

Ez a kis település azonban haldoklik, pusztul... Lakói egymásután költöznek be Bábaapátiba. A házakat már csaknem mind lebontották, már csak négy lakott háza van, abból is az egyik az erdészet munkásszállója.

Nem lehetne-e vajon egy házat túrista kulcsos háznak megszerezni? A hely idillikusan szép. És központi fekvésénél fogva sok túralehetőséget nyújt.

A vidék nevezetessége egyébként, hogy itt a kemény kőzet is felszínre bukkan. Több helyütt vannak kisebb kőfejtők.

Az Apáti tető északkeleti oldalából egy nagyon szép völgy húzódik Mór-ágy felé. Vize a Mélyvölgy patakjába, útja a Mélyvölgy kocsijába torkollik. Sűrű, túlnyomóan bükkös erdő borítja. A fővölgyből több mellékág szakad ki. A mellékágakból is csermelyek, vagy ahogy itt mondják: források csörgedeznek alá. Ezeket fa és kőhidak ívelik át. Az egyik széles fahíd valóságos útcsemőpont; megszámoltuk: hat felé ágaztak innen az utak.

Megyünk a völgy mélyén, gázolunk a lehullott avarban. Esteledik. A lenyugvó nap már csak gyengén világít be a sűrűbe. Szemmel láthatóan erősödik a szürkület, vele együtt

Sötétvölgyi erdészház

hűvösödik a levegő. Azután hirtelen világosság támad: végetért az erdő, kiértünk a Mélyvölgy tisztására.

Mór-ágy fekvése egészen különleges. Olyan mint egy óriási X, amelynek mind a négy szára közé magasombok nyomulnak. Az egyik ilyen dombtetőről pompás lelátást élveztünk a községre. Pontosabban a község mélyén fekvő részére. Mert a magason fekvő része körülbelül egyvonalban van a dombtetővel. A falu alsó és felső részei között ily módon jelentékeny szintkülönbség van.

A *Geresdi hegyhát* — a Szekszárdi dombvidékhez csatlakozó vonulat — Bátaszék közelében ér véget. Itt az utolsó szakaszán még egy meglepően szép része van: a *Kövesdi völgy*. A pompás erdős völgy, nagy kanyarulatokkal igazodik a terephez: a kezdetén és a végén délnek, a közepén északnak kanyarodik, csaknem szabályos félköröket alkotva. Felső szakaszán szűk és mély; a patak jóval alattunk folyik.

Befejeztük a túrát és befejeztem a túra leírását... Elégedetlenül teszem le a tollat... Hasztalan olvasom el újra és újra: gyenge tükörképe ez csak a bejárt útvonalnak... Hol az a sok szépség, ami a vándort itt lépten-nyomon gyönyörködteti...? Hol az a hangulat, amely a tolnai tájat megüli...? És hol az az erő, amely átítat, áthat itt minden kis részletet — szántót és szőlőt, erdőt és rétet, forrást és patakot, dombot és völgyet — és az itt élő embereket, akik oly szorgalmasan építik az új jövőt...

Amit ez a leírás nyújt, az csak a váza a tájnak. A tolnai táj színe, illata, hangulata az ottmaradt és az csak ott található... El kell menni érte, Turistatársak...

Írta: Pápa Miklós dr.

Rajzolta: Miklós László dr.

Ivan Kacirek mérnöként dolgozott Indiában. Egy nyáron vonata Darjelingtől haladt dél felé, mikor Siliguritól kissé távolra a szerencsétlenség megtörtént. A BrahmaPutrán átvezető híd, mely több évtizede szolgálta a közlekedést, egy éjjel a folyóba zuhant. És mire a vonat Siliguriba ért, sajnálkozva közölte a vasúti felügyelő az utasokkal, hogy bizonytalan ideig nem közlekedik az Assam expressz. A fiatal csehszlovák választotta, vagy továbbutazik a bizonytalanba, vagy pedig néhány hetet Assamban tölt.

Ő az utóbbi mellett döntött. Még előtte való évben Delhiben megismerkedett egy művelt hindú kereskedővel, aki Gauhatiban élt és meghívta őt akkor vendégségbe.

Assam India legkeletibb tartománya, Pakisztán, Tibet, Burma és Bhutan között fekszik, gazdag őserdőkkel és vadállománnyal rendelkezik. Itt van a hazája a kivészében levő indiai orrszarvúak és az erdőkben nagy elefántcsordák, királytigrissek, medvék és vad bivalyok tanyáznak. A Naga hegységben pedig még ma is olyan bennszülött törzsek élnek, melyek teljesen vadak. Az angol expedíciók is kénytelenek voltak eredmény nélkül visszavonulni előlük. Az indiai uralom sem tudta hatalma alá vonni őket.

A hegyeket sűrű erdők borítják, melyeket megművelt síkságok váltják az út mentén. Banán, bambusz és pálmaerdők zárják körül a kis falvakat. A munkalehetőségek messziről ide vonzzák India távoli földjeiről a szegényeket. A vonaton és a pályaudvarokon igen sok nepalit látni, kis csoportokban. Köpcös, erőstestű emberek, gurkha mellényt hordanak, melyet széles bőrv fog át derekukon. Ezzel szemben az assamiak középtermetűek, soványak, arcuk feketére sült. Az asszonyok vállait szabadon hagyják és zavartalanul szoptatják csecsemőiket akár az utcán is.

Ne lopj és mondj igazat...

Gahauti volt Kocirek barátjának, Suraymal Gangvalnak hazája. E város a Jain szekta főszékhelye. A jainok abban hisznek, hogy a lélek örök, mely az anyag érintésétől, behatolásától tisztátalanná válik és ezért az élet alatt csak bolyong.

VADELEFÁNTOK ÉS ORRSZARVÚAK HAZÁJÁBAN

A jainok askéta életet élnek, hogy minden szenvedélyt elnyomjanak magukban. Őt előírást tartanak be; a „Hinsát” — semmilyen élőlényt nem ölni; — a „Satvát”, — mindig az igazat mondani; — a „Chorit” — nem lopni; — a „Kusilt”, — csak egyszer szeretni; — és a „Mahabist”, — önmagukat állandóan bírálni.

A jainok szigorú vegetáriánusok, csak főzelékeket, krumplit, hagymát, tojást esznek és napnyugta után ételt nem vesznek magukhoz. Még a moskitót sem ölik meg, hanem kézzel elfogják és szabadon engedik.

Gangval családja, miként a többi jain, igen gazdag volt. A szolgák és parasztok azonban más vallást követtek. Hocirek megfigyelte, hogy mindig ugyanabban a táiban és csészében hozzák részére az ételt és utazása előtt az edényeket, melyből étkezett, darabokra törték.

Gahauti úticsomópont. Innen Assam több részébe vonat és autót vezet. Egy nap kirándulást is tett Gangval kíséretében Charrapunjába. Ez a falu 160 km-re fekszik észak felé. Arról nevezetes, hogy a világ legcsepadékosabb helye; az évi átlaga 1087 cm. Ha nem volna hiteles feljegyzés róla, hihetetlennek hangzana, hogy 1961-ben a csapadék 22 méter 98 cm-t ért el.

Itt még a primitív élet nyomai találhatóak. A piacon hosszúhajú nők árulják

szegényes termékeiket, és a nők ülnek a pénzborzéken is, ők uralkodnak a házban otthon, és ők öröklik anyai ágon a földet. A férfiak csak a teherhordó szerepét töltik be.

A vadelefántok iskolája

Egyik nap a kirándulás Bharalu felé vezetett. A BrahmaPutra északi partján kilencórás vonatkozás után értek ide, ahonnan dzsungelösvényen sokórás elefántúttal vitt a táborba. Az állomáson elefánt várta őket és a mahaut (elefánt-hajcsár) felszállította őket csomagjaikkal együtt az elefánt széles hátára. Az elefánttábor sok alacsony szalmakunyhóból állott, melyek között vadelefántok voltak kötéltre fűzve.

A tábor közepén tűz lobogott, körötte ültek és meséltek a mahautok. Elmondották, hogy a közelben egy királytigris tanyázik, de nem emberevő, nem veszélyes. Annál veszedelemesebb egy portyázó vad elefántbika, mely épp a napokban ölt meg ismét két bennszülöttet és rombolt szét egy kunyhót. Évek során eddig huszonnyolc áldozat és megszámlálhatatlan szétrombolt kunyhó került „számlájára”, de a vadászok képtelenek megölni.

Az orrszarvúak birodalmában

Nem kevésbé volt érdekese az a kirándulás, melyet

Kocirek a Kanzirangai vadállatrezervátumba tett. Ez a vidék Shillongtól 250 km-re keletre fekszik. Útközben kis falvak maradtak el a vonat mögött. A házak falai olyan könnyűek és levegősek, hogy ha egy ember nekifut, a ház összedől.

Az állomástól itt is elefánton utaztak. A mahaut a nyakot ült és a füleinél lábnyomással irányította az elefántot. A kísérő elmesélte útközben Kocireknek, mi is az a Kanziranga.

A telepet 1927-ben alapították, hogy megőrizze India vadállatait, elsősorban az orrszarvúakat. A terület százhathatvan négyzetmérföld. Négy év óta minden vadászat tiltva van, mert a háború alatt a japánok ellen harcoló katonák kíméletlenülirtották a vadállományt. Ma Indiában kb. 500 orrszarvú él és ebből 300 a rezervátumban. Oriási eredmény, mert 1908-ban csak tizenkettő, 1949-ben százötven volt található. A területen azonban más vadak is élnek; elefántok, tigrisek, párducok, medvék, bölények, vaddisznók, vidrák és vízimadarak.

A fűből egyszerre mozgást vettek észre, majd irányából morgás és szuszogás hallatszott. Az elefántok megálltak és a mahautok csöndet intettek. Két orrszarvú tűnt fel jobbról, de „szagot kaptak” és vágatva eltűntek a sűrű fűben. Az orrszarvú rendkívül félénk, rövidlátó és buta állat. Elve elfogni nagyon nehéz és Kanzirangában is mindössze egy példányt sikerült, amely az állatkertbe került. Azonban az orrszarvú, mindennek ellenére a vadonban az állatok koronázatlan királya. Még a tigrisek és elefántok is messze elkerülik és vele párharcba nem bocsátkoznak. Megsebesülve vagy feldühödve borzalmassá válik.

A levegő meleg párával volt tele, és valami ész szótalt. A mahautok felnéztek az égre és megjegyezték, hogy ilyen napon nem számíthatnak a vadak megjelenésére. Visszaindultak a táborba, ahol búcsúvacsorán vettek részt. Másnap reggel Kocireket egy elefánt visszavitte az állomáshoz.

Elmúltak a kirándulás napjai; közben, mivel felépült a híd is, nem volt akadálya annak, hogy Kocirek folytassa útját Delhi felé.

ÚJÉVI BESZÉLGETÉS AZ AUTÓTURIZMUSRÓL MATYKÓ VILMOSSAL, A MAGYAR AUTÓKLUB FŐTITKÁRAVAL

Tél idején teljes csöndet vártam a Magyar Autóklubban, interjúra kitűnő alkalmat. Ehelyett valamennyi helyiségében a nagy túraidény mozgalmassága fogadott, a Club bizottságai már az 1962. évi terveket tárgyalják s a főtítkári szobában speciális munka folyik: a legkülönbözőbb nyelveken Kresz és műszaki vizsgáztatás, a Magyarországon élő külföldiek tesznek tanúbizonyosságot tudásukról a bizottság előtt. Az angol- és francia nyelvű vizsgáztatás közötti rövid szünetben zajlott le a lapzárta előtti gyors interjú:

— Milyen visszhangra talált az elmúlt évben a Magyar Autóklub és a Természetbarát Szövetség kezdeményezése az autós-gyalogos túrák érdekében?

— Hasznos volt a közös célkitűzés, amit szívesen is fogadtak az autós turisták. A túrák szervezésével tartalmat, programot adhattunk az autóséletnek. Sok új autótulajdonos egykor aktív turista volt s mikor elérték, hogy új életünk fejlődésében saját gépkocsival rendelkezhetek, nem lettek hűtlenek a hagyományos turisztikához. Ők az úttörői a magyar autós-gyalogos turizmusnak, ők a legképzettebb országjárók, ők szervezik és vezetik a szebbnél-szebb túrákat, kirándulásokat. A Természetbarát Egyesülettel, a megalakuló autós szakosztályokkal a Magyar Autóklub közös szervezőmunkát végez s 1962-ben ennek a mozgalomnak további kiszélesedésében bízhatunk. Munkánk nem kampányjellegű, hanem állandó program, amely azonban szívós nevelőmunkát igényel, hogy minden olyan autóst bekapcsoljunk, akik új autósok ugyan, de még nem természetjárók s még nem ismerték fel az egészséges „autós életformát”, annak lehetőségeit. Nagy örömmel tapasztalhattuk, hogy a „TURISTA” is magáévá tette törekvésünket s a turistamozgalom kitűnő lapjának hasábjain rendszeresen foglalkozik az autós turistaélet eseményeivel, nagy segítséget nyújtva ezzel az általános turizmus ügyének.

— Szeretnénk isztiltöt kapni 1962 tervezett programjából a belföldi és külföldi túrák tekintetében.

— Az eddigi eredmények és a fokozódó érdeklődés további munkára kötelez bennünket. A Magyar Autóklub elnöksége 1962-ben is előtérbe helyezi

ezt a feladatot. A Szervező Bizottság a következő szempontokat tartja szem előtt:

Az eddigieken kívül új és újabb, az egész országot behálózó új túraútvonalakat jelöl ki, hogy elősegítse hazánk minél alaposabb megismertetését,

emelni kell a tagság elméleti és vezetéstechnikai képességét a biztonságos, balesetmentes közlekedés érdekében,

változatos, színvonalas rendezvényekkel kell szolgálni a kulturális fejlődés igényeit,

minél szélesebb körben kell szervezni autós-gyalogos túrákat, amelyeknek egészségfejlesztő hatását talán szüükségtelen külön is kiemelnünk.

Ami a belföldi túrákra érvényes, az a külföldi túrákra is vonatkozik, természetesen azzal a többletélménnyel, amit az új országok és népek megismerése jelent. 1962-ben is megrendezzük külföldi túráinkat, elsősorban a baráti országok felé, változatos útvonalakon, városokba, hegyvidékekre, tengerparti tájakra. A társas-túrákon kívül 1962-ben egyéni külföldi túralehetőségeket is biztosítani kívánunk.

— Évrolt évre örvedntesen gyarapodik az autóval rendelkezők száma hazánkban. Az Autóklub egyre több vidéki szervezettel rendelkezik. Ugyanakkor a Természetbarát Egyesületekben is szerveződnék külön autós-szakosztályok. Nem jelent ez széttagoltságot?

— A Magyar Autóklubnak ma már 11 megyeszékhelyen működik helyi szervezete. A Természetbarát Egyesületekben megalakult autós szakosztályokkal való együttműködés nem széttagoltságot jelent, hanem a szélesebbkörű szervezethez biztositását, hiszen közösen dolgozzuk ki a programokat s ez új szint és az autóturizmus ügyének szélesebbkörű támogatását eredményezi a régi, szervezett turisták szakszerű, lelkes támogatása alapján.

— Mit üzen a Magyar Autóklub főtítkára az új év alkalmából a magyar autós turistáknak?

— Mindenekelőtt üzenem, hogy 1962. évre balesetmentes, boldog új esztendő kívánok. Kérem az autós turistákat, segítsenek megvalósítani a közúti, országúti közlekedés moráljának megjavítását, amelyért mindnyájan, egyénileg is sokat tehetünk, saját példamutatásunkkal. Üzenem, hogy ne éljenek elszigetelten a többi autósok között, szeretetessék meg a természetjárást, az autós-gyalogos turisztikát. Ha minden autós turista az új évben csak egy ismeróst szervez a túrákra, az 1963-as újévet még jelentősebb eredményekkel köszönthetjük. Ehhez a szép társadalmi feladathoz kívánok sok sikert és jó egészséget. Jókívánságaimat küldöm azoknak is, akiknek szocialista fejlődésünk az 1962-es évben hozza meg a tervezett gépkocsit s ezzel új tagokként lépnek majd az autós-turisták növekvő táborába. — fejezte be újévi nyilatkozatát Matykó Vilmos, a Magyar Autóklub főtítkára.

Színyai Jenő

(Fotó: Kozák)

FOTO-PÁLYÁZATUNK

szép sikerrel zárult. Pályázóink anyagából a zsűrinek nehéz lesz kiválasztania a legjobbakat. A zsűri a közeli napokban megkezdi munkáját és a kiválasztott képanyagból az Építők Róza Ferenc Székházában (Dózsa György út 84/a.) bemutatjuk a legjobb műveket. Az ünnepélyes megnyitás január 17-én de. 11 órakor lesz, s ugyanakkor adjuk át a zsűri által legjobbnak ítélt pályázatokért a díjakat és jutalmakat. A kiállítást szerkesztőségünk közösen rendezi a KISZ Budapesti Ifjúsági Sportbizottsága Túra- és Táborozási Tanácsával és a Budapesti Természetbarát Szövetség Ifjúsági Bizottságával.

A kiállítás január 17-től 27-ig naponta reggel 9 órától este 20 óráig tekinthető meg. A helyszínen minden nap diavetítés is lesz.

A Magyar Autóklub Miskolci Csoportja és az SzMT Természetbarát Bizottsága az autótúrák vonalán jelentkező igények kielégítésére elhatározta az autósok megszervezését.

Ennek érdekében kéri, hogy minden osztály jelentse be azok nevét és lakcímét, akik autóval rendelkeznek, illetve túráznak, vagy túrázni kívánnak, — megjelölve azt is, hogy szervezett természetjáró-e és tagja-e az illető az Autóklubnak.

TÖBB TÁMOGATÁST!

**A MAGYAR TÁJÉKOZÓDÁSI
VÁLOGATOTT KERET
MŰKÖDÉSÉRŐL**

Minden fiatal sportág — így a miénk is — gyermekcipőben tanul meg járni. A kezdet tele van nehézségekkel, téves elképzelésekkel. Az a pár esztendő, amióta nemzetközi találkozásokon szerepeltünk — csak tanulódó. Az első vizsga 1962. szeptemberében lesz: az Európa Bajnokság.

A magyar válogatott szinte „ön-erőből” kezdte meg a felkészülést a nemzetközi versenyekre. Valahányszor külföldre utazott, mindig tanult valami újat, figyelte az ellenfeleket és próbálta ellesni a győztes csapat versenytechnikáját, felszerelését.

1959-ben arra jöttünk rá, hogy lassúak vagyunk, nem megfelelő a felszerelésünk. — Megtanultunk futni és beszereztük az új ruházati cikkeket. 1960-ban láttuk, hogy a svédek igen keveset tanulmányozzák a térképet. Pillanatok alatt rögzítik emlékezetükben és csak emlékezetből versenyeznek. Ettől kezdve szerepelt edzéseinkben a „memoriter” is, a térkép nélküli versenyzés.

Igy alakult ki az edzésmódszer és a keret hetenként kétszer, ha vasárnap nem volt verseny, háromszor együtt készült fel a várható követelmények teljesítésére. Az atlétikai pályára szívességből engedtek be, a gyakorló-versenyekre szívességből vitt el az Építők autóbúsa. Az utolsó pillanatban sikerült a Szövetségnek elintézni, hogy három napot a Dobogókőn tölthessünk edzőtáborban.

Ilyen előzmények után álltunk

OSLO 1200 km 612 óra

RAJT

rajtához a Hohnstein Kupán az NDK-ban. Lábnunkon saját magunk által konstruált futócipő volt, kezünkben saját pénzen vett korszerű külföldi tájoló. Már a verseny előtt látszott, hogy a tájékozdási sport az utóbbi időben milyen nagyot fejlődött. Az edzéseken nagyon jól futó ellenfeleket ismerhettünk meg, akiken látszott, hogy a terepen is nagyon otthonosan és biztosan mozognak. Megtudtuk tőlük, hogy sokkal de sokkal többet edzenek mint mi, edzőtáborokban 20—25 fős keretből kerülnek ki a legjobbak. Ezek után is reménykedtünk még a jó szereplésben, és ha nem jön közbe az a bizonyos pályatévesztés...! Biztos másodikak lehettünk volna, így csak a 4. és 7. hely jutott a két magyar csapatnak. Csehszlovákiában már jobban ment egy kicsit, bár a balszerencse itt is üldözött. „A” csapatunk Horváth sérülése miatt 6. lett, a kevésbé esélyes „B” csapat 3.

Nemcsak balszerencséről van azonban szó. A külföldiek már jobban el-

sajátították a korszerű versenytechnikát, reflexszerűen alkalmazzák a tájékozdás tudományát, ezer csínját-bínját. A svédek nem „mumusok”, nem csodafutók, meg lehet őket is verni. Az eredmény „bennünk” van! Még a hiányos felkészülés ellenére is! Megmutatkozott ez a Nemzetközi Balaton Kupán is, ahol a hazai pályán, a közönség még nagyobb erőfeszítésre tette képessé a fiúkat. Az első hat között végzett mind a négy magyar.

Versenyzőinkben megtalálható a képesség és a lelkesedés, hogy hazánkat méltóan képviseljék a jövő nagy versenyein, elsősorban az Európai Bajnokságon. Reméljük, hogy megkapjuk azt a támogatást, amely biztosítéka lehet a sikeres szereplésnek.

Mi pedig ígérjük, hogy a jövőben mindent megteszünk, hogy még sikeresebben szerepeljünk a magyar színeken!

Maúcz Benedek
csapatkapitány

Jó hátizsák

Jó túrázás!

Új vonalú, praktikus tartós
hátizsákok a SPORTBOLTOKban

Egy éve jártunk utoljára Ágasvár környékén. Elég elhanyagolt állapotban levő menedékházal találkoztunk akkor. Annál nagyobb volt a meglepetésünk most, amikor az erdőből kilépve megpillantottuk az új turistaházat. Örömmel vettük, hogy újabb létesítménnyel bővült az új turistaház hálózat. A gondnok, kérésünkre elmondta, hogy decemberben már üzemben volt a ház.

Reméljük, az új ágasvári turistaház még több természetjárót vonz erre, a Mátra ezen változatos vidékére.

Faragó László
Jászberény, Közlekedési T. E.

Hazai és külföldi túrák — amennyiben azokat gyalog, vagy járművel hajtjuk végre —, a térkép tanulmányozását és olvasását követelik meg. Hosszabb túráink kezdőpontja, közbeszó pontjai, sőt rendszerint végpontjai is nagyobb települések, városok szoktak lenni.

Ezért foglalkozunk most részletesen az ún. „várostérkép”-pel. Tervezett túráinkhoz az IBUSZ ad hazai és külföldi várostérképeket, prospektusokat. De beszerezhetjük ezeket a Térképboltból is. Sőt az Országos Idegenforgalmi Szálloda és Étterem Vállalat is ad ilyen anyagokat. Pl. megvásárolható Budapest térképe sokhelyen, hasonló módon Varsó prospektusa, melyben megtaláljuk a város vázlatos térképét is.

Ezek a várostérképek rendszerint méretarány nélkül készülnek, több színűek és kiválóan alkalmasak arra, hogy a városban belül tájékozódni tudjunk. Vizsgáljuk meg ehhez a mellékelt Budapest várostérképének kivágatát. A térkép a Dunát a Margit-híd és a Lánchíd között ábrázolja, valamint az ettől keletre eső városrészt. Ezenkívül a Rózsadomb, a Városmajor, és a Várhegy területét. Erről még az a turista is el tud igazodni, aki nem járt soha a magyar fővárosban.

A városi túránál, akár gyalog, akár járművel hajtjuk végre, térképpel a tájékozódás könnyű. Ugyanis az utcák, folyók iránya — mint egyenes tereponal — képezi a térkép tájolásának alapját. Vagyis, úgy kell tartanunk mindig a térképünket, hogy az utca iránya megegyezzen azon utca irányával, tengelyével, amelyen éppen haladunk.

A mellékelt ábra szerint tételezzük fel, hogy a Nyu-

gati-pályaudvarra érkezünk. (1) Innen utunk a Szt. István körúton vezet tovább, tehát a Nyugati-pályaudvartól kiindulva, a térképen látható Szt. István körút iránya, a valóságban is látható utca irányába nézzen. Így térképünk be-

van tájolva, vele a tájékozódásunk egyszerű és gyors. Néhány száz méter megtétele után, a Berlin-étteremhez, illetve a Vig-színházhoz érünk. (2) Tovább folytatva utunkat, kiérünk a Margit-híd pesti hídfőjéhez, majd a szigeti bejáráshoz. (3) Eddigi utunk egyenes volt, tehát nem kellett a térkép tájolasát megváltoztatni, csupán térképünket tartottuk kb. 45°-kal elfordítva, jobbra.

A Margit-híd közepétől haladjunk Buda felé. Itt azonban ügyeljünk arra, hogy utunk iránya megváltozott, így a térképünket is ennek megfelelően állítsuk be. Ennél az útszakasznál tehát kb. 90°-kal fordítsuk el jobbra a térképünket, ezzel az utcanevek olvasása már kissé nehezebb lesz. Ilyen módszerrel haladjunk a Mártírok útján, egészen a Moszkva-térig. (4)

A tértől felmehetünk a Várba, ott megtekinthetjük a Mátyás templomot, illetve a Halászbástyát és a többi nevezetességeket. (5) Itt is tartsuk minden esetben a térképet tájolva. Elmehetünk a Várból a Vérmezőn át a Budai-hegyekbe is és a Vörös Csillag étteremben megebédelhetünk. (6)

Amennyiben a pesti oldalon ismerkedünk meg a fővárossal, úgy a Vörösmartyéri cukrászdából kiindulva (7) elmehetünk a Technika Háza felé (10), vagy a Parlament felé (9), vagy akár az Operához. (8) A térképen szereplő 11-es szám a Déli-pályaudvart, a 12-es szám a Rózsadomb-éttermet mutatja.

Bárhová is vezet utunk a városban, térképpel a kézben hajtjuk végre túránkat és ehhez a térképet mindig tartsuk betájolva.

Horváth Andor

KORSZERŰ FELSZERELÉS

Igen praktikus az az összecukható, háromlábú alumíniumállvány (1. kép), mellyel konzervmelegítéskor, főzőskor rögtönözhetünk tűzhelyet.

(2. kép) erős vitorlavászonból készül. Szíjjal összehúzható nyílását lakat is zárja. Magassága 85 cm (!), kör alakú bőr aljának átmérője 37 cm.

A motoros campingezők részére ideális ez a zsák, a táborozási felszerelés szállításához. A zsák (3. kép) erős vitorlavászonból készül. Szíjjal összehúzható nyílását lakat is zárja. Magassága 85 cm (!), kör alakú bőr aljának átmérője 37 cm.

Hírek

A Budapesti Természetbarát Szövetség az MTSH sajtótervezésénél a Szövetség eredményeiről s a jövő terveiről adott felvilágosítást. Szónyi László, a BTSZ elnökhelyettese, — tájékoztatója után sok kérdésre adott választ, amelyek hozzájárulnak a sajtó és a természetbarát mozgalom közelebbi kapcsolatainak kiépítéséhez. A tájékoztató anyagát lapunk más helyein ismertettük, ezért részleteiben azzal nem foglalkozunk. Erdemes megemlíteni, hogy a HM Testnevelési és Sportosztályának részéről meg-

jelent Kürti József százados — aki ugyancsak ekkor tartotta sajtótájékoztatóját —, kijelentette, hogy a jövőben a Nehadserg sportján belül nagyobb teret engednek a tájékoztató sportjának gyakorlására. A Vasas T. E. december 3-án felavatta az újjáépített volt Kárpát-forrást, amelyet most Schubert-forrásnak neveztek el. Közel félezer természetbarát előtt Závodszy József mondott ünnepi avató beszédet.

Az Aggteleki-karsztnegysegben erdőkezelő körülvett fésztől környezetben 46 férőhelyes turistaszálló nyílt. Egerszeg központjában 33 percre (a „piros” turistajelzésen) a szállás télen nyáron üzemel. A turistaház

közepében levő „Pitics-hegy” tetején kilátótorony van, ahonnan a néző elé tárul az egész Aggteleki-karszvidék, sőt kedvező időben a Magas-Tátra ormai is láthatók. A „Szabadság” turistaszállásról változatos kirándulási lehetőségek nyílnak.

Tokajon a „Finánc-dombon” a köztúri híddal szemben új kilátótorony épült.

A megyei Idegenforgalmi Hivatal a Borsodi Természetjáró Szövetség javaslata és útmutatása alapján felújította a megyei turistajelzéseit.

Az Idegenforgalmi Hivatal három helyiségből álló turistaszállóját 70 ágyval egészítik ki, üzemel Miskolc-Tapolcán.

SZÓRAKOZZUNK

Már közel két éve, hogy a különböző szellemi vetélkedő játékok fontos formájává váltak a hasznos ismereteket nyújtó szórakozásnak. Turista egyesületek is gyakran beiktatják műsorukba az ilyen formákat, s a terembe, szobába szorult téli szórakozásnak valóban egyik hasznos formája lett a „Szellemi öttusa”, „Dupla vagy semmi”, „Szellemi totó”, „Zsákba macska”, „Kérdezz-felelek” stb. vetélkedő játékok. Van bizonyos tapasztalataink, amelyek szükségessé teszik, hogy egy két tanácsot adjunk azoknak, akik a tél folyamán még vetélkedőket szerveznek. Especielig:

a) **A kérdések összeállítása:**

— A játéknak legyen valamilyen aktuális értelme. Tudni és tudatni kell, hogy miért játszunk.

— Több kérdést tegyünk fel arra a témára, amelynek megértését hangsúlyozni kívánjuk.

— A kérdések olyanok legyenek, hogy a válaszadótól ne csupán lexikoni tudást követeljen meg.

— Mindig vegyük figyelembe az adott kollektíva szellemi és ügyességi képességét, tehát a kérdések ehhez alkalmazkodjanak.

b) **A játékvezető személye:**

— Értsen ahhoz a témához, amelyről a kérdések szólnak.

— Legyen tisztában a válaszokkal. Ennek érdekében

írja le magának a pontos választ.

— Tudjon játékoságot belevinni a vetélkedőbe.

— Ne csak a vetélkedőket, hanem a „közönséget” is kapcsolja be a játékba.

c) **A válaszadás kérdése:**

— Érthető kérdésekre érthető választ kell megkövetelni.

— Ha a válaszokat pontozzuk, ez lehetőleg 2—1—0 pont arányban történjen, mert ez vált be a leginkább.

— Rossz, kevés, vagy nem kielégítő válasz esetén a kérdést mások felé is tegyük fel.

— Akár jó a válasz, akár nem, a résztvevők mindig ismerjék meg az adott téma lényegét, mert csak így érthetjük el, hogy a játék mindenki számára újabb ismereteket nyújtson.

d) **Fontos szabályok:**

— A vetélkedők ne legyenek hosszúak. A több órát elérő vetélkedő formák kifárasztják a játékosokat és a résztvevőket egyaránt.

— Ha különböző tárgyakkal jutalmazzuk a győzteseket, ezt a játék elején ismertessük a résztvevőkkel.

— Ne szorítkozzunk csupán a gondolkodásra készítő kérdések feltevésére. Alkalmazunk ügyességi feladatokat is, mert ezek hangulatosabbá, élvezhetőbbé teszik a játékot. Ilyen feladatok lehetnek például: A játékvezető felmutat egy ív kartonpapírt, amelyre nagy össze-visszaságban 1-től 30-ig sorszámok vannak felírva — egy kivételével. — A feladat az, hogy találják ki, melyik az a sorszám, amit a játékvezető elfelejtett a kartonra írni.

Mindegyik versenyzőnek egy doboz gyufát adunk, aminek tartalmát — a gyufaszálakat — a markukba kell önteni. Vezényszóra hozzáfognak a gyufaszálak összerakásához, s aki előbb elkészül vele, az lesz a győztes.

A versenyzők kezébe luftballont adunk. Vezényszóra mindenki igyekszik azt úgy felfújni, hogy szétpukkadjon. Győz az, aki a feladatot előbb végrehajtotta.

Természetesen ehhez hasonló sok más ügyességi játékkal is színesíthjük a vetélkedőket.

Milyen idős?

Pista szomorúan mesélte társainak: udvarolni kezdtem egy szép kislánynak. Örömmel vettem észre, hogy nem utasít vissza. Tegnap moziban voltunk, ahol megkérdeztem, hogy hány éves. Azt válaszolta: találjam el.

— De hogyan, amikor semmi segítséget nem ad hozzá.

— Hát jó — felelte — segítetek. Én fele annyi idős vagyok, mint anyám, az apám pedig tíz évvel idősebb anyámnál. Hárman összesen száz évesek vagyunk.

— Én egy darabig gondolkodtam, s amikor nem tudtam azonnal kiszámolni, jót nevettem.

— Remélem, ha legközelebb találkozunk már tudja — mondta, s ezzel elbúcsúztunk. Másnap újból találkoztunk és még akkor sem sikerült kiszámolni hány éves.

— Mindenki számolni kezdett és kis idő múlva megtalálták az eredményt. Hány éves volt a kislány?

(L. T. ZENYI) **Orosz Sándor**

TURISTA- KÉPZŐ tanfolyam

nyört civilek sohasem érezhetnek.

A hátizsák. — A turista másik nélkülözhetetlen alapfelszerelése, melyről csomagolás alkalmával minden esetben bebizonyosodik, hogy kicsi, — viszont öt kilométeres gyaloglás után kétségtelenné válik, hogy sokkal nagyobb úrméretű a szükségesnél. Egy- és kétszemélyes kivitelben készül, az utóbbi házaspárok részére, de ezt természetesen csak a férjek hordhatják. Oldalzebei azt a célt szolgálják, hogy a csomagolásnál kifejejtett holmikat oda dugdossuk, — ezzel aztán daganatszerű képződmények dudorodnak ki a zsák oldalán. A főrész egy-üregű beosztása lehetővé teszi, hogy a citromsárga nylon pulóver új színárnya-

latot kaphasson a cékla levétől, — a mákosbeiglinek pedig a kiömlött napolaj adhasson új ízt.

A kulacs. Rendszerint alumíniumból készült italtároló alkalmasosság, minőségi kivétel esetében posztó bevonattal. Dugós és csavaros tetővel készül, de a kettő csak abban különbözik egymástól, hogy az előbbi nagyon, — az utóbbi viszont még jobban csurog, miért is legelőnyösebb üresen hordani. Ebben az esetben csak néhány kisebb kavicsot kell beleszórni, és akkor csecsemők szórakoztatására csörgő gyanánt nagyszerűen használható.

A térkép. — A szírvány minden színmével televalókázott nagyméretű papírlap, mely elvileg meghatározott területen való tá-

jékozódást hivatott szolgálni. Főleg túravezetők részére nélkülözhetetlen, mert kezdő turisták előtt elsőprő tekintélyt tudnak biztosítani azzal, ha túra közben rámutatnak a térkép egy pontjára, mondván, hogy itt vagyunk! (Ennek az ellenkezőjét ügysem lehet bebizonyítani.) Szerfelett alkalmas a térkép arra, hogy többrészes elkeveredés után minden felelősséget a rossz térképre háírtunk, hasonlóan ahhoz a középcepatárhoz, aki a cipőjét tapogatja, amikor mellérugta a tizenegyest.

— ági —

Indul az új, izgalmas rejtvény-pályázat! Reméljük, az eddigi pályázókön kívül sokszázan csatlakoznak a most meghirdetett pályázatunkhoz.

Feltételek. A pályázat 6 hónapig tart. Havonta külön-külön is lehet pályázni, amellyel könyvjutalom nyerhető. A főnyereményekben csak az részesülhet, aki 6 hónapon keresztül beküldi a megfejtéseket. Minden helyesen megfejtett kérdésért 5 pontot írunk a pályázó javára.

Beküldési határidő: minden hó 15.

Pályázati díjak:

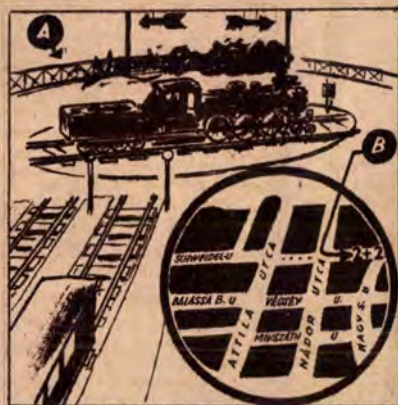
A legtöbb pontért 1000,— Ft értékű turistafelszerelés.

II. díj: 600,— Ft értékű felszerelés.

III. díj: 300,— Ft értékű felszerelés.

Ezen kívül még 20 nyereménytárgy.

Indul a verseny, sok sikert, kedves Pályázóink!

1. ábra.

19... márciusában bestiális tolvajlás hírborította fel a budapesti közönséget. A lapok: a New-York Herald Tribune, a Manchester Guardian és a Krajcáros Igazság hírt adtak arról, hogy Kálnai Péter budapesti lakostól ismeretlen tettesek ellopták a napoleoni időkbeli származó világtérképet. Kálnai túrázáshoz használta a mesés értékű atlaszt, mert a térkép nagy teret szentelt a budai hegyeknek és a Jánoshegyi kilátónak. Ki a tolvaj? Ezt kutatta akkor Pest és Buda, London és a rétsági kisbíró. Az illetékes nyomozati szervek Bill Bulldoghot szerződtették a rejtély kiderítésére, akit az olvasóközönség a Nova kiadó pengős sorozatából már jól ismer. Amikor a neves mesterdetektív fővárosunkba érkezett, a következő térkép-rajzot kapta kézhez: (1. ábra.)

Ebből kiindulva Bulldogh nyomban Kálnai lakására sietett. A porig súlyított károsult összetörve mondta el szomorú történetét. A múzeális érté-

SZATIRIKUS REJTVÉNYSOROZAT

kü térképet az alábbi helyen látta utoljára: (2. ábra.)

— Foxi legyen a nevem — kiállt fel Bulldogh — ha nem találok meg a tolvajt. Majd nyomban keresni kezdett. Egelőre egy szállodát, ahol a nyomozás alatt fog lakni. Ami hamarosan sikerült is. (3. ábra.)

2. ábra.

Elhelyezkedett a kényelmes szállodaszobában, majd a hallba sétált és elkezdte a nyomozást. A következő kérdéssel fordult a portáshoz:

— Merre találok a városban (4. ábra.)

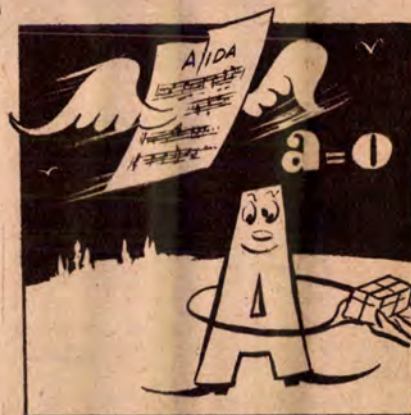
A zavart hangú válaszra szó nélkül előrántotta revolverét és a rémült szállodaportásra fogta azt...

Eddig a történet első része, ami máris bővelkedik a rejtélyes kérdésekben. Ezekre kérünk választ:

1. Melyik pályaudvarra érkezett Bulldogh („A”) és („B”) hol lakik Kálnai?

3. ábra.

4. ábra.

2. Hol látta Kálnai utoljára az ellopott térképet?

3. Melyik szállodában kapott Bulldogh szobát?

4. Mit kérdezett a szálloda portásától?

A rejtvények megfejtését január 15-ig kell a Turista szerkesztőségéhez (Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.) „Rejtvény-sorozat II.” jellegével megküldeni.

A Vasas T. E. életéből

A „Vasas Természetbarát Egyesület”, a megalakulása óta eltelt 4 év alatt 15 ezer túrát, kirándulást szervezett 240 ezer résztvevővel.

Az 1962-es tervéből

Olyan mértékben kell emelni a vizsgázott túravezetők létszámát a VTE-ben, hogy belátható időn belül 10 turista-tagra jusson egy túravezető.

Jelentősen továbbfejlődik a táborozási mozgalom: a bükkj sátoztáborban naponta 40, a balatonöszödiben pedig kb. 200 turista kap elhelyezést a nyári hónapokban.

A VTE galyatetői turistaházát 60 személy befogadására bővítik.

A VTE „Vasas Turista Élet” címmel fotópályázatot hirdet. Beküldhető minden olyan fénykép, amely az egyesület fejlődését, a vasas természetbarátok életét tükrözi. Első díj: 300 forintos Ofotért utalvány. A pályázaton a VTE bármely tagja részt vehet.

BARANGOLÁS A KÉK ÚTON

**BEFEJZŐDÖTT
A ZEMPLÉNI
FILM
FORGATÁSA**

Amikor az Arka patak sziklás, vízmosásos, völgye felől hanykolódva Arka községbe bukdácsolt a Budapest Filmstúdió Csepel kocsija — bizony a falubéliek alig tudtak hova lenni az ámuldozástól. Méltán, mert az első autót látták, amely Mogyoróskától Arkáig végigment a völgyben.

Ezzel mindjárt jellemeztük is az Országos Kék zempléni szakaszainak a forgatását. —

A felvevőgépek (a normál és a totalvision rendszerű felszereléssel

ellátott gép) ez év őszén úttalan utakon felkapaszkodtak Nagy Milicre, Boldogkővárhoz, a Füzéri, Regéci várakhoz, Istvánkúthoz, Pengőkőre, az Országos Kék minden jelentősebb pontjára.

De a Kék útvonalon túl a felvevőgépek ellátogattak még Hollóházára, Telkibányára, a hegyaljai szüretre, sőt még a tolcsvai pincéke is, csak-hogy minél sokszínűbb, gazdagabb képet nyújthassanak a Zempléni-hegységről, s ezzel a természetjárás népszerűsítésével országjárásra buz-

dítsanak, hazánk és népünk megismerésére vágyat keltsenek a nézőkben.

A filmekben (széles és normál — mindkettő színes) jelenleg a laboratóriumi munkákat végzik. Előreláthatóan 1962. elején kerülnek bemutatásra.

Paulus

TÉL A HEGYKÉKBEN

VIZSZINTES: 1. A KÜLSŐ BUDAI HEGYVIDÉK EGYIK LEGMAGASABB HEGYCSOPORTJA, A SZÍZOK ÉS RÖDLIZOK KEDVELT GYAKORLÓHELYE. 10. HAZÁNKI MÁSODIK LEGMAGASABBAN FEKVŐ ÜDÜLŐHELYE (863), TÉLEN ELENK SPORTELET FOLYIK ITT. 18. Arra a helyre szintén. 18. A SZÍZOK KEDVELT PARADICSOMA A PILISBEN. 21. Angol főnemes megszólítása. 23. Katonai, tisztviselői állás fokozata. 25. Akl a levelet küldi. 27. Elképzelése. 28. Római szám: 1450. 29. KITÜNŐ SÍTEREP A PILISBEN (A MARÓTI-HEGYEK FELSO VÖLGYE) 30. Becézett női név. 31. Angol szeszszital. 33. Egyik évszak (névelővel) 34. Rangjelzés. 35. Kiköszörülve. 36. NG. 37. Kítúnó matracöltelék (a 3-ik kocka „SZ”) 38. Öreg néni. (a 2-ik kocka „NY”) 39. Fából készült víztartó edény. 41. Énekesmadár (névelővel) 44. Az egyik Kislaludy névjele. 45. Annyi mint — rövidítése. 46. KETTŐS KUP ALAKÚ CSÚCS A MÁTRÁBAN, KÖRNYÉKEN KITÜNŐ SÍTEREP.

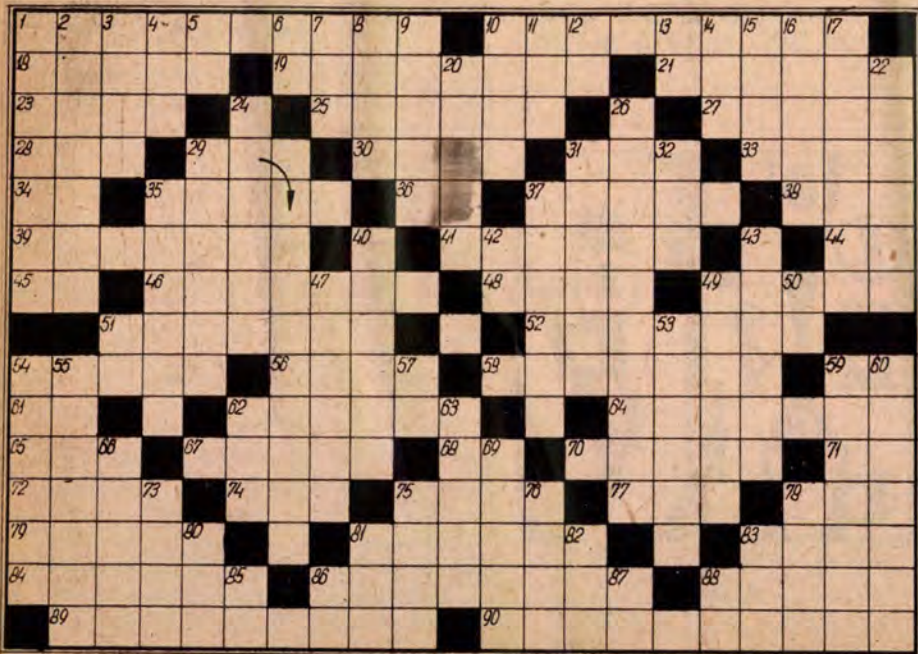
48. Idősebb cigány férfi. 49. Ráncol. 51. Sportsztárok, nagygyűk. 52. HEGY A CSERHÁTBAN, KATALINPUSZTA ÉS KODD FELE LEJTŐ ÚTJAI KITÜNŐ SÍTEREPEK. 54. Indiai filmszínész, rendező (A 420-as urak). 56. Vidám érzés. 58. Salto (halálugrás). 59. Európa Kupa, 61., U. B. 62. Kövérédés céljából táplál. 64. A maga nemében időrendben az első. 65. Község Somogyban. 67. Nemesfém mérték. 68. E. P. 70. Bírálatot mond felette. 71. Kötőszó. 72. méter (folyadék sűrűségét mérő készülék). 74. Az egyik égtáj. 75. Lop. 77. Össze-vissza tóm. 78. P. G. I. 79. A BÜKK EGYIK HEGYE, FENNSÍKJA A SZÍZOK KEDVELT TEREPE. 81. Neves holland festőcsalád. 83. Nyugati főváros Európában. 84. Nyolc elektrodás elektroncső. 86. A CSERHÁT EGYIK MAGASLATA, SZELES HÁTA ÉS OLDALAI KITÜNŐ SÍTEREPEK. 88. Ez a „gráfia” a táncok leírása, táncban. 89. A SZÍZOK PARADICSOMA A MÁTRÁBAN (3000 m hosszú

lesiklópálya). 90. SÍTEREP A BUDAI HE-
GYEKÉKBEN.

FÜGGŐLEGES: 1. A SZABADSÁG-
HEGYNEK ZÜGLIGET FELE LEJTŐ OL-
DALÁN LEVŐ KITÜNŐ, HODUS SÍTE-
REP. 2. Melódia (névelővel) 3. Gent belga
város francia neve. 4. Így — anagrammá-
ja. 5. Azonos betűk. 6. Az alaphangsor
két hangjegye. 7. Szálakat összesodor
(fordítva). 8. Tamási Aron regényalakja.
9. A hét görög bölcs egyike. 10. József
Attila-díjas írónk (Gábor). 11. Régi ür-
mérték. 12. A puszkáját használja. 13. Lásd
a 45. vízszintet. 14. Egymást előző két
betű az ábécében. 15. D-itállai város, az
l. e. 6–5. században, görög filozófia isko-
la működött itt. 16. Finom sítémény. 17.
HEGY A BÜKKÉBEN, ÚTJAI JÓ LESIK-
LÁSI LEHETŐSÉGET NYÚJTANAK. 20.
Folyó a Cserhát hg-ben. 22. Kis görög
sziget az Egei-tengerben. 24. Léteznek. 26.
A MÁTRA EGYIK MAGASLATA, A FIS-
KALITÁSHUTAI KATLANBA VALÓ LE-
SIKLÁS LEHETŐSÉGE NYÍLIK INNEN.
28. Kör alakú hasáb. 31. Etiópia egykori
fővárosa. 32. Vajon gyarapodik? 35. Ke-
reskedelmi forgalomba kerülő fából kész-
ült cikkek. 37. Trópusi kuszónövények.
40. Pénzt fizet ki érte. 42. Így kezdődik az
alaphangsor. 43. Kitérül az emlékezetéből.
47. Nagybetű (nyomdászati műszó) 49. Rá-
bukkant. 50. D. Y. 51. Kézpénz, röv. 53.
A „Bahceszemérai szökőkút” egyik nőalak-
ja. 54. Ismeretlen vidék tudományos fel-
tárásával foglalkozó tudós. 55. Deszkából
készült ideiglenes lakóépület (névelővel).
57. Minden nap ez van. 59. A legnagyobb
svéd írók egyike (első kockába kereszt-
névénél kezdőbetűjével). 60. ELSÓRAN-
GU SÍTEREP A BÖRZSÖNYBEN. 62. Se-
reg, armádia. 63. Vadász figyelőhelyek.
66. Schubert „Három a kislány” c. ope-
rettjének társszerzője. 69. Ropogós pék-
sítémény. 73. Indítékok. 75. Lábbeli. 76.
Nikkel, hidrogén és kén vegyjele. 78. A
hagyma egyik fajtája (...hagyma) 80.
Pusztta, németül. 81. Találkozik — angolul.
82. S. E. I. 83. Többesemélyes sportszám.
85. Az ókori Róma legkisebb pénzegeje.
86. Személyes névmás. 87. GY. L. (az első
kockába kettősbetű). 88. Kicsinyítő képző.

Beküldendő a kiemelt sorokból legalább
öt megfejtés.

Határidő: január 15.
Előző számunkban között keresztrej-
tény megfejtése: Tatármező, Szoros pa-
tak, Benevár, Szuha, Domoszló, Mátra-
háza, Szamárkó, Várberc, Saskó, Rák-
hegy, Kalapostető, Galyatető, Tóthegyes,
Szurdok, Kékes, Gazoskó, Agasvár, Haj-
násckő, Bábakő, Sirok.

Júj, de hideg van!
(Bán Magdolna felv.)

A Hűtőipari ifik nyerték a Kinizsi vándorszerlegét

December 2—3-án Egerben tartotta választmányi gyűlését a Kinizsi T. E.

Rados György egyesületi elnök megnyitóját követően Vértesi Ernő gazdasági beszámolót tartott. Csáki István, az egyesület főtájkára pedig az 1962. évi feladatokról beszélt. Ismertette a jövő évi szervezési tervet, mely a taglétszám jelentős emelését célozza.

Ezen a gyűlésen a „Szocializmus útját járom” c. örökös vándorszerleg került első gazdájához, amit a Hűtőipari Ifjúsági Csoport nevében Békefi József ifjúsági csoportvezető vett át.

A már régebben alapított béke kupát ismét a Kinizsi barlangos szakosztály nyerte, melyet Palánkai János vett át a szakosztály nevében.

A kitűnően sikerült választmányi gyűlést az egri Dohánygyár szakosztálya rendezte.

Purt Gusztáv

— Te miért jársz a nővéremhez? Neked nincs?

Tartson velünk a KÉK túra vonalán

A múlt év júniusában indított „Tartson velünk a Kék-túra vonalán” című rejtvénypályázatunkon több mint ezer pályázó vett részt. A szép sikerrel folyó versenyből természetesen sokan kiestek a hibapontok alapján, ami bizonyára nem kedvetlenül tette el pályázóinkat a további versenyzéstől. Hiszen, amint lapunk más helyén láthatják, új pályázatunkkal máris sok szórakozást és izgalmat ígérő versenypályázatot indítunk.

A Kék-túra pályázaton 300 pontot kellett elérnie azoknak, akik minden kérdésre helyesen válaszoltak. Ilyen sajnos nem akadt, ellenben 295 pontot hárman, 290 pontot hatan, 285 pontot pedig tizenegyen értek el. Igen sokan értek el 260—280 pontot. Minthogy a nyertesek közül többen egyenlő pontot értek el, a holtversenyt előreláthatólag nyilvánosan, turista kérdezz-felelek játékkal döntjük el, s a vetélkedésen állapítja meg a zsűri a díjazások sorrendjét. Február 1-én megjelenő számunkban az időpontot és a helyet közzétesszük.

Alább közöljük a legjobb eredményeket elértek névsorát:

295 pontot ért el: Eszes László, Gyenesdiás 48. Halmos Géza, Bp. XII., Szilágyi E. fasor 24. Simonits Sándorné, II., Széher u. 27.

290 pontot ért el: Csörgő Béla, Bp., XIV., Bácskai u. 58/a. Hungária 605338. Kereszty Kornélné, XII., Kékgolyó u. 20. Korompai György, XII., Kékgolyó u. 20. Dr. Kovács Jenő, Szombathely, Szabó M. u. 15. Praefort László, Szeged, Árpád tér 5.

285 pontot ért el: Budapest 930630. Czvetkovics Zoltán, Bp., II., Bem József u. 2. Gyöngyösi Vince, Bp., XII., Királyhágó u. 2. Harsányi Sándor, Szombathely, Állami Áruház, Nagy Jenő, Bp., XI., Hengermalom u. 2/d. Nyáry Tamás, Bp., II., Bem József u. 2. Dárdai István, Szigetbecse. Dr. Fazekas Gáborné, Bp., XII., Székács u. 27. Dr. Fazekas Gábor, Bp., XII. Székács u. 27. Kucsera Gábor, XIII., Dráva u. 7. Nékony Klára, Bp., V., Engels-téri p. u.

Olvasóinkhoz!

A korlátozott példányszámra való tekintettel biztosítani akarjuk olvasóink számára a lap zavartalan beszerzését. Eppen ezért kérjük, hogy az alábbi válaszlap felhasználásával küldjék be előfizetési megrendelésüket, amelynek alapján a szükséges befizetési lapot megküldjük.

Kérjük, hogy a neveket és a pontos címet olvashatóan töltsék ki, hogy a lapot idejében, zavartalanul megkapják.

A lap kedvezményes előfizetési díja fél évre 16, egész évre 32 forint. Külföldi olvasóink a lapot vagy az alábbi válaszlapon, vagy a Kultúra útján rendelhetik meg.

Itt levágandó!

HÍREK

AZ ORSZÁG minden részéből érkezett 55 osztály küldötteit a Textiles T. E. értekezletén Heves Sándor üdvözölte, majd Ábrahám Károly egyesületi elnök megnyitotta szavai után dr. Bataaszéki Gyula főtitkár tartalmas beszámolójából megtudtuk, hogy az egyesületnek 3125 tagja van, melynek több mint fele nő. A Textiles ma már legnagyobb természetbarát egyesületeink közé sorolható. A küldöttek nagy lelkesedéssel vették tudomásul, hogy a Vasas T. E. átadta a Börzsonyban levő Irtáspuszta turistaházát és ezzel a Textiles is saját otthonhoz jutottak. A lelkes textiles tábor ezúton is köszönetét fejezi ki a Vasasoknak.

A Spartacus T. E. Vértes osztálya és az egri Spartacus természetjárók jól sikerült „Lombhullató találkozó” rendeztek Sikfőkövön.

TANCOS lombhullató a Kevélynyeregben — zene nélkül. A Spartacus T. E. Gyopár osztálya a Kevélynyergli Stromfeld Aurél turistaházban tartotta lombhullató összejövetelét. A turistaház rádiója nem működött, mert az akkumulátor kimerült, pedig már másfél hónapja lefoglalták a házat és három héttel a találkozó előtt külön levélben is jelezték jövetelüket. De azért az ifjúság „án-colt, énekszóra. Az osztály meglátogatta a Csikóváraljai turistaházat, innen pedig a Holdvirágárokba túráztak.

„Megismerjük Budapestet” címmel mozgalmat indított az „Építők” T. E. 6. Geodéziai osztálya. A november 12-én megtartott emléktúrán a Pilisben elbúcsúztak a hegyektől és a téli időszakban közös városnéző túrákat, ill. sétákat szerveznek, melynek keretében meglátogatják az Országházat, az Operaházat, kiállításokat, múzeumokat stb. Januárban egy teadélután keretében be-

szélik meg a jövő évi túratervet és a szánkokat is előkészítik, hátha alkalom adódik egy szánkó-túrúra is.

A HÜVÖSVÖLGYI Nagyrét-Nagykovácsi közötti zóid, illetve zóidkereszt, valamint a Vác — Naszály közötti piros jelzés csak a térképeken látható, a valóságban csupán 2 km-enként találni elmosódott turista-jelzőstördeket, melyek már „műemlék”-számba mennek, — írja lelevelében Taubner Ferenc. Észrevételét közöljük és továbbítjuk az illetékeseknek.

A Magyar Földrajzi Társaság hegymászó csoportja szakülésén Tátrai Ruppert beszámolt a magyar hegymászók múltévi Magas-Tátrai túrájáról.

A LOKOMOTIV T. E. a Keleti pu.-i üzem különterében rendezte meg nagy látogatottság mellett évzáró vacsoráját.

A Csikóváraljai menedékházat tartotta az Építők T. E. 22. sz. Allami Építőipari V. osztálya évzáró túráját, amelyen szép számmal jelentek meg az osztály tagjai.

JÓL SIKERÜLT a Textiles T. E. hagyományos textiles turista bálja, amelyet a Hazai Fésűsfonó művelődési otthonában rendeztek. A műsoron neves művészek is felléptek.

A KATE Országközi osztálya a Ságvári turistaházban január 6-án rendezte évzáró estjét.

HELYREIGAZÍTÁS HELYETT. Előző számunkban a Turista Pista megírta, hogy a MAHART drágán szállította haza a Dunatúrán résztvevő csónakokat. A MAHART levélben közölte velünk, hogy Belgrád-kikötővel nem tart fenn rendszeres darabáru-forgalmat, erre nincs berendezkedve, s ezért a jugoszláv hajózás, minthogy a magyar kikötőket a darabáru forgalomban lényegében „transit” érinti, sokkal kedvezőbb helyzetben van a MAHART-tal szemben. Közli velünk a MAHART azt is, hogy milyen magas költség terheli az ilyen rendkívüli fuvarozást. Tehát a MAHART-nak is igaza van, mert olcsóbban nem tud szállítani.

A legújabb idegenforgalmi statisztikai adatok szerint 1960-ban 730 150 szovjet állampolgár utazott külföldre, ugyanakkor 711 609 külföldi látogatta meg a Szovjetuniót. A külföldi turisták számának az előző évihez mért emelkedése 21%-os. A legnagyobb ki- és beutazó idegenforgalmat a Szovjetunió Lengyelországgal, Romániával és Csehszlovákiával bonyolította le. Lengyelországból 94 ezren, Csehszlovákiából 58 ezren, Romániából 53 ezren, Norvégiából 43 ezren, Magyarországról 38 ezren, Finnországból 33 ezren, Angliából 20 ezren, az Egyesült Államokból 17 ezren érkeztek.

A VEGYIPARIK PÉTI Osztálya jól sikerült műsoros estet rendezett. Lehoczky Jenő szakosztályvezető rövid történelmi visszapiantása után vidám táborjelent, dupla — vagy semmi társasjáték és mókás tagavatás szerepelt a műsoron.

A Helyipari T. E. IX. ker. HIG osztályából ketten kaptak a Kilián-pontokért bronz-fokozatot és tizenegyen vasfokozatot.

A LOKOMOTIV T. E. Vasúti Főosztály alapszerve január 13-án rendezte műsoros bakancsos bálját.

A Soproni Postás természetjárók kitűnően szerkesztett értesítőt adnak ki negyedévenként. Tekintettel, hogy az értesítő tartalma megérdemli a nyilvánosságot, következő számunkban ezzel részletesen foglalkozunk, példát mutatva, hogy az egyesületek és osztályok által kiadott értesítőknél mi a feladata és hivatása.

A MALEV osztálya is részt vett a Közlekedési T. E. fotókiállításán. Egyik képpel a II. díjat elnyerte.

SPORTAKADÉMIA indult a BTST nagy tanácstermében december 8-án. Első előadást Horváth Pál, a BTST elnökhelyettese tartotta. A Sportakadémia végighallgatása egyik feltételként beszámít a Kilián mozgalom jelvénytörzésébe is.

A KÖZALKALMAZOTTAK T. E. december 16-án rendezte választmányi ülését, amelyen a félelmi munka értékelése, a

szakbizottságok jelentései és az 1962. évi eseménynaptár összeállítása szerepelt.

A VASAS T. E. Diósgyőri Osztálya a Létrástejőn rendezett koszorúzási ünnepélyt. Több mint 200 tag vett részt az ünnepélyen, ahol 18 koszorút helyeztek el az emlékműnél.

Az Újpesti Dózsa úttörő-raj mind túrávezető. Harmincegy közül 25 végezte el sikerrel az ifjúsági túrávezetői tanfolyamot. Úgy mennek túrázni is, hogy minden túrát más vezet.

Hivatalos közlemények

A MTST Közlöny 1961. október 20-1 számában megjelent a MTST Elnökségének 14/1961. (X. 20.) MTST Határozata „a természetbarát osztályok, valamint természetbarát egyesületek gazdálkodásáról és számviteléről”. Nyomatékosan felhívjuk mindenki figyelmét a Határozatra. (Különlényomata a Sportpropagandánál — VIII. Rákóczi út 17/a — 40 fillérért kapható.)

Az 1961-re érvényesített természetbarát igazolványokkal 1962. február 28-ig lehet a különböző kedvezményeket igénybe venni. Az igazolványok érvényesítését változatlanul a területi szövetségek végzik.

Érdekes tervvel foglalkozik a MTSZ Kerékpáros Szakbizottsága: a gyalogos „Kék túra” útvonalhoz hasonlóan kerékpáros túraútvonalat akarnak kidolgozni. Ehhez szükséges pontosan ismerni a kerékpárral megközelíthető érdekességek (védett területek, történelmi emlékek, ásatások, műemlékek) fekvését, az útviszonyokat.

A Szakbizottság szívesen fogad javaslatokat január 31-ig.

Január 21-én a nagyszécsi turistaházban lesz a Természetbarát Szízek Országos Találkozója.

A Szakszervezeti Természetbarát Egyesületek és a területi Szövetségek főtitkárai a dobogóközi menedékházban egyhetes tanfolyamon, illetve munkaértekezleten vettek részt. Az értekezlet célja az elvi irányítás és szervezés tennivalóinak kidolgozása és összehangolása volt, minthogy a természetbarát mozgalom előtt álló nagy feladatok a területi szövetségektől és az egyesületektől az eddiginél sokkal több munkát követelnek.

Az Elnökség felhívja az egyesületek, osztályok és a propagandisták figyelmét a TURISTA előfizetésnek szorgalmazására, a kiküldött körlevelek és nyomtatványok felhasználása alapján.

Címlapunk: Bán Magda felvétele

Hátó borítólapunk:

Bükk, Nagymező. (Magányos vándor jelisére ér.)

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő: Mosonyi László. Kiadásért felel: Perliusz József, a Sport-, Lapkiadó és Propaganda Vállalat igazgatója. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Rosenberg házaspár utca 1., III. emelet 316. Telefon: 123-087. Előfizethető a kiadóhivatalnál, a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára fél-évre 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kiskereskedelmi Vállalat

NEHÉZ ELTÉVEDNI A BAKONY VIDÉKÉN

VESZPRÉM MEGYE ÉLEN JAR AZ ÚTJELZÉSEKBEN. Hasznos tanácsok

A Magyar Természetbarát Szövetség lapjának a „Turistá”-nak egyik számában a „Hírek” rovata közölte, hogy Veszprém megye a turista útjelzésekkel országos viszonylatban első helyen áll. Elégtételül szolgál ez a megállapítás azzal a több újságikkben napvilágot látott megjegyzéssel szemben, melyek egy része sokallja, más része kevesli az útjelzéseket, de olvastam olyan véleményről, mely „éktelenkedőnek” bélyegezte a fákon levő jelzéseket.

Mint régi természetjárót, aki magam is idestova tizenkét éve részt veszek az útjelző munkában, mindig bántottak ezek a — valljuk meg őszintén, nem mindig építő kritikát szolgáló — megjegyzések. Ma, amikor csupán a szervezett természetjárók száma meghaladja az 55 000-et és ennél még lényegesen több azoknak a szervezetbe nem tartozó természetkedvelőknek a száma, akik szabad idejüket egy-egy tájrészlet felkeresésével túrán töltik, fokozott jelentőséggel bírnak a jól jelzett, helyesen vezetett turistautak.

Veszprém Megye Tanácsa Idegenforgalmi Hivatalának jelentős anyagi áldozata és a megye természetjáróinak — bár kisszámú — fáradtságot nem kímélő csapata 1950-től végzett rendszeres és tervszerű munkája eredményezte, hogy a megyénkben megforduló hazai és külföldi természetjárók elismerően nyilatkoznak útjelzéseinkről.

Igy többek között egyik útjelző munkát végző sporttársunkhoz a Fővárosi Gáz-művek Természetjáró Osztályától a közelmúltban az alábbi levél érkezett: „Megemlékezésül küldjük Önnek a bakonyi túránk alkalmával készített fényképet, egyúttal hálás köszönetünket tolmácsoljuk azért az áldozatos munkáért, mellyel a természetjárók százainak nyújt segítségét abban, hogy hazánk egyik legszebb táját, a Bakonyt megismerhesse.”

Talán nem lesz érdektelen, ha erre, a már tizenkét évét meghaladó munkára

részletesebben is visszapillantunk.

1945-ben ugyan már eltűntek a legszebb tájrészleteink felkeresését tilalmazó táblák, de ekkor még jel-

Az útjelzés jó ki-gészítője a fára festett irányjelzés

Jól halad az útjelzés a szép kilátást nyújtó Gulácshegyen (Orsi felv.)

zett útjaink nem voltak. A régebbi jelzéseket eltüntette a második világháború zivatar.

Az első útjelző tevékenység 1950-ben indult meg. Az úttörő munkát dr. Darnay-Dornyai Béla, ny. műzeumigazgató végezte. Munkájába fokozatosan több sporttárs kapcsolódott be. Ma már ott tartunk, hogy kialakult két munkaközösség, mely előre kidolgozott és a Megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala által jóváhagyott terv szerint dolgozik. Munkájuk eredménye megyénk területén 1615 km jól jelzett út. Eből 355 km a Keszthelyi-hegységben, 701 km a Balatonfelvidéken, 559 km pedig a Bakonyban könnyíti meg a természetjárást.

A jelzett utakról úgynevezett „útkataszter” készült. Ennek egy példányát Veszprém Megye Tanácsának Idegenforgalmi Hivatala őrzi, egy példánya pedig az útjelző csoportnál van. A felújítási tervet az évközi tapasztalatok és a természetjárók által beküldött észrevételek alapján készítjük el. Ugyanakkor bejegyezzük a Hivatal példányába is az évi teljesített felújítást, valamint a következő naptári évre javasolt felújításokat. A tervezett munkák kivitelezése kora tavasszal kezdődik.

Új útjelzést 1959 óta nem végzünk. Kivételt a folyó év képez, amikor az Országos Kék-túra útvonalának szükségessé vált részbeni áthelyezésével kapcsolatban kellett új jelzéseket végeznünk.

A jelzéseket az egységes útjelzési előírásnak megfelelően készítjük. Jelzésre elsősorban az útvonal mentén álló — már távolabbról is jól látható, lehetőleg a környezetből kiugró — fát, sziklát használunk. Szükség esetén távbeszélő- és vilanyoszlopokra is teszünk jelzést, bár a teltett oszlopokon — a kátrány szivárgás miatt — jelzésünk nem lesz tartós. Legrövidebb életű a vasoszlopokra festett jelzés (korrózió).

A jelzés szépségét és tartósságát úgy biztosítjuk, hogy a durva, parás kérget vonókéssel lesimítjuk. Természetesen a szállító réteget nem sértjük meg. Sziklát drótkéfével készítünk elő a festésre. A jelzések egyenletes szélességét 4 cm-es, a +, O, jelzések festését pedig 2 cm-es lapos ecset használatával biztosítjuk. A jelzéseket menetjövét irányban lehetőleg ugyanarra a fára, vagy más alkalmas tereptárgyra festjük.

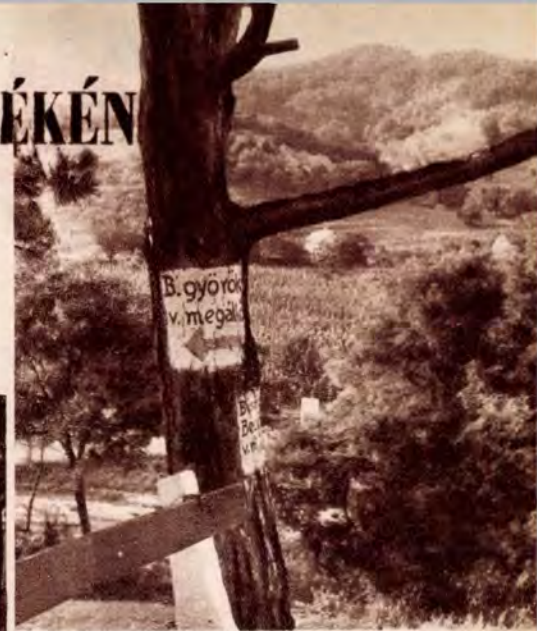
Útelágazásokra, hirtelen irányváltoztatásra a természetjáró figyelmét nemcsak sűrűbb jelzéssel, hanem az arra alkalmas, jól látható fára festett (az útjelzés színével egyező színű) nyíl, esetleg megfelelő szöveg felfestésével hívjuk fel. Sajnos sokszor a legjobb szándékú és legtökéletesebben kivitelezett munkánkat teszik tönkre. A jelzett fát kivágják, a jelzést lefaragják. Ilyenkor érkeznek be a panaszok, hogy a jelzéseket keresni kell. A jelzés nem folyamatos, nem követhető. Fából faragott, előre gyártott nyilakat ma már a terepen lehetőleg nem alkalmazunk. Ezeket rendszerint letördelik, megrongálják, vagy leszedve a leglehetelemben helyen szegezik fel, amivel a legnagyobb zavart okozzák. Maradandó, jó irányjelzést a megfelelően előkészített élőfára, vagy erre alkalmas, állandó jellegű tereptárgyra festett nyíl és szöveg biztosít.

Új jelzéseket csak a tervezett útvonal előzetes, gondos lejárása után készítünk. Ezzel sok felesleges, hiábavaló munkától kíméljük meg magunkat.

A jelzett utakról Veszprém Megye Tanácsának Idegenforgalmi Hivatala az érintett vasútállomásokon, megállóhelyeken, kikötők-nél, menedékházaknál útjelző táblákat helyeztet el. Ezek a táblák nemcsak a jelzett útvonalat, hanem a bejárásukhoz szükséges időadatokat is feltüntetik.

Ezzel a sokoldalú, gondos munkával érdemelte ki Veszprém megye azt a helyet, amit a turista útjelzések elbírálásánál országos viszonylatban elért.

Csikli László

Turista

1962. JANUÁR

★

VIII. ÉVFOLYAM, 1. SZÁM

★

ÁRA 3 FORINT

Turista

Rövid pihenő

(Dr. Horváth Magda felv., I. díjat nyert, —
megosztott díj)

Egyedül

(Molnár Miklós felv., oklevelet nyert)

Örök harag!

(„Jutka 61” jeligére érke., 50 Ft értékű
fotocikket nyert)

Elza-laknál

(Doma István felv., III. díjat nyert)

FOTÓ- PÁLYÁZATUNK DÍJNYERTES KÉPEIBŐL

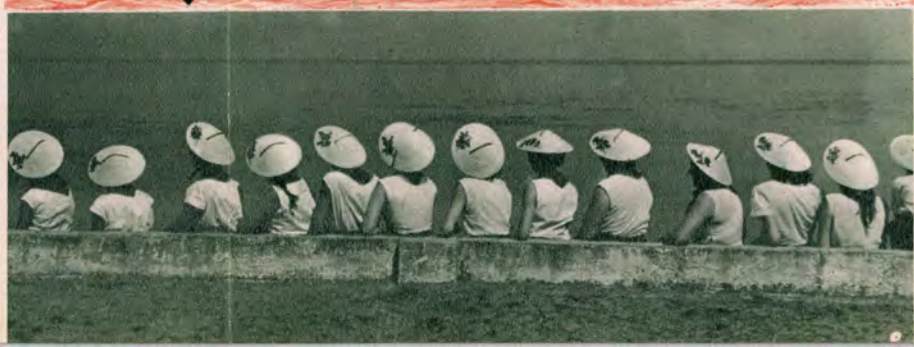

Nyár

(Doma István felv., 100 Ft értékű
fotocikket nyert)

Salgóbanán

(Pászthory Lóránt felv., oklevelet
nyert)

A TERMÉSZETBARÁT- MOZGALOM SEGÍTI A NÉPHADSEREG CÉLKITŰZÉSEIT

VÁRJUK SORAINKBA
A TERMÉSZETJÁRÓ FIATALOKAT...

„A haza védelme minden magyar állampolgárnak szent kötelessége” — szabja meg számunkra Népköztársaságunk alkotmánya. Ez a magas sztos hivatás elsősorban ifjúságunkat állítja igen komoly követelmények elé, mert a katonai szolgálatra bevonult fiataloknak aránylag rövid idő alatt kell elsajátítani a korszerű katonai kiképzés alapjait, és úgy kell azt elsajátítani, hogy képesek legyenek a dolgozó nép bizalmából kezükbe adott fegyvert mesterien használni és megvédeni határainkat minden esetleges ellenséges támadással szemben.

A katonai kiképzés sikerének szükségszerű előfeltételei vannak, mint pl. fizikailag erős, egészséges szervezet, bizonyos elméleti és technikai képzettség, valamint pozitív akarati és jellembeli tulajdonságok. Ha a bevonuló fiatalok ezekkel a készségekkel rendelkeznek, nagyon megkönnyítik mind a maguk, mind a kiképzők helyzetét. Mert minőségileg sokkal jobb eredményt érhetünk el az ilyen jól felkészült ifjúsággal, mint a minden előképzettség nélkül teljesen megváltozott körülmények közé került bevonulókkal.

Ezek után láthatjuk, hogy hogyan

Honvédségi járőrverseny

függ össze az iskolák, a KISZ szervezetek, a sportegyesületek és a többi különböző társadalmi szervek oktató és nevelő munkája a politikailag és erkölcsileg szilárd, fegyelmezett, erős, ütőképes hadsereg kiképzésével.

Ilyen értelemben ennek a nemes célnak a megvalósításában a „Magyar Természetbarát Szövetség” talán a legnagyobb segítséget nyújthatja Néphadseregünknek, bátran mondhatjuk, hogy a Magyar Honvédelmi Sport Szövetség mellett országos viszonylatban a legnagyobb tömegeket mozgató tömegszervezet, melynek nevelési célja, tömeg és minőségi sport jellege, valamint különböző versenyszakainak anyaga, minden részletében felkészíti tagjait a korszerű katonai kiképzés és a katonaelettel járó nehézségek elviselésére.

A természetjáró kedvenc sportjának űzése közben állandóan a szabadban tevékenykedik. Az ilyen életmód a jó egészségi állapotot tartósan biztosítja. A különböző túrák, versenyek alkalmával magas fokra emeli állóképességét, erejét, ügyességét. Váratlan helyzetekben meg-

tanul határozottan és gyorsan cselekedni. A helyismeret mellett akarva-akaratlanul jelentős terepismeretre tesz szert. Megtanul tájékozódni, megismeri a térképet, az iránytűt és tájoló használatát. Különböző táborozások alkalmával a katonai (tábori) életmód igen sok hasznos fogását sajátíthatják el szinte játékos formában. Számos technikai sportban nyerhetnek alapos gyakorlati tudást, pl. az autós, motoros, síző és evezős természetjárók. Ilyen körülmények között szinte kész, speciálisan előkészített szakemberként vonulhatnak be a hadseregbe.

De beszélnünk kell még a gyakorlati készségek kialakulása mellett a pozitív lelki és akarati tulajdonságok kifejlődéséről is. Az elmondott sokoldalú gyakorlati tevékenység mellett szinte észrevétlenül fejlődik a természetjáró saját erejében vetett hite, bátorsága, de kialakul segítőkészsége, bajtársiassága és akaraterője a nehézségek elviselésére, vagy annak leküzdésére.

Még sokat beszélhetnénk azokról a készségekről és jótulajdonságokról, melyeket a természetjárás és turisztika sportja ifjúságunkban kialakíthat, s melyre a katonai kiképzésben mint szilárd alapra építhetünk. De ez meghaladná e rövid cikk terjedelmét, ezért csak annyit szeretnénk leszögezni, hogy szeretettel várjuk sorainkba a jólképzett természetjáró fiatalokat.

Bízunk a Magyar Természetbarát Szövetség „tömegesítési” mozgalmának további sikerében, melyen keresztül ilyen irányú munkájukkal jelentősen hozzájárulnak Néphadseregünk további minőségi fejlesztéséhez.

Boros József százados

Skerietz Iván (baloldalt) a Budapesti Honvéd versenyzője. Jelenleg katonai szolgálatot teljesít

Új Turista

A GYERMEK LÁT, TAPASZTAL, TANUL

Tudomásunkra jutott, hogy a Csepel Vas- és Fémművek Munkásotthonának „Móra Ferenc” gyermekklubjában a testedzésre — s nem utolsó sorban a turisztikára igen nagy súlyt helyeznek. Ezzel kapcsolatban megkérdeztük a gyermekklub vezetőjét, *Polgár Juditot*, milyen lehetőségeik vannak a klubélet keretein belül a különféle sportágak, mindenekelett a turisztika művelésére.

— 1961. nyarán vettem át — mondotta — a klub vezetését. A rendelkezésünkre álló időt úgy osztottam be, hogy minél több óra jusson a sportjelleű foglalkozásokra. Ezzel az volt a cél, hogy a gyerekek minél tovább élvezhessék a szabad levegőt, a nyár örömeit, s mindazokat a természetadta lehetőségeket — fürdést, csónakázást, szabadtéri játékokat — amelyek egészségük és testi fejlődésük érdekében kiaknázhatók. Aztán beköszöntött az ős. A hűvösebb napokon besoroztunk a klub falai közé. A gyerekeket egy ideig lekötötték a társasjátékok, de egy-két óra

múltán, különösen a nagyobb fiúk, már sehogysem fértek a bőrükbe. Olyan foglalkozást kellett tehát találni számukra, amely komoly fizikai erőfeszítést s egyszersmind élményt is jelent. Erre igen alkalmasnak látszott a turisztika.

— *Milyen gyakorlati lehetőségek voltak ennek megszervezésére?*

— Semmi. Pontosabban: akkor még azt hittem, hogy semmi. Aztán... mégiscsak sikerült. Olvastam egy cikket az Urali Nehéziparban folyó gyermekfoglalkoztatással kapcsolatban, melynek igen tekintélyes részét a természetjárás képezi. A cikk arról is beszámolt, hogy a gyerekek túrázásával kapcsolatos problémákat — oktatás, előzetes utiterv készítése, túratervezés — a gyári körzet felnőtt természetjárói oldják meg. S mivel *Drucker Tibor* elvtársal, a Munkásotthon akkori igazgatójával együtt úgy gondoltuk, hogy a csepeli természetjárók sem lesznek kevésbé képesek a urali gyár szovjet turistáinál, elhatároztuk, hogy a Vasas

CSEPELI GYEREKEK A HEGYEBEN

Természetbarát Egyesület csepeli osztályához fordulunk, s az ő támogatásukat kérjük a gyermekklub részére.

— *Gondolom, meghallgatásra talált a kérés...*

— A legnagyobb mértékben. *Réder János* és *Soóky Károly* elvtársak készséggel vállalták a gyermekklub patronálását s egy késő őszi vasárnapra meg is szervezték az első túrát. Autóbust biztositottak, túravezetőt jelöltek ki, s fenn a nagyszénási menedékházban meginvitálták a gyerekeket finom, meleg bablevesre. Az egész túra — a magukkal hozott elemőzsián kívül — a résztvevőknek egyetlen fillérbe sem került. A hegyezés, a magaslati levegő, a fokozott testmozgás, a szervezett kollektív program vidám összhangot teremtett a gyerekek között, s felejtethetetlen élménnyel gazdagította őket.

— *A szoros értelemben vett testedzésen kívül milyen nevelőhatása van egy ilyen kirándulásnak?*

— A természetjárás pedagógiai értéke szinte felmérhetetlen. A hegyek között minden új a városi gyermek számára. A levegő is, a környezet is. A gyermek egész személyiségét összpontosítja erre a szokatlan környezetre. Megfigyeli a bogarakat és csigákat, az erdő aljnövényzetét, s az odvas fákat, a talaj elszíneződéseit, a kőzeteket, a hegyek formáját és a visszhangot. Lát, tapasztal, tanul — bflázás, iskolai kényszer nélkül, természetes módon. De, ismétlem, nemcsak értelmével, hanem egész személyiségével vesz részt az élményben. A falevelek őszi színváltozása, például, nemcsak a természeti folyamatok körforgására emlékezteti, hanem a

vörösben és barnában játszó őszi lombzat szép érzését is felkelti benne. A gyermek gyönyörködik. — Arra szoktatom a gyerekeket, hogy a természetben „hallgassák meg” a csendet. Ha mindenki elhallgat, a természet csendje abban a pillanatban millió apró zajra bomlik: lombsusogásra, fűzizegésre, távoli halk neszekre, melyek mindmind összetevői ennek a különös, beszédes „csendnek”.

Ködös, esőre hajló időt fogtunk ki a nagyszénási kirándulás napján. Ez azonban legkevésbé sem rontotta a gyerekek örömeit. Külön élményt jelentett számunkra, ha túljutva a kőd alsó rétegein, a magaslatról tekinthettek le az alattuk gomolygó felhőkre, miközben a csúcson már ragyogva sütött a nap. A testi erő kifejtés, az akadályok leküzdésének öröme így párosult minden mozzanatban magasrendű, esztétikai élvezettel. Allíthatom, hogy ez a túra kitűnően elősegítette gyerekeink esztétikai nevelését, ami egyik főcélja a klubnak.

— És még valamit. A nagyszénási menedékház falán emléktábla beszél a természetjárás munkásságáról az illegális nehéz körülményei között. Erről beszélgettünk a tábla előtt.

Ezek a kis csepeli gyerekek már szerencsés korban születtek. A múlt szenvedéseit csak elbeszélésekből, filmekből, s a nagyszénásihoz hasonló, kőbe véssett emlékekből ismerik. Bízom benne, hogy ez is jó alkalom volt a múlt rendszer iránti gyűlölet elmélyítésére, amelyben apáik annyit szenvedtek.

— t.

Téli sporthoz...

JÓ FELSZERELÉST!

Külföldi silécet	480.— Ft-tól
Silécet, szerelve	350.— Ft-tól
Gyermek silécet	140.— Ft-tól

Bambusz és fém sítót, sínadrágot, sícipőt, anorákot a

SPORTBOLT BÓL

VII., ROTTENBILLER UTCA 1.

KEDVES

„Nemmozdulokki“

BARÁTOM!

Megírom Neked, hogy milyen gyönyörű az erdő télen is.

Tudom, általánosan elterjedt hiedelem, hogy kirándulni csak tavasszal, esetleg ősszel érdemes. De télen...? Hiszen kopárak a fák, hideg szél fúj, a „természet halott”. Mégis csak jobb otthon a meleg szobában!

A fogaskerekű végállomásáról indultunk a budai hegyekbe. A magasabb részekben már hó fogadott bennünket, s mikor délfelé kisütött a nap, csillogni, sziporkázni kezdett. Nem is lehet leírni, milyen gyönyörű volt. Felmásztunk a Jánoshegyi kilátóra is. Nem sok látszott szép fővárosunkból, mert a párás levegő, a közeli hegyek körvonalait is csak sejtetni engedte.

Ebéd és egy kis pihenő után újult erővel indultunk tovább a hóborította erdei úton a Ságvári-ligetig, ahol gyönyörködhattunk a behavazott fenyőfákban. Ilyen szépet eddig még csak fényképeken láttam.

Keskeny ösvényen jutottunk fel a

Zugliget
(MTI foto — Vadas felv.)

Hárshegyre. Ezután következett az egész túra fénypontja: a Hárshegy meredek oldalán ereszkedtünk le, egészen a hűvösvölgyi villamos megállóig. Igénybevettünk mindenféle kezünk ügyébe akadó segédeszközt, kapaszkodtunk fűbe-fába. Mégis — nem is egyszer — előfordult, hogy majdnem lavina lett belőlünk: csak a következő fa tudott megállítani a gurulásban. Persze közben nem ma-

radt el a hőcsata sem. Vidám kacagásunktól messze zengett az erdő.

Röviden: kitűnően szórakoztunk a szabadban, s megismertük a téli erdőt. Végezetül csak egyet ajánlhatok: tarts Te is velünk jövő vasárnap! Te is szenvedélyes természetjáró leszel, mint barátod

Mundloch Magda,
a XVII. ker. Fürst Sándor
gimnázium tanulója

Büszkék vagyunk rátok

A MŰM. X. sz. Práter u. 31. alatti helyiipari iskolájának géphurkoló szakosai többet szerepelnek már a lapokban, mint a filmsztárok. Igaz, meg is érdemlik ezek a gyerekek, hiszen októberi kirándulásuk során nagy értéket mentettek meg a tűztől a népgazdaságnak.

Úgy történt, hogy Bozi Zoltán tanár vezetésével a Kevélynyeregbe mentek túrázni, s a menedékházban este Király Tibor erdész segítségkérésére az egész osztály pillanatok alatt kiugrott az ágyból, s rohantak az égő fiatal fenyvet oltani. Nemcsak eloltották a lángokat, hanem a fáradságtól összeesett erdészt is kimentették a tűzből. Így mesélte el nekünk Kocsis Gyöngyi, az egyik „hős”. Vandrasek Mária azt is hozzáfűzte, hogy brigádokat alakítottak az oltásnál. Varga László a veszélyről beszélt, hogy mi lett volna, ha a tűzben az erdész töltényel felrobban. Gyurcsák Eszter, Bottlik Erzs, Zoltán Éva és sorban a többiek, mind büszkén mesélik, hogyan mentették meg az erdész kedvenc csemesét.

A gyerekek Kisházi Ödön munkáügyi minisztertől, s az Erdészeti Igazgatóságtól a kétéhetes külföldi utazáson felül sok ajándékot kaptak.

A természetbarátoktól ugyancsak értékes ajándékot kaphatna ez a lelkes tanári kar, s a mintegy ezer természetszerető tanuló. Bozi Zoltán tanár azt javasolja, hogy az iskolák parcellázzák fel egymás között a kirándulásra alkalmas erdőket, s azokat gondozzák, tisztítsák az erdészek felügyelete alatt. Okos javaslat. Halmágyi Sándor igazgató már többet kér. Nem sokat, nem is teljesíthetlent. Segíteni kellene valamelyik egyesületnek, hogy iskolájukban megszervezhessék a rendszeres természetjárást. A maga és társai nevében mindent megtesznek, hogy ez megvalósulhasson.

Ezúton hívjuk fel az egyesületeket, hogy vállalkozzanak erre a megszívlelendő, hálás feladatra.

A Gépi hurkoló-zakosok,
alsó sorban, balról: Bozi
Zoltán tanár

TISZAPARTI VERSENY

A szegedi „Kőrösy József” tájékozdási iskolaversenyen nemcsak a rendező iskola 9 csapata indult, hanem sorra a többi középiskola, s néhány üzemi fiataljai. Végül is 38 csapat közel 160 résztvevővel állt az indítóba!

A verseny egy útvonalas, leírásos, alapfokú tájékozdási verseny volt. Nem hiszem, hogy akadt volna egy olyan csapat is, amelyeknek nem tetszett a Tisza-parton kanyargó ösvény. No meg kinek nem marad meg sokáig emlékeztében az a kedves, öreg bácsi, a „Szöke Tisza” hajó előtt, aki komótosan pipázva nézte ezt a ritka „gyerök-forgalmat”. Miután megértette az iránytű-tájolós fiúk és leányok sietős célját, meg-megállította az előtte elietőket: „Nem azt keresik, azt a zöld vászontáblát? Ahun' van, ni a híd alatti! Pöcsétőljké le gyorsan azt a papírt!” Bácskám, ezúton

mondunk köszönetet ezért a szíves — bár szabálytalan — segítségért!

Persze, az már nem a legkedvesebb emlékek közé tartozik, hogy egy-két láda az ellenőrző pecséttel együtt „eltűnt”!

A versenyen a legjobb eredményt a Közgazdasági Technikum csapatai érték el 0 hibaponttal, 64 perc alatt, a leánycsapat szintén 0 hibaponttal, 80 perc alatt. Viszont ez a szakosztály látta el a rendezés és ellenőrzés teendőit, ezért csapatait versenyen kívül indította. Így a két első díjat az Építőipari Technikum I. fiúcsapata 0 hibaponttal és 78 perces idővel, és a Radnóti Gimnázium leánycsapata 0 hibaponttal, 89 perces idővel nyerte meg.

László Gyula
Közgazdasági Technikum
II/a. oszt. tanulója

Az iskolaigazgató hozzászól

A turisztikának lelkes híve vagyok. Az iskolámban van már egy komoly turista csoport, akikkel ha alkalmas időnk van mindig sokat járunk a hegyek között. Minden Kiliánpróbas út-törőnk teljesítette a turisztikában a 40 pontot, persze ennél jóval többet túráztunk. Természetjáró csoportunk sokat fejlődött öntudatban és igen büszkék arra, hogy ők már nem kirándulók, hanem turisták, akik tudnak fegyelmetesen menni, az erdőben viselkedni, szóval turista eredményeket felmutatni. Nagy élmény volt számukra, valamelyik vasárnap a Zafroshegyen olyan idős turistákkal találkoztak, akik személyesen ismerték Kilián Györgyöt, akik együtt túráztak vele. Ez a találkozás sokkal jobban címéllytette bennük a Kilián-megismerés lényegét, mint bármilyen hosszú előadás.

A lap, ifjúsági vonatkozásainak kibővítésével kapcsolatban lenne egy néhány gondolatom. Jól és eredményesen tudtuk felhasználni a lapban sorozatosan megjelenő térképismertetőt. Úgyes az újonnan megjelent „Szórakozzunk” rovat is. Az ifjú turista rovatot is mindig át szokták böngészni a természetjáróink. Ide javasolnák, persze csak ha a lap terjedelme megengedi, alapfokú megindítandó tájékozdási versenykiírást és szabálymagyarázatot. A szovjet ifjú turistákról szóló cikkben sok egészséges ötlet van, melynek megvalósítására nálunk is megvannak a feltételek.

Dárdai István
ált. isk. igazgató, Szigetbecse

Megismerem a hazámat

TAPASZTALATOK

A KÉK TÚRA ÚTVONALÁN

Az MTSZ által kiírt Kék Túraba én is bekapcsolódtam. Eddig is, mint természetjáró jártam az országot, de most a kék jelzés nyomán eljutottam és el fogok jutni

olyan helyekre is, amelyek túrateremben nem szerepeltek.

Véleményem szerint, aki a kék útvonalon megy végig, és „nemcsak néz, hanem lát is”, az — mint-hogy gyalog jár — valóban bekapcsolódik az „Ismerd meg hazádat” mozgalomba.

Mindjárt a kék útvonal első állomásán, Sümegen láthatja a „vándor”, hogy népi demokráciánk — új létesítményeinken túl — mennyit áldoz a műemlékekre és a hagyományok megőrzésére. A sümegi várat 1959 óta fokozatosan restaurálják. Hévízen új, több száz személyes fedett fürdő épül a gyógyulást kereső bányászok részére, érvényesülve az elv: legfőbb érték az ember. Keszthelyen a régi és már valóban a mai forgalmat kinövő vasúti állomás-épületet átépítik modern, korszerű pályaudvarra. A falukban kultúrház és a legtöbb helyen televízió is van. Ma már nagyon kevés olyan falu van, ahol villany ne lenne. A legtöbb községnek autóbusz összeköttetése van a várossal. A Balaton-felvidéken a nagyvárosnyi várat restaurálták, s a múlt hagyományainak megőrzése érdekében múzeumot rendeztek be a lakótoronyban. A vártól nem messze a Kab-hegyen televízió erősítőállomást építenek.

De nem azért ragadtam tollat, hogy most a kék útvonalon található nevezetességeket és létesítményeket ismeressem, mert ehhez egy könyvre lenne szükség. De — véleményem szerint — nem is ártana összeállítani egy utikalauzt, amely csak a kék útvonalat ismerteti és az útvonal földrajzi, történelmi, néprajzi, régi és új létesítményeire felhívna a természetjárók figyelmét. Aki végigjárna a Kék Túrát, egyben egy kis mozgó iskolán is részt venne, amellyel általános műveltségét emelné.

Egy-két dolgot szeretnék itt még elmondani, mint élményt, észrevételt, vagy megbízást. A sorrendet megfordítva mindjárt a megbízásnál kezdem. A sikárosi őrházban Géczy Gábor erdész megkért, hogy ha már ellenőrző pontnak vették fel, legalább egy bélyegzővel látnák el, mert van olyan nyári vasárnap, hogy 60—70 könyvet is alá kell írnia.

PAPRÉTI ERDÉSHÁZ — „Önkiszolgálással” igazolunk

A papréti erdészháznál nem találtam senkit otthon. Nyitva volt a kapu, a tornáccon gyümölcsösökösár, de ember sehol. Vártam egy jó félórát, amikor újabb természetjárók érkeztek. A Vasas-Ganz-Mávgából ketten és a Kinizsiből négyen. Ők is bélyegezni szerettek volna, de hiába. Így „önkiszolgálást” vezetünk be. Kölesönösen beírtuk egymás könyvébe nevünket, természetjáró igazolványunk számát, s „dokumentumnak” pedig egy fényképet készítettünk.

A Bükkben a cserepeskői barlanggal volt probléma. Kérve csoportommal az Oserdóból, kezdtem térkép és terep után figyelni a barlang helyét. Már a Paskó alatti oldalon

Cserepeskői barlang előtt Kovács Feri bácsi igazol

jártunk, amikor egy természetjáró csoporttal találkoztunk. A KATE természetjárói voltak. Erdeklődtem tőlük, hogy a barlangot megtalálták-e. Közölték, hogy nem, pedig legalább egy fél óráig keresték. Újabb természetjáróval találkoztunk, aki szintén nem találta, pedig ő még a piros barlangjelzésen is lement, de az ott talált barlang nem azonos a cserepeskői barlanggal. Minthogy a térkép szerint ott a közelben kellett lennie, éberségem rá is vezetett. Egy alig látható ösvényt fedeztem fel az eléggé sziklás terepen, amely valóban felvezetett a barlanghoz és az ott tartózkodó Kovács Ferenc bácsi igazolta is a könyvemet. A kék jelzés körbe kerül a barlangot és alatta megy el, de úgy, hogy a kis magaslaton levő barlangot nem lehet jól látni.

A Szentgyörgyhegyi Turistaházhoz a november 5-i nagy hó és szélviharban mentünk. Farkas mama, amikor meglátott bennünket, összecsapta a kezét és felkiáltott: „Gyermekeim, hogy kerültek ide, ebben az időben?” és gyorsan teát készített.

Az általános műveltségen, s a sporton kívül rengeteg élményt is lehet szerezni a Kék Túra útvonalán. Érdemes a természetjáróknak bekapcsolódnia a Kék Túra mozgalomba és ezen keresztül az „Ismerd meg hazádat” mozgalomba.

Spirk Tibor

A Te érdekedben politizálunk, sporttárs

Kedves Barátom!

Ne haragudj meg azért, hogy leveledre itt válaszolok. Gondolom, a kérdés mást is érdekel, írod, hogy nem szereted az egyesületeket, félsz a politikától és sehol nem vagy tag, ha nem muszáj. Nálatok is megalakult a természetbarát-csoport. Tudták, kirándulni jársz, és felszólítottak, hogy lépj be közéjük. Amikor elmondtad a fentieket, megnyugtattak, hogy a „Természetbarát Egyesületnek semmi köze a politikához”. Ezt Te nem hitted el, és hozzám fordultál. Jól tetted.

A Természetbarátok Turista Egyesülete a felszabadulás előtt sem volt — és ma sem független a hazánkban uralkodó rendszertől. A munkásosztálynak akkor is megvoltak és ma is megvannak a maga politikai, gazdasági és kulturális szervezetei. A természetbarátok soha nem pótlták a pártot, a szakszervezetet, de tevékenységüket a munkásosztály érdekeinek, a munkásosztály vezető pártja által meghatározott célkitűzéseknek rendelték alá.

A felszabadulás előtt a munkásosztály érdekei a tőkés rend ellentmondásainak leleplezését követelték és a társadalom megváltoztatását készítették elő. Ma a szocializmus építését segítjük úgy, hogy a természet szeretetén át egészséges embereket nevelünk és a természet tanulságainak tanításával, a kollektív túrák, táborok szervezésével alakítjuk az új társadalom szocialista emberét. A gazdasági átalakulás nálunk is egyre kézzelfoghatóbb, de a tudatban, a gondolkodásban ez nem mindenkinél ilyen világos.

Tisztabban lát a párttag, aki állandóan tanul. A tisztánlátást elősegíti a megfelelő környezet: a család, a

társaság. De ahogy visszahúz a bennünk élő régi és az ellenséges propaganda, melynek egyik maszlagja volt a „politikamentes sport”, fékezni a fejlődést, ha a kirándulótól, vagy a szervezett turistától azt kívánánk, hogy szilárd marxista—leninista tudással rendelkezzenek.

Soha nem volt és nem is lesz ott, ahol emberek élnek, valamiféle politikamentes légüres tér. A mindennapi élet ezer meg ezer szálon hozza, viszi a mi politikánkat és a pusztulásában is erős másik rend politikáját. A családban, a munkában, szórakozás közben, mindenütt találkozunk vele. Ugyan így a sportban is!

Ha gondolkozol, rájössz a különbségre. A mi politikánk hozta a több szabadidőt, mindenki számára a fizetett szabadságot, a tanulást, a szórakozást, a sport lehetőségét, a Te közreműködéseddel lassan, de biztosan növekvő jólétet, azt, hogy a tudomány forradalmi eredményeit a békés építésre és ne a pusztításra fordítsák.

Ne félj a politikától! Miután ezen a bolygón mindenütt politizálnak, ne félj azoktól, akik ezt a Te érdekedben teszik. Ne lépj be az egyesületbe, ha nem látod a belépés értelmét, de ha szereted a természetet, szeretsz kirándulni, utazni, gyalogolni, síelni, vagy evezni és nem gyűlölöd a Vele élő embereket, jelentkezz nyugodtan.

A természet arra tanít, hogy a legerősebb fa, a legkeményebb kőszikla sem áll meg sokáig egyedül. És az fejlődik biztosan, aki a jó talajban, alkalmazkodni tud a környezethez. Fogadd el tőlem, régi természetbaráttól tanácsként e néhány baráti sort.

Erős József

EGY BOLYONGÓ OSZTÁLY ÉLETÉBŐL

Szathmáry Sándor (Jobbról), Zsombor Pál osztályvezető (balról a második) erdei megbeszélésen

A Spartacus nagy családjában meg lehet mondani,

ez vagy az az osztály, melyik szakmához, vagy melyik kisipari szövetkezethez tartozik. A Gyopárról senki sem tudta ezt. Nem is tudhatta, mert éveken át nem tartozott egyik szövetkezethez sem.

De hát akkor legalább van egy földrajzi hely, ahol megtalálható? Az sem volt. Pár év előtt ugyan az óbudai Árok utcában volt heti találkozásuk és túra-megbeszélésük. De aztán a város egy másik részébe költöztek a Szentkirályi utcába. Ott sem sokáig voltak, mert ezt az otthont is elcserélték a „Hafém” Újpesti klubjával. Most ismét költöztek, de reméljük, ezúttal véglegesen: a Leonardo da Vinci utcában, a Ruhai Szövetkezethez végleges otthonra lettek, mert a Szövetkezet turistái nemcsak befogadták őket, hanem össze is olvadtak velük.

Hogyan jött létre egy ilyen bolyongó osztály? A történet nagyon egyszerű. Amikor a Spartacus budapesti központi klubjából a versenyző fiatalok kiváltak, akkor ottmaradtak a szanvedélyes túrázók, szívkben az erdők és hegyek iránti vonzalommal. A város legkülönbözőbb részéből jártak össze, ki Újpestről, ki Erzsébetről, de Óbudáról és Kispestről is. Ennek a százhuszonöt embernek huszonöt vizsgázott túravezetője van: minden ötödik tag. Nem ijednek meg a munkától sem, szépen foglalt forrásuk, a Gyopár-forrás ott marasztalja a szomszjakat a Szénpaták völgyében.

Ott vannak közöttük a hóban-fagyban, esőben-sárban túrázó örök fiataljaik, egyesek már közel a századikhoz, mint a nyolcvanhárom éves Holló Béla bácsi. Ő csak három éve túrázik, tehát „fiatal” turista. Hozzá képest pedig valóban gyerekeknek számít Sárkány Imre, aki mindössze hetvenegy. Szathmáry Sanyi bácsi a maga hatvankilenc évével meg egyenesen ifi, a forrásfoglalásnál ő volt a legfűgőbb, motorja a munkának.

Nade nemcsak az idősebbek vannak a Gyopárban. Itt van a 18 éves Sebes Péter, aki most lett túravezető. Vagy a 6 éves Oláh Csaba, aki 600 kilométert túrázott.

Hát szóval ez a Gyopár. Egy esztendő alatt 149 túrát vezettek, több ezer kilométer van mögöttük 1961-ben. A Bakouytól a Sátoros hegyekig, Soprontól a Bükkig, a Balatontól Vácra től bejárták az országot. Hogy megismerjék egymást, most vásárol mindenki egyforma kis pörge barna kalapot. Zsomborné szerint a férjének rettenetesen áll a nagy fejéhez, de viseli rendületlenül — ő találta ki. Mennek a barna kalapok a hegyeken gyöngyvirágnylástól lombhullásig és a Lombhullató túrától a Gyöngyvirág-túráig is, télen is. Vagy turisták, vagy nem — mondják.

G. Z.

FOTOPÁLYÁZATUNK

ünnepélyes eredményhirdetését január 17-én tartottuk az EDOSZ Székházban rendezett fotókiállításán, melyen Molnár László, a KISZ budapesti titkára tartotta a megnyitó beszédét.

Mint előző számunkban megírtuk, nagyon sok értékes kép érkezett a pályázatra, melyekből a zsűri az alábbi képeket jutalmazta. Az I. díjat, — minthogy nem volt feltűnően

kiváló mű — megosztotta és dr. Horváth Magda, Bp. és dr. Gellért Géza, Bp. nyerték. (500—500 Ft.)

A II. és III. díjat összevontan ítélte oda a zsűri, s ennek alapján 250 Ft jutalmat kapott Molnár Miklós, Bp., Doma István, Diósgyőr, és Pászthory Lóránt, Sződliget.

Az alábbiak 100, 50 forintos fotokellék vásárlási utalványt, ill. oklevelet nyertek: Doma István, Diósgyőr, Tőkés László, Bp., Pászthory Lóránt, Sződliget, „Jutka 61”, Molnár Miklós, Bp., Lipovszky Rudolf, Bp., Lubi Béla, Bp., Várnai Béla, Bp.

A kiállítást együtt rendeztük meg a KISZ Budapesti Túra és Táborozási Bizottságával és a Budapesti T. Sz. Ifjúsági Táborozási Bizottságával. Az általuk meghirdetett pályázatra is sok értékes kép érkezett, amelyek nyertesait következő számunkban közzétesszük.

OLVASSA EL A MUNKÁNKAT

TANÁCSOK A TERMÉSZETJÁRÓK SZÁMÁRA

Megfelelő felkészültség esetén a sítúrázás kettős élvezetet nyújt: a napfényben csillogó-szikrázó havas táj, vagy a ködtől kissé sejtelmes, zúzmaraköntösbe öltözött természet egyaránt csodálatos látványa mellett igen nagy öröm könnyedén és biztonságosan siklani és ívelni a havas terepen.

Természetjáróink között bizonyára számosan jól tudnak már sível járni, egyenesen és rézsútos irányba siklani, hóékezni és hóekeivelni. Az ő számukra lapunk előző számaiban megjelent tanácsadások bizonyára nem nyújtottak újat, legfeljebb ismereteik rendszerezését jelentették. Sítanfolyamunk e havi „leckéje” a támasztott ívelés és a támasztott lendület.

Közismert, hogy hóekeivelés közben a síző lécei állandóan hóeke helyzetében vannak, s a két léccel változtatott terhelésével — mindig az ívkülső léccel fokozottabb terheléssel — végezzük az ívelést.

TÁMASZTOTT ÍVELESNÉL

párhuzamos léccelvezetésű rézsútsiklásból a hegysí kitámasztásával létrehozott hóekeálláson keresztül, az előzővel ellenkező irányú rézsútsiklásba érkezőnk.

Lassú, meglehetősen magas testtartásban végzett rézsútsiklás közben a kevésbé terhelt hegysí kitámasztjuk úgy, hogy a lécek csőrei egymáshoz közel maradjanak. A kitámasztás alatt elfordítjuk törzsünket a hegy felé, tehát az elfordítás a következő kanyarral ellenkező irányú (balra kanyarodás esetén törzsfordítás jobbra), vagyis az ív külső oldala felé irányul. A kevésbé terhelt hegysí saroknyomással végzett

kitámasztásának hatására — minden további nélkül — a lécek a völgy felé kezdenek fordulni, az ív megkezdődik.

Ezután — esésvonalba érkezéskor — következik a határozott testsúlyáthelyezés az ívkülső lécre. A törzset az ív külső oldala felé döntjük, egyidejűleg az ívkülső lábat erősebben behajlítjuk, a térdet befelé, sarkakat kifelé nyomjuk. Mindezáltal az ívkülső léccel erősebben leterheljük. Az ívet a hatásos saroknyomás, a testsúlyáthelyezés elcsavaró hatása, valamint a leterhelt külső léccel irányító hatása vezeti. A törzs a kitámasztáskor felvett helyzetben marad, ez egyben a soronkövetkező rézsútsiklás törzshelyzete.

Amint az ívkülső láb — mely a kanyarodás befejeztével völgy felőli sí lett — elérte a következő rézsútsiklás irányát, a kevésbé terhelt ívbelső léccel élezését megszüntetjük, a léccel külső élére állítva a völgy sí mellé — szabályos rézsútsiklás helyzetébe húzzuk.

Kezdetben egy-egy támasztott ívet végezzünk egyik és másik oldalra, s csak későbbiekben végezzünk két, illetve több ívet folyamatosan.

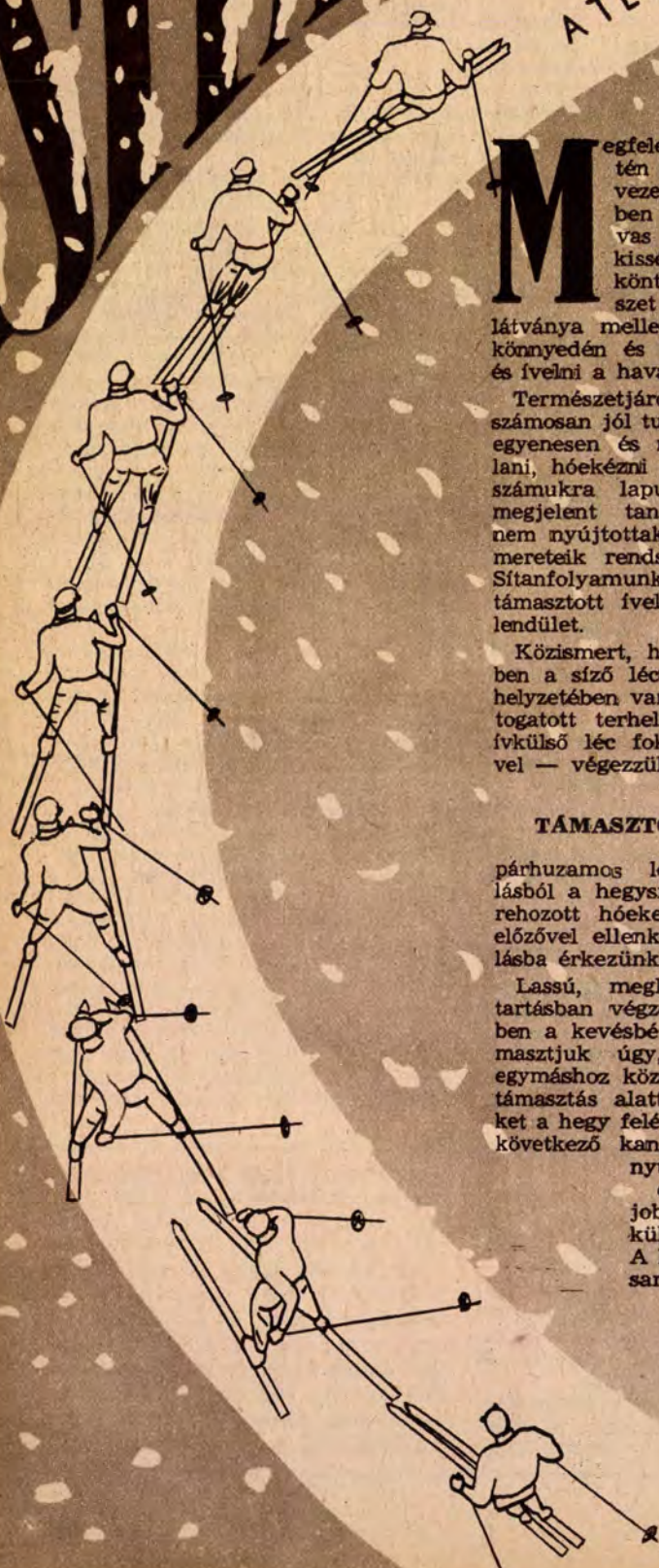
A TÁMASZTOTT LENDÜLET

lényegében véve abban különbözik a támasztott íveléstől, hogy a támasztott lendületnél az ugyancsak — de kisebbmértvű — kitámasztással megkezdett irányváltoztatás folyamán a testsúlyáthelyezés után korábban, gyorsabban, lendületesebben történik az ívbelső léccel zárása a külsőhöz. Tehát a síző nem várja meg, amíg az ívkülső léccel az új rézsútsiklás irányába kerül, hanem már korábban zárja az ívbelső léccel, majd párhuzamos, zárt léccel saroknyomást végez az ívkülső irányba, s ezzel a saroknyomás okozta lendülettel fejezi be az ívet, illetve érkezik az új rézsútsiklás irányába.

Mielőtt a támasztott lendület végrehajtását megkísérelnénk, előbb rézsútsiklásban végezzük az alábbi gyakorlatokat, melyek a támasztott lendület befejező fázisának, a saroknyomásnak, másként lendületnek megtanulására vezetnek:

1. ROLÓZÁS

Meredek lejtőn állva vagy rézsútsiklás közben — amennyiben nem élezünk kellő mértékben — lé-

cünk oldalirányba megcsúszik. A rolózás gyakorlásakor ezt a megcsúszást tudatosan és szándékosan idézzük elő. Az oldalcsúszást hirtelen berugózással egyidejűen az élezés csökkentésével, továbbá a törzs még erőteljesebb völgy felé fordítása révén létrejött saroknyomással indítjuk. Az így megindított oldalcsúszás megállítását pedig az élezés növelésével, a térdek hegy felé döntése következtében a lécek hegy felőli élére állításával érjük el.

A rolózás iránya megegyezhet az esésvonallal, de végrehajtható előre-oldalirányban is. Megkezdhető az oldalcsúszás állásból, de rézsútsiklás közben is. Tanácsos mindkét formában, sőt ismételten gyakorolni. Az oldalcsúszás megindítását kezdetben a hegy felőli oldalon végzett bottolással segíthetjük.

2. LENDÜLET A HEGY FELE

A hegy felé végzett lendületen rézsútsiklásból vagy előre-oldalcsúszásból zárt léczvezetéssel, a hegy felé való elkanyarodást értjük.

Ha rézsútsiklásban, vagy a megindított rolózás közben kis berugózással egyidejűen térdünket és csípőnkét a hegy felé, sarkunkat pedig a völgy felé megnyomjuk, akkor lécünk elkanyarodik a hegy felé. A saroknyomás mértékétől függ a kanyar íve. A saroknyomást finoman lehet szabályozni a hosszan elnyújtott kanyarok könnyed és óvatos léczvezetésétől egészen a hirtelen megállásig.

A hegy felé végzett lendület közben ügyelni kell a vállak fokozott mértékű völgy felé fordítására és a völgy felé végzett törzsdöntésre, hogy ezzel a völgy láb terhelését és a zárt léczvezetést a lendület alatt is biztosítsuk.

A hegy felé végzett lendületet rézsútsiklás közben többször ismételhetjük. Ez utóbbi a lendületfűzér.

Az ismertetett gyakorlatok alapos elsajátítása, szorgalmas gyakorlása a biztosíték arra, hogy a támasztott ivelés után a támasztott lendületet is elsajátíthassuk.

A rajzos ábra a támasztott lendület alapformáját mutatja. Mímt látjuk, azon a sízó már az új rézsútsiklás irányába való érkezés előtt (utolsó előtti fázisban) zárta léceit.

A támasztott lendület magasabb formájához közeledve a sízó az ív közben mind korábban és gyorsabban zárja ívbelső lécét a külsőhöz. Későbbiekben egyre kisebb lesz a kitámasztás is. Ezen az úton jut el a sízó a mindvégig párhuzamos lécekkel végrehajtott irányváltoztatásig, a „tisztá lendület”-ig. Ez az út még meglehetősen hosszú. Számos gyakorlattal segíthetjük a cél elérését, ezek azonban meghaladják rövid sítanfolyamunk kereteit.

Kőváriné Szendrői Hidkó

A TÉL ÖRÖMEI

Sítanfolyamunkat befejeztük. Reméljük, olvasóink közül sokan vették hasznát és ha hó is volt hozzá, a sízés örömeiből kivették részüket. Ez a fiatal pár mindenestre ezt igazolja.

TALÁLKOZÁS LEGY idegenvezetővel

Az IBUSZ utasok lassan elfoglalták helyeiket a társasgépkocsin, ki-ki rendezgette a holmiját, könyvet készített elő, újságot terített ki, hogy ne unatkozzék az úton. Mikor a kocsi elindult, néhányan hátradőltek a kényelmes üléseken, hogy folytassák a korai felkeléstől megszakított álmukat.

Ekkor az első ülésről megszólalt egy hang a mikrofonban:

— Engedjék meg, hogy bemutakozzam: Balogh Ferenc vagyok, a TIT megbízottja. Szíves bejegyzésükkel én fogom Önöket kaulozolni ezen az úton...

Az utasok futólag felpillantottak a könyvekből, a reggeli lapokból, a szunyókálók is megkockáztatták félszemüket, hogy megnézzék, milyen a cicerone. Különösebb látnivaló nem akadt rajta. Alacsony, barma emberke, úgy 30 és 35 között, a fején egy idomtalan fekete kucsma, az orra alatt kis bajusz. A hangja erőteljes, kicsit túlzottan tanáros, de kifejező és izesen tiszta.

No, ennyi elég. Aludjunk tovább. Annyit mi is tudunk, hogy balról a Pilis, jobbról meg a Börzsöny. Meg azt is, hogy szép a Dunakanyar, és hasonlít az Elba völgyéhez.

Esztergom előtt a negyvenegynéhány utasból már huszonötön hallgatták, Neszmély körül harminnál is többen. Komáromnál körül-

néztem, mindenki figyelmesen ült a helyén, talán csak négyen-ötven foglalatostokdakt mással.

Hogy Visegrádról, Esztergomról mi mindent tudott mondani, arra ki sem térek. Hanem ahol a leglaposabbnak látszott a táj, szürkének és semmitmondónak a falvak egymást követő sora, vezetőnk éppen ott volt a legszínesebb. Neszmélynél Csokonairól beszélt, Lillájáról, aki ebben a faluban élt. Szőnyénél, a hajdani Brigetioról, a rómaiakról, akik itt építették meg háttérerődményüket. Nyerges-újfalun a műszájkészítésről tartott kisebb, szakszerű előadást. Komáromban ihletetlen beszélt Jókairól.

Győrött úgy vonult velünk utcáról-utcára, háztól-házig, mintha itt született volna. Ismert minden zárt erkélyt, minden kapuboltozatot, hogy mely házban élt Blaha Lujza, melyik volt Kajetán polgár háza, hogy a Széchenyi téren a szögekkel kivert vastuskó a legenda szerint a vándorcéhlegények névjegyét viseli, pedig ez nem igaz. (Pedig a görögök is azt hiszik.) És milyen sokat tudott mondani új életünkről is, a hatalmas iparitanulós városról, az új lakótelepekről!

A társaság már fáradt volt, hideg volt nagyon, meg sötétedett is, de vezetőnk kérlelt bennünket, ha lehet tartunk vele, még valamit megmutatna, s már

húzta is be a csoportot egy sötét kapualjon át a magyar ispita toszkánoszlopos pompás kis udvarára és ízeletőt adott nekünk művészettörténeti ismereteiből.

Vacsoránál a szállóban hívták ehhez az asztalhoz is, meg ahhoz is. Valahová leült, mindenkire barátságosan mosolygott, válaszolt a kérdésekre, senkivel sem volt elutasító, de senkihez sem bizalmas. Itt már sokan foglalkoztak vele, kérdezgették, hogy kicsodamicsoda, elmondta, hogy általános iskolai tanár a Rökk Szilárd utcában, két gyermeke van és azok most odahaza vannak a feleségével, hogy köszöni, de ő csak egy pohár sört iszik és azután elbúcsúzott a társaságtól.

Másnap Pannonhalmán megtudtuk róla, hogy milyen jól ismeri a magyar történelmet. (Pannonhalmán vizsgálni lehet 1000 évből!) Mikor pedig a távolban feltűntek a Bakony sötét tömbjei, élvezetes geológiai leckében részesültünk. (Dolomit, mészkő, karszforrások stb.)

Mintha azonban Balogh tanár úr arra gondolt volna, hogy ez nem mindenkit érdekel, hirtelen fordulattal a bakonyi népszokásokra terelte a szót, a bakonyi cifra szürre, a legényre, akinek ha a lányos háznál „kitették a szűrét” az udvarra, ez azt jelentette, hogy kosarat kapott. És mi minden volt egy ilyen cifra szür beakötött ujjában. Idézte is a régi népdalt:

Be van az én szűröm ujja
kötve,
Barna kislány ne kotordasz
benne,
Az egyikben acél, kova, tapló,
A másikban százforintos
bankó.

S, hogy milyen szállkát jelentett a szür a Bach-huszarak, az osztrák elnyomók szemében, hogyan tiltották viselését.

Ez így ment végig. Inolán az alumíniumkohászat technológiai folyamatát idézte. Martonvásáron Goethenek Beethovenról mondott szavait.

Innen már sötét volt a világ mindenfelé, az utasok nem láthattak semmit, így azután leültem egy kicsit a tanár mellé. Csöndesen duruzsolt a motor, a fényzőrök fehér utat vágtak az éjszakában. Én meg egy kicsit elővettem az idegenvezetőt, hogy kifürkésszem a titkát.

Elmondta készségesen, hiszen nem nagy tudomány az egész, ahogyan ő tartja. Az apja a vasútnál volt Szolnokon. Gyermekkori kedves szórakozása volt, hogy felült a vonatra a szabadjeggyel és bemász-kálta egyedül az egész országot. 1957 óta vesz részt útikalauzként országjárásokon, pontosan nem tudja hányszor csinálta, 120-szor legalább.

— Hanem ki ne felejtsem — mondotta — tizenöt évig voltam turista. Szakosztályvezető is voltam. Bejártam az összes hegyeket, városokat. Ez volt az én nagy iskolám. Vittem túrára gyerekeket, felnőtteket.

— Van egy csinos kis könyvtáram. Földrajz, művészettörténet, néprajz, geológia. Minden túrára, minden országjárásra felkészülök, mindig hozzáolvasok még valamit, mindig valamivel többet akarok mondani, mint legutóbb.

— De sohasem papírból — teszi hozzá gyorsan —. Fejben kell lenni mindennek, amire szükség van. Ha valamit nem tudok, megmondom nyíltan. De lehetőleg nem lépek ingoványra, olyan témába bele sem fogok, amit nem ismerek alaposan.

Az utasokról kérdezzük, az emberekről, akiknek magyaráz.

— Az emberek nagyon érdeklődők, szomjúhozak a tudást — ritkán akadok olyanokra, akiket nem érdekel a magyarázat. Minden esetre nem jó, ha a társaságban klikkek vannak, ezek többet foglalkoznak egymással, ezért jobb szeretem a heterogén csoportokat.

Megkérdeztük, mennyit kap egy ilyen idegenvezetésért.

Így felelt:

— Inkább azt kérdezze, mennyiért hagynám abba. Semennyiért. Az IBUSZ fizet érte, de évekig csináltam ingyen és legtöbbször azokon a túrákon tanultam, amelyeken a természetbarátokkal vettem részt. A természetet, az országot nem lehet pénzért szeretni, csak az csinálhatja jól, akit szívből érdekel, akit valami belső kényszer hajt, hogy lásson, tanuljon, láttasson és tanítson.

Mikor Pestre érkezettünk, az egyik útkereszteződésnél Balogh Ferenc is vette a csomagját szerényen, és elbúcsúzott a társaságtól.

Novobáczky Sándor

Felrobbantott déli falak

A siroki Kőbálványok

Kalkapolnárról eszak felé utazunk a Tarna folyó völgyében. A szelíd lankákat hamarosan erdős hegyoldalok, napfényes tetők, csúcsok és bércek váltják fel mindkét oldalon. A két Tarna egyesülése után mintha a Mátra és a Bükk kezét fogna egymással, szinte összeérnek a hegyek. Balról a két Ör-hegy, jobbról a hatalmas tömegű Nagy Várhegy és a völgy bejáratánál örökös Kis Várhegy már nevében is régi történelmi emlékeket sejtet. A völgy északi bejáratánál Sirok község fogad, mögötte az igézően szép Siroki-medence. A község mögött, mint a medence századokon át uralkodó öre, a 291 méter magas Papkőn, romjaiban is megkapó látvány a vár. A várhegy köze világhosszú színű riolituffa, melynek szédítő meredek sziklafala a déli oldalon merészen emelkedő, szinte falszerűen ugrik fel a magasba. Ezt a meredek hosszanti falat, pázsittal takart erős emlékedésű lejtő zárja be mind a két oldalon, melyből itt-ott szoborszerűen törnek fel a piroxén-andezit szálak.

A régi temető mellől indul a várhoz vezető dűlőút. Jobbra a gerinc természetes sziklapárkányából két hatalmas szirtoszlop emelkedik fel. A völgy felől szinte monumentálisnak látszik. Ezek a híres siroki Kőbálványok, az egyik csuklyás baráthoz, a másik apácához hasonlít, innen ered a nevük is: Barát, Apáca. Sok regényes monda fűződik hozzájuk. A kőbálványokon túl van a meredek sziklaelű Törökasztal, másnéven Kőoltár, a hagyomány szerint ősmagyarok áldozati oltára volt. Az emberkéz formálta perem felismerhető, bizonyosan innen adták annakidején a füstjelzéseket a várbeliek Szarvaskő és Eger felé.

FELEJTHETETLEN ÉLMÉNY: A SIROKI VÁR

A felsővárba nem vezet kocsit, helyette a sziklába vésett meredek 10 m hosszú és 2 m széles alagút húzódik. Az alsó várudvarról fel lehet lépni az alagút nyílásába, ahova egykor magas falépcső vezetett, amit a védők könnyen behúztak az alagútba.

A fellegvár ismét két részből áll: egy kisebb alsóból, ahonnan lépcsős ajtón lehet jutni a felsővárba. A törmelék itt magasan fedi az udvart, délkeleti részén egy dongaboltozatos helyiség maradványai láthatók. Az északkeleti fal alatt egy kisebb félkör alakú nyílás vezet a falak alatt húzódó háromszögű alagútba. Ez ma is teljesen járható. Valószínűleg aknafelügyelő folyosó volt, de védelmül is szolgált.

A kilátás felejthetetlenül szép. A nyugati látóhatárt a Darnóhegy kékes-zöld háta zárja be, előtte a Tarna patak ezüst szalagja kanyarog a szelíd halmok ölen. A falu házai a lombok közül fehérlelenek, s mögöttük a Nagy-hegy és a Kis Várhegy erdős oldala fürdik a napsütésben. A vár alatti Bába-völgy mélyén már kékes pára lebeg, mögötte a Nyugati-Bükk erdős vonulatai határolják a medencét.

Nagyon régi ez a vár, keletkezésének ideje a történelem ködében vesz el. Biztos nyomok mutatják, hogy már az avarok idején is megvolt.

Különösebb katonai jelentősége a várnak. Buda török kézre kerülése után lesz. 1544-ben Hatvan el-

este után a törökök valóságos rémei a Mátra déli részének, egyedül Sirok vitézei védik a Tarna-völgy apró községeit. Amíg a környező kicsi nógrádi várak a XVI. század második felében többször cserélnek gazdát, a török Sirokot nem is ostromolja. Erős, bevehetetlen vár hírében állott.

Eger 1596 október 14-én került török kézre. Ekkor Sirokot a török még nem támadja meg, de az október 26-án történt mezőkeresztesi csatavesztés megpecsételi Sirok sorsát is. Jelentős török sereg tart Sirok felé, e hírre az őrség Kótaji Benedek és Helmecey János várnagy vezetésével elmenekül a várból.

A török megerősíti az alsó várat, új bástyákat húz, s a falakat felmagasítja. 1686 október 2-án a török őrség ostrom nélkül feladja a várat. Véglegesen 1713-ban röpfittik levegőbe a falakat a császári aknászok. A falak leomlanak, a kazamaták összedőlnek, eltűnnek a falak magasítására szánt árkok, s több méter magasságban feltöltik a várudvart.

A festői környezetet uraló siroki várrom felejthetetlen élményt nyújt minden látogatónak; ma még nincs mód és lehetőség a megóvásra, fontosabb műemléki feladataink vannak. De a táj szépsége, a múlt történelmi emlékeinek nagyszerűsége arra kötelezz minden kirándulót, országjárót, hogy féltve óvja, védje minden követ. Egy csodálatosan szép darabja ez a viszontagságos magyar történelemnek, mely most még alig ismert. Az egyre fejlődő országjárásunk útján kezdjük megismerni hazánkat. Keressük fel a siroki várat, romjaiban is gyönyörködünk benne!

Pataki Ferenc

A vár a hegynyereg felől

A BALATON

A Badacsony oldalán a lombjuktól megfosztott szőlős lankák azzal a szelíd mélabúval vonják be a vidéket, amely hozzátartozik a tél hangulatához, s fent a Szegegy Róza ház mély boltívei alatt ilyenkor Himfy strófái jutnak eszünkbe. A bazalthegyek között nyilegyenes nyárfasorok sötét felkiáltójelekkel mutatják az utat; a Keszthelyi hegység ormai ilyenkor igazán „feketék” s a festői kis falvak úgy húzódnak meg oldalukban, mintha menekedek keresnének a hideg elől.

Tátika romjai büszkén ágaskodnak a kopasz fák fölé s a Rezi hatalmas cserfái között szelíd birkanyáj legel. Nem messze Bazsi felett ott az erdei út, ahol Berzsenyi búcsúzott Kemenesaljától, s lent a völgyben Zalaszentőreg templomának falában, román boltívek őrzik régmúlt kőfaragók keznyomát. A Gyöngyösi csárdában ugyanazt a vörösbort mérik, mint száz esztendeje, amikor Vak Illés és Kőkes Pista járt az ivóba. Az öreg épület mellett alussza most is örök álmát

Aki csak nyáron látta a Balatont, semmit sem tudhat a tél sokféle szépségeiről. A nyári napsütésben szikrázó tó, bársonyos hullámaival, árnyas fák között rejtőző fürdőhelyeivel s a szőlős lankák mediterrán szépségeivel, csak egyik arca ennek a varázslatos tájnak. Tagadhatatlanul ez a legvonzóbb, a legsábitóbb s természetes, hogy ilyenkor keresik fel azok a százezrek, akik pihenni, üdülni, nyaralni jönnek a Balaton partjára.

A turista azonban, a tájak szépségeinek ez a soha nem nyugvó felfedezője, aki minden évszakban járja s kutatja a hegyek-völgyek, tavak változó világát, sok új örömet talál a téli színekbe öltözött tó partján.

Valamikor, szeptember elején, elcsendesült a vidék s aztán, amikor első szürke lepleit borította a téra a tél, már csaknem teljesen megszűnt az élet a Balaton partján. Bezárt szállodák, kihalt utcák, néptelen sétányok fagyoskodtak a novemberi szélben s a „bennszülöttek” lakásainak egy-egy kivilágított ablaka úgy csillant fel a néma, lelakalt villák, penziók között, mint őrűz a pusztaságban.

Ma már a téli élet is megváltozott a tó partján. A kitűnő gyorsvonatok, autóbuszok közel hozták a fővároshoz a Balatonvidéket, ahol kényelmes üdülőházak,

szállodák várják ilyenkor is a látogatókat. Igaz, kicsit idegenkedve, borzongva barátkoznak a téli üdülők ezzel az „új” Balatonnal, de hamarosan megszeretik s nehéz szívvel búcsúznak, ha letelt a pihenés ideje. Az üdülőkön kívül pedig kirándulók s turisták sokasága fedezi most már fel a téli Balatont.

Van itt mit felfedezni! A tóvidék először sajátos téli színeivel búvóli el az utast. Partját alig-alig látni, vize ólmosszürke, vagy haragoszöld s felette tejfehér pára lebeg. A tihanyi félsziget néha remegő ködfátyolba takarva úszik a láthatáron. Sirályok cikáznak a mólók körül, hajókürt bűgása hangzik a ködben, mintha óceán partján járnánk. S valóban, párás fényeiben ilyenkor igazi tenger a Balaton.

A Balatonvidék szelíd lankái, hegyei közt s a völgyekben sötétzöld fenyvesek foltja tarkítja a kopár erdők birodalmát, bővízű patakok forgatják a malmok lapátkerekeit s a távolban a Bakony ormai kéklenek. Aki télen is látta a Nosztori völgy vadregényes erdőit, a Koloska dolomit szikláit, vagy a Tapolcai medence bazalthegyeit, soha nem fe-

lejt el. A sajátos alakú hajdani vulkánok még rejtelmesebbek a bágyadt téli szélben; Szigliget, Csobánc váromladékai ilyenkor regélnek igazán. A Szentgyörgyhegy orgonáját, mintha valóban megszólaltatná a téli szél, amely úgy zúg az egykori vulkánok között, mintha még mindig nem tudna belenyugodni, hogy évezredek előtt a bazaltláva útjába állt pusztításának.

(Talbér felv.)

TÉLEN IS SZÉP

a környék két legendás-hírű betyárhóse.

A hévízi völgyben párafelhők úsznak a tó felett, s a láprétség teraszán épségben álló, szépséges kis árpádkori templomot talál, aki nem sajnál félóra gyaloglást Egregy felé. A Dobogón ezernyi feltárt sír nyoma emlékeztet rá, hogy a népvándorlás ezen a vidéken különleges kultúrát alakított ki, amelynek emlékeit a keszthelyi Balaton Múzeum őrzi. A régész ásója most is nagyszerű leleteket hoz napfényre a környéken, Fenékpusztán római castrum falait rekonstruálják s Zalaváron Pribina szláv fejedelem egykori bazilikájának romjait kereshetik fel a kirándulók.

Füredről—Hévízig szebbnél-szebb, hegyek-völgyek, műemlékek, kincseket őrző múzeumok várják a turistákat. Ilyenkor télen, amikor nem csábít fürdésre a Balaton, a kirándulások, túrák sokkal könnyebben fönódnak egybe városjárással, múzeumlátogatással.

S mindez milyen könnyen elérhető.

Amíg a jég engedi, járnak a hajók is. Aztán egyszerűen változik meg a Balatonpart elete. Idén nagyon gyorsan történt, egészen váratlanul. A péntek déli hajó még elindult Füredről, de a hőmérő higanya hirtelen zuhanni kezdett s estére már a tihanyi komp is csak nehezen tudott beveződni a sífoki téli kikötőbe.

Ilyenkor ismét új arcát mutatja a Balaton. A befagyott tó furcsa, ködbevesző jégmezőivel sarkvidéki képeket idéz. A végtelenség látszó jégtükröt túrolások, repedések szabdalják s a szelíd sirályok riadtan üldögélnek egy-egy szélesebb rianás szélén, lesve a lassan eltűnő vizet.

A part mentén fiatalok serege lepi el ezt a csodálatos korszakpályát, amelyhez képest, arasznyi minden városi jég. A közeli hegyek, a hó és jég csillogó díszében kínálják tündérországukat, természetjárók, sízők, rődlizők ilyenkor aztán igazán a paradicsomban ér-

zik magukat a tó környékén. Gyorsan benépesülnek a közeli lankák s a távoli hegyek lejtői, kipirult arcú gyerekek, felnőttek húzzák a szánkót, siklik a rődlő s a tágas réteken még a sízők is örömet találnak.

Éjszakánként hatalmas durrogásra riadnak a szállodák lakói, de a „bennszülöttek” nyugodtan fordulnak másik oldalukra. „Hízik a jég” — mondják. A durrogás a friss repedést jelzi a vastagodó jégtakarón.

Amikor már elég erős a jég, megjelennek a jégvitorlások is. Ez aztán az óriási jégtükrő igazi sportja. Óránként nyolcvan-száz kilométeres sebességgel, valósággal repül a jégen a szán és vitorlásokon egyesítéséből készült pompás, könnyű alkotmány. Jó időben, jó jégen, tíz-tizenöt perc alatt át lehet jutni vele Füredről Sífókra. Pár óra alatt bebarangolható lenne így az egész tó, ha repedések, túrolások, rianások nem gátolnák suhanását. A merész

Rianás a Balatonon
(Talabér felv.)

fordulatok, de különösen a túrolások, rianások „átugrása” kemény szívet s edzett sportembert kíván. Nem is nagyon vállalkozik más rá, csak aki gyermek-kora óta a Balaton mellett él. A jégvitorlás mai mesterei a Füredi Hajógyár fiatal munkásai közül kerülnek ki. Elragadó látvány, ahogy „jégszánkóik” kilőtt nyilként repülnek a jégmezőn.

Csak egy pillantást vehettünk a tóvidékre s máris mennyi érdekes látnivalót találtunk. A téli Balaton a turistának sokféle szépséget kínál s ezek ott rejtőznek csaknem minden fürdőhely közelében, szárazon és vízben, hegyeken és völgyeken, falvakban s városokban. Nem csaldóthat, aki felfedezésükre indul.

Lipták Gábor

Érdekes adatok a tájékozási versenyekről

Az alábbi összefoglalás sportágunk eredményeiről ad némi tájékoztatást. A haladás jelentős, bár lassú és még számos problémát kell megoldanunk. Reméltem, hogy ez a kis statisztika hasznos gondolatokkal támogatja a tájékozási sport fejlődését.

Bajnokságok: 1961-ben 62 alkalommal, 42 bajnokságban, 96 versenypályán mérték össze tudásukat a rajthoz állt tájékozási versenyzők. Az indulók összlétszáma 2283 fő. Az I. osztályú versenypályák átlagos hossza 8300 m, ami az I. osztályú szintet (10 km) nem üti meg. Az ellenőrző pontok közötti távolság jelentősen növekedett, ma már mintegy 900 m. A női versenypályák hossza aránytalanul nagy volt: a II. osztályban 9 km, a III. osztályban 8,5 km. Ezek a számok azt mutatják, hogy a női versenyek hossza túlmegy az egészségileg megengedhető határon. A jövőben nagyobb gondot kell fordítani a helyes szintek megállapítására. A statisztika kimutatja, hogy a teljes-távú (pontértékes) versenyek gazdaságossági arányszáma (egy rendezőre eső versenyzők száma) lényegesen magasabb, mint a bontott-távú (menetidős) versenyké.

Osztályozott minősítő versenyek: Az elmúlt év során 13 hagyományos I. osztályú versenyt rendeztek az egyesületek. Az éjszakai versenyek 14^{0/0}-át tették ki az országos rendezvényeknek. A legnagyobb érdeklődés a teljéstávú, nappali versenyek iránt mutatkozott. Növekedett az egyéni-csapat küzdelmek száma is. Az ellenőrző pontok egymás közötti átlagos távolsága a korábbi 350—400 méterről 870 méterre növekedett. A győztes versenyzők átlagos sebessége éjjel 3,5, nappal 4,8 km óránként, miközben átlagosan 200—400 m emelkedőt küzdöttek le. Ez megfelel a tiszta, számított menetidő 55—65^{0/0}-ának, ami megfelelő eredmény sportágunkban. A MTSZ versenybíró bizottsága az elmúlt évben 3 tájegységre bontotta fel az országot, hogy a nem eléggé képzett és edzett versenyzők sok felesleges utaztatását megakadályozza. A dunántúli, közép-, és keletmagyarországi versenyzők 50 versenypályán küzdöttek. Összesen 2268 fő állt rajthoz, 280^{0/0}-kal több, mint 1960-ban. A versenyek 88^{0/0}-a nappali verseny volt.

Kövári Endre

A FEHÉR

Lent a Dunánál még ólmos esővert, itt fenn, a Nagymarost övező hegyek peremén, hol a gyümölcsösök, szőlők és szelídgesztenyések tölgyesekbe mennek át, már havazik. Sűrű, apró pelyhekben, ahogy hegyvidékeken szokott. Nyoma sincs már útnak, ösvénynek, a friss havat még nem érintette emberi láb. A fák oldalán vastag fehér paplan alá bújt a kék turista-jelzés.

A Kövesmező kopár pereme más-kor széles, szabad kilátást ad a Dunára, most halvány árnyék csak Nagymaros nyolcszögletű középkori kőtornya, de csodálatos tisztasággal, zengő mély kondulásokkal száll fel

locsog a Malom-patak sem, apró selőit megállította a fagy, sorban jégfüggönyökké dermedtek a görgeteges mederköveken alábukdácsoló kicsinyke vízesések.

Kóspallagon túl, a Hálásbérc elnyúlt gerincén nyílegyenes, hosszú erdő-nyílás vezet egyre feljebb Nagyincó felé. Jobbról-balról mind mélyebbre vágódnak a völgyek, s mintha gleccserek dermedt folyamai ereszkednének alá, úgy torlódik össze bennük a lecsúszott hőtömeg. Minden fehér és hideg, pedig tűzi eredetű hegység hátát tapossuk. Lá-bunk alatt megfagyott láva pihen a hó mélyén. Itt kezdődik az a nagyszerű vulkán-koszorú, amely a Cserháton, a Mátrán, a Bükk-aljon át a Zemplén-hegységig félkörívben körül öleli az Alföldet.

A Börzsöny egyik legszebb főgerincén, a Nagyincó-Nagyhideg-hegy—Csóványos zordonan szép vonulatán emelkedünk egyre feljebb. Jobbról vad mélységben folyik a Nagyvasfazék-patak, fölötte hatalmas domborodik a Magas-Tax. Bozontos, havas üstökén a ritkás erdő úgy válik ki a ködös ég háttéréből, mintha tussal rajzolták volna füstszürke papírra. A nagy csendet csak a motorfűrész berregése töri meg. Vatta-zubbonyos erdőmunkások döntik a hegyoldalon a vágásra érett fákat. Félterdre görnyedve tartják a zúgó gépet, csak odaillesztik a méter vastag bükkszál sima törzséhez, s a körbefutó fűrész-lánc már sisteregve merül a fába. Percek alatt átrágja magát a vastag törzsön, megroppan a toronymagas szálfá dereka, lassan dőlni kezd, aztán mennydörgő robajjal elvágódik a havon. Tompa morajlással megrázkódik a hegyoldal, hófelhő csap fel a magasba, de máris roppan a másik, hajlik s zuhan a harmadik: a fűrész motorfűrészek egymás után döntik le a szép öreg törzseket. De tövükben már mindenütt ott a jövő nemzedék. A kitermelésre megért erdőrészeket évekkal a vágás előtt aláteleptik az erdészek, s mikor felzúg bennük a motorfűrész, a ledöntött vén fák mellett már ott állnak az utódok, a jövőerdő erdő kisdedei.

Hallgatag, fehér rengetegben haladunk tovább. A fák ágai lágy ívben hajlanak meg a súlyos hócsomók terhe alatt, a bükkök hónaaljában vastag vatta-pólya, s vén tölgyek hosszú ősz szakállt viselnek. A hó egyre bőségesebben hull, a fák a felhőkig felérnek, a környező csúcsok a semmibe vesznek, sejteni sem lehet, hol végződik a hegy, s hol kezdődik az ég. Így bukkan elénk

Téli túra a Nagyhideghegyen („Országos Kék” jellegére érke.)

A hóbamerült

Kiváncsi szarvasborjú (MTI-foto — Papp Jenő)

hozzánk harangja érc-szava. A Fehér-hegy tetején fenyvesbe fordulunk, magasan felkoppott szálfák közé, s friss, puha porhón lépdelünk nesztelenül.

Térdig havasan jutunk fel a Törökmező fennsíkjára. A nagy füves tisztás, a Börzsöny déli előhegyeinek karéjában, olyan most, mint egy fehérén füstölgő tó, minden szélroham nyomán magasra csapnak szétporló hullámai. A fenyőerdő oldalához bújt menedékház mögött, a Tizennégyvályús-forrás tájékaról nem hallik nyájas kőompszó: nem fecseg-

BÖRZSÖNY

hegyi turistaház
(Antalfy felv.)

vératlanul a Nagyhideghegy, akkor, amikor már rajta vagyunk; s úgy, amiként Berda József verse köszönti:

*Dideregtető ónos eső után a lábat
buktató durva dara szitált reánk
az idegmállasztó csúnya időben,
de mire felértünk a Magas Tax
oldalába,
már a mennyei fehérség hava
felett ropogott bakancsunk.
Igy békült ki kamaszkodó kedvünk
véled*

*boldogságos Börzsönyünk, mikor
felértünk kedves katedrálisunkba,
kicsinyke hazánk „Jó Reménység
fokára”,
a bűvöletes Nagyhideghegyre. S
ahogy
felértünk ezüstben csillogó tetődre,
oly
ámulattal teli révületbe estünk, mint
akik sokféle fehér virággal
feldíszített
márványoltárt látnak már maguk
előtt, s égő
szemekkel leborulnak előtte, érezvén:
csodák
csodája ez a táj, oly üdvözítő öröm,
mely mindig hadat üzen a hervasztó
halálnak.*

A hó záponszerűen hull, s szürkés-fehér lávakőzetből rakott falaival úgy áll előttünk a hideghegyi turistaház, mintha egy alpesi képeslap elevenedett volna meg. Hódús vidék a Börzsöny, „korán belepi a hó és sokáig áll rajta” — így jellemzi már egy 1790-ből való leírás, mi is térdig gázolunk a puder-puha fehérségben, míg felérünk a tetőre. Az északi hegoldal hatalmas lesikló pályája teljes üzemből van. A kétszáz méter csúszó, több mint egy kilométer hosszú irtáson egymás után repülnek alá a sielők, s hosszú libasorban kapaszkodnak ismét fel a tetőre, újabb és újabb lesiklás gyönyörűségére. A Nagyhideghegy boltozatos tetejéről minden égtáj felé vezetnek jelzett siutak, s állandó lejtéssel tíz-tizenkét kilométeres távolságok lefutásának örömet szerzik meg. A hegységget körülvevő falvakba — Nógrádba, Diósjenőre, Perőcsénybe, Nagyborzsönybe, Kemencére — szép erdei utakon, hókoronás bükkök, tölgyek alatt siklanak le a Nagyhideghegy téli vendégei.

De tovább, még feljebb, a legmagasabb csúcra, a Csóványosra. A Börzsöny kupolás teteje méltóságteli domborulással emelkedik a táj fölé. Itt volt a leghatalmasabb az erupció, a legtömegesebb a lávakitódulás, itt keletkeztek a legnagyobb hasadékvulkánok. A Csóványos tömbjéből csillagszerűen ágaznak szét minden irányban a hosszú fogerincek és a közéjük vésődött völgyek. Ez a szép, sugaras tagoltság adja meg a Központi Börzsöny különleges jellegét és nagyszerű hatását: szinte egy pontról futnak szerte a bérc-sorok, akár a polip csápjai. A

Hazafelé a sftúróról
(Járai felv.)

Börzsöny e tájon kelti legkevésbé a műerdő hatását. A Csóványos körüli mélyen bevágódott harántvölgyek meredekjein s a hóprémes csúcsokon olyan őserdő fogad, mintha még nem szabályozta volna emberi kéz.

Havas hegyerincek fodrozódnak alattunk, ahogy szétteltekintünk a Csóványos tetejéről. A szertefutó bérconvolatok között kékesen árnyaltan fekszenek el a szakadékos, mély völgyek. Szellő se lebben, nagy fehér némaság terít be mindent.

Nesztelen hull a hó is.

Antalfy Gyula

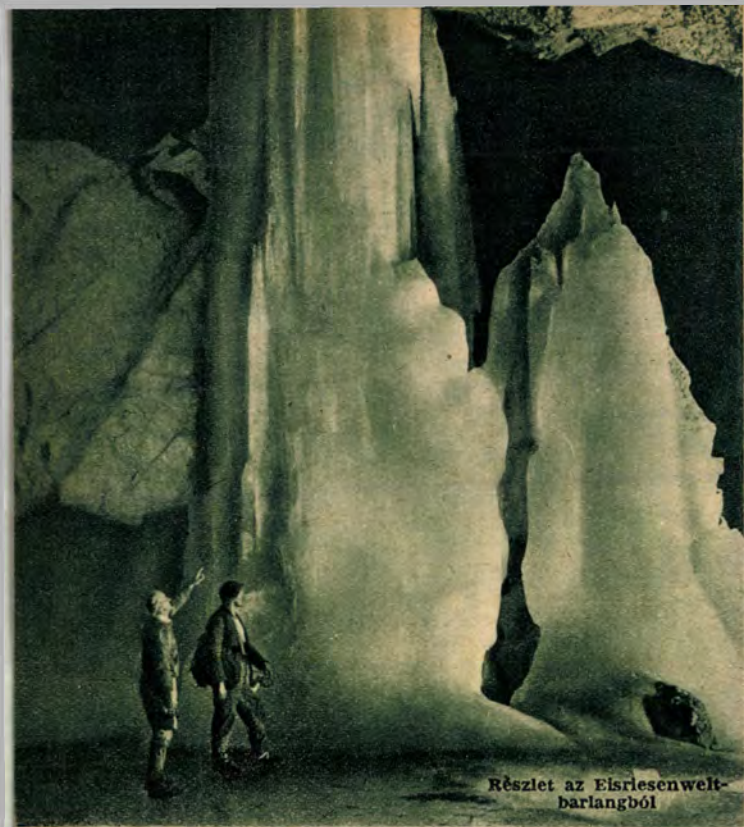
JÉGVILÁG a föld alatt

Egészen 1912-ig nem is próbálkozott ezután senki a barlang felderítésével. Ebben az évben végre Alexander Mörk és két alpinista társa vállalkozott reá, hogy a végére járnak a jégfal és a barlangból előtörő erős szél rejtélyének. Jégcsákányokat, kapaszkodókat és hágsókat vittek a barlanghoz és ezek segítségével — több eredménytelen próbálkozás után — végülis meg tudták mászni a toronymagasságú barlangi jégfalat.

A jégfal tetején meglepő látvány fogadta őket: hatalmas kiterjedésű csarnokok és boltozatos alagutak labirintusa kezdődött, amelyekben a talajt sima jégzöngye alkotta, s amelyeket néhol toronymagasságú jéghegyek tarkítottak. Mörkének ebben a zöldeesen csillogó jégbirodalomban egyik ámulatból a másikba esve jutottak előre, mígnem egy igen különleges tó elzárta előlük a továbbjutás útját. A barlangalagút végén, jégmedencéjében hangos morajlással tajtékzott, habzott és hullámozott a kristálytisza víz. Olyan volt a látvány, mintha vihar korbácsolná a tenger tajtékjait. Mörkének lámpásainak lángjait a hullámok közül elösüvöltő titokzatos szél azonnal eloltotta. Sötétben tapogatózva húzódtak hátrább, ahol újból lámpást tudtak gyújtani, s úgy vizsgálták ismét a különleges látványt. Megállapították, hogy a tó egyik oldalán a víz és a sziklatető között egy keskeny nyílás van, ebből a nyílásból tör elő a tavat is felkorbácsoló fergeteges széláradat.

Bármilyen félelmetes jelenség volt ez a földalatti szélörkán, mégis elárulta, hogy a barlangrendszer további folytatását merre kell keresni. Mörkének három hét múlva ismét felmásztak a barlanghoz, ezúttal azonban már egy sajátmaguk által készített búvárruhát is cipeltek magukkal. Alexander Mörk a tajtékzó tó partján magára öltötte a kezdetleges felszerelést, búcsút vett társaitól és bemerült a habok alá. Néhány perccel belül még a lámpája fényét is elnyelte a teljes sötétség.

Társai, akik őt kötéllal biztosították, érezték a kötél húzásán, hogy Mörk előrejutott a vízalatti szifonban.

Részlet az Eisriesenwelt-barlangból

Néhány hónappal ezelőtt Ausztriában a Föld legcsodálatosabb és leghatalmasabb jégbarlangjában, a 12 kilométer hosszúságú Eisriesenwelt-ben jártam. Az élmény nagyságát, pazarságát szavakban nehéz visszaadni. Ennek a barlangnak már a megközelítése sem mindennapi szórakozás.

A Keleti-Alpok Salzach nevű folyójának mély völgyében fekszik Werfen, az a tiszta kis község, ahonnan autóbuszunk elindul hajmeresztő útjára. Óriási gyakorlattal és ügyességgel kormányozza vezetőnk a fürge és erős motorú járművet. Néhány perc múltán Werfen várának már csak a tornyait látjuk, felülről, szédítő mélységben magunk alatt.

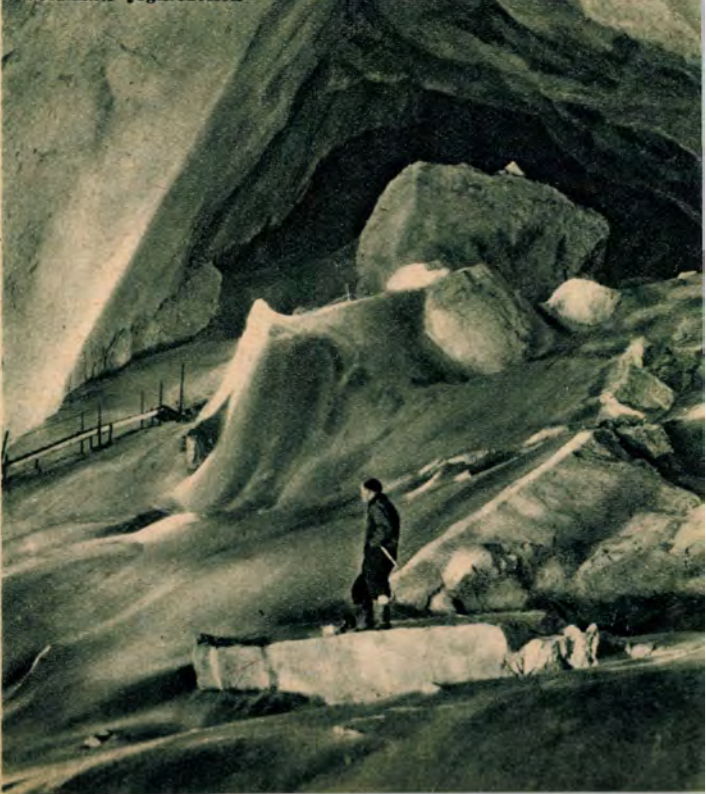
A kocsit most hirtelen megáll. Kiszáll mindenki. Utunkat egy szinte beláthatatlan magasságú függőleges sziklafal zárja el. A barlang bejáratához, amely ennek a mintegy 800 méteres sziklafalnak a felső részében van, már csak drótkötélen függő fülkében juthatunk fel. Különleges érzés alátekinteni a himbálózó kabinból, amint a sima sárga sziklafal mentén egyre feljebb emelkedik. „A Seilbahn még csak ideiglenes tartókötélen közlekedik, elég kevés teherbírással, ezért legfeljebb 3–4 személy utazhat egyidejűen rajta” — nyugtat meg a felvonókezelő a beszálláskor. „A megfelelő biztonságú kábeleket még mindig nem szerelték fel, bár ezeket a most üzemelőknél már a tavasszal lejárt a szavatossági idejük.”

Hősiesen jóképet vágok a rosszszívű tréfához, s nem szégyellem bevallani, nagyot lélegzek, amikor a felső állomáson a kabinból ismét szilárd talajra léphetek.

Alig néhány perc alatt 1600 méternél is magasabba emelkedtünk.

A jégbarlang hatalmas boltozatú szájához rövid sziklaösvény vezet. Korlát nincs a szakadékdoldalon. A lábaim alól kiguruló kövek 1000 méter mélységbe hullanak alá. Korábban, ameddig ez a kezdetleges kis drótkötélpálya, valamint a mészkőbe vájt gyalogösvény elkészülhetett, a barlangszáját csak a leggyakorlottabb alpinisták tudták többórás hajmeresztő mászással megközelíteni. Ezért, noha a barlang szája messziről is látszik, csak 1879-ben került rá sor, hogy először megvizsgálják. Az első kutató azonban már a barlang kezdeti szakaszából visszafordult, mert ott egy függőleges, megmászhatatlan jégfal zárta el a továbbjutás útját. Nehezítette a barlangban való előrejutást az is, hogy abból valósággal fergeteges erővel fújt kifelé a jeges szél.

Földalatti jégmezőkön

Részlet a Mörk-dómból
(dr. Jakucs félv.)

S valóban. Nemsokára ismét felmerült a jeges víz mélyéről. A hidegtől lilára vált ajkakkal győzelmesen számolt be róla, hogy a szifon után a barlang hatalmas üregeinek sorozata folytatódik tovább.

A felfedező Alexander Mörk azonban már nem láthatta meg ezeknek a termeknek ezernyi újabb csodáit. Mielőtt a kutatást folytathatta volna, behívták katonának, háborúba vitték, ahol mindjárt az első napokban életét vesztette.

A jeges tó vizét csak 7 évvel később sikerült másoknak, nehéz munka árán, egy lecsapoló árok létesítésével elvezetni, s ezáltal a szifont járhatóvá tenni. A „Vihartó” medencéjében tehát ma már nem hullámszik a habos tajték, s a látogatók szárazon átjuthatnak a barlang belső részeibe, a szél azonban ezen a helyen még ma is olyan erős, hogy keményen meg kell kapaszkodni a korlátban annak, aki az egykori szifonon át kíván haladni.

A barlang, szifon utáni belső részeiben hamarosan egy csodálatos kupolájú dómszerű üregbe érkezünk. Vezetőnk néhány lépcsőn e dóm egyik oldalfülkéjéhez vezet, ahol örökzöldlevelű növényekből font koszorúkkal borítva egy sima, egyszerű márványurna áll. Rajta csak ennyi: „Alexander Mörk, 1887—1914.” Itt alusza álmát a felfedező, ahová a sors különös játéka folytán élve sohasem juthatott el.

Az ausztriai Eisriesenwelt, bár a Föld legnagyobbzászású jégbarlangja, nem az egyetlen jégbarlang. Híres jégbarlangokat még máshol is ismerünk. Példaként említem az ausztriai Dachstein-hegységben a Mamut-jégbarlangot, vagy a szlovákiai Dobsinai-jégbarlangot. Általában azt kell mondanunk, hogy a jégbarlang aránylag nem ritka természeti jelenség. Lényegében minden olyan barlangüreg, vagy barlangrendszer jégbarlanggá válik előbb-utóbb, amelynek légjárási viszonyai, valamint a barlang környékének hőmérsékleti viszonyai kedvezőek a tömeges jégfelhalmozódásra és a jég konzerválására. A tartós jégképződés legkedvezőbb feltételei magától értetődően a magas hegységeken, az örök hóhatár közelében fekvő barlangoknál adóttak, de nemritkán az alacsonyabb hegységeken is előfordulnak olyan szerkezetű üregek, amelyek természetes jégveremként a télen képződött jeget a meleg nyár folyamán is megtartják magukban.

A jégbarlangok, a barlangok világának kétségtelenül a legérdekesebb és leglátványosabb, csillogófényű képviselői.

Újabb létesítmény a Cserhát hegységben

A CSÓVÁRI KILIÁN-FORRÁS FOGLALÁSA

Sok befektetett munkájukat ünnepelték meg a Vörös Meteor T. E. turisztái Csóváron.

A község közelében levő forrást a Vörös Meteor T. E. pestmegyei osztálya szépen kiépítette és a forrást Kilián Györgyről nevezte el.

A városi dolgozókból álló természetbarát egyesület tagjai segítséget kaptak a csóvári termelőszövetkezettől, az iskola tanáraitól és nem utolsósorban a csóvári lelkes KISZ-istáktól.

A Vörös Meteor természetbarátai már évekkel ezelőtt barátságot kötöttek Csóvár lakosaival, amikor Csóvár és a Vas-hegy környékét munkaterületként átvették. Ez a mostani ünnepség még jobban elmélyítette ezt a barátságot.

Az iskolában népviseleti bemutatót szerveztek a helybeliek, ahol különböző korosztályok öltözékeit mutatták be, helybeli „manökeneken”.

A bemutató után a Kilián sportmozgalom keretén belül túrát vezetünk az új forrás érintésével Csóvár romjaihoz — ahol Jakucs elvtárs, a penci iskola igazgatója, egyben a penci helytörténeti múzeum megalapítója ismertette a vár történetét. Innen a Vas-hegyen keresztül mentünk a Kecsképaták völgyébe és onnét vissza a községbe.

Spirk Tibor

Bischitz József oklevélet ad át a csóvári KISZ vezetőjének

Tere-tere Csóváron

PRAGÁTÓL A KAUKÁZUSI JEGES FOLYÓKIG...

Kaukázusi túránk alatt bukkanunk a gyönyörű Tumany-kél-tóra, amely 1800 méter magasan fekszik. A tó fehér párába burkolódzott. Mélyén ebben az időszakban teljes erővel buzogtak a kesernyés ízű ásványvíz-források...

Foto: R. Samohyl, Praha

Még nem fejeződtek be a vízi slalom világbajnokság küzdelmei a Drezda melletti Rote Weisserlitz vizén, amikor az újdonsült világbajnokok, a Novák-házaspár, először beszélt a kaukázusi folyókról...

És alig két hónappal később a bránicki hajógyárból a TJ Dynamo Michle turistáinak egy kis csoportja egy csomagot cipel a Prága—Kijev felé tartó gyorsvonatra.

A vadvizek kedvelői és a hegymászók között már évek óta folyik a beszélgetés, a vita, a kaukázusi folyókról. Am az elmúlt esztendőig egyetlen kaukázusi folyón sem lehetett még végigvezetni, éppen közlekedési és szervezési nehézségek következtében. Ugyanis teljes homály fedte mindaddig azt a nehéz kérdést, vajon egyáltalán hajózhatók-e a folyók, különösen a mi csónap-típusainkkal. Ezért az első próbaútra a felfújható gumicsónakot választottuk. A minta-kajakot a Gumotex—Bresláv készítette, hossza 4,5 méter és súlya mindössze 11 kilogramm.

Az első, valóban vad folyó, amelyet sikerült meghódítanunk, a Teberda volt. Esése háromszorosa a dél-csehszlovákiai Malsenak. Örvénylő a nyitott részeken, szakaszonként kétszer is sziklák között fut a pálya, átömlik szikla és kőtörmelékek fölött. A folyó átlagos sebessége itt 12—15 km óránként. Az egyik szakasz megtétele alatt a következőket jegyeztük fel a hajó-naplóban:

„... a két part hirtelen a magasba emelkedik, oldalt szikla bukkan fel és a távolból folytonos zuhogás hallatszik. És még mielőtt magamhoz térnék, már nagy sebességgel repülök lefelé. A váratlan örvénylésből balra keskeny pálya tárul elénk. Sziklák

között ázott magának medret. A hullámok szikláknak futnak, felcsattannak és a harmincméteres falak visszahangja alakítja ki az állandó zuhogást.”

Ugyanez a folyó, két éjszakával később, az egyik legváratlanabb akadályt gördíti elénk: széltörte fák barrikádját, amely alatt a gumikajaknak szinte hihetetlen módon, de valahogy mégis sikerült átsiklania.

A kaukázusi folyók felső folyása rohanó, hideg és jeges. Az Amanauz folyót végig kísértük a jégtörmelék közül kibuggyanó forrásától vagy hat kilométeren át, egészen a völgyig:

„— A víz itt jeges. Minden cseppje szinte marja a kezét. A hátunkba a jéghegyek felől hideg szél súvít. Az égboltot felhők borítják. Ismét apró eső szítal.

Persze mindegyik csak később döbbenek rá, mert a folyó leköti minden figyelmemet. Éles kanyarok követik egymást. A „vízi forduló” belső fala mindig magasabb és a víz állandóan harapja-marja a sziklákat, a kőveket. A folyó teknőjét minden évben megváltoztatja és naponta falatozik a meredek partokból. Megállni és kikötni úgy, ahogy azt a kajakiskolában tanították, vagy megfordulni a folyón — arról még csak beszélni sem lehet. Az egyetlen lehetőség itt: villámgyorsan kiválasztani a megfelelőbb partot, a legkisebb számú gránittömeget, ráirányítani a csónakot, erősen ráhajtani és egyenesen kiugrani a partra. Mástkülönb pedig a jeges fürdő vár, horzsolások és gránit-tépte fájdalmas sebek a lábakon. És ki tudhatja, hogy melyik kanyarban mondja fel a szolgálatot a könnyű, levegővel telített csónak? —...”

A szovjet turista-elvtársak eleinte nagy aggodalommal figyelték kísérleteinket az úttörésben. Ugyanis a turista-tábor körzetében a vízreeresszkedés — tilos! Ez a látszólag túl szigorú elővigyázatosság teljes egészében indokolt. Tudni kell ehhez, hogy a kaukázusi folyók hőmérséklete 3—7 fok Celsius között mozog és a víz sebessége a nyár elején eléri a 20—25 km-t is, óránként. Az ilyen folyóba való zuhanás még a kiváló úszó számára is veszélyes. De amikor elmagyaráztuk a szovjet oktatóknak, hogy valamennyien vízhatlan gumiruhával, úszó-mellénnyel és mentőövvel vagyunk felszerelve, menten eloszlott félelmük és aggodalmaskodásuk.

A Kaukázus déli oldalán újabb meglepetés várt bennünket. Sőt több is. Ezek közül az egyik: a hatalmas folyómedrek, a 400—600 méter magasba nyúló meredek sziklafalak, a félelmetes folyami örvények, a rövid, hajózhatatlan szakaszok sorozata és csak azután bukkan fel, vagy 200—300 km után a hajózható, látszólag nyugodt folyó. Abházia tengermenti körzetében sikerült felfedeznünk ezt a kiterjedt, szépséges részt, számtalan földalatti folyójával:

„...A kis városka, Oktomber előtt, kiszállunk az autóból. A réten vadvirágok, a növényzet színes tarkasága és sokasága. A Macsara folyó eredete hasonló a mi Blanicánkhoz, Kamenicához, vagy a felső Morvához. Csakhogy ám itt több van ebből a fehér, mészköves vízből. Két kilométeres szakasz után a folyó bámulatosan lecsendesül, a sziklák árnyéka alatt suhan és sekély. Szinte úgy tűnik nekem, mintha egyszerre elfogyta a víz.

Nem marad más hátra: a hajó vállra kerül és így kell haladnunk előre, megkeresni a folyó eltűnt medrét. Tengersizemek csillognak itt-ott, kis öblök a magas mészkő falak között. Hirtelen, szinte mintha meggondolta volna magát, úgy bukkan fel, éles fordulóban, ismét a víz. Mintha a sziklákból fakadna, azután egyenesen a völgynek fut...”

A szovjet emberek mindenütt úgy fogadnak bennünket, mint vérbeli testvéreiket. Megtanácskozzák velünk az utat, autóval messze fölvisznek a hegyek közé, óvnak bennünket a veszedelmektől. Sokan közülük ismerik Prágát, Osztravát és Bratislavát, még a Csehszlovákia felszabadításáért vívott harcok idejéből. Kérdősködnék Prága és a környékének ismert helyei iránt, ahol maguk is harcoltak, ahol megsebesültek, ahol enni kaptak, vagy ahol az öldöklő küzdelem közben megpihentek.

A vad folyókról, óriási szikla-medrekről és jéghegyekről azelőtt csak a regényekben olvashattunk valamit. Hála a Szovjetunió barátságának, élő valósággá vált, amiről a csehszlovák evezősök pár évvel ezelőtt még csak álmodni sem mertek...

M. Malik (Praha-Letná)

TURI - MURI

Hagyományossá vált rendezvényük az autós turistáknak a „turi-muri”. Minden évben, immár négy alkalommal került erre sor, idén az év első hónapjában, a pilisi hegyvidék egyik legszebb pontján, a Ságvári Endre turistaházban. Mi is ez a „turi-muri”? S miért rendezik? Szombaton kezdődik, munkaidő után gyülekeznek az autós turisták, s útnak indulnak karavánban a pilisi turistaházhoz. Nem mindig akadálymentes az odavezető út. A téli hegyi utak próbára teszik a vezetői képességet, de emellett is előadódik, hogy valamelyik kocsit tolni kell egy darabon: íme az első lehetőség a kollektív segítségre. Vannak, akik első alkalommal vesznek részt ilyen kiránduláson s ezek számára ez az első élmény és tapasztalat. Kis ízelítő az újak számára abból a programból, amelynek célja az „országúti morál” kialakítása, megjavítása: keresd az

alkalmat, hogy segíthess. Ezenkívül élmény maga a hegyi túra is, a „turi”. A havas hegyi, erdei táj szépségei új szintet jelentenek a túraemlékek gazdagodó gyűjteményében.

A „muri” programja, a résztvevők ismerkedésével kezdődik. Régi turisták, gyakorlott túrarendezők segítik ebben az újakat, a még bizonytalanok, de társaságra, hasznos és szórakoztató turistaéletre vágyó új autósokat. Vidámság, közvetlenség a jellemzője az ismerkedésnek. Nem hiányzik a társasjátékok, amelyek között igen népszerű a tortaevés versenye.

Persze ilyen előzmények után, a késő esti órák asztalbontásakor a „turi-muri” résztvevői már mint jóbarátok mondanak jóéjszákát.

A másnap, a vasárnap délelőtt ismét a „turi”-é, gyalogtúrán barangolták be a környező hegyvidék legszebb részeit. Mennyivel más a téli táj arculata s a

talán ismert turistautak, erdei séták tavaszi, nyári emlékei után nemcsak a tél csípős, friss levegője, de a fehérbe öltözött fák, sziklák, ösvények, vízmosságok képe is mind új élményt jelent, új ismerkedést a természet pazarló szépségeivel.

S mily gyorsan hajtja az óramutatót, ami szép és jó, szinte elröppent az idő, mindenki úgy érzi, amikor visszaérkezik a társaság a turistaszállóba. A „turi-murinak” vége, a program befejeződött. De valami folytatódik. A társas együttlét, a közös élmények új programok, újabb kirándulások és túrák forrása. Mennyivel többen szerettek volna most is résztvenni a legutóbbi „turi-murin”, de korlátozott a turistaház befogadóképessége, így voltak, akik korábbi „turi-muri” tapasztalatuk alapján vasárnap reggel érkeztek, hogy csatlakozhassanak a kirándulókhoz.

Íme, ilyen a „turi-muri”, az autós turisták kedvelt találkozója, amely az egészségfejlesztés, vidámság, kollektív turistaélet szép programjának jegyében ismét betöltötte feladatát.

Szítványi Jenő

A Békéért, barátságért nemzetközi autós túraversenynek, amelyet ez év szeptemberében rendeznek meg, első rendezőbizottsági tanácskozását Budapesten tartják február 22-23-24-én.

Nők a békéért címmel a Csehszlovák Autóklub, a Magyar Autóklub és a Budapesti Nőtanács közös rendezésében május első hetében női vezetésű autótúrát rendez Budapest-Prága útiprogrammal.

A Magyar Autóklub ügyvezető elnöksége foglalkozik azzal a javaslattal, hogy az eddigi Szervező Bizottság ez évben mint Túrasportbizottság működjen, nevében is kifejezve azt a programját, hogy 1962-ben szélesebbkörű tevékenységet fejt ki az újabb várható tízezer magánautósnak az autóturisztikába való bevonása érdekében.

Budapesti és vidéki szervezetek közös túrái. A Természetbarát TE autószakk-

osztályok, s az Autóklub szervei budapesti, illetve vidéki túráikat egyeztetik és közös kirándulásokon, túrákon vesznek részt. Így a Debrecen-hortobágyi kirándulást a debreceni szervezettel közösen, a Szeged-fehértói kirándulást, a szegedi és a soproni kirándulásokat a győri megyei szervezetekkel együttes rendezésben bonyolítják le.

Bővítik a Vasas TE galyleti turistaházát. Figyelemmel az autószakkosztály múlt évi eredményes munkájára, a turistaház nemcsak bővül és szépül, hanem megfelelő parkoló kiépítésével segítik a Vasas autós-turisták mátrai programjait is.

A Vörös Meteor TE autószakkosztálya jól sikerült téli túrákat rendezett Csóvárra, majd a velencei hegység vidékére és a Dumakanyarba. Az autószakkosztály 1962-es évben is megismétli az eltelt év legsikeresebb túráit és újabb túraútvonalakat jelölt ki az autós-gyalogos túrák programjainak bővítésére.

A kőszegi elővárban épülő turistaházat április 4-re szándékozik átadni rendeltetésének a Vas megyei Tanács és a Vas megyei Idegenforgalmi Hivatal. A 60 férőhelyes, romantikus környezetben épült turistaház minden bizonnyal nagy keresletnek örvend majd. Kedvelt autóstúra ezen a vidéken a Kendig csúcs (710 m) felkeresése. Parkolási lehetőség a csúcs alatt, onnan kb. 15 perces gyalogséta erdei úton a csúcsig, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik Kőszegre és az Alpok hegyvonulataira. Igen előnyös, hogy Szombathely-Kőszeg között az eddigi rossz út helyett megépült és megnyílt a 20 km-es távú új, kitűnő út.

Autósbál. Mint minden évben, idén is megrendezi a Magyar Autóklub az autósok hagyományos bálját, ezúttal az újjáépült Royal szálló termeiben február 24-én.

*Pihenjünk
szórakozzunk
a turistaházakban!*

TURISTAHÁZAK:

a Budai, Pili, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékén és a Mecsek hegységben.

KELLEMES PIHENÉS * KÉNYELMES ELLÁTÁS

Érdeklődés:

A TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALATNÁL

Budapest, VII, Lenin körút 55.

Telefon: 224-230, 224-412

Campingezni télen is lehet

A legnagyobb külföldi szakfolyóiratok közül egyre több foglalkozik a magyar campingekkel. Legutóbb hosszabb cikkek jelentek meg a „Camping and Outdoor Life” (London) és a „Camping-Journal” (Hertford) c. lapokban.

1962-ben a fővárosban és az ország 8 megyéjében összesen 32 camping várja már a vendégeket. Ezek: Budapesten a Római-parton, Baranya megyében Abaligetén, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében Bükk-szentkeresztben (Hollóstató), Fejér megyében Agárdon, Győr-Sopron megyében Sopronban, Heves megyében Mátrafüreden (Sás-tó), Pest megyében Szentendrén (Pap-sziget) és Visegrádon. A Balaton mentén a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal felügyelete alá tartoznak a balatonvilágosi, balatonakarattyai, balatonalmádi, balatonfüredi, tihanyi, balatonudvari, akali, kővágóórsi, révfölöpi, badacsonytomaji, sziligeti balatonyöröki vonyarcvashegyi és keszthelyi campingek. A somogyi parton campingek vannak a következő fürdőhelyeken: Balatonszabadi, Siófok, Zamárdi, Balatonföldvár, Balatonszárszó, Balatonlelle, Bala-

tonboglár, Fonyód-Bélatelep, Balatonmáriafürdő és Balatonberény.

A német campingipar 1961-ben 187 000 darab sátrat adott el, átlagosan kb. 1800,— Ft-nak megfelelő áron.

A II. Magyar Campingkiállítást május 18 és 28 között a Budapesti Ipari Vásár keretében rendezi az Országos Idegenforgalmi Tanács. A kiállítás általános táborképet mutat be, magyar gyártmányú sátrakkal és campingfelszerelési cikkekkel. Az idegenforgalmi hivatalok munkatársai a campingezéssel kapcsolatban részletes felvilágosításokat fognak adni az érdeklődőknek. A Campingkiállítás iránt külföldről is érdeklődnek és szó van néhány külföldi cég részvételéről is.

Statisztikai adatok szerint az európai campingekben, közlekedési eszközök szerint a következő a táborozók megoszlása: a vendégek 59,5%-a autóval érkezik, 18%-a lakókocsival, 5,5%-a kajakkal, 5,5%-a kerékpárral, 2,5%-a motorkerékpárral, 2%-a pedig robogóval indul campingezni. A táborozók 7%-a — gyalogos turista.

A nagyobb európai sítópontokban mindenütt télen is nyitva tartanak a campingek. A svájci, olasz és osztrák Alpokban ilyenkor éppen olyan a campingélet, mint nyáron. Hazánkban is van már téli táborozásra alkalmas camping: Sopronban.

Bulgária hét legszebb campingjét hirdette meg külföldiek részére: a plov-

divit, a boacait, a szófiait, a belovóit, a neszebarit és két várnait. A táborok területe 10 000 és 50 000 m² között váltakozik.

A balatonfüredi „super-camping” ebben az évben modern új éttermet kap, ezáltal a vendégek helybeni étkezése is megoldódik.

A „Revue Mensuelle d'Auto-Camping Caravanning Club de France” folytatásos képes beszámolót közöl a Szovjetunióban és Csehszlovákiában tett 6000 km-es campingútról.

A „Nemzetközi Camping és Caravanning Útikönyv” 1962. évi kiadása részletes leírást és térképet közöl a tihanyi és a földvári campingekről.

Dr. Szauer Richard

Téli tábor a Nagyhideghegyen

A pannonhalmi gimnázium hegymászói 865 méter magasban köszöntötték az Újesztendőt — sátorban. Ötnapos táborozásuk alatt sível és gyalog túráztak a Börzsönyben, mázógyakorlatokat végeztek a havas sziklákon. Táborozásuk távolabbi célja: felkészülés a magashegyi mázósztáborozásokra.

T. Z.

VERSENYHÍREK

A Budapesti Természetbarát Szövetség ünnepélyes keretek között osztotta ki az 1961. évi budapesti tájékozdási bajnokságok díjait. A versenyeket dr. Szaniszló József, a BTSZ elnöke értékelte.

Az Áldás utcai általános iskola természetjáró szakkörének 1961. évi „Jubileumi” tájékozdási versenyét a Gödöllői dombvidéken rendezték meg. A versenyen 25 csapat indult, az esős idő igen megnehezítette a feladatok végrehajtását. A verseny távja 8000 m, szintkülönbsége 350 m volt. Eredmények: 1. MOM (Salamin—Erdős) 69 perc. 2. MAFC II. (Kotányi—Bódy) 74 perc. 3. BEAC III. (Biró—Friedrich) 77 perc.

Már most megkezdődtek a „Szeged-Kupa” természetjáró tájékozdási emlékeverseny szervezési munkái. A Kupa küzdelmeit 1962-ben írják ki negyedszer.

SOPRON

várja

a

TERMÉSZET- BARÁTOKAT

Sopron-vidéki táj
(Diebold fényv.)

Sopron jelenéről és jövőjéről beszélgettünk Horváth Ferenczel a Soproni Természetbarát Szövetség titkárával. Elmondotta, hogy már a múlt évben is szép sikereket értek el a város idegenforgalmának növelésében. Ez számukra annál inkább is fontos, mert a látogatók jelentős része szervezett természetbarát volt. 1961-ben a városi népfrentbizottsággal és a tanáccsal közösen megrendezték a „Soproni napokat”. Ezen csaknem 6000 turista vett részt. Az év folyamán 10 kiállítást és mintegy 70 rendezvényt szerveztek.

Az új év programjának egyik legfontosabb pontja ismét az ünnepi hetek megrendezése. Szállást elsősorban szervezett természetjárók számára biztosítanak. Az eddig beérkezett jelentkezések közül figyelemreméltó a Ganz-Mávag természetbarát csoportja, amelyből háromszázan szeretnék megtekinteni a város és a soproni hegyek nevezetességeit.

Több erőfeszítés történt annak érdekében, hogy az ország különböző részeiből érkező vendégeket kellő módon elhelyezzék. Főleg társadalmi erőből új turistaház épült a Béke-tó mellett. A városi természetbarátok alaposan kivették részüket a tereprendezésben és a turistaház mögött telepített 60 férőhelyes camping kialakításában.

A Határőrségtől engedélyt kaptak, hogy a turisták ezentúl szabadon mozoghatnak Görbehalomig és a zárhalmi erdőben is a Fertőtő felé. A soproni hegység szabaddá vált új látványosságai közül turista szempontból említésre méltó a Tolvaj-árok, az Ultra- és a Havas-bérc.

A Várhely-kilátótól nyugatra elterülő, becserkészésre váró magaslatokról pompás kilátás nyílik a márdártávtalban kéklő Alpokra. Tiszta időben nyáron is világosan felismerhető a hősapka konturja a Schneeberg és a Rax csúcsain.

A Tanulmányi Erdőgazdaság, a Természetbarát Szövetség felkérésére vállalta, hogy ez évben rendbehozza a körzetében található és elhanyagolt turista-utakat. A jobb tájékozódás érdekében újra festik a jelzéseket és most tárgyalnak a Kartográfia Vállalattal egy turista-térkép kiadásáról, amely sok-sok év mulasztását pótolja majd.

A soproniak jól felkészülve várják azokat a természetbarátokat, akik meg akarnak ismerkedni a nagy történelmi hagyományú várossal, s a környék hegyeivel. Az Idegenforgalmi Hivatal pedig örömmel vállalja az érkező természetbarátok utazásának előkészítését, a hivatalos formások lebonyolítását és a kényelmes elhelyezést.

Kó Tamás

Az MTSz esemény és versenynaplára Hivatalos közlemények

1. A Szövetség Titkárságának munkája az utóbbi időkből nagyon megnövekedett. Az akadálytalan munka érdekében szükséges a félfogadás és ügyintézés idejének szabályozása. Közzöljük, hogy az MTSZ Titkársága (Bp., V., Rosenberg hp. u. 1.) ezentúl kizárólag

kedden	12—19 óráig
szerdán	10—15 óráig
csütörtökön	10—15 óráig
pénteken	12—19 óráig

tart félfogadást.

2. Felhívjuk a figyelmet a cseréttára tájékoztatóra és jelentkezési felhívásra, amelyet az Egyesületek (a nem egyesületi szakosztályoknak a Szövetség) küldenek ki.

3. Megjelent az MTSZ 1962-es esemény és versenynaplára, mely az alábbiakat tartalmazza:

1962. évi esemény és versenynaptár

Rendezvények:	Helye:	Időpontja:
Sitúrázók orsz. találkozója, „Felszabadulási” természetjáró tájékozdási emlékverseny,	Nagyszénás	I. 21.
Felszabadulási Emléktúra, Regi természetbarátok találkozója,	Pilis Vöröskő	IV. 7—3. IV. 8.
Évadnyitó vízitúra (BTSZ), Szentendrei szigetkerülő vízitúra (BTSZ),	Kevélyi tereg Határcsárda	V. 6. V. 7—6.
III. Orsz. kerékpáros turista találkozó és táborozás,	Bp.—Kisoroszi—Bp.	V. 26—27.
II. Orsz. vízitúra és táborozás,	Ráckeve	VI. 16—17.
I. Nemzetközi Balatoni Vízitúra,	Szigetmonostori TTE tel.	VI. 23—24.
III. Nagy Kör jelvénytörzsi Vízitúra (nemzetközi részvétellel),	Siófok—Keszthely	VII. 1—10. VII. 14. VIII. 5.
VII. Nemzetközi Dunatúra,	Duna—Sió—Balaton—Zala—Rába—Ausztria—Csehszlovákia—Magyarország—Jugoszlávia	VII. 19— VIII. 25.
Csepelsziget-kerülő vízitúra (BTSZ),	Füred—Tass—Bp.	VII. 28—30.
VI. Nemzetközi Balaton Kupa tájékozdási verseny, Évadzáró vízitúra (BTSZ),	Kijelölt Határcsárda	VIII. 19. IX. 8—9. IX. 8—9.
Orsz. felnőtt férfi és női tájékozdási bajnokság, Zsigmondy hegyászó emléktúra,	Kijelölt Pilis	X. 6—7. X. 20—21. IX. 15—16.
Megyel. bajnokcsapatok válogató versenye,	Kijelölt	X. 13—14.
Orsz. férfi-, ifjúsági csapat bajnokság,	Kijelölt	X. 13—14.
November 7. Emléktúra, Orsz. Hegymászó találkozó,	Pilis Csikóváralfa	XI. 11. XI. 24—25.

Az egyesületközi versenynaptárt következő számunkban ismertetjük.

HALÁLMENET a jégsivatagban

KÜZDELEM A DÉLI SARKÉRT

Izgalmas hírt olvastunk nemrég az újságokban; egy IL 18-as repülőgép 23 500 km-t repült 44 óra alatt az Antarktiszon levő szovjet táborba, majd onnan sértetlenül visszatért. A technika csodálatos tette, miként 50 évvel ezelőtt, ismét a hatodik világ-részre, a fagy és hó birodalmára, az Antarktiszra irányította az emberek figyelmét.

A titokzatos Délvidék ősidők óta foglalkoztatta az utazók és világjárók képzeletét. Strabo, a keresztény idősámítás kezdetekor térképen még csak egyetlen szárazföldet ábrázolt, melyet tenger vett körül. Százötven évvel később az egyiptomi Ptolemaus képzelete Etiopia keleti pályafutásaként már új földet teremtett, amelynek vége Indiában bukkant fel. Nem gondolta sem ő, sem kortársai, hogy amikor e földet „kikutatlan területnek” nevezte el, megindítójává vált a Déli Sark kutatásának, hisz elmélete a „titokzatos Délvidék” egészen a XVIII. század második feléig tartotta fenn magát.

Amerikának mint új kontinensnek felfedezését a Ptolernaus tanítványok még megkísérelték tagadni, mert térképén nem szerepelt. De mikor portugál hajók Brazília tengerpartja mellett hajózva elérték a La Plata 220 km-es torkolatát, és túl szárazföld körvonalait látták, az új déli Kontinens, a „Terra Australis incognita” (az ismeretlen Délvidék) létezése ismét felvetődött.

Új olajat öntött a kissé gyengén pislákoló délvidék mécsesére a hollandus Le Maire útja, mikor 1616-ban körülvitorlázta Dél-Amerika déli csúcsát, melynek egyébként a Hoorn-fok nevet adta — és dél felé nyílt tengert látott. Közben egy másik holland hajóst Dirk Gerits-et a

Scott kapitány

vihar áthajtotta a Magellan szoroson, egészen a 61-ik fokig, ahol a látóhatáron hóval borított szárazföldet észlelt. A kétséget visszavonhatatlanul James Cook oszlatta el, mikor két páncélozatlan fahajóval a 462 tonnás Resulthionnal és a 336 tonnás Adventureval 1772-ben elindult körülhajózni a földet.

Sok bátor ember kísérte meg a jéggel fedett kontinens és a Déli Sark elérését, közülük sokan áldozták életüket e nemes célért. Az első igazi eredményt azonban csak Cook érte el 1773. január 17-én, amikor hajóival a déli sarkkört (66 1/2 fok) átlépte. Utána amerikai és francia hajósok az angol Ross-al majdnem egyidőben 1836-ban felfedezték a később Rosstról elnevezett jéggátat, de áthatolni egyiküknek sem sikerült. Csak 1900-ban talált a norvég Carsten Borchgrevink a jéggáton egy részt, melyen a 78° 21'-ig nyomult előre. 1907-ben az angol Shackleton kísérte meg eredmény nélkül a

Mal sarkkutató hajó a téli kikötőben

Sarkot elérni, míg 1911-ben egyszerre két expedíció is felvette a harcot a fehér sivataggal. A kettő közül elsőnek Amundsennek sikerült 1911. dec. 14-én kitűzni a norvég zászlót a Déli Sark jégpáncéljára, öt héttel megelőzve vetélytársát, az angol Scott-ot.

KÜZDELEM A HALÁLLAL

Scott hajója, a „Terra Nova” fedélzetén tudományos kutatókkal, kitűnő felszereléssel 1910 júniusában indult útnak és januárban érte el — áthajózva a keleti Ross tengeren — a 79. fokot, ahol megkezdte az áttelelést. Azt, hogy egy norvég expedíció Roald Amundsen vezetése alatt szintén az Antarktiszon van és már a 82°-ig nyomult előre, sem Scott, sem társai nem gyanították. Ugyanis a „Fram”-on, Nansen egykori hajóján, melynek tulajdonképpen az Északi Sarkra kellett volna mennie, a madeirai Funchal kikötőben — mikor húst, főzeléket, friss vizet vett fel —, Amundsen a legénységnek a következőket mondotta: „A Fram nem az Észak Sarkra megy, hanem a Déli Sarkra. Miért? kérdezitek. Eredetileg az Északi Sarkra akartam menni, de ott megelőzött Peary. Ha szerencsénk van, elsőnek érjük el a Déli Sarkot. A tervnek szigorúan titokban kell maradni”.

Cook csak áprilisban fedezte fel a Framot és most már világossá vált előtte, hogy a küzdelmet nemcsak a természet zord viszontagságai, hanem a sokkal keményebb norvég konkurrens ellen is kell folytatnia.

1911 augusztusáig tartottak azon-

ban az előkészületek az induláshoz. Az előjelek nem voltak rózsásak, a szánhúzó kutyákat nem volt képes fegyelmelni, félt tőlük és visszaküldte őket a hajóra. A motoros szánok pedig, melyekre annyira épített, felmondták a szolgálatot és ezért Scott november 1-én, mikor négy társával útnak indult, a mandzsuri pónikat vitte magával, melyek azonban nem voltak annyira teherbírók és igénytelenek, mint a kutyák. Óriási terheket cipeltek takarmányból magukkal, mégis egyik állatot a másik után kellett agyonlőniük.

December 9-től már nekik kellett a szánokat húzni, mivel az összes állatuk elpusztult. Rádásul minden ösztösküddött ellenük. Hol jég, gleccser, hol pedig mély puha hó és az állandó, szembefúvó viharos szél. Borzalmas kínlódás közepette vonszolták a szánokat, de egyikük sem ejtett ki egyetlen panaszos, keserű szót sem. A remény fűtötte őket: elérni a sarkot, megelőzni a norvégokat.

Január 17-én délfelé a nap áttörte a felhőket és hosszú idő után láthatóvá vált a vidék. Fáradt szemekkel a végtelen fehérséget vizsgálták és egyszerre csak elszorította torkukat a borzalom: „távolban, egy fekete valamiség, nem árnyék — hanem egy zászló. Nagy isten! egy zászló!... Tehát hiába volt a kínlódás. A norvégek győztek... ”

Szörnyű érzés fogta el az amúgyis érzékeny Scott-ot. A zászló mellett egy konzervdobozban levél feküdt, mely talán még nagyobb csalódást okozott. Amúgyesen megkérte Scott-ot, vigye magával Haakon királynak szóló jelentését és juttassa el a címzetthez. Scott emnyit írt be

A „Terra Nova”, Scott kapitány hajója

naplójába „borzadok az úttól visszafelé”.

1500 km volt előttük a partig és csak kevés ennivaló a legközelebbi élelmiszerraktárig. Az első két raktárt szerencsésen elérték, de borzalmas hideg volt és fújt a szél, 22 fokot mutatott a hőmérő. Lábukon fagyási sebek keletkeztek. Ewans egy viharban megsérült és február 17-én meghalt.

A raktárak egymástól napi járó távolságra, 25 km-re voltak elhelyezve. De Scott ekkor óriási hibát követett el, mely mindannyiok életébe került. Le akarta rövidíteni az utat, eltért a rendes útvonaltól és csapatát egyenesen északra vezetete. Későn vette észre, hogy a rövidítés teljesíthetetlen. Gleccsereket kellett megkerülni, ami sok órát —, valamint energiát rabolt el. Pihenni kel-

lett volna, de nem volt rá idő. Oatesnek is lefagytak a lábai. Vagy ott hagyják, vagy vele maradnak. Vele maradtak.

Száz kilométerre feküdt a legközelebbi raktár, ahol petróleum is volt bőven. Ez hiányzott legjobban, a sátor fűtéséhez. Egy hetet töltöttek fekvé a sátorban és hiába kíséreltek meg mindent, Oates március 15-én meghalt. Közben Scott-nak is elfagytak a lábai, de tovább mentek. Már csak 20 km-re volt a raktár, de a vihar miatt nem tudtak haladni. Először Bowers hadnagy halt meg, majd Wilson orvos. Scott elfagyott kezeivel halott bajtársait betakarta és ceruzájával a következőket írta be búcsúzóul naplójába: „Isten nevében gondoskodjatok hátramaradtainkról.”

Nyolc hónap múlva találták meg bajtársaik a sátrat. Wilson és Bowers hálósájkjukban feküdtek, melyet fejükre húztak, mint amikor aludni szoktak. Scott hálósájkját kinyitotta és kitérte kabátját, hogy a gyilkos hideg gyorsabban végezzen vele. Karja átölelte Wilsont. Halála órájáig írta naplóját, mely a sarki irodalom legmeggrázóbb okmánya.

Ma a Déli Sark nem halálos sivatag többé. Több nemzet, így Argentína, Chile, Egyesült Államok, Franciaország, Ausztrália, Új-Zeeland, Anglia, a Szovjetunió és Norvégia kutatóexpedíciókat küldtek oda, állandó kutató állomásokat tartanak fenn. Az Antarktisz, melyért oly sok hős kutató áldozta életét, rövidesen feltárja kincseit — szén, olajat, ezüstöt, aranyat és más fontos ásványokat. A hatodik világrész bekapcsolódik az életbe és megszűnik „titokzatos föld” lenni.

NEMZETKÖZI SZEMLE

A turista a mai kor „modern nomádja”: kimegy a természetbe, hogy sátrak alatt élhessen. Vannak azonban milliók, akik „foglalkozásuknál fogva” nomádok. Ezek életének könnyítésére tették hatalmas lépést a szovjet vegyészek. A nehezebben szállítható jurták helyett a hatalmas ország állattenyésztő nomád népei részére könnyű műanyag-sátrakat terveztek. A kísérleteket a kirgiz pásztorok véleményének összegyűjtése után az Állami Műanyagkutató Tudományos Intézet irányításával végezték. Az új anyagból készült, egy család befogadására alkal-

mas műanyag-sátor átmérője 5 méter, plexiüveg ablakai vannak és még tartószerkezete is a legkönnyebb műanyagcsövekkel áll. Nagyobb fedett helyiséget, ideiglenes iskolatermet is „építettek” már ebből a könnyű új sátoranyagból.

1961 végén adták át a forgalomnak a Salzburg és Bécs között épített új széles autószerdát, mely azon túl, hogy lényegesen meggyorsítja a közlekedést, — a legsebbebb tájakon vezet át: fenséges kilátást nyújtva részint az Alpok hegyvonulataira, részint a Duna völgyére.

DÖNTÉS

a vizesek vitájában

Régóta húzódo vita végére tett pontot az MTST Elnöksége. „Határcidensek” voltak, ugyanis az MTSZ Vízitúra Bizottsága és a Magyar Kajak-Kenu Szövetség között. Ezt a kérdést vizsgálta decemberi ülésén az MTST Elnöksége és az alábbi elvi döntést hozta:

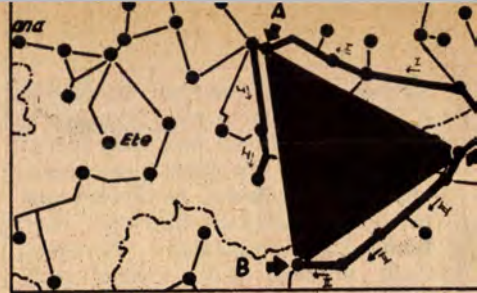
„A Természetbarát Szövetség a természetjáró szakosztályokban foglalkoztatott sporttevékenységét szervezi. Feladata ezen belül a természetjárás egyenes ágának szervezése, úgymint: gyalogtúrázás, túra-sízés, túraevezés, túra-kajakozás, túra-kerékpározás, hegymászás, táborozás, barlangkutatás.

A Kajak-Kenu Szövetség a kajak-kenu sportot szervezi azok számára, akik a kajak-kenu szakosztályokban sportolnak. Feladatához tartozik többek között tehát a kajak-kenu szakosztályokban sportolók túraversenyeinek szervezése is.

Az elnökség külön „túra-szakosztályok”-at nem ismer el, sem a természetjárásban, sem a kajak-kenu sportban. A Nemzetközi Duna Túra szervezése és személyi kérdések tekintetében a két szövetség javaslata alapján minden esetben az MTST Elnöksége dönt.”

SZÁGULDÁS AZ ÉJSZAKÁBAN (II.)

3. ábra

...de a revolver nem lövelt gyilkos tüzet, mert markolatában öngyújtó, csőrészében pedig cigarettatartó volt elhelyezve.

Bulldogh —, mikor látta, hogy a szállodaportás már megnyugodott — felszólította, hogy egy gyors bérautót rendeljen a számára. Majd visszatért a szobájába és aktatáskájába néhány holmit gondosan elhelyezett. Közben megszólalt a telefon, a portás jelentette, hogy a bérautó megérkezett. Bulldogh megindult a kijárat felé, de a szállodaportás utána szólt: — Uram, egy boríték van az Ön számára.

A mesterdetektív kibontotta a borítékot és a penészszagú papíron a következőket olvashatta: (1. illusztráció). Hanyagul zsebébe gyűrte a borítékot és a papírost, majd az utcán szemrevételezte az immár rendelkezésére álló gépkocsit. (2. illusztráció.) A negyedik sebességre kap-

colt és a város határát elhagyva, nagy sebességgel száguldott az általa elképzelt útvonalon. (3. illusztráció.) Különösen az keltette fel a figyelmét, hogy a földeken egy általa addig ismeretlen növényt aratnak. (4. illusztráció.) A késő éjszakai órákban érkezett vissza a fővárosba. Az autó Kálnai lakása előtt állt meg. Bulldogh nem volt rest Kálnait az

2. ábra

1. ábra

4. ábra

ágyából felkelteni. Nem várta meg, míg a szobába érnek, mert már a konyhában kijelentette: — Mindent tudok, de nem szólhatok egy szó sem!"

Hogy miért? Ezzel majd legközelebb foglalkozunk. Addig is arra kérjük Önöket, hogy a Turista Szerkesztőségének (Budapest,

V., Rosenberg hp. u. 1.) sürgősen, de legkésőbb február hó 17-ig írják meg, hogy 1. mi a papíron feljegyzett számtani feladat helyes megoldása,

2. melyik gyár készítette és milyen típusú képvisel a bérautó,

3. milyen útvonalon haladt a mesterdetektív és mi annak az A, B és C pontja,

4. mi a neve annak a növénynek, amit a földeken arattak?

Az előző számunkban közölt rejtvény megfejtése:

1. A: Déli pályaudvar, B: IV., Pisztoló u. 4. 2. Zebegény, 3. Opera Szálló, 4. Antiquáriumot?

Előző rejtvényünkben 2 rajz képaláírását sajnálatosan felcseréltük. Az emiatt adódó hibapontokat jóváírjuk.

Az első rejtvény megfejtéséért könyvjutalmat nyertek: Schmidt Mária, Szombathely, Unger Gyula u. 1., Boda Ferenc, Szolnok, Zrínyi u. 1., Hochmál Ferenc, Bp., XII., Nagysalló utca 7.

Táborozási és ifjúsági bizottság megalakulása a KATE programjában

A Közalkalmazottak Természetbarát Egyesülete választmányi ülésén Peredi János főtítkár megállapította, hogy az Egyesület a tervezett osztály- és létszám-emelkedést nemcsak elérte, de meg is haladta. A túrateljesítések figyelembe véve, más, középnagyságú egyesülethez képest az eredmény kiemelkedőnek mondható.

Hafner Emil, a gazdasági ügyekről adott tájékoztatást. Felhívta a figyelmet a pontosabb adminisztrációra. Közölte, hogy az állami támogatást a meghatározott célra, néhány osztályt, pl. a Fővárosi Tanács Természetjáró Osztályát (KATE 52.) kivéve, nem minden osztály vette igénybe.

Ezután a szakbizottságok tettek jelentést.

Hadrévi Gyula a Magashegy Kilátó építésének erőteljesebb támogatását kérte. Strähle István, a vízbizottság vezetője beszámolt a népes győri víztúráról és arról, hogy több osztály természetjárója elérte a kiírt jelvényt 120 pontot. Bodóki Antal ismertette a magashegy (sziklás) bizottság helyzetét, a felszerelés és az agitáció tekintetében nagyobb segítséget kért. Kovács Pál, a ver-

senybizottság vezetője a bizottságot szeretné fejleszteni. Véleménye szerint a versenyző gárdát fiatalokkal fel kellene frissíteni. Frecska Sándor a cseretúrákról, Kovács Kálmánné a vasúti utalványok határidős és pontos kitöltéséről és visszaszolgáltatásáról, Gergely László a technikai és műszaki bizottság, Gárdos Lajos pedig az ellenőrző bizottság munkájáról adott tájékoztatást.

A válaszok után Peredi János főtítkár ismertette az 1962. évi eseménynaptárt, amelyben többek között kollektív táborozás, a túrabizottság átszervezése, az oktatási és ifjúsági bizottság megalakításának programja szerepel. A versenykedv fokozása érdekében létrehozzák a Petőfi vándordíjas versenyt. Bejelentette, hogy az 1962. évi állami támogatás 46%-át az osztályok közvetlenül kapják meg, létszámuk arányában, míg 54%-ot a központi feladatokra fordítanak.

A beszámolóra a budapesti és vidéki osztályok vezetőit is meghívták; öröndetes, hogy a vidéki osztályoktól szép számmal voltak jelen, akik részére a Csúshegy menedékházban tartottak külön értekezletet.

dr. Fazekas Gábor

nek alapján néhányan a Budapesti T. Sz.-ben műfelháborodtak, hogy — horribile dictu — a Szövetség, lapját mind szélesebb körben kívánja terjeszteni, hogy valóban szervezője és agitátora legyen a természetbarátok mind népszerűbb mozgalmának.

A Szövetség más vonatkozásban is megkérdezi a tagokat. Most is ezt tette, mert a válaszokból sok hasznos következtetést remél, amit a lap további szerkesztésében és a cél érdekében felhasználni kíván.

Persze, ez némi adminisztrációval jár, s egyeseknek felháborodni mindenestre könnyebb, mint adminisztrálni és — jóindulatú segítséget nyújtani.

Dr. Sz. L-né, a Vörös Meteor N. B. osztály tagja írja: „Ez nekem magas, hogy a bevált gumitalpú durából felsőrészes olcsó, 88—120 forintos bakancsok gyártá-

sát miért szüntették be, és miért vonták ki a forgalomból?”

Ez nekem is magas.

A Budai hegyek és a Pilis sok útján kis táblákon olvashatjuk, hogy a környező turista utak gondozását melyik osztály vállalta. Most már csak arra szeretnék választ kapni, vajon mit értenek gondozás alatt, mert bizony ezek az utak — különösen a jelzések — sokszor úgy néznek ki, mintha még csak ezután kerülne sor a gondozásukra.

E hónapban a sárospataki turistaházba látogattam el, amelyet néhány hónappal ezelőtt nyitott meg a Turistaházakat Kezelő V. Megyei szobákat, s különös gonddal és bizonyára ezzel arányban álló költséggel bánszerű éttermet is épített. Ottlétemkor az egészségügyi dolgozók rendeztek ott vidám estét. Ami nagyon helyes, ki kell hasz-

álni minden lehetőséget. Az azonban már nem helyes, hogy a hideg időben egy csésze teát nem lehetett kapni, nyilván azért, mert a vendégek lekötötték a személyzetet. Másnap reggel viszont már kínálták a teát, igaz, hogy akkor egyedül voltam a étteremben. De bár csak ez a csésze tea lenne a baj! Remélhetően nem ez jellemző az ottani üzletvezetésre. A baj az, hogy a soktízrezes költséggel átépített házban nincs WC, s az udvarban a régi göcseji hagyományokhoz hasonló tákolmány áll a t. Vendég rendelkezésére. Altlólag most építenek másikat „modernebb” kivitelben, ugyancsak az udvarban és bizonyára nem csekély költséggel.

Vajon elég átgondoltan, a takarékoság, de amellyel célszerűség figyelembe vételével intézkedik-e a TKV? Nem a szemléni varjaknak van-e igazuk, amelyek a ház körül tanyázva éneklük: kár, kár, sok kár.

Turista Pista

TÉLI TÚRA A MECSEKBE

VÍZSZINTES: 1. A Mecsek látogatott turistaháza. 9. A Mecsek egyesület egykori elnöke, a vízzs. 90-en épült 18 méter magas kilátót neveztek el róla. 18. Algéria egyik kikötővárosába való. 19. A Mecsek 469 m magas pontja. 21. Iráni város, Szádi és Háfiz szülővárosa (keleti szónegy neve is). 23. A szobában. 25. Lyukat készített. 26. A kocsinak négy van. 27. O. G. N. 28. Város Jugoszláviában. 30. Fényes felületű női selyemanyag (eredeti helyesírással). 32. Victor Hugo „Ruy Blas” c. darabjában az elzúllott bohém típusa (Don César de...). 33. Félig „rég”. 34. Szépen épülő kis bányásztelepülés a Mecsekben. 36. ... Angeles. 37. A tündérek királynője Shelley költeményében. 39. Eppen hogy csak él. 40. Arról a helyről való. 42. I. B. 44. Rovar. 46. Visszaönt. 47. Görög betű. 48. Ige is van ilyen. 50. A Jakabhegyet a vörösheggyel összekötő széles, hosszú hágó egyik része. 51. Részvénytársaság. 52. A vízzs. 1. közelében levő hely, a Pécs-környéki bányavidék teljes panorámája táruul innen elénk. 53. Francia birtokos

névmas. 56. Hordó tartozéka. 58. Gőz. 59. Cigaretta fajta. 61. Z. A. L. 63. Becézett férfi név. 65. Fordított mutatószó. 66. A szántóföldön emelkednek aratás után. 68. Város a Szovjetunióban. 70. M. K. A. 71. Pesti városrész (... város). 73. Vízi tündér. 75. Sir — népiesen. 76. Táncmulatságok. 78. Széles mézőfennsík a Mecsekben (535 m). 80. Kip... 81. Gyakori magyar családnév. 82. Alapjában újjászervez. 83. A tarlón kévből összerakott gabona. 85. A sör angol neve. 86. Gyér, szegényes növényzetű. 87. A Mecsek 612 m magas pontja. 89. Schubert „Három a kislány” c. operettjének társszerzője. 90. Szép kirándulóhely a Mecsekben (534 m), meredek sétatúton közelíthetjük meg. 91. A sárga népszerű jelzésű turistaut egyik szép részlete a Mecsekben.

FÜGGŐLEGES: 1. Sűrű erdővel borított hegy a Mecsekben (594 m). 2. Idősebbnek mondja. 3. A XX. sz. egyik legnagyobb realista német írója (Thomas). 4. Folyadékot tölt. 5. Lásd a 75. vízszintest. 6.

Americium elem vegyjele. 7. P. I. F. 8. Szokás — latinul. 9. Amerikai filmkomikus (Buster) 10. Ezen a helyen szintén. 11. Zongoraművész és pedagógus (Irén). 12. Félbevágott stílus. 13. Közlekedik. 14. A ruha fontos része. 15. Megkönyvez. 16. A fa évygűrűnek összessége. 17. Fából készült vízihordó edény. 20. Úszási mód a gyorsúszásban. 22. A Mecsek legmagasabb csúcsa (682 m). 24. Becézett Mihály. 28. Irta: Zola Emil. 29. A francia rt. 31. Dél-Amerika második legnagyobb folyója. 34. Sebkkötő anyag. 35. Gyógyfürdő a Mecsek-hegységben. 37. Száz centis. 38. A növények természetnek egy alakja. 41. Lakoma. 43. Becézett férfi név. 44. Ideiglenes építmény. 45. G. S. 46. Szép... (Vörösmarty költeménye). 49. Ragadozó madár. 50. A szárnyasok nyelvén támadt kóros bőrkeményedés. 52. Nansen hajójának neve volt. 54. ... Köngy (Goethe). 55. Bizalmas megszólítás. 57. Azonos betűk. 59. A láb része. 60. Tarka színű, változatos műsorral. 61. A kék sávú turistaut végződése a Mecsekben. 62. Fülényes győzelmet arat ellenfelet. 64. Szárnyaló, újjongó, csapongó. 66. Fertőtlenítésre, fehéritésre használt elem. 67. Szép kirándulóhely a Mecsekben. 69. Etlajdonítás. 71. Bírói sapka egyes országokban. 72. Csel, fortély — németül. 74. Európa Kupa. 77. Fel-tűnik a környezetéből. 78. Két különböző igeikötő. 79. Eszköz. 81. Német haladó gondolkodású színikritikus (1867—1948). 83. Felusi „vízvezeték”. 84. T. T. E. 85. Ugyan be? 87. Tantal vegyjele. 88. O. M. 89. A bot két vége.

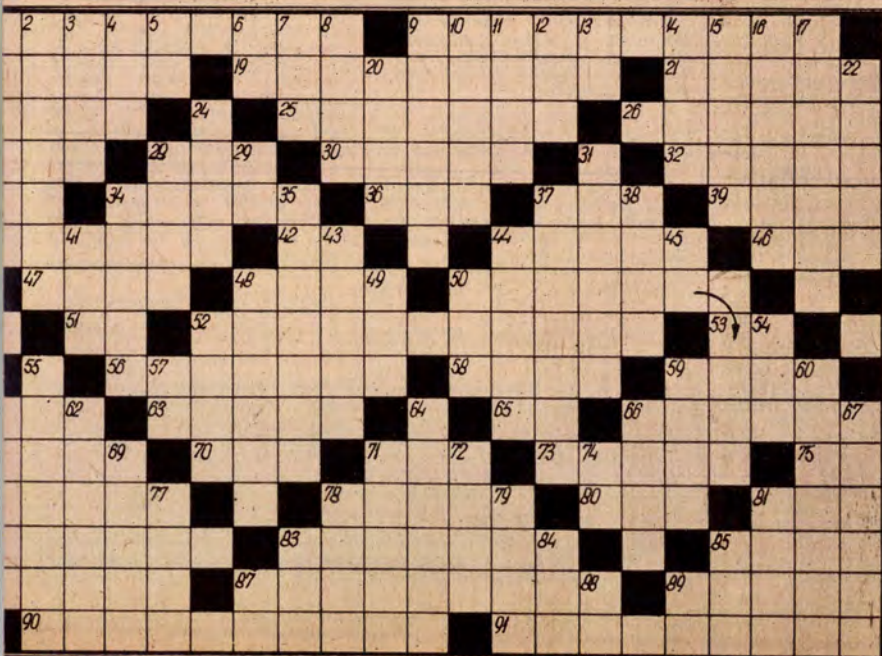
Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Határidő: február 15.

Előző számunkban közölt keresztrejtvényt megfejtése: Nagyszénás, Galyatető, Dobogókő, Agasvár, Naszály, Tarkó, Tepkehegy, Kékestető, Csillebérc, Normafa, Őrvénykő, Piszkestető, Hamvaskővíz rét, Kislőd.

Könyvjutalmat nyertek: Novák Gézáné, Bp., VIII., Futó u. 3. Tóth Lóránt, Bp., XIV., Jerney u. 52. Temesi László, Pécs, Hunyadi u. 13., Morvay Ferencné, Siófok, Petőfi sétány 29., ifj. Padányi Lajos, Nyergesújfalu, Kossuth út 20.

Decemberi számunkban közölt rejtvényt nyertes: Avar Krisztina, Bp., XI., Buda-foki út 15. Szalay Júlia, Kiskunhalas, Postahivatal Zolnay Endre, XIV., Mexikói út 51. Szuha László, Gyömöre, Kasza József, Dunaharaszti, Toldi u. 18.

HÍREK

FELHÍVÁS

A „Kék-túra” rejtveny pályázatunkon részt vett és múlt számunkban közölt nyertesek figyelmét felhívjuk, hogy a díjkiosztást turista „kérdés-felelek” játék keretében a Helyiipari Szakszervezet Benczúr utca 43. alatti székházában, február 10-én, a Helyiipari T. E. által rendezendő hagyományos nagy farsangi turistabál keretében tartjuk. Tekintettel, hogy a nyertesek közül sokan holtversenyben végeztek, a játék során dől el a díjak odaítélése. A játékot Pálos Miklós, a rádióból és televízióból is ismert kitűnő „szakember” vezeti. Vendégeket szívesen látunk. A nyertesek belépése díjtalan, az érdeklődők meghívóért forduljanak a Helyiipari T. E.-hez.

Barangolás a kék úton című rövidfilmet nagy sikerrel mutatta be a Budapest Filmstúdió a Corvin moziban. A film bemutatása előtt Miklós János, a MTSZ elnöke üdvözölte a nagyszámú közönséget és méltatta a film jelentőségét. Egyben köszönetet mondott a filmgyár vezetőinek, Dr. Paulus Alajosnak, a film írójának, és mindkét alkotónak, akik a sikerült film létrehozásában résztvettek. Reméljük, hogy a kék túra következő szakaszai is mielőbb vázsonra kerülnek.

Csepellek barátkozása. Egy esztendeje, 1961. február 11-én rendeztek először turistatárlókötőt a legnagyobb csepelli osztályok: a Csepeli Vasmű és a Magyar Posztógyár természetbarátai. Vidám, sok mókával, régi munkahagyományokkal rendezett turistabál volt ez, a Budapesti Természetbarát Szövetség „Ki kit hív meg” nevű mozgalom nyitánya. Azóta sokszor találkozott már a két osztály, mégpedig szívesen, hiszen a Vasműben sok a fiatal és a Magyar Posztóban sok a csinos szövelő.

A BTSZ középfokú túravezetői tanfolyamát decembertől szorgalmasan látogatják a hallgatók. Január 5-én dr. Dénes György tartotta az első gyakorlati sétát szakszerű magyarázattal a Pálvölgyi barlangban.

Tanfolyamot rendezett a Helyiipari TE az osztályok gazdasági felelősei és gazdasági bizottsági tagjai számára, melyen ismertették az MTST gazdasági határozatait és azok végrehajtását.

A negyvennyolcas hős honvédek emlékére bonyolítja le négy legnagyobb egyesületi túráját a Helyiipari Természetbarát Egyesület 1962-ben. A negyedvenként esedékes egyesületi túrákat ugyanis a magyar szabadságharc nagy csatáira: Isaszegre, Pákozdon, Gödöllőre és Vácot tartják meg, ahol egyúttal megkoszorúzzák az események ismertetése során a Hősök Emlékeműveket is.

Helyszűke miatt a számunkból a „Térkép-olvasás” és a „Szórákokunk” c. rovat kimaradt.

Egy éve működik a Budapesti Természetbarát Szövetség Vízbiológusa, mely 69 olyan budapesti természetbarát osztály munkáját fogja össze, ahol jelentős vízellet van. Az elmúlt évben öt nagyobb víztúrát rendeztek, az idén 1962-ben hat közös víztúrát terveznek. Május 5-én és 6-án tartják meg a budapesti víztúrázók évadnyitó víztúráját a szentendrei ágyban levő Határcaerdőben. Május 23-án és 24-én Szentendre-sziget kerüld túrákat terveznek. Észet vesznek az Országos Vízbiológus Bizottság által rendezendő Balaton-túrán, az úgynevezett „Nagy-Kör” túrán, amely a magyarországi víztúra-lehetőségek közül a legtöbb lehetőséget nyújtja a változatos vízi-barangolásra. Júniusban részt vesznek Horányban az országos víztúrázókon. Július 29. és 30-án a Csepel-szigetet kerüld meg. A Tatal-Budapesti Természetbarát Találkozó és Táborozáson külön víztúrába létesítenek és víztúrázó találkozókat rendeznek. Végül szeptember 8. és 9-én évadzáró víztúrát rendeznek, ismét a hagyományos Határcaerdőnél. Téli programjukban először szerepel a víztúrávezetők kiképzése, amely február hónapban alapfokú víztúrávezetői tanfolyammal kezdődik.

A BTSZ Túravezető Minősítési Bizottsága értesíti azokat, akik 1961. folyamán minősítésükre meghívott kaptak és elfogadtságuk miatt nem tudtak előjönni, ne várjanak újabb meghívót. A Budapesti Szövetség Minősítési Bizottsága minden kedden és szerdán délután 17 és 19 óra között ülészik.

Lapunk múlt számában a „Tata táborúzt fénnyél” című cikk öt művészi fotóját Megali István készítette.

A motoros túrahajósoknak az Országos Hódoltság díjkiosztáson adták át az 1961. évi túraversenyek díjait. Az év folyamán a túrahajósok többször rajthoz álltak, nem törődve az esős idővel, a hullámveréssel, mely gyakran nehéz és veszélyes tereppé alakította a Dunát — mondotta Szánta János, a Magyar Motorcsónak Szövetség főtitkára. Méltatta a versenyzők sportzeretét, felkészültségét és állóképességét. Örömmel állapította meg, hogy a túraversenyeken résztvevő vízturisták száma állandóan nő. Az idén a kedvezőtlen idő ellenére egy-egy versenyen mintegy 300 túrahajós állt rajthoz, a megfelelő kísérettel. (P. G.)

A Vörös Meteor TE február 24-én du. 5 órakor tartja Budapestben 1962. évi VI. „Pál Tivadar” elméleti versenyét közép- és felsőfokon. A versenyen részt vehet minden olyan természetjáró, aki az 1962. évre érvényes természetjáró igazolvánnyal rendelkezik. A nevezési határidő: 1962. február 5. A nevezést: Harák Magda, Bp. IX., Erkel u. 4. címre kell küldeni.

A rövidítalak kiszolgálása remélhetőleg rövidesen megszűnik a turistaházakban. Ez ügyben a Turistaházakat Kezelő Vállalat a természetbarátok mind erőteljesebb sürgetése után felterjesztéssel fordult az MTST Elnökségéhez, amelyben kéri a felügyeleti szerv hozzájárulását, hogy a rövidítalak kiszolgálását a turistaházakban beszüntettesse.

Szilveszteri túra. A Spartacus TE „Véres” osztálya jól sikerült Szilveszter estét rendezett az Építők Műszaki Klubjában. Ejjékor Ivády Gyula, az osztály vezetője üdvözölte a megjelent sporttársakat és mondott stílusos verses újvívi köszöntőt, Szombathy Viktor tollából. Reggel hangos, de nagyon kedélyes túra kezdődött a Kossuth Lajos utcán — a Rákóczi úton és a Nagy Körúton át a Nyugati pályaudvarig.

Az Aldás utcai természetbarát szakkör a Ferenchegy-barlangot gondozásra átvette. A barlangba túravezető lehet kérni a 152-223 telefonszámon. A barlang I. és II. főhasadékaik jelzéselt a szakkör most rendezte.

A Soproni Selyempár TO évzáró taggyűlésén Németh László elnök megnyitóját után Szenczi Béláné osztályvezető tartotta meg beszámolóját, melyen megtudtuk, hogy egy év alatt duplájára, 120 főre emelkedett a taglétszám. Legtöbb túrapontot Horváth Ilona, Lackó János és Mulzer Lajos szerezték, ugyancsak ők a legtehetősebb „Kiliánosok”. Az ez évi tervekben 11 vidéki túra szerepel.

10 éves jubileumát ünnepelte a Veszprém megyei TSZ a nagyvárosi Kinizsi várnál, ahova 33 osztály képviselője gyűlt össze. Az MTSZ-t Túrúcz Lajos képviselte, viszont a megjelentek hiányolták, hogy a megyei TST képviselőjében senki sem jelent meg. Dr. Borsi Lőrinc megvált a 10 éves elnöki tisztségétől és helyét Komáromy Jenő tölti be. Dr. Kiss György titkár helyett Kehr Gyula vette át a titkári teendőket. Az ünnepi közgyűlésen sok értékes eredményről és még szebb tervekéről hallottunk.

Az Országos Ifjúsági Sportbizottság rendezésében a középiskolai nevelők részére a Ságvári turistaházban szakosztályvezetői tanfolyamot rendeztek. A résztvevő tanárok a tanfolyam alatt több túrán vettek részt, hogy a gyakorlati tudnivalókat is elsajátítsák.

A Spartacus III. Országos fotókiállításán I. díjat Tóth II. Ferenc (Gyopár), II. Málnai Pál (Budapest Kötő), III. Oláh Tibor (Gyopár) IV. ifj. Berger Mihály (Szekszárd) nyerte.

A Lokomotív TE Vasúti Főosztály alapszerve igen értékes túraprogramot, munkatervet bocsátott a tagok rendelkezésére. A programban nagy súlyt fektettek a Kilián pontszerző túrákra.

Turista-szálló Tokajban. Tokajban hatvan férőhelyes turista-szálló épül 1962-ben. A Tisza strandja pedig lehorgonyozzák a forgalomból kivont Tass személyszállító hajót, belsőben bűtét, eszpresszó helyeknek el, fedélzetén pedig tánchelyet alakítanak ki.

Címoldalon: Téli öröme

MIKS ANTAL

A volt Természetbarátok Turista Egyesülete régi gárdájából ismét kidőlt egy régi harcos túrártás és mi megint szégyenbe kerültünk.

Miks elvtárs néhányadmagával a legveszélyesebb Horthy-időszakban alakította meg az Egyesület Könyvkötő osztályát és veszélyeket vállalva mindvégig az élen állott. Természetbarát volt a szó legszorosabb értelmében és így jogos viselője az aranykoszorús jelvénynek.

A veszteség fáj, de felemelt fejjel és büszke munkásöntudattal búcsúzzunk az embertől s a természetbaráttól, akinek nemes emléket mindvégig kegyelettel őrizzük.

A Vasas Természetbarát Egyesület külön túrákat szervező kezdő és haladó fotósok számára. Ezeket a kirándulókat összeköti fotóversenyekkel, valamint szakmai oktatással.

A 22. sz. Építőipari Vállalat tagjai közül a múlt évben hatvanan vettek részt rendszeresen a túrákon. A felnőttek közül 23 férfi és 21 nő, az ifjak közül 13 fiú és 3 lány. A tagok 10 km hosszú útjelzést készítettek a Gerece hegységben. A Kilián-mozgalomban 10 fő vett eddig részt, a vezetőség most azon fáradozik, hogy még több tag vegyen részt a mozgalomban.

A Lokomotív TE február 10-19-ig rendez meg a vasutas természetbarátok III. Országos fotókiállítását. Itt említjük meg, hogy a Lokomotív június 1-10-ig augusztus 31-ig a Balaton északnyugati oldalán rendez 50 személyes táborozást.

A Németvölgyi úti általános fiúiskola igazgatója és úttörő vezető tanára a következő levelet írta a Vasas Természetbarát Egyesületnek: „Köszönetet mondunk a VTE-nek azért, mert iskolánk nyári táborát a Radiátor-gyár természetbarát osztálya segítette berendezni. Feléltették a tábort, a 250 méterrel a vizet is bevezették. Az üzem természetbarát osztályától 12 elvtárs 4 napon át dolgozott. Sok ezer Ft-os munkájuk gyümölcsét 160 úttörő élvezte egy hónapon át.”

A Spartacus TE 50 fő részvételével alapfokú túravezetői tanfolyamot indított. Ünneplés megnyitását január 5-én tartották. A megnyitón dr. Horváth Magda levetítette a szuhumi cseretúrán készült színes felvételeit. A 100 km-es Béke-túraik jelvényét az egyesület tagjai közül múlt évben 306 fő szerezte meg. Legjobb eredménnyel a Gyopár osztály szerepelt. A jelvényt az ez évi kiírás szerint is megszerezheti minden tag, aki az év folyamán legalább 10 túranapot a szabadban tölt.

Hátsó borítólapon: A Ságvári Turistaháznál (Tátrai Ruppert felvétele)

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő Mosonyi László. Kiadásért felel: Perliusz József a Sport-, Lapkiadó és Propaganda Vállalat igazgatója. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Rosenberg házaspár utca 1., III. emelet 316. Telefon: 133-087. Előfizethető a kiadóhivatalnál, a Posta Központi Hirlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára félévre 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hirlap Kalkerecskényi Vállalat.

62-14690 Egyetemi Nyomda, Budapest F.v.: Janika Gyula igazgató

Távolban két vitorlás
(Dr. Gellért Géza felv.,
I. díjat nyert, — megosztott
díj)

Elet a holt-Dunán
(Molnár Miklós
felv., III díjat
nyert)

FOTÓPÁLYÁZATUNK
díjnyertes
képeiből

Oszi séta a Pílisben
(Pászthory Lóránt
felv., 50 Ft értékű
fotócikket nyert)

Turisták a Tátra északi völgyeiben
(Pászthory Lóránt
felv., III. díjat
nyert)

Horgászás a csatornában
(Tökés László felv.,
100 Ft értékű
fotócikket nyert)

Turista

1962. FEBRUÁR

★

VIII. ÉVFOLYAM, 2. SZÁM

★

ÁRA 3 FORINT

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

ÁPRILY LAJOS:

Március

A nap tüze, látod,
a fürge diákot
a hegyre kicsalta:
a csúcsra kiállt.
Csengve, nevetve
kibuggyan a kedve
s egy ős evoét a fénybe kiált.

Régi, kiszáradt
tó vize árad,
néma kutakban a víz kibuzog.
Zeng a picinke
szénfejű cinke
víg dithyrambusa: daktilusok.

Selymit a barka
már kitakarta,
sárga virágját bontja a som.
Fut, fut az áram
a déli sugárban
s hőkken a hó a hideg havason.

Barna patakja
napra kacagva
a lomha Marosba csengve siet.
Zeng a csatorna
zeng a hegy orma,
s zeng, ugye zeng, ugye zeng a szí-
ved?

Ki A SZABADBA!

Gyönyörű a tavasz, s az tudja csak titkait igazán, aki ismeri a tavaszi séták örömét. Elindulni a Margithíd pesti hídfőjétől és eljutni, túl az Árpádhídon, a csendes zúgig, ahol a „Gazdtalan csónak története” játszódott egykor, Molnár Ferenc regénye. De milyen magyszerű csónakban evezni, a lapáttal felzavart hullámok csobbanásaira figyelni. Vagy ülni öreg barátod kis kertjében, Pesterzsébeten, figyelni a bimbók pattanását, nagyokat hallgatni, beszívni a kert boldogságillatát. És nagyon jó a Jánoshegyen is, ha nem is várja senki az embert, csak a hívogató vágy, a természet, a zöld, a „szabad” után.

Tavaszi persze mindig volt és nem mostanában találták fel a Jánoshegyet, az erzsébeti kiskertet sem. Tavasz mindig volt, de emlékszel-e a háborús tavaszok félelem-illatára? A Jánoshegyről fény pásztázott alá, fenyegető fény, mint egy hatalmas ágyú torkolattüze. A Dunaparton emberek gyűltek össze, hogy megbeszéljék, mit tegyenek — ha kell, életük árán is — az éhség, a nyomor, a tömeggyilkolás ellen. S aztán szétszéledtek, nyomukban spiclik, kakastollak, revorverek. Az erzsébeti kertet felverte a gaz.

A természet mindig itt volt körülöttünk, mindig életünk diszletéhez tartozott a táj. De a táj nem örök, változik, s ez a változás tőlünk függ, emberektől. Más íze van a tavaszi estének is, ha tartalma van a nappaloknak. A budai erdők, a pestkörnyéki kertek, a Sziget villanó fényecskéi, akkor tudnak csak igazán boldogítani, ha van idő és kedved elmerülni varázsos szépségükben. Ha békéd van. Nem igaz, hogy századunkban már csak Braziliában voltak felfedezetlen tájak, hogy csak Borneo dzsungeljei jelentették az egzotikumot. A pesti tavasz, a dunai nyár, a budai ős, a balatoni tél, sokáig „fehér folt” volt sokak, sokunk számára. És vannak még ma is, akiket rá kell vezetni, hogy ne holt kárpitként, de életük eleven közegeként élvezzék a gyönyörű tájat, amelyben élünk.

„Ki a szabadba!” Régi jelszó ez, de szabaddá kellett lenni, hogy legyen szívünk átérezni, mit jelent ez valójában. Ahhoz, hogy az analfabétiz-

must végképp legyőzzük, szorgalmas évek kellettek, az elmaradottság feltérképezése, tanítói buzgalom. Végképp le kell hát győzni legkisebb maradványát is annak az analfabétizmusnak is, amely nem tud olvasni a természet szépségeiben. Megtanultunk egyre okosabban dolgozni — meg kell hát tanulunk mindannyiunknak sétálni is. A fejlődést jelző számok csak hozzávetőlegesen tudják kifejezni a munka eredményeket, az élet-színvonal alakulását. Végképp kifejezhetetlenek azonban — legalábbis a statisztika anyanyelvén — az olyan fontos és jellemző változások, mint például az, hogy a balatonmenti falvak népe már nem csak a nyaralóknak tartja fent a „magyar tengert”, — megtanultak fürdeni, lubickolni, nyaralni ők maguk is. Vagy — például —, hogy a főváros szívében, a

sűrűnlakott VI. kerületben sorra, rendre születnek a legalábbis szimbólikus kis parkok, s szép kis kertek, a sok vihart látott régi, pesti udvarokon.

Ott állunk a gyönyörű tavaszi estén a Duna partján. Ott állunk, s arra gondolunk: hatalmas, történelmi erő küzd azért, hogy a boldog meditációnak ezt a színterét megvédelmezze. A felszabadult munka ereje, amely nem tűz ugyan új napot az égre, — miként azt egy lelkesült költemény hirdette — de meg tudja óvni mindazt, ami szépség és öröm lakozik a nap alatt. És újat alkot szüntelen, hogy még boldogabb, békésebb legyen az életünk. Minden ember élete a Földön... És a hold alatt, amely különben olyan ezen az estén, mint az óriáskifli ábrázolása egy gyermekrajz kiállításán... Antal Gábor

HAJDÚ-BIHAR JELENTI

A Hajdú-Bihar Megyei TSz gyűlésén Tóth Béla elnök üdvözölte a tagokat, majd Haranghy György, a Szövetség titkára beszámolt szövetségük fejlődéséről. 1961-ben a Hajdú-Bihar Megyei Szövetség 2809 tagot számlált, ebből 2445 felnőtt és 364 ifjúsági tag.

Osztályai 73 különböző versenyen 435 versenyzővel vettek részt. A Szövetség 1 megyei, 1 városi bajnokságot és 5 gyakorló versenyt rendezett. Kilián túrát 4 esetben szerveztek. A Kék túra mozgalomban 28 tag vesz részt. A túravezetői tanfolyamot 28 fő végezte el.

Az 1962-es programban a tagok rendszeres túrázása, a kollektív szellem kialakítása, a túravezető-képzés szélesebb kiépítése és a sajtóval való kapcsolat megerősítése szerepel.

A beszámoló utáni vitához hozzászólt Veress Mihály, a nógrádi, Tóth

Haranghy György beszámolóját mondja

Imre, a csongrádi szövetség küldötte, valamint a nyíregyházi és szolnoki küldöttek is.

A jó munkát végzett vezetőknek és szövetségi aktíváknak Vértés János, a TST gazdasági vezetője jutalmakat adott át.

A gyűlést jól sikerült turista bál követte.

Matray Klára

A Ságvári turistaház kertjében (Ney Imre felv.)

A Vörös Meteor a tavalyhoz hasonlóan, ez évben is továbbképző tanfolyamot rendezett a megyei bizottságok és vidéki osztályok vezetője részére a Ságvári Turistaházban.

A tanfolyamot Tibor Lajos alelnök nyitotta meg. Az előadások a természetjárás általános fejlődésével, politikai kérdésekkel, az ifjúság nevelésével foglalkoztak. Az előadás-sorozat keretében Ney Imre a demokratikus országokban történt cserétúrák fényképanyagából színes diavetítést tartott.

Tokaji főtitkár ismertette a XXII. kongresszusnak és a Pártnak a sportmozgalomra és annak keretében a természetjárásra vonatkozó téziseit és részletesen foglalkozott a sportmozgalom szervezeti felépítésével. Ismertette az 1962. évi programot is.

Dr. Dénes György a nevelés kérdéseivel foglalkozott, Tibor Lajos pedig a Kilián mozgalom jelentőségét méltatta. A vita során sok hasznos javaslat hangzott el.

A komoly munka mellett a résztvevők 3-4 óras kisebb túrákat is tettek.

A kifogástalan rendezésért Harák Magdát elismerés illeti.

Kulcsosházat épít, forrásokat foglal a Vörös Meteor

A Vörös Meteor T. E. kibővített választmányi ülést tartott.

Tokaji Tibor főtitkári beszámolója után a felszólalásokból megtudtuk, hogy a Heves megyei Bizottság kulcsosházat épít Várkút közelében.

Az Egyesület csak egy forrás foglalását tervezte 1962-ben, de legalább 3 forrás foglalására kerül sor. A Borsod megyei Bizottság a Bükkben, a barlangosok Bódvaszilas környékén, a Sport- és Hangszer Vállalat osztálya a Vöröskő aljában foglal forrást. A Tolna megyei Bizottság is jelezte forrásfoglalási munkáját.

A Borsod megyei Bizottság az oktatásban is jó munkát végez. Bejelentette, hogy megindította a túravezetői tanfolyamot.

Wieszt János, a Győr megyei Bizottság vezetője versenyre hívta ki az osztályvezetőket.

Székely Miklós, az MTSZ főtitkára elismerő szavakkal méltatta az Egyesület elnökségének, s a budapesti és vidéki aktívák jó munkáját.

A sport erő!

A gyümölcsle egészség!

A kettő együtt, erő egészség!

Fogyasszon

Gyümölcslevet!

MEGGYLÉ

ŐSZIBARACK

HÍRŰS

BIRSLÉ

ALMUSKA

A Helyipari T. E. kitűnően sikerült farsangi bálján tartottuk meg a „Kék túra” rejtvénypályázatunk első helyezetteinek „bajnoki mérkőzését”. A bál közönsége igen jól szórakozott a Pálos Miklós vezette „kérdésszelepek” turista játékon, amelyen a fogas és komoly felkészültséget kívánó kérdések mellett mulattató ügyességi feladatokkal is meg kellett birkóznunk. Végeredményben az I. díjat, a külföldi utat Eszes László keszt-helyi, a másik, ugyancsak I. kategóriába került Halmos Géza budapesti lakos két hetes belföldi üdülést, Simonits Sándorné, Budapest, az egy hetes belföldi üdülést nyerte. 17-en nyertek még hátizsákot, takarót, kávéfőzőt és sok más díjat.

A Helyipari T. E. vezetői a beiktatott „kérdésszelepek” játékon kívül turista „dupla vagy semmi”-vel, tombolával és kitűnő zenével tették hangulatossá a bált.

A sok ötletes jelmez között sikere volt az élő „Turista”-nak és a rikkancsnak

Az összejöveteleken gyakran szóvá teszik, hogy az osztályok munkáját zavarja a sokfelől kapott és nem egyszer ellentmondó intézkedés. A társadalmi munkások nem bírják a sokféle adatszolgáltatást, ugyanakkor hiányolják a vezetés segítő jellegű ellenőrzését — és nincs, aki ügyesbajos dolgaikban egyértelmű választ tudna adni.

Változtatni kell ezen a helyzeten. A Magyar Természetbarát Szövetséget a helyes politikai útmutatás mellett az egyesületekben megnőtt tömegek szorítják a kérdés rendezésére.

Mi a helyzet ma? A szervezett turistákkal, de általában a természetjárással elsősorban az MTSZ Elnöksége, a BTSZ foglalkozik és foglalkoznak a megyei TSz-ek, országosan a Szakszervezetek Természetbarát Egyesületei és a SZOT mellett működő Természetbarát Bizottság. Ezenkívül az MTST területi szervei, a szakszervezetek megyei bizottságai, a tanácsi szervek testnevelési-sport osztályai és még sokan mások...

A magyar testnevelés és sportmozgalomban az MSZMP művelődéspolitikájáról hozott határozatok rendezték a természetbarát mozgalom célkitűzéseit.

Mindez csak növeli a természetbarát mozgalommal foglalkozók felelősségét. Ha

EGYSÉGES VEZETÉST

az érdeklődés nagyobb, mint a mai szervezett keretek, ki kell tárnai a kapukat, de biztosítani kell, hogy a segítségre, tanácsra, tanításra várók megfelelő fogadtatásra találjanak a MTSZ szervezeteiben, az egyesületekben, az osztályokban.

Régen túlfutott már az idő a vitán, hogy melyik forma az egyedül megfelelő, a területi-e, vagy az egyesület. Ugyancsak zavart okozna, aki az ifjúság természetbarát mozgalmát élesen határolná el az egésztől.

A ma kialakult szervezeti formákat, valljuk be, az élet hozta létre. Ami bennük jó, azt át kell venni, továbbfejleszteni, ami nem életrevaló, helyreigazítani anélkül, hogy a mosdóvízzel kiöntենék a gyereket.

Üzemekben, hivatalokban a legtöbb segítséget a szakszervezet tudja adni, s az üzem legnagyobb tömegszervezete, a dolgozók nevelésében, a szabadidő jó felhasználásában viszont segítséget kap a természetbarát osztálytól.

A problémák ott kezdődnek, amikor a működő csoportok helyet kérnek a nap

alatt: ki legyen a gazda, ki fogja össze és ki elégítse ki az igényeket? A megoldás csak társadalmilag lehet. A Tanács függetlenített szerve, a szakszervezet, a sport-hivatal, vagy a helyi szövetség hívja össze mindazokat, akik a szakszervezetben, a KISZ-ben, a Népfrontban, vagy ezen kívül, de tisztességes szándékkal szervezkednek, félretéve az alá- vagy fölrendeltség kérdését.

Sokszínű, sokrétű a természetbarát mozgalom és az osztályok munkája együtt adja az egyesület, a Szövetség eredményeit. Ennek elismerésképpen adja a kormány, a szakszervezet, a munkát előbbrevívó anyagi és erkölcsi támogatást: a közlekedési kedvezményeket, a közös felszerelések, tanfolyamok költségeit, segíti a külföldi kapcsolatok kiépítését, menedékházak fenntartását, fejlesztését és sok más.

A természetbarát mozgalom elvi irányítását a MTSZ-nek kell végezni. Ez azt jelenti, hogy az alapszabályban előírt működés esetén nem avatkozik az egyesüle-

tek, az osztályok ügyeibe és a területi élet operatív kérdéseit a helyi szövetségeknek kell megoldani. A MTSZ szervezi az országos rendezvényeket, találkozók, táborozásokat, versenyeket, az egyesületek és helyi szövetségek vezetőinek tanácskozásait, szervezi és elosztja a külföldi túra-lehetőségeket. Bizottságai figyelik és kidolgozzák a szakmai kérdéseket, részt vesznek a hivatalos lap szerkesztésében, biztosítják a turistaság és országos rendezvények propagandáját, kapcsolatot tartanak a sajtóval, rádióval, televízióval, a filmmel, ellenőrzik a Turistaházakat Kezelő Vállalatot, tárgyalnak az erdészekkel, vadászokkal, a belső és külső idegenforgalom szerveivel. A MTSZ képviseli a turistaérdekeket az MTST-ben és a felsőbb mozgalmi szervek felé. Ennyi feladatnak eleget tenni nehéz és felelősségteljes munkát jelent.

Az egységes irányítás csak akkor oldható meg, ha, a természetbarátokkal foglalkozó szervek társadalmi összefogásával sikerül a legjobb szándékokat a gyakorlatban megvalósítani.

(Erdős József)

IDEGENFORGALMI KINCSEINK LESZ

A SZEMLŐHEGYI BARLANG

Régi terve és vágya a barlangkutatóknak és természetjáróknak a Szemlőhegyi aragonit-barlang idegenforgalmi kiépítése.

A barlangot 1930-ban fedezte fel dr. Kessler Hubert. Akkor a tulajdonjogi és anyagi nehézségek megakadályozták a kiépítését, s csak a felszabadulás után került újra felszínre a barlang ügye. A Kímizsi barlangkutató csoport vette kezelésbe a barlangot. Hosszú, fárasztó kutatómunkájuk gyümölcse: az 1958-ban feltárt barlangszakasz, melynek érintetlen képződményei talán felül is múlják a régi szakaszokét. A kiépítés azonban még mindig váratott magára. A barlangot csak gyakorlottabb, megfelelő védőruhával rendelkező turisták látogathatták.

Most végre talán megvalósul a régi terv. Határozat született ugyanis, hogy a budapesti barlangokat — köztük a Szemlőhegyi barlangot is — a Fővárosi Tanács veszi

kezelésbe és kiépíti, villanyvilágítással látja el.

Megérdemli ez a világviszonylatban is ritka, mintegy 1 km hosszú barlang, hogy a nagy nyilvánosság számára is megnyíljon. *Nincs még egy nagyváros a világon, melynek területén, az autóbuzsmegállótól 100 méterre ilyen természeti kincse lenne.* Képződményei teljesen elütnek a cseppkőbarlangokban megszokott formáktól. A falakat — hófehértől a narancssárga színig — borsó- és karfiolalakú aragonitképződmények borítják, melyek az ősi barlangot kialakító hévforrások vizéből váltak ki.

Joggal reméljük tehát, hogy a fel fedezés után 32 évvel — még ha pillanatnyilag talán nagyobb anyagi áldozatot követel is — a nagyközönség, a belföldi és külföldi látogatók ezrei számára hozzáférhetővé válik a természet e pompás kiállítási csarnoka.

Kép és szöveg: Hazslinszky Tamás

Borsókövel borított falak

Új Turista

Megkedveltjük a Szolnok megyei úttörőkkel
a természetjárást

TÁBORI TÖRTÉNETEK

Az úttörő mozgalom tevékenységében fontos helyet foglal el a természetjárás megszerettetése, a pajtások túráinak, táborozásának megszervezése és lebonyolítása. E célkitűzést szolgálja az úttörő próba is, amelyben követelményként szerepel a pajtások részére a túrákon és táborozásokon való részvétel. E követelmény nemcsak a túrán, táborokban való pusztai részvételre irányul, hanem annak megfelelő előkészítésére is. A harmadik próba — VII. osztályosok — úttörőktől a követelmény:

— túraterv alapján vezess kirándulást valamelyik fiatalabb órs számára a környék nevezetes helyére.

— a csapat számjátékban a terv alapján vezess egy fiatalabb órót.

— vegyél részt a raj, csapat számjátékban.

— egy alkalommal végy részt táborozáson vagy legalább kétnapos túrán. Érts a térkép szerinti tájékozódáshoz, távolság és magasság becsléshez. Órsóddal együtt tudj felvenni órsi sátrat, érts a tábori építmények elkészítéséhez.

— légy kész elsősegélynyújtásra zúzódás, törés, égés esetén.

A próbakövetelmények szellemében szervezik a Szolnok megyei úttörő csapatok a túrákat és táborokat. Ennek eredményeként az 1961-es évben lebonyolítottak 351 hosszabb-rövidebb túrát a megye és az ország legszebb tájaira. E túrá-

kon résztvett 4763 fiú és 3801 leány. E túrák kettős cél megvalósítását szolgálták. Megismertetni és megszerettetni a pajtásokkal a természetjárás örömeit, a szabadban való tartózkodás hasznosságát. Megismertetni a résztvevőkkel az ország történelmi nevezetességeit, a legszebb tájait és ezen keresztül elősegíteni a hazaszeretet elmélyítését.

A természetjárás mellett igen jelentős számmal vesznek részt az úttörő csapatok a táborozásban is. Az 1961-es évben 86 csapat rendezett önálló túrát, 57 csapat pedig összevont járási vagy városi táborban vett részt. E táborokban, amelyeknek a nagy többsége a Mátrában és a Bükkben sátrótábor volt, résztvett 2175 fiú és 2260 leány.

EGY SZÍVKÜLDI TÖRTÉNETE

A karcagi pajtások 116 fős csoportja nyári táborát Szilvásváradon üttette fel. Vidáman teltek a napok, sokat tanultak, játszottak és kirándultak. Egy reggel a zászlófelvonáson megjelent egy ismeretlen „bácsi”. A pajtások között nagy találgatás kezdődött, hogy vajon ki lehet. Nem kellett sokáig várni a bemutatkozásra. A „bácsi” a helyi tanács elnöke volt és azt kérte a pajtásoktól, hogy a gabona gyors beérése miatt kellene néhány önként jelentkező, aki segítene a ter-

melőszövetkezetnek a betakarításban. Mindenki menni akart és nehéz volt kiválogatni azt a 3 rajt, aki a tábort képviseli a munkában. A pajtások a munkában igen kitettek magukért, mert a két napra kiadott munkát fél nap alatt végezték el. Amikor a tábor befejeződött, a község lakói a helyi „stúdióból” egy kedves dallal köszönték meg a pajtások nagyszerű munkáját.

VIRSLI

A tiszaoérvényi tábor lováról és gazdáiról hosszú ideig beszéltek, anekdotáztak a tiszafüredi járás úttörő csapataiban. Az történt, hogy a tábor előkészítéséhez a tiszafüredi Hámán Kató termelőszövetkezet vezetősége egy lovat és kocsit adott a pajtásoknak. Jámbornak látszott szegény pára úgyanyira, hogy a pajtások a legelésző állatra nem vigyáztak. A nagy munkában meg is feledkeztek róla, s amikor keresték, a ló már sehol. Haditanácsot tartottak, hogy mit tegyenek. Javában állt a vita, amikor az útról oda kiáltott egy hang:

„Nem maguk engedtek el egy virslinek valót? Ne keressék, mert ott van a községi vendéglő előtt a villanypóznához kötve.”

Igy tréfálta meg a pajtásokat az a „szegény pára”.

KUTYA VAN A „KERTBEN”

Éjjel 11 óra. A táborvezető ékelesen nagy lármára ébred. A sátor bejaratánál egy ijedt, könnyes szemű kislány áll. Tessék kijönni táborvezető pajtás, mert idegen jár a táborban. Gyors öltözés és terepszemle, s felkutattuk az „idegent”. Egy kutya volt, amelyik betévedt a táborba és ráijesztett az őrokre. Node volt is mit hallgatni a leányoknak. Még a tábortűzi csasztuskában is helyet kapott „bátor viselkedésük”.

Sok-sok gazdag élmény, ismeretszerzés a turisztikában, száz és száz pont a Kilián Testnevelési Mozgalmában. Ez az eredménye az 1961. évi túrázásnak és táborozásnak a Szolnok megyei pajtások számára. S ezenkívül az, hogy ez évben még többen fzelelik majd meg a természetjárás szépségeit, örömeit.

H. J.

A NAGYAPA NYOMDOKÁN...

A kieszek tíz menedékház környékét parkosítják

Fiúk, lányok jókedvű társasága igyekezett Nagykovácsi felől a Zsír-oszhegyre, a menedékházhoz. Egyik-másik oldalán táskák, melyből mérőszalag és műszertok kandikált ki. Az egyik kisleány kezében turistabot helyett bemérő műszer botállványa volt.

A menedékház környékének rendbehozására jöttek — mert bizony az a többivel együtt nagyon el van hanyagolva — Stoics István, a Fővárosi Kertészeti Vállalat KISZ-titkárának vezetésével.

Amint megtudtuk, a fiatal kertészeti technikusokból és szakmunkásokból álló kis csapat szakszerűen felméri a ház környékét és elkészíti park-tervezetét. Kijelöli azokat a helyeket, ahol sátrakat lehet elhelyezni és kispályákat építeni.

Prókai Teri és Benedek Annuska a „parancsnokok”. Ceruzájuk fűr-gén mozog vázlatkönyvükön. A fiúk húzzák a mérőszalagot, a leányok felveszik az adatokat és már mondják is: Ide egy örökzöld fa kerül, oda egy virágágy, a ház sarkától élősvénynt ültetünk.

S a „beosztottak”? Ők is jókedvel, serényen dolgoznak. Szentirmai Ica még a házőrző kutya ólját is „beméri” —, miközben a kutyussal játszik. Bacskai József díszfakertész megígéri, hogy a házkörül fák szakszerű nyesését kieszek segítségével elvégzi. Öcsi Feri, Sós Karcsi, Tóth E. Ildikó, Pásztor Jóska és a többiek pedig már a környező terepet mérik. Ők már látják vázlat nélkül is, hol lesz a röplabdapálya, s a táborozó hely.

A KISZ Budapesti Bizottsága téli járőrversenyt rendezett a somogyi erdőben. Ötven budapesti középiskolás turista a balatonszeméi KISZ menedékházból vágott neki a 11 km-es útvonalnak, amelyet a természetes akadályokon kívül jónéhány mesterséges bukkanó is tarkított. Az egyórás versenyidő alatt nemcsak a havas útvonallal birkóztak meg a fiatalok, de az elrejtett leveleket is felkutatták, sőt még a „turista morzéból” is vizsgáztak.

Kép és szöveg: Tar András

A csípős, hideg levegő elől betérünk a házba. Benedek Annuskával beszélgetünk. Kertésztechnikus, 19 éves és már a fővárosi VI. és a VII. kerületben az összes kert és park szakfelügyelője.

— Nagypám is turista, az újpesti TTE régi tagja, én is nagyon szeretem a természetet, azért vagyok itt és segítek — mondja. Hiába, a turistavér nem válik vízzé és Prókai Terivel együtt készíti el a tereprendezi vázlatot. Ezután jöhetnek a kerületek KISZ-brigádjai elvégezni a munkát. Mert ez a kis csapat csak a tervet készíti, mégpedig 10 menedékház környékének rendezésére. A kerületek KISZ-brigádjainak tagjai e munkával értékes pontokat szereznek, az — If-

júság a Szocializmusért — mozgalom keretein belül, s lehetővé teszik sok ezer társuknak, hogy a „Kilián” jelvényt szerző feltételeit a menedékházak jólevegőjű környékén teljesíthessék.

A Turistaházakat Kezelő Vállalat minden menedékházba szerszámokat szállít, hogy tavasszal a KISZ-brigádok munkához láthassanak.

Megérdemlik e derék ifik, hogy az idősebb turistageneráció is segítse őket. Aki szereti a szépet, a kulturált pihenést, egy nagyszerű mozgalom bimbózását látja ifjúságunk áldozatkész munkájában. Nem kétséges, hogy e mozgalom egy-két tavasz után a menedékházak környékén valódi virágokba borul.

Sárosi Gyula

BUSÓJÁRÁS MOHÁCSON

Érdekes népi hagyományt ápolnak a Mohácson élő sokácok. Minden évben, farsang utolsó vasárnapján tartják a busójárást. Plakátok hirdetik még Pécsen is, s a kirándulók, turisták százai keresik fel ilyenkor Mohácsot. Állatbőrben,

dudával, fatrombitával és tréfák közben járják a sokácok az utcákat, megnevettetve a város vendégeit és lakóit.

A busók felvonulásának komoly történelmi háttere is van. Az 1600-as évek végén ilyen maskarába öltözött üzték ki Mohács városából a babonás törököket.

Kép és szöveg: Simor Margit

A SZÉP, A TERMÉSZET ÉS AZ EMBER

A geológus beássa magát a földbe a hegyerincen, műszereit forgatja, talajmintákat vesz, ércek lelőhelyeit keresi. Szenvedélyesen kutat, minden idegszálát megfeszítve, s megfélekedve a külvilágról. Aztán gémberegett tagjait pihentetni kiszáll a gödörből, és körültekint a tájon. Terebélyes tölgyeket, nagy, mohos sziklákat, zöld kék meg ködbevesző hegyhátaikat lát maga előtt, s önkéntelenül felsóhajt: „Oh, de szép is mindez!”

A pilóta a felhők fölé emelkedik gépén. Fülkéjében különféle készülékeket tart szemmel, keze a kormányon pihen. A gép vezetésére összpontosítja teljesen figyelmét. De, ha egy-egy pillanatra alátékint, s a felhők repedésein keresztül hegyormok tárulnak elé, vagy az óceán hullámtaréjai — szívébe jóleső érzés költözik, s ajkán megformálódik a szó: „Szép!”

S a Balaton hajdani révései, akik „inuk rogytáig, az égre nézve, földet, vizet nem látva, közelgő partot nem érezve” húzták-vonták az evezőlapátot, hajtották a nehéz kompot, munka végeztével, mikor ernyedő izmokkal leheveredtek a parton, bizonyára megbámulták az alkonyati aranypírban fürdő tájat, a tó felett éji tanyára vonuló vadkacsapárt, az éjszakát pompázva váró Balatont. S úgy érezték, hogy mindez „szép”.

Pedig a geológus, a pilóta, a révész nem azért közeledik a természethez, hogy szépségeit felfedezze és gyönyörködjék bennük. E munkálkodó emberek számára a természet elsősorban földet, vizet, levegőt — ellenálló közeget — jelent, amelyen erőnek erejével úrrá kell lenniük. A geológus, a pilóta, a révész — a társadalmi ember általában — munkája révén harcban áll a természettel. S miközben e harcot vívja —, amely végső soron az ember teljes győzelmével végződik majd — egy-egy pillanatra megáll „ellenfelének” kínálkozó szépségében gyönyörködni. Hol a folyóparti nefelejcskek ámuló-kék szíromzatának tökéletes szabályossága nyűgözi le, hol az ormóttan sziklatömbök

Kankalínok
(Monostori felv.)

vonzó aszimmetriája ragadja meg képzeletét. Elbűvölik az embert a csörgedező Szinva-patak tündéri neszei; megrendítik és felkavarják a Niagara folyó — előbb megolvadt üveggént zölden ömlő, majd sziklához csapódva fehéren szétporló — örült erejű zuhatagait.

S bármilyen okból és bármilyen szándékkal közeledjék is az ember a természethez — bármi legyen is az uralkodó mozzanat e közeledésben — az esztétikai élmény sohasem maradhat el. Másodlagosan és járulékosan bár, de mindig jelen van, minden emberi tevékenység állandó kísérőjeként.

De az esztétikai élmény — bizonyos körülmények között — előtérbe is kerülhet.

A természetből munkája révén kiemelkedett társadalmi ember — madárdalt hallgatni, illatos friss levegőt szívni, idegeit pihentetni, napi gondoktól szabadulni, s munkájához új erőt gyűjteni, vissza-visszatér a természethez. Hegyeken-völgyeken bandukol napestig a természet szerelmese. Fárastzó, hosszú utakon teszi próbára erejét, sebes sodrású vizeken vágja át magát, fel-le kúszik a meredek sziklafalakon, elszánt akarással törve a maga szabta cél felé.

Mohák, zúzmók és kövirózsák között visz az útja. Megcsodálja

e kis növények szívós életerejének dacos szépségét, létezésük különös esztétikumát. Megsimogatja szemével az út mentén szerénykedő cickafarkot, s a sárgán virító vadtátikát. Szívébe lopózik az éj sötétjében világító fehérmécsvirág tündéri tisztasága. Érti a galagonya illatának édességét, ámulva figyeli a büszke páfrányokat, s a „kék hegytábor” sápadó búcsúját a naptól.

S a lélek emelkedettségének e nagyszerű pillanataiban ragadja meg az emberi elme a természet esztétikumának igazi tartalmát; a tünékeny jelenségek belső összefüggéseinek titkokat feltáró dialektikáját.

Csermely csevegése, madarak éneke, fák susogása, őszi lombok bánatos hullása, rügyek pattanó fakadása — mind-mind biztató, üzenet az állandó mozgásban és változásban levő természet hatalmas erejéről, amellyel győzedelmeskedik az elmúláson és reprodukálni képes önmagát.

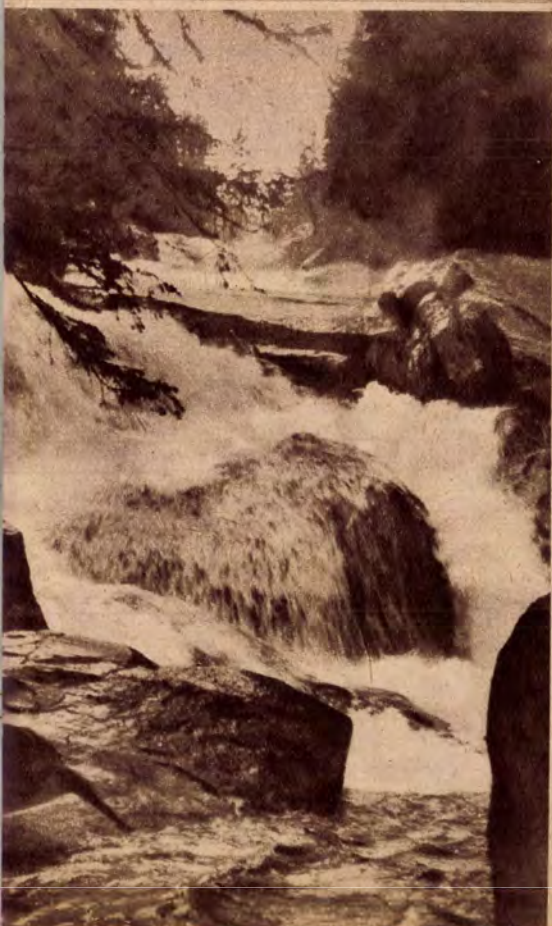
S ez egyszersmind a legfőbb szép a természetben.

Polgár Judit

Alpesi jellegű üdülő

Rohanó hegyi patak

Egy nap ROMÁNIA- ban

Társasutazás keretében, vonattal keresztül utaztunk Románián. Az ott tapasztalt élményeimről számolok be.

Pirkadatkor értünk Kolozsvárra, Segesvárot fényképeztük a magas dombra épített várat, — és óriási izgalommal vártuk az erdélyi hegyvidék „megjelenését”. Két mozdonyt kapcsolnak az expresszhez, s így három húzza a szerelvényt. Már ez is sejteti, hogy nehéz terep következik. Braszó előtt, de különösen utána, gyönyörű látvány tárul elénk: hegy és hegy, amerre a szem ellát, a vonat folyton kanyarog és még három mozdonyal is lassan haladunk. A vasút mellett több kilométeren át, gyorsodrású hegyi patakocskák fut, majd egyes helyeken egészen szétterül. Hidak, hosszabb-rövidebb alagutak, fenyvesek, s a hegyoldalakba épített beton autópályán viaduktok váltogatják egymást.

Egyik kis faluban a szép székelő-kapukat csodáljuk, a másik völgybeszorított kis falucskában feltűnően magasak és meredekívűek a háztetők. Mint megtudtuk, télen a környező hegyekből temérdek havat hord a szél a völgybe, és így védekeznek a tető beszakadása ellen. Feltűnik Sinaia, háttérben a 2500 m-es Bucsecs hegyvel, ami bizony a Gellért- és Jánoshegyhez szokott pesti turistát ámulatba ejti. Egyébként itt is szebbnél szebb, fával kombinált, színesre festett üdülők és szanatóriumok vannak. Sinaia után feltűnik Ploesti az olajkutak és tartályvagonok százaival. Majd Bukarestbe érkezünk, s rövid sétát teszünk Románia szép fővárosában.

Egy napot utaztunk a baráti Románián keresztül.

Forgács Géza

Megalakult a VII. Nemzetközi Dunatúra Szervező Bizottsága

A hagyományos Dunatúra Nemzetközi Bizottságnak november végi bécsi ülése összeállította a hetedik, 1962. évi túra útvonalát és programját. A hazai feladatok megoldására az elmúlt napokban alakította meg a Magyar Természetbarát Szövetség és a Magyar Kajak Kenu Szövetség a közös szervező bizottságot, mely kidolgozta munkatervét, a túra költségvetését és kiírását. A túrára való jelentkezés határideje március 10.

A hagyományos túra 1962-ben ismét újabb víziútvonalakkal bővül. Magyarországon a Rábán és a Tiszán is rendeznek csatlakozó túrát. Ugyancsak megrendezésre kerül a csehszlovák Garam és a jugoszláv Drina túra is, valamint az elmúlt évben a magyar túrázók által kezdeményezett és végigjárt Vaskapu—Kazánszoros zuhatagi szakasz is.

A túra július 21-én indul az ausztriai Engelhartzellből, majd augusztus 3-án reggel Komáromnál lép hazai vizekre. A csatlakozó Rába túra július 27-én indul Körmenről, majd Komáromnál csatlakozik, míg a Garam túrázók Esztergombán lépik át a magyar határt.

Budapestre a túra augusztus 5-én érkezik. Itt két napot töltenek el, s augusztus 8-án reggel indulnak tovább, majd 12-én reggel lépik át a jugoszláv határt.

A Tisza túra résztvevői augusztus 5-én indulnak Csongrádról és a Szegei Ünnepi Játékok megtekintése után augusztus 10-én lépik át a jugoszláv határt, hogy 14-én csatlakozzanak a Dunai túrázókhöz.

A túra augusztus 22-én a jugoszláviai Kládovóban ér véget.

A túrán összesen 150 magyar vízitúrázó vesz részt. Igen nagy a külföldiek érdeklődése is. A rendező Ausztria, Csehszlovákia és Jugoszlávia mellett az elmúlt évekhez hasonlóan bejelentették részvételüket a lengyel, NDK, NSZK vízitúrázók is és ugyancsak jelentkezett Amerikából egy 15 tagú csoport.

B.

KŐSZEGEN JÁRTUNK

Kyzug, Kuszh... Keösögh...

Az Olvasót nem hagyjuk sokáig bizonytalanságban: Kőszeg régi, ősmagyar elnevezését soroltuk fel bevezetőben. Ezek az elnevezések is bizonyítják, hogy Kőszeg az egyik legrégebbi magyar város és mindjárt tegyük hozzá: hazánk egyik legszebb fekvésű, gyönyörű környezetben fekvő városa.

Kőszeg ősi vára 1263 táján épült, s a mai Oház helyén állhatott. 1289-ben tűzvész pusztította el. A történelemből tudjuk, hogy 1532-ben, a Bécs ostromára induló, 253 000 főnyi török seregből mintegy hatvan ezer harcos Kőszeg ellen fordult. Rendes katonaság jóformán nem is volt a várban, mindössze 1000 férfi, 1800 asszony és 2300 gyerek védte a várost, nyugat bástyáját. Augusztus 5-én kezdődött az ostrom, s a hős Jurisich Miklós vezérletével 25 napon állta a harcot a maroknyi védősereg. Ekkor a török sereg — hatalmas veszteség után — elkotródott a vár falai alól...

A gyönyörű város majdnem minden második háza ma is műemlék. A Vár, a Belváros, teli műemlékekkel. Vajon milyen itt hát a vendégforgalom?

Szigeti Miklós tanár, a Városi Idegenforgalmi Hivatal vezetője, készséggel adja meg a választ.

— Az elmúlt évekhez viszonyítva 1961-ben alaposan megnőtt a vendégforgalmunk. Csak egy adatot mondok: július 15. és október 15.

Kilátás a Várból

között 165 csoportban pontosan 8863 érdeklődő járt nálunk az ország minden részéből. Budapesti, szolnoki, miskolci, szegedi, berettyóújfalui utasok, egyetemisták, középiskolások gyönyörködtek a város szépségeiben. Országjáró útjai során a TIT egyetlen nyugat-magyarországi utazásából sem hagyta ki Kőszegét.

Tavasztól kezdve — a turisták öröme — a legszebb utakon már turistajelzések mutatják az irányt. A fehér — kék — fehér jelzések a 609 m magasságban levő Oházhoz, valamint a 726 m magasságban levő Kendi csúcsra is elvezetnek. Az eddigiek szerint dunántúli, esetleg országos természetjáró versennyel avatják fel majd az új turista-utakat.

Az országszerte ismert Hétforrást teljesen rendbehozzák, „kicsinosítása” már megkezdődött. Szakképzett idegenvezetővel a csoportban érkező turisták tavasztól kezdve kirándulhatnak a Hétforráshoz. Mellette pisztrángtavat létesít majd a Városi Idegenforgalmi Hivatal, amellyel a vendégforgalom növelésére további nagyszerű tervei vannak.

Működik majd az Idegenforgalmi Hivatal kezelésében a 60 személyes turistaszálló, mód lesz a jelenleg 15 szobás Strucc-szálló kibővítésére, átépítik, korszerűsítik a cukrászdát is. A várost övező tölgy-, bükk-, szelidgesztenye- és fenyőerdőkben pedig nagyszerű túralehetőségek vannak.

SZ. I.

Sok-sok régi élmény emlékéit idézte Köves Rózsa cikke a Turista egyik korábbi számában. Akad közöttük kedves, vidám, de ugyanannyi nyomasztó emlék is. Nem is lehet ez más-ként, hiszen mi nemcsak túráztunk, eveztünk, énekeltünk, de szerves részecskéi voltunk a magyar munkásmozgalomnak.

Talán az a körülmény, hogy nemcsak szórakozás, de a közös — mégpedig sokszor veszélyes — munka is összekapcsolt bennünket, még erősebbé, eltéphetetlenebbé fűzte az összetartozást.

Valóban úgy volt, ahogyan az említett cikkben is olvastam: mi nők, szívesebben vállaltuk volna a lábtörést is, amikor egyik szikláról a másikra ugráltunk, semmint azt higgyék, hogy kényeskedők vagyunk. Nem volt divat a nőiesség kihamisítása, hiszen egy-egy veszélyes feladat végrehajtása hozott össze ben-

KIFOGTUNK A KAKASTOLLASOKON EMLÉKEZÉS A RÉGI TÚRÁKRA

nünket és ilyenkor a lányok és az asszonyok egyaránt vállalták azt a munkát is, aminek következményeként gyakran börtön járt.

Igen kedves találkozóhelyünk volt valamikor a Szentendrei-szigeten ma is fennálló Vörös Meteor-telep. Alig múlt el olyan nyári szombat este, amikor a telep dunai oldalán nem lobogott volna magasba a táborfüz. Ilyenkor énekeltük a „Bunkócskát”, az „Ifjú gárdát”. Csupa olyan munkás-dal volt műsoron, amit a Horthy-fasizmus szigorúan tiltott. De nem „buk-tunk” le, mert őrszemeket állítottunk mindenfelé, nehogy ránk törjenek a „kakastollasok”. Amikor neszt vettük, hogy közelednek, máris felhangzott a: „Csitári hegyek alján...”, vagy valami más magyar nóta.

Sohasem felejtettem el azt a túrát, amikor a rózsadombi villák alatt a „Warsavi-ankát” harsogtuk. A dallam eredeti volt, de a szöveg alaposan átalakult. Ugyanis, a betiltott lengyel forradalmi dal ütemére pontosan ráillett Petőfi gyönyörű költeménye a: „Szeptember végén”.

Egyszer a hűvösvölgyi hivatalosan kiírt túráról mentünk át egy illegális megbeszélésre, amelyet a Balázs vendéglő fölött tartottunk — a hegyen. Útközben mindenfelé párokkal, vagy magános, békésen üldögélő turistákkal találkoztunk. A vezetőnk azonban valamennyiüknél megállt néhány szóra. Ők voltak ugyanis a felállított őrszemek. És, hogy jól dolgoztak, az akkor derült ki, amikor jónéhány vadászkalapos

ember tört ránk. Mi azonban tudtuk már, hogy jönnek és a csendben beszélgető csoport helyett táncoló, éneklő fiatalokat találtak.

Előfordult az is, hogy egy-egy túrán nyilvánosan fejeztük ki tiltakozásunkat a rendszer valamely rendelkezése ellen. Például, amikor a nagy szegénység ellenére 24 fillérről 30-ra emelték a villamos átszálló árát. (Nagyon sok pénz volt ez akkor.) Mi ütemes kiáltással vonultunk végig a városban a vasárnapi túra befejeztével. „BESZKÁRT-bojkott!” — ez volt az új jelszó. Ezt ordítottuk, a zugligeti villamos végállomásától a nagykörútig. Tömegesen csatlakoztak hozzánk az utcai járókelők. Mire a rendőrség feleszmélt, mi már szétfutottunk, de sikerült alaposan felbőszítenünk a közömbös pesti polgárokat.

Ez is hozzátartozott régen a munkásturisták életéhez.

Török Júlia

Némethi Jenő, az „erdei remete”

Erdei remete a Bódva völgyében

Edelényt elhagyva, a Bódva völgye egyre vadregényesebb lesz. Bal felől erdőborította hegyek sorakoznak, de hullámvásuk szinte szemet nyugtató. Egy nagy kanyar után feltűnnek Szendrőlád szélső házai. Közvetlen a község déli részén kisebb hegy emelkedik, a Bükkös-oldal. Fiatal, de sűrű erdő borítja. Nem nagy fáradtsággal, a tetején találjuk a szendrőládi várat. Igen keveset tudunk róla, hisz alig egy éve kezdte meg a feltárását Némethi Jenő, aki télen-nyáron, mint a remete él kint az erdőn, a várrom szomszédságában. Ő bukkant a vár kőfalainak nyomára, 1960-ban. Azóta sorra tárja fel az erdővel, szűrös bozóttal benőtt, omladékkal betemetett várfalakat. Felfedezett egy bolthajtásos bejárati részt is, de napvilágra kerültek különböző emberi és állati csontok, valamint edénytörmelék is.

Sem a várról, annak történetéről nincsenek írások. Nem tudni, hogy mikor épülhetett, mikor pusztult el, csak sejteni, hogy lerombolása a huszita időkben történhetett. A buja növénytakaró eltávolításával pazar kilátás tárul északi irányba. A község piroscserepes házain túl pár km-re Szendrő, még messzebb a Szalonai hegyek 4—500 méteres tömege zárja le a kilátást a határon túli Kassa felé. A völgy bal oldalán szeszélyesen kanyarog a Bódva folyó. Csak néhol csillog ki a vize, a fűzek kócos üstöke eltakarja előlünk. Az erdőborította hegyeken túl, Rudabánya mögött terül el az aggteleki karsztvidék, világhíres barlangrendszerével.

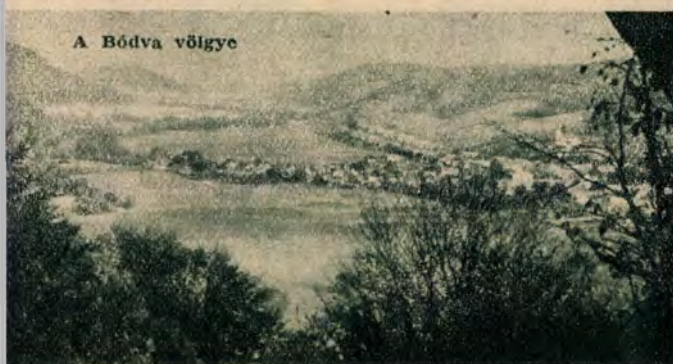
Az út mentén hosszan elnyúl falun túl, 5—6 km után érünk Szendrőre. Nevét Szend nevű hajdani birtokosától kapta, aki a Bódva vizén révet létesített. Így lett Szendrőve, régiesen Szend-rewe, ami Szendrővé módosult. A régi írásokban nevével 1317-ben találkozzunk először, holott jóval régebben is lakott hely volt már; ezt bizonyítják a község melletti Ördögát-völgy Csengőkút nevű barlangjában talált szkíta-korabeli leletek. A községnek két vára is volt. Az Alsó vár volt a régebbi, míg a Felső vár a XV. században épült. Ekkor rombolták le a nyugatra levő Szunyoghegy melletti Csorbakó várát. E végvár olasz származású kapitányának, Guadagni-nak magyarrá vált unokája Gvadányi József, a „Peieskei nótárius” szerzője. A község mai érdekessége a Fő úton levő református templom különálló tornya, ami voltaképpen az 1500-as évek legvégén épült bástya, az Alsó vár védelmére. Műemlékké nyilvánították az 1635-ben épült katolikus templomot és az ún. „Festő-házat” is, ami a megye ipartörténeti nevezetessége.

A Bódva völgyének érdekes látnivalója a Szendrő és Szalonna között a Bódvába ömlő Racka víztárolója. Csaknem félezer holdnyi vízfelületével jóval nagyobb a Hámori-tónál. A borsodi iparvidék vízzel való ellátását hivatott biztosítani.

Erdemes kirándulni e pompás vidékre.

Cseke Béla

A Bódva völgye

A
Turista
TANFOLYAMA

TANULJUNK

TÁJÉKOZÓDNI

A TURISTA olvasói gyakran találkoznak a „tájékozódás” fogalmával. Az életben sokszor kell tájékozódni különböző helyzetekben és ez mindig állásfoglalást, valamilyen döntést jelent. A természetjárók mindennapi életében a terepen való tájékozódás igénye merül fel, ami a helyes út, vagy helyes irány megtalálását célozza. A természetjárás bármelyik formája, a gyalog-, sí-, vagy kerékpáros túrázás, a szikla-, vagy barlangmászás egyaránt megköveteli a résztvevőktől, de legalább a túravezetőtől a feladatnak megfelelően, a mozgási körzetben a biztonságos és gyors tájékozódást.

Igen fontos a *tájékozódási képesség*, melyet állandó gyakorlással és tanulással igen magas fokra lehet fejleszteni. Fontosságát két területen külön ki lehet emelni: a túravezetésnél és a tájékozódási versenyzésnél. A túravezetők gyakorlati képzésében és így a túravezetői vizsgák alkalmával egyre nagyobb súlyt fektetnek a tájékozódási ismeretek, a tájékozódási képesség fejlesztésére. A terepen való mozgásnak — akár szárazon, akár vízen — alapvető követelménye a terepen való eligazodás ismerete, tehát a tájékozódási képesség, azaz, hogy a természetjáró azonosítani tudja álláspontját a térképen, térképét tájolni tudja, kiismerje magát az égtájak tekintetében és megfelelő helyzetfelismerési készséget szerezzen a különböző terepviszonyok között.

A természetjárók a minél magasabbfokú térképészeti és tájékozódási tudás megszerzésére való törekvés közben összehasonlították sajátos formák között és sajátos szabályok szerint tájékozódási képességüket és ebből fejlődött ki egy új versenyág, a *tájékozódási versenyzés*.

Érdekes a tájolás szó eredete. A fogalom német megfelelője Orientierung, ami közvetlenül utal a latin oriens (kelet) eredetre. A legkülönbözőbb ókori, majd középkori vallások különös jelentőséget tulajdonítottak egyes építmények, vagy építményrészek olyan fekvésének, vagy pl. a halottak olyan eltemetésének, amely a keleti irányhoz való viszonyítást „tájolást” követelte meg. Ebből származott az építészetben a tájolás fogalma, amely különösen templomok olyan elhelyezését jelentette, hogy hossz tengelyük kelet-nyugati irányba essék.

Térképolvasásról, tájékozódási feladatok megoldásáról egyrészt vannak külön kiadványok, másrészt a TURISTA is közölt eddig is különböző cikkeket. A most induló cikksorozat abban tér el azektól az ismert anyagoktól, hogy nem elvont elméleti sémákon, hanem a természetjáró gyakorlatban előforduló egyszerűbb, vagy bonyolultabb feladatok megoldásán keresztül próbálja a tájékozódási ismeretanyagot közreadni. Az elkövetkező cikksorozatban akár az úttörők, akár a felnőttek, kezdők és öreg turisták megtalálják az érdeklődésüknek és felkészültségüknek megfelelő részt. Remélem, hogy ezenkívül a túravezetők és a tájékozódási versenyzők is érdeklődéssel olvassák.

Hogy ezek után mindenki előre tudjon *tájékozódni*, (már ami a cikkek tartalmát illeti) a cikksorozatot — következő lapszámunktól kezdve — az alábbi témák szerint kívánom csoportosítani:

1. Térképismeret. 2. Tájékozódás a terepen. 3. Irány- és távolságmérés a terepen. 4. A fizikai adottságok fejlesztése.

Soltész Béla

BUJDOSÓ folyó

Herman Ottó és Jankó János itt jártakor már azok sem éltek, akik legalább mesélni tudtak volna róluk. Én már hiába vallatom a feljegyzéseket, nekem már csak arról beszél egyik, hogy még a dús India gazdag madárvilágához szokott alkirály is eljött ide megcsodálni madárkincsünket — a pompás nagykócsagot, s boldogságában minden útért egy-egy fontbankjegyet adott az öt Keszthelyről idefuvarozó parádéskoscsisnak.

Mesél ez a tájék a mostan élők apáinak hihetetlen nyomoráról is, meg az elmormolt átkokról, hogy az amúgy is apadó Kisbalatont a keszthelyi herceg haszonlesésből még mesterségesen is szárítottta, úgy-annyira, hogy a valaha Balaton-parti Vörs ma már négy kilométernyire van a nyíltvíztől, s az egykor a tihanyival vetekedő híres halászat örökre elenyészett azért, hogy a herceg uradalma néhány szekérre való savanyúfűvel többet nyerjen.

Szerencsére vall ez a tájék a szép jövődőről is, már mutatkoznak jelei: kert lesz ez a tájék, rizmező és halastavak ragyogják majd be, és visszaáll abba a természeti gazdagságba, fénybe, amelyben akkor élt, amikor a herceg mohósága nem tett még benne kárt és nyaranta nem kellett órák hosszat lesni, hogy felrepül-e a tündérmadár — a nemeskócsag, mert a berek felett annyi szállt belőle mint napjainkban a bic.

Tömérdék természeti kincsel gazdag ez az ősláp, amelynek egyként csodálója lehet a tudós, az utazó, az itt élő és aki csak szereti ezt a parányi magyar különlegességet — a ritka madarak kisbalatoni paradicsomát.

Egy 1830-ból származó térképen a Zala folyó úgy van feltüntetve, hogy egyszerre csak megszakad, aztán újra felbukkan és folytatja útját a Balatonba. Ez az ábrázolás igaz volt, mert a Zala vize hatalmas úszósziget ún. „tutajsziget” alá bukott, aztán újra napvilágra került és úgy folytatta útját a föld alól előtűnő medrében. A tutajsziget úgy keletkezett, hogy az évezredekken át összesűrűlő növénymaradványokra a rendkívül gazdag madárvilág bőségesen hullatta guanoját, a szélhordta magok kikeltek a zsíros termőtalajon, majd idővel valóságos szárazfölddé változott az eleinte csak himbálózó növényfonadék. Ezek a tutajszigetek is siettették eltözegecsíteni, feltölteni a nagy kiterjedésű tömedert.

A kiapadt hajdani tömedret, a valamikori Balaton-öblöt beborító végeláthatatlannak tűnő nádrengeteg már akkor megfog ősvilági hangulattal, amikor a vörsi vasútállomáson a vonatból kilépünk; a kócsagok „zártkörű” társasága „lábujjhegyre kényseríti” a védett terület vándorát. Csendben, hangtalanul járunk-kelünk. Aki nem csupán a száradt nád zörgésére, hanem a táj titkaira is figyel, nem a fülével, de a szívével érzékeli, amit a legendás táj mesélget.

A körülhordozott tekintet lépten-nyomon történelmi emlékekbe ütközik, sajnos inkább hirtelt, mint látható emlékekbe. A hajdani mosaburgi keresztény bazilika, vagy a magyarodi, pogányvári meg a többi várak már csak legendákban élnek,

de megvan még a XIX. század elején „megfejtelt” most „Csillagvár” néven idegenforgalmi nevezetesség rangjára vergődött, sejtetőleg török mártalócok őrhelyéül szolgált valamikori erősség.

Ez a tájék ezer titokkal az anyaföldben, a fák levelének susogásával mesél a múltjáról, szól a jelenéről, mert aki érti a szavát, annak minden gödör, hajlat, domb, vízpart, út, árok, homokbánya régi idők emlékeit, napjaink természeti szépségeit — ritka virágokat, érdekes madarakat, meghitt tájakat hozza elének.

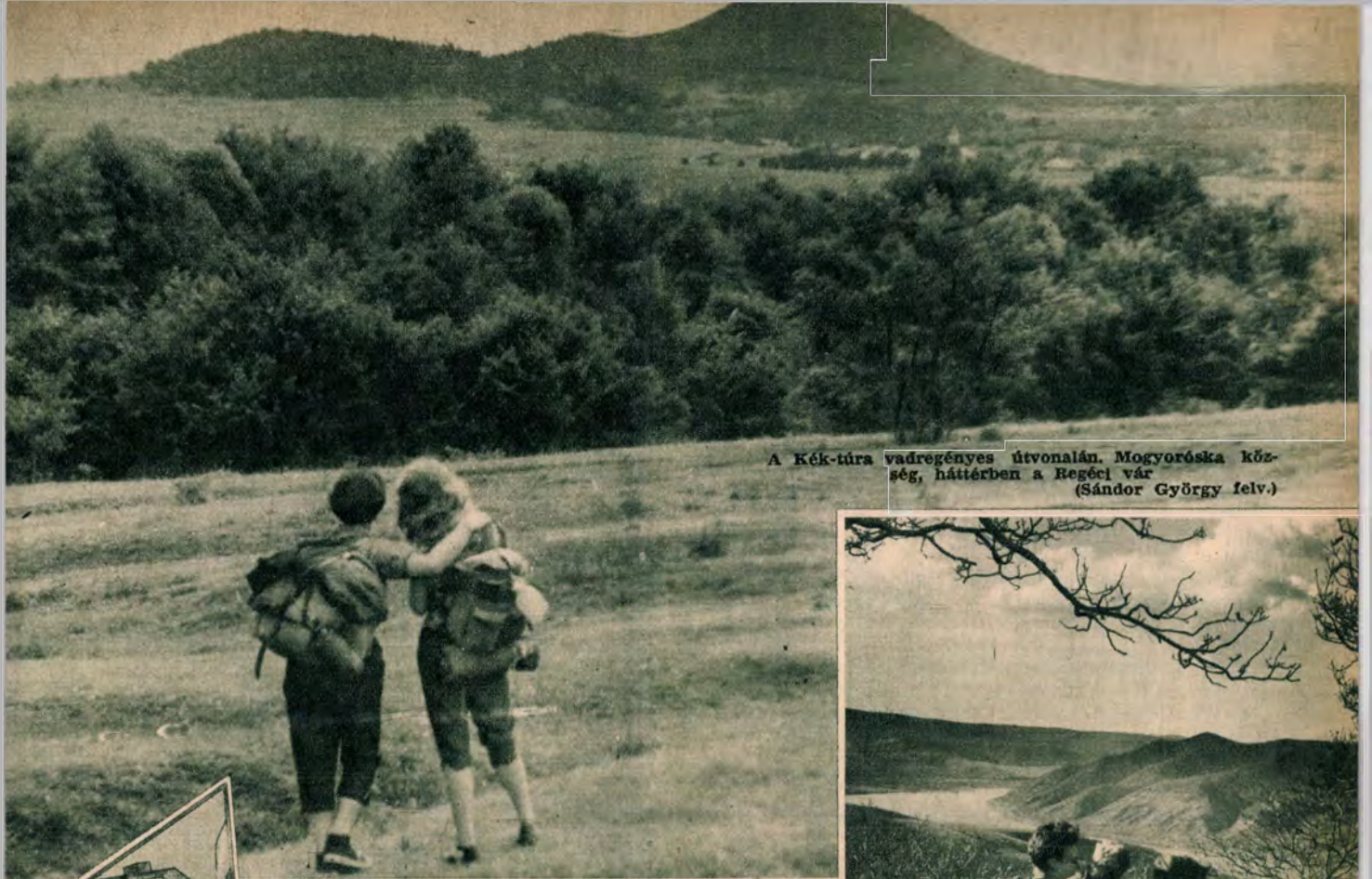
És regél ez a tájék bujdosó szegénylegényekről: nótában napjainkban is emlegetett Nád Jancsiról, a Fenékpusztán orvul megölt betyárról, vagy a közeli Karosban elemészett Juhász Andrásról — a leggavallérbab haramiavezérről.

Legendás víziemberek — pákászok és nagyhírű révészek — élete, emléke enyészett itt el, mert nem volt aki feljegyezte volna tetteiket.

(Ney Imre felvétele)

A Kék-túra vadregényes útvonalán. Magyoróska község, háttérben a Regécl vár (Sándor György felv.)

NÉPSZERŰSÍTSÜK A KÉK TÚRÁT

A Magyar Természetbarát Szövetség a közelmúltban kiadta „Az országos kék-túra útvonala” című kiadványát, s hogy ez mennyire időszerű és hasznos volt, bizonyítják a következők: szervezetünkben a túrák száma s a létszám is kétségtelenül emelkedett az utóbbi időben. A hiba csak ott jelentkezett, hogy a túrák nagyrésze néhány helyre korlátozódott. Elsősorban az osztály székhelyéhez közeli hegységek jöttek számításba, részben anyagi, részben kényelmi okok miatt.

Országos kék-túra már évekket ezelőtt is volt, de hiányoztak a tömegek. Nem tudom hányan teljesítették eddig, de gondolom, hogy létszámuk legfeljebb néhány százra tehető, s ezek között is többségben vannak a régi, szervezett turisták.

Az országos kék-túra célját a kifrás a következők-

ben jelöli meg: „A túra résztvevői az útvonal végigjárásával képet alkossanak szocializmust építő hazánk életéről, fejlődéséről, természeti szépségéről, tekintsenek különböző vidékek és tájak életébe, mindennapi munkájába; megismerjék hazánk nagy részének történetét, föld- és vízrajzát, évszázadok alkotásait, legszebb műemlékeiket.” Röviden: „A résztvevők ismerjék meg saját hazájukat!”

Az országos kék-túra kifrásával a Szövetség határozott túrázási célt tűzött ki az egyesületeknek. A többi már szervezeteink vezetőségein múlik. A továbbiakban ezzel szeretnénk foglalkozni.

Az első feladat a túrázó törzsgárda összefogása és bekapcsolása az országos kék-túrába. A következő tennivaló a túraterv elkészítése, ami nem könnyű, minthogy tekintetbe kell

Kék-túrán a Pilsben (Várna felv.)

venni a résztvevők korát, képességeit, anyagi helyzetét. A felsorolt 25 útvonal között jónéhány akad, amit csak több nap alatt lehet bejárni. 3 év alatt kényelmesen teljesíteni lehet a túrát.

Sokan vannak, akik fényképezőgéppel járják az országot. Az amatőr-turista fotósokat is be kell kapcsolni a túrákba. A túra végén a képeket albumba lehet összegyűjteni, a jobbakból kiállítást rendezni.

Van még egy egyszerű lehetőség, aminek megvalósítása már folyamatban van az Újpesti Természetbarátok Turista Egye-

sületénél. Színes diapozitív képeket készítünk a túráról, s három év múlva mintegy 500 színes diát fogunk levetíteni a nézőközönségnek.

A túravezetők tartsanak előadásokat az egyes útvonalokról, ezzel is fokozzák az érdeklődést. A Szövetség pedig azzal segíthetné a mozgalmat, hogy a Turistá-ban esetenként közölné a szálláslehetőségeket. (Az adatgyűjtés folyamatban van. Szerk.)

Akik a túrát teljesítették, bátran mondhatják majd: „Megismertük szép hazánkat!”

VÁRNAI BÉLA

EGYIK

TURISZTIKAI

KÖZPONTUNK:

EGER

A Bükk hegység alján, a Nagyalföld szélén, szőlő-hegyek és dombok között terül el hazánk egyik legszebb, legérdekesebb városa a soktornyú, tarkatető Eger. Szerte az országban úgy ismerik, mint a műemlékek, fürdők és a jó bor városát.

Eger város műemlékei messze földön hirdetik művészeti kultúráját. Az egri vár hősi múltjával nemzedékeknek ad példát az igazi hazaszeretetre. Fürdőkultúrája sem új, gyógyhatású melegvizei már a középkorban is ismertek voltak. A fürdőfejlesztés a felszabadulás után új erőre kapott.

Az egri szőlőkultúra is évszázados múltra tekint vissza. Alig van utca, ahol ne találkoznánk a tufakőbe vágott pincékkel, melyek a Borforgalmi Vállalat hatalmas, korszerű üzemével együtt sokezer hektoliterszámmra érlelik a gyöngyöző és rubinpiros egri borokat.

Eger az ország egyik jelentős turisztikai központja is, ahonnan szebbnél-szebb túrákra indulnak természetbarátaink.

NE CSAK A MULTAT—

A JELENT IS!

A turista sem jár mindig szöges cipővel és hátizsakkal. Olykor, ha beutalást kap, kofferrel és „civil” ruhában állít be a SZOT valamelyik üdülőjébe; néha így nagyobb városok közelébe kerül, például a Lőverekben Sopronhoz, vagy a Mecsekben Pécshez. Az üdülők kultúrosai mindent elkövetnek, hogy a beutaltak jól érezzék magukat, összejöveteleket szerveznek, kirándulásokról, túrákról, társasutazásokról gondoskodnak. Eppen ez az, amiről szólni szeretnénk.

A városok történelmi nevezetességeit nagy buzgalommal és alapos felkészültséggel mutatják be. Járunk katakombákban, székesegyházakban, ódon házakban, megtekintettünk múzeumokat és magángyűjteményeket, cintányérokot, antik porcelánokat és nevezetes zongorákat. Diapozitív lemezekről összefoglalóan megismerhettük a városok helytörténeti és természeti érdekességeit.

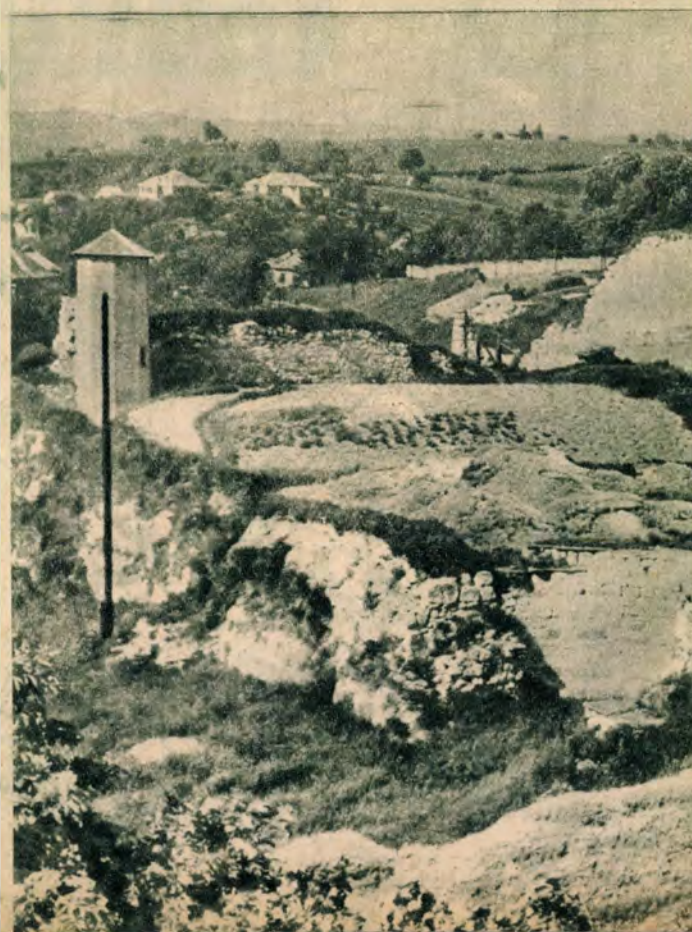
De a jelen? A ma történelme? Az építkezések? A föld alól kibúvó gyárak, üzemek? Az új városrészek? A lakosság átrétegződéséről, a szocialista életforma megszilárdulásáról miért hallunk olyan keveset? Egy pillanatig sem akarom tagadni, hogy rendkívül érdekesek az illir, kelta, római emlékek, a hercegi kastélyok és a Mária Terézia korabeli bútorok, de emellett (tévedés ne essék, nem ehelyett) nem lehetne e kirándulásokon szó arról is, vajon miből él ma e városok lakossága, milyen körülmények segítik, melyek gátolják fejlődésüket és milyenek a perspektíváik. Aki egy várost szeret — és a városok idegenvezetői, úgy láttuk, szenvedélyesen szeretik városukat régi házaival, utcáival, köveivel együtt szereti — de ebben a szeretetben legyenek benne az új házak, új utcák, új kövek is.

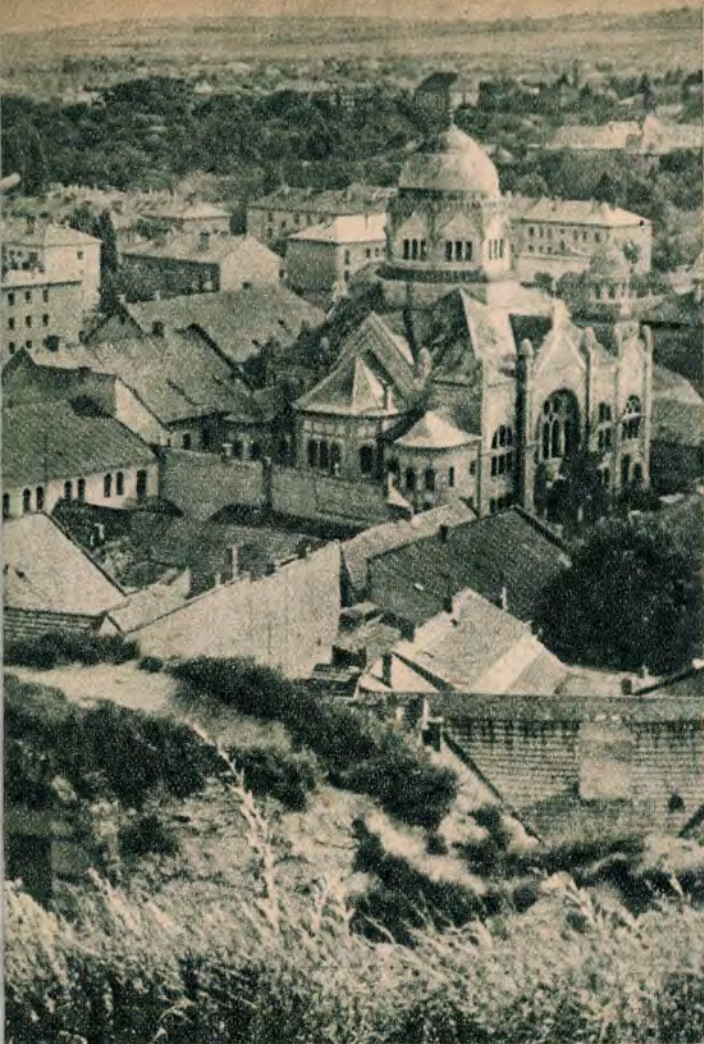
Ezért kéri a turisták, hívja fel a SZOT erre — ismételjük, kitűnően felkészült és rendkívül készséges, kötelességtudó — kultúrosainak és idegenvezetőinek figyelmét.

K. R.

Eger látképe a Kálvária-dombról

▼ Az egri vár romjai a régi bazilika egyik pillérjével

Az egri vár bejárata
(Kép és szöveg: Báthory Miklós)

Találkoztam

A „TAVASSZAL”

„Kacagó brigád előre!” — csattant egy vidám férfihang, s a kis csoport vidáman megindult az Oroszlánkő szikla felé.

Már az autóbuzszon felfigyeltem a turistacsoportra. Szóbaelegyedtem a társaság tagjaival és megtudtam, hogy a Budapesti Természetbarát Szövetség középfokú túravezetői tanfolyama tartja első közös gyakorlatát a barlangkutató, barlangi túravezetés és közetismeret gyakorlati elsajátítása céljából.

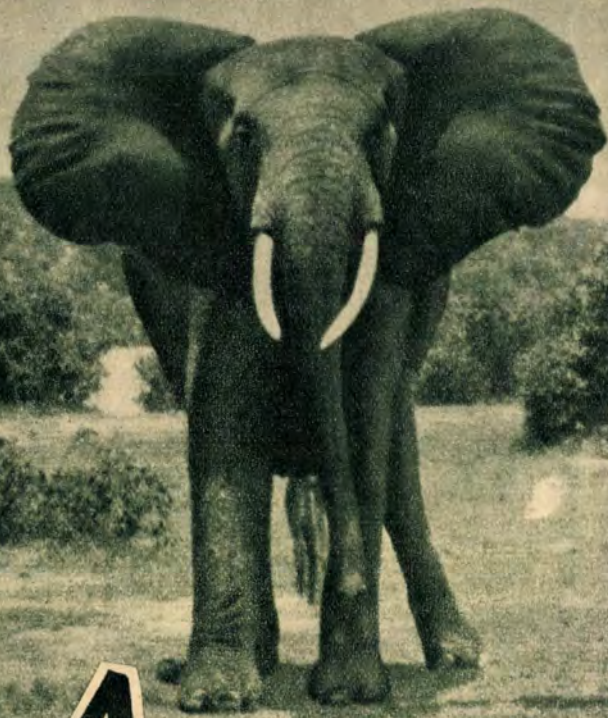
Elmondották, hogy a 70 tagú csoport tagjai kivétel nélkül bronzjelvényes túravezetők és sok szép verseny, túra emlékét láthattuk a turistakalapokon.

Szücs Rudi bácsitól, a tanfolyam veterán vezetőjétől megtudtam, hogy a tanfolyam hallgatói példátlan szorgalommal és lelkesedéssel látogatják az előadásokat, melyek célja, hogy az egyesületek túravezetőinek szakképzettségét és gyakorlati tudását még magasabb fokra emelje, minthogy a szocialista természetjárás egyre fokozottabb igényeket támaszt a túravezetőkkel szemben és évről évre tizezrekkel növekszik a szervezett természetbarátok létszáma.

A csoport három részre vált szét és én megindultam azzal a csoporttal, melyet tréfásan „Kacagó-brigád”-nak neveztek el.

Úgy éreztem, hogy valóban a tavasszal találkoztam az erdőn, mely elpusztíthatatlanul él azoknak a szívében, akik a heti munka után igyekeznek minél többet elsajátítani a túravezetés szép tudományából.

„Fakopács”

A VADÁLLATOK paradicsoma

A repülőgép motorjai halkán zúgtak. A DC-6 lejjebb vette az irányt és körözni készült a repülőtér felett. A szőke stewardess mosolygó arca megjelent a kormányosfülke ajtajában és az övek becsatolására szólította fel az utasokat.

Az ablak melletti üléseken négy férfi ült. Háttal a pilótafülkének egy 50 év körüli barnára sült arcú, kővér ember ült, orra vörös színben játszott, lerítt róla, hogy színét Afrika napja barnította rá. Mellette Grek von Deck hasonlókoraibeli magas, kissé szikár férfi ült, akinek sasorrát egy jégtörőhajó is megirigyelte volna. A velük szemben ülő két fiatalember szem mellé határolag először járt Afrikában.

A két fiatalember Borck és Nielsen névre hallgatott. Utazásuk célja, mint ezt közölték a két idős ültetvényessel, a Serengati rezervátum felkeresése volt. Mindketten orvosok voltak Koppenhágában és hosszú takarékoskodás után vágtak neki életük első expedíciójának.

A Serengati rezervátum Tanganyikában fekszik. Nairabitól — Kenya fővárosától, ahol a repülőút végétért — autóval kell délnek haladni Arusha városáig, majd onnan a Maujara tó mellett Oldeani városkán át kell utazni a zötyögős autóúton a Ngorongoro táborig.

Igy hangzott az eligazítás a Nemzeti Park igazgatóságán Arushában, mikor Borck és Nielsen átvették a két utolsó helyjegyet és elindultak autót, továbbá egy kísérőt bérelni.

Amikor beszálltak másnap hajnalban öreg jeepjükbe, mosolygóképű néger fiatalember ült a kormánynál. Johnny sófför volt, ki abból élt, hogy fehér embereket kalauzolt a vadállatok rezervátumába.

A Serengati Nemzeti Park tulajdonképpen egy hatalmas sztyeppe, melyet délen a Viktória tó, északon pedig a Tanganyika hegység északnyugati óriáskrátéré határol. Kiterjedése kb. 60 000 holdat tesz ki. Még néhány évvel ezelőtt vadállományát több mint egy millióra becsülték, de évről évre olyan mértékben csökkent, hogy ma már alig haladja meg a 400 000-et. Ebből kb. 200 000 gazella, 100 000 guá, 60 000 zebra, 1500 bölény, 700 oroszlán, 1000 zsiráf, 1600 strucc, 70—80 elefánt és mintegy 60 orrszarvú él e területen.

Arusha után a jó út egyszerre megszűnt, illetve továbbhaladt a Viktória tó és tovább Kongó felé, de a jeep az aszfaltot elhagyva balra vett irányt.

Pár mérföld után az úttól távol hét strucc tűnt fel. Sorban lépegettek egymásután, mintha egy katonaiskola újoncai meneteltek volna káp-

lárjuk mögött. Nemsokára pedig egy zsiráffal találkoztak, mely hosszú nyakát lehajtva egy útszéli bokor leveleit eszegette.

Öt perccel később csodálatos látvány tárult eléjük. A mező hófehér lett, mintha nárcisz borította volna. Gólyák, gólyák nem száz, nem tízezer, hanem százezerszámra. Olyan sűrűn álltak eltorlaszolva az utat is, hogy a gépkocsi csak lépésben, túlköelve tudott előrehaladni. Hófehér gólyatenger vette körül az autót és — miként a hullámok a hajó után — összezárultak ismét a gépkocsi mögött.

Még egyszer kellett Johnnynak a dudát erősen igénybevennie. Majmok egy csapata társalgott az úton és nem zavartatta magát az autótól, úgy, hogy meg kellett állniuk. Az egyik merész négy lábú pedig elegánsan felugrott a hűtőre és az ablaktisztítót vizsgálni kezdte. Hogy az autóban ülők fehér ábrázata, vagy pedig Jonny dudálása rémitette meg, nem állapítható meg. Tény, akkorát ugrott, hogy társai rémült kaffogással menekültek el a fák közé és így szabadabbá tették az autót az utat.

Négy és fél órai kocsikázás után megérkeztek a táborba, ahol a parkőr megmutatta szállásukat.

Másnap reggel 7 órakor már elindultak a kráterhez. Út nem vezetett

oda, és a jeep a felázott agyagföldön csak emberi segítséggel győzte le a terep nehézségeit. Útközben egyszerre csak egy bivalyt láttak. Talán tíz lépésnyire volt az autótól és egy cserje leveleit tépdeste. Borck agyán keresztülfutott a gondolat, hogy az afrikai bivaly vad és veszedelmes. Mit csinálna ez egy jeppel? súgta oda ijedten Nielsennek.

A kráternél, melyben az álló víz kis tavat képezett, egy csorda zebrával találkoztak. Körülöttük néhány gólya állott, melyek fekete frakkjukban úgy tűntek, mintha rendőrök lennének. Távolságban egy hiéna ült hátsó lábain és figyelte a zebrákat.

Halálos csöndben ültek a kocsiban. Itt az állatok az urak, zavarni nem szabad őket. Eszükben volt, hogy Arushában kezükbe nyomtak egy cédulát, amelyen azok az előírások voltak, melyeket a parkban kötelesek minden látogató betartani. Néhány közülük:

a táborkunyhón kívül sehol sem szabad az éjjelt eltölteni;

este hét és reggel hat között nem szabad autótól járni;

a táboron kívül az autótól nem szabad 30 méternél messzebbre eltávolozni;

mezítláb nem szabad járni;

semmilyen házi állatot, kutyát nem szabad a parkba behozni;

nem szabad repülővel 300 méternél alacsonyabban repülni;

semmilyen állatot nem szabad megölni, megfogni, megsebesíteni, vagy életrendjében megzavarni.

A társaság oroszlánt szeretett volna látni. Már két órája hasaltak a kráter szélén, de egy sem tűnt fel. Az oroszlán olyan mint a vándorcigány. Élnek a dulce far niente éle-

tüket és naphosszat heverésznek, és este továbbállnak. Szinte viccesnek tűnt az autó oldalára festett írás: „ügyeljenek hátulról az oroszlánra”.

Jonny már harmadszor mászott fel a hűtőre és vizsgálta távcsővel körbe a vidéket. Egyszerre örömrivalgással ugrott le. Oroszlánok!

Beugrottak a kocsiba. Száz méterrel az oroszlánoktól a soffőr az ujját ajkára tette. Az emberi beszéd zaja jobban zavarja a vadállatokat, mint a motor puffogása.

Lassan, méterről méterre tolatott a kocsi az oroszlánok felé. Talán 25 méterre az oroszlánoktól Jonny megállította az autót. A továbbközeledés elriasztotta volna a vadakat.

A zöld szavannán négy oroszlán hölgy üldögélt. Közöttük négy macskanagyságú kölyök játszadozott. Az anyaoroszlán féltőn nézegette kicsinyeit és időközönként felállva körül sétálta őket. A kölykök éhségüket csillapítani anyjuk oldalához feküdtek szopni.

A látvány lenyűgözte a dánokat. Csak midőn a soffőr mozgásba hozta a gépkocsit, ocsudtak fel és vették észre, hogy alig párszáz méterrel arrább egy oroszlánférfi két nőstény kíséretében feltűnt. A hím pompás példány volt, láthatólag az érettebb korosztályból. Hatalmas sörénye aranyból barnába játszott.

A soffőr láthatólag ismerte a hím veszélyességét és elindította a gépkocsit. Maguk mögött hagyták a nagy macskákat.

Egy órai menet után három orrszarvú tűnt fel. A kocsival megint hátrálva közeledtek feléjük. Óriási hústömegeknek látszottak, melyet az orrukon kinőtt borzalmas szarv féltelmetessé tett. A két dán megállás nélkül filmezett és fotózott. A zajra a kan hirtelen felvetette szarvát és mintegy gőzmozdony megindult az autó felé. Jonny szerencsére éber volt, megnyomta a gázpedált és az autó gyorsan elszaladt. Azt meséli, hogy az orrszarvú az egyetlen állat Afrikában, mely az autót megtámadja. A többi

Talán nincs messze az idő, hogy a tanganyikai asszonyok és férfiak is kellemes tehernek érezzék a hátizsákot. A képen látható agyongyőrt asszony bizony még nem „turista”

állat már elég „modern” volt ahhoz, hogy elkerüljék az összeütközést a büdös és magától mozgó géppel.

Elefánttal találkozni nem könnyű dolog. Az állat, bár nem olyan vad mint az orrszarvú, de könnyebben riad meg és felbőszítve legalább olyan féltelmetes mint a rinocerosz.

A parkban pár hónappal előbb egy vadásztársaság autóval haladt az erdei ösvényen. Egyszerre csak egy elefánt lépett az autó elé, ormányával körülfogdosta a gépkocsit. Amint a kipuffogócsőhöz ért, hatalmasat bömbölt és a forró vastól megégetve ijedt dühében palacsintává taposta az autót a bennülő safariakkal együtt.

A hosszú várakozás dacára Borck és Nielsen elefántot csak távolról látott. Három elefánt haladt az erdő szélén, ormányukat időnként magasra emelve.

Ezzel végetért a kaland. Másnap autóval elindultak Arusha felé, hogy ott leadják a kölcsönzött felszerelést az Igazgatóságnak. Búcsút vettek a táborgondnoktól, és megegy pillantást vetettek Ngorongoro krátere felé.

*Tavaszi
pihenés,
szórakozás
a turistaházakban!*

TURISTAHÁZAK:

a Budai, Pilis, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékén és a Mecsek hegységben.

KELLEMES + KÉNYELMES

Érdeklődés:

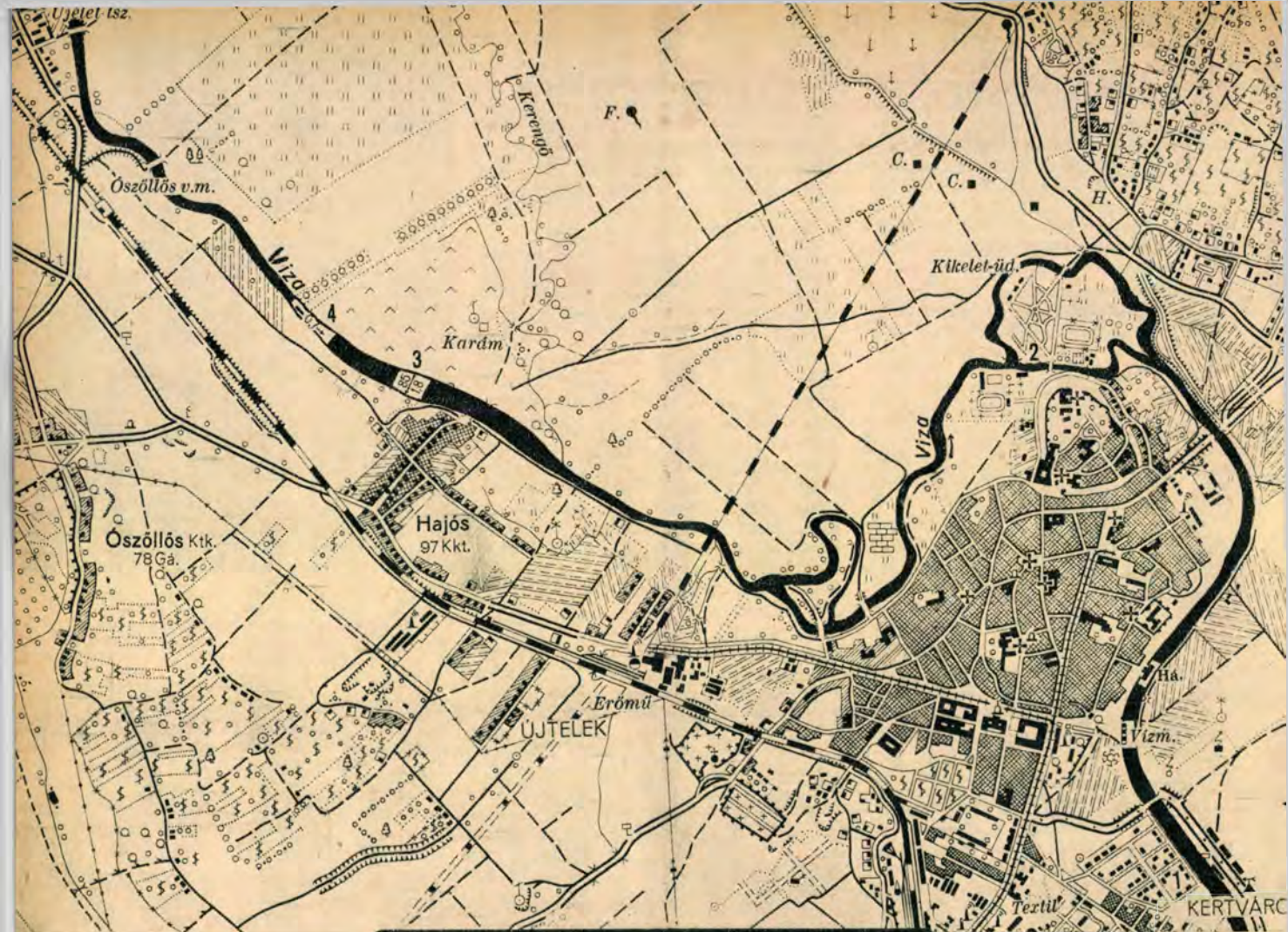
A TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALATNÁL

Budapest, VII. Lenin körút 55.

Telefon: 224-230, 224-412

Tévedés

TÉRKÉPOLVASÁS

A vízisport kedvelőinek nagyrésze, vízijárművel hajtja végre túráit. Ezen sport kedvelőinek adunk most részletesebb tájékoztatást, a vizitúra otthoni megtervezésére.

A szép túrákhoz rendelkezésre állnak, az ún. „vizitérképek”. Így mindenképp előtt a Kartográfiai Vállalat kiadásában megjelent „Vízisport térkép”, vagy a „Balaton és környéke”, „Velece” térképek stb. Még a pilisi, vagy a borsányi turista térképek is ábrázolják a Duna egyes részeit és annak közvetlen környékét. Felhasználhatjuk ezenkívül a régebbi kiadású Balaton és Dunatérképeket is. Sőt, a MÁV menetrend könyvében pl. megtalálható a Balaton hajózási térképe is, ami jó segítséget ad egy balatoni túrához.

A térképek mellett, a MÁV menetrend könyve pl. a MAHART által rendszeres hajóforgalmat lebonyolító járatok állomásait is tartalmazza, valamint

ezek távolságait is megadja, a Dunára és a Tiszára vonatkoztatva. Így ezen könyvből is kiolvasható, hogy pl. egy Budapest—Esztergom közötti vizitúra 68 km hosszú, vagy egy Budapest—Mohács közötti túra kereken 200 km hosszú lenne.

A rendelkezésre álló térkép segítségével, mindenképp előtt tervezzük meg odahaza túránkat. Vizsgáljuk meg ehhez a mellékelt térképet, mely a Viza folyót és annak környékét ábrázolja. Megjegyezni kívánjuk, hogy a korszerű vizitérképeken a vizek kék felülnyomást kapnak, így ezek olvasása könnyű és gyors. Ezenkívül megtalálhatók azok a vízi építmények és létesítmények is, amelyek szoros tartozékai a víznek. A partok mellett, a környező terep is jól kiolvasható a térképről. Ennek részben tájékozódás szempontjából van nagy

jelentősége, de nem utolsósorban a táborozás helyének kiválasztása is térképolvasási munka.

A térkép szerint, vizitúránk tervezett kiindulási helye Kertváros (1) magasságában lenne. Innen a folyásiránnyal ellentétesen, a Viza folyón haladnánk túránkkal, a végcélig: az Új Élet tsz magasságáig. (5)

A tervezett túránk távolságát mérjük le mindenképp előtt a térképen. Miután görbe távolságot kell mérnünk, célszerű a mérést gördülő távolságmérővel végrehajtani, vagy ha ez nem áll rendelkezésünkre, úgy körzővel, vagy papírszelettel. A térkép szerint ez a távolság kereken 8 km. Meg kell állapítanunk a térképről azt is, hogy mennyi a víz sebessége másodpercenként. Ez leolvasható a Viza megírás alatt, (4) vagyis 0,7 m/sec. Olvassuk le azt is, hogy mennyi a folyó szélessége

és mélysége. Az adatok a víztükör területén található meg. Példánknl a folyó szélessége 85 m, a mélysége 1,8 m. Ez utóbbi azt jelenti, hogy bármilyen vízijárművel túrázhatunk rajta. (3)

A kimondott víziút tanulmányozása mellett, fordítsunk figyelmet arra is, hogy hol fogunk pihenőt tartani, esetleg táborozni. Ez is kiolvasható a korszerű turista térképről. Alkalmasságunknál az Új Élet tsz környéke, (5) de jó a 4-es számnál húzódó keskeny erdőszáv, vagy a 2-es számmal jelzett park is. Fontos, hogy fás és árnyékos legyen táborhelyünk.

A leírtak alapján kiszámíthatjuk vizitúránk menetidejét is, ismerve vízijárművünk típusát. A menetidőtől függően, tervezzük meg a pihenő és táborozás idejét is.

Ilyen térképolvasási előkészületek után, hajtunk csak végre túránkat, ami eredményes, hasznos és tanulságos lesz.

Horváth Andor

Több segítséget várunk!

I.

A Magyar Természetbarát Szövetség, a budapesti és a megyei szövetségek az elmúlt években igen sokat tettek a természetjárás ki- szélesítése és mind nagyobb tömegeknek a szervezett túrázásba való bevonása érdekében. Az igények s a túrázásban résztvevő tömegek rohamos növekedése új feladatokat állít a turista szervezetek elé.

Az alábbiakban arra nézve szeretnék néhány gondolatot felvetni, — mint egy aktív túrázóéletet élő, közepes magyságú, 120 főnyi turistaosztály vezetője —, mi- ben látnám elsősorban szükségét a segítségének.

Shállás

Unalomig ismert probléma, hogy kevés a turista- szállás, és hogy komolyabb új turistaházak építésére a legközelebbi években alig- ha lehet számítani. Megfele- lő szervezéssel azonban a jelenleg rendelkezésre álló szállásokat is sokkal jobban ki lehetne használni. A Tu- ristaházakat Kezelő Vállalat turistaházait általában ismerik és igénybe veszik. Más a helyzet az egyesületek, vagy helyi csoportok kezelésében levő házakkal. Ezekről többnyire csak véletlenül szerzünk tudomást, hiszen az útikalauzokban is csak a már régebben működő ilyen házakról esik szó. Ha tudunk is egy-egy házról — korántsem mind- egyikről — akkor is külön nyomozást igényel, hogy hol és hogyan lehet a szállást lefoglalni, van-e takaró, ágy- nemű, mennyt kell fizetni stb. Még komplikáltabb a helyzet az erdészeti munkásszállásoknál, nem egész évben használt üdülőknél stb.

Falvakban, parasztházak- nál is egészen jó szálláshoz lehet jutni, de a tervezést itt is nehezíti, hogy csak előzetes levelezés alapján lehet kinyomozni a lehetőségeket. Ezek ugyanis nagyon különbözőek. Tésen pl. csak 8 személy részére sikerült szállást kapnunk, Nagybörzsönyben viszont játszva el tudnak helyezni 200 turistát is.

Eppen ezért javasolom, hogy a Szövetség állítson össze egy országos szállás-

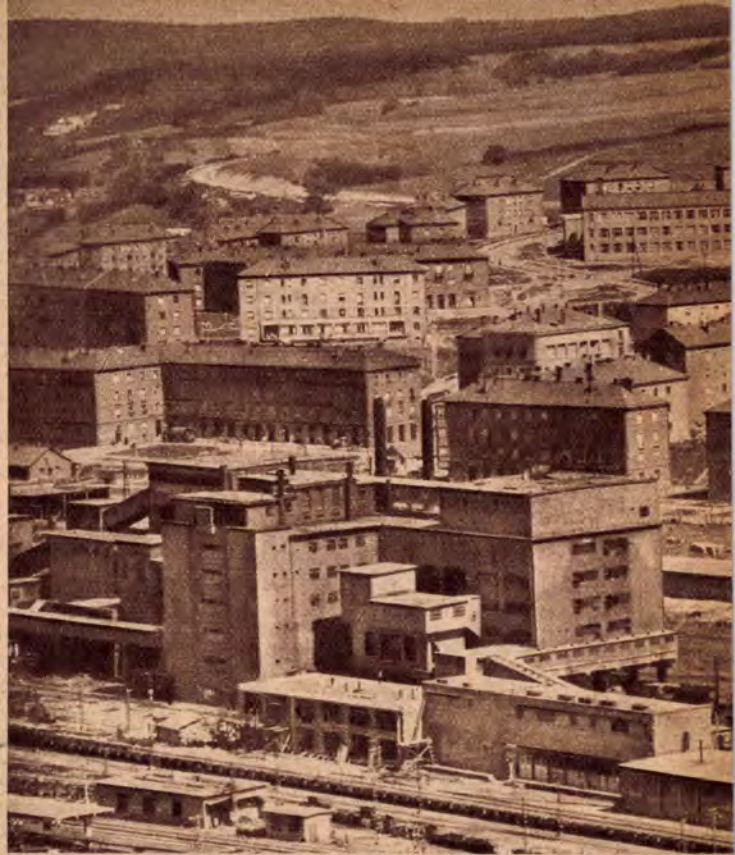
katasztert és azt önköltségi áron sokszorosított, vagy nyomtatott könyv formájában bocsássa ki. Bizonyos, hogy egy-két ezer példány egy ilyen könyvből elfogy- na. Minthogy a feltételek változnak, ezt a tájékoztatót minden évben újra ki kellene adni. A kataszter tartalmazná hegységek szerint csoportosítva a különböző típusú szállások helyét, feltételeit (kell-e takarót, vagy ágy- neműt vinni, van-e víz, villany stb.), az igénybevehető férőhelyek számát, a szállás díját, és az igénybevétel módját, vagyis azt, hogy kivel kell érintkezésbe lépni. Fel lehetne venni a kataszterbe olyan szállásokat is, amelyek az éveknek csak egy bizonyos időszakában vehetők igénybe. Pl. az iparitanuló üdülők tudtommal a nyári hónapok kivételével többnyire igényelhetők a Munkaügyi Minisztériumtól. (Lapunkban megkezdjük a szálláshelyek közlését és igyekszünk külön kiadványt is készíteni. Szerk.) A kataszter összeállításához valamennyi turistaszervezet ilyen irányú tapasztalatait ilyen irányú tapasztalatait össze kellene gyűjteni, s amellett nemcsak a már ismert lehetőségek regisztrálására kellene törekedni, hanem újak felkutatására is. Jó lenne például, ha a Szövetség meg tudna állapodni néhány, Balaton környéki üdüléssel rendelkező intézménnyel, hogy a nyaralásra még nem alkalmas, de a balatoni túrákra ideális tavaszi és őszi hónapokban tegyék lehetővé a szervezett turistáknak az üdülőekben történő elszállásolását.

Még nagyobb segítség lenne persze az osztályoknak, ha a Turistaházakat Kezelő Vállalat kibővírne egy olyan szervezőirodával, amely némi szervezési jutalék fejében a szobajöhető legkülönbözőbb szálláshelyeket ugyanúgy előjegyeznék és lefoglalná az osztályok számára, mint a Vállalat saját turistaházainak a helyét.

Következő számunkban még néhány gondolattal és javaslatom foglalkozom.

Rádi Péter

a PTE MÜV. MIN. osztály tagja

JÖJJETEK KOMLÓRA, A MECSEK SZÍVÉBE

Terítsék csak ki a Mecsek hegység turistatérképét, kedves turisták, és ha szélteben-hosszában is meghúzzák a térkép felezővonalát a metszéspontban, a Mecsek közepén ott találják Komlót. Ezzel a kicsit különös névvel a sajtóban gyakran találkoznak, amikor olvassák, hogy Komlón szünet bányásznak, teljesítették a tervet, megnyertek egy versenyzászlót, vagy hány új lakást adtak át a bányászoknak. Ezek Komlón a „szenczáción”, ahol csendben élnek, csak a napról-napra, hosszú, szénrel rakott és Dunaújváros felé csattogó szerelvények mutatják, hogy ez a csendes élet milyen lüktető, megfeszített munkát takar.

Ha felpattannának egy varázsszönyegre, avagy helikopterre, látnák, hogy a Mecsek hegység végtelen zöldjéből kivirított egy új város, amilyen nincs több Magyarországon. Két gyárkémény pipáztat mindössze, jelezve, hogy itt mégis van valami ipar; mert a mi tulajdonképpeni iparunk műhelyei pár száz méterrel lejjebb vannak, az erdőborítottá hegyhátak alatt. Csak az aknatornyok — messziről kecses kis díszei a tájnak — utalnak a bányászatra.

Tíz éves elmúlt tavaly Komló városa, és ezalatt mindinkább a Mecsek szívévé vált. Innen áramlik a szénrel, a villannyal együtt a kultúra, a jólét is a Mecsek apró falvaiba közvetlenül, de közvetve mindenfelé.

Mind több és több természetbarát jön az ország minden részéből ismerkedni a Mecsekkel. A komlói természetbarátok tervében szerepel a források karbantartása, foglalása, a szálláshelyek feltérképezése, távolabbi természetbarát osztályok részére tájékoztató szolgálát kiépítése, s ezek hozzájárulnak, hogy Komlót és vidékét a turisták ezrei keressék majd fel. A Bányász Természetbarát Osztály (Komló, Postafiók 27.) szívesen segít a változatos, gyönyörű mecseki táj és ifjú szocialista városunk megismerésében.

Selényi László

(Várszegi László felv.)

Budapesttől 21 kilométerre, Szentendrén új turisztikai központ született! A Pest megyei Idegenforgalmi Hivatal „üdülőkombinátot” létesített, amennyiben campinget és turistaszállót együtt üzemeltet.

A *camping* a Dunakanyar szerelmeseinek, hétvégi kirándulóinak, a vízitúrázóknak lesz európai színvonalú tanyája. A kis Pap-szigeten levő tábort hatalmas őspark közepén települt, melyet mindnyájan jól ismerünk: nem is kell jobb propaganda számára, mint tízforintosunk, melyet Jankó János e helyet megörökítő festményének reprodukciója díszít. A tábort korszerű mosdói, zuhanyozói, modern gondnoki lakása, közvilágítása, csatornázása, büféje, vízőblítéses WC-i már elkészültek. Az építményeket már most láthatják a túlító erre sétáló túrázói. A tábort részére újonnan vásárolt sátrak már 120 vendég befogadására alkalmasak, míg további ezer campingező verheti fel a tábortban saját sátrát. A tábort helyre a most elkészült, aszfaltburkolatú új töltésen keresztül autóval is be lehet hajtani.

Lengyelország 111 campingjében fogad külföldieket!

Varsóban három tábort is építettek. A nagyobb üdülőhelyek, ill. városok közül Sopotban, Wisaban, Krynicán, Zakopaneban, Krakówban, Olsztynban, Toruńban, Poznańban, Szczezinben és Wrocławban találnak megfelelően kiépített campingeket a külföldről érkező vendégek.

A balatoni campingezők bizonyára örömmel veszik a hírt, hogy a nyáron kismotorokat is kölcsönöz már a tóparton a Belkereskedelmi Kölcsönző Vállalat, megteremtve így a nagyobb túralehetőségeket. Megjelennek a Balatonon az egy-párevezős műanyagcsónakok is. A 48 kg súlyú, három méter hosszú csónakban két légszékény is van, így felborulás esetén nem süllyed el.

A nyugati üzletemberek rájöttek, hogy milyen lehetőségeket nyit meg a campingek létesítése. Törökország első campingjét a közelmúltban például két svájci üzletember építette meg. A tábor Isztambultól 50 km-re, az európai „országút” mellett nyílt meg és minden kényelemmel felszerelt külön strandja is van a Márvány-tenger partján.

A svájci „Camping-Caravanning Revue” legújabb száma elismeréssel emlékezik meg a Somogy és Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivataloknak a balatoni campingekről készült kis leporollójáról és ennek kapcsán bemutatja a Balatont is a lap olvasóinak.

Tanácsaink egyre nagyobb érdeklődést tanúsítanak a campingek iránt. A közelmúltban campinghelyet jelöltek ki Mártélyon, a Tisza partján. A Baranya megyei Tanács camping létesítését vette tervébe Sikondán.

„Thermolon—EN” elnevezéssel egy svájci cég tűzálló hálózásokot hozott forgalomba. Alvás előtt te-

hát nyugodtan rá lehet gyújtani egy cigarettára. Nem ég le már a hálózásak. Legfeljebb a sátor...

A campingcikkpar az egész világon nagy figyelemmel kíséri a sorozatban megrendezett különféle campingkiállításokon megjelenő új felszerelési tárgyakat, ötleteket, újításokat. Az év első ilyen kiállítását az angolok rendezték a londoni Olympia-csarnokban. 200 cég vonultatta fel a campingezéssel (és határterületeivel: horgászással, kerékpározással stb.) kapcsolatos újdonságait. Erdeklődéssel fogadták a szakemberek az új műanyag cövekeket, az összehajtható kétszemélyes campingágyakat, a hordozható miniatűr butángáztűzhelyeket és az összecukkozható kis lakókocsikat, melyek nem egyebek mint sátor és caravánkocsi kombinációi. A kiállításon nagy sikert aratott a magyar Chemolimpex V. a Palma-gyár tökéletes gumimatracaival.

A főváros rómaiparti kis campingjének tavaly 4500 vendége volt, köztük 600 külföldi.

Dr. Szauer Richárd

SZÓRAKÖZZUNK

A természetjárás önmagában is szép szórakozás, de a jó társaság, a vidámság, segít a természet szépségeinek megkedvelésében, különösen a fiataloknál. Megtartani ezt a vonalmat sok mindennel lehet, de, hogy a szórakozás helyes megszervezése is segít ebben, az nem lehet kétséges. Ez azonban koránt sem egyszerű. Nagyon sok körülményt figyelembe kell venni ahhoz, hogy például a klubestek jól sikerüljenek.

A klubélet programjaiban helyet kaphatnak a különböző névnapi és születésnapi megemlékezések. A következőkben néhány tanácsot kívánunk adni az ilyen klubestek, baráti összejövetelek megszervezéséhez.

Az összejövetelben az a lényeg, hogy az illetőnek meglepetés legyen, hogy az egyesület vezetői és társai megemlékeznek róla.

Az egyesületen vagy szakosztályon belül legyen valaki, aki számotartja a kollektíva tagjainak név-, vagy születésnapját (házassági évfordulók, stb.)

Természetesen nem lehet minden tag születésnapján klubestét szervezni, de az megoldható, hogy minden hónapban összehívjuk azokat, akiknek születésnapja, névnapija abban a hónapban volt, vagy lesz.

Készüljön fel valaki arra, hogy üdvözlő a szóbanforgó személyeket. Mondjon pohárköszöntőt, amelyben kitérhet arra is, hogy a kirándulásokon, túrákon hogyan állták meg a helyüket, sőt egy anekdotát is elmondhat.

Az ünnepeltek legjobb barátai csekély ajándékkal is kedveskedhetnek.

Helyes, ha ők is szóhoz jutnak, s elmondják eddigi legszebb élményeiket a természetjárással kapcsolatban. Könnyen megvalósítható, hogy a helyi műkedvelő csoport, vagy egy-két szólista (szavaló, énekes, hangszeres) műsort ad.

Ezután kötetlen beszélgetés, játék, dal, tánc, tréfa tegye még színesebbé az estét.

Azoknak, akik az ilyen összejöveteleken vidám verseket is mondanak, az alábbiakat javasoljuk:

Petőfi Sándor: Csokonai, Vörösmarty: Petike, Ady Endre: Öreg nyár, nem vén nyár, Majakovszkij: A pletykás, M. Iszakovszkij: A kútnál, Székely népballada: Hej, páva, Paul Gerald: Csetepaté, Szárcevic: A kakas és a tyúk, Papp László: Szép legény volt a szeretőm, Heltai Jenő: Ballada a három patkányról, Sztjepán Scsipacsov: Borda.

Orosz Sándor

Autós Turisták

TAVASZVÁRÁS

Az autós turisták nincsenek tekintettel sem a meteorológiai előrejelzésekre, sem a szeszélyeskedő időjárás ilyen-olyan változására, ha a naptár márciust mutat, megkezdődik a kocsik tavaszi csinosítása, a tél rozsdafoltjainak eltüntetése, előkertülnek a térképek, amelyek gondolatban már egész télen át szebbnél-szebb túraútvonalak születnek. Végre közeleg az igazi turisztikai idény s a téli kényeszerű pihenőt türelmetlen indulási vágy váltja fel.

1962 tavaszi idénye ismét jelentősen növeli az autósok rendelkezők táborát, de a program szerint velük gyarapítanunk kell az autós turisták táborát is. Nagy erkölcsi felelősséget jelent ez a program a régi turisták számára. Meg kell ismertetni és meg kell szeretetni az új autósokkal a turisztikát. Oda kell hatnunk, hogy az új kocsi-tulajdonosság örömeiben ne maradjanak magukra, ne váljanak program nélküli, céltalanul „fu-

(Dr. Tóth László felvétele)

rikázó” autósokká, hanem céltudatos autós turisták legyenek. Mi autósok „országúti-morál”-nak nevezük azt a magatartást, amelynek jellemzője a feyelmezettség, józanság, kollektív segítőkészség. Az autósturisztika minden résztvevőjétől elvárjuk, hogy ne csak az írott, de az íratlan szabályokat is betartsa, ez az „országúti morál” egyre terebélyesedő

mozgalmának alapeszméje. Az Autóklub és a természetbarát egyesületek autós szakosztályai arra törekednek, hogy ezzel párhuzamosan a minél magasabb szintű vezetéstechnikára, szakmai ismeretek elsajátítására is lehetőséget adjanak. Éljenek ezzel az autósturisták új tagjai is. És ne feledjék el: az a körülmény, hogy magánautósok, ne jelentse azt, hogy magános

elzárkózottságban éljenek, minél előbb izleljék meg a közös túrák, kirándulások szépségeit is.

A régi turistákat, természetjárókat kérjük, hogy gazdag tapasztalataik birtokában segítsék az újakat, miként tették ezt az eddigiekben is.

Tavaszcímű márciusban ezeknek a gondolatoknak jegyében nyitjuk az autós turisták idényét és kívánjuk, hogy balesetmentes közlekedéssel sok-sok szép élményt hozzon 1962 tavaszra.
Sziényai Jenő

KÜLFÖLDI AUTÓTÚRÁK

A Magyar Autóklub ebben az évben is megrendezi a baráti államokba vezető túráit, amelyeknek útvonalalaiból közülünk néhányat:

NDK-túra (Csehszlovákián át.)
Budapest—Bratislava—Brno—Zwickau. Innen kirándulások Lipcsébe, Weimarba és Drezdába. Visszafelé: Karlowy Wary—Prága—Brno—Bratislava—Budapest.

Lengyelországi túra (Csehszlovákián át.)

Budapest—Kosice (Kassa)—Tátralomnic—Zakopane—Krakó—Varsó—Sopot (tengerparti-fürdőhely) Gdansk—Gdynia. Visszafelé: Gdansk—Poznan—Wrclaw—Auswitzon át.

Lengyelországi túra:

Zakopanei üdülés—Krakkói kirándulás, vissza Csehszlovákián, a Vág völgyén át.
Részletesebb programokat a Magyar Autóklub meghirdeti, de lapunk hasábjain is beszámolunk az egyes túrák tudnivalóiról.

BÉKAEMBEREK KUTATJÁK AZ ORFŪI BARLANGOT

VIKEND
FAHÁZTELEP
ABALIGETEN

A Mecsek hegység északi peremén 219,5 m tengerszint feletti magasságban emelkedik az Abaligeti hegy, amelynek lábánál nyílik az Abaligeti cseppkőbarlang. Az évről évre kedveltebb kirándulóhely idén, a várható megnövekedett turistaforgalomra, különösen felkészül. Az eddigi turistaház már kevésnek bizonyult, ezért a házigazda, a Baranya Megyei Idegenforgalmi Hivatal a turistaház szomszédságában faházvikend-telepet létesített. A faházak két és négyszemélyesek, villanyvilágításúak. A turistavendégek rendelkezésére állnak szabadtéri tűzhelyek, zuhanyozók, mosdók. Nagy befogadóképességű étterem épül a legkorszerűbb berendezéssel.

Az Abaligeti barlang maga is érdekes látvány, méreteit tekintve egy lefelé haladó kb. félkilométer hosszú főfolyosóból és két mellékfolyosóból áll, egyik mindössze 40 m, a másik ág pedig alig 70 m hosszú.

A Magyar Honvédelmi Sportszövetség és a Baranya Megyei Idegenforgalmi Hivatal barlangkutatói rövidesen általános érdeklődésre számot tartó kutatómunkát kezdenek a barlangban, leszálnak olyan szifonokba, amelyek folytatása még ismeretlen. A jelenleg rendelkezésre álló készülékek nem tették lehetővé, hogy hosszabb vízalatti időt töltsenek a rendkívül nehéz természeti körülmények

közt, ezért a világhírű „békaember” a francia Cousteau felszerelésével azonos készüléket hozott Svájcól. A már Magyarországra érkezett felszereléssel két-két és fél órát tartózkodhatnak a kutatók a barlangok szifonjaiban, a víz alatt. Először az orfűi barlang tavába szállnak le a készülékkel a MHS kiváló és ismert nevű barlangkutatói Vass Béla, Borsodi Ferenc és Wunder László. A Magyar Hidrológiai Társaság és a Baranyai Idegenforgalmi Hivatal barlangkutatói munkatársai az európai viszonylatban is jelentős vörösszínű cseppkövekkel ékesített barlang titkait kutatják s az a cél, hogy a feltárható részekből, ha sikerül leküzdenni a természeti akadályokat, minél többet tudjanak hozzáférhetővé tenni majd az érdeklődő és Baranyába látogató turisták számára is.

Az Országos Ifjúsági Sportbizottság rendezésében megtartott természetjáró szakosztályvezetői tanfolyamon — melyet Lajos forráson rendeztek — 126 nevelő-tanár vett részt. A tanfolyam keretében sportelméleti és természetjáró szakosztályok szervezésének, vezetésének és működésének elméleti és gyakorlati munkájával foglalkozó előadásokat hallottak. Résztvettek a hallgatók rövidebb túráversenyeken is. Ezek keretében megismerkedtek a környék történelmi és turisztikai nevezetességeivel.

Helyes kezdeményezés volt az Országos Ifjúsági Sportbizottság részéről a tanfolyam megrendezése, joggal remélhetjük, hogy a középiskolás természetjárás már a közel jövőben olyan eredményeket fog felmutatni, amelyek méltóak lesznek a KIMSz-esek természetjáró hagyományaihoz.
Dr. B. L.

TÚRA

„A KÖTENGER”

táján

Balatonakali—Dörgicse vasútállomásról — a pirosjelzésű úton — indulunk túránkra. Utunk az állami gazdaság szőlője mellett, enyhén emelkedve vezet Dörgicse község felé. (Eredetileg Alsódörgicse, Felsődörgicse, és Kisdörgicse, tehát három különálló település volt a mai község.) Visszatekintve, a Balaton nyújt ragyogóan szép képet.

Az országúttól jobbra, a Gernye-hegy kiemelkedésén áll a XIII. században épült templom, messzire el látszó műemlék romja. A román stílusú templomnak legépebb a felfelé keskenyülő tornya.

Dörgicse II. kerületében (régében Felsődörgicse), a közelmúltban restaurált, ugyancsak román stílusú templom kelti fel figyelmünket.

A két műemlék rom megtekintése után, a második romtól keleti irányban vezető szekérúton —, a sárga jelzés nyomán — folytatjuk túránkat. Rövidesen a fehér mészkősziklával díszes és minden fordulónál újabb meglepetést nyújtó Kővölgybe érkezünk. A szálában álló sziklák mellett kanyargó ösvényünk a Vászoly—Dörgicse közötti ország-

A Kőhegy elkarstosodott fennsíkja

A dörgicsei (Alsódörgicse) templomrom

útnál jobbra fordulva, felvezet a karszfennsík vízmarta, hófehér sziklavilágába. A Balatonfelvidék egyik legérdekesebb, nem mindennapi látványt mutató kőtengerében, nagy kanyarodóval vezet jelzett utunk. Így részletesen megismerkedünk a karszfennsík szépségeivel, melynek darabokra repedezett mészkövei között kevés növényi életet látunk. Csupán egy-egy bokor és pár viharedzett tölgy kapaszkodik meg, keservesen tengetve életét a sziklavilágban.

A maga különleges megjelenési formáival rendkívüli élményt nyújtó karszfennsíkon át a Nagyerdő szép fenyvesébe jutunk. Erdei utunk Becseri pusztára vezet, ahonnan a becseri, majd a Nagyleshegy erdőjén áthaladva, a Kisleshegy szőlői és présházai mellett kanyargó úton folytatjuk túránkat. Újabb erdőfoltot gyalogolunk át, majd a levendula-telepnél, kikanyarodunk a balatoni műútra. Jelzett utunk itt jobbra tér és áthaladva Balatonudvari községen, a vasúti megállónál fejezzük be változatosan szép túránkat.

Szöveg és képek: Csiki László

A tanfolyam hallgatói táboréjszakást tanulnak

A tél folyamán nálunk, a Bányász T. E. Oroszlányi Osztályában is megindult a túravezető képzés. A tanfolyamon — amelyiket a Komárom Megyei Természetbarát Szövetség rendezett meg — 16 felnőtt és 12 ifi vett részt.

Szakosztályunk patronálja az MÚM vájáratanuló intézet ifjú turistáit is. Havonta rendszeresen felkeressük őket az intézetben és megbeszéljük a feladatokat. Hasonló módon kapcsolunk be mozgalmunkba legutóbb Oroszlány egyik legnagyobb munkásszállóját, a Béke Szállót is. Itt 60 tagunk van, akik havonta rendszeresen résztvesznek túráinkon.

Nagy Antal

Sziklamászó bemutató és oktatás az ifjúság számára

A Magyar Természetbarát Szövetség Hegymászó Szakbizottsága aktív ülésén résztvettek a legjobb hegyászok és hegyászó vezetők. Képviseltették magukat a hegyászó csoporttal rendelkező középiskolai csoportok és egyes vidéki természetbarát szövetségek is.

A vita elsősorban az ifjúság nevelése és a magashegyi túrákra történő felkészülés körül bontakozott ki. Ugyanis az igen eredményes múlttal és lelkes táborral rendelkező hegyászó sport, jelenleg nélkülözi a nagyobb számú, lelkes fiatal gárdát. Ennek oka egyrészt az, hogy a természetjárás szakágai közül ez az ág követeli a legtöbb kitartást, kemény, fokozott

munkát, figyelmes elméleti és gyakorlati felkészültséget. Mindezekon felül anyagi áldozatokat is követel, mert a különleges felszerelés, egyéni jellegénél fogva a sportlót terheli.

Másik oka az, hogy az előkészületek csak határon kívül történhetnek, mivel sziklás magashegységeink nincsenek, csak úgynevezett mászó iskolák vannak, ahol a magashegyi túrákra jól fel lehet készülni és el lehet sajátítani a hegymászás technikáját. A határokon túli magashegyek látogatását az utóbbi időben az MTSZ mind több hegyászó számára tette lehetővé. Így jutottak el sokan a Tátrába, a Pirinbe, a Rilába, a Dachsteinre stb. A Hegymászó Szakbizott-

ság éppen a fentiek alapján elsősorban az ifjúsággal kíván foglalkozni. E célból egyelőre a Budapest környéki sziklamászó iskolákban tavasztól kezdődően havonta kétszer bemutatókat és oktatást rendez. Ezekre a bemutatókra meghívja mindazon iskolákat, ahol természetjáró szakcsoport működik. Természete- sen ezen felül minden ér-

deklődőt szívesen lát a bizottság.

Egyébként a hegymászás magyarországi kérdéseivel foglalkozott a Magyar Televízió is a közelmúltban elhangzott Telesport adásában, amikor megszólaltatta a magyar hegyászokat, ismertette a sportágat és bemutatta az egyik hazai mászóiskolában készített rövid riportot is.

T. R.

(Gyarmos Gyula felv.)

VÉDETT TERÜLETEINK

VIZSZINTES: 1. Régiés kisváros Pest megyében. Innen 4 km-re levő Királyforrás védett terület. 10. Ligetes erdővel tarkított ősláp, mely az Alföld ősi, eredeti tájképét őrzí. 19. Világhírű spanyol labdarúgó kapus volt. 20. Hazánk legnagyobb barlangrendszere. 22. Tó, Finnország E-1 részén. 23. Jólélőre. 25. Élőfagyűteményéről híres község Vas megyében. 26. Bíró az USA-ban, a lincselés törvényét a 16. sz. végén behozta (első kockába keresztnevének kezdőbetűjével). 27. Becézett Lajos. 28. Alma... (a Kazah SZSZK fővárosa). 30. Elettét tengődve eltölti. 31. Melyik helyen? 32. D. S. A. 33. Becézett Miklós (névelővel). 35. Nitrogén és kén vegyjele. 36. Nyakvédők. 38. Izomkötő szalag. 39. Kettős betű. 41. Cseppkőbarlangjáról ismert község Baranyában. 43. K. Z. 44. Ifjúságilag. 46. ...-tak. 48. Jugoszláv származású regényíró (Haltahajó). 49. Kellemes, kedves (hely, vidék). 52. Erik - francia változata. 54. Nógrád megyei község, határában 112 kh-at őslényvany lelettel miatt természetvédelmi területté nyilvánítottak. 56. Könnyen égő,

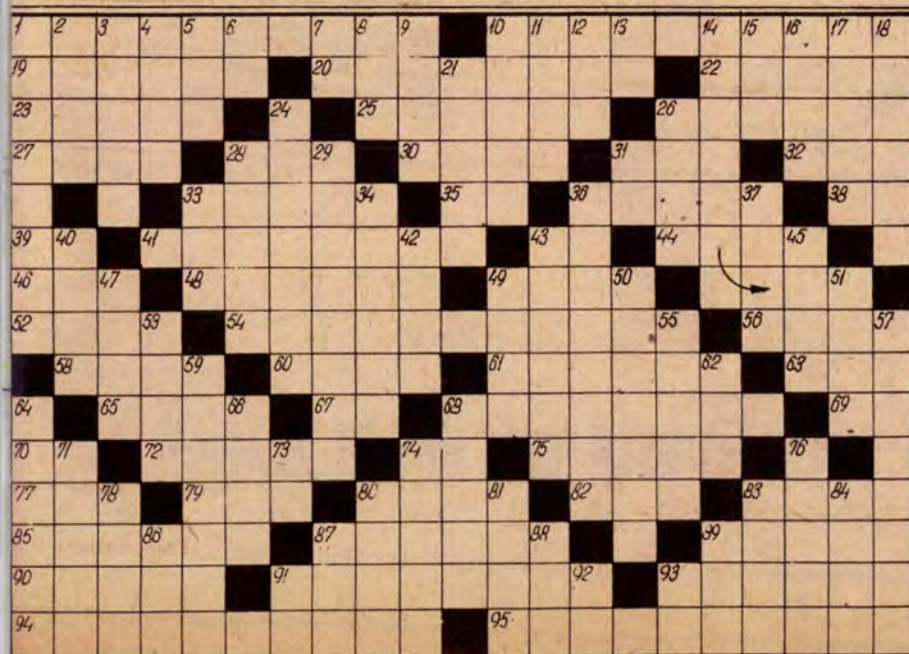
zsíros folyadék. 58. Kereszttel emelt c-hang. 60. Univerzális, rövidbeben. 61. Ut-tetésre alkalmas tyúk. 63. A trombita hangját utánozó szó. 65. Ragpár (ritka-franciául). 67. A tülso oldalra. 68. Nógrádi község (63 holdas parkerdő, 30 méter-nél is magasabb különleges fenőfákkal). 69. U. V. 70. Két római szám: 50 és 100. 72. Egyik hegységünk, melynek tetején tenyészik élő növényünk a „magyar-földi husáng”. 74. Kicsinyítő képző. 75. Tágra nyitogatja a száját. 77. Folyó a Kazah SZSZK-ban. 79. Ahogyan valakit hívnak. 80. Háztartási Bolt, klejtett rövidítése. 82. Ipari növény. 83. Hangmérnök, a magyar hangosfilmgyártás egyik úttörője. 85. Operett és nótaszerző (keresztnevének kezdőbetűjével). 87. Állam E-Amerikában. 89. Sakktfigurák. 90. Európa és Ázsia határhegységébe való. 91. Két és fél km hosszú hársfasoráról ismert község Sopron megyében. 93. Gomba fajta. 94. Község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében (Királyforrás). 95. Időszakos forrás Mezőkeresztes község határában, az Orrfű hegy E-1 oldalán.

FÜGGŐLEGES: 1. Hazánk egyik leggazdagabb arboretuma van itt. 2. Somogyi község, (Zichy Mihály park, látványos vadgesztenye fasor). 3. Egyszerű gép. 4. ... Huta (szlovákiai vasmű). 5. Három - olaszul. 6. E. A. 7. Orosz helyeslés. 8. Regős, mássalhangzó. 9. Egyenlő. 10. Befarag. 11. Nem valódi (két-szer is egymás után). 12. ... Ovaneszjan (neves szovjet atléta). 13. Indíték. 14. Gyógy- és üdülőhely a Bükk hegyben, az itt levő István barlang védett terület. 15. Foghús. 16. Gent belga város francia neve. 17. Község a Duna mellett Fejér megyében. 18. Hazánk első tájvédelmi körzete. 21. Házhozható folyó Angliában. 24. Széles levelű gymnóvénny. 26. Becézett Jolán. 28. Névelős becézett női név. 29. Számítási művelet (névelővel). 31. Klejtett hangjegy. 33. A. B. T. 34. Műanyag, ebből készült a szabadsághegyi műhősánc bevonata. 36. Ebben a Veszprém megyei községben van Közép-Európa leggazdagabb tiszafás erdeje. 37. Kivet (díjat, fizetéseget). 40. Egy másik veszprémi község (élőfagyűteménye az egykori bakonyi őserdő maradványából alakult). 42. Ragasztó anyag. 43. Hirtelen kirohan. 45. Alvásból ébredt. 47. Kimásol. 49. Mindkét kicsinyítőképzőnek. 50. Babból készült étel van benne. 51. Hosszú nyakú gázlómadrár. 53. A vízvezeték része. 55. Kikötőváros Panamában. 57. Több mint 100 éves őslütfenyveséről ismert hely. 59. II. Rákóczi Ferenc anyja (keresztnevének kezdőbetűjével). 62. S. I. G. 64. Község Fejér megyében (70 holdas élőfagyűtemény). 66. az ember legalább a holtáig". 68. Dohány, franciául. 71. Apácza János. 73. Papírmérték. 74. Ragadozó madár. 76. Gyulladáscsökkentő. 78. Hatalmas hegység a Szovjetunióban. 80. Enged. 81. Olyan mint a cukor. 83. Hajadon. 84. Filmkomikus volt. 86. Lelők, mássalhangzó. 87. Az állatok himje. 88. Kanál, közepe. 89. B. I. N. 91. Félig nála. 92. Kripton vegyjele. 93. Morze jel.

Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Az előző számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése: Dömörkapu, Kiss József, Misketető, Patacsi mező, Flóra pihenő, Lapis, Tubestető, Misinatető, Remeterét, Dobogó, Zengő, Vasas, Sikonda, Zobák, Kisrét.

Könyvjutalmat nyertek: Györgydeák Zoltán, Gyula, Kerecsényi u. 21. Újváry Béláné, Pápa, Jókai u. 39. Agoston László, Bük, Stalmár Adrien, Bp. VII., Dohány u. 20. Dr. Fejér József, Bp. IX., Ferenc krt. 2/4.

Előző számunkban megdicsértük a Soproni Postások „Értesítőjét” és jeleztük, hogy erre visszatérünk. Tekintettel, hogy nem egy esetben kerülnek szóba a különböző „Híradók”, „Értesítők”, szállításuk tartjuk, hogy ezekről néhány szót írjunk.

Mindenekelőtt leszögezzük, hogy mindaz, ami a természetjárás népszerűsítése érdekében napvilágot lát, s ha az jó, csak hasznos, jó szolgálatot tesz a mozgalom számára. — Ha jól Sajnos a kiadványok, értesítők között nem egy akad, amit joggal kifogásolhatunk.

Az értesítőknek az a feladata, hogy a szövetség, az egyesület vagy az osztály vezetőit, tagjait a soron levő feladatokra mozgósítsa, a programot közölje, a tagságnak tájékoztatást adjon. Ne legyen öncélű, ne adjon helyet sok kétes értékű írói „alkotásnak”, mert erre semmi szükség nincs, de megfontolandó a költségkeret és a takarékoság szempontjából is papírban, időben egyaránt.

Eppen ezért joggal foglalt állást az erre illetékes hatóság, hogy az ilyen irányú törekvéseknek gátat vet, s nem engedélyez még gépelt sokszorosítással sem olyan terméket, ami ellenkezik a rendelkezésekkel.

A Vasas TE, amely azelőtt drága költségen adta ki „folyóiratát”, belátta ennek szükségtelen voltát s azóta — nagyon helyesen — egyszerű és a célt tökéletesen szolgáló sokszorosított körlevélben küldi meg osztályainak vagy a tagoknak a közleményeket. Hasonló kezdeményezést láttunk a Lokomotívnál és más egyesületnél is.

Miről ír a Soproni Postás „Értesítője”?

Bevezetőben elmondja röviden, hol jártak, mit láttak az elmúlt negyedben. Megbírál néhány hanyag tagot, akik a közönségit vagyont nem óvják, a tárgyakat nem adják, vagy nem az előírás szerint adják vissza.

A Zsiros-hegyi országos találkozóról levonja a tanulságot a jövőt illetően.

A hírekben bejelenti, hogy az osztály megvette a harmadik gumikajakot, hogy az ifjak elvesztették a tájóját, amire félre tiltották őket a tárgyak használatától. Hírt ad egy tag kitiltásáról, mert az fegyemzetlen volt és a csősz és a gesztenyetolvaj esetéről ír néhány sort, hogy ne nyúljanak még egy szem gesztenyéhez sem, ez nem a szervezett „természetbarátok” szokása.

Az Értesítő — helyesen — nem irodalmat kíván nyújtani, nem „él ki” abban senki az írói ambíciót, de hasznos, rövid és a tagságot érdeklő rövidebb híradást találunk abban. Ennél több, felesleges lenne.

A mesterdetektív minden részletet átgondolt és rájött, hogy az a teoria, amit rövid idő alatt kidolgozott, helytelen következtetésen alapszik.

A csend dermedtő volt. Az éjszakában egy kutya felvonított. Valaki, egy gonosz ember a hátsó lábára léphetett. Kálnai térképét is egy gonosz ember lopta el...

Bulldogh közben nagy figyelemmel olvasta azt a levelet, amit egy ismeretlen kéz a szálloda-szoba ajtaja alá csúsztatott. „Keressen fel, mondanivalóm van, az Ön számára!” Így szólt a levél, amit kézzel rajzolt térkép egészített ki. (1. ábra.)

Másnap elhatározta, hogy körülnéz a városban. Álöltözetet vett magára, s az egyik főútvonalon érdekes felírra lett figyelmes. (2. ábra.) Ruganyos léptekkel haladt tovább, s csakhamar az egyik mellékutca-

1. ábra

ba jutott. A magasból, az egyik ház harmadik emeletének nyitott ablakából könyvet dobtak ki, közvetlenül Bulldogh lába elé. Felemelte a könyvet, melynek 207. oldalán a következő vers olvasható: (3. ábra.)

A drámai hangú szavak Bulldoghra mély benyomást gyakoroltak. Úgy érezte, hogy számtalan általa kiderített bűnügy közül talán éppen Kálnaié a legbonyolultabb. Gondolataiba mélyedve ment tovább, amikor az egyik utcasarokon revolver lövése lett figyelmes, majd valami melegséget érzett az inge alatt. (4. ábra.)

A kórházi ágyon ébredt és már sokkal jobban érezte magát.

Az ügy ahelyett, hogy tisztázódna, tehát egyre bonyolultabbá válik. A rejtélyek kiderítésében résztvevő pályázóknak ez-

207

3. ábra

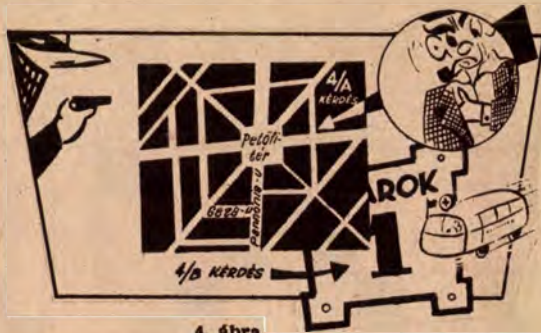
által a következőket kell márc. 15-ig a Turista szerkesztőségével (Bp. V., Rosenberg hp. u. 1.) közölni:

1. Mit mutat a térkép, hová hívták Bulldoghot?
2. Mi a felirat „helyes” megfejtése?
3. Mi a vers címe és ki az írója?
4. Milyen utca sarkán érte (4a) a mesterdetektívet a revolverlövés és melyik kórházba szállították (4b)?

A II. forduló megfejtései:

1. A számtani feladat eredménye: 0.
2. Tátra gyár „Präsident” típusú személygépkocsija.
3. Zsámbék—Oroszlány, Oroszlány—Gánt, A = Baj, B = Gánt, C = Mány.
4. Hajdina.

Könyvjutalmat nyertek: Csongor Hermin, Bp. IX., Gát u. 8., Székely Tamás, Bp., XVI., Tánácsics u. 151., Katus László, Bp., XIX., Taksony u. 8.

4. ábra

2. ábra

A Lokomotív III. Országos Fotókiállítására sok értékes képet küldtek be a pályázók. Az ünnepélyes megnyitást február 10-én tartották, amelyen Forgó János főtitkár köszönte meg a pályázók lelkes munkáját és kérte, hogy fotóművészetükön keresztül is népszerűsítsék a természetbarát mozgalmat. A beérkezett, illetve elfogadott 133 képből I. díjat fekete-fehérben Kovács Tamás, II. díjat Bíró Klára, III. díjat Bártfai Árpád nyerte. A színes képek I. díját Bíró Klára, II. Kovács Tamás, III. Dr. Léway György kapta. A diaposzítív képekkel Dr. Sturmman Zoltán, Bacsa Ferenc és Trencsényi Zsigmond kerültek az első helyre.

Végtelen hómezőn
(Kovács Tamás I. díjat nyert képe)

Megjelent a „Budapest Utikalauz”

igen igényes kivitelben, amelyet bizonyára szívesen fogadnak mindazok, akik eddig nélkülözték ezt az úti társat.

Rengeteg adat igazít el bennünket budapesti útunk során a szórakozási és kulturális igények, illetve lehetőségek tájékoztatásában, s nem kétséges, hogy a kalauznak nagy „közönségikere” lesz.

Hibának tartjuk, hogy az idegenforgalmi körökben tevéődő szerkesztőbizottság a ma már nagy súllyal bíró természetjárásnak nem adott helyet. A természetjárás nemcsak sport, — idegenforgalom is. Ezt a hiányt legközelebb bizonyára kiküszöböljük, azokkal a téves adatokkal együtt, amelyek helytelen névvel, címmel kerültek a Kalauzba.

Kitűnő térképet is mellékeltek a könyvhöz, de megemlítjük, hogy az idegenforgalomhoz pl. a Ferihegyi repülőtér is hozzátartozik, s ezt bizony jelezni kellett volna — hacsak a margón is.

Mind ezek mellett a Kalauz jó szolgálatot tesz, s a Műszaki Kiadót a gondos s áldozatos munkáért elismerés illeti.

JELENTSÜK BE A SZÁLLÁSHELYEKET

A természetjárók tábora évről évre rohamosan nő. Az elmúlt évben az 57 000 főt már meghaladta a szervezett természetbarátok száma. A hévígi és szabadságtúrákat — a megnövt létszám miatt — nagyban korlátozza a turistaházak számának befogadóképessége.

Ezért az idegenforgalmi hivatalok, a természetbarát egyesületek és az osztályok egymás után létesítik az elhagyott erdészházakból, vadászházakból és egyéb épületekből turistaházakat vagy kulcsos menedékházakat. Sajnos ezek a szálláshelyek legtöbbje a turisták tábora előtt ismeretlen, legfeljebb egy-egy túrájuk alkalmával véletlenül bukkannak rá.

Lapunk e téren is segítségére siet a túrázóknak. Összegyűjtjük a szálláshelyek adatait, a címeket, s azokat folyamatosan közöljük olvasóink részére.

Felkérjük ezért a természetbarát egyesületeket és osztályokat, az idegenforgalmi hivatalokat, az erdészeteket, s mindazon szerveket, amelynek birtokában szálláshely van, hogy a kezelésük alatt álló házak, (turistaházak és kulcsosházak, stb.) alábbi adatait szerkesztőségünkkel közöljék, nehogy valamely szálláshely összeállításunkból kimaradjon:

1. Szálláshely megnevezése és pontos helye.
2. Szobák száma és ágyak száma szobánként.
3. Szállásdíj az ágynemű- és takaróhasználat megjelölésével.
4. Közmvésteése.
5. Helyfoglalás módja, név és cím megjelölésével.

Nyolcan az „országos kéken”

A V. D. T. E. Kazincbarcikai Osztályának vezetősége meghirdette az „Országos Kék túra” végigjárását. Tanulva szórakozik és szórakozva tanul — hirdették — aki ezen részt vesz, s igazuk volt.

Nagy volt az érdeklődés és a nehéz útszakasz és időjárás ellenére 8 fő indult neki I. 13-án a 2 napos, kb. 50 km-es Szarvaskő és Putnok közötti első szakasznak, melynek szintkülönbsége 1600 méter. Az időjárás nem volt biztató, ködös, esős nap volt.

Utunk legszebb szakasza a tarkói kerület volt (950 m).

Vass János

Jól dolgoznak a Lokomotív T. E. Budapesti Osztályának vezetési

Az első túra múlt év április 29-én indult a Csepelsziget megkerülésére. A többi túrán szombatonként a Duna más-más pontján találhattuk a Lokósokat. Sokszor 12—14 sátor lakói ültek a tábornak körül.

A Szövetség országos víziturista találkozásán 42 fő vett részt, s így az osztályok közötti mozgósítás terén a harmadik helyet érték el, s ezzel nagyban hozzájárultak a Lokomotív T. E. második helyezéséhez. Az ügyességi versenyek során Fodor György I. helyet és a Fodor—Balázs kettős pedig 4. helyet ért el.

A vízések szabadságukat is vizen töltik. A hagyományos Dunatúra ausztriai szakaszán 2 fő, a Vaskapu—Kazánrosori zuhatagi szakaszon pedig 9 fő képviselte az osztályt. A Mecklenburgi tavak NDK túrán 2 fő vett részt.

Az ősz náluk csak a naptár szerint jött meg. A sátrak továbbra is álltak szombatonként, hol az 1-es kátrnál, hol a 6-os táblánál. Az utolsó túra október 29-én volt a Szeged—Csongrád útvonalon.

A tagok tulajdonában 20 db csónak van. Ezenkívül alkalmanként 1—1 hajót kölcsönöznek a Lokomotív T. E-től. Levezettek 38 víztúrát 3109 km-rel, 202 résztvevővel. Az osztályban 34 fő rendelkezik vízijártassági vizsgával.

A GOMBOFOCI NEM PÓTOLJA A TÚRÁZÁST

Csilkváralján lelkes versenyzők róják a tájékozódási verseny útját. Mi is letelepszünk, előkerül a hazai és Jóska bácsi, a járási úttörővezető szorgalmasan gyűjti a szalonna és sajtdarabokat, almacsutkát, stb. Mint később kiderül, ezek „kémeknek” szolgáltak táplálékkul. Ugyanis nemsokára három csoportba oszlova szorgalmasan kezdünk nyomozni az előtűnk „itt járt külföldi kémek” után. Pedró és Jack kapitány hamarosan alapos bajba került, mert mindenre elszánt úttörővezetők eredtek a nyomukba, ezért csapat-papot othagyva mentük zsákmányukat, a „bombát” a határ felé. Az üldözők megtalálták a kémek alig kihűlt pihenőhelyét a begyűjtött ételmárakokkal.

Kiderült, hogy kémekünk végső kétségbeesésükben nekiugrottak a Bölcsohegy

jeges falának. Így történtünk a kémeknél után. A Holdvilágárok bejárata közelében sikerült megadásra szólítani őket. De a bombát elrejtették és izgalmas számcasata keretében tudtuk csak megtalálni egy üveg sör képeben. A megszélidült bombát aztán minden életveszély nélkül „felrobbantottuk”.

A jól sikerült túra után az úttörővezetők láthatóan, hogy télen is lehet túrázni. Bebizonyosodott, hogy az úttörőknek igazi élményt nyújthat a természet és nincs az az izgalmas gombfoci vagy hasonló bajnokság, mely pótolni tudná a túrázás romantikáját. Azt hisszük, sikerült szöszszert is megtörni a jeget és a túrán résztvevő úttörővezetők télen sem fognak félni a hegyektől.

Dárdai István

HÍREK

AGGTELEK gazdát cserélt. Az IBUSZ kezelésében volt Aggteleki Szálló, s ezzel együtt a barlang is átkerült a Borsod Megyei Tanács kezelésébe.

KEPESLAPOKAT gyűjtöttek, csere-partnert keresnek: Frank Gottschald, DDR, Berlin N4, Philippstrasse 5. Horst Jähni, DDR, Berlin/Lichtenberg, Dottistrasse 18/19.

A **NOGRÁD** megyei Tsz beszámolójában olvastuk, hogy nagy súlyt helyeznek a Kilián mozgalom jó megszervezésére. Kiképezték és megszabták a Bizottságok feladatait. A múlt évben három alkalommal szerveztek nagyobb tömegesítő túrát a Kilián mozgalom jegyében.

A **KATE** 9. T. O. elvállalta a Börzsöny-Királyrét-Kis-inóc közötti szakasz zöld festését. Az osztály által felfedezett forrást is kikapiták.

AZ **ÚJSZEGEDI** Kender-Lenszövé Vállalatnál új Textiles osztály alakult. Vezetője Tárkányi Gyula.

A **GYŐRI** felsőfokú tanítóképző intézetben Kondor István tanár vezetésével, nemrég alakult meg a turista szakosztály — s most ez a megyei pedagógus természetjárás bázisa.

A **NAGYKANIZSAI** Ifjúsági túravezetők Arany János tanár vezetésével Visegrád környékén rendezték vizsga-túrájukat, igen jó eredménnyel.

A **PÁPAI TEXTILGYÁR** természetbarátai a Döbrönte község közelében levő festői szépségű magaslaton, a Mánc-hegyen kilátótornyot építenek. A munkát a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala anyagiakkal támogatja.

AZ **ÉPÍTŐK** T. E. szombathelyi osztálya évi rendezés közgyűlését február 17-én tartotta, mely után sportbált rendeztek.

A **POSTÁS** T. E. osztályain belül térképoltasó tanfolyamot indít.

SZÉP eredményről számolnak be a szombathelyi természetbarátok. 1958-ban a megyei TST felkérte Jancsó Józsefet, a szombathelyi cipőgyár természetbarát osztyájának vezetőjét, hogy indítsák meg a szervező munkát. Ennek alapján alakult meg a Vas megyei Tsz. Ma már 1240 tagot számlál a megye 17 osztyája. Jó munkájuk eredménye a múlt évben teljesített 366 hazai és 14 külföldi túra. Jövő terveikben a Kilián mozgalom fejlesztése és a tag-szervezés szerepel.

FOTOKIÁLLÍTÁSUNKAT, melyet a KISZ-szel és a BTSZ-szel közösen rendeztünk, nagy tömegek látogattak. Ugyancsak sokan vettek részt a kiállítással kapcsolatban rendezett dia-vetítéseken és Bence Pál, a Magyar Foto című lap főszerkesztője által vezetett kiállítási értékelésen. Lapunk pályázatának díjnyertesét már közöltük. Az alábbiakban a KISZ, illetve a BTSZ pályázatának nyertesét soroljuk fel: A KISZ pályázat I. díjat Pászthy Lóránt, II. díjat Ifj. Novák László, III. díjat Pászthy Lóránt nyerte. A BTSZ pályázatán I. díjat Székely Tamás, II. Takács Géza, III. Prágay Mihály nyerte. A kiállított fotokból több egyesület kívánságára vándorkiállítást rendezünk, ezért arra kérjük a pályázókat, hogy a beküldött képeket a kiállítások befejezéséig, ne kérjék vissza.

A **TÁJÉKOZÓDÁSI** verseny ankétját szép érdeklődés mellett tartotta meg a Budapesti Természetbarát Szövetség. Az elnöki tisztséget Berend Ottó látta el, egyike azoknak, akik 1935-ben Magyarországon bevezették ezt a versenyt. Soltész Béla, a válogatott keret vezetője előadásában megvilágította a tájékozódási verseny lényegét, helyét a sportok között és a természetbarát mozgalomban. Jávorika Péter, a sportág nemzetközi helyzetét ismertette. Maász Benedek az edzésmodszerekről számolt be. Végül Szász Károly, az Országos Versenybírói Tanács elnöke a bajnoki rendszerről tartott összefoglalót.

BORSOD-ZEMPLÉN megye tájait és történelmi nevezetességi településeit a múlt esztendőben, mintegy 150 ezer hazai és külföldi turista kereste fel. A tapasztalatok nyomán az Észak-Magyarországi Intéző Bizottság a megye idegenforgalmi Hivatalával közösen Észak-Magyarország idegenforgalmának továbbfejlesztésére széleskörű munkatervet készített. A Bükk-hegység egyik legszebb táján, az Eger-illafüredi és az újhatali országút elágazásában 100 férőhelyes látortábor létesít.

ORSZÁGOS sítalálkozót rendezett az MTSZ Fürtai Bizottsága január 21-én Nagyszénán. Elhatározták, hogy hazai sítúra központ kialakításával — amit a Nagyhideghegy környékén terveznek — felrendítik a túra-sielők oktatását és gyakorlati képzését.

A **KISZ** Csongrád megyei Természetjáró és Táborozási Bizottsága jól sikerült téli vezetőképző tábort rendezett Tóserdőn, középiskolási, ipartanulók és dolgozó paraszti fiatalok részére.

A **NOGRÁDI** Népújság hosszabb cikkből számol be a nagybányai bányászfiatalokból alakult természetjáró szakosztály szép fejlődéséről.

A **DUNAKANYAR** Fotoklub a Pest megyei Idegenforgalmi Hivatal és a Komárom megyei Idegenforgalmi Hivatal támogatásával Vácott fotokiállítást rendez, melynek záró határideje szeptember 15.

A **SOPRONI** Postás természetjárók elvállalták a Kurucdombi általános iskola ötödik osztályos úttörő csapatának patronálását.

A **KATE** T. E. Országházi Osztálya nagy propagandát indított az Országos Kék túrára. A túrát a Kilián mozgalom jegyében rendezik.

A **MÁTRAVIDÉKI** Erőmű Vasas T. O. rendezésében került sor január 21-én a „Lenin emléktúra” lebonyolítására. Meghívásukra 14 budapesti Vasas szakosztály vezetői jöttek el a túrára.

AZ **ÉPÍTŐK** T. E. januárban megindította a kéthónapos országos versenybírói tanfolyamot. Ezzel kapcsolatban túravezetői és állomásbírói tanfolyamot is szervezett.

A **PEDAGÓGUSOK** lapja írja: Őrvendés lendülettel indult meg, több évi pangás után, a pedagógus természetjárás Tolna megyében. Pataki József dr., a szekszárdi gimnázium tanára vezeti a turistákat. Szervezték akarják tenni a megye pedagógusainak természetjáró mozgalomát. Ennek érdekében növelik a taglétszámot, fejlesztik a Mecsek egyik legszebb helyén levő óbányai menedékházat, és pedagógusokat küldenek túravezető tanfolyamokra.

Címlapunk: Jón a tavasz
(Bán Magdolna felv.)
Hátsó borítólapon: Visegrádon
(Gulicska István felv.)

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkesztő a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő Mosonyi László. Kiadásért felel: Periusz József és Sport-, Lapkiadó és Propaganda Vállalat igazgatója. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Rosenberg házaspár utca 1., III. emelet 316. Telefon: 123-087. Elfizethető a kiadóhivatalnál, a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára félévre 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat.

6279 Egyetemi Nyomda, Budapest F.v.: Janka Gyula igazgató

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

1. A Magyar Természetbarát Szövetség felszabadulási Emléktáborát április 8-án 12,30 órákor rendeztünk meg a vöröskői szovjet hősi emlékműnél. A Felszabadulási Emléktábor és a Tájékoztató Emlékversenynek is az emlékműnél lesz a célja. A túra és a verseny kiírása a 37. sz. szövetségi körlevélben jelent meg.

2. Az MTSZ Elnöksége felállította a tájékoztató versenyzők válogatott keretét. Főtájak: Dávid László MAFC, Fehér Miklós Mátra Klub, Horváth Loránd MAFC, Kovács Gyula Bp. Pedagógus, Kóvári Endre Bp. Pedagógus, Maász Benedek MAFC, Schönwinsky György, Bp. Spartakus, Skerlecz Iván Bp. Honvéd, Szarka Ernő MAFC, Thiering György Bp. Honvéd. Nők: Darabos Teréz MAFC, György Edit Bp. Pedagógus, Iván Vilma MVSC, Molnár Magda Bp. Pedagógus, Molszort Sarolta Bp. Pedagógus, Neupor Márta MAFC.

A keret felkészítését Soltész Béla vezeti. A válogatott férfi tagjai megkezdték felkészülését az 1962. évi Európa Bajnokságra, melyet Norvégiában rendeznek.

Az MTST vizitúrázással kapcsolatos határozatának illetve a Magyar Természetbarát Szövetségre, a természetbarát egyesületekre és az osztályokra háruló feladatok megvitatása céljából március 6-án kedden 18 órákor az MTSZ kultúrtermében (Bp. V. Rosenberg hp. u. 11.) vizitúrázó ankétot rendez az MTSZ vizitúra

Fegyelmi határozatok:

Az 1961. évi Nemzetközi Dunaturista szervező bizottságának bejelentése alapján a túra alkalmával fegyelmezetlen magatartású, illetve a szabályzatban felsorolt rendelkezések ellen levő túrázókat ellen a Szövetség fegyelmi bizottsága vizitúrázókat folytatott. Az általuk hozott fegyelmi ítélet ellen az érdekeltek fellebezését írték, melyet a Magyar Természetbarát Szövetség elnöksége megvizsgált és az alábbi jogerős határozatot hozta:

Berényi Miklóst (Műsz. Könyvkiadó) mindennemű külföldi sportutazástól 5 évre eltiltotta. Gortvai Tibort (5. ÉPSZEFU) Makk Józsefet és Fodor Györgyöt (Bp. Lokomotív) írásbeli dorgálásban részesítette.

AZ MTSZ-hez meghívás érkezett a Csehszlovák Alpista Szekciótól, melyben két magyar hegyászot hívtak meg az általuk rendezett tátrai vezetőképző tanfolyamra. A tanfolyamot a poprádi tónál levő turistaházban tartják.

„Veled is megtörténhet egyszer...”

Az Állami Biztosító új típusú balesetbiztosítást nyújt a természetjáróknak.

Az újfajta biztosítás kedvezményében ez év január óta a Magyar Természetbarát Szövetség minden tagja automatikusan részesül. A biztosítási díj — amelyet a természetbarátok a tagdíjjal együtt fizetnek, filléres — mindössze 3 Ft évente, tehát 0,25 Ft havonta.

Ezért a 3 Ft-os díjért az Állami Biztosító vállalja, hogy halálos vagy állandó teljes rokkantsággal járó baleset esetén 30 000 Ft kártérítést fizet a biztosítottaknak, illetőleg hozzátartozójának, múlt természetű kisebb baleseti sérüléseknél (pl. csonttörés), esetenként 400—500 Ft segélyt folyósít, sőt ezen túlmenően a mentési költségeket is megtéríti 1500 Ft erejéig.

Mindenkivel megtörténhet egyszer, hogy baleset éri...

Baleset esetén ne mulassza el értesíteni az Állami Biztosítót.

A MI BARTÓKUNK

„... áldogált csendben, végtelen sokáig, hallgatva a madár énekét, vagy a kiszáradt fa törzsén nagy zajjal kopácsoló harkályt.” Így emlékeznek Bartókra, akik hosszú, magányos vermont-i sétáin néha látták, találkoztak vele. Emlékeznek a furcsa idegenre, aki nagy görcsös bottal a kezében fáradhatatlanul barangolt, néha csodálattal vett kezébe egy-egy fenyőtobozt, figyelte a fa kérge alatt futkosó bogarak zaját, fákban, mohában, avarban megújuló életet.

Bartók 1940-től Amerikában élt. Minden gondolatával, egész művészetével hazájához tapadva, rengeteget szenvedett az önként vállalt emigrációban. New-York órló zajában dunántúli, alföldi falvak csendjét idézte, népdalgyűjtő útjainak emlékeit, hogy elviselje a mérhetetlen távolságot. Életének legmélyebb élményei ezek az utak. Huszonöt éves, mikor először megy az Alföldre, hogy lejegyezze pásztorok, siratóasszonyok, egyszerű parasztok dalait. Később, Kodállal együtt bejárják az ország legrejtettebb falvait, több ezer dalmot vesznek fonográfra. Ebben a hatalmas munkában volt segítségére nagy természet-szeretete.

Édesanyja ezt írja gyermekkoráról: Ropant szerette a természetet, az állatokat. A rovarokat mindenütt figyelemmel kutatta és preparálta, ha ritka példányt talált, úgy örvendezett... Az erdőben figyelte a hangyák életét, munkáit.” Később érdeklődése egyre tágul, tudományos alapossgal vizsgálja, kutatja a világot. Foglalkozik madárhangokkal, ismeri a csillagokat, rengeteget utazik.

Első népdalgyűjtő útját újabban követik. Nemcsak magyar népzénetét gyűjt. 1913-ban Észak-Afrikába megy, Algírban gyűjt arab népzénetét. Zongoradarabjaiban gyakran fellelhetők az itt szerzett élmények. 1936-ban Anatóliában jár, török népdalokat jegyez le, és hogy jól megértse a zenét, megtanul törökül. Bejárja az egész Balkánt, többször utazik Erdélybe, mert világosan látja a rokonságot a szomszéd népek dalaival.

A fasizálódó Magyarországon rengeteg támadás éri Bartókot, mert nem hajol meg az

egyre inkább elfajuló nacionalizmus előtt. „Az én igazi vezéreszmém..., amelynek, mióta mint zeneszerző magamrataláltam, tökéletesen tudatában vagyok: a népek testvérválásának eszméje, a testvérválás minden viszály ellenére. Ezt az eszmét igyekszem — amennyire erőmből telik — szolgálni zenemben...” — írja.

Rengeteget dolgozik, tanul, hogy igazán közel kerüljön az egyszerű emberekhez. Szépséget és nyugalmat talál közöttük; egy ízben ezt írja: „életem legboldogabb napjai azok voltak, amelyeket falvakban, parasztközött töltöttem.” „A parasztközött békesség uralkodik...” Az ő életük, minden örömeik, bánatuk összefonódik a földdel, a természettel. Békességük az erdők, szántóföldek békéje, dalaik szépsége a természet szépsége. Bartók érti és ismeri a természetet, ugyanúgy szerette a földet, mint a földdel küszködő, szántó paraszt, és ez a közösség minden művében kifejezésre jut. Nagyon gyakran közvetlenül, mint a „Gyermekeknek” sorozatban, ahol csodálatos egyszerűséggel és szépséggel dolgoz fel 43 népdalt. Néha csak közvetve mint a „Cantata profana”-ban, ami az egész zeneirodalomban egyik legszebb, legemebriebb kifejezése a szabadságvágynak. Bartók ezt a művét érezte magához legközelebb. 1930-ban írta, mikor már féltelenül kincs volt itthon a béke és a szabadság. A kilenc testvér otthagya a szülői házat, az erdőbe mennek, szarvasokká lesznek. Hiába apjuk hívó szava, többé küszöböt át nem lépnek, az erdő rejtekéből emberek közé nem mennek. Erről szól a „Cantata profana”.

És 1940 októberében Bartók Amerikába megy, örökre elszakadva hazájától, elmenekül az embertelenség elől. A kilenc szarvas nem vágyik többé emberi otthonra; Bartók halála előtt, egyik legutolsó levelében is ezt írja: „szeretnék hazamenni, de végleg...”

Hazamenni..., járni újból a falvakat, otthoni kenyér ízét érezni, erdők csendjét, otthoni dalokat hallgatni...

Turista

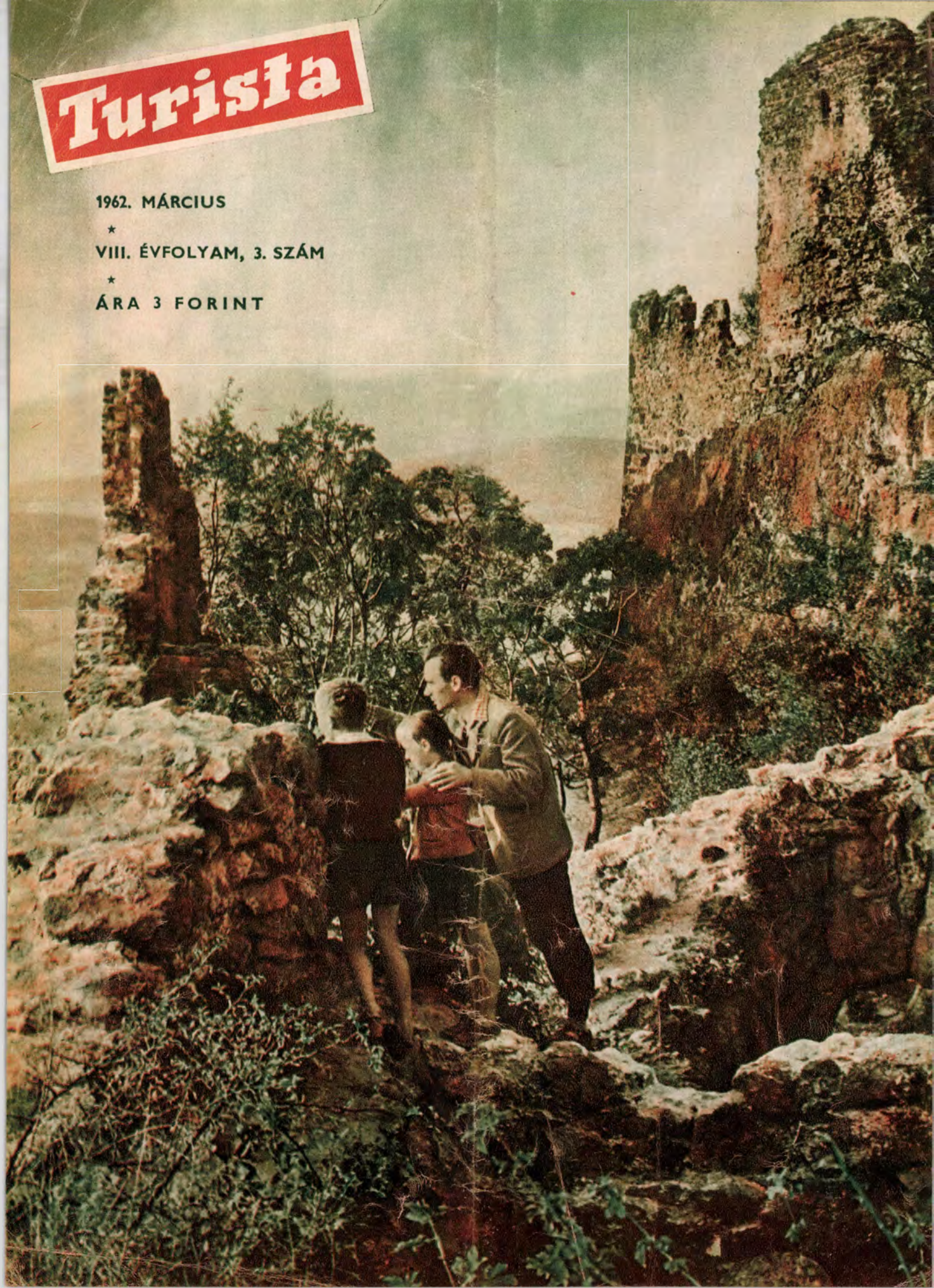
1962. MÁRCIUS

★

VIII. ÉVFOLYAM, 3. SZÁM

★

ÁRA 3 FORINT

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

Kevesebb orvosságot, több kirándulást

A Lomnici-csúcson
(Ney Imre felvétele)

A fenyőfák csúcsíves, fekete foltjai markáns vonalakkal szelik át a világoskék eget. A táj töretlenül és ünnepélyesen hófehér; aprózva, mélán hullanak a pelyhek. A napsugarak át- meg áttörnek távoli felhőkön, s ilyenkor — mint varázslat — ezüstös-aranyos ragyogással, remegő ködfoszlányokba burkolózva, sejtelmesen és sziporkázva, arcukat pillanatnyi szeszélye szerint mindúntalan változtatva — előtűnik a Csúcs. Olyan, mint egy látomás, s mint a Szépség maga.

Tátralomnic e szépséges vidékén közeli és távoli országok fiai adnak találkozót hegyeknek, fáknak, hófedte csúcsoknak, tengerszemeknek.

A csehszlovák szakszervezetek Volga nevű üdülőjébe nyolcvan magyar érkezett a minap — pihenésre, gyógyulásra, testi-lelki felfrissülésre várva, s új erőt gyűjteni, újabb munkához.

Az üdülő társalgójában találjuk id. Szőke Józsefet, a Békásmegyeri Agyagbánya robbantómesterét. A mai túra fáradságait pihenéssel.

— *Hogy érzi magát Tátralomnicon, Szőke elvtárs? — kérdezzük.*

— Eddig csak mint katona jutottam el külföldre — feleli tünődve. — Most van először alkalmam arra, hogy veszélyes munkám után ilyen gyönyörű tájon üdülhessek. Persze, — teszi hozzá mosolygva — azért nincsen olyan nap, hogy eszembe ne jutna az otthon hagyott bánya. Bevallom, eddig csak azt a 30 méter magas „hegyet” szoktam megmászni, amelyiken a robbantást végzem. Most, a Tátrában éreztem először az igazi hegmászás örömet. S mivel szívem, tudóm, lábam jól bírja a túrát, kedvem kerekedett a természetjáráshoz. Megmászom majd az otthoni hegyeket is! Persze, nemcsak a harminc métereket...

Kedves, fiatal lány lép be a társalgóba: *Gergely Ágnes*, az Országos

Mezőgazdasági Könyvtár munkatársa.

— *Mi a legmegkapóbb élménye itt a Tátrában? — érdeklődünk.*

— A magaslati táj sajátos hangulata — válaszol gondolkodás nélkül. — A tiszta levegő, a fehérség, a sokféle fenyő. S a mi füstös Budapestünk után — bár szép helyen, a Vérmezőn dolgozom — ugyancsak nagy élmény számomra maga a lélegzés! De hadd említsek meg egy kis epizódot is: csoportunk a Csorba tóhoz indult. Otátrafűrednél hogy, hogy nem, lemaradtam a társaságtól. Vilamossal és gyalog sikerült utolérnem őket a Csorbatónál. Vizet, jégtáblákat, tavat azonban sehol se láttam. Végül izgatottan faggattam a többieket: „Ti már láttátok a tengerszemet?” — „Éppen most gyalogoltál raja keresztül!” — felelték nevetve.

Bíró Imre matematikus, a Műszaki Egyetem adjunktusa vírusos influenza után még fáradtan indult el az útra.

— *Nem bánta meg Bíró elvtárs, hogy vállalkozott erre az utazásra? — tesszük fel a kérdést.*

— Orvosom azzal biztatott, hogy a Tátra jótékony levegőjében fáradtságom hamar elmúlik majd, a túrázás pedig nagyszerűen be fog válni, mint „utókezelés”. Az első napokban csupán statikus helyzetből szemléltem a vidéket. A várt statikus kép helyett azonban a táj megkapó dinamizmusa tárult fel előttem: színjátékot láttam — nem olyan gazdagot, mint a napkelte vagy a napnyugta, de színjátékot mégis — sajátos színkészlettel, fényhatásokkal, mozgásokkal és változásokkal. Otthon koncentrált szemlémi munkát végzek, s egész izomigénybevételemben abban merül ki, hogy a krétát felemelem a tábla előtt. Milyen levertségem szűnni kezdett, komoly túrára szántam rá magam. Tudómet átvárt a Tátra jótékony levegője, a hegmászás megmozgatta összes izmommat, gyönyörködtem a téli erdő susogó zenéjében, színeinek

kontraszthatásában. A (arpataki víz-esés közelében, az egyik hegy tetején, egyszerűen mintegy 8—10 méter tengelyű, hóból képződött kúp-szerű tölcserű pillantottam meg, mely csúcsával a földet érintette. Eleinte egyhelyben pörgött, majd a hegy északi oldalán lefelé ereszkedve egy kiálló sziklatömbbe szaladt, szétesett és eltűnt. Külön öröm számomra, hogy láthattam a tátrai forgószélet, ezt az érdekes természeti jelenséget.

A Volga üdülőnek örökifjú vendége a 72 esztendő Kis Ferencné, aki könnyebb túrákon ma is szinte egy sorban halad a fiatalokkal.

— *Árulja el, kedves Kis néni, mi a titka annak, hogy ilyen kitűnő erőben van? — kérjük a mosolygószerű idős asszonyt.*

— Harminc esztendeje rendszeresen túrázom — feleli. Bebarangoltam már minden otthoni tájat, sőt 1959. nyarán a Tátrában is túráztam. Az én vasárnapi túráimnak, az egészséges testmozgásnak, a friss, tiszta hegyi levegő hatásának tulajdonítom, hogy 72 éves létemre pompásan alszom, jóízűen eszem és a világon minden érdekel. Sőt még azt is a természetjárásnak köszönöm, hogy nem fog rajtam az influenza. Az én jelmondatom: „Kevesebb orvosságot, több kirándulást!” Ezt írja meg a TURISTA, az én kedves újságom, melyet rendszeresen és nagy szeretettel szoktam olvasgatni.

A nyolcvan magyar vendég egytől-egyig kitűnően érzi magát. S ebben nagy részük van a csehszlovák túra-vezetőknek. *Karol Novotný, dr. Zoltan Krajčík és Zuzana Wehlová* munkáját rugalmasság, ötletesség és elvtársiasság jellemzi. Barátságuk még közelebb hozza a csehszlovák népet a magyar vendégek szívéhez, akik nem válaszfalat látnak immár e fenségesen komor hegyvidékben, hanem szimbólumot: a két nép sziklaszilárd barátságának monumentális örök szimbólumát.

SZABADSÁG NEKÜNK AZ ÉLET

„A véröntözte magból most kilcett,
Ápold! Vigyázz rá! Őrizz! Ünnepeld!”

1944 februárját mutatta a naptár, amikor Radnóti Miklós e sorokat írta: „Ember vigyázz... éld e rossz világot, és mindig tudd, hogy mit kell tenned érte, hogy más legyen.”

Akkor még őrjögött a fasizmus. De milliók álltak csatasorba, mert nem akarták élni ama rossz világot... s tudták, mit kell tenniük. A halált is vállalták.

A hazaszeretet, az elvhűség, a hősiesség s az igazság győzedelmeskedett a század szégyene, a hitlerizmus felett, amely porig alázza az Embert. Korunk e borzalmas epizódja és a szovjet nép mérhetetlen áldozata árán megszületett az új, a szocialista világrendszer. Valóssággá vált a „történelmi lecke”. Felszabadultunk, s mi lettünk „e rab ország megváltott és boldog népe”.

S az immár megállíthatatlan fejlődés üteme arányos az egyén, s a közösség becsületes munkájával, áldozatkészségével. Épül a szocializmus. A kapitalizmus természetesen gátolni igyekszik a fejlődést; lassítani még haldoklásában is képes — az oroszlán is akkor a legveszélyesebb, ha halálos sebet kap. Háborút is kirobanthat; mivel azonban az erő mindinkább a mi oldalunkra pártol, ez mind valószínűlenebb —, s ránézve mind kockázatosabb. Ezért bízunk a békében.

A szovjet nép barátságának ezernyi megnyilvánulásával egyengeti új életünk útját. De vajon mi is megtecsünk-e mindent napi munkánk során, hogy bizonyítsuk: érdemesek vagyunk egyenrangú társként menetelni a biztos célirányba. Hogy bizonyítsuk: megérdemeljük a szabadságot, ami nélkül nincs élet a Földön, s ami olyan a ma emberének — ezt mi természetbarátok tudjuk igazán — mint a levegő, vagy a napfény. Megérdemeljük-e, hogy szabaddá lett a tilalomfák közé béklyózott természet? Az erdő, a hegy. S hogy a munkás szabadon szívhatja a friss levegőt. Utazhat, járhat országot-világot. Hogy a felszabadult ifjúságnak olyan mérhetetlen gazdagságot hagyhatunk örököül. Megtudjuk-e hálálni mindezt? Igen. Hűséggel a Baráthoz s az Eszméhez, melyben egymásra talál majd minden ember.

Hosszú volt az út Április 4-ig, s „véröntözte magból” fakadt a szabadság.

Ápoljuk, őrizzük, ünnepeljük!

Mosonyi László

Természetbarátaink szívesen számolnak be olyan túráról, amelyet valami élmény tesz emlékeztetővé. Ilyen túráról számol be most a Tipográfia egy csoportja.

A dobogókői házban találkoztak Kádár János elvtárral, aki az ott túrázó természetbarátokkal hosszasan elbeszélgetett, s rajtuk keresztül küldi üdvözlését a turistáknak.

Kérésüknek szívesen tett eleget, s a fotósok megörökíthették ezt a váratlan, kedves látogatást.

KISZ FIATALOKKAL

a „Titokzatos erő” városában

Salgótarján környékén 1919 áprilisában és májusában hősiesség harcok folytak. Salgótarján, Zagyvaróna, Salgóháza-telep, Somoskőújfalu Karancsalja hős bányászai fegyverrel verték vissza a Tanácsköztársaság ellen támadó intervenciók csapatokat. A győztes csatáról sürgönyözötte Henneque francia tábornok Párizsba ezt a híressé vált mondatot: „Salgótarjánnál csapataink előretörését valami titokzatos erő megállásra készítette.” E titokzatos erő a salgótarjáni munkások hazaszeretete és hősiessége volt.

A Tanácsköztársaság dicső harcai-
nak helyét látogattuk meg egy szép
napsütéses téli vasárnapon.

Salgótarjánból Somoskő irányába
menve találtuk azt a hatalmas fát,
melyen emléktábla is hirdeti, hogy
innen indultak támadásba a hős mun-
kásszázadok. Gyönyörködtünk a táj
szépségeiben, a Karancsban és a Med-
ves-fennsíkban. Hegykúpok, szurdok-
kok és völgyek váltakoztak a város
környékén, amerre elhaladtunk.

Rövid pihenőt tartottunk és ezt
arra használtuk fel, hogy megismer-
jünk Salgótarján munkásainak harcát
a kapitalizmussal. Európa-hírvé vált
bérharcukat a bányászok éppen a ki-
egyezés évében 1867-ben vívták az
„urakkal”. 1922-ben ismét ők rendez-
ték az első nagy bányász-sztrájkot,
1929 telén, ötezer bányász szüntette
be a munkát, a Tanácsköztársaság
alatt pedig fegyverrel harcoltak. 1944

decemberében igen sok bányász csat-
lakozott partizánként a szovjet és
román csapatokhoz.

Utunkat most már kapaszkodva
folytattuk Salgóvár irányába. Teljes
„sebességgel” rohamoztuk meg a vá-
rat, melyet el is „foglaltunk”, ha
másnak nem, hát ebédülőhelyül. Ebéd
közben is ismerkedtünk a magyar tör-
ténelemmel. A Mohács-utáni időkben
Füle felé előnyomuló török sereg
furfanggal vette be a várat. Faragott
fatuskókat szerelt fel ormótlam ke-
rekekre és nagy ostorpattogás köz-
ben a várral szemben álló dombra
vontatta fel. A kevés számú várórség
ágyúnak vélte és mivel úgyszólván ke-
vesen voltak, feladták a várat.

A Kis-Salgó oldalán emlékművet
láttunk, amit Salgótarján bányászai
emeltek örök dicsőségül a Tanácsköz-
társaság harcai emlékére.

A várból gyönyörű kilátás tárult
elénk Salgótarján, Karancs, Somoskői
vár és Zagyvaróna irányába.

Képzeletünkben láttuk, amit a
munkásszázadok Stromfeld Aurél irá-
nyítása mellett csapást-csapásra mér-
tek a túlerőben levő intervenciókra.
A „titokzatos erő” itt a lábaink alatt
elterülő völgyekben és dombokon ál-
lította meg a zsoldos hadsereget.

Pár évtizedtől múlva a Malinovszkij
marsall vezette szovjet csapatok szá-
badíftották fel e tájat.

Spirk Tibor

A városlődi öreg hídon

3 KÉP A KÉK TURA UTJÁN

A virágzó barackos mögött a csókakői
várom

Csés község romantikus táján
(Uj, Mészáros felv.)

ÚJ TURISTAHÁZ ÉPÜL A VÉRTESEN

Már második éve folyik az építkezés
Gesztésvár romos falai között. A vár
külsőjét eredeti formájában állítják
helyre, belül pedig modern turistaszálló
épül. A helyi adottságok — meredek
hegyorom, vízhiány — igen nehézé te-
szik az építők munkáját.

A várat valószínűleg a 13. században
építették, s a Vértes legerő-
sebb vára volt századokon
keresztül. A török hódítás
alatt többször cserélt gaz-
dát, míg végül elesett. A
17—18. században már erő-
sen pusztulni kezdett, falai
nagyrészt leomlottak.

Az 1930-as években a ro-
mok között turistaszállást
építettek, ez azonban a fel-
szabadulás után néhány év-
vel, a vár további pusztu-
lása folytán használhatat-
lanná vált.

A most felépülő turista-
szálló komoly hiányt pótol.
A Vértes központjában,
szép környezetben létesülő
ház végre megoldja a több-
napos Vértes-túrák szállás-
problémáját.

— yT

HA A TURISTA BAKOT LŐ...

A fűre lépni — néhol
az erdőben is tilos

Egy védett „állampolgár” a gemenci erdőben

Nemrégiben Parásdsvár felé bandukolva, az egyik országútágazásnál öregségében is méltóságos tartású, léccel körülkerített fát pillantottunk meg. Törzsén az Országos Természetvédelmi Tanács táblája hirdeti: a fa — ősjuhar — védett...

Évről-évre egyre több és több területre, ritkaság erdőrésszre, parkra, egy-egy különleges fára, sziklára kerül fel az Országos Természetvédelmi Tanács táblája.

— Jelenleg mintegy 200 „védencünk” van ország-szerte. Ez az elmúlt 12 év természetvédelmi munkájának termése — mondja dr. Tildy Zoltán, az Országos Természetvédelmi Tanács vezetője. — De évről-évre nő majd ez a szám. Most nyilvánítjuk például védetté Csanytelek határában a Tisza-ártéri Labodai-területet. A kiskócsagok és más vadszárnyasok tanyáján biztosítjuk az állatok zavartalan életét. A Természetvédelmi Tanácshoz több javaslat érkezett, hogy bizonyos területeket nyilvánítsunk védetté.

— Honnan érkeztek a javaslatok?

— Főleg tudományos intézetektől; munkatársaik, az országot járva, fel-felfigyelnek olyan értékekre, amelyek védelmét, eredeti formában való megőrzését szükségesnek látják.

— De nem egyszer hívják fel figyelmünket az ország eddig még különös figyelmre nem méltatott szépségeire a természetjárók is — szól a beszélgetésbe Kenyeres Lajos helyettes vezető. — Éppen a napokban kérte a Magyar Természetbarát Szövetség, hogy a budai hegyekben levő remete-völgyi szurdokot nyil-

vánítsuk védetté; szépsége, látogatottsága miatt és mert közel fekszik a fővároshoz, egyaránt méltó arra, hogy a természetkialakította eredeti szépségében megtartsuk.

Egyetértés a turisták és a TT között

— Ezek szerint a Természetvédelmi Tanács és a turisták megértik egymást, — mondjuk, mert jól emlékszünk, hogy a felszabadulás előtt az erdőket járó természetbarátok az akkori magánbirtokokat védő „Tilos az átjárás” feliratú táblákat nem a legmelegebb jelzőkkel illették...

— Nekünk, a Természetvédelmi Tanács munkatársainak, és tudunkkal az erdészeknek sincs semmi kifogásunk, panaszunk a turistákra, az igazi — szervezett — természetjárókra és nem is lehet. Sőt, együtt akarunk dolgozni velük, hiszen amikor a természetvédelmet tűztük ki feladatunkul, nemcsak tudományos munkát végzünk, hanem lehetővé tesszük, hogy a természetjárók egy-egy erdő,

parkrészt, fa vagy szikla eredeti szépségében gyönyörködhesse. Örömmel segítjük a turistákat a természet kincseinek, az erdők lakóinak megismerésében — mondja dr. Tildy. — Nemrégiben járt nálunk a Vörös Meteor sportegyesület egyik tagja és zoológiai kérdésekre kért felvilágosítást. Terepjáró versenyükben ugyanis ilyen kérdések is szerepelnek. Szívesen elbeszélgettem vele, hiszen a szakember számára öröm, ha átadhatja tudását, különösen, ha például a laikus nem tud különbséget tenni a szarvas és az őz között. Mert már találkoztam ilyen turistával is. Akadnak városi emberek, akik nem tudják, hogy a szarvas hímjét bikának, az őzét baknak hívják, össze-cserélik az őz gidáját a szarvas borjújával és így tovább. Nyomatásban láttam egyszer egy mondatot: „Ha az őz megnő — szarvas lesz belőle.” (Ez már aztán nem is egyszerű baklövés.)

Dr. Tildy Zoltán ezután elmondotta: nem a turistákkal van baj, hanem azokkal a kirándulókkal, akik az er-

dőt szabadtéri szórakozóhelynek tekintik. Pedig ha tudnák, hogy zajos viselkedésükkel és nem utolsó sorban hangos táskarádiójukkal, másokat és magukat is megfosztják, hogy valami szépben gyönyörködhesse. A vad ugyanis a zaj hallatára a sűrűbe menekül.

Szalonnasütőhelyek

— A természetvédelmi területeket látogathatják a turisták?

— Természetesen. A nemrégiben védetté nyilvánított, szépséges hegyipatakokban, forrásokban gazdag Szalajka völgyét sem zártuk le. Még szalonnasütőhelyeket is kijelöltünk a turisták számára. Csupán a vízesést voltunk kénytelenek egyidőre bekeríteni, mert a kirándulók úgy gondolták, hogy csakis azom a szent helyen örökíthetik meg magukat és fényképezés közben köröskörül teljesen letaposták a fűvet. Amíg a fű ismét kinő, remélhetőleg a turisták is megszokják, hogy „fűre lépni” tilos: akkor az egyébként gyönyörű látványt nyújtó vízesést elcsúfító kerítést ismét lebonthatjuk.

Elmondották még informátoraink: sokszor előfordul, hogy a kirándulók védett parkok faágait letördelik, a virágokat leszedik. Nem árulták el a község nevét, nehogy szégyenkezzen az ottani lakosság néhány felelőtlen ember tettéért: kénytelenek voltak egyik védett parkjukat két hétre lezárni.

— „Aki a virágot szereti, rossz ember nem lehet”, tartja a közmondás. Én ezt azzal módosítanám: aki a virágot szereti, hagyja a szárán, hogy más is gyönyörködhesse benne... — jegyezte meg mosolyogva dr. Tildy Zoltán.

Abel Olga

AZ OLVASÓK írják

BÍZZUK AZ IFJÚSÁGRA!

A természetjáró társadalmi munka margójára

Hazánk nem rendelkezik több-
ezres, égbenyúló hegyekkel és pom-
pás csúcsokkal, de a sajátos magyar
középhegységek mindmegannyi szép-
sége rendelkezésünkre áll: hogy úgy
mondjuk, tőlünk, a hegyeket járó
turistáktól függ, hogy ebből a sok-
sok szépből mennyit tudunk biztosít-
tani magunknak, illetve turistatár-
sainknak és mindazoknak, akik szer-
etik a természetet és védik, megbec-
sülik benne az ember alkotásait,
létesítményeit.

Amilyen örömmel halljuk, olvas-
suk, hogy a szervezett természetbará-
tók létszáma évről évre egyre na-
gyobb mértékben növekszik, ugyan-
olyan mértékben kell, hogy növeked-
jék bennünk a felelősség is turista-
létesítményeink megóvása, újabbak
létesítése iránt. A tömegek — szer-
vezetten vagy anélkül — állandóan
járják hegyeinket, s minduntalan
kritikát gyakorolnak azok felett,
akik a gazdái a hegyi utaknak, ki-
látóknak, forrásoknak: a szövetségek
és természetbarát egyesületek felé.

Van ezekben a kritikákban sokszor
merész elképzelés, mikor pl. hiányol-
ják, miért nincs még ma sem az or-
szág valamely szép hegyvidékén he-
gyi felvonó; van bennük jogos bírá-
lat, amikor úgy látjuk, hogy néme-
lyik építmény állagmegóvásával
senki sem törődik, de van bennük
építő bírálat is, amikor azt kifogá-
solják — legtöbbször jogosan — ami-
nek a helyreállítása, vagy karbantar-
tása nem kerülne pénzbe, csupán a
területgondozó egyesületek társa-
dalmi munkájába...

És itt elsősorban hegyvidékeink
szép kilátóhelyeiről szeretnék né-
hány szót írni. A Prédikálószték a
Dunakanyar egyik legszebb kilátását
biztosítja, állapota azonban szánal-
mas, mert a tető területét és közvet-
len környékét benőtte a gaz, a bok-
rok sűrűje és az egyre felcseperedő
fák tömege akadályozza mindjobban
a kilátást. A tavasszal—ősszel arra
vonuló turistatömegek jogos kriti-
kája, hogy ha már nem is avatjuk a

Prédikálósztéket azzá, amit fekvése
és gyönyörű kilátása miatt méltán
megérdemelne — középtemű ár-
kádós kilátó, háttérben asztalos-pa-
dos pihenőkkel —, de legalább a te-
tőn elburjánzott bokrok, gazok, cse-
meték metszésével, a tető kitisztítá-
sával tegyük szebbé, vonzóbbá, él-
vezetesebbé ezek és ezek számára
a tető egyedülálló kilátását.

A Hegyestetőn is hasonló felada-
tok várják a társadalmi munkásokat:
a kilátó körüli fák már annyira meg-
növekedtek hogy épp ideje lenne
azokat legalább 8—10 méteres kör-
zetben kivágni: ezzel a kilátást biz-
tosítanánk hosszú évekre és maga az
építmény is jobban kiemelkedne a
tájból.

A Naszályon, a Zengőn a kilátó
összedőléssel fenyeget, sőt részben
már használhatatlanná is vált, pedig
az előbbi felépítése indokolt lenne
a Dunakanyar és Börzsöny felé szép
kilátást nyújtó volta miatt.

A mátrai Saskőbérc kilátása is
megérdemelné, hogy a gondozó egye-
sület tagjai legalább a sziklafal olda-
lából felfelé törekvő és kilátást el-
vevő mogyoróbokrokat végleg eltá-
-

volítsák, bár a háta mögötti szikla-
párkány — a domoszlói oldalon —
kőanyaga védkunyhó építését is le-
hetővé, fekvése pedig indokolttá
tenné.

A Disznóskő ugyancsak több fi-
gyelmet érdemelne ugyanúgy, mint
például a Zempléni hegyek Amadé
várának csodálatos panorámája. A
felsorolást még folytathatnám, de
most inkább javaslattal élnék: egyik
legutóbbi természetjáró anketon fel-
szólalt előadók az ifjúságnak a tú-
rákról való távolmaradását azzal
magyarázták, hogy nem mindig tud-
nak nekik változatos feladatokat
adni. Biztos vagyok benne, hogy ha
az egyesületek ifjú sportolóikra a
fent vázolt feladatok kis töredékét
bíznák, azok azt kész örömmel vál-
lalnák, mert az élményen és a
munka ötletes kivitelezésén kívül
csak néhány fűrésze, esetleg kézi-
szerszámra lenne szükség. Ezzel pe-
dig nagymértékben javítanánk kilá-
tóink helyzetén és még több termé-
szet- és sportrajongónak szerezniük
örömet az ilyen apró bosszúságok
megszüntetésével.

Pászthory Lóránt

Kedves Turista!

Mint buzgó olvasóid, egy kis érdek-
ségre szeretnénk felhívni figyelmedet
hazai túrák könyveink adatszolgáltatásával
kapcsolatban.

Elhatároztuk, hogy kétnapos túrára me-
gyünk a Börzsönybe. Előszedték túra-
könyvtárunk összes erre vonatkozó iro-
dalmát, nevezetesen: 1. Börzsöny térképe,
2. Börzsöny utikalauz, 3. Hévígyi túrák
hazánk legszebb tájain, 4. Turistaházak,
magyar tájak.

A négy nyomdai termék adatait össze-
vetve, az egyes helyek magassági adatai
a következőképpen alakulnak:

	Térkép	Üti- kalauz	Hévígyi túrák	Turis- taházak
Törökmező	210 m	240 m	280 m	270 m
Hideghegy	865 m	865 m	865 m	880 m
Kistince	324 m	300 m	330 m	340 m
Király- háza	nincs adat	300 m	325 m	350 m

A turisták szempontjából nem nagyon
lényeges különbségek, de abból igen,
hogy a túrák könyvek szavahihetőségét
alaposan lerontsák.

A túrát megvalósítottuk, nagyon szép
volt, csak egy kis csalódás ért. A könyv
szerint a Csóványoson a 40 m magas ki-
látóból igen szép a kilátás. A bokán felül
érő hóban keményen megdolgoztunk a
várható élvezetért és amikor felértünk —
a kilátónak csak romjait találtuk.

Vajon nem lehetne ezen segíteni? Sok-
 ezer turistának okoz bosszúságot, hogy
célját nem éri el és semmit nem lát a
beigért, szép kilátásból.

Szeretettel üdvözljük kedves lapunk
szerkesztőségét

Burghardt Ferenc és Ferencné,
III., Szépvölgyi út 3/a.

Jól látható
az északnyugati
szél „munkája”
a Hideghegy
csúcsán

Romokban
hever
a kilátó...

PUSZTULNAK A HÁROMSZÖGELÉSI KILÁTÓTORNYOK

LEVÉL, MELYEK NYOMÁN
INTÉZKEDÉST VÁRUNK

A lapon keresztül szeretném nyomató-
kósan felhívni a figyelmet a következ-
őkre:

Az ország geodéziai felméréséhez készí-
tett felmérési tornyokat, melyek közül a
szép kilátást nyújtók a természetjárók kö-
zött nagy népszerűségnek örvendenek,
pár évtizede építették meg. Azóta gazdá-
jukat veszítve, vagy legalábbis gondatlan
gazda birtokában, állaguk fokozatosan
romlik, és tönkremennek.

A — nem teljes — veszteséglista a kö-
vetkező: összedült: Csóványos, Bugyi-hó,
Nagyhideghegy; rüvidesen összedült: Pilis,
Köember (utóbbira egyelőre még fel lehet
menni, de már veszélyes); hasznavehetet-
len, létra hiánya miatt: vértesi Körtvé-
lyes. Ezek a személyes tapasztalatom, de
a lista biztosan bővíthető. (Kérjük a ter-
mészetjárók bejelentéseit.)

Állítsuk meg a tornyok pusztulását!

Az egyik korábbi számban már hangzott
el felhívás (sajnos, elég szerény keretek
között kinyomatva) egy bizonyos bizott-
ság létesítésére a műszaki felülvizgálat-
hoz. Történt azóta valami? Segítő ke-
zekre: szakemberekre (ács, állványozó) és
kevésbé hozzáértőkre (a földmunka, szál-
lítás, segéd munkák elvégzésére) a termé-
szetjárók társadalmi összefogására van
szükség. De szükséges az üzemek, első-
sorban a Posta és a fővárosi és vidéki
Elektromos Művek segítségével is, ahonnan a
földbeásott faoszlopok elkorhadt szak-
aszainak pótlására vasbeton- oszloptalpa-
kat lehetne kapni. Az illetékes erdészetek
fát bocsáthatnának rendelkezésre. Es vé-
gül, minden természetjáró néhány forin-
tot áldozhatna a feltétlenül szükséges,
társadalmi munkával nem fedezhető ki-
adásokra. Erre a célra bélyeget lehetne
kiadni, és a természetjárók között terjesz-
teni.

Addig cselekedjünk, amíg nem késő!

A teljesen összedült kilátó újjáépítése
sokkal nehezebb és költségesebb.

Az Állami Földmérési- és Térképészeti
Hivatal (valószínűleg ez a gazda) nyilat-
kozik, szüksége van-e ezekre a tor-
nyokra. Mert, ha nincs, akkor a torony
egy része, mint felesleges (csak a felmé-
réshez kellett) a javítás során elbontható
lenne, kevesebbet kellene karbantartani.
De mi lesz a már összedült, nagy hiányt
jelentő csóványosi és a hasznavehetetlen
pilisi kilátóval?

Célszerű lenne a munkát központilag
megszervezni: a Turista, a Magyar Termé-
szetbarát Szövetség, vagy valamelyik na-
gyobb természetjáró egyesület vagy szak-
osztály közreműködésével, illetve kezde-
ményezésével. Ahogyan vannak „útfele-
lős” egyesületek, úgy lehetnének „kilátó-
felelősök” is.

Természetbarát üdvözléssel:
Tas Gusztáv

Tavaszi fényben a mátrai Csörgő-patak

CSOBOGÓ PATAKOK nyomában

A magashegyek legszebb, legnagyobb látványai közé tartoznak a bővízű, tajtékozva hömpölygő, zúgó patakok.

Hazai hegyeink között járó tu-
ritáknak ritkán van ilyen élmény-
ben részük. Ennek oka azzal magya-
rázható, hogy hegyi patakjaink víz-
gyűjtőterülete aránylag kicsi és ha-
zánk évi csapadékmennyisége is ke-
vés.

A legszebb időszak patakjaink éle-
tében a tavasz. Ilyenkor a tavaszi
napfénytől csillogva, zajosan köszön-
tik az új életet hozó évszakot. A téli
hónapok csapadéka ugyanis hó for-
májában tározódik, s a tavaszi fel-
melegedés hatására elolvadó több-
hónapi csapadék megduzzasztja a
hegyi patakokat. A tavaszi esők még
csak növelik a víztömeget. Ekkor
minden víz a patakmederben folyik
végig, hiszen a talaj már egy csepp
vizet sem tud elnyelni.

Hangulatos patakokban gyönyör-
ködhetünk ilyenkor a mi hegyeink
között is.

Nem is tudnánk kiválasztani a sok
szép közül a legszebbet, hisz mind-
egyik másképpen szép. A mecseki
árnyas Mélyvölgy és Melegmányi
völgy, a sziklás Cuha és Gerence pa-
tak a Bakonyban, a vadvirágos ré-
tekek tarkított borszönyi Malom
patak völgye, a Mátrában a találó
nevű Csörgő patak, a Bükk védett
Szalajka-völgye, az Aggteleki hegy-

Habok játéka. — Ménes-patak

ség bájos Ménes patakja — a termé-
szet kincses tárházának egy-egy
gyöngyszeme.

De a vadregényesebb sziklatöm-
bök között rohanó, „magashegységi”
jellegű vizek kedvelőinek is van mit
látniuk. Főleg a Pilis hegység gazdag
mély szurdokvölgyekben. A Rám-
szakadék, Somos-árok, Lukács-árok,
a Szurdok-völgy Pilisszentkeresztnél
és a vértesi Mária-szakadék —, hogy
csak néhányat említsünk — mind-
mind csodálatos élményt jelent. Az
ember gyönyörködve szemlélheti a
víz, a természet erőinek féktelen já-
tékát és harcát.

Milyen sok, kevésbé ismert szép-
sége van hazánknak. És ha tavaszi
vándorlásainkon nyitott szemmel já-
runk, sok kedves, felejthetetlen em-
lékkel fogunk hazatérni.

Hazslinszky Tamás

A SZOVJET UNIÓBAN

Tbiliszi — háttérben a Sulikhe várrom

Magyar turista számára nagy élmény, ha a társasutazások eléggé ismert Budapest—Kiev—Moszkva—Leningrád—Budapest útvonalától eltérve, a Fekete tenger vidékén három felejthetetlen hetet tölthet.

Minyeralnije Vodi állomáson várják csoportunkat. Nyitott autóbusszra szállunk: irány a Kaukázus. Az autóbusból gyönyörködünk nemsokára a Kaukázus legmagasabb csúcsában: az örök jégpáncél borította 5633 m magas Elbruszcsúcsban.

1100 m magasságig jutunk fel autóbusszal, innen gyalogtúrával folytatjuk utunkat. A Lábfej-hágó elérése után fennsíkra jutunk, innen 5 km-re fekszik kirándulásunk végpontja: Dargavszk. Míg elérjük, festői táj tárul elénk: a Szuhov hófödte csúcsai 4636 m magasságról tekintenek le túrázó csoportunkra.

Arsa, 1729 m magas fekvő hegyi falu a következő szálláshelyünk. Meredeken emelkedő szerpentineken kapaszkodunk a Kereszt-hágóig. A levegő hideg, hó borítja a hegyoldalt. A közelben obszervatórium, ahonnan a Kazbek 5047 m magas csúcsára kilátás nyílik. Tábla jelzi a grúz hadiúton elért magasságot: 2395 méter.

Az autóbusz több helyen alagútban folytatja útját. A környék szépségét nem lehet leírni. A Gadauri szakadék felett ismét megállunk: a szakadék mélysége kb. 800 méter.

A grúz fővárosban, Tbilisziiben, megható a fogadtatás. Vacsoránál a grúz zenekar magyar dalokat játszik. A városban a hőség még éjfél körül is rekkenő. Az utcákon, a tereken, csaknem minden sarkon ivószökőkutak; a járókelők és sétálók itt oltják szomjukat.

Grúzia területe természeti szépségben rendkívül gazdag. A Fekete-tengerrel határos nyugati részének éghajlata rendkívül meleg és párás.

Tbiliszi egyébként Budapesthez hasonlóan a gyógyfürdők városa. A 700 ezer lakosú város hegyek koszorújában 35 km hosszban terül el a Kura-folyó két partján. Földrajzi fekvése miatt „a folytonos harcok városá”-nak mondják Tbiliszit, a Szovjetunió egyik legrégebb városát.

A sportolók számára külön élmény a 10 000 férőhelyes új sportpalota megtekintése. A legmodernebb technikával készült sportpalota egyben fedett műjégpálya is. A 70 ezer fő befogadóképességű Dinamo futballstadion átépítés alatt van. Ugyancsak most épül a grúz főváros gyorsvasútja (metrója) is.

Este szállunk vonatra, s mire felébredünk, tiszta időben a Fekete-tenger végtelen csillogó vize tárul elénk —, háttérben a Kaukázus hófödte csúcsaival. Szébbnél szebb épületek, nyaralók, délszaki növények mindenfelé.

Következő állomásunk Gagra fürdőhely. A tengerpart itt már igen népes, nagy szanatóriumok és számtalan üdülő fehérlik ki a sűrűn ültetett délszaki növények közül. Jó órányi utazás után érkezünk meg a Fekete-tenger üdülővárosába: Szocsiba.

Szocsi nemcsak fürdő-üdülőhely, hanem hatalmas kiterjedésű tengerparti nagyváros is, ahol 56 szanatórium, 20 üdülő és 10 turistaház teszi lehetővé a dolgozók tízezreinek üdülését. Évenként ma már több mint egymillió ember üdül az egyébként 200 ezer lakosú Szocsiban!

A környék klímája igen kellemes. A téli hónapokban is legfeljebb +5—6 fokig hűl le a levegő, de előfordul, hogy +20 foknál nem megy lejjebb a hőmérséklet, s így egyes pálmafajták télen is virágoznak.

Szocsi közelében Maceszta fürdőhelyen —, ahova éppen kirándultunk — napi 5—6 millió liter 45 C°-os gyógyvizet használnak fel reuma, valamint különböző bőrbetegségek gyógyítására.

A „Dendrarj” botanikus kert bejárata Szocsiban

A mi jövőnk ...

„A párt egyik legfontosabb feladatának tartja, hogy már kora gyermekkortól biztosítsa a fizikailag erős ifjú nemzedék felnevelését, mégpedig a fiatalok fizikai és szellemi erejének harmonikus fejlesztésével. Ez szükségessé teszi a tömegsportok és a testnevelés minden fajtájának támogatását...”

(SZKP XXII. Kongresszusán elfogadott program II. fejezet, d.)

A XXII. Kongresszus meghatározta azokat a gazdasági, műszaki feladatokat, melyek biztosítani fogják a termékek olyan bőségét, hogy azokból mindenki szükségletei szerint részesüljön. Ez az alap és ehhez tartozik az emberek gondolkodásának, tudatának megfelelő átalakítása. A szocializmus építésének üteme kötelezővé teszi e fontos kérdés felülvizsgálását. A gondolkodás formálása, hosszú, kitartó, türelmes munkát kíván, hiszen még kell tisztítani a nevelés és a szórakozás eszközeit is a szinte észrevétlenül ráakodott idegen nézetektől, melyeket a múlt tanításai és a kapitalista környezet propagandája oltott belénk.

Amikor 1958-ban az előző idők tanulságaként az MSZMP művelődéspolitikájának irányelvei meghatározták a testnevelés és sportmozgalom legfőbb elvi feladatait, módunk nyílt, hogy a magunk területén is értékeljük a XX., majd a kommunizmust építő XXII. Kongresszus határozatait.

Ma már — miként minden — a sport is a népé. A sport, szocialista társadalmunk felépítményéhez tartozik, a dolgozó nép nevelését és szórakozását szolgálja. A párt, a kormány éppen ezért segíti ezeket a törekvéseket, melyek alapja egyre inkább az önzetlen társadalmi munka lesz.

A természetben töltött szabadidő, a rendszeres, sportszerű vándorlás kiváló nevelő eszköz, legjobb és talán legolcsóbb eszköze az egészség megővésének és az egyre növekvő szabadidő jó felhasználásának.

A kultúra más területéhez hasonlóan itt is van mit tenni. A kapitalista sportnak az volt a célja, hogy főleg a fiatalság előtt elködösítse a kizsákmányolás ellentmondásait, s a sporton kívül más ne is érdekelje, közömbösen nézze az elnyomott munkássztyál erőfeszítéseit.

Van-e a sportnak ma is ilyen „rejtett” célja? Nincs. A mi rendszerünknek nincs szüksége elködösítésre. Mi a hibákat nem palástoljuk el, hanem nyíltan feltárjuk.

fogunk az ebédhez, annál is inkább, mert magyar gulyást ígértek az üdülőben. Kissé szokatlan a pörkölt — zsíros, mazsolás lében — rizskörítéssel, de mivel jó levegőn jó az étvágy, elfogy a szokatlan ízű „magyar gulyás”.

Kényelmesen tesszük meg a viszszafele vezető utat fekvőhelyes kocsiban.

A sport ma már nem öncéú. Nem nézheti senki közömbösen a mások által elért eredményeket. Lehet-e aktív részese valaki a szocialista sportnak és versenynek, aki csak a gyengébb legyőzéséért lelkesedik? Várhatja-e, hogy a bajban őt is segítsék, ha ő nem segíti a lemaradókat?

A XXII. Kongresszus a mi perspektívánk, a mi jövőnk. És már keressük az utat, az eszközöket, hogy a Szovjetunióval együtt érijünk mi is a kommunizmusba.

A kommunista emberré-alakításnak egyik eszköze a természetbarát mozgalom. Amikor még csak „gyerekcipőben” járt nálunk a munkásmozgalom, már akkor is kivitte a munkásokat a korszmák bűzéből a természet csodálatos világába, ahol áldozatkész értelmiségiek tanították meg látni, tanították az elnyomottak igazára és arra, hogy nem elég az eszmében hinni: erő is kell a harc megvívásához. A természetbarátok kultúrfronton harcoltak, együtt, a munkássztyállal, melytől soha nem szakadhatnak el.

S a feladat ma is ugyanaz, persze megváltozott körülmények között. Egészséges életkedvünkkel, önmagunk és környezetünk nevelésével mi is részt akarunk venni a szocializmus építésében — és erőnk teljében akarjuk élvezni munkánk eredményeit.

Volt-e ezekről szó a XXII. Kongresszuson? Igen, volt. Nőni fog a szabadidő, már a kommunizmus alapjainak lerakásakor ingyenes lesz a közlekedés, szaporítani kell a vidéki üdülőket, turistaházakat. Még nem mindenki előtt világosak a feladatok. Még van hivatal és üzem, ahol félnek, hogy sokan lesznek a természetbarátok és újabb terhet, gondot jelentenek. Pedig a fejlődést nem lehet megállítani, csak segíteni lehet! Ehhez ad elvi és gyakorlati segítséget a XXII. Kongresszus, amikor a mi jövőnk útját is megmutatja.

Erős József

Korán reggel érkezünk Csapra. Az élelmiszer pavilonban elköltjük utolsó kopejkáinkat, majd udvarias vámvizsgálat következik. Most már bezárlhatunk a magyar szerelvénybe, s miután a Tisza-hidat elhagyjuk, két órával visszaigazítjuk óránkat. 8000 km-es túra után — ismét magyar földön vagyunk!

Szabó Piroska

Kék-tó — a Rica-tóhoz menet érintettük

A hatalmas Metallurg üdülőszanatóriumnál vagyunk. A beutaltak költségének 70%-át az állam fizeti, mindössze 30% költség esik a dolgozóra. Érdekessége az üdülőnek a nagy fedett uszoda, amelyet felhős időben a napsugarak pótlásaként felülről kvarclámpákkal világítanak meg.

A Szocsiban üdülők kedvenc kirándulóhelye Adler és Gagra fürdőhelyek. Különösen szép Gagra parkja, gyönyörű pálmáival; valósággal mesevilágban érzi magát az ember. Gagrából a tengerpartot elhagyva, a „Kék-tó”-hoz érünk, tiszta vize valóban kék színben játszik. Majd szerpentín úton haladunk tovább, s egyszerre csak — a természet játékaént — öreg ember arcmása tűnik szemünkbe, a szél és víz alakította ki sziklából!

A Szocsiban megforduló idegenek számára külön élmény a híres botanikus-kert, amelynek 80%-a örökzöld, de a szubtrópusi növények mellett északabbról származó növények is találhatóak: mintegy 800 különféle növény. Az arborétum kutató intézete újfajta növények nemesítésével és keresztezésével foglalkozik. Az egyik keresztezett pálmafajta, amelyet itt neveltek, a 12 C°-ot is kibírja. Látható itt amerikai palma, érdekessége, hogy édes tejet ad. Találunk olyan spanyol fát, amely télen hoz levelet, s azt tavasszal eldobja.

Újabb kirándulásunk az Ahun-hegyre vezet. A hegy 660 m magas, 31 m magasságú kilátóval. Sűrű növényzet között autóbusszal tesszük meg a 24 km-es utat. A kilátóból igen szép a körkialátás: egyik oldalon a tenger végtelen vize csillog, a másik oldalon pedig a Kaukázus hegyvonulata tárul elénk.

A kellemes túra után jó étvágyal

Milyen legyen a helyes útjelzés

Hozzászólás a „Nehéz eltévedni a Bakony vidékén” című cikkhez

vagy nagyobbak. Igaz, hogy a cikkíró megírta, hogy „a jelzések egyenletes szélességét a 4, illetve 2 cm-es ecset használata biztosítja”, mégis ezt még nem tartom elegendőnek. Bárhol járom az erdőt akár a Bakonyban, vagy más hegyvidéken, alig akadnak egyenlő nagyságú jelzések, mert ezek nagysága mindig a kiválasztott festési felület nagyságától függ. Bár itt nálunk a jelzések szélessége a cikkben előadottakból kifolyólag nagyjában egyforma, de hosszúságuk már nagyon is különböző. Ettől függetlenül szélesnek is tartom a sávok 4 cm szélességét, mert egy jelzés ebben az esetben 12 cm széles és legalább ugyanolyan hosszú vagy rendszerint még hosszabb, s így azok nagysága 150–250 cm². Nem is beszélve arról, hogy az olyan jelzések, mint amilyenek a képen is láthatók, melyek-

nél a nyíl mellett még szöveg is van, a fenti méreteket többszörösen is meghaladják.

Véleményem szerint az ilyen nagy jelzések esztétikailag nem szépek, a tájékozódást nem segítik elő jobban, sok esetben rontják a táj szépségét, zavarólag hatnak a szemlélődésben, s nem utolsó sorban több munkát és anyagot igényelnek. A kisebb, egyforma és jól elhelyezett jelzés éppen olyan biztos tájékozódást nyújt és a munka kisebb fáradtsággal és kevesebb költséggel elvégezhető.

Csehszlovákiai utazásaim során többször tanulmányoztam az ottani jelzéseket és azok festési technikáját. Nem tartom szégyennek, ha az e tekintetben talán élenjáró csehszlovák természetjáróktól veszünk példát. Ott minden jelzés, minden hegységben, városban és a hegycsúcsokon egyaránt szabványosan egyforma és kicsi. Két, egyenként 2 cm széles fehér sáv között 2 cm széles színes sáv, s mindez 8 cm hosszúságban, ami összesen 48 cm². Az előző és a mieinkhez hasonló jelzéseket lemezolták megfelelő színű festékkel és ma már a fenti nagyságú jelzések láthatók. Mindenki megnyugtatására közölhetem, hogy még a Magas Tátrában is, ahol a sziklarengetésben az ösvénynek sok esetben még a nyomát sem látni, de az ilyen kis jelzések teljesen elegendőknek bizonyultak.

Külön foglalkozom a tájékoztatótáblák és a nyilak elhelyezésével. Tény az, hogy barangolásaim során én is találtam megrongált és levert táblákat és nyilakat, én mégis azt javaslom, hogy térjünk át a szépen megfestett, ízlésesen elhelyezett tájékoztatótáblákhoz. Ha eddig gyakran fordult is elő vandalizmus ezen a téren, mégis az a véleményem, hogy a kezdeti nehézségektől nem szabad visszariadnunk. A jelzések éppenúgy, mint a táblák társadalmi tulajdont képeznek, miért is a társadalmi tulajdon védelmére hozott törvények és rendeletek ezekre is vonatkoznak.

A tábláknak ízléseseknek, az idő viszontagságaival szemben tartósnaknak és jó, kellő helyen elhelyezetteknek kell lenniük. Röviden, de világosan, érthetően kell tartalmazniuk az útirányt és az idő, illetve távolsági adatokat. Ebben is példát

AZ AUTÓKLUB, A VASAS ÉS VÖRÖS METEOR TERMÉSZETBARÁT AUTÓS-SZAKOSZTÁLYOK TÚRAPROGRAMJA

- Április 8. Budapest—Leányfalu—Vörösköszdika—Budapest.
- 15. Budapest—Dobogókő—Esztergom—Visegrád—Budapest.
- 25–25. Budapest—Miskolc—Lillafüred—Eger—Budapest.
- 29. Budapest—Üröm—Pilisborosjenő—Kevélyek—Budapest.
- Május 6. Budapest—Gyöngyös—Mátraháza—Galyatető (Vasas-ház)—Hasznos—Budapest.
- 13. Budapest—Budakeszi—Makkosmária—Ságváriliget—Budapest.
- 20. Budapest—Tihany—Budapest.
- 27. Budapest—Vác—Köspalag—Kisnóc—Budapest.
- Június 3. Budapest—Székesfehérvár—Balatonöszöd (Vasas Camping)—Budapest.

Az autótúrák gyalogkirándulásokkal egybekötötték.

Találkozás vasárnaponként 9 órákor az Autóklub előtt (Budapest, VI., Nagymező u. 20.)

A BUDAPEST SPARTACUS AUTÓSPORT-SZAKOSZTÁLY KIRÁNDULÁSI PROGRAMJÁBÓL

- Április 3–4. Budapest—Harkány—Siklós—Pécs rejtélyverseny—Budapest.
- Július 14–15. Budapest—Slótok—Keszthely—Balatonfüred—Budapest.
- Augusztus 5–6. Budapest—Szegedi Szabadtéri Játékok, Szeged—Budapest.
- Október 20–21. Budapest—Tokaj—Sárospatak—Budapest. (Jelentkezés a Budapesti Spartacus Sportklubnál: Bp. V., Váci u. 62.)

vehetünk talán a baráti Csehszlovákiától, ahol — a képen látható — ízléses kivitelezésű és gondos elhelyezésű táblák adnak mindenki számára pontos és megbízható tájékoztatást.

Javasolom tehát, hogy a cikkben említett egységes útjelzési előírást, melyről bevallom, eddig tudomásom nem volt, amennyiben fenti javaslataim meghallgatásra találnak, a Magyar Természetbarát Szövetség Elnökségének határozatával helyesbítsék és tegyék kötelezővé annak jövőbeni pontos maradéktalan betartását. Ebben az esetben csakhamar eltűnnek erdeinkből a zavaró „színfoltok” és természetjáróink még biztonságosabban barangolhatnak szépséges tájainkon, mert ehhez a kicsi, de szép jelzések és az ízléses és jól elhelyezett táblák kellő segítséget nyújtanak.

Komáromi Jenő
Veszprém

Jelen soraimmal a cikk „Hasznos tanácsok” részéhez óhajtok hozzászólni. Tévedés ne essék, nem helyteleníttem az ott elmondottakat, csupán javaslatként foglalkozom az abban előadottakkal.

Az útjelzés előkészítésével, bejárásával és technikai kivitelezésével teljesen egyetértek, csak azzal nem, hogy a jelzések az adottságnak megfelelően kisebbek,

NAPSZEMÜVEG

A DIVAT

Szebbnél-szebb
napszemüvegek
óriási
választéka

AZ OFOTÉRT BOLTOKBAN
ÁLLAMI ÁRUHÁZAKBAN ÉS A
FÖLDMŰVESSZÖVETKEZETEKBE

Abaligeti táj
(Boday felv.)

Egyre többen hódolnak napjainkban a „félelmet nem ismerők sportjának”, a barlangkutatásnak. Az Észak-Borsodi Karszt, a Bükk barlangjait százak faggatják, de lelkes, kitartó munka folyik országunk más részein is. Többek között hazánk déli csücskében, a Mecsek hegységben. Az aktív barlangkutatókon kívül sajnos csak igen kevesen ismerik munkánkat, s barlangjainkat, ezért, cikkemben ezekről szeretnék beszélni. 1945 után, az első barlangkutató csoport Pécssett Vass Béla, a neves barlangos vezetésével alakult. Lelkes és odaadó munkájuk nyomán újra járhatóvá vált az Abaligeti barlang, eredeti nevén Paplika. Nevét onnan nyerte, hogy az abaligeti pap a barlangnak már az 1700-as években ismert előüregében tárolta bizonyára finom borát. Azóta a pécsi barlangosok és az Idegenforgalmi Hivatal munkájá-

nak eredményeképpen a szép, cseppkőképződményes barlangba kikapított korláttal ellátott út vezet, s a látogatóknak vezető mutatja be a barlang reflektorral megvilágított rejtelmét. A barlang mellett pedig csónakázó tó, korszerű turistaház, camping várja a látogatókat, s mivel a barlang gyógyhatását is kimutatták, rövidesen bányász-szanatórium építéséhez kezdenek.

A szakmai tudásban és létszámában gyarapodott csoport ma főként az orfűi Vízfő-forrás barlangrendszerének feltárással dolgozik. Itt az abaligetinél sokkal nagyobb és szebb rendszer feltárással van kilátás. Sajnos a Mecsek nehezen adja tit-

kait. Már hosszabb ideje áll a kutatás a harmadik szifon előtt. Mélységben és hosszúságban elég szépen sikerült bejutnunk, de a végére még mindig nem értünk el. Reméljük, az idei nyár folyamán, korszerűbb felszereléssel sikerül győzelmet aratnunk. Azonban addig sem tétlenkedünk. Víznyelöket keresünk, bontunk, s a felszínt térképezzük.

Törökpincét még 1905-ben kezdte kutatni a Mecsek Egyesület barlangkutató csoportja. Feltételezésük szerint Törökpince a Paplika II. oldalával van összefüggésben. Mi nem értünk ezzel egyet. Izgalmas kérdés: kinek lesz igaza?! A Törökpince, habár különösebb képződményei nincsenek, mégis egyedülálló hazánkban, mivel cementálódott eredetű. Járatai

A Törökpince-barlangban
(Vass Béla felv.)

A PÉCSI BARLANGÁSZOK A MECSEKET FAGGATJÁK

Ahol a vad-pünkösdirózsa virít...

A hatos jelzésű Budapest—pécsi országos főútvonalon Mecseknádasdot elérve táruul élénk a vadvirágos Mecsek erdőborította hegyoldala.

Zengővárkony, majd Pécsvárad vonalát elérve, amikor élénk táruul a híres pécsváradai vár és a háttérben a „Zengő” 682 méteres bérce, páratlan szépségű táj közelében járunk. Itt tenyészik a vadvirágos Mecsek déli lejtőjén mint bennszülött jégkor előtti (preglaciális) mediterrán flóraelem a vad bazsarózsa, vagy hivatalos nevén vad pünkösdirózsa.

Ennek a rendkívül színpompás növénynek hazánkban egyedüli lelőhelye a Zengő déli lejtőjének tölgyesei és ennek aljában, a hosszúhetényi fennsíkban található. Görög eredetű tudományos nevét *Paeonia officinalis* (var. *banatica*) *Paeonia* görög istennő nevééről kapta. A növény földfeletti része a megtévesztésig hasonlít a kertjeinkben honos pünkösdirózsához, csak szimpla változata annak.

Április közepe táján 1—2 hetes melegebb napsütés után tömegesen jelenik meg, mintegy káprázatos biborszínű keleti szönyegként fedve a fennsík tisztásait. Virágása kb. három hétig tart. A környék népe igen szereti és értékeli ezt a különös vad virágot. A növény gyökere és zsíros-olajos magva a paeonin nevű alkaloidát tartalmazza. A gyökereiből készült főzetet a népi gyógyászatban epilepszia elleni görcsoldó teaként alkalmazzák. Magvaiból régebben hánytatószert készítettek, szíromlevelei értékes biborszínű festékanyagot tartalmaznak.

Kardos Győző

rendkívül szűkek és kanyargósak, s nagyon érdekes látványt nyújtanak. Dolgozunk a Paplikában is. A II. oldal felmérésével, és a szifon megkerülésével kísérletezünk.

Csoportunk zömét és eredeti magját az Idegenforgalmi Hivatal kutatócsoportja adja. Hozzájuk csatlakozott 1961-ben Egyesületünk, a pécsi Orvos Eü. TE. barlangkutató szakcsoportja, majd idén a pécsi BTC. barlangkutatói. S ezzel Pécssett első ízben nők is kerültek a csoportba.

Szakosztályunk minden tekintetben támogat bennünket. Munkánkról rendszeres beszámolókat tartunk, felvételeinket megmutatjuk társainknak, túrákat vezetünk a karsztvidékre, s ezzel is új társakat szerzünk. A nyár folyamán 1 hetes jósvafői campingezést, barlangjárás tervezünk.

Most már tehát sem emberekben, sem ambícióban nincs hiány, s reméljük, hamarosan új eredményekről adhatunk számot a munkánk után érdeklődőknek.

Bérces Viktória

Pécsi Orvos Eü. „Lendület” Osztály

Solvay-Hütte
4000 Meter

1. Biwak

Hörnli-Hütte
2892 Meter

A világ hat kontinensének meghódítása 1912-ben véget ért, amikor Roald Amundsen kitűzte a norvég zászlót a Déli Sarkon. Azonban a világ ismeretlen pólusainak felkutatása nem állt meg és a „hetedik kontinens a „nagy csúcsok világa” ellen mai napig is folyik a küzdelem.

A svájci Alpokban három megmászhatatlan, illetve legyőzhetetlen csúcsot tartanak számon az alpinisták — az Eiger, a Matterhorn és a Grandes Jorasses északi falát —, mégpedig télen. Nyáron ugyanis, csupán a kőomlás jelent akadályt, azonban télen a 40—50 fokos fagy súlyosbítja a mászási feltételeket. Az Eiger 1961-ben megadta magát, de a Matterhorn ezideig sikeresen ellenállt minden téli kísérletnek.

A Matterhorn Svájc és Olaszország határán emelkedik. Magassága 4477 méter és déli oldalról aránylag könnyen, nem egész egynapi mászással közelíthető meg. A hegy egyike Svájc legnépszerűbb reklámának, képe megtalálható papírszalvétán, képeslapokon és cigarettásdobozon. Csúcsára ma már kötélpálya is vezet, melyen naponta sokszázan utaznak fel, hogy gyönyörködjenek a csodás kilátásban.

A Matterhornt az alpinisták körében legendás tisztelet veszi körül. Ez annak köszönhető, hogy meghódítása a svájci csúcsok közül legutoljára történt csak meg, és Louis Trenker, film alakján keresztül világszerte ismertté tette első megmászójának, az angol Eduard Whimpernek és egy olasz hegyi útvezetőnek Jean Antoine-Carrelnek nevét.

Whimper 1861-ben látta meg először a Matterhornt és naplójába ezeket írta: „A hiszékeny völgylakók, akik a Matterhornt nemcsak a környék, de az egész világ legmagasabb hegyének tartják, azt mesélik, hogy csúcsán egy romváros található, melyet „félelmetes szellemek laknak”. Whimper a csúcs meghódítására jól felszerelte magát, különleges hordozható sátrat, mászóvasakat és összerakható fémlétrát szerkesztett. 1861-ben kísérte meg először a hegymászást, és ezt még hétízben eredmény nélkül ismételte meg. Egyízben Carrellel együttesen kísérleteztek, majd szétváltak és külön-külön küzdöttek a csúcs meghódításának elsőségéért. Whimper nyert. 1865. július 14-én déli két órakor hat társával, az angol Lord Douglas, Hudson, Hadow és a svájci hegyvezetők Michel Croz, Taugwalder és annak fia kíséretében jutott a csúcsra. Megnyerték a küzdelmet. De leszállásnál szerencsétlenség történt, Douglas, Hudson, Hadow és Croz lezuhantak a mélységbe. Ők lettek a Matterhorn első áldozata, kik-

nek sorsát mostanáig még 250-en követték.

A Matterhorn igazi nehézsége azonban az északi oldal sziklafala, mely Wallis falu fölött 1100 m magasan mered az ég felé!

Két osztrák kísérte meg először megmászását 1923-ban, de visszafordultak. Még sokan próbálkoztak hiába, míg 1931 augusztusa első napjaiban a Zermatt-völgy felől két testvér Münchenből 568 km-t kerékpározva, kiváló felszereléssel, de összesen egy darab szalonnával és egy velmi kenyérral zsákjukban, nekivágtak a falnak. Nevük Franz és Toni Schmid volt.

Július 31-én hajnalban indultak és vérző és megfagyott ujjakkal kapaszkodtak felfelé. Első éjjelüket alig egy négyzetméternyi területen töltötték vacogva. Másnap délután két órakor, 33 órányi kapaszkodás után fennálltak villámlás, dörgés és hólavínak zúgása közepette a csúcson.

A testvérek kitüntetését kitüntetés után kaptak, közte a Nemzetközi Olimpiai Bizottság aranyjelvényét is. Toni ma is él, Franz azonban csak egy évvel élte túl a dicsőséget, 1932. májusában a Wiesbach—Horn északi falán lezuhant.

És így következett el 1962. február 3-a. A csúcs alatti Hörnli kunyhóban (2892 m) összetalálkozott három társaság. A svájci Itti von Almen és Paul Etter, akik már egy hete vártak a jóidőre, a német Werner Bittner, R. Kauschke és Peter Siegert, valamint az osztrák Erich Krempke és Leo Schlfimmer. Amíg a kedvező időre vártak, elhatározták, hogy nem fognak versenyezni, hanem 50 m-re egymásután indulnak és egyszerre mászzák meg a hegyet. Tudták, hogy a versenyzés ezen a jégfalon biztos halált jelent.

Február 3-án szombaton, hajnali 4 órakor indultak útnak, elől a svájciak, legutoljára pedig a németek. Hétfőn, harmadnap délelőtt 11 órakor a svájciak felértek a csúcsra, hova délután 4 óráig sikerült felérni a többieknek is. Elve értek fel mindannyian, de a hegy megkövetelte így is a maga adóját, a svájci Allmennek az arca, kezei és lába, a német Bittnernek és Kauschkenek a lábujjai fagytak le.

„A fagyást két dolog okozta” — mondta Allmen. — „A fal első harmadán elvesztettem a mászóvasaimat és nem vált be a gyapjúkesztyű helyett használt selyemkesztyű sem.”

A csúcson száz kilométeres sebességgel száguldó hóvihar fogadta őket, de egyikük sem fázott. Fűtötte őket az elégedettség és a büszkeség. Az emberi akaratérő és ügyesség ismét diadalmaszkodott a természet újabb „féhér foltja” felett.

Harc

a MATTERNHORN-
nal

MENNYI SZÉPSÉGET S EMLÉKET REJT E TÁJ

A VÉRTES ALATT JÁRUNK

A Vértés alatt, pontosabban a Vértés, a Velencei- és Budai-hegység között löszborította, hullámos halomvidék helyezkedik el. Változatossá a Balatonnal egyidős, de már feltöltődött medencék és a Tataváli törés teszik, amelyben a Váli-víz csordogál dél felé. Tavaszsi pompájában tündöklő völgyét jobbról és balról is bájos, zöldellő dombor kíséri, helyenként facsoportokkal élénkítve. A völgy felett még hajnalból itt felejtkezett párák úsznak reggelente, melyből csak a patak mellett sorakozó nyár- és fűzfák csúcsa látszik ki, míg alatta szerényen húzódnak meg a völgy üde-zöld rétjei. Megkapóan szép és nyugodt táj.

Vál közelében már belengi a tájat a romantika itt élt nagy költőjének, Vajda Jánosnak az emléke.

Lassú szekerek és a szél segítségével, talán évszázadok óta egyre mélyülő típusos löszmélyút vezet ki a faluból, egy dombor gerincén Vajda János háza felé. A gerincről szépfekvésű völgy tárul fel, melyet erdős dombok kereteznek. A híres váli erdő ez, hatalmas, öreg tölgyekkel. Ismertté Vajda János tette hallhatatlan költeményével,
„A váli erdő”-vel:

„Odabenn a mély vadonban,
A csalános iharosban,
Félreeső völgy ölében,
Sűrű árnyak enyhelyében,

Oh milyen jó volna ottan,
Abban a kis házikóban
Élni, éldögélni szépen,
Békességben, csöndességben.”

A völgy aljában, az erdő szélén könnyű megtalálni a költő házat, ahol gyermekkorát töltötte, s ahová mindig visszavágyott. Földszintes, fehérre meszelt, erdészház kinézetű épület. Mellette hatalmas fenyvek állnak őrt, udvarán öreg olajfa áraszt finom illatot. A ház falán emléktábla, belül múzeum.

Amíg az emlékek között nézelődünk, eszünkbe jut egy humoros történet Vajdáról, melyet maga mesélt egyszer társaságban, az ő zsörtölődő módján végzetéről, mely őt üldözi mindenben. Meg kell hagyni ugyanis, hogy költőnk meglehetősen pesszimista világnézetű volt, amely nemcsak szerencsétlen egyéni életéből, hanem a haza ügyéért folytatott harcának eredménytelenségéből is forraszott.

Pesten történt vele, hogy elhatározta, nem csináltat magának nyári ruhát. Ennélfogva, mint mesélte, természetesen pokoli meleg lett a nyár.

Öreg platán az alsúti arborétumban

A volt Habsburg-kastély helyreállított homlokzata

— Jó lenne ugye egy kis eső — kérdezte Vajda Hazay szabótól.

— Bizony jó lenne — felelt ő izadó homlokát törülgetve.

— Meglesz 24 óra alatt, ha...

— Ha?

— Ha addigra elkészít nekem egy világos nyári ruhát. Amint észreveszi az idő, hogy nekem nyári öltözetem van, tüstént megered az eső. Csak éppen ezt lesi, meglássa. Olyan világos legyen a ruha, amilyen csak lehet... az jobban felingerli az időt.

Másnap Hazay uram inasa pontosan beállította a ruhával a költő lakására. Föltette a ruhát és megveregette jóakaratóan a fiú vállát:

— No, most, fiam szaladj, ahogy a lábod bírja, haza.

Nem akarnám, hogy megázzál útközben.

Az inasgyerek elloholt, ő pedig az ablakba állt és onnan nézte, amíg a fiú befordul a Hatvani utcába.

— Szaporábban fiam! — kiáltott utána, majd ő is lesétált az utcára. Ebben a percben kibukott egy sötét felhő orra a háztetők felett... még pár lépés... az egész égbolt fekete... mire a Hatvani utcába ért, már csak futva tudott elérni Hazay uramhoz. A nyári ruha csurom víz volt.

— Megtörtént, mondta... és most küldjenek el valakit a régi ruhámért.

Így üldöz engem a világon minden, fejezte be a rá annyira jellemző történetet Vajda.

Visszatérőben a völgy feletti domb gerincéről még vissza tekinthetünk a költő boldogságának idilli szigetére. A dombor másik oldalán megpillantjuk az országot, mely a Tata-váli törésvonalban egyhén kanyarogva tör Alcsút felé.

Néhány km után feltűnnek az arborétum növénycsodái.

A parkban érdemes megállni a volt Habsburg-kastély háborús pusztulásból megmaradt falai előtt. A Pollack Mihály tervezte klasszicizáló kastély helyreállított, nemes ízlésű, ion-oszlopos portikusa és homlokfala méltósággal áll őrt az eltűnt épület alapfalai fölött, melyet már birtokbavett a buján tenyésző növényzet. Mögötte még emberi beavatkozás után sóvárog a romos neogót kápolna, melyet a soproni Stormó tervezett.

A 70 holdnyi arborétumban a sétáló egymás mellett csodálhatja a Föld legkülönbözőbb tájairól származó növényeket.

Látni vérbükköt, japán páfrányfenyőt, óriási platánt, hamisciprust, fehér tölgyet, hársfélét, a mocsári ciprus érdekes légzőgyökereit a tó partján, melynek vizében különleges, szomorú nyár- és fűzfák nézgetik magukat. A kert egyszerre esztétikus és tanulságos. Élő természetrajzi múzeum. A patak felett kovácsolt vasrácsú híd vezet a szigetre, miközben elhaladunk a fenyőfa óvoda mellett, ahol a kis csemeték növekednek, hogy évek múlva a Vértés erdeiben árásszanak finom fenyő és gyantallatot.

A különleges idilli természeti környezet Homoki Nagy Istvánt is arra csábította, hogy legújabb természet-filmjét itt forgassa. A park csöndjét csak a szél és a madarak dala veri fel.

Nehezen lehet elszakadni az illatok, színek és formák e különös együttesétől. Erdemes elsétálni a park szomszédságában, a csaplári erdőreszen, védett lombhajlatban álló óriási libanoni cédrusfához, mely hazánkban a legidősebb a maga fajából.

Mielőtt azonban elérnénk a cédrust, egy hatalmas öreg bükk vonja magára a figyelmet. Egy ló emléket őriz. A kastély valamikori gazdag Habsburg ura kedvenc lovával vágatott itt, mikor a ló megbotlott és lábát törte. Ezen a helyen lőtte agyon, és emlékére ültette a fát.

Ha a térképre nézünk, turistának nem ígér sokat ez a táj, lám mégis mennyi szépséget, művészeti és irodalmi emléket, érdekes történetet és ritka növényfajta rejt.

Balogh Ferenc

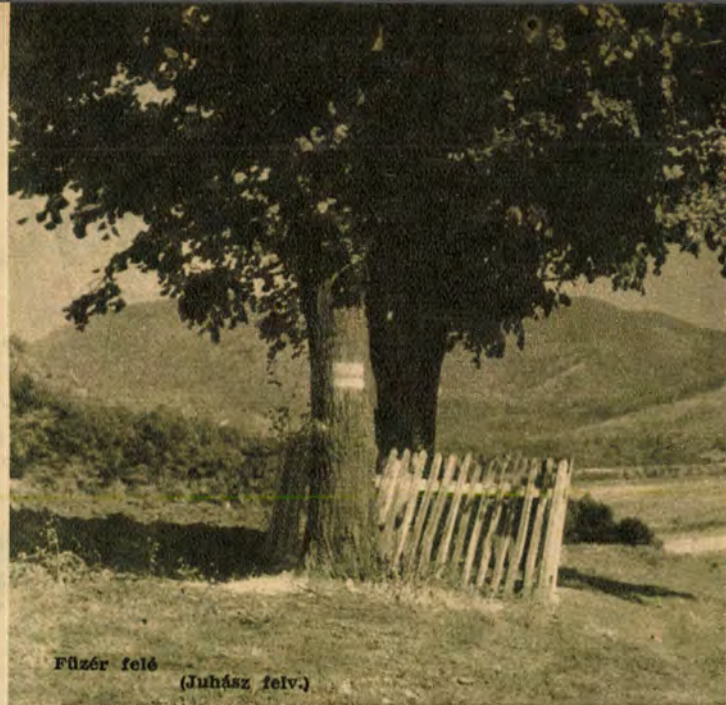
A széphalmi Kazinczy emlék-
múzeum
(Dr. Mosonyi Tibor felv.)

Az újhelyi Sátorhegy lassan elmarad mögöttünk, s balról felmagaslík a Nagy Hallgató komoran örködő sötét kúpja. Jobbról lapályos rét fut a Ronyva patakig, harsány-zöld mezéjét teleszórtá a tavasz a mocsári gólyahír arany csillagocskáival.

A hegyek alján országút és kisvasút halad egymással párhuzamosan legészakibb kistájunk, a Zempléni-hegységbe ékelt medenceszerű Hegyköz felé. Az enyhén emelkedő országúton Széphalomnál lépi át a táj külső kapuját a vándor, s Petőfi intése szerint elzarándokol irodalmunk „szent öregének”, Kazinczy Ferencnek sírhelyéhez.

Ezen a zarándokúton persze maga Petőfi a kaulauzunk. „Újhelytől félóránnyira éjszak felé esik Széphalom — írja útilevelében —, Kazinczy Ferenc egykori lakása. Nevét megérdemli, mert festői szépségű táj. Különösen pedig szent hely, szent az öreg miatt, kinek itt van háza és sírhalmja. Kötelessége volna minden emelkedettebb lelkű magyarnak életében legalább egyszer oda zarándokolni, mint a mohamedánnak Mekkába. „Huszonöt évig élt a költő széphalmi kúriájában, melynek pitvarából „szép formájú nagy hegyeket” látott maga előtt. Huszonöt éven keresztül Széphalom sugározta szerte a hazába a nemzeti újjászületés programját és szellemét, a zsupfedeles Kazinczy-udvarház a magyar irodalmi művelődés messzivilágító központja lett. Az 1831. évi kolera ragadta el Kazinczyt, s mikor Petőfi 1847 júliusában sírjához zarándokolt, a széphalmi ház és park már „a pusztulás és feledés legszivszagatóbb, legelkeserítőbb képét” mutatta.

Azóta teljesen porrá omlott a Kazinczy-kúria, de helyén görög ízlésű hófehér mauzóleum áll, Ybl Miklós klasszikus szépségű alko-

Füzér felé
(Juhász felv.)

tása. A mauzóleum kápolnaszerű belsejében kis múzeum elveníti meg a költőt és korát. Az antik templomocskára emlékeztető emlékmúzeumtól ritűgöző gyertyán-sor vezet a sírokig. Vén fák sátorában, „zöld fáknak alatta” pihen családja körében a költő, immáron 130 esztendeje. A síron, melyre Petőfi letérdelt, dúsan sarjad az új fű és seregestül virágzik a vadszázsorszép, s nyugat felől azok a szépformájú nagy hegyek az örökkévalóság nyugalmaival tekintenek a hantokra.

Ezek a sátor, kúp- meg harang-alakú hegyek egyre közelebb jönnek, amikor Mikóháza és Felsőregmec között átléptük a Hegyköz tulajdonképpeni kapuját. A Nagymilic csaknem 900 méterig emelkedő gerincének déli lábától a Bózsva patak völgyéig, karéj alakban terül el a dimbesdombos Hegyköz. Északról, nyugatról, délről erdőbozontos nagy hegyek koszorúja öleli körül, csupa kialudt tűzhányó, keletre nyílik csak ki a táj a Ronyva felé, hová a hegység első belsei vizeit hordja most tavaszi hévvel a fürge Bózsva.

Az erdős kúptól körülfogott hosszúkás medencében tizenennyolc falucska üldögél a lapos földhátakon, s a betorkolló patak-völgyek alján. Ennyi a Hegyköz. Panorámája teljes egészében feltárul az északi országhatáron soraközó hegyormokról. Tárva-

A tavaszi HEGY

nyitva fekszik el mélyen alattunk az idilli szépségű kistáj, s minden részletét készséggel megmutatja. A szántók sávjaitól tarka széles medence egy-egy beöblösödésében, hegyek aljába, erdők szegélyére települt Füzérkajata, Füzerradvány, Vilyvitány, Nyíri, Füzérkomlós, Füzér, s legmagasabbra a tatárivadékok lakta Pusztafalu, mely igen ősi népi dalkincset őriz. A Bisó patak mentén Filkeháza és Pálháza, a Nyíri patak partján Kisbózsva háza futnak. A zempléni

Kilátó
pat

Zempléni fenyves-
erdő
(Nedeczky felv.)

gibb nemesérc-lelőhelyünk. A XV. és XVI. században virágzó arany- és ezüstbányászatára emlékeztet a gótikus református templom felirata:

Régen város volt e helyen, Sigmond király idejében, Két templomok, nagy töltesek, Arany bányák és sok ércek.

Vésővel és kalapáccsal vajták évszázadokon át az ezüstös és aranyos pirit tartalmú kőzetet a telkibányaiak. Fakerekű kocsikon, fasíneken tólták a felszínre a tárókból, aranytörökben dolgozták fel, s a tiszta nemesfémeket firenzei megvelencei kereskedők hordták szét Európába. Négy száz évvel ezelőtt a vájatok elérték a vizet, a bányászat abbamaradt, s a népes Telkibányából alig ezer lelkes szegény hegyifalu lett mihamar. Ma azonban újra folyik bányakutatás Telkibányán, mint ahogy az egész Zempléni-hegységben nagyarányú vizsgálatok folynak a föld alatti kincsek felderítésére.

Ahol Telkibánya felől a Hernád völgyébe torkolló hegyközi út keresztezi a tokaji—kassa—krakkói hajdani nagyutat, oda települt szabadalmas Gönc városa, ez a nyolcszáz éves múltra visszatekintő, felvidéki jellegű kereskedő-városka. A hegyaljai bornak köszönhetette egykori városi rangját.

A Hegyközt a Hernád völgyétől elválasztó nagy

erdőség mélyén bújik meg Kékedfürdő, az ország legcsendesebb, legeldugottabb, legidillikusabb gyógyhelye. Kékesvízű langyos forrásában a legenda szerint Mátyás király is gyógyíttatta egykor a csúzákat. A kékesi Mátyás korabeli műemlék-kastély és a közeli Mátyás király kútja is őrzi az e tájon vadászató Corvin emlékezetét. Sűrű erdők mélyén rejtőzik Hollóháza is, ahol a rege szerint Szilágyi Erzsébet levélvivő hollója útjában megpihent. Több mint 125 éves kerámiagyárában hófehér kaolinból égetik az élénk színű virágmintákkal ékes majolika-árúkat, a régi magyar sodrony-zománc díszítésű vázákat és kézfestésű díztárgyakat.

A hegyközi medence északi kis öblében szántóföldek közepéből meredek hegykúp szökken a magasba. Andezit bérceit szépségesen koronázza a gótikus füzéri várrom. Falai még magasan állanak, csillagboltozatos kápolnájának négy csúcsíves ablaka épen tekint alá a Bózsva völgyére. A kápolna alatti dongaboltozatos teremben rejtegette a mohácsi vész után a királyi kőmestert Péter, aki az Abák és a Drugethek után a XVI. században a várat birto- kolta. A Rákóczi szabadság-

harc idején robbantották fel Füzért is a németek, de sok finom részlete mind- máig megmaradt.

Füzér a Hegyköz szíve. Vára alól a tavaszi vizektől duzzadt Nagypatak mentén kapaszkodunk fel a Zempléni-hegység legmagasabb csúcsára, a Nagymillierre. Alpesi hangulatú hegyi legelőkön, magasra felnyúló réteken át, torzonborz fenyőkkel tarkított öreg lombdombokban vezet az ösvény.

A Nagymillier különleges varázsu, teljesen kárpáti jellegű hegyvidéken magaslik fel. A meg-megnyíló erdei tisztások havas aljevegőt árasztanak, a fennsíkok hatalmas irtásréteji magashegyvidéki legelők hamvasságával és nagy- szerűségével nyúlnak el.

Az országhatáron álló fatoronyból a lengyel határ-hegyekig nyitott a táj. Jobbra a Vihorlát vulkáni tömege, mögötte a Keleti-Beszékidek redős homokkövönulata kéklük, északon különleges élességgel tűnnek elő a Magas Tátra cápafojai. Nyugaton szélesen nyílik ki a Hernád völgye, s lent, messzi délen előrsként áll az Alföld peremén a tokaji Kopasz.

A nap gyengéd tavaszi fénye fátyolozza körben a képet.

Antalfy Gyula

sáros-
árból
en felv.)

Ohuta
(MTI — Jára felv.)

A FEJLŐDÉS TŰKRE

(NÉHÁNY SZÓ AZ ÚJ VERSENYSZABÁLYZATRÓL)

Egy évi szívós munkának és sok-sok tárgyalásnak az eredményeként rövidesen megjelenik a versenyszabályzat új kiadása. Ebből az alkalomból érdekes összehasonlításokat tehetünk az eddig kiadott szabályzatok között. Minden új kiadás egy-egy határátköve a tájékozási sport fejlődésében.

Néhány számadat jól jellemzi a fejlődést:

kiadás éve	címcszó	oldal (A.5)	ívtérjedetlem
1951	6	45	1,5
1953	66	75	2,0
1956/57	170	111	3,5
1962	205	170	5,5

Látható, hogy kiadásról kiadásra több és több tapasztalat halmozódott össze, növekedett a terjedelm. Úgy gondoljuk, hogy ez a bővülés tovább már nem tart és csak kisebb pótlások lesznek szükségesek.

A szerkezeti változásokról azt állapíthatjuk meg, hogy minden kiadás jelentős változást ment át, minden kiadás áttekinthetőbb formába öntötte a szabályokat.

A jelenlegi kiadás tartalmi változásai négy csoportba sorolhatók:

a) Tudomásul kellett venni, hogy a tájékozási versenyzés ma már nemzetközi sport. Már 1960-ban egységes nemzetközi versenyszabályzatot fogadtak el a szocialista országok, 1961-ben pedig megalakult a Nemzetközi Tájékozási Szövetség, amely az idén már az új nemzetközi szabályok szerint rendezi meg az Európa-bajnokságot. Az új szabályzatban tehát a legmagasabb szintű versenyek követelményeinél alkalmazni kellett a nemzetközi szint előírásait.

b) A megfelelő szabálypontokba be kellett építeni a legutóbbi kiadás óta hozott döntvényeket.

c) Az elért színvonal és rendezéstechnikai színvonalnak megfelelően át kellett alakítani egyes szabálypontokat. Ilyen lényeges változtatás pl. az, hogy az ellenőrző bíró nem a hibás pontot törli az értékelésből, hanem az egész versenyszakasz eredményét megsemmisíti, ha szabálytalan az ellenőrző pont elhelyezése.

d) Végül új fejezetként bekerült a szabályzatba az egyéb természetjáró versenyek szabályozása. Lényegileg egységesítettük az alapfokú tájékozási, ügyességi, valamint elméleti versenyek rendezését, értékelését.

Sok egyéb lényeges változást tartalmaz még az új versenyszabályzat, amelyekre következő számunkban részletesen visszatérünk.

SZÁSZ KÁROLY,
az Országos VT elnöke

Új bajnoki rendszer

A tájékozási versenyzés bajnoki és versenyrendszerének kialakítása élenként foglalkoztatja a természetbarát szervezeteket. A kérdés jó megoldása a sportág fejlődésének egyik határátköve. A rendszer kialakításánál két lényeges kérdésben kell dönteni.

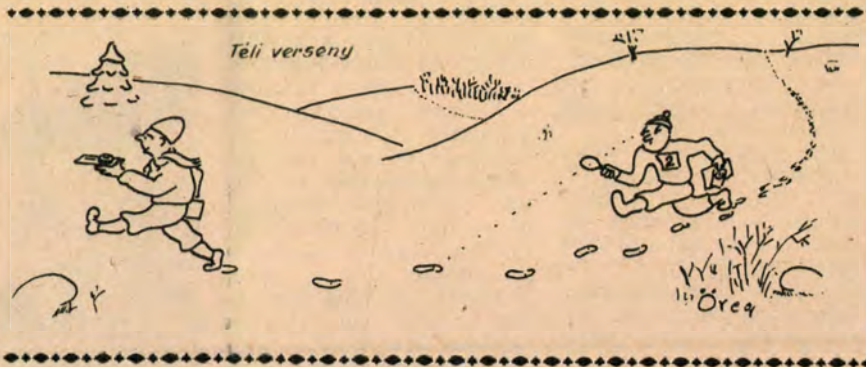
Az egyik lényeges kérdés a versenyek szerkezeti felépítése, vagyis az egyéni vagy csapatversenyek kérdése. Ezzel kapcsolatban két irányban osztották meg a vélemények. Az egyik szerint, mivel a tájékozási képesség egyéni képesség, a sportág lényegében az egyének sportja; a bajnokságokon az egyéni képességek jussanak érvényre. A másik vélemény szerint csapat-tájékozási (járőrverseny) is lehetséges; a bajnoki rendszerben a csapatteljesítmények jussanak érvényre.

Sem kizárólag az egyéni, sem kizárólag a csapatverseny felé mutató irányvonal nem támasztható kellőképpen alá. Valójában egyéni, s egyszerűsmind csapatteljesítmény is lemérhető a sportágban. Az I. osztályú szinten rendezett versenyeken az egyéni képességek, míg a II. és III. osztályú versenyeken a csapatteljesítmények jussanak érvényre. Ez a felépítés többek között anyagi és személyi megtakarítást is jelent.

A másik lényeges kérdés, hogy mennyire mutasson előre a kidolgozandó rendszer, vagyis milyen követelményeket támasszon a rendező szervezetekkel szemben. A területi szövetségek nem állíthatók máról-holnapra olyan követelmények elé, amelyeket nem tudnak teljesíteni (minden osztály és korcsoport részére a bajnokságok megrendezéséhez megfelelő számú versenyző és versenybíró gárda szükséges). Minden esetre a jelenlegi rendszerteljesítést nem lenne helyes „rendszeresíteni”.

E tekintetben úgy gondoljuk támasszon az új bajnoki rendszer az eddiginél nagyobb, de teljesíthető igényt és legyen egységes. Adjon ösztönzést különösen a III. és II. osztályú bajnokságoknál a rendszeres testedzést végző sportolók számának növeléséhez, az I. osztályú bajnokságokon segítse az egyéni képességek kibontakozását is. E két követelmény szerkesztészi ki egymást. A tömegek nevelése és az élsport az egységes egészet alkotó magyar testnevelési és sportmozgalomnak egyaránt része, egymással szoros kapcsolatban és kölcsönhatásban van. Ebben a sportágban is szélesednie kell a tömegbázisnak a legkiválóbbaktól az alkalmi sportolókig.

Sz.

Szakosztályunkban az egyesületi élet a tél folyamán sem szünetelt. Hetenként megtartottuk a szokásos összejöveteleket, amelyeket gyakran előadásokkal, diavetítésekkel tettünk változatosabbá. Az év elején megkezdődött a versenyzőképzés, és reméljük hogy ennek eredményeképpen az idei versenyeken új versenyzőink megállják majd a helyüket. A fényképek a legutóbbi versenyzőképzési foglalkozáson készültek.

Matuska Ilona
Mosonmagyaróvár, Vegyipari TO

Estefelé nagy a sürgésforgás a Vasas székházának két földszinti szobáskájában. A természetbarát mozgalom lelkes hívei: turista osztályok vezetői, gazdasági felelősök, oktatók, túravezetők egymásnak adják a kilincset. Sokszor annyian vagyunk itt, hogy ha egy be akar jönni, másikkal ki kell menni a szobából.

Lépést tartani!

Es ezek csak aktivisták... Hol vannak még a Vasas természetbarát mozgalom közkatonái, az egyszerű turisták? Nohát, azok csakugyan nem férnének be ide, de még az egész székház valamennyi szobája is kevés volna nekik. Ma már 14 ezer tagja van a Vasas természetbarát mozgalomnak. 1957-ben 2800-an voltak. Öt év alatt tehát megötszöröződött a számuk.

14 ezer... Elgondolkoztató szám. A rideg ötjegyű szám mögött meleg emberi vágyak, elhatározások, óhajok, elgondolások lappanganak. A város vágyódása a természethez. Nem Rousseau-i értelmű visszavágyódása, hanem szövetségi kézfogás az örök baráttal, a természettel.

A 14 ezer, más szempontból is elgondolkoztató szám. Jókora munka lehet ennyi természetbarátot nyilvántartani, papírokkal ellátni, kéreseiknek eleget tenni.

Ezekről a dolgokról beszélgettünk *Bartos Gyulával*, a Vasas Természetbarát Egyesület főtitkárával.

— A mozgalom taglétszámának rohamos növekedése — mondja — olyan helyzetet hozott létre, mint amikor két gyalogló közül az egyik nagyobbakat lép a másikkal, aki kénytelen szaporázni lépteit, nehogy lemaradjon. Nekünk is „lépést kellett váltanunk”, ha azt akartuk, hogy ne maradjunk le, és a nagyszerű, egészséges növekedést a mozgalom javára kamatoztatni tudjuk. Ezért egyesületünk elhatározta, hogy 1962-t a szervezeti megerősítés esztendőjének tekintti. Ebben az évben rendezzük sorainkat, vezetőket keresünk és képezünk. Az idén osztályvezetőink többsége, de talán valamennyi, elvégzi a szükséges vezetőképző tanfolyamot. A gazdasági felelősök, a felülvizsgáló bizottságok tagjai is komoly iskolán vettek részt. Ami a túravezetőket illeti, most sem rossz a helyzet, mert egyesületünkben minden 20 tagra jut egy túravezető, de szeretnénk elérni, hogy számuk megkétszereződjön. Jelenleg is 200-an vesznek részt hathónapos túravezető képző tanfolyamunkon. Azokra is gondolni kell, akik már vizsgáztak, lehetőségeket kell adni továbbképzésükre. Tudományos kutatókból, földrajz-, történelem tanárokból és más szakemberekből munkaközösséget hozunk létre. Ok fogják — de kint a természetben, — oktatni vizsgázott túravezetőinket, geológiai, botanikai, régészeti,

14.000!

VASAS ÖRÖMÖK VASAS GONDOK

Épül a turistaház

és más ismeretekre, no meg arra is, hogyan kell ezeket az ismereteket élvezetesen, népszerűen a természetjáróknak továbbadni.

A torony meghódítása

Három hegységben három hatalmas területet bízta a Vasas természetbarátok gondjaira. Utjelzések, forrásfoglalás — számtalan apró feladat, — nem mondjuk, hogy gond, mert akik csinálják azoknak öröm ez a védnökség. Oltalmazni a természetet, amely maga is oltalmaz bennünket, csakugyan lelkesítően romantikus megbízatás. Meg sem próbálunk elmerülni a Vasas turisták munkájának ezernyi emlékében, a sok tarka kalandban és a sokszor nem is tarka, hanem nagyon szürke munkateljesítményekben.

Mégis egyet ragadjunk ki a sok közül. A pécsi turisták nevéhez fűződik. A keleti Mecsekben elhagyatotlan állott egy régi transzformátor-torony. A Vasas természetjárók sokszor jártak arra és addig nézegettek, amíg egy szép napon a torony új színben tűnt fel előttük. Hiszen ebből turistaházat is lehetne csinálni — gondoltak egy nagyot pécsi sporttársaink.

Túlzás volna azt mondani, hogy meglátni és megcsinálni egy pillanat volt csupán, de mindenesetre a gondolatot hamarosan követték a tettek. Először elfoglalták a trafótoronyt. Azután berendezték ideiglenes turistaháznak. Majd vérszemet kaptak és mindig hozzáépítettek egy darabot. Most már odajutottak, hogy a trafótorony lett a lépcsőház, mellette kialakult a komplett menedékház és nemsokára hideg-

meleg vízzel, villanyvilágítással, minden kényelemmel várja a sportolókat. Sok munka volt vele, sok vasárnapot áldoztak rá, háromnegyedrészt társadalmi munkában készült. Amíg az asszonyok — ki tudja honnan szerzett — gulyáságyúknál főzték az ebédet, addig a férfiak keverték a maltert, rakták a falat. Követésre méltó példa.

Vad evezősök és vad szakosztályok

A Vasas Természetbarát Egyesületben már megtaláljuk az összes turista szakosztályt: a vízi turistákat, a sízőket, az autóturistákat, a kerékpárosokat, a barlangászokat, a sziklamászókat. Egyik-másik szakosztály bizony nehézségekkel küszködik. A sízők az időjárással vannak megakadva, a barlangászás költséges mulatság, a kerékpározás iránt mintha csökkent volna az érdeklődés. A legnagyobb fantázia a vízi túrában van. Itt viszont az a baj, hogy sok vízben, hivatalban félig-meddig illegális alapon működik az evezős szakosztály, sportkör nincs, oda nem tartoznak, de a természetjárókhöz sem csatlakoznak, hanem élnek a maguk külön életét. Ez sokszor nagyon kényelmes, mert pénzgazdálkodásukat senki sem ellenőrzi, kis klikkek keríthetik birtokukba a csónakokat és a csónakházakat és léleik oda be nem teheti a lábát. Rengeteg még a vadevezős is, akit be lehetne vonni a természetbarát mozgalomba.

A lehetőségek tehát még nagyok. A tapasztalt, erős vasas turistamozgalom minden bizonnyal kiaknázza majd ezeket a lehetőségeket is.

N. S.

*Tavaszi
pihenés,
szórakozás
a turistaházakban!*

TURISTAHÁZAK:

a Budai, Pili, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékén és a Mecsek hegységben.

KELLEMES * KÉNYELMES

Érdeklődés:

A TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALATNÁL

Budapest, VII. Lenin körút 55.

Telefon: 224-230, 224-412

Melegedőhelyek

Azoknak a „megrögzött” turistáknak, akik novembertől márciusig sem akarják szögére akasztani a bakancsukat — és ilyenek egyre többen vannak —, legalább egyszer napközben fűtött, fedett helyre van szükségük. A közeli budai hegyek kivételével általában a turistaházakra vagyunk utalva. A falvakban ugyanis többnyire éppen 12 és 4 óra között zárva vannak az amúgy sem túlzottan barátságos „kocsmahivatalok”. Ezért nagyon jó lenne, ha néhány helyen létesülhetne egy-egy melegedőház.

Ezeket a kijelölt melegedőhelyeket egy-egy egyesület, vagy nagyobb osztály gondolhatná. Vasárnaponként 10—4 óráig lenne ott célszerű inspekción tartani. Eleinte — kísérletképpen — 5—6 ilyen melegedőt kellene létesíteni, pl. az egyesületi kulcsosházakban, Viktor-kunyhóban, vagy Pap-réten stb. A közeli helyeken még turistaházak közelében is érdemes ilyeneket létesíteni, hiszen a kőhegyi házban pl. gyakran egyáltalán nem lehet leülni, tehát pl. a Hubertus-kunyhó, vagy a volt Acsay-ház —, ha legalább vasárnap nappalra vissza lehetne kapni —, igen jó szolgálatot tehetne.

Vízitúra szervezés

Mind az országos, mind a budapesti szövetségnek van vízitúra bizottsága. Ezek jelenleg főként két dologgal foglalkoznak. Egyrészt szerveznek olyan nagyszabású akciókat, mint a nemzetközi Duna-túra, vagy a Nagy Kör, másrészt viszont olyan egyszerűbb és kisebb túrákat (pl. Horányba, vagy a Határcsárdához), amelyeket mindenki a maga szakállára is megtehet. Szerintem a legfontosabb feladat a kettő között fekszik. Olyan túrákat kellene szervezni, ill. olyan feltételeket biztosítani, amelyek meghaladják a magános turista, vagy az egyes osztályok erejét. Egyik-másik egyesület szervezett már olyan túrákat, ahol pl. uszályon elszállít-

tották a csónakokat Győrbe. Erre azonban nincs minden egyesületnek módja, pl. nincs minden egyesületben egy uszályrakomány (60—70) csónak. Ezért a szövetségnek kellene rendszeresen ilyen túrákat szervezni, már az év végén a következő évre meghirdetni.

Utazás

Jelentős vívmánya mozgalmunknak a vasúti kedvezmény biztosítása. Teljesen érthetetlen azonban, hogy az ország összes vasútvonalai közül miért éppen az erdei vasutakra nem terjed ki a turisták utazási kedvezménye. Ezt feltétlenül ki kellene harcolni, még pedig lehetőleg úgy, hogy a kedvezmény igénybevétele ne a MÁV-nál szokásos eljárással, hanem a HÉV-nél alkalmazott módon történhessen.

További nagy segítséget jelentene, ha sikerülne valamilyen kedvezményt megszerezni a távolsági autóbuszokon is. Talán nem kellene általános kedvezményt igényelni, hanem ki kellene jelölni a turisták számára legfontosabb 100—120 vonalat.

Néhány kérdést ragadtam ki, amelyeknek a megoldása nagymértékben elősegítené mozgalmunk fellendülését. Sok mindent lehetne még említeni. Többet kellene pl. tenni a kilátótornyok fenntartásáért és újjak létesítéséért. Az utóbbi években e téren a helyzet nagyon romlott. Útjelzés-hálózatunk is fejlesztésre szorul. Míg egyes hegységek igen szépen vannak dekorálva, csaknem teljesen fehér folt ebben a tekintetben a Gerecse, a Csepelsziget, a tágabb értelemben vett gödöllői dombvidék stb.

Ha az országos és a területi szövetségek kezdeményezően lépnek fel e feladatok megszervezésében, az évről évre növekedő létszámú egyesületek és osztályaik bizonyosan örömmel kivennék a részüket az alkotó munkából.

Rádi Péter

a PTE Művelődésügyi Min. Osztályának vezetője

A nagytápusztai új Textiles-ház

A Textiles T. E. az év első elnöki ülését a Vasasoktól átvett új hajlékában, a Börzsönyben levő Nagytápusztai turistaházban tartotta. Nagy lelkesedést váltott ki a ház átvétele és az osztályok tagjai nagy számban ajánlják fel segítségüket, hogy a házat és környékét társadalmi munkában helyreállítsák. A házban 50 férőhely van és télen-nyáron üzemel. A férőhelyek számát nyáron lakósátrakkal 40 hellyel bővítik. A jó időjárás beálltával hozzáfognak egy röplabda és kosárlabdapálya építéséhez, a házat élősvénnyel veszik körül és gyümölcsösök is hasznosítják. A ház 460 m magasan fekszik, úgyszólván a Börzsöny szívében — Kisindórcól és Márianosztráról egyaránt kb. másfélórás sétával érhető el. Vendégeket állandóan szívesen látnak.

A Textiles T. E. elnöksége kéri a tagokat, hogy példaadó magatartásukkal is tegyék népszerűvé ezt a házat.

Ajtony Vilmos

Fegyelmezettebb természetjárókat!

A Fejérmegyei Hirlapban olvastuk:

A Fejér megyei Természetbarát Szövetség vezetésének egyik legfőbb célkitűzése a természetbarát osztályok és túravezetők szakmai képzettségének, valamint a túrák és más természetbarát rendezvények kulturáliságának növelése. E feladatokat részben az erdő- és vadgazdaságok dolgozóival történt gyakoribb találkozásokkal, közös természetjárással, valamint a jelenleg is tartó különböző természetbarát tanfolyamokon való részvétellel kívánja szövetségünk elősegíteni. Az egyre bővülő természetbarát irodalom is e célt szolgálja. Havonta megjelenő folyóiratunk, a TURISTA, szinte nélkülözhetetlen „felszerelés” a szervezett természetbarátnak.

A változás, amit szövetségünk vezetősége joggal elvár, két részre osztható. Az egyik a túrákon ma még tapasztalható helytelen viselkedés, lármázás, szemeteletés, a létesítmények és fák rongálásának megszüntetése, a másik a túrák és rendezvények színvonalának növelése.

Es most nézzük e két csoportot közelebbről.

A napokban Böröczky Kornél, a lovasberényi Vadgazdaság vezetője mondotta el, hogy nem régen két kiránduló csoport ellen is tett feljelentést, mert károkat okoztak a gazdaság területén. Böröczky elvtárs a szervezett természetbarátokat kéri, legyünk segítségére a gazdaságnak, hogy ezeket a ma még fellelhető „kiránduló hullánokat” neveljük. Ertsessük meg velük, hogy a természetjárás nem azt jelenti, hogy ott vetkőzzük le kulturáltságunkat. Ahogy otthon nem dobáljuk szét a szemetet, ételhulladékot, túráinkon se tegyük azt. Ki faragja meg otthon a bútorát, ajtáját, vagy firkál lakása falára? Hát ha nem teszi ezt otthon, miért kell tennie a természetben, mely szintén lakás, az állatok, a vadak és madarak otthona! Mit szólna hozzá a „kiránduló hullán”, ha lakásában mondjuk egy fakopács elkezdene működni? Vagy a vízcsapból piszkos, zsíros víz folyna, mint mondjuk az „ő” kirándulása után a vadak ivóvizét szolgáló tisztavízű forrásból, melyet azután a vad már messze elkerül.

Ezt a kérdést segíti megoldani a másik csoportba tartozó feladat, a kulturáltabb túravezetés kérdése.

Túravezetőink a túrák résztvevőit ne csak nézni tanítsák meg, hanem látni is. Hogy értsük ezt? Vezessenek ismeretterjesztő túrákat. A túrák útvonalán észlelteket magyarázzák meg a résztvevőknek. Keltsek fel érdeklődésüket egyes jelenségek, a természet csodálatosan szép alkotásai, vagy szocialista létesítményeink iránt. Ezeket természetesen a túravezetők csak úgy tudják elérni, ha készülnek a túravezetésre. Természetbarát irodalmunk és a kapcsolódó irodalom bősége szolgáltató anyagot ehhez a munkához. Egy-egy túra alatt olyan sokat tanulhatnak a résztvevők, hogy az felejtethetetlen élménnyé válhat. Olvastak-e már vadnyomokból, gyűjtötték-e mohát, falevelet, vagy fakadó rügyeket? Próbálják meg, hasznos szenvedélyükké fog válni.

Az a túravezető, aki ezeket a szempontokat nem hagyja figyelmen kívül, igen hasznos szolgálatot tesz a kulturált természetjárásnak és a szinte óriási léptekkel fejlődő megyénk belüli természetbarát mozgalom igazi tartalommal is megtelem.

— Varró —

A természetjárók számára kétféle térkép-sorozat ismerete fontos, mivel túrák, vagy versenyek alkalmával ezekkel találkozunk leggyakrabban. Ez a két térképsorozat

— a Kartográfiai Vállalat által kiadott turista („új”) térképek,

— a 30-as években kiadott kiránduló („rég”) térképek.

A két sorozat egyes lapjain első pillanatra sok hasonlóságot nem látni. Lényegesnek látszó különbségek mutatkoznak, mind a sík rajz, mind a domborzat és természetesen a jelkulcs vonatkozásában. A turisták népes táborában elterjedt az a hiedelem, hogy az új turista térképek megbízhatósága nem megfelelő és, hogy a gyakorlati életben használati értékük jóformán csak a turista utak, utóbbi években újra festett szakaszainak, eléggé hű ábrázolásában nyilvánul meg. A következőkben azt kívánom bizonyítani, hogy ezek a híresztelések távol állnak a valóságtól, sőt hogy egyes speciális részletfeladatok megoldásától eltekintve, a természetjárók általános gyakorlatának megfelelő feladatokat az új térképekkel könnyebben lehet végrehajtani.

A két sorozatba tartozó térképek használhatóságának összehasonlítása céljából bemutatom a megfelelő Pilis-térképek egy-egy darabját (lásd 1. és 2. sz. térkép), melyek ugyanazt a kb. 3 négyzetkilométeres tereprészt ábrázolják. Az 1. sz. kivágat az új turista térképen, a 2. sz. kivágat a régi típusú kiránduló térképen mutatja a kiválasztott területet, mely a Ságvári menedékház és Pomáz község között fekszik.

Tanuljunk tájékozódni

Térképismeret

A bemutatott térkép-kivágatokról az összehasonlítások mindenekelőtt meg lehet állapítani — annak dacára, hogy a területen aránylag kis számú térkép-jel található — hogy az első az 1953. évi, a második az 1930. évi *jelkulcs* felhasználásával készült. Jellegzetes a különbség, amely az erdei utak jelölésében nyilvánul meg, ugyanis az egyik lapon szaggatott, a másik lapon teljes vonallal vannak rajzolva. Megállapítható továbbá, hogy a hivatkozott jelkulcsokat nem minden változtatás nélkül ismerni fel, ugyanis megfelelő kiegészítéseket, illetve módosításokat alkalmaztak — értelemszerűen — a térkép rendeltetésének, lép-tékének és különleges természetjáró jellegének kihangsúlyozására.

Amíg az alkalmazott jelkulcs fajtája jóformán közömbös a térkép érthetőségének és használatának szempontjából, addig elsőrendű fontosságú a természetjárók által a túrákon, vagy versenyeken használt térképek *síkrajza*. A két térkép-kivágat síkrajzát összehasonlítva igen szembe-tűnő különbségeket fedezünk fel. Nem kívánok a síkrajz összehasonlításánál a térképek valamennyi elemére kitérni, csak az általános turista gyakorlatban legsűrűbben felkeresett területek jellegének megfelelő csoportokra. A kivágatot azért választottam így és ezért nem tartalmaz településeket, ipari, vagy mezőgazdasági építményeket. Annál célszerűbb azonban a közlekedési vonalak, a növényzet, a vizek, a mért pontok és a határok síkrajzában mutatkozó eltéréseket tanulmányozni.

A közlekedési vonalakat is éppen úgy, mint a vizsgált többi elemet helyszíni mérések alapján hasonlítom össze, tehát a két térkép-kivágatról látható rajzi különbségeket az úthálózatok formái alakulásán túlmenően értékelem.

Legelső sorban azt kívánom leszögezni, hogy a két térkép közül az 1. sz. a használhatóbb, azért, mert — bár egy térképtől sohasem kívánhatjuk, hogy tökéletesen ábrázolja a kivá-

lasztott területet — sokkal inkább megfelel a terepszakasz jellegzetes útviszonyainak, mint a 2. sz. térkép. Fontos körülmény, hogy feltűnteti pl. északi részén a műutat. Nagymértékben növeli a térkép használhatóságát az is, hogy a legfontosabb olyan utak fel vannak tüntetve, amelyeken a fő turistajelzések vezetnek. Különösen értékes ebből a szempontból az az út, amelyik „P+” jelzéssel vezet a kivágat északnyugati sarkában.

Közös vonása a két úthálózatnak, hogy nagyjából északnyugat-délkeleti irányban átlósan vezető utakból áll. A 2. sz. térképen látható néhány olyan útvonal, amely ma már kevésbé használt, illetve az utóbbi évtizedek erdőgazdálkodása következtében hosszabb szakaszokon megsemmisült. Ezek az arrajáró turisták számára zavarólag hatnak. Egy-egy ilyen útszakasznak a megkeresése legfeljebb bizonyos típusú tájékozódási versenyeken szerepelhet, mint „csemege”.

A növényzet ábrázolásánál jelentkezik a legnagyobb előny a térképek használhatóságában az 1. sz. térkép javára. Ez abból adódik, hogy az új turista térképek ábrázolják a legfontosabb nyiladékokat. Azok körében, akik terepbeméréssel behatóbban foglalkoztak, közismert, hogy a megközelítőleg derékszögű hálózatban kialakított — tulajdonképpen az erdőművelés céljait szolgáló — nyiladékok jóformán koordináta-rendszerként használhatók fel. A bemérés turista gyakorlatában fontosabb szerepet kell a nyiladékhálózatnak tulajdonítani, mint a háromszögelési pontoknak.

Minőségi különbség, hogy amíg a régi térkép kivágaton egyetlen nyiladék sem látható, az új turistatérkép ezen a tereprészen öt különböző, egymást metsző nyiladékot tüntet fel. A régi kiadású térképek is tartalmaznak persze más részeken nyiladékokat, de mivel a nyiladékok aránylag változókéony elemei a síkrajznak, ezek nem minden esetben találhatóak meg

napjainkban. Az 1. sz. térkép nyiladécai jól felfedezhető állapotban megvannak, sőt a területen a nyiladékhálózatba szervesen beilleszkedő további erdővágások is találhatóak.

A vizek rajzát tekintve a területen, illetve annak közvetlen környékén néhány forrás, illetve a „Tó-lak” két állóvize található. Ebben a vonatkozásban a kétfajta térkép közötti különösebb eltéréseket nem tapasztalni, ami a víznek, mint az egyik legfontosabb terepformáló természeti erőnek aránylag kisebb változókéonyásával magyarázható.

A mért pontok közül mindkét kivágaton kettő-kettő van feltüntetve, a térkép nyugati oldalán húzódó hegylát különböző részein. A kivágatok a mért pontok adatait tekintve jól meg-egyeznek. Külömbőség részben, hogy a 2. sz. térképen az 534 m-es magassági pont nyeregnek az adatát jelenti, míg az 1. sz. térképen inkább a kilátópontra vonatkozik, másrészt, hogy 1 m-es eltérés van e pontnak magassági adatai között, ami a balti és az adriai alapszintek közötti köz-vel 1 m-es különbséggel magyarázható.

A határok ábrázolása tekintetében lényeges különbség, hogy az 1. sz. térkép nem tartalmazza azt a járás-határt, mely a kivágat északkeleti sarkát szeli át. Ez látszólag a térkép használhatóságára ellen szól. A helyszínen tanulmányozva azonban a járás-határt, megállapítható, hogy ezen a szakaszon határt ma már felfedezni csak az „öreg rókák” tudnak, tehát mivel a turisták széles tá-bora számára nem létezik, helyes ha a térkép nem tartalmazza.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy az új kiadású és az úgynevezett régi turistatérképek között a síkrajz összehasonlítása az új térképek javára kedvez, mivel a legutóbbi években ténylegesen meglevő állapotot tünteti fel, ezenkívül a figyelmet ráirányítja az ábrázolt terület legfontosabb jellegzetességeire.

(Következő számunkban a térkép-kivágatok domborzatának összehasonlításával folytatjuk.)

Soltész Béla

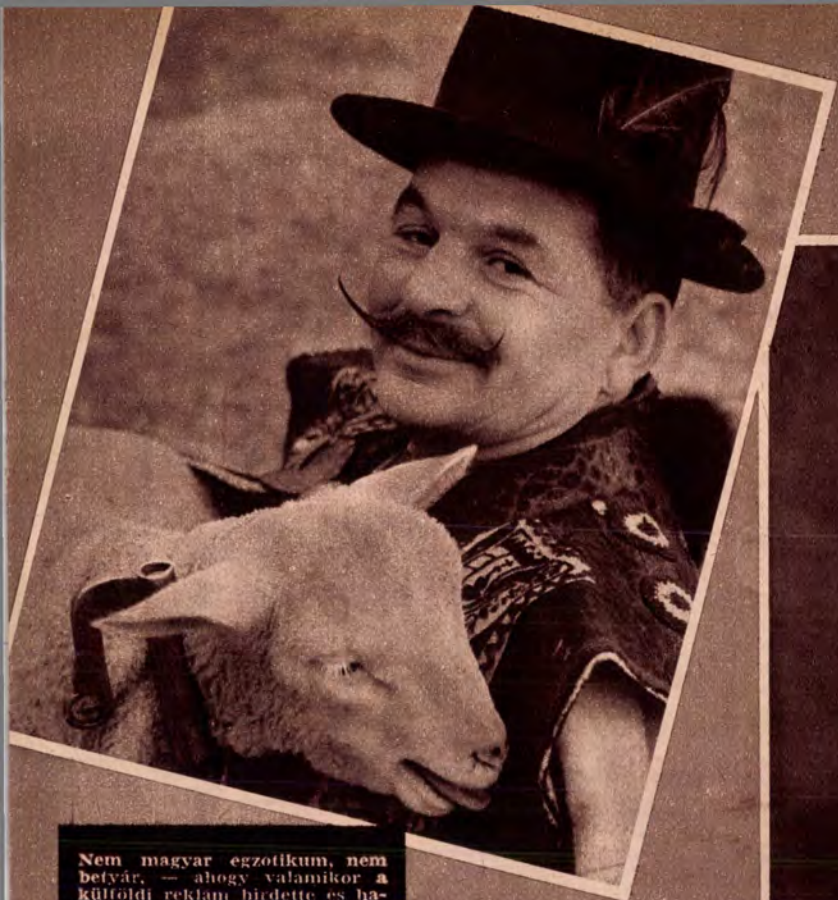
A suya-índiánok Brazília ősrétegeiben élnek. Csak az utóbbi években fedezték fel őket, ami nem is esoda, hiszen ezt a vad törzset nem lehetett megközelíteni. Még közvetlen szomszédaik, a truaik is félnek tőlük, akik azt állítják, hogy a suyak a kígyótól származnak. Az utóbbi időben már hajlandók a „külvilággal” is kereskedni, de az egészen kezdetleges életmódjukon nem hajlandók változtatni. — Az ajak-korongot csak a nős férfiak viselhetik. Vajon ez kitüntetés-e, avagy büntetés?

A Nyugat-Kaukázus-i „Téglá”-hegy déli oldala óriási, homorú fűkőre emlékeztető meredek fal. A fal magassága 1000 méter. Eddig még nem akadt emberfia, aki a déli falon merészelt volna a „Téglára” felmászni. Egy szép napon azonban négy hegymászó megvívta a nehéz küzdelmet. A mélység felett lebegve aludtak, táplálkoztak, sőt fényképeztek is a bátor fiatalemberek, akiknek csak a hatodik napon sikerült felkapaszkodniuk a esücs előtti nyereg-re. A négy szovjet hegymászó által megtett út semmivel sem könnyebb a Francia-Alpok Petit Dru-i és Zinn-i híres meredek útszakaszánál.

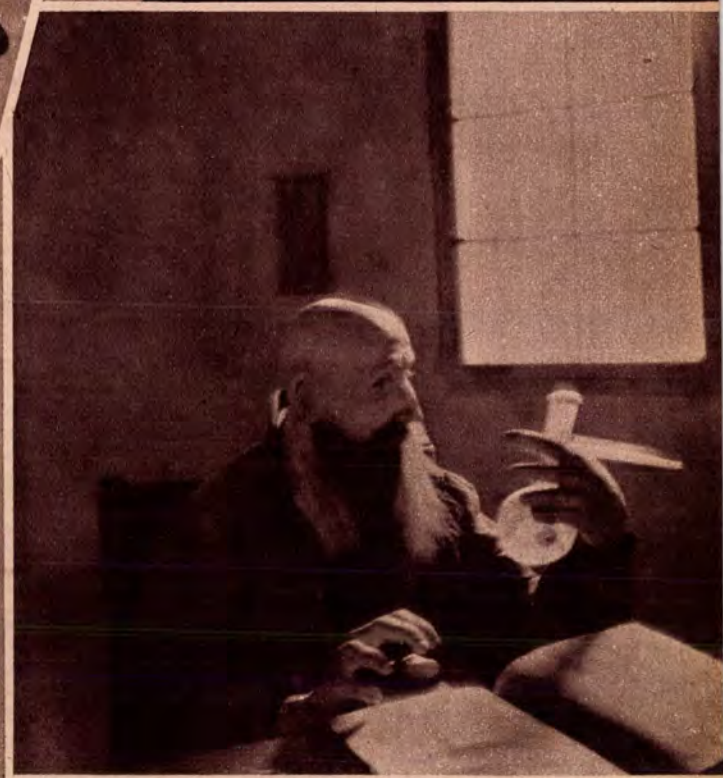

Ezek a szép hawaii lányok nem jönnek zavarba, ha „avatatlan fülek” előtt akarnak valamit megszögni. Jelbeszéddel is megértik egymást.

Nem magyar egzotikum, nem betyár, — ahogy valamikor a külföldi reklám hirdette és hamisította. Most mi mutatjuk be: Tóth József, a Gyulai Állami Gazdaság juhászatának brigádfőnöke. Mint kiváló állatnevelő, Moszkvában töltötte jutalom-üdvöletet

Az „Aranyesimálók utcája”, Prágában, a Hradszinban laktak nyomorúságos viskókban a középkori királyok alchimistái, az akkori „vegyészek”. Aranyat kellett volna parancsra előállítaniuk a király és császár részére, 4–5 negyzetméter nagyságú „laboratóriumban”. A kép ilyen kísérletező tudóst mutat be munka közben. Panoptikumszerű, szinte háborzongató látvány, ahogy ott élnek ezek az alakok a kis kamrákban, Praga egyik érdekessége

Finnországban elbűvölő látványt nyújtanak a kis tavak ezreit összekötő víziutak. A VIII. VIT-re ez év nyarán a világ minden tájáról érkező fiatalok tízezrei bizonyára sok természeti szépségben gyönyörködnek majd az „Ezer tó” hazájában

MASZEK-TURISTA

A gerincem kissé lemaradtam a csoporttól. Átvágtam egy ösvényen, hogy beérjem őket. Ekkor találkoztam Pákosztos Benővel.

Ott ült egy sziklának vetve hátát, egyesegyedül.

— Hát, te Benő? — csodálkoztam — te is turista vagy?

— Természetesen az vagyok — felelte önérzetesen. — De nem olyan, mint te. Én maszek turista vagyok. Elvem az önállóság.

— És nem unalmas így?

— Nézd öregem. Én nem bírom a csorda szellemet. Én nem szegődöm mások uszályába. Én nem hagyom magam idegen emberek járszalagjára fűzni... Én járom az erdőt, a mezőt, a hegyet és a völgyet és intim módon ismerkedem a természet titkaival. Nekem nincs szükségem másokra. Teszem azt, meg akarom nézni a pácoltházi Ulászló romokat, akkor elmegyek és megnézem a pácoltházi Ulászló romokat. De nekem ne mondja senki, hogy másszam meg a Pofaszakáll sziklát, amikor a Pofaszakáll sziklát már annyit láttam, hogy kijön tőle a gálám. Nekem ne mondják, hogy gyorsabban, gyorsabban, fiatalosabban, ebből nekem elég a villamoson, mert én itt kényelmesen akarok sétálni. Azt én mondom meg, hogy mikor hová, lassan-e, vagy gyorsan óhajtók menni. És nekem ne kelljen ebédelnem, amikor még nem vagyok éhes, és ne kelljen éhezniem és várnom a pihenőt, amikor korog a gyomrom. Érted, kedves barátom?

— Aztán... Nekem ne kelljen hallgatnom, hogy a 70 éves Tóni bácsi hamisan kornyikálja az ifjúmunkás-indulót és ne kelljen minden vasárnap újra és újra meghallgatnom, hogy a Medvebocsnyereg a miocénkorban emelkedett ki a nemtudommicodából. Azután nekem ne kelljen megkóstolnom a Scheiermannék taplóízű linzerét és a Malonyaiak egérszagú uborkasalátáját.

Elhallgatott és széles mozdulattal körbemutatott:

— Enyém az erdő és a hegy. Enyém a természet. A magam ura vagyok benne. Nem szorulok senkire.

Felálltam és elbúcsúztam.

— Hohó! — kiáltott rám Benő — Az isten szerelmére adj egy konzervnyitót... Már egy félórja várok, hogy jöjjön erre valaki, meghalok az éhségtől.

— novo —

Aki a holnapra is gondol, életbiztosítást köt.

Az életbiztosítással családját védi, öreg korát szépíti meg.

Aki életbiztosítást köt — okosan cselekszik.

TAVASZI sportdivat

A nők mindig tetszeni akarnak; hogy ez sikerüljön, nagyon fontos a stíluszerű öltözködés. Ruhadarabjainkat az alkalomhoz és egyéniségünkhöz kell izléselesen kiválasztanunk. A sportöltözéknek praktikusnak és sportszerűnek kell lennie. Fontos a lezser szabás, hogy ne gátoljon a mozgásban és a harmonikus színösszeállítás. Néhány ötlettel szeretnénk hozzásegíteni női sportolóinkat az első tavaszi túrák sikeréhez.

1 Nélkülözhetetlen a viharkabát kapucniával, eleven színű impregnált ballonnál. Széles hólokba-rakott szoknyát viselünk hozzá, divatos kockás gyapjúból, a kabát színével harmonizáló színösszeállításban.

2 Nagyon praktikus és újra divat a szoknya-nadrág. Felsőrése divatos spricelt szövetből készült kabátka, raglán szabással, bőr vagy műbőr szegélyezéssel. Színes gyapjúsál egészíti ki a esinos öltözetet.

3 Minden évszakban nélkülözhetetlen a praktikus pantoló. Kirándulásra főként ajánljuk. Hossza bokáig ér, hajtóka nélkül. Keskeny csipőjű hölgyeken különösen fess. Vastag, színes gyapjú pulóverrel és puplín blúzzal ajánljuk.

4 Sportkosztüm egyszínű vagy spricelt szövetből, 6/8-os hosszúságú kabáttal, egyenes szabással, csipőn puhan megkötött öv-megoldással. Egyenesvonaltú szoknyáját oldalt divatos, mély vasalt hóldiszití. Nagyöltésű díszítés emeli ki a kosztüm lezser japán szabását. Pulóverekkel, vagy színes blúzzokkal változatosá tehetjük a praktikus sportkosztümöt.

A tanácsot adja és rajzolja:
VELTY GYÖRGYNE

Camping

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Az országos campinghálózat szervezett kiépítése során Csongrád megye az első ütemben nyolc leglátogatottabb és idegenforgalmi szempontból legjelentősebb helyén kíván sátor-táborot létesíteni.

A luxemburgi „Le Campeur” legutóbbi két számában is foglalkozik a magyarországi campingezési lehetőségekkel, nagy elismeréssel ismerteti idegenforgalmi nevezetességeinket és a campingezőknak magyarországi utazást javasol.

A szovjet turistamozgalom fejlesztése során — mint ezt V. N. Orfanicij, a Szovjet Szakszervezetek Turistaközpontjának vezetője a TRUD-ban adott nyilatkozatában bejelentette — 1965-re a Szovjetunióban 23 millió szervezett turista lesz! Egy év alatt a kaukázusi Elbrusz-hegység környékét hatalmas turista- és táborozási központtá alakítják ki.

A francia autós turisták augusztus 9 és 25 között szervezett karavántúrát indítanak Csehszlovákia, ahol a legszebb campingekben fognak megszállni.

A balatonföldvári I. osztályú campinghez új utat építettek, a camping területén élelmiszer- és ajándékpavilonokat, valamint gyorskiszolgáló büfét helyeznek el, az autósok részére kocsimosó is készül és megszervezik a vendégek mindennapos szórakoztatását is.

Az 1962. évi angol CAMPING AND OUTDOOR LIFE HANDBOOK az európai campingezési lehetőségek ismertetése során megemlíti a balatoni campingeket is és tájékoztatást ad a magyar campingekbe indulóknak.

Baranya megyében a továbbiakban Pécsen és Mohácson építenek campinget, míg a Balaton környékének „terven felüli” tábora Szántódnál és Nagyvázsonyban létesülnek.

Dr. Szauer Richárd

A Magyar Testnevelési és Sport Tanács március 2-án tartotta alakuló ülését a SZOT székházában. — A Magyar Természetbarát Szövetséget a Tanácsban Miklós János, Székely Miklós és Závodszyk József képviselik.

A Magyar Természetbarát Szövetség Titkársága közli:

1. A vállalati, szakszervezeti, sportkörli tulajdonban levő autóbuszok természetbarát osztályok vagy természetjáró szakosztályok által történő igénybevételét szabályozó rendelkezéseket a Szövetség márciusban kiadott hivatalos értesítőiben közölte a területi szövetségekkel, egyesületekkel, osztályokkal.

2. Tájékoztatásul közöljük, hogy a Magyar Természetbarát Szövetség tagsági igazolványának megújításánál ifjúsági tagnak az számít, aki 1944. január 1. után született.

Versenyzői minősítés szempontjából ifjúsági versenyzők azok, akik 1943. január 1. után születtek.

3. Kérjük, hogy jelentkezzen az a négy természetbarát a Titkárságon, akik február 24-én Budapestről Miskolcra utaztak és jegyet a Keleti pu. IBUSZ-kirendeltségnél váltottak.

Ezt a felhívást az IBUSZ pénztárosnőnek kérésére tesszük közzé, mivel elfelejtette az utazási igazolvány tőpéldányát bevonn.

A Gazdasági Bizottság közli:

4. Felmérést indítottunk a Szövetséget illető vagyontárgyak (ingatlanok, felépítmények, ingóságok, emlékek, emléktárgyak) megállapítására.

Kérjük mindazokat, akiknek tudomása van ilyenekről vagy birtokukban emléktárgyak vannak, jelentsék be a Titkárságon (Bp. V., Rosenberg hp. utca 1.).

Szövetségi vagyontárgynak tekintjük mindazokat az ingóságokat, ingatlanokat stb., amelyek valaha a Természetbarátok Turista Egyesülete (ill. bármelyik osztálya) vagy felszámolt turista egyesület (szakosztály) vagy magának a Magyar Turista Szövetségnek a tulajdonában voltak.

A Minősítési Bizottság közli:

5. A versenyzők minősítése (rajtengedélye) mindaddig érvényes, amíg magasabb minősítési fokozatot el nem érnek. Tehát nem kell évente érvényesítésre bejelenteni a minősítési könyveket.

A Túra Bizottság közli:

6. Felhívjuk az Országos Kék-túrán résztvevők figyelmét, hogy:

a) a Kék-túra egyes szakaszain a bélyegző-helyeket folyamatosan kell érinteni. Egyes pontok más túra keretén belül való érintését (a Kék-túra útvonalának keresztezését) nem fogadjuk el.

b) minden egyes bélyegzéshez a keltezt írják oda, vasútállomásoknál kérjük a keletbélyegző használatát.

c) abban az esetben, ha megszakítják a túrát, a megszakító ponton az előző szakasz befejezését és a következő szakasz elkezdését is külön-külön keltezéssel és bélyegzővel kell igazolni.

A Hegymászó Bizottság közli:

7. A Bizottság kiadta a működő és bejelentett hegymászók részére 1962. évi I. tájékoztatóját. Felhívjuk mindazokat a hegymászó természetbarátokat, csoportokat, akik érdeklődnek a Hegymászó Bizottság munkája iránt, jelentsék be címüket a Bizottságnak.

VERSENYHÍREK

Hat év óta minden tavasszal, egyre nagyobb érdeklődés mellett és mindig magasabb színvonalon rendez meg a Vörös Meteor T. E. — fiatalon elhunyt tagjának emlékére — a Pál Tivadar elméleti emlékversenyt.

Ez évben 330 induló mérte összességét az ország hét különböző helyén: Szilvásváradon, Salgótarjánban, Győrött, Szekesfehérvárott, Pécsen, Szegeden és Budapesten.

A verseny sok újdonsággal szolgált a résztvevőknek. A különböző nehézségű térképészeti feladatok mellett teljesen különböző anyagot kaptak a versenyzők az általános turista-ismeretekből.

Örömmel állapíthatjuk meg, hogy a vidéki versenyzők elméleti tudása majdnem egy nívón halad a budapestiekével, sőt egyes esetekben azt túl is haladják.

Országos eredmény:

Felsőfok: 1. Dr. Dénes György Közp. oszt., 2. Szentés György Közp. oszt., 3. Nyári Tamás Közp. oszt., Középfok: 1. Szóts Zoltán All. Aruház oszt., 2. Forrai Tibor Közp. oszt., Gombkötő Péter Közp. oszt.

Március 10-én rendezte meg a BEAC hegyi futóversenyét. 26 atléta és tájékozódási versenyző küzdött a 10 000 m hosszú, 380 m szintkülönbségű sáros, havas pályán az elsőségért. A verseny útvonala: Frankhegy, Kolacskovszky-menedékház—Csillebérc—Normafa—Malkosmária—Farkashegyi repülőtér—Frankhegy.

Eredmények:

Egyéni: 1. Schönviszky (Honvéd) 42:55, 2. Biró S. (BEAC) 44:01, 3. Horváth (Honvéd)

44:50. Csapat: (3 fő) 1. Honvéd I., 2. Honvéd II., 3. BEAC.

Erdekes, hogy az első helyeket a rendszeresen atlétizáló tájékozódási versenyzők foglalták el. Kár, hogy kevés versenyző használta ki ezt a jó alkalmat a tavaszi nagy versenyek előtt.

A solymári Ördöglyuk-barlangban

rendezte meg a Bp. Spartacus barlangi tájékozódási versenyét. A nagy érdeklődéssel kísért verseny két számból állott. A felszíni tájékozódási verseny után, amely a zsiroshegyi menedékház körül zajlott le a MAFC II. csapata vezetett (42 perc) a MAFC I. (55 p.) és a Vasas Dinamo (56 p.) előtt. A mindössze 2 óras pihenő után folytatódott a verseny a barlangban. Az elég nehéz, főleg szűk járatokban vezető versenyt a Bp. Vörös Meteor csapata nyerte igen nagy fölénnyel.

Végeredmény: 1. MAFC II. (Kósa, Koronczay) 5 hely. p. 2. Bp. Vörös Meteor III. (Nyári, Rónai) 7 hely. p. 3. MAFC I. (Szarka, Valtányi) 8 hely. p.

Szép programot állított össze a Szabolcs-Szatmár Megyei Ifjúsági Sportbizottság TTB a fiatal versenyzők számára. Háromfordulós bajnokságon és meghívásos versenyeken mérik össze tudásukat.

Fogják meg, tolvaj!

EGY
ÉRDEKES
TÚRA
IV.

Az orvosi vélemény, no meg a rendőri jelentés végül is tisztázta a helyzetet, Bulldogh, a környéki csintalan gyerekek áldozata lett. Az egyik rosszcsont petárdát robbantott, a másik pedig csúzlíbból kilőtt kővel találta el a mesterdetektívet. Ez okozta a balesetet, amely a fájdalom kívül más kárt nem okozott. A mesterdetektív mégis rossz idegállapotba került és elhatározta, hogy néhány napra kikapcsolódik. (1. ábra). Másnap már frissen ébredt, de úgy döntött, hogy egyhamar nem tér vissza a fővárosba. Kora reggel túrára indult és nemsokára egy regényes várromnál ta-

lálta magát. (2. ábra.) Teljesítményével így sem volt elégedett és folytatta tovább a túrát. Az egyik meredek gyalogösvény alaposan megizzasztotta, de a csúcs nyújtotta kilátás minden fáradságot feledtetett. A távolból egy folyó kékszínű csíkja villant felé (3. ábra.). Visszafelé menet más utat választott és a hegy gerincén átgyalogolva egy sötétségbe borult falun haladt keresztül (4. ábra.). Amikor visszaérkezett, már távirat várta, hogy azonnal térjen vissza Budapestre.

Elárulhatjuk, hogy ezek az események a nyomozás egész kérdése szempontjából egyáltalán nem közöm-

bösek. A pályázók „valódi” turista-rejtélyekkel találják szembe magukat és a megadást legkésőbb április 15-ig a Turista szerkesztőségébe (Bp. V., Rosenberg hp. u. 1.) kérjük beküldeni. Ezúttal a következő kérdésekre várjuk a pályázók választát:

1. Hova utazott Bulldogh „kikapcsolódni”?
2. Mi a vár-rom neve?
3. Hogyan hívják azt a folyót, amit Bulldogh a távolból meglátott?
4. Mi a „sötét” falu neve, melyen a mesterdetektív áthaladt?

- A III. forduló megfejtése:
1. Nagyszénás, turistaház.
 2. Villamos Erőmű Tervező és Szerelő Vállalat (VERTESZ).
 3. Goethe: Mignon.
 - 4/a. Tass utca és Hungária út sarok.
 - 4/b. János Kórház, Díósárok.
- Könyvjutalmat nyert: Szabó Andrásné, Bp., XII., Királyhágó u. 2. Ruckerbauer Ferenc, Bp., V., Petőfi tér 3. Dr. Papp László, Bp., II., Fő u. 90.

3. ábra

4. ábra

1. ábra

2. ábra

Turista egyesületek, iskolák és üzemek szervezésében útnak indul a sereg, hogy megismerkedjék hazánk szépségeivel, nevezetességeivel. S hogy a szórakozás még változatosabb legyen, néhány játékot adunk segítségül, amelyek különösen alkalmasak arra, hogy utazás közben se unatkozzunk.

Játékos vizsga:

A csoport tagjait két csapatra osztjuk, s mindkét helyen kijelölünk egy-egy csapatvezetőt. Ezután a játékvezető elmondja, hogy mi a játék témája, vagyis milyen jellegű kérdések hangozhatnak el (pl. egy város, egy táj, egy író, egy kor, stb.). Ezután indul a játék. A csapatok felváltva küldenek az ellenszathoz egy-egy játékosat. A csapat az „idegen” játékosnak egy kérdést tesz fel a megadott témából. Ha a kérdésre tud válaszolni, visszamegy saját csapatához, de magával viszi a kérdezőt is, ellenkező esetben a kérdező csapat foglya marad. Ezt követően a másik csapat küld át egy játékosat — az előbbieket szerint. A játék így folytatódik tovább, s győz az a csapat, amelyik végül a legnagyobb létszámú.

SZÓRAKOZZUNK

Az utazás bajnoka:

Autóbuszral közeledünk a cél felé, de valamilyen oknál fogva szükséges, hogy az útbaeső város nevezetességeivel megismerkedjünk. Miután az ismerkedés megtörtént, tovább folytatjuk utunkat a következő állomásig. Közben játszunk: a vezető az ABC különböző betűit mondja, s a résztvevőknek minden betűre mondani kell olyan szót, amely a látottakkal, vagy hallottakkal kapcsolatos. A válaszok helyességét 2—1—0 arányban pontozzuk. Minden új állomás után hasonló vetélkedést rendezünk, s a végén összeadjuk a pontokat.

Város, megye:

A játékos megérkezik és bejelenti valakinek, hogy például „Most jöttem Egerből, Baranyából”. Mire a másiknak rá kell vágnia, hogy „En meg Heves megyéből, Pécsről.” Vagy: Miskolcra, Nógrádból, azaz Borsod megyéből, Salgótarjánból, Szegedről, Bácsról, illetve Csongrád megyéből, Kecskemétről stb.

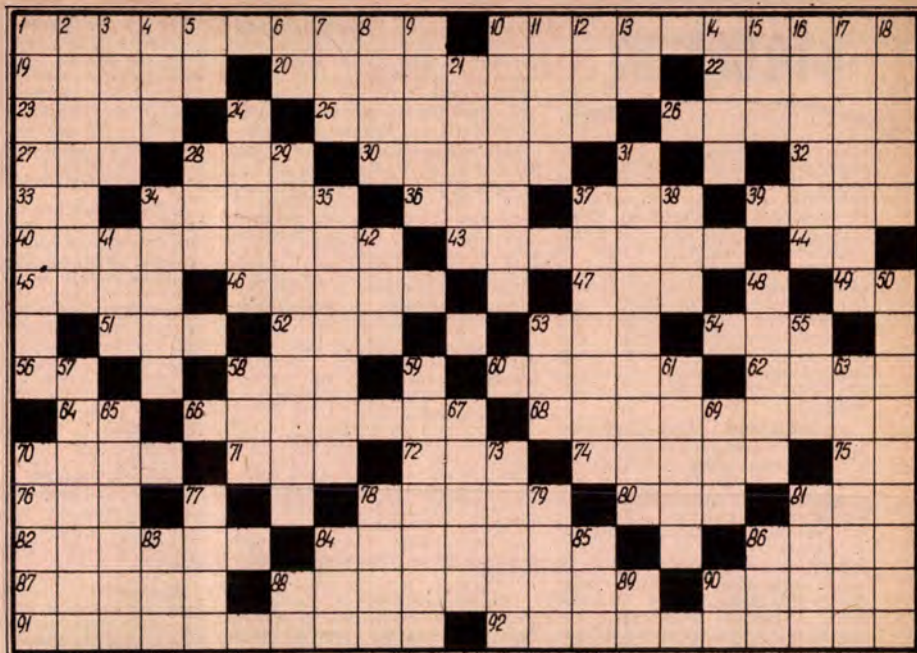
A játék lényege: az egyik játékos a megye székhelyét más-más megyével keveri össze, s a másik félnek hirtelen meg kell mondani a helyes nevet.

Orosz Sándor

KIKELET A ZEMPLÉNI HEGYSÉGBEN

VÍZSZINTES: 1. FŐISKOLAJÁRÓL ÉS RÉGI VÁRKASTÉLYÁRÓL HIRES ZEMPLÉNI KÖZSÉG, 10. A HEGYSÉG LEGNAGYOBB KITERJEDÉSŰ CSOPORTJA (737 m). 19. Átpártol. 20. A ZEMPLÉNI HEGYSÉG LEGMAGASABB CSÚCSA (896), TETEJÉN VAN A LÁSZLÓTANYA ÜDÜLŐ. 22. A látás szerve (névelővel). 23. Elviseli. 25. Középfekvésű férfihang. 26. Elálló szegély, perem. 27. OLO. 28. Becézett Etel. 30. Személyemről. 32. ... River (északamerikai folyó). 33. Részvénytársaság. 34. Testedzés. 36. Méhlikás (fordítva). 37. Egitest. 39. Francia férfinév. 40. ZEMPLÉNI KÖZSÉG AZ ORSZÁGOS KÉK JELZÉS MELLETT. 43. Község Szabolcs-Szatmár megyében. 44. Kálium és szén vegyjele. 45. Európa legmagasabb működő vulkánja. 46. A svájci Aargau kanton székvárosa. 47. IYP. 49. Kiejtett betű. 51. Pont akkor. 52. Két darab. 53. Harap — mássalhangzól. 54. Öv. 56. YS. 58. Gyom, dudva. 60. Sportsónak. 62. Hága — németül. 64. Kettőshangzó. 66. „..... reszkető karom ölelni földedet”. 68. Harmonikaszerűen összehajtogatott és kihúzható képeskönyv. 70. Sima füves térség. 71. Gáz — németül. 72. Részres rag. 74. Lúgos, ellentéte. 75. VS. 76. OGL. 78. Capek személynéve. 80. Tibeti szarvasmarha. 81. HIH. 82. Város Franciaországban a Loire mellett. 84. Betűnagyság a nyomdászatban. 86. Személyével. 87. Német-lengyel határfolyó. 88. A PIROS JELZÉS EGYIK SZÉP RÉSZLETE ERDŐHORVÁTI ÉS A SÁROSPATAKI VÁR KÖZÜTT. 90. Növénnyí rész. 91. A FÜGG. 1. DELI TISZTÁSA. 92. A ZEMPLÉNI HEGYSÉG 580 m-es MAGASLATA.

FÜGGŐLEGES: 1. JELLEGZETES VULKÁNI ALAKULAT, ITT TEREM A KÖRNYÉK LEGJOBB BORA. 2. Gyökereستől kivész a földből és más helyre telepít. 3. Fizetségül valakire kiszab, ldvet. 4. Becézett Olga. 5. SL. 6. Rag, -en, párja. 7. Község Somogy megyében. 8. Duplán véve: Tengeri moszatokból készült kocsonyás anyag, jó baktérium táptalaj. 9. Az ókori perzsa birodalom alapítója. 10. Mít óhajt? 11. Kélesszürke puha fém. 12. Angol szeszital. 13. Ittrium és szén vegyjele. 14. Győr német neve. 15. Sor — anagrammája. 16. Arameusok. 17. Kenyértésésre használt nagyobb zárt tűzhely. 18.

MAGYAR NEMESI CSALÁD, KIKNEK VÁRA A ZEMPLÉNI HEGYSÉGBEN ÁLLÓTT, ROMJAI MA IS LÁTHATÓK. 21. Nagy olasz labdarúgócsapat. 24. Ruházat az ókori Rómában (névelővel). 28. A máj váladéka. 29. AZ ORSZÁGOS KÉK JELZÉS MELLETTI KIS FOLYÓVÍZ, BOLDOGKÓVÁRALJA KÖZELÉBEN. 31. A ZEMPLÉNI HEGYSÉG 533 m MAGAS HEGYE. 34. Flow (öböl az Orkney szigeteken). 35. Nagyobb kirándulás. 37. HEGY SZERENCSTÖL ÉNY-RA (337 m). 38. Puha, kásaszerű étel. 41. Rén, betűi keverve. 42. Kopasz. 48. Mézgyűjtő állatok elhelyezésére való építmény. 50. SATORALJAÚJHELY KÖZELÉBEN LEVŐ 510 m MAGAS HEGY. 55. Enekelhető költemény. 57. Nagy Tisza parti városunkba való. 58. Könnyű, kétkerékű, egyfogatú kocsi (angol szó). 59. Rajz-eszköz. 61. Magyar író (Lőrinc). 63. A föld mélyében elterülő mitológiai birodalom. 65. Jóságos. 67. bán (Vörösmarty). 69. Egymásra tesz. 70. KOSSUTH LAJOS SZÜLŐFALUJA A ZEMPLÉNI HEGYSÉGBEN.

73. Rostnövény, a szövőiparban használják fel. 77. Kossuth-díjas színművészünk. 78. Község Pest megyében. 79. Olcsó húsnak hig a 81. Dologtalan méh. 83. ERN. 84. ... Mo-zso (kínai politikus, történész). 85. Község Heves megyében (fordítva). 86. Visszahív (!) 88. PG. 89. Rag, -ra, párja. 90. Képző.

Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Beküldési határidő: április 15.

Előző számunkban között keresztretvény megfejtése: Szentendre, Bátorliget, Aggtelek, Sárvár, Abaliget, Ipolytarnóc, Tengelic, Pils, Nagycenk, Telkibánya, Sárkánykút, Szeleste, Zala, Lillafüred, Tihany, Szentgál, Zirc, Jávorkút, Alcsút.

Könyvjutalmat nyertek: Modrovits Imre, Bp.-Csepel, Kiss János altábornagy u. 135.; Sinaí Sándor, Bp., X., MÁV-telep 45/1., Pados Eva, Ménfőcsanak, Honti Antal, Bagola, Községi Tanács (Zala), dr. Varga Imre, Debrecen, Legányi ú. 23.

Nemzetközi szemle

Több ország idegenforgalma automata idegenvezetőket állított szolgálatba. Az egyik változat magnetofon és hangszóró segítségével tart előadást a bemutatandó város vagy épület történetéről, legérdekesebb részleteiről. Van olyan automata is, mely pénzbedobás után néhány percig ad ismertetést. *

A Román Tudományos Akadémia két, egyenként kb. 50 000 hektár kiterjedésű természetvédelmi területet alapított az ősrövidnek számító Duna-deltában. E két terület elsősorban a ritka madárvilág védelmét szolgálja, melynek legértékesebb egyedei a pelikánok.

Ausztriában olyan nagy a motorcsónakkal kiránduló turisták száma, hogy 125 tóra érvényes külön vízrendészeti rendeletet adtak ki a motorcsónakforgalom szabályozására. Eszerint a maximális sebesség 50 km, a motorzaj nem lehet több 70 phonnál. A motorcsónakosnak ki kell térnie az evezősök elől és haladáskor a „Jobbra hajts!” az irányadó. A vízisít csak kijelölt területen lehet úzni.

Himalája-expedíció indult Nepálból. A 14 tagú francia hegymászó-csoport a 7620 méter magas, eddig a még meg nem hódított Janu-csúcsot tűzte ki céljául.

A SPORT = ERŐ
A GYÜMÖLCSLÉ = EGÉSZSÉG

A kettő együtt:

erő, egészség!

Hírös, Almuska, Meggylé,
Őszibarack, Birsle

Kitűnő frissítő ital!

Az Alpokban a Mont Blanc déli oldala oly tragédia színhelye volt, mely napjaink legjobb hegymászóit érintette. Három olasz és négy francia hegymászó egymástól függetlenül azonos célt tűzött maga elé, a Nagy Fréney pillért. Ez a középső legnagyobb a három meredek taraj közül, melyek a Fréney gleccser fejétől a Brouillard gerincre emelkednek fel, ahol a gerinc a Mont Blanc de Courmayeurral találkozik. A két szélső pillért már megmázták, a középső, mint a Mont Blanc utolsó nagy problémája volt ez ideig nyilvántartva.

A két csoport, miután függővasúttal felérkezett, a Col de la Fourche bivak kunyhónál találkozott. Rövid megbeszélés után megegyeztek, hogy inkább együtt haladnak és egymást segítik, mint vetélkednek egymással. A híres olasz hegyvezető Bonatti lett a társaság vezetője. A másik két olasz közül Oggioni ugyancsak vezető, míg Gallieni amatőr volt. A négy francia Mazeaud, Kohlmann, Guillaume és Vieille mind amatőrök voltak kiváló hegymászó eredményekkel.

Másnap nem túl egyszerű 24 órai mászás után elérték a Col de Peuterey csorbát az Aiguille Blanche — Fehér tű — és a Mont Blanc de Courmayeur között és nyugatra traverzáltak a pillér falán az első nyílt bivakhoz. Az idő jó volt és a következő nap nagyrésztében is az maradt. Ez lehetővé tette a mászók gyors előrehaladását. Délután elérték a pillér azon pontját, mely mindössze 80 méterre volt a pillér tetejétől. Ha ezt meg tudják mászni, csupán 180 méter további emelkedés és csekély vízszintes távolság után elérhetik volna a Mont Blanc de Courmayeur csúcán át magát a Mont Blanc-ot, ahonnan — és Bonatti ebben biztos volt — le tudtak volna a legegyszerűbb úton jönni bármilyen időjárásban. De ebben a pillanatban hirtelen zivatar keletkezett. Mazeaud szerint elszabadult a pokol. Folyamatosan mennydörgött és valahányszor megpróbáltak kampót verni a falba, elektromos ütés érte őket. Kohlmann szenvedett a legtöbbet. Nagyothalló lévén, halló készüléket viselt, mely villámhárítóként működött.

Napokig tartott a vihar, mely egyhelyben maradásra kényszerítette őket. Végül is nem volt már elelmük és a mászás folytatására sem volt reményük. Hozzáfogtak tehát a leereszkedéshez. A Peuterey csorbába való leérkezés 12 órányi szakadatlan kötélleereszkedést igényelt. Bonatti ment előre megrögzíteni a kötelet és kiválasztani a beszálló helyet. Utólag leírta benyomásait, amit minden beszálláskor érzett, amikor beleindult a szürke moslékba anélkül, hogy tudta volna hová fog érkezni. Végül is nedvesen és átfagyva megérkeztek a pillér aljára. Onnan csípőig a hóban gázolva elvánszorogtak a Peuterey csorbához egy szörnyű ötödik

MONT BLANC áldozatai

bivakra. A szél még mindig süvöltött és hullt a hó. Mindnyájan remegtek a hideg és a kimerültség miatt. Kohlmann látszott a lelegyengültebbnek. Fehérre fagyott ujjait mutatta. Ekkor történt valami fatális. Bonatti — gondolva —, hogy Kohlmann ujjainak a spiritusz bedörzsölés jót tesz, feléje nyújtotta a főződenaturálszeszes üvegét. Kohlmann azt hitte, hogy valami pálinka, nagyot nyelt belőle mielőtt megakadályozhatták volna. Ez valószínűleg elősegítette későbbi idegrohamát. A következő reggel még mindig viharban, folytatták útjukat a Fréney gleccser felé, hogy azon áthaladva elérjék a Gamba kunyhót. Egyszer csak Vieille összeesett és meghalt.

A többiek folytatták útjukat felé. Közben a felhők rövid időre felszakadtak és Bonatti tájékozódni tudott a rengeteg gleccser-szakadék között. Mivel ekkor úgy gondolták, hogy még aznap elérni a Gamba kunyhót, eldobták felszerelési tárgyukat, hogy lehetőleg legkönnyebben haladhassanak. De este lett, amikor Bonatti és Gallieni kampót vertek a sziklába, hogy megkezdjék a nehéz mászást a kuloárban. Ekkor Guillaume idegei felmondták a szolgálatot. Hirtelen felugrott és eltűnt a ködös sötétben. Értelmetlennek látszott ilyen körülmények között sokáig keresni. Este nyolckor a többiek összegyűltek a kuloár alján, melyet közben Bonatti és Gallieni ellátott rögzített kötelekkel. Amikor Oggioni éppen nekiindult volna a mászásnak, Kohlmann hirtelen eléje ugrott. Elkapta a kötelet és ámulatot keltő erővel felfüggeszkedett rajta. Nyilvánvaló volt, hogy magán kívül van.

Utána Oggioni következett, Bonatti próbálta húzni, de a teljes kimerültségtől semmit sem tudott segíteni és tehetetlen koloncként függött a kötélen. Így Oggioni és Mazeaud lenn maradtak míg a többiek a Gamba

házhoz indultak, hogy segítséget hozzanak. A Gamba házhoz ekkorra már odaérkezett a mentőcsapat, mivel a mászók már túlhaladták az előre bejelentett visszatérési időpontot. A mentőcsapat azonban az időjárás miatt semmit sem tehetett.

Közben a csorba tetején Bonatti és Gallieni a kötél közepére vette Kohlmann-t, aki a meredek lejtőn elvesztette a fejét és veszélyesen kezdett viselkedni. Egyszerűen le akart csúszni. Eldobta és elhagyta magát, ránehezedve a kötélre. Bonattinak, mint utolsónak igen nehéz dolga volt Kohlmann-t lefelé tartani. A lejtő alján Kohlmann Gallienire ugrott és leütötte, majd Bonattinak ugrott. Hogy védekezzenek az örültől, a kötelet kifeszítették és így tartották távol magukat tőle. De nem vonszolhatták a házig, mert az túl sok időt vett volna igénybe. Tehát egyenként kikötötték magukat a kötélből és azt hirtelen eleresztve elmenekültek a sűrű havazásban. Teljesen sötét volt, amikor sikerült a házat megtalálni.

A mentőcsapat bent várakozott és azonnal indult. Mazeaudot még sikerült megmenteni. Oggioni éjjel ket-tőkor meghalt. Kohlmann holttestét 180 méterre találták meg a háztól. Tehát sikerült leereszkednie. Később Oggioni és Guillaume holttestét is megtalálták.

(Az ilyen tragikus esetek aránylag ritkák és általában objektív okok miatt jönnek létre. Jelen esetben is a szokatlan időjárásváltozás okozta a négy hegymászó halálát. A katasztrófa akkor zajlott le, amikor 1961 júliusában az a hatalmas erejű szélvihar hazánkban is végigvonult.)

Későbbi jelentések szerint 1961 augusztusában a pillért két csoport — az egyik három angol és egy lengyel míg a másik egy olasz és egy francia hegymászból tevődött össze —, sikeresen megmásta.

Turista

1962. ÁPRILIS

VIII. ÉVFOLYAM, 3. SZÁM

★
ÁRA 3 FORINT

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

„Nagymessziről ködött a Bükk,
Gőzölt a sík, áradt az Ér
S fáradt testemben hirtelen
Ott, a záporverte mezőn
Piros dalra gyűjtött a vér,
Piros dalra gyűjtött a vér.

Szinte sercent, hogy nőtt a fű,
Zengett a fény, tüzelt a Nap,
Szökken a lomb, virult a föld,
Táncolt a Föld, táncolt az Ég
S csókolt minden az Ég alatt
S csókolt minden az Ég alatt.”

*Anyák napján
a természetbarátok
szeretettel köszöntik
az Édesanyákat*

HÚSZEZREN A HÁLA ÉS SZERETET EMLÉKMŰVÉNÉL

Terényi Imre elvtárs az ünnepl beszédet mondja

(Bákos felv.)

„Ercnél maradandóbb
hűséggel övezve,
Emléküket őrzi a Nép!”

A MAHART különha-
jói vidám zeneszóval áll-
tak a kikötőbe. A Kos-
suth gőzösön 1350 csepeli
vasas természetbarát uta-
zott, a Kinizsisták a
„Deák Ferenc” 1200 fé-
rőhelyét töltötték meg.
Velük együtt szelte a
Dunát két csavargőzös és
három vízbusz, a menet-
rendszerű hajójáratban
csak elővételben 1000
jegyet vettek. A víziúton
közlekedők száma közel
5000 volt.

Szentendrén az autóbushoz vezető
kijáratot kordon zárta el. „A termé-
szetbarátok az állomásépület végé-
nél levő kijáratnál induljanak az
autóbushoz” — utasított a hangszó-
ró. Egy idős néni közeledett a kordon
felé, már-már utat nyitottak neki, (ő
biztosan nem Vöröskőre megy), mi-
kor hozzá is elért a hangszóró hangja.
„Onnan indulunk Leányfalu felé?” —
kérdte és választ sem várva indult
a százakkal együtt. Mert százak és
százak érkeztek, a tízpercenként in-
dított HÉV szerelvényekkel. A tájé-
koztatói verseny résztvevőit szállító
autóbushoz-karaván hajnalban útnak
indult, s a Margithídnál 8 órakor je-
lentették: „A röplapokat szétszot-
tuk, 7000 db volt, már nincs egy sem”.

Miklós János elvtárs nyitotta meg
az ünnepélyt

(Biró Klára felv.)

Volt, aki az üzemi autóbushoz vezető
kijáratot kordon zárta el. „A termé-
szetbarátok az állomásépület végé-
nél levő kijáratnál induljanak az
autóbushoz” — utasított a hangszó-
ró. Egy idős néni közeledett a kordon
felé, már-már utat nyitottak neki, (ő
biztosan nem Vöröskőre megy), mi-
kor hozzá is elért a hangszóró hangja.
„Onnan indulunk Leányfalu felé?” —
kérdte és választ sem várva indult
a százakkal együtt. Mert százak és
százak érkeztek, a tízpercenként in-
dított HÉV szerelvényekkel. A tájé-
koztatói verseny résztvevőit szállító
autóbushoz-karaván hajnalban útnak
indult, s a Margithídnál 8 órakor je-
lentették: „A röplapokat szétszot-
tuk, 7000 db volt, már nincs egy sem”.

A Vasas Természetbarát Egyesület
6700 fő érkezéséről számolt be. Ha-
zánk minden nagyobb városából,
minden vidékéről százak érkeztek.

A felszabadulás 17. évfordulója
tiszteletére tizenhetedszer rendezett
emléktúrán 20 000 természetbarát je-
lent meg. A Szövetség tagjainak mint-
egy 40%-a. Ez a szám nemcsak a
természetbarát mozgalom óriási és
szakadatlan fejlődését mutatja, iga-
zolja azt is, hogy

**a természetjárás sportjának tízezei
egységesen és szilárdan tesznek hitet
a szocializmus építése mellett, s el-
nem múltó hálával adóznak a szovjet
hősök emlékének.**

A Vöröskő szikla környékén talp-
alatnyi szabad hely nem maradt.
Gomba módra nőttek a sátrak, tarka,
látványos, pompás tavaszt varázsolt
a még alig-alig ébredező hegyoldalakra.
Feledhetetlen látvány volt, ami-
kor felhangzott a magyar és szovjet
himnusz, s a meredek hegyoldalban
ezrek fordították tekintetüket a szik-
laperemen épített monumentális em-
lékmű felé.

Folytatása a 4. oldalon

ÉLJEN május 1.

a világ dolgozóinak nagy ünnepe!
A párt egyik jelszava, ez év má-
jus 1-re. De jelszava a nemzet-
közi munkásosztálynak is 1889
óta, amikor a II. Internacionálé
párizsi kongresszusa határozatot
hozott, hogy minden év május
1-et a proletárszolidaritás jegyében
ünneplik meg, mint a világ
dolgozóinak harci seregszemléjét.
A jelszó azóta testet öltött, s har-
cos tettek bizonyítják az öntuda-
tos munkásosztály egységes aka-
ratát.

A kizsákmányoló osztály ter-
mészetesen nem jó szemmel nézte
a piroszászlós májust. Hol itt, hol
ott suhogtak a rendőrkardlapok, s
ma sem ünneplik véráldozat nél-
kül a még elnyomott milliók.

De a mi májusunk már valóban
ünnepl. Ki gondol itt arra, hogy a
felvonuló dolgozókat valaha
rendőrkordon fogadta; hogy a
szabadságért mentek csoportok,
hogy illegális összejöveteleket fe-
dezzenek a májusi séták. A mi
dolgozóink már lakodalmas jó-
kedvvel, felszabadult szívvel és
lélekkel járhatják a hegyeket. De
addig nagy dolgok történtek a vi-
lágban.

Éljen május 1., a munkásosztály
nemzetközi harci seregszemléje!
Ez a másik jelszó — mint a ta-
vaszi napsütés — a vérünket
járja át, s úgy érezzük, hogy
megtaláltuk azt a szilárd pontot,
amellyel a világot kimozdítjuk a
helyéből. Vajon milyen erő áll-
hatna annak ellen, amikor az ösz-
szes munkáskéz egy ökölbe szorul!

Éljen a kommunizmust építő
Szovjetunió! — harsogja a másik
jelszó — és erősödjék a szocia-
lista tábor országainak megbont-
hatatlan egysége! S így mondják
el sorjában a jelszavak az új tör-
ténelmet, a felszabadult népek
győzelmi himnusát, a jövőbe ve-
tett hitet, s az egyre bővülő
jelszavak kilométerkövei a vi-
lágsszerte kibontakozó új élet-
nek, amely biztosítja a népek
örök barátságát, a békét az em-
beriségnek, s amely beteljesedés-
hez viszi szent jelszavunkat: Világ
proletárjai, egyesüljete!

Mosonyi László

A húszezerből...
(Biró Klára felv.)

Kossa István elvtárs, közlekedés- és postaiügyi miniszter (jobbról), Tausz János elvtárs, belkereskedelmi miniszter (középen), Terényi Imre elvtárs, az MTST elnökhelyettese (balról), az ünnepélyen
(Vad Ferenc felv.)

mésztjárásba bevonni. A szervezetek törekedjenek arra, hogy — híven a munkás-természetbarát mozgalom hagyományaihoz, — szocialista szellemben neveljék tagságukat, hogy

a természetjárás során szerzett fel-frissülést, új erőt szeretett hazánk eredményeinek további gyarapítására fordítsák.

Az MTST igyekszik majd a feladatoknak végrehajtásában a természetbarátokat mindenben segíteni."

Az ünnepi beszédet műsor követte, Demján Éva előadóművész nő kitűnő szavalata és a leányfalui Ady Endre úttörőcsapat énekkara tették színessé a műsort.

Az emlékmű talapzatára elsőnek Kossa István és Tausz János miniszter elvtársak helyezték el a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány koszorúját. Ezt követőleg koszorúikkal az MTST Elnöksége, a Magyar Természetbarát Szövetség, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a KISZ Budapesti Bizottsága, a Magyar-

Szovjet Baráti Társaság képviselői tisztelegtek az emlékmű előtt, majd a TKV, a területi szervezetek és országos egyesületek, természetbarát osztályok koszorúztak, s a hála és emlékezés dokumentumai elborították az emlékmű talapzatát és lépcsőit.

A versenyeredmények kihirdetése és a díjak kiosztása után (melyről lapunk más helyén számolunk be) az Internacionáléval ért véget az emlékünnepe.

De nem ért véget a találkozó. Régi ismerősök találkoztak újra, a fiatalok szeretettel vették körül pártunk, államunk és társadalmi szervezeteink vezetőit, a régi természetbarátokat. Hazafelé, a tavaszodó rétek illatában régi emlékek elevenedtek fel, s ezernyi új terv született.

Miklós János, a Szövetség elnöke megnyitójában ezt mondta: „Nagy öröm számunkra, hogy annyi idős, bocsánat, fiatalos és fiatal természetbarát jött el a mai napon.” Amikor ezt mondta, az idős néni, akivel Szentendrén találkoztunk, ott állt az első sorban és nagyon megtapsolta az elnök szavait. S az öröm, a hála örömkönnye ott csillogott szemében, amit a tűző napfény hamar felszárított. Szép volt ez a tavaszi nap a hegyekben...

Miklós János elvtárs, a Magyar Természetbarát Szövetség elnöke megnyitója és Szabó János elvtárs, a Szentendrei Járási Tanács VB elnöke üdvözlete után Terényi Imre elvtárs, a Magyar Testnevelési és Sport Tanács elnökhelyettese lépett a mikrofonhoz:

— Csodálatos jelkép, hogy a magyar nép nagy ünnepei mind tavaszi ünnepek — mondotta. 1848. március 15-e a forradalmi fiatalság, 1919. március 21-e a Magyar Tanácsköztársaság, 1945. április 4-e hazánk felszabadulásának, a proletariátus végső győzelmének ünnepe. A tavasz a szabadság jelképe, s ez 1945 óta összefonódik szívünkben a Szovjetunió iránt érzett hálával, mélységes szeretettel, amellyel felszabadítóinkat körülvevünk.

A továbbiakban a szocializmus építése során elért eredményekkel foglalkozott.

Erőteljesen fejlődik a szocialista ipar, befejeződött a mezőgazdaság szocialista átszervezése, új alkotásokat hoznak létre tudósaink, művészeink. „Rövidesen elmondhatjuk, hogy leraktuk hazánkban a szocializmus alapjait, és Magyarország szocialista köztársaság lesz.” — mondotta, majd így folytatta:

— Szépen fejlődik hazánkban a testnevelési és sportmozgalom is. Az 1961-es esztendőben 4000 sportkörben 800 000 sportköri tagot tartottak nyilván.

A különböző tömegsport-versenyeken pedig 1 200 000-en vettek részt.

A természetbarát mozgalom fejlődésének számszerű ismertetése után Terényi elvtárs a további fejlődés körvonalait vázolta. „Ebben az esztendőben a természetbarát mozgalom

tendően a természetbarát mozgalom további fejlődésével lehet számolni — mondotta. — A jövőben fokozni kell a fejlesztés tempóját, jóval több fiatal és idősebb dolgozót kell a ter-

Útban Vöröskő felé
(Vad Ferenc felv.)

Miklós János elvtárs, az MTSZ elnöke (jobbról) és Székely Miklós, az MTSZ főtitkára elhelyezik a Szövetség koszorúját
(Vad Ferenc felv.)

A FEJLŐDÉS TÜKRE

Az új versenyszabályok

A Turista áprilisi számában beszámoltam a tájékoztató versenyek új szabályzatának néhány elvi szempontjáról. Most a legjelentősebb változásokat ismertetem.

Az új szabályzat határozottabban szabja meg a versenybírók hatáskörét, a mérő- és ellenőrzőbírók hatáskörét. Az I. osztályú versenyek követelményeit a nemzetközi szabályok szerint írja elő, a III. osztályú versenyeknél a terepmunkát megkönnyíti, viszont elméleti szempontból nehezíti azzal, hogy legalább 4 ellenőrzőpont helyét szerkesztéssel kell megadni. Az összes fokozatoknál az eddig percben megszabott versenyidőt a nemzetközi szabályokhoz hasonlóan távol-ságban határozza meg a szabályzat.

A tájékoztatóknak a jelenleginél fokozottabb teret biztosít a szabályzat. Ennek érdekében új szabálypontot tartalmaz; az ellenőrzőpontok számát egy versenyszakaszon 8—12-ben írja elő.

Tovább javultak a szabályok az egyenlő feltételek irányában; az ellenőrzőtáblák láthatóságának javításával, a háromoldalú táblák bevezetésével, a térkép-hibás pont megadása lehetőségének megszüntetésével, valamint a hibás ellenőrzőpont esetén az egész versenyre az eredményének törlesztésével.

Részletesebb szabályozásra kerültek az egyes versenyformák (teljestávu és bontott távu versenyek) rendezési és értékelési előírásai.

Új pont az ún. „Vizsgaversenyek” szabályozása, amely három részből áll:

- az előkészítő versenyek szabályai, amely az alapvető tájékoztató ismeretek versenyszerű összemérését szabályozza (pl. útíterv készítés és bejárás, pontosság, iránymenet, segédesszók nélküli tájékozódás stb.);

- az ügyességi versenyek szabályai, amely terepmunkák leküzdése, táborozás és segélynyújtási ismeretek versenyszerű összemérésének szabályait tartalmazza;

- az elméleti versenyek szabályai.

Javultak a fegyelmi szabályok. Régi hiányosságot pótol a szabályzat azzal, hogy meghatározza a fegyelmi eljárás lefolytatására illetékes szerveket.

Remélem, hogy az új kiadás tovább emeli versenysportunk színvonalát. A szerkesztőbizottság nevében ez úton mondok köszönetet azoknak a versenybíróknak, akik írásban beküldött észrevételeikkel munkánkat elősegítették.

Szász Károly

(Mígaddig, amíg a szabályzat új kiadása meg nem jelenik, a jelenlegi szabályzat és az azt kiegészítő döntvények maradnak érvényben. Szerk.)

A győztesek. Balról jobbra: Gámán, Bp. Lokomotív, II. helyezett, Schönviszky Gy., Spartacus, I. helyezett, Fehér, Mátra Klub, III. helyezett (Bíró Klára felv.)

Felzabudulási emlékverseny női versenyzőinek rajtja (Rákos Zoltán felv.)

VERSENYHÍREK

Felzabudulási emlékverseny.

Hazánk felzabudulásának 17. évfordulóját ünnepelték a tájékoztató versenyek eddig talán legnagyobb versenyükkel. 158 csapat 526 versenyzője állt rajt az I. osztályú versenyhez a Pilis hegység különböző pontjain, hogy a vöröskői szovjet Hősi Emlékűnél levő közös célig bebizonyítsa felkészültségét és eldöntse a vándordíj sorsát.

Eredmények: I. oszt. (táv 10 000 m, szint 870 m). Egyéniben: 1. Schönviszky (Bp. Spartacus) 2:24, 2. Gámán (Bp. Lokomotív) 2:27, 3. Fehér (Mátra klub) 2:28, **Csapatban:** 1. Budapesti Lokomotív 8:20, 2. Bp. Spartacus 8:43, 3. Mátra Klub 8:58. II. oszt. (A-részleg éjjel 7000, 470, B-részleg nappal 11 000, 1070) 1. Bp. Spartacus, 2. MAFC II. 3. BEAC III/I. oszt. (6350, 630.) 1. BEAC, 2. MAFC, 3. Bp. Lokomotív, 3. III/2. oszt. (6950, 480.) 1. Soproni Vasas, 2. Székesfehérvári OEU, 3. Vasas Fémtömegcikk. Ifjúsági oszt.: (7875, 550.) 1. Bp. Spartacus, BEAC I. 3. MAFC I. Női: (6500, 600) 1. Bp. Pedagógus II. 2. MAFC II. 3. Bp. Pedagógus I. **Összetett versenyben:** 1. MAFC 101 pont, 2. Bp. Spartacus 96 pont, 3. Bp. Lokomotív 77,5 pont.

A versenybírók általában jó munkát végeztek a verseny pályák kitérésével. Az I. osztályú versenyt teljesen irreálissá tette, hogy az egyik ellenőrző pontot illetéktelen személyek eltávolították.

Jó lenne, ha a Versenybírói Tanács foglalkozna a közeljövőben a tájékoztató versenyek lebonyolításának — különösen az ilyen nagy versenyek lebonyolításának — problémáival, mert a versenyek lebonyolítási körülményei nem feleltek meg a követelményeknek. Nem elég csak a pontokat bemérni.

„Tanácsköztársaság” emlékverseny

Hóval kezdődött a tájékoztató versenyidény. Kedvezőtlen, hideg, havas időben került sor Salgótarjában a hagyományos küzdelemre. Az I. oszt. éjjeli versenyen az igen nehéz 12 km-

A Salgótarjáni „Tanácsköztársaság” emlékverseny győztese: Thiering György, Bp. Honvéd (Rákos felv.)

es pályán Schönviszky (Bp. Spartacus) szerezte meg az első helyet, Skerletz (Bp. Honvéd) és Bárti (MAFC) előtt. További eredmények: I. oszt. férficsapat: 1. Bp. Honvéd, 2. MAFC, 3. Bp. Spartacus. II. oszt. férfiak: 1. VTE Salgótarjáni Acélgár II. 2. VTE Salgótarjáni Acélgár III. 3. VTE Salgótarjáni Acélgár I. II. oszt. női: 1. MAFC I. 2. VTE Mátravidéki Erőmű, 3. SBTC. III. oszt. fér-

fi: 1. VTE Salg. Acélgár, II. 2. VTE Salg. Acélgár I. 3. VTE Mátravidéki Erőmű, Ifjúsági oszt.: 1. Gépipari Technikum, 2. Nagybatányi ITSK, 3. Nagybatányi ITSK II.

Petőfi Sándor emlékverseny

Március 11-én rendezte meg a Nógrád megyei Természetbarát Szövetség vándordíjas Petőfi Sándor tájékoztató versenyét. 19 sportklub 46 csapata közel 150 versenyzővel állt rajt. **Eredmények:** II. oszt. férfiak: 1. VTE Salg. A., 2. Debreceni Biogál, 3. SBTC. III. oszt. férfiak: 1. VTE Salg. A. 2. Pásztói Gimnázium, 3. SBTC. III. oszt. női: 1. Pásztói Gimnázium, 2. Debreceni Biogál, 3. SBTC. III. oszt. ifjúsági: 1. VTE Salg. A., 2. Gépipari Technikum, 3. Salg. Gimnázium. **Összetettben:** 1. VTE Salg. A. 2. SBTC. 3. Pásztói Gimnázium.

Jurij Gagarin tájékoztató háromtusa

Gagarin őrnagy 1961. április 12-én végrehajtott első űrrepülésének emlékére a HTE Katona György osztály vándordíjas háromtusa versenyt alapított. Versenyszámok: tájékoztató futás, kerékpározás, kajakozás. Az első forduló; a tájékoztató futás április 1-én zajlott le a Budai hegyekben. **Eredmények:** 1—2. Bp. Spartacus, 2. Honvéd I. egyaránt 1,5 ponttal. 3. MAFC 3 ponttal.

A Győr-Sopron megyei TSZ március 31-én rendezte meg a Bakonyban felzabudulási versenyét.

Az Aldás utcai iskola természetjáró szakköre a Budai hegyekben rendezte II. oszt. kétfordulós házversenyét.

A Bp. Lokomotív az I. oszt. győztes csapata; a három József, Gámán, Makk, Hunek

Az összetettben győztes MAFC-csapat a vándordíjjal (Vad Ferenc felv.)

Az ifik már várják az indulást a Rodostól turistaház előtt

Balatonfelvidéki táj a Badacsonyról (Kép és szöveg: Gulicska István)

A CEGLÉDIEK IS MEGKEZDTÉK A KÉK TÚRÁT

A Ceglédi Bányász Sportkör Természetbarát Szakosztály vezetője, Zakar József a legutóbbi értekezleten ismertette az új Kék túra-tervet. Egy hét múlva a 20 főből álló szakosztályban kevésnek bizonyult a hozott 15 db Kék túra könyv.

A tagok elhatározták, hogy 2-3 év alatt végig járják az útvonalat. A szakosztály amatőr-fotósai azt is elhatározták, hogy a Kék túra útvonalon készült felvételekből fényképalbumot állítanak össze.

A 62 éves szovjet Alek-szej Polikarpov, a Szovjet-unió keresztlől összesen 11 300 km-es gyalogtúrát teljesített: 1959-ben Omszktól indult el és azóta átgyalogolta Szibéria egy részét, az Uralt, a balti szovjet köztársaságokat, Belorussziát és Ukrajnát; a Kaukázuson túli területeken és az Észak-Kaukázusban is járt.

Német természetbarátok a Keleti-Thüringia-i Gleisberg (343 m) környékén ún. „természetoktató ösvény”-t létesítettek. Az ösvény bejárása közben az iskoláknak és az ifjú természetbarátoknak bemutatják a vidék növényeit, földtörténeti kialakulását, s az őskori emberi települések fellelhető nyomait.

Konstanta közelében, a Fekete-tenger román partján tavaly nagy repülőteret építettek, mely 10 hónap alatt mintegy 60 ezer olyan vendéget fogadott, akik a közeli tengeri fürdőhelyekre igyekeztek.

Az 1961-es nyári idényben több mint 100 000 külföldi üdült Lengyelország-

NEMZETKÖZI SZEMLE

ban, míg ugyanezen idő alatt 65 000 lengyel turista utazott külföldre.

Mamaiában, a román tengerparton éjjel-nappal 2000 építőmunkás dolgozik, hogy az idény kezdetére 18 négy- és háromemeletes új szálló (!) kezdhesse meg üzemelését. Ezzel egyidőben 12 új étterem, cukrászda, egy bazársor és több elárúsító pavilon is épül a tengerparton. Külön gazdasági központ is létesül, ahol jéggyár, hűtőberendezések, sütődék, mosodák stb. működnek majd. Két új uszoda is nyílik, melyekben — hűvös

időben — felmelegített tengervízben fürödhetnek majd az üdüiök. A tengerparton olyan színház is készül, melynek színpada a vizen fog állni, ezen kívül fedett nagy mozhelyiséget is építenek.

Bulgária idegenforgalma 1961-ben hatalmas eredményeket ért el: több mint 200 000 külföldi vendéget fogadott a baráti országokból, azonkívül Dél-Amerikából, az USA-ból, Angliából, Franciaországból és Ausztráliából. Ez annak a következménye, hogy egyszerűsítették a beutazás formáit, szabályozták a

devizakérdéseket és kiépítették az egész országra kiterjedő szálloda- és camping hálózatot. Egyedül az ún. „Aranyparton” és a „Barátság parton” több mint 40 szálloda (7000 ágygal), 600 kis hétvégi ház és 12 étterem van.

A Palermótól 65 km-re északra fekvő kis Ustica-sziget 150 éven át mint a bűnözők deportáló helye volt ismeretes. A múlt év októberében hagyta el az utolsó elítélt a szigetet, melynek létesítményeit átalakítás és korszerű felújítás után most kapcsolják be az olasz idegenforgalomba.

Berlinben — az Alexander-Platz közelében — épül a hatalmas BERLIN-TOURIST szálloda. Négy-száz-húsz szobája egyforma színvonalú szolgáltatást nyújt, a szobák csak színben különböznek egymástól. Étterme 240 személyes, így — kétértelmű váltással — a szálló valamennyi vendége helyben étkezhet. Az autóval érkező vendégek részére többemelet mély, földalatti garázs létesül.

DOXA

A nemzetközi diáktábor, ahol örök barátságok szövődnek

Amikor Tatranská Lesná-nál kiszállok az erdei vonatból, egy pillanatra úgy érzem, három dimenzióssá tágult és megelevenedett Votruba-festmény kellős-közepén állok. Vakít a nap, az ég, a hó. A ragyogó időben a hegyek ledobták ködfátylaikat, emberközelségbe kerültek, és mintegy védőleg ölelik körül azt a szép parkot és sokerkélyes, napos, szép épületet, amelyet teljes nevén „A tanulóifjúság üdültetési központjá”-nak hívnak, de amelyet a környéken mindenki csak így emleget: „Detský Ráj”, „Gyermekparadicsom”.

Ilyenkor télen, kilenc napos turnusokban, középiskolás diákcsoportok változtatják itt egymást. Mint hallom, számukra „kötelező tantárgy” a sízés Csehszlovákiában.

Éppen most érkeznek az újabb turnus, összesen százötz fiú és leány. Itt vannak már a Kysucke Nove Mesto-i gépészeti technikum és a Prievidza-i tizenkét évfolyamos iskola fiataljai: szőke varkocsú Lidkák és karcsú Amičkák, pelyhes állú Jankók és nyurga Viktorok, csupa 12—18 éves pirulós kamasz. Most az újdonság izgalmától lázasak. „Kilenc napos szakadatlan gyönyörűség áll előttünk” — olvasom ki a lényüket betöltő érzést fénylő szemükből s szláv beszédjük vidám zsongásából.

Kilenc napos itt tartózkodásuk célja az, — informálnak a csoporttal együtt érkezett sitanárok — hogy a fiatalok kivétel nélkül elsajátítsák a sportág alapelveit. A tanárok lelkesedését, a diákok hangulatát és a terep szépségét látva, úgy érzem, hogy ehhez minden feltétel bőségesen biztosítva van.

Mária Chalasová főkönyvelőtől hallok, hogy a tavaszi és őszi időszakban Detský Ráj a kisebbek, az általános iskolások előtt nyitja meg kapuit. Az ország valamelyik városában, falvában felkerekedik a soron következő osztály, vagy iskola, és három hétre tanároستól, diákostól ideköltözik a nagy hegyek közé, ahol a tanterv szerint folytatódik a tanítás; szabaddéjűlben pedig tanárok, gyerekek együtt túráznak a gyantaszagú fenyvesek között.

De legváltozatosabb itt az élet a nyári időszakban: ilyenkor Detský Ráj nemzetközi diáktáborozás színlévé válik. A világ minden tájáról érkező fiatalok emlékező sorait őrzi a Detský Ráj-i vendégeknyv. Egy amerikai fiatalember, Martin Peter Pulich verssel köszönti a tábort, a tájat, az embereket. Őszintén meg-

szerette Martin az országot, olyannyira, hogy letelepedési engedélyt kért, cseh lányt vett feleségül, s ma is itt él, dolgozik Csehszlovákiában.

Mohamed Madkour, az egyiptomi Művelődésügyi Minisztérium munkatársa visszatért hazájába, de — mint írja — az itt szerzett élmények elkísérik egész további életében.

Detský Ráj dolgozója a vendégeknyv egyik lapját különös büszkeséggel mutatják. Ez a lap arról beszél, hogy itt táborozott a hős kubai nép vezérének fia is: Fidel Castro Diaz, aki hosszú nyári estéken a dicső forradalmi napokról és édesapja legendás alakjáról mesélt felejthetetlen történeteket.

Távoli népek, fehér, fekete, sárga fiai és leányai, különféle nemzeti-ségű, vallású és világnézetű ifjak között szövődnek életre szóló barátságok. S a fiatal szívek barátsága világító betűkké, szavakká formálja az emberiség követelését: Legyen végre Földünk az alkotás, a boldogság, a béke paradicsoma — gyermeknek, felnőttnak egyaránt!

Polgár Judit

Követésre méltó a VMTE Fejér megyei Bizottsága

A Vörös Meteor Természetbarát Egyesület Fejér megyei osztályai az elmúlt évben alaposan túlteljesítették a munkatervükben szereplő feladatokat. Például a tervezett 230 helyett 496 főre növelték taglétszámukat, s ez az előző évinek két és félszerese. De más példákat is sorolhatunk: az elmúlt évben a vizsgázott túravezetők számát 13 fővel növelték és így jelenleg 18 vizsgázott túravezetővel rendelkeznek. A Kilián testnevelési mozgalomba bekapcsolódott 35 sporttárs közül eddig hatan a vas, öten a bronz, hárman pedig az ezüst jelvényt szerezték meg. Az év folyamán előírtan 49 túra helyett 86-ot vezettek — ebből 48 Kilián-túra volt — és azokon a tervezett 766 fő helyett 1824-en vettek részt.

Csak néhány adatot soroltunk fel, de ezek mint cseppben a tenger hűen tükrözik az Egyesület Fejér megyei osztályainak lelkes és eredményes tevékenységét.

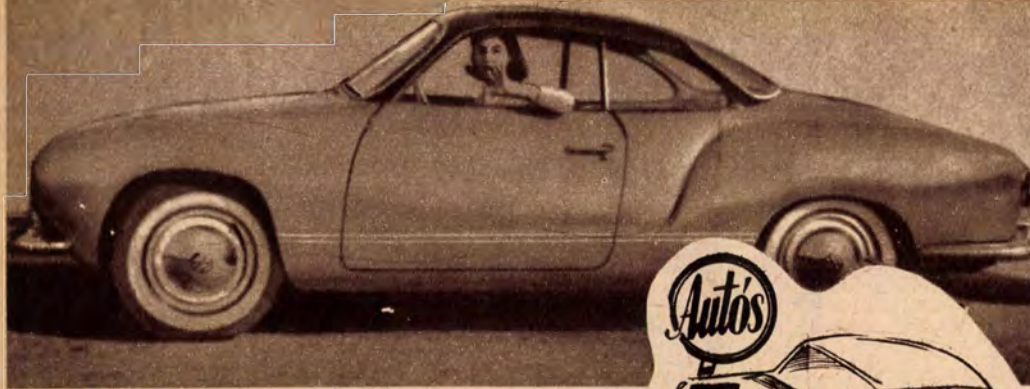
— Hogyan készülnek fel az 1962. évre — tettük fel a kérdést Németh Gyula elnöknek, aki válasz helyett elénk tette a Vörös Meteor Természetbarát Egyesület Fejér megyei Bizottságának munkatervét. A többi között a következőket olvastuk benne:

A Fejér megyei taglétszámot 50 fővel növeljük; Két új osztályt szervezünk; A Kilián-testnevelési mozgalom keretében rendezzük 1962 évi túráinkat, s a mozgalomban résztvevők számát tovább növeljük; Részt veszünk a „Hegység turistája”, a „Fejér megye turistája” mozgalomban, az MTSZ vöröskői és pilisnyeregi emlékünnepein, a VMTE hagyományos túra és versenyrendezvényein, a Fejér megyei Természetbarát Szövetség rendezvényein, a Vörös Meteor által szervezendő külföldi túrákon...

Ami az oktatást illeti, ezúton is komoly célokat tűztek ki maguk elé. A túravezetők számát tíz fővel növelik. A március 10—12 között az Eszákúndntúli osztályok vezetői és aktívai részére Székesfehérvárott rendezett tanfolyamon 35-en vettek részt. Összel térképező tanfolyamot rendeznek, és hat előadással álló Természetjáró Akadémiát szerveznek a Fejér megyei Természetbarát Szövetség keretében.

Munkatervükből csupán néhány adatot közöltünk, de ezek is szemléltetően bizonyítják: alaposan felkészültek az 1962. évre. Persze minden terv annyit ér, amennyit megvalósítanak belőle. Mi azonban, ismerve a VMTE megyei osztályainak tevékenységét, elmúlt évi eredményeit, biztosak vagyunk benne: ezeket a terveket is megvalósítják.

L. O.

AUTÓS TURISTÁK országos találkozója Tihanyban

A balatoni idény megnyitása, mint minden évben, idén is kedves, vidám ünnepekké között történik. Körös-körül a balatonparti fürdő- és üdülőhelyek készülődnek erre a napra, május 20-ára. Ebből az alkalomból már 19-én kétnapos országos találkozóra gyűlnek össze az ország minden részéből Tihanyban az autós turisták. Ebben az évben még többen, hiszen a tervezék folyamán egyre növekedik az autósok tábora, új és újabb százak és ezrek növelik a már többtízrezt leltszámot.

A tihanyi motelvárost ez alkalommal ellepik az autós-turisták, sőt kevésnek bizonyul a félsziget elhelyezési lehetősége és Balatonfüred is szállás- és parkolóhelyet ad. Az országos találkozó seregszemléje egyben mérlegkészítés is az elmúlt idény óta eltelt időről s programadás az elkövetkező idényre.

Most mutatkozik meg annak az összefogásnak eredménye, amely közös szervezési munkában nyilvánult meg a Magyar Autóklub és a természetbarát egyesületek autósturista-szakosztá-

lyai között. A sok régi turistából lett új autósoknak köszönhető, hogy Magyarországon kibontakozhatott a szervezett autós turisztika. Ahogy az autósok száma növekedett, úgy fokozódott a szervezők feladata: minél gazdagabb programról gondoskodni mind belöldi, mind külföldi viszonylatban. Nem hagyták és nem hagyják magukra az új autósokat, akik számára új életformát is jelent az autó. Egyre többen vannak, akik felismerik a célszerű és egészségfejlesztő turisztika előnyeit, ha eddig nem is voltak természetjárók. Így bontakozott ki a kombinált autós-gyalogos turisztika, az élmények megkettőzése.

Kora tavasztól késő ősziig járnak az autós turisták az országot s határon túl a külföldi tájakat, évről-évre változatosabb programokkal.

A „Turista” idejekorán felismerte azt a tény, hogy a magyarországi turisztikában új életünk fejlődésének velejárójaként mind nagyobb ütemben egy újfajta turisztika alakul ki, az autós turisztika, amely egyre na-

gyobb tömegeket kapcsol be a céltudatos szervezés alapján, a turistaélet új ágazatai közé. Ezért is tetten lehet, hogy hasábjain napirenden tartsa és támogassa a magyarországi autós turisztika ügyét.

Az autózvezetés nemcsak technikai kérdés, de morális is. Az autós turisták közösségi szervezőmunkájában fontos feladatot jelent annak tudatosítása, hogy az autózvezetésben igen-igen kidomborodik az „egyszemélyes vezetés” felelőssége. Van e téren tennivaló bőven, hiszen az új autóval még nem kapja kézhez az új, boldog tulajdonos az új szabályokon kívül legalább olyan fontos íratlan szabályokat. Ezekre való nevelés már a közösség feladata, azoké, akik szervezői, összefogói az autós turistáknak. A teljes siker és eredmény akkor mutatkozik meg, ha kivétel nélkül mindenki, aki résztvesz az autós turisztikában, saját példáját nyújtja s ezek a példák követésre méltó, közösségnek és egyének egyaránt jó példák lesznek. A „közúti morál” kialakításának hívjuk ezt s nem lehet elég-

szer hangsúlyozni, hogy ezért a programért mindnyáján felelősek vagyunk, akik a volán mellé ülünk. Csak így teljes az öröm, amelyet a természeti szépségek, régi és új városok, új országok és népek megismerése az autós turistának nyújt.

A jövő változatos célkitűzései mellett, a hiányosságok feltárásán kívül jólesően lehet megállapítani, hogy a tihanyi országos találkozó minden vonatkozásban már igen szép eredményekkel köszöntheti az 1962-es új balatoni idényt.

Szinyai Jenő

AUTÓS TÚRÁK MÁJUSBAN

(Az Autóklub és a Vasas közös rendezvényei.)

Május 6-án: Budapest — Gyöngyös — Mátraháza — Galyatető (Vasas-ház) — Hasznos — Budapest.

13-án: Budapest — Budakeszi — Malkosmária — Ságvári liget — Budapest.

20-án: Budapest — Tihany — Budapest.

27-én: Budapest — Vác — Kőspallag — Kisnóc — Budapest.

Az autótúrákat néhány óras gyalogkirándulással kötik össze. Találkozás a Túrák napján, tehát vasárnap, az Autóklub előtt (Budapest VI., Nagymező u. 20.).

AUTÓS SÁTORTÁBOR BALATONFÜREDEN

Idén adják át az autós turisták számára Balatonfürednek Tihany felé eső részén az autós strandot és a hozzátartozó I. o. sátoortábor, amely mintegy ezer személy befogadására alkalmas. A sátrakon kívül épített, 2-4 személyes szobák is rendelkezésre állnak.

TÉRKÉPES TURISTAJELZŐ TÁBLÁK

A Pest Művelési Igazgatóság Hivatal területén idén jelennek meg a legfontosabb közlekedési csomópontokon azok a térképes jelző táblák, amelyek jól érzékelhetően tájékoztatnak a kirándulások, túrák útvonalairól, megközelítési lehetőségeiről.

ÚJ ÚTICÉL: PÜSPÖKERDŐ

A Kisalföldön, a Duna és a Rábca csücskében levő Püspök-erdőt megközelítésre alkalmasá teszik az autós kirándulók számára is. Kandeláberekkel szegélyezett, aszfaltozott autótűt vezet már az erdő mélyére, a vadaskert felé, amely a Kisalföld jellegzetes állatvilágát mutatja be. Az autótűt a jobb megközelítés céljából rövidesen továbbvezetik, de már most is kellemes kirándulást, új úticit kinal a püspök-erdő vadaskert.

KÉSZÜL KELET-EURÓPA AUTÓTÉRKEPE

Az Autóklub és IBUSZ közös rendezésében lebonyolításra kerülő külföldi autótúrák résztvevői és az egyéni autós turisták számára Kelet- és Délkelet-európa autótűtjait részletesen feltűntető autós térképet készít a Kartográfiai Vállalat tetszetős kivitelben, nyolcszínű nyomással, magyar- és szöveggel.

A hazai campinghálózat fokozatos kiépítése során a legközelebbi új táborok Sikondán, Dunapatajon és a Mecsekben létesülnek. Épül már a Bükk első campingje, a Bükkszentkereszt közelében levő Hollóstatón és előreláthatóan augusztus 1-én nyitja meg kapuit. — Csongrád megye első campingje a nyár elején Mártélyon kezdi meg üzemelését. A Tiszaparton levő II. osztályú tábor területe közel 2 hold, végig bitumenes úton érhető el, csupán az utolsó 100 m-es szakasz földút. Ivóvize 250 m-re található. Jelenleg zuhanyozóhelyei, főzőhelyei épülnek.

A londoni Olympia Hallban rendezett nemzetközi campingkiállításon a PALMA-gyár ismételten nagy

sikert aratott kiváló minőségű campingfelszerelési cikkeivel, elsősorban gumimatracsaival. A „Camping and Outdoor Life” című lap alábbi képe külön kiemeli a „bemutató legszebb pavilonját”-t és részletesen leírja a magyar ipar termékeit.

A „II. Magyar Camping Kiállítás” május 18-án nyílik a Budapesti Ipari Vásár keretében. A kiállítás május 28-ig mutatja be a hazai táborozási lehetőségeket. Tárgyalások folynak az irányban, hogy a Magyar Természetbarát Szövetség is helyet kap e kiállítás keretében, ahol a természetbarát mozgalom népszerűsítésére igen nagy lehetőség kínálkozik.

A Balaton két nemzetközi campingje (Tihany és Balatonföldvár) mellett a II. osztályú táborok korszerűsítése is nagy erővel folyik. Siófokon a Községi Tanács áldozatos munkájának eredményeként egészen újjá született táborterület várja a táborozókat. A campingbe bevezették a villanyt és a vizet, és több élelmiszerpa-

vilon felállításáról gondoskodtak.

Nem sikerült viszont megoldani erre az esztendőre Budapest megfelelő campinggel való ellátását, sem a Rómaiarton, sem a Lágymányoson nem lesz letelepedési lehetőség a sátorozók részére. Ez a tény annál inkább is sajnálatos, mert a Balaton nemzetközi campingvendégl bizonyára szívesen töltenének egy-két napot hazafelé menet Budapesten is.

A két balatoni nemzetközi camping iránt nagy az érdeklődés. Kanadából, Nyugat-Németországból, Csehszlovákiából, az NDK-ból és Svédországból érkezett eddig a legtöbb megkeresés.

Svédországban ötletes megoldással olyan hátizsákokat gyártanak, melyeknek hordozható fémvázából egyszerűen szétnyitható szék is képezhető. Az elmés újítás eredményeként a sátorban a hátizsákok nem kell a földre helyezni, mert a „szék-hátizsák” fogasként is szerepel.

A campingezéssel kapcsolatos problémák egyre inkább napirendre kerülnek.

Svéd „szék-hátizsák”

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Belkereskedelmi Tanszékén elhangzott előadás után május 5-én a Siófokon sorra kerülő „Közegészségügyi Napok”-on a campingezés egészségügyi problémáit vitatják meg az ország minden részéből oda érkező orvosok.

A balatoni sátoztáborokban idén rendszeres filmvetítést tartanak a campingek lakóinak, melyeknek műsorában elsősorban kisfilmeket mutatnak be a hazai tájakról.

Balatonfüreden tervbe vették — finn tervek alapján — az első campingszauna megépítését.

dr. Szauer Richárd

A Palma-gyár pavilonja a londoni camping-kiállításon

Kerékpárosok találkozója és táborozása

A Magyar Természetbarát Szövetség Kerékpárostúra Szakbizottsága 1962. június 16 és 17-én rendezi meg a kerékpáros túrázók III. Országos Találkozóját és Táborozását Ráckeven a dunaparti úttörőtábor területén (Somlyó út).

A Találkozó alkalmával a Bizottság tájékoztatást ad a kerékpáros természetjárás jelenlegi helyzetéről, továbbá a hazai és külföldi túrákról. A találkozót színessé teszi a megrendezendő gyorsasági és az izgalmas ügyességi te-repverseny, amelyen a találkozó minden résztvevője indulhat. A helyezettnek értékes díjakat kapnak.

A találkozóra legjobban mozgósító osztály emlékszlót kap.

A tábornytás 1962. VI. 16-án szombaton 18 órakor, táborbontás 17-én, vasárnap, a program befejeztével lesz.

A tájékoztató és a versenyek vasárnap délelőtt bonyolódhatnak le, míg a hangulatos táborfűz a szombat esti program.

Akiknél akadályba ütközik a szombati megjelenés, azokat vasárnap is szívesen látják.

A helyszínen hideg büfé és hűsítőital kiszolgálás lesz.

A Szövetség Kerékpárostúra Szakbizottsága a táborozáshoz hivatalos túrát vezet. Találkozás: 1962. június 16-án 15 órakor a Budapesti Marhavágóhíd (IX. Soroksári út 58) előtti parkban. A túra vezetője: Kopta Ervin.

A kerékpáros természetjárás minden kedvelőjét szeretettel várja a

Rendezőség

Gusztáv! Meddig akarod még folytatni a szünidőben felvett szokásaidat? (Unterwegs, Berlin)

(Bazsal József felv.)

VÉDEKEZÉS A KORAI ÖREGSÉG ELLEN

A társadalmi átalakulás új jelenségeket vet fel színre, közöttük sok olyant, mellyel a természetbarát mozgalomnak is érdemes foglalkozni. Nézzünk ezek közül néhányat.

Az egészségtelen körülmények között dolgozók munkaidejét lerövidítették. Mit kezd a több szabadsághoz jutott dolgozó az idejével? A munka mellett tízezrek tanulnak késő éjszakáig, olyanok, akik megszokták a jó levegőt, a mozgást. Mit kellene tenni, hogy egészségük és közérzetük, amelyet a rendkívüli igénybevétel amúgy is kikezd, a mozgás és a levegő hiányában ne romoljon.

A nyugodtabb élettel az átlagéletkor jelentősen meghosszabodott. Sem az egyén, sem a társadalom szempontjából nem közömbös, hogy a magatehetetlen öregek számát szaporítjuk-e, vagy pedig azokat, akik élettapasztalatukat, éveken át szerzett tudásukat késő öregségükig átadják a fiataloknak és testi, szellemi frissességben élvezik a megérdemelt nyugdíjat.

Egyre több a 80—100 évet élt ember és a hosszú életkor egyre kevésbé lesz riporttéma. A szocialista tábor országaiban a rendszer egyik jellemzője lett az öregek nagy száma.

A megszokott egészségtelen környezet, a helytelen életmód támadja, rágja, koptatja, rövidíti az életet. Minden betegség, főleg az izgalom, testi vagy lelki

megrázkódtatás árt a szervezetnek és nyomot hagy az emberben. Ugyanakkor a jól felkészült szervezet sok bajt, veszélyt elhárít.

Másfélszáz évvel ezelőtt jelent meg Hufeland világhírű könyve a mikrobiotikáról — az emberi élet meghosszabításának tudományáról és ebben írja: „Meg kell emlékezni az utazásról és a szabadban vándorlásról, mint az életnek egy különleges örömről és ajánlanom kell az élet meghosszabítására. A folytonos mozgás, a környezet változatossága és a kedélyek vele kapcsolatos felidézése, valamint a szabad és folyton változó levegő élvezése varázslatos hatnak az emberre és hihetetlen sokat tehetnek az élet-erő felírására és a szervezet megfiatalítására.”

Ma már az öregedéssel új tudomány, a gerontológia foglalkozik, de Hufeland megállapítása sem vesztett az értékéből.

Dr. Dalmady Zoltán egyetemi tanár, aki maga is turista volt, az 1934-ben megjelent „A turistaság egészségtana” című munkájában ír arról, hogy a városi ember természetellenes környezetben él. Ahogy gondoskodnak állatról, növényről, az embert ért káros hatások ellen is védekezni kell. Természetellenes az életrendünk.

„Az egészségére vigyázó embernek tehát turistaszkodni kell, hogy kivonja magát a domesztikáció, (szoktatás) káros hatásai

alól és felkeresse a természetes környezetet, természetes mozgásokat és a természetes lelki hatásokat nyújtó szabad természetet.” írta dr. Dalmady Zoltán 1934-ben és minden sora a változott társadalmi viszonyok ellenére ma is igaz azzal, hogy a múltban hiába látta világosan a helyzetet, a tömegek érdekében nem tehetett semmit, — legföljebb az élet napos oldalán élők vonhatták le a tanulságot.

Amíg legtöbb sportágban és a rosszul szervezett munkában a fáradtság, a túlzott erőfeszítés nyomot hagy a szervezetben, az egyszerű kirándulás, a hegymászás, a turasízés, kerékpározás, az evezés, ha mértékkel csinálják, mindenki számára a hosszú életre való felkészülést jelenti. A jól felkészült szervezet sok mindent elhárít.

A gondolkodásba be kell vinni és szívós nevelő munkával el kell érni, hogy kerüljünk mindent, ami az egészséget aláássa. A környezetről írtam, de vonatkozik ez a mértéktelen evésre, alkoholfogyasztásra, túlzott dohányzásra és mindenféle izgatószer felesleges fogyasztására.

Rendszert kell vinni a munkába — és erről ma már az üzemszervezés, a szakszervezetek munkásvédelmi tevékenysége gondoskodik — és rendszeresen kell foglalkozni a pihenő megszervezésével. Kiváló eszköze az aktív pihenésnek az év minden szakában jól szervezett kirándulás, szabadság-túra, az utazás.

Az elmondottak is mutatják, hogy a természetbarát mozgalom emberformáló, nevelő eszköz és a késő öregkorig fizikailag is alkalmas embereket ad társadalmunknak.

Erős József

A „Somogy-Baranyai kék út” egyik felzárkózott festik a somogyi természetbarátok (Bence József felv.)

KIS GOMBA-KALAUZ

turistáknak

A tavasz beköszöntésével nemcsak az erdők borulnak zöldbe, nemcsak a vadvirágok színpompás szőnyege terül szét a barna avaron, hanem megjelennek az első gombák is, a gyűjtőgetők nagy örömeire.

A magyar hegyek és erdők rendkívül gazdagok gombában. A legdrágább kalaposgombáktól a szabad szemmel nem is látható talajgombáig, a korhadó lombtakaró alatt rejtőzködő parányokig, nagy bőségben népesítik be erdőseinket. Hogy felékesítik a fakó avarszőnyeget az okkerszínű pereszkek, a narancspiros kalapú, citromsín gallérú császárgalócák, a sárga, piros, lila, zöld meg barnásvörös galambicák, a trombita alakú sárga róka-gombák, s a bársonyos barna, ízeslet nagy vargányák. Mintha parányi szarvas ágobogas agancsa lenne, úgy les ki a bükkök alól a rózsás korálgomba; a nagytermetű őzlábgomba pikkelyes, karsú tönkje meg akár a figyelő ózsuta karsú lábzsára lenne az akácokban.

Szinte a mesekönyvből lép elének fehérpettyes, piros siphában a légyölő galóca; s fehér bocskorban, fehér gallérral, zöldessárga selymes kalapban üldögél jámboran a tölgyfa tövében a magyar erdők legmerészebb gombája, a gyilkos galóca. Ártatlan kinézése szinte biztatja az erdőjárót: „Tégy hátizsakodba!”, de aki összetéveszti az erdőszéli csiperkével, s jóízűen elfogyasztja, kínos halállal pusztul el.

Március kivételével minden hónapnak megvan a maga gombaflórája. Április végén már megjelennek az erdőszéleken, patakpartokon, tisztásokon a bárányborsüvegre emlékeztető, ízeslet kucsmagombák, a mohos, korhadó fatönkökön termő tökegombák, a legelőkön pedig a székfűgombák kezdenek mutatkozni. A május meghozza az első vargányákat, az erdőszéli csiperkét, a lisztzagú májusi csiperkét, a szentgyörgygombát, hogy a nyári hónapokban aztán a legkülönfélébb ehető és mérgező gombák sokasága lépje el az árnyas erdőtalajt. Októberben és november elején a fenyves a legjobb vadászterület. A lehullt tülevelek alól téglavörösen vagy narancssárgán tör fel az egyik legértékesebb csemegegomba, a tölcser alakú, zöldfoltos rizike, nagy

tömegben jön elő a lila-, a rákízű-, az illatos- és a bársonyos pereszke, a barna tinorrú, a szürke tölcsergomba, s vörösfenyők alatt a sárga gyűrűs tinorrú.

Van mit gyűjtögetni, van mit kosárba szedni. A gombászás valósággal a vadászat élményét és gyönyörűségét kelti hegyvidékeinken, ahol évente többmillió kiló értékes ehető gomba terem, s kínál magas fehérjetartalmú tápanyagforrást a hozzáértő természetjárónak.

A hangsúly itt nyomatókusan a jelzőn, a hozzáértőn van, mert a még mindig előforduló gombamérgezések túlnyomó többsége a sajátkezűleg szedett gombáktól származik. A piaci árusítást már olyan gondosan ellenőrzik, hogy vásárolt gomba nem okoz mérgezést, annál többet a hozzanemértők által gyűjtött, illetve a válogatás és gondos felülvizsgálás nélkül hazahordott gomba.

A legsúlyosabb, a legtöbb halállal végződő mérgezést a gyilkosgalóca okozza. Rajta kívül a susulyka, a világító tölcsergomba és a parlagi tölcsergomba fogyasztása végződik kórházba szállítással. Elképesztő, hogy milyen megfigyelatlansággal és felelőtlen séggel szednek össze az emberek olyan gombákat, melyeket nem ismernek. Turisták is követnek ilyen merényletet saját maguk és családjuk ellen, pedig olyan egyszerű annyi előismeretet megszerezni, amennyi a

legfontosabb ehető és a legveszedelmesebb mérgező gombák felismeréséhez szükséges. Annál könnyebb dolog ez, mert a sokszáz gombaféle túlnyomó többsége ehető vagy legalábbis nem mérgező, s csak néhány olyan van, amelyik súlyos megbetegedést okoz. Ezt a nyolc-tíz fajta gombát kell megismernie a természetjárónak, s akkor félelem nélkül gyűjtheti és fogyaszthatja a kiváló tápértékű erdei kincset.

A gyilkosgalóca-mérgezés különösen azért veszélyes, mert tünetei legkorábban elfogyasztása után nyolc-tíz órával, de néha huszonegy órával később jelentkeznek, amikor megkezdődik a máj felszívódott a szervezetbe. Csillapíthatatlan hányással és hasmenéssel kezdődik a baj, az izmokban görcsös fájdalmak lépnek fel, a test rengeteg vizet veszít, a bőr megráncosodik, a beteg szinte kiszárad. Az érverés fokozatosan gyengül, s a szív működés megáll. Ha a beteg átvészeli a mérgezést, néhány nap múlva sárgaság jelzi a máj megtámadását, és a mérgezett májzsugorodásban pusztul el. A gyilkosgalóca azért olyan veszedelmes, mert összetévesztik az erdőszéli csiperkével, holott fehér lemeze és jól fejlett fehér bocskora határozottan megkülönbözteti a rózsaszín lemezű és bocskor nélküli csiperkétől.

Súlyos, bár halállal ritkán végződő mérgezést okozhat-

nak a kitűnő székfűgomba közé szedett susulykák, vagy parlagi tölcsergombák. A susulykát jól megkülönbözteti a ritka lemezű székfűgombától sűrűnálló lemeze, sugarasan rostos, behasadozó kalapja és törékeny húsa, míg a parlagi tölcsergomba sűrűnálló és tönkre lefutó lemezeivel üt el a le nem futó ritka lemezű székfűgombától. Az enyhébben mérgező világító tölcsergombát a róka-gombával tévesztik össze, de míg a világító tölcsergomba vöröses színű és lemezes, addig a róka-gomba sárga, és lemezek helyett hullámos lefutású bordái, ráncai vannak.

A légyölő galócat mindenki ismeri, de a hozzá hasonló, fehér pettyes barna kalapú párdücalócat gyakran szedik őzlábgomba helyett. Pedig a párdücalóca veszedelmes idegmérget tartalmaz, mely a részszegséghez hasonló dühöngést vált ki. Ez az igazi „bolondgomba”. Ha fel akarjuk ismerni, arra ügyeljünk, hogy míg az őzlábgomba világos alapon barna foltos, tönkjén pedig elmozdítható gyűrű van, addig a párdücalóca barna kalapon visel fehér pettyeket, s lelógó gallérja van gyűrű helyett.

A szintén erősen mérgező nagy döggombát igen széles, hússzínű lemezei, kalapjának feltűnően vékony húsa, a gallér hiánya és rosz szaga különbözteti meg a csiperkéktől, melyekkel általában össze szokták tévesztelni. Rosszullétet okozhat még a csoportosan növő rozsdasárga kalapú, zöldesbarna lemezű kényvirágombá, a jóízű pöfeteghez hasonló, de szürke belsőjű áltrifla, a vörös galambgomba, a feltűnően világos kalapú, vöröscsöves sántintinorrú. Súlyosan mérgező a vörhenyes őzlábgomba, de ez olyan apró, jelentéktelen, rosszkínézésű, hogy senki sem szedi le.

A gombagyűjtés nemcsak izgalmas kaland, de nemzetgazdasági érdek is. A magyar erdőkben évente több mint száz vagon ehető gomba terem, s ennek a hatalmas élelemanyagának jelentős része veszendőbe megy. A gombák felismerésében jártasságot szerző turisták nagymértékben elősegítik ennek a többmillió értékű jelentő tápanyag-mennyiségnek összegyűjtését és felhasználását.

Antalfy Gyula

TANULJUNK TÁJÉKOZÓDNI

TÉRKÉPISMERET

Legutóbb a természetjáró gyakorlatban legtöbbször előforduló két térképsorozat síkrajzát hasonlítottuk össze. Tekintsük át most, hogy a két térképsorozat, tehát a Kartográfiai Vállalat által kiadott turista („új”), valamint a 30-as években kiadott kiránduló („rég”) térképek domborzatábrázolása, miben különbözik.

A két sorozatba tartozó térképek domborzatát ugyanazokon a Pilis térképkivágatokon tanulmányozhatjuk, melyeken a síkrajzot hasonlítottuk össze. Az 1. sz. térkép az új, a 2. sz. kivágat a régi típusú térkép egy-egy megfelelő részlete.

1. térkép

2. térkép

Az első pillanatban a térképkivágatok merőben különböznek egymástól. A domborzatábrázolás szempontjából csak annyi hasonlóságot találunk, hogy mindkettő szintvonalakkal ábrázolja a föld felszínének egyenetlenségeit. Lényeges különbség a gyakorlati használhatóság szempontjából, hogy az új térkép csak 50 m-es szintvonalakat tüntet fel, míg a régi térkép a 10 m-es szintvonalakat is tartalmazza.

Annak megállapítására, hogy a két térképkivágat domborzata mennyire hasonlít, a következő egyszerű módszert ajánlom: tessék a régi térkép 50 m-es, tehát vastagított szintvonalait átrajzolni pauszpapírra, majd a pauszpapírt az új térképkivágatra helyezni. Arra a meglepő eredményre jutunk, hogy a két térképkivágat 50 m-es szintvonalai között majdnem tökéletes a hasonlóság.

A domborzat fő idomait az 50 m-es szintvonalakkal éppúgy ki lehet fejteni, mint a 10 m-esekkel. Látható, hogy a metszódések berajzolása

mennyivel plasztikusabbá teszi a térképet. Ha a szokásos grafikus interpolálással ki is egészítanánk az új térképkivágatot 10 m-es rétegvonalakkal, a kisebb terepidomok, így elsősorban a metszódések helyének ismerete nélkül pontos ábrázolást nem kaphatunk. Összefoglalva tehát, megállapíthatjuk, hogy az új kiadású és a régi turista térképek között a domborzatábrázolás összehasonlítása a régi térképek javára kedvez, mivel plasztikusabban és részletesebben tüntetik fel az ábrázolt terület idomait.

Az 50 m-es szintvonalakkal történt előnyös is lehet, akkor, ha a terep annyira tagolt, hogy a 10 m-es sűrűségű ábrázolással a térkép szinte áttekinthetatlenné válik. Ilyen pl. a Budai hegységben a Nagyszénástól északra elterülő vidék, mely nemcsak fizikailag, hanem tájékozódás szempontjából is az egyik legnehezebb hazai területnek számít, éppen domborzatának kis áttekinthetősége miatt. A 3. sz. térképen, az új térképsorozat kivágatán láthatjuk, hogy az 50 m-es szintvonalakkal történt ábrázolás viszonylag jól adja vissza a környék domborzatát.

A térképismerettel foglalkozó rész nem lenne teljes, ha nem térnénk ki a természetjáró gyakorlatban előforduló, úgynevezett **szöveges feladatok értelmezésére**. Régebben a tájékozódási versenyeken a versenybírók jóformán kizárólag szövegben adta meg az érintendő pontokat és ma is az alacsonyabb osztályokban kötelező a térképen körrel való megjelölés mellett az érintendő pontok megnevezése, szöveges megadása.

Az elmúlt 10 év ilyen feladataiból választottam ki 24 jellegzetes szöveggrészt, melynek helyes értelmezése olykor-olykor döntő fontosságúnak bizonyult. Az 1. sz. ábrán szereplő rajzok a térkép nyelvén mondják el

ezeket a mindennapos turista feladatokat. Remélem, hogy az ábrán megfogalmazott feladatok segítenek megszüntetni egyes rendezőségek helytelen gyakorlatát, melyre jellemző, hogy csak a „mesterséges tereptárgy” és a „természetes tereptárgy” fogalmát ismeri.

3. térkép. A Nagyszénás környéke, 1 lejtős hegyhát; 2 tető; 3 gerinc; 4 kúp; 5 lejtőkúp; 6 „metszódés”; 7 völgy; 8 éles borda; 9 pihenő; 10 nyereg

A bemutatott rajzok a síkrajzi és domborzati ismeretek gyakorlati felhasználását példázzák; az egyes rajzok alatt olvasható szövegeket csak a „találkozunk” szóval kell kiegészíteni és máris megadhatók.

Soltész Béla

4. Példák a jellegzetes szöveges megadások értelmezésére

AZ ÚTKERESZTEZŐDÉSBEH	AZ ÚTON A METSZÓDÉSHEL	A KELETI KÚP É-1 OLDALABAN	A HÁRMAS NÁTÁRNÁL	A TISZTÁS LEANYUGATI B BARKÁN	ANOL AZ ÚT KERESZTEZI A PATAKOT
AZ ÚTVILLÁBAN	A CSÜCSÖN	A LEJTŐ-KÚP NYERBÉBEN	A MÁSODIK NYILADEK-KERESZTEZŐDÉSBEH	A TISZTÁS ÉK-1 SARKÁBÓL INDULÓ ÚTON	A TŐ ÉSZAKI PARTJÁN
AZ ÚTKANYARBAN	A NYERECBEN	A PINENÓN	A DOMB NY-1 LÁBÁNÁL	A RÉT LEGHÁGASABB PONTJÁN	A HID ELOTTI PATAK-KANYARBAN
A NYILADEK ÉS AZ ÚT-KERESZTEZŐDÉSBEH	A NYEREG ÉK-1 SARKÁN	A BORDA NYILADEKABAN	A HORHOS D-1 ÁGÁNAK NY-1 PARTJÁN	A TISZTÁSON	AZ ÖSSZEFOLYÁSHEL

HÚSVÉTKOR A SÁTOROSBAN

Nem tudom, Ti is úgy teszitek-e, mint én, kedves turistatársaim, hogy amint az új év naptára először kezembe kerül, végignézegetem, vajon, hogy esnek az ünnepek, a munkaszüneti napok, hogyan lehet több napos túrákat tervezni? Húsvétkor természetbarát osztályommal nekiindultunk a Sátoros hegyeknek. Bizony, az utazás elég hosszú volt, de mégsem annyi, hogy ne kaphattunk volna néhány szép és emlékezetes benyomást hazánk egyik legérdekesebb hegyvidékéről.

Az ismerkedés a sáropataki vár történelmi nevezetességeinél kezdődött, majd tovább mentünk Füzér felé a „sátorhegyi expresszel”. Nem lenne igazi kisvasút, ha be nem adta volna a kulcsot, a végállomás előtt néhány kilométerrel. Hosszas tanácskozás következett a mozdony mellett, tologatás le- s föl, majd mégis

Mialatt a fotós dolgozott, a társaság tagjai unalmukban eltemették az egyik szegény férfiút. Szerencsére csak a lombok alá. Ebből is kihagyták a fejét, s így komolyabb baja nem esett, még tetszett is neki a dolog.

Másnap húsvét hétfője lévén, aggodalmas ábrázattal indultunk el a füzéri korzón. Joggal, mert semmit sem lehetett megüszni. Vízpisztolyokkal, sőt csöbrökkel vártak bennünket, s az eredmény gyors és átütő volt. Minden nő megkapta a magáét.

Am a hölgyek sem voltak restek! Előkerültek hátizsákjaikból az eddig gondosan dugdosott butykosok és megindult a vidám poharazgatás. A tavasziasan hűvös szél mindenkit hamar kijózanított és a társaság útnak indult.

Igy ment ez még egy vidám, derűs napon át, kedves élményekkel tarkítva. Újhatán a teljes 18 tagú társaság közös szállást kapott és nagy darab vezetőnk, Pista bácsi, áldozatkész elszántsággal az egész éjszakát ágya szélén ülve töltötte, nehogy hortyogásával zavarja a többieket. Mire képes egy vérbeli túravezető! (Ezt a tanfolyamokon oktatni lehetne.)

Aztán véget ért a szép háromnapos túra, utolsó pihe-nőnk a Zsidóréten volt, majd az itt látható turistacsend-élettel búcsúztunk a Sátoros hegyektől.

H. M.

csak bedöcögtünk Füzérkomlóra. Nosza indulás, a legmegbízhatóbb saját lábakon Füzér felé! Mindenki megkapta a remek magánlakosztályát a „tiszta szobákban”, miután Füzéren nincs turistaház. Azután a szokott szép túra következett Füzér vára és a Nagy Milic felé.

A szenvedélyes turista-fotóst, e sorok íróját nagyon bosszantotta, hogy a természet annyira hátramaradt a tavaszi kibontakozásban. A virágfényképezés azonban nem hagyta nyugodni és mint hálás témára, a virágzó barkákra kezdett „vadászni”. Ezek azonban konokul az árnyékban álldogáltak egész úton, meg magasra is nőttek a sűrű dzsungelben. A közvetlen fényképezést tehát eleve kizárták. Am a fotós egy lankás patakparton segített magán. Egyik társa kézbe vett néhány ágat, s íme, sikerült a felvétel, persze a kéz lemaradt róla.

CHILE

A LABDARUGÓ

VILÁGBAJNOKSÁG

VÁROSÁ

Január 18-án a santiago Hotel Carrara a világ középpontjába került. Fényképezők és televíziós filmriporterek tömege rohanta meg a szállodát, ahol a 15. emeletén levő gálaszalomban sorsolták a labdarúgó világbajnokságot.

A világbajnokság május 30-án kezdődik és a világ sportközvéleménye attól a naptól, minden idegével a távoli országból jövő sporthírekre fog figyelni.

Chile egyike a föld legeredetibb és különösebb országának. Nincs még egy olyan ország, amelyben — a földrajzi, éghajlati viszonyok anynyira eltérőek lennének, mint Chilében. Északi határán az Andok 7000 m magas hegycsúcsai állnak őrt, onnan az ország délfelé nyúlik el egészen a Csendes Óceánig. Az ország legnagyobb szélessége 170 km, míg hossza 4000 km-t tesz ki.

Felül északon trópusi éghajlat és növényzet uralkodik, amíg délen a Hóra foknál a Déli Sark hidege és ridegsége jellemzi. Déli csipkézett partja talán Norvégia fjordokban gazdag vidékeihez hasonlítható. Emberek alig lakják és még északon is, ahol a természeti körülmények kedvezőbbek, kevés ember él. Lakossága mindössze 7 milliót tesz ki, ennek is legnagyobb része középen Santiago főváros közelében él. A lakosság legnagyobb részét bevándorolt fehérekből és félvérekéből áll.

A még ki nem pusztult indián őslakosság a legelmaradottabb körülmények között a hegyekben él. A spanyol hódítók, akik a 16. században léptek partra és a kegyetlen

Az északi indiánok temperamentumos nemzeti táncukat, a „Kinchát” színes öltözetükben az utcákon és tereken járják

helytartók jóformán az egész őslakosságot tervszerűen kiirtották. Chile függetlenségét a múlt század

második felében nyerte el. Meghódítóira ma már csupán a spanyol nyelv használata emlékeztet. Nagy kiterjedése következtében a tél és nyár egyszerre megtalálható. Míg a tengerparton fürödnek az emberek, a hegyekben hó és jég fed mindent. Mikor a négy nagy városban küzdenek a labdarúgó világbajnokságért, ezzel egy időben kezdődik meg a szezonsis.

A küzdelmek négy városban kerülnek lebonyolításra: Santiagóban a fővárosban, Aricában, Vina del Mar-ban és Rancaguában. Santiago részről természetesen a programok oroszlánrészből. A várost 1541-ben a spanyol hódító Pedro de Valdiora alapította. Ma két milliő lakossal rendelkezik, építése modern, széles utcák, zöld fák övezik. Sok a park, szökőkút és szobor. A város az Andok lábánál fekszik és az egyik kildátópontján, a Cerro San Cristobalon egy 22 méter magas Máriaszobrot emeltek a gyakori földrengésektől rettegő városiakok.

Santiagotól délre 85 km-re fekszik Rancagua, itt annak a csoportnak mérkőzései kerülnek lebonyolításra, melynek a magyarok is tagjai. Rancagua kis iparváros. Rézbányájáról az „El Teniente”-ről nevezetes, melyben a környék lakosságának nagy része dolgozik. Ezenkívül hatalmas konzerv és üvegyára is van.

Vina del Mar egyike Chile legrészebb helységeinek. Ez a város Chile

Nyomorúságos viskókban tengődnek az utolsó indiánok, az „aracuan”-ok

VINA DEL MAR

Monte Carlója, mely Dél-Amerika egyik legjelentősebb idegenforgalmi helye. Tulajdonképpen Chile legnagyobb kikötővárosának, Valparaiso-nak elővárosa, tele játékkaszinókkal, strandokkal. Santiagótól mindössze 113 km-re van, és éghajlata is igen kedvező.

A legtávolabbi ponton a mérkőzéseket Aricában játsszák le. Arica 2300 km távolságra fekszik Santiagótól északra, Peru határához egészen közel. A 20 000 lakosú város egyike észak-Chile legfontosabb kereskedelmi és közlekedési pontjának. Arica régi történelmi város, trópusi növényzettel borított utcái és terei, zöldjüket a Tres Cruces hegységből eredő számos folyótól és pataktól nyelik, melyek a város közelében ömlenek a tengerbe. A város egyik legszebb építészeti remekműve egy kis templom, amelyet az Eiffel torony tervezője építtetett.

Még egy pár hét és megkezdődnek a küzdelmek. Magyarország a Rancagua-beli csoportban Anglia, Bulgária és Argentína ellen kísérel meg a továbbjutást a negyeddöntőbe való bejutásért.

Eddig 34 ország csapata vett részt a világbajnokságok döntőiben, ehhez most mint újoncok csatlakoztak a bolgárok és a columbiaiak. A legtöbb mérkőzést a döntők sorában Brazília játszotta, számszerint 23-at. Mi magyarok a harmadikok vagyunk Németország után 15 játzmával, melyből kilencet nyertünk meg és egy döntetlent, valamint 5 vereséget szenvedtünk el. 91 mérkőzést játszottak le világszerte, míg a 16 legjobbat megállapították. Most már csak 26 van hátra (az esetleges ismétléseket nem számítva) míg eldől a világ legjobb labdarúgó nemzetének címe. Hogy ki lesz a legjobb? Az majd kiderül nemsokára a chilei labdarúgó pályákon.

A zirci arborétum.

A tündéerkert és öve

A napilapok melegehangú sorokban emlékeztek meg a most nyugalomba vonult Papp Jánosról, a Bakony szívében díszlő zirci park természetvédelmi óráról. Akit csak egyszer is végigkísért a 34 holdas festői parkon, megismertette a látogatót a tündéerkert mintegy 400 ritkaságszámba menő fájával, cserjéjével, annak önkénytelenül is Pavlenko soraira kellett gondolnia: „...egyszer megjelent itt egy ember, akinek a szépség életszükséglet volt... és azt mondta, „Előkészítem ezt a helyet azok számára is, akik utánam következnek” — és nekilátott a munkának — fákat ültetett...”

A szépség, a természet szeretet volt életszükséglete Papp Jánosnak, ennek a halkszavú autodidakta botanikusnak. Nagy érdeme van abban, hogy felbecsülhetetlen kincsünk: a zirci park esztendőről esztendőre nemcsak megújodott, hanem újfajta ritkaságokkal gyarapodott. A természet ápolása, a természet szeretete jelül a beteg, pusztuló fák helyett újakat ültetett, a meglevőket pedig annyi szeretettel féltette, ügyelte, gondozta, akárcsak egy szülő a szemfényét...

Engem is ő kalauzolt, órákig, váltakozó utakon, ösvényeken és szerény, de mégis büszke tekintettel nyugtázta elismerő álmélgódásomat.

A „keleti életfától — a narancs-eperfáig”

— Hallott valaha a „keleti életfáról”? — kérdezte.

A távoli Kínából hozhatták. Lépészetesen egymásraomló tompazöld, selymes tüleveleivel olyan is mint egy pagoda... Vagy hányan tudnak arról, hogy létezik egy hatalmas, félszázméteres fa, amelynek minden levele — tulipánformájú. Tulipánfa is a neve.

Még fel sem ocsudtam meglepetéséből, Papp János narancsalakú, eperszerűen rücskös gyümölcsöt tartott elém:

— Látott már narancs-eperfát? Arrébb óriási, szakállas faaggastyán borul ágaival a halastóra:

— Babilonai szomorúfűz — „mutatta be” a park öre. — Van vagy 140 éves.

Azután a levegőformájú páfrányfenyőt csodáltam meg: átmenet a tű- és lomblevelű fák között. Koreából került hozzánk kerek nyolcvan éve. Télen ledobja ruháját és évről évre vedlik.

A legszárnyalóbb képzetű emberben is ámulatot kelt Magyarország legszebb, legmagasabb és immár 180. életévéhez közeledő lúcfenyője, amely szintén a zirci park „lakója”. Nem messze tőle görög, kaukázusi és szibériai fenyők láthatók; ez utóbbi vörösszínű.

375 éves tölgy

Még olyan „szokványos”, egyszerű fa is, mint a tölgy, lenyűgözi itt az embert. Az egyik kocsányos tölgy immár 375 éves. Egy „közönséges” tölgy furcsa kékeszöld színével hívja fel magára a figyelmet. Kanadából került ide, megőrizve az ottani jeges levegő opálos színét.

Szabdaltlevelű tölgy, óriáslevelű tölgy, gesztenyelevelű tölgy és ki tudná még felsorolni a tölgyek különböző fajtáit, amelyek büszke főtartással szegélyezik az utakat...

Mert nehogy azt higgyük, hogy ezek a fák összevissza állanak. Gondosan, ésszerűen rendezték el őket. A negyvenhatféle juharfa például egész külön kis erdőcskét képez, nyáron a szegélyező gesztenyefák, valóságos lombsátort borítanak föléje.

Kínai bükkök, bakonyi gyertyánfák, sok száz évig is eléelő tisztafák társaságában élt itt Papp János és nyugalombavonulása óta is ellátogat ebbe a tündéerkertbe, megpihen a magafaragta padokon, gondozza a park madarait és tanítja, segíti helyébe lépett, fiatal utódját...

Abel Olga

Mikor legszebb a hegyekről a kilátás

— NÉHÁNY HASZNOS TÉTEL A METEOROLÓGIAI OPTIKÁBÓL —

Minden természetjáró tapasztalja, hogy a hegycsúcsokról nyíló kilátási lehetőségek napról napra változnak, az időjárás alakulásától függően.

Egyik napon a légkör olyan optikai állapotban van, hogy több száz kilométer távolságba is kilátunk, más napokon viszont a légkör homályos, a közeli hegyek is alig látszanak.

Magyarországon tavasztól ősziig aránylag ritkán fordul elő az, hogy a magasabb hegyek felhőbe jutnak és kilátásukat ezáltal teljesen elvesztik. De annál gyakoribb eset, főként a nyár folyamán, hogy a légkör homályos volta rontja el a kilátás élvezetét.

Erről pontosabb tájékoztatást nyújtanak a következő szám adatok. Ha egy hegycsúcs 400 méter magasságra emelkedik ki a síkvidéki környezetből — mint például a budai Jánoshegy — akkor ennél a hegynek az elméleti látóköre eszményien tiszta levegőben 72 kilométerig terjed a síkság felett, vagyis több mint tizenhatezer négyzetkilométert ölel fel. Ha a 72 kilométeres távolságon túl magasabb tornyok vagy újabb hegyek emelkednek ki a síkságból, akkor ezeknek a felső része még jóval nagyobb távolságból is meglátható, például egy másik 400 méter magas hegynek a csúcsát elméletileg kétszer 72 kilométer, azaz 144 kilométer távolságból is meg lehetne látni, bár a gyakorlati felismerése és azonosítása ilyen távolságból már nagy ügyességet kíván meg.

De legtöbb nyári napon szó sem lehet arról, hogy tizenhatezer négyzetkilométernyi területet tekinthessünk át a 400 méter magas kilátópontról. A levegő homályossága miatt az elméletileg lehetséges 72 kilométer helyett sokszor 18 kilométerig sem láthatunk el. Ez azt jelenti, hogy a látókör sugara *negyedréssznyire* csökken, az áttekinthető terület pedig *tizenhatodrészt* zsugorodik össze a tiszta levegőben áttekinthető területnek.

Még ennél is nagyobb a veszteség a kilátás színvonalja szempontjából. Homályos, szennyezett légtömegekben csúnya szürkés fátyol borul a tájképre, a távoli erdőt nem látjuk zöldnek, a távoli sziklát nem látjuk fehérnek vagy rózsaszínűnek, a táj körvonalai unalmas egyhangúságba olvadnak össze.

A gyakorlott természetjárók jól tudják, hogy a derült napos idő még nem biztosítja a szép tiszta kilátásnak. A levegő ugyanis nagyon kényes optikai közeg, átlátszó-sága igen sokféle tényezőtől függ. A turista számára még nem az számít teljesen szép időnek, ha süt a nap és nincsen eső, hanem az, ha ezenfelül a légkör fénytani állapota is kedvező.

A kilátás szépségét érintő legfontosabb időjárási tényezők a következők.

Első helyen áll köztük a felettünk levő légtömegek úgynevezett *származási helye*. Ma már jól tudjuk, hogy a levegő egy-két nap alatt óriási utakat tesz meg a Föld

felszínén; egyik országból a másikba, sőt egyik kontinensről a másikra vándorol el. Erkeznek például hozzánk *sarkvidéki származású légtömegek*; ezek többnyire igen tiszták, kitűnő kilátási viszonyokat biztosítanak. Más napokon viszont olyan levegő van felettünk, amely *az afrikai sivatagokból származik*. Erősen szennyezve van porral, a kilátást még szép időben is nagyon elronthatja. Szennyezett légtömegek érkeznek még hozzánk Nyugat-Európa sűrűn lakott, ipari területeiről is; ezekben füstreszecskék lebegnek igen nagy számban.

Régi megfigyelés, hogy a kiadós esők után nagyon érdemes hegyi túrákra vállalkozni, mert ilyenkor tündöklően tiszta szokott lenni a kilátás. Ennek a jelenségnek többféle oka van.

Először is az eső a légkörnek egyik igen hatékony tisztító folyamata: a levegőn áthulló esőcseppek kimossák az idegen anyagok nagy részét a légkörből.

Másodszor pedig a nagyobb esőket igen sokszor éppen az északról jövő légtömegek előnyomulása idézi elő. Ilyenkor tehát az eső nemcsak megtisztítja a légkört, hanem ki is cseréli a levegőt egy olyan másik levegőfajttával, amely már kezdetől fogva is sokkal tisztább volt.

Legérdekesebb talán az, hogy a szélnek kétféle hatása van a kilátás szépségére, és pedig két merőben ellentétes hatását tapasztaljuk. *A déli szelek legtöbb esetben elrontják a kilátást, az északi szelek ellenben megjavítják.*

Hogyan lehet már a túra előtti napon eldönteni, hogy másnap milyen lesz a levegő optikai viselkedése? Ennek legbiztosabb eszközét a meteorológiai szolgálat időjárási térképei nyújtják. Az Országos Meteorológiai Intézetben minden nap öt alkalommal részletes térképeket rajzolnak egész Európa időjárási állapotáról, alig néhány órási időközökben. Az egymás után megrajzolt időjárási térképeknek a sorozata világosan megmutatja a különféle tulajdonságú légtömegek vándorlását és elhelyezkedését. Leolvasható belőlük, hogy milyen átlátszó-ságú levegő közeledik felénk. Tanulmányozásukból a meteorológusok minden nap meg tudják állapítani, hogy másnap érdemes-e egy fárasztóbb csúcs megmászására vállalkoznunk, vagy nem ajánlatosabb-e helyette egy erdei vagy völgybeli vándorlást napirendre tűzni.

A Meteorológiai Intézet központi előrejelző osztálya bármikor készséggel ad tájékoztatást telefon útján a másnapra várható időjárásról és kilátási viszonyokról. Egyébként az Intézet fiatal tudós gárdája külön turistaosztályt is alapított, amelynek tagjai saját túráik megtervezéséhez is állandóan igénybe veszik az előrejelzési térképek tanulságait.

Dr. Aujeszky László
az Orsz. Meteorológiai Intézet
osztályvezetője

A SZENT LÁSZLÓ PÉNZÉRŐL

Ha nyitott szemmel járunk hazánk dunántúli hegyvidékein, s akár a vízszegény Bakony, akár a vadban dús Vértes és Gerecse, vagy a közeli Budai hegyek lankáit és meredekjeit tapossuk, sokszor furcsa, lapos, kerek vagy korong alakú köveken akad meg a szemünk. Úgy hevernek ezerszámra szanaszét, mint szétszórt pénzdarabok vagy elhullott lencsék. Látják ezeket már őseink is, többszáz, több ezer éve tapos rajta az ember.

Vajon mik ezek az érdekes kövek?

Eredetükről különböző elképzelések, legendák születtek. A legismertebb hazánkban a Szent Lászlóval kapcsolatos legenda. A király egy alkalommal hadával megfutamtotta a kunokat. A kunok nagy szorongatásukban elszórták aranyukat, azt vélvén, hogy az üldöző magyarok majd megállnak, leszálnak lovaikról, s míg felszedezgetik az aranyat, addig ők időt nyernek, s megmenekülhetnek. De Szent László imájára az elszórt arany pénz mind kővé vált. A magyarok tovább üldözték a kunokat, s kiűzték őket Erdély területéről. A kővévált

pénzek ma is láthatók, s a nép szentlászlópénzeként emlegeti.

Ilyen szentlászlópénze egyik bakonyi községünkben a kutak ásása alkalmával oly tömegben került elő, hogy a község — Pénzeskút — még a nevében is viseli e jellegzetességet.

A „pénz” belső szerkezete (Szegevári felv.)

Hasonló leleteket más országokban is találtak. Előfordulási vidékükön mindenhol a legendák változatos sora kapcsolódik ez érdekes ősmaradványokhoz.

A kisebb, lencsenagyságú képződményekhez is érdekes elképzelések fűződnek. Egyiptom híres a fáraók holttestének befogadására épített hatalmas piramisok-

ról. Ezeket Egyiptom uralkodói saját dicsőségükre rabszolgáik százezreinek verejtékező munkájával, hosszú éveken át építették óriási mészkő tömbökből. A belőlük kimálló, s a piramisok körül heverő kerek kövecskékről egy római történetíró azt írja, hogy azok az ott dolgozó rabszolgák ételéből kihullott lencseszemek, melyek megkövesedtek. Olaszország egyes tájain öreganyókák lencséjének nevezték, melyek csodatétel által kővé váltak. Németországban pedig Kümmelestein, köménykő a neve.

Nos mik ezek a valóságban?

A tudomány sokáig nem volt tisztában a szentlászlópénze mivoltával. Annyit tudtak csak róla, hogy állati maradvány, de rendszertani helyét nem ismerték. Alig száz éve derült ki, hogy az egysejtűek állattörzsébe, a gyökérlábúak osztályába és azon belül a likacsoshéjúak — tudományos néven: Foraminiferák — rendjébe tartoznak.

Testük egyetlen sejtből áll. Ez az egy sejt végzi az összes életműködést. Ez táplálkozik, ez érez, ez mozog, és ez szaporodik. A vázat

is maga ez az egyetlen sejt hozza létre mészből, melyet a tenger vizéből választ ki, ahol az nagy mennyiségben van oldott állapotban. Ez a váz kis kamrácskákból épül fel. Ma is élő rokonaikon végzett megfigyelések szerint a kamrák építése több óráig, néha napokig tart. A sejt egy hólyagot képez, majd még egy kisebb hólyagot, a nagyobbikon belül. A két hólyag között szintelen folyadék van, mely megzavarosodik, fehér színűvé válik, megkeményedik, elmeszesedik, s elkészült egy kis kamra.

A kamrákban helyezkedik el a belső kocsonyás állomány, az állat lágy teste. Ez a kocsonyás állomány állabakat, gyökérszerű nyúlványokat bocsájt ki (innen ered a „gyökérlábú” elnevezés) az öt bezáró váz likacsain keresztül. Ezek az apró likacsok a váz egész felületén megtalálhatók, s olyan jellemzőek, hogy innen kapták a „Foraminifera” — likacsoshéjú — elnevezést.

Ezek, a mikroszkopikus kicsinységű többi egysejtű között 6—8 cm-es nagyságukkal valósággal óriásnak tűnő állatok tömegesen éltek, mintegy 50—60 millió évvel ezelőtt a tengerben. Az elpusztult állatok vázai a tenger üledékeiből képződött mészkövekben, homokkövekben, márgákban megmaradtak. Néha tömeges előfordulásuk miatt jóformán ezek alkotják a kőzeteket. Ezekből a kőzetekből mállottak ki és mállnak ki még ma is az időjárás viszonyosságainak hatására, a legendás hírv kővévált pénzek és lencsék.

Dr. Kecskeméti Tibor

A „Szent Lászlópénze” és a „kölencse”

A Vasas TE Diósgyőri Osztálya kiállítást rendezett, melyen az osztály fotoköre sok szép képpel szerepelt. Domán István felvételeiből mutatunk be egy képet.

Radnóti Miklós síkiránduláson feleségével, Fannival

nyagoljuk el, sőt mindegyre mélyít-sük ennek a sportnak a humanista tartalmát, mely a test és lélek fel-frissítését, az élményszerzést és az embernek a szépre való törekvését célozza.

Egy rövid cikk természetesen nem vállalkozhat arra, hogy akárcsak felsorolja a műveknek azt a sokasá-gát, amelyek ennek az élménynek a jegyében születtek. Meg kell eléged-nünk két-két huszadik századi köl-tőnagyságunk bemutatásával.

Az első költő, akiről szólunk Szabó Lőrinc. Az ő verseiben a természet-járásnak olyan sajátos vonásával találkozunk, amelyről a fentiekben csak kevéssé tettünk említést: ennek az élményanyagnak határozott tár-sadalmi tartalmával, amely Szabó

menyt és fokozza erősségét ünnep-szerűségével. A kép azokkal a ver-sekkel teljes, amelyek ennek fordí-tottjáról szólnak, a természetből me-ritett erőről, a túra szépségeire:ek emlékérről, amely elkíséri a költőt mindennapos munkájában az egész héten át. És mély költői igazság van abban, hogy a természet szépségét, nyugalmat ezt a felhőtlen emberie-séget érzi igaznak és lényegesnek, akkor is, mikor a körülötte levő élet egészen más valóságot mutat. Ezt fejezik ki a „Hajnali rigók” sorai:

úgy zengett az a dal, hogy azóta
nélküle is csupa fütty a nap.

Egészen más hangon, hozzánk még közelebb állóan szól erről Radnóti Miklós. Ő egészen fiatalon bekapcsolódott a munkásmozgalomba, ahol az illegális idején is megőrzött ha-gyomány volt a turisztika. Kirándu-lások alkalmával fontos

mozgalmi problémákat is megbeszéltek, felolva-sásokat tartottak. Rad-nóti ekkor lett szenve-délyes turista, aki télen-nyáron gyalog, és sítal-pakon járta a környező hegyvidéket. Megtalál-juk verseiben a vízitúra emlékét (Nyári vasár-nap) a szenvedélyes sportoló érdeklődésével írja le egy síkirándulás apró részleteit:

Enyhe lejtő és
[sziszegő hó
vizs tova, s pattog a
megrakott fákon az ág.
Hull az alkony, siklik
[a hóléc,
vonuló nyoma jó
jeleket hagy az úton.

Radnóti ezt a verset 1936-ban írta, és a „Járkálj csak halálrafélt” című kötetben jelent meg, amikor a költő alaphangját meghatározó idill egyre keserűbb színezetet nyer, és a termé-szeti képek bekéjét állandóan meg-bontja az egyre félelmesebb váló fasizmus behatolása a költő világá-ba. Mégis, bár Radnóti költészeté-ben egyre nagyobb teret kap a ha-lálrafélttség tudata, a világ borzal-maitól való félelem és a felháboro-dás, soha nem szűnnek meg teljesen ezek a képek. Sőt, a természetet most már a társadalom szörnyű va-lóságával állítja szembe a költő. A költő elszántan őrzi ezeket a boldog és tiszta élményeket a megaláztatás nehéz óráiban...

Az új világba való hitet hirdeti az az állhatatosság, amellyel a költő a háború iszonyatában a természet szépségeit dalolja, vagy egy kirándu-lás apró örömeire emlékezik, mint-egy követelve, hogy ezek az örömek, mindenki tulajdonává váljanak, ne a robot ünnepei legyenek, hanem ér-telmes életünk mindennapos alkotó-elemei.

P. Gy.

KÖLTÉS-ZET és TURISZTIKA

Természet és mű-vészet minden-kor szoros és mély egységet képeztek. A korábbi szá-zadok költészetét a termé-szettel való meghitt közelség jellemezte. Ko-runkban az iparosodás és a városi életforma megszüntette ezt a köz-vetlen kapcsolatot és ezért a természetélmény a költészet-ben is más, megváltozott módon fe-jeződik ki.

A turisztikát, mint általánosan el-terjedt tömegsportot, a természettel való közvetlen kapcsolat hiánya hoz-ta létre. A városi ember házfalak, kövek, zajos járművek között él, füsttől és portól szennyezett levegőt szív, életműködéseire kihat a civili-záció mechanizmusa. Ennek az em-bernek a természet a hat munkanap fáradtságának feloldását jelenti, va-lami friss, felszabadító élményt, va-lamit, ami elűt a hét többi napjainak egyformaságától, megváltoztatja testi lelki közérzetét.

A modern költészet érzékenyen reagált erre az izig-vérig korszerű élményre, melynek újszerű gazdagító vonása az is, hogy humanizált termé-szetet nyújt, tartalma nem pusztá tájszépség, hanem elsősorban ember és természet viszonya. Általában a városi, urbánus költészet itt tér visz-sza őszintén és saját szellemének megfelelően a természethez.

Költészet és természetjárás kap-csolatáról különösen fontos beszélni manapság, amikor a turisztika egyre inkább sportszerűvé fejlődik, azaz mindinkább az erő, az ügyesség és a bátorság próbájává válik, fokozot-tabban teljesítményre törekszik, te-hát nagyon lényeges, hogy ne ha-

Lőrinc természet lírájának egyik fő jellemvonása. Szabó Lőrinc társa-dalmi helyzetét tekintve a kizsákmá-nyolt, robotos szellemi embert tes-tesíti meg, ennek érzésvilága szólal meg költeményeiben. Számára a természet menekülést jelent, kikap-csolódást a rosszfizetett, kimerítő munka mindennapos rabságából, pillanatnyi békét azzal a világgal, melyet csak a természetben tett séta vagy kirándulás nyugalma tesz el-viselhetővé. Erről szól egyik, 1934-ben írt verse, a Vasárnap, mely ti-pikus példája ennek az érzésnek.

Egész nap pénz után szaladtam,
s a remény, mint a nap, fogyott,

s most itt vagyok az Ördögormon,
ünnep van, pénz nem lesz ma se,
nézem, hogy ring sárgán a zöldben
a gyermekláncfű tengere.

Egész nap pénz után szaladtam,
hajszolt és megcsalt a remény,
reménytelenül megnyugodva
heverek a tisztás gyepén.

Sajátos idilli kép ez, amit állan-dóan beárnyékol a hétfőn újrakezdő-dő robot és az anyagi bizonytalanság örökösen ottlebegő felhője, az öröm és a kikapcsolódás pillanatnyi volta, ami egyben értékessé is teszi az él-

A gyulai vár egyik ágyutornya

A helyreállított vár

BORSI DARÁZS JÓZSEF :

GYULA

Gyula és közvetlen környékének főfolyója a Fehér-Körös. A Körös szó a „Crys”-ből ered, jelentése bizonytalan. A folyót először Jordanes említi, i. u. 550 körül Crisia néven. Ebből lett a mai Körös név.

A XIII. század elején a folyó alföldi része mocsaras volt. A Fehér-Körös nem hajózható, a török is csak nagyobb csónakokkal közlekedett rajta.

A város történetének folyamán, a Fehér-Körös áradásai nagy pusztításokat okoztak Gyulán. A szabályozások előtt a Körös főága, mely az Élővízcsatorna medrében haladt, közvetlenül a vár előtt két ágra szakadt. A jobboldali ág megkerülte a várat, aztán ismét egyesült a főággal.

Az első rendszeres szabályozási munkálatokat, Beszédes József tervei alapján hajtották végre, 1835 és 1845 között. Hogy a Fehér-Körös holtvíválása után Gyula ne maradjon élővíz nélkül, a József Nádor csatorna vizét az élővíz csatornába vezették, de ez nem volt elegendő és 1894 óta a Fehér-Körösből táplálják.

Gyula város keletkezését földrajzi adottságainak köszönheti. A város természetes viszonyai olyanok, hogy a létfenntartáshoz szükséges élelmet a Körös halai és a nagykiterjedésű mocsarak vadjai biztosították. A város keletkezése az Árpádkor elejére nyúlik vissza, s a XIV. század vége felé már uradalmi központ.

A gyulai uradalmat a XIV. sz. végétől a Losonczy-család bírta, 1403-ban pedig Maróthy János macsói bán kapta meg. A vár is a Maróthyak alatt épült: elkészülésének pontos ideje nem ismeretes. 1484-ben Mátyás király Gyula városát Corvin Jánosnak adta s Corvin özvegye Frangepán Beatrix, valamint a leánya Corvin Erzsébet ide temetkeztek.

A mohácsi csatában a város 44 zsoldossal segítette a királyt, az ezután következő időszak Gyula végvári élete. A török sereg 1566 július 7-én elfoglalta a várost, majd július 25-én a külső várat s ekkor megindultak az alkudozások: a kivonulás szeptember 2-án kezdődött, de a

török hitszegése miatt Kerecsényi várkapitány is török rabságban fejezte be életét. Ezzel kezdődött Gyula 129 évig tartó török hódoltsága. A haditanács 1693-ban elhatározta a város megostromlását és a szorongatott várórség csakhamar kénytelen volt feladni a várat.

1848/49-ben a harcok pusztításai nem érték a várost, de itt estek fogságba, vagy itt őrizték néhány napon keresztül Aulich, Nagy Sándor, Lahner, Damjanich, Leininger-Westerburg, Lázár, Török, Knezich és Kiss tábormozgatókat. Időztek falai között Kocsuth Lajos, Petőfi Sándor, Széchenyi István és Teleki Sándor, és itt születtek: Pálffy Albert író, a „Március Tizenötödike” szerkesztője, valamint Erkel Ferenc a magyar nemzeti opera megteremtője; emlékére szobrot is állítottak.

Ajtósy Antal a XIV. századi híres ötvösmester, Dürer Albertnek az édesapja is lakott egykor Gyulán.

A várat, amely elég épségben maradt ránk, az elmúlt esztendőkből felújították és benne múzeumot rendeztek be.

A város környékén folydogáló Körös, Alföldünk egyik legérdekesebb folyója, amelynek rendkívül fontos szerepe van — méginkább lesz — öntözési rendszerünkben. Maga a Körös kisebbfajta Tisza, amely sokfelől érkező, legyezőformában kiszélesedő, igen ágas-bogas vízrendszerből áll össze: A Sebes-, a Fekete-, Fehér-, Kettős- és Hármaskörösből meg a Berettyóból és más kisebb vizekből.

A vidéke, ha nem is változatosan tagolt, hanem teljesen sík vidék, minden szemlélő számára tartogat másutt fel nem lelhető szépségeket. A szinte hallható csendben a legzaklatottabb ember is nyugalmat talál.

A girbe-gurba utcácskák a város ősi voltárójá vullanak. Gondozott kertjei, parkjai kedvessé, kellemessé teszik.

Gyula azon kevés alföldi városaink közé tartozik, ahol számottevő műemléképületet találunk, például az Erkel-teri cukrászda, vagy az 1735-ből való iskolaépület.

Különösen a tavasza rendkívül kellemes!

A MÁV legfegyvelmezettebb utasai a turisták — DE AZÉRT VANNAK MÉG HIBÁK

Az idén későn ugyan, de mégis megérkezett a tavasz és a természetbarátok ezrei utaznak az ország különböző vidékeire. A MÁV vonalait főleg a hétvégeken lelik el a turisták, akik jelentős menetdíjkedvezménnyel utazhatnak.

Közismert, hogy a turisták csoportos utazása esetén a MÁV három fő részére 33%-os, négy vagy annál több létszámú csoportnak pedig 50%-os kedvezményt nyújt a kedvezményre jogosító igazolványok alapján.

Időszerűnek tartottuk tehát, hogy a turisták utazási kedvezményével kapcsolatban a MÁV által szerzett tapasztalatokról tájékozódjunk.

A MÁV Vezérigazgatóságán Minicsics Dezső főfelügyelőt kerestük fel. — Tapasztalataink rosszabbik részét ismertetem először — mondotta. Több esetben állapítjuk meg, hogy a kedvezményes utazásra jogosító turista-igazolásokat nem arra a célra használják, amelyre kiadják. Például rokon látogatásra mennek a kedvezményes jegyekkel, holott ezeket csak kizárólag sportcélok érdekében szabad igénybevenni. Az idevonatkozó szabályok előírják, hogy a turisták a versenynaptárban kiírt versenyekre, minősítő és egyéb túrákra használhatják a kedvezményt. Az igazolványokat kállító szerveknek kellene

megszigorítani az ellenőrzést, hogy valóban a természetjáró sportot szolgálja a kedvezményes utazás.

A turisták egyébként a MÁV legfegyvelmezettebb utasai, — folytatta Minicsics főfelügyelő — nemcsak azért, mert az utazás egyéb szabályait betartják, hanem azért is, mert magatartásuk példamutató. Mint utasok ellen, közgeink részéről még a legkisebb panasz sem érkezik be, s így eddig intézkedéseket sem kellett tennünk.

Tartsák meg ezeket a jótulajdonosságait a turisták és reméljük, hogy az utazási kedvezmények igénybevételénél is meg tudják szüntetni az említett kifogást.

Kelet-Afriki expedíció régészeti leletek alapján így képzelik az ősember életét. A gyarmatosítók az afrikai zsákmányon ma is hasonlóképpen „osztzkodnak”. Minden jel arra mutat, hogy már nem sokáig

KÉPPEL-SZÓVAL

Karcagon a Nótanács eredeti kun-szobát rendezett be, melyben a búboskemence mellett a népművészet faragásos remekét is láthatók

Különleges virágok

A vérengző párdue nem is olyan nagy hős. A „kis kutyák” elől a fára menekült, s onnan fúj le rájuk, mint egy mérges kiscica

A vietnami kosár alakú csónakok igen jól, pörgés nélkül haladnak a vizen

Berber szépség nemzeti viseletben

Kuba egyik legszebb manekenje — a kalpos hölgy — a ragyogó estélyi helyett partizánruhát öltött, s fegyvert fogott az új haza védelmében

Gösta Blomqvist sportedző és úszómester egy Stockholmi-környéki nyári üdülőhelyen. Szenvédélye a víz, még télen is. Öt éves kislánya követi a papa példáját, s a gőzfürdő után bemászik a jeges vízbe. „A hideg fürdő után természetesen jól becsomagoljuk a kiest — mondja Gösta papa, és még hozzá teszi: „Azelőtt minden télen náthások voltunk. Ennek most már vége!”

Evszázadok óta mit sem változott a gyarmatok lakóinak borzalmas helyzete. Öreg bennszülött asszony éhbéért hordja a követ egy házépítéshez.

Nézzük csak: Így utaznak Mexico egyes vidékein. Ezek után „ne bíráljuk” a MÁV-ot, a mi autóbuszainkat, a 6-ost. Gondoljunk e képre!

ISMERJÜK MEG:

A SÁMSONHÁZAI FEHÉRKŐ VÁRROMJAI

A hajdani felvonóhíd helyén
egy öreg akác vigyázza a
csendet
(Jánosvári felvétele)

Kilátás a várból északra

Vonatunk a Zagyva völgyén szuszog fölfelé. Apcot elérve jobbról a Mátra délnyugati nyúlványainak gyümölcsösökkel, szőlőkertekkel s erdőrengeteggel zöldellő hegyoldalai kísértének. Pásztónál a völgy kissé jobbról kitárul, s innen a vulkánikus eredetét mutató Nyugat-Mátra kúpos formájú csúcsai hívogatnak.

A Mátra, Pásztót elhagyva, közel jön a vasúthoz, s a Csonkás erdő mögül magasan kiemelkedő Ágasvár tiszta és üde légáramlatokkal küldi üzenetét. Ellenállunk a kísértésnek, mert a Cserhát alig ismert Hamupipókéjét, a sámsonházi Fehérrő ódon várromjait akarjuk megnézni. A turista elgyönyörködik a szép tájban, százszor látott formák, vonalak mindig új élményt adnak, de a legmegkapóbb élmény mégis az, amit még nem látott.

A Zagyván túl szinte nyílegyenesen mutatta az utat a sámsonházi országot. Jobbról nagy kopasz hegyhát kísér, a nevében is kicsit komor Koponya hegy. Balról néhány száz méter széles üdezőld kaszáló, melynek velünk párhuzamos oldalát a Kis-Zagyva fűzfákkal gazdag medre zárja le. A patak mögött az Emerenciás domb magasodik, később mindjobban emelkedve a Krisztina-hegy nevet kapja; festői vonalaival meg is érdemli e szép nevet.

Az út, a táj Sámsonházáig nem változik, bár jobbról erdőfoltok jelennek meg, balról a legelőt kövér paradicsom- és paprikatáblák tarkítják. Végigmegyünk a falun, s már ott vagyunk a Várhegy lábánál. Az utolsó ház előtt jobbra fordulunk s egy kis kőbányát megkerülve már kapaszkodunk a hegyre. Elnézzük a kőbánya szinte hófehér mészkőfalait, s megértjük, hogy a sámsonházi öreg vár miért volt hivatalos nevén Fehérrő-vára.

A gerincen északra tartunk, s tíz perces séta után elérjük a romokat. A mély sáncárok nyoma pontosan követhető. A fellegrvár köralakú falai a gerinc felől eltűn-

tek, de az észak-keleti oldalon 6—8 méter hosszú falszakaszon magasan állnak. A falszorosok gyűrűje s az udvar felé néző lakóhelyiségor alapfalai hófehérre fakulva dacolnak az idővel. A déli falsoros gyűrűjében mintegy 7—8 méter átmérőjű vízgyűjtő ásít, kívül egy vékonyabb, 2 méter széles fal nyoma látszik s mögötte szédítő mélység. A vár három oldalról teljesen megközelíthetetlen. Délkeleti oldalon egy félköralakú tömött bástya maradványa mutatja az utókornak, hogy hajdan ezt nagyon megerősítették, mert ott volt a legkönnyebben sebezhető. A gerinc felé néző felvonóhidas kapu sejtett helyénél egy öreg akác vigyázza a nagy csendet, nézi a tájat, mint hajdan a kapuőrző porkoláb tette.

Egy vékony falszoroson messze ellátni északra, a Kis-Zagyva összeszűkülő völgyéből jobbra Márkháza kicsi házai fehérlenek a Buda-hegy északi lankája alatt, mögötte a Kakuk-hegy 455 méter magas csúcsa s a Pogányvár erdőországa zárja le a látóhatárt.

Maga a vár a tatárjárás után keletkezett, ebben az időben előszeretettel választottak ki meredek hegycsúcsokat a várépítésre. Sámsonháza község Árpád-kori település. A hagyomány szerint nevét földesurától, Sámson pártütő főúrtól kapta, aki II. Béla király ellen 1132-ben Borics trónkövetelő szolgálatában fegyvert fogott, s mint hazárulót kivégezték.

A hagyomány szerint a várat is ő építette. Az első oklevéles említés a várról 1409-ből való, Zsigmond feleségének, Cillei Borbálának 1424-ben adományozza. Giskra cseh vezér huszitáival 1445-ben befészkelte magát a környékre, Fehérrővárat elfoglalja, s azt 1460 tavaszáig bitorolja. Ekkor foglalják el a várat Mátyás vézei hosszú ostrom után, s a megrongált várat mégjobban lerombolják, nehogy a környéken kóborló csehek újból felhasználják. Azóta rom, a török időkben már nincs semmi szerepe, — mégis egy része a középkori küzdelmes magyar történelemnek.

A romok, s a táj varázsa szinte hívja a természetbarátokat.

Pataki Ferenc

*Tavaszi
pihenés,
szórakozás
a turistaházakban!*

TURISTAHÁZAK:

a Budai, Pilis, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékén és a Mecsek hegységben.

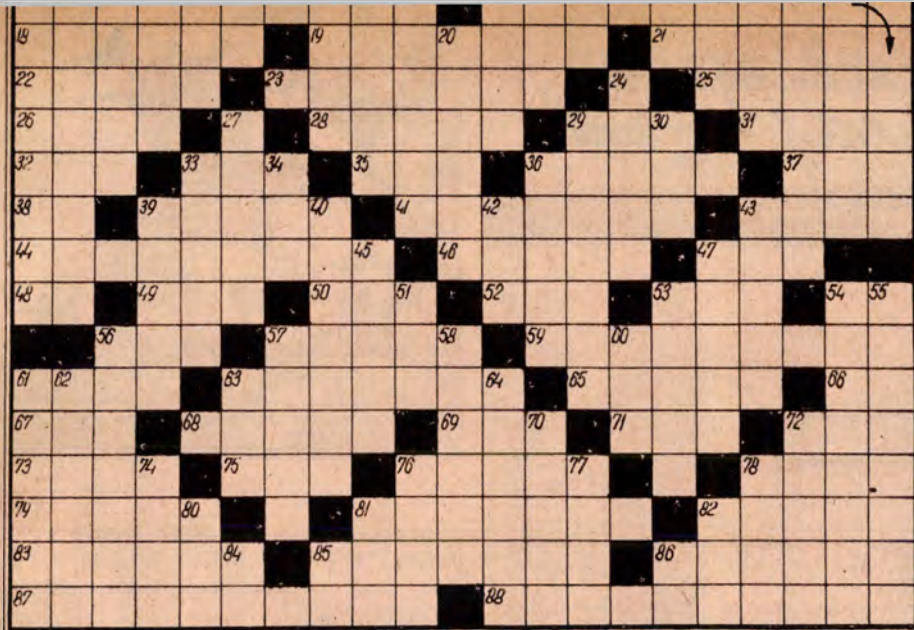
KELLEMEK * KÉNYELMES

Érdeklődés:

A TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALATNÁL

Budapest, VII. Lenin körút 55.

Telefon: 224-230, 224-412

MÁJUSI TÚRA A BÜKKBEN

VÍZSZINTES: 1. A Bükk aljában fekvő község, a Matyóföld központja. 10. Nagy-kiterjedésű erdőségek között fekvő, szubalpin klímájú 583 m tengerszintfeletti üdülőhely a Bükkben (50 férőhelyes turistaház). 18. Vidék Erdőpiában. 19. A Szinva völgye fölött 95 m magasságban nyíló barlang. 21. Róma folyója. 22. Feleségem. 23. Gépek berendezésével, felállításával foglalkozó ipari munkács. 25. Sajnálkozás kifejezése (két szó). 26. Odítavú, elavult. 28. Ide a mélybe. 29. Tudományos ismeretterjesztő Társulat. 31. Kugló. 32. Sohase — páratlan betű. 33. Egítést. 35. Folyadékot tölt. 36. A Bükk hegység 950 m magas hegye. 37. Építmény (az utolsó kocka „SZ”). 38. A szobába. 39. A Bükk Ény-i lejtőjén, az 54. függőleges völgyében fekvő, váráról ismert község. 41. Ybidiás építész (a bp-i Rózsa F. székház). 43. Olasz autómárka. 44. Elfelejtik elolítani. 46. országgyűlés (feudális jogintézmény). 47. Kaptár. 48. Kettős hangzó.

49. ... van Winkle. 50. Meglepetésszerűen ér. 52. Kanóc — közepe. 53. Nilus — német neve. 54. Tág. 56. Tengeri emlős állat. 57. Gyalogos katonák (régí népies kifejezés). 59. Róma jellegzetes épülete, (Hadrianus császár mauzóleuma). 61. Angol férjezetlen nők megszólítása. 63. Város a Duna mellett. 65. Idegen női név. 66. Nemzeti Vállalat. 67. Mennye. 68. Merész. 69. Fogoly. 71. Győri sportegylet. 72. JPE. 73. A virág „lakhelye”. 75. Folyó a Szovjetunióban. 76. A bőr felületén lévő apró nyílás. 78. A János név spanyol és portugál formája. 79. Mostanában. 81. A gerincek egyik osztálya. 82. Filmszínész, a némafilm híres sztárja (Lia). 83. Október 13-án van. 85. Nyolc km hosszú patak a Bükkben. 86. Szigetcsoport Alaska D-i partja mentén. 87. A Keleti-Bükk 720 m-es, pompás körképet nyújtó magaslata (a 3-ik kocka „LY”). 88. A Bükk hegység legmagasabb csúcsa (959 m).

FÜGGŐLEGES: 1. Község a Bükkben, a Telekesi-turistaház van itt. 2. A Bükk 555 méteres magaslata, aljában fekszik Eger városa. 3. Hangos, lármás. 4. Sopron német neve (... burg). 5. A kecske hangját utánozó szó (fordítva). 6. Megszólítás. 7. Elfogyasztja. 8. Nyomdai alkalmazott. 9. Világosodni kezd. 10. Helyhatározó és igeikötő. 11. Sporteszköz (tenisz...). 12. Kicsinyítőképző. 13. Este — mássalhangzó. 14. ZED. 15. A mókus régebbi neve. 16. Részedre színtén. 17. Vidék a Balkán félsziget DK-i részén. 20. Tárgyak, értékek felsorolása. 24. Az igazságszolgáltatásban működő személlyel kapcsolatos. 27. Község Fejér megyében. 29. Borsodi község, Jókai Mór 5 hónapot töltött itt bujdosásban a világi fegyverletétel után. 30. TKS. 33. Elhallgattat. 34. A bíróságon tárgyalják. 36. Ezer kilogramm. 39. Oszlúni kezdő. 40. Komikus színművésznők. 42. Móríc „Betyár” c. regényének egyik nőalakja. 43. „A háromszögletű kalap” zeneszerzője. 45. Lásd a 25. vízszintest. 47. Bérbe vehető, bérelhető. 51. Két darab. 53. A táncot megkezdő párok a bálban. 54. Folyóvíz a Bükkben. 55. Csúcs a Bükk hg.-ben (kirándulóhely). 56. Község a Bükkben, 320 m tengerszintfeletti magasságban. 57. Balga, dóre. 58. A „Látóhegyi asszonyok” írója (Milkó). 60. GLE. 61. Kecskébeszéd (készszer is egymásután). 62. Nyelvtani fogalom. 63. Fürdő alkalmazottság. 64. A haladástól elmaradt. 70. A skótok legnagyobb nemzeti költője. 72. marad is. 74. Aki látta az esetet. 76. Török és jugoszláv váltópénz. 77. Vetés — németül. 78. Cselgáncs, a dzsúdú-dzsúdú egyik formája. 80. ... Den Aj (a koreai nőmozgalom vezetője). 81. Ifjúsági regényíró. 82. Újság (fordítva). 84. PG. 85. GL. 86. Egymásutáni betűk az ábcében.

Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Határidő: május 15.

Az előző számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése: Sárospatak, Mogyoróska, Nagy Milic, Hercegkút, Pusztavár, Kis Nyugodó, Feketehegy, Sátorhegy, Amadé, Arka patak, Nagy Papaj, Nyírjes, Magoshegy, Monok.

Könyvjutalmat nyertek: Peszkei Adámné, Bp. V., Kálmán u. 19., Takács Eva, Bp. I., Gellérhegy u. 11., Firtók István, Komlóska, Budavári Lajosné, Eger, Mezősét éterem, Kovács Gyula, Nagykanizsa, Fiúkollegium.

Gyűjteményemben, gombostűre tűzve, többszáz jellem található, s így érthető, hogy most már csupán a különlegességeket gyűjtöm. Embertársaim elkenyézettnek, s mindig megörvendeztetnek egy-egy ritka példánnyal, így gyorsapszik a csodabogárkollekción.

De nem minden darabnak tudok örülni. Minden felár

CSODABOGÁR-GYŪJTEMÉNYEMBŐL TRANZISZTOROS TURISTA

nélkül átnyújtok egyet Önöknek, a legutóbbit. És akkor megértetek emem.

Hátizsákos kisegyüttesünk elhagyta már a vadászhat, el a nagy tisztást, s a kanyargó út ismét erdőbe

vezette híveit. Alig haladtunk pár percig a fák alatt, meredekre vágott az út, s nekifoháskodva kezdtünk oldalazni az utolsó kaptatón, két-háromszáz méterre a nagyhideghegyi turistaháztól — amikor megrébbent az erdő, elhallgattak a madarak. Onnan lentről, még nem lehetett tudni, melyik irányból, s mimódon: harsány rock and roll süvített a fák közé.

Megálltunk. Mi is, mások is. És minden szem a hangforrást kutatta, melyet nem jelzett a térkép. A Nagy-Inóc és a Magas-Tax egymásnak dobálta a fergeteges hangzavart — egyiknek se kellett, mihez kezdjenek vele?

És akkor, a kanyar mögöl, kibukkant egy hetyke fiatalember. Szép, fésületlen kefehájjal, de ez még nem lett volna baj, hanem az oldalán ott fityegett egy jó-

kora táskaradió. Olyan ütömben lépkedett a tulaj, amelyet az ismeretlen zenekar diktált. Dacosan pillantott a sóbálványá változott turistahadra, gúnyos mosolyra húzta a száját, majd letért az útról és a legvakmerőbb hegynekfutó erdővágáson kaptatott tovább.

Vele úszott a hang, mint menyasszonnyal a nászinduló. És ő csak ment, himbáló testtel, közömbös arccal.

— Tranzisztoros turista — néztünk utána. Aránylag gyorsan megutált alakja már rég eltűnt a fák között, de fülünkben még ott dobolt a természet ellen fellázadt jazz.

Milyen lehet az ő „természete”? És ki ő?

Turista? Hm. Fogalmilag, betű szerint: igen. Mivel-hogy kedveli a barangolást, a hegymászást. De az igazi turista nemcsak járja a természetet, hanem élvezni is tudja.

Marthy Barna

**A SPORT = ERŐ
A GYÜMÖLCSLÉ = EGÉSZSÉG**

A kettő együtt:

erő, egészség!

Hírös, Almuska, Meggylé,

Őszibarack, Birsle

Kitűnő frissítő ital!

Fogják meg, tolvaj!

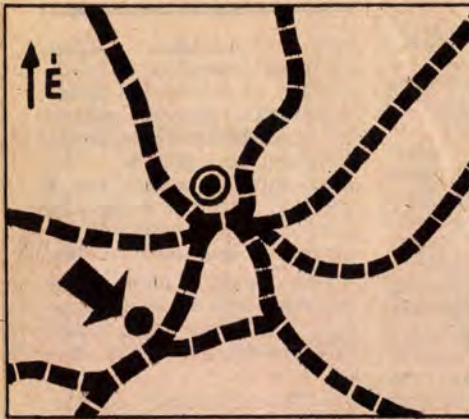
V. SEMMI SEM TÖRTÉNT...

Bulldoghnak nem volt inyére, hogy szabadságát időnek előtte kénytelen volt megszakítani. Mégis, akarva-akaratlanul tudomásul vette, hogy első a kötelesség. Szerencsére még elérte a gyorsvonatot, s nyomban elhelyezkedett az étkezőkocsi kényelmes székén. (1. ábra) A vonat pedig

1. ábra

robogott, ette a kilométereket, és egyszer csak torpanásszerűen megállt. (2. ábra) A kocsi mellett kiabálás

2. ábra

törte meg az éjszaka csendjét. Kis idő múlva a mozdony ismét nekirugaszkodott és a vonat meg sem állt Budapestig. A mesterdetektívet nyomban, az elején, kellemetlen meglepetés érte. Kiderült, hogy szállodai szobáját már másnak kiadták, s így kénytelen volt más szállás után nézni. Közben eleredt az eső, és taxit sem tudott kapni. Nekiindult a vá-

3. ábra

rosnak nehéz csomagjával, hogy találjon egy helyet, ahol az éjszakát eltöltheti. Verejtékező homlokkal és csak lassan tudott haladni. Az egyik ház előtt kénytelen volt mégis megpihenni. Alig hogy megállt, egy alakatlan tömeg, szörnyű robajjal zuhant alá, közvetlenül a mesterdetektív lába előtt (3. ábra). Mélyet sóhajtott, majd átlépett a hótömegben — mert az olvadó hó csúszott le a háztetőről — és tovább baktatott, míg meg nem találta azt a szállodát, ahova befogadták. (4. ábra)

Bár a nyomozás ebben a folytatásban nem haladt előre „kellő iramban”, de annál több kellemetlenség érte dicső mesterdetektívünket, ami

4. ábra

— sohasem tudni — később talán érdekes lehet. Ezért kérjük pályázóinkat, hogy a következő kérdésekre válaszoljanak:

1. Melyik állomáson szállt vonatra a mesterdetektív?
2. Hol vesztegelt a vonat?
3. Hogyan hívják azt a nevezetes épületet, ahol a hó Bulldoghot majdnem agyoncsapta?
4. Végül, hol kapott szállást a mesterdetektív?

A válaszokat kérjük legkésőbb május 15-ig a Turista szerkesztőségébe (Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1.) megküldeni.

A IV. forduló megfejtései:

1. Dömörkapui turistaház
2. Siklós vára
3. Dráva
4. Máriagyűd

Könyvjutalmat nyert: Fazekas Erzsébet, Siklós, Felszabadulás u. 14. Bánhegyi Antalné, Erdliget, Hortobágy u. 5. Török Károly, Veresegyház, Nefelejts u. 2.

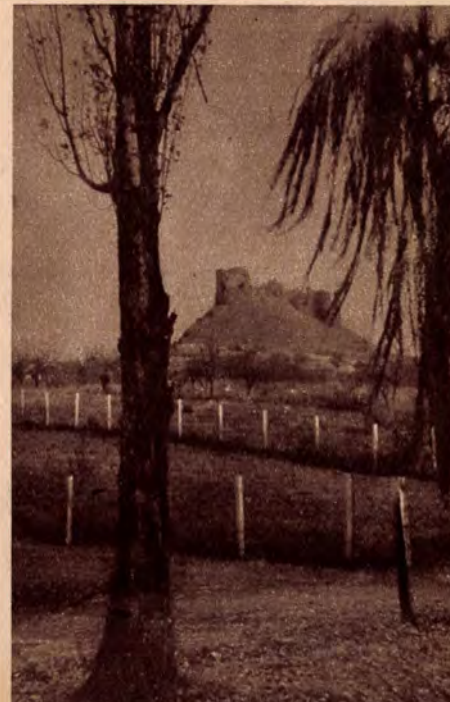
Nógrád—Somoskő

Nógrádiak a Kilián mozgalomban

A Nógrád-megyei osztályok értekezletét a Salgói turistaházban tartották. Ott hallottuk, hogy a nógrádi természetbarátok létszámát 1960-ban az előző évi 233 főről 360-ra, majd 1961-ben 729-re emelték.

A felszólalók a túravezetők szakmai továbbképzéséhez kértek segítséget. A túra-mozgalom mellett emelni kívánják a versenyzés színvonalát is.

A megye osztályai tovább akarják fejleszteni a Karancs útjelzési hálózatát és a vasgyáriak 100 fős menedékházat akarnak építeni a Kercseg-laposon. Tovább akarják növelni a Kilián teljesítményhitelesítők számát és az elmúlt évi 2—300 fős Kilián csillagtúrákhoz hasonlóan újabbakat akarnak szervezni.

HÍREK

SZÖVETSÉGI MUNKATÁRSÁK JUTALMAZÁSA. Jutalmak átadásával mondták köszönetet a Magyar Természetbarát Szövetség 1961-ben legjobb munkát végző társadalmi munkatársainak. A jutalmazottakat MIKLÓS JÁNOS, a Szövetség elnöke üdvözlötte.

Jutalomban részesült: Angelusz Miklós, Bokody József, Kiss Zoltán, Kovács Tamás, Kovács Máté, Sütő-Nagy Attila, Szilas László a túrabizottság tagjai, dr. Fehér László, Forgács Géza, Radóczy Sándor, Tátrai Ruppert a szervezési bizottság tagjai, Bánkuti János, Maác Benedek, Mocsári Gábor, Soltész Béla, Szász Károly a versenybizottság tagjai, Oravecz Zsuzsa a könyvtári bizottság tagja, Varga Ferenc, Gyurásd Róbert, Péter József társadalmi munkatársak.

AZ ÚJONC ÉS SERDULO bajnokság harmadik fordulóját május 13-án rendezik a Budai-hegyekben. A Budapesti Természetbarát Szövetségnek az volt a célja, hogy biztosítsa a tájékoztató sport utánpótlását.

ÖTVEN ÉVES JUBILEUM. A Heves Megyei Természetbarát Szövetség Elnöksége, a Természetbarátok Turista Egyesületének Egri Csoportja megalakulásának 50 éves jubileuma alkalmából ünnepi nagygyűlést tartott. — Lapzárta miatt az ünnepségre következő számunkban visszatérünk.

A SÁROSPATAKI TIPOGRAFIA T. E. évadnyitói közgyűlésén kb. százhuszan jelentek meg. Magossányi Sándor gazdasági felelős üdvözlölte a megjelenteket, majd Gonda Sándor titkár tartott beszámolót, melyet Cseh Lajos osztályvezető egészített ki.

HATVAN VÍZITŰRAVEZETŐ képzését kezdte el a BTSZ az elmúlt hónapban. Az új szakképesítés egy régen kért és várt réteggel gazdagítja a turisztársadalmat. Azt várjuk tőle, hogy a pestkörnyéki vízítűrázást elevenebbre teszi és jobban megszervezi az eddigienél.

A MAGYARKÜTI 30 FERŐHELYES turistaházat a Turistaházakat Kezelő Vállalat átvette a Ganz Mávagtól.

ÉRTEKES KIADVÁNYT becsatolt közre az MTSV Igazgatási Osztálya. A többszáz oldalas könyv, mint címe is mutatja, „A Kilián Testnevelési Mozgalom hitelesítésre jogosult sportvezetők nyilvántartása.” A sportágak szerinti bontásban a természetjárásnál 342 hitelesítő szerepel.

A DUNÁNTŰLI KÓOLAJPARI GÉPGYÁR néhány lelkes dolgozója egy éve határozta el, hogy természetbarát osztályt alakít. A Bányász T. E. keretében működő osztálynak több, mint 50 tagja van már. A tagság az évfordulótól bál keretében ünnepelte.

A POSTÁS T. E. HELYKÖZI IGAZGATÓSÁGI OSZTÁLYA áprilisban a Pils hegységgel ismerkedett. Négy esetben is vezettek túrát a Pilsbe, más-más útvonalon.

Köves András turistatársunk, a kommunista mozgalom régi harcosa elment tőlünk. Hősi élete volt. 1919 óta a kommunista párt tagja és a Horthy-rendszer minden üldözését elszenvedte. Komoly, nagytudású, művelt, harcos kommunista volt, aki mindig hitt abban, hogy az emberi igazságnak előbb-utóbb győznie kell és

A KÖZALKALMAZOTTAK T. E. „Petőfi” vándordíjas versenyének következő túrái: május 6: Eger, Várkút környéke, június 3: Balatonföldvár környéke. A túrák egyben Kilián-pontszerző rendezvények is.

A SPARTACUS 4. KÖTŐ OSZTÁLY 130 fő részvételével autóbustúrákat szervezett a Mátrába. A túra résztvevői csillagtúrák formájában tették meg a Kilián túrák igazolásához szükséges minimálisan 10 kilométeres távolságot. Az osztály tagjai részére az útszáz követelmény teljesítése végett úszótanfolyamot szerveztek, melyen 22 fő vesz részt.

„MÁRCIUS 21” EMLÉKVERSENY. Az újszegedi „Róza Ferencz” gimnázium KISZ szervezte és természetjáró szakosztálya március 25-én rendezte tájékoztató emlékversenyét a Magyar Tanácskörtársaság emlékére. A verseny rendezését összekötötték a KISZ megalakulásának 5. éves évfordulójával. A számos résztvevő sok Kilián-pontot gyűjtött össze, s lehetőség nyílt az „Ifjúság a szocializmusért” próba sportkövetelményének teljesítésére is.

KIGYULLADT A VILLANY. A Bükk hegység egyik legszebb helyén, Egertől 15 perces autóbustúrázással és 20 perces gyaloglással elérhetően felcsúsz a Várkút turistaház. A közel-múltban kedves ünnepség színhelye volt a turistaház ebédlőterme: a hegyi ősvények vándorai üdvözölték a turistaházban kigyulladt villanyt. A turistaházak fejlődésére jellemző, hogy nemrég kötötték be a hálózatba a Gézaház turistaházat, s rövidesen villany világít a bükkszentléleki Herman Ottó turistaházban is.

A SPARTACUS T. E. a budapesti osztályok részére április hó 15-én Zirc—Porvacsneszre különvonatot szervez.

ELTEMETTÜK KÖVES ANDRÁST

ezért a sorozatos börtönbüntetések, rendőri önkény, internálás ellenére töretlenül harcolt a kommunisták ügyéért.

Aktív részese volt a természetbarát mozgalomnak. A túrákon tanította, nevelte a fiatalokat. Erőt adott nekik és a mozgalom harcosaivá képezte őket.

Köves Andrásnak része volt abban az elégtételben, hogy győzni látta azt az ügyet, amelyért küzdött; harca nem volt hiabavaló. A proletárgyőzelemért hűséggel követte Marx, Engels, Lenin tanításait, azt az eszmét, amelyet haláláig a szívében hordott.

A természetbarátok halás kegyelettel őrzik Köves András emlékét.

81 TAG, 107 TÚRA, 2719 KILOMÉTER. A Budapesti Posta-igazgatóság dolgozói közül 81 horjda zsebében a természetbarát igazolványt. 1961-ben 107 hivatalos túrát vezettek, többször 3—4 napos táborozással egybekötve. A gyalogtúrák útvonalra 2719 kilométer volt. A tagokkal együtt 244 vendég vett részt a túrákon.

HAGYOMÁNYOSSÁ VÁLNAK a Vörös Csillag Traktorgyár ifjú természetbarátainak klubdelutánjai. Legutóbb a színjátszók is közreműködtek, csasztyakkal bővítették a szellemi öttusa, furfangos totójáték műsorát. A klubdelutánokat a túraszezon ideje alatt is megrendezik.

TÁJOLÓ-ISMERETI TANFOLYAM. A Duna Cípőgyár természetjárói térképvasóit és tájoló-ismereti tanfolyamot szerveznek. A tanfolyam ötször kétórás előadásból és gyakorlati foglalkozásokból áll. A későbbi túravezetőknek ez az előiskolájuk, sikeres vizsgájuk esetén kisebb túrák vezetésére is jogot nyernek.

BORSOD MEGYEI VERSENY-FELTÉTELEK. A természetjáró munkát előre meghatározott szempontok alapján értékeli a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsa Természetbarát Bizottságában. Az értékelésnek főbb szempontjai a következők: 1. Az osztály létszámához viszonyított tömegesítő munka. 2. A Kilián Mozgalomban való részvétel. 3. Az értekezleteken történő megjelenés. 4. Adminisztrációs tevékenység; munkaterv, eseménynaptár, értékelő jelentések, jegyzőkönyvek elkészítése és beküldése.

FELTÁRNAK, TÉRKEPEZNEK A DOROGI BARLANGSZOK. A dorogi „Kadic Ottokár” Karszt- és Barlangkutató Szakosztály tagjai négy munkahelyen is szorgoskodnak. A Sátorköpüszti barlangban — a

víz útját követve — már 7 méterre nőtt a bővítőedő kutatóakna. A Strázsa barlangban a továbbjutást egy 3 méter vastag törmeléktereg akadályozta. Ezt átvágyva eljutottak a mélység felé vezető barlangjárat elejéhez. A bajnai Öreglyuk barlang feltáráshoz a technikát is segítségül kellett hívni: a keskeny járatot csak robbantással lehetett tágitani. Legjelentősebb kutatótáborukat Klastromligetnél állították fel.

MEGHALADTÁK A 3000 FOT. A Közalkalmazottak Természetbarát Egyesülete április 7-én tartotta közgyűlését. Az Egyesület fejlődését néhány számadat is bizonyítja: 45 osztálya van, a taglétszámuk: 3107 fő. A tagoknak több mint 50%-a nő. Az elmúlt évben rendezett 1285 túrában, — melyben a természetjárás minden ága képviselve van — 14 821-en vettek részt. A közgyűlés után tartott baráti esten 159 tagnak nyújtották át az 1961. évi „Szép Kiliátás” túramozgalom jelvényét, többen kaptak teljesítmény-jelvényt vizítűrázásuk kimagasló eredményeiért.

A SPARTACUS T. E. VERTE Osztálya Szép Magyar tájak és Amerika természeti szépségei címen sikerült keskenyfilm és színes diavetítést rendezett, amelyen a tagok szép számban jelentek meg.

A LOKOMOTIV CEGLEDI Osztályának vezetősége munkatervében a ceglédi természetjáró szakosztályokkal a kapcsolatot felvétele, a Kilián mozgalom keretében a tagok gyalogos és kerékpáros túráztatása és alapfokú térképészeti tanfolyam szerepl.

„JÓ, HA MINDENKI TUDJA.” Ezzel a címmel közöl cikket a „Kábel” című üzemi lap-társunk. „Jó tudni, — olvassuk a cikkben — vannak, akik az üzemi természetbarát mozgalmat szembe akarják állítani az üzemi sportkörök munkájával. Ez már azért sem lehetséges, mert egy és ugyanaz a felső vezetőnk, s ugyancsak egy célkitűzés kell, hogy vezessen bennünket; a dolgozók fizikai és szellemi frissességének, a szabad idő helyes felhasználásának a biztosítása.” A lap a továbbiakban foglalkozik a Kábel- és Sodronykötélgár természetjáróinak tevékenységével. A hazai tájak mellett az utóbbi években jártak Bulgáriában, Lengyelországban, az NDK-ban, a Szovjetunióban és Csehszlovákiában. Nyári szabadságukat az egyesület balaton camping-táborában töltik, télen a galyatetői turistaházban

A Bányász T. E. Oroszlányi Osztálya 16 túravezetőt küldött tanfolyamra. A vizsgákat a Vöröskőnél tartott évadnyitón kezdték meg. Programjukban Debrecen, Miskolc, Eger, Sárospatak stb. szerepel, s a túrákra igen sokan jelentkeztek. Az osztály kebelében most alakult meg a sziklamászó és barlangkutató csoport. — Képlünkön: Pihenő Héreg határában

A Kinizsi T. E. az évi program keretében az idén is megrendezte évadnyitó csillagtúráját a Pillsben. A túra versenyjellegű volt, melynek díja az egyesület által alapított örökös vándorszerződés. A találkozóknak mintegy 150 fő vett részt a tavalyi 60 fővel szemben. A vándorszerződés 1962. évi gazdája a Bottyán János Elemliszteripari Diákotthon csapata lett.

SPORTKÖNYVEK. Összefoglalóan tárja az olvasó elé a magyar sport jelentős eseményeit Sass-László Antal: A magyar sport kézikönyve. A természetjárókat különösen érdekli majd a Medicina Kiadó új kiadványa, Jakucs László: Aggtelek és környéke című munkája. A könyv szerkesztése által is utánvéttel rendelhető meg 30 Ft-os árban a Sportpropagandánál, (Budapest, VII., Rákóczi út 64.). A túravezető nevelőmunkája elméleti ismeretekhez nyújt segítséget az Ifjúsági Akadémia sorozatban megjelent „A hazáról és a hazafiaságról” című kiadvány.

LEVELEZŐ TÚRAVEZETŐI OKTATÁS. A Postás Természetbarát Egyesület taglétszáma több ezerre nőtt, ezért az egyesület bevezette a túravezetők levelező-oktatását. A résztvevők a tanuláshoz jegyzeteket kapnak, s előre ismertetik velük a vizsgakérdéseket is. Találkozókat, konzultációkat is tartanak. A tanfolyamra 46 fő jelentkezett.

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT FÓRUM vitaestjét május 4-én és 18-án tartja meg a BTSZ e hónapban. Az első ankét témája: „Milyen legyen a Tatal tábor”. A másodiké: „Játékos túrák” és az utóbbi a fiatalok túramozgalmával foglalkozik. Mindkét megbeszélésre szívesen látják a rendezők az érdeklődőket. A klubestek helye: Budapest, V., Váci utca 62. földszinti nagy tanácsterem.

TANFOLYAM AUTOBUSZ-TÚRÁVAL. A Vörös Meteor Természetbarát Egyesület háromnapos dunántúli aktivaképző tanfolyamán a hallgatók megismerkedtek a természetbarát osztály vezetéséhez szükséges szervezési teendőikkel, a munkatervek, naptárak összeállításával, a gazdasági és gazdasági kérdésekkel. A tematikába több óras autóbussz-mintatúrát is iktattak.

Szentendrén a Dunakanyar legszebb helyén vikendtelkeket eladók. Érdeklődni lehet 334—531 este 20—21 között. (x)

PÁLYAZATOT hirdet kizárólag turista grafikusoknak a Budapesti Természetbarát Szövetség a Tatal Tábor jelvényére, emblémájára, plakátjára és esetleges tábori levelezőlapokra. Részletes felvilágosításokat szerdán délután félhétig a BTSZ Váci utca 62. alatti hivatali helyiségében lehet meg tudni a táborelőkészítő bizottságnál.

DUNAÚJVÁROSI VISSZHANG. Vörös Meteoros természetbarátok rendezték meg március végén a város fiataljai számára a városismertető versenyt. A résztvevők a város nevezetességeivel ismerkedtek meg. Közben érintették azt a dunai városi pontot, ahol a tihanyi visszhanghoz hasonlóan 2—3 szótgot is visszahallgathattak.

BARLANGOS ALBIZOTTSÁGOT hoztak létre a Vasas Természetbarát Egyesület Túrabilizottságán belül. Mindenekelőtt a barlangjáró csoportok vezetőinek oktatásáról, szakszerű képzéséről kívánnak gondoskodni.

BAJNÁN, A GERECEBEN a helyi Szakmaközi Bizottság 4 km zöld háromszög jelzést festett a Mélyépterv természetjáróinak patronálásával. Az új jelzés szerves kiegészítője a Mélyépterv által készített jelzeshálózatnak.

TOKAJBAN 60 SZEMÉLYES turistaszálló nyílik. A forgalomból kivont Tass nevű személyszállító hajót lehoronyozták, belsejét átalakították, s így a hajón szálláshelyek, étterem, a fedélzetten táncpálya áll a turistavendégek rendelkezésére.

MEGTARTOTTA VEZETŐ-SÉGVÁLASZTÓ gyűlést a VDSZ T. E. mosonmagyaróvári osztálya. Az elmúlt év munkájáról hangzottak el beszámolók és bírálatok. A gyűlésen részt vett Papp Kálmán, az egyesület elnökhelyettese, aki hasznos tanácsokat adott az osztálynak.

CSERHÁT, MECSEK, ZEMPELEN ÚTIKALAUZ kapható a Sportpropagandánál, Bp. VIII., Rákóczi út 57/a.

KILÁTÓT AVAT a Veszprém Megyei Természetbarát Szövetség és Veszprém Megyei Tanácsának Idegenforgalmi Hivatala május 6-án, a Kőrös-hegyen. A kilátót Vajda Péter-ről nevezik el. Az ünnepség 12 órakor kezdődik. Ünnepi beszédet mond: Kiss János, az MSZMP Megyei Bizottsága agit. prop. osztályvezetője. 13 órától a Kisszépalmi erdőszélénél megyei természetbarát találkozók lesz.

AZ ÉPÍTŐK T. E. SZOMBATHELYI Építők osztálya versenybírói vizsgáját 19 fő végezte el. A tanfolyam három hónapig tartott, a hallgatók kitűnő eredménnyel végeztek.

TIZSZER ANNYIAN ÖT EV ALATT. A Közlekedési Természetbarát Egyesület osztályai 1954 alkalommal szerveztek gyalogtúrát 1961-ben, a kilométerek megközelítik az Egyenlítő hosszát: 38 765 km-t tettek meg. A gyalogtúrát mellett jelentős érkezett 46 vízi, 14 kerékpáros, 103 motoros túráról. Az egyesületnek 38 osztálya van, taglétszámuk az öt évvel ezelőtti 200 főről tizszeresére, 2175 főre emelkedett. Szomorú viszont, hogy Eger, Gyöngyös, Miskolc, Salgótarján körzetében — nincs a közlekedéseknek szerveztek.

Megkezdődnek ismét a külföldi cseretúrák. Reméljük, ez évben már senki sem téveszti össze a személysere-túrát az árucseretúrával.

A Budapest Filmstúdió dokumentumfilm szakcsoportja megbeszélésre hívta a filmszakembereket, a sajtót, az MTSZ képviselőit, hogy megvitassák: „hogyan tovább a tájfilm területén”. Kitűnő hozzászólásokat hallottunk, érdekes vita bontakozott ki, s reméljük, sok jó tájfilm követi majd a vitát.

De ha már a vitáról írok, megemlítem, hogy a Kék túra film első — zempléni — szakaszának hónapokkal ezelőtt nagy sikerrel bemutatott filmje csak mostánában került a mozikba. Van elég rossz magyar filmünk, fektesse el a MOKÉP azokat a raktárban, de ha van valami jó, hadd lássák az emberek.

A Győr-Sopron Megyei természetbarát Szövetség miért nem küldi meg kétszeri szóbeli és háromszori írásbeli felhívás után sem az 1961. évi Soproni Hetek alkalmával megrendezett tájékoztató versenyen elért harmadik helyezéssel együttjáró érem- és emléktárgy díjakat a Pécsi Vörös Meteor Természetbarát Egyesületnek? — írja Borbás Géza Pecséről. — Hát most én is megkérdezem: miért nem küldi meg, ha egyszer odaítélte?

Címlapunk: Hankó Sándor felvétele
Hátsó borítólapunk: dr. Gellért Géza felvétele

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkesztő a szerkesztő bizottság. Felnézős szerkesztő Mosonyi László. Kiadásért felel: Perlusz József a Sport-, Lapkiadó és Propaganda Vállalat igazgatója. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Rosenberg házaspár utca 1., III. emelet 318. Telefon: 123-087. Előfizethető a kiadóhivatalnál, a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára félévre 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat.

62.425 Egyetemi Nyomda, Budapest F. v.: Janka Gyula igazgató

N

EMZETKÖZI SPORTHORGÁSZ TERÜLETTE NYILVÁNYITJÁK A VELENCEI TAVAT

**A TAVON MEGSZÜNTETIK
A HALÁSZATOT
SPORTÉVADNYITÓ: MÁJUS 27-ÉN**

A természetjárók egyik népszerű kirándulóhelye: a Velencei tó és környéke évről évre szebb, modernebb, látogatottabb turista-központtá válik. Ez a romantikus, geológiai emlékekben és kirándulóhelyekben gazdag vidék ezen a nyáron fejlődésnek újabb állomásához érkezik el: a Velence-tavi Intéző Bizottság kezdeményezésére Nemzetközi Sporthorgász Területté nyilvánítják. Az intézkedéssel párhuzamosan megszüntetik a tavon a szövetségi halászatot, hogy ezentúl a tó minden hala a sporthorgászok örömét szolgálja.

A Nemzetközi Sporthorgász Területre ezen a nyáron nagyon sok külföldi vendéget várnak. Méltó fogadtatásukra máris megtörténtek az előkészületek. Így többek között az agárdi strandon lévő Napsugár éttermet korszerűsítették, növelték a camping kényelmi berendezéseit, rendbehozták a közterületeket, javították a közvilágítást, bővítették a parkoló helyeket, új turista-útjelzéseket festettek, továbbá virágokkal, fenyőkkel és díszcserjékkel ültették tele a pákozdi hegyoldalt. Általában megállapíthatjuk, hogy a tó hivatalos szervei és rajongói mindent elkövettek, hogy a vendégek otthonosan érezhessék magukat. A sok, szerető gondoskodás következményeként az üdülőhelyek valósággal „újjaéledtek”, ugyanakkor gondoskodtak nívós látványosságokról, szórakozásokról is. Fejér Megye Tanácsának Idegenforgalmi Hivatala a természetjárók bevonásával gazdag programot állított össze a tó környék régi barátai és új látogatói részére. A látványosságok fénypontja a május

27-én megrendezésre kerülő sportévadnyitó ünnepség lesz, amelyet színpompás hajófelvonulással és évadnyitó pályaversennyel tesznek emlékezetessé. Június 24-én nyitják meg a hivatalos üdülési szezont, amikor tréfás, jelmezes hajófelvonulás keretében Neptun „felszenteli” a tavat, s kihirdeti a nyaralási idény megnyitását.

A Velence-tavi Sporthét augusztus 13. és 20. között kerül megrendezésre. Számos „szárazföldi” műsorszám mellett kajak- és kenu-verseny, továbbá kis kategóriájú motorcsónakok versenye, víziski-bemutató, valamint hajómodellező- és távúszó-verseny szerepel a gazdag programban. A sporthét keretében augusztus 18-án nagyszabású garden partyt rendeznek az agárdi strand területén, amelyet a Szunyog-szigetre vezetett csónaktúrák, a kivilágított vitorlások felvonulása, lampionos „Velencei est” és még sok egyéb látványosság vezet be. Augusztus 19-én és 20-án rendezik meg ezidén először a Velence Tavi Zölkszalag Versenyt, amely a tó legnagyobb vitorlás-parádéjának ígérkezik. Előzménye ennek az, hogy a Fejérmegyei Vitorlás Szövetség a közelmúltban a székesfehérvári és környékbeli nagyüzemekben népszerűsítette a vitorlás-sportot, aminek következményeként ma már több, mint ötven egyesületi vitorlás, versenyhajó szeli a nádszigetekkel tarkított vizet.

A Velencei tó egészen a közelmúltig idegenforgalmi szempontból elhanyagolt, úgynevezett „nem divatos” üdülőhelynek számított. Újjáéledt strandjai, korszerű campingje, s nem utolsósorban látványos sportrendezvényei révén most egycsapásra az érdeklődés középpontjába került. Sokan a Velencei tavat a Balaton „kishugának” becézik. Nos, ez a kedves kis tó nem pályázik rangban idősebb, hírnévben megbecsültebb testvére bábérjaira. Annyit szeretne csupán, ha az üdülők és a természetbarátok most már észrevennék az ő meghitt, kedves, sajátos bájait is. Úgy hisszük, 1962 nyarán ez sikerülni is fog.

Kép és szöveg: Huba László

Turista

1962. MÁJUS

★
VIII. ÉVFOLYAM, 5. SZÁM

★
ÁRA 3 FORINT

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

A Duna panorámája Dömösnél

PILLANATFELVÉTEL A DUNAKANYARRÓL

Egyszer alkalmam volt látni repülőgépről a Duna-kanyart. Olyan volt a Pilis és a Börzsöny közt kanyargó Duna, mint egy csodálatos ezüst pántlika a föld zöld dolmányán. Nem csoda hát, ha a füstös, kormos főváros lakóinak tízezrei levegőt szomjazva oly gyakran keresik fel a Duna-kanyar szebbnél szebb tájait. Az elmúlt esztendőben öt és félmillió kiránduló kereste fel hétvégén, vagy töltötte ott nyári szabadságát. S a várható igények ez idén még nagyobbak e természeti szépségekkel megáldott táj iránt. Érthető tehát, hogy a négy esztendeje megalakult Duna-kanyar Intéző Bizottság mindent megtesz, hogy e vidék megfelelő felkészültséggel, kultúráltsággal várja a turistákat.

A Duna-kanyar jobbpartjának első állomása Szentendre, amely az elmúlt 4 esztendő alatt igen sokat fejlődött. Megközelítése is sokkal egyszerűbb mint régebben. Kánikulai vasárnapokon tízpercenként jár a HÉV, és közvetlen járatok beállításával 10–15 perccel csökkentették a menetidőt. Az országutat is korszerűsítették, szélesítették. Az út mellett modern benzinkút, közelében eszpresszó. A városban „Görög Korsó” néven bisztrót létesítettek, ahol speciális görög ételek is várják a vendégeket.

A Papszigeten az idén már minden kényelemmel rendelkezik az első osztályú camping, amely mellé még ebben az esztendőben vendéglőt építenek. A hegy-

oldalban 60 férőhelyes turisztaszálló létesült.

Leányfalu határában egy kisvendéglőt találunk, majd Tahinál nagyobb építkezésre leszünk figyeimsek. Itt 100 férőhelyes étterem létesül, korszerű eszpresszóval és az emeleten a jövő esztendőre már 10 szoba is áll a szállóvendégek rendelkezésére.

Az új út egészen Dunabogdányig tart, de az építők ez esztendőben még elérnek vele a Visegrádi kapuig. A Duna-kanyar gyöngyszeme Visegrád, amely az utóbbi években igen sokat fejlődött. Korszerű a Vár-eszpresszó és az étterem; szép és kulturált a szálloda. A Fő utcai kisvendéglőt biztróvá ala-

kították át és megnyitották a másfél esztendővel ez előtt bezárt Rév utcai csárdát. Most tavasszal a két meglevő turisztaszállón kívül egy harmadikat is üzembe helyeztek, amely 47 újabb férőhellyel várja a kirándulókat. Az új turisztaszállót az Idegenforgalmi Hivatal munkatársai társadalmi munkában festették, takarították ki.

A Salamon tornya restaurálása lassan, de halad. Nagy viták zajlanak le éppen napjainkban az idegenforgalmi szervek és a Műemlékvédelmi Hivatal között, hogy vendéglátóipari egységet, vagy múzeumot rendezzenek-e be a Salamon tornyában.

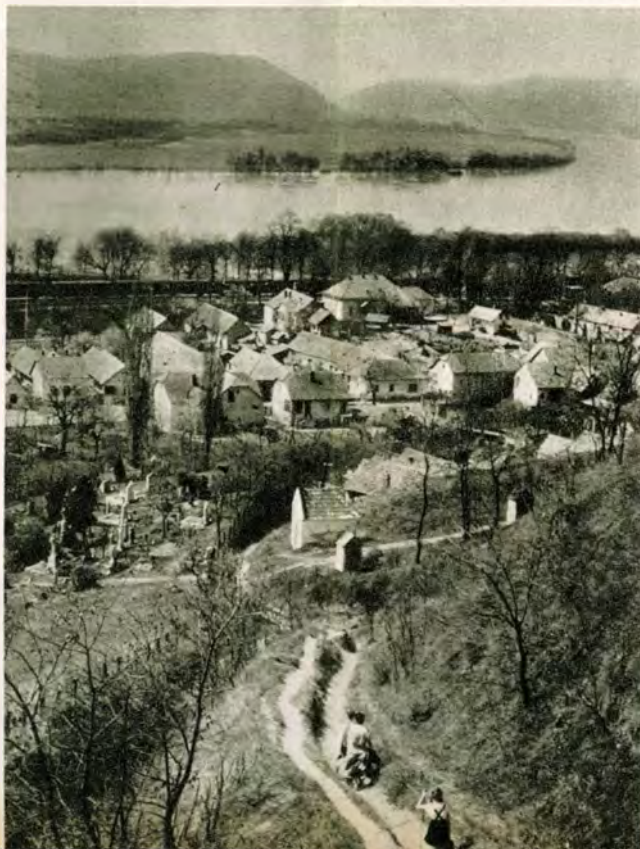
A Duna-kanyar jobbpartjának nagy városa, s egyben utolsó állomása is Esztergom. Itt sok újat nem építenek. A Bazilika mellett ajándékpavillon és büfé lesz, s az elhanyagolt és korszerűtlen fürdőszállót tatarozzák, belső újjáépítésére ez esztendőben mintegy félmillió forintot költenek.

A Duna balpartjáról sajnos kevesebb jót mondhatunk. Pedig itt is vannak olyan természeti szépségekben gazdag kirándulóhelyek, mint Nógrádverőce, Nagymaros, Zebegény. De az útviszonyok itt még nagyon rosszak és a kirándulók ellátásában is sok a kívánnivaló.

Még egy jó hírt tartogatunk a vizitúrák kedvelőinek. A Szentendrei sziget kedvelt üdülőhelyén Horányban korszerű betonozott csónakkikötő várja már az idén a sokezer evezőst, a Duna szerelmeseit.

Zebegény és környéke

(Gulicska István felvételei)

Keszthely

MÉLTÓ LESZ A BALATON
FŐVÁROSA CÍMRE

Nagy beruházásokat kap a város

Hazai tájainkat ismertető irodalmunk úgy tartja számon Keszthelyt, mint kétarcú várost. Arculatának két — első pillantásra szembeötlő — jellegzetessége: egyrészt üdülőváros és kiemelt rangú idegenforgalmi centrum, a Balaton gyorsütemben fejlődő fővárosa; másrészt nagymúltú iskolaváros, a Balaton-vidék évszázados kulturális központja, a Magyar Weimar. Mi nem akarunk a szakirodalommal vitába szállni, de meg kell mondanunk, hogy ezt a megállapítást, a város „erényeinek” felsorolását, hiányosnak tartjuk. Keszthely nem *csak* üdülő- és iskola- város. Több ennél: honismereti és természetjáró szempontból egyaránt fontos kirándulóhely is.

Ennek a vonzó hatásnak legfontosabb tényezője kétségtelenül maga a Balaton. A „magyar tenger” itt hasonlít legjobban tengerhez. Végláthatatlan, roppant víztömege lenyűgöz, elkápráztat. Keszthely nemcsak fürdővárosi rangjára lehet büszke, hanem a vízisportok vállalt úttörő szerepére is: több, mint 200 évvel ezelőtt, 1753 nyarán, itt bocsátották vízre az első magyar vitorlást, a Festetich-család „Cristoph” nevű hajóját. S ha már a fürdőeletről beszélünk, ne feledkezzünk meg az egykori balatoni fürdőház építkezések egyetlen megmaradt emlékéről, a mesebeli várak romantikus hangulatát idéző, tornyos, párkányos Sziget-fürdőről, amely — teljesen újjáépítve! — az idén ünnepli születésének századik évfordulóját.

1797-ben alapította meg Festetich György — munkatársai: Nagyváthy János és Tessedik Sámuel közreműködésével — Európa első gazdasági iskoláját, a Georgikont, mely az egész magyar mezőgazdasági szakoktatás legfontosabb intézményévé fejlődött. Utóda, a mai Mezőgazdasági Akadémia, a Deák Ferenc utcában emelt olasz reneszánsz ízlésű, egyemeletes épületben működik.

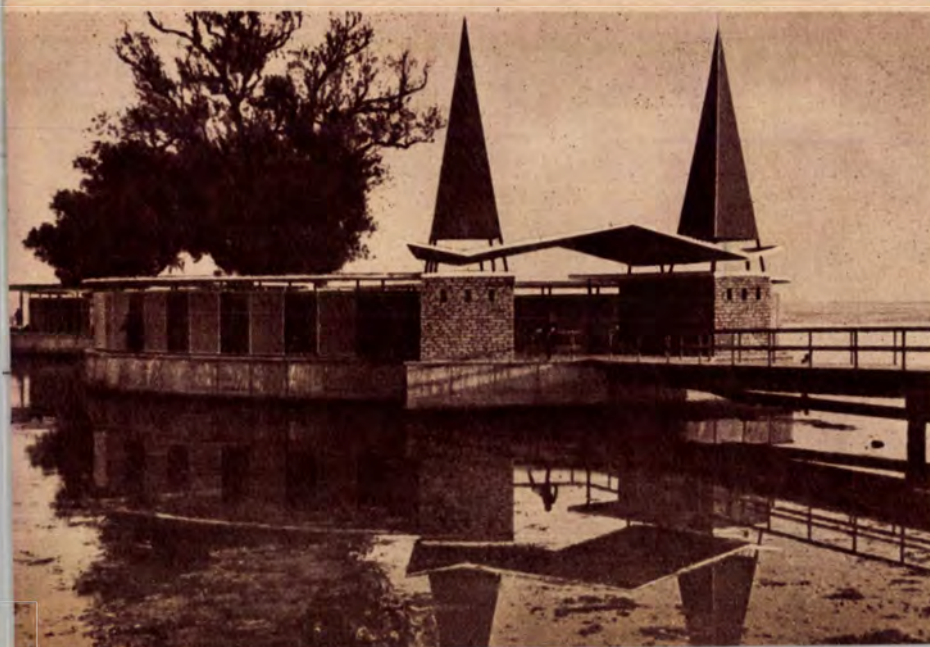

A kastély

Festetich György nevéhez fűződik a Helikon Könyvtár megalapítása is. A volt hercegi kastély déli szárnyának elkülönített részében mintegy 80 000 kötet sorakozik a polcokon. Középkori kódexek, magyar és latin nyelvű ősnymtatványok, francia, angol, német klasszikusok, szépirodalmi művek első kiadásai, politikai és tudományos szakmunkák mellett itt őrzik a világ legnagyobb és legkisebb könyvét: egy, a múlt század elején nyomtatott, 20 kiló súlyú, bőrkötéses útleírást és egy 1900-ból származó, bélyegnagyságú francia—angol szótárt.

Műemlékről lévén szó, szenteljünk néhány sort a történeti és építészeti emlékeknek is. A hajdani Festetics-kastély Keszthely legszebb, legjellegzetesebb épülete; 40 méter magas barokk tornya a város minden pontjáról jól látható. Az U alakú, roppant tömegű épület 101 szobájával az ország legnagyobb és legpazarabbul berendezett főúri rezidenciája volt. Barokk stílusban építették, déli szárnyát 1750 körül, többi részét 1880 és 1890 között. A hatalmas épület-tömböt 72 holdas díszpark veszi kö-

100 éves a Sziget-fürdő

(Folytatás a 4. oldalon)

A Helikon emlékmű
(Huba László felvétele)

A Mezőgazdasági Akadémia

rül. Háromnyílású, kovácsolt kerti kapuja a XVIII. századbeli vasművesség remeke.

A nevezetes látnivalók közé tartozik a Balatoni Múzeum is, a Balaton-vidék tudományos és kulturális emlékeinek tárháza. Gyűjteményeit és híres Balatoni Képtárát nyaranta 70—80 000 látogató tekinti meg. A Kosuth Lajos utca 22. szám alatt álló s valószínűleg a XV. század végén épült Pethő-házban született Goldmark Károly, a világhírű magyar zeneszerző. Az emléktáblák hirdetik, hogy itt született Nagy Ignác, az első magyar újságíró; Szendrey Júlia, Petőfi hitvese; itt írta Kacsóh Pongrác a „János vitéz”-t; itt adtak egymásnak találkozózt a Festetich György által 1817-től 1819-ig évente kétszer rendezett Helikon Ünnepek résztvevői: Berzsenyi Dániel, Kisfaludy Sándor, Pálóczi Horváth Adám, Batsányi János, Virág Benedek és még sokan mások a kor szellemi nagyjai közül.

Mindeddig Keszthely állandó értékeiről beszéltünk, de nem szóltunk azokról, amelyek az elmúlt években megváltoztak s ma is folyvást változnak.

A tóparton motelt, a közeli Petőhegyen új kilátót építettek. Meghosszabbították a mólót, újjáépítették a

(MTI felvétele)

Sziget-fürdőt, a Yacht Klubot, a sportpályákat. Fénycső- és rejtett gombavilágítást vezettek be, kandelábereket állítottak fel, rendbehozták a Városi Parkot, a Helikon-emlékmű környékét, a turistautakat és jelzéseit. Új automata telefonközpontot és új mentőállomást rendeztek be, kibővítették az üzlethálózatot, könnyűipari üzemeket állítottak munkába és korszerűsítették, ami elavult, kényelmetlen vagy kezdetleges volt. Összefogott a város, a megye, az idegenforgalom szervei, a szakminisztériumok, a Tervhivatal és — nem utolsósorban — maga a lakosság, hogy Keszthely méltán tölthesse be a Balaton fővárosának szerepét.

S mindez csak a legutóbbi 1—2 év eredménye, csupán a kezdet. Az elkövetkező néhány év tervei és a nem is túl hosszú időre előirányzott távlati tervek még ennél is sokkal többet ígérnek. Új lakótelepek épülnek, a kijelölt területeken már javában folyik a közművesítés. Csatornázásra 24, az új vasútállomásra 35, a Festetics-kastély helyreállítására 12 milliót fordítanak. Megépül az Akadémia kollégiuma, egy új szálloda, bazársor, I. osztályú camping, víkendtelep, meteorológiai állomás, az új művelődési ház és végre-valahára az oly régen nélkülözött színház. Kenyérgyárat építenek, újabb üzleteket, vendéglátóhelyeket, szolgáltató üzemeket nyitnak. Fenékpusztát idegenforgalmi hellyé fejlesztik, tovább javítják a város és közvetlen környékének közlekedését. Keszthely a komoly zene egyik — országos viszonylatban is számottevő — központja lesz: a kastélyudvaron épülő 2000 személyes szabadterti színpad nagyzenekari hangversenyeire és a Helikon Könyvtár mellett már berendezett előadóterem kamarakonzertjeire már az idén különvonatokat szervezhet az IBUSZ.

S akik talán nem érik be a természet és a kultúra kincseivel, azok számára is gondoskodik szórakozásról. A múlt hónapban megtartott Helikoni Ünnepeket az események egész sora követi: Georgikoni akadémiai napok, Goldmark-kiállítás és hangverseny, Ifjúsági Találkozó, népitánc-fesztivál, képzőművészeti tárlat, bélyegkiállítás, országos vitorlás bajnokság, egyszóval változatos, gazdag kulturális műsor és sportprogram.

Amint látjuk, Keszthely most már joggal viselheti „a Balaton fővárosa” megtisztelő címét.

—p.—

ÖRÖKÍTSÜK MEG ÉLMÉNYEINKET FOTOZZUNK

NÉHÁNY TANÁCS A FELVÉTELEKHEZ

A nyári, őszi táborozás és túrázás testi és szellemi üdítő hatásából az egész év folyamán profitálnunk kell. Gondoljunk tehát a munkás hétköznapiakra, a hosszú téli estékre is: örökítsük meg élményeinket. A fényképezőgép legyen elsőrendű felszerelési tárgyunk és használjuk is azt a kirándulás, táborozás alatt. Alkalmassá erre egy egyszerű box kamera is, hacsak nem az a célkitűzésünk, hogy felvételeinket fényképkiallításra küldjük be.

Világszerte kimutatott adatok szerint a nyári camping élet jelentős részben vízparton zajlik le. Ebben az esetben számtalan a fototéma, hiszen a vízi-táborozás szoros kapcsolatban áll a vízisporttal. A fürdés, lubickolás, labdázás a vízben, kajakozás, vitorlázás mind egy-egy motívum. Egyre vigyázzunk azonban, expozíciós időnk megválasztásánál mindig vegyük figyelembe a víz tükröző hatását, tehát általában rövideket exponáljunk.

Vitorlásban, csónakban ülve, kevés lehetőség kínálkozik a fotózásra, inkább a partról próbáljuk „elkapni” ezeknek manővereit; megörökíthetjük a vitorlafelhúzást, a kajak vízreengedését stb. Amennyiben motorcsónakból, vagy sebesen haladó vitorlásból partrészletet fényképezünk, lehetőleg 1/125-nél hosszabb expozíciós időt ne használjunk.

Igen sok téma kínálkozik a parti főnyenyen; napozás, játék, labdázás; ez a legalkalmasabb terep játszó gyermekeink megörökítésére is.

A vízpart, a folyó vagy tó szépsége, a kék ég, a tarka színek érthetően csábítják a táborozót színes felvételek készítésére. A színes negatívanyagok szempontjából a vízparton fokozatosan igyekezzünk betartani az idevágó esztétikai és technikai szabályokat. Mindenekelőtt óvakodjunk a színorgiáktól, tehát színes témánkat gondosan válasszuk meg. A parti homokon piros labdával játszó gyerekek (homok háttér tehát kissé felülről fényképezve) jobb színes téma, mintha ugyanezt a gyereket piros labdával kék és fehér vitorlavászson háttérrel akarjuk fényképezni.

Ne feledkezzünk meg a pontos expozícióról, ha színes negatív film van a gépünkben (színes fordításnál még nagyobb pontossággal kell dolgoznunk), valamint arról, hogy ugyanazt a motívumot a nap más és más órájában más és más színben rögzíti a színes film. Tehát a napfény színhőmérséklete más a délelőtti órákban, mint délután, naplemente felé.

Természetesen nemcsak a vízpart, hanem a hegyvidék és erdő is számtalan fototémát szolgáltat. Általános recepteket adni természetesen nem lehet, hiszen a témát magunknak kell megtalálnunk. Szívleljék meg kedves természet- és fotobarát olvasóink a leglényegesebbet: vigyenek magukkal fényképezőgépet a nyári táborozás és túrázás idejére.

Endresz István

FOTOPÁLYÁZAT

Díjak: 2×500, 1×300, 1×200, 1×100 forint

Június 1-től f. év december 31-ig bezárólag

FOTOPÁLYÁZATOT HIRDETÜNK

az alábbi feltételekkel:

1. A képek, akár belföldön, akár külföldön készült felvételeket tartalmazhatnak.
2. Tárgya: a) ember a természetben; b) állatképek.

3. Méret: Legalább 13×18-as, (kisebber nem fogadunk el).

Szín: lehet színes, vagy fehér-fekete.

4. Beküldendő: a Turista Szerkesztőségnek: Budapest, V., Rosenberg házaspár u. 1.

A képeket lehetőleg a felvételtől számított 1-2 héten belül küldjük be, hogy az idényképeket — amennyiben azokat alkalmasnak tartjuk —, a lapban felhasználhassuk.

Fenntartjuk a jogot, hogy — díjazás ellenében — a képeket közvétegyük vagy megvásároljuk. A beküldött képek másolatát lapoknak, vagy kiállításra csak a pályázati határidő után lehet átengedni.

DÍJAK:

- 2 díj á 500 Ft,
- 1 díj á 300 Ft,
- 1 díj á 200 Ft,
- 1 díj á 100 Ft.

A díjakat zsűri ítéli oda.

A kiválasztott képekből — amennyiben megfelelő anyag érkezik be —, kiállítást rendezünk. A pályázó a kiválasztott képeket a kiállításra díjmentesen tartozik átengedni.

Külön felhívjuk pályázóinkat, hogy a lapunk jellegének megfelelő címlapképeket külön díjazunk. Az első címlapért 200 forintot, a hátsó borítólappért 100 forintot fizetünk, a pályázati díjon felül.

Sok szerencsét a versenyhez kedves Pályázóink!

Szerkesztőség

TANULJUNK TÁJÉKOZÓDNI

TÉRKÉPISMERET

Metsződés

Völgy

Kúp

Határ

Forrás

A tájékozódási gyakorlatban a domborzati viszonyok helyes felismerése döntő szerephez jut. Részben a domborzat olvasásával, részben a domborzattól függő bizonyos kihatásokkal kapcsolatban néhány fontos szabályt célszerű leegyezíteni!

— Kiemelkedéseknél (gerinc, lejtőkúp, borda stb.) a szintvonalak a terep mélyebb részei felé kihalásodnak.

Mélyedéseknél (metsződés, völgy stb.) a szintvonalak betüremkednek a terep magasabb részei irányába.

A kihalásodás, vagy betüremkedés annál élesebb, minél magasabb a borda (gerinc stb.), vagy minél mélyebb a metsződés (völgy stb.).

— Gyakran a 10 m-es szintvonalak sem ábrázolják a terep minden részletét. Teljesen hasonló tereprészek ábrázolása igen eltérő lehet, attól függően, hogy a szintvonalak a terep apró egyenetlenségéhez viszonyítva hol helyezkednek el.

— Elvileg a térkép annál olvashatóbb, minél kisebb szintkülönbségű rétegvonalazással ábrázolják. A túlzás azonban ebben a vonatkozásban is káros, ugyanis a sűrű rétegvonalak áttekinthetatlenné teszik a domborzatot. A terület magasságviszonyaitól függően kell kiválasztani a szintdifferenciákat. Az optimális érték 5–20 m között változik.

— A domborzat helyes olvasása az útvonal megválasztásánál különösen fontos. Akár versenyeken, akár túrákon sok energiát lehet megtakarítani azzal, hogy előre számításba tudjuk venni a terepadottságokat, így elsősorban az emelkedők helyét és jellegét. Ennek alapján dönthető el, hogy mi célszerűbb, átvágni-e a meredekebb terepen, vagy megkerülni-e az ilyen tereprészeket.

A térképolvasást könyvből nem lehet megtanulni, elengedhetetlenül szükséges a terep ismerete. A terepen végzett gyakorlati mérések segítségével képes csak ki-ki elsajátítani, hogy a térképen hol alkalmaztak torzításokat, összevonásokat. Az ilyen értelemben vett térképolvasást megadott helyén készített fényképfelvételekkel lehet gyakorolni. (1–3. felvételek.)

Térképhibák, térképellátások

A térkép a föld felszínének kicsinyített, arányos ábrázolására szolgál. A kicsinyítés következtében bizonyos méretarányon túl a térkép készítői sokszor torzításokat és összevonásokat kénytelenek alkalmazni. Ha ezt nem tennék, a sok részlet ábrázolása következtében áttekinthetatlenné válnék a térkép.

A térképkészítés hosszadalmas és bonyolult műszaki munka. Egy-egy országos felmérés évtizedeket vett a múltban igénybe. A síkra az nagyrésze ugyanis eléggé változókéony elemeket ábrázol. Könnyen lehetséges, hogy kiadásakor a térkép már nem azt az állapotot tükrözi, amit a felméréskor. Elsősorban a művelési határok, utak, beépített területek változnak viszonylag gyakran.

A domborzat ábrázolása már sokkal időtállóbb terület a térképkészítésnek, de ez sem mentes a térképkészítés technikájából adódó, valóság és rajzbeli ábrázolás közötti eltérésektől. Így pl. a felvételi lapok összehasonlításánál sokszor igen durva hibákat észlelünk.

Az eltérések mértékének és számának lényeges csökkentésére csak új technika, a légi fotogrammetria bevezetése ad módot. Ezzel a módszerrel világszerte igen előrehaladott felvételezés folyik.

Térképhibának nevezi a köznyelv a térkép és a valóság közötti összes (ábrázolásbeli) eltéréseket. Ez helytelen, mivel túlnyomó részt csak tor-

zításból és összevonásból származó, szűkszerű eltérések. Így jellegzetes torzítás adódik a meghatározott nagyságú és formájú egyezményes jelek használatából, ha a valóságban olyan közeli tereptárgyakat kell ábrázolni, melyek méretei akár külön-külön is meghaladják a valóságban lemérhető együttes dimenziókat. Alapelv ilyenkor a rangsorolás, mely alapján az elsődrendű tereptárgy tengelyét ábrázoljuk a pontos helyén, az összes többi pedig rangsorban torzítást szenved, tehát nem az eredeti helyükön, hanem attól esetleg 50–100 m-re kerülnek feltüntetésre.

Az összevonást (bizonyos mértékben absztrakciót) kell alkalmazni elsősorban az utak, ösvények stb. ábrázolása során. A valóságban ugyanis annyi iránytörés, kanyar, oly sok mellékág lehet, melyeknek ábrázolása a turista gyakorlatban használatos méretarányokban már lehetetlen, illetve nem is lenne célszerű az áttekinthetőség romlása miatt. Ilyen esetben választják a térképkészítők az összevonás módszerét, azaz, hogy csak a főirányokat, tehát lényegében az „útnyalábok” tendenciáját rajzolják fel. Egyébként azokat a szakaszokat, melyek közel egyenesekből, nem kissugárú ívek-ből és egyetlen járatból állanak, természetesen hűen ábrázolják.

Láthatjuk, hogy a torzítás és az összevonás nem térképhiba, hanem a térképkészítés alapvető sajátossága. Mit nevezünk ezután tulajdonképpeni térképhibának?

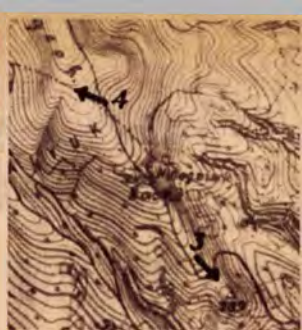
Tulajdonképpeni térképhiba a torzítások és az összevonások kirekesztése után az összes olyan eltérés, mely meghaladja a térképfelrakás, a papír alakváltozása és a leolvasás hibáit, beleértve a sajtóhibákhoz hasonlókat, tehát a helytelen számadatokat, feliratokat és jeleket is.

A térképeket osztályozhatjuk a térképhibák szempontjából is. Ez az osztályozás azért lényeges, mert a turisták egyre szélesedő rétege — a versenyzők és a túravezetők — egyre nagyobb igényrel lépnek fel.

Már pedig hibátlan térkép nincs. Van azonban kevesebb, vagy több hibával kiadott térkép. A használhatóság nem egyedül a hibák számától függ, hanem a hibák jellegétől és főként attól, hogy a térképet milyen tájékozódási feladatok végrehajtására kívánjuk igénybevenni. Összehasonlítva az új és régi térképeket, a tulajdonképpeni térképhibák szempontjából, a régi térképeken kevesebb hibát találunk.

Végeredményben tehát a kétféle térkép közül kétségtelenül a régi a jobb, elsősorban a domborzat részletesebb ábrázolása miatt. Az új térképek síkra az azonban korszerűbb adatokat tartalmaz, bár ugyanakkor több hibát. Azok számára, akik nem kívánnak egész részletes adatokat — és ilyen a nagyközönségnek kívül még a szervezett turisták túlnyomó többsége is — az új térkép jobban megfelel, mert a lényeges, fő összefüggéseket helyesen ábrázolja. Sőt még a legigényesebbek is eredményesen használhatják, így a versenyútvonal bemérésénél is előnyös lehet az új térkép használata a régivel együtt, mivel adatai sok esetben szerezésénél kiegészítik a régi lapokat. Számunkra azonban a két sorozat előnyeit egyesítő újabb típusú térképek kibocsátása lenne az igazi megoldás.

SOLTÉSZ BELA

Kocsút

Ösvény

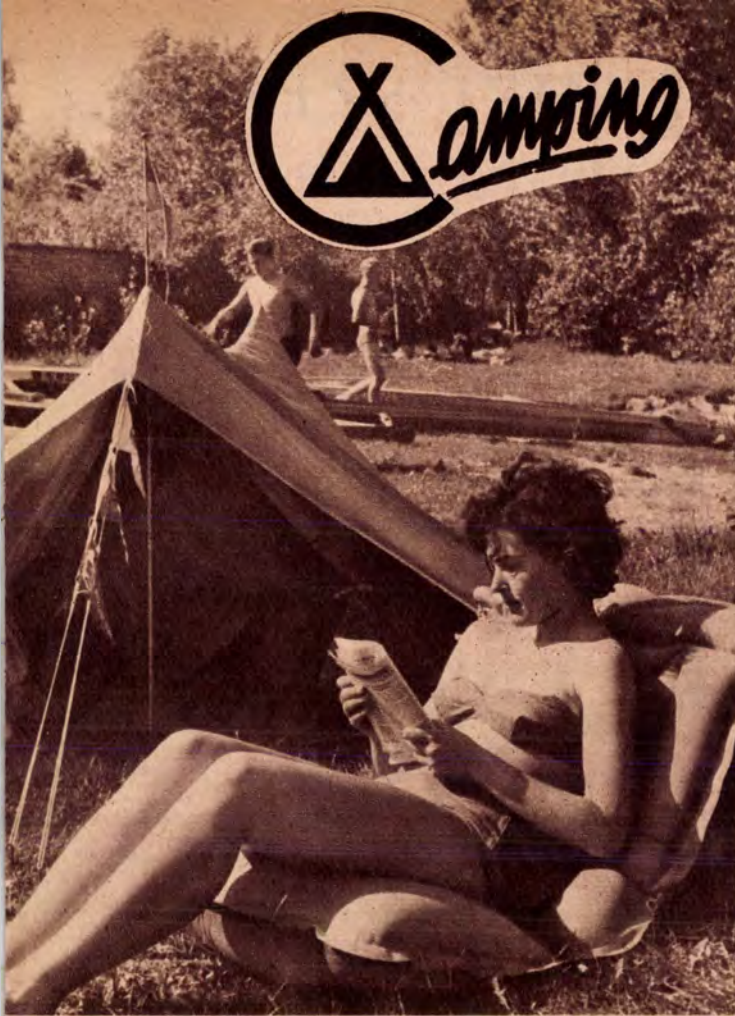

Nyíladék

Nyereg

Az Országos Idegenforgalmi Tanácshoz beérkeztek az idegenforgalmi hivatalok javaslatai, melyek az egyes megyék camping létesítése szempontjából szóba jöhető valamennyi

helyét tartalmazzák. A javaslatok alapján dolgozzák ki a közeljövőben az országos campinghálózat fejlesztési tervét, mely tartalmazni fogja az 1963-ban, az öt éves terv alatt, vala-

mint az 1980-ig megnyitandó campingeket.

Hazánk valamennyi campingje megnyílt már és várja a sátorozókat. A szentendrei camping már május 1-én megnyitotta kapuit.

A római ARCA-cég FIAT 1100-as gépkocsi alvázára építve „Noé” néven újfajta lakókocsit szerkesztett, mely autó és karavánkocsi érdekes kombinációja.

A nagyobb külföldi táborok mintájára a balatonföldvári campingben az idén már pénzbedobásra működő különféle játékautomaták is rendelkezésre állnak a vendégeknek.

A „Jugoslavische Touristenzeitung” most megjelent első száma közli az ország legfontosabb campingjeinek teljes jegyzékét. Eszerint 1962-ben 45 camping fogad már külföldi vendégeket. A nagyvárosok közül Belgrád, Ljubljana, Rijeka, Újvidék és Sarajevo nyitott campingeket, míg az Adria csaknem valamennyi nagyobb fürdőhelyén van tábor.

A „Camping-Journal” c. nyugatnémet lap „Campingés Magyarországon” címmel fényképekkel illusztrált egészoldalas cikkben foglalkozik táborozási lehetőségeinkkel.

Egy holland cég „Campi” néven ötletes kis motorke-

rékpár utánfutót hozott forgalomba. Az egykerekes jármű önsúlya 30 kg. és 65 kg. terhet bír el. A két campingező teljes felszerelését szállító „Campi” igen népszerű lett a sátorozók körében. — Hazánkban kb. 200 000 motoros van! Valamelyik ktsz megkísérelhetné hasonló utánfutó gyártását. Bizonyára sikere lenne!

A Szovjetunió két éve rendszeresen fogadja a világ campingezőit az ország legszebb 16 táborában. A „Camping” c. dán lap részletes beszámolót közöl egy campingútról, melyet egy dán táborozó társaság Leningrád környékén tett.

A Somogy megyei Idegenforgalmi Hivatal és a csehszlovák TURISTA utazási vállalat megállapodása alapján idén nyáron kétheti váltásokkal 400—400 cseh vendég tölti majd a nyarat a földvári campingben.

Dr. Sz. R.

Nyári pihenés, szórakozás a turistaházakban!

TURISTAHÁZAK:

a Budai, Pilis, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységben, valamint a Balaton felvidékén és a Mecsek hegységben.

KELLEMES * KÉNYELMES

Érdeklődés:

A TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALATNÁL

Budapest, VII. Lenin körút 55.

Telefon: 224-230, 224-412

Mozgalmunk a statisztika tükrében

Bármennyire száraznak tűnnek néha a számok, érdemes velük foglalkozni. Jó néha a statisztika tükrében látni a természetbarát mozgalmat is.

A Magyar Természetbarát Szövetség tagjainak száma 1960-ban 46 888 fő volt, majd 1961. végére 56 267-re szaporodott. Az elmúlt évben tehát több mint 10 000-rel növekedett a szervezett természetjárók tábora.

Megerősödtek és tovább fejlődtek a természetbarát egyesületek, s a területi szövetségek is. A természetbarát osztályok (szakosztályok) száma az 1960-as 690-ről, 871-re emelkedett.

S még néhány érdekes adat:

	Összlétszám		oszt.-ok száma		Ifj. létsz.
	1960	1961	1960	1961	
Budapest	27,089	33,589	446	518	5524
Csongrád megye	2,833	4,232	48	68	1700
Győr-Sopron megye	2,174	3,034	25	39	493
Borsod megye	1,590	3,008	17	40	486
Fejér megye	763	1,794	11	22	487
Vasas Termb. Egy.	11,308	13,238	133	137	1841
Vörös Meteor T.E.	2,933	5,579	56	86	962
Spartacus T.E.	1,782	2,459	31	47	383
Vegyiipari T.E.	1,654	2,334	25	29	331
Iskolai szakosztály	2,446	3,822	49	87	2681

Tátral Rupert

NEMZETKÖZI SZEMLE

Az „Unterwegs” hosszabb cikket közöl a tihanyi motelekről. Dicséri e kulturált intézményt, a minden szempontból tökéletes ellátást és szolgáltatásokat és az NDK-ban is ajánlja a motelek építését, a magyar tapasztalatok felhasználásával.

A híres osztrák régész és hegymászó, Mathias Rebitsch, Argentínában a Llullaillaco-n, 6730 m magasban az inka időkbeli származó építményeket talált. A hegycsúcs alatt 150 méterrel körbenfutó kőfal alapjait ásták ki, rajta két kőkunyhót, melyek valószínűleg jelzőállomások lehettek.

Berlinben az „Ifjú Tehetségek Háza”-nak természetbarát köre tanácsadó szolgálatot állított fel. Fényképek, diapozitívek, útikönyvek, térképek állnak a kör tagjainak és minden érdeklődőnek rendelkezésre és a tanácsadó szolgálat — kívánságra — az ország bármely részén a legérdekesebb látványokat nyújtó túrákat állít össze.

A Szovjetunióban a Bajkál-tónál óriási akváriumot építenek. A 70 méter hosszú építmény a Tudományos Akadémia Tengerkutató Intézetének kezelésében fog állni és a tó valamennyi állatát bemutatja.

Az ír tengeren levő Man szigetén élő, 96 éves(!) Thomas Brinson minden évben megmászja a sziget legmagasabb hegycsúcsát.

Nyolc fiatal japán hegymászó — köztük két lány — megfagyott a Kiu-Siu szigeteken levő Kujo-hegység (1788 m) megmászásakor. Az egyetlen életbenmaradt résztvevő szerint hirtelen jött hóvihár okozta a tragédiát.

A Szovjetunióban az elmúlt esztendőben 8 millió ember vett részt szervezett túrákon, míg a szakszervezetek sátozó táboraiiban félmillióan töltötték szabadságukat.

DOXA

Felavatták a Vajda Péter kilátót a Kőrishegyen

A Veszprém megyei Párt és társadalmi szervek jelenlétében adta át a Veszprém Megyei Természetbarát Szövetség a Bakony legmagasabb pontján, a 704 m magas Kőrishegyen a megyei Idegenforgalmi Hivatal által, mintegy 100 000 Ft-os költséggel épült és a megye szülötte Vajda Péter forradalmi költőről és természetbúvárról elnevezett kilátótornyot.

Az avatási ünnepségre versenyszerűen érkező természetjárókön kívül még mintegy 2000 érdeklődő kereste fel a Kőrishegyvet. Ott volt Vajda Péter jobbágyorsból származott költő szülőfalujának, Vanyola községnek 35 főt kitevő küldöttsége, s eljöttek a költő utódai is.

Az ünnepi beszédet Kiss János, az MSZMP megyei agit-prop. osztályvezetője mondotta, melyben méltatta a költő forradalmi költői tevékenységét, tudományos munkásságát, pedagógiai tevékenységét, hazaszerettségét. Dévényi József, a vanyolai Vajda Péter általános iskola igazgatója a község háláját tolmácsolta. Ezután Vajda Lajos — a költő leszármazottja — nagy átérzéssel szavalt el részletet a költő elbeszélő költeményéből. Dr. Zákonyi Ferenc, a megyei Idegenforgalmi Hivatal vezetője köszönetét fejezte ki mindazoknak és különösképpen a pápai Magas-

bakonyi Áll. Erdőgazdaság dolgozóinak a szép kilátó megépítéséért és átadta a kilátót úgy a megye, valamint az ország természetjáróinak. Az ünnepség Komáromy Jenőnek, a Szövetség elnökének zárszavával ért véget.

Veszprém, Pápa, Keszthely, Várpalota, Pétfürdő, Füzfő, Peremarton, Ajka, Sümeg, Balatonfüred, Zirc és Dudar, valamint Győr, Székesfehérvár, sőt Budapest és Szeged szerve-

zett természetjárói csillag-tájékozódási verseny keretében jutottak el a Kőrishegyen levő célállomásra. A versenyt a Textiles TE pápai osztálya nyerte 26 versenyzővel 20 pont érintésével, a második a keszthelyi gimnázium 29 versenyzővel 19 érintett ponttal, míg a harmadik a VDSZ TE ajkai osztálya 30 fővel és 15 ponttal. A versenyen 21 szervezet versenyzői indultak 37 részlegben.

K. J.

Május 5—6-án rendezte a Magyar Természetbarát Szövetség Vízitúra Szakbizottsága és a Budapesti Természetbarát Szövetség Vízitúra Bizottsága az évadnyitói vizitúráját. 260 vizitúrázó vett részt a szentendrei Duna-ágban levő 13-as km kőnél rendezett táborban.

A BTSZ által rendezett vizitúra-vezetői tanfolyam hallgatói részére a túra során gyakorlati oktatást tartottak.

Ez volt egyben a VII. Nemzetközi Duna Túra ismerkedő túrája is.

Csak nem nyafogni!

A Királyréten
(Dér Éva felv.)

Nevető kék májusi égbolt tekint le az újpesti Április 4. térre, mikor odaérek. Üttörőnyakendők pirosan villannak a fényben, szöke meg barna copfok cikáznak a nóta ritmusára, „pattanó labdák körül gomolygó gombolyag, gyereksereg visong” vidáman a téren.

A leányiskola úttörőit keresem, a „Természetbarát Órssel” szeretnék ismerkedni.

— *Hogyan lettetek természetbarátok?* — kérdezem a körülöttem ülő gyerekeket.

Finomarcú, nagyobbacska kislány válaszol, *Madarász Emi*, az órs vezetője:

— Tavaly, október elején, egésznapos kirándulásra mentünk a Pilisbe — mondja, és mosolyog a szeme. — Megjártuk az avarral borított hegyi ösvényeket, teleszívtuk magunkat az erdő illatával, megpihentünk a füves tisztásokon. Jólesett az ebéd Óregkútnál, szépek voltak a sárga, barna meg vörös lombok a fákon, s jó volt ebéd után együtt játszani azt, hogy „Ez a nóta, nóta, nóta körbejár”, meg más közös játékokat. Viszafelé szilvát szedtünk egy tanyán; persze, engedéllyel. Soha még szilva úgy nem ízlett nekünk, mint az, amit magunk szedtünk a fáról, a pilisi kiránduláson. Ez a közös élmény

kovácsolt össze bennünket természetbarát őrssé. „Csak nem nyafogni!” — ez a jelmondatunk. Úgy gondoltuk, turistákhoz ez illik a legjobban.

Szotyori Cili az a gyerek, aki még sohasem nyafogott, élen jár a hegymászásban, szívós, kitartó.

— *Melyik túrát élvezted a legjobban?* — érdeklődöm.

— Nagyszerűen sikerült a börsönyi kirándulás áprilisban — feleli, és átforrósodik a hangja. — Ragyogott a nap, mikor Kismaroson átszálltunk az erdei vonatba. Sokan közülünk most ültek először kisvasúton. Rügvező fák között utaztunk Királyrétig. Egy óras napozás után megkezdődött az igazi túra: a hegymászás felfelé, egészen a kisnői menedékházig. A patak partján, Pokolvíggyben fogyasztottuk el a magunkkal hozott elemzősiát. Csak azt tudnám, miért kapott ez a gyönyörű hely ilyen borzalmas nevet...!

A felidézett élmény újra meg újra szavakba kívánczik. A pirosposzsgás *Jobbágy Zsuzsát* is feszíti a mondanivaló.

— *Mi volt a legnagyobb élményed a Börsönyben, Zsuzsa?* — kérdezem.

— A csend, a szabad mozgás, a jó levegő, a hegy — mondja egyszerűen, majd pillanatnyi gondolkodás után hozzáteszi: — és a növények. Szedtünk kankalint, salátaboglárkát, erdei gyöngyikét és madársóskát. Van az iskolában egy „élő sarok”, ahol növényeket csíráztatunk, nevelünk, és megfigyeléseket végzünk

rajtuk. Idekerültek a börsönyi szerzemények is.

Most *Csák Kálmán*é, biológiai szakos tanár, a raj vezetője veszi át a szót.

— A tapasztalat valóban azt mutatja, hogy ezek a kirándulások nemcsak a testedzés és az esztétikai nevelés segítői, hanem didaktikai szempontból is konkrétan hasznosíthatók — mondja. Hadd említsek meg egy példát. A kisnői kirándulásra színes növényhatározót vittünk magunkkal. A Pekevölgyben talált növényeket — tanári irányítás mellett — a gyerekek maguk határozták meg a helyszínen. Átélték a felfedezés, a kutatás izgalmát, s biztos vagyok benne, hogy mindig emlékezni fognak a Börsönyben megismert tavaszi lednekre, bársonyos tüdőfűre, erdei madársóskára. S még valamit. A természetjárás szinte beláthatatlan hatást tehet a gyerek egész további életére. *Madarász Emi* például e túrák során annyira megszerette a természetet, a növényeket és állatokat, hogy elhatározta: biológia szakos tanár akar lenni. S ahogy őt ismerem, ezt meg is valósítja majd. Egyébként nemrég a Magyar Természetbarát Szövetség is felfigyelt az órsra, s levélben ígért támogatást. Reméljük, hogy gyümölcsöző kapcsolat épül majd ki az idősebb, tapasztaltabb turisták s a legifjabbak között.

E „legifjabbak” pedig bizonyára lelkes propagandistái lesznek a természetbarát mozgalomnak.

Polgár Judit

Aki a holnapra is gondol, életbiztosítást köt.

Az életbiztosítással családját védi, öreg korát szépíti meg.

Aki életbiztosítást köt — okosan cselekszik.

DEBRECENBE KÉNE MENNI

A 22. Állami Építőipari Vállalat lelkes természetbarátai kétnapos kiránduláson jártak a Hortobágyon, Zajki László osztályvezető kalauzolásával.

Az első érdekes kép Poroszló és Tiszafüred között várta az utasokat: a megáradt Tisza, majd Hortobágy halastavai, a műemlékké nyilvánított köhíd, a pásztorélet romantikáját idéző csárda, valamint az Alföldet éltető főcsatorna megannyi élmény az utasnak.

A kis csapat a 800 éves Debrecenben is járt. Megtekintették a nagytemplomot, ahol 1944–45 telén megalakult az ideiglenes magyar kormány. Itt hívták össze az első szabad országgyűlést, emlékeztetőül 1849-re, a Kossuth országgyűlésre.

Élmény volt bőven, különösen azoknak, akik még nem jártak ezen a vidéken — mint az első gimnazista Zajki Ágnes, vagy a 60 éves Halasi István.

A.

RÉGI TERMÉSZETBARÁTOK TALÁLKOZTAK

Romantikusan vad letérés a Nagykevény délnyugati lejtője. Alatta keskeny szekérút kanyarog a borosjenői gyümölcsösöktől a kevénynyergi menedékházig. Ennek az útnak május 6. óta „Redlinger Adolf út” a neve.

A régi természetbarátok hagyományos találkozóját a Typográfia TE az idén az útavatással tette még ünnepélyesebbé. A több száz természetbarát — köztük a munkás turistatagozalom sok veteránja — a háztól mintegy háromszáz méterre a sziklába foglalt emléktáblánál gyűlt össze, ahol Tausz János elvtárs, belkereskedelmi miniszter tartotta az ünnepi beszédet. Majd Angelusz Miklós vette át az MTSZ nevében az emléktáblát.

Az ünnepség az Internacionálé hangjaival zárult, de a régi természetbarátok az esti órákig együtt maradtak, felelevenítették a ház építésének és a felszabadulás előtti éveknek sok-sok emlékét.

R. Z.

VERSENYHÍREK

1962 évi „Május 1” emlékverseny

Egyetemi és Főiskolai Bajnokság. Tizenegy sportágban rendezte meg az idén az OISB az Egyetemi és Főiskolai Bajnokságokat. A tájékozási verseny Dobogókó környékén került lebonyolításra és nagy meglepetésre a válogatottal nélkül rajtba álló MAFC főlényes győzelmét hozta. A versenyen 33 főiskolás sportoló indult 11 egyetem színeiben.

Eredmények: 1. Valtínyi (MAFC) 2. helyezési pont; 2. Bátky (MAFC) 6 hp.; 3. Koronczay (MAFC) 9. hp. Csapat: 1. MAFC 17 hp.; 2. BEAC 60 hp.; 3. Veszprémi Haladás 64 hp.

(A verseny távja éjjel 6500 m, nappal 11 700 m volt 490 m, ill. 710 m szintkülönbséggel.)

250 versenyző vett részt a Cuha-völgy térségében rendezett Veszprém megyei Felszabadulási Emlékversenyen. A férfi II. osztályban a Veszprémi TE PETI oszt., a férfi ifjúsági osztályban a pápai Petőfi Gimnázium és a veszprémi Lovassy Gimnázium (holtversenyben), az úttörő fiú osztályban a veszprémi 2. sz. ált. fiúiskola, a női ifjúsági osztályban a pápai Petőfi Gimnázium csapata bizonyult a legjobbnak.

A Bányász TE Nagybatonyi Osztálya nyerte az „Agasvár Kupa” tájékozási futóversenyt. (A verseny távja 8000

Jilly Csaba (Pécsi Vörös Mező) verseny közben (Bárány László felv.)

m, szintkülönbsége 400 m volt. Az indulók száma: 25 csapat.)

A Textiles TE 18 csapat részvételével gyakorló tájékozási versenyt rendezett a Vaskapu turistaház környékén.

Az Építők TE Bélapátfalvai Osztálya június 17-én rendezte meg a „BÉLKO” II. oszt. férfi felnőtt és II. o. női felnőtt csapatversenyt. A versenyen kizárólag kelet-magyarországi csapatok indulhatnak.

A Nemzetközi Tájékozási Sportszövetség (IOF) Dániában, a vejlé „Jyske” sportiskolában tájékozási verseny-útvonal kitzűz tanfolyamot rendezett. Magyarországról Soltész Béla, a válogatott keret vezetője vett részt a tanfolyamon.

A Kék Túra Szakbizottság közli:

Ismételten felhívjuk a figyelmet, hogy a Bakony hegységi Tés-Királyszállási útvonalon — mivel Bátorkövár felé az utat elzárták — elfogadjuk a hamuházi útszakasz (kék négyszög jelzés) igazolását (Jásdi bélyegzés).

A Bizottság eddig az alábbiak teljesítményét fogadta el: a Lokomotívól: Pető János, Galambossy Gyula, Takács Lajos, Horváth József, Sütő-Nagy Attila, Weidlich Adolf, Fülöp Ferenc, Szántó László, Kovács Gabriella, Bistey András, Cserjési László, Pásztor István, Wardenner Artúr, Szaniszló Gyula, dr. Dajbukát Jenő, Bodnár Lajos, Halas György; a Vasasból: Völgyi Flórián; Közlekedési T. E.: Erdőszegi Ferenc, Weber Ferenc; Postás T. E.: Pál István; VDSZTE: dr. Felkai Ödön, Takáts István; Spartacus: Polyák János, Szekeres Dezso, Szekeres Dezsőné; Hejlyipari: Kerit Lajos, Glogovác Magda, Balás Eva, Kirchmayer Katalin; Kecskeméti „Katona József” Gimnázium: Tompa László; Orvos Ed.: dr.

A hagyományos „Május 1” tájékozási emlékverseny a Vértes hegységben, Oroszidny—Kőhányáspuszta térségében zajlott le.

Az I. osztályú egyéni-csapatversenyben indult az egész magyar élmezőny. A 12 000 m-es távú 580 m szintkülönbségű pályán a kiegyensúlyozottabb MAFC csapata (Madcz, Szarka, Kotányi, Dávid) 0 hibapont, 633:09 perces összárdóval a vándorúj észévi védője lett, megelőzve a 2. helyezést Bp. Honvéd, (641:32) valamint a 3. helyezést (766:09) BEAC csapatát.

Az egyéni eredmények alapján 1. helyezést ért el Schönviszky György (Bp. Spartacus) 127:40, 2. Fehér Miklós (Mátra Klub) 135, 3. Skerietz Iván (Bp. Honvéd) 135:41 perces idővel.

A II. osztályú felnőtt férfi versenyt a hagyományos megadott menetidős verseny formájában bonyolították le. A Bp. Spartacus (Ohegyi, Benyó) csapata nyerte 5 hibaponttal, 2. Mechanikai Labor II., 3. BEAC II. csapata 14 hibaponttal. A verseny távja 9100 m, szintkülönbsége 280 m volt.

Az ifjúsági versenyt 11 300 m-es távon 400 m szintkülönbségű pályán pontérintős verseny formájában rendezték meg. 1. MAFC (Erdős, Czákó) 146:35 perc, 2. Bp. Lokomotív I. 164:20, 3. Bp. Pedagógus 164:55 perces idővel.

Megállapítható, hogy a versenybírók a hagyományokhoz híven jó versenyt rendeztek. A tájékozási válogatott keret tagjai jó formában vannak, mivel az induló 9 válogatott kerettag közül heten az első tíz között végeztek. Az idei EB-ra való felkészülés egyik fontos dílmódja volt ez a verseny.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

Feldmann László; Vörös Mező: Szabady József, Szabady Levente.

Értesítjük a Kék-túrázókat, hogy külön szövetségi bélyegzőt helyeztél el a Bizottság a Rozália-téglagyári vasúti átjáró melletti MÁV szolgálati helyen. A többi bélyegző kiküldését is közölni fogjuk.

A Vízitúra Szakbizottság közli:

Június 23—24-én rendezel meg az MTSZ a szigetmonostori TTE-telep feletti partszakaszon az Országos Vízitúra és Táborozást. Résztvehet minden vízitúrázással foglalkozó szervezett, vagy nem szervezett természetbarát. Az előzetes jelentkezés határideje: június 10. A részletes kírás a Szövetség 37. sz. körlevelében jelent meg.

A Kerékpárostúra Szakbizottság ismételten felhívja a figyelmet, hogy az MTSZ 1962. június 16- és 17-én rendezel meg a kerékpáros túrázók III. Országos Találkozóját és Táborozását Ráckeven, a Dunaparti úttörőtábor területén (Somlyói út).

A Magyar Testnevelési és Sporttanács Elnöksége a „Testnevelés és Sport Kiváló Dolgozója” kintüntetést jelvényt adományozta

dr. Szaniszló Józsefnek, a Budapesti Természetbarát Szövetség elnökének.

A „Testnevelés és Sport Erdemes Dolgozója” kintüntetést jelvényt adományozta

Csiky Gyulának, a Fejér megyei Természetbarát Szövetség elnökének, és

Szönyi Lászlónak, a Budapesti Természetbarát Szövetség elnökhelyettesének.

Átkelés
a Hernádon

MEGSZAKADT AZ „ORSZÁGOS KÉK-TÚRA” ÚTVONALA

ÉLETVESZÉLYES A HERNÁDON VALÓ ÁTKELÉS!

A Vörös Meteor T. E. Pest megyei Osztályának természetjárói ötnapos kéktúrán vettek részt április hó elején a Zempléni hegységben. Az első napi programban a cserhátj Hernádéce-Felsőméra útvo-

nalának bejárása is szerepelt.

Már a faluban közölték, hogy a függőhídon átkelni nem ajánlatos, mert a híd nagyon rossz állapotban van. A függőhíd jelenleg „lógó híd”! Ugyanis a két

tartóköztél közül az egyik meglazult és nem tartja a padlószerkezetet, melynek 70 százaléka már hiányzik. Csoportunk 7 főből állt, de csak hárman vállalkoztunk arra, hogy a drótkötélen kapaszkodva keljünk át a 4 méter mély és rohanó sodrú Hernádon, azért, hogy az útvonalat bejárva, a bélyegzőket megkaphassuk a Kék-könyvbé. Ha a hidat nem hozzák rendbe, csak kerülővel lehet átkelni a Hernádon. A fenti tényt vegyék figyelembe az útvonal-tervezésnél azok az osztályok, akik az Országos Kék-útvonalat járják a Cserhát és Zempléni hegység között.

Reméljük, hogy az illetékesek mielőbb gondoskodnak a híd helyreállításáról.
Spirk Tibor

A „lógó híd”

VIGYÁZAT! TŰZVESZÉLYES IDŐJÁRÁS!

LÉPJÜNK RÁ A „CSIKK”-RE

A szerelvény befutásakor még le sem szálltak az érkezők, sietve dobják el a sokszor csak alig pár pillanatig égett cigarettáikat az indulók, hogy minél hamarabb helyhez jussanak. Az eldobott cigarettá pedig ott parázzlik a járdaszegélyen, de pár pillanat alatt kialszik.

Kint a szabadban naponta még igen sokszor megismétlik ezt a kirándulók. Sokan nem is gondolnak arra, hogy a szórakozottan eldobott cigarettá milyen károkat okozhat. Még nagy szerencse, hogy az égő cigarettának megvan az a sajátsága, hogy ha síma felületre dobják, mint pl. a kitaposott út, járda, vagy akár fapadló is, saját füstjétől befulladás és elalszik. Szabadban azonban, egy fűszál feltámasztása elegendő ahhoz, hogy parázsolva végig égjen és lángra lobbantsa a közelében levő száraz növényzetet.

A turisták útja többnyire növényzettel benőtt területeken vezet keresztül. A fűvek, levelek, gallyak, kiszáradt fák, facsonkok nedvességtartalmát, kizárólag a légköri viszonyok szabályozzák. Sajátságuk, hogy könnyen veszik fel a nedvességet, de azt a párolgás és a száraz levegő uralomra jutásakor könnyen le is adják. Tehát különleges meteorológiai viszonyok mellett keletkezik a tűzveszélyes időjárás. Ilyenkor annyira kiszáradnak a növények, hogy a cigarettának a parazsa elegendő ahhoz, hogy hirtelen tűz keletkezzen és gyorsan tovaterjedjen. A szabad természetben tűz csak villámcsapások következtében keletkezhet. Minden egyéb égés más úton, főleg gondatlanságból következhet be.

A tapasztalt természetjáró a tűz terjedésének kedvező légköri viszonyokat azonnal észre veszi. Pl. hajnalban a növényzet között járva, nem nedvesedik meg a cipő. Könnyű, száraz a légzés, párák lehelet nélkül. Az általános közérzet kellemes.

A tűzveszélyes légköri viszonyok esetében a tűzfészkek közelében újabb tüzek sorozata gyúlhat ki. A keletkező nagy hőségtől a még élő és kevésbé gyúlékony anyagok is tüzet fognak. Kiszáradtja maga előtt az élő növényzetet és a lábán álló, élő erdők is meggyulladnak. Fa-féleségeink

közül az akácfa nevezetes arról, hogy frissen kitermelt állapotban, nedvességtartalmával együtt is jól ég.

A levegő páratartalmáról többféleképpen győződhetünk meg. Vannak nedvességmérő műszerek is, pl. a hőmérő párból álló parittyás nedvességmérő. Ha a levegőnek erős a nedvességtartalma, akkor tűz még abban az esetben sem keletkezhet, ha egyébként az időjárás aszályos, mert a könnyen gyúló anyagok a levegő páratartalmából elegendő nedvességet vesznek fel.

Ha a természetjárók figyelnek a tűzveszélyes időjárásra, elejét vehetik a véletlen tüzeseteknek és az abból származó károknak, amelyeket a megdöglötlenül eldobott cigaretták is okozhat. Lépjünk rá minden eldobott cigarettavégre a szabadban.

Dr. Homonnay Nándor

FAFARAGÓK

A hazai „népművészeteknek” számos kéretlen „mesterük” akad. Mindannyiuk közös ismertetőjele, hogy undorodnak a természetes formáktól, s szívesen írják, vésik a nevüket kiliátórnok falába, cseppkőbarlangok szikláiba. Szeretik, ha minél többen ismerik meg őket, bornirt agyukat és diestelen szellemességüket.

Közéjük tartoznak a fafaragók is. Egyik „alkotásukat” a lillafüredi műút mentén örökítettük meg — nem az utókor-nak csúfságul, hanem a jelenkor-nak okulásul. A szép fa törzsét szemelték ki nyersanyag-nak, s bugylibicskájuk begyéig terjedő bölcsességükkel „felélesítették” a kérget. Látni ezt az érzéketlenséget, az élő világ okatlan csonkítását,

eszünkbejut a társasjáték kérdése: mit érdemel az a bűnös?

Elégedjünk meg azzal, hogy nekik ajánlva ideírjuk az ismert latin közmondás magyar fordítását:

„A szamarak nevét megtaláljuk mindenütt!”

Rédner Márta felvétele

Autóval - Aggtelekre

Az autó egyenletesen gombolyítja a műút fehér szalagját. Futását már nem gátolja piros lámpa és rakoncátlan gyalogos — magunk mögött hagytuk Pestet, s a várható látnivalókon, útiélményeken kalandozik gondolatunk. Kerepes után kidöntött útszéli fákra figyelünk fel: ők az áldozatok abban a csatában, melyet autósok, kereskedelmi és közlekedési szakemberek vívtak (és visznek mihamarabb győzelemre) a fővárosból északkeletre induló fővonal szélesítéséért. Hevesben még állnak az öreg fák, de mögöttük, az árkok túlsó partszegélyén, már ott sorakoznak az „unokák”, a nemrég ültetett fiatal suhángok, hogy átvegyék az öregektől az útszéli őrseget.

Müemlékek és vadonatúj házak, gyárak, építkezések bukkanak fel, múlt századok és közelmúlt esztendőök, hónapok sok-sok életjele. Gödöllő híres kastélyától kissé odébb többemeletes sárga bérházak ablakai hunyorognak a napba, Aszód utcáin az egykori diákra gondolunk, Petrovics Sándor gimnáziumi tanulóra, akit édesapja, a „jó öreg kocsmáros” eléggé kézzelfoghatóan próbált itt meggyőzni a tanulás és a művészi pálya „ellentétes” mivoltáról. *Hatvanban* utcahosszat: modern üzletek,

kisáruházak. Hová tűntek a szatócsboltok...?

A földeken, amelyek délen a szemhatárig, északon a ködbe-kékbe öltözött, szeszélyes rajzú Mátra lábáig húzódtak — traktorok pöfékelnek, s nyílik nyomukban a föld, hogy befogadja az idej aratás ígérését. Gyöngyösön először magunkra gondolunk, itt hörpintjük fel az „üzemanyagot”, köznapi nyelven a kávé, *Egerben* már autónk is megkapja jogos részét a felnémeti városnegyed színes műanyaglapokkal borított új benzinkútjánál. Dobó és Gárdonyi városában másra is figyelmesek leszünk: a Pedagógiai Főiskola monumentális csillagvizsgáló tornya állig begombolkozott. Vaskos fenyőtörzsek-ből ácsolt köpeny borítja a tetőteraszig, s mire lehull az álruha, megfiatalodik a vén torony is. Úgy hallottuk, hogy régi csillagvizsgáló műszerei, távcsövei, melyeket Pestre s máshová sodort a sors, hamarosan hazaköltöznek régi otthonukba. A másik meglepetés a színház. Előcsarnoka, s hátsó traktusa lebontva, csak a nézőtéri falak kockatömbje áll magányosan. Mindkét végén növekvő betonoszlopok, magasló téglafalak jelzik a színházbővítés méreteit.

Merre tovább? Úgy döntünk, hogy Felsőtárkány felé folytatjuk a túrát,

Lillafüred
(Csósz István felv.)

s átvágunk a Bükkön, Lillafüred, Miskolc irányában.

Felsőtárkányt alig hagyjuk el, máris magukba fogadnak minket a hegyek. Szűk folyosókat vágott a völgyekből a magaslatok derekára az emberi kéz. Kocsink a Barát-völgyben szalad, majd szűk sziklafalak komorlanak fölénk — a Vas-kapuban kanyarog az út. Itt, a Bükkben gyönyörködhetünk igazán a természet adakozó kedvében, pazarló bőkezűségében. Távoli csúcsok tűnnek fel a fordulóknak, tölgyek, bükkök, gyertyánok váltogatják egymást örökzöld fenyvesekkel, az erdőszéleken vattakabátos hegyi emberek sütik a szalonnát, odébb a délelőtti munka gyümölcseként a földön hevernek a büszke óriások. Itt is, ott is, gyámoltalan füstszalagok kígyóznak a sűrűkből: erdészlakok, turistaházak kéménye pipál, vagy meszet égetnek messzi tisztásokon. a felhők szomszédságában. Autóbusz cammog előttünk, utasai kiintegetnek — nem irigylik a fúrge versenyútsárat.

Lillafüred felé már gyalogos turisták rajzanak. Újra megcsodáljuk

Jósvafő felé
(Rédner Márta felv.)

a hegyek zöld erdőfoglalatába illesztett ékköveket, a tornyos palotát és smaragd színű tavát, majd... újabb meglepetések.

Hét éve jártam erre utoljára, s az útvonalra mégsem ismerem rá. Nagy rétek, mezők változtak akkor magányos házacskákkal — most? Most végig egy modern új város „föutcsáján” haladunk tovább. Bérházak, sűrűn, egymás mellett, csak a benyúló utcáknak és a kerteknek, parkoknak adva helyet. Mindez hosszú kilométereken át. Miskolc már nemcsak közigazgatásilag, hanem városképi szempontból is magához ölelte, kapcsolta Lillafüredet és Diósgyórt.

Gyors ebéd az Avashban, utána irány: Aggtelek. A Szentpéteri-kapu

Sajóparti hangulat
(Garamvölgyi felv.)

Aggtelek sziklafala
(Rédner felv.)

öreg házai közt hagyjuk el a régi várost, majd az újat — mert Miskolc errefelé is kinyújtotta már karjait.

Sajószentpéternél megállunk egy percre a Sajó hídján, onnan gyönyörködünk a tükörcserepekként csillámló habok játékában, a víz fölé hajló kusza ágú fák különös vonalában, s a távolban fehér bodrokat eregető berentei óriáskéményekben. De máris sietünk tovább. *Edelényben* ismét működésbe lép a fék: a L'Huillier kastély állít meg minket. A kis Bódva-parti palota egykor Eger francia városkapitányának második otthona volt. Ebben a községben már aligha lehetne felfedezni a beléolvadt Borsod-falu határait. Bors vezér vára adta a hely nevét, a község meg önzetlenül tovább adta sajátját a megyének, s teljesítve feladatát, eltűnt a történelemben. A tisztas távolban húzódó hegyek jókora síkságot fognak közre — és középen egy miniatúr Badacsony: *Szendró* hegye.

Még néhány község, s a karsztvidék hegyei közé szorult parányi faluban vagyunk: *Jósvafőn*. Tengerszeme fölött fehér háromszög villan: a szálló. Már csak néhány kilométer, s kocsink az égből leszakadó gigászi sziklafal tövében áll, az *aggteleki* barlang bejáratánál, a turista-szálló előtt.

A varázslatos cseppkőbarlang csodáitól megigézve, másnap indulunk visszafelé, Putnokon Szilvásváradon és Egeren át.

A látott szépségek „mennységének” mércéjeként hadd mondjam el: az autótúra végén három tekercs leexponált kisfilm hevert a táskámban.

Az utolsó kattintással a délutáni napfényben fürdő Szalajkavölgy csa-csogó, fecsegő, játékos patakja lett fotómasinám rabja. És így, örökre az enyém...

Marthy Barna

Egyre több emberrel megkedveltetni a természetet

A BÖRÖS T. E. NAGY SZERVEZŐMUNKÁBA KEZDETT

A heti üzemi, vagy hivatali munka után szinte újjá születik az ember, ha kimegy a szabadba és gyönyörködik a táj szépségeiben. Az üzemek, vállalatok dolgozóinak ma már sok ezres tábora rándul ki szervezeten a szabadba, s egyre többen csatlakoznak a természetbarátokhoz. Ezen gondolatok jegyében folytattunk beszélgetést Kovács Bélával, a Börös T. E. főtitkárával.

— A természetjárásnak — mondotta — szakszervezetünk tagsága körében hagyományai vannak. Már a harmincas években az M. T. E. keretében rendszeresen kijártak szaktársaink Gödre és részt vettek az egyesület versenyein. Az akkori természetjárásnak politikai céljai is voltak, a szabadban jó alkalom nyílt az illegális összejövetelekre.

— Néhány évvel ezelőtt, 1958-ban, a régi hagyományokat felelevenítve alakult újjá a Börös Természetbarát Egyesület. Kezdetben nyolc üzemben 300 tagot toboroztunk, de a sok szép kirándulás további lelkes követőket vonzott táborunkba. Az elmúlt év végén már 1200, igazolvánnyal rendelkező természetbarátot tartottunk nyilván és jelenleg 16 üzemben 19 osztályunk működik.

A főtitkár szerint egy sportág egyenletes fejlődését a gazdag és változatos program biztosítja. Erre pedig a Börös T. E.-ben nagy gondot fordítanak. Az elmúlt esztendőben például 392 túrát bonyolítottunk le, több mint 7000 résztvevővel. A három napnál hosszabb ideig tartó táborozáson 365-en vettek részt. Egy esztendő leforgása alatt közel 500

börös természetbarát 54 versenyen küzdött egyesülete diadaláért.

A Budapest III. o. bajnokságában például a Pannónia Szörmekonfekció Vállalat II. telepének férfi csapata az első helyen végzett. Ugyancsak ebben a csoportban az Újpesti Bőrgyár női csapata a harmadik helyet szerezte meg.

A Börös természetbarátok körében nagy népszerűségnek örvend a balatonyi sáortáborozás. Három év óta rendszeresen egy hetes turnusok váltják egymást. Révfülöpon pedig ez évben 10 camping-házat állítanak fel, hogy a tagok ismerkedjenek a magyar tenger szépségeivel.

A főtitkár a jól működő szakosztályokról is megemlékezett. Különösen elismeréssel nyilatkozott a Bőripari Tanintézet 51 fiatal természetbarátjáról, akik 13 alkalommal rendeztek túrát, tanáraikkal együtt. A Szombathelyi Cipőgyár tagjai 39 túrát vezettek, amelyeken több mint ezren vettek részt, a vendégekkel együtt. A Duna Cipőgyár osztály 82 túrát szervezett, közel ezer résztvevővel. A fiatal osztályok közül pedig a simontornyaiak büszkélkedhetnek jó eredménnyel, mert ők is már 26 túrán vettek részt, amelyekre 500 főt sikerült mozgósítaniuk.

Kovács Béla hangsúlyozta, hogy a szervező és felvilágosító munkát tovább folytatják. A cél: egyre több emberrel megkedveltetni a természetet. Tervük az, hogy a szakszervezetekhez tartozó üzemek 80 százalékában még ebben az évben megalakítsák az osztályokat.

Abranko E.

Simontornyalak a Tettvény

A parti füzesek bóbítái felpiroslanak, a hajnal bíbora átsuhan a feketén hallgató folyó fölött. Lánglobbantja a szegélyerdő nyárfáit, s a parázsló levelekről hull a víztükörrre a nap kelő sugára. A beregi oldalról Tarpa harangszava száll a rétek felett, a szatmárcsekei part rekettéiseiben vadgerle búg fel álmosan. A Tisza szinte észrevétlen mozgással halad lefelé lapos medrében.

Itt már egészen alföldi folyó. A kárpáti hegyekben hagyta palack-zöld színét, fiatalos, ficánkoló kedvét, kavicsokat görgető erejét, a szatmár—beregisíkon ellustul, elcsendesedik és megkezdí méla kanyargásait. Együttal itt fog hozzá erőteljesen formálni a tájat, hogy végigballagva az Alföldön, megadja legsajátosabb jellegét a nagy magyar síkságnak.

A szatmári Tiszatáj, ahol most hajnali fényben siklik alá könnyű csónakunk, Kölcseytől kapta legszebb jellemzését. A csekei sírban nyugvó költő itt élt, a Tisza és a Túr összefolyásától körülzárt falucskában, s a felejtetetlen szülőföld képét így festi le egyik magánlevelében: „A körny, melyben lakom, el van dugva szem elől, szép, de vad, s felette magányos. Egyfelől a Tisza foly, másfelől a Túr, mely itt amabba szakad, s minket a torkolatban hagy laknunk. Egyfelől nagy erdők körítnek, másfelől nyílás esik, s láthatárainkat a mármarosí hóbercek határozzák. Nem poétai hely-e ez édes barátom?”

Magyarország legkeletibb szögletében van e költői szépségű hely, a ligetes Tiszaháton, hol a Szamos, a Túr meg a Kraszna siet a Tisza ölébe, végtelen gyümölcsösrengetegek közt. A szatmárcsekei füzeseket, nyárfásokat Tivadarnál szilvások, almások, diófások váltják fel, s egészen Vásárosnaményig valóságos gyümölcsös dzsungel kíséri a Tisza két partját. A szabályozás előtt összevissza kalandoztak a folyók ezen a földön, s a vizektől megtermékenyített talajon szinte maguktól burjánzottak fel a gyümölcsösök. Több kilométer szélességben övezi a Szamost és a Tiszát ez a sajátos gyümtölcsös galériaerdő, melynek vadócosan született fáit most oltja át nemesség a szövetkezett paraszti szorgalom.

A parti gyümtölcsösök széles sávjain túl szép sima rónatáj húzódik mindkét oldalon. De milyen változatos, milyen sokszínű ez a szatmár—beregí síkság! Lépten-nyomon apró ligetek, tömött facsoportok tarkítják, s dúsfűvű rétjein, harsány-zöld legelőin úgy álldogál egy-egy magányos vén tölgyfa, mint százados őrszem a pusztán. A kanyargós Tisza-part végeszakadatlan gyümtölcsöseiben őszidőn színpompás gúlákban tornyosul az aranypiros alma és körte, s szilva-szüretkor éjszakákon át száll a gát felől a lekvárt főző lányok éneke, meg az üstökben fortyogó szilva mézes illata.

A folyó mentén lassan elvonuló falvak ősi rendezetlenségükben a nagyon régi múltat őrzik, amikor még a táj magaslataira kellett felköltöznie a lakosságnak a gyakori árvizek miatt. A történelem minden viharában megvédte e táj népét a Tisza: szeszélyes kanyarulataival, holtágaival, állandó kiöntéseivel elrejtette az aszszonynépet, s a gyermekek seregét a dülő ellenség elől, miközben a férfiak szakadatlanul hadakoztak törökekkel, labanccal, ráccal, s az első hívó szóra Rákóczi mellé álltak, amikor Esze Tamás a széles tarpai piacon, a csillagbuzogányos templom előtt kibontotta a fejedelem zászlaját.

Erre a legendás hírű, kedves rónatájra tekintett át a túlsó, nagyari partról Petőfi, 1846 nyarának egy csendes

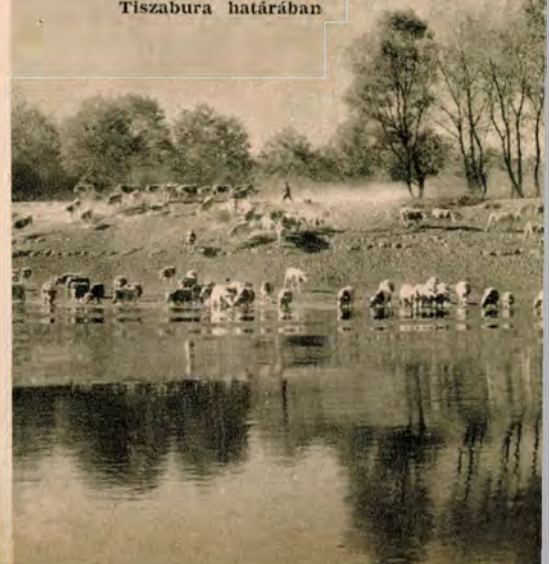

A LIGETES

Vontatóhajó a Tiszán

Delel a gulya Tiszabura határában

Táborhely a Tiszaparton (Dévai felv.)

Révészladikkal a szatmári partok mentén
(Antalfy felv.)

ISZAHÁTÓN

Az élelemért
a Tiszát is átússzák
az őzikék

Tiszaderzsénél
(Dévai felv.)

alkonyi óráján, s itt született a legszebb magyar vers a Tiszáról, mely megmutatja mindkét arcát, a szelíden ballagó és bőgve vágató folyót, idilli csendességét és gáttépő szilajságát. A jókedvű és a haragvó Tiszát Jókai is leírta. A medréről kilépő, gátjai börtönfalát szét döntő folyó iszonyú erejét szemlélteti a legérzékletesebben: „Akik a Tisza áradását szemükkel nem látták, azoknak nincs fogalmuk e víz elementáris hatalmáról. Keresztül-tör ott is, ahol a legkevésbé várták; kitúrja a kőakású zsílipet is a helyéből; s ha egyszer áttörhetette a védgátat, zuhatagként tör rajta keresztül, letörli az emberi alkotás műveit a föld színéről és visszafoglalja a maga nádasai medencéjét.”

Olyankor tenger a Tisza, felkorbácsolt, üvöltő, habzó óceán, most medre mélyén folyik nesztelen, s a legtökéletesebb nyugalom képe a szunnyadó vízfelület. A Szamost is szinte észrevétlen fogadja magába, kissé megszelesedik, úgy megy tovább egyre északnak. Záhonynál hirtelen délnyugatra fordul, s egyenesen az Alföld szívének tart.

Tiszabercelnél Bessenyei állít meg, a felvilágosodás bölcselő poétája, hogy megmutassa a reggeli Tisza gyönyörűségét szülőfaluja határában. Százkilencven esztendő távlatából zengnek felénk az ódon zamatú verssorok:

E víznek kétfelől szörnyű jegenyefák
Nőttek, melyek csaknem a felleget tartják...
Ezek közt a Tisza foly csendességével,
S mintha gondolkozna, olyan menésével.

A szabályozás előtti Tisza képe ez. A nagy tavaszi és őszi áradások szabadon terjengtek mindenfelé, s végelelhatatlan mocsarakat hoztak létre a folyó két oldalán. A Tisza mellékét nádtenger borította, s vízben álló hatalmas erdőségek követték nagy kanyarulatait. A szétömlött folyó gyakran vissza sem talált elhagyott medrébe, új ágyat vájt magának, leszelve nagyvívű kanyarjait. Így születtek — már a szabályozás, a mesterséges átvágások előtt is — a csendes vizű holtágak, a legszebb vízinövények és a legtrikább vízimadarak nevelői.

Bessenyei ennek a Tisza-menti vízi-világnak mozgalmas, harsány hangú életét ébreszti fel. Az ő vad Tiszája sebes örvényekkel marja a partot, a vizek felett madarak zengenek, darvak kiáltanak, hattyúk süvöltenek, az erdőben vadak lármáznak, a sásos réteken kivert marhák bőgnek, s álmatagon szól a pásztor-furulya. 1772 tavaszán álmódja maga elé ezt a mozgalmas tiszai képet Mária Terézia délceg szabolcsi testőre. A bécsi testőrpalotából vágyik álmódzó lélekkel erre a nagycsendes-ségű tájra, mely most lassan elúszik mellettünk.

Arra az ősi vízvilágra, melyet Bessenyei ábrázol, s Jókai olyan érzékletesen fest meg, ma már csak itt-ott emlékeztet az elmocsarasodott holtágak és a vízjárta hullámterek buja növényvilága. A töltések mentén vonuló erdők oly dúsan tenyésznek, akár az ősröngetegek. Fáik néha félesztendőt is töltenek vízben állva, mindent befon a tüskés szeder lila bozótja, s halványzöld virágú borostyán kúszik a földön, kapaszkodik a fákra.

Éjszakára egy-egy holtág öblébe evezünk be mi is, s ropogó nádtűz mellett várjuk az álmat a sejtelmes neszekkel teli, csillagfényes nyári éjszakában.

Antalfy Gyula

A „FÜSZERÚT”

Az Arábiai félsziget déli oldalán fekszik az Adeni protektorátus. Tőle északra Szaud-Arábia, délre és északra Oman, illetve Yemen terül el. Ezek az országok ma inkább katonai, mint gazdasági jelentőségűek. Területük szinte teljesen sivatagból áll, és csak a part menti keskeny sávon terem kevés datolya, gyapot és kávé.

Szinte hihetetlen, hogy évszázadokkal ezelőtt itt virágzó, hatalmas birodalmak terültek el, amelyek csodás kultúrával rendelkeztek. A mai Yemen belsejében, a hegyeken túl, majd száz kilométerre a tengerparttól terült el hajdanában Sába királysága, mely az i. e. nyolcadik évszázadtól a hatodikig állott fenn. Tőle délre feküdt Kataba, mely közel hatszáz éven át, egészen az i. e.-i első évszázadig tudta megőrizni önállóságát és ugyanilyen állam volt a mai sivatag helyén a hajdani Hadramaut és Ausan királysága. Ezen államok területén vezetett át az ú. n. „fűszerút”, melyen a valódi szertartásokhoz szükséges tömjén, balzsam és egyéb fűszerek vándoroltak teveháton Indiából Elő-ázsia és a Közel-Kelet felé. A keleti fűszereket szállító gályák terhüket a Sumhurum, Gana, Mauza régi kikötőkben tették partra, ahonnan hosszú karavánok juttatták el az antik Sabva, Timna, Marib, Karna és — Yatribon — át Gaza felé.

A történelem viharai elpusztították ezeket a virágzó államokat, és a sivatag pöcra évszázadok alatt befedte a hajdani városok romjait.

Ha a repülőgép utasa tekint Arábiára, mintha a világ végét látná. Minde-

FELFEDEZŐ ÚTON

Arábia homoksvatagjain

nütt kietlen, sárga, terméketlen földet lát; életnek sehol sincs nyoma. Azonban a jó szemű kutató, a magasból letekintve a tova futó homokdombok, a kiszáradt „vádik” és a szerte heverő sziklák között út nyomait veheti ki, mely több ezer kilométeren át húzódik a Földközi-tenger felé. Háromezer évvel ezelőtt itt tevék hosszú sora vonult megrakodva mirhával, tömjénnel, arannyal, gyönggyel és elefántcsonttal.

Az út azért vezetett éppen erre, mert itt hajdanában víz és élelem bőven akadt. A termő oázisok mellett nagy városok lettek, amelyek a vízért és élelemért adót szedtek a karavánoktól. Kikerülni őket nem lehetett, hisz víz és élelem nélkül halál várt minden élőlényre.

A füstölők, balzsamok és fűszerek az ókori világ valószínű és egészségügyi szertartásaiban mindennapos szükségletté váltak.

A tömjén kizárólag valószínű célt szolgált, ezért szentnek számított, és Dél-Arábiát, ahonnan származott „szent földnek” is nevezték. A rituális szertartások hatalmas mennyiségű tömjént követeltek meg, aminek következtében értéke az arannyal is jóval magasabbra emelkedett. Dárius, Perzsia királya az araboktól adóként évi ezer talentumot, vagy harminc tonna tömjént kapott. Babilóniában Bél isten oltáránál évente megközelítőleg harmincezer kilogramm tömjént füstöltek el, és ugyanez volt a hinduk, a buddhisták, a görögök és a rómaiak szertartásainál.

gök és a rómaiak szertartásainál.

Az utak birtoklásáért közel kétezer éven át folyt a harc. Királyságok tűntek fel és buktak el. Akié az út volt, azé volt a hatalom.

A régi gazdagság azonban már csak a múlté. Elpusztultak a városok és kultúrájukkal együtt elsüllyedtek a homokban. Pusztulásuk oka a pogány vallások megszűnése mellett az volt, hogy az i. e.-i első évszázadban Arábia elvesztette a kereskedelmi út terén monopol helyzetét. Mikor egy görög hajós — név szerint Hippalus — felfedezte, hogy a monszun szél nyáron India felé, míg télen Afrika felé fúj, attól kezdve a görög és római hajók Dél-Arábia mellett hajóztak el és ezzel „Arábia Félix”-nek megszünt a szerencséje.

Ezt a világot kereste fel Wendell Philips expedíciója. Repülőgépek Vádi Beihanban szállt földre és onnan indult Timna romjai felé, mely az egykori Kataba fővárosa volt.

Eredetileg Hadramaut fővárosa, Shabva szerepelt volna az expedíció műsorán. De mivel a ma még mindig létező rablóbandák miatt fehér embernek nem tanácsos az ország belsejébe hatolni, ezért inkább Timna feltárását választották. Eredményeket ígért volna Sába fővárosának SIRVAH-nak feltárása is, de Yemenbe nem engedélyezték beutazásukat. Dél-Arábia máig is mentes a felkutató expedícióktól és ásatási szempontból szűz területnek számít.

Philips arábiai expedíciójára a kaliforniai egyetem megbízásából szervezett afrikai expedíciója alatt gondolt. Az ottani paleontológiai, geológiai és anthropológiai kutatások irányították rá figyelmét Dél-Arábiára. Ez az út sok kalandot és viszontagságot ígért, viszont olyan felfedezési lehetőségekkel is kecsegtetett, melyek világhírnevet szereznek. A kaland- és hírnévvágy olyan erős volt, hogy Philips társaival megkezdte a sivatag romjainak feltárását, és napvilágra hozta az ókori birodalmak romjait.

Goethe utolsó éveinek munkatársa és bizalmasa: Johann Peter Eckermann, feljegyezte naplójában, hogyan látta utoljára — már halottas ágyon — a nagy mestert. A halálesetet követő reggelen mélységes vágy fogta el, hogy még egyszer láthassa Goethet. A szobában, ahol felravatalozták a holttestet, hanyattfekve pihent, mintha csak aludna. Teste lepedőbe burkolva nyúlt végig az ágyon. Goethe hű szolgálja, Friedrich, felhajtotta a leplet és Eckermann elbámult a hibátlan szépségű férfitesten. „A mellkas hatalmasan, szélesen domborul, a karok és combok izomzata enyhén telt, a lábak tökéletes alakúak és sehol az egész testen semmi hájasság vagy leromlottság.” — írta Eckermann az életének 82-ik esztendejében meghalt Goetheről.

Eckermann e néhány mondata sokszor elgondolkoztat: mit köszönhetett ez a késő öregségében is hibátlan szépségű férfitest annak, hogy egész életében szenvedélyesen szerette a természetet.

Tudjuk, Goethe tizenkilenc éves korában, egyetemi tanulmányai idején, súlyos tüdővérzést kapott, betegségébe később is visszaesett és csak lassan gyógyult fel. Fiatalkori betegsége után Goethe tudatosan edzette testét, hogy ellenálló legyen a betegségekkel szemben. Legkedvesebb sportja a turisztika volt, nagy hegyi túrákat tett, nem egyszer igen kemény téli időben.

Életrajzírói három nagy svájci hegymászó útról tudnak, ezenkívül a Harz-hegységben tett három nagy túráját tartják számon. Huszonhat éves volt, mikor 1775-ben először tett nagyobb hegymászó túrát Svájcban, amelynek természeti szépségei már akkor izgatták fantáziáját, amikor még serdülő korában elolvasta Rousseau-nak *Julie, ou la Nouvelle Héloïse* című regényét. Ez a könyv akkor világszerte felkeltette az érdeklődést Svájc örökké hóval borított hegyeinek fenségesen zord világa iránt. Első svájci túráját 1775. június 15–25. között tette meg. Zürichből, ahová június 9-én érkezett és ahol néhány új barátot szerzett — köztük költőket, festőket — indult el barátai társaságában a hegyi túrára. Megmászta az 1791 méter magas Rigi hegyet, majd bejárta a Vierwaldstädti tó környékét és felkapaszkodott a 2111 méter magas Szent Gotthárd hágóra. Amikor barátai társaságában ott ült a Szent Gotthárd hágón, lerajzolta a hegyeket, a völgyet, s mint írta, a hegycsúcsról letekintve, előtte Olaszország, mögötte Németország terült el. Ekkor határozta el magát, hogy a következő év tavaszán Itáliába látogat.

A következő évben, 1776-ban ugyan nem valósult meg tervezett olaszországi útja, — erre először csak 1786 szeptemberében került sor —, de folytatta természetjárását. Még 1775. év végén végleg Weimarba köl-

GOETHE, A SZENVEDÉLYES TURISTA

lözött, itt bontakozott ki egész életére oly jellemző, sokoldalú, fáradhatatlan művészi és tudományos munkássága, melyhez a természet volt a műhelye. Első svájci útja után két évvel később, 1777-ben a Harz-hegységbe indult háromhetes túrára lóhátán. Kemény téli időben, december 10-én egy erdész kíséretében megmászta a Harz-hegység legmagasabb ormát, az 1142 méter magas Brocken-t. De ennek a hegységnek szépséges vidéke sem tudta feledtetni vele Svájc csodálatos felhőkbe nyúló hegycsúcsait, a sziklák között fehér tajtékkal rohanó hegyi patakokat. Harminc éves korában, 1779 őszén másodszor is elindult a svájci hegyek közé. Ezúttal vele volt *Karl August*, a fiatal weimari herceg is, valamint Otto Joachim Moritz *Wendel*, weimari főerdőmester. Goethe,

ez alkalommal négy hónapig tartózkodott Svájcban és ez idő alatt hatalmas túrákat tett.

Negyvennyolc éves korában már harmadszor jár Svájcban, de előtte még két nevezetes turista útja volt a Harz-hegységben. 1783 őszén járta be másodszor a Harz-hegységet, újból megmászta a Brocken-t. A harmadik Harz-hegységi útra 1784 augusztus–szeptember hónapjaiban került sor, ekkor harmadszor is megmászta a Brocken-t.

Utolsó svájci túráján a Vierwaldstädti tó mellől kiindulva, 1797-ben ismét megmászta a Szent Gotthárdhágót. Ekkor érlelődött meg benne a gondolat, hogy eposzt ír Svájc nagy szabadsághőséről, *Wilhelm Tell*-ről, e témát aztán legjobb barátja, Schiller dolgozta fel egyik legszébb drámájában.

Goethenek ezek voltak a legjelentősebb turista útjai. Ezt az időrendi felsorolást *Franz Götting*-nek az Insel Verlagban 1957-ben először kiadott *Chronik von Goethes Leben* (Goethe életének krónikája) című munkája alapján állítottuk össze. Goethe szenvedélyes utazó volt — utazásairól, hegyi túráiról rövid naplójegyzeteket készített, de tapasztalatait már hazaküldött leveleiben is megírta, majd később otthon részletesen feldolgozta. Jó néhány költeménye is — köztük a híres „Über allen Gipfeln... kezdetű, néhány soros remekműve — megőrökíti a turista élményeit, s legnagyobb művének, a *Faust*nak is számos sora utal a költő határtalan természet-szeretetére.

Goethe élete — amely minden idők egyik leggazdagabb, legegységesebb értékű emberi élete volt — gyönyörűen példázza, hogy az igazi nagy művészek, tudósok mindig hűséges barátja, kimeríthetetlen, gazdag forrása a természet. *Környei Elek*

A Vértes hegység egyik legszebb kirándulóhelye, a csókakői vár, eddig meglehetősen elhanyagolt állapotban volt. Most megkezdték a tervszerű feltárását, mely máris szép eredményeket hozott. Az első kutatóárokban számos leletre bukkantak, többek között középkori pénzekre, fegyverekre stb. Klástak a romok közül a vár gótikus kápolnáját is. Megtalálták a vár kútját a hegy legmagasabb pontján. Az ásásokat a székesfehérvári István Király Múzeum és a Műemléki Felügyelőség közösen végzi. A csókakői vár és környéke rövidesen a turisták népszerű kiránduló helyévé válik, s ezért az illetékes szervek a vár mellett camping felállítását is tervezik. (Felv. Huba László)

A halott falu peremén

A HALOTT FALU

AHOVA REPÜLŐGÉPEN HOZTÁK A MEDVÉKET

Ha az északborsodi karszton kóborló turista elindul Jósvafőről Bódvaszilás irányába, a cséhszlovák határhoz közel, érdekes katlanhoz ér. A katlan mélyén több mint 100 ház romjai fehérlenek. Ez a halott falu: Derenk.

Révai nagy lexikonja így emlékezik meg róla: Kisközség, 1910-ben 372 tót és magyar lakossal. Utolsó posta Szádalmás, utolsó telefon Bódvaszilás. Derenk, vagy Derednek várát 1297-től kezdve a XV. század közepéig említik, sorsa azonos Derencsény várával.

Derencsény vára pedig ugyancsak megszenvedte a századok viharait. Parancsnokolt benne Valgatha rablóvezér, ostromolta Hunyadi János és maga Mátyás király is. A vár már a Rákóczi szabadságharc idején pusztulásnak indult. Derenk falu tisztára meszelt házait azonban nem a háború, hanem századunkban a nagyúri hóbot döntötte romba. Horthyéknak összefüggő nagy vadászterületre volt szükségük, hogy vadászszervezőknek zavartalanul hódolhassanak. Megremegtek hát a kis falu házai a csákányütések alatt 1941–43 között. Áldozatul esett a pusztításnak a falu több évszázados régi temploma is. A kitelepített lakosok azt mesélték, hogy a rozsnyói püspök, aki engedélyezte a templom lebontását, harmadnapra megőrült. Elnéptelenedett az egykor virágzó falu. Repülőgépen érkeztek Lengyelországból a medvék, hogy az illúzió teljes legyen.

Ma újra szabadon kóborolhat a turista ezen a vidéken, de a pusztulás képe ma is megrázó. Csak néhány család él a romok között. Az egyik ház padlásán azonban ma is őrzik a templom egykori harangját, oldalán a felirattal: Anno 1727. Babarcsik néni, a harang őrzője e felirat alapján Anna harangnak hívja. Őket is kitelepítették egykor, de a szívük ide húzott. Visszajöttek. Most tehének legelésznek a karsztfennsík katlanában, ahol mindig üdezőld a fű. Csend és béke van. De a továbbinduló turista, amint felfele kapaszkodik a Szádvárhoz vezető úton, sokáig nem szabadul a halott falu megdöbbentő atmoszférájától.

Juhász Árpád

Utban Derenk felé

FÉLÉVSZÁZADOS MŰKÖDÉSÜKET ÜNNEPELTÉK AZ EGRI TERMÉSZETBARÁTOK

Félévszázad... Ennyi idő telt el azóta, hogy az egri természetbarátok mozgolódni, szervezkedni kezdtek és megalakult a TTE egri csoportja.

Kezdetben csak néhány turista járt a Bükk vadregényes rengetegét, de ahogy telt-múlt az idő, egyre jobban nőtt, terebélyesedett a szervezett természetbarátok száma, a nyomdász-kezdeményszökhöz egyre több más szakmabeli csatlakozott. Hősi fejezetekre osztva — így jutottak el az 50 éves jubileumig.

Dancza János ünnepi beszédét mondja

amíg *Polgári Pál*, a hírhedt főszolgabíró ki nem sajátította a 700 négyszögölnyi telkecskét. S hiába fellebbeztek az alispán úrhoz, a Horthy reakció soha sem tudta nekik megbocsájtani, az 1928 május elsejei, Berka-völgyi illegális ünnepet...

De nem volt a hatalomnak annyi csendőre, *Polgári Pálja*, hogy az erdőbe induló természetbarátokat

Veteránok a jubileumi ünnepségen: Husz Lajos, Gallasi József, Cseh István

Az ünnepélyes nagygyűlést az egri városi tanács dísztermben rendezték meg. A padosorokat ünnepi hangulattól meghatott, deresedő hajú természetbarátok töltötték meg, akik *Zimándi Mátyásnak*, a Heves megyei Természetbarát Szövetség elnökének megnyitója és a turista induló elhangzása után figyelemmel hallgatták *Dancza János* ünnepi beszédét.

— Ez az 50 év — mondta *Dancza János* — két világháború, forradalmak és ellenforradalmak között telt el, s a természetbarát mozgalom, a TTE összetételénél fogva is sejtethetően sok vihart állt ki ez alatt az idő alatt...

Igen, az egri természetbarátok Tiba-alji kis védkunyhója környékén gyakran lobogtatta a szél a Horthy-csendőrök kalapjainak kakastollát, mindaddig,

szem előtt tartsa. Ezeken a kirándulásokon ismerkedtek meg a munkásmozgalommal, a marxista—leninista tanokkal, itt hangzott el először ajkukról a forradalmi dal, s itt nevelődtek bátor szocialista harcosokká a *Fazekasok*, *Oroszok*, *Csutorok*, *Grégászok*, *Balázsok*, *Zbisók*. Küzdelmes évek voltak ezek, de mégis szépek és emlékezetesek.

...A nagy teremben most itt ülnek egymás mellett a veteránok. És emlékeznek. *Dancza János* szavai nyomán megelevenedik a múlt, — de feltárul a gazdag jövő képe is *Szántó Gyulának*, a Magyar Természetbarát Szövetség elnöksége tagjának ismertetőjében, aki közel 60 ezer szervezett természetbarát nevében üdvözölte a jubiláló egrieket.

Somody József

A LENIN CSÚCSON

A Szovjet Tudományos Akadémia 1961. aug.—szept. hónapban geo- és glaciológiai kutató expedíciót indított a Kirgiz Szovjet Szocialista Köztársaságba, a Transaláji havasok tanulmányozására. A Transalaj a szovjet Pamír második legkiemelkedőbb hegyvonulata. A kutató munkában szovjet tudósok mellett román és csehszlovák szakemberek is részt vettek, a vállalkozás lefolyását és a Lenin csúcs megmászását dr. József Sekyra, prágai hegymászó beszámolója alapján ismertettjük.

Taskentől mintegy 300 km-re déli irányban, kanyargós autóúton jutottak be az Altáji völgybe, mely mélyen benyomul a hegláncba. Maga a hegység a Kirgiz és Tadzsik szövetségi köztársaságok határán, húzódik és Európából érkezve a világ őriáshegységeinek kezdőpontja; ÉK-re a Tien San, DK-re a Kuen Lum, Karakorum és Himalája, DNy-ra a Hindukus hét és nyolcezreibein folytatódik.

A résztvevők aug. 15-én váltak el a civilizáció utolsó létesítményétől, a pamíri magisztrálétól és 3900 m magasban, a Lukova mezőn állították fel főtáborukat. A csúcs megközelítése É-ről történt, a hegységnek ezen az oldalán 5000 m felett mindenfelé óriási jégmezők húzódnak; a jégárak 70 km hosszúságot érnek el, de legnagyobb kiterjedésük idején a 170 km-t is meghaladják; az örökhó határa itt 4000 m, a jégárak 3700 m-ig nyúlnak le. A heglánc középső szakaszán tör a magasba a 7127 m magas Lenin csúcs, az expedíció résztvevőinek vágyálma és végső célja. A csúcsot Közép-Ázsia neves feltárója, Fedcsenko fedezte fel 1871-ben. A csúcs megközelítésére először az 1928. évi szovjet—német Ázsia kutatás alkalmával került sor. A Nanga Parbat egyik tragikus végét ért hőse, Carlo Wien társaival állítólag D-ről, a Krylenkovo hágóból feljutott a csúcsra. Ezek az adatok azonban nem teljesen megbízhatók és a szovjet magashegyi irodalom azok helytállóságát újabban vitatja. 1934-ben katonai járőr vállalkozás keretében V. Abalakoff vezetésével három szovjet hegymászó elérte a Lenin csúcsot és ez számít a tulajdonképpeni meghódítás idejének.

A mostani túránál a résztvevőknek 3500—4000 m között szervezettleg hozzá kellett szokniuk a magashegyi adottságokhoz. Néhányuknál a hegyi betegség jelei, fejfájás, orrvérzés, gyomorpanaszok már itt jelentkeztek. Rájöttek, a kellemetlenségekkel szemben legjobb védekezés a folytonos talponlét, a felszerelés szállítása. Beigazolódott újból az a követel-

mény, hogy az ilyen nagy igénybevételt jelentő magashegyi túrákhoz a legmegfelelőbb a 30—40 közötti életkor.

Aug. 25-én áthatoltak a Lipkin sziklafalon és 5200 m magasban felállítják a 3-sz. tábort.

Mély hóban küzdik magukat másnap feljebb, a mászásnál cseh perlon, NDK kapron és hétszeresen sodrott szovjet kenderkötelet használnak, utóbbi kivált a felsőbb helyeken való biztosításnál válik be jól. A napsütésben szomjúság kínozza őket. Meggyorsul az érverésük. 5700 m-n a szokásos 78/1 mp helyett 98-at mérnek, de egyeseknél 140-re is felugrott. A napsütés is égeti bőrüket minden védőeszköz ellenére. A 4. sz. táború mintegy 6000 m magasban állítják fel, a keskeny párkányon 75 cm a két sátor közötti távolság. Innét két napra még visszatarthatnak az alsóbb táborba, ahol geológiai tanulmányokat végeznek, fényképeznek és közben kifújják magukat.

Aug. 30-án félnapos küzdelem után átkúsznak a lavinaveszélyes függő jégárakon és déliben elérik a sziklás gerincet. Ennek közepe pala és erősen törmelékeny. Bevállik ezen a terepen a 10 ágú Eckenstein féle hágozás. A fogak általában kétszer olyan hosszúak, mint a Grivell típusnál és jól tartanak mind a jégen, mind a havas törmeléken. Most már 20—30 m-ként meg kell állniuk, mindenüket égeti a tűző nap. 6800 m magasban érik el a főgerincet, melyet fehér márványkőzet borít. Az 5. sz. táborban a szovjet Pamírka és csehszlovák típusú Horal sátrakat állítják fel. Ebben a magasságban, ahol igen nagy a hőmérsékletingadozás és a higanyszál —30 fokig süllyed, e sátrak nagy előnye az, hogy a test melegétől származó belső hőmérsék-

letet megtartják és a hó és jég kisu-gárzásával szemben megfelelő szigetelést nyújtanak. A sátor fenekére kerülnek a kötelek, erre rendkívül könnyű műanyag terítő, amely nedvesség- és hőszigetelő egyaránt. Tökéletesen bevállik itt a pehellyel töltött „múmia” típusú hálósák. Itt húzódnak meg a döntő nap előtti estén, az egyik sátorban bújnak össze — miközben kívül tombol a szélvihar és térdükön a fűzővel, készítik a vacsorát. Leves, szárított hal, csokoládé, kompót, — ez a fő táplálékuk. Csak a jó idő tartson még — ez a legfőbb óhajuk!

Augusztus 31-én, csütörtökön reggel ragyogó napsütés fogadja őket. Metsző hideg szélben indulnak a Transalaj főgerincén Ny-ra, a főcsúcs felé. A behavazott terepen meglehetősen lassan haladnak előre. A nagy jégfal-letörést a gerinc DK-i oldalán megkerülik és a főcsúcs sziklás tarajához közelednek, mely az Acsik-Tas völgyébe tör le meredeken. 7000 m körül járnak és most lép fel náluk a gyors kifáradás, érzéketlenség, úgy, ahogy az a magashegyi irodalomban olvasható.

Végre déliben fent állnak 7127 m magasban, a Lenin csúcson. Másfél órát töltenek itt ebben a csodálatos környezetben; J. Sekyra büszkén állapítja meg, hogy ő az első csehszlovák hegymászó, aki hétezeres csúcsra feljutott! A csúcspiramison levő rejtett fémdobozba elhelyezik bejegyzésüket a mai győzelemről.

A visszatérés ugyanezen az úton történik.

Nagy értéke volt az is ennek az emléktúrának, hogy a számottevő magashegyi sikerekhez komoly tudományos eredmények járultak.

Dr. Karlócai János

A legidősebb és a legfiatalabb aranyjelvényes: a 75 éves Wünsch Vencel és a 14 éves Kovács László

A VTE Vörös Csillag osztálya 14 arany, 17 ezüst és 18 bronz VASAS túrajelvényes taggal dicsekedhet. Taggyűlésünkön melegen ünnepelték a 75 éves Wünsch Vencel és a legfiatalabb 14 éves Kovács Laci aranyjelvényeseket. Az osztály másik büszkesége a Mózner-család, akik mindhárman aranyjelvényesek. Itt említjük meg, hogy a VASAS TE kezdeményezéséhez az NDK mintájú újszerű útjelzések elhelyezésének munkálataiba az osztály is bekapcsolódott.

Torma Imre

Az „aranyjelvényes család” — Mózner Mihály, felesége és Eva leányuk (Torma Imre felv.)

EGY ISMERETLEN BÜKKI BARLANG

Köztudomású, hogy a Bükk hegység bővelkedik barlangokban. A hegység sajátos szerkezete és geológiai felépítése teszi lehetővé a barlangok kialakulását. Se szeri, se száma az ismert bükki barlangoknak. Jó részüket már tudományosan is feltárták.

Pár sorban egy ismeretlen, vagy legalábbis alig ismert, útikalauzokban nem szereplő és térképen fel nem lelhető barlangról akarok röviden írni, amelyet egyik őszi túra alkalmával fedeztünk fel.

Megállapításunk szerint a barlang az Istállóskő és az Ispánhegy hajlatában fekszik kb. 800 méter magasságban. A barlanghoz nem vezet jelzett út, csak egy elég nehezen járható sziklás cserkészösvény. Minden lépésre nagyon kell vigyázni, mert a hegyoldal igen meredek, az ösvény pedig keskeny. Különösen nagyon óvatosan kell megközelíteni magát

a barlangot, mely hatalmas sziklafal aljában van. A barlang előtt avarból és sziklatörmelékéből alkotott párkány van. Ez a hely jelen állapotában hosszabb tartózkodásra nem alkalmas, mert a föléje boruló sziklafal réteges kövekből áll.

A barlang belsejében a falakon kisebb cseppkőképződmények vannak és a mennyezet üregeiben megszámlálhatatlan szúnyog. Aljában pedig nagy mennyiségű törmelék van. Miután nem volt szándékomban a törmelék átkutatása, vadászkesemmel ástam le kb 70 cm-re, ahol kisebb állatok csontjai voltak.

További leletek feltárására is sor kerülhet, hiszen légvonalban nincs távol a leletei és ősemberi tűzhelye révén világhírűvé emelkedett Istállóskői barlang. Az sincs kizárva, hogy ma még rejtett összefüggés van a kis barlang és a hegység mélyén rejtőző többi barlang között.

hiszen az Istállóskő túloldalán levő töbrökben nagy mennyiségű víz tűnik el az esőzések és olvadások alkalmával.

Egyébként a barlang a Szalajka völgyből is megközelíthető igen meredek és fáradságos kapaszkodó után.

Számunkra nagy örömet jelentett a barlang „felfedezése”. Ha pedig a későbbi kutatások nem igazolnák az elképzeléseimet, akkor is új színnel gazdagodott a Bükk csodálatos vidéke.

Dr. Tóth Sándor

Ahol a Vörösmarty által országos folyamannak nevezett Duna eléri Vácot, ott találjuk ennek a szép barokk városnak egyik érdekes látványosságát. A váciak által Kőkapunak nevezett építmény, hazánk egyetlen diadalkapuja. A 15 m magas egynyílású ív a római császárok diadalívének mintájára épült. Fogsoros párkánnyal és virágfüzéres sasokkal van díszítve. Mária Terézia 1764-es váci látogatásának emlékére építtette Migazzi püspök a híres építőművésszel, Canevaleval, a váci székesegyház tervezőjével.

Fiatal faszor alól szemléljük a régi káprázatos bevonulás ma is álló emléket. Képzletünk felidézzi a pillanatot, amint a királynő hintója a kikötőből jövet végig gördül a frissen kövezett úton. Itt, a város akkori határán fogadta ünnepélyesen a püspök és a város elöljárósága, majd sebes iramban hajtottak a püspöki palotába. Útközben a robogó hintó ablakából csinos, városias utcaképet láthatott a királynő. Nem vette észre, hogy az üres telkek, vagy szegényes épületek elé magas falat hú-

A VÁCI DIADALKAPU TITKA

zattak, ablakokkal és kapubejárókkal.

Két rendkívül érdekes történelmi véletlen is fűződik még a kőkapuhoz. Mária Teréziának és férjének Ferenc császárnak domborművük mellképe látható a diadalív egyik oldalán. Mikor a császár Innsbruckban meghalt, egy villámcsapás ezt a domborművet mellképet a diadalívről leszakította. Ugyanezen a napon Migazzinak, a kőkapu építtetőjének a bécsi Szent István székesegyházban misézés közben a fejére esett a főoltár nagykeresztje.

A városnak természetesen nemcsak múltja van, hanem jelene is. Ha Vác nevét halljuk ma, rögtön az ország új nagy ipari beruházása, a Dunai Cementmű jut eszünkbe a város határában. De itt készül már a külföldön is híres Forte film. Vagy ha a Dunán egy karsú és elegáns vízbusszal érkezünk, akkor is egy új váci létesítményre, a vízbusz üzemre kell gondolnunk. A hallgatag, mozdulatlan barokk városkába ismét pezsgő, terjeszkedő élet költözött.

B. F.

FÖLDRENGÉS ÉS EGY KÜLÖNÖS FOGADÁS

Miért pusztult el a régi számbéki templom

Az ország egyik legszebb román kori műemléke, a fővárostól alig harminc kilométernyire levő számbéki templomrom, melynek restaurálása a közelmúltban fejeződött be.

A premontrai rend egykori temploma a tatárjárás után épült a Franciaországból idezármazott szerzetesek részére, majd a XV. században a hozzáépült kolostorral együtt a pálosok tulajdonába került. A törökök kiűzése után még használható állapotban volt, pusztulásának kezdetét nem a török idők jelentették, hanem az a hatalmas földrengés, amelynek központja Komárom környékén volt és 1763-ban súlyos károkat okozott a Dunántúlon. Ekkor rongálódott meg a templom, de a helyi lakosság nem sokat törődött vele, mert időközben a falu új templomot kapott és a mesteri kéz építette régi, az egek harmadajára került.

A múlt század első felében a lakosság megkezdte a kövek „bányászását”. Először a kolostor szépen faragott követét hordták el házak és pincék építéséhez, majd rövidesen sor

került a hatalmas templom nyugati oldalának lebontására. Mondják, hogy jóerőben levő iparos fogadást kötött, hogy egyetlen oszlop kidöntésével, leomlik az egész templomoldala. A fogadást sajnos megnyerte és ma a romtemplom nyugati oldala bizony hiányzik. A templomtól északra azonban ma is szépen állnak azok a pincék, amelyeket kétséget kizáróan a templom és kolostor köveiből építettek.

A XIX. század közepén azonban már gyakran szóba került a templom állapota. 1874-ben a Magyarországi Műemlékek Ideiglenes Bizottsága szinte könyörgő hangú átiratban fordult Pest vármegyének, hogy mentse meg a pusztuló értékeket. Végre is 1889-ben Müller István vezetésével megindult a restaurálás és ami akkor még menthető volt, mentették. Az idő foga azonban ismét kikézdte az épületet és az Országos Műemléki Felügyelőség irányításával végzett karbantartási munkák most fejeződtek be, a látogatók most már nem csak az egykori templom hajóját járhatják végig, hanem a helyreállított lépcsőn a kórusra és a toronyba is felmehetnek, valamint a kolostor épésében maradt pincehelyiségében rögtönzött múzeumot is megtekinthetik.

Autós Turisták

TELJES „ÜZEMBEN” AZ AUTÓS-IDÉNY

Hétféligi telt házak a Balatonnál,
a Mátrában és a Dunakanyarban

A júniusi belföldi autótúrának az a jellemzője, hogy inkább a hétféligi időre szorítkoznak. A természetbarát egyesületek autós szakosztályai és az Autóklub közös autós-gyalogos túráin májusban már az ez évi új autósok egy része is részt vett, elsősorban azoknak a túráknak, amelyeket sík területeken vezettek vagy legálábbis kisebb hegyi utakra irányultak. A gyakorlott vezetők bejárták a Mátrát, a Bükköt és a Börzsönyt.

A kollektív kirándulásokon kívül nagy az érdeklődés az egyéni vagy kisebb társaságok kirándulásai iránt és alábbiakban, kívánságra, néhány útiterve javaslatot közlünk:

Túra a balatoni „kiskörúton”

(1 napos vagy szombat déltől vasárnap estig: kb. 300 km).

Az autós turisták balatoni „kiskörútnak” nevezik a következő kirándulási útvonalat, amely a Balaton egyharmadának körtúrája: Budapest—Székesfehérvár—Siófok—Szántód—komppal át Tihanyba, majd Balatonfüreden át a 8. sz. úton—Székesfehérvár—Budapest.

Ha vasárnap, egy napos kirándulást tervezünk, különösen az új autósoknak ajánljuk a minél korábbi (6 óra) indulást, mert 8—9 óra tájban már igen zsúfolt a balatoni országút. Martonvásáron — ha még nem ismernek — álljanak meg néhány percre és sétáljanak be a kastély parkjába, a Beethoven-múzeumhoz. A parkban idén nagy munkálatok folynak, nem is tartanak Beethovenhangversenyeket, de így is szép látvány a festői környezetű kis tó és maga a múzeum. Siófokon nem kell programot ajánlani s ha továbbmegyünk, a szántódi rév felé, akkor ne térjünk rá az új szántódi útra, mert az kerülővel vezet a révhez s visszafelé kellene jönni. A vasúti átjárón át vezet a régi balatoni műúton közelítjük meg a révet. (Költség: 8,50 forint és annyiszor 1,30, ahány személy ül a kocsiban a vezetőkön kívül. Ez a menetrend szerinti járat díja. Ha rendkívüli járatban akar valaki átmenni, 52,— forint, ha pedig két autós kívánja igénybe venni a rendkívüli járatot, akkor 28—28,— forint az átkelési díj).

Tihanyban elsősorban forduljunk a révnél balra vezető úton, amely a motelhez és az autós campinghez vezet s biztosítsuk a campingben éjszakai szállásunkat, ha másfélnapos a túránk. Az autós strandon fürödhetünk, a motelétteremben ebédel-

Martonvásár — részlet a Beethoven Múzeum parkjából

hetünk, vagy a camping szabadtéri gáztűzhelyein főzőcsékhözhetünk.

A tihanyi dombra a révvel szemben vezet fel az út (vigyázzunk a falun keresztül meredek és sok a sétáló, ne száguldjunk felfelé a kanyargós úton, a 2-es sebesség nyugodt tempója a legbiztonságosabb). Bőséges látnivalót nyújt a tihanyi panoráma és maga Tihany.

Visszafelé ugyanezen az úton jöjünk a rév felé, mert a falu elhagyása után balról csatlakozó út egy irányú és Tihany felől tilos a behajtás. A révig lejövünk és ott balra kanyarodva térünk rá a parti autódútra, amely Füred felé vezet. Füred előtt van az új autós camping. Mielőtt ezt elérjük, az országút jobb oldalán kis foglalt forrás buzog, a Berzsenyi forrás, merítsünk vizéből, mert ez már a híres füredi savanyúvizek egyike.

A füredi program után Almádit elhagyva az útelágazás a 8-as útra vezet, amelyen még a legnagyobb balatoni idény alatt is zsúfoltság nélkül, jó úton érjük el Székesfehérvárt.

Hétféligi mátrai túra

(2 naposra ajánlható, kb. 300 km)

Gyöngyösön át Mátrafüred, Mátraháza, Galyatető útvonalon ne térjünk vissza Galyáról, menjünk tovább a három kis mátrai üdülőhelyig, Mátraszentszló, — István és — Imre községeig, ahol 840 méter magasan vagyunk s felejtetlenül kedves és szép élményben részesülünk, a hegyes-völgyes mátrai vidék látványában. Akik még nem járták be a Mátraháza—Kékes rövid, de meredek utat (csak gyakorlott vezetőknek!), látogassák meg a Kékestetőt. Galyatető előtt jobbra elágazást látunk, amely Parásdsavár—Parád—Parádfürdő felé vezet. Végtelennek tűnő szerpentin haladunk lefelé a parádi völgybe, egyesek szerint 72 kanyar, mások szerint több, mint száz, de mindenesetre sok kanyargással vezet a nagyon szép erdei szerpentin lefelé Parásdsavár—Paráddhoz. Mielőtt a szerpentin végén Parád felé mennénk, néhány száz méterre balra menjünk az úton s ott találjuk a világhírű parádi gyógyvíz forrás-házát, töltsük

meg a demizsont s úgy menjünk Parád községen át a parádfürdői völgybe.

Ajánlatos előbb szállást biztosítanunk a parádfürdői turistaházban (Turistaházakat Kezelő V.) vagy a turistaház közelében levő és a Heves megyei Idegenforgalmi Hivatal kezelésében működő turistaházban.

Innen Parádfürdőről, amely maga is kellemes üdülőhely, számos kirándulási lehetőség adódik gyalogkirándulással vagy túrákkal egybekötve, jól jelzett turistautakon.

Legközelebbi számunkban, elsősorban az új autós turisták igényei szerint bükki autóstúra kirándulást ismertetünk olvasóinkkal.

Szitnyai Jenő

KULFÖLDI TÚRÁK

Az Autóklub és Ibusz közös rendezésében nagy érdeklődés mellett folytatódott a külföldi autótúrák:

CSEHSZLOVÁKIA — NDK 12 NAPOS. Program: Budapest — Bratislava — Brno — Karl Marx Stadt — Drezda — Weimar — Buchenwald — Karl Marx Stadt — Leipzig — Praha — Bratislava — Budapest.

ZAKOPANE 8 NAPOS ÜDÜLES. Program: Budapest — Miskolc — Hidasnémeti — Kosice — Presov — Levoca — Poprád — Javorina — Zakopane, majd kirándulás, városnézés Krakóba, onnan vissza Zakopaneba.

KELETI TENGHER, 14 NAP. Program: Budapest — Miskolc — Hidasnémeti — Kosice — Presov — Levoca — Poprád — Javorina — Lysa Polana — Zakopane — Krakow — Lodz — Sopot (tengeri fürdőhely) — Gdansk, Gdynia megtekintése — Sopot (üdülés) vissza Varsón át (városnézéssel) — Kielce — Zakopane — Lysa Polana — Javorina — Poprád — Brezno Banska Bystrica — Zvolen — Lucenec — Balassagyarmat — Budapest.

ÖSSZECSUKHATÓ ASZTAL: BÖRÖNDBEN

Az autós turisták kívánságára rövidesen megjelenik a kereskedelmi forgalomban a böröndben hordozható összecukható asztalka, két kis székkal, amelyek összsúlya alig több két kg-nál.

JÚNIUS 3: KOLLEKTÍV KIRÁNDULÁS A BALATONRA

Az Autóklub és a Vasas Természetbarát E. autósosztálya közös programja szerint Budapest — Székesfehérvár — Siófok — Balatonöszöd (Vasas camping) úticéllal kirándulást rendez. A résztvevők az indulás napján reggel 9 órakor találkoznak az Autóklub előtt (Budapest, VI., Nagymező u. 20.)

Sok alkalommal olvastam már, a hanyag turisták miatt bekövetkezett tetemes kárt okozó erdőtüzekről. Mellékelek egy fényképet, amelyet franciaországi utamon készítettem egy figyelmeztető tábláról. A tábla a szokott jelzőtábla nagyságánál jóval nagyobb, melyen fehér alapon lángvörös ábra és felírás van. Az erdők útjain elég sűrűn vannak elhelyezve úgy, hogy belevésődik az ember emlékezetébe és tényleg eléri a célt.

Ugy gondolom, nem ártana hasonló táblák felállítása nálunk sem.

Bárkányi Imre
Bp., III., Korvin Ottó u. 65.

RÁJUK IS BÜSZKÉK VAGYUNK

Kedves Szerkesztőség!

A Turista februári számának 5. oldalán „Büszkék vagyunk rájuk” cím alatt a szerző javasolja, hogy az iskolák parcellázzák fel egymás között a kirándulásra alkalmas erdőket, azokat gondozzák, tisztítják az erdészek felügyelete alatt. Végül felhívják az egyesületeket, hogy vállalkozzanak erre a megszívlelendő feladatra.

Habár későn reagálok erre a cikkre, de mégis közölnöm kell, hogy ez nem újdonság osztályunknál, hiszen a Közért Dolgozók Lapja és a Vörös Meteor TE Tájékoztatója többször is írt a mi munkánkról, igaz viszont, hogy a Turista szerkesztőségét nem értesítettük.

Mellékelten küldök egy példányt az említett VMTE Tájékoztatóból, kérem olvassák el, s remélem, hogy utána ránk is büszkék lesznek.

Vörös Meteor T. E.
II. ker. Közért osztály
Illés László

Elofvastuk, s megtudtuk a Tájékoztatóból, hogy a Közért fiataljai többször is részt vettek már társadalmi faültetésben. Ha előbb tudjuk, előbb lettünk volna büszkék rájuk is.

Az olvadók útján

HOZZÁK RENDBE

Igen tisztelt Szerkesztőség! Szeretném felhívni figyelmüket egy sportszempontból fontos körülményre. A Bánkúti turistaház tudvalevően legkönnyebb úgy elérni, hogy Omassa után — gyalog vagy busszal — az emberek egy bizonyos hajtókanyarig mennek és onnan a kék jelzésen igyekeznek felfelé. Ez a jelzés azonban az országútnál, tehát a hajtókanyarnál évek óta hiányzik, mert a fákat — amelyeken volt — kivágták. Itt már renge-

teg ember tévedt el, — legutóbb is egy kb. 20 főből álló egyetemista turista csoport —, mert a hajtókanyar után rossz irányba mentek. Lehetetlen állapot, hogy egy ilyen nagy és látogatott turistaház, mint a Bánkúti, nem áldoz évek óta annyit, hogy a kiindulásnál az útjelzést rendbehozza. Kérem, szíveskedjen igyekezzen felfelé. Ez a jelzés azonban az országútnál, tehát a hajtókanyarnál évek óta hiányzik, mert a fákat — amelyeken volt — kivágták. Itt már renge-

Somlai Tibor
Bp. I. Márvány u. 14.

Turista beesülettel!

Tisztelt Szerkesztőség! A „Turista” részére szeretnék beszámolni egy erdőtüz oltásáról. A K. A. T. E. 5. Központi Statisztikai Hivatali Csoportja a tájékoztatói házi versenyét a csikóváraljai turistaház környékén tartotta. Az igen nehéz verseny utáni ebéd közben megtudtuk, hogy a turistaház feletti hegyoldalban cserjetűz ütött ki, mely az egyre erősödő szélben igen gyorsan terjed. A sportolók egy emberként siettek a megjelölt helyre, ahol Kahlich Endre és Nolik Norbert vezetésével egész délután oltották a tüzet. Később csatlakoztak a Vasas turistái is s mire beesteledett, sikerült eloltaniok a veszélyesnek ígérkező tüzet.

A fenti eset szép példája a szervezett turisták magartásának, ha a közönség vagyónáról s a természet védelméről van szó.

Nagy Alajos, Budapest XII.,
Goldmark Károly u. 14.

Pusztulnak a háromszögelési kilátótornyok

címen megjelent cikkhez a nyugati végek panaszával is csatlakozunk.

Sopron három erdőségében 25—30 évvel ezelőtt még hat kilátótorny állt. Sajnos, a felszabaduláskor már csak három volt használható állapotban, azok közül a Fertőpart-menti Szárhalmi erdőben levő Pintytetőn a 261 m magassági pontnál levő is összedőlt, így a Fertőtóra és az osztrák Alpokra a pazar kilátást nélkülözzük.

Hihetőleg a beérkező panaszok alapján az illetékes szervek, a Turista, a Magyar Természetbarát Szövetség a kérdést napirenden tartja, s megtalálják a módját, hogy ezen a lehetetlen állapoton segítsenek.

Hídvégi Ferenc, Sopron

Csatlakoztunk

Tisztelt szerkesztőség!

Iskolánkban, a székesfehérvári Ságvári Endre Gépipari Technikumban tavaly Zentai Ferenc tanár vezetésével barlangjáró szakosztály alakult, majd az idén csatlakoztunk a Könnyűfémű természetjáróhoz. Elhatároztuk, hogy ezentúl munkánkról, túráinkról rendszeresen tájékoztatjuk a Turistát.

Legutóbbi túránkon a solymári Ördöglyuk barlangban voltunk. A csoport az előre kidolgozott terv szerint végigjárta a bejáratától a kijáratig terjedő részt, hogy gyarapítsa barlangjárás és sziklamászás tapasztalatait. Utána három részre oszlottunk. Az első csoport fénykép- és filmfelvételeket készített. Ezeket összegyűjtjük és oktatási célokra felhasználjuk. A másik csoport a „Fehér-terem” néven ismert részhez indult, hogy a kötélhágást kipróbálja.

A harmadik csoport kőzetgyűjteményeinket gazdagította.

Csoportunk 25 tagja eddig mintegy 550 órát töltött barlangban. Az itt küldött fénykép szakosztályunk egyik tagját ábrázolja egy aknán való lemászás közben.

Keifner Ferenc,
a Vass Imre Barlangjáró
Szakosztály tagja

Embertelenség!

A VDSZTE székesfehérvári Könnyűfémű osztályának „Vass Imre” barlangkutató csoportja vagyunk. Szakosztályunk négy tagja a tavaszi szünetben megnézte a Pilis hegységben található Legény- és Leány-barlangot. Az ott szerzett szomorú tapasztalatainkról szeretnénk beszámolni.

A Leány-barlang „Középső terem” elnevezésű részében siralmas látvány tárult szemünk elé. A terem alján kb. 30–40 denevér feküdt összetaposva, összeégetve. Feladatunk elvégzése után a klastrompusztai menedékházban megérdeklődöttük, hogy kik jártak előttünk a barlangban. Kiderült, a Budapesti Eötvös Loránd Gépipari Technikum negyedéves tanulóit jártak ott. A még ottlevő fiúkból kiszedtük, hogy ők csinálták ezt a vandál pusztítást, amit mindenképpen el kell ítélnünk.

A környéken még egy szomorú látvány hívta fel a figyelmünket. A Pílis-nyeregben levő emlékműnél elhelyezett koszorúk közül néhányat szétdobálva találunk. Valószínű, hogy régebben arra járó „turisták” csinálták.

Még mindig akadnak olyanok, akik a sok figyelmeztetés és felhívás ellenére kárt tesznek, ahelyett, hogy értékeink gondozását vállalják.

Jószerecséti!
Zentai Ferenc csop. v.

Pontosabb jelzéseket a Kék túra vonalán

Az áprilisi számban megjelent „Pusztulnak a háromszögelési kilatátor-nyok” c. cikkkel kapcsolatban néhány dolgot szeretnénk megemlíteni.

Március 18-án vezettem túrát a Nagy Gerecsén keresztül. A 634. m. pont felett álló kilatató, ill. háromszögelési torony csak az összevágott korhadt gerendáit talál-
tuk csomóba rakva a magassági pont mellett. A gerecse-órház erdésze szerint kb. ez év elején

fűrészelték össze a rendkívül rossz állapotban levő gerendázatot.

Ezenfelül bosszantó volt a kék jelzés pontatlan és nem következetes festése. Az útelágazásoknál, valamint egyéb állandó jellegű tereptárgyaktól való eltérésnél nagyon hiányosak a jelzések. Több helyen csak fehér alapot húztak a fákra, kék csíkot már nem. (Pusztamarót — kisvasúttól való eltérés!)

Ha figyelembe vesszük, hogy a Gerecséről komoly térkép nincs, igazán nem lehet rossznéven venni azt a néhány bosszankodó kijelentést, amely a mi csoportunkban is elhangzott.

Ezektől az „apróságoktól” elteltintve, túránk szép és eredményes volt.

Üdvözlettel
Ország Lajos,
VASAS—EMAG

Várjuk a hozzászólásokat!

Csereüdülés, cserenyaralás

Érdekes levelet hozott szerkesztőségünknek a posta. Írója azt fejtegeti a terjedelmes levélben, hogy hazánkban a turizmus — a belső idegenforgalom — fejlődése nem elégíti ki az egyre nagyobb számban és egyre sürgetőbben jelentkező igényeket. Még a másfélnapos hétvégi kirándulónak, a „bakancsos” turistáknak is sok gondot okoz a szálláshíány, — írja olvasónk, — hát még az egy-két héti pihenni, üdülni, nyaralni vágyók örvendetesen szaporodó tömegének. A város után most már a falu is megmozdul: az IBUSZ egyre-másra szervezi vidéki különvonatait egyik országrészről a másikba, sőt külföldre is; dolgozó parasztságunk mind nagyobb számban izlelgeti, élvezi az utazás, az országjárás, üdülés, örömeit. Immárom nem elég a szakszervezeti beutalás, a vállalati vagy szövetségi üdülő, a fizetővendéglátó szolgálat, — még többen, sokkal többen utaznának, ha lenne hova...

— Pedig ez a probléma igen könnyen megoldható, — állítja levélírónk. — Indítsunk mozgalmat a csereüdülés, cserenyaralás érdekében! A síkságon, vízparton élő Péter hívja meg magához a hegyvidéki Pált, aki bizonyára szívesen viszozza majd ezt a meghívást. A városi cseréljen a falusival, a dunántúli a tiszántúli-
val, a bányász az erdőszel, egyik nyugdíjas a másikkal. Cserélhetnek egymással magányos emberek vagy egész családok, gyermekek, fiatal házaspárok, egyszakmabeliek vagy különböző foglalkozásúak, egészségesegek vagy pihenésre, kikapcsolódásra szoruló lábadozók. Ahol a lakásviszonyok ezt megengedik, ott a csere lebonyolítható különböző évszakokban: a meghívás nyáron, a visszahívás tavasszal, ősszel vagy akár télen; ahol kicsi a lakás és kevés a hely, ott egyszerre, egy időben. Ha van rá mód, adjunk egymásnak ellátást is; ha nincs, akkor legalább főzési lehetőségről gondoskodjunk, még ez is olcsó megoldás, hiszen otthon sem adják ingyen az ebédet. Ha megfelelő és jószándékú cseretársra találunk, ez lesz az üdülés, a nyaralás legkevesebb gondal járó és legolcsóbb formája, mert az utazás költségein kívül úgyszólván nem kerül semmibe.

Körülbelül ennyit mond a levél. Javaslatra kétségtelenül elgondolkozhat, bár az ötlet nem új, hiszen a csereüdülés fogalmát már régóta ismerjük. Szerkesztőségünk készséggel teszi meg a kezdeményező lépést, sőt, ha visszhangja kedvező lesz, örömmel indít országos akciót és szívesen nyit külön rovatot a mozgalom közleményeinek.

Tessék hozzászólni!

Fogják meg, tolvaj!

IV. ITT A VÉGE, FUSS EL VÉLE!

A mesterdetektív erősen gondolkodott és úgy érezte, hogy a nyomozást be kell fejeznie! Fel kell a rejtélyről lebbenteni a fátylat! A Turista szerkesztőségéből is telefonáltak, hogy több folytatás nincs és a pályázók idegeskednek. Mit tehet ilyenkor egy mesterdetektív? Először sorra vette, hogy hol használta Kálnai az utóbbi évben a térképet. Rájött ugyanis arra, hogy a nagy csapás következtében a károsult emlékezete kihagy. Az első próbálkozással kudarcot vallott (1. ábra). Nem csüggedt és tovább szí-

matolt, de másodsorra sem kísérte útját a szerencse, pedig nagyon reménykedett. (2. ábra) Azután az antikváriumokat vette sorra, elsősorban azokat, ahol térképet árúsítanak. A körüli antikvárium elárúsítója úgy emlékezett, hogy néhány héttel előbb egy vidéki város antikváriumának leltárában hasonló térkép szerepelt. Bulldogh nyomban odautazott, mondanunk sem kell, hogy teljesen hiába, mert a térképet időközben eladták. (3. ábra) Szerencsére tudták, hogy ki a vevő, csak hogy az illető a családjával együtt nyaralni ment. Hogy hová? Bulldogh utánuk utazott! (4. ábra) De sajnos a térkép nem volt azonos Kálnaiéval. A mesterdetektív a sok balsikertől megtörve azzal utazott vissza a fővárosba, hogy a további nyomozást nem vállalja. Mielőtt visszatért volna hazájába még felkereste a lakásán Kálnait, hogy elbúcsúzhasson tőle. Legnagyobb meglepetésére Kálnai a nyakába ugrott és egyre ismételte: Megvan! megvan! Micsoda? — kérdezte a

mesterdetektív. Természetesen a térkép! — volt a válasz. Hogy hol volt?

Kérem senki se árulja el: a térkép Kálnai naftalinba rakott télikabátjának zsebében pihent!

Minden jó, ha jó a vége és különösen akkor, ha a pályázók a következő kérdésekre helyesen válaszolnak:

1. Hogyan hívják a térképen látható hegységet?
2. Melyik turistaházat ábrázolja a rajz?
3. Hová utazott Bulldogh?
4. Melyik nyaralóhelyen vélte a térképet megtalálni?

A válaszokat kérjük legkésőbb június 15-ig a Turista szerkesztőségébe (Budapest, V., Rosenberg hp. u. 1.) megküldeni. A rejtvénypályázat végeredményét és a nyertesek névsorát augusztusi számunkban közöljük. A legtöbb pontot szerzett pályázók jelenlétében sorsolás útján döntjük el a díjak odaítélését.

Az V. forduló megfejtései:

1. Komár város
2. Szabadbattyán

3. Óra Villa
4. Vörös Csillag Szálló

Könyvjutalmat nyert.

Pótári István, Szolnok. Rajkay Erzsébet, Budapest. Tóth János, Szanda-szöllős.

SZÓRAKOZZUNK

Egy tapasztalt táborvezető jegyzetfüzete került hozzám az elmúlt alkalommal. Ismeretsem e füzet tulajdonosával akkor kezdődött, amikor évekkal ezelőtt együtt kultúrfelelősködtünk a táborban. Ő most is táborba készül, s gondolom nem érdektelen, ha közreadom feljegyzéseit, amely lényegében egy szűkszavú vázlat arra, hogy a nyári táborban milyen programokat tervez a fiatalok szórakoztatására.

— **Könyvolvasás:** gondoskodni arról, hogy könyvtára legyen a tábornak. Vagy iskolai és egyéb könyvtárból, vagy előzetes szervezés alapján, a táborozóktól. Különös tekintettel a József Attila olvasómozgalomra.

— **Tábortűzek:** ismerkedési tábortűz a nyitáskor. Zárótábortűz. Egyik legfontosabb program. Tükrözze a tábori élet hangulatát. Egyik tábortűz VIT tábortűz legyen. Műsoranyagot keresni a KISZ szervezetektől.

— **Ismeretterjesztés:** megismerni a tábor környékén élő emberek múltját, jelenét. Találkozás helyi vezetőkkel, neves írókkal, művészekkel, stb.

— **Kulturális versenyek:** versenyt hirdetek a „tábor legjobb szavalója”, „legjobb énekese”, „tréfamondója” cím elnyeréséért.

— **Vidám vetélkedők:** attól függően, hogy mihez lesz kedve a fiataloknak „szellemi öttusát”, „zsákba-macsát”, „dupla vagy semmit”, „szellemi futballt” szervezek. Kérdéseket

a VIT-tel kapcsolatosan állítom össze.

— **Dal játék:** A KISZ „Kulturális Szemle dalai” c. kiadványból a „Kubai dal”-t és még három dalt megtanítok. Játékokat kell gyűjtenem, mert a játékot fontosnak tartom a tábori életben.

— **Öntevékeny műsor:** Megrendezem az „östehetségek parádéját”. Tavaly is jól sikerült. (Tánc, dal, vers, hangszer.)

— **Családi ünnepek:** figyelemmel kísérem a név- és születésnapokat. Megszervezem, hogy ez az ünnepség meglepetésszerű legyen.

— **Karnevál:** még mindig jól sikerült. Papír, szalma, falevél.

— **Faltűzság:** a nap eseményei, humorai. Verseny a legjobb csoportok között. A cikkeket az iskolában is felhasználom.

— **Sajtó, rádió, TV:** a sajtót biztosítom. Egy-egy fontos, érdekes cikket felolvasok. A rádió, vagy TV előadásaira elviszem a fiatalokat.

— **Album:** gondoskodom fényképezőgépekről és egy szép albumot készítek.

Megjegyzés: a felkészülést már jó előre megkezdem, a fiatalok képességeit, igényeit figyelembe veszem.

Ezeket a feljegyzéseket olvastam a jegyzetfüzetben. A következő alkalommal egy pár tábortűzi tréfát is közlünk.

Orosz Sándor

Blatt Ödön élete eseménytelenül csordogált a hivatal és a Kecse utcai lakás között. Hajszaállt egyenként tépdeste az idő meg a fésű, s négy X-szel a háta mögött, mitagadás, már a pocakja is kezdett gömbölyödni. Kollégái hétfn mindig arról meséltek, hol jártak, szórakoztak szombaton meg vasárnap — egyedül Ödön hallgatott a sarokbaállított ír-asztalnál. Tőle csak annyit kérdeztek: hogyan aludt, hiszen tudták, hogy ki nem mozdul a lakásból. Valamit morgogott ilyenkor, s mindinkább restelkedett.

A Meteorológiai Intézet jelentéséből értesült, hogy itt a tavasz. Kinézett az ablakon — mosolygott az ég, a szemközti ház, az utca. Szinte hívogatták Blatt Ödönt. Ugy érezte, hogy most már neki is tennie kell valamit. Állítólag nagyon szép ilyenkor a természet, ha lehet hinni a kollégáknak, s nem ugratás az egész. Meg kellene nézni.

Két hétig töprengett, figyeit, főleg arrafelé irányította fülének radarját, ahol tájrakról esett szó. S ha valami újat hallott, titokban bejegyezte egy peptafüzetbe.

Mikor már úgy érezte, hogy eleget tud, magához vett valamit a spórolt pénzéből és beállított egy sportizletbe. Bakancsot vett, meg hátizsákot. Mert hallotta, hogy a többiek se aktatászkában viszik a harapnivalót. Otthon felpróbálta

A NAGY túra

mind a kettőt, odadlt a tükör elé — nagyon elégedett volt önmagával. Vérszemet kapott. Másnap plédet, termoszt, kávéfőzőt, szöges botot, ételdobozt, kulacsot, spirituszforralót, viharakabdot, sörtes kalapot vásárolt. Eszébejutott — szerencsére még az izletben —, hogy időnkint meg is kell pihenni, vett hát még egy összecsuksukható székét. Persze, aludni is kéne valahol, valamint, dehát vadgyát mégse vihet a túrára, még a villamosra se engedik fel. Nehez szívvel bár, de erről lemondott.

Megnézte a naptárt: áprilist mutatott, s a következő vasárnap lesz a születésnapja. Magányos agglegény úgyis egyedül ünnepel — gondolta, meg-

üli a másik nevezetes napot is, a turista-születésnapját.

Elérkezett az is. Előttevaló éjszaka alig tudott aludni az izgalomtól, öt órakor fel is kelt és nekilátott a csomagolásnak. Berakott egy rúd szaladmit, egy veknit, sajtot kerek dobozban, teát főzött és beöntötte a termoszba, az egyik polcon ldtott még szalonmát, szépen becsomagolta zsírpapírba és úgy csúsziatta a hátizsákba. Pár szem krumplit, egy fej hagyományt, kis sót, paprikát is betett, hátha paprikáskrumplira támad guszusa. Szappan, törülköző is kell, meg fűlvédő, ha a csúcson fúj a szél, a láncs se maradhat ki, milyen szerencse, hogy szegény Lajos bácsi rátestálta. Kéne valami könyv is,

ha netán olvasni akar, meg tartalék pullóver, ha nagyon hideg lenne — apropos, a hőmérőt is el kell vinni, mindjárt lekasztotta az ajtófélfáról, legalább tudja, mi a helyzet. Gondolkodott még, mi maradhatott ki, így jutott eszébe a jégeralsó és a hőzentráger, „für alle Fälle”.

Ünneplő ruháját vette fel, bakancsot húzott és az új nyakkendőt tekerte párnás nyaka köré.

A villamoson összemosolyogtak az utasok, de ő nem vette észre, csak a cél lebegett előtte, meghát rettenetesen húzta a vállát a hátizsák szíja, s elég bajosan tudott kapaszkodni, mivelhogy nemcsak bot volt a kezében, hanem egy nyilonzatyör is, a zsákból kimaradt homikkal. Izzadt szegény, cefetül.

A hegymászás alaposan megviselte. Homlokát törölgetve, rogyadozó térdekkel ért a csúcsra. De úgy érezte, hogy a látnivaló mindenért kárpótolja. A hegység, a Duna, a mélyben a házak, a magasban a derűs kék ég.

Ödön diadalmas győzőnek érezte magát. Elővette a térképet, meg a tájoló, s pár percig ezekre összpontosította a figyelmét. Nézte a napdltát, a terepet. Aztán megkönnyebűlten felsóhajtott.

Minden egyezett. Nem lehetett többé kétsége: feljutott a Gellérthegy csúcsára!

M. B.

NÓTASZÓVAL — VIDÁM KEDVVEL...

Rejtvényünk négy leghosszabb sorában a бүkki természetjárók indulóját találhatják Olvasóink.

VÍZSZINTES: 1. AZ INDULÓ ELSŐ SORA (zárt betűk: O, L, Z, SZ). 18. Címertan. 19. Újjáépített nagy pesti számloda. 20. Több száz szigetből álló csoport a Botteni-öbölben. 21. Argon vegyjele. 22. Mátka. 23. Egy harapásnyi étel. 25. Szópárba. 26. A cukorgyártás mellékterméke (az utolsó kocka „SZ”). 29. Midőn, mikor — németül. 30. Ha négy van belőle, akkor — szoba. 32. Só — franciául. 33. Hegységi táj Görögországban. 35. Község az egykori Bihar megyében, ahol 1904. ápr. 24-én a csendőrség sortűzet nyitott a felvonuló szocialistákra. 37. Hasonlat, képes kifejezés. 41. Mauna...

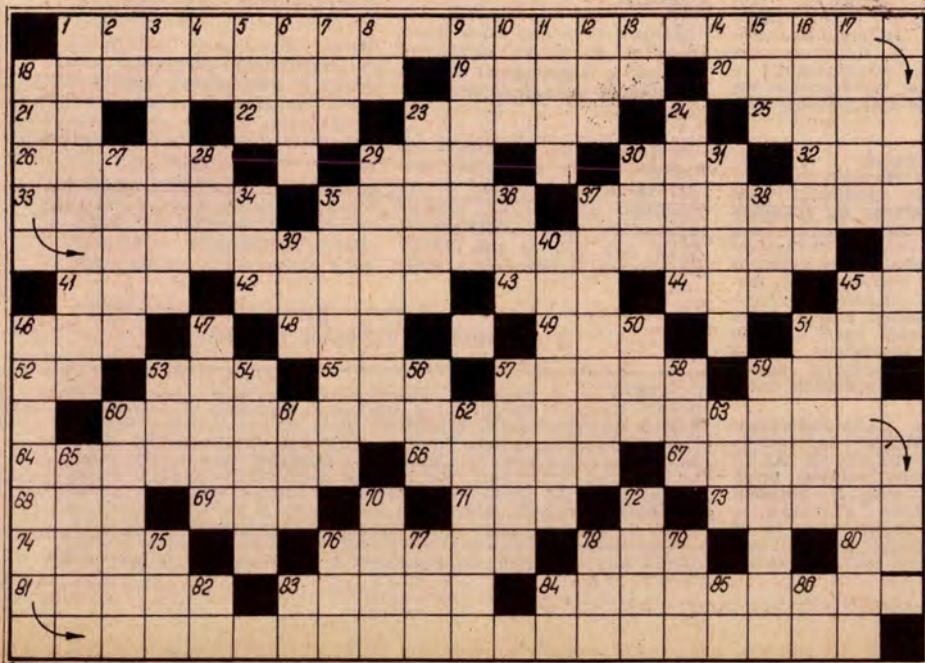
(működő vulkán a Hawaii-szigeten). 42. Attila testvére (Buda). 43. Pártban, együletben van. 44. Nagymennyiségű. 45. Fluor és oxigén vegyjele. 46. A nap teszi (költőiesen). 48. Jegyezd fell! 49. Egítet. 51. Főzelekké. 52. Régi római pénz. 53. Ir és skót családnévek előtt: fia. 55. A Balaton csatornázott hajózható lefolyása. 57. Svájci matematikus (1707–1783). 59. Régi hosszsmérték (hüvelyk). 60. AZ INDULÓ MÁSODIK SORA. 64. Odonság, régiség. 66. Odáig. 67. Ismételten, többször küld. 68. P E T. 69. Save... sould (mentsétek meg lelkeinket). 71. Becezett női név. 73. Hibásan jegyzé. 74. Halaszt. 76. Éles szerszámmal vés. 78. Község Heves megyében. 80. Deciméter. 81. Két római szám: 1045 és 2. 83. Mostanában. 84. Az égő házból kirtont.

FÜGGŐLEGES: 1. Idegen repülőgép megjelenése valamely ország légitereben. 2. A végtelen. 3. Édes szőlő és a belőle készült borfajta. 4. Egymásutáni betűk az abcében. 5. Női név. 6. Irország hivatalos elnevezése. 7. Kar — anagrammája. 8. Orosz helyesírás. 9. Város Romániában. 10. Székhárfa. 11. Testrés. 12. Féltucat. 13. Állatlakás. 14. Azonos betűk. 15. Római 155. 16. Szezon — eredeti francia írásmóddal. 17. Közötti, közbeni — latinul (összetételekben). 18. AZ INDULÓ UTOLSÓ SORA (a nylnál levő zárt kocka „GY”). 23. Nagynevű spanyol énekes (tenor). 24. Katácska. 27. A lenolajban előforduló kárból. 28. Lélekzetvétel (az utolsó kockába kettős betű). 29. Az 1001 ég egyik meséjének hőse. 30. A magasba. 31. Mérleget. 34. S O B. 35. Mindenre kiterjedő figyelem. 36. D N T. 37. volt reggel" (Petőfi költemény címe). 38. Erdőben vannak. 39. Lim — anagrammája. 40. Budapesti szerszámgégyár. 45. Hirtelen, kirobanásszerűen kifejezi felháborodását. 46. AZ INDULÓ HARMADIK SORA (zárt betűk: L, M, T, Á). 47. A ló patáját védő vaslap. 50. Bírósági eljárás. 51. Pest megye egyik községébe való. 53. Magyar Távirati Iroda. 54. Eset, esemény — latinul. 56. ... int. 57. Mostanig. 58. Ollós állat. 59. Nyakék, nyaklánc. 60. Azon a helyen van (épület, ház stb.). 61. Csuk. 62. Világosbarna, homokszín (névelővel). 63. G U E. 65. Leve, folyadék. 70. Se hideg, se meleg (költőiesen, az utolsó kocka „GY”). 72. Őreg anyóka. 75. A szovjet Lihacsov Autógyár gépkocsijának típusa. 76. Gyermeke. 77. Óra — anagrammája. 78. Melyik személyek? 79. Tolsztoj személyneve. 82. Időszámításunk előtt. 83. Minisztertanács. 84. K R. 85. Nikkel vegyjele. 86. Betű kiejtve.

Beküldendő az induló négy sora. Beküldési határidő: június 15.

Előző számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése: Mezőkövésd, Bükkszentkereszt, Szeleta, Tarkó, Dédes, Garadna, Kőlyukgalya, Istállóskó, Monosbél, Egedhegy, Tardona, Bán patak, Örvénykő, Csermely.

Könyvjutalmat nyert: Puskás Dezsőné, Bp., III., Korvin Ottó u. 28. Opiczér Pál, Bp., XII., Csaba u. 6. Vízkelety Lajosné, Kompolt, Hámán Kató út 81. Szikszai József, Jászberény, Köztársaság tér 1. Farkas Teréz, Csopak. Szabó Károly, Sárospatak, Kossuth u. 20.

HÍREK

BEERITS LAJOS, az Országos Idegenforgalmi Tanács főtitkára nagy érdeklődés mellett tartotta meg előadását „Idegenforgalmi érdekességek a nagyvilágban” címen a Technika Házában.

TÁBOR A TÓPARTON. Az utóbbi időben jelentősen fejlődött a Velencei-tó és környékének idegenforgalma. Ehhez a fejlődéshez a természetbarát szervezetek is hozzájárulnak. A Velencei hegység turista útjait az Építők TE Mélyépterv osztálya évek óta jelzi és gondozza. A Közalkalmazott TE Könyvnyomtatási Tervező Iroda osztálya június 23-24-én rendezte másfélnapos táborozást a tó partján.

TANÁCSI KEZELÉSBE ADTÁK a nyíregyházi megyei múzeumot, amely egyike az ország legrégebbi ilyen intézményének. Jósza András, a híres Szabolcs megyei főorvos és régész alapította 94 évvel ezelőtt. A gyűjteményben őrzött tárgyak száma meghaladja a százezeret. Arany gyűjteménye 118 tárgyból áll.

TURISTAHÁZAK VOLT KASTÉLYOKBÓL. A Turistaházakat Kezelő Vállalat az Országos Műemlék Felügyelőséggel karöltve segíti bővíteni a szálláshelyek számát. Több kastély, műemlék jellegű épület turistaháznak való berendezést tervezik. A Komárom megyei bajmál volt Metternek kastély, a Pest megyei gyömrői Teikli kastély és a majki Kamandul metemes épülete, a borsodi Metzer kastély Kékeden és a monoki volt Andrássy-kuria remélhetőleg rövidesen a természetbarát mozgalom szolgálatára állnak.

TÁBOROZNAK A TERÜLETI SZÖVETSÉGEK. Ez évben — a tavalyi egyesületi táborok után — a megyei természetbarát szövetségek rendeznek nyári táborokat. Legnagyobb létszám a budapestiek tatabányai táborában lesz. Hozzájuk csatlakoznak a Komárom megyei Szövetség természetjárói is. A Baranya megyeiék július 19-20-án a Mecsekben, a Csongrád megyeiék június 16-24-ig Mártélyon, a Nógrád megyeiék június 17-től 24-ig Parád-fürdőn rendezik meg táborukat. A Pest megyeiék Gödöllő környékén, a Veszprémiék a Balaton-felvidéken ütik fel sátraikat augusztusban.

PANORÁMA TÁVCSŐ SOPRONBAN. Sopronban a Károly magasiat kilátótornyán harminczoros nagytáv panoráma távcsővel állítanak fel, mellyel nappal a tó szépségeit mutatják be, éjszaka pedig mint csillagászati távcsövet használják majd. Hasonló távcsöveket szerelnek fel a fővárosban, a Citadellán, a Várban a Bástya-sétányon és a Jánoshegyi kilátón. Ezenkívül Pécsen, Egerben, Esztergomban és Miskolcon is felállítanak egy-egy példányt.

BEKE ÉS BARÁTSÁG IFJÚSÁGI SPORTNAP. A szobi járási KISZ Bizottság és a Járás TST Törökmezőn rendezte

meg ifjúsági sportnapját a Béke és Barátság jelzavával. A sportesemények egyben a Killán-mozgalom pontszerzésére is számos lehetőséget biztosítottak.

A MECSEKI VIDÁMPARKOT új játékokkal bővítve már megnyitották. A parkot az idén további három hold területtel nagyobbítják és 10 új játékot szerelnek fel.

DANKÓ EMLEKSZOBA. Csengőd községben van Dankó Pista, a nótaköltő cigányprímás egykori villája, melyben emlékszobát rendeznek be.

AZ IDEGENFORGALMI HIVATAL KEZELÉSÉBEN Szombathely oladi kerületében új kilátót létesítettek.

A VASAS TERMÉSZETBARÁT EGYESÜLET Mechanikai Laboratórium Osztálya a Vörösköz-szika alatti Csaba kútja forrást munkatúra során felfejtette. Az osztály a Hétfalvú forrás rendbehozását is megkezdte.

OKTATÓFILM KÉSZÜL az Oszolytetői sziklamászó iskolában az alpinisták alapvető képességeinek kifejlesztésére a Budapesti Természetbarát Szövetségnek.

ÚJSZERŰ TÜRMOZGALOM INDUL. A Vörös Meteor T. E. jelvényeszerű túramozgalmat írt ki, melynek célja hazánk védett természeti ritkaságainak felkeresése. Ezek között az ismertebb barlangok és arborétumok mellett szerepelnek olyan érdekességek is, mint a Kis Balaton, az ócsai láperdő, a várpalotai homokbánya, a velencei ingókövek. A székesfehérvári Meteorosok az év folyamán 26 esetben vezetnek túrákat védett természeti ritkaságokhoz. A jelvény megszerzéséhez elegendő 6 túrán való részvétel.

BŐVÜL A BARLANGTANI MŰZÉUM. Tavaly nyílt meg a budai Vármúzeumban helyet kapott Barlangtani Múzeum, melyben a barlangvilág érdekes dokumentumait, a barlangkutatók régi és újabb eszközeit, felszerelési tárgyait tekinthetjük meg.

MÁR HARMADSOR BUDAPESTEN. A lengyel Beruházási Bank dolgozói az évben harmadikban érkeznek Magyarországra, a VMTE Beruházási Bank osztályának meghívására. A 76 főnyi csoport júliusban és augusztusban a dobogókői és lajosfürdői turistaházakban tölt egy-egy hetet.

PÉLDAMUTATÓ TERMÉSZETBARÁT MUNKA folyik a MÚM 322. sz. pétfürdői ipari tanuló intézetben. Az igazolványos tagok száma ugyan csak 20 fő, de a túrákon rendszeresen 40-50 tanuló vesz részt. A tájékoztató versenyben a megyei ifjúsági csapatok sorrendjében az ötödik helyet érték el. A pétfürdői ipari tanulók az elsők az országban, akik a sziklamászás alapjait tanfolyam során ismerkedtek meg.

A KINIZSI TERMÉSZETBARÁT EGYESÜLET BARLANGKUTATÓ SZAKOSZTÁLYA 1982-ben gazdag kutatási programot valósít meg. Új barlangszakaszkok után kutatnak a Szemlőhegyi-barlangban és a Pálvölgyi-barlang közeftőjében. A Mátyshegyi barlang mellett

öltözőhelyiséget építenek. A nyári hónapokban expedíciót szerveznek az Észak-Borsodi karsztrvidékre. A táborban itt önkéntes segítőtársakat szíveskednek felvenni. Több tanulmányút és expedíció is szerepel a szakosztály idei terveiben.

A PEST MEGYEI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSEG Mayer Károly elnöke alatt a Ságvári Turistaházban tartotta meg beszámoló gyűlést és osztályvezetői értekezletet. Elhatározták, hogy a Pest megyei T. Sz. rendezésében őszig több oktató jellegű közös túrát rendeznek a tájékoztató versenyek népszerűsítésére.

A K. A. T. E. III. ORSZÁGOS KÜLDÖTT KÖZGYŰLÉSÉN a budapesti osztályok képviselőin kívül nagy számban jelentek meg a vidéki osztályok küldöttei is. Kocsis Ferenc, a K. A. T. E. elnöke nyitotta meg a közgyűlést, majd Perédi János főtitkár beszámolóját hallottuk. Az 1980. évi tényszámokhoz viszonyítva alapította meg az egyesület fejlődését. 1980. végén 35 osztálya volt az egyesületnek s ez a szám 1981. december 31-ére 45-re emelkedett, a tagok létszáma pedig 2188 főből 3107 főre. Az előírt jelvényeszerű szintet kétszer annyian teljesítették, mint 1980-ban. Mozgalmas a vízilélet is. Perédi főtitkár ismertette a „Petőfi pontszerző” versenyt. Ezen nemcsak a túra teljesítményeket veszik figyelembe, de az osztályok egyéb aktivitását is. Meghatározott túrav versenyek teljesítését írja elő és a Killán-versenyre is mozgósít. Sok szó esett az autóbussz utazási kedvezmény szükségességéről is. (Dr. F. G.)

A VÖRÖS METEOR T. E. Borsod megyei Bizottsága június 3-án avatja Meteor-forrást a Bükk-hegységben levő Virányoson.

HÍREK A SPARTACUS T. E. ELETÉBŐL. Az év eleje óta 14 osztállyal gyarapodott az Egyesület. Új osztály alakult Kisbérben, Szolnokon, Gödöllőn és több budapesti kistparti szövetkezetenél. Jelenleg 69 osztály működik.

Május 1-én avatta fel a Spartacus T. E. 13. sz. debreceni osztálya a Nagyviznyó mellett létesített 8 személyes kulcsosházat.

Igen nagy az érdeklődés az Újpesti osztály Királyrért melletti (Szén-patak völgy) 30 férőhelyes, gondnokkal ellátott turistaháza iránt. A hétvegeken táblás ház van és sok iskola hét közben is felkeresi a győ-

A Magyar Evezős Szövetség és a Magyar Kajak-Kenu Szövetség, valamint több társadalmi szerv rendezésében május 1. tiszteletére sok száz evezős vonyult fel a Duna pesti szakaszán. A színpompás felvonulással — melyen az evezősök élgárdája is részt vett — kezdetét vette a vízi évad. A felvonulás is igazolja az evezősport mind nagyobb népszerűségét

nyírd környezetben fekvő házat.

Szombat esti séták keretében ismerteti meg fővárosunk legszébb helyeit a Spartacus 3. sz. Gyopár-Ruhagyári osztálya. Eddig a Budai Vár, a Gellérthegy, Jánoshegy, Margitsziget, Obuda szerepelt a programban.

IFJÚSÁGI ÜGYELET tart minden csütörtökön 5-7 óra között a Budapesti Szövetség ifjúsági bizottsága a Váci utca 62. alatti helyiségében. Az ifjúság túramozgalmával kapcsolatos kérdésekre felvilágosítást adnak.

HAZÁNK ELSŐ SZIKLAMÁSZÓ TURISTAHÁZAT nyitják meg még az idén Csongrádon.

AZ ÉPÍTŐK SZAKSZERVEZETE ez évben ünnepli az építőipari dolgozók sportmozgalmanak 40 éves fennállását. Eből az alkalomból rendezték a sportdokumentációs kiállítást, amelyen az Építők T. E. önnálló tablóját is láttuk.

A SZERENCSI HUNYADI JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA honismereti szakköre már eddig is szép régészeti gyűjteményt állított össze iskolamúzeum formájában Angyal Béla tanár, helyi régész vezetésével. A létesítendő szerencsi múzeum a környékbeli leleteken kívül magában foglalja Dr. Petrikovics László szakorvosnak — az országban egyedülálló — 280 ezer darabból álló kisgrafikai (képeslap) gyűjteményét, melyet a múzeumnak átenged. Kossuthal és Rákócziaval kapcsolatos emléktárgyak is lesznek a múzeumban.

A címlap Hankó Sándor felvétele

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkesztő a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő Mosonyi László. Kiadásért felel: Periusz József a Sport-Lapkiadó és Propaganda Vállalat igazgatója. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V. Rosenberg házaspár utca 1., III. emelet 316. Telefon: 123-087. Elfizethető a kiadóhivatalnál, a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára félre 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kúlcserkedelmi Vállalat.

62.425 Egyetemi Nyomda, Budapest F. v.; Janka Gyula igazgató

LENGYELORSZÁGI Képek

Asatások a Krakow-i vár udvarán

Talán egyetlen lengyel város sem rendelkezik annyi történelmi nevezetességgel, mint Krakow. Az ősrégi várost a legenda szerint 700 körül a város névadója Krakus alapította. A Visztula melletti Wavel dombon emelt — Krakow leg híresebb és legismertebb építészeti műemlékét, — a krakowi várat 1265-ben építették.

A vár még ma is sok munkát ad a régészeknek. Udvarán nagyobb arányú földmunka folyik. A megmozgatott föld minden göröngyét aprólékos figyelemmel vizsgálják át a helyszínen, történelmi leletek után kutatva.

Krakow egyetemét és császári akadémiáját 1364-ben alapították. Hosszú éveken át a Jagellók egyeteme Lengyelország — sőt Európa — tudományos életének volt központja. Itt tanított Copernicus is.

A fényűző középkori paloták megtekintése után a Krakow-tól néhány kilométerre levő Wieliczka-i sóbánya föld alatti múzeumában arról is képet kaptunk, hogy milyen keserves volt a napi egy marék rossz minőségű sóért dolgozó lengyel bányászok élete. A tisztább és jobb minőségű sót ugyanis büntetés terhe mellett tilos volt munkabér fejében kihozni a bányából. Nem egy vérbefojtott lázadásról beszélnek a korhű feljegyzések.

A bánya méretei monumentálisak. Csaknem minden fejtési szinten megtaláljuk a só-falakba vájt kápolnákat, sőt egy hatalmas — sókristályokból készült csillárok megvilágította —, óriási templomhelyiséget.

A második világháború éveiben a náciak a bánya egyik földalatti csarnokában a V/2 építésére kezdtek be rendezkedni. A repülőgyár építkezését internált üldözöttekkel kezdték el.

Részlet az épülő Campingről

Műemlékké nyilvánított templom a sóbánya mélyén

A szovjet csapatok gyors előretérése azonban megakadályozta a német tervek végrehajtását.

A felszabadulás után a bánya fejlődése hatalmas léptekkel haladt előre. Felejthetetlen számunkra, hogy a föld mélyén büfé, színház és hangversenyterem, villanyfényes teniszpálya áll a munkások rendelkezésére.

További útunk NOWY-SACZ-on keresztül Lengyelország déli határára, Krinicába vezetett. Ez a gyönyörű üdülőhely Krakowtól 165 kilométerre, a tengerszint felett 490 méter magasan van. Egészséges klímája és gyógyforrásai révén Európa-szerte híres. A téli sport kedvelői mellett egész évben hódolhatnak kedvenc sportjuknak a tenisz és úszás hívei is.

A 800 méter magasan levő „Gora-Park”-ba 620 méter hosszú vasút vezet fel, mely Krynica legfőbb nevezetessége. Nagyszerű kilátás nyílik a Beszkidék és szlovák hegyekre. Forrásainak gyógyerejét a XVIII. században fedezték fel. Visszafelé többek között meglátogattuk az egyik krakow-i sportegyesület épülő campingjét.

Képek és szöveg: Barbjerik Ferenc

Az új, modern krynicali gyógyszálló

1962. JÚNIUS

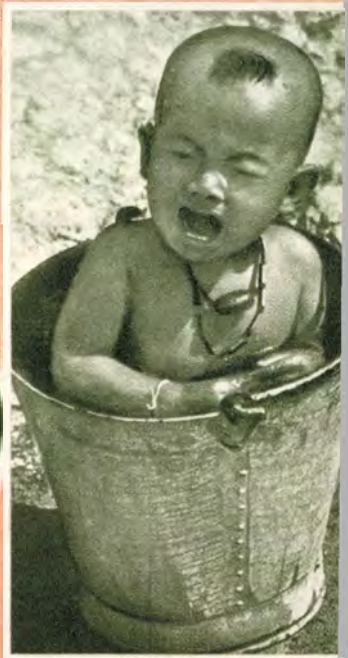
VIII. ÉVFOLYAM, 6. SZÁM

ÁRA 3 FORINT

▲ Melyikünk erősebb?

▶ Ülőfürdő

▲ Kongóban érdekes fejdíszet viselnek a néger nők

FILMEZIK TERMÉSZETVÉDELMI TERÜLETEINK SZTÁRJÁT: A NEMESKÓCSAGOT

A serdülő tavasz ismét hazavonzotta legfehérebb, ritkaság madarunkat: a nemeskócsagot. Európában úgyszólván már csak egyedül nálunk, Magyarországon él, sajnos itt is egyre kisebb számban. A Velencei-tóban és a Kis-Balatonban, a természetvédelmi területeken összesen 30—40 pár ha fészkel még.

Nem csoda, ha — mielőtt esetleg teljesen kipusztulna — mindent elkövetnek életfolyamatának megőrzésére.

Filmfelvevő gépeivel nemrég indult el rejtekhelyükre régi szenvedélyes kutatójuk, dr. Tildy Zoltán, a kiváló ornitológus, az Országos Természetvédelmi Tanács vezetője.

Hétszámra kell figyelni egy-egy mozdulatukat, mielőtt objektívvegre kaphatják. „Természetrájzuk” rögzítése annál nehezebb, mert hihetetlenül félnek és — tojásaikat, fiókáikat is ott hagyva — a legkisebb neszre elmenekülnek és többet vissza sem térnek arra a helyre. Félelmük anyai érzésüknél is erősebb.

▲ A sztár...
(Dr. Tildy Zoltán felvétele)

▼ Cornwallban nem éppen veszélytelenül szórakozik az ifjúság

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

A Balatonról jelentjük...

Gazdag program, sokoldalú szórakozási lehetőség várja ezidén a magyar tenger szerelmeseit. Szinte oldalakon lehetne sorolni azt a sok örvendetes változást, újdonságot, amely az üdülők, kirándulók nyaralását még szebbé, kellemesebbé, élményszerűbbé teszi. Új szállodák, éttermek, bisztrók, sátoztáborok létesültek, számos turista-házat korszerűsítettek, bővítették a strandokat, újávarázsolták az üdülőket, s még milliónyi egyéb új jelét látjuk annak, hogy a Balaton mindinkább azzá válik, aminek sok-sok éven át megálmodtuk: egyetlen, összefüggő nagy üdülő-paradicsom, mely 200 km hosszú partvonalán száz- és százezreknek nyújt kellemes pihenést, felüdülést, szórakozást. Ennek az örvendetes fejlődésnek a híre egyre inkább eljut a nagyvilágba is, ezt bizonyítja az a sokezer külföldi vendég, akik az idén ismét a Balaton mellett töltik szabadságukat. De nemcsak a külföldiek forgalma nőtt meg a Balatonon, ezidén a belföldi üdülők száma is valószínűleg új rekordot ér majd el. Hatalmas összegeket juttatott kormányzatunk balatoni beruházásokra, felújításokra, de még hatalmasabb az az öröm, vidámság, mely nyomon követi ezt a sok-sok szeretettel, gondnal, lelkes hozzáértéssel megvalósuló programot. A Balaton az elmúlt néhány év alatt valósággal új-jászületett, s ez a megfiatalítási folyamat most kezd még csak igazán erőre kapni. Szorgos kezek munkája nyomán évről évre épül a nagy mű, s nincs olyan üdülőhely, ahol egyik nyártól a másikig ne találunk valami szépet, valami újat, valami olyant, ami méltán dobogtatja meg minden Balaton-rajongó szívét. Felvételeink erről a meg-megújuló, sokarcú, derűt, harmóniát sugárzó tájról mutatnak egy-egy villanásnyi képet.

Szöveg és foto: Huba László

MEGLÉVŐ ÉS HIÁNYZÓ EMLÉKMŰVEK

Történelmi emlékművek, az építészeti műemkek az idegenforgalmi utasok, turisták által legsűrűbben felkeresett objektumok. Méltán meg is érdemlik az érdeklődést. Sajnos, hogy országunkban — más tájakkal összehasonlításban — kevés van belőlük. Kevés a bemutatható történelmi emlékmű, a kastély, a vár, a régebbi keletű erődítmény. Ennek legfőbb oka az, hogy a Habsburgok uralma, a Rákóczi időbeli szabadságharcok leverése után az olyan épületeket, amelyek régebbi vagy magyar sajátos kultúra bizonyítékai, az önálló magyar történelem emlékei lettek volna, amelyek katonai szempontból is még jelentőséggel bírtak volna, a legrendszeresebben megsemmisített. A Habsburg uralom súlyos tehernek érezte mindazt, amely független magyar eredet bélyegét viselte magán és a Magyarországot megszálló osztrák zsoldos haderő parancsot kapott, hogy ily épületeket robbantson fel, és döntsen le. Így azután nagyon kevés maradt a magyar múlt emlékeiből, kevés a magas értékű mutatnivaló, de mégis van ilyen.

Mátyás király kastélya

Budapesten több ilyen találunk és heteket tölthet a turista budapesti emlékművek és építészeti remekek szemléletével is. Nagy kincse idegenforgalmunknak és a turistáknak is a Dunakanyar. Nem is a táj szépsége az, amely ily besorolást nyerhet. A legnagyobb érték itt Mátyás király visegrádi palotája, mely egész nagyságában nincs is még feltárva. Kiátsa most van folyamatban. Ha majd minden előkerült a nagy fák gyökerei és a buja növényzet alól, a palota frontja 600 méteres lesz, szélességben 80 méter, magasságban egyes helyeken 6—7 emelet magasságú. A reneszánsz idők építészeti műemkei és belsejének kialakítása hasonlóan gazdag. Ehhez hasonló nincsen az országban, de bátran mondhatjuk, hogy középeurópai tájakon sem. Csodálkozva fognak állni előtte a hazai turisták és az idegen országok vendégei is.

Nagy jelentőségűnek minősíthető a Rákóczi kastély és a védelmét ellátó erődítmény is, de ezt még megfelelően be kell bútorozni és a várfalat is még restaurálni kell, mert több méteres átmérőjű, hatalmas lyukak tátonganak benne. Kisebb, romos várak és kastélyok helyreállításánál elsőrendű munkát végez az Országos Műemléki Felügyelőség. Mind több az ilyen bemutatható emlékmű a hazai turistáink részére, s a kirándulásokat mind élvezetesebbé, tartalmasabbá és történelmi tanító értékűvé

teszi. A Mátra, a Bükk, Eger és Gyöngyös szép tájai, a Börzsöny és a Bakony, Tata és Tóvárosának környéke és sok más vidék, város, község, amely természeti szépségeket is elénk tár, a történelmi érdekességeivel, nagy idők emlékeivel mind többet nyújt a kiránduló és turista részére, mind jobban hozzájárul annak szívéhez.

Muhi és Mohács

Rá kell mutatnunk azonban arra, hogy nagyjelentőségű történelmi események színhelyén, még hiányzik az emlékmű. Egyetlen kődarab, oszlop, vagy felirat sem jelzi, hogy itt oly események zajlottak le, amelyek századokra szóló fordulatot okoztak népünk történelmében. Csak a legfontosabbakat fogjuk felsorolni.

A tatár betörés elleni nagy csatának, amely a Muhi-pusztán zajlott le, helyét, idejét, fontosságát semmi sem jelzi. Érdekes, hogy a csatához egész közeli Muhi község tanácsában nem is tudtak erről az eseményről, de a többi közeli településekben sem, bár általában a tatárjárásról volt tudomásuk. Igaz, hogy történészeink eddig nem állapították meg pontosan, hol folyt le az ütközet. De nem is kellene itt bevárni ásatásokból eredő roszdásodó fegyverek, vagy csonthalmazok bizonyítékát. Megközelítő pontossággal írják le történelmi művek Európa különböző országaiban a csata helyét és lefolyását. Nem véletlen persze, hogy a korabeli európai krónikaírók ennyire foglalkoztak a Muhi-i tragédiával. A középeurópai tájakon, de Nyugat-Európában is Magyarországnál sokkal erősebb, fejlettebb haditechnikával bíró országok is rémülöztek, hogy a tatárok Magyarország lehenyergelése után Európa mélyébe hatolnak és hadaik nyomát mindenütt a legszörnyűbb pusztítás kíséri. Mulinál Magyarország ügye elveszett és az ország romhalmazzá változott. A magyar ellenállás azonban oly erős volt mégis, oly nagy vervesztést okozott a tatároknak, hogy ez volt a tényező, mely leginkább visszafordulásra kényszerítette őket és Magyarországot a belső Európa nagy védőpajzsaként szerepelt. Meg kellene jelölni a csata helyét mielőbb. Ajánlatunk volna az, hogy a Sajó táj egy megfelelő pontján néhány köbméteres betontömböt állítanának fel és felirata is rövid és egyszerű lenne: Muhi 1241. Százerek és milliók jönnének erre és a rövid jelből is, az idegenvezetők magyarázatából is mindent megértenének.

A mohácsi csata helye sincs még megjelölve. Itt ugyan valami meg-

kezdődött a tényleges helyszín megállapítására, de ebben is a kezdet meg a további iniciativa nem a történészekről jött, hanem Baranya megye Tanácsától és Idegenforgalmi Hivatalától. Az ásatásoknál előkerült fegyverek, csontmaradványok világosan jelzik hol zajlott le a mohácsi vész és már most el kellene helyezni az emlékművet és ajánlatunk itt is egy nagy betontömb, amelynek oldalán vagy tetején ez áll: Mohács 1526. Ide is százerek jönnének és azok is a legérzékenyebben megismerkednének e történelmi esemény lefolyásával, de azzal is, hogy mily okok váltották ki azt és mik voltak a következményei.

A nyíregyházi és a székesfehérvári tankcsata emlékére

Két óriási jelentőségű 1945-ös eseménynek sincsen még megjelölése. Pedig ez eseményekkel volt kapcsolatban nagymértékben az a fordulat, mely hazánkat felszabadította a hitler-fasizmustól és a Horthy-rendtől. Események, amelyek szabad országgá tették hazánkat és lehetővé tették, hogy a politikai hatalom, föld és gyár is a dolgozók kezébe kerüljön és a szocializmus építéséhez foghassunk hozzá.

Az 1945-ös Nyíregyháza tájain lezajlott nagy tankcsata az egyik. Ezzel tört be magyar területre véglegesen a felszabadító szovjet hadsereg. Napokig tartott a 100 kilométeres fronton dúló harc, mely a hitleri hordák vereségével és csúfos meghiúsulásával végződött. Egész a Duna vonaláig futottak megállás nélkül a rájuk mért csapás hatása alatt a fasiszta rablók.

A második és hetekig tartó gigászi küzdelem Székesfehérvártól északra eget-földet megreszkettetve folyt le, mely a hitleri hordákra a végső csapást mérte. Hitler terve az volt, hogy felszabadítja a szovjet hadsereg vasgyűrűjében levő Budapestet az ostrom alól. Az óriási szintéren még hosszú ideig ezernyi kiégett tank, összetört páncélkocsik, felfordult ágyúk és repülőgépek roncsai feküdtek a kézifegyverek nagy tömege mellett. E csata után hitlerék magyar területen már csak futottak, megállni már nem tudtak. E helyek szintén jeltelenek.

Nemcsak népünkre, de az egész emberiségre sorsdöntő nagy események helyén feltétlen lennie kell hatalmas emlékműnek. Megépítésüket napirendre kell tűzni.

Térben és időben végtelen lesz majd a hálás utókor áramlása.

A kirándulásoknak az iskola csak hasznát látja

A Váci utcai iskolások megkedvelték a természetjárást

A Váci utcai általános iskolának városszerte kitűnő híre van: magas nivójú jól szervezett iskola. Vajon kellő hangsúlyt kap-e itt az oktató-nevelő munkában a természet? Rendeznek-e nagy kirándulásokat? Van-e talaja náluk a természetbarát mozgalomnak? — tünődöm az iskola felé menet.

Aztán már ott ülök az úttörő-ruhás gyerekek között, derűs, okos szempárok kereszttüzében. Kérdésemet lesik.

— Szoktatok-e kirándulni, a természetben barácsolni, gyerekek?

Ozorai Jutkának felel: —

Édesapám geológus és nagy természetbarát — válaszol elsőnek — s elvitt bennünket harmadikosokat a Széchenyi hegyre kirándulni. Útközben megmagyarázta nekünk a turista utakat és a jelzéseket; beszélt a kövekről és kavicsookról. Nagyon szeretünk kirándulni, s másnap mindig jobbakk vagyunk az iskolában...

Nekem is volt egy felejthetetlen élményem — emlékszik a hatodikos Ungár Vera — mégpedig áprilisban, a hárshegyi kirándulásán. Már maga a jó levegő, a virágok és a fák illata, s a versenyjátékok izgalmá is nagy élvezet volt. Játék után lefeküdtünk a gyepe egy fa alá. Ahogy felnézünk a fára, egyszerűen csak egy pici barna mókust látunk. Egyik ágról a másikra ugrál, és kunkori farkával kormányozza magát.

A „kormány” akkora volt, mint maga a mókus.

Most egy VII. osztályos nagylány, Mányai Klári veszi át a szót.

— Főleg a természet színeit szeretem — mondja. A fiatal fű, például, még almazöld színű, s a vékony szájak közül ki-kikandikál a barna föld. A gesztenyefa levelei pedig méregzöldek. — Sokat foglalkozom kisebbekkel, a II. osztályosok őrsvezetője vagyok. Egyszer azt kérdezték tőlem, van-e az erdőben állatódoda, állatiskola. Persze, felvilágosítottam őket, hogy ilyen csak az állatkertben van. Azt is megkérdezték, hogy miért hull a hó. Ez még januárban történt. Elvittem őket a Gellérthegyre, hogy megismerjék a téli hegyet, s a havazást is megmagyaráztam nekik, a maguk nyelvén.

Polinszky Márta VI. osztályba jár; jövőre már ő is úttörő vezető. Lelkesen mesél élményeiről:

Farkashegyen kötélmászást gyakoroltunk. Itt olyan keskeny volt az ösvény, hogy csak libasorban tudtunk előre jutni. De senki se gázolt át a cserjéken, bokrokon. Vigyáztunk rájuk. Ha felnéztem, nem látam fákat, csak a különböző zöld színeket, s a réseken át az ég kékjét meg a napsugarat. Azelőtt nálunk „kötelező” volt a kirándulás. Ma már nem így van. Úgy megszerettük a természetet, hogy inkább azon könyörgünk tanárainknak, minél többször vigyenek bennünket kirándulni.

Iskolai kiránduláson

(Dr. Gellért felv.)

— Magunk is azt tapasztaljuk — mondja a kisdobosok fiatal vezetőtanára —, hogy a kirándulásoknak az iskola csak hasznát látja. Már maga az előkészület láza is fejleszti a gyerekekben az összetartozás érzését. Összefog az osztály: pénzt gyűjtenek, fokozottan takarékoskodnak. Előfordult, hogy egyes gyerekek használt holmikat gyűjtöttek és eladták a MÉH-nek, hogy megkíméljék szüleiket a költségek egy részétől. De részt vesznek a gyerekek a szervezés munkájában, az útirány megállapításában is; térképet, irányítót szereznek, és megtanulják az eszközök használatát.

A kirándulás elengedhetetlen feltétele egyes tantárgyak oktatásának. Vanak, például, olyan földrajzi alapfogalmak, amelyeket csak a természetben lehet megtanítani: Hegy, völgy, domb, csúcs, lejtő, hegyláb, ér, patak, folyó — mind-mind olyan fogalom, amelynek elmélyítését kirándulással kötik össze.

Nem beszélve arról, hogy olyan készségek kialakítása, mint a vízfolyás irányának megállapítása, a jobb és bal part meghatározása, a folyó romboló és építő munkájának megkülönböztetése — kizárólag tapasztalati úton, a természetben történhetik.

S nem utolsó sorban: a kirándulás igen értékes pedagógiai megfigyelésekre ad alkalmat. Sokszor előfordul, hogy az úgynevezett „jó gyerekek”, aki az iskolában mindig fegyelmezetten viselkedik, kiránduláson úgy viháncol, mint egy elszabadult kis csikó. Ekkor érti meg a pedagógus, milyen hallatlan önuralomra képes az ilyen gyerek az iskolában, s milyen fontos, hogy alkalmat adjunk neki fölös energiái levezetésére.

A mi iskolánkban a kirándulás immár hagyomány, s — hozzáteszem — nagyon népszerű hagyomány — mondja végezetül.

Úgy látom, a Váci utcai iskola a természetbarátok elismerésére is rászolgál.

Polgár Judit

„Országos Kék túra MNB rajt”

A Magyar Nemzeti Bank, t. o. 50 tagja kis ünnepség keretében indult a Kék túrára. Balog osztályvezető kérte a résztvevőket, hogy rendszeresen számoljanak be a mozgalom eredményéről. Filmtekercset és fényképalbumot adott át az Országos Kék-túra Bizottság Ideiglenes vezetőjének, aki e napon az első túra vezetője volt. Móró József kiosztotta a Kék-túra könyveket, s a mezőny együtt kereste fel az Úttörő Vasút pénztárát, hogy az első bélyegzést megkapják, majd nekivágtak a 890 kilométeres út első szakaszának, a Hármashatár-Nagykevény felé. Ott Valéria

FARKASHEGY-HELSINKI

A VIT-re készülő magyar fiatalok hatalmas seregszemléje

Az első júniusi hétfőjén rendezte meg a KISZ, az Úttörő Szövetség és az MHS hagyományossá vált farkashegyi táborozását. A nyolcadik világifjúsági találkozó tiszteletére már szombaton délután megindult a budapesti fiatalok áradata és a XXII. kerület kiszesei és úttörői több útvonalon, csillagtúraszerűen érkeztek meg a nagytábor színhelyére. Korszerűen berendezett sátrak, színpadok és nem utolsósorban kitűnő tánczenekar fogadta a túra résztvevőit, akik vidám hangulatban szórakoztak, a hatalmas fényszórókkal világított központi színpad körül.

Sajnos az időjárás nem nagyon kedvezett. Az éjjel jókora eső áztatta meg a tábor földjét, de a sátrak kiállták a próbát. Az ébresztő után többszáz táskarádió zenéje kísérte a spiritusz-főzők duruzsolását és a kis tábortűzek ropogását, készült a meleg reggeli, majd ünnepi díszbe borult a tábor. A rossz idő ellenére több mint harmincezerre emelkedett a résztvevők száma.

Az egyes altáborok árbócára a VIT-re készülő országok zászlóit vonták fel; a XXII. kerület táborában a Szovjetunió, a III.-ében a koreai és az NDK, az I.-ében a kubai, a csepeliekénél a finn zászlót, a XIX. kerületiekénél pedig a francia trikolort lengeti a szél. Minden táborban az országra jellemző nemzeti viseletbe öltözött néhány fiatal, a rákoskeresztúriak arab burnuszok-

ban, a XVIII. kerületiek amerikai cowboy-ruhában jelentek meg, sőt még akadt japán kislány is a pest-lőrinci Kemence Zsuzsi személyében. Nagy derűtséget keltett, amikor a napbarnított, élethű arabokat körülvették és címcseréért ostromolták meg a IX. kerületi lányok, és budapesti címeket kaptak. De rövidesen megjelent az FDJ, a Német Demokratikus Köztársaság Csillebércen táborozó fiatalságának küldöttsége és Illés Éva, Német Eszti, Kajó Ilona és a többi IX. kerületi kislány igazi külföldi levelező-társakat kapott Günther Henschke, Martin Plessow potsdami fiatalok és társainak személyében.

Számos kedves epizód tarkította a tábor életét. A VIII. kerületiek éti csigát gyűjtöttek. Az I. kerületiek

Részlet a táborból

„Valódi arabok”

kis vadnyulat találtak és fogadkoztak, hogy felnevelik. Nagy elvi vita zajlott le a hideg és meleg koszt kedvelői között, és végül nehezen lehetett eldönteni, vajon a II. kerületiek házilag készült, sörrel kevert újhagymás kőrözöttje, vagy a XII. kerület remeke: az ízletes kolbászos paprikáskrumpli viszi-e el a pálmát. Állandóan teltház volt a sportpályákon, és a találkozók úgyszólván minden résztvevője felmászott a Farkashegy magyar loboóval ékesített csúcsára.

11 órakor megszólaltak az úttörők kürtjei és Nagy Richárdnak, a KISZ Budapesti Bizottság első titkárnak megnyitó szavai után Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter mondott ünnepi beszédet, majd ezt követően nagyszabású

honvédelmi bemutatót láthattak a fiatalok az MHS és a Néphadsereg alakulatainak részvételével. Az ejtőernyősök célugrásának sokezer tenyér tapsolt, nagy érdeklődés kísérette a motoros és vitorlázó repülőgépek műrepülését és az izgalmas ballonvadászatot. Sok csodálójuk akadt a Néphadsereg által bemutatott korszerű kételtű járműveknek, a tűzérési bemutatóknak. Azután folyt a játék, a tréfa, a szórakozás a délutáni órákig.

A táborozásnak véget vető kürtjel után jókedvvel tértek haza a fiatalok, mellükön ott díszlett a táborozás emléke, a VIT-jelvény alatt kis fenyőfa, felül Helsinki, alul Farkashegy felírással. Helsinki és Farkashegy, bár igen messze esnek egymástól, de a békevágy, a szabadságszeretet láthatatlan szálai szoros kapcsolatot teremtettek a túrán résztvevő magyar fiatalok tízezrei és a külföldi fiatalok között.

Barátkozás a potsdami fiatalokkal
(A szerző felvétele)

Fényes Tamás

Árpádkori sírok után kutatnak a Holdvilágárookban

A Helyiipar természetbarátai folytatják a feltárást

Harmincfős kollektíva esőkabátokkal, pokrócokkal felszerelve verődik össze a HÉV Margithídi végállomásán. Itt csatlakozom hozzájuk, irány a Holdvilágárok!

Magyarszéki Bélától, a Helyiipari Természetbarát Egyesület főtáborától tudom meg, hogy egyesületük ez évi programjában szerepel a Holdvilágárok titkának feltárása, amit még a negyvenes évek elején Sashegyi Sándor kutató kezdett meg. A feltevések és az eddigi leletek alapján a szóban levő helyen Árpád-kori temetkezési helyeket vélnek. A munkálatokat a Magyar Tudományos Akadémia régészeti csoportjának vezetője, Erdélyi István irányítja.

A természetbarátok társadalmi munkában segítik az ásásokat, kilenc sátorból álló tábort állítottak fel a kutatóhely közelében, s a júniusi esős, hűvös idő ellenére is minden hely foglalt a sátrakban.

Mi is tulajdonképpen a Holdvilágárok titka?

— A kutatás központja kétségtelenül az a meredek sziklafal a barlanggal, melyet „szentélynek” neveznek — adja meg a magyarázatot Berecz Ervin amatőr régész, aki civilben az Uvaterv dolgozója. A hatalmas meredek sziklafalon több úgynevezett kaptárfülkét találunk. Bár rendeltetésük még nincs tisztázva, azonban a feltevések szerint hozzátartozott az ősmagyarok misztikus, vallásos szertartásához. A sziklafalon több olyan faragott jel és szablya rajza látható, amelyet a honfoglaló magyarok használtak.

A fal mellett jobbra nyílik a barlang háromszög alakú lejárata, melyen függőleges akna vezet a mélybe. Egy folyosón át kis terembe jutunk, ahonnan a sziklafal mögött meredek járat vezet ki a felszínre. E kürtő falán újabb rovájszempontokat találunk, amelyek eredete még nincs megfejtve.

A csodaszarvas és a fehér ló

A sok rejtély valósággal vonzza a természetbarátokat. Wirth József ifjúmunkás, aki az Óra- és Ékszerkereskedelmi Vállalatnál szakosztályvezető, két társával együtt

(Gyöngyösi Lajos felvételei)

minden szabadidejét a feltárási munkálatoknál tölti. Minden feljegyzést, irodalmat áttanulmányoz. Így tudom meg, hogy még a negyvenes években a Sashegyi által vezetett ásások idején, a nagy sziklafal alatti felsőrétégben előkerült egy szarvas, majd egy ló, végül alatta egy 65 év körüli nő csontváza. Ugyancsak előkerült egy kehelytartó sírszobor, amely egyedülálló lelet hazánkban. Sajnos, e leletek a háború alatt megsemmisültek.

Más érdekességek

A szentély másik oldalán, nyugati irányban nagyjából azonos szinten újabb — emberkéz alkotta érdekességre bukkanunk. Ezt Sashegyi „fürdőnek” nevezte el. Vízmosta keskeny köcsatorna vezet a formátlanul kiképzett medencébe. Az ásások jelen pillanatban ezen a helyen folytatódnak. Fülöp Zoltán régész szerint a mostani munkálatok egy faragott sírkamrára irányulnak, amelynek feltárásától sokat várnak. A már megszabadított sziklafal, a régi leírások szerint ősi temetkezési helyre emlékeztet. A szikla csúcsán megtalálták az áldozati helyet, amelyhez a fürdőtől lépcsőrendszer vezet. Alatta terülnek el a temetkezési helyek.

Árpád sírja?

A Holdvilágárok rejtélyéről ellentétes vélemények alakultak ki. Sashegyi Sándor, Árpád koporsója után kutató. Azonban Fülöp Zoltán régész szerint „Árpád sírját itt reménytelen keresni”. Viszont meggyőződése: nagyon előkelő nemzetségek temetkezési helyére bukkanunk majd rövidesen!

A vélemények különbözőek, s a Helyiipari Természetbarát Egyesület tagjai igyekeznek mielőbb pontot tenni a sokat vitatott kérdésre és megfejteti a Holdvilágárok mélyén rejlő titkot.

Abrankó Endre

Rábaparti hangulat

Egyedül a tóparton

Jáki templom

Két egyetemista a Dunántúlon

A szegedi egyetem két hallgatója a Dunántúlt járta. Leírták lapunk számára, hogy ezen a csodálatos tájon mi ragadta meg a figyelmüket. Közzé tesszük, hátha másnak is kedve kerekedik erre a szép tárra.

Zoltán barátommal neki-vágtunk a szépséges Dunántúl előttünk még ismeretlen tájainak. Szokásunkhoz híven dunántúli túrát nem tudunk másképp elképzelni, csak a Balatonnál kezdve, vagy ott befejezve.

Siófokon a magunkkal vitt sátor elhelyezéséről gondoskodtunk. Napközben a múlt év óta végbement változásokat kutattuk. Mindenekelőtt a jó balatoni vasúti közlekedést kiegészítő autóbusszjáratokra figyeltünk fel; sűrűn és pontosan közlekedtek. Érdekes volt a Beszédes József hajózási múzeum felújított anyaga. Sok ügyes és szép megoldást láttunk a Vénusz-szállónál, s az új strandon is érdemes volt eltölteni egy balatoni délutánt.

Este átruccantunk Füredre, ahol a virágok között világító gombák (a modern gomba villannyal világít!) hívták fel figyelmünket.

Másnap reggel Siófokról Szántódra mentünk a kanizsai gőzössel, kizárólag azon célból, hogy a Komp II.-vel kelhessünk át a magyar tengeren. Nagyon meg voltunk elégedve a „csupa-műanyagjárdányal”. Tihanyban a merész ívelésű „viaduktban” és az új mederbe terelt útban gyönyörködtünk.

Innen megállás nélkül Győrbe siettünk. Láttuk a modern belvárost, villanegyedet, iparvidéket, ódon várat, kisvárosi részeket, de egy mindennél fontosabb volt: a tökéletes aszfalt. (De nem is csoda ez ott, ahol nyolcvanöt ezer embernek harmincezer kerékpárja van!)

Nagyon hangulatos a Püspökvár alatti Rába-

part, s a folyók találkozásánál a szikrázó napsütésben pompázó, ápolt zöld közötti csinos épületek.

Győr után Fertődre repített bennünket a GYESEV és az útiter. Mindjárt a kastély kapujánál megkezdődött a magyar Versailles csodálata, ami bent csak fokozódott. Pompaedvelő Esterházy Fényes Miklós kastélyát járva sok érdekes művelődéstörténeti adattal és a korabeli élet számos instrumentumával ismerkedtünk meg.

Bármennyire is tetszetek a látottak, búcsút kellett vennünk a környéktől, mert a délutánt már Sopronban akartuk tölteni. Itt is rá kellett döbbernünk, hogy kevés a ráfordított két nap. A Patkó, az ódon házak sora, a templomok, a Várostorony és környéke őszinte megilletődésünket vívta ki e szabadtéri múzeumot járva. Kevésbé volt azonban szerencsénk, a többi múzeummal, melyek nyitvatartási idejüket igen szűk keretek közé szorították. Ellátogattunk a poncichterek városrészébe is, és az Ikva-parton hamisítatlan neorealista környezetet találtunk.

Síksághoz szokott szemünknek feltűntek a város déli peremén emelkedő Lővérek halmai, melynek „budai” lankái s szép üdülő emlékezetesek maradtak.

Felmentünk a Károlykilitához is, ahonnan már

a Rax, Schneeberg és a fraknoi vár is látszik tiszta időben.

Sopronból az utak városába, Szombathelyre robbogt velünk a vicinális. Megtekinthettük a romkeretet, az Isis-templom ásatásait, a Berzsényi-tér műemléki együttesét, a régi és új (és szép!) városrészeket, s a Savaria-múzeumban a Dunántúl egyik legszebben kiállított múzeális gyűjteményét. Nem sajnáltuk a fáradságot, s elzarándokoltunk a kámoni arborétumba is, s annak 30 holdját becsavarogva megismerkedtünk a Tuja oceidentallisszal is, melynek elágazásai az emberi kisagy metzetének rajzolatára hasonlítanak. (Így hallottuk az egyetemen.)

Szombathelyről csak egy ugrás volt Ják és ott a magyar középkor lenyűgöző reprezentációját, a román kori templomot csodáltuk.

Elbúcsúzva a napnyugati végektől, Sárvár felé fordítottuk szekerünk rúdját, ahol a Nádasdy várban Tinódy Sylvester-kiállítását és a végvári életet bemutató gyűjteményeket láttunk.

Következő állomásunk Sümeg volt. A restaurálás alatt álló vár és az alatta elterülő táj feledhetetlen élményt nyújtott. Jót aludtunk a volt püspöki várban levő diákotthonban, azonban elkelve Sümegen egy turistaszálló is. Másnap ismerkedtünk meg a régi és az új Sümeggel: a templom

barokk oltárával és Maulbertsch freskóival, s az új, modern fürdővel és autóbussz-pályaudvarral.

Sümegről Tapolcára vezetett útunk. A tavas barlangban, miközben a kristálytiszta vizet csodáltuk, belesodródtunk egy televíziós közvetítésbe is.

Útkon utolsó állomása Keszthely volt, ahol ismét felütöttük sátrunkat. Ezúttal a könnyen elérhető, mindenki által ismert helyen levő táborhelyen, az állomás és a halászcserda között. A hely kitűnő, az odakészített szalma puha, az izléses terméskő-tűzhely és ebédlő hasznos és a gondnok figyelmes, előzékeny volt. Köszönjük! Keszthelyről egyébként csak jót mondhatunk. A Balaton-múzeumról ugyanazt, mint szombathelyi társáról. A városban feltűnően sok a virág és nagy a tisztaság. A lakosság büszke az új gépikapcsolású telefonra. A legszebb azonban a kikötő. — Eötvös és Berzsényi jut eszünkbe:

„Jer, nézd a Balatont, mi-kor a nap reggeli lángja Tükrözeten reszket, s mi-kor a hold fénye alatt ég; Nézd a két hegyeket, mint állnak sorba körülte, Melyeken a nektár csorog és az öröm dala harsog...”

Sokáig állunk a parton, lassan leszáll az alkony, az új Sziget-strand lassan elnéptelenedik, megjelenik az ezüsthíd, — s kigyúl a móló fénycsővilágítása. Idehallatszik a Hullám Szálló zenéje, s látszanak a motel fényei, s mi sátrunkba vonulunk, hogy másnap ismét alföldi tájak felé robbogva, ide mindig visszakívánkozva, a felejthetetlen tizenhárom nap emlékével szívünkben térjünk haza. Praefort László

Kilátás a sümegi várból

A fertői kastély bejárata

Győri villanegyed

Két legszebb campin-
günknek a külföld részére
történt megnyitása alkalmából
több ország campingklubjának
elnöke és nagyobb külföldi szaklapok
szerkesztői jelezték látogatásukat.
Többek között a balatoni táborok
vendégei lesznek: Claude Fontaine,
a Francia Camping-Caravaning Club
elnöke, Werner W. Borkenhagen,
a német Camping-Journal fő-
szerkesztője, Walter Stettler,
a svájci Camping-Caravaning
Revue főszerkesztője, Alan Ryalls,
az angol

„Camping and Outdoor Life”
főszerkesztője, valamint az olasz,
luxembourgi és finn campingclubok
néhány vezetője.

Marokkó is megkezdte országos
campinghálózatának kiépítését.
1964-ig a campingeken kívül 18
motelpontot is létesítenek a
külföldi autósturisták fogadására.

Nagy sikert arattak külföldön az
Országos Idegengazdasági Tanács
„Camping Magyarországon” c.
német, angol és francia nyelven
megjelent brosu-

helyek részletes leírásán, térkép-
vázlatán túlmenően kis szótárat,
a benzinkutak jegyzékét és néhány
híres magyar étel receptjét is
megtalálja az érdeklődő.

Az autós campingezők számának
gyors növekedését örömmel figyeljük:
egyre többen keresik fel kocsijaikkal
táborainkat. Négy aprósággal szeretnénk
az autósok segítségére sietni.

Sáros úton, vizes mezőn vagy
tartós esőtől felázott campingben
az indulást megkönnyíti a kocsit a
süpedéstől megóvja egy kis „műanyag-
lánc”, melyet a kerék alá helyeznek.
Kül-

feldön ez nagy tömegben és olcsón
kapható. Legutóbb a tihanyi camping-
ben láttunk ilyet egy külföldi karaván-
kocsinál. Valamelyik szövetséget
nálunk is hozzáfoghatna a gyártá-
sához.

A gépkocsi tova-
gördülését, lejtőn való megállásánál
visszagurulását akadályozza meg,
a táborban pedig rögzíti az autót két
műanyag (vagy fém) kerékalátét,
mely célszerűen kiképzett recés
oldalával a talajba kapaszkodik.
Egyszerű, de hasznos találmány.

Autósoknak sokszor a filléres kis
segédeszközök szerzik a legtöbb
örömet. Egy utánfutó ablakára lát-
tuk felerősítve a 3. képen látható
kis dróthálót, melyen egyszerre
legalább 6 ruha száradt. KTSZ-ek!
Tessék utánozni!

Ami az utánfutót illeti: nemrég
örömmel jeleztük, hogy megkezdtek
hazánkban a kis, összecukható
utánfutók gyártását. Mint ha-
a lendület azóta alábbhagyott
volna! A 4. képen ismételtelen köz-
readunk két

újabb utánfutó típust, melyek
alumíniumból készültek, kicsik,
de nagy teherbírásiúak. Nem vitás,
hogy a táborozásban a jövő, az
autós túrázóké, az autós camping-
ezőké. Segítsük elő ennek gyors
fejlődését a hazai autós camping
ipar mielőbbi megerősítésével.

A Budapesti Ipari Vásár keretében
tartott II. Magyar Campingkiállításon,
a Magyar Természetbarát Szövetség
is képviseltette magát. Sok érdeklődőt
vonzottak a Szövetség sátrai,
tablói, kiállított felszerelési
tárgyai.

A siófoki II. osztályú camping
szépen rendezett területén már az
idény első hónapjában sok vendég
táborozott, holott az időjárás
nem volt a legmegfelelőbb. A nagy
kereslet máris indokolja, hogy
jövőre a megye e tábor

(Susóczky felv.)

feltétlenül I. osztályúvá fejlessze.

Nagy sikert arattak a II. Magyar
Campingkiállításon a HAFÉM
campingbútorai. Az összecukható
campingasztal két székkal ma már
kapható a sportboltokban, 370,—
Ft-os áron.

A II. osztályú campingek jobb
kihasználása érdekében a köz-
ségek szívesen látják az úttörő
csapatokat is. Legutóbb a Balatonnál
a Veszprém megyei Tanács ilyen
engedélyeket adott ki a kővágó-
örsi, szigligeti és vonyarcvashegyi
campingekbe.

Több olvasónk érdeklődött az
idei campingárak után. Közöljük,
hogy a vonatkozásban változás
nincs. I. osztályú táborokban napi
3,— Ft, II. osztályú táborokban
napi 2,— Ft a helyfoglalási díj
személyenként. Üdülőhelyé
nyilvánított községekben (így pl.
az egész Balatonparton) napi
2,— Ft üdülőhelyi díjat is
felszámolnak. Aki nem saját
felszereléssel érkezik, hanem az
I. osztályú táborokban felszerelési
tárgyakat (sátor, gumimatrac,
takaró stb.) kölcsönöz, az ezeknek
díját természetesen külön fizeti.

A rokon látogatáson hazánkban
időző cseh és lengyel vendégek
közül többen keresik fel camping-
jeinket. A látogatók legtöbbször
körbenjárja a Balatont és ott tölti
az éjszakát, ahol éppen ráeszedik.
Dr. Sz. R.

Camping IN UNGARN

rái. A színes borítójú kis füzet bemutatja a Balatont,
a tihanyi és a balatonföldvári
táborokat. Közli az utazási
tudnivalókat, túraajánlatokat is.
A tábor-

Készül

A TATAI NAGYTÁBOR

Lovasbemutató, autóbuszjáratok a Vértesre és a Gerecsébe, külön üzletváros, bisztrók, postahivatal, turistamotozi, szabadtéri előadás a táborvárosban

A Budapesti Természetbarát Szövetség elnöksége még a múlt év októberében elhatározta a tatai nagytábor megrendezését. Azóta a szervezési munkák szépen előrehaladtak.

Aug. 12-től 20-ig tart a táborozás a festői szépségű, négyszáz holdas tó partján és a körülötte elterülő hatalmas park tisztásain. A Vértes és a Gerecse hegységek közötti medencében elterülő város és környéke sok szórakozási lehetőséget nyújt a tábor lakóinak. Séták, kirándulások, fürdés, a város műemlékeinek megtekintése változatos programot biztosít.

A közel 20 holdas területet közművesíti a tábor vezetősége, ellátja villanyvilágítással, vízvezetékekkel és egészségügyi berendezésekkel. Augusztus elsejétől lesz villanyvilágítás, folyóvíz, tehát akkor már lehet táborozni.

A tábornak csak egyetlen hangosító berendezése lesz, hogy ne zavarják a táborozók nyugalma. A fölösleges „hangosított” üzenetek helyett a központi táborvezetőség és az altáborok vezetősége között távbeszélő összeköttetést létesítenek.

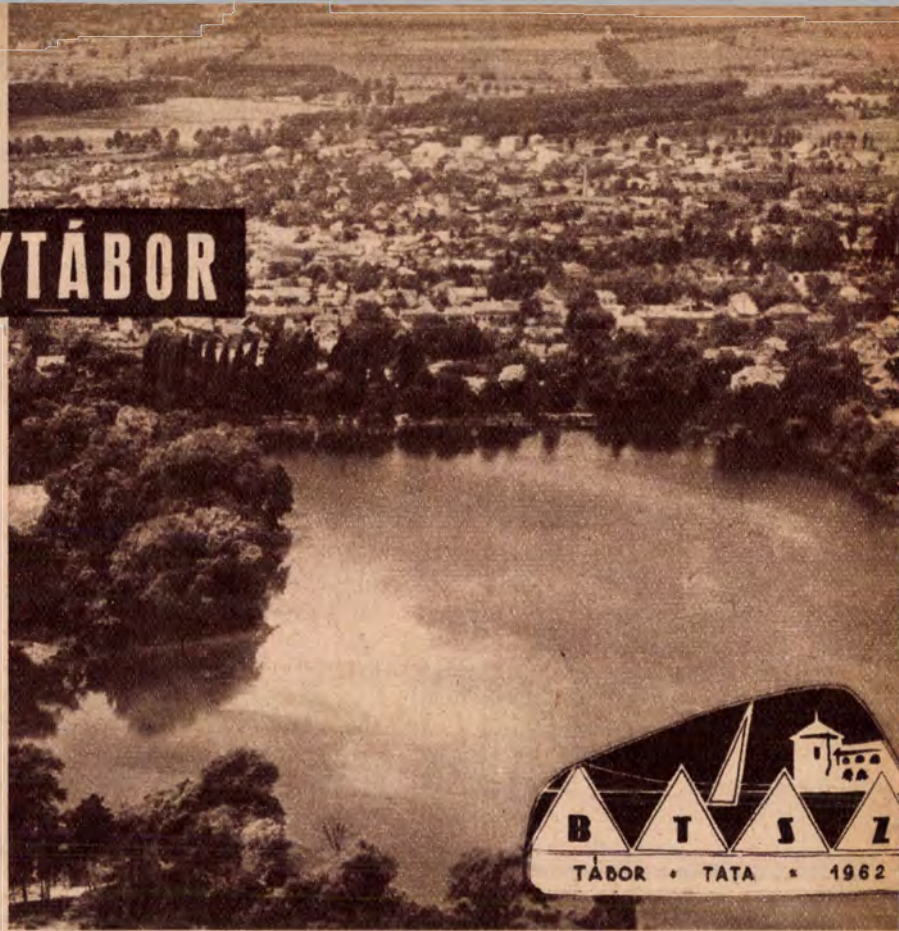
A táborozók ellátását külön üzletnegyed biztosítja. Az ötszáz személyes éttermen kívül önkiszolgáló éttermet is létesítenek, s így az étkezés gyors és kényelmes lesz. A tábor több pontján büfé állítanak fel.

Csemegekereskedés, zöldség-gyümölcsárúsítás, sportbolt, könyvesbolt, emléktárgyarúsítás, alkalmi bélyegzésű postahivatal áll majd a táborozók rendelkezésére.

Az egész kilenc napos táborozásnak csak három olyan programja lesz, amelyen a tábor lakói feltehetően kollektíven megjelennek:

1. Ünnepléses tábornyitás augusztus 12-én délután
2. Táborút augusztus 19-én este az egész tábor számára
3. A budapesti természetbarátok találkozója és táborzárás augusztus 20-án délelőtt.

E közös programon kívül a táborozók szabadon rendelkeznek idejükkel.

A tábor vezetősége különféle kulturális és sportrendezvényekkel is szórakoztatja a lakókat. A helyi idegenforgalmi hivatal városnéző sétákat rendez, melyeken a város kulturális és történelmi nevezetességeit ismerteti.

Külön program a helyi vármúzeum megtekintése, melynek új termeit éppen a tábor idején nyitják meg.

A táborhoz közeli 3000 ülőhelyes színpadon szabadtéri előadást rendeznek. A csehszlovák és lengyel kulturális szervek is itt vetítik majd turistatárgyú filmjeiket. A városi kertmozi turistákat érdeklő filmeket tűz műsorra.

Sportolási lehetőségeket is biztosít a tábor, különös tekintettel a Kilián testnevelési mozgalom pontszerzési lehetőségeire.

A vidék igen alkalmas a különböző túrázásokra, a tábor szép környezetén, vagy a tó körül bejárható kisebb túráktól egészen a Vértes és a Gerecse hegységbe vezető hosszabb túrákig.

Megtekinthető a közeli bábolnai ménes, lovasbemutató a táborban is lesz.

Sorolhatnánk tovább a gazdag programot, mint a tábori kiállítást, vagy a vízi ügyességi bemutatót. A programok a táboron kívül bonyolódhatnak le, hogy ne zavarják a pihenést.

A tatai tábor megközelítése kényelmes, főleg a budapestieknek,

mert a Budapest—Hegyeshalom vonalon sűrű a közlekedés. Tata nagytáborról és Tóvároskertről minden vonathoz autóbusz-csatlakozása lesz a tábornak. Maga a tábor 15 percre van a város központjától, tehát távol a városi zajtól.

Augusztus 12-én, a tábor megnyitójának ünnepségére 1000 személyes egy-napos, augusztus 18-án két és fél napos 1500 személyes különvonat indul.

A tábor egészségügyi ellátását fokozott gondnal szervezte meg a bizottság. Kellő számú mosdóhelyiséget létesítettek, a tábor útjait állandóan portalanítják. Az élelmiszer és ételárúsító helyeket állandóan ellenőrzik. Egészségügyi szolgálat is lesz. Gondoskodnak a tábor szüneteltetéséről is.

A tábor lakói mindezt napi 3 forintos részvételi díjat fizetnek, — tíz éven aluli gyermekek számára ingyenes a szállás. A természetbarát egyesületek a rendelkezésükre bocsátott területen altábor létesítenek, melyek vezetőségét az egyesületek elnökségei nevezik ki. Az egyesületekhez nem tartozó természetbarát szervek és az altábor nem létesítő egyesületek osztályai számára vegyes altábor létesítenek.

Tata városának közönsége és a Városi Tanács szeretettel várja a turistákat és bizonyára mindent elkövetnek, hogy az ott töltött idő hasznos és kellemes legyen.

Varga László

1. Petrovics Ferenc, a gyorsasági verseny győztese

2. Munkában a zsűri

Jól sikerült a kerékpárosok országos találkozója

A Magyar Természetbarát Szövetség kerékpáros osztálya jól sikerült találkozót rendezett a ráckevei Dunaparton. A találkozó kétnapos tábor keretében zajlott le, sok szórakoztató és hasznos rendezvény mellett.

Az ország területéről 14 osztály tagjai vettek részt a találkozón. Ez igen szép eredmény, hiszen a szervezet mindössze egy éves múltra tekinthet vissza. A táborozáson részt vettek a makóiak, de jöttek Miskolcra, Diósgyőrből, Dunaújvárosból, Hatvanból is.

Dr. Fazekas Gábor, a Kerékpáros Bizottság elnöke nyitotta meg a tábort, amelyen elsősorban azok a természetjárók vettek részt, akik a Német Demokratikus Köztársaságba mennek túrázni. Elmondotta, hogy az NDK-ból cseretúrázók jönnek hazánkba. Terveznek egy csehszlovákiai

túrát is, amely nem kerül sokba a résztvevőknek, ugyanis magukkal viszik a hálólhelyül szolgáló sátraikat is.

A táborozáson szép számmal vettek részt a Magyar Acélárugyár kerékpáros természetjárói. Közülük került ki a tábor egyik legizgalmasabb rendezvényének, a gyorsasági versenynek győztese, a 17 éves Petrovics Ferenc, aki két héttel ezelőtt jó eredménnyel végzett a vizgabizottság előtt, mint vasesztergályos.

Nem volt könnyű a verseny, mert vasárnap hajnalban alapos nyári zápor zuhogott és a talaj felázott. A résztvevők a jólsikerült gyorsasági verseny után gépükkel együtt beálltak a Dunába fürödni.

Élénk derűtség közben bonyolították le az ügyességi versenyt. A versenyzőknek rudak és padok között

kellett ügyeskedniük, s helyenként ugyancsak megtréfálták a résztvevőket. Ilyen volt pl. az oszlopokból összeállított alacsony kapu is, amely alatt át kellett bújni. Ha a versenyző kissé hozzáért, a kapu ráomlott.

A makói József Attila Gimnáziumból 12 tanuló jött el, két tanár vezetésével a táborba. Strobl Ferenc, most érettségizett gimnazista érte el közülük a legjobb helyezést. A makói fiatalok között volt három leány is, akik derekasan kivették részüket a kemény túrából. Szabó Gyöngyi, Dániel Gyöngyi és Szabó Erzsébet eredményei bebizonyították, hogy a kerékpáros természetjárás nem csak férfisport.

A kétnapos tábor Kopta Ervin beszámolójával ért véget, majd kiosztották a díjakat és nyereményeket.

K. A.

CSEREÜDÜLÉS — CSERENYARALÁS

T. Szerkesztőség!

A „Turista” 62. júniusi számában megjelent „Cseréüdülés, cserenyaralás” cikkével kapcsolatban hozzászólásom a következő:

Magam és családom örömmel vennék a kezdeményezést, s máris jelentkeznek családommal együtt cseréüdülésre. Miután feleségem és kislányom nem dolgozók, és így főidény alatt szakszervezeti üdülésben nem tudnak részesülni, és kislányunkkal is csak a július—augusztusi időszakban tudnánk nyaralni, nagyon jól jönne a cseréüdülés.

Hárman vagyunk, kislányom 9 éves. Még nem voltunk a Balatonon. Szeretnénk a Balaton siófoki oldalán és ott, vagy annak környékén, homokos strandos helyen egy hetet eltölteni.

Megfelelne olyan pesti vikendház-tulajdonos is, aki a kívánt időre rendelkezésre tudna részünkre 2—3 helyes vikendházát bocsátani. Szeretnénk összekötni balatoni üdülésünket 2—3 napos pesti tartózkodással, természetesen, ha Balaton környéki cseréüdülés adódik, úgy ez a lehetőség külön pesti lakossal volna megkeresendő.

A cseréüdülés részünkről minden varriációban megfelel. Étkezéssel, vagy étkezés nélkül.

Mi ezzel szemben Miskolcon, szép helyen, szép lakásban tudunk biztosítani kielégítő szolgáltatást (Tapolca, Lillafüred, Bükk).

Ugyanílyen cseréüdülést — a balatoni üdülésen kívül még — örömmel bonyolítanánk le felvidéki, vagy keletnémet családdal is.

A cseréüdülések július—augusztus hónapban volnának lebonyolítandók, s egy-egy heti időtartamúak lennének.

Magunk részéről örömmel vennénk, ha fenti kívánságaink teljesíthetők lennének.

Szíves fáradozásukat előre is hálásan köszöni:

Béres Elek,

Husip. raktárvezető,

Miskolc, Győri kapu 148. II. 12.

A júniusi számunkban közzétettünk egy felhívást, hogy szerkesztőségünk — amennyiben ez olvasóinknak megfelel — lapunkon keresztül cseréüdülés — cserenyaralás című rovatot indít, s akik a cseréüdülésre jelentkeznek, közöljék címüket. Fenti levél a felhívásra érkezett. Közzétesszük és várjuk a további hozzászólást, illetve jelentkezést

HAZÁNKBAN
JÁRT A

HIMÁLAYA HŐSE

(Bíró Klára
felv.)

A Magyar Tudományos Akadémia Földrajzi Társasága Hegymászó Csoportjának meghívására és két előadás megtartására hazánkban tartózkodott Kurt Dimberger, ismert nevű Himálaja kutató, aki a jelenlegi fiatal hegy-mászó nemzedék élvonalbeli tagja. Az Alpokban végzett hegy-mászó tevékenysége alapján, (többek között a Matterhorn É-i fala, az Eiger É-i fala, a Mont-Blanc Peuterey gerinc stb.) meghívást kapott két Himálaja expedícióba. Az első expedíció alkalmával, a Broad Peak 8047 m magas csúcsát mászta meg Hermann Buhl és két társa társaságában. Ennek az expedíciónak két nevezetessége volt. Az egyik az, hogy csak az alaptáborig vették igénybe a sherpák segítségét, a másik, hogy az egész út folyamán nem használtak oxigén palackot. A csúcsot 1957. június 9-én hódították meg. Kurt Dimberger szempontjából még egy kimagasló eseménye ennek az útnak az, hogy ugyanazon a napon egymásután kétszer járt a csúcson, ugyanis lefelé találkozott a

gyengélkedő Hermann Buhllal és Buhl a csúcsra kísérte. Ennek következtében késő éjjel értek le a csúcsról kb. 26 órai mászás után. Ez az eset a hegy-mászó bajtársiasság mintaképe.

Ennek az expedíciónak a keretében kívánták elérni, a Chogolisa 7654 m magas csúcsát is, a rossz idő azonban, visszafordulásra kényszerítette őket. Viszátérés közben Hermann Buhl egy hópárányval együtt a mélybe zuhant és eltűnt.

A második expedíciója alkalmával egy svájci meghívásnak tett eleget. A nemzetközi expedíciónak svájci, osztrák, lengyel és amerikai résztvevői voltak. Ekkor a Dhaulagiri 8222 m magas csúcsát mászták meg.

A miskolci, majd a budapesti előadás alkalmával ezekről a mászásokról számolt be, színes diapozitívек kíséretében, igen nagy sikerrel.

Az előadás előtti napon Jósuvafőn járt és az aggteleki Baradla barlang egy szakaszát járta be dr. Jakucs László barlangigazgató társaságában.

Az előadás utáni napon a Közalkalmazottak Természetbarát Egyesületének klubjába látogatott el és folytatott baráti beszélgetést a budapesti hegy-mászókkal. Az előadások sikerét nagy mértékben növelte dr. Karlócai János hű tolmácsolása.

Tátra!

MIT LÁTTÁL

A külföldön járt turisták-tól legelőször is azt szokták kérdezni a jó pestiek: hogy utaztál?, hol laktál?, milyen volt a koszt?, mit vettél?, mit hoztál?

Nos, minderre felelek. Én legutóbb a Szovjetunióban jártam.

A VONAT. Leningrádból utaztam Moszkvába éjszaka. A négyszemélyes hálófülkék huzata hófehér, matraca ruganyos. Mindenki számára egy-egy tiszta törülköző. A fejnél rádió. A kalauz fülkéjében hatalmas rádiókészülék. Külön fülkéje van a fehérkabátos pincérnek is. A vonatokon ugyanis, mégpedig minden vagonban, éppenúgy van „steward”, mint a hajókon és a repülőgépeken. Ajtaja előtt, a folyosóba beépítve, méternyi magas teafőzőüst. Nemesveretű, bronztartályos pohárban négy kopekért mindenki kitűnő orosz teát kaphat, cukorral. A „vonatsteward” tartja rendben a hálófülkéket.

SZÁLLODA. ... Nyírfas és fenyőerdők övezik Leningrádot éppen úgy, mint Moszkvát. Remek, friss illatokat érzek mindkét világ városban. A berendezés Európa legnagyobb turista-

Petrodvorec (Peterhof) a finn öbölnél: Nagy Péter cárr nyári rezidenciája

szállójában, Osztankinóban: a kéttablakos, nagyméretű szobában két modern, alacsony, tompasárgaszínű ág, hozzáépített éjjeli szekrény, ugyancsak új típusú alacsony asztal, két hasonló fotellel és szófával, kis íróasztal, rajta rádió és impozáns állólámpa, a mosdón két darab jóillatú szappan és négy hosszú, vastag törülköző. A szekrényben ruha-kefe és bőven vállfa. A szoba belépőjében külön lábszék cipőkefével. Minden főfolyosó végén, kis asztalkánál, szobaasszony, aki a vendég minden kívánságára ügyel. Takarítónők léptenyomon. Kefélik a parkettet, természetesen géppel. Fényesítik a kilincseket,

porszivózzák a szőnyegeket, függönyöket. Ragyog is minden a tisztaságtól.

ÉTKEZÉS. Bordó tapéták, csillárok, márványoszlopok az étteremben. Négy-hatszemélyes asztalok. Keményített, szikrázófehér damaszt abrosz. A szalvéták az asztal közepén „csokorban” odakészítve. Állandó tartozék: több üveg szódavíz, „garancsica”-nak nevezett, sokfajta fűszerből készült mustár, bors, ecet és olaj. De amikor reggelire leülök, már egy tányéron ott van előttem: sonka, kolbász, szalámi, aludttej, vaj, sajt, fehér- és rozskenyér. És már hozzá a főétel is: két tükörtojást vagy keménytojást, pirított májat, gyak-

MIT VETTÉL

rabban tejfellel leöntött, omlós túrósbelest. A „köznap” tészta — mákos vagy lekváros — éppúgy ott áll az asztalon, mint a kenyér. Tea vagy tejeskávé zárja a reggeli menüt... Az ebéd előétellel — füstölthallal, rákkal vagy halsalátával — kezdődik, utána scsi — húsos káposztaleves — vagy darált tyúkhús-leves, majd sült, sütemény, fagyialt.

UDVARIASSÁG. Nem is egészen megfelelő kifejezés ebben az esetben. Nem tetetett, „időzített” viselkedés, pár pillanatra, hogy esetleg egy komolyabb kérdésnél vagy kérdezősködésnél már megzajuljon, hanem természetes, emberi magatartás. Ahogy a pazsalsztát, a kérem, tessék szócskát kiejtik, az őszintén szívélyes. Nem fordulhatsz olyan nőhöz, férfihöz, különösen Leningrádban, hogy ne állana útbaigazításával rendelkezésre. Ugyanezt tapasztaltuk kirándulásainkon: Peterhofban, a finn öböl-beli hajótúrán, s másutt.

VÁSÁRLÁS. Vettem itt-honi túráimhoz egy jó távcsövet.

Abel Olga

Orchidea (papucsvirág)
a gyűjteményben

A természet szépségei nemcsak a hegyek-völgyek nagy kontúrjaiban, nemcsak a felhők és tengerek lenyűgöző nagyságában mutatkoznak meg, hanem a turista lába előtt nyíló virágokban is. Magyarországnak nincsenek havas hegyóriásai, de középhegységeink virágos rétjein, az ártéri és szikes kaszálókon, a láp-
réteken és sok egyéb lelőhelyen olyan gazdag növényzetet találunk, ami kora tavasztól késő őszig mindig tud valami újat, valami szépet nyújtani a növényeket kedvelő turistának.

Annak következtében, hogy hazánk területén a nyugati, keleti és déli flóridék adnak egymásnak találkozót, fajokban gazdag növényvilág alakult ki. Hazánk éghajlata is nagyon változatos. Hol a nyugati-óceánikus, hol a földközi-tengeri, hol pedig a kontinentális éghajlati hatások jutnak túlsúlyra, ami szintén kedvező kihatással van a növényvilág gazdságára. Jellemző, hogy míg a Magyarországnál két és félszer nagyobb területű Angliában mindössze 1400 a virágos növények száma, addig nálunk kb. 2400 féle virágos növényt tartanak számon a botanikusok.

A legkülönbözőbb flóraelemeket néha egész kis területen összezsúfolva találjuk. Így például Sopronban a nyugati határszél gneisz és csillámpala általajú hegyoldalain ott találjuk az óshonos szelidgesztenyét, az erikát, más néven csarabot, az illatos ciklámént, — míg ugyancsak Sopronban a keleti oldal mészkő általajú dombvonulatán valóságos lila virágszönyeget alkot tavasszal a keleti puszták virága, a leánykőöröcsin. A Szárhalmi erdő sztyeprét-

7S MERKEDJÜNK a virágokkal

jein pedig az árvalányhaj finom tollforgóit ringatja a szellő. Néhány kődobásnyira tőle az orchideafélékhez tartozó papucsvirág tárja ki holland fapapucsra emlékeztető kénsárga kelyhét a látogató rovaroknak. Ősszel az Alpok hírnökeiben, az osztrák enciánban és a prémes enciánban gyönyörködhetnek a virágot kedvelő soproni turisták.

Más, de nem csekélyebb szépségeket rejtenek magukban az ország többi hegységei is, a Bakony mészkőszikláit, a Mecsek déli lankáit, a Bükk fennsíkja, stb.

Akik az Alföld természeti szépségeit nem ismerik és értetlenül olvassák Petőfi-
nek az Alföldért rajongó verseit, azok nem is képze-
lik, milyen szép tud lenni például a szikes kaszálók növényzete, ahol augusztusban a sziki sóvirág ágas-
bogas lila ernyőit adják meg a színek szimfóniájában az alaphangot. De ott találjuk mellette, az aransárga köze-
pű, lilaszirmú réti ősziró-
zsát, a bordópiros csukókát és a vesszős füzény kékes-
lila, erőteljes virágfüzéreit is. A szikes kaszáló szélein pedig a sárgaporzós sziki
útifű virágos torzsái keltik fel figyelmünket.

Persze mindent egyszerre nem lehet. De ha minden túránkon két-három növényt alaposabban megismerünk, akkor is elindul-

tunk azon az úton, ami előbb-utóbb a környék flórájának megismeréséhez vezet. Akinek kedve van hozzá, össze is gyűjtheti a túrákon megismert növényeket. Mégpedig nemcsak úgy, hogy lepréseli, hanem úgy is, hogy lefényképezi őket. Ma már igen sok természetjáró rendelkezik olyan teljesítményű fényképezőgéppel, amivel igen szép virágfelvételeket lehet készíteni. Nem is beszélve azokról a lehetőségekről, amit a színes fényképezés nyújt ezen a téren. Egy színes virágfelvételekből összeállított gyűjteménynél szebb turista trófeát nehéz elképzelni. És végül, ha valakinek tehetsége van hozzá, le is rajzolhatja, le is festheti a virágokat. Rajzolás és festés közben a virágszirmok alakját és színét olyan pontosan megfigyelhetjük, hogy az örök időkre beleivódik emlékezetünkbe.

A természetjárók egyéni hajlamai szerint lehet a növényekkel való foglalkozást specializálni is. Lesz aki a dolog gyakorlati oldalát nézi és a gyógynövényekkel, a teafűnek való növényekkel vagy a mérges növényekkel foglalkozik.

A növények életmódjának sok miért-jére is választ kapunk botanizálás közben. Megértjük, miért zöldre egész évben a ciklámén széles levéllemeze? Mert a ciklámén homályos erdők

Havas gyopár a sziklán
(A szerző felvételei)

mélyén él, ahol nincs közvetlen napfény és csak úgy tud elegendő tápanyagot asszimilálni, ha a vegetációs időszakot a lehető legteljesebben kihasználja.

Természettudományos világnézetünk gyarapítására is alkalmas a botanika. Megismerjük a növények szoros kapcsolatát az élő és élettelen világgal.

A turista egész évben a természetet járja, minden kiránduláson kapcsolatba kerül a növényvilággal, illik tehát, hogy megismerje annak a világnak a lakóit, amelyikbe ő olyan szívesen jár. Már az első tanulmányok után úgy fog kimenni az erdőbe, a rétre, hogy ott egy egész sereg ismerőst fog üdvözölni. Mikor egy társaság a kirándulásban valami feltűnőbb virágra bukkan, mindig felvetődik a kérdés: vajon milyen virág ez? — És milyen jó, ha akad valaki a társaságban, aki felvilágosítást tud adni.

De valamit még szeretnénk megjegyezni. Oktalanul ne pusztítsuk a növényeket és különösen a védett ritkaságainkat kíméljük. Hívjuk fel erre, kellő tapintattal, kiránduló társaink figyelmét is.

Ha a növényekkel megismerkedünk, kirándulásaink élményben sokkal gazdagabbak lesznek. Azt mondják, — aki nem víz Rómába semmit, az nem is hoz onnan semmit. Nos, hát mi vigyünk magunkkal a táskarádió és mokkafőzőn kívül egy kis természetismeretet, egy kis növénytani tájékozottságot is és akkor hozunk is magunkkal a természet Rómájából valamit. Tudás-gyarapodást, élményt és a természet felépítésének fokozatos megismerését.

Zakar János

Vigyázz! Ne lépj a virágra

Bakonyban

A Turistában több cikk foglalkozott az utóbbi időben a színes útjelzésekkel. A lap áprilisi számában Komáromy Jenő Veszprém megyei szövetségi elnök tollából jelent meg egy közlemény, mely főleg az útjelzés méretezését és az irányjelző táblák kivitelezésének módját tárgyalja.

Miután Veszprém megyében az útjelzések festését eddig több, mint 1700 km hosszban hivatalunk végzi, és mert Komáromy sporttárs ehhez a munkához ad javaslatokat, szükségessé vélem, már csak a különböző felfogások tisztázása miatt is, véleményünket leírni.

A hivatkozott cikk a Tátrában alkalmazott színes útjelzések méretét javasolja átvenni, és a Bakony területén is alkalmazni. Mi is láttuk ezeket a valóban szép, ha nem is éppen 2 cm keskeny csíkokból álló jelzéseket. Azt is láttuk azonban, hogy ezek a jelzések évtizedek alatt tökéletesen kiépiített és állandóan nagy tömegekkel benépesített turistautakon vezetnek végig. Ehhez megközelítően hasonló terep megyénkben Tihany és Badacsony, de semmi esetre sem a Bakony, vagy más tájegységünk.

A jelzések nagysága — véleményünk szerint — a mi viszonyaink között megfelelő. Számításba kell vennünk azt is, hogy sokszor — jelzési lehetőség hiányában — egymástól nagyobb távolságra eső tereptárgyakra lehet csak jelzést tenni. Ilyenkor bizony indokolt a nagyobb méretezett jelzés, mert a szabvány szerinti, vagy pláne a javasolt 6x8 cm-es miniatűr jelzést a terepen nem ismerős természetjáró nem venné észre. Az eltévedés lehetősége így gyakoribbá válna, ami különösen fokozódna éjjeli túrán.

Mi is próbálkoztunk szépen megfaragott, festett útjelzőnyilakkal, sőt fémből készült irányjelzőket is szereltünk fel. Jól beválnak ezek állandóan ellenőrzött és tömegek ál-

mai látogatott területen, de nem felelnek meg a kevésbé látogatott, elhagyatottabb tájakon. Ezzel kapcsolatban igen sok rossz tapasztalatot szereztünk. A fából készült nyilakat letörték, vagy leszerelve a leg-
lehetősebb irányba szerelték újra fel, a fémnyilakat elgörbítették, mindezzel elrontották a jelzések megbízhatóságát. Ezért tértünk át a fákra, vagy más tereptárgyakra festett irányjelző nyilakra, sőt szükség esetén rövid útbaigazító szöveget is festünk fel, amellett, hogy a Magas Tátrában látható izléses tájékoztató táblákat nálunk is használunk, ott ahol azok tönkretételétől nem kell tartanunk. A képeken látható táblák a mi tájainkra is beleillenek és egyre többet állítunk fel azokból.

A fára festett jelzés maradandóbb, mint az eltávolítható tábla

Ha körültekintéssel, izlésesen és csak a szükségesnek megfelelő méretben végezzük a festést — nem hat zavarólag a tájban és a természetjárónak tökéletes tájékoztatói biztonságot nyújt. Különösen fontos ez a mi viszonyaink között, ahol tömegesen fordulnak meg kellő jártassággal nem rendelkező „kirándulók” is.

Természetesen ott, ahol erre a lehetőség megvan és kontár kezek romboló munkájától nem kell tartanunk, Hivatalunk is súlyt helyez arra, hogy külön útjelző táblák, színes és izléses irány-mutatók tegyék változatossá, csinosná az útjelzést.

dr. Zakonyi Ferenc,

a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal vezetője

Útjelző tábla a lánzhegyi állomáson

Dachstein-mészkö sziklák

(Csíki felvétele)

Elkészült Úrkút—Kabhegy— Nagyvázsony útvonalon az országos kék-jelzés

Közel egy éve, hogy az országos kék-túra útvonalának jelzései a Kabhegy térségében megszakadtak. A Balatonfelvidéki Állami Erdőgazdaság és a Veszprém megyei Természetharát Szövetség megállapodása alapján, ma már ez a hiányosság megszűnt. Természetjáróink így zavartalanul élvezhetik e táj szépségeiben gazdag útvonalát.

Úrkútról kiindulva, túránkat a felhagyott mangánbánya védett területén kezdjük meg. Itt a község szélső házai között terül el a régi bánya védett területe. Kövületekben gazdag, hatalmas dachstein-mészköfalak és börcök között csodálhatjuk meg ezt a különlegesen szép sziklavilágot, mely a mangán kitermelése után ránk maradt.

Innen jelzett útnak a rendezett bányatelepülés házai között vezet ki a községből és kanyarodik be a Kabhegy erdőrengetegének peremén húzódo szekérútra. Ez túránk egyik legszebb szakasza.

Bekanyarodva a 6. sz. nyiladéokra, már jól látjuk a TV adótornyát. Egyre felfelé vezető útnak a volt turistaháznál szeli át a sárga jelzésű utat. (Innen pár perc alatt eljuthatunk az erdésztelep bővízü forrásához.)

A Kabhegy 601 méteres csúcsán álló kilátótoronyból elragadó kilátásban gyönyörködhetünk. Különösen megkapó a Balaton ragyogó tükre, a Tapolcai-medence hegyei, a hegyek aljában megbúvó települések és a vázsonyi fennsík.

Túránkat a csúcsról jobbra lekanyarodva, a keresztnyiladékon folytatjuk, majd beérkezünk a Járos keresztjéi erdei útra. A jobbra kiágazó kék forrásjelzés nyomán pár perc alatt az erdésztelepre jutunk. Nemcsak a kitünő vízü forrás csábit erre a kitérőre, hanem a kötelesség is. Itt igazoltatjuk túrakönyvünkben a Kabhegy bejárását.

Ezt a szép egynapos túránkat Nagyvázsonyban fejezzük be. Itt a jól berendezett turistaházban pihenjük ki útunk fáradságait.

Csíki László

Tokaj.

Táj

Tiszafüred felett

A nap úgy veri a redől-
len vizet, hogy tükre
olvadt aranyként csil-
log a káprázatos verő-
fényben. Fekszünk a
könnyű csónak tete-
jén, s a lassú csurgás köz-
ben a nyugalmasan vonuló
tájképek legapróbb részletei
is kibomlanak. A Bodrogköz
mély lapálya és a Nyírség
nyájas halomvidéke között
úszunk a hallgatag vizen, s
szemközt Tokaj hegye jön
egyre közelebb.

A jobbparti Bodrogköz
egyik legérdekesebb kistá-
junkt. Hajdan valóságos „sár
ország” volt, a Tisza és a
Bodrog által bezárt mély-
földön futott össze a két
folyó szétáradt vize, s hosz-
szú hónapokig kint tanyá-
zott a laposokban. A falvak
a lápokból, mocsarakból,
vízjárta rétekből kiemel-
kedő magaslatok, homokhá-
tak tetejére települtek, s
népük jórészt halászatból,
pákászatból, rideg marha-
tartásból élt. A Tisza-szabá-
lyozás levezette a Bodrog-
köz csavargó vadzeit, a
lápok, nádasok eltűntek,
helyüket dús legelők és ter-
mékeny szántóföldek foglal-
ták el. A régi holtágak haj-
dani médrét egyre jobban
elhalványuló laposok jelzik,
s a burjánzó mocsári erdő-
ségekben csak itt-ott maradt
mutatóba egy-egy égerfa
csoport a folyó szegélyén.

A balparton a Nyírség
hullámos dombvidéke vo-
nul el mellettünk. Az
Északi-Kárpátokban eredő
folyók építették fel ezt a
tájat: az Alföldre kiérve itt
rakták le nehezebb horda-
lékukat, a szél pedig e dur-
vább görgetegmezőkre rá-
fújta a folyók mellékének
finom homokját. A Nyírség

get homokbuckák hosszú
sorai alkotják. Az alacsony
domborok közé mély bar-
rázdákat vésett az északi
szél, az árokszerű lefolyás-
talan mélyedésekben aztán
nádszegélyes vadvizek gyűl-
tek össze. A vizenyős rétek,
rejtelmes nádasok, lassú
mozgással vándorló homok-
buckák, kis sziki tavak han-
gulatát Krúdy Gyula fejezte
ki a legérzékenyebben.
Krúdy Nyírségén mindig
kődvilág van, hosszú és hi-
deg eső hull, s a vadvizek
ősi némaságukban halott
tájat érzékeltetnek.

Elvadult vidék ez a régi
Nyírség, a lomhán rezdülő
tavacszkák fölött nagy mély
csönd ül, a vizenyős lapá-
lyon mindig köd jár, s a
lápon lidércfény táncol. A
táj e nyomasztó sivárságát
Móricz Zsigmond azzal ma-
gyarázza, hogy a nagybirtok
szelleme itt élt a legeleve-
nebben és legtovább. A
hivalkodó kastélyok árnyé-
kában fojtogató szegénység,
babona és tudatlanság tar-
totta vigasztalan csöndben a
szabolcsi népet, amely mégis
olyan szívóssággal vívta
meg a harcát a homokkal,
hogy a kopár buckák vidé-
kéből lassankint virágzó
kültúrtájat alakított ki.

Ma már itt terem a leg-
jobb burgonya, káposzta és
dohány, a világ egyik leg-
rangosabb téli almája, a
Jonatán, s a fiatal homoki
szőlőben ízes, nemes boro-
kat szűrnek. Magyarország
egyik legnagyobb gyümöl-
csőskertjévé vált napjainkra
a Nyírség, ahol hajdan
dudva verte fel a tájat, s
az ősbörökás homokbuckák
legfeljebb árvalányhaját
teremtek.

Palkonyáig

Légi felvétel Tiszadobról

A palkonyai erőmű

A híres Kopasz, a „borok királyát” termő szőlőhegy tövében ömlik össze a Tisza és a Bodrog. Az egybefutó két folyó közti földnyelven állott hajdan a tokaji vár, Thököly és Rákóczi kurucainak főéjszke, ma már a helyét se lelmi, széthullt köveit vastag iszappal hordta be a Tisza meg a Bodrog.

A Bodrog vizével megduzzadt, megszélesedett Tisza hátán ismét síkság ölében ringunk tovább, s máris a modern technika hatalmas betonerődje fogad Tiszalóknél. A duzzasztómű négy óriás pillérje magas bástya-sorként bontakozik ki a szábolcsi tájból. Az ember-alkotta gát elállja a Tisza útját, vizét nyolc méterrel megemeli, s rázúdítja az erőmű turbináira, hogy a folyó féktelen energiáját hasznos erővé, villanyárammá alakítsa. Gém-lábú magasfeszültségi veze-

tékek viszik szét a hajtóerőt a gyáraknak, mezőgazdasági üzemeknek, falvaknak, városoknak, balra pedig a felduzzasztott folyó felesleges vize áramlik a Keleti-főcsatornába, s indul el a Hajdúság meg a Nagykunság szomszédos földjei felé.

Lejjebb, Tiszadobnál magas kőoszlop emlékeztet arra a férfiúra, aki elsőnek készített terveket a Tisza vizének hasznosítására, a rakoncátlan folyó megsabályozására. Az urkomi magaslaton áll elénk Széchenyi obeliszkje, ama első kapavágás emlékeztetője, mellyel 1846 augusztus 27-én megindította a Tisza-szabályozás munkáját. A tiszadobi első átvágást 120 kanyarulattal lemettszéke követte, több mint 450 kilométerrel rövidült meg a folyó, s csaknem ötmillió holdnyi terület mentesült árvize pusztításától a háromezer kilométer hosszú töltés megépítésével.

A tiszai táj elválaszthatatlan alkotórésze ez a nagyszerű gát-rendszer. Párhuzamos kigyózással követi a folyót a kettős töltés-sor, melynek zöld teste úgy nő ki a tájból, mintha nem is az ember, maga a természet ültette volna bele. A gát gyepes oldala pitypang és réti boglárka virágszőnyegétől sárgállik, külső peremén fanyar illatú rózserakások, jószagú szénaboglyák sorakoznak. A tiszai tájkepeknek épp oly elválaszthatatlan alkotóeleme a selymes fűvédgát, mint a száz-kilométerekre nyúló hullámtéri védőerdő, a levágott kanyarulatok álló vizű holtmedrei, vagy a partvédő sarkantyúk, levezető- és öntözőcsatornák, zsilipek, szil-

vattyútelepek, vízkivételi művek, melyeket mind magyar mérnök, magyar kubi-kus alkotóereje hozott létre.

Az ember és a természet közös munkája teszi varázslatosan szépé a folyót és partvidékét. Százhusz kanyarulattal átvágták ugyan, de a Tisza mégis csupa hajlás, csupa ívelés: mindig csak egy-egy rövid szakaszát látjuk magunk előtt, mintha keskeny tóban eveznénk. De egyre újabb tavakba torkollunk, minden kanyarulatnál megszakad és újra kezdődik a folyó. És egyre nő. Tiszalucnál magába fogadja a Taktát, Keszyentennél beleömlik a Sajó, mely a jobbról felkékli Bükk vizeit hozza.

A tutajok elúsznak, s az égaljon felmagaslik a másik tiszai óriás: Palkonya. Új nagy hőerművünk itt termeli a Tisza vizéből meg a borsodi szénből hazánk villamosenergia-szükségletének jelentős hányadát. Az erőmű tízemeletes épülete, 120 méter magas, gigászi kéményei, a Vegyikombinát egyre növekvő ipartelepei, az új lakónegyed kárminpiros, pasztelkék háztömbjei, hat-hétemeletes palotái néhány év alatt nőttek ki a füzes Tisza-partból, s egy bonyolult ipari táj újszerű képét varázsolják a folyó tükreire.

Palkonya után ismét nagy csendességű vidékeken haladunk át. A balparthoz hosszán hozásimul a Hortobágy, asztalsimaságú gyepes puszták fölött síklik a tekintet határtalan távlatokba. Megérkeztünk az Alföld keltős közepére.

Antalffy Gyula

A KILIMANDZSÁRÓ

AFRIKA CSODÁJA,
HÓ AZ EGYENLÍTŐ MELLETT

A Kibó 6010 méter magas hófödte csúsa

A Kilimandzsáró legmagasabb csúcsáról — a Kibóról — ezt írja egy útikönyv: „5600 méter felett az oxigénhiány elviselhetetlen kínokat okoz. A szív úgy ver, mint a gőzkalapács és az erő elfogy. Az embert a ritka levegőben különös félelemérzés fogja el; a térdei remegnek és minden lépésnél úgy érzi, mintha oldalt lezuhanna. A járás szinte fizikai fájdalmat okoz és legjobban azt szeretné, ha lefeküdhetne és elaludhatna örökre.”

A Kilimandzsáró tulajdonképpen nem is egy hegycsúcs, hanem egy hegycsoport neve, mely két kialudt vulkánból a 6010 m magas Kibóból és a nála 650 m-rel alacsonyabb Mavenziből áll. A Kibó nem hasonlít egyetlen egy ismert európai, vagy ázsiai csúcshoz — mondjuk a Matterhornhoz, az Eigerhez, vagy akár a Nanga Parbathoz. — Már a megközelítése sem egyszerű. Nairobi-tól csak autóval közelíthető meg Marangú, mely az utolsó lakott hely a Kilimandzsáró lábánál. És innen pedig 6—7 nap gyalog a csúcs.

1954-ben egy Walter Schmid nevű svájci fiatalember Robert Ecke barátjával vágott neki az útnak. Nairobi repülőtérétől alig negyedóra alatt jutottak be a város központjába. Az utak szélesek, fákkal és virágokkal voltak övezve. A járdákon az afrikai és az indiai elem, az úttesten az európai dominált. Ez utóbbit a modern autók, előbbit a szegénység jellemezte. A fehérek házai arnyas kertek között állanak, előttük gépkocsik. Egy az irodába való járásra, egy az asszonyok bevásárlására. A feketék is vezetnek kocsit, azonban egyenruhában és sapkában. Soffőrök. Ez a legmagasabb társadalmi poszt, melyet elérhetnek azokon kívül, akik rendőrnek vagy hivatalnoknak álltak be az angolokhoz.

Senki sem hord trópusi sisakot. Svájcban az indulás előtt a repülő-társaság hivatalnokja még lelkükre kötötte, hogy a tűző nap ellen okvetlen viseljenek, azonban a repülőgépben egy idősebb angol vadász mást tanácsolt.

„Az isten szerelmére nehogy trópusi sisakot vegyenek fel. A sisak a feketék szemében a gyarmati uralom jelképe, kihívásnak tekintik és ezért ostobaság lenne kivívni haragjukat.”

Masai férfi, ünnepi díszben

Útjuk alatt egyetlen sisakkal találkozunk. Viselője — egy teuton kinézésű kereskedő — Nairobi repülőtérén a bárban ült. Fehér arcából vörösbejátszó orr emelkedett ki, szájából hatalmas szivar ontotta a füstöt. Szidta a langyos sört, a rózsaszín klozetpapírt és a rossz üzletet.

Schmidék úgy gondolták, hogy Tanganyikában az angol nyelvtudás elegendő. Meglepetéssel vették tudomásul, hogy a néger kísérők csak a „yes” és a „no” szót ismerik. Az emberek itt a Keletafrikában mindennél használatos szuahili nyelvet beszélik, melynek főbb szavait hamar megtanulták. Könnyen megértették, hogy „bvana” urat, „mbana” asszonyt, „mvana” kisasszonyt, „ofisi” irodát, „keki” főzést jelent. Azonban ezután kezdődtek a nehézségek, mindenesetre ezt a közmondást megjegyezték: „Jogoo likivika lisivike kutakucsa”. Ami annyit jelent, hogy „a kakas akár kukorékol akár nem, hajnalodni fog”.

Nairobiban a közbiztonsági helyzet nem volt valami rózsás. A hotel

Bismarck portása cédulát nyomott a kezükbe, melyen ez állott:

„Óvakodjék a tolvajoktól. Ügyeljen a pénzére. Ne hagyja szobája kulcsát az ajtóban. Értékeit megőrizzük. Mi figyelmeztettük!”

Ezekután megrökönyödéssel vették tudomásul, amikor elutazásuk előtt a számlát kézbe kapták, hogy pénzüket nem a fekete zsebtolvajok, hanem Emma tante, a szállodatulajdonos emelte ki zsebükből, bámulatra méltó ügyességgel.

Keletafrika szép és gazdag. Földje különösen gyümölcsben, kávéban és teában rendkívül termékeny, emellett ásványi kincsekben is gazdag. Mikor autójuk végigsuhant a Marangú felé vezető úton, gyönyörködhetek a gazdag vadállományban, majd az Egyenlítőhöz közeledvén a banán, kávé és sisal ültetvényekben.

Többórás utazás után egyszerre csak kifogyott a benzin. Amint a kocsit megállt, rögtön féltucat dárddal felfegyverzett masai néger vette körül. Ezek a négerk a mai napig megőrizték régi szokásaikat. Ellenálltak az indiai kereskedők által kínált színes kacamaknak és öltözetük ma is csupán egy vállra vetett kávébarna kendőből, egyszerű díszekből és a dárddából áll, mely nélkül — akárcsak egy angol az esernyője nélkül — egy lépést sem tesznek. Életük egyszerű és szegény, minden vagyonuk egy-két tehen.

Az autó továbbindult és este felé feltűnt a távolban a fehér koronával övezett és bárányfelhők csoportjától körülvett Kilimandzsáró. Maranguhoz értek.

Száz év telt el azóta, hogy Johann Rebmann misszionárius a Kilimandzsárót felfedezte és azóta utazók százai és ezrei csodálják meg a természet eme „rossz viccét” az örök hóval borított hegyet az Egyenlítő mellett. Majd újabb félévszázad múlt el, amíg a csúcsára emberi láb először taposott. Ez a dicsőség a hamburgi Hans Meyernek jutott, aki harmadszori kísérlet után 1889 október 6-án érte el az osztrák Ludwig

Purtscheller kísérletében a Kibó csúcsát.

Az utat egy Yohanna nevű négerfiú vezette, ki már vagy 20–30 expedíciót kísért fel a csúcsra. Most is szerényen végig a csapat végén haladt egészen a Biesmarck kunyhóig. Ott a veszélyesebb terepen az élre állt, majd visszafelé ismét a végén tartózkodott.

A kunyhó csupán egy helyiségből állott, melyben egy rozsdás vaskályha és facipccsek szolgáltatták a berendezést. Itt töltötték az első éjjelt. A fehérek a kunyhóban, a teherhordók a szabadban nyílt tűz mellett.

Másnap a Peters kunyhóig mentek. Itt az út már erdők között vezetett és a szeppe fűvét zöld lomboszatú fák váltották fel. A levegő is hűvösebbre fordult és este jól esett a tűz melege.

Harmadnap értek el a Kibó lábáig. Itt 4300 m magasban szinte ijesztőnek tűnt a hegy tömör, impozáns nagysága. Ez az éjszaka már kellemetlenül hideg volt. Felöltöztek minden ruhadarabot. A hideget azonban feledtette velük az a tudat, hogy az 550 millió európai és a 220 millió afrikaiból csupán ők ketten töltik az éjjelt az éghez legközelebb.

Hajnalban zsebeikbe tettek kevés csokoládét, szőlőcukrot és kétszer-sültet. Minden felszerelésüket a kunyhóban hagyták teherhordóikkal együtt. Csak Yohanna kísérte őket tovább. Innen az út kőgörgöten vezetett, melyen két előre lépést egy visszacsúszás követett. Szerencséjükre éjjel jégeső esett, mely jó centiméter vastagságban összefagyasztotta az egyébként veszélyes omladékat.

Lépéseik egyre nehezebbé váltak. A csúcsához közeledve a nap felolvastotta a jégpáncélt és a lábtörés, valamint az oldalt lezuhanás minden pillanatban bekövetkezhetett. A másik nehézséget a ritka levegő jelentette. 5800 m magasságban csak feleannyi oxigént tartalmaz, mint tengerszinten.

Nyolcórái gyaloglás után feltűnt végre a kráter széle. Elérték a tetőt. A kráter oldalait belül vastag hó fedte, nyugati felén pedig, hatalmas kastélyhoz hasonló jéghegyóriás emelkedett. Innen már elég könnyű út vezetett a csúcsig. Onnan letétkintve csodás látvány tárult eléjük. A távoli szteppék láttán önkéntelenül is arra gondoltak, hogy a hegy lábánál oroszlánok, zsiráfok, vízilovak élnek, az emberek szinte ruhánélkül járnak, itt pedig néhány kilométerre az Egyenlítőtől, hó és jég varázsol tündérpalotát az ősi Kibó tetéjére.

—i—s.

Fejlesztik Harkány- fürdőt

Részlet
a Villányi-hegységből

A Szársomlyó olyan, mintha mindig a nap tűzében égne, még borult időben is világít — írta egy német utazó. Ez bizonyára túlzás, de tény, hogy a Villányi hegység és a tőle délre elterülő táj hazánk legmelegebb, napfényben leggazdagabb tája.

Szalánta még az északi lábánál fekszik a hegységnek, egy széljárta domb gerincén, de egzotikus sokác népviseletéért érdemes a túrát itt kezdeni. Ünnepnapokon a lányok szép selyem szoknyát hordanak, amely alól a gazdagon díszített alsónemű arasznyira is kilátszik. A hímzett inget aranyos lemezkekkel varrják ki, és erre veszik fel a díszes mellényt. Fejükön arannyal, vagy ezüsttel hímzett főkötőt viselnek. Legérdekesebb azonban a vastag harisnyájuk, amiről a sokácokat könnyű felismerni.

Néhány kilométer után Délbaranya kapujához, az ősrégi Turony községhez érünk. Templomának deszkamennyezetét a XVIII. században régi magyar motívumokkal díszítették. Ezek elpusztultak ugyan, de a Pécsi Porcellángyár lemásoltatta, és készítményeinek mintázására felhasználta. A Tenkes-hegy hágóján, ahová meredeken szalad fel az út Turonyból, érdemes megállni. Előttünk fekszik egész Délbaranya. Balról a Villányi hegység 25 kilométer hosszú erdőkoszorúta vonulata, déli lankáin szőlők, keleti végén az „ördögszántotta hegy”, a Szársomlyó kúp alakú röge ágaskodik kevélyen, és zárja le a kilátást.

A hegység déli lábánál elterülő síkságon, magányos dombon emelkedik a siklósi vár. Eppen a hágó alatt, ahol délnyugatnak az Ormánság fecsoportokkal élénkített termékeny síksága kezdődik, ott zöldellik Harkányfürdő 60 holdas parkja. Messze a síkság közepén, mint ezüst szalag csillan meg a Dráva. Mögötte páras kékségben derengenek a jügoszláv hegyek.

Amíg tekintetünk végigrepüli a tájat, eszünkbe jut a nép ajkán élő

nem nagyon akarta, meg kellett aludni vele. Az ördög azzal a feltétellel kapta meg a lányt, ha hajnali kakasszóig felszántja a Szársomlyó oldalát. Amint besötétedett, fogta az ördög az ekéjét, és 13 szilaj macskával nekifogott szántani a hegy nyugati lejtőjén. A banya közben megbánta ígértét, és éjfél tájban kiment az udvarra megnézni, hogy halad az ördög. Rémületében majd hanyatt esett, mert a hegy féloldala már fel volt szántva. (Ez a mai híres karmező: a víz oldó hatására erősen barázdált mészkőfelszín.) Rohant nosza a tyúkolhoz, és torkaszakadtából kukorékolni kezdett. Az ördög nem vette észre a cselt, nagy dühében eldobta az ekéjét, leugrott a hegyről, s Harkánynál a pokolba süllyedt. Az eldobott eke Beremendnél hegygé változott, s az ekevasból le hullott göröngyökből lett a siklósi várdomb, s ahol Harkánynál az ördög elsüllyedt, forró vízü, kénes forrás támadt.

Harkányfürdőn derűs mozgalmas-ság, öreg platánfák, szép villák, gyógyüdülok és a víznek valami kellemesen fanyar illata fogad.

A fürdő területén — ottjártunkkor — éppen a Balatonból hozott friss sárga sóderet teregették. Várhegyi Vendel fürdőigazgatótól érdekes dolgokat tudtunk meg. A víz 62 C°-os, rádióaktív, kénes, fluorid-ion tartalommal. A természetes forrás mellett fűrt kutak is táplálják a medencék vizét. A múlt évben épült az üvegcsarnokos téli fürdő, ahová közvetlenül a kabinokból lehet bejutni. Júniusban adtak át 60 új kabin és egy 1500 férőhelyes ruhatárat. A két nagyméretű és egy gyermekmedencében a fődényben 12 ezer vendég is fürdik naponta.

A Drávántúlról halványkéken intettek búcsút a hegyek, nyugat felé pedig, bíbor fények égtek az Ormánság felett. Csak a siklósi vár hallgatott komoran, s veszett bele az egyre inkább sötétedő keleti horizontba.

Balogh Ferenc

Harkányfürdő

TURISTÁK a ZIVATARBAN

már napokkal előbb gyanakodni szoktunk, a másik ellenben hirtelen keletkezik.

Az első fajta zivatarokat ugyanis sokféle figyelmeztető előjel előzi meg. Először déli szellő kezdődik, azután a szél fokozatosan erősödik, a levegő folyton nyomasztóbbá és fülledtebbé válik, a barométer rohamos süllyedésnek indul, az égbolton sárgásfehér fátyolfelhők jelennek meg, a levegő elveszíti átlátszóságát, a hegyekről nem élvezhetjük többé a távoli kilátást, a közeli tájképek pedig, színeikben szegény, fakó benyomást keltenek. Ilyen esetekben mindenki előre várja a zivatart és kitörése senkit sem fog meglepetésként érni. A gondos túravezetők ilyenkor már előre számolnak a zivatar lehetőségével. Olyan úttervet csinálnak, hogy a zivatar kitörésekor menedékházak közelében tartózkodjanak.

A zivatarok másik fajtáját nem előzik meg ilyen napokkal előbb is észrevehető gyanús előjelek. Ezek egy-két óra alatt törhetnek reánk, tehát túra közben váratlanul érnek bennünket. Ilyen esetekben legfeljebb a rádió időjárási jelentéseiből tudhatjuk meg idejében, hogy a túra folyamán zivatarba kerülhetünk.

Kérdés ezeketán, *mit tegyen a túravezető*, ha hirtelen kitörő zivatar éri utol a társaságot?

Először is tudni kell, hogy vannak nagyon villámveszélyes terek és vannak olyan helyek, ahol védelmet találunk a villámcsapás kockázata elől.

HOVA ÜTNEK LE A VILLÁMOK?

A zivatarok folyamán könnyen és gyakran keletkeznek villámok először is a *nedves talajú területeken*; azután a terepből merészen kiálló sziklatömbökön; továbbá gyakran érik villámcsapások az egyedülálló magas fákat. Érdekes tapasztalatok vannak arra is, hogy egyes barlangok közelében fokozódik a villámcsapás

veszedelme. Ez valószínűleg azzal magyarázható, hogy a barlangokból rádióaktív gázokat tartalmazó, ionizált levegő száll fel, és ez megkönnyíti a villámkisülések keletkezését.

Az elmondottakból azonnal következik, mit kell tennünk, ha túránk folyamán hirtelen keletkező zivatarba kerülünk. A sziklás csúcsokat azonnal el kell hagynunk; le kell bocsátkozni a hegyoldalba. Nyirkos völgyekben viszont ne a legmélyebb területeket keressük fel, hanem igyekezzünk elérni a partos helyeket vagy kapaszkodjunk fel 10–20 métert a völgy oldalába. Magános fák alatt sohase tartózkodjunk a villámítás idején. A zivatar elől erdőbe kell behúzódnunk.

Általános szabály, hogy komolyabb zivatar kitörésekor vagy módosítani kell az úttervet, vagy legalábbis meg kell szakítani a túrát. A vezető gondoljon arra, hogy a zivatar folyamán jelentéktelen kis árkokban méteres magasságú víztömegek zúdulhatnak le. A patakok zivataros árvíz hulláma sziklákat görget maga előtt. A patakmederben tartózkodók olyan hirtelen kerülhetnek életveszélybe, hogy már nincs idő a menekülésre. Ezért a nagy felhőszakadások idején a patakmedreket azonnal el kell hagynunk.

A magas hegységekkel ellentétben a magyar közephegységek jellemző vonása, hogy nagyobb zivataros esők után a terep nagyon csúszóssá válik. Hazatérés közben könnyen érhet bennünket baleset. Közismert dolog, hogy a túra végén, kifáradt állapotban sokkal könnyebben botlunk el a csúszós utakon és az elcsúszást ilyenkor könnyebben kísérik komolyabb sérülések. A túravezető jól gondolja meg, hogy ilyen napokon milyen útvonalat választ a hazatéréshez, és ha szükséges, térjen el az eredeti, szép időre készített úttervtől.

Dr. Aujeszky László
az Orsz. Meteorológiai Intézet
osztályvezetője

Magyarországon legnagyobb ritkaságnak számít, hogy valakit a városok belső területén villámcsapás érjen. Még a lehevesebb zivatarok idején sem szokott ez megtörténni, mert a városban a villám elől szinte teljes védelmet nyújt a gazdag antenna- és vezetékhalózati és oltalmat adnak maguk az épületek is.

Kint a szabad természetben egészen más a helyzet. A nyílt terepen tartózkodó emberek körében gyakori és súlyos szerencsétlenség a villámcsapás. Ismeretes, hogy a villámok nagy része a kiemelkedő helyekre üt le. Hegycsúcsokon, kilátópontokon a villámveszély sokszorosan nagyobb, mint máshol. *Ezért a turista számára a villám nem közömbös jelenség, hanem komoly életveszedelem lehet.*

Eppen emiatt célszerű, ha a turista értesülést szerez a villámcsapás kockázatára vonatkozó újabb tudományos eredményekről.

HIRTELEN KELETKEZŐ ZIVATAROK

A természetjárók jól tudják, hogy a zivataroknak gyakorlati szempontból kétféle fajtájuk van. Az egyikre

KIRÁNDULÁSRA, TÚRÁRA

SZARDÍNIA

Kis helyet foglal el, könnyű, nem romlik. Igen tápláló, könnyen emészthető, nem hizlal.

Bő választék várja az üzletekben.

A BÜKKBEN

Autós kirándulás gyalogtúrával

(2 nap, 500 km autót, kb. 4 óra gyalogtúra)

A májusi idény kezdeti felbuzdulását bizony lelohasztotta a szeszélyes, szeles, hideg június. Üres volt a balatoni országút, de mivel ilyenkor már a hosszú tél után mindenkinek annyira „mehetnékje” van, a hegyi kirándulások programja került előtérbe. Szégyen ide, szégyen oda, gyakran fűtött kocsikkal. Úticélunk két napos kirándulás a Bükkbe, az ország egyik legszebb autótúráján, Lillafüred és Eger között, közbeiktatott gyalogtúrával.

A túrák utáni kiéhezetség volt az oka, hogy a gondosan megtervezett útvonal az indulásnál megváltozott; irány ugyan a Bükk, de a Mátrán át. Gyöngyöستől fel a Galyatető-Parád-sasvár elágazáson le Parádfüredre, ott meg kellett inni a hagyományos feketét a kitűnő cukrászdában, majd a még mindig elég keserves úton — mikor hozzák már rendbe — Parádfüredről Egerbe vezetett az út. Hiába, a mátrai út szépsége mindenért kárpót, az időjárásért is. Igaz, közben bekukkantottunk — s ezt ajánljuk, aki még nem ismeri — a Mátrafüred-Galyatetői elágazás között a sástói autós-campingbe. A pompás hegyi tó, kis romantikus szigeteivel elragadó, s a csónakázási, horgászási lehetőség vátozatos kiegészítői a campingprogramnak.

Egerben jelöltük ki az első nap szálláshelyét, mert eléggé eltelt az idő, Sástón is, Parádfüredön is, Egerben is mindig van látnivaló, akár hányszor jár ott az ember. Az Idegenforgalmi Hivatal turistaháza, a Mikszáth-regény Buttler háza kitűnő szálláshely és olcsó.

Korai lefekvés után korai indulással, kis karavánunk Felnémet-Szilvasvárad irányban indult. Magát az utat pártfogásába vehetnek már jobban akiket illet, ha már a természet olyan bőkezűséggel keretezte környezetét. Felnémetnél hagyjuk el a „Berava” motorkerékpárgyárat, hogy a romantikus hegyifalun Szarvaskőn, majd Monosbélén át elérjük Belpátfalvát. A Bélkő (816 m) tövében járunk, a község határában érdemes megnézni a XIII. sz.-i építészet jelentős emlékét, a román stílusú egykori ciszterci apátság templomot.

Néhány km-nyi út után már a Bükk legvadregényesebb völgyében, a Szalajkavölgyben járunk. Mennyit lehetne itt barangolni, külön úticélként érdemes idejönni. A pisztrángos tó, kis vizesések, kirándulás az Istállóskőre (959 m), a Gerennavár felé vezető turista-szerpentinek csodálatosan szép élménye, mind megannyi változatos, szép program. Mintegy

A Bélkő és a tó
(Ifj. Csász István felv.)

húsz km után, elhagyva a jávorkúti üdülőt, már a Garadna völgyében járunk. A Garadna patak völgyében állunk meg néhány percre az újmaszai őskohónál, fontos ipari műemlékünkönél, ahol hajdan Fazzola Henrik, a kovácsolóművész dolgozott. Innen 3 km már csak Lillafüred, bükki kirándulásunk központja.

Akik csak sétálgatni vagy kisebb kirándulást kívánnak tenni, igazán bő alkalom van itt erre. Kissé nagyobb gyalogtúránál közelítsük meg a Háromkúti völgyet, s onnan járjuk be a Szentléleki völgy — Herman Ottó turistaház — Látókövek — Örvénykő Köpüskő — Barátságkert — Garadna felejthetetlenül szép és vadregényes turistaútjait (turistaöltözet!). Az ezerarcú Bükk ezernyi meglepetést tartogat változatos tájain, maradandó élményeket kínál, s számtalan fotólehetőséget.

Jól esik a pihenés Lillafüreden, ahonnan majd folytatjuk autós kirándulásunkat most a 22 sz. úton a Szinva völgyében, s Lustavölgy szurdokai felé, hogy a Lillafüred—Eger között kanyargó végtelennek tűnő szerpentineken élvezzük az autótúra örömeit. A Szinva forrás—Hollóstetői menedékház — Répáshutai elágazás (a balra ágazó út a községbe vezet) után a Magas Bükk déli oldalában kanyarg a szerpentin. Nem rossz

vezetői iskola ez, sőt jó továbbképző. Ügyeljünk mindvégig s főként a kanyaroknál, amikkel szép számmal találkozunk, s mindig számítsunk arra, hogy szembejövő forgalom is van! Tamás kútja után érkezünk a Barátvölgybe, amely a karthauzi barátok XIV. sz.-i kolostorának romjait és nevét örize meg az utók számára.

Felnémeten keresztül érkezünk ismét Egerbe, ahonnan most már Kerecsenden át térünk rá a 3-as számú, hazafelé vezető útra Kápolna—Gyöngyös irányában.

Végül egy vallomás: csak azoknak sikerül ezt a túrát kétnaposra ütemezni, akik már jártak erre. Akik először indulnak erre a turistaélményekben, tájszépségekben és látnivalókban annyira zsúfolt és bővelkedő kirándulásra — tervezzék inkább háromnaposra. Akkor sem lehet másként búcsúzni a Bükkötől, mint: a viszontlátásra!

Szinyai Jenő

AZ AUTÓKLUB ÉS A VASAS TE AUTÓSZAKOSZTÁLY KIRÁNDULÁSAI

Július 7—8. kétnapos kirándulás Szegedre. Ez alkalommal az autótúra résztvevői megtekintik a Szegedi Fehértő természetvédelmi területet, a védett madárvilág nemzetközi híru szegedkörnyéki hazáját.

A szervező bizottság ezenkívül kirándulásokat szervez Debrecen—Hortobágyra és Sopronba, előzetes jelentkezés alapján, később meghirdetésre kerülő végleges időpontban. A kirándulások iránt érdeklődők előzetes jelentkezését az Autóklub titkársága jegyzi elő.

Felhívjuk a figyelmet, hogy augusztusban a Szegedi Szabadtéri Játékokra az Autóklub autós kirándulást szervez. Előzetes igénylés az Autóklubban.

VERSENYEKRŐL

AMIRŐL BESZÉLNEK...

Még ma is lépten-nyomon szó esik a versenyekkel kapcsolatban a futásról. Az is tapasztalható, hogy ebben a kérdésben elég sok fogalomzavarral találkozhatunk. Nem szándékozom az előforduló félreértések részletes szóhasználati és értelmezési magyarázatába merülni, azonban már előljáróban felhívom a figyelmet arra, hogy a **versenyrendezés** és a **versenyzés** fogalmának összekeverése jelenti az elsőszámú félreértést. Mindkét kérdést külön-külön kell vizsgálni.

Először is tisztán kell látni azt, hogy **egy adott verseny futó- vagy nemfutóverseny jellegét kizárólag a rendezéstechnika körülményei döntenek el.** Ha a rendezőbírák a terepadottságokat a tájékozdási feladatok minél jobb érvényesítése irányában használják ki és az ellenőrzőpontok közlelébejutás tájékozdási problémát okoz, akkor már eleve nem beszélhetünk futóversenyéről — hiszen köztudomású, hogy a futóversenyeken nincsenek tájékozdási problémák — hanem tájékozdási versenyéről. Ha áttekintjük a hazai tájékozdási versenyrendezés technikájának fejlődését 1935. évtől napjainkig, akkor az, aki megfelelő tárgyi ismeretekkel rendelkezik, semmiképpen sem mondhatja, hogy a rendezéstechnika iránya a futóversenyek felé halad.

Milyen változások történtek? A rendezéstechnika oldaláról nézve az egyik legjelentősebb változásnak tartom a bemérések pontosságának az általános javulását, a másiknak pedig azt, hogy a régebben szokásos enyhén szólva „buktatók” (sok esetben az utasítással és a térképhibák kihasználásával üzött kereső játékok) és a „dzsungelpontok” (bozót közé vagy forrás odújába rejtett ellenőrző táblák stb.) megszűntek. Az említett versenyrendezési módszer ellen — miután a sportszerű szemléletnek ellentmondott — a versenyzők és versenybírák egyaránt tiltakoztak. Ezzel kapcsolatban az a helyzet ma, hogy a rendezőbírák nagyobb része

lépést tud tartani a fejlődéssel, a kisebb része azonban nem. A helyes rendezéstechnika a gyakorlatban úgy jelentkezik, hogy a logikai buktatókkal és bozótpontokkal megadni vélt tájékozdási feladat helyett tudnak adni — az ellenőrzőtáblák szabályszerű elhelyezése és láthatósága mellett is — valódi tájékozdási feladatokat (1. sz. ábra). Olyan tereppontokat választanak ki, amelyeknek a közlelébejutás jelenti a tájékozdási feladatot és nem az ellenőrzőtábla keresgélése a bozótban. Alkik ezzel a követelménnyel nem tudnak megbirkózni, azok rendeznek néha általában elégedetlenséget kiváltó futóverseny jellegű versenyeket, amelyekben a tájékozdási tudás csak jelentéktelen mértékben szükséges (2. sz. ábra). A rendezvények túlnyomó többsége nem ilyen.

Honnan táplálkozik mégis az a vélemény, hogy általában a „versenyzés iránya”, amelybe a rendezést is tévesen beleértik, a futóverseny felé halad? Három forrás táplálja ezt. Az egyik a szakismeretek fejlesztésében elmaradott néhány versenybíró előbb ismertett **hibás rendezési módszere.** A másik a külső szemlélőnek **csak a látásra alapított észlelése** — aki a látott verseny feladatait és felépítését nem ismeri, így semmi más nem lát a versenyből, csak azt, hogy a versenyzők a terepen futnak. Ebből a szempontból megítélve soha sem mutatott más képet a tájékozdási verseny, mert a versenyzők mindig olyan gyorsan haladtak, ahogy erjükből tellett. Változásról tehát a verseny külső megjelenése alapján nem beszélhetünk. A harmadik pedig a **versenyzők tájékozdási tudásának és fizikai teljesítőképességének, gyorsaságának a rohamos fejlődése.** Mindig többen lesznek, akik a többi sportokhoz hasonlóan rendszeres — elméleti és fizikai — edzésekkel készülnek fel a versenyekre, s előbb-utóbb tökéletes tájékozdási tudásra tesznek szert.

Az a helyes, ha kivétel nélkül minden versenyző edz. Képezi magát elméleti tudás tekintetében és rend-

szeres edzéssel fokozza fizikai teljesítőképességét. Ez a versenyszerű sportolás értelme és célja.

A rendezőbírák pedig soha ne térjenek le arról az elvről, hogy a versenypálya felépítésében a tájékozdási elem — a verseny fokozatának megfelelően — a legmesszebbmenően érvényesüljön. A bemérőbíróknak mindenkor legegyszerűbben a szeme előtt, hogy **tájékozdási versenyt** rendez és nem bújócskát, sem futóversenyt. Ezen a módon előbb-utóbb el lehet osztalni azokat a félreértéseket, amelyekkel még mindig találkozhatunk.

Szász Károly

Befejeződött a Budapesti Női Tájékozdási Bajnokság

A régi riválisok nagy küzdelmél hozta az I. osztályú bajnokság. A MAFC és a Bp. Pedagógus mind a három fordulón keresztül külön versenyt vívott egymással. Az első forduló a Vadas-kert — Hármashatárhegy környékén a mgyetemisták győzelmét hozta. A második fordulóban, a Ságvári-menedékház — Dömörkapu vidékén a Pedagógus-lányok óriási lelkesedéssel behozták hátrányukat. A harmadik forduló Torbágyon került lebonyolításra. A versenytáv közepéig úgy látszott, hogy a MAFC-nak sikerül megvédenie bajnokságát, azonban ekkor elvesztették a versenyoktarkon-jukat! Ez azután megpecsételte sorsukat, mert a kereséssel töltött időt már nem tudták behozni.

Eredmények: 1. Bp. Pedagógus (Cser, Györy, Monzspart, Sárfalvi) 9 hely. pont. 2. MAFC 13 hp. 3. BEAC 18 hp. 4. Bp. Spartacus 31 hp. 5. Bp. Lokomotív 36 hp. 6. Tipográfia 38 hp. 7. Vörös Meteor 38 hp. 8. Vasas Dinamó 42 hp. 9. Bp. Honvéd 43 hp. 10. Törekvés 60 hp.

A II. osztályú bajnokságot párhuzamosan rendezték meg. Eredmények: 1. Bp. Pedagógus 7 hp. 2. Postás 8 hp. 3. Vasas Dinamó 11 hp.

A versenybírók dicséretre méltó munkát végeztek, azonban a jövőben több gondot kell fordítani a szállások megszervezésére, a kulturált elhelyezésre.

A balatoni versenyek elé

Teljes erővel megkezdődtek a balatoni tájékozdási versenyek előkészületei.

A Nemzetközi Balaton Kupa versenyt a Magyar Természetbarát Szövetség rendezi. A baráti országok válogatott csapatain kívül részt vesznek előreláthatólag Svédország és Dánia legjobbjai is.

A Vasutas Kupa I. osztályú egyéni csapatversenyt a Lokomotív TE, a Balatoni Kupa II. és III. osztályú férfi, a női és az ifjúsági versenyeket a Veszprém megyei Természetbarát Szövetség rendezi.

Az összes kategóriák versenye augusztus 19-én kerül lebonyolításra. A versenytérp változatos és érdekes sporttelményt ígér a résztvevőknek. A versenyzők egy balatonparti capingben saját sátorban szállásolnak.

A Börös TE a Zsiroshelyen tartotta harmadik szakmai csapatbajnokságát, TIZ

Tájékozódás, vagy futóverseny?

A Nemzetközi Tájékozódási Sportszövetség dániai tanfolyamáról

Mint már hírt adtunk róla, Soltész Béla, a válogatott keret vezetője május 1—6. között a dániai Vejleben részt vett az IOF nemzetközi tanfolyamán. A nemzetközi szövetség azal a céllal rendezte a kurzust, hogy a középeurópai tagszövetségek szakemberei megismerkedhessenek az északi államokban kialakult rendezési elvekkel és módszerekkel.

— Igen fontos eredménynek tartom — mondotta Soltész Béla —, hogy lezárhatjuk a többéves hazai vitát: tájékozódási-, vagy futóverseny-e az északi államok „Orientierungslauf”-ja? A válasz teljesen egyértelmű: tájékozódási, mégpedig a javából.

— Csupán két jellemző mondat a tananyagból: „A bemérőbíró egyik fő feladata a versenyzőket *térképolvasásra* és *gondolkodásra* kényszeríteni. Minél gyakorabban készíteti tehát a versenyzőt *megállásra*, annál jobb az útvonal.”

— Az elméletet a gyakorlatban is alkalmam volt kipróbálni az V. 6-án megrendezett „Bjaergibet 1962” nemzetközi tájékozódási versenyen, a tanfolyam összes részvevőjével. A versenyen is ugyanazt állapítottam meg: nehéz tájékozódási feladatokat adnak, korrekten bemért pontokkal. Meggyőződésem, hogy a korrekst meg-

adások tekintetében — ami versenyágunkban a sportszerűséget is jelenti — szintén van tanulnivalónk az északiaktól. Versenyrendezői gyakorlatuk olyan alapelveken nyugszik, melyek csak a hazainál hosszabb fejlődés alapján alakulhattak ki.

A Szövetség a dániai tapasztalatokat — többek között — versenybíró-továbbképző tanfolyamon kívánja hasznosítani.

Start előtti gyülekezőhely a „Bjaergibet 1962” versenyen. Az indítóbíró a versenyzőket innen szólítja egyenként a starthelyre, melyet kötelező úgy telepíteni, hogy a még várakozó versenyzők ne láthassák merre indul a pálya

Börös T. E. országos csapatbajnokság (Kiss Margit felv.)

osztály 3X2 fős csapata vívott izgalmas váltóversenyt a bajnoki címért.

Mazura Károly emlékverseny

Szilvásvárad környékén rendezte meg a Vasas TE özdi osztálya a tragikus hirtelenséggel elhunyt özdi sportoló emlékére alapított tájékozódási versenyt. **Eredmények:** I. o. egyéni: 1. Skerletz (Bp. Honvéd) 1:32:40. 2. Nyári (Bp. Vörös Meteor) 1:41:00 3. Czenthe (Egri Spartacus) 1:44:00. Csapat. 1. Bp. Vörös Meteor (Forrai—Nyári) 3:50:00. 2. Bp. Honvéd 3:50:10. 3. MAFC 4:08:50. II. o.: 1. DVTK (Gulyás, Bozsik, Tapasztó, Kóhalmi). 2. Szolnoki Lokomotív. 3. Rudabányai Bányász. Ifjúsági oszt.: 1. Borsodnádasi Vasas (Murgács, Murányi, Ersek). 2. Diósgyőri Vasas. 3. Egri Spartacus.

Az idei „Mátra Kupa” amelyet az Orvos EÜ TE Mátra Klub osztálya rendezett a Gyöngyösorszi—Tóhegyes—Aranybányaház körzetben, az idei év talán legszebben rendezett versenye volt. Az igen nehéz tájékozódási feladatokat nyújtó versenyen az egyre jobb formába lendülő Skerletz győzött.

Eredmények: 1. Skerletz (Bp. Honvéd) 1:49:05. 2. Kamarás (UVATERV) 1:51:25. 3. Kovács (Bp. Pedagógus) 1:55:22. Csapatban 1. Bp. Honvéd I. (Skerletz, Thieling). 2. UVATERV. 3. BEAC. II. oszt.: 1. Vasas, Ganz Mávag. 2. Bp. Spartacus. 3. Belpátfalvai Építők. Ifjúsági osztály: 1. Bp. Lokomotív. 2. HTE Katona Gy. oszt. 3. Bp. Spartacus.

Püspökszilágy község környékén a Cserhát hegységben rendezték 114 induló részvételével a Vörösmarty Kupa ifjúsági tájékozódási versenyt. **Eredmények:** 8-szerezett egyéniben 1. Forrai (Bp. Vörös Meteor) 7 hp. 2. Meszter (Bp. Pedagógus) 7 hp. 3. Bódy (MAFC) 9 hp. Csapatban 1. MAFC, (Haris, Bódy, Erdős), 3 hp. 2. Bp. Pedagógus. 3. Bp. Vörös Meteor.

Nagy érdeklődés mellett rendezte meg a Vörös Csillag Traktor Osztály első versenyét. A Tahí környékén rendezett vetélkedésen sokan kedvet kaptak a tájékozódási versenyekhez.

A KATE első „Petőfi” tájékozódási versenye

A KATE, az ország területét három részre tagolva tartja a „Petőfi” természetjáró tájékozódási versenyeit. A versenyek három fordulóak és négy fős vegyes csapatok versenyezhetnek. Mindegyik csoportban, a vidéki osztályokon kívül, budapesti osztályok is szerepelnek. Az első csoport első versenyét a Bükkben, Várkút céllal, húsz csapat részvételével tartották meg. A fele vidéki csapat volt.

A gyakorlati tájékozódáson kívül a versenyzőknek tanúságot kellett tenniük elméleti ismeretből, így tájékozódásból, elsősegélynyújtásból, turista-történelemből, állat- és növénytanból. Sátrát is kellett verniük.

A jólsikerült versenyen első helyen Miskolc III. csapata, második helyen az Országház II. csapata, harmadik helyen az Országház I. csapata végzett.

dr. Fazekas Gábor

Az öreg fa árnyékában...

Sok minden játszott közre abban, hogy erőben, egészségben éltem meg idén a 65. születésnapomat — júniusban. (A napját nem közlöm, mert minek okoznak felesleges postaköltséget olvasóimnak?)

Az idei május néhány igazán szép napsütéses napja joggal biztatott fel egy rövid dunaparti táborozásra. A kétnapos júniusi campingezésre csakhamar megadtam az engedélyt magamnak. Ki gondolta volna, hogy a grönlandi szél keresztülhúzza számításomat. Sőt közelebbi ismeretséget akar kötni velem.

Ideális szélcsendes időben — napsütésben — vertem fel sátram. Kényelmesen ingadoztam, hogy a kiválasztott fa vastagabb vagy fiatalabb ágára helyezzem-e sátram felfüggesztési pontját. Mindig is szerettem a fiatalokat, így a fiatal ág mellett döntöttem. Kissé hajlékonynak, de nagyon erősnek és rugalmasnak ítélem meg. A gondos választás nagyon szerencsésnek bizonyult, mert idej első campingézem első éjszakáján az a bizonyos grönlandi szél, mely

mint egy betörő, alattomosan lepett meg, alapos próbára tette idegeimet és a fa erejét, melynek aljában szerényen húzódtam meg sátram. Egy erős roham forgácsként törte szét a vastagabb ágakat, a földre zuhanó lombozat azonban megakadályozta a törzsből közvetlen kinőtt ágak lezuhanását. „Jó az öreg fa árnyékában megpihenni”, — ha „nem zörög a haraszt.”

Mondanom se kell, hogy csakhamar sátorbontásra került a sor. Júniusban miért pont a grönlandi szélről kell nekem náthát kapni?

Barbi Erik

Sátram erősebb volt a grönlandi szélnél

Három aranyjelvény és ami ezzel kapcsolatos

Lehet, hogy néhány év múlva természetes lesz, hogy a természetbarát mozgalom sok újabb aranyjelvényes Kilián-résztvevővel rendelkezik. De ma még nem tartunk ott, hogy a Vörös Meteor T. E. székesfehérvári osztálya három tagjának teljesítményét szó nélkül hagyjuk.

Csiki Gyula, Ditmár Károly és Németh Gyula aranyjelvényes teljesítménye példa arra, hogy a Kilián testnevelési mozgalomban természetjárók is elérhetik a legmagasabb jelvény-fokozatot. Irunk az aranyjelvényesekről, de nem az a célunk, hogy sztárokat faragjunk belőlük. Ha teljesítményüket ebben a formában értékelnénk, ellentétbe kerülne a Kilián testnevelési mozgalom szellemével, de önmagunkkal is. Azt is tudjuk, hogy nem minden természetbarát képes az aranyjelvényt megszerezni, aki a Kilián testnevelési mozgalomban részt vesz.

Más a helyzet az osztályok és egyesületek vezetőivel, akik számára — ha a funkciót elvállalták — igenis kötelező, hogy a Kilián mozgalmat szervezzék és a résztvevők számára biztosítsák a pontok gyűjtésének lehetőségét. Nem lehet akadály, hogy a mozgalom szabályzata nem teszi lehetővé egy sportágban — jelen esetben a vándorsportokban — a jelvények megszerzését. A vezetőségek, a székesfehérvári példából kiindulva beszéljék meg, hogy a résztvevők a TST, vagy üzemük alapfokú versenyein, bajnokságain elindulhassanak.

— Először csak 20 igazolványt igényeltünk, de a múlt év végére már 35 sporttársunk bekapcsolódott a Kilián testnevelési mozgalomba — írja levelében a Vörös Meteor T. E. székesfehérvári osztályának elnöke. A siker tehát nem a véletlen szülte és nem olyan módszerek, melyek kizárólag a székesfehérváriaknak állnak rendelkezésükre. Télen sakk-, teke-, asztalitenisz- és úszóversenyeket rendeztek, ezzel tudták a többi sportágban való részvételt biztosítani. Állítjuk, hogy az úszáson kívül, mindezen lehetőségek a természetbarát osztályok számára az ország egész területén biztosítva vannak.

Úgy érezzük, hogy hiba lenne részünkről, ha a Kilián testnevelési mozgalom szervezését elhanyagolnánk, ha nem hívnánk fel osztályaink és egyesületeink figyelmét a mozgalom fontosságára. És ha kell, a jövőben még sokszor szót emelünk ebben az ügyben, mert azt akarjuk, hogy a természetbarát mozgalom egésze is magáévá tegye a Kilián mozgalom szép célkitűzéseit.

Léwáld György

Készül a magyar barlangkataszter

Nagy vállalkozásba kezdtek a magyar barlangkutatók. A Kinizsi Természetbarát Egyesület Barlangkutató Szakosztályának kezdeményezésére az elkövetkezendő 2—3 év alatt szeretnék feldolgozni hazánk összes barlangjait, jelentősebb karsztjelenségeit (a nagyobb víznyelőket stb.). A feladat méreteire jellemző, hogy mintegy 2000—2500 természeti objektumot kell felkeresni (részben felkutatni), térképezni, lefényképezni és tudományosan feldolgozni. A munkákat a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Dokumentációs Szakbizottsága fogja össze és irányítja (Címe: Budapest, VI., Gorkij fasor 46/48.).

A mozgalmat elindító Kinizsi szakosztály brigádjai a közelmúltban az Északi-Bakonyt portyázták végig. Gondosan felkészültek a feladat végrehajtására: alaposan tanulmányozták a terület geológiai és hidrológiai adottságait, az itteni barlangokra vonatkozó eddigi irodalmat. Az előkészítő munka során nagy segítségükre volt dr. Bertalan Károly geológus, a Bakony régi ismerője, a hazai barlangok kataszterének és bibliográfiájának specialista. A terepen hasznos útmutatásokat kaptak a helyi lakosságtól, elsősorban erdészeketől, vadászoktól. A siker nem maradt el: a terepbejárás során 13 olyan barlangot találtak, amelyek eddig nem szerepeltek az irodalomban. További 11 barlangra vonatkozóan kiegészítő adatokat gyűjtöttek. Valamennyi felkeresett barlangról térképet készítettek, bejáratukat és belső részeit fényképeken örökítették meg. A terepbejárás során felkutatottak 27 víznyelőt is.

A Gerenc-völgy egyik víznyelője az Északi Bakonyban (Balázs felv.)

A Magyar Természetbarát Szövetségbe tömörült több tízezernyi természetbarát sok segítséget tudna nyújtani a magyar barlangkutatók kisebb táborának, ha a túraútvonalukba eső barlangokról (főleg a kevésbé ismertekről) rövid leírást, fényképet és térképvázlatot készítenének. A komolyan érdeklődő szakosztályok részére egy-egy adatgyűjtő nyomtatványokat (ún. szpeleográfiai terepnaplót) is szívesen küld a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat.

—s—

nyári napok - nyári örömök

Női kartonruha, több színben	130 Ft-tól 160 Ft-ig
Kismama-ruha kartonból különböző színekben	140 Ft-tól 170 Ft-ig
Leányka kartonruha 6-os méret	57,90 Ft

KAPHATÓ: ÁLLAMI ÉS SZÖVETKEZETI ÁRUHÁZAKBAN ÉS SZAKBOLTOKBAN

Az olvadók útja

Jobb közlekedést
a Pünkösdfürdőn túli területre

A vízituristák, természetkedvelők jelentős számát érinti a 34-es busz közlekedése. Ebben a viszonylatban általában csak Pünkösdfürdőig közlekedik a busz, csupán május közepétől szeptemberig szombaton déltől, vasárnap pedig egész nap megy ki a Fővárosi Tanács üdülőjén túli nyári végállomásig.

Pünkösdfürdőtől a főváros közigazgatási határáig, sőt ezen is túl számos üdülő van és így teljesen érthetetlen, hogy miért kell az erre igyekvőknek több mint másfél kilométer hosszú utat gyalogni, annak ellenére, hogy az út kitérően ki van építve, s így a közlekedés meghosszabbításának ilyen akadálya nincs. Súlyosbítja a helyzetet az is, hogy a HEV békásmegyeren a téglagyári megálló megszűntette és így HEV-vel is csak hosszabb gyaloglás után lehet a területet elérni.

Ha van út, akkor a nyári hónapokban a hét minden napján legyen a Pünkösdfürdőn túl is közlekedés, mert utasigény erre van. A nyári végállomáson pedig létesítsenek beszálló végállomást, mert vasárnapként állandó a felzúdulás, botrán amialt, hogy a Pünkösdfürdőtől utasokkal teli buszok futnak be ide és a várakozók tömegéből csak néhányan tudnak felszállni.

A Fővárosi Autóbuszüzemnél Hatvanger Istvánt, a forgalmi osztály vezetőjét kérdeztük meg ez ügyben, aki a következőket mondta:

— A Pünkösdfürdőn túli közlekedés kiterjesztéséhez a Fővárosi Tanács Közlekedési Igazgatóságának engedélyre szükség van. Ha ilyen irányú kérelem beérkezik, úgy ezt az Autóbusz üzem megfelelő javaslattal továbbítja. A beszálló végállomás létesítésének nincs akadálya, ez minden további nélkül elintézhető.

A kérelmet a cikk megírásával tulajdonképpen már át is adtuk. Vizsgálják meg az előadottakat, végezzenek utas-számlálást, főleg hallgassák meg az e területen levő üdülők vezetőinek véleményét, de intézkedjenek minél gyorsabban, mert a nyár itt van, és a vízituristák, kirándulók szeretnének kevesebb fáradtsággal és bosszúsággal a Pünkösdfürdőn túl is közlekedni.

Elkészült a Meteor-forrás

Új forrás a Bükkben

A Vörös Meteor T. E. Borsodmegyei Bizottsága Bánkúton határozatot hozott, hogy forrást foglal a Bükkben, s azt „Meteor-forrásnak” nevezi el. A határozatot tett követte: forrás-kérés, anyagbeszerzések, szállítások, munkatúrák.

A Meteor-forrás ünnepélyes felavatása június 3-án volt a Virágostó lápán. Az esős idő ellenére mintegy háromszázan jöttek el az avatásra. Ózdról külön autóbusszal hozott 60 természetjárót és a mályinkai szerpentinút parkolt, utasai szintén az avatásra jöttek. A Vörös Meteor TE elnökségét népes küldöttség képviselte, köztük: Bishitz József alelnök, Molnár Lajos, Harák Magda és Dr. Dénes György elnökségi tagok.

Murai András megyefelölő üdvözölte a megjelenteket, majd Márton Anna szavalt, Szabady József pedig a forrás építésének történetét ismertette, kiemelve Klacsmanovics Barna, Turek Ferenc, Fodor János és Szabady Levente önzetlen munkáját. Köszönetét fejezte ki mindazoknak, akik a forrás építéséhez hozzájárultak.

Az avató beszédet Molnár Lajos mondta el, aki átadta a forrást a Borsodmegyei Természetbarát Szövetségnek.

A Megyei Szövetség részéről Peske István, a Szövetség elnöke vette át a forrást. A Magyar Természetbarát Szövetség nevében Szántó Gyula beszélt, s örömeinek adott kifejezést, hogy a Bükkben új forrás létesült.

Harák Magda szervező titkár Szabady József építésvezetőnek a VMTE Elnöksége által adományozott „Jó munkáért” jelvényt adott át.

Sz. J.

MUNKATÚRÁN

A Vörös Csillag Traktorgyár Traktor-osztály 10 tagja a Vasas TE felhívására a balatonöszödi táborhelyen munkatúrán vett részt. Munkájukkal hozzájárultak, hogy a múlt évben is nagy sikerrel megrendezett Vasas-táborban az idén is kultúrát körülmények között pihenhessenek a táborozók.

Torma Imre

„Magyarhoni Természetbarát” a turisták 100 év előtti lapja

A Pesti Napló 1858-ban előfizetői részére albumot adott ki, melyben sok egyéb között az akkori magyar időszak sajtójáról is tájékoztatta olvasóit.

Az albumból megtudjuk: 43 lap jelent meg és ebből három, hetenként hatszor A három lap a Pesti Napló, Budapesti Hírlap és a Hölgyfutár. A többi lapok általában hetenként, néhány pedig még ritkábban jelent meg.

A 43 lap közül tizenkettő volt folyóirat és ezek között van a „Magyarhoni természetbarát” — az első magyar turista szaklap. Kéthavonként jelent meg Nyitrán. Szerkesztői és kiadói dr. Nagy József és Láng Adolf voltak. A lapot Komáromban nyomták.

Abban az időben a lapokat kizárólag az előfizetők tartották fenn, tehát a turisták száznegy évvel ezelőtt el-tartották őslapunkat, a Magyarhoni Természetbarátot.

O. M.

Nyári
pihenés,
szórakozás
a turistaházakban!

TURISTAHÁZAK:

a Budai, Pilis, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékein és a Mecsek hegységben.

KELLEMES * KÉNYELMES

Érdeklődés:

A TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALATNÁL

Budapest, VII. Lenin körút 55.

Telefon: 224-230, 224-412

Az esős, hideg idő ellenére is szép számú közönség jött el az ünnepségre

Sétára indultunk Dobogókőn feleségemmel, nyakamban ott lóg az elmaradhatatlan fényképezőgép. Rövid tanakodás, azután neki az erdő sűrűjének. Ez ugyan kultúrhely, de azért hátha akad valami lekapni való.

Pár perces csörtetés a hozótban, és máris elénk tűnik egy szép, füves tisztás. Lépteink zajára nagy bakugrásokkal iramodik el egy tapsifüles. Csak menjen a jámbor — nevetek rajta, de ebben a pillanat-

ban feleségem elkapja a karomat. A tisztás túlsó részén lassan szétnyílnak a bokrok és egy kecses kis őzike léptet ki közülük. Szinte idehallom, amint beleszimatom a párás levegőbe, majd nyugodtan letelepedni kezd. A távolság vagy 20 méter, a megvilágítás sem a legjobb, de azért egy felvételt megkockáztatok, hátha sikerül.

Az őzike nyugodtan eszeget tovább, én pedig jelbeszéddel mutogatom feleségemnek, hogy jó lenne kö-

zelebb menni. — Eredj! — mutatja ő és én nagy óvatosan megindulok, felhasználva minden bokrot és fatörzset, — amikor visszafelek, látom, hogy feleségem jóízűen mosolyog rajtam.

Már csak 10—12 méterre vagyok, tovább nem próbálkozom, hanem exponálok. A gép finom csettenését túlhangsúlyos tartom, de az őz nyugodtan letelepszik, bár pont a felvétel pillanatában kapta fel a fejét.

És most megszáll a vakmerőség ördöge. Eddig minden jól ment, de mi lenne, ha közelebb mennek? Legfeljebb elszalad. Megindulok. A fronton szerzett tapasztalatomat felhasználva, igazi felderítő, vagy inkább partizán módon csúszom mind közelebb. Ott vagyok alig négy méterre a kis jószágától, előre látom, hogyan fog majd menekülni az exponálás zajára.

Felvétel! A pillanatár halk nesztét ágyúörgésnek hallom. Az őzike felnéz, azután nyugodtan odasétál hozzám, és talán megérezve zsebemben az almát, bökdödni kezd az orrával.

Másnap megtudtuk, hogy modellünk a szomszéd üdülő Bambi nevű, szelídített őzikeje volt.

Peszky Ádám

A DUNA-KANYAR MENTÉN

VIZSZINTES: 1. A Visegrádi-hg. 378 m magas, turistaházáról ismert hegye. Szép kilátás nyílik innen a Visegrádi szorosra. Kedvelt kirándulohely. 10. Üdülöhely a Duna-kanyarban, a Börzsöny lábánál. 18. Férfinév. 19. Üdülöhely a Duna mellett. Gyulai Pál és Mórca Zsigmond kedvelt pihenőhelye. 21. A „Halálhajó” írója. 23. Babból készült étel. 24. Nagy és széles levelű gyomnövény. 26. Sokba kerül. 27. A főzés fontos kelléke. 29. Község Tolna megyében (1848. okt. 3-án magyar győzelemmel végződött csata volt itt). 30. A Duna-kanyar egyik gyöngyszeme. Barokk emlékeiről nevezetes. 32. A vizsály istennője. 33. A labdarúgóbajnokság I. osztályában 1940-ig szerepelt csapat. 34. Japán váltópénz. 38. SRM. 37. A Nemzeti Színház művésznője. 39. Tíz — anagrammja. 40. EZ. 41. Fával, bokorral benőtt füves terület. 42. A Duna egyik kis mellékveze a szentendrei oldalon. 45. Számár beszéd. 46. A pintyek családjába tartozó madárnem. 49. Község Vas megyében. 50. Meglők, oldalba taszít. 52. A természetben való tájékozódást elősegítő irányok. 53. Sütő — a háziassz-

zony szavával. 55. Csuk. 56. Egy-két esztendő. 59. Veszteség. 60. Csak oxigén tartalmú környezetben fejlődő baktériumok. 62. Emlékezetéből eltávolított. 64. Kötőtű. 66. Kedves kis község a Kis-Duna partján kedvelt üdülöhely (a 7-ik kocka „GY”). 69. A hegedű is ilyen hangszer. 70. Rag, -ra, párja. 71. Belélegez. 73. Az egyik téli sportot üzi. 74. Gyógyital. 76. Szelet — németül. 77. ... gyűlés (rögtönzött, rövid gyűlés). 78. Muzsika. 80. Az egyik német névelő. 81. Bajtől, pusztulástól megszabadítja. 83. Kitalált történet. 84. A szerelmi költészet műzsája. 86. Neves olasz színműíró (Két úr szolgálja). 88. Semmit sem nézve, meg gondolatlanul. 89. A fényképezőgép része. 91. Az Árpádok fővárosa a Duna mellett a Kis-Alföld bejáratánál, a Pilis hegység ÉNY-i kifutói alatt, a 404 méter magas Vaskapu-hegy lábánál. 93. Nemes prém. 94. A Szentendrei-sziget utolsó községe, utána hatalmas tóként szélesedik ki a Duna. 95. A Pilis első vonulatai ölelik ezt a Duna partján fekvő kedves kis barokk várost.

FÜGGŐLEGES: 1. A függőleges 22. egyik barlangja, ahová a rege szerint a török elől egykor lakodalmas menet menekült. 2. Iratgyűjtő (névelővel). 3. A réz-, vas- és cinkszulfát közös neve. 4. A skandináv mitológia tengeri óriása. 5. Római 49. 6. Római pénzem. 7. kövek (festői mészkő sziklacsoport a Bükkben). 8. Kellemes illatú fűszernövény. 9. Angol megszólítás. 10. Anyós (régiesen). 11. Alumínium, röviden. 12. GU. 13. Minisztertanács röv. 14. ARD. 15. Ragpár. 16. Kötőanyag sajtféleség. 17. Könnyít a más helyzetén. 20. Mezőgazdasági vállalkozó az angoloknál államokban. 22. A 30. vízszintes feletti hegy (625 m), környéke kellemes kirándulási lehetőségeken bővelkedik (az utolsó kocka: „LY”). 25. Működött. 28. Románia egyik legmagasabb csúcsa (2544 m). 30. A Szepes-Gömöri-Ercheység egyik része. 31. Tengeri emlőállat. 34. A 95. vízszintes patakja, mely két részre osztja a várost. 35. Reszesrag. 37. Nehéz, fedeles üvegett hintó. 38. Felöltök. 41. A 10. etetéssére használt takarmány egynapi adagja. 43. Gyorsan, hevesen ide-oda mozgat. 44. Folyó a Tiszántúlon. 47. RGK. 48. Kör alakú. 51. Könyörög. 53. Eldöntetlen sakkjáték. 54. Összerakod, összecsukszik. 56. Hegy a vízszintes 19-nél (..... hegy). 57. Az iszákos ember jellegzetessége. 58. Partrész a Váci Duna-ágban, az egykor illegitásban dolgozó kommunisták nevezték így azt a helyet, ahová a Munkás Testvér Egyesület illegális csoportja 1922-ben költözött át; Megyeről. 60. Kiszárit. 61. Csordultig van. 62. Kő — táviratban. 63. Patak a Duna-kanyar legdélibb pontjánál. 65. Tornaszak. 67. Corneille tragédiája. 68. Balatoni község (Balaton ...). 72. Tó Finnországban. 75. Idomtalan (névelővel). 77. Hülés következtében elveszti a hangját. 79. Község Nógrád megyében. 81. Filmszínház. 82. Fehérneműje. 83. A 20. sz. egyik legnagyobb realista német írója (Thomas). 85. OSO. 86. Egész — mássalhangzó. 87. Elektromos töltéssel rendelkező atom. 90. Silbak. 91. Fonetikus betű. 92. Lásd a 13. függőlegest.

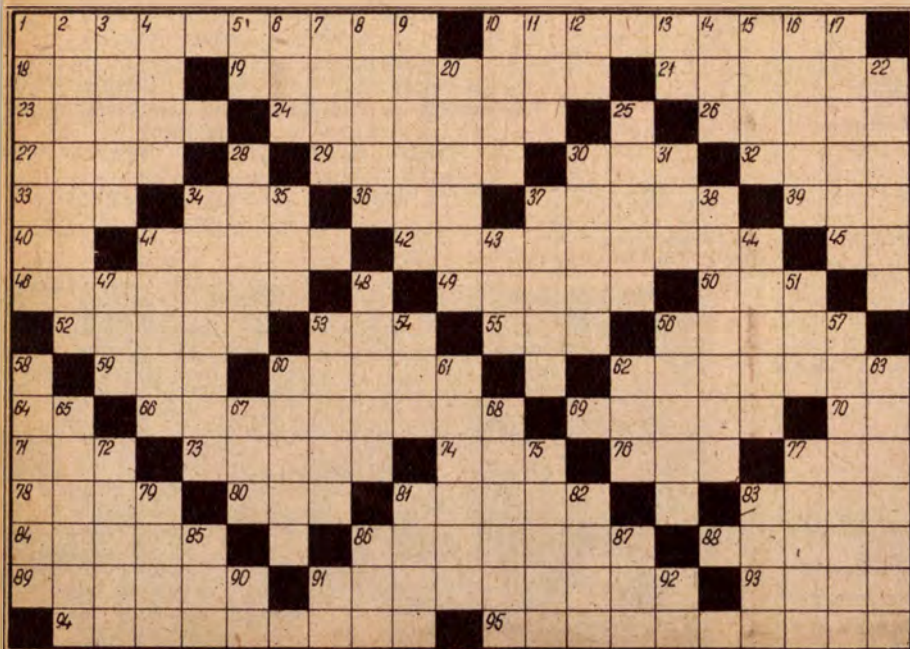
Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Határidő: július 15.

Az előző számban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Büki erdőben, hol a csíz dala szólt, Ott az én vadvirágos hazám, Kalapom mellett a gyopár kivirul, Ha megynék szombatán délután...

Könyvjutalmat nyert: Ferenczy Ferenc, Eger, Agroker V. Gál Lászlóné, Szolnok, Magyar u. 10. Vinis József, Mezőfalva, Kinizsi u. 79. Halács Hedvig, Bp. II., Gyorskocsi u. 30. Bencze Tibor, Bp. II., Széher út 12.

füstöt a vendég szeme közé fújja — kiszolgálás közben —, a másik pedig a kiszemelt áldozatnak a keleti bazárosokra jellemző erőszakkal kínálja a pogácsát, süteményt, s a kosár egyéb tartalmát. Helytelen, le kell inteni őket, mert ártanak az üzletnek, s az idegenforgalomnak.

Levelt kaptam. Nem vagyok irigy, közzéteszem, miért csak én tudjak róla?

„A történet úgy kezdődött, hogy van nekem egy öreg túrabotom, sok szép túra emléket őrző botcímkekkel. A botot mindig magammal szoktam vinni túráimra, a történet másik szereplőjével, a 10 éves Jánoskával együtt.

Egyik túránkon Jánoska elhatározta, hogy ő is gyűjteni fogja a botcímkeket és az első Mátraházán próbálta beszerezni. Sikeredt is, csak nem Mátraháza volt ráírva, hanem Ágasvár. Ez még nem volt baj, mert Ágasvárról érkezünk Mátraházára. Továbbhaladva Kékesen nem tudunk botcímkeket beszerezni, mert az árusítóhelyen éppen szünnap volt. Ez sem volt baj, mert a legközelebbi túránkon Tihanyban be tudtuk szerezni a Kékes felirátú botcímkeket is. Veszprémben kaptunk Sárospatakot, Siófokon Zsellicsét, Kecskeméten pedig Aggteleki cseppkőbarlang felirátút.

Eszrevette ezt a zűrzavart a Turistaházakat Kezelő Vállalat is és egy korszakalkotó újtással bevezette az egységes felirátú botcímkeket, és így ugyanazt vásároltuk Törökmezőn, mint amit kaphattunk volna a Mecsekben.

Mindezt én már régen elfelejtettem, de Jánoska most kapott „Kék túra” könyvet és amikor terveztük, hogy a nyáron melyik szakaszt fogjuk bejárni, huncut mosollyal megkérdezte, hogy most is Tihanyba kell-e menni, hogy Kékest bélyegezhessünk, és aggályát fejezte ki a botomra került Szováta-fürdő, Békás-szoros, meg Rahó felirátú címkek miatt.

Ekkor jöttem rá, hogy ez nekem magas.

Monostori Mihály
Vörös Meteor T. E.,
dunaújvárosi osztályvezetője

Ifjú pár — házásoknak néztem őket, amire a vita hangjából következtettem — azon veszték össze, hogy a Zsuzsi kecske-e, avagy szamar. Nem csodálom, hogy a Zsuzsi, „aki” fajtiszta szarvas, megsértődött és a Lajos-forrású turistatársadalom nagy sajnálkozására napokig nem jött elő az erdőből. Ezúton kér tőle bocsánatot az illetők helyett

Turista Pista

Új rejtvényversenyt indítunk

Augusztus 1-től Országjáró rejtvényverseny címmel, értékes díjakkal, nagy rejtvényversenyt indítunk. Kérjük olvasóinkat, figyeljék a verseny feltételeit és minél többen küldjék be a megfejtéseket. Reméljük, hogy az érdekesnek ígérkező, amellet tanulságos versenyen 6 hónapon keresztül jól szórakoznak Olvasóink.

Fogják meg, tolvaj

című rejtvényversenyünk végére értünk. A legjobb eredményt Gyöngyösi Vince, Hochmal Ferenc, Csongor Hermin, Katus László, Ruckerbauer Ferenc és dr. Zehery Miklós budapesti pályázók érték el. Nevezettek külön levélben meghívjuk, hogy a díjak sorsolásánál jelen legyenek. — Az utánuk következő legtöbb pontot elért — Boda Ferenc, Juhász Erzsébet, Páll Jakab, dr. Papp László és Székely Tamás — pályázó könyvjutalomban részesül.

A VI. forduló megfejtései:

1. Upponyi-hegység,
2. Telkibánya
3. Sopron
4. Tihany

Múlt havi számunkban

FOTOPÁLYÁZATOT

hírdettünk

június 1-től december 31-ig

Megismételjük a feltételeket:

Tárgy: a) ember a természetben,
b) állatképek.

Méret: Legalább 13×18-as, fekete-fehér, vagy színes kép.

Fenntartjuk a jogot, hogy — díjazás ellenében — a képeket közzétegyük. A beküldött képek másolatát lapoknak, vagy kiállításra csak a pályázati határidő letelte után lehet átengedni.

Beküldendő: Turista szerkesztősége, Budapest, V., Rosenberghé u. 1. címre.

Díjak: 2 díj á 500 Ft,

1 díj á 300 Ft,

1 díj á 200 Ft,

1 díj á 100 Ft.

Sok sikert kívánunk kedves Pályázóink!

Szerkesztőség

(Csik Judit felv.)

Allitólág Hajdúszoboszló fejlesztése is szerepel az öt éves tervben, ami nagyon ráfér erre a jobb sorsra érdemes fürdőre. Bizonyára sokat jelent majd a most épülő hatalmas SZOT-üdülő is, ami talán a fürdőtelep karbantartására jobban ösztönzi az illetékeseket. Jelenleg a Gambrinus szálló a „legelőkelőbb” szállója, akinek — azon kívül, hogy az érkező poros vendég az éttermen keresztül juthat csak a portára, — az a nevezetessége, hogy a sertéspörköltet közvetlenül az ólból kaphatná a vendég, ha hozzá memének nyúlni a szálló szomszédságában tanyázó sertésekhez. Am — hírek szerint — ezeknek olyan protekciójuk van, hogy nemcsak rőfögnek, de füttyülnek is, ha valaki a fürdőtörvényre hi-

vatkozik, amelyik a sertéseket „persona non grata”-nak nyilvánította a fürdőtelepeken. A képet a balkonos szobám ablakából készítettem a szomszéd udvarról, egészségügyi kulturánk és törvénytisztletünk „dicséretére”. És az illetékesek figyelmébe!

A Citadellában berendezett turistaszálló és az I. osztályú étterem kitűnő ötlet volt. És további fejlesztése feltétlenül indokolt. A szabadban levő nyári vendéglőre azonban több figyelmet kellene fordítani. Sok vendég, s köztük sok külföldi fordul meg ott, és bizony a felszolgáló pincérnők öltözéke enyhén szólva ízléstelen. De az meg egyenesen megdöbbentő, hogy egyik pincérnő a cigarettá-

Eletének 64. évében tragikus hirtelenséggel elhunyt

HAFFNER EMIL

sporttárs, a Közalkalmazottak Természetbarát Egyesülete gazdasági felelőse, a jó barát, a mindig készséges, lelkiismeretes, odaadó túsor, Igazi jó turistát vesztettünk el benne, akinek emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni.

Nagyszerű műemlék-versenyt rendezett a Közlekedési TE Kvassai technikum osztálya. A verseny a Gellért térről indult, célja a technikum épületénél volt. A Közlekedési TE osztályai közül a MALEV, a IV. Autójavító és a Kvassai technikum 9. számú csapata szerezte meg az első három helyet.

Sopronban tartják második vándorgyűlést a magyar gombászok. A vándorgyűlés időpontjában augusztus 25-től szeptember 9-ig ugyanott gombakiállítás lesz. A vándorgyűlés műsorában több előadás, kirándulás és városnéző program szerepel.

A Postás TE Helyközi Igazgatási Osztálya júniusban a budai heggyekben gombász túrákat vezetett. Túrávezetőnk Dr. Hardicsai Gábor gombászokért kérték fel. Június közepén a vacrától arborétumba látogattak el. Július elején újabb tömegesítő kirándulást szerveznek, melynek célpontja Szentendre.

Az időjárás befolyásolta a túrátervezést is. Az Építők TE MELYEPTERV Osztálya túrákírásában a felszerelést így írta elő: Optimistáknak: Fűrdőruha, Fesszisztáknak: Esőkabát, esernyő, érmelegítő, kalocsni. Előrelátóknak: Demlő.

Megszépült a Pálvölgyi turistaház. Éttermét, szobáit átfestették, berendezését kicserélték. Rendezték a turistaház környékét is. Rövidesen sor kerül a cseppkőbarlang világlátásának helyreállítására is.

Július első hetében rendezik meg „szamóca túráját” az Építők TE MELYEPTERV Osztálya. A túra Diósjenőről indul és a királyháza alvása után másnap ugyanott szállnak vonatra a résztvevők.

Az Építők TE tábora, július 20-tól augusztus 8-ig tart, a matrászentlászlói turistaházban, de a résztvevők sátorban is lakhatnak.

A Tolna megyei Természetbarát Szövetség május 1-től 1963. április 30-ig meghirdetett „Tolna megyei kupa” túráversenyére a megye szinte valamennyi természetjáró osztálya benevezett. A vetélkedésben 9 osztály 481 tagja vesz részt.

Hegymászó és barlang bizottság alakult Nógrád megyében. A Megyei Szövetség új bizottságának célja a megyében folyó hegymászó és barlangkutató tevékenység összefogása, a fiatalok képzése, szaktúrák és tanfolyamok szervezése.

Veszélyessé vált a Békó gerincén való közlekedés. A Heves megyei Természetbarát Szövetség éppen ezért az új utat a Disznós-kút érintésével a gerinc alatt vezető kőúton jelölték ki. Ezen az úton veszély nélkül lehet megközelíteni a Békónyakat.

Új menedékház épült a Hajdú-Bihar megyei Guton. A me-

nedékházat műsoros természetbarát találkozó és tájékoztató verseny keretében adták át rendeltetésének. A versenyen nógrádi és csongrád megyei csapatok is indultak. A menedékház közelében különböző típusú sátrakkal táborozási bemutatót tartottak.

Megnyitott az Orgonavirág. Megnyitotta az újjáépített és kibővített magyarkuti turistakombinatját a Turistaházakat Kezelő Vállalat. A régi épületben 14 ágyas közös szállást rendeztek be. A közelében fekvő átvett üdülő épületében 13 szobában 2, 3 és 4 ágyas különböző szobákat rendeztek be. Ugyancsak új létesítmény a most megnyitott étterem, de újabb megkezdte működését az Irma forrás melletti turista-pihenő is. A turistaház környéke nagy térségével ismételten alkalmassá vált nagyszabású találkozók, kirándulások rendezésére. A több épületből álló turista-kombinatnak „Orgonavirág” nevet adták.

Az Angelika forráshoz nemrégben rendezett megyei találkozót a Vörös Meteor TE Székesfehérvári Osztálya. A Székesfehérvári Spartacus természetjárói most ezévi munkatervükbe írták be az Angelika forrás foglalását.

A székesfehérvári Városi Tanács dolgozóit közül az első felhívásra 34-en jelentkeztek a létesülő természetbarát osztály tagjai sorába.

Győrbe indítja különvonatát szeptember 23-án a Vörös Meteor TE székesfehérvári osztálya.

A Veszprém megyei Természetbarát Szövetség május végén rendezte meg a túrávezetői tanfolyam vizsgáját. A 15 sikeres vizsgázóval együtt ezzel 39-re emelkedett a megyei képesített túrávezetők száma.

Agregátorral biztosították eddig a kisinóci turistaház villanyvilágítását. A közeljövőben ez a turistaház is a hálózati áramból kapja az áramot. A helyszíni felmérést és a tervezőmunkát társadalmi munkatársak segítségével már megkezdtek.

A természetbarát mozgalom múltját, a megyei természetbarát élet eseményeit kiállításon mutatják be az év őszén Veszprém megyében.

A Komárom megyei természetbarátok találkozójukat a Gerecsel Papréten május 6-án tartották meg. A megye tizennyolc osztályából csak egy nem képviselte magát a találkozón. A tagság egy része Kilián-túrán, a túrávezetők pedig tájékoztató versenyen vettek részt. A szép időben és jó hangulatban eltelt nap közelebb hozta egymáshoz azt a 432

személyt, akik ott együtt voltak.

A belkereskedelmi dolgozók közül mintegy 4000 szervezett természetjáró túrázik rendszeresen. Az állami áruházak természetjárói Iharos környékén készítik az útjelzéseket, a Közért dolgozó a barlangkutatásban értek el számottevő eredményeket.

A „Tanuljunk tájékozódni” c. cikksorozat folytatása technikai okokból e számunkból kimaradt, következő számunkban folytatjuk.

Egyetemi tantárgy lett a turisztika. A torinói egyetemen megnyitott a világ első turisztikai fakultása, melynek elvégzésével a turisztikai tudományok doktora címet lehet megszerezni.

Ünnepélyes keretek között nyitották meg június 10-én a Textiles TE nagyirtáspusztai turistaházat.

A Pedagógus nap alkalmából fotópályázatot hirdettek és fotókiállítást rendeztek a Pedagógus TE szegedi csoportja.

A Csongrád megyei természetjáró hetet augusztus 5-től augusztus 12-ig rendezik meg. A természetjáró események kapcsolódnak a Szegedi Szabadtéri Játékok programjához.

Háromnapos dunántúli autóbussz túrát szervezett a Pedagógus TE Bács-Kiskun megyei osztálya. A túráról készült filmet június elején mutatták be.

25 éves művész-fotói tevékenységének jubileuma alkalmából Vácon rendezték meg Pászthory Lóránt gyűjteményes tájfény kiállítását. A „25 év a természetben” jelmondatú kiállítást a Duna-kanyar Foto Clubja rendezte nagy sikerrel.

Fiatalok számára közli a Budapesti Természetbarát Szövetség ifjúsági bizottsága, hogy a nemrég létesített Ifjúsági Ügyelet az érdeklődésre való tekintettel egész nyáron át fenntartja. Minden csütörtökön délután 5-től 7-ig lehet fordulni az Ifjúsági Ügyelethez minden ifjúsági természetjáró problémáival, tanácskéréssel, panasszal.

Címlapképünk „Balaton” jeligré érkezett
Hátso borítónk: Suligár Ferenc felvétele

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő Mosonyi László. Kiadásért felel: Perlusz József a Sport-, Lapkiadó és Propaganda Vállalat igazgatója. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Rosenberg házaspár utca 1., III. emelet 316. Telefon: 123-037. Elfizethető a kiadóhivatalnál, a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ár félév 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kúkereskedelmi Vállalat.

62.791 Egyetemi Nyomda, Budapest. F. v.: Janka Gyula igazgató

A polinéz lányok illatos virágokkal tüzdellik meg hajjukat. Virág nélkül nem lépnek ki az utcára

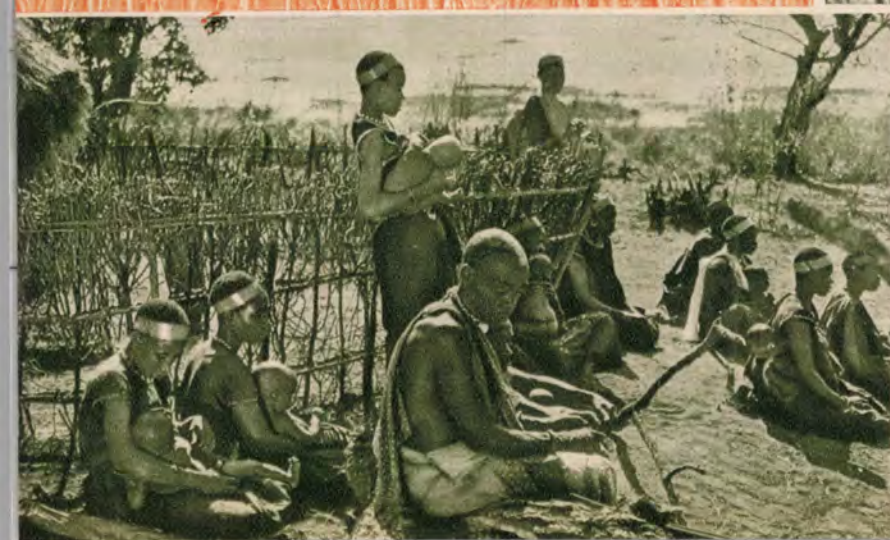
A világ legjobb lovasai a mongolok. Nemzeti ünnepeiken még ma is a hagyományos lovasbemutatókon szórakozik a közönség. 3-4 éves gyerekek már szőren ülnek meg a lovat, persze előbb — mint képünkön is látható — betörik a szilaj csikót

Krakóban, a Fő téren áll ez a rendkívül értékes, műkínészekkel zsúfolt Mária-templom, amelynek tornyait minden órában sok százan figyelik.

A tatárjárás alkalmából a toronyablakból figyelte az őr az ellenséget, s amikor meglátta az előrobogó lovascsapatokat, kürtjébe fújta. Am a harci riadót nem sokáig fújhatta, mert egy jószemű tatár keresztülnyilazta a torkát. Emlékére minden órában megfújják a kürtöket a toronyban, de a dallam megszakad. Ugyanúgy, mint annak idején. A „Haynal” meghallgatására — így hívják a trombitadallamot — kül- és belföldiek egyaránt nagy tömegben sereglenek össze Krakko piacterén, a híres Rynek-en, amelynek bázait még a XIII. században építették.

Ruandában a fehér gyarmatosítók kegyetlenül elnyomják a népet. A fiatal anyák és az öregek kunyhóik előtt várják, hogy az angol úr vadászpassziója után néhány garast dobjon „rabszolgáinak”. Nem csoda, hogy a szerencsétlen nép átlagos életkora nem haladja meg a 25 esztendőt.

Turista

A vintage photograph of a river scene. In the foreground, a man and a woman are sitting on a concrete ledge by the water's edge. The man is wearing a red shirt and the woman is wearing a red dress. They are looking towards the river. The river is surrounded by tall reeds and grasses. In the background, there are trees and a clear sky. A red banner with the word 'Turista' is in the top right corner.

1962. JÚLIUS * VIII. ÉVFOLYAM 7. SZÁM * ÁRA 3 FORINT

Turista

**A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA**

CSODÁLATOS A BALATON ÉS GYÖNYÖRŰ A FŐVÁROS

CSEH ÉS LENGYEL CSERETURISTÁK NYILATKOZNAK
MAGYARORSZÁGI ÉLMÉNYEIKRŐL

Lengyel és cseh szavak töltik be az MTK Bajza utcai klubját. Ebéd várja itt a Természetbarát Szövetség csereakciójának keretében hazánkban tartózkodó külföldi turistákat.

Hosszú volt az utazás, rászolgáltak a kiadós vendéglátásra. Tegnap még a Balaton partján kémelelték a vígasztalan felhőtakarót, ma pedig igazi, derült júliusi nap köszöntötte őket a fővárosban.

— Jó programot már tudunk csinálni, de a napsütéshez még nem értünk — szól tréfásan dr. Harsányi László, a lengyel csoport vezetője.

Gertruda Andrzejewska asszony, a lengyel delegáció vezetője azonban nem szomorkodik a párnapos esőzés miatt. Háromszor, négyszer is nekigyürkőzik, hogy végül is magyarba „törje” e rövidke mondatot: „islet a

phaprikas tsirke”.

— Csodálatos a Balaton. Sok tavat láttam már, de ennyi színt, szépséget egy víztükrön se.

— És a tihanyi levendula mezők..., a Badacsony... — szólnak közbe társai. S gyerekes örömmel sorolják nyolc napjuk újdonságait emlékeit.

— Katowiczei tanár vagyok — mutatkozik be Szejder Bogustav. — Felejthetetlen benyomásokat szereztem a magyarországi úton. Mindig ünnepélyes a hangulat az osztályban, amikor a magyar és a lengyel történelem sorsfordulóiról tanítok. Most elmondhatom diákjaimnak, hogy saját szememmel láttam Budapesten Báthory és Bem szobraikat és a róluk elnevezett utcát, teret.

— Beszélj a balatoni pincéről is! — biztatja egy kolégája.

— Egy nap kirándultunk Balatonalmádiból — kezdi Bogustav tanár. Vittük a felvevő gépet is. A Szent György hegy északra néző homlokát örökítettük meg. Azt a vonulatot, ahol a szeltek évmilliókon át oszlopsort faragtak a sziklába. Mi azt tanítjuk erről a képződményről, hogy „Nagy Orgona” néven ismeretes és a maga nemében páratlan a világon.

— Javában filmjezünk — folytatja a tanár —, amikor ránszóltak. Magyarul nem tudunk, de azt megértettük, hogy hívnak. Két férfi invitált bennünket egy sötétlen tátongó üreghez.

— Ezután már csak annyit a történetről — mondja a többiek nevetésétől kísérvé —, hogy lemenni még csak sikerült a pincébe, ám feljönni annál nehezebben.

— Ez a programon kívül történt — jegyzi meg, mintegy mentegetőzve Angelus Miklósné, a csehszlovák csoport vezetője.

— Éppen az volt jó a szervezésben — veszi át a szót Bulawska Wacława gdanski tanárnő, hogy útikalauzaink a zsúfolt program ellenére is lehetőséget adtak a szabad mozgásra.

Egyetértően helyesel Vladimír Havlicek prágai kutatómérnök is, aki húszéves turista múlttal a háta mögött, érdekesen foglalja össze rövid körútjuk tanulságait.

— Elégedettek vagyunk a magyarországi utazással, a

kitűnő idegenvezetőkkel. Mindent megkaptunk, amit a program ígért. Igaz, egyesek nem voltak megelégedve a balatonalmádi szállással. De kívánhat-e mindennél teljes komfortot az igazi turista? A pálvölgyi elhelyezés azonban mindenképp kárpótolt. A természetbarát még álmodni sem mer ideálisabb környezetet.

Az elismerés mellett néhány kívánság is szóba került.

— Az volna igazi ajánlás, ha a jövőben legalább négy napot Budapesten tölthetnénk. Gyönyörű a főváros, nehéz megválni tőle — mondja Havlicek mérnök és hozzáteszi: — Sajnos, csak néhány percre állhattunk meg Veszprémben. Épp hogy érzékeltük a város mediterrán hangulatát, s máris rogtunk tovább.

— Szerettük volna látni a római kori emlékeket Székesfehérvárott és Budapesten az Aquincumot.

— Több kívánság nincs — mondja végül. Talán csak az, hogy turista szervezetek inkább ápolják tovább gyümölcsöző együttműködésünket.

Késő estére jár, mire a kék Ikarusz a pályaudvarra szállítja a búcsúzó vendégeket. S alig gördül ki a vonatuk, a Természetbarát Szövetség újabb külföldi csoportokat fogad. Mostmár velük indul el az autóbusz a balatoni országúton, új élmények felé.

(kl.)

Áll már a Balaton nagy festőjének síremléke

1951-ben halt meg Egry József Kossuth-díjas festőművész, a balatoni színek, fények — sokak által nem értett, a művészet titkaiba beavatottak által pedig rajongásig szeretett festője. A badacsonytomaji temetőben helyezték örök nyugalomra, abban a temetőben, amelyből minden fejfa mellől a Balatont lehet látni.

Egry József síremléke mellől is láthatjuk a Balatont, amelyet anynyira szeretett és amelynek szépségeit avatott ecsettel tolmácsolta. Badacsonytomaj népe, a hegyi emberek, a bányászok, a vízi emberek, halászok szerették a művészt. A to-

maji bányászok adták a hatalmas, egy darabból faragott, 35 mázsás bazalttömböt. Borsos Miklós festőművész, Egry József jó barátja tervezte az emlékmű díszet alkotó félfalakot, a „Vízzenézőt”.

Az avatásra dr. Keresztúry Dezső írta az emlékbeszédet, melyet a nagyszámú közönség meghatóan hallgatott. Majd Fodor András Egry Józsefhez írott „Vízzenéző” című költeményét Zentai Pál szavalta. A badacsonytomaji vegyeskar a „Hej halászok, halászok” kezdetű dalt, Egry József legkedvesebb dalát énekelte. Azután elhelyezték a koszorúkat és a hulló virágok eltemették a

sírt. Az úttörők fogadalmat tettek a sírnál, hogy mindig gondozni fogják.

Az első igazi nyári nap volt a leleplezéskor. Milliós tükörcdarabként verte vissza a nap sugarait a Pan-non-tó. Táncoztak, szikráztak a fények, mint akkor, amikor Egry József megleste őket és vásnain örökítette meg sajátos művészetével. A balatoni fény bearanyozta Egry József sírját is...

Z. F.

Pataki István, Martos Flóra, Kállai Éva utca...

TTE emlékünnepelely a Vörös Meteor szigetmonostori telepén

A mártírok emlékművénel

Bensőséges munkásmozgalmi emlékünnepelelyre gyülekeztek július 8-án a TTE veteránjai és a természetbarátok új generációja a Vörös Meteor szigetmonostori telepén felállított munkásmozgalmi emlékműnél. Különös aktualitást adott az ünnepelelynek az, hogy 20 évvel ezelőtt, 1942. július első hetében verték vissza a telep lakói az Endre László alispánsága idején különhajón érkezett nyilasok terrortámadását.

Az ünnepelely szónoka, Földényi László megemlékezett a tábor régi mártír lakóiról, Pataki Istvánról, Martos Flóráról, Kállai Éváról, Szegál Miklósról, Zimmel Lászlóról és

a László fivérekről, akik az ünnepelely napjával névadói lettek a telep főbb utcáinak.

Az ünnepelelyen a Vándor-kórus nemzetközi munkásmozgalmi dalokat adott elő. Fellépett a Pataki István Művelődési Ház népi táncscsoportja is.

Az emlékművön a megemlékezés koszorúit a Szentendrei Pártbizottság, a MTSZ, a Vörös Meteor, a Vasas, a Tipográfia Természetbarát Egyesület, a Fészek és a teleplakók képviselői helyezték el.

Az ünnepelely befejeztével a Vándor-kórus és az ünnepelely résztvevői együtt énekeltek: Vörös Csepel, vezesd a harcot... **Halmi Ferenc**

Kitűnően szórakoznak a résztvevők

A táncscsoport műsorából (Garamvölgyi felvételei)

A Somogy megyei Idegenforgalmi Hivatal támogatja a természetbarátokat Új kilátó a Balaton partján

Új kilátóval gyarapodott a Balaton vidéke. Balatonbogláron építette a Somogy megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala, ideális helyen, a falu és a Balaton felett emelkedő Várhegy tetején, ahonnan gyönyörű körkép tárul a kirándulók, turisták elé. Jobbról és balról a Balaton szinte végtelen vizeit, mögötte a messzeségbe nyúló Balaton-felvidék hegyei, s közöttük ki-ki látszanak a Bakony távolabbi vonulatai. S ha a vándor hátat fordít a Balatonnak, Somogyország dombjait látja „hullámszni” a látóhatár széléig.

Az Idegenforgalmi Hivatal a kilátóépítéssel jó szolgálatot tett az országjárásnak. Fodor János az Idegenforgalmi Hivatal vezetője a

kilátót átadta gondozásra a Somogy megyei Szövetséget képviselő Szőnyi Bélának és a terület közvetlen gazdájának, a Pedagógus Természetbarát Egyesület Balatoni (siófoki) Osztályának.

A kilátót Xantus Jánosról, a világhírű utazóról, néprajzi és földrajztudósról nevezték el, aki egyben a budapesti botanikus- és állatkert megalapítója volt.

A kilátó létesítését egyébként mindenki támogatta. Ezt igazolták a balatonboglári községi tanács jelenlevő vezetői, valamint a kis ünnepelelyen lelkesen közreműködő balatonboglári MÁV szimfónikus zenekar tagjai is.

Érdemes még néhány sorban ismertetni a Somogy megyei Idegenforgalmi Hi-

vatal utóbbi időben végzett munkáját és legközelebbi terveit, amelyek azt bizonyítják, hogy a Hivatal támogatja a szervezett természetjárást is.

A természetjárás előmozdítása érdekében a rendelkezésre bocsátott anyagi eszközeihez mérten a Hivatal gondoskodik kilátók létesítéséről, turistautak jelöléséről, illetve a meglévők karbantartásáról. Az elmúlt évben a balatonföldvári Lucs-tetőn és Kaposváron létesített kilátót, amelyek nagy látogatottságnak örvendek.

Turistaszállások létesítésével is elő kívánja mozdítani a természetjárást. Az elmúlt években megnyitott turista szállásokon felül 1962. évben Balatonszárszón léte-

sített új szállót és 60 férőhellyel bővítette az alsóbélatelepi turista szállást és így a diák és turistaszállók száma ötre emelkedett. Ez évben nyílt meg a korszerűen berendezett turistaszállás is Siófokon. Tervbevette a Kaposvár melletti ún. Kecskedombi turistaszállás felújítását is 1963. évre.

Az elsoroltak alapján biztosak lehetünk abban, hogy a Hivatal felelősségteljesen írta a Magyar Természetbarát Szövetséghez küldött levelében: „A Somogy megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala arra törekszik, hogy kapcsolatát a természetjárókkal, turistákkal elmélyítse és a jövőben minél több létesítménnyel mozdíthassa elő működésüket.”

Thuróczy Lajos

mi érték, amivel a természetjáró gazdagodik.

Ezek a gondolatok ébredtek fel bennem, amikor egyik túrámon megpillantottam a ritka tűzliliomot. Mint szenvedélyes növénykedvelő, őszinte örömmel néztem a ritka és rendkívül szép növényt, amely véleményem szerint elsősorban szépségének „köszönheti”, hogy kipusztulófélben van.

A virágot a Kis-Mező és Jávorkút közötti, jelzett út mentén láttuk meg, olyan feltűnő helyen, hogy alaposan lehetett tartani attól, hogy avatatlanok lépik.

A kis növény védelmében mindössze annyit tudunk tenni, hogy írást helyeztünk rá: „Ne tépd le, ritka növény!”

További sorsáról nem tudunk. A továbbiakban is feszült figyelemmel lestük, hogy rátaláljunk további példányokra, de többet nem talál-

tunk. Sok-sok túránk közül ez volt az egyedüli, amikor alkalmam volt látni tűzliliomot.

A Soó-Jávorka féle határozó sze-

rint a lilium bulbiferum a Bükkben Jávorkút, Ómassa és Szentlélek közelében található, nálunk ritkán virágzik. Ez a példány sem volt nyilvánvaló. A levelek hónaljában kicsiny hagymácskák ülnek, virága vöröses narancssárga.

Véleményem szerint célszerű lenne, ha a kellő tájékozottsággal rendelkező természetjárók a ritka leletekről (gomba, növény, rovar stb.) értesítenék az illetékes szerveket, a hely, időpont megjelölésével, leírással, lehetőleg fénykép beküldésével, hogy hazánk ritka, sokszor kipusztulófélben levő természeti értékeiről tudomást szerezzenek.

Különösen vonatkozik ez a kíváncsúnálom a szakszerű vezető kíséretében járó turistákra, csoportokra, mert ebben a formában lehetne felkelteni az érdeklődést természeti ritkaságaink megbecsülése iránt.

Dr. Tóth Sándor

SZÉPEN FEJLŐDIK A PÉCSI BŐRÖS OSZTÁLY

A pécsi embert mindig vonzotta a Mecsek. Sok, nagy múltra visszatekintő turista osztály működik most is a városban, mint pl. a Pécsi Bőrös Turista Osztály is, mely az ötvenes évek végétől nagyot fejlődött. A három alapító taggal induló osztály ma ötven fős létszámmal rendelkezik.

Különösen 1960-ban indult erőteljes fejlődésnek. Az elmúlt évben 82

A melegmányi vizesés — megfagyva.
A Pécsi Bőrgyár turistái
ide is gyakran ellátogatnak

túrát vezettek és 11 versenyen vettek részt. A haladó hagyományokhoz való ragaszkodást három emléktúra is bizonyítja.

A pécsi bőrösök részt vesznek az országos bőrös találkozón, emlékes munkatúrákon, s a versenyeken is. Minden lehetőség megvan arra, hogy az eddigieket még nagyobb eredmények kövessék.

TŰZLILIAM

Az igazi természetjárónak tudatosan kell élveznie a természet szépségeit. Ez a tudatosság azt jelenti, hogy rendelkeznie kell azokkal az ismeretekkel, amelyek lehetővé teszik, hogy olyan szépségeket is felismerjen, amelyek mellett mások járatlanságuk folytán elhaladnak.

Tájékozottsággal kell rendelkeznie a botanika, zoológia, geológia tudományaiban és a turisztikát érintő egyéb tudományágakban. Ezeknek az ismerete zsebbé, tartalmasabbá teszi túráinkat.

Mennyivel szívesebben megyünk olyan túratársal, aki ismeri a gombákat, a növényeket, a rovarokat, állatokat, a vidék nevezetességeit, történelmi emlékeit, a hegy szerkezeti felépítését. Ilyen esetekben magasztosul a fizikai erő kifejtést jelentő gyaloglás igazi természetjárásá, ahol a test foglalkoztatásánál nagyobb élményt jelent az a szelle-

A nyíregyházi természetjárók szép túrát tettek a Szalajka-völgybe. „... mi egyre gyakrabban álltunk meg gyönyörködni a festői tájban — írja Hrenkó József. — Eljutottunk a Szalajka vizeséhez, melynek környéke természetvédelmi terület, hogy megmaradjon eredeti szépségében.”

TATA VÁRJA a természetbarátokat

Egy hét múlva kigyúl a fény a sátorvárosban — száz turista társadalmi munkában építi a tábor közműveit — siskei emlékek és tatal tanulságok

Amikor e sorok napvilágot látnak, már csak egy hét választ el a „Budapestiek Tatai Nagytábora” ünnepélyes megnyitásától. Augusztus ötödikén kigyullad a közvilágítás a tábor főútvonalain. Az építők és a közlekedések nyári tábora áttelepülőben van a Balaton mellől és a Bükkből. Rendezik altáborait a kissé vendéglátóknak számító Komárom megyeiek. Az úttörőtáborok, melyek augusztusban egyelőrvadnak a budapestiek táborával, készülnek a sok várható vendég fogadására. Már állnak a zászlórudak, melyeken majd a természetbarát jelvényt és Budapest címerét lengeti a szél. Készül a vendéglátóipar is a több ezer ember étkeztetésére. Az Idegenforgalmi Hivatalban ül a „haditanács”, hogy új és új szórakoztató progra-

mot találjon ki a tábor lakói számára. Befejezéshez közeledik egy nagy munka, ami sok önként vállalkozó társadalmi munkásnak nagy gondot és fáradságot jelentett.

E sorok írója részt vett a siskei táborozás és találkozó előkészítésében és magában a táborban is. Siske nagy iskola volt a tömeges táborozás szakértőinek. Az ot-tani tábor szervezői nagyrészt munkásai, vezetői a tatali tábornak is. Érdekes összehasonlítani, mit fejlődött a táborozás tudománya azóta, hiszen Tata méreteiben hasonló lesz Siskehez.

Először: korábban kezdtek az előkészületekhez. Másodsor: ez a táborhely már sokkal tágasabb a korlátozott siskeinél. Harmadsor: mindazon tapasztalatot, ami a siskei tábor megrendezése közben össze-

gyült, most értékesítik az üzletnegyed elhelyezésében, a tábor utcáinak megszerkesztésében, az étkeztetés gyorsabb lebonyolításában és a programkészítésben.

A Váci utcai főhadiszállás most költözködik le a táborhelyre. *Farkas Lajossal*, a tábor műszaki parancsnokával beszélgettünk, mennyi láthatatlan munka fekszik az előzetes táborépítésben. Néhány adat: 1800 méternyi vízvezetékét fektettek le a táborépítők. Ez vállalati áron száznyolcvanezer forintba került volna, többbe, mint amennyi pénz az egész tábor megépítésére rendelkezésre áll. Az Erőmű Tervező Iroda turistáinak műszaki gárdája társadalmi munkában végezte a tervezést, készítette el a rajzokat és vezette a munkákat. Igen sokat dolgozott közülük is *Czira Zsolt*, *Kenedits Imre* és *Gyüre Magdolna*. Napi százhusz köbméter vízről gondoskodtak, ami az előzetes számítások szerint bőven fedezi a tábor lakóinak szükségletét.

A tábor villanyvilágításához 1400 méter villamos fővezetékét építettek a társadalmi munkások. A főútvonalakat erről világítják meg és innen lehet bekötni a sátrakba.

Külön érdekessége a tábornak, hogy a hús altábor közül tizenkettőnek közvetlen telefonösszeköttetése lesz a táborparancsnoksággal, így egyszerűsödik a tábor irányítása, adminisztrá-

ciója, gyorsan lehet intézkedni.

A tatali tábor hangosításában felhasználták a siskei tapasztalatokat. Egyetlen központi mikrofon lesz, amiről csak a legfontosabb közérdekű közléseket és felhívásokat mondják be a tábor különböző pontjain elhelyezett hangszórókba és — amikor szükséges — szórakoztató műsort is lehet adni.

Korszerű lesz a tábor tisztasági ellátása is. A tatali köztisztasági hivatal naponként elszállítja a szemetet, a tábor főútvonalait rendszeresen portalanítják és módszeresen szúnyogtalanítják a tábor egész területét.

Az események is szaporodnak, ahogy a megnyitás időpontja közeledik. A tájékoztatói versenyzők legjobbjait vetélkedésre hívták ki a szocialista országok tájékoztatói versenyzőinek legjobbjait. Ez lesz az első eset, hogy sor kerül a városok közötti versenyre. A verseny indulóállomása szintén a tatali tábor lesz. Erre augusztus 15-én kerül sor. Érdekességnek ígérkezik a helyi mozi, múzeum és a város irodalmi színpadának a tábor számára tervezett jó néhány rendezvénye.

Most már csak szép idő kell, hogy az ősi fák alatt, az ősrégi város utcáin, a történelmi levegőt lehelő vár kövei között kedves emlékekkel teljenek a tatali napok.

G. N. Z.

Aki a holnapra is gondol, életbiztosítást köt.

Az életbiztosítással családját védi, öreg korát szépíti meg.

Aki életbiztosítást köt — okosan cselekszik.

A vízitúrázók második országos táborozása

Izgalmas percek a versenyen

A táborozók egyik vidám csoportja

Kora délelőtt egymás után kötötték ki, június 23-án, a különböző természetbarát osztályok vízijárművei a szigetmonostori Duna-parton. Az érkezőket színes zászlósról figyelmeztette, hogy a Magyar Természetbarát Szövetség itt tartja második országos víziturista találkozóját. Rendező irányította a csónakok elhelyezését, hogy az újonnan érkezők is „partra léphessenek”.

A táborzászló közül mind több és több sátrat állítottak fel. A bentlakók teli tüdővel fújták a gumimatracokat és a gyenge szellő incsiklandozó illatokat kavart a levegőben. Amire alkonyodott, több, mint 150 sátorból álló tábor állt a parton.

A szombat esti tábortűzet már mintegy 450 fő vette körül, ahol Angelusz Miklós, az MTSZ elnöksége nevében köszöntötte a jelenlevőket, majd *Bokody József*, az MTSZ vízitúra szakbizottságának vezetője számolt be a természetbarát vízitúrázók munkájáról és feladatairól.

A tábortűznél nóta és móka követte egymást, az emlékezetes esten. Az izzó parázs körül még éjfél után is beszélgetek.

A délelőtt legizgalmasabb programja a vízi ügyességi verseny volt. Öt kategóriában 117 fő állt rajt az a bójákkal kitűzött pályán.

A nap folyamán alkalom nyílt különféle megbeszélésekre is. Összeültek a Nemzetközi Duna Túra rész-

Sok nézője volt a vízi ügyességi versenynek (Bíró Klára felv.)

veői és a külföldre utazó vízi cseretúrák.

A táborban feltűnést keltek az újabb típusú, vagy saját gyártmányú felszerelési tárgyak, sátrak, asz-

talok, hálósákok stb. Az összegyűlt megvitatták ezek előnyét, hátrányát, átadták a gyártási tapasztalatot. Sok értékes ötlettel gazdagodtak a résztvevők.

Vasárnap délután az eddigi legnagyobb vízitábor zárta kapuit. Több mint 600 fő vett részt a táborozáson, melyek közül a Vasas T. E. 259 fővel szerepelt és így elnyerte az MTSZ emlékézlőjét.

Kiosztották az ügyességi verseny díjait és a mozgósítás terén jó munkát végző egyesületek és osztályok részére az emlékézlőket és emléklapokat.

Figyelemre méltó javaslat is született a találkozón. A vízijárművek szállítási nehézsége miatt csak igen kevés vidéki sporttárs tud részt venni a találkozón. Helyes volna, ha a jövőben ugyanazon a napon minden területi szövetség rendezne találkozót. Így tájegységenként, de mégis országos jelleggel, a mostani létszám négy-ötszöröse is részt venne a vízitúrázók megkedvelt táborozásán.

— y —

VÍZITÚRÁZÓ HÍREK

A június 23–24-én a szigetmonostori Duna-parton megtartott második országos víziturista táborozáson a következő eredmények születtek:

A LÉTSZÁMVERSENYBEN: 1. Vasas TE 259 fő, 2. KATE 73 fő, 3. Lokomotív TE 33 fő. Az osztályok között 1. Ganz-Mávg 131 fő, 2. Mechanikai Labor 39 fő, 3. a Bp. SZTK 33 fő.

AZ ÜGYESSÉGI VÍZIVERSENYEKEN: Kajak 1-es: 1. Sziládi István, Ganz-Mávg 1,513 p. 2. Susóczy Ferenc, Ganz-Mávg 2,076, 3. Dobronyi Szilveszter, Ganz-Mávg 2,10.

Kajak 2-es ffi: 1. Móroc István és Dobronyi Szilveszter, Ganz-Mávg 1,436 p. 2. Antal Gyula és Zsámár József, KATE 2,131, 3. Bodonszki Miklós és Mezei Béla, VTSK 2,20.

Kajak vegyespáros: 1. Hábl Károly VTSK és Tátrai Rupertné KATE 2,18 p. 2. Susóczy Ferenc és Kuhn Sándorné, Ganz-Mávg 2,278, 3. Karácsonyi Tamás és Sósokúti Miklósné, Ganz-Mávg 2,366.

Kétpárevezős ffi: 1. Antal Gyula és Zsámár József, KATE 2,148, 2. Füredi Tamás és Karácsonyi Tamás, Ganz-Mávg 2,205, 3. Stelih József és Berentei György, Mélyépterv 2,342.

Kétpárevezős vegyes: 1. Beke Zsigmond és Varga Edit, Ganz-Mávg 2,338 p. 2. Dékány Pál, Köbser. és Paksi Ágnes, KATE 5. 2,493, 3. Karácsonyi Tamás és Berkó Magda, Ganz-Mávg 4,021.

A BUDAPESTI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG által rendezett alapfokú vízitúrávezetői tanfolyam végét ért. A több hónapja tartó előadásorozat után a résztvevők vizsgafeladatot kaptak egy megadott útvonalra való vízitúra tervezésére, annak minden apró részletének kidolgozására. Gyakorlati vizsgaként részt vettek az országos találkozó vízi ügyességi versenyén is. A tanfolyamzáró vizsgára július hó 10-én került sor, mely után 47 főt minősítettek bronzjelvényes vízitúrávezetőnek.

Sok jelentkező volt már, egy újabb tanfolyamon való részvételre. Ezért még az ősszel újabb alapfokú vízitúrávezetői tanfolyam indul Budapesten, Győrben és valószínűleg Szegeden is.

A VII. NEMZETKÖZI DUNA-TURARA az eddigi jelentkezések alapján a 150 fős magyar csoporton kívül 132 csehszlovák, 168 lengyel, 17 fő Német Szövetségi Köztársaság és 9 osztrák vízitúrázó jelentette be részvételét. A jelentkezések lapzártakor még folyamatban vannak.

A Magyar Természetbarát Szövetség és a PTTK (Lengyel Turista Szövetség) közbenjárására 250 „Neptun” típusú lengyel gumikajak került forgalomba a Sport-szerkeszkedelmi Vállalat üzleteln keresztül. A komplett gumikajak vitorlával, kocsival, lapáttal, és vízvédő kötélnyel együtt 5200,— Ft, míg a felszerelés nélküli csónak, lapáttal együtt 4400,— Ft-ba kerül.

Június hó végén 32 dömsödi úttörő indult a 700 km-es Nagy kör túrára. Három őrsi csónak, 1 rocsó és egy kajak vett részt a túrán, amely igen jól sikerült.

Július 1-én Slófokról indult az első balatoni vízitúra 22 fős csoportja. A 20 NDK vízitúrázó és magyar kísérőik gumikajakban járták be a Balatont. A nevezetesebb helyeken tábor vertek és megtekintették az érdekességeket. Sajnos az időjárás nem a legjobban kedvezett számukra.

Megjelent a Győr-Sopron Megyei Természetbarát Szövetség vízitúra kiírása a Duna-túrához csatlakozó Rába-túrára. A túra július 27-én indult Körmenről, melyhez 20 NDK és 20 lengyel vízitúrázó is csatlakozott.

Elutaztak az NDK-ba július 12-én a mecklenburgi és 28-án a Rügen szigeti vízesertúra csoportok is. Mindkét túra két hétig tart az NDK-ban.

CAMPING + CAMPING + CAMPING + CAMPING +
 CAMPING + CAMPING + CAMPING + CAMPING +
 CAMPING + CAMPING + CAMPING + CAMPING +
 CAMPING + CAMPING + CAMPING + CAMPING +
 CAMPING + CAMPING + CAMPING + CAMPING +
 CAMPING + CAMPING + CAMPING + CAMPING +

- 1 • HOTEL
- 2 • BUFFET
- 3 • GAS-FILLING STATION
- 4 • SERVICE STATION
- 5 • CAMPING

Az INTURISZT autócampingezők részére kiadott egyik broszurájának részlete

A Szovjetunió évről évre nagyobb szerepet szán idegenforgalmában camping-hálózatának kiépítésének. Az autósturisták részére készült legújabb INTURISZT-broszurák már egy sereg útvenalat ajánlanak az egyéni turistáknak. Az útvonalak mindegyikén feltüntetik a szállodákat, éttermeket, benzinkutákat, javítóállomásokat és a campingeket. A tavalyi 16 táborral szemben idén már 29-re emelkedett a külföldi vendégeket is fogadó szovjet campingek száma. A modern grafikával, színes fényképekkel díszített broszurák minden nagyobb városból részletesebb térképet is adnak, mely tájékoztatást nyújt a campingek könnyebb megtalálásához.

nemzetközi nagytáborát és evvel kapcsolatos kongresszusát. Idén a XXIII. FICC Rallye-re kerül sor, melyet a Német Szövetségi Köztársaság RHPOLDING nevű üdülőhelyének közelében augusztus 4. és 12. között rendeznek. RHPOLDING 7000 lakosú kis település és a Bajor Alpokban fekszik. A nemzetközi nagytáborba több mint 6000 campingezőt várnak a világ minden részéből. A nem-tagállamok közül Lengyelország és Jugoszlávia hivatalos megfigyelőket küld. A Rallye keretében augusztus 6-án tartja ülését a Szövetség Nemzetközi Irodája, Ifjúsági Bizottsága és Caravan Bizottsága. 7-én ülésezik majd a Rallye Bizottság, míg este tartják a hagyományos nemzetközi táborüzet. A FICC közgyűlésére 8-án kerül sor. 9-e a „küldöttök napja”, míg 10-én lesz a Nemzetközi Iroda második ülése. — Döntés történt már arról is, hogy az 1963. évi FICC Rallyet a Dán Camping Szövetség rendezi. — Balatoni campingjeink színvonala máris lehetővé tenné, hogy mi is jelentkezzünk nemzetközi nagytábor rendezésére, ha majd belépünk a nemzetközi szövetségbe.

A Nemzetközi Camping és Caravanning Szövetség (F. I. C. C.) minden évben más-más tagállamban tartja

Az Országos Idegenforgalmi Tanács Budapest és a Balaton után sorrendben a Velencei-tó környékének fejlesztését jelölte meg célul.

Ennek eredményeként a Velencei-tavi Intéző Bizottság az elkövetkező két év alatt az agárdi I. osztályú campinget kívül további két tábor építését végzi el: az egyik Velencén, a másik Sukorón kerül megnyitásra. Ez utóbbinak különösen azért van jelentősége, mert az új gyorsforgalmú autosztráda a Velencei-tó északi partján fog majd elhaladni.

ható három utánfutó súlya 58, 62, ill. 52 kilogramm.

A Balaton déli partjának legnépszerűbb két camping-

A balatonföldvári camping új épületrészlete

A boglári I. osztályú camping

Budapest környékének jelenlegi egyetlen campingjét, a szentendrei Papszigeten levő I. osztályú tábor — kedvező fekvése következtében — többen keresték már eddig is fel a fővárosba látogató külföldi turisták közül. Legutóbb finn és japán campingezők (!) is töltötték néhány napot a campingben.

Hollandiában népszerűek a campingezők körében a

Holland utánfutók

kerékpár, motor és autó után egyaránt kapcsolható kis utánfutók. Ezeknek rakfelülete olyan kiképzésű, hogy több személy teljes tábori felszerelését is képesek szállítani. A képen lát-

je, a földvári és a boglári jelentős létesítményekkel bővült. A földvári táborban újabb központot alakítottak ki tusolók, WC-k és főzőhely építésével. — Az I. osztályú boglári tábor, a kis Szúnyog-szigeten minden kényelemmel várja látogatóit. Központi épületében telefon van, kölcsönző szolgálat működik. A campingben újabb konyhát, vízvételi helyet és WC-t építettek.

A NÓGRÁD MEGYEI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG nagy sikerrel rendezte meg az 1962. évi táborát. Mintegy 3000 természetbarát szórakozott az ügyesen összeállított műsoron. A Kilián mozgalomban a hitelesítéssel megbízott túravezetők szerint 400 fő szerzett pontokat. Dícséretesen tettek tanúbizonyságot a szervezett természetbarátok kötelességtudásáról. Amikor legjobban szórakoztak, híre jött, hogy a táborból 3 kilométernyire ég az erdő. Szinte az egész tábor felke-rekedett és 2 órai munkával eloltották a veszélyes tüzet.

Veres Mihály

Az acélgári altábor

Tájékozódni a terepen annyit jelent, mint a térképet és a terepet megfelelően egyeztetni, a térképen helyzetünket meghatározni és menet-, túra, vagy verseny — közben a megtervezett útvonalat követni. Ennek megfelelően a terepen való tájékozódással kapcsolatban 3 kérdést kell vizsgálni:

1. a térkép tájolását,
2. az álláspont meghatározását és
3. a tájékozódást menetközben.

A terepen való tájékozódást bár csak a gyakorlatban lehet megtanulni, mégis hasznos a térképek előzetes tanulmányozása, mivel a térképek alapos ismerete feltétlenül szükséges, a gyors és helyes eligazodáshoz.

A tájékozódási gyakorlatok színhelyét olyan terepet kell választani, mely a résztvevők előtt ismeretlen, mert különben emlékeztetőből fogják megoldani a feladatokat, nem pedig a térkép és a tájoló segítségével. Az természetesen előfeltétel, hogy a gyakorlóterep térképe álljon rendelkezésre. A térkép 1:25 000, vagy 1:50 000 méretarányú legyen és lehetőleg minél frissebb. Utóbbi szempont azért fontos, mert amint az eddigiekben láttuk, a térképek bizonyos elemei változóak, tehát minél régebbi a térkép, annál több változást észlelmi rajta.

Szükséges ezenkívül a terepen való tájékozódáshoz tájoló is. A tájoló gyakorlatilag csak akkor használható jól, ha olajcsillapítású. Iránytű használata nem jöhet számításba.

Mielőtt a terepen tájékozódási feladatokat kívánunk megoldani, vessük jól emlékezetbe, hogy a térkép nem ábrázol mindent, a térképen összevonások és torzítások vannak és, hogy a térkép egyes elemei idővel változnak. Jegyezzük meg továbbá, hogy a domborzat változik a legkevésbé.

A térkép tájolása.

A terepen való tájékozódásnak legfontosabb mozzanata a térkép tájolása, az a művelet, mellyel a térkép északi irányát a földrajzi északnak megfelelően beállítjuk. E beállítás követelményében a térképen talál-

Tájékozódás a terepen

1. ábra: A finn tájoló használata

ható egyes vonalak (utak, erdőhatárok stb.) a terep megfelelő vonalaival párhuzamosak lesznek.

A földrajzi északi irány megállapításának több, többé-kevésbé pontos módszere ismeretes (tereptárgyak, égítetek stb. alapján). Sőt közelítőnek kellene neveznünk a tájolóval történő meghatározást is az állandóan változó mágneses eltérés miatt. Ez az eltérés azonban nálunk Magyarországon nem olyan jelentős és a változása pedig különösen nem, hogy ne a tájolóval való iránymeghatározást tekintsük pontosnak. Ez a megállapítás érvényes bármilyen kis térkép kivágatra. A teljes térképlappal kapcsolatban ez a kérdés fel sem merülhet, mivel a teljes

térképlapokon feltüntetetik a mágneses eltérést és változását.

A terepen való tájékozódás gyakorlatában a közelítő módszerek közül a nap irányával való tájékozódásnak kell jelentőséget tulajdonítanunk. Bár a napot pontosabb iránymeghatározásra lényegében csak a napéjegyenlőségek körüli időszakokban használhatjuk fel, fontos szerepe lehet napsütésben a nap állása utáni tájékozódásnak az év egyéb időszakaiban is, rövidebb, egy-két órás meneteknél. Ha ugyanis egyszer tájolóval meghatároztuk a világtájak és a nap relatív helyzetét, ilyen rövid időtartamra a tájoló további használata nélkül, pusztán a nap állását fi-

gyelve is biztosan tájékozódhatunk.

Még pontosabban lehet a térképet betájolni a nap, vagy tájoló nélkül is, ha álláspontunkat ismerjük, vagy legalább is hosszú, egyenes terepvonalon állunk. Ilyen esetben távoli tereptárgyak térképen történő megírásával, illetve a terepvonal és annak a térképen található kicsinyített másának párhuzamosításával elérjük a térképtájolás pontosságának felső határát. Ezeknél a módszereknél azonban arra kell vigyázni, hogy a valóságban a jobb és bal kéz felé eső tereptárgyak a térképírány szerint is a megfelelő oldalra essenek, mert egyébként a térképet 180°-kal eltérően „tájoltuk” be.

A térkép tájolóval történő tájolásával kapcsolatban két módszer ismeretes a gyakorlatban. Elvileg semmiben sem különböznek egymástól, de kihatásukban olyan jelentős eltérést okoztak, ami a tájológyártásban már a találmány-jelleget is eléri.

A két módszer röviden:

— a térkép észak-déli keretvonalára helyezni a tájoló irányélét, miközben a térkép északjának megfelelően a mágnesű E-i vége a tájoló E-jára mutat,

— a térkép túlnyomórészt K—Ny-i feliratainak egyikével állítjuk párhuzamosra a tájoló K—Ny-i osztásain át meghúzott, vagy elképzelt egyenest, majd a térképpel együtt addig forgatjuk, míg a mágnesű E-i vége a tájoló E-jára mutat.

Az elmondottakból következik, hogy az első módszer kiegészítés nélkül teljes térképlapokon lehet csak alkalmazni, míg a másodikat álláspontunk közvetlen környezetében bárhol, ahol alkalmas felirat van. Ha azt akarjuk, hogy ne kelljen a térképlapot minden tájolásánál kiteríteni, az első módszert úgy tudjuk használni, ha mozgáskörzetünkbe a térkép széléről egy, vagy több helyre átvisszük az E-i irányt, pl. megfelelő nyíl berajzolásával. Láthatjuk tehát, hogy ilyenformán bizonyos előkészítő munka

2. ábra: A MOM tájoló használata

(Folytatás a 9. oldalon)

A TIPOGRÁFIA SÁTORTÁBORA A JÁNOS-ÜNNEPÉLYEN

Méltó keretek között ünnepelte hazánk legrégebbi szakszervezete, a Nyomda- a Papíripar és a Sajtó Dolgozóinak Szakszervezete, fennállásának 100 éves évfordulóját. A népligeti Petőfi Sportpályán ünnepi seregszemlét tartottak a szakszervezet sportolói.

Terényi László, a szakszervezet főtitkára, a Tipográfia T. E. elnökségével folytatott baráti megbeszélésen kérte az egyesület vezetőit, hogy a természetbarátok is vonuljanak ki.

Reischl István, az egyesület táborozási és túrabizottságának vezetője Várszegi Alajossal felállította az egyesület dízsátrát — Széchenyi Zsigmondé volt Afrikában —, amelynek belsejét eredeti arab díszítő motívumok és íráskok ékesítik.

A tábori kordon mögött felsorakozott az egyesület tarka házsátrai-nak csoportja. Felállították az osztályok fototablóit is. Kiemelkedett közülük az Állami Nyomda, a Papírneműgyár és a Nyomdaipari Kísérleti Üzem ízléses tablója. Kis sportkiállítás képezett a Farkas Lajos főtitkár által összeállított sok turistafelszerelési cikk.

Látogatóink között ott voltak a szakszervezetünk vezetői, a szovjet, lengyel és osztrák küldöttség tagjai, akik különösen a szép Tipográfia-jelvények iránt érdeklődtek.

Az esti órákban Csanyiga Rudolf bemutatta az Állami Nyomda cseh-szlovákiai és lengyelországi túrájáról készült keskenyfilmet.

Halmai Ferenc

A Balatonalmádi fölötti lombárnyékos dombon, hatalmas ősparkban találjuk a SZOT kezelésében levő, fából készült „légsátrakat”, amelyekben kéthetenként változó turnusokban 110—110 általános iskolás pihen ki a tanulás fáradalmait. Orvos, védőnő, gondozónő és nyolc pedagógus felügyelete alatt játszanak, szórakoznak, kirándulnak a Balaton legszebb tájaira

Magyar Marika azt írja haza szüleinek: Nagyon szép itt minden, csak az idei nyár hűvös egy kissé... Ilyenkor a légsátrakban elkel a meleg takaró. Csodák csodája, mégsem volt egyetlen beteg sem a kéthetes nyaralás alatt

(A 8. oldal folytatása)

szükséges, amit célszerű még otthon a gyakorlatra kiszemelt körzetre vonatkozóan elvégezni.

Az utóbbi években fejlődtek elsősorban nem is katonai, hanem sportcélokra az olyan tájolók és szögmérők, melyek vagy teljesen, vagy részben (a szelence) átlátszó anyagból készülnek. Szokás ezenkívül az átlátszó (és forgatható) részen 8—10 párhuzamos vonalból álló ún. „hárkát” is elhelyezni. Ez a fejlődés

a tájoló használatának meggyorsítását kívánja szolgálni.

A tájolókat között a kétféle tájolósi módszernek megfelelően két típust lehet elképzelni, melyeknek használata a tájolásnál sokkal gyakoribb azimut-mérésben is éppúgy különbözik. Az ismertett első tájolósi módszernek megfelelően alkalmazhatók pl. a Silva tájolókat, mivel irányhárkájuk úgy van kialakítva, hogy E—D-i irányokkal használhatók. Ebből a tájolókonstrukcióból ered, hogy az északi versenyeken a térképeket a ren-

dezőség külön ellátja megfelelő északi irányba mutató nyilakkal.

A második tájolósi módszernek megfelelően, tehát K—Ny-i alapon dolgozó hárfára tettünk javaslatot a MOM-nak, modern tájoló kialakításával kapcsolatban. Ez a K—Ny-i irányú hárfája jól bevált az eddig Magyarországon használatban levő, többnyire házilag előállított szögmérőkön. Előnye, hogy a jóformán akármilyen kis térképki-vágaton fellelhető K—Ny-i irányú feliratok fölöslegessé teszik a térképek speciális előkészítését bizonyos

feladatok megoldására. Sőt ezen kívül előnye az is, hogy a sűrűn elhelyezkedő feliratokból mindig van egy a tájoló „látómezéjében”, tehát gyorsabb a használata is. Végül megemlíthető még az előnyök között, hogy nagyobb az utóbbi módszerrel elérhető pontosság is, mivel az észak felé mutató nyilak átrajzolás véletlen hibái nem befolyásolják a mérés pontosságát.

A kétféle tájolórendszer használatát a mellékelt 1. és 2. ábrák mutatják.

SOLTÉSZ BÉLA

Botanikai kirándulás a „turjánokban és örjegekben“

Eger fák a
láperdőben

A Vörös Meteor T. E. 100 fős természetjáró csoportja szállt le az ócsai vasútállomáson a vonatról. Vegyes érzelmekkel indultunk Dr. Borhidy Attila szakvezető botanikus után, ugyanis azon tanakodtunk, mit mutathat nekünk „hegyi természetjáróknak” érdekeset itt az Alföldön. Elhagyva a falut, erdős részhez közeledtünk. Az erdő előtt megállt a csapat és ezt hallottuk: ez a terület is a Duna árterülete volt valamikor. Pangó vízű medencék keletkeztek, melyek elláposodtak és tőzegképződés keletkezett. Ennek a folyamata a következő: a pangó víz feltöltődik, mely folyamat 2—300 évig is eltart és a feltöltődés után hínárfélék jelennek meg. Majd nádasok, sások, cserjék, bozótok, majd fák, természetesen évszázadok elteltével.

Ezen a területen a zoológusok olyan csigák házait találták, melyek

Szakelődás a mocsár szélén

jelenleg a Skandináv államokban élnek, tehát valószínű, hogy ennek a területnek a feltöltődési folyamata a jégkorszakba nyúlik vissza.

A területen levő erdők két nagy csoportra oszlanak, a láperdőkre és a ligeterdőkre. A láperdőre jellemző, hogy sások és „lábás” égerfák nőnek. Európában a láperdőkben csak égerfa van, itt az Alföldön egyedül van az, hogy az éger és kőrís együtt fordul elő. A kőrísfának is egy speciális fajtája, az ún. Magyar vagy Pannóniai változata van itt.

A másik erdőcsoportra, a ligeterdőre jellemző, hogy a száraz talajban tölgyek és szilfák nőnek és igen sok gyöngyvirág és Salamonpecséje található.

Még felhívták a csoport figyelmét, hogy lehetőleg egy sorban menjünk, nehogy valaki „beragadjon” a lápba.

Amit ismertettek, valóban mind megtalálható volt itt. Tőzeges sűpedő lápréteken mentünk, úgy éreztük, mintha vastag szőnyegen járnánk. Elértünk egy kis patakot, mely nem volt szélesebb 60—70 cm-nél, de a széle mocsaras volt. Bizony jártunk le-fel mellette, míg egy helyen nagynehezen át tudtunk rajta vergődni. Ezután jött a nap szenzációja, a láperdő. Valóban „beragadtunk” a talajba. Volt olyan rész, ahol vízbe kellett menni, volt olyan, ahol csak lúp volt és nem egy félcipő maradt bent, megfogva a talajba. Elérve a ligeterdőt, valóban száraztalajt és gyöngyvirágot találtunk.

Egy egész napot töltöttünk az ócsai láperdőben, melyet természetvédelmi területnek nyilvánítottak, de még mindig nem láttunk mindent. Egyet azonban megtanultunk: hogy az Alföldön is van olyan érdekessége és szépsége a természetnek, amiért érdemes oda elmenni.

Spirk Tibor

Kitiltották a táskarádiósokat - Alakulnak a termelészövetke- zeti sportkörök

Fontos javaslatok a KATE országos választmányi ülésén

A június 24-i vasárnapon választmányi ülésre jöttek össze a KATE budapesti és vidéki osztályainak képviselői a zsiros-hegyi turistaházban. A Magyar Természetbarát Szövetség képviseletében Léval György jelent meg.

Kocsis Ferenc egyesületi elnök a világpolitikai helyzetéről és a magyar sportolók, természetbarátok békeszeretéről beszélt.

Peredi János főtitkár beszámolt a megyei szervezési munkáról; többek között elmondotta, hogy több helyen termelészövetkezeti sportkörök alakultak.

A vízbizottság szervezi a július 26. és augusztus 5. között megrendezésre kerülő Pozsony—Budapest közötti nagy csónak-túrát.

A magashegyi KATE kilátó megépült Sátoraljaújhelyen.

Dicséret illeti az esztergomi osztályt, a Kesztele környéki útlejzõ munkájáért, valamint a Föv. Tanács osztályát a tervbe vett forrásfelújításért.

A túravezetõi, valamint az ifjúsági tanfolyamok levezetéséért Zachár Árpádot és Rédl Gáborjt jegyzõkönyvi dicséretre ajánlotta.

Dr. Frecska és Janovszky sportársak a Petõfi-verseny két fordulójáról adtak tájékoztatást. Eszerint a balatonföldvári versenyen 30 fõ, Baján pedig a 10 km-es távon 140 fõ vett részt.

A hozzászólók több figyelemre méltó javaslatot hoztak szóba. A Föv. Tanács természetbarát osztálya részérõl Görgényi András beszélt az Országos Kék túrák kiküszöbölhetõ, helyenkénti nehézségeirõl. Beszélt a Zebegény—Nagymaros oldalán, a Duna-kanyarban tervezett turistaútról, amely a legszebb kilátópontokat kötné össze. Szót emelt a táskarádiókkal egyre gyakrabban elõforduló barbár csendháborítás ellen.

A veszprémiiek részérõl Czibók István megemlítette, hogy legutóbb a terepjáró versenyen a táskarádiósokat nem engedték indulni. Nyilván azzal a céllal, hogy ne csak a versenyt, hanem a természet csendjét, élvezését is zavarják.

Ezek után hirdették ki a helyszínen rendezett csapatbajnoki tájékozási verseny eredményét, amelyen 15 csapat vett részt. Itt a Földtani Intézet csapata, versenyen kívül, kimagasló eredményt ért el. Egyébként a Föv. Tanács osztálya lett az elsõ, a második a Statisztikai Hivatal és a harmadik a P. ü. Minisztérium B. csapata lett.

G. A.

KIRÁNDULÁSRA, TÚRÁRA

SZARDÍNIA

Kis helyet foglal el, könnyű, nem romlik. Igen tápláló, könnyen emészthető, nem hizlal, Bő választék várja az üzletekben.

Turista úton a tenger alatt

A várnai korszerű szállodasoron és az aranyhomok parti picassói tarka napernyősoron túl, a parttól kb. 200 m-nyire tenger alatti sziklatömbök ormái emelkednek. A tengeri moszat és kagylókkal borított sziklatömböket csendes időben is tarajos hullámok verdesik. Oda nem hallatszik a „plázs” kellemes zsi-vaja.

Mint sziklamászó természetjáró elhatároztam, hogy megmászom ezt a vízalatti szirtfokot felülről a mély felé. Reggeli bolyongásra indultam, csak úgy cél nélkül, de kíváncsian. Az idő kellemes hűvös reggeli szelő a tenger felől. A tenger bent apró fodrokkal titokzatosan villózik. Eszembe jutott, hogy az amatőr búvárok milyen felszereléssel indulnak: vízi szemüveg, légzőcső szájtoldalékkal, békaláb-uszony, vízalatti lőfegyver, un. harpuna, fényképezőgépek, önkilodók, körbeborított tengerész szakálka, a karon frissen tetováltan egy szírné, s egy évszám. Elszégyeltem magam. Felszerelésem mindössze egy fürdőnadrág.

Egyenletes karcsapásokkal úszva közeledtem a vízből kiemelkedő szirtfokok felé. Messziről egy halászcsonak hagyott el. Fantáziám felajzódott. Jó, hogy egyedül voltam, mert enélkül nem féltem volna egy kicsit, viszont ez a félelemérzet kell a tenger élvezetéhez és tiszteléséhez. Megérintettem a szirtfokot. Egy fehér sárly megrepbenve lendült neki a tenger messzeségének. Teljesen egyedül maradtam.

Víz alatt úszni, nyitott szemmel, jól tudok. A Balatonban is mélyen alábukva sokszor néztem felfelé a napfény oszlopos sugarai közé. Most többször lebuktam a nagy szikla egyik meredek oldala mentén. A nap éppen a hátam mögül tűzött oda, így jól láthatam a kékes-zölde foltokkal tarkított víz alatti sziklatömb oldalát. Mindig lejjebb buktam, s feljövökzöld és fehér foltok tűntek fel és tűntek el, mintha valamilyen titokzatos liften utaztam volna. Pihenő következett. Több lebukás

után, mindig ugyanazon a helyen már úgy „jártam” fel és alá mint egy gyakorlott liftkezelő. A „mélység”, amelybe lejártam 5–6 méter lehetett, mert fülemben odalenn kellemetlen nyomásérzés támadt. Fejemet egyszer-kétszer megütöttem. Legalább bukósíjakot

bátran úszkálhattam. A tenger alatti fények derengése mindig világosabbá vált, mintha pitymallana.

Megint leszálok gondoltam, de most már nemcsak bűvárszemmel nézek körül, hanem a festegető szemével is. Mélyen a víz alatt a leg-sötétebb árnyak haragos

eltűnő polip karja. Fejjel lefelé helyezkedtem. Alulról felfelé látom a testem. Ekkor a karjaim olyanok, mintha óriási csápok lennének, a lábak pedig itt-ott feltűnő árnyak a rövidlátás messzeségében. Ha egy vízalatti bukfencre összehajlok, alig ismerek az emberi test formáira, s hogy mindez kedélyesebb legyen, a tüdőmből egy-két buborékot magam köré bocsátok. Ezek felszállnak, s figyelmeztetnek, hogy utánuk kell menni: arra van felfelé.

Mindez igen érdekes volt, s már örültem, hogy nem volt vízalatti felszerelésem. Használata a megfigyelést gátolta volna. A víz alatti bűvárszemüveg nélkül erős a rövidlátás, ami megszokható.

Ha fejjel lefelé úszom, mintegy „közeledik” a tenger feneké. Amott egy nagyobb fehér folt tűnik fel, odaúszom, megfogom, bele is kapaszkodom és magamhoz húzom: megnézni. Mintha márványszikla oldala lenne, s rajta néhány kagyló. Víz alatti emlékül leválasztok egyet, amelyik lazán kapaszkodik. Messzebről nagy árnyékú zölde szikla. Amikor feléje úszom, araszos kis halak lebuknak el előtte. De kezd már elfogyni a levegőm. Nézzünk mégegyszer alulról felfelé. Hadd lássam azt, amit nem akarok sohasem elfelejteni e különös turista útról: kékes-zölde színek és fények lágy ölekezését. Opálos lesz az átlátszó tiszta víz, ahol a fénycsóvák a mélybe hatolnak.

Kissé fáradtan tértem haza. Az órák másodperc mutatóját figyeltem, majd vissza tartottam a lélegeztetőmet. Vajon meddig bírom újabb lélegzetvétel nélkül. Kiderült, hogy 70 másodpercig. Szóval a hegymászó telitüdővel átlagban ennyi ideig bírhatja. Tanulságom: mássz gyakran hegyet, hogy telt tüdővel egy ideig a víz alatt maradhass, de a víz alatti felszerelést hagyj otthon, hogy többet láss.

Kövess, szárazföldi természetjáró.

Császár Vilmos

Jól felszerelt „tengeri turisták”

kellett volna hoznom. Ajánlani is fogom a homokparton délcegen korzózó víz-alattjáróknak: a bukósíjak szakál nélkül is morcona arcot kölcsönöz.

Ismét pihentem egyet. Gondoltam, hogy csak úgy juthatok mélyebre, hogyha fejjel lefelé úszom. Tehát le a fejjel, jól kinyitni a szemet. Mindig jobban megjött a bátorságom és lassacskán bekövetkezett a „súlytalanság” állapota, minthogy fejjel lefelé, azután oldal fel és oldalt le

zöldek. A tengeri „mély” zöldeje olyan, mint a távoli fenyőerdő, ha felhő vonul el fölötte. Az egy fokkal világosabb zöld olyan, mint a bronzszobrok patinája. Ezekhez a színekhez tegyünk egy kis szürkét, s pontosan megkapjuk a valósághoz legközelebb álló tengeralatti színek változatát.

De milyen az ember a víz alatt, a tengerben? Lefelé úszva a szétterülő karok rövideknek látszanak. A lábak árnyéka olyan, mintegy

A dühöngő Etna

A MONGIBELLO TÜZE

Alig néhány méter választott el a főkráter peremétől, amikor egy szél-roham megpenderített. Vagy 10—15 métert szánkázhattam lefelé a meredek salaklejtőn, mígnem egy hasadék megakasztott. Lábaik alól sísteregve tört elő a forró gőz. A mélyből tompa dübörgés hallatszott...

Újra talpra álltam. Visszafordulni? — vetődött fel a gondolat. De a székelv virtus erősebb volt: nem és nem! Pedig odalent a Rifugio Sapienza-ban figyelmeztettek: ilyen orkánban az Etnát megmászni lehetetlenség! De nem várhattam másnapra, olaszországi utam hátralevő idejének minden percére zsúfolt programot terveztem.

Minden erőt megfeszítve, szinte négykézláb kúszva értem el a kráter peremét. A szél olyan erővel tombolt, hogy időnként képtelenség volt felállni. Hőmérséklet alig mínusz 10 fok körül lehetett, de ebben a szélben ez megfelelt mínusz 30—40 foknak is. Csak a föld volt meleg! A földalatti tűz izzította...

3280 m magasban lehettem. Alattam a főkráter. A fenekét nem láthattam, oly erővel tört elő falaiból a gőz és gáz. Amikor egy váratlan szélroham a gőzfüggőnyt meglebben-tette, egy pillanatra előtűnt a kráter 500—600 m-re levő tulsó pereme.

Az Etna, vagy ahogy a sziciliaiak nevezik: Mongibello, ma sem nyugszik. 1955. óta kisebb-nagyobb megszakításokkal állandóan működik, és ennek következtében a vulkáni kúp magassága is folyton változik. A főkráter legmagasabb pontját 1864-ben 3313 m-en állapították meg. 1936-ra a laza vulkáni anyag 3263 m-re „kopott le”. Az 1956-ban lejátszódott kitörés ismét 3290 m-re emelte meg a csúcs magasságát.

A vulkáni tevékenység központja ma a főkráter szélén 3100 m magasban emelkedő, nemrég kialakult ún. EK-i kráter.

Három héttel odaérkezésem előtt még sűrű lávafolyamokat eregetett. A lávaömlés most szünetelt, a kifolyt láva kihűlt, megszilárdult kötegeire már jég települt. De hogy a kráter él, s szíve ütemesen dobog, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy 10—20 másodpercenként 100—200 méter magas fehér gőzfelhőt ereget. Pompás látvány a szokatlanul kék ég felé robbanásszerűen feltörő valkító fohérség! Egy-két másodpercig óriási

Taormina

fehér gombaként lebegett a kráter felett, majd a szélorkán a főkráter fölé sodorta.

A főkráter peremén haladtam. Körülöttem minden sistergett, zúgott. Ezernyi lyukból tört elő a fehér gőz, néha nem láttam tovább 1—2 méternél. Mongibello ismét készül valamire, ezt jelzi ez az erős fumarola tevékenység! Óvatosan szippentgattam és figyeltem a hatást: nem jelentkezik-e rosszullét a mérges gázok miatt. De szerencsére a hasadékokból főként gőz tört fel, széndioxid és kénhidrogén minimális lehetett.

Kisebb üregbe ereszkedtem le. Minden oldalról kellemes meleg gőz áramlott felém. Nem mindennapi élmény volt az Etna tüzénél melengetni összefagyott kezeimet!

A szűk lyukból pompás kilátás nyílt kelet felé a valószínűtlenül aranylő Földközi-tengerre. Északra a komor színű Tirrén-tengerből az Eoli (Lipari) szigetek bogárhátai emelkedtek ki. Lent a mélyben a behavazott Nebrodi-hegység szerény 1500—1700 m magas gerincei övezték a „Tűz Hegyét”, Európa legnagyobb működő vulkánját.

S a főkráter körül több mint másfélezer négyzetkilométernyi területen a kialudt fiatal vulkáni kúpok tucatjai emelkednek. Vastag hó- és jégpáncélba burkolódtak. Néhány közülük évtizedekkel ezelőtt is működött, izzó lávájukat 10—15 km-re is kieregették, s kétségbe esett menekülésre készítették az útjukba eső kis olasz falvak lakóit. A most működő EK-i kráter lávája a K-re nyíló Valle del Bove völgybe „csurog le”.

Útrakeltem. A fumarola tevékenység (gőzölgés) oly erőteljes volt, hogy néha lehetlenné tette a tájékozódást. Csak sejtettem, hogy valahol balra a fehér köd alatt húzódik a 200 m mély kráter, s jobbra, ezer

m-re alattam a Valle del Bove láva-árjai. Empedoklés, az agrigentumi származású híres görög filozófus jut eszembe, akit szintén rabul ejtett az Etna varázsa. Pontosan 2392 évvel ezelőtt felmászott ide a főkráter környékére... s többé nem tért vissza.

Néha egy-egy pillanatra felszakadt a gőzfüggöny, s ez elég volt arra, hogy a csodás élményt néhány fényképfelvétellel örökítssem meg. A filmezés már nehezebben ment, az orkán majdnem kicsavarta kezemből a gépet.

Az idő rohant, s a szélvihar ereje nem csökkent. Indulnom kellett visszafelé, hogy a másfélkilométeres szintkülönbségű jeges lejtőn az országútra leereszkedve, elérjem az utolsó „autóstop” lehetőségét Catania felé. A még téli álmát alvó vulkanológiai obszervatórium épületének szelárnnyékából még egy búcsúpillantást vetettem a Mongibello füsttől csúcsa felé amely oly sok ember számára hozott már pusztulást és oly sok embernek — köztük nekem is — jelentett életre szóló csodás élményt.

Balázs Dénes

Benedek Endre főmérnök (középen) Szepessy Gézával, a dorogi tájmúzeum vezetőjével és egy technikai tanulóval a barlangban

Munka közben (A szerző felvételei)

A sátorkőpusztai gipszbarlangban

szében, az oszlopos teremben főleg aragonit képződmények találhatók, a másik két teremben hatalmas gipszkristályok, különleges formái keltik fel a barlangjárók képzeletét. A barlangkutatók a fantázia segítségével meglelték a hegyet vállán tartó Atlaszt, a repülő libát, Ádámot és Évát és a rák ollóját.

A túrázó közönség által kevésbé ismert barlangra, amely a világon úgyszólván egyedülálló — csupán Kanadában lelhető hasonló — véletlenül bukkantak. 1944-ben egy kőbánya robbantása során tárultak fel a barlang első üregei, de csak 1946-ban kezdte meg a dorogi bányászokból alakult csoport a barlang felkutatását. Sajnos ez a gyönyörű természeti kincs hosszú időn át Csáki szalmája volt, kényre, kedvre vittek el belőle kristályokat a lelkiismeretlen látogatók. A dorogi barlangkutatók 1958 óta zárható ajtóval látták el a

bejáratot és Benedek Endre főmérnök vezetésével lelkes aktívák dolgoznak, hogy minél könnyebben járhatóvá és hozzáférhetővé tegyék a kevésbé ismert barlagjukat. Szinte emberfeletti munkával, vödörökben húzták napvilágra az agyagos törmelékét, tisztították a belső terem részeit és munkájuk egyik eredményeként ma kristálytisza forrás csobog a barlangban és a legnehezebb szakaszon drótkötélhágcsó könnyíti meg a lejutást. A távolabbi tervek szerint tártót hajtanak a barlang alsó szintjére, bevezetik a villanyvilágítást, hogy a turisták különleges felszerelés nélkül is bemehessenek és megcsodálhassák hazánknak ezt a ritka természeti szépséget.

Reméljük, a dorogi barlangkutatók jó munkája nyomán rövidesen közismert kirándulóhely lesz a sátorkőpusztai gipszbarlang.

Fényes Tamás

Dorogtól alig öt kilométernyire, a Pilis-hegység északnyugati részének kopár, sziklás hegye meredezik, a Nagystrázsa-hegy. A különös alakú sziklatömegek alatt — a népnyelv tündérvárnak nevezi — boltozatos üregek tátonganak, keskeny, szinte életveszélyes járatokon juthatnak le a kutatók az Európában egyedülálló, páratlan szépségű gipsz és aragonit kristálybarlangba. A 42 méter mélyen levő barlang három nagyobb részre tagozódik, első ré-

Az örvényesi MŰEMLÉKMALOM

A Balaton északi partján Tihany után a legelső vasútállomás Örvényes. A 349 m magas Somostetőtől keletre kanyarog le a kis Pécsely-patak, amelynek felduzzasztott vize hajtja az örvényesi malom kerekét.

Veszprém megye igen gazdag természeti szépségekben, akár ásványi kincseit, akár műemlékeinek sokaságát, vagy történelmét vizsgáljuk, de még ebben a kincsgarmadában is különlegesség a Balaton-parton az örvényesi öreg vizimalom, melynek elődjét kereken hét és fél évszázaddal ezelőtt — 1211-ben — is már említik a ráánkmaradt egykori okmányok.

A külsejével semmitmondónak tűnő öreg malom „régiszozája” még a romantika iránt érzéketlen szívet is megfogja hangulatával, emléktárgyainak érdekességével.

Molnár Antal molnármesteré az érdem, hogy elkényeztetett turisták is csak nehezen tudnak megválni az ódon kakukkos óra muzsikájától, de attól a hagyományos vendégszeretettől is, amelyet már Eötvös Károly is magasztalt „Utazás a Balaton körül” című könyvében.

Ez a kis műemlékmalom iskolapéldája annak, hogy hogyan lehet régi ipari intézményeinket megőrizni az utókornak és hogyan lehet egy aránylag „próza” ipari üzemet is olyan érzékletesen hangulatosá tenni

Borsi Darázs József

A LEGMÉLYEBB

Szolnok. — Kilátás a víztoronyból a város felé

A Tisza felelőjén vagyunk, kezd egyre délebbre hajlani, hogy felvegye párhuzamos irányát a Dunával. Folyása lassul, kanyarulatai mind nagyobb ívűek, kényelmesen fekszik el a nagy magyar síkság ölében. A Jászság és a Nagykunság között evezünk, csendes partok mentében. A víz mozdulatlan, mintha nem is folyna, halk csobbanással török meg tükrét az evezők.

Jobbra, a szőlővel, akáccal megkötött homokon, a vízvezető csatornák százaival kiszáritott hajdani mocsáron, népes jász-falvak követik egymást, legfeljebb toronysisakjuk ha idelátszik. Balra, a Nagykunság mezején, az egykori árterületen, hatalmas összefüggő búza- és kukoricatáblák, vadonutaj gazdasági épületek, gépalomok, öntözőművek. Sokágú, vastag, fekete csövek

hajolnak be lépten-nyomon a folyóba, mint óriási polipkarok. A pontonokon lengő motoros szivattyúk örvénylő szívással dobják ki a Tisza vizét a messzire terjedő szövetkezeti rizsföldekre, öntözött legelőkre, elárasztott kukoricásokra.

A Tisza-mellék legjellegzetesebb tájképei vonulnak el mellettünk néma andalgással. Az egyik part lapos, hosszan elnyúló homokpad, a másik meredeken leszakadó kék agyaggal, egy-egy karcos toronycsúcs bukkan ki itt-ott a fák közül, szé-násszekerekkel megrakott komp imbolyog át előttünk, s az ezüstös homokparton veresbarna tehéncsorda hűsöl. Majd ismét sűrű szegélyerdő kísér, hatalmas tölgyek, fehér derekú nyárfák s görcsös törpe fűzek, a meder szegélyén.

A Zagyva betorkollásánál fölénk magaslik Szolnok, az Alföld egyik legromamosabban fejlődő városa, új ipari központja. Gyárak, malmok, raktárházak közt két-háromemeletes új lakóházak hosszú sora követi egymást, a Zagyva-torok ezüstös nyárfái közt bújjik meg a művésztelep, hol „a tiszai tájak, végtelen vidékek” festői teremti újja az Alföld sajátos szépségeit, a folyómente színeit, hangulatát.

Szolnok után már a legmélyebb Alföldön haladunk. A folyó esése egyre csökken, legnagyobb kanyarulatait most írja le. Vezsény-nél, Nagyrévnél, Ókécskénél, Alpárnál valóságos hurkokat formál. A patkó alakú nagy kanyarok belsejét minden áradáskor víz borítja el, ilyenkor a szabályozás előtti idők tájképe jön vissza: ezerholdakra menő hullámtéri erdők állnak iszapos kiöntésben, sásligetek vagdalkóznak, náderdők hullámszanak a fűzillatú szélben.

Évszázadok óta változatlan minden itt, az erdőnek rétnek hagyott tiszai szigeteken, tavaszokint újra meg újra életrekel bennük az a hangulati kép, melyet Jókai festett a tiszai mo-

csárról a múlt század derekán: „Az egész tájékon sajátos rejtelmes suhogás uralkodik, melyet a nádleveleken átsuhanó szél támaszt, melyhez a kecskébékák brekegése, az unok bánatos ümmögése, a hatytyúk horkolása, a bujár jajgatása s a szünnyogok döngése együtt és összevéve oly jeles harmóniát kerítnek, minő csak emberi és állati hangokból telhetik ki. Olykor a hallgató éjben

Tisza

Vízmerítés a Tiszából

egy mély, erős, suhogó hang zúdul fel, többször egymás után, valami középhang szélzúgás és kivert bika bőgése közt, ezt a bölömbika adja, egy kicsiny, jelentéktelen madárka. A tiszta vízben egy-egy özvegy gém, vagy feketeszárnyú gólya mutatja magát, itt-ott vízipatkányok gyémánt szemű csillámlanak a fű között.”

Ezeken a tiszai szigeteken, melyeket egyfelől az élő folyó, másfelől pedig a holtág csendes félköríve fog közre, olyan háborítatlanul élnek a mocsári növények és a vízi-madarak, mint a nagy gátépítések előtt. Ez az ősalapotban

B ALFÖLDÖN

Szakadó Tiszapart. Ez a tiszai szabályozás 71. átvágása

maradt vizivilág Alpár mellett a legbujább. A védett Tős erdő százados fái alatt dús mocsári növényzet borítja a madársivítástól hangos hullámteret. Egy-egy öreg égerfa valóságos bérháza az együttélő bakcsóknak és szürkegémeknek. A felső emeleten a gémekek fészkelnek, az alsóbb ágakat pedig a bakcsók népesítik be. A vizekkel, holtágakkal átszótt vadon mélyén, a legmagasabb feke-

és legnagyobb tiszai rét területül el hatalmasan, Hódmezővásárhely, Maroslele és Szeged között. A vízszabályozás után került szárazra ez a mély lapály, melyen mindig mérgeszöld a gyeper, s a hullámzó gabonaterengéből csak egy-egy magányos nagyfa emelkedik ki százados határjelként. A legnagyobb távlatok nyílnak itt ránk, míg lapos a mederszegély, de mihelyst felmagaslik a sárga partfal, csak a gyűrűgyalogok és parti fecskék üregecskéinek sötét soráig ér a látóhatár.

Ismét a háborítatlan természet csendje vesz körül Sasér félszigetén, ahol minden olyan változatlan ma is, mint a pákások, csikások, darvaszok világában volt. A messzi lápi idők emlékéért őrzi sajátos szépségével és ritka tudományos érdekességével ez az ősrétel övezett nyárerdő, az ország legnépesebb kiskócsag telepe. A vizektől hozzáférhetetlen erdőség mélyén fészkel a karsú, lence kiskócsag. Ha felröppen, tűnékeny selyemfátyolként úszik hófehér bőbitája. A nyárást övező mezőben fehér virágfüzérjét lengeti a gyapjúsás, felkéklik a réti iszalag sötét-ibolyaszín virága, magasra emeli pompás biborlila fejét a mocsári kosbor.

Tápé után balról a Marost öleli magához a Tisza. Erdély vizeit hozza az erős sodrású, partjait szaggató, de torkolatánál lankadtan elszelidülő Maros, mely úgy simul a Tiszához, mint megtért édes testvér. Itt „hol a két víz összeér” mennyit merengett árván Juhász Gyula. Az árva költő magános lelke tükrében szemlélte a vizet, a tájat, az eget, s a csendes szavú, komoly paraszti népet, mely a folyó mentét megüli. A Tiszához valósággal szerelmi vallomást rebegett meghatottan: *Te vagy szívemnek legrégibb szerelme,*

— *Szép, szöke tündér, édesbús Tiszánk...* Ez itt már valóban az ő folyója: a lusta, az iszapos, az álmos, mely merengve jár bús szikések, szürkellő füzesek mentében. Szegélyén hallgatag nyárfák és csendes öreg tanyák.

Ezen a méléző vizen érünk be Szegedre. A vasút körül néhány hajó simul a parthoz, marosi homokbarkák, kőszállító dereglyék, fahordó uszályok, meg a csongrádi fehér gőzös. Kikötjük csónakunk egy vastuskóhoz, s felmegyünk a védgát tetejére. A

téglával kirakott körtöltésen belül a Tisza legnagyobb városa, a déli Alföld gazdasági és művelődési központja terjed szét laposan, szélesen. Élesen szűr fel az égre a dóm két hegyes vöröstégla tornya, a parti sétányon a középkori vár csonkja sötétlik.

A Tisza pedig mélyen alattunk hallgat. Végigkanyargott az egész Alföldön, gyöngysorként magára fűzte legszebb síksági tájainkat, s most hangtalanul úszik lefelé, útja vége felé, dunai torkolatához.

Antalfy Gyula

A szegedi Tiszaparton modern, nyolcemeletes lakóház épült

tenyár tetején malomkeréknyi fészkekben költ legnagyobb és legritkább vizi-madarunk, a rétisas. A buja aljnövényzet szövevényében száz meg száz fészkek bújik meg észrevétlenül, s ezernyi újszülött fióka sívít, csipog, jajgat, ha költés idején járunk erre.

A következő nagy kanyarodónál Csongrád ezeréves települése magaslik a hajdani bulgár földvár helyén. Szembe vele torkollik a Tiszába a csendes mozgású, lomha Kőrös. Aztán mindkét partot nagy szikes laposok, semlyék, zombékos, sásos tocsogók kísérik. Balról a legszebb

A bázeli sportmúzeum épülete

Bázel és környéke ezernyi érdekessége közül különlegesnek számít a sportmúzeum, és annak turista- és alpin-termei. Maga a múzeum a városi villanegyedben van. Szép tágas, világos épület és a kirakatban elhelyezett turistafelszerelések elárulják, hogy a turisztikával kapcsolatos dokumentumok mellett a többi sportág csak kis részét foglalja el a gyűjteménynek.

A látogató első benyomása a szakzerű rendezés, a tisztaság és az erős fény, ami általában a svájci múzeumokat jellemzi. Megilletődik az ember, amikor a turistaság első hőseinek fényképeit és személyi tulajdo-

A turisztika fejlődése és története a bázeli sportmúzeumban

nait látja. Mindjárt az első képek között találunk egy Rousseau-t ábrázoló metszetet; „Rousseau entdeckte die landschaftlichen Schönheiten der Natur” felírással. Ezután sorba következnek a sielés őskorszakát bemutató különféle sílécek, számos országból. Képviselve van az északi országoktól a kanadai indiánok lécein keresztül Jugoszláviáig sokféle felszerelés. Ragyogóan szemlélteti a sísport fejlődését és mulatságosnak hat a kezdetben használatos hosszú sítot, amit nem párban, hanem szólóban használtak. Ezután következnek a különféle szánok, ródlik, hótálpak, korcsolyák és mindazok a téli eszközök, amelyekkel a turistaság üttörői túráztak. Érdekesek régi öltözeteikben a férfiak és nők, amint megrohmozgattak egy-egy hegycsúcsot.

Számos kiváló alpinista képe között látjuk Josef Reinhardt képét, aki 1749 és 1829 között élt és elsőnek tűzte ki a fehérkeresztes svájci lobogót a Pilátusra.

Gvönyörű alpesi tájak, olajfestmények díszítik a falakat. A turistaságról, útleírásokról szóló régi könyveknek pedig se szeri, se száma. Sok-sok régi nyomtatott és kézzel írt térképet és egyéb turistafelszerelést: hegymászó kötelet, hágóvasat, jég-sarkokat, kovácsolt szegeket, csáknányokat, lámpákat, kulacsokat láthatunk. Egy másik teremben iránytűk, tájoló, látcsövek, barométerek, régi fényképezőgépek, időmérő, napvédő szemüvegek vannak. Több védőkunyhót és néhány hegy makettjét is megismerhetjük. Sorolhatnánk tovább az érdekességeket, melyek előtt meghatódva áll a mai természetjáró.

A látottak alapján arra kell gondolnunk: egyszer nekünk is hozzá kell fogni, hogy a hazai turisztika múltját és annak emlékeit hasonló módon közkinccsé tegyük.

Kertész Miklós

(A magyar sportmúzeum szervezésé alatt áll. A tárgyalások szerint ebben kap helyet a turista múzeum is. A Szerk.)

Vámbéry hű kísérője

A Velencei tó északnyugati csücskénél van egy öreg temető. Jórésze már elhanyagolt, benőtte a gaz. Még az a néhány turista, aki nekivág a Nadap felé vezető országútnak, az sem sejtí, hogy a temető szélén, egymásra halmozott sírkövek alatt alussza álmat Molla Szadik, török szerzetes. Sírkövén félhold és csillag alatt a felirat: Itt nyugszik Molla Szadik ázsiai török szerzetes. Született 1836. Meghalt 1892. május 22.

A faluban mindenki tud róla, szívesen elmagyarázzák, merre találni. A gyerekek csak úgy hívják: „a török”.

Hogy kerül ide egy török szerzetes sírköve? — tűnődik el az ember. Sorsát nyomozva Vámbéry Árminhoz, a múlt század nagy tudósához és utazójához vezet az út.

Vámbéry Ármin kiváló nyelvtelenség volt. Már fiatalon nemcsak európai nyelveket sajátított el, hanem több keleti nyelvet is. Fantáziája mindig kelet felé csalogatta. Oda eljutni azonban nem volt egyszerű és veszélytelen feladat. Akkoriban Keletet csak mohamedán ember szerepében járhatta be. Ezért hat évet töltött Konstantinápolyban, hogy a keleti szokásokba is tökéletesen beleélje magát. 1863-ban azután dervisnek öltözve csatlakozott egy bokharai karavánhoz. Erzerumon és Tebrizen keresztül érték Kázendrán tartományba, majd a Káspi tavon átkelve a turkumánok földjére. A hírkáni sivatagot szeltek át ezután, úgy jutottak Khivába. Nehéz sivatagi vándorlással érték el Bokharát, majd Afganisztánon keresztül Perzsiát, ahol már kivetkőzhetett a mohamedán ruhából. Ezen a nehéz úton volt hű társa és kísérője Molla Szadik, aki Magyarországra is elkísérte. Utazásáról írott munkáit sok nyelvre lefordították. 1865-ben egyetemi tanár lett Pesten, Molla Szadikról azonban sohasem feledkezett meg.

A velencei iskolás gyerekek megtehetnék, hogy rendbehozzák az alig észrevehető sírt, elhordanák róla a rádöntött sírköveket, hadd adózhasson emlékének néhány pillanatnyi megállással a turista is, mielőtt elindul a hegyek felé vezető úton.

Juhász Árpád

Háztulajdonosok lettek a textilesek

Meghitt ünnepség keretében avatta fel a Textiles Természetbarát Egyesület a Börzsöny szívében fekvő nagytápusztai turistaházat. Több mint ezer természetbarát vett részt a házavatáson. Ez alkalommal országos textiles női tájékoztató verseny is rendeztek. (A versenyről lapunk „versenyhírek” rovatában írunk.)

Dr. Bátorfői Gyula egyesületi főtítkárszámolója után dr. Szalai József az MTSZ nevében, Kovács Lajos a SZOT részéről, Petri Miklós pedig a Vasas képviselőjében üdvözölte a textileseket, végül Ábrahám Károly egyesületi elnök zárószavai után 178 kiváló textiles túrázónak nyújtott át plakettet.

A szép környezetben késő délutánig szórakoztak a házavató textilesek.

Ajtóny Vilmos

A turista, vagy más kiránduló kedvű pesti ember kezébe veszi a budai hegyvidék térképét és böngészni kezdi: merre vegye útját. Szép út kínálkozik a Hunyadorom—Tündérhegy—Virágvölgy felé, de nem megvetendő ez az útvonal sem: Szépvölgy — Vadaskert — Hárshegy — Petneházy rét. Kellemes kirándulás esik azonban Csillebércre, Farkasrét, Irhásárok felé is. Megannyi ismerős hely, valamirevaló erdőjáró ember, ha pesti, sokszor csavargott ezeken az utakon és még többször hallotta nevüket.

És mégis aránylag kevesen tudják, hogy honnan erednek e nevek, mit jelentenek, hol s mikor születtek. Mert, azt talán mondani sem kell, hogy a budai hegyeknek nem is olyan nagyon régóta van ilyen szépen csengő magyaros nevük...

Disznófőt és környékét a múlt század közepéig németül Sauwinkelnek (disznózug) nevezték, a Hárshegy mögötti tágas völgyet Sonnenwirths-wiesének, egyszerűen azért, mert Sonnenwirth budai kocsmáros telekkönyvi tulajdona volt. A Lipótmező a Leopoldfeld névre hallgatott, mert itt állott Leopold Göpp molnár majorsága s a Kuruclesi út környéke a Kreutzenwinkel, a Pálárka a Maxengruben nevet viselte, a Rózsadomb különböző pontjait Ochsenriednek, Weisser Sandbergnek stb. jelölte a térkép az 1800-as évek elején.

Hanem a nagy nemzeti felbuzdulás, mely a század elejére az országot előntötte és a társadalmi élet minden területén érezte hatását, meghódította a budai hegy ormait, völgyeit, rétjeit, forrásait, útjait is.

Közelebről szemügyre véve a dolgot, a budai hegyek átkeresztelése annak a mindannyiunktól ismert nyelvújító mozgalomnak eredménye volt, amelynek apostolai a nagy Kazinczy Ferenc és társai Szemere Pál, Kölcsey Ferenc, Bugát Pál, Vajda Péter, Döbrentei Gábor voltak.

Ennél az utolsó névnel álljunk meg. A nyelvújítás körébe vonták az újítók az érzéki világ és az elvont fogalmak, a szak kifejezések teljességét. Mindegyikük kiválasztott ebből a „szűzföldből” egy kisebb-nagyobb parcellát és azt felszántotta, bevetette az új szavak magvaival. Döbrentei Gábor (1783—1851) szerkesztő, az Akadémia titkára egyebek mellett elhatározta, hogy megmagyarosítja az akkor még kevésbé betelepült budai hegyvidéket.

Jól ismerték már Pesten és Budán ezt a tájat, árnyas erdeit, kellemes ligeteit, berkeit sűrűn keresték fel nemcsak a közemberek, hanem nevesebb személyiségek is. Szívesen járt ide Széchenyi, Wesselényi. Kossuthnak meg éppen nyaralója volt a Zugligetben (amelyet már akkor is így hívtak). 1847 tavaszán gyakorta bebarangolta a vidéket Döbrentei Gábor, barátaival, a magyar nyelv szerelmeseivel, de akkor már eredeti ok-

HEGYKERESZTELŐ

ANNO 1847

levelek, nyelvemlékek tanulmányozásával is készült a hegykeresztelőre.

Közelgett a nap. Az Életképek című újság 1847. június eleji számában (egy Petőfi-verssel és egy Jókai tárcával egy lapban) a következő híradásra bukkantunk:

— Említettük, miszerint Döbrentei Gábor kir. tanácsos úr a budai hegypontok magyar elnevezése körül erélyesen járadozik... az ismeretes regényes vidéket ismételtel megjárván, úgy értjük a keresztelés ünnepe június 5. d., vagy kedvetlen idő esetében, ugyanazon hó 12-dikére van határozva. Ez emlékeztet magyar napot jelenlétükkel díszesíteni óhajtó urak és hölgyek számára a „Vadászudvarnál” 2½ órára délután takaros ebéd van rendelve, aláírni lehet a budapesti kaszinókban és másutt is 1 forint 20 kral pengőben, miből 1 forint az ebédre egy huszas pedig a zenére jár...

Ez volt az előzetes hír, mai újságnyelven a „beharangozó” a névadó ünnepségről. Néhány lapszámmal odább pedig megjelent a helyszíni riport...

Cím: Nemzeti Ünnepe. Múlt szombat a budai hegyeknek régóta hirdett keresztelése csakugyan megtartatott. Kedvezett még a szép idő is. Mint előre jóslottuk, mert van még magyar szív a népben, igen számosan gyűltek össze ez ünnepélyre, minél nevezetesebbet, s tisztán magyarabbat alig látott a budai Virányos...

Ezután elmondja a lelkes riportert, hogy kik voltak jelen, meg, hogy „Egressy jeles bandája” Erkel Hunyadijának dallamát játszotta, majd

a díszes vendégsereg felvételt az „am Himmel”-re, melyet attól fogva Tündérhegynek hívnak, ott a városi jegyző felolvasta az új neveket, azután Döbrentei megmagyarozta az új elnevezések eredetét és jelentését, utána jött a díszes ebéd, ahol „víg és komoly tósztok” hangzottak el.

Az egykorú laptudósítások szerint Buda szabad királyi város tanácsa 1847. június 11-i ülésén fogadta el Döbrenteiék előterjesztését a budai hegyvidék új helyneveiről. A jegyzőkönyv így végződik: „a tanács... a csöszöket kötelezte, hogy kerületök nevét táblára jelölve alkalmas helyen az idén kitűzzék.”

Végül álljon itt néhány az „új” nevek közül, rövid magyarázattal:

Pasarét (azelőtt Disznórét, vagy Zsirdomb). Ezt a nevet nem magyarosítani akarták, hanem illessebbet találni helyette. Abderahman nagyvezírről, Buda utolsó pasájáról nevezték el, emlékeztetőül a török hódoltság idejére.

Csillebérc (azelőtt Kukukberg és Dreihotter) ez az elnevezés állítólag régi oklevelekben már szerepelt, csak vissza kellett jogaiba állítani.

Petneházy-rét — Petneházy vitéz tisztelére, aki az 1686-os budai ostromkor elsőnek tűzte ki a magyar lobogót.

Rézmal, Zöldmal, Alsómál — a már régi magyar szó, állatok hasaalját mondták így, helynevekben körülbelül azt jelenti alja. Tehát a hegy alja, oldala.

De megmagyarosították — többnyire szó szerinti fordítással — a Farkasvölgyet, Farkasrétet, Kútvölgyet, Svábhegyet, Istenhegyet, Pálvölgyet is, és még nagyon sok vadregényes táját a szép budai erdőségnek.

Igy keresztelték el kedves kiránduló- és sétahelyeinket a Tündérhegyen, éppen most 115 esztendeje.
Novobáczky Sándor

A Velho hajó lassan a kikötő felé közeledett. A gőzös mély bűgással adott jelt a révkalauznak, majd orrát Makalla fehér házai felé irányította. Jama Ismail a szomáli katonák vezetője elsőnek ugrott át a mellvéden.

Makalla, a hajdani Kana nem számítható igazi antik városnak, mivel mindössze 2000 évre tekinthet vissza. A város ma is magán viseli a kikötőalapítás kozmopolita jellegét. A lakosság között sok az idegen, főleg indiai. Az uralkodó és hivatalnoki családok öltözete, házaik építészeti stílusa és a szultán palotája magán viseli India kultúrájának nyomát.

Az expedíció felszerelését gyorsan partra tették. A ládák között a legértékesebb az a jutazsák volt, mely kétezer ezüstpénzt — riyalt — rejtett magában. Ugyanis még ma is a régi ezüst tallér az egyetlen elfogadott pénz Arábia népei között.

Wandell Philips expedíciójának teherautói 1950. február 20-án indultak el a sivatag felé. Miközben a város egyetlen ma is álló városkapuja felé haladtak, mellettük tevék hosszú sora vágott neki a homoknak. Közel 80 km után kunyhók tűntek fel. A Hadramaut vádi tulajdonképpen nem völgy, hanem az évszázadok óta kiszáradt folyó völgy, mely borzalmas kietlenséggel húzódik 600 km-en át észak-déli irányban. Sok vádiban az esős időszakban víz található. Ilyenkor a sárgán hőmpölygő ár kíméletlenül kimos minden növényt, amely sziklákon és homokban próbált megkapaszkodni. Azonban a legtöbb vádiban — így a Hadramautban is — az év egészében, sőt hosszú évek során nem található egy csepp víz sem. Eredeténél — hol szélessége a hatvanöt km-t is eléri — sok forrás található. Ez magyarázza meg, hogy a környéken sok falu és város létezik.

Az expedíció Seyun mellett, athíri állam fővárosánál vert tanyát. Seyun mint a többi dél-arabiai város, kis helyre összehúzódt a házakból állott, melyeket datolyafák öveznek. Hadramaut igazi fővárosának azonban Tarim számít, hol az arisztokraták és gazdagok laknak.

Innen alig ötven km-re fekszik Sibam, Arábia egyik legérdekesebb városa. Messziről úgy tűnik, mintha egyetlen felhőkarcólóból állna. Ugyanis a házak teljesen egyforma magasak és színrűek, melyek közül csupán a szultán barna és fehérsávos palotája emelkedik ki. A városban azonban eltűnik a varázslat. Az utcák ugyanis olyan keskenyek, hogy két ember nehezen fér el egymás mellett. Ezért tűnik távolról egybeépítettnek a város.

Az expedíció, útban Beihan felé áthaladt Sabva romjai mellett, ahova az ott lakó fegyveres törzsek idegent belépni nem engednek. Hadramaut még ma is sok veszelty rejt magában, de nyolc-tíz esztendővel ezelőtt még két nagy rablóbanda

ANTIK BIRODALOM a homoksvatag mélyén

törtött uralma alatt a vidéket és a gyilkosság csak üzleti kérdés volt. Egy szultán ára 20 000 tallér volt, egy nagyobb sejk 3000, egy „akil” — vagyis kisebb sejk 100-tól 1000, míg egy „kabili” vagyis törzsfőnök 50-től 500 tallért ért. A legtöbb gyilkos az úgynevezett „kat” kábítószer élvezői közül került ki; ez a mérgező Arábia férfilakosságának jó részét hatalmában tartja. A „kat” sok évszázaddal ezelőtt Abesszíniából került át Arábiába. Elvezői erősnek, gyorsnak és jókedvűnek érzik magukat. A „kat” rágást bőbeszédűség és mámor kíséri, melyet a részegség „macskajaja” követ. Azonban a mérgező egy idő múlva étvágytalanságot, álmatlanságot és erős szurkolást okoz. Elvezői sápadtságukról és kopaszságukról már messziről felismerhetők. Sabva nem azonos Sábával. Az ókor nagy királynagyságai közül a legkisebb és legjelentéktelenebb volt. Jelentőségét is csupán katonái őrhely szerepének köszönhette.

Végre Beihan mellett letáboroztak. A hasonló nevű vádi északi oldalán hatalmas domb terült el. Ez rejtette magába Kataba egykori fővárosának Timnának romjait, melyeket tíz és tízezer tonna homok borította, melynek teljes eltakarítása évtizedeket venne igénybe. Ezért Philips két helyet, a déli kaput és a domb azon déli szélét választotta ki, hol 1936-ban Stewart Perowne egy olyan feliratot talált, mely e szavakkal kezdődött: „En Kataba királya, az én városomban Kohlanban...” Biztonság kedvéért egy harmadik helyet is kijelöltek egy Hadzsar bin Humeid nevű kis dombnál. Itt abból indultak ki, hogy az emberek szokás szerint városaikat mindig a régi városok közelében, vagy pedig azoknak romjain építik fel.

Megkezdtek az ásást. Az évezredek alatt lerakott portömeget emberek százai kézierővel távolították el. Eleinte jutazsákokban hordták a homokot, majd később kosarakra tértek át. Az ásás a legszigorúbb felügyelet alatt történt, hogy az előkerülő tárgyakban ne essék károsodás.

A Hadzsar bin Humeidi ásatásoknál érdekes körülmények között szü-

letett meg az első eredmény. Egy ízben homokvihar tört ki. Az ég pillanatok alatt fekete lett, a nap eltűnt és olyan szél kerekedett, mely a homokot lökhajtásos repülőgépek sebességével hajtotta maga előtt. Az emberek a kiásott faltöredékek mögött kerestek menedéket. Amíg a fal mögött ültek, szemtanúi lehettek annak, hogy a homok órák alatt eltakarta mindazt, amit hosszú napokig kiástak.

A vihar elültével újból munkába álltak és ekkor egy bennszülött kiáltására lettek figyelmesek. Egy csodaszép alabástrom áldozati asztal és egy karkötő került elő. Később ugyanitt egy lábfürdőt és egy holdisten imát tartalmazó köfeliratot tártak fel. Kataba és Sába népei ugyanis a holdat tisztelték istenként, ami ott érthető volt, hiszen a nappalok elviselhetetlen forrósága után az éj csendje és kellemes hűvössége a hold megjelenésével együtt a nyugalmat és pihenést jelentette.

A másik ásást a déli kapunál színén eredménnyel járt. Az öt méter homok és törmelék eltávolítása után egybeégett föld és hamurétegre bukkantak, mely tele volt alabástrom szobor és kőtábla darabokkal. Ez világossá tette a kutatók előtt, hogy Timnát annakidején hatalmas természeti katasztrófa pusztította el, melyben a főszerepet tűzvész játszhatta. Itt több családi ház romjait ásták ki, melyek közül az egyikben Jama Ismail egy zöldszínű bronz oroszlánt talált, mely felirata alapján 150 évvel i. e. készülhetett.

Az expedíció még további értékes leleteket hozott napvilágra. Előkerült az előbbi oroszlánnak egy pontos mása, hátán egy Ámonnal, arany ékszerek, alabástrom szobor-maradványok, és sok pénzdarab. A feliratok megfejtése magyarázatot adott Kataba sok ismeretlen kérdésére.

Az egykori „Arabia Felix” lassan kiemelkedett a homoktengerből, napvilágra tárta titkait, melyet az idő és az elefedés sírjából Wendel Philips expedíciója nehéz és veszélyes munkával ásott ki.

Falmaradványok — háttérben a Gombástető
(Jánosházi felv.)

A HASZNOS MELLETTI

CSERTERI VÁRROMOK

A Nyugat-Mátra magas gerince meredeken, kopár legelőkkel tarkázva ereszkedik le a szőlőkkel, gyümölcsösökkel és szántókkal ékesített pásztói síkság köré. Csodálatosan szép látvány. A Kövicses patak völgyének déli bejáratánál Nyikom csúcsa, e félkör középpontjában mint egy hatalmas sarokbástya néz a völgy és a síkság fölé. A Pásztóra érkező kirándulót hamar megfogja a Mátra üzenete. Erdős bércek, meredek, sokszor szinte függőleges sziklafalak, magas párkányok, egy igazi középhegység minden vadregényességével hívogatja az érkezőt. A Kövicses patak völgyén túl a 753 méter magas Óvár, mögötte a Mátra legmerészebb vulkánikus kúpja a 789 méter magas Ágasvár kékes ködfátyol mögül intget.

A csúcsok, tetők és völgyek festői panorámájában legtöbb kiránduló észre sem veszi a hasznosi kopár Várhegyet, a Kövicses völgy bejáratának északi oldalán. Ha mégis észreveszi, már késő. A cserjés, meredek domboldalon felmenni nem lehet a romokhoz, így legtöbbször tovább mennek, feledve, hogy felettük a tetőn az egykori völgy bejáratát őrző büszke vár romjaiban is megkapó szépsége őrizi a múltat.

Mi felmegyünk. Végigsétálunk a népviseletet őrző Hasznos község főutcáján, az utolsó ház előtt letérünk északra. Enyhe emelkedésű dűlőút a szőlőskertek között vezet, s egy régi keresztnél három irányba ágazik. A

jobboldali dűlőútra térünk, hol a gyümölcsösöket fiatal fenyők váltják fel. Nemsokára eltűnnek a fák és a bokrok, s fent vagyunk a romoknál. Balról a szőlők és gyümölcsösök elkísérnek szinte a vár faláig.

A sok vadrózsa, galagonya, som és egyéb cserje között alig tudunk a romok közé menni. A vár területe még kivehető, valamikor hosszúkás téglalaprajzú volt. Udvara háromszintű, a fellegvárból csak alapfalak nyomai láthatók. Az északi oldalon 8—10 méter magas észak-déli irányú falmaradvány mutatja az ötszögletes öregtorony helyét, a keleti oldalon is áll egy 6—8 méter magas fal, mint egyetlen emléke a külső falgyűrűnek. Kevés ással az összes helyiségek és bástyák alapfalai előjönnek. A község társadalmi munkával, az iskolások bevonásával sokat tehetne a vár területének rendbehozására. A szemét összegyűjtése, a szétdobált kövek halomba hordása, a gaz, és bozót irtása, nagyon szép feladat lenne.

Gyönyörű a kilátás a várból, lent a patak fűzfái alatt konda pihen, a szemben levő Cinegés oldalán gulya kolompol. Körül az erdők és hegyek, ligetek és meredek tisztások, mellettük és mögöttük szőlőskertek és gyümölcsösök fürdenek a fényben. Alant az országúton egy autóbusz jön Pásztó felől, szinte félfő, hogy rádől a Várhegy, a meredek sziklafal alatt tovább fut északra, s az erdőborította Hegyeshegynél eltűnik a patak fűzfái mögött. Jobbra a Zagyván túl a Cserhát magas dombsorai zárják be a képet, mögöttük halvány párában csipkéznek a hegyek.

Nem sok történelmi emlékünknél maradt meg a várról. Valamikor Óvárral és Ágasvárral együtt védelmezte az alatt húzódó hadiutat. A Rátót nemzetséggel a XIII. század második felében telepedett meg ezen a vidéken, s e nemzetségből származott Porch István, ki előbb IV. Bélának, majd fiának, V. Istvánnak lett hű embere. Az ifjú király jó szolgálatainak jutalmául, a királynő főlovászmesterévé nevezi ki, s 1265-ben Hasznost és az ágasvári uradalmat adományozza neki. Hasznos a Pásztói családé lett. Ez a család az Árpádok kihalása után Károly Róbert híve, s részt vesznek Csák Máté ellen a rozgonyi csatában. Hasznosi Pásztói Domokos 1315-ben az ország nádora lesz, s ő építteti a várat. A vár 1329-ben szerepel először oklevelekben. Fénykorát 1489-ben éli, ekkor pereskedtek érte a nánai Kompoltiakkal a Hasznosi Pásztóiakkal. A vár tulajdonosa a mohácsi csatában meghalt, s a kettős királyság pártharcában sűrűn cserélt gazdát. Senki nem gondozta, senki nem erősítette. 1552-es hadjáratnál a török könnyen elfoglalja, ekkor már olyan rossz állapotban van, hogy falait lerombolja, az árkokat betömeti. Azóta omlik, pusztul.

A falak között, a mély völgyekben, a párás csúcsokon nagy csend honol, távol halkán füttyent a tarjáni vonat, s mi ülünk a rom-falakon, mert fog a táj szépsége és a múlt varázsa.

Pataki Ferenc

*Nyári
pihenés,
szórakozás
a turistaházakban!*

TURISTAHÁZAK:

a Budai, Pilis, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékén és a Mecsek hegységben.

KELLEMES ★ KÉNYELMES

Érdeklődés:

A TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALATNÁL

Budapest, VII. Lenin körút 55.

Telefon: 224-230, 224-412

A férfi mezőny rajta

III. Nemzetközi Tájékozási Kupaverseny Hohnstein

Rendkívül udvarias, baráti fogadtatásban részesültünk a hohnsteini várban — amely most Jugendherberge — mindennel elláttak, ami a nyugodt felkészüléshez szükséges.

Az ellenfelek

Csehszlovákia, Bulgária, Svédország, Finnország (TUL), Lengyelország és a vendéglátó németek csapatai mérték össze tudásukat.

A rendezés

A legújabb nemzetközi versenyszabályzat tervezetre hivatkozva a rendezőség egy mezőnyben indított el 16 hazai (ebből 8 válogatot) férfi csapatot a külföldi versenyzőkkel. A nőknél valamivel kedvezőbb volt a helyzet, mert csak 7 hazai csapat indult. A verseny terepe a tájékozási versenyek rendezésére alkalmatlan volt. A házigazdák úgy ísmerték, mint mi a Gellért-hegyet, ráadásul már harmadszor rendezték ugyanott a versenyt.

A verseny

Mindkét osztályban váltóversenyt rendeztek. A váltók első tagjai egyszerűen rajtoltak, a többiek a beérkezés sorrendjében. A három futó útvonala ugyanaz volt, körpályán. A női csapat igazolta a válogatott felállításába helyezett bizalmat és a lányok életük első nemzetközi versenyén, külföldön a harmadik helyen végeztek. A taktikai utasítást sikerült betartani és az első váltásban Monspartnak az egyik német váltóval sikerült az élen maradni. A második és harmadik futónk, Győry és Neupor már nyugodtabban tudott versenyezni: sikerült a negyedik helyről a harmadikra felnyomulni. Nem így a férfiaknál: első futónk Schönviszky a svédrel együtt tájékozási hibát vétett és nagy hátránnyal érkezett a váltóhelyre. Skerletz bár nyugodtan kezdett, elfu-

tott a hatodik ellenőrzőpont mellett, bár a svéd és a finn versenyzők tőle 30 m-re érintették a pontot. Emiatt mintegy 20 perces hátrányba kerülünk a svédekhez viszonyítva. Csapatunk harmadik tagja, Maácz bár a legjobb időt futotta, csak a 12. helyig tudta felhozni a váltó eredményét. Elég helytelenül egyéni kiértékelést is készítették, amelynek a legjellemzőbb vonása, hogy az első 25 versenyző között csak 4 külföldi volt: a svéd Norman és Carlson, a csehszlovák Krtnensky és Maácz.

Részletes eredmények

Férfi csapat: 1. NDK vál. (Conrad, Grosse, Helnemann) 3:46:37, 2. NDK vál. 4:20:58, 3. Svédország 4:29:24, 7. Csehszlovákia 4:49:57, 12. Magyarország 4:59:28. Egyéni: 1. Gross (NDK) 1:10:38, 2. Helnemann (NDK) 1:17:34, 3. Conrad (NDK) 1:18:25 15. Maácz 1:29:32 37. Skerletz 1:40:45 46. Schönviszky 1:49:11.

Női csapat: 1. Csehszlovákia (Kumbarova, Cermakova, Buryrkova) 3:24:34, 2. NDK 3:56:29, 3. Magyarország 4:22:21. Egyéni: 1. Burskova (Csehszlovákia) 1:03:54, 2. Kumbarova (Csehszlovákia) 1:04:10, 3. Kuckert (NDK) 1:10:24, 4. Monspart 1:10:25 18. Neupor 1:32:39 22. Győry 1:39:17.

Tapasztalatok

Megismertük a külföldi ellenfeleket és rájöttünk, hogy nincsenek elérhetetlen eredmények, a svédek is legyőzhetők. Tanultunk bizonyos tájékozási fogásokat, láttuk futni az összes ellenfeleket, megnőt az önbizalmunk. A verseny lebonyolítása, a váltóhely felállítása nagyon figyelemre méltó volt.

A verseny propagandája nagyon jó volt. A berlini televízió ötperces tudósítást sugározott a versenyről.

M. B.

A tájékozási sport első edzői megalakították a BTSZ edzői testületét, amelynek feladata a sportág edzési módszereinek kidolgozása és elterjesztése. Tárgyalások folynak a budai hegyekben létesítendő edzőpálya helyének kijelöléséről is.

13 csapat vett részt a Textilek nagytápusztai házavatakor rendezett versenyen. Eredmények: 1. Győri Kötöttárugyár 151 hibapont, 2. Magyar Posztó 158 hibapont, 3. Lőrinci Fonó 174 hibapont.

A „Földes Ferenc” Tájékozási emlékverseny. A Pedagógus TE a szokott kitűnő szervezéssel biztosította a verseny sikerét. Viszonylag kevés ellenőrző pont bemérésével is külön pályát tudtak biztosítani valamennyi osztály részére. Véleményünk szerint azonban nem lett volna szabad egyéni kiértékelést készíteni az összes résztvevőről azon az alapon, hogy a váltók mindhárom tagja ugyanazon a pályán futott. Nem lehet összehasonlítani a hajnalban mezőnyrajttal indultak teljesítményét a reggelen hőségekben egyénileg indultakéval. Részletes eredmények: Férfi I. o.: Csapat: 1. Bp. Honvéd I. 6:37:13, 2. Bp. Spartacus 7:07:25, 3. Bp. Honvéd II. 7:07:30. Egyéni: 1. Schönviszky (Bp. Spartacus) 1:49:20, 2. Deseő (Bp. Pedag.) 1:49:35, 3. Berecz (Bp. Honvéd) 1:49:45. — II. o.: Csapat: 1. MAFC (Krisza, Valtinyi, Gárdonyi) 5:00:25, 2. BEAC 6:41:10, 3. Bp. Lokomotív 6:56:04. Egyéni: 1. Arató (Tatabányai Bányász) 1:28:12, 2. Valtinyi (MAFC) 1:34:00, 3. Nádor (U. Dózsa) 1:36:36. — Női II. o.: Csapat: 1. MAFC (Neupor, Füzessy, Hardicsai) 7:55:59, 2. Bp. Pedagógus 8:14:07, 3. BEAC 9:21:50. Egyéni: 1. Neupor (MAFC) 1:48:34, 2. Győry (Bp. Ped.) 2:28:15, 3. Sárfaivi (Bp. Ped.) 1:36:36. — Férfi ifjúsági: Csapat: 1. MAFC (Haris, Gáti, Erdős) 5:15:06, 2. Bp. Lokomotív I. 7:22:25, 3. Bp. Lokomotív II. 7:47:38. Egyéni: 1. Tolnai (Bp. Lok.) 1:33:46, 2. Gáti (MAFC) 1:40:02, 3. Horváth (Bp. Vörös Meteor) 1:50:46.

Június 23–24-én a Megyei Természetbarát Találkozó keretében rendezte a Nógrád megyei Tsz a kelet-magyarországi megyék tájékozási válogatottjainak első találkozóját. Sajnálatos, hogy fizikai felkészültségük nem volt kielégítő, az indulók nagy része igen nehezen birkózott meg az emelkedőkkel. Reméljük, hogy jövőre Szegeden jobban felkészített csapatok fognak találkozni. A három versenyszám (férfi egyéni-csapat 8000 m, 600 m szintkül., éjjel, férfi ifj. egyéni-csapat 7500 m, 550 m nappal) alapján a Keletmagyar Kupa 1962. évi védője Csongrád megye 4 helyezési ponttal. 2. Hajdú-Bihar megye 6 hp, 3. Heves megye 8 hp. Nógrád megye válogatottja versenyen kívül indult.

A Helyipari TE II. osztályú Szakmai Csapatbajnokságának 1. fordulóját a szentendrei hegyekben rendezte meg. A mindvégig sportszerű küzdelemből a Fürdőigazgatóság csapata (Szalontai, Leszy) került ki győztesen 2:45-ös kitűnő idővel, 2. Ora Ekszer Vállalat, 3.

A győztes: Csongrád megye válogatottja

Házkezelőség. A 2. fordulóra aug. 5-én kerül sor a Balaton környékén.

A Vas megyei Tsz május 27-én rendezte 120 fő részvételével a megyei bajnokság 1. fordulóját II. és III. osztályú szinten. Eredmények: II. oszt. (táv 10 975 m, szint 200 m). 1. Kőszegi Agyerítőgyár, 2. Szombathelyi Cipőgyár, 3. Szombathelyi Építők. III. oszt.: (7190 m, 200 m). 1. Jurisich Gimn. Kőszeg, 2. Szombathelyi Művelődési Központ, 3. Szombathelyi Cipőgyár.

Budapest főváros Kupájáért nemzetközi tájékozási versenyt rendez Tatán, augusztus 15-én a BTSZ. Meghívást kapott Berlin, Kopenhága, Prága, Stockholm, Szófia tájékozási válogatottja.

A Szegedi Radnóti Miklós Gimnázium KISZ-szervezete és Természetjáró Szakosztálya megalapította a „RADNÓTI MIKLÓS” kupát, amelyet minden év májusában rendeznek meg.

BALATONI VERSENYEK

Nagy érdeklődés nyilvánul meg az idei balatoni versenyek iránt. Amióta a MTSZ és a Veszprémi megyei Tsz közösen rendezi a versenyeket, azóta a Felszabadulási versenyhez hasonló létszámban vesznek részt ezen a nagy nyári tájékozási erőpróban.

Nem érdektelen a nevezések számának alakulása:

1958-ban a szilgietti MTSZ nagytábor alkalmával 550 fő, 1959-ben Balatonarácson a Koloska csárdánál 350 fő, 1960-ban a siskeli MTSZ nagytábor alkalmával 560 fő, 1961-ben Balatonföldváron 390 fő volt a nevező.

Az idén a keszthelyi campingben gyülekeznek a versenyzők. Innen szállítja ki a versenybírók és résztvevők autóbusszal a verseny színhelyére és vissza. Olyan terepet választ-

tunk, amely tájékozási szempontból igen érdekes, hasznos tájékozási tapasztalatszerzésben lesz részük a versenyzőknek. A nevezési határidő július 31-én lejár. A rendezőség mindent elkövet, hogy a késedelmes nevezők se maradjanak le. Akiknek a nevezése még augusztus 7-én 18 óráig — a soroltság — beérkezik, azoknak a részvételét a rendezőség minden körülmények között biztosítja.

A Nemzetközi Balaton Kupát a MTSZ, a I. osztályú Vasutas Kupát a Lokomotív TE, a II–III. osztályú férfi, az ifjúsági és női Balaton Kupát a VTSZ rendezi meg.

Az eredményhirdetést előreláthatólag a keszthelyi Alkotmány ünnepség keretében tartják meg.

Komáromy Jenő

A Fáy Gimnázium tanulóinak okos kezdeményezése: BANKETT HELYETT KIRÁNDULÁS

Izgalmas megbeszélés színhelye volt a Fáy András Gimnázium IV.F. osztályának tanterme. Utoljára gyűlt össze harminc tanuló és az osztályfőnök a nagy, egyhetes csehszlovákiai kirándulás előtt. Ez a túra azonban kivételes helyet foglal el az iskola történetében. Miért döntöttek úgy az idén végzett negyedikesek és a tantestület, hogy nem tartanak érettségi banketteket, hanem ehelyett kirándulni mennek. Erről beszélgetünk a két negyedikes osztályfőnökkel és néhány diákkal.

Kérdésemre, hogy van-e az iskolában a természetjárásnak komolyabb hagyománya, Schág Mária a IV. E. osztályfőnöke elmondja, hogy az osztályok minden évben elmennek — több alkalommal is — kisebb-nagyobb kirándulásra, és az iskolában turisztikai szakkör is működik, *Údvarhelyi Piroska*, tanárnök vezetésével.

A turisztikai szakkör rendszeresen szervez kirándulásokat, a hegyekbe és az ország jellegzetes vidékeire is ellátogatnak, hogy tervszerűen ismerjék meg a tanulók hazájukat.

Ilyen körülmények között természetesnek hat az újszerű elhatározás, hogy szakítanak a bankettek elavult hagyományaival.

— *Hogyan jött létre ez a terv?*

Erre felel *Giró Szász Lászlóné* a külföldre utazó csoport osztályfőnöke:

— Év elején a szülőkkel egyetértésben elhatároztuk, hogy az eddigiektől eltérően ebben az évben nem tartunk banketteket, hanem helyette hosszabb túrákat szervezünk. Tervünket a kerületi KISZ-bizottság is támogatta.

És a gyerekek, hogy viszonyultak ehhez, bizonyára voltak bankett-pártiak, akik nem lelkesedtek az új ötletért? Kérdésemre az egyik lányosztály osztályfőnöke válaszol. Az ő osztályuk már megtartotta az érettségi kirándulást.

— *Mi tehát a véleménye a túráról?*

— Mi csak egynapos kirándulásra mentünk a Börzsönybe, Királyrétre — mondja —, de nyugodtan mondhatom, hogy kellemes napot töltöttünk a hegyekben. Jól éreztük magunkat, és a gyerekeknek is az volt a véleménye, hogy ez sokkal jobb, mint egy bankett valamilyen előkelő étteremben. Hogy voltak-e, akik ellenezték? Talán egy-két tanuló kardoskodott a bankett mellett, de a kirándulás után ők is elégedettek voltak.

Egy osztály volt csak, ahol a gyerekek hiányolták a bankettet, ezért ők a kompromisszumos megoldást

választották: rendeztek bankettet és kiránduláson is voltak. Utólag azonban itt is az volt a közvélemény, hogy a banketten sokan unatkoztak, míg a kiránduláson mindenki remekül érezte magát.

A csehszlovákiai útról érdeklődünk *Patonyi Lászlótól*, a IV. F. eminens diákjától, mondja el, hogyan szervezték meg ezt a kirándulást?

— Szeptembertől kezdve gyűjtöttük a pénzt a kirándulásra. Ez nálunk elég nagy összeg, mert mi, az iskola más osztályaitól eltérően, külföldre utazunk. A többiek Pécsre és a Balaton mellé utaznak, egy osztály pedig a Dunántúlt barangolja be. A mi útirányunk: Prága, Karlovy Vary.

— A kirándulás bizony nem olcsó — veszi át újra a szót az osztályfőnök —, ezért azoknak a tanulóknak, akiknek anyagi körülményei nem kielégítőek, az útiköltségek felét az osztály fedezi közösen. Ez a többlet az osztály egy-egy tanulójának nem nagy összeg, de komoly segítséget jelent néhány osztálytársuknak. Hat tanulónk utazik így, de ezek között van kettő, akit más okból, kiváló tanulmányi eredményükért részesítettünk kedvezményben. Közéjük tartozik egyébként beszélgető társunk, *Patonyi Laci* is, akit a minisztérium aranyérmével és díszoklevelével jutalmaztak kiváló érettségi eredményéért.

— *Miért tartják a kirándulást jobbnak a bankettnél?*

Ismét a IV. E. osztályfőnöknője válaszol:

— Mi szeretnénk az érettségi után valami maradandó élményt szerezni tanulóinknak, ami kellőképpen kifejezi azt a nagy eseményt, amit az érettségi az ő életükben jelent, és azonkívül szeretnénk velük még egyszer találkozni, szabadon, közvetlenül elbeszélgetni. Szerintem a kirándulás sokkalta több lehetőséget ad erre, mint egy pár órás bankett. Szórakozni még sokszor elmehetnek, de egy közös kirándulás más élményt jelent.

— Egy ilyen hosszú külföldi túra pedig — mondja *Giró Szászné* tanárnő — szinte még egyszer összekovácsolja az osztályközösséget, elmélyíti köztük a kapcsolatokat.

Végül elmondják, hogy a kirándulás terve olyan sikert aratott az iskolában, hogy több osztály is csatlakozott a negyedikesekhez. Az egyik harmadik osztály például másfélhetes körutat csinál a Balaton körül, megtekintik a környék nevezetességeit, és kirándulásokat tesznek a Balaton környéki hegyekbe.

Az eredmények értékelése

Éjszakai terepgyakorlattal befejeződött a középfokú túravezetői tanfolyam

A BTSZ által rendezett középfokú túravezetői tanfolyam 6 hónap óta tartó előadássorozata befejeződött. A hallgatók először június 1-én 5 órás írásbeli dolgozatban adtak számot elméleti ismereteikről, a gyakorlati vizsgára pedig június 23-24-én, egy éjszakai terepgyakorlat keretében került sor Visegrád környékén. A kb. 12 km hosszú 8-as alakú útvonalon 15 ellenőrző pontot kellett érinteni. A feladat nem volt könnyű, különösen azok számára, akik még sohasem vettek részt éjszakai tájékozódási versenyen. A nők számára rövidebb útvonalat jelölt ki a tanfolyam vezetősége, de ugyancsak egyedül kellett a feladatot megoldaniuk. Ez bizony nem csekély bátorságra és lelkierepre vallott, ha tudták is, hogy az útvonalon ellenőrző bírók működnek, akik szükség esetén segítségükre vannak. Szerencsére ilyen közbelépésre nem került sor, bár egyes vizsgázók ugyancsak próbára tették a rendezőség idegét, amikor — minden ellenőrző pontot gondosan megkeresve — több órás késéssel értek a célba.

A terepgyakorlaton az MTSZ képviselőjében megjelent *Thuróczy Lajos*, valamint *Varga László*, a BTSZ Túravezetői Tanácsának elnöke elismeréssel állapították meg, a gyakorlat résztvevőinek lelkesedését és kitartását.

Az előadások befejeződtek, a vizsgák lezajlottak, a tanfolyamnak azonban még nincs vége. Hátra vannak még a táborozási ismeretek, melyekről majd augusztusban az BTSZ tatai táborozása alkalmával fognak számot adni az ezüstjelvényes túravezető jelöltek.

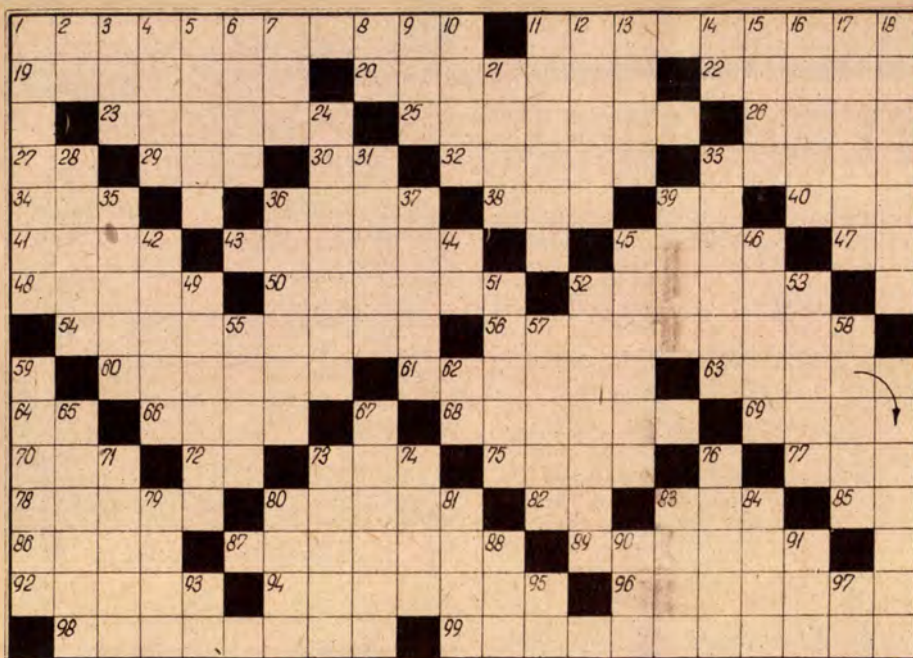
Magyarszékly Béla
tanfolyamvezető

Ahogy beszélgetünk, érezzük, hogy mindez egy iskola nyolcszáz tanulója szemléletének átalakulását jelzi, többet is jelent, mint egy kirándulás. Kifejezi azt a változást, ami az ifjúság életében, magatartásában a sok problémán át végbemegy.

Egyetértünk mi is az osztályfőnöki véleménnyel, amikor megjegyzi: jobban illik az ünneplésnek ez a módja egy ifjúsági szervezet tagjaihoz, ahol a természet szeretete és ismerete régi hagyomány.

Reméljük, hogy a Fáy gimnázium kezdeményezése több iskolában követőkre talál.

Petri György

TATA-TÓVÁROSI TALÁLKOZÓ

VÍZSZINTES: 1. Tata-Tóvárost nevezik így. 11. Nemes ízlésű copf stílusú épület a vízszintes 20-ban. Ma Sportolók-háza. (az utolsó kocka: LY.) 19. Patak a Kis-Alföld K-i peremén, mesterséges felduzzasztása alkotja a Tatai tavakat. 20. Tata-Tóváros legszebb része, 1783-ban létesült. 22. Tiltalmas dolog egyes primitív törzsek-nél (névelővel). 23. Tyúk kicsinye, fiatalja. 25. Gyaláz, szidalmaz. 26. Szigetlakó nép. 27. O. M. 29. Temet — mássalhangzól. 30. Falu Vas megyében. 32. A mozdony teszi. 33. Női név idegen változata. 34. Hélium és bór vegyjele. 36. Ötven százaléka. 38. Félbevágott figura. 39. Kötőszó. 40. JES. 41. A Börzsöny-hegység egyik hegye (Kis...). 43. Elhagyja a helyiséget. 45. a 2. világháborúban alakult görög demokratikus csapat. 47. NZ. 48. Színpadi mű. 50. Tata-Tóvárostól 2,5 km-re levő fürdő. 52. Megtalált kiasótt régi-ség (névelővel). 54. Nagyhirű vízmérnök, akinek tervel alapján csapolták le a környező mocsarakat és a tó védőgátjait készítették (1740-es években). 56. Szépfekvésű sportpályák, sportesernők tartoznak ehhez a létesítményhez. 60. Magyar családnév. 61. Több perzsa uralkodó neve volt. 63. Barokk stílusban épült híres tatai malom. 64. Rubidium vegyjele. 66. Este — olaszul. 68. Kiváló szovjet atléta. 69. Lápos területek 25% szerves anyagnál kevesebbet tartalmazó talaja. 70. EAL.

72. Sir — népiesen. 73. Félbevágott kettes. 75. Női becenév. 77. Kiterjedt bajnok eredő helye, központja. 78. Tengeri üdülőhely a Trieszti öbölben levő hasonló nevű kis szigeten. 80. Gyapjából készült durva posztó. 82. A francia rt. 83. Az éveknek a száma (fordítva). 85. Rag, -ra, párja. 86. Sportfogadás. 87. Kérvényben előadott kérés. 89. Páncélszekrény. 92. Nagyon régi időkbeli való. 94. A magyar copfstílus építész legnagyob mester, aki hosszabb ideig Tatán tartózkodott és több épület alkotása nevéhez fűződik. 96. A golyafélék családjába tartozó madárnem. (névelővel). 98. Tata-Tóváros híres úszodája. 99. Keramikus, a tatai fajansz-manifaktúrától jött Budára, ahol műhelyt alapított.

FÜGGŐLEGES: 1. Vízre épült barokk ipari műemlék Tatán. 2. Római 49. 3. ZTC. 4. River (víztűt New-York K-i részén). 5. Eghajlat. 6. A testet védő öltözék a régi hadviselésben. 7. Kár — anagrammája. 8. Kémiai elem. 9. Vágóeszköz. (fordítva). 10. Rendőrfőnök. 11. Porcelánföld. 12. Valakiből vagy valamiből az utolsó, egyetlen példány. 13. Nép Nagy-Britanniában. 14. Azonos betűk. 15. Művészeti kor vagy irány kifejezőmódja (röviden). 16. A kakas büszkesége. 17. 17. Feszülten figyelve. 18. Jegyet kezel. 21. Professzor (rövidítve). 24. Jelentősnek

tartott történés. 28. Ázsiai folyó Hátsó-Indiában. 31. Oxigén (elavult kifejezés). 33. Gyomnövény. 35. Elfed. betakar. 36. Furfang, fortély. 37. A közelebről meg nem határozott személyek közül valamelyik. 39. Lét. 42. A keksz angol neve. 44. YE. 45. Haladásban maga mögött hagy. 46. Sérülések. 49. Ravel világhírű szerzeménye. 51. Mohamed próféta utódainak címe. 52. Egyházi gyűlés (névelővel). 53. Lábával a földet verdesi. 55. Utlegeli. 57. Hajítás. 58. Generátor, turbina forgó része. 59. Halban gazdag 600 holdnyi területen fekvő, melegforrásairól ismert állóviz Tatán. 62. Kerget, zavar. 63. A reneszánsz stílus követő művészeti irányzat. 67. Sporteszköz. 71. Gonosztevő, gazember. 73. Károly idegen változata. 74. Íróeszköz. 76. Termelési eredmény. 79. Becézett női és férfinév. 80. Az alaphangsor négy különböző hangjegye. 81. Hítvány, semmirekellő (régiesen). 83. San ... (világhírű fürdő és üdülőhely a Rivieran). 84. Növények elszáradt szára. 88. MEU. 90. Kerék németül. 91. egymásra helyez. 93. Szintén. 95. RN.

Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Beküldési határidő: augusztus 15.

Előző számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése: Nagy-Villám, Nagymaros, Leányfalu, Vác, Dera patak, Pócsmegeyer, Esztergom, Kisorozsi, Szentendre, Násznép, Naszály, Sikáros, Fészek, Lepence.

A nyerteseknek a könyveket megküldjük.

FOTO-PÁLYÁZATUNKRA

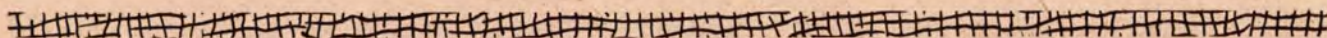
Sok szép felvétel érkezik. Felhívjuk ismételtlen a fotósok figyelmét, hogy a pályázatra ez év végéig lehet a képeket beküldeni.

Témakör: 1. Ember a természetben.
2. Allatképek.

Díjak:

2 díj à 500 Ft
1 díj à 300 Ft
1 díj à 200 Ft
1 díj à 100 Ft

A képek: Turista szerkesztőség, V., Rosenberg házaspár u. 1. télelelet 11. címre küldendők be.

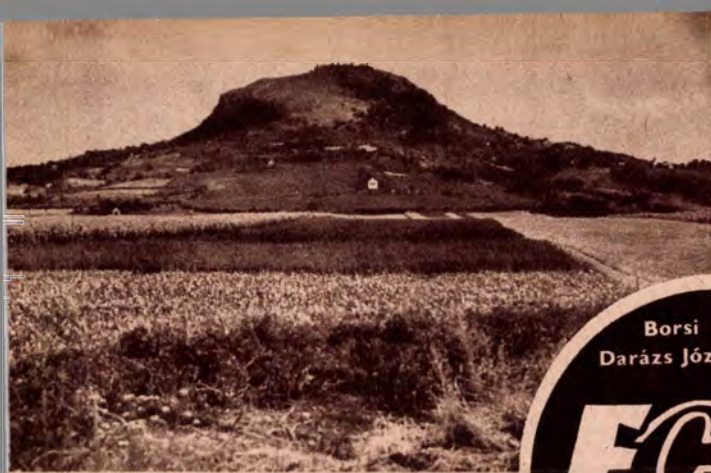
nyári napok - nyári örömök

Női kartonruha,
több színben 130 Ft-tól 160 Ft-ig

Kismama-ruha kartonból
különböző színekben 140 Ft-tól 170 Ft-ig

Leányka kartonruha
6-os méret 57,90 Ft

KAPHATÓ: ÁLLAMI ÉS SZÖVETKEZETI ÁRUHÁZAKBAN ÉS SZAKBOLTOKBAN

Borsi
Darázs József:

**EGER-
VÍZ**

Az Eger-víz a Kabhegy aljában, a nagyvázsonyi édesvíz-mészke-fennsíkiből ered és Séd néven indulva Eger-víz-ként kanyarog végig nyolc község határán, majd harminc kilométer megtétele után Sziglliget és Nemes-tördemicz között ömlik a Balatonba.

Nagyvázsony népes község, félúton Veszprém és Tapolca között az országút mentén. Országos hírvé, egykor Kinizsi Pál tulajdonában volt várát a Műemlékek Országos Felügyelősége nem régen állította helyre s ma kedvelt kirándulóhely.

Zalapatend és Vigánt községből egyesült Vigántpetendnél szép fekvésű völgyben folytatja útját az Eger-víz és az egyre mélyebbé váló völgyben érzük el a valamikori Eger-vízparti huszonegy malom egyikét, a tálodi rommalmot.

A nép által „Böcsületút”-nak is nevezett országúton érjük el Kapolcsot, majd Monostorapátin keresztül Hegyesdre érkezünk.

Díszel érintésével jutunk el az Egervízről délre, félúton Díszel és Gyulakeszi közt magasodó csobánci várhegy alá.

Az Eger-víz fölé magasodó hegyen omladozik a Gyulaffyak egykori híres vára, amelyet minden irodalom-

kedvelő ember ismer egy Kisfaludvers után:

„Ülj mellém a kandallóhoz,
Fel van szítva melege:
Csobáncz-várról, édes-kedves
Im! halljad egy agg rege: —”

Eötvös Károly elmondja, hogy a vár környékén található elvadult kerti virágok, még a Gyulaffy-kis-asszonyok egykori kertjéből maradtak itt.

Eötvös könyvében olvasható, hogy „Dicsőséges emlékü fejedelmünk, Rákóczi Ferenc idejében valami Krájc nevű csavargó osztrák tábornok nagy erővel megtámadta

Csobáncz várát. Száz Márton kapitány, harminc asszony és harminc férfi védte a várat. Elestett a tábornok, elesett ötven tisztje és háromszázötven közvitéze. Az ostromló sereg aztán hanyatt-homlok elfutott. Történt ez az eset az 1707-ik esztendőben február hónapnak 26-ik napján.”

Később a várat a császári armádia felrobbantotta s azóta csend van a várban és környékén.

Az északkeleti irányból érkező Eger-víz a csobánci várhegy fordítja délnek.

Az utolsó előtti parti község a világhírű kőszákos Szentgyörgyhegy aljában meghúzódó Nemesgulács.

Eötvös így emlékezik könyvében a Szentgyörgyhegyről: — „Ott áll Szentgyörgy hegye. Né-

ma méltósággal, fenséges nyugalommal. Ez is kúp. Ez is tűzhányó volt millió év előtt. Hatalmas vállain duzzadnak az izmok, Minden izomduzzadás óriási sziklagomolyag. Nem is hegy ez, hanem szobormű.”

Nemes-tördemicz alatt, a Badacsony tövében egyesül az Eger-víz a Balatonnal. Itt ér véget harminc kilométer hosszú völgye. Vize mennyi malmot hajtott és hajtathatna.

Elbűsűnk az annyi híres tájat bekanyargó víztől, pillantásunk a Badacsonyon felejtődik.

A Badacsony félszigetként dől rá a Balatonra. És körül kúpok, fénylő ormokkal, szőlőhegyek, erdők fekete foltjai, zöld mezők, arany vetések, száz falu, és mindezek felett a hegykirály — a Badacsony, s körülötte messze ragyog a Balaton.

„Van-e még ily ragyogó foltja több a kerek világnak?”

Nincs!

KÉK-TÚRA BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

Az Országos Kék-túra Bizottság valamennyi bélyegző helyre — ahol egyéb pecsételési lehetőség nincs — elkészítette és elküldte a Szövetség egységes kialakítású Kék-túra bélyegzőit. A Veszprém megyei Természetbarát Szövetség értesítése szerint Kabhegyre, Laposi erdészházhoz, valamint Kiszépalmapusztára és Királyszállásra eljuttatták, illetve felszerelték a „kék jelzésű” bélyegzőt tartalmazó dobozokat. Értesülésünk szerint a Budapesti Természetbarát Szövetség is kihelyezte a Pap réti és Sikárosi erdészházakhoz a ládákat. Ugyancsak felszerelte a Nógrád m. Természetbarát Szövetség Nemti-pusztán a bélyegzőt.

A bélyegzők ízléses védőládáját és felszerelésait a Közlekedési Mérőműszerek Gyára természetbarátai, tár-

sadalmi munkában készítették el. Ezúton mondunk köszönetet a Vállalat dolgozóinak.

A Bizottság értesíti a túrázókat, hogy a Hernád feletti híd javítási ideje alatt a Gibárt község melletti hidat ajánlja felhasználni átkelésre, mely néhány km-es úttöbblettel jár.

Az elmúlt időszak alatt a Kék-túra teljesítőinek száma 59 főre emelkedett. Alábbiak teljesítették újonnan a túrát:

Vasas Természetbarát Egyesület: Lesták Lajos, Mészáros Sándor, Frank Zoltán, Frank Zoltánné, Garami István, Nemicska László, Nemicska Lászlóné, Zsigmond József, Bakos Béla, Bakos Béláné, András Géza, Juhász Anna, Kiss István, Lendeczky László, Lendeczky Lászlóné, Kerényi József, Kerényi Józsefné, Sós István, Sós Istvánné, Jánosik Józsefné, Gajdos István, Láczy Gábor, Láczy Gáborné.

Bányász Természetbarát Egyesület: Lafferton Henrik. A Szövetség által kiadandó Országos Kék-túra jelvények elkészültek és az igazolt teljesítők részére augusztus hó folyamán kiküldjük azokat.

AZ OLVASÓK írják

Mégegyszer a kilátótornyokról

Lapjukban olvastuk „Pusztulnak a háromszögelési kilátótornyok” című cikket, s mivel ezzel kapcsolatban intézkedést várnak, engedjék meg, hogy pár sorban tájékoztatást adjunk a háromszögelési kilátótornyok jövőbeni sorsáról.

A Dunakanyar Intéző Bizottsága, valamint a Budapesti Természetbarát Szövetség kezdeményezésére megkerestük az illetékeseket. Az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatallal folytatott tárgyalások eredményeképpen közölhetjük, hogy f. évben a Pilsli háromszögelési pontot újból felépítik. A Börzsöny hegységben Csóványos, Nagyhideghegy és Bugyihó elpusztult háromszögelési gúláinak felépítése csak 1963. évre van előirányozva.

Ezen háromszögelési tornyok azonban csak geodéziai felmérések célját szolgálják és így nem felelnek meg a kilátók esetében előírt biztonsági követelményeknek. A folyamatban levő tárgyalások azt a célt szolgálják, hogy mindkét szempont figyelembevételével épüljenek meg a Börzsönyi háromszögelési — és egyben — kilátótornyok. A geodéziai felméréseket szolgáló tornyok felépítését az Állami Földmérési és Térképészeti Hivatal fedezi. Ezen típusú tornyok kilátókká való átépítése forint többletet jelent. Ha azt akarjuk, hogy e tornyok egyben biztonságos kilátótornokok is legyenek, úgy a természetbarát osztályoknak kell a hiányzó forintösszeget biztosítani.

Fenti munkálatok előrehaladásával kapcsolatban a „Turista” Szerkesztőségét rendszeresen tájékoztatni kívánjuk.

Természetbarát üdvözléssel

Benkóczy Béla,
a DIB, Tudományos és Egészségügyi
Szakbizottságának munkatársa
Lajos Ferenc,
a Budapesti Természetbarát Szövetség
Technikai Bizottságának vezetője

Kissé korszerűtlen a vályúban mosakodni

Kedves Szerkesztőség!

Új színnel gazdagodott kedvenc lapom a „Turista”, amikor megnyitotta „Az olvasók írják” című rovatot. Megragadom tehát az alkalmat, hogy soraimmal az egész természetbarát mozgalmam érdekében egy nagyon kellemetlen körülményre hívjam fel illetékesek figyelmét.

Nem régen a Bakonyban túráztam osztályom 20 tagjával és Zánkától Nagyvázszyon érintésével Veszprém, majd Zirc nevezetességét megtekintve elismeréssel nyugtáztuk a Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal ügyszerejét és a megyei T. Sz. kitűnő útjelzéseit és irányító tábláit.

Annál nagyobb volt a megdöbbenésünk, amikor Gézaházára értünk és ebben a szép és ideális fekvésű turistaházban a legelemibb mosadási lehetőséget sem találtuk vízhiány miatt. A turistaház — egyébként figyelmes — gondnoka azt ajánlotta, fáradjunk el a közeli gézaházai gazdaságba, ahol a vályúban megmosakodhatunk. Végülüksgében a férfiak éltek is ezzel a „komfortos” lehetőséggel, azonban nőtagjainknak kulacsokban és termoszkokban hordtuk a vizet a fájansz mosdótálakba. Még ennél is rosszabb volt a modern angol W. C. — vízbőlítés nélkül.

Két nap után igen rossz érzéssel távoztunk ebből a turistaházból. Minthogy máshonnan is hallottam hasonló panaszokat Gézaházáról, felmerül bennem a kérdés, hogy a Turistaházakat KV. vezetőségének, és a Közegészségügyi Járványügyi Állomásnak van-e tudomása erről a tarthatatlan állapotról. Egy olyan turistaházban, amelyben rántott-csirkétől kezdve étlap szerint étkezhetem, sőt akinek pénze és kedve van, pezsgőt is ihat, megengedhetetlen, hogy a legelemibb tisztálkodási lehetőséget re biztosítsák.

A háznál külföldi rendszámú autókat és magyar diákokat hozó autóbuszokat láttam. Az illetékesek helyett bizony én resteltem magam.

Ajtöny Vilmos

A sarokban levő lakásban írta a költő az „Anyám tyúkjá” című híres versét

Ahol az „Anyám tyúkjá” íródott

Ki ne ismerné a verset: „Ejh, mi a kő tyúk anyó, kend — A szobában lakik itt bent?” ... Nos, láttuk ezt a szobát Vácott, a Bóthory utca 15. számú házban. De miért is hívják Bóthory utcának, hiszen Petőfi szülei laktak itt — Petrovics bécsi váci borkimérese idején —, sőt még az a nevezetesség is fűződik a házhoz, hogy a költő itt írta az „Anyám tyúkjá”-t, amint ezt az emléktábla is feltűnteti.

Ahogy néztük a táblát, homályos ablak nyílt meg és kedves néniük szót ki, hogy ő Rozgonyi Istvánné 78 éves özvegyasszony, itt is született, még hozzá — és erre a legbüszkébb — a Petőfi szobájában!

A kapualj falra egy másikk, dhatatos váci asszony, özvegy Horváth Józsefné hatalmas képet festett: Petőfi búcsúzik a szülői háztól.

Aligha akad turista, kiránduló, aki ne állana megilletődve a ház előtt ... Mindenkinek bekukkant a virágos udvarra, szinte keresve, nem kapirgál-e ott „anyám tyúkjá?” ...

Abel Olga

A DIB és a vendéglátóipar figyelmébe!

A Római-parton túl, Budakalász határáig az egész Duna-part már beépült. A fejlődés útja a budakalászi Duna-part, ahol már több üdülő épült az utóbbi években. A „bűdös árok” a budakalászi textilgyár nyílt szennyvíz-levezető csatornája a határ — mely elválasztja a fővárost Budakalásztól — és ez sok kilométer hosszúságban szennyezi a levegőt, nemkülönben beömlésének a Duna vizét is.

Pedig a vidék többet érdemelne! A víz-turisták ezrei látogatják a partot és a Római-parttól csónakal induló evezősök jelentős része itt táborozik, de a turisták még ivóvizet is alig kaphatnak itt. Ugyanis Budakalásztól Szentendréig az egyetlen vendéglátóipari üzem a Lupa-csárda, mely egyáltalán nem alkalmas nagyobb tömegek befogadására és ellátására.

A vendéglátóipar illetékesei kilátogathatnának egy vasárnapon ide és láthatnák, hogy mennyi volna itt a tennivaló.

Ideiglenes megoldásként mozgóárusokat kellene beállítani, de főleg a sátrakból való árusítás megszervezése sokat javítana a helyzeten. De a Dunakanyar Intéző Bizottság intézkedik elsősorban ennek a szép és ezrek által látogatott hely állapotának megjavításáról!

O. M.

CAMPING

A Pilsből jövet eljutottunk a szentendrei Papsziget, ahol romantikus környezetben kltűnő táborhelyet létesítettek az autósok részére. Mesterséges töltésen utat építettek a part és a sziget köz, téven ez a legolcsóbb, de nem a leghelyesebb megoldás. Ugyanis ennek következtében megszűnt a szigetet körülölelő mellékág természetes vízsebéje. Mi lesz ennek a következménye? Először is a vízbe kerülő szemét és falevelek egy ideig a víz felszínén fognak úszkálni, majd lesüllyednek és a szerves anyagok bomlásnak indulnak.

Ez az egyik ok, amiért a Papsziget, illetve a táborhely foglalkozom. A másik az evezősök szempontja. Ugyanis a vízművek kútépítéseinek következtében a Szentendrei-sziget nyugati partvonala csak igen kevés helyen használható táborozásra. Helyes lenne tehát, ha a papszigeti táborhelyet az evezősök részére is hozzáférhetővé tennék úgy, hogy a sziget keleti oldalára, alkalmas helyen egy kikötő tutajt helyeznének el.

Reméljük, hogy fentieket az illetékesek megvizsgálják és módot találnak a hiányosságok megoldására.

Tátral Rupert

ORSZÁGJÁRÓ TÚRÁK

A TURISTA REJTVÉNYPÁLYÁZATA

Mint előző számunkban bejelentettük, augusztus 1-től nagy rejtvenypályázatot indítunk. Az eddigi tapasztalatok alapján és pályázóink kérésének megfelelően országjáró túrára visszük el pályázóinkat, hogy a tájismeret, a műemlékek felismerésében vetélkedjenek. Reméljük, hogy most is, mint az előző rejtvenysorozatoknál, sok százan kapcsolódnak be a versenybe.

Pályázati feltételek

A 6 hónapon keresztül tartó verseny pályázatait minden hó 15-ig kell beküldeni a Turista szerkesztőségébe (V., Rosenberg házaspár u. 1.) Az elbírálás pontozás alapján történik.

Társaságunkkal évek óta megtaláltuk a szórakozásunkat. Ha mást nem, hát nekiültünk és ultiztunk. De most valahogy semmi sem esett jól. A hideg málnaszörp, az erős fekete és az ulti sem érte el hatását. Talán először fordult az elő, hogy unatkoztunk.

Tudjátok mit, játszunk kérdezz, felelek játékot — javasolta Dönczi, fiatal mérnök barátom. — Hogy csak maga nyerjen? — szolt közbe Alízka az egyik fiatalasszony.

Képzelnék el, hogy — mondjuk — a Balatonnál vagyunk és épp úgy unatkozunk, mint most — Nehéz elképzelni — morgott közbe Lexi, a megrögzött agglegény.

De azért képzelnék el — fogta Dönczi könyörgőre a dolgot — és én felteszek néhány kérdést; mondjuk — s itt elgondolkozott — ugye szeretitek a halat? — kérdezte.

Az igenlő válasz után így folytatta: Van a Balatonban hering? (1. ábra) Készt a válasz és Dönczi folytatta: Mi a neve a Balatonvidék legöregebb történelmi emlékfájának? (2. ábra)

Ez sem megy? — s tovább kérdezett: Egyik nagy királyunk adományozólevelében szerepel Knesa nevű helység. Ki volt a király, melyik században élt, és mi Knesa mai neve? (3. ábra.)

Minden jól megfejtett kérdésért 5 pontot adunk. A legtöbb pontot szerzők között osztjuk ki az alábbi díjakat:

1. díj: 1 hetes üdülés a nyertes által kiválasztott turistaházban.

2. díj: 500 forint értékű turistafelszerelés, vagy kívánságra ugyanennyi készpénz.

3. díj: 300 forint értékű turistafelszerelés, vagy készpénz.

Ezenkívül 20 tárgynyermény.

Indul a verseny, jó szórakozást és minél több helyes megfejtést kívánunk!

Szerkesztőség

I.

— Dönczi, ne ugrass, ez valami műanyag — nevetett közbe Berci, a társaság tréfamestere.

— A következő kérdés, a piros ulti elfogásánál is könnyebb lesz: hány méter hosszú a Balaton? (4. ábra.)

Erre a kérdésre már jócskán érkezett válasz, a legtöbbje 50 000-tól a 100 000 méterig ment, de úgy néztem, egyik sem nyerte meg Dönczi tetszését.

Ilyen előzmények után indult a társaság egy hét múlva útnak, hogy felfedezzük a Balatont. Útikalauzunk természetesen Dönczi volt, aki alaposan kihasználta „vezetői” beosztását és már a vonaton oktatott és kérdeztetett, mint tanár a diákjait. Többek között azt, hogy a Balaton medre milyen eredetű (5. ábra) és így tovább. Végre megérkeztünk egy parkba, ahol szép verssorokat olvashattunk volna egy táblán, ha a fák lombjai el nem takarják a szöveget (6. ábra). Hogy szól a vers és ki az írója?

Innen kocsúton baktattunk fel valami kilátóhoz (7. ábra), mert Dönczi azt hangoztatta, hogy ott remek a kilátás.

A vissza út sokkal kellemesebb volt, közben Dönczi még egy barlangot is meglátogatott velünk (8. ábra).

Ebéd után végre fürdéshez jutottunk. Hatalmas vízcicsákat rendeztünk és va-

lóban jól éreztük magunkat.

A vonathoz menet még megnéztünk egy távolkeleti eredetű fát, amely szép volt, de egyikünk sem tudta a nevét, és az alatta levő zománc tábla betűi is lepattogzottak (9. ábra). Mi a fa neve?

Mivel erre sem tudtunk válaszolni, megkaptuk az utolsó kérdést: mikor épült a Kerek-templom? (10. ábra).

Tehát elmondhatjuk, hogy ez a balatoni vasárnap, ha rosszul is kezdődött, végül jól fejeződött be. Társasá-

gunk visszafelé a vonaton igen vidám volt, kivéve Döncit, akiről kiderült, hogy mégsem tud mindent.

Az „Országjáró túrák” rejtvenypályázatának résztvevőitől pedig azt kérjük, hogy mindarra adjanak választ, — aminél társaságunk, illetve Dönczi barátunk tanácsatlan volt. A kérdéseket ábrákkal tettük szemléletessé, de arra is kérünk választ, hogy mi a kilátó (7. ábra) és a barlang (8. ábra) neve.

Rajz: Berentés Márton
Szöveg: Léwáld György

HÍREK

UT AZ ISMERETLENBE címmel már két kirándulást rendezett a Szerszámgyár országjáró csoportja. Az első alkalommal a Margitszigetről indultak, Aquinicum, Szentendre, majd a Ságvári és a Kőhegyi turistaházak közötti gyalogútra volt az útvonaluk. A júniusi túra során a Mátrába látogattak.

MAJÁLIS FORRÁSNAK HÍVJÁK azt az eldugult régi forrást, amelyet a Postás Természetbarát Egyesület tagjai az elmúlt hetekben hoztak rendbe a Pilis hegységben. A forrás köré új védőfalat is emeltek.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI TERMÉSZETBARÁTOK is részt vettek az alföldi természetjárók június közepén tartott 3 napos debreceni találkozásán. A Vörös Meteor Természetbarát Egyesület egri osztálya már több esetben indított munkatúrát a várhegyi kulcsosház építéséhez, amelyben több Heves megyei osztály is részt vesz.

EGY ÉVVEL EZEDELŐTT ALAKULT MEG a gyöngyösi XII. aknánál a természetbarát osztály. A tagok létszáma 62-re emelkedett, egy év alatt megkétszereződött. Az osztály tagjai ez évben a „Kék túra” útvonalából 380 km-es távot járnak be. A Mátrában teltek kaptak turistaház építésének céljaira.

A VÖRÖS METEOR TE székesfehérvári osztálya Porvacsneszre indított különvonatot, melynek programját turista-tóttette még változatosabbá.

ÚJJÁÉPÍTVE ÉS KIBŐVÍTVE nyílt meg a bakonybéli turistaház. A 28 férőhelyes épület mellett 2 db 4 személyes sztrát is felállítottak az érkező vendégek elszállásolására.

A VASAS TERMÉSZETBARÁT EGYESÜLET GANZ-MÁVAG OSZTÁLYA 8 túrát vezetett június hó folyamán, a 4 gyalogútra mellett a víztúrázók két alkalommal, a hegymászók egy alkalommal találkoztak. A rendszeresen szervezett üzemi kirándulások úti célja: Sopron, illetve Aggtelek volt.

MEGKEZDTEK A „BARANGOLÁS A KÉK ÚTON” című kislemez második részének forgatását.

BOGÁCS TERMÁLFÜRDŐJÉRŐL már irtunk lapunkban. A múlt év óta a fürdő szép fejlődésnek indult. Igen sok reumás beteg keresi fel, hogy ott gyógyulást, pihenést találjon. De a fürdője mellett a környék szép tájain az egészségesekek is szórakozhatnak, úrázhatnak. Ugyannyira, hogy az IBUSZ már megszervezte a közösi fizetővendég-szolgálatot, amely kényelmesebbé teszi az érdeklődők szállásbiztosítását.

A SOPRONI SELYEMIPAR T. O. ünnepélyes összejövetelén Horváth Károly, a városi tisz. elnöke átnyújtotta a Selyemipar győztes csapatának az emlékszerleget. A tájékoztató emlékversenyben Lackó Jánosné, Csiti Gizella és Horváth Ilona nagy fölényrel előzték meg a férficsapatot.

A VTE EGRI ELEKTROMOS OSZTÁLYA taggyűlésén Vincze Ferenc értékelte a szépen fejlődő osztály eredményeit. Az osztály tapasztalt turistái mindent elkövetnek, hogy az ifjak nevelésével keljenek biztosíták az utánpótlást. Diviaczky Gyula osztályvezető bejelentette, hogy a VTE központjától 4000 forint értékű jutalmat kapott az osztály, munkájuk elismeréseképpen.

A PADRÁGI Bányászok Közül 325 dolgozó vesz részt az idén a tömegsportokban. Legutóbb gyalogtúrát szerveztek részükre, Padrag és a Kab hegység között.

AZ 50 ÉVES JUBILEUMÁT ÜNNEPLŐ Siketek és Nagyothallók Természetbarát Egyesülete július 8-án rendezte meg a tizenegyedik Cházár András emléktúráját. Az egyesület tagjai közül 32-en vesznek részt az országos „Kék túra” mozgalomban. Júliusi programjukat a soproni találkozó és a balatoni táborozás egészítette ki.

A ZALAEGERSZEGI ZRINYI GIMNAZIUM TANULÓI jól sikerült „Ifjúság a szocializmussal” próbán vettek részt. A 3 km-es útvonalon 10 ellenőrző állomáson kellett áthaladni és elméleti, illetve gyakorlati kérdéseket megoldani.

TERMÉSZETBARÁT OSZTÁLY ALAKULT a Sárvári Cukorgyárban, több mint 100 fővel. Nyári túratervükben első sorban a Dunántúl nevezetesebb helyeit, a Balatont, Nagyvásonyit, Veszprém környékét keresik fel, de ellátogatnak a Duna-kanyar festői vidékeire is.

LENGYEL GÁBOR BARLANGKUTATÓ irányításával tanulmányozták az Istállóskő és az Ispán-hegy hajtáiban nem rég felfedezett új bükki barlangot.

A SOMLYÓVÁRI MENEDEKHÁZNÁL tartotta féléves beszámolóját a Tatabányai Bányászok Természetbarát Osztálya.

JARÁSI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSEG alakult Gyöngyösön. Heves megyében eddig csak Pásztón működött járási természetbarát szövetség.

A Vasas Természetbarát Egyesület Ganz-Mávag osztálya az üzemi dolgozói részére 3 kirándulást is szervezett a Szegei Unnepl Játékok alkalmával. Ezek során a Bánk bánt, a Hárty Jánost, a Párizs lángjait és az Aidát tekintették meg a résztvevők.

A KÖZALKALMAZOTT TE. ORSZÁGHÁZI OSZTÁLYA, augusztus 4-5-én a martonvásári Beethoven Múzeumba és a thányi természetvédelmi terület meglátogatására vezet túrát.

AZ ÚJPESTI TERMÉSZETBARÁTOK újjáalakították a mandolin-zenekart. Ezúton is kéri azokat, akik mandolinon vagy gitáron játszanak, jelentkezzenek a zenekarba. Próbák: minden pénteken, du. 5-től 1/2-ig a Fővárosi Díjbeszedő Válatnál, Bp., V., Honvéd u. 22-24.

A „BENEDEK JÁNOS” TÁJÉKOZDÁSI ÉS VÁROSISMERTETŐ EMLÉKVERSENYT augusztus 11., 12-re írta ki a Vörös Meteor Természetbarát Egyesület.

JÚNIUS UTOLSÓ HETÉBEN RENDEZTE meg megyei találkozóját és táborozását a Csongrád megyei Természetbarát Szövetség a holt Tisza egyik legszebb vidékén, Mártélyon. A táborozás során a megyei vezetők megvitatták a síkvidéki természetjárás időszerű kérdéseit. A megyében legutóbb a Sarkadi Cukorgyárban és Mezöhegyesen alakult új természetbarát osztály.

HEGYMÁSZÓ SPORTTÁRSAGKAL LEVELEZNE Szabó Béla Parc. Petőfi 28. Oradea, Románia.

AZ ÉPÍTŐK TE. MÉLYÉPTERV OSZTÁLYA július 20-tól augusztus 5-ig Mátraszénlázlón és környékén vezeti munkatúrát, melyet táborozással köt egybe.

A SOPRONI VASÖNTÖDE, TERMÉSZETJÁRÓ OSZTÁLYÁNAK 120 tagja van. Sátoráboruk nagy részét a természetjárók maguk készítették. Szertári felszerelésük meghaladja a 73 000 Ft-ot.

MEGYEI BIZOTTSÁGGÁ ALAKULT a Szegedi Beruházási Banknál működő természetbarát osztály. Mint a Vörös Meteor Egyesület megyei bizottsága, összefogja és irányítja a szegedi szállodánál, a vendéglátóipari vállalatnál, a MESZÖV-nél és a kiskereskedelmi vállalatnál működő természetbarátokat.

HALÁLOZÁS. Grichisch Jánosné, a volt Természetbarátok Turista Egyesülete soproni osztályának régi tagja június 21-én elhunyt. Az osztály nevében Tischler István búcsúztatta igen nagy részvétellel.

A TÁJÉKOZDÁSI EDZŐK TANFOLYAMÁN egyelőre 15 edző tette le vizsgát. A BTSZ elnöksége döntése szerint ezekből a társadalmi edzőkből még a nyár folyamán megalkalítják a budapesti edzői testületet.

SEPTEMBER 1-ÉN ÉS 2-ÁN TARTJA országos találkozóját a Spartacus Természetbarát Egyesület. A balatonberényi találkozó egyhetes táborozással táborúttal, tréfas versenyekkel, szellemi vetélkedőkkel színesítik.

HEGYEN-VÖLGYÖN KERÉKPÁRON. Új színel gazdagodott a Vörös Csillag Traktor Osztály élete a kerékpáros szakág megalakítása óta. A vállalati sportkör kezeléséből átvett kerékpárokkal, a vállalkozó szellemű fiatalok március óta igen szép eredményeket értek el. A 37 fős gárda július 1-ig 16 túrát szervezett Ott Jenő és Tóth István vezetése mellett. A túrák során 9380 km utat tettek meg. A túranapok száma 155. A túrákat az osztályvezetőséggel egyetértésben rendezik. Több alkalommal gyalogos-kerékpáros találkozók is születtek. A közel-múltban lezajlott ráckevei országos kerékpáros találkozón a szakosztály is részt vett, s a versenyeken szépen szerepelt. (Torma Imre)

ANGOL ŪTISZÓTÁR JELENT MEG Havas Lívia szerkesztésében. A több mint 700 oldalas, mintegy 40 000 címszót tartalmazó kötet bizonyára hasznos szolgálatot tesz a külföldre utazók, illetve Magyarországra látogatók számára.

MEGNŐVEKEDETT A BELFÖLDI ÉS A KÜLFÖLDI TURISTAFORGALOM DEBRECENBEN. Minden második napon érkezik egy 30 főnyi szovjet csoport, ezen kívül az Express Iroda is hoz szovjet ifjúsági csoportokat. Állandó turistacsoportok érkeznek az NDK-ból, de jönnek nyugatnémetek, osztrákok, csehek, finnek, amerikaiak is. A csoportokon kívül igen sok egyéni látogatója is van a városnak, ahol a Nagyerdő, a gyógy- és strandfürdő különösen keresett. Előfordult, hogy egy nap tíz idegenvezetőre is szükség volt. A strandfürdőnek napos időben 15-20 ezer látogatója van naponta.

ÚJ TURISTASZÁLLÓ. A Győri Idegenforgalmi Kirendeltség 130 férőhelyes turistaszállót rendezett meg Győrött, a Szezygyár u. 8. sz. alatt, amely az 1. sz. főközlekedési út mellett van.

AZ EGRI BISZTRÓBAN törzsszaktált létesítettek természetjárók részére.

A PROPAGANDA NÉPSZERŰ ESZKÖZÉT használta fel a Vörös Meteor TE. MNB osztálya. Az osztály nevével ellátott papírszalvétát mellékel a beszámolóhoz, nyilván azzal a cézzal, hogy a papírszalvétagyűjtők útján is toborozhatnak természetbarátokat.

Címdalunk: Bán Magdolna felvétele, hátsó borítólapunk: Susóczky Férenc felvétele

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Féléves szerkesztő Mosonyi László. Kiadásért felel: a Sport-, Lapkiadó és Propaganda Vállalat igazgatója. Szerkesztőség és Kiadóhivatal: Budapest V., Rosenberg házaspár utca 1., főemelet 11. Telefon: 114-300. Előfizethető a kiadóhivatalnál, a Posta Központi Hirlap Irodájánál, Budapest V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára félévre 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hirlap Külkereskedelmi Vállalat

62.897 Egyetemi Nyomda, Budapest F. v. Janka Gyula igazgató

IRODALOM-

barátok -

TERMÉSZET-

barátok

A SZOT és a Pest megyei TIT megbízásából „A Duna az irodalomban” címmel előadást tartottunk Leányfalun, Visegrádon, Nagymaroson, Zebegényben, eddig összesen mintegy tíz alkalommal.

Dr. Fenyvesi Margit színesen tárja fel a „vén Iszter” ősi titkait, szavaiban kirajzolódik a Duna-menti népek munkás jelenének képe, s teremtő összefogásuk egyre biztatóbb perspektívája a jövőben.

Egyik legfontosabb cél a Dunatái vonzó szépségének, sajátos hangulatának érzékeltetése. Az előadóterem ablakai legtöbbször a folyamra néznek. Hallani az egymást ölelő hullámok csobbanásának zaját, az alkonyi szél idáig hozza a vízszagot, s látni a bokrokon túl a bukó nap egy-egy sugárcsillanását a habon. A Duna „jelen van”, s hallgatja, hogy mit mondunk róla...

A versidézetekben, regényrészletekben, költeményekben a hallgatók saját benyomásaik, élményeik és gondolataik művészi megfogalmazására ismernek. Vagy még nem látott tájat vetít eléjük a fantázia — például a Vaskaput, Jókai Mór szavai hallatán:

„Amint az óriás folyam a kőzátonyokon végighömpölyög, ahogy a sziklafalakat korbácsolja, ahogy az örvényekben fuldokolva elmerül, ahogy a zuhatagok hanglépcsőin végigjátszik, s ahogy ez örök hullámcsattogást

(Dr. Gellért felv.)

az örök visszhang e kettős fal között a túlvilági zene felségéig emeli, mely csupa orgona és harangszó és elhaló mennydörgés, ez ember elnémul és saját szavát meghallani retteg e titáni zengés közepett.”

Ki-ki temperamentumának, érdeklődési körének megfelelően reagál a költői leírásra. Van, akit elragad a szavakkal lefestett táj romantikája, mások szinte látni és hallani vélik a sziklák közt zajló víztömeget, a hallgatók többségében pedig —, s úgy érzem, ez természetes is — felébred a szinte ellenállhatatlan vágy: felkeresni a természeti szépségek e végtelen forrását, s szemmel, füllel, aggyal közvetlenül felfogni a Vaskapu élményének eleven valóságát. Egy alkalommal Visegrádon idősebb házaspár jött hozzám előadás után: — Mi még sohasem jártunk külföldön — mondotta a férfi —, de most elhatároztuk, hogy összegyűjtjük a szükséges pénzt, és ha előbb nem, jövő nyáron elutazunk az Aldunához. Ilyen szépséget látni kell az embernek.

Egy másik esetben — azt hiszem, Leányfalun történt az egyik üdülőben — előadás után hallom, amint egy csoport fiatal lány meg fiú beszélget: „Tudjátok mit!” — szólt izgatottan egy bozontos üstökű, tizennyolc év körüli, izmos fiú — „szervezzünk az üzemben egy dunai csónaktúrát. Legközelebbi szabadságunkat a Duna vizén töltjük! Evezünk, napozunk, táborozunk! Mit szólnak hozzá?” A többiek élénken helyeslő lármájából kicsendül egy karsú, napbarnított kislány hangja: „En már máskor is csónakáztam a Dunán” — mondja. „Mindig élveztem az evezést, a testmozgást. De eddig csak néztem a vizet, a tájat. Most látni is fogom. Rám is szármítsatok!”

Vannak, akik elhatározzák, hogy ezentúl minden évben kirándulnak a Dunához. Sokan érdeklődnek a nyári nemzetközi dunai túra iránt. S mi örülünk, ha írók, költők szaván keresztül, s az élőszó erejével ezt az érdeklődést fokozhatjuk, a természet iránti szeretetet elmélyíthetjük.

Polgár Judit

SZÉP EMLÉK, SZÉP AJÁNDÉK

COLORVOX LEVELÉZŐLAP

a martonvásári Beethoven emlékműzeumról. Ára 12 Ft
Kapható az emlékműzeumban és a Fejér megyei Idegenforgalmi Hivatalban (Székesfehérvár, Szabadság tér 6.)

Turista

1962. AUGUSZTUS * VIII. ÉVFOLYAM 8. SZÁM * ÁRA 3 FORINT

Turista

A MAGYAR TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG LAPJA

Vízilélet a balatonalmádi strandon

MEGHOSSZABBÍTOTTÁK A ZÁRÓRÁT

**SZEPTEMBER 25-IG FŐ-
SZEZON VAN A BALATONON**

A nyárvégi napsugár még bőségesen ontja sugarait, de már szeptembert írunk és ez egészen a közelmúltig az utószezont jelentette a Balatonon, sőt gyakorlatilag már „be is zárt” a magyar tenger. A vasút és a vendéglátóipar nagy része már szeptember elején áttért a téli menetrendre, visszautaztak a nyári zenekarok, elcsendesedtek a gyermeküdülők és becsuktak a campingek. Pedig az utolsó évek tapasztalata azt mutatja, hogy szeptember, sőt még október is átlaghőmérsékletben magasabb a nyáreleji hónapoknál. Az idei nyár is alaposan megtréfálta a júniusban és júliusban üdülőket, akik sokszor nem bánták volna, ha fürdőruha helyett nyakabátot visznek magukkal.

Ezért üdvözlöttük örömmel azt a határozatot, amely szeptember 25-ig terjesztette ki a balatoni főszezont idejéig. Az összes nagy campingek, szórakozóhelyek, strandok és az idényjellegű vendéglátóipari üzemek az ősz beálltával is nyitva tartanak, a hétvégi kirándulóvonalak is a nyári menetrend szerint közlekednek.

Amikor e sorokat írjuk, tízezrek élvezik a hűs vizet. Az optimisták abban reménykednek, hogy talán még októberben, a badacsonyi szüret idején is megfürödhetnek a Balatonban.

Képek és szöveg: Fényes Tamás

A síófoki Kék-Balaton campingben

Kocsik száza a partokon

Csehszlovák vendégek Síófokon

A bajnoki és versenyrendszer elveinek alkalmazása a természetjárásban

Írta: PÁDER JÁNOS, az MTST Módszertani osztály vezetője

A szocializmus építésében a testnevelés és sport fontos társadalmi feladattá vált. A tömegek és a kiemelkedő tudású sportolók sporttevékenységének szervezésében pedig komoly szerepet játszik a bajnoki és versenyrendszer. A bajnoki és versenyrendszer elveinek megvalósítása nemcsak azokban a testgyakorlati ágakban szükséges, amelyekben bajnokságokat és versenyeket bonyolítanak le, hanem a sportmozgalomnak abban a részében is, ahol a sporttevékenységet nem edzésre, és versenyezésre bontjuk fel, hanem mint a természetjárásban — túrákra.

Az MTST Elnöksége elfogadta a Módszertani osztály által kidolgozott elveket a bajnoki és versenyrendszerre vonatkozólag. Az elvek kiinduló gondolataként megjelöltük, hogy újabb és újabb eredményeket akarunk elérni a sportmozgalomban. Az eredményeket két egymáshoz dialektikusan kapcsolódó területen valósítjuk meg. Egyrészt azt szeretnénk, ha minél többen, minél többet sportolnának az ország dolgozóit, másrészt a sportolók minőségi színvonalának átlagát szeretnénk a nemzetközi színvonal átlagára felemelni. A sportmozgalomban ezért jelentős szerepe van a természetjárásnak, melynek nemcsak az egyik részében (tájékoztató verseny) érvényesíthetők az elvek, hanem a tömegek foglalkoztatásában is. Döntően a rendszerességen van a hangsúly és éppen ezért azok az elvek, amelyeket a bajnoki és versenyrendszer kialakításában a közelmúltban közreadtunk, a természetjárásra is vonatkoznak.

Ahhoz, hogy a célkitűzéseinket elérjük, elsősorban a szakmai munka színvonalát kell emelnünk. A szakmai munka első alapdokumentumának lehet tekinteni a bajnoki és versenyrendszert, melyet az elkövetkező időben megváltoztatunk. Sokan feltehetik a kérdést, miért van szükség változtatásra, talán a régi nem volt jó?

A választ nem lehet röviden elintézni. A bajnoki és versenyrendszer ennek következtében a versenynaptár, nem állandó, hanem állandóan változó. Meg kell változtatnunk a bajnoki és versenyrendszert akkor, ha az akadályozza a fejlődést. S mi most úgy látjuk, hogy a régi bajnoki és versenyrendszer nem alkalmas arra, hogy fenti célkitűzésünket — a tömegek nagyarányú bevonását a sportmozgalomba és a minőségi sport továbbfejlesztését — megoldaná. Ezért szükség van arra, hogy az egyes sportágakban, a természetjárásban is megvizsgáljuk, hogy a versenyrendszer (túrák) milyen változtatásokat kíván meg az előrehaladás érdekében.

Milyen hibái voltak a régi versenyrendszernek?

- nem volt egységes,
- nem biztosított elég versenyt és szervezett túrát,
- nem alkalmazkodott az éghajlati viszonyainkhoz,
- nem vette figyelembe az ország területi és közigazgatási jellegét,
- nem alkalmazkodott a létesítményekhez.

— nem vonta be a fiatalokat elég aktívan.

Lehetne tovább sorolni a hibákat, de talán ennyi is elég ahhoz, hogy gondolatot adjon az új formálásához.

A bajnoki és versenyrendszer kialakításához most kezdünk hozzá. A jövő évi versenynaptárak összeállításánál már kezdjük az elvek érvényesítését, gyakorlati megvalósítását.

Az elvek alap gondolatát a versenynaptárakban kívánjuk érvényesíteni:

— a nagyobb tömegek bekapcsolását a sportmozgalomba, számukra minél több verseny, túra biztosításával rendszeressé formálni a foglalkoztatásokat. Ebben döntő szerep jut a természetjárásnak,

— a középmezőny, a középéreményesek tábort kiegészítve megerősíteni őket, s a mozgalom szilárd tagjaivá formálni, hogy közülük minél több rendszeresen versenyző és túrázó

(Folytatása a 9. oldalon)

ALKOTMÁNYUNK

évfordulója nemcsak örömmünnepp, hanem emlékeztető is a múltra.

Amikor Alkotmányunk paragrafusáiban lerögzítettük, hogy minden hatalom birtokosa a nép, önkéntelenül is eszünkbe jut a múlt, amikor viszont minden hatalom a népet, s a nép jogait alázta meg.

Napi életünk minden megnyilvánulása bennfoglaltatik Alkotmányunk valamelyik pontjában. A munkához, a pihenéshez, a gyógykezeléshez, a kultúrához való jog. A szólásszabadság, és így sorolhatnánk tovább. A természetbarát mozgalom kibontakozását vajon nem az Alkotmányban lefektetett jogok biztosítják-e. A tilalomfák és tilos területek eltűntek, amikor kimondották, hogy az erdő, a rét, a hegy és völgy birtokosa: a nép. Az uralági vadászkatélyokból turistaházak létesültek, s az ehhez való jogot az Alkotmány biztosítja. Gyülekezhetünk, szórakozhatunk gondtalanul a szabadban. Ki gondol arra már, hogy valamikor a kakastollak zavarták szét a turistákat, s a szabadban való szórakozásért esetleg börtön járhatott.

A munkáshagyományok tisztelői és követőiként ezért emlékeztünk Alkotmányunk napjára. Ezért ünnepeltük a jövőbe vetett hittel a mi szent törvényünket.

MI IS ÜNNEPELÜNK

Hetek múltak el azóta, amióta a két hős szovjet úrhajós jelentette Hruscsov-nak, hogy sikeresen végrehajtották a páros úrrepülést előíró kormányfeladatot.

A diadalmámor, mely hetek múltával is állandóan fokozódik, messze túllépte a Szovjetunió határait. A szocialista tábor lelkesedése leírhatatlan, hiszen a világtörténelem eme nagyszerű eseménye ékesen bizonyítja a rendszerünkben fakadó alkotó erőt, amely máris diadalmaskodott és fölénybe került a technika és tudomány olyan területén, amely az egész emberiség jövőjét döntően befolyásolhatja.

De az elismerést nem tagadhatták meg még azon az oldalon sem, ahol a mi sikereinket nemcsak elhallgatták, de elhomályosították és meghamisították. Most hiába való volt minden ilyenirányú kísérlet. Az úrrepülőket hallgathatták rádió, láthatták a televízió, ezt a hőstettet elküldöstiteni nem lehet. A kapitalista országok sokmillióis tömegei is velünk együtt ünneplik a szovjet tudomány diadalmát és annak hős hírvivőit, az úrrepülőket.

Magyarország népe is ünnepel és meleg szeretettel köszönti a szovjet nép vezetőit, tudósait, mindazokat, akik hozzájárulnak az újabb és újabb sikerekhez, amelyek biztonságosabb, békés életünk útjelzői. És szeretettel öleli magához a két hős úrhajóst, Andrijan Nyikolajev őrnagyot és Pável Popovics alezredest.

A természetbarátok, akik a természetért rajonganak, annak szépségeiben gyönyörködnek, titkait kutatják, akik csodálói és tisztelői az „Ismeretlen” felfedezőinek, együtt örülnek barátaink sikerének és együtt haladnak velük az öntudatos munka és a békés élet kijelölt útjain.

Az ünnepélyes megnyitón

Kitűnően megszervezett étterem és tábori büfé

A KATE táborában

A mozgalom krónikása akarva akaratlanul arra figyel, milyen új, fejlődő jellemvonások ismerhetők fel a természetjárók egyre nagyobb számú, óriási családjának arculatán.

Nos, a tatai tábor tüzeinél örvendetes tapasztalatokat lehetett szerezni. Baráti, jókedélyű, kultúrszomjas, segítőnkész, vállalkozószellemű, minden vetélkedésre és erőpróbára hajló sporttársakat találtunk a sátrakban, s a tábor-tűz körül.

BARÁTI

volt már a megnyitó szel-leme is. A tábor lakói, a különvonattal érkező ven-dégek és a városból érke-zett közönség tapsviharban tört ki arra a nagyszerű látványra, amikor dr. Szaniszló Józsefnek, a BTSZ elnökének ünnepélyes megnyitó szavai után tizennégy természetbarát egyesület zászlói kúsztak a árbcokra. Az elnöki megnyitó is megemlékezett arról, hogy a tábor csak az aktívák áldozatkész munkájának segítségével épülhetett fel így, akik jó egyetértésben dolgoztak hónapokon át és munkájuk értéke pénzben ki sem fejezhető.

De talán legélénkebben je-lezte, mit jelent a mi termé-szetbarát mozgalmunkban kialakult jóbaráti szellem, a tábor francia vendégének, Paul Longuetnek a nyilatkozata. Az „Organisation Nationale d' Amitié et Nature” díszelnöke, aki fran-

cia testvérszervezetünk ve-zetője, már a tábor első napjaiban azt mondotta: „Ilyen szellemet szeretnénk mi is megvalósítani termé-szetbarátaink között, amelyen Önöknél már megvaló-sult”. Elmondotta, hogy hazájában 7-8 millióra te-hető a turisták és táborozó-k száma, de nem lehet tömöríteni őket, mert ehhez a legminimálisabb állami segítséget sem kapják meg. Így a táborozás ügye — el-tekintve egyes kisebb próbálkozásuktól — hangsúly-lyal kereskedelmi szerveze-tek kezében van és a nagy turistamozgalom, a népi és munkástömegek táborozá-sának szervezői csak álmo-doznak olyan megmozdulá-sokról, mint például a Vasasok balatonöszödi tábora, vagy a BTSZ tatai nagy-tábora. Ezt a két tábort látogatta meg vendégünk.

A FEGYELMEZETTSÉG

volt a másik megvalósult jellemvonás, amit ellestünk a tatai táborozók arcán. Mintaszerűen rendezték be például a Helyiipariak altáborát. Rendezett és tábor-szerűségében kifogástalan volt a Vasasoknál a csepe-lik táborrésze. És az Építők! Bükkszentlászlóról települtek át Tatára, s ma-gukkal hozták a tapasztalt ifjúsági vezetők minden jó gyakorlatát. Például az Ybl Technikum diákjai maguk főznek, — aki nem tud, itt tanul meg. És nagyjából ugyanez elmondható vala-mennyi altáborra; a Tipog-

Tatai tábortüzek

Beszámoló a Budapesti Természet-

ráfia kicsi, de csinos tábor-résztől a Radnóti Miklós gyakorló iskola úttörőcsa-patának altáboráig, ahol mindig dalolnak a gyere-kek.

Talán idetartozik az is, hogy baleset jóformán nem

nel tartunk, jegyezzük meg, hogy a tatai tábor egy ér-dekes egészségügyi kísérlet színhelye is volt. Az első napok apró kellemetlenke-dője volt az „Afrikai púpos szúnyognak” becézett, rend-kívül szemtelen esti állat-

Szaniszló József, a BTSz elnöke ünnepi beszédét tartja

volt a táborban. Redecsei Mária — akiről már a har-madik hazai turista nagy-tábor krónikája emlékezik meg, csak szúnyogcsípése-ket és fejfájásokat jegyzett be naplójába.

S ha már az egészségügy-

ka, melynek csípései nagy hólyagokat okoztak. A KÓJAL dicséretére legyen mondva, hogy lepkehálóba fogták, két nap alatt ki-kísérletezték ellenszerét és hétfőn már bekenhették magukat a táborozók a négy

Postaszolgálat a táborban

A vizitursták a tatai Öregtávon

Sakkoznak a csepeli Vasasok

A tábori kiállítás

Az I. kerületi táncművészeti szakiskola növendékei felléptek a megnyitón

Pihenő a Helyiipari TE altáborában

fényénél

barát Szövetség Tatai Nagytáboráról

óráig ható szünyogriasztóval.

A VIDÁMSÁG

sem hiányzott a táborból. Nagy forgalmat bonyolítottak le az alkalmi harmoni-

tűje, a sportkör költségvetéséből meg is szavaztatott szakosztályának évi kilencszáz forintot tömegesítő túrákra, de évről évre nem kapta meg, mert a pénz mindig elfogyott, elvitték a labdarúgók, „akik

tőség ráállt. A turistavezető jól rúgta a labdát, a vezetőségnek állnia kellett a szavát. A turista Parádra vitte őket és onnan fel a meredeken Kékesre, egyiken az ország legnehezebb hegyi meredekjén. Amikor verítékükben úszva felérték, kijelentette nekik, hogy húsz perc pihenő, aztán indulnak vissza. Könyörögni kezdtek neki, menjenek mostmár autóbusszal... és azóta sohasem esik szó arról a salgótarjániak között, sport-e a természetjárás, vagy nem...

A KULTÚRA SEM HIÁNYZOTT

Nagy érdeklődéssel vívta meg a Vörös Meteor Benedek János emlékversenyét, ahol a feladatnak csak egyik része volt a Majk-pusztai és Gesztesvár közötti terepverseny, a csapat másik felének ezalatt Tata városának műemlékei és helyi érdekességei között kellett eligazodniuk. Ugyanígy nagy „mezőnye” volt a Helyiipariak tatai műemlékversenyének, amely már kimondottan történelmi és építészeti ismeretekre irányult. Nem feledkeztek meg a jövőről sem, örömmel tudakolták ki, hogy az ősrégi Sándor-malmot a város *hetven személyes turisztaszállásá alakíttatja át* egy éven belül. S hogy lesznek már turisztaszállások a nyugati Vértesben és a Gerecsében is. A Radnóti Miklós úttörők névadójuk irodalmi estjén tapsoltak lelkesen, sok látogatója volt

a turistafilmek vetítésének és szorgalmasan látogatták Pászthory Lóránt szép fotókiállítását, meg a modellkészítő hajóskapitány, Nagy Sándor hajómodelljeit a vármúzeumban.

A VÁLLALKOZÓ SZELLEMRŐL

kell még szót ejtenünk, Szabadságidejüket feláldozva dolgoztak keményen a táborépítők, több mint százan. Hétköznap délelőtt szinte kiürült a tábor, mert majdnem minden lakója elment túrázni, vagy versenyezni. Fiatal vízituristák merész vállalkozása volt, hogy — amikor kiderült, hogy javítás miatt nem használhatják a Mikovinyi csatornát az eredetileg tervezett „hazacsurgóra”, akkor az elég veszélyes malompataki kitérővel, de mégis megvalósították eredeti tervüket. A sok verseny közül — a Balaton Kupáról legközelebb számolunk be — hadd említsük meg a hős újpesti partizánlány emlékére alapított Borsos Rózsi emlékversenyt, melyet Tatán rendezett meg először az Újpesti Dózsa, nagy sikerrel. Ezeket figyeltük meg Tatán, a több ezer budapesti turistatömeg arcán. S ha összeszámoljuk: hű barát, jókedvű ember, kulturált közönség, fegyelmezett közösségi tag, vállalkozó szellemű sportoló — akkor előttünk áll az, amiért valamennyien küzdünk: a szocializmust építő, jövő embertípusa.

Gesztelyi Nagy Zoltán

Unnepélyes zászlófelvonás

kások. Elfogyhatatlan volt a tréfacsinálók ötletkészsége. A sok turistatréfából hadd mondjunk el egy jellemzőt, amit Halász Miklós, a törzstábor parancsnoka mesélt el. Salgótarjában volt a Vasmű turistavezető

ugye mégiscsak sportolók, míg ugyebár ti...”

Halász sporttárs neki-dühödött és ezt mondta: Ide figyeljete! Én elmegyek veletek egyszer labdát rúgni, de viszont ti is eljöttök velem egy túrára. A veze-

A Bartók Béla uti 141. sz. iskola úttörői a táborban

Vidám élet a Textileseknel

Táborrészlet a Vegyiipariaknál

TURISTA-BÁBEK a Dunán

szlovákiai folyóval „beömlöttek” a Dunába. A Rábán 20 NDK, 20 lengyel és 60 magyar turista evezett le Körmentől és Győr után csatlakozott a mezőnyhöz. 40 magyar pedig Csongrádtól indult és a kanyargós Tiszán evezett végig a Dunán át Jugoszláviába.

Ezenkívül a Duna-túra Drina-túra is, meg Vrbas-túra is, mert osztrákok és jugoszlávok ezt a két déli folyót választották felfedező útjuk színteréül.

No, mindez mit sem von le derék Duna-turázóink érdemeiből, mert amint a Garam, a Rába, a Tisza, a Drina, a Vrbas megtér anyjuk, a Duna ölébe (bár utóbbi kettő a Száva közvetítésével), úgy találkoztak össze a mellékutakon indult vízituristák is

Találkoztam a Nemzetközi Duna-túrával.

Ha behúnyom a szemem és visszagondolok erre a találkozásra, fűzöldre festett kajakokat, égszínkék kenukat, mahagóniszínre lakkozott kieleket látok. Kacér kis zászlókat látok lebbenni a hajók orrán, az osztrák piros-fehér-piros csíkosát, a csehek kék háromszögét, a németek sárgáját és feketéjét, meg sok másfélét. Látom a tábort is az esztergomi szigeten, a sátrak katonásan sorakozó és civilek színes kockáit, fentről a hídról olyan az egész, mintha egy piktor színmintákat kent volna egymás mellé a földre. És ormótlan szalmasombrokat is látok, meg törülközőből hindu módra csavart turbánokat, csíkos matróztrikókat és pecsenyére sült arccokat, hátakat.

De nemcsak látok, hallok is. Bábeli hangzavar hallik, kemény cseh és szlovák beszéd, sziszegő lengyel, lágy délszláv szavak, csak németből négy-öt dialektus, az osztrák, a szász, a porosz, a thüringiai. Zenét is hallok, minden színű és márkájú táska- és zsebrádiók szólnak a sátrakból. Csónakmotorok robbanó zaját hallok és evezőlapátok halk loccsanását, az ébredő tábor megfoghatatlan sokhangú nesztét.

Ezt látom, hallok, ha behúnyom a szemem. De ha az ember nyitva tartja a szemét, még többet lát, tapasztal.

Ezennel ünnepélyesen leleplezünk egy csalafintaságot. Tessék tudomásul venni, hogy a Duna-túra nem is Duna-túra. Illetve nem csak az...

A Duna-túra egyben Garam-túra is, Rába-túra is, Tisza-túra is... A Garamon 44-en jöttek végig és a

Start a Rábán

Hans Grotenthalert,
a 75 éves Duna-turász

Kikötés

„Vérbell” indián a táborban

Kollektív csurgás a Rábán

a vén folyó hullámain, és vége hossza nem volt az összehasonlításnak: melyik a sebesebb, izgalmasabb, kedvesebb folyó.

A szakemberek szerint a pálmá leginkább a „garami különítményt” illeti meg. 36 csehszlovák, 7 magyar és egy jugoszláv túrista startolt a kisvízű, ördögösen sebes felvidéki folyón. Ne kérdezzük, kinek a hajója fordult fel, kit ért kisebbfajta baleset — ha a vége jó, minden jó. Ferjentsik László sporttárs, a Garam-csoport magyar vezetője pedig azt mondja, nemcsak a vége, hanem az eleje és a közepe is jó volt. Besztercebányáról indultak, de megnézték az Alacsony Tátrát is, Selmezbányára is bekukkantottak, Losoncot sem hagyták ki, és a három nemzetiségű karaván békés egyetértésben, büszkén futott be Esztergom alá.

Mikor a nagyszámú lengyel csoportot megláttuk, hirtelen az ötlött fel bennünk: talán nem jól tanultuk a földrajzot. Lehetséges, hogy a Visztula nem a Keleti tengerbe, hanem a Dunába ömlik?

Mert bármily meglepően hangzik, a Duna-túra legnépesebb küldöttsége egy nem-dunai országból, Lengyelhonból jött. Az 530 résztvevőből 168 lengyel!

Valaki azt mesélte, hogy a lengyel csoport nem elég szervezett, útjaik, terveik, kívánságaik meglehetősen sokrétűek és nehezen számoltathatók. Sokszor kikötnek ott, ahol mások nem, és nem állnak meg ott, ahol mások megpihennek. Elég gyakran szétszakadoznak kisebb csoportokra és csak a táborhelyen találkoznak. Meglehet, de — baj ez? Lengyel barátaink sportszeretete, kalandos kedve, az érdekességek iránti fürkésző hajlama több, mint dicséretes, egyenesen szeretetre- és tiszteletreméltó.

Íme itt áll sátra ajtajában egy kedves wroclawi házaspár. Zenon Wystouck mérnök és felesége, Barbara. A férj vörhenyes hajú szálfaróias, felesége, karcsú, törékeny barna teremtés. Az asszonyka orvosnő, nemes mestersége antropológus. Esztergomra kíváncsiak, amíg megkapják a prospektust, addig is meséljek valamit erről a városról. Mikor épült a bazilika, merre van a vár? Azután Visegrádról szeretnének hallani. Rajzoljam le a porba egy fadarabbal, hol kell kikötniük,

ha Visegrádra be akarnak kukkantan. Mert a Duna, az mégiscsak egy folyó, egy közlekedési alkalom, hogy segítségével megismerjék a parti országokat.

Ha a túristáknak is volna doyenjük, mint a diplomáciai testületeknek, akkor ez a cím kétségkívül Hans Grottenhalert illelné meg, a majna-frankfurti nyugdíjas vasutast, aki 75 éves korában vidáman, frissen kötött ki Esztergom alatt.

Jólesik egy kis pihenés

Kiszállt a csónakból, egyik kezében egy, a másikban meg két hátizsák, udvariasan segíteni szeretttünk volna. Villámló szemekkel mért végig bennünket:

— A túrista maga is boldogul... — szólt hidegen.

Negyedszer járja végig a Dunát. Először maga sem tudta, jól teszi-e, ha vállalkozik erre a kalandos útra. Utóvégre Nyugat-Németországból Magyarországra, Csehszlovákiába és még tovább — az ő korában... A jóakarók a fejüket csóválták. Később megszokták és a vállukat vonogatták az öregúr „bolondériáján”, vagy mosolyogtak rajta, de ebbe a mosolyba ma már a csodálkozó elismerés érzése is vegyül.

Herr Grottenhaler mellett kistestvérek számít Walter Lenger, a 64 éves lipcei kereskedő. Életpárjával vállalkozott a nagy útra, ahogy mondja „erstmal — aber nicht letztmal...” Vagyis először, de nem utoljára...

A jugoszláv táborban nagy a vidámság. Szinte csupa fiatal találgatunk itt. Hányan vannak? Tizenhat és felen — hangzik a kedélyes válasza és egy gitározó tízéves kislány mutatnak, a tábor legifjabb lakójára. Tibor Tomasic Novi Sadból, Jovanovic Radoslav Smederovoból és társaik, alig várják már, hogy körülnézhesenek a magyar fővárosban, ahol még sohasem jártak.

Este 8 óra van. Az esztergomi úttörő sporttelep emeleti irodasobá-

(Folytatása a 8. oldalon)

Erős sodrású a folyam a híd alatt

Az ünnepélyes házatávon

Gyönyörű a kilátás a visegrádi hegyekre

Szemerédy Tibor, a „lappföldi” turista

Megházasodott a Tudományos Akadémia osztálya

Nagymaros festői környezetében házat avatott, mégpedig szép túristaházat a Magyar Tudományos Akadémia osztálya. Lelkes tagjai — az alakuláskor ötvenen, ma pedig már százan vannak, s az alakulás óta eltelt egy év alatt már vízitúristákkal is dícselkedhetnek — lelkes társadalmi munkával járultak hozzá a szakszervezetük támogatásával megszerzett ház berendezéséhez. Őt szobában 14 kényelmes férőhely

van, de nem hiányzik a jó felszerelésből a televízió, rádió, asztali teniszsem. Külön épületben gondnoka is van a háznak.

Az avató ünnepségen a szép számban összegyűlt tagokat, s a vendégeket *Lantos István*, az osztály vezetője üdvözölte, ismertette a ház megszerzésének történetét és a további terveket. *Kocsis Ferenc*, a KATE elnöke pedig köszönetet mon-

dott a tagság sportszerű és példás magatartásáért.

Az ünnepélyt *Osztánszky Magda* szellemesen összeállított műsora zárta be, melynek keretében méltán aratott sikert *Szemerédy Tibor*, a lappföldi turista jelmezében elmondott paródiájával.

A most avatott ház is bizonyára segíti ezt a kitűnő osztályt a további fejlődésében.

(A 7. oldal folytatása)

jában megbeszélésre gyülekeznek a csoportvezetők. Nemzetközi konferencia kezdődik most, az asztalt csehek, szlovákok, magyarok, jugoszlávok, osztrákok, keleti és nyugati németek, lengyelek ülnek körül. A „kötelező viselet” short vagy fürdőruha, a hangnem testvéri, baráti, a hangulat vidám s emelkedett. Napirend: a további program. Holnap városnézés Esztergomban, utána indulás a következő táborhely: Vác, Pokolcsárda felé. Útközben, akinek tetszik, Visegrádon megáll. A vendéglátó magyarok, gondosan felírják a városnézésre, múzeumlátogatásra, autóbuszkirándulásra jelentkezők létszámát, idegennyelvű prospektusokat osztogatnak, jó éjszakát kívánnak a tábor lakóinak és kérik, hogy tíz órakor térjenek nyugovóra.

Éjszaka a Duna csendesen őrzi almukat, a nagy folyam, amely országokat választ el egymástól ismét szorosabbá fűzte kék szalagjával a parti népek barátságát.

És másnap a hetedik Nemzetközi Dunatúra minden eddiginél nagyobb létszámmal továbbhaladt dél felé.

Novobáczky Sándor

Táborverés az esztergomi hídnál

Igy könnyebb a szállítás

Készülődés — és indulunk tovább

Képek: *Bán Magdolna* és *Susóczku Ferenc*

Az Országos Idegenforgalmi Tanácsnál most folynak az országos camping-hálózat kialakításának előkészítő munkálatai. A megyei tanácsok és az idegenforgalmi hivatalok valamennyi érdekelt szerv bevonásával (természetbarátok, autókлубok stb.) elkészítették javaslatukat és felterjesztették az OIT-hez. Az ország 13 megyéjéből 52 tábor nyitására vonatkozó javaslat érkezett be a következő ötéves időszakra. A javasolt táborhelyek értékelése és ennek alapján az építés sorrendiségének megállapítása jelenleg folyik. Budapesten kívül több nagy város is bejelentette, hogy campinget kíván létesíteni, így: Esztergom, Komárom, Dunaújváros, Győr, Nyíregyháza, Miskolc. További táborok fognak épülni a Duna, a Tisza, a Maros és a Velencei-tó mellett, valamint nagyobb gyógyhelyek (Sikonda, Harkány stb.) közelében.

táborozással összefüggő valamennyi kérdéssel.

A tervek szerint jövő évre megszületik a főváros nagy campingje. Az elgondolások alapján két hely jön jelenleg számításba: a római-parti közel 10 holdas terület, mely közvetlenül a műút mellett fekszik, vízzel és a szükséges egészségügyi

Sok nemzet zászlóját lengeti a szél a tihanyi campingben

A dán campingszövetség lapjának egyik legutóbbi számában részletes leírás jelent meg a Szovjetunió campingjeiről. — A magyarországi campinglehetőségekről hosszabb tudósítást közölt az elmúlt hónap alatt a „Camping-Caravanning-Revue” c. svájci, az „Il-Campeggio” c. olasz és a „Camping and Outdoor Life” című angol folyóirat.

Végleges formájában elfogadásra került a campingrendelet, mely szabályozza a campingek létesítésével és üzemelésével

Az OIT 1963. elején camping zsebkönyvet jelentet meg, mely tartalmazni fogja az országos camping-hálózat kiépítésének keretében jövőre megnyitó új táborokat is. A könyv részletesen foglalkozik majd a

műszaki berendezésekkel máris el van látva, a másik pedig a csillaghegyi strand, melynek nagy előnye volna, hogy a helyben levő valamennyi szolgáltatáson felül kitűnő vízü strandot is nyújtana a vendégeknek.

kapcsolatos részletes teendőket. A rendelet 1963. január 1-én lép életbe.

Az OIT javaslatot tett a KPM Postafőosztályának, az 1963-as idény kezdetére camping-bélyeg kiadására. Ez lenne az első camping-bélyeg a világon.

A külföldi lapokban megjelent cikkek, valamint a campingeket bemutató háromnyelvű kis brosúra hatására a külföldiek részére megnyitott két táborunkban, a tihanyiban és a balatonföldváriiban rendkívüli forgalom volt. A két campingbe több mint 30 nemzetből érkeztek vendégek a világ minden részéből: többek között japánok, svédok, ausztrálok, kanadaiak, franciák, olaszok és igen sokan a baráti országokból. A tihanyi tábor területe már szűknek bizonyult és jövőre feltétlenül szükséges új épületeket emelni, hogy az érdeklődőket megfelelő szolgáltatásokkal lehessen fogadni. A balatonföldvári tábor lakóinak száma júliusban és augusztusban minden nap meghaladta a háromezret!

Dr. Sz. R.

(A 3. oldal folytatása)

kerüljön ki. Döntő jelentősége lesz a jól szervezett túráknak,

— az élmezőny színvonalának emelésével legtöbb sportágban a nemzetközi színvonalra jutni, s ott telkintélyt szerezni.

A versenynaptár (túranaptár) összeállításánál a versenyrendszer elvei adják meg az elképzelést s az indító okokat. A versenynaptárral vezetni tudjuk a mozgalmat. A költségvetési tervezést át tudjuk tekinteni, a minősítési rendszer elvei alapján teremtjük meg, s az egész sportmozgalmat rendszeressé, tervszerűvé tudjuk tenni.

Az MTST Módszertani osztályának és a szövetségeknek az a feladatuk, hogy keressék, kutassák fel az újat, dolgozzák ki azt a formát, melyet sajátosságaiknak megfelelően tudnak tartalommal megtölteni.

Az előzőekben vázoltam, hogy tulajdonképpen sportmozgalmunkban milyen irányba szeretnénk haladni, mit akarunk elérni. Az elkövetkező időben a célok eléréséhez vezető módszereket kell megtalálni.

Hogyan tudunk több versenyt rendezni? Hogyan tudjuk a tömegeket megnyerni a sportmozgalom számára? Hogyan biztosíthatjuk a sportmozgalmában résztvevők rendszeres foglalkoztatását?

Ahhoz, hogy a felsorolt kérdésekre választ adjunk, hogy a sportmozgalom módszertani munkájában előrehaladjunk, feltétlenül szükség van arra, hogy a természetbarátok társadalmi aktívái segítsenek bennünket elképzeléseikkel, ötleteikkel.

A természetjárás ma is nagy tömegeket vonz, egyre nő azoknak a száma, akik szombat-vasárnaponként a természetben töltik idejüket. Sportmozgalmá tévékenységük azonban csak akkor válik, ha ezt rendszeressé tudjuk tenni. Fontos, hogy az új formákat, új módszereket együtt keressük, kutassuk, mert szeretnénk, ha célkitűzésünk — minél nagyobb tömegek rendszeres bevonása a sportmozgalmába — megvalósulna.

A cikket vitaindítónak szántam, melyre várjuk az olvasók javaslatait, elgondolásait.

ITT AZ ALKALOM!

MOST QTP HITELLEVELRE VÁSÁROLHAT

4 SZEMÉLYES

CSALÁDI **CAMPING**

FELSZERELÉST

ÁRA: 5190 FT

„SOK BARÁTOT SZERZEK ÖNÖKNEK”

Villámbeszélgetés a francia campingelőkkel

Népes francia küldöttség kortyol-gatja az ebédutáni feketét a tihanyi motel teraszán. Köztük van Claude Fontaine, a Francia Camping Caravanning Club elnöke. Szívesen áll rendelkezésünkre.

— Mi az általános benyomása Magyarországról?

— Először vagyok itt, de ha korábban tudtam volna, hogy ilyen szép ország és ilyen kedvesek az emberek, jóval előbb eljöttem volna.

— Mit látott hazánkban?

— Budapest egészen renkívüli élményt jelentett mindnyájunk számára: talán a világ legszebb fekvésű városa. Úgy érzem, nem tévedek, ha „rövid ismeretség” után azt mondom: Budapest a második Párizs. Meglátogattuk a Balaton legfontosabb helyeit is: valamennyi színvonalas és mindegyik nyújt valami érdekeset, meglepőt. Nagy lehetőségek vannak idegenforgalmuk fellendítésében, de talán nem elégséges a propagandájuk.

— Mi a véleménye campingjeinkről?

— Láttam a szentendreit, az agárdit, a balatonfüredit, a tihanyit és a balatonföldvárit. Magyarországon mindenütt campingekben szálltunk meg lakókocsijainkkal. Mondhatom, mind az öt tábor nemzetközi színvonalú, nem is értem, hogy miért csak kettőt ajánlottak ki a külföldieknek.

— Mi jót és mi rosszat tapasztalt táborainkban?

— Többezer campinget láttam már, de mindegyiknél három szempont volt a legfontosabb: fekvése, az emberekkel való törődés és a tá-

Claude Fontaine, a francia Camping-Caravanning Club elnöke az agárdi campingben

bor felszereltsége. Az első kettő szempontjából a magyarországi campingek kifogástalanok. Talán hiba, hogy Budapesten nincs tábor, csak a 21 km-re lévő Szentendrén. A campingek épületei korszerűek, tiszták. Mi a rossz? Inkább néhány javaslatot:

1. A jövő e vonatkozásban — mind ezt Önök is látni fogják majd, — az autós-motoros campingezők. Erre már most gondolniuk kell és a táborokat úgy kell megépíteni, hogy lakókocsik és autók tömegét képesek legyenek befogadni. A földvárán kívül sehol sem láttam kocsimosó állást és szervizlehetőséget.

2. A campingekben minden felszerelés megtalálható, de a mosogató és mosóhelyekről mintha megfeledkeztek volna. A campingezők java része e vonatkozásban is önellátó és szekre feltétlenül szükségük van.

3. Mit csinálnak, ha esik az eső? Nagy fedett hely kell minden táborban. Elég, ha ez négy vasrudon álló műanyagtető, alatta székekkel, asztalokkal.

4. A táborokhoz vezető utat sürűben kellene jelezni, a távolság feltüntetésével. Különösen fontos ez Budapest és Szentendre között.

— Egyéb észrevétel?

— Szerintem Balatonfüreden, vagy Földváron már most lehetne rendezni nagy nemzetközi camping találkozót. Ezek jönnének Önökhöz! Ennek előfeltétele, hogy legyen Magyar Camping Club és az belépjen a nemzetközi szövetségbe, és hogy a három dolláros napi campingdíj helyett más megoldást találjanak. Kézenfekvő volna, ha a külföldi utazási irodáknál ugyanilyen összegért lehetne „utascsekket” vásárolni, amelyeket a határon forintra válthatna be a vendég. Ebben esetben nem lesz a campingező csak két táborhoz kötve és ott használja fel pénzét, amelyik táborban kívánja. Ha így lesz, kevés lesz az a 32 camping, amelyik országunkban van.

— Reméljük, hogy ezután gyakrabban üdvözölhetjük.

— Jövőre Görögországba megyünk, de 1964-ben újra ide jövök családommal. Addig is sok barátot szerzek Önöknek most Ruhpoldingban (a nemzetközi szövetség nagy táborában. — A szerk.) és a francia klub másfélmillió (!) tagsága körében is nagy propagandát csinálók campingmozgalmuknak. Megérdemlik!

—rd

TUDNIVALÓK A TERMÉSZETJÁRÓ BALESETBIZTOSÍTÁSSAL KAPCSOLATBAN

Biztosítva van baleset esetére a Magyar Természetbarát Szövetség minden tagja, abban a naptári évben, amelyben igazolványát kiváltotta, attól az időponttól kezdődően, amikortól igazolványát az adott évre megkapta.

Baleset alatt, amelynek bekövetkezése esetén az Állami Biztosítót fizetési kötelezettség terheli, a biztosított akaratán kívül hirtelen fellépő, külső behatást kell érteni, amely a biztosított halálát, állandó rokkantság, vagy mulékony sérülést okozza.

A biztosítási szolgáltatások mértéke:

a) az állandó és teljes rokkantság, vagy halál esetén Ft. 30 000,—;

b) állandó, de részleges rokkantság esetén a rokkantság százalékos mértéke szerint a 30 000,— forintnak megfelelő százaléka;

c) Balesetből származó csonttörés, csontrepedés, vagy legalább 28 napos táppénzes betegállományt előidéző sérülés esetén 400,— Ft.

Ha a baleset oly természetű, vagy olyan helyen történt, hogy a balesetet szenvedett szállítására szállítóeszközt kell igénybevenni, úgy az Állami Biztosító az igazolt mentési és szállítási költségeket Ft 1500,— erejéig megtéríti.

A természetjáró balesetbiztosítás kizárólag természetjáró túra, avagy hivatalos természetjáró versenyen való részvétel közben bekövetkezett balesetekre érvényes és hatálya kiterjed az oda- és visszautazás közben előforduló balesetekre is.

Esetleges balesetek esetén a bejelentéshez az Állami Biztosító e célra szolgáló formanyomtatványát kell igénybevenni. Ezen szerepelnie kell a kezelő (SZTK) orvos, a Magyar Természetbarát Szövetség, vagy az egyesület igazolásának. A baleset kárjelentés tartalmazza a baleset leírását.

Baleset esetén mind a Magyar Természetbarát Szövetség, mind az Állami Biztosító V. kerületi fiókja (V., Kossuth Lajos tér 13—15. sz. Telefon: 314—530, 314—573) felvilágosítást nyújt.

Tapolcafő forrásainál

A Tapolca érdekes forrásvidékére könnyű eljutni. Veszprémből a Bakony leg-szebb tájain vezet az új pápai műút. Farkasgyepű után szelődülni kezdenek a hegyek, Bakonyjácónál az egymás mellé sorakozó lankás dombok s völgyek közé rejtekezik Döbrönte vára; aztán lassan kisimul a táj, hogy Pápánál a hegyvidék a Kisalföld rónáival találkozzék. Ha Veszprém felől indulunk útnak, nem kell Pápaig mennünk, az autóbussz ott áll meg a tapolcafői templom előtt. Ha Pápáról indulunk, még túra számba sem menő sétának számít a Tapolca forrásainak felkeresése.

A Tapolca patak tulajdonképpen Pápa éltetője volt évszázadokon át, s valamikor a település helyét is meghatározta. Fontos szerepet töltött be a hajdani vár, védelmi rendszerében s partjain zakatoltak azok a vízimalmok, kallók, amelyek megalapozták a város gazdasági fejlődését.

Ha Pápáról indulunk útnak, kerüljük el az országutat, s kövessük hűségesen a Tapolca partját. Így nemcsak a szebb utat választ-

juk, de még megtaláljuk a hajdani malmok néhány máig is megmaradt festői környezetbe rejtett utódját. Kedves maga az út is, de Tapolcafőn olyan kép fogadja a turistát, amely a maga nemében páratlan messze vidéken.

A templom magaslaton áll, s meredek lejtőjén érünk le a tisztavízű forrástóhoz, melynek tükrét

A Fellner Jakab tervezte pápai templom

az itt is, ott is feltörő források, mint apró gejzirek

A főforrás látképe
(Fekete Zoltán felv.)

tartják folytonos mozgásban. Ha a gát tövében megállunk, megfigyelhetjük, hogy a tó zöld és barna vizinövényekkel benőtt fenekén apró kráterek perccenkint, vagy pillanatonként nagyon emelik fel a maguk építette homokdombot. Izgalmasan érdekes látvány a felbuzgó forrás áradatában táncoló ezernyi aranyszínű homokszem, s a fehér, tajtékos, bugyborékoló, széles körökben örvénylő, fodrozódó víz.

A község alatt elterülő kráterkori mészkőből törnek elő ezek a kristálytiszta, légbuborékokkal keveredett vízü források. A földtani törésvonalakkal kapcsolatos rétegforrás sorozat 15–18 fokos langyos vize, mintegy 50–100 méter mélységből tör a felszínre. Az egész forrásterületről naponta mintegy kilencven ezer liter víz jut a Tapolca medrébe, mely el látja Pápa vízvezetékét, s jut belőle az ajkai ipar-telepeknek is.

A templommal szemben a tó másik partján öreg vízimalom áll. Feltáruló ódon faajtaja mögött mint ha az emberi értelem egyik első ősi művét látnánk: vízkőtől csonttá keményedett, mohával, zúzmóval borított malomkerékre ömlik a víz.

Fent a hegyoldalon találjuk meg a források másik csoportját. Óriási kőlapok fekszenek itt ferdén, mintha csak most döntötte volna el őket valamely rélegmozgás hatalmas ereje, s ahol eléri a felszín, bugyogó, zúgó források törnek elő alóluk; egy-kettő, öt-tíz egymásután.

Alant a tó vizében viszatükröződő öreg falusi templom képevel, idilli látvány. Kislányok babaruhát mosnak a partján, öregasszony súlykol, kamaszfiúk bottal piszkálják a bugy-

borékoló vizet. A hegyoldalon falusi asszonyok válogatnak a források közül, hogy melyiknél mossák, tisztassák a ruhát, vagy színes korsókat töltenek meg a mézkező alól előbukkanó friss vízzel. Az öreg falu mindennapi életébe szervesen beletartozik a kedves, langyosvízű tó.

A tapolcafői forrásokat régen felfedezték. A szomszédos szőlőhegyen domborműves, feliratos római oszáríumot találtak, s a környéken előkerült áldozati kövek, érmék, kerámiák, borostyán- és bronzszobrocskák, gyűrűk és ékszerek beszélnek az egykori pannoniai telepések gazdagságáról. Így lehet, hogy az a legenda is igaz, amely szerint a rómaiaknak már nyaralótelepe is volt Tapolcafőn, ahol márványmedencékbe foglalva fürdésre használták a tó vizét. Tep-la, Toplic, Toplica szláv nyelven melegvízű forrást jelent, s Tapolcafő neve is jelzi, hogy a rómaiak után szlávok telepedtek le a források körül. A magyar történelemben csak a XIV. században találjuk Tapolcafő nyomát, de a néphagyomány szerint már a régi bakonyi rengetegben élt pogány magyarok is ennél a forrásnál áldozták Hadurnak fehér lovaikat.

A források környékét most a természetjárók fedezték fel. Tapolcafő ma kedvelt célja a Bakonyt járó turistáknak; a forrástó és környékének sajátos kis világa minden fáradtságot megér, s magával ragadja a természet minden rajongóját.

Lipták Gábor

Balatoni nyaralók

KIRÁNDULÓK!
VIKENDEZŐK!
ÚJJÁÉPÜLT A SZÁNTÓDI

Révecsárda!

Magyaros
ételkülönlegességek,
hangulatos cigányzene

OSZMÁN EMLÉK

A RÓZSADOMB OLDALÁN

Meredek hegyi út kanyarog Gül Baba sírjához, a kultushelyé vált Gül Baba türbéhez. Ha részben csak legendászerű hitelességgel is, de sok mindent tudunk a türbéről, és Gül Baba életéről.

A középkorban kálvária volt a mai Rózsadombon, és itt temették el a Buda elfoglalásakor elhunyt bektási török szerzetesrend főnökét: Gül Babát, a „Rózsák Atyját”, ki számos szultánt szolgált és vitéz harcosként tisztelték.

Számos regényrészlet, operett és a legendák szárnyai nyomán a harcosból jószágos és szent életet élő, virágokat kedvelő férfit varázsolnak. Legendás nimbusz vette körül.

Síremlékét Jahja Zádé Mahomet pasa építtette a XVI. század közepén. Tervezőjét nem ismerjük, kétséges, hogy Szinan idekerült kiváló török építész terve alapján épült volna, ki ugyan hazánkban is tevékenykedett, később a

török birodalom legnagyobb építésze lett, és az u. n.

„török reneszánsznak” (XVI–XVIII sz.) kiemelkedő alakja volt, számos palotát, mecsetet, fürdőt épített hazájában, megvalósítva a kupolaépítés technikailag új módját.

A türbéről és a benne lévő eredeti fakoporsóról Evlia Cselebi híres török utazó „Sziahatnama” c. tiz-kötetes munkájában az elragadtatás hangján ír, és Gül Baba sírjánál verstaní metrumokban írja fel a síremlék falára megemlékezését.

Gül Baba türbéje évszázadok során kegyeleti hely lett, és a délről idezarándokolt oszmánok végcélja ez a hely volt. Innen vették hazájukba azt a szent földet, amit Gül Baba sírjánál vettek magukhoz.

A türbe ma hajópadlóval burkolt, melyen turbánnal díszített 1912-ben elhelyezett fakoporsó áll. A koporsó mellett a hajópadló egy kis négyzetes nyílással felnyitható, mi-

Gül Baba türbéje barokk köntösben

által a padló alatti föld hozzáférhetővé válik.

Több mint száz év telt el, és közben nagyot fordult a világ. A török félhold eltűnt Buda váráról, és a türbét a jezsuiták 1690-ben kápolnává alakították, oldal-falain nyíló törökkori ablakokat ekkor részben befalazták és barokk ökörszemablakokká alakították át, majd II. Józsefnek a szerzetesrendek felosztására hozott rendelete után magánkézbe került. 1885-ben a török kormány Grill Lajos építőmesterrel rendbehozatta.

A XIX. század végén Wagner János szerezte meg a türbét, és a környezethez nem éppen illő U alakú eklektikus épületet emelt.

Érdekes legendászerű, misztikus történetet mesél „hiteles adatok alapján” a közelmúltban elhunyt dr. Borsody-Bevilaqua Béla, Wagner János építésről:

„Wagner a türbe köré építette évtizedeken át maga tervezte várszerű kastélyát. Már igen előrehaladt az építkezés, amikor megjelent a helyszínen egy dervis, aki az oszmán birodalomból zárandokolt el Budapestre. Alaposan megnézte a falakat, oszlopokat, árkádokat, ballusztereket, kupolákat, majd így szólt: „Ha kész van a ház, jöhet a dzsin!”... Amikor Wagnernek lefordították mit mondott Kelet fia, nyugtalankodni kezdett, és sohasem fejezte be kastélyának építését.”

A történet eredete „titok”, de a ma építésze méltán sajnálkozik, hogy a dervis miért nem már az alapok ásásánál jelent meg. Ma talán „szegényebbek” lennének ezzel az épülettel.

De ha már megvan, miért ne lehetne arab-török múzeum belőle, mint ahogy ez már korábban illekedések előtt felvetődött.

Legenda, hagyomány bőven termelt a török világ emlékei nyomán, melyet íróink is tápláltak, szélesítették, színezték, meg-meg toldva egy-egy regényes szerelmi, vagy melabús történettel. A török világ keleties formájú, mediterrán hangulatú városképe eltűnt az olthatatlan gyűlölet, az értetlenség nyomán, emlékeztetőül alig-alig maradt meg belőlük néhány épület, pedig az északról jövő turista hazánkat érintve talál először török emléket. Európának alig van országa, ahol a mohamedán-izlám emlékek egészítik ki az építészeti stílusok változatos sorát. Budán állítólag 24 dzsami, 43 mecset, 3 türbé, 10 kolostor volt, és ezekből a kultikus jellegű építményekből csupán Gül Baba türbéje maradt meg.

A főváros ezt a jelentős török műemlékünket Pfann Egon építőművész tervei alapján ez évben restauráltatja, a barokk korban rárakott rétegekből kihámozza, a fakopola tetőszerkezete megszűnik, helyette a török boltozatú vörösréz cikkelyes bádogozás készül, a félholdas új gömbszár laparanyozása tündökölni fog a felkelő nap fényében. Eredeti oszmán stílusban fog előtűnni állni, és ha már a Wagner-féle épület nem bontható le, a türbé köré ültetett néhány száz rózsatövel, virágzó rózsaligettel emlékeztethetünk: a „Rózsák Atyjára”.

Perehazy Károly

OTP
HITELLEVELERE
IS KAPHATÓ

ROUSSEAU EMLÉKÉNEK...

Kétszázötven esztendeje — 1712. július 2-án — született Jean-Jaques Rousseau, a nagy író és gondolkodó, a polgári demokratikus Nagy Francia Forradalom szellemi előkészítője. A Béke Világtanács nem véletlenül javasolta, hogy világszerte ünnepeljék meg ezt az évfordulót, mert a genfi órásmester küzdelmes életű fia az emberi jövőnek szentelte sokoldalú tehetségét és legnehezebb pillanataiban is szilárdan hitt abban, hogy — nem kevés küzdelem után — „a szabadsággal eljegyzett béke boldog kora” uralkodik majd az elnyomás és zsarnokság korszakai helyett.

Hiba volna Rousseau híres jelmondatát — „Vissza a természethez!” — tanításainak, életművének lényegétől elszakítani. A plebejus demokrata Rousseau által megfogalmazott „természetes állapot” — vagyis az a helyzet, amikor még minden ember egyenlő volt, nem volt magántulajdon és társadalmi alárendeltség — nem azonos azzal a „boldog és szűz paradicsom”-mal, amilyenek a természetet írja le gyönyörű regényében, az „Új Heloise”-ban. A felületes köztudat sokáig összetévesztette Rousseau fogalmazását a már említett „természetes állapot”-ról és rajongását a természet és a természetjárás iránt. Elmondhatjuk, hogy — az olasz Renaissance néhány nagy művésze és gondolkodója után — „a természet alázatos fia, Jean-Jacques” (így nevezte magát) volt a természetben levő fenség és báj egyik legelső, nagy tudatosítója. Az óskommunizmus állapotát azonban általában nem kritizálta és a magántulajdonon alapuló társadalom létrejöttét tulajdonképpen haldának tekintette a „természetes állapot”-hoz képest. Ugyanakkor azonban rájött, hogy a magántulajdon a néptömegek elnyomásának forrásává lett. Bár a társadalmi életnek a gazdaságtól való függését csak sejtette és soha nem jutott el a tudományos materialista felfogásig, kiválóan felismerte — és megfogalmazta — hogy

Rousseau egyik villája, gyönyörű festői környezetben, Montmorencyben

Egy érdekes és szép könyv fotó

a magántulajdon kevés kézben való összpontosulása bitorlás. Elítélte a nemesek és papok kiváltságait, programot adott a plebejus tömegeknek. Rousseau — különösen mint agitátor és mint szépíró — a jövőbe látott, egy olyan világba, amely el-tünteteti „a lealázó különbséget” a szellemi és fizikai munka, az alkotás és robot között. Mint teoretikus azonban adott olyan idealista — vagy legalábbis bizonytalan — megfogalmazásokat is, amelyeket aztán a tudomány és haladás ellenségei agyafúrtan felhasználtak. Rousseau megfogalmazása „a jó vadember”-ről tulajdonképpen szenvedélyes és

írónikus támadás volt a magát „kiválasztott”-nak képzelő feudális erkölcös, egy hazug és álszent civilizáció ellen. Egyes „romantikus” írók — például a hitlerista Bonsels — ezt a fogalmazást odáig ferdítették, hogy bizonyos „alacsonyrendű” népeknek ne is adják meg a civilizáció, a nemzeti függetlenség, a társadalmi fejlődés lehetőségét, mert „csak akkor maradhatnak jók és tisztaszívűek.” És olyanok is akadnak, akik a „boldog és szűz paradicsom” jelmondatát szembeállítják a természet átalakításának korszerű igényével.

Megalázása ez Rousseau emlékének! Mert ha „Jean-Jacques” nem is tudta levetni kora viszonyainak sok korlátját, ha voltak is utópista illúziói, az emberiség „természetes állapotát”-nak nem az elmaradottságot, hanem a nem gátolt előrehaladást tartotta. És a természet paradicsomából sem űzte ki „a tevékeny és szorgos emberi nemet”. Éppen ellenkezőleg: a természet élvezésére tanította embertársait.

Messzire vezetne annak elemzése, milyen dialektikus kapcsolat van a természet átalakítása és az „ösi és vad” természeti szépségek élvezése között. A lényeg az, hogy csak a szocialista társadalomban valósítható meg ez az összefüggés. A szocialista társadalomban, amely azzal, hogy a társadalom birtokába veszi a földet, egyszerre ad módot a föld leházas-nosabb, leggazdaságosabb művelésére és a több szabadidőre, a táj szépségeinek felfogására is. A szocialista társadalom oldja fel „a civilizáció kegyetlen ellentámadását”, amit Rousseau még nem látott feloldhatónak. Akarta a haladást, küzdött a közboldogságért, de nem tudta, hogy a társadalmi tulajdonon alapuló államban éppen a „civilizáció” (az előítéletektől, hamis eszméktől megszabadító és a nagy tömegekét átható kulturális forradalom) segítségével érhetik el az emberek testük és lelkük egyaránt harmonikus kifejlődését. Azt, amit a nagy Jean-Jacques úgy nevezett, hogy „rokonságban maradni a természettel.”

Rousseau világhírű műve, a Nouvelle Heloise, amelyben olyan nagy teret szentel a természetnek. A fotó a kézirat egyikét mutatja

A.

Levele X.

De Baron Vonings,
dans laquelle il est le président de la...

Il y a une lettre dans l'ame d'un jeune homme qui se nomme...
D'homme en homme, répondit à la lettre d'un...
Donc vous avez connu par le moyen de qui ne s'en...
Il y a une lettre dans l'ame d'un jeune homme qui se nomme...
D'homme en homme, répondit à la lettre d'un...
Donc vous avez connu par le moyen de qui ne s'en...
Il y a une lettre dans l'ame d'un jeune homme qui se nomme...
D'homme en homme, répondit à la lettre d'un...
Donc vous avez connu par le moyen de qui ne s'en...
Il y a une lettre dans l'ame d'un jeune homme qui se nomme...
D'homme en homme, répondit à la lettre d'un...
Donc vous avez connu par le moyen de qui ne s'en...

„KÖRNYÉKEZI

A SALGÓI BAZ

Salgótarján új városnegyede

A Karancs ormán állunk, az országhatárt is jelző háromszögelési gúla tövében. A szelíd nyár-
végi délután puha fényei lágy voná-
sokkal húzzák alá a nagy ívben ki-
bontakozó hegyvidék legjellemzőbb
jegyeit. Nyugaton a Cserhát hullá-
mos domboraj és a közük zárt
puha völgyek kedves, szeretetre-
méltó tájrészleteket formálnak. A
csúcsokon várromok ülnek, a hegy-
hátaikat, dombtetőket tölgy- és cser-
erdő borítja, a lejtős oldalakon szőlő-
k, szántók, gyümölcsösök, a pata-
kok mentén apró falvak serege. Dé-
len és keleten a salgótarjáni bazalt-
vidék süvegalakú szép sasbércei so-
rakoznak az ég aljával egybe-
simulva.

A Nógrádi-medence keleti öblé-
ben emelkedik a Karancs dómszerű

hármás kupolája. Palóc Olimposz-
nak nevezik ezt a kialudt hatalmas
tűzhányót, melyből robbanásszerűen
tört fel a temérdek láva, nem olyan
csendes szívárgással, mint a Cserhát
erőtlen résvulkánjaiból. Erőteljes
láva-folyásaj süvegalakú sasbérceket
meg hatalmas kiterjedésű láva-taka-
rókat hoztak létre. Salgótarjától
keletre vonul hosszan a Medve ba-
zaltfennsíkja, körülötte pedig mint
örtornyok sorakoznak a magányos
bazaltkúpok, a szép és szabályos
formájú Somlyó, Pécskő, Nagykö, Szilvaskő és Salgó.

A Medves az őserdejében hajdan
nyájanként tanyázó medvék sokasá-
gától kapta nevét — írja „Nemes
Nógrád vármegye esmértetője” a
múlt század elején —, ma lapos,
erdős-mezős tető, hosszú oldalnyúl-
ványain egyre rit-
kuló erdőkkel. A
Medves fennsík
délnyugati pere-
méről emelkedik
ki a táj legmaga-
sabb bazaltkúpja,
a Salgó. Tömzsi
bazaltoszlopai föl-
lött a tatárjárás
korában emelt
vár romjai omla-
doznak.

A Karancsról
ide vezet utunk a
Tarján patak völ-
gyén át, s a porla-
dozó falak közt
szinte rántör a
táj történeti és
irodalmi múltja.
A csúcsot koro-
názó öregtorony

625 méter magasan áll, szédülve ka-
paszkodott fel rá 1845 tavaszán Pe-
tőfi: „Oly rendkívüli helyen fekszik,
hogy gondolatnak is örült volt oda-
építeni — írja útilevelében. — Kör-
nyékezi rengeteg erdő, bükk, cser,
tölgy, s egyéb fákból. A hegy teteje
óriási gránitszikla, s e fölött állott a
vár, melynek most már kevés ma-
radványa van. A legmagasabb fal
mintegy két öles. Talán nem volt
Magyarországon vár, mely oly közel
szomszédja lett volna a csillagoknak,
mint Salgó. Sokáig ültem romjainak
legfelső csúcsán; tekintetem mérföl-
deken, lelkem századokon túl baran-
golt.” A költőt elbűvölte a hegy-
csúcsról föltáruuló körkép, s a rom-
falakból áradó történelem; itt fo-
gamzott meg benne Salgó című el-
beszélő költeményének meséje:

*Fölmentem a hegy sziklatetejére,
S letelepedtem a romok fölött.
Verőfényes nap volt. Tekintetem,
Nem leve gátot, mérföldekre szállt,
Mint börtönéből megszökött madár,
S vígan köszönté a kék messzesé-
get...*

Itt üldögélt a költő az oszlopos el-
válású bazaltsziklák tetején —, ahol
most fehér márvány emléktáblája
ragyog —, aztán benézett a sarló-
alakú várudvarra, megmászta a leg-
épebben megmaradt, ötszögű bás-
tyát, letekintett a bazaltkőbe vágott
ciszternába, bejárta az egész sasfész-
ket, mely egykor egy másik költő,
Balassi Bálint tulajdona volt.

Salgótarján a kör-
nyező hegyekről

„NYUGATI ERDŐ”

VULKÁNOKON

k
gött

A Salgóvár lábánál fakadó Salgó forrás csermelyének és a Karancs alatt eredő Tarján patakknak egyesüléséből kiformalódott szűk völgybe nőtt bele *Salgótarján* városa. Száz évvel ezelőtt még alig 800 lelkes apró jobbágyfalu, ma egyik legjelentősebb iparvárosunk. A feltárt gazdag széntelepek, majd az energiaforrás tövébe települt gyárak egy évszázad alatt harmincöt-szörösére növelték lakosságát. Ma már nem fér el a Tarjáni-völgyben, szétágazik a mellékvölgyekben, felkúszik a környező dombok hátára, s egyre nő, hiszen 1950 óta Nógrád megye székhelye is. Az acél-, az üveg-, a vasöntő- és tűzhelygyár sűrű népességével egy-egy külön városka, utcáin szinte karavánszerűen közlekednek a munkásszállító autóbuszok, melyek még a Cserhát belsejéből is hozzákviszik a gyári dolgozókat. Salgótarján a magyar munkásmozgalom egyik erős fellegvára is, falai alatt védte vitézül a hazát 1919 nyarán Stromfeld Aurél fiatal forradalmi hadserege.

Az ország egyik legfontosabb iparvárosát kerekded bazaltkúpok veszik körül, a Somlyó, a Pécskő, a Pipis, a Meszesetető és a Baglyaskő. Szépfarmájú bérc mindegyik, közülük a Baglyaskő egész Európában egyedülálló vulkánembrió. A felnyomult láva csak a kráter kürtőjét töltötte meg, s mikor később a külső, lazább kőzetek lepusztultak, a kürtőbe fagyott bazalt toronyszerű

A Salgó menedékház

sziklafalként került a napvilágra. A különleges földtani ritkaság, az égnek meredő, kifejtett lávatöltések tetején valamikor Csák Máté vára állott. Egyetlen kő sincs ma már belőle.

A Salgótarjáni-bazaltvidék legészakibb pontján, közvetlenül az országhatáron túl áll *Somoskő* vulkáni kúpja. A bazaltömlés nagyszerű sziklacsoportozatot formált ki ezen a hegyen: öt-, hat- és hétszögű bazaltoszlopok úgy hajolnak ferdén lefelé, mintha vízesés kövült volna meg. A somoskői bazaltzuhatag oszlopai kecsesek, karcsúak, nem olyan tömzsi „lisztes-zsákok”, mint a Salgó vagy a Badacsonyi bazalt tornyai.

A hegy tetejét itt is festői várrom ékesíti. Petőfi megcsodálta ezt az építési módot: „*Somoskő nem nagy vár volt — írja róla —, nem is nagy hegyen épült, de bámultam építését, mely gyönyörű öt-hat-hétszögű kövekből van.*” A bazaltoszlopokat úgy helyezték vízszintesen egymásra az építők, mint ahogy az őlfát halmozák rakásra; kifelé álló sokszögű végeik olyan hálozatot mutatnak, mint a méhek viaszsejtjei. A vár valósággal meg-elevenedik Devecseri Gábor lükettő soraiban:

A Rákóczi-fa, ahonnan 1919-ben a győzelmes ellentámadás — Stromfeld Aurél vezetésével megindult.

Bazaltömlés évmilliók előtt adta a sűrű követ, Somoskővár, roppant virágkehely, ebből emelkedett — szinte magától, mintha csak a láva így zúdult volna elő az ég felé, s a hegynek folytatása volna a vártető...

Somoskő tetejéről előttünk van az egész Salgótarjáni-medence, s Nógrád megye jórésze is. Alattunk füstölögnek Salgótarján, Zagyvaróna, Zagyvapálfalva gyárkéményei, jobbról — a méltóságos Karancson túl — a Cserhát domb-hullámai ringatóznak, balról pedig a Mátra néz felénk sötét északi oldalával.

A nap most száll alá, s rózsaszín derengésben úszik az egész táj...

Antalfy Gyula

„AKI LOVAT VETT, NE NÉZZEN ODA!”

TURISTAJEGYZETEK OLASZORSZÁGBÓL

Turista szemmel igyekezünk körülnézni Olaszországban. Mindenekelőtt felkerestük azokat a helyeket, amelyek bizonyítják, hogy a világ eme — bárki bármit is mond — legszebb sportját ma már maguk az olaszok is űzik, holott a rossz nyelvek azt tartják róluik, hogy ők csak „nézik” a többi országok hozzájuk látogató turistáit. Nos, a jelenlegi Olaszországban nem kevesebb, mint másfélezer turistatábor működik, az Északi Alpoktól le Szicília legdélibb csücskéig. Ezek kis, fekete kúpokkal vannak jelezve az ottani turista térképeken. Az olasz „camping”-ek legnagyobb része hegyekben (Montecatini stb.) és a tengerpartokon húzódik.

És mert Olaszországról van szó, magától értődik, hogy itt igen nagy a víziélet. A velencei nagy vaporettók, az „Altino”, az „Aquileia” s a többiek szállítják százezerszámra a lagunavilágba, Muránóba, Buranóba, Torcellóba, a Szent Mihály- és a Szent György szigetre a kirándulókat. A távolabbra igyekvő turisták a Tutajosok rakpartját — olaszul a *Riva dei Zattere*-t — keresik fel. A hajóstársaságok hajói hátukra veszik a sátrakat, a csónakokat, hegemászó botokat, hogy azután tulajdonosaikkal együtt kirakják őket a nápolyi s a szicíliai öbölben, készen a

„tűzhányó” megmászására. De, persze, az olasz lagunákon, országutakon jövőmenő, fényképező, ámulkodó turisták zöme még ma is más nációkból kerül ki. Láttunk egy gyönyörű, hatalmas tengerjárót, a görög „Akropolisz”-t, amely Helasból hoz rendszeresen turistákat Velencébe. Mindenkori érdeklődéssel nézte azt az impozáns szovjet hajót is, amely szemünk előtt kanyarodott be a kikötőbe, árbócán a sarlókalapácsos lobogóval.

Az *Ente per il Turismo*-k, az olasz turistahivatalok ezer és ezer, a legkülönbözőbb nyelveket beszélő idegenvezetőt foglalkoztatnak, akik a szovjet utazóknak éppoly folyékony oroszággal magyarázzák Pompeji és Herkulánium történelmi nevezetességeit, mint ahogy arabul is elmondják ugyanezt.

Jártunk a Garda-tónál, két tündéri fürdőhelyen, *Sirmione*-ban és *Desenzano*-ban. Mindkettőben a kikötőtől nem messze, szembetűnően látható a turistahivatal táblája és elmondhatjuk, akadt nem egy hivatalnokuk, akinek felcsillogott a szeme, amikor meghallotta, hogy magyarok vagyunk.

Ha megkérdeznének bennünket, mi volt a legnagyobb élményünk ezen az

olaszországi turistaúton, habozás nélkül a Vicenzában lévő Olimpiai Színházra szavaznánk, erre a barlangszerű és mégis örökmodernnek ható antik teatrumra, ahol órákig időzött Goethe, elnézve a thébai utca perspektivikus díszletét. Padován pedig fájt a szíve az embernek, látva a bombaroncsolta Giotto-képeket, a freskótestből csak egy kéz, másutt fél fej maradt meg, köztük mezőnyi sívár vakolat. Így fest ma a világhírű Eremitane-templom!

Turisták járják a Pó-síkságot, ahol a folyókra a hidaknál ki van írva a nevük (Pó, Adige stb.). Az autós-turisták azonban készüljenek fel, hogy nem útonállóknak ugyan, de útjukat állják az útépítő tőkés vállalkozók inkasszánsai, akik mindaddig, amíg a befektetett pénz vissza nem térül, útpénzt szednek az autósoktól.

Sok, kacagató epizódban volt egyébként részünk. A muranói üvegyárban, nagy

„protekciónal”, 200 líráért kaptunk kis üveglódszártyát. Továbbérve a csipkéről híres Buranóba, egy, a társaságunkban lévő pesti orvos elkiáltotta magát: „Aki lovat vett, ne nézzen oda!”. Itt ugyanis már 150-ért kínálták. Torcellóra érve, amelynek téglákból kirakott templomi főhelyén még Attila ült, már 100 líráért vesztegették.

A lidói Villa Roma éttermében egy kis üveg ásványvizet kértünk szerényen, félve, hogy a bor drága. 100 lírát fizettünk érte. Másnap ugyanennyit fizettünk egy liter, vörösborért egy jó csemegeüzletben.

Láttuk belülről a pompás Gritti-szállodát, amelyben Hemingway „A folyón át, a fák közé” című regénye játszódik, a Danielit, amelyben Molnár Ferenc a darabjait írta és bizonyosgól, hogy milyen kicsi a világ, az egyik szűk velencei utcán szeretetreméltó római követünkbe, *Simó Gyulába* ütköztünk, aki éppen arról a tanácskozásról jött, amely elhatározták a magyar-olasz kulturális kapcsolatok továbbfejlesztését, így magyar tanszék létesítését a római egyetemen, és olasznyelvű középiskola felállítását Magyarországon...

Valamikor egy amerikai utazó, hazaérkezve Velencéből, sajnálkozással közölte, hogy nem sokat látott a városból, mert „éppen árvíz volt”.

Nos, vízben most sem volt hiány, de látnivalókban és mulatságos esetekben sem!

Abel Olga —
Benamy Sándor

A híres Rialto-híd a Canal Grande-n

A RÁMSZAKADÉKTÓL a

SZELÉS S KÖDÖRŐS S KÖDÖRŐS

A dömösi kompon váltunk egy-egy „vonalat”, Szob felől dörög az ég, partraszállás után megilletődötten olvassuk a fára szögezett figyelmeztetést: A Rámszakadék életveszélyes! — így kezdődik vasárnapi túránk. Kis csoportok ballagnak előttünk az úton, a réteken sátrak úttörőkkel. Vakáció a sűrűlombú erdők peremén.

A Kainz-forrásnál elfogynak utitársaink: jórésztük lepihen a völgyben, néhányan a Vadálló kövek felé menetelnek — csak mi négyen ballagunk tovább, mert „sziklás-túrát” terveztünk erre a napra.

A Rám-szakadék bejáratánál szelíd erdei táj fogad minket, mintha csak meg akarná kontrázni a veszélyjelző táblát. Patak csörgedez lábunk előtt, kétoldalt az enyhe lejtőn szikár, őrt álló fák.

Ember — sehol. Csak nagy, nagy csönd. Erre az útra nemigen akad vállalkozó?

A természet új diapozitíveket helyez vetítógépébe: elszűkül az ösvény, fölénk ugranak a sziklás partok, tekeregni kezd az út, át- meg átszeldesi a patakot, s most már tízméterenkint változik a kép. Ez már nem a szelíd völgy — földön és „égen” sziklák hevernek, lógnak, fenyegetően és hatalmasan, s ahogy ugrálunk, kapaszkodunk, zergéknek érezzük magunkat.

Kis térségen, ahonnét csak keskeny pántlika a távoli ég — embercsoport. Férfiak, nők, gyerekek. Igen, 8–10 éves gyerekek. Szüntelenül mászkálnak, még pihenés közben is, egy kislányt alig lehet levakarni a négyméteres szikláról, feje lefelé lóg. Mitagadás, elég nagy felelőtlenség gyerekeket hozni ide. Egy férfi rájuk mutat és nekünk mondja:

— Tavaly egy tanár vezetésével kisebb diákcsoport járt erre. Az egyik iskolás lezuhant. A tanár utána nézett, hová esett a gyerek, s ő is utána zuhant. Mindkettő meghalt. Nem játék ez, kérem. Dehát vannak ilyen szülők is...

A mogorva kanyon jobbra csap, majd hirtelen balra — és itt az első nagyobb vízesés. Két sziklafal ereszcatornája önti, a létra oda van támasztva a nyílás szájához. Mászunk, szépen, sorban, fent egy kis nekilödulés — és kiugrunk a patakából. Nemsokára megint létra, felső fokai bizony hiányoznak, alatta sáros fal, de a két „karfa” segít. Húzódkodás, mászás, ugrás, kapaszkodás ujjnyi kiugrásokba, aztán hirtelen megszeli a táj, vége a szakadéknak. Ravaszok itt a hegyek, a Rám mindkét végén csalogatja a vándorokat.

Dobogókőig süt a nap, ott még pár percig élvezzük a távoli Dunakanyar képét, aztán kis gomolyokat pipálnak a hegyek, messze alattunk felhőfoszlányok szaladnak szélháton Visegrád felé, majd zuhogni kezd.

Az Eötvös Loránd Turistaházban csúcsforgalom. Még állóhely is alig akad. Kiderül, hogy az üdülők is itt étkeznek, így nem marad hely a magunkfajta halandóknak, akiket a lexikon turistáknak nevez. Vajon nincs más lehetőség az üdülőházak lakóinak étkeztetésére? Kimegyünk a fedett tánchelyre, kipakolunk —, de mi lesz azokkal, akik itteni ebédre számítottak? A turistaházban. És akik — urambocsá! —, még a bevételi terven is segítenének...

Osszeszorul a hegy — és egy kicsit a szív is

Visszapillantás Dobogókőről — a szelíd lankák magukba rejtik a szakadék titkait (A szerző felvételei)

Irány a Kétbükkfanyereg, a Pilis oldalában megcsodáljuk a Vaskapu impozáns monumentalitását, égből és levelekről hull ránk az újra megeredt eső. S a Pilis nem tréfál: köntörfalazás, szerpentinezés nélkül húzza az égnek útjait, egyenesen felfelé.

Pilisszentkereszt, majd a Szurdok következik. Hát — ha van „vadregényes” vidék, ez az. Két, teraszos piramisdomb közt fut be a völgy, s a Duna felé igyekvő patak. Igaz, sietnünk kell, mert már erősen alkonyodik, de meg-megállunk — csodálkozni. Mintha Carrarában járnánk, fehér márványtömbök között, olyanok ezek a hőszerű, szeszélyesen összedobált sziklák. Milyen kevesen jönnek el ide — a dobogókői autóbusz jóval feljebb szedi össze utasait, arra pedig aligha számít valaki, hogy a Szurdokból kikerülve, eléri a pilisszentléleki busz állomását. Kiesik a turistaforgalomból. Kár. Még a szürkülésben is lélekzetakasztó látvány. Milyen lehet izzó nap-sütésben, mikor a sugarakat pengve hasogatják, szikráztatják a habszínű sziklaélek?

A patak befut egy fahíd alá, s ott túl, a műúton, fel-tűnik a Pomázra tartó autóbusz.

Marthy Barna

Ez Gyöngyi hajnalban, a sümegi várban

Gyöngyi A DUNÁNTÚLI „KÉK-TURÁN”

től Gyöngyi még hegynek felfelé is beszél és kérdez.

A szentgyörgyhegyi menedékházban töltöttünk „egy éjt a Kopasz hegyen”. Először a gondnok néni lángpallósával (seprő) majdnem kiűzött minket a teljesen üres menedékházból, mondván: hátha jönnek a beutaltak. De a szentgyörgyhegyi alkonyat olyan mesehangulatot árasztott, hogy sikerült megtalálnunk a megfelelő hangot és a néni megmutatott egy rejtett szállást.

Felettünk komoran magaslott a Szentgyörgyhegy sötét bazaltorgonája, melyről féllalomban mintha felcsendült volna Muszorgszkij tiszta zenéje, mely aztán egy csendes altatóba szelidült és mi elmerültünk az álom tengerében.

A bakonyi erdő. Csupa vidámság, napfény, nyüzsgő bogár és madárvilág. A bokrokból ijedt feketerigók rebbennek fel. Gyöngyi kérdez: Miért nem fütyül, ha rigó? Próbálom megmagyarázni, hogy tavaszszal, költés idején a párjának gyönyörűen fütyül, de most már kikelték a kis rigók és különben megijesztették őket.

Az útra potyog a makk, a mogyoró; zöld burka alatt már édes a mag és a fanyar kökény megszűnteti a szomjúságot. Egy mókus szürkésvörös farka libben az ágak között. Kilimpájszmadár — mondják a göcsejiek.

Bükkös. Árnyék, csend, nyugalom. A levelmozaikok irigyen zárják el a napfényt. A fák alatt sehol egy bokor; messziről meglátjuk a menekülő őzet. Gyöngyi megkérdi: Apuka, miért beszélünk mi itt olyan halkán? Mit mondják neki? Egyszerűen — itt hallgatni kell.

Királyszálláson azt ajánlják, hogy menjünk a Mellár felé, arra jobb az út. De mi ragaszkodunk a Barok-völgyhöz, olyan jó a hangzása, meg vadregényesnek van jelezve. Így utólag megállapítom: aki végigmegy káromkodás nélkül az úton, az üdvözül! Össze-vissza csipett bőrünket nézegetve, búsan énekeltük: „Csalános út, ha végigmegyek rajtad én...”

Szóval mi nekimentünk. Az elején felvettük a melegítőt (36 fok árnyékban). Én törtem elől a csalánt és Gyöngyi — végre szó nélkül — követett az elefántcsapáson. A vadregényt nem láttuk. Ha mentünk, a csalánt és a köveket kellett figyelni, ha megálltunk, egy pillanat alatt el-

leptek bennünket a legyek. Itt is, ott is rókák ugranak ki előlünk és megugatnak.

Megyünk, és úgy érezzük, hegyek között vagyunk, csak amikor kiérünk, akkor látjuk, hogy egy silány mészkőfennsík repedésében szenvedtünk. Annyira megszedültünk, hogy megcéllozzuk az első tornyot és Isztimér helyett Bakonykutiban kötünk ki, ahol a tanácselnök meglehetősen csodálkozik, amikor a pecsétet kérjük tőle.

A Vértesben érdemes felkeresni a kápolnapusztai turistaházat. Sehol ilyen közvetlen vendégszeretettel vándort még nem fogadtak. További hasznos tanácsok: a csáki váromot ne ott keresd, ahol a térkép jelzi! A szári vasútállomás forgalmistája goromba ember, csínján bánj vele, ha pecsételtetesz. Utána menj aludni Tára a átmenőszállásra.

A Gerecsében, a Jankovich-barlang felé egyszerűen felkődik a távolból a Pilis, a kedves ismerős. A Duna halvány csíkja távolról is hűsít. Végre itthon vagyunk. Ez a táj már a miénk, ismerünk minden utat.

Gyöngyi két kilót izmosodott az úton és itthon boldogan pihenjük ki az élményekben gazdag másfél hetet.

Dárdai István,
Szigetbecse

Igy láttuk Sümeg felől

Borongos vasárnap reggel indultunk a „jánnyal”. A jány Gyöngyi névre hallgat, hivatalosan Gyöngyvér, de a családban Csimpinek is hívjuk. 12 éves múlt márciusban és ő a család egyetlen, turista szempontból nevelhető tagja.

Előző nap lagziban voltunk Zalaváron. Egész nap zuhogott az eső, de azért megnéztük a zalavári templom romjait.

Keszthelyről indulunk Sümegre. Kissé bódultak vagyunk a lagzitól. Én eszem a rántott sertéskarajt, Gyöngyi koplalókúrát tart. Reziben, tekintve, hogy vasárnap van, az iskolában pecsételünk. Az iskola igazgatójától rövid fél óra alatt többet tanultam a fényképezés tudományából, mintha elolvastam volna egy csomó vaskos könyvet. Csodálatos felvételei vannak...

Megmásztuk a Tátikát — a gyönyörű panoráma elfeledtetett velünk minden fáradtságot. Tátikáról futó eső kergetett le bennünket. Futunk mi is az esővel, szerencsére ellenkező irányba.

Az országúton maradunk. Megpróbálunk autóstoppal menni, megelőzve korunkat. Érdekes, ha az autó dugig tele van, akkor a bennülők barátságosan mosolyognak, széttárják karjukat és integetnek. Ha ketten ülnek a kocsiiban, akkor úgy csinálnak, mintha nem tudnák, miről van szó. Már integet felénk Sümeg vára, amikor a gyorsbusz — mely állítólag nem áll meg — felvesz bennünket.

Sümegen egy egész délelőttöt töltöttünk, de megérté. A várról lepillantva olyan a község, mint egy ékszerdoboz. Remek a szálloda és a cukrászda is. (Gyöngyinek javul az étvágya.)

Megcsodáltuk a plébániatemplom Maulbertsch-freskóit, a kollégium épületét és udvarát, a sok szép régi és új házat, mely Sümeg sajtós légkörét adja, majd elindultunk, hogy végre egyenesbe kerüljünk.

Vállust egy akkora völgyben találtuk meg, hogy éppen csak hogy belefért. A szívélyes tanácselnök még borral is megkínált bennünket. Et-

Az álláspontmeghatározás

A térkép használatbavétele mindig — akár túrán, akár a tájékozódási válogatott keret technikai edzésén — álláspontmeghatározással történik. Legelső és legfontosabb, hogy tudjuk hol vagyunk a terepen, anélkül is inkább, mivel a továbbhaladásakor a kezdőponttól történő mérés igen fontos szerephez jut. Álláspontunkat ugyanis túra-, vagy verseny közben többkevesebb pontossággal állandóan ismernünk kell.

A vidék jellegétől függően különböző módszerek használhatók az álláspont meghatározására. Ezek közül legfontosabbak:

Alláspontmeghatározás hátramszéllel. Az ellenőrző harmadik irány hibaháromszöget eredményezett, de az elfogadható kicsi

TANULJUNK TÁJÉKOZÓDNI

TÁJÉKOZÓDÁS A TEREPEEN

a hátramszél, az oldal-metszés és a szemrevételezés (becslés).

A térképen kívül tájoló használatát is mindenkor feltételezzük, bár az egyes módszerek tájoló nélkül is alkalmazhatók.

Alláspontmeghatározás hátramszéllel: Végrehajtható, ha a környezetben van legalább két olyan jellegzetes tereppont, melyek a térképünkön jól azonosíthatók. (1. sz. térkép kivágat.) Tájolónkkal irányméréseket hajtunk végre és a kapott irányokat a pontokból is kiindulva megszerkesztjük a térképen, metsződések álláspontunkat jelölik ki.

A bemért pontokat úgy kell megválasztani, hogy az irányok metsződése legalább 30 fokos, lehetőleg 90 fok körüli legyen.

Ellenőrzésül szokásos harmadik irányt is mérni. A gyakorlatban az irányok általában nem egy pontban metsződnek, hanem úgynevezett hibaháromszöget kapunk. A mérés akkor elfogadható az álláspont meg-

határozására, ha a hibaháromszög oldalhosszai az adott viszonyok között a mérési pontosság határán belül maradnak. Ellenkező esetben a mérést javítani kell.

Alláspontmeghatározás oldalmetszéssel. A térképen azonosított terepvonalon állva elegendő egyetlen jellegzetes tereppont, mely a térképünkön jól felismerhető. Tájolóval bemérve irányát, a kapott irányt a térképen a pontból kiindulva megszerkesztjük. A terepvonal és az irány metsződésénél nyerjük álláspontunkat.

Alláspontmeghatározás oldalmetszéssel. A határon állva álláspontunkat a háromszögeles pontot beírva meghatároztuk meg. A kapott metsződések jó, kb. 50 fokos

Oldalmetszésre csak olyan pont használható, melynek iránya a terepvonallal legalább 30, illetve legfeljebb 150 fokos metszést ad. (2. sz. térkép kivágat.)

Alláspontmeghatározás szemrevételezéssel. A 3. sz. térkép kivágaton olyan tereprészlet látható, melyen álláspontunkat irányvonalak megszerkesztése nélkül is kijelölhetjük. A térképen látható domborzat ugyanis a térkép tájolása után a figyelmes szemlélőnek igen sok megbízható támpontot nyújt.

Tájékozódás menet közben

Akár túrán, akár versenyeken megadottnak tekinthetjük útvonalunk 3—10 pontját, ezek érintése kívánatos, illetve kötelező. Kérdés, hogyan biztosíthatjuk a pontos időben történő, tervszerű érintését?

3. sz. térkép

Jó módszer az alábbi szabályok betartása:

a) két egymásután következő pont között is részekre kell osztani útunkat, felhasználva a közben található jó tájékozódási alappontokat,

b) menetközben minden tájékozódási alapponttól mérni kell a megtett távolságot,

c) figyelemmel kell kísérni menetirányunk betartását,

d) figyelni kell a domborzat és a növényzet alakulását,

e) általában figyelemmel kell kísérni a látókörzetünkbe eső valamennyi tereptárgy helyzetét,

f) végül fontos szabály, hogy amennyiben a helyes útvonaltól letértünk, visszamenni az utolsó, még biztosan bemért tájékozódási alappontra és onnan a mérést megisméteelni.

Ezeknek a szabályoknak a betartása látszólag egyszerű, a valóságban azonban állandó, megfeszített figyelmet és mérést követel.

Igen előnyös, ha bizonyos fókig memorizálni tudjuk a térképet és szinte „tudat alatt” mérni a távolságot. Tájékozódási versenyzők között vannak olyanok, akik képesek 1500—2000 méter hosszúságú útvonal részt és egész rövid tanulmányozás után fejben tartani — síkrajzot és domborzatot egyaránt — és szinte automatikusan számolják a megtett lépéseket.

A 4. sz. térkép kivágaton bemutatom az 1962. évi hohnsteini nemzetközi verseny férfi útvonalának egy részét, berajzolva a legjobb svéd versenyző Bertil Norman útvonalválasztását. A 4. és 7. sz. pontok között kitűnően felhasználta a haladást megkönnyítő tereptárgyakat.

SOLTÉSZ BÉLA

4. sz. térkép

CAMPINGRE

üdítő társ

A GYÜMÖLCSLÉTARTÓ,

amelyben jég közé téve frissen, hidegen marad a zamatos

GYÜMÖLCSLÉ

KAPHATÓ: a kirándulók helyek étel- és italboltjaiban és vendéglátó egységeiben, nagyobb forgalmú étel- és italboltokban

A Szapon hegyen levő múzeumban megtalálhatók az összes fegyverfajta, amellyel a Szovjet Hadsereg felszabadította Szevasztopolt

A csodálatos természeti adottságokkal megáldott krími tájakon mind több magyar turistával találkozunk. Aki a Szovjetuniónak e festői tájára eljut, ne mulassza el meglátogatni Szevasztopolt, a hős várost, amely az évszázadok során sokszor írta be vérrel a nevét a történelemkönyvbe. A város lakói, a fehér-pompázó új házak, a gyönyörű hárs- és akácligetek, a közelmúlt eseményéről: a második világháború vandál pusztításai nyomán kisarjadt új életről tanuszkodnak.

Jalta felől megkerülve a Krím-félsziget déli csücskét, kanyargós, de annál jobban kiépített hegyi úton jutunk el a Fekete-tenger kapujába, Szevasztopolba. Már húsz kilométerről feltűnik a Szapon-hegy, amelynek kétszáznegyvennégy méteres csúcán a német fasiszták felett aratott győzelem jeléül hatalmas emlékoszlop tekint le a városra.

A messziről jött emberek izgalmaival lépünk ki az autóbusból. Az élénk táruló kép megható és egyben

emlékeztető: a német fasiszták itt végrehajtották hírhedt jelszavukat: „kő kövön nem marad”! A várost a földdel tették egyenlővé. Szevasztopol hős védőiről és felszabadítóiról láttam már filmet, olvastam könyvet, azonban mindennél meggyőzőbb bizonyossággal beszél a Szapon-hegyen — az emlékmű szomszédságában felállított múzeum, amely a gigászi küzdelmek és dicsőséges felszabadító harcok egész sorát tárja a látogató elé.

A hatalmas múzeum épületében 152 négyzetméteres vásznon három festő ecsetje nyomán (a festmény 1960-ban Arany nagydíjat kapott) elevenednek meg a második világháború egyik leghősibb szakaszának küzdelmei. A festménnyel szerves egységet alkotva, mintegy nyolcvankét négyzetméteres alapterületű tárgyi kiállítás teszi szemléltetővé a képet. A gigászi méretű küzdelem néhány számadata már magában is csodálatra készlet. 1943 januárjában több, mint kétszáz ezer fasiszta támadta a várost, kétezer ágyúval, négyszázötven tankkal és ezernégy száz repülőgéppel támogatva. A védők nagy túlerővel álltak szemben, mert mindössze százezer katona, hatszáz ágyú, harminchat tank és hatvan repülőgép sorakozott fel a város védelmére. Noha az egyenlőtlen küzdelemben a város elesett, azonban százötvenezer német katona elesett a harctéren.

A Szapon hegy csúcán mintegy hatszáz tonna márvány alapzaton nyugszik a hatalmas emlékmű, amely a város felszabadulását hirdeti. (Az emlékmű restaurálás alatt áll.)

A földig lerombolt városban a műemlékeket eredeti stílusukban építették újjá. A XVIII. században épült ház ma régi formájában pompázik

A HŐSÖK
VÁROSA:

SZEVASZTOPOL

HARCBAN

A „KOMMUNISTA VÁROS”

CÍMÉRT

Bár a város elesett, házait lerombolták, lakóinak nagyrészt kiirtották, Szevasztopol nevét mégis rettegve emlegették a fasiszták. A megmaradt lakosság katakombák mélyén és a környező erdők sziklabarlangjaiban keresett menedéket, hogy az alkalmas pillanatban egyesülve a felszabadító Szovjet Hadsereggel leszámolhasson a betolakodókkal. Ha nehezen is, azonban elérkezett a leszámolás órája. Hősi küzdelem után egy nap alatt foglalták el a felszabadítók a tizenhatkörös védelmi gyűrűvel kiépített Szapon-hegyet. A város felszabadult, de sívárság és füstölgő romok fogadták a katonákat. A harcok méretére jellemző, hogy egy kilométeren százötvenkét ágyú állott és minden négyzetméternyi területre egy tonna lövedék hullott. Valósággal felszántották a földet.

És ma, tizenhat évvel az öldöklő csaták helyén, új élet sarjadt. A várost — életben maradt lakói — a

VÁRNAK A MAGYAR TÁJAK!

A második világháború hősi tengerész-
nek emlékműve a kikötő bejáratánál

szovjet társadalom összefogásával újból felépítették. Szébb, mint valaha volt. A háború előtti száznyolcvanezer lélekszám a gyors iparosodás következtében duplájára emelkedett. Negyvennégy iskolájában minden elképzeltetű tanulási lehetőséget biztosítanak az ifjúságnak. A gyermekeket a munkába járó szülők gyönyörű internátusokban helyezik el. Most, a felnőttek munkával, az ifjúság pedig a tanulással versenyez a „Kommunista Város” cím elnyeréséért.

Amikor jártuk a várost és kegyelettel adóztunk az elesett hősöknek, nagyon sok szevasztopoli lakóssal találkoztunk, akik nem felejtettek, de egyáltalán nem fűti őket a gyűlölet. Éppen azokban a napokban ülésezett Moszkvában a Béke Világkongresszus, és az egyszerű emberek figyelme a békés, alkotó munka mellett elsősorban oda irányult. Velünk egyidőben angol, német, olasz, cseh, román és más nemzetiségű turisták tartózkodtak a városban, akiket mindenütt szeretettel fogadtak. A beszélgetés során Iván Pavlovics hajógyári munkás azt mondta: aki barátként jön hozzánk, úgy is fogadjuk.

A háború alatt egyetlen fa maradt épen a csatamezőn. Most itt rendezték be a Népek Barátságkertjét, amelynek fáit az oda látogatott békeharcosok ültették, azt jelképezve, hogy az élet diadalmaskodik a halál felett. Különös örömeinkre szolgált, amikor megmutatták nekünk azokat a szépen növő fákat, amelyeket itt jártukkor Dobi, Kádár és Münnich elvtársak ültettek. Miként az elültetett fák, úgy sarjadt ki az élet Szevasztopolban és nő, terebélyesedik, akár a népek hatalmas békefája.

Abbrankó Endre

Barátom! Jártál már zúgó fenyvesek között, hallgattad a csobogó patakok hangját, álltál már ködös hajnalokon magasbanyuló szikla szinteken, búcsúztál a fáradt nap-sugártól öreg fák alatt? Jártál szakadékok, vízmosságok mélyén; álltál — kalap levéve — romos várfalak tövében, hol egykor trombita harsogott, lovak dobogtak és most a romok alatt álmok s emlékek vannak eltemetve...

Lehajoltál már egy kis virághoz — nem azért, hogy letépd — hanem, hogy megbámuld az élet csodáját az apró szirmok között?

Igen? Nem? Mindegy. Gyere most velem, járjuk együtt az utakat, járjuk együtt az ösvényeket; de hal-kan, hogy meg ne zavarjuk a természet nyugalmát, a csendet. Közelítsünk hozzá őszintén, szívvel, s akkor ő is őszinte lesz — mert csak az tud lenni — és feltárja titkait.

Menjünk Barátom! Várnak a magyar tájak.

Barangolásunkat kezdjük a Budai hegyek egy kevésbé ismert vidékén. A térképen ezt olvashatod: Csiki hegyek. Furcsa érzése támad az embernek a sűrű fenyvesek, hegyromok, merész ívelésű sziklák láttán, melyek vad ösvényekben helyezkednek el, mintha valami őserő taposta volna szét a mészkő szirteket a földtörténet kezdetén; azóta az idő eljárt, a hegyek megkoptak és hallgatók lettek, mint a sokat tudó öregek.

Kérdezzük ki őket!

Utunkat Budaörs, Budakeszi és Csillebérc felől kezdhetjük, melyek a 22, 40 és 95-ös autóbusszokkal könnyen megközelíthetőek. Egyetlen útjelzés, a sárga vezet végig a hegységen Makkos Máriától a Csiki pusztáig. A hegység elején a volt vitorlázó repülőtér hatalmas káplana fekszik, melyet a Szekrényes és Farkas-hegy ölel körül. Olyan ez a vidék, mintha havasi rétek között járnánk; szerte a domboldalon legelesző juhnyájak teljessé teszik e képet. A Sorrentó feketefenyőkkel tarkított mély völgyei forró nyarokon is kellemesen hűvösek. A Szekrényesről vess egy pillantást északra, s ott, ahol vége az

erdőknek, a távolban — hangyaként sürgölődő embereket látsz. Munkájuk nyomán élet születtek a nagybiai földeken.

— Pihenjünk itt meg egy kicsit! Mi tagadás, meleg van. Víz hoztál? Nem? Az baj, mert az egész vidéken sehol egy kút vagy forrás, hacsak a vitorlázó repülőtér sarkán levő épületben nem kapsz... Ja, hogy túra közben ritkán iszol vizet? Ez helyes. Mész tovább, és ahogy a Lóhegy felé érsz, talán észre sem vetted, hogy mikor és hogyan állt melléd a történelem, egy letűnt világ szomorú emlékeivel. Nézd a Törökugratót! Micsoda sziklák és micsoda múlt... A monda szerint a török időkben a szikláról magyar foglyokat taszítottak a mélybe Allah nevében. Azt is mondják, hogy Budavár bevételekor egy vesztés basa ugrott innen a mélybe. Látnod ott jobbra — lent az erdőszélen, — ahol az a kis mészkő-kúp áll — a Kaptárkövek a Kecské-hegy aljában, melynek falába kaptárszerű üregeket vájtak a hajdanában itt élő kelták, akik elégették halottaikat, s a hamvakat ilyen üregekbe tették, melyeket azután kőlappal zártak el. A vonulat legutolsó tagja a 24 Ökrös-hegy; kiváló kilátás nyílik a Biai és Katalin-hegy felé. (A hegy alatt lóter van, ezért megközelítése életveszélyes.) A 24 Ökrös-hegyről azt regélik, hogy egy ember 24 ökröbe fogadott, hogy a hegy alatt levő Csiki pusztáról felszalad a hegy csúcsára. Az ember megtartotta a szavát, de a kimerültségtől holtan találták a hegytetőn.

Íme a Csiki hegyek; itt fenn emlékek és hideg kövek, ott lenn termékeny föld, szőlőkkel beültetett domboldalak.

Ha részansz egy napot és végigjárom ezt a hegyet, nem csalódsz benne, és mire megnyúlik az árnyékos s hazaindulsz az alkonyattal, lelkedbe írta nevét fenyveseivel, virágaival a „Csiki hegyek”.

Harc a szúnyogokkal — A gemenci szarvas —

A dömsödi 2760. sz. II. Rákóczi Ferenc víziúttörő-csapat három órával országos vízitúrán vettünk részt, Balogh László csapatvezető, e sorok írója és Laczi István tanár rajvezető vezetésével. A közel 800 km-es vízitúra útvonala: Dömsöd-től a Dunán, Sión, Balatonon, Zalán, Rábán, újra a Dunán Dömsöd-ig. A szaknyelven Magyar Nagy Körnek nevezett vízitúrárt eddig csak a váci vízcsoport tette meg, minden kihagyás nélkül. Az előírt látta-mozó állomásokon a túralapokat bélyegeztettük, ugyanis túránkat bejelentettük a Szövetségnél. A három hetes túra felejthetetlen élményt nyújtott.

Az egész útról keskenyfilm készült, mely rövidesen látható lesz a TV-ben. A filmet Bognár Gyula, a Pannónia Filmgyár operatőre készítette társadalmi munkában. Cserny Gábor fotóriporter, a váci Forte Gyár dolgozója pedig sok fényképet készített.

Három órsi csónakkal és egy kajakkal vettünk részt a túrán. A fiúk végig evezve tették meg az utat, melyen magunk főztünk. A közbeeső állomásokon megtekintettük a környék néprajzi, történelmi, földrajzi nevezetességeit, pl. Dunaújvárost, a gemenci vadgazdaságot, Sióágárdon a sárközi népviseletet, Si-

A magunk- főzte paprikás- krumpli

BESZÁMOLÓ
EGY CSODÁLATOS
VÍZITÚRÁRÓL

Nagymosás a Rábán

montornyát, Ozorát, Siófokot, Tihanyt, Badacsonyon a Kisfaludy házat és a Szegedi Róza Múzeumot. Láttunk vízimalmokat a Zalán, a nicki duzzasztót, Győrt, Komáromot, Esztergomot, Vácot, Budapestet stb. Mindenütt városnézés, vár- és múzeumlátogatás volt. Jól szolgálta ez a túra a sport mellett (minden pajtás részt vesz a Kiliánmozgalomban) az „Ismerd meg hazádat” mozgalmat. Nagy nevelő, jellemformáló

ereje is volt a túrának, hiszen itt igazán érvényesül a pajtási, közösségi szellem. A kitartás, a küzdenitűdés egy cél érdekében, szépen kifejlődött tanulóinkban. Megismerték a bejárt vizek természetét, rejtett szépségeit és nehézségeit, megtanulták azokat leküzdeni. Megismerték a vizek növény- és állatvilágát, barátságot kötöttek a partmenti lakosokkal, úttörőkkel.

Itt kell köszönetet mondanom azoknak a lakosoknak, vezetőknek, műszakiaknak, akik utunkat figyelemmel kísérték és mindennütt segítettek, ahol csak tudtak. A bojárdi lakatos éppen úgy, mint a dunaújvárosi IBUSZ vezetője,

Eső utáni szárítkozás a Sión

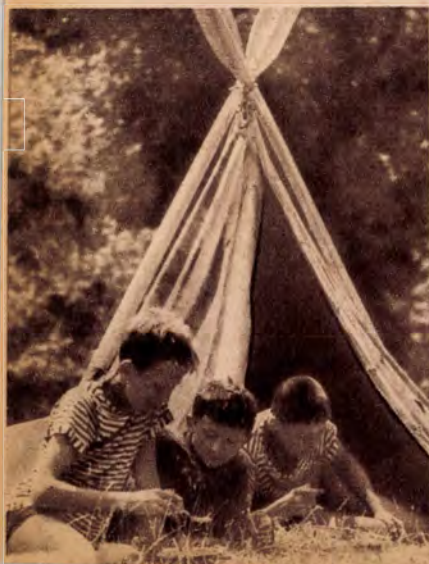
vagy a palánki technikungondnoka, a vízmenti tsz-ek vezetői, az ikervári tanácselnök, az esztergomi és váci úttörőház igazgatója, a Sió és Zala menti gátörök, az erdészek, s az út minden állomásának lakója, akik baráti szeretettel fogadtak minket.

Itthon, Dömsödön az egész falu figyelemmel kísérte útunkat, az iskolában egy térképen kis zászlók kitévésével jelölték, hogy merre járunk.

S végül a fogadtatás ott-hon: kint volt az egész falu lakossága a csónakház előtti partrészen, emberember háton tolongott, boldog kiáltások, taps, amikor befutott tisztelegve a három órsi. Igazgatónk meleg szavakkal üdvözölt bennünket és a bensőséges kis ünnepség után minden pajtást körülvesznek a szülők és hozzátartozók. Elkezdődik a mese a szúnyogokkal folytatott harcról, a gemenci szelídített szarvasról, a magunkfőzte paprikáskrumpliról, a Rába bedőlt, vízmosta fáiról, zátonyairól, a balatoni hullámokról...

Az egész út ezernyi élményét mesélik a gyerekek. Szülők és tanulók a boldog és izgalomokban, élményekben gazdag túra emlékeivel térnek haza.

Rábi József tanár
csapatvezető helyettes

Izlik a magunkfőzte paprikás-
krumpli

ORSZÁGJÁRÓ TÚRÁK

II.

Először arról volt szó, hogy csak a két jóbarát vesz részt ezen a vízitúrán, amit már évek óta terveztek. A tervekbe azután az egyik fiú húga szolt közbe, mondván, hogy ő is kiállja a vízi túrázással járó minden olyan fáradalmat, amit az „erősebb nem” képes elviselni. Magyarázatul hozzáténném, hogy az egyik ifjunc, régi jó barátom fia és az egész históriáról így „családi” alapon szerevtet tudomást.

A túra rajtjának a változatosság kedvéért nem Budapestet, hanem egy kisközséget jelöltek ki (1. ábra), amelyet hajóval közelítettek meg. Innen indultak el a kalandokkal teli úton dél felé, egészen — ig — a nevét sajnos elfelejtettem — (2. ábra), de addig különösebb megpróbáltatás nem érte a bátor szívű vadvezetőket. Valamivel később, vagy 200 evezőcsapásnyira furcsa, bőmbölgő hangra lettek figyelmesek. Lehet, hogy a tükörsíma vízen kissé elábrándoztak, azért volt rájuk oly hatással a hang, amelynek „tulajdonosát” nem tudták megállapítani, mert a part növényzetén csak egy kis madarat pillantottak meg. (3. ábra.) Néhány méterre, — hogy a hatás teljes legyen — egy kékes fekete színű, fehérhasú halat vetett fel a víz (4. ábra). Valóban borzal-

mas látvány volt. Közeledett az este és a víz is hullámsani kezdett, egyik-másikuk gyakran „rákot fogott”, de az egyensúlyt azért mégis sikerült megőrizniük. Szürkületkor kikötöttek és sátorot vertek, hogy ott éjjelezzenek. Csak hajnalban vették észre, hogy a parton érdekes tábla áll, amely fordított horgonyt ábrázol. (5. ábra.) Süngösen tovább eveztek és csakhamar kellemetlen meglepetés érte őket. Egy kis folyó beömlése majdnem felborította hajójukat. (6. ábra.) A „kormányos-hölgy” csak egy pillanatra veszítette el a lélekjelenlétét, ami elég volt ahhoz, hogy a vízbe pottyanjon. Ismét útnak indultak és egyre dúsabb lett a part növényzete is. Szép, barkás virágzatú, széles tojásdad levelű fák szegélyezték a partot. (7. ábra.) Ezek nevét nem ismerték, de akadt néhány fűzfa is. Utána ismét valamiféle víz következett, de nem folyó, még pataknak sem lehetett nevezni. (8. ábra.) És nem volt már messze a túra vége sem, közben egy nagyobb várost érintettek, amelyet a múlt században tűzvész pusztított el. (9. ábra.) Így értek a végcélhoz (10. ábra), amelynek valamennyien nagyon örültek és elhatározták, hogy jövőre is vízitúrán vesznek részt, ami izgalmas, nagyszerű szórakozás.

Kedves olvasóinknak, akik a vízitúrázást jól ismerik, nem lesz nehéz e havi rejtvényünk helyes megfej-

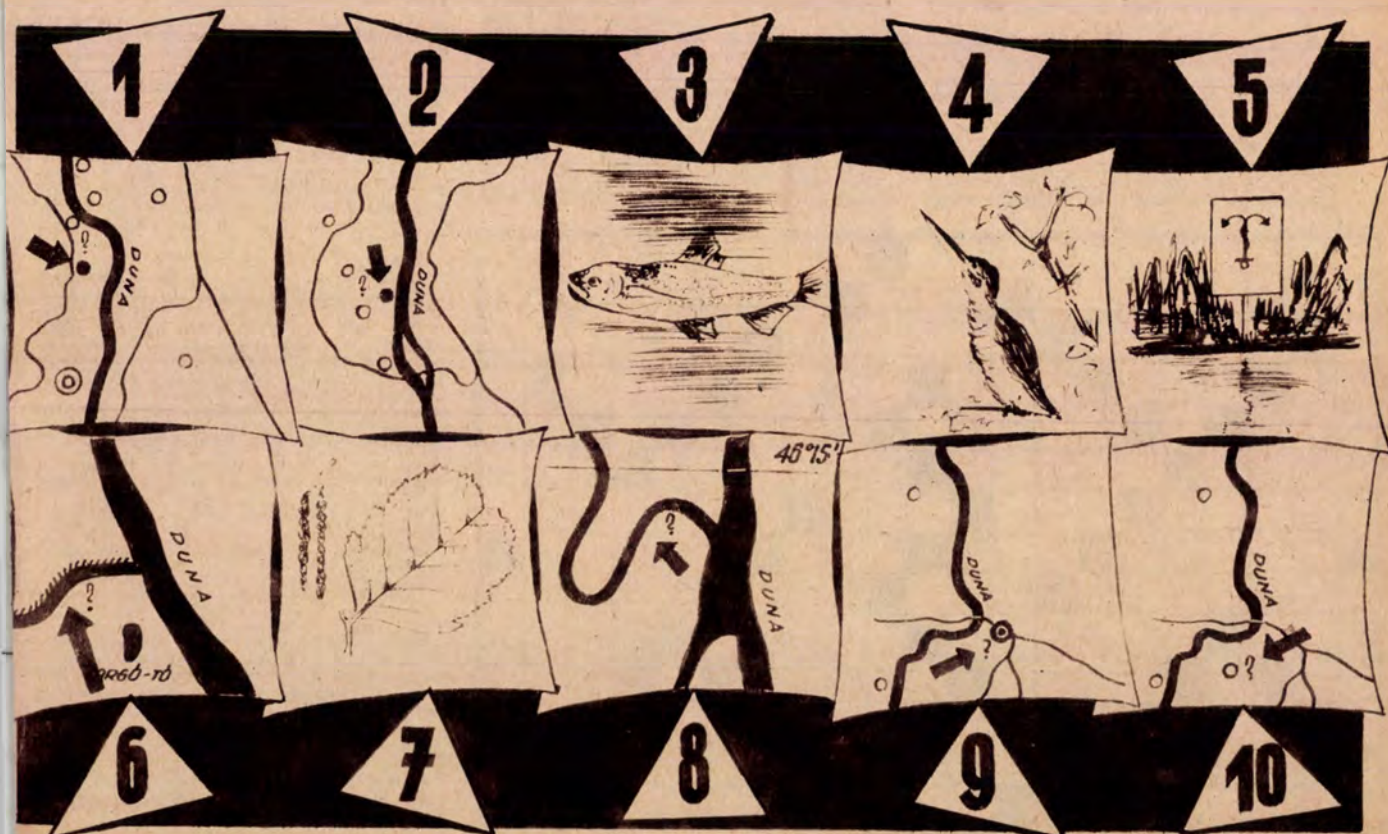
tését szeptember 15-ig a Turista szerkesztőségének (Bp. V., Rosenberg házaspár u. 1) megküldeni. Kérdéseink: 1.) Hol rajtoltak túrázóink? 2.) Mi volt az első állomás neve? 3.) „Ki volt a hang” tulajdonosa és mi a latin neve? 4.) Hogyan hívják a halat, amelyet a víz felvetett? 5.) Mit jelzett a tábla? 6.) Melyik folyót látták túrázóink beömleni? 7.) Hogyan hívják a fát magyarul és latinul? 8.) Nem is folyó, még patak sem, mi a neve? 9.) Az elpusztult várost hogyan hívják? 10.) Mi volt a túra végcélja?

Szöveg: Léwald György

Rajz: Berentés Márton

Az I. forduló megfejtései:

1. Garda hal, vagy sugár kardos — más néven balatoni hering
2. Rákóczi szilfa
3. Balatonkenese, I. István, 998-1038
4. 77.000 m
5. Tektonikus
6. „Ha nem vagyok többé a földön, ó fám, Susogtasd tavasszal megújuló leveleidet Az erre vándorlók fölött: A költő szeretett, míg élt”
Rabindranath Tagore
7. Jókai kilátó a Tamás hegyen
8. Lóczy barlang
9. Ginkgo Biloba
10. 1841—46-ig

Fogoly király a Pilisben

A természetes szépségekben oly gazdag Pilis-hegység egyik idilli völgyében találjuk a hegység talán legszebb fekvésű települését, Pilisszentléleket. Ha a Pilis-nyereg-ből aláéreszkedünk a Feketetető alatt kanyargó dobogókői országútra, feltáru előtünk a meredekfalú völgy aljában húzódott kicsiny falucska. Már a hegyek védő ölelésében megbújó pirotetős házacskák is magukra vonják tekintetünket, de rajtuk túl egy csupasz domb tetején néhány fa még érdekesebb látnivalót, izgalmas történetű romokat takar.

Pálos kolostor állott itt a XIII. században. A fehérkámzsás pálos barátok csendben éltek a Pilis erdőrengetegében, mígnem 1279-ben egy szép napon főúri hintó állott meg a kolostor előtt, és abból az ország királya, IV. Kun László szállt ki a feleségével. A kísérő főurakból azonban hiányzott a hódoló tisztelet. Fogolyként bánták a királlyal, akit ebbe a kolostorba zártak. A király ugyanis ismétlen megszegte a főuraknak és az országgyűlésnek adott szavát és esküjét, az ország dolgaival nem törődött, csak kedvenc kunjaival tivornyázott. Feleségét elhagyva, Eduával, kun ágyasával élt. A házassági hűséget is megszegő királyt, hogy királyi utódlóról gondoskodjanak, a főurak itt zárták össze feleségével, de — eredménytelenül. Így történt, hogy két évtized múlva kihalt az Árpád-ház. Kun László pedig

A pilisszentléleki Pálos kolostor romjai

kiszabadulva visszatért kunjai közé, akik végül is sátrában megfojtották. Ez volt hazánk történetében az első királygyilkosság.

A kolostor falai között elhagyott királyné zokogott és halkdéptű barátok zsolozsmát mormoltak. Ma már csak néhány szürke kő. De szemközti, a falu felett a Feketetető hatalmas sziklahomlokzata ma is úgy tépi a fellegeket, mint fél évezreddel ezelőtt.

Balogh Ferenc

BARLANGKUTATÁS

VÍZSZINTES: 1. Hazánk második legnagyobb cseppkőves barlangja, 1952-ben fedezte fel Jakucs László és kutatócsoportja. 11. Az aggteleki hegység harmadik önálló barlangrendszere (az első kockába kettős betű) 19. III. Béla király névtelen jegyzője, az Aggteleki cseppkőbarlangban is látható cseppkőből képződött szobor. 20. Angol helyeslés. 22. A római királylegenda egyik hősnője. 23. „Eddig” tart az igazi szerelem. Ritka női név. 26. Kétszikű növénynevezettség. 27. Aktinlium vegyjele. 29. Hatalmas testű kutyafajta. 30. Magyar Optikai Művek. 31. Ellentétes kötőszó (megduplázza). 33. Nemek — más-salhangzó. 34. D S P. 36. A fűrdőszobában van. 37. Dél-amerikai tevéfajta. 39. A francia rt. 40. Lille külvárosa. 42. Alca. 43. Az egyik kontinens. 45. A Z N. 46. Ora-típus (... óra). 48. Mauna ... (kialudt vulkán a Hawaii-szigeteken). 49. Földművelési eszköz. 50. Az Aggteleki cseppkőbarlang

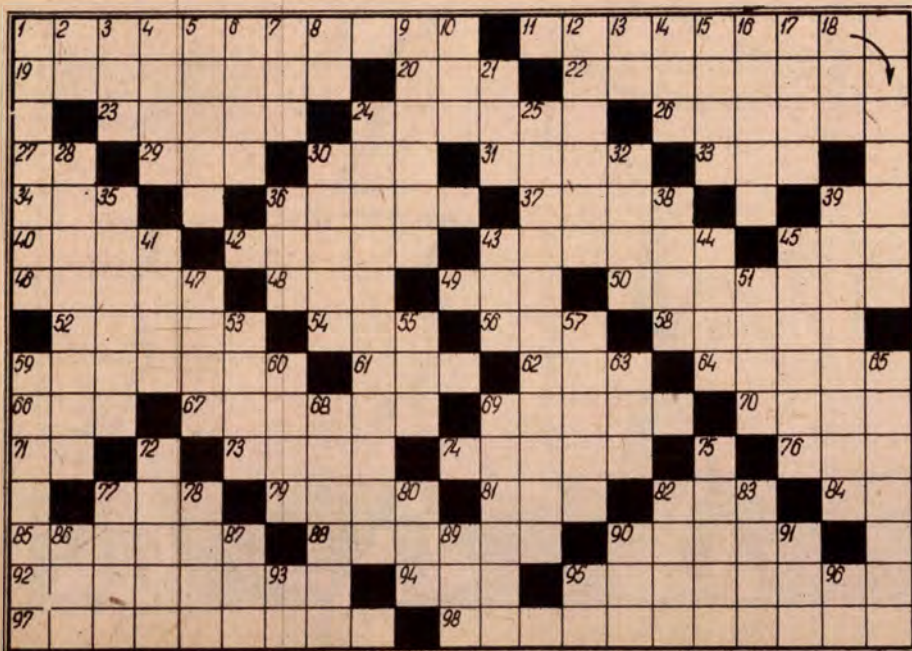
egyik részének külön elnevezése. 52. Nyilvános próba. 54. Növény (névelővel). 56. Erre a helyre. 58. Eitulaodonitod. 59. Aikalmi irodalmi tömörülés volt 1908-ban (névelővel). 61. Város a Hangony-patak völgyében. 62. Utó — ellentéte. 64. Bátor-kodok. 66. Zenel hangjegyek. 67. ... Makar (Gorki). 69. Nátriumkarbonát. 70. Rásúti a fegyverét. 71. H Z. 73. Az E-i mítosz viharistene. 74. Kipusztítja. 76. Felesége van. 77. A L K. 79. Megszégyenít. 81. Fűrdő alkalmatosság. 82. ... univ. (rövidítés orvosi táblákon). 84. Azonos betűk. 85. Rá-roja (a feladatot). 88. Község Pest megyében, 1849-ben fényes győzelmet arattak itt Klapka, Damjanich és Aulich seregei (a 4. kocka „SZ”). 90. A vízszintes 11. egyik szakasza. 92. A földtörténeti harmadkor egyik szakasza. 94. Fizetség. 95. Község Borsod-Abaúj-Zemplén megyében. (A 7. kocka „NY”). 97. Jósvavölgyi E-ra levő

hegy, alatta húzódik a Kossuth-barlang. 98. Gombaszögi-barlang kis folyója.

FÜGGŐLEGES: 1. Az Aggteleki cseppkőbarlang 61. neve. 2. Saját magam. 3. A juhok himne. 4. Ritka női név. 5. Nagy angol költő (1788—1824) 6. Az alatt az idő alatt. 7. A futballista teszt. 8. L. S. 9. Nyomatató műhely. 10. Kötszer (ékezet hiány). 12. Férfinev. 13. Bánat. 14. Három hangjegy. 15. Orvosi cső (... cső). 16. ERY sem. 17. Szerencsétlenséget kívánó szidalom. 18. G I R. 21. De — latinul. 24. Krisztálytisztán előcsobogó, bővizű, karsztos patak az aggteleki „Alsó barlang”-ban. 25. A vízszintes 1. egyik gyönyörű mellékága. 28. Az Aggteleki cseppkőbarlang egyik járata, ahol 1876-ban ásatásokat végeztek és a kő- és vaskorszakból visszamaradt tárgyakat találtak. 30. Egy igen magas tetőomlásból keletkezett omladékhegy az Aggteleki cseppkőbarlangban. 32. Fejedelmi cím, egyes mohamedán országokban. 35. Takaró. 36. Opiumot adó növény. 38. Főzelelkéje (névelővel). 39. Az Aggteleki vidéki-hegység szlovákiai részén található völgy. 41. Kötél — németül: 43. Amelyik személy. 44. A jövő nagy energiaforrása. 45. Az izslám könyve (névelővel). 47. Redő. 51. Gyűmölcs. 53. ... but not least (Shakespeare-től származó szállóige) 55. Mindkét névelőnk. 57. A kötelék kibontásával szabaddá tesz. 59. Az aggteleki barlang egyik patakja. 60. Lágú tapintású. 63. Becézett Odón. 65. Cseppképződmény a vízszintes 11-ben. 68. Nagy, csésze alakú felszíni behorpadás a mészkőhegységekben. 69. Kedvező eredménye. 72. Kétszárnyú rovar (névelővel) 75. Hirtelen leemel. 77. Időhatározószó. 78. Kóro — anagrammája. 80. Ló-csemege. 82. Divat — németül. 83. Község Veszprém megyében. 86. Á L A. 87. Római számok: 99 és 50. 89. Páncélszékény. 90. P U T. 91. Szemmel érzékel. 93. Két zenel hang. 95. Rag, -ra, párja. 96. NY A. Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Határidő: szeptember 15.
Az előző számban közölt keresztrejtvény megfejtése:

Vizek városa, Kiskastély, Általér, Néppark, Fényes, Mikovinyi, Edzőtábor, Nepomucenus, Fellner, Kristály, Kúny Domokos, Vágóhíd, Üregtő, Könyvjutalmat nyert: Gyarmos Gyula, Bp., XIX., Szondi tér 1. Timár Pálné, Bp., XI. Vasút u. 1/a. Póka Miklós-Bp., XIII., Pannónia u. 46/a. Hartay Ferencné, Köszeg, MÁV Nevelő Intézet. Dr. Szathmáry Lajos, Pécs, III., Jókai Mór u. 35. Tési Mihályné, Szeged, Tábor u. 3.

1 levél — 2 ügyben

Tisztelt Szerkesztőség!

Mint aktív turisták, együttérzéssel olvastuk a Turistában az országos kék túra útvonalán járó turisták panaszait a bélyegzés nehézségeiről. Örömmel tapasztaltuk az utóbbi időben, hogy a sikáros órház és a papréti erdősház külön, kisládában elhelyezett bélyegzőt kapott.

De vajon miért nem kap bélyegzőt a visegrádi Kompcsarða is, ha egyszer kifejezetten ez van megjelölve bélyegzőállomásul?

Aztán az elszállásolás!

Az ember szíve örül, ha látja Dobogókón a turistaház körül a lakályos kis vikendházikókat. Ugyanakkor megdöbbenéssel észleltük a nagyvillami turistaházban, hogy a fejpárnákon nincsen huzat, a csupaszná párna csak le van terítve lepedővel és kész!

Az igaz —, ahogyan minden turistaházban ki is van írva —, hogy a turistaház nem luxusszálló, de az csak nem luxusingény, hogy az ember nem a csupaszná anginon, hanem a frissen felhúzott párnahuzaton szeretne aludni?

Sporttársi üdvözléssel

Kozmási Terézia,

Bp., XIV., Hungária u. 225.

KÖSZÖNJÜK

T. Szerkesztőség!

Kérjük, szíveskedjenek helyet adni lapjukban a következő néhány sornak.

„Alulírottak, az 542-es NDK-túra résztvevői, kérjük a Szerkesztőséget: adjanak helyet lapjukban köszönetünknek, melyet vezetőknek, dr. Ritzky Katalinnak mind szaksterü vezetéséért, mind közvetlen és sportsterü magatartásáért szeretnénk kifejezni.

Bad Schandau, 1962. július 30.

Köszönettel

dr. Kasztreiner Endre és 19 aláírással

Szabad az út a kék-vonalon a Zempléni hegyek felé

Előző számunkból értesültünk már arról, hogy megkezdték a „Barangolás a kék-úton” című kisfilm második részének forgatását. A fénykép is mutatja a hernádceci lengő hidat, amelyet a helyi tanács a Magyar Természetbarát Szövetség mekkérésére javíttatott ki, s most már nyugodtan közlekedhetnek rajta a kék-túrázók is. A film második részében már látjuk a Hernádon lengő hidat, háttérben a csodaszép boldogkői várát; — s ezzel be is léptünk a szép Cserehát és aggteleki karszt vidékére, s itt barangolhatunk a kék-vonal mentén. De ez a barangolás jobb legyen, mint a Zempléni hegyekben készült felvétel-sorozat. Jó lenne, ha a következő forgatások előtt a film írója, rendezője, véleménykutatást tartana, megbeszélést folytatna olyan kék-túrázókkal, akik már a vidéket többször is bejárták. Ez minden bizonnyal a film javát szolgálná, a harmadik, bükkői rész forgatásánál.

A cserehátú film felvételeinek köszönhetjük tehát, hogy elkészült a lengő híd, s ezzel ismét megnyílt az út a kék-túrázó természetjárók előtt a Méra és Boldogkő közötti útszakaszon.

Szabadly József

ÉLETVESZÉLYES

Gellért püspököt a legenda szerint letaszították a hegyről. Mártírhaláláért szentté is avatták. Amint a képen látjuk, ismét szabad az út, mert a megdöbentő hanyagság miatt — még az ideiglenes drótkorlát is hiányzik — ugyanúgy lezuhanhatna valaki, még akkor is, ha nem tasztítják le. Nem tudjuk, ki a felelős, de ha valami baj lesz, bizonyára nem fogják az illetőt szentté avatni!

Sz. I.

Turistaszállás lehetne a Sasbércen

Kedves Szerkesztőség!

Amint tudjuk, a Cserhátban csak egyetlenegy turistaház van, a magyarkúti. Ez a körülmény igen nehézé teszi, hogy több napos túrán keressük fel ezt a bájos dimbes-dombos vidéket.

Felvetődött bennem a kérdés, amikor néhány nappal ezelőtt ott álltam a Sasbércen az egykori vadász-kastély elhagyott épülete előtt, miért nem létesítenek ebben turistaszállást?

Közvetlenül a felszabadulás után jártam itt, akkor még laktak benne. Azóta széthordták az ajtókat, ablakokat, falépcsőket. Az idő pedig a tetőzetén is megkezdte romboló munkáját.

Kár ezt a szép épületet pusztulni hagyni. Most még nem nagy költséggel rendbe lehetne hozni. Szíveskedjenek erre az illetékesek figyelmét felhívni.

Czeglényi Kálmán

Gazdát keres a Vértes

A Pills és a Börzsöny felkaptott tájai után a természetjárók egyre inkább keresik a kevésbé ismert tájakat, így a fővároshoz közelfekvő Gerecsét, Vértest. Ez utóbbit annál is inkább, mert izékes plakátok invitálják a természetkedvelőket e tájra. Ez bátorított fel arra, hogy útrakeljek és „betörjek” erre az általam ismeretlen területre.

A térkép gondos tanulmányozása után Szár vasútállomásról kiindulva terveztem meg a túrát, az országos kék útvonalon a Vitényvárig, majd tovább Szarvaskút felé. A térkép vadregényes szurdokot, érdekes tájat ígért.

Az első meglepetés az állomáson ért. Az országos kék jelzés friss színel messze tündököltek a Gerecsé felé, de tovább, amerre én igyekeztem, a Vértesbe semmiféle jelzést út nem indult. — No talán az útjelző tábla segít — gondoltam, de a megyei Idegenforgalmi Hivatal kapott térképes útmutatója nem sok tápót adott. A tábla szerkesztői a tájajavaslatok között meglepő dolgokat írtak. A kék túrát például úgy jelezte, hogy Csókakönel indul és Szárnál fejeződik be. Ehhez mérten Csókaköhhöz mérték az időket is.

Gyerünk tovább. Elő a térképet, tájolóit és neki a nagyvilágnak. A műszeres segítség rávezet a jelzésre. A falu végén néhány jól elrejtett fán felfedeztem a régi jelzés nyomait. De koral volt az öröm. A kritikus pontokon még ez a halvány támpont is eltűnt. Az út egy tanyán vezetett át. A festést azonban — nyilván a helybeliek — lemeszelték. Ejnye! Hiszen ez az országot át-szelő turista útvonal egyik szakasza. Lehet, hogy az itteni vezetők önkényessége nyomán megszakad a sokszáz kilométeres útvonal? Újabb meglepetés ér: a juhász igyekszik letéríteni útkiról, mondván, hogy ez nem „mérnöki” út, itt nem szabad közlekedni. Pedig a jelzés itt haladt át. Megvallom, nem hallgattam a figyelmeztető szavakra. Így jutottam el a Mária völgybe, ahol végre túrhető jelzést találtam. Igaz néhány helyen bizonytalan volt az út vezetése, de rövid kutatás után megtaláltam a kék jelzést. Vitény várbán gyönyörködtem a szép kilátásban. Kár, hogy egy emléktábla nem jelzi, hogy mi volt ennek a várnak a történelme. Hamarosan újra útra keltem. A tovább vivő zöld jelzés megint csak nyomokban volt felfedezhető. Így nem is csodálkoztam, mikor a festői tájon levő Szarvas kutat egy elposványosodott haljlatban találtam meg. A régen foglalt kút, beomlott. A kristálytisza vízben bogarak dögöltek.

Hazafelé azon tündöttem: Miért invitáljuk a turistákat a Vértesbe, mikor nincs biztosítva az alapvető tájékozódás. Ki a felelős azért, hogy a szép vidéket elcsúfítja a bedől, elhanyagolt forrás. Ki a gazdája ennek a területnek? Jónéhány egyesület vállalkozna arra, hogy felújítsa ezt a szép útvonalat, csak megbízást kéne adni nekik. Néhány kiló festék és egy pár munkatúra segítene a Vértest jórónak megszeretni ezt a szép vidéket. Biztos megérné, mert a Pillist, Börzsönyt kinőtük. Egyre többben vagyunk, új területekre van szüktség.

Sándor György

HÍREK

EGRI GYULA, AZ MTST ELNÖKE meglátogatta a **BTSZ** tatabőri táborát. Látogatásakor érdekes nyilatkozatot tett: „Szép ez a tábor, de az lesz az igaz, amikor egy ilyen nagy tábor már nem lesz téma a sajtónak, rádiónak, televízióknak, hanem magától értetődő dolognak tűnik, hogy a természetbarátok tízezrei ilyen szép nyári táborokban töltsék pihenő idejüket.”

TERMÉSZETJÁRO SPORTAKADEMIÁT hirdet a Budapesti Természetbarát Szövetség szeptember 21-től november 16-ig, minden második pénteken az Újvárosi háza Tanácstermében. Jelentkezni lehet a **BTSZ**-nél, Váci u. 62. sz. alatt. A hallgatók részvételi igazolványt kapnak. A sportakadémia meghallgatása a Kilián-jelvénytulajdonos előadás-hallgatási feltételeinek is megfelelő. Minden előadást vetített képernyővel kísérik. A rendezőség felkéri a leendő hallgatókat, hogy az egyes témákkal kapcsolatos kérdéseiket idejében juttassák el a **BTSZ**-hez, a borítékon feltüntetve, hogy a Sportakadémiának szól. Néhány kérdés már érkezett a **BTSZ**-hez, amelyekre az előadásokon adnak választ. Ilyen volt pl.: Mikor alakult a világon az első turistaegyesület és hol? — Körülbelül hány természetjáró, turista és alpinista van jelenleg a világon. — A civilizáció és a kultúra terjedésével hogyan függ össze a természetjáró mozgalom fejlődése, mi az előadó véleménye, milyen lesz a természetjárás száz év múlva hazánkban — Mikor, hol és kik rendezték az első tájékoztató versenyt Magyarországon.

További kérdéseket a Turista szerkesztőségbe is lehet küldeni. A közérdekű kérdésekre a válaszokat közöljük.

AZ IDEGENFORGALMI HIVATALOK szinte egymással versengve nyitják meg sorjában a turistaszállásokat. Örömmel vesszük ezt tudomásul azért, mert a turistaházainkban rendelkezésünkre álló férőhelyek nem tudják kielégíteni a természetbarát mozgalom megnövekedett igényeit. Legutóbb Nógrád megye Tanácsának Idegenforgalmi Hivatala küldött értesítést, hogy Eresztvénytelepen, a Salgó menedékház szomszédságában 110 személyes korszerű szállást létesített, zuhanyozókkal, vízvezetékekkel, televízióval, rádióval. A szállásdíj ágyonként 12 Ft személyenként. A Fejér megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala pedig augusztus 17-én nyitotta meg a Mórórt létesített 80 személyes korszerű turistaszállását.

JUNIUSBAN A BAKONYBAN JÁRTUNK — írja levelében Zsolnai György — s a Gézaházi turistaházban kaptunk szállást. Innen várnézőbe mentünk, s az Ördögárok, a Cseszneki vár, a Kőárok útvonalának bejárása után, autóbusszal Zircre akartunk menni. Azonban a GA 16-62. sz. busz kalauza érthetetlenül nem vett fel bennünket, holott tizen leszálltak és csak ötven akartunk utazni. Nem hisszük, hogy szabályosan járt el, jó lenne figyelmeztetni az ilyen önkényeskedő és más szórakozását megrontó kalauzokat.

A DEBRECENI PEDAGÓGUSOK természetbarátal a nyár folyamán a Bükk-hegységben túráztak és táboroztak. Megismerkedtek a Dédesi vár környékével, jártak Jávorkúton, Lillafüreden stb. Annakra megkedvelték a bükk-i tájakat, hogy az ősz folyamán is túrázhatnak a Bükk nyugati oldalára. Sőt, a jövő évi túratervükben is a Bükk szerepel.

A Soproni Selyemipar természetbarát osztályának turistái igen jól sikerült négy napot töltöttek a Börzsonyban — írja Kánits Tibor. A vidám napok emlékére fotót is kültet szerkesztőségünknek. A képen: Közlekedünk a Kishanta patakhoz.

VERSENYHÍREK

A Helyiipari T. E. II. oszt. szakmai csapatbajnokságának második fordulóját aug. 4-5-én tartották a Zamárdi-Szántód közötti szakaszon. A nehéz küzdelemben a központi osztály csapata lett az első (Szabó, Bulletin) 40 hibaponttal, második: a Díjbeszedő 42 hibaponttal, harmadik: a Fűrődigazgatóság csapata lett 63 hibaponttal. A bajnokság végeredménye: I. Fűrődigazgatóság 4 helyezési pont, második Központi osztály 3 helyezési pont, harmadik Ora—Ekszer osztály 6 helyezési pont.

A BUDAPESTI POSTAIGAZGATÓSÁG természetbarát osztálya az aggteleki karsztrvidéken növényismerettel összekötött pontértékelés terepversenyt rendezett. Első lett az Ifik csapatából: Deák Márta és Máté Attila. 93 darab növény, 12 féle gombát és 4 rovarfajtát ismertek fel. Második Palágyi Ilona és Bányal Magda, harmadik Éberhardt Magda és Németh Lajos lett.

A MECSEK-KUPA tájékoztató versenyt 150 versenyző részvételével tartották meg a Fehérkúti menedékház környékén. Eredmények: I. oszt. éjszakai egyéni csapatversenyben első: pécsi Lokomotív 0 hibapont, második: mosonmagyaróvári Timföld 100 hibapont, harmadik: Bp. Spartacus 200 hibapont. Egyéni: első Skerletz Iván (Bp. Honvéd), második: Kelényi Zoltán (MAFC), harmadik: Kremling Lajos (pécsi Vörös Meteor). II. oszt. pécsi csapatverseny: első pécsi Lokomotív, második: mosonmagyaróvári Timföld, harmadik: MAFC. II. oszt. ifjúsági csapatverseny első: Bp. Lokomotív, második: MAFC, harmadik: pécsi L. Gimnázium. II. oszt. női csapatverseny: első: pécsi Orvos E. Ú., második: pécsi Lokomotív, harmadik: MAFC.

A HEVES MEGYEI VILLAMOSIPARI természetbarátok országos tájékoztató versenyt Esztergomban rendezték meg. 31 csapat gyűlékezett az indító állomáson, s az egriek Hubai, Kozma, Miklós, Molnár, Nyilas és Schiller összetételű csapata nyerte az első helyet. Az egri csapat immár harmadik ízben lett birtokosa a vándordíjnak.

A KÖZLEKEDÉSI TERMÉSZETJÁROK VERSENYZŐI Nagyszénás környékén bonyolították le egyéni csapatversenyüket. Egyéni versenyben első dr. Kemény Pál (MÁVAUT), Szabó József (FAU), harmadik Schiszler István (FVV). A csapatversenyt a KPM Benke, Bukta csapata nyerte.

BORSODI HÍREK

A VMTE Borsod megyei bizottságának osztályi társadalmi munkában mintegy 70 fő fenő-csapatát ültettek el a Meteor-forrás környékén. További tervük, hogy a lápos területet 1963 tavaszán nyírral, a sziklásabb részt tisztával telepítik be.

A VMTE Borsod megyei bizottsága által Miskolcon rendezett túravetítői tanfolyam befejeződött. 33-an vizsgáztak. Ebből 1 kiváló, 5 kitűnő, 18 jó és 9 fő elégséges eredményt ért el. A vizsgázók közül 23 fő a Vörös Meteor miskolci osztályainak tagja, 5 fő a Földes Gimnázium osztályához tartozik, 2 fő a Diósgyőri Vasas, 2 fő az orvosegészségügyi oszt., 1 fő pedig a Lokomotív miskolci

Gyakorlótúrán a hallgatók

oszt.-nak tagja. A tanfolyamot a VMTE diósgyőri osztályának vezetője, Szabady József vezette. A hallgatók a tanfolyam keretében Kilián hitelesítői vizsgát is tettek.

Miskolcra és Ózdra a VMTE osztályai mintegy 60 fővel vettek részt a Hajdú megyei bizottság által Debrecenben megrendezett kelet-magyarországi VMTE találkozáson.

A VMTE barlangkutatói a közelmúltban kezdték meg a „Barlangkutató-forrás” építését Bódvaszllason, a Meteor-barlang közvetlen közelében.

— Szabadí József —

Kényelmes a nyárutó a turistaházakban!

Turistaházak: a Budai, Pilis, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékein és a Mecsek hegységben.

Érdeklődés:

a Turistaházakat Kezelő Vállalatnál
Budapest, VII., Lenin körút 55. T.: 224—230, 224—412

Címoldalunkon: Reggel a táborban (Kölesdi Ferenc felv.)
Hátsó borítólaponk: Tájékoztató a Cseszneki vár romjainál (Horváth Lajos, Székesfehérvár, felvétele)

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő **Mosonyi László**. Kiadásért felel: a Sport, Lapkiadó és Propaganda Vállalat igazgatója. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Rosenberg házaspár utca 1., télelelet 11. Telefon: 114-800. Előfizethető a kiadóhivatalnál, a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára félévre 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kúkereskedelmi Vállalat

62.1171 Egyetemi Nyomda, Budapest F. v.: Janka Gyula igazgató

A természet haza- szeretetre nevel

*Fiatal pedagógusok
a természetjárás
jelentőségéről*

Zölden pompáznak a csillebérci fák, s virágok mosolyognak az érkezőre. Hatalmas vörös és nemzeti színű lobogókat lenget a szél. Úttörőt azonban nem látni sehol.

— Csupa fiatal pedagógus lakik most a sátrakban — mondja a vezetőmül szegődött napbarnított fiú. — Hétszázötvenen vannak itt, az ország minden részéből. Kirándulnak, jó levegőt szívnak és — tanulnak. Úttörővezető lesz valamennyiből.

— *Milyen szerepet tulajdonítanak a turisztikának az úttörőmozgalomban?* — kérdezem a köröm seregglő fiatal tanárokat, tanítókat.

— A természetjárás különösen fontos része az úttörőmunkának — válaszol a Vasvárról érkezett Kőrös Sándor, testnevelés-biológia szakos tanár. Az iskolában a „tornaórán” tanulókat sokkal kedvezőbb körülmények között lehet elmélyíteni a természetben. Mennyivel jobb „íze” van, például, az erdei kötélmászásnak, mint a tornaterminek! Azután itt a morális szempont: ha hegy-mászás közben valamelyik pajtás megsérül, a kollektíva segítségére siet. — Városi gyerekeknél különösen fontos, hogy olyan tapasztalati anyagot gyűjtsenek a természetben, amelyre a tanár a növények, állatok inductív módszerrel történő ismeretése során támaszkodni tud. A már megértett, elvont fogalmakat viszont bele lehet helyezni a természet eleven valóságába. Mi, vasváriak, igazán nem panaszkodhatunk: a környék gyönyörű kirándulohelyekben bővelkedik. A Rába partján helyi túrákat szoktunk rendezni, de vállalkoztunk már nagyobb feladatra is: megmáztuk a Kőszeg környéki hegyeket. Gyerekeink sohasem fogják elfelejteni az erdők illatos levegőjét, a hegymászás izgalmát s a sűrű bivalytej ízét.

— Mi horgászással szoktuk egybekötni a kirándulást — veszi át a szót Török László mezőtúri napköziotthon-vezető. A Körösnél szép a táj, jó a levegő, s egy kis türelemmel, kitartással halat is lehet fogni. A pajtások megfigyelhetik, hogyan szalad a Hortobágy a Körösbe, s ezen keresztül megértik a „torkolat” fogalmát. — Országos méretű kirándulásainknak a testedés mellett legfőbb célja a gyerekek helytörténeti és természeti-földrajzi ismereteinek gyarapítása. Komlón, például, levittük őket a bányába, Tetytyén pedig a köfjejtöbe. Láttak mészkövet, homokkövet, úgyhogy már meg tudják különböztetni egymástól a kettőt.

Cseuz Imre tavaly még konzervipari technikusként dolgozott, a pedagógiai pálya azonban még jobban vonzotta. Most a kunszentmártoni általános iskolában tanít, s ezzel egyidejűleg magyar-történelem szakot végez a szegedi pedagógiai főiskolán.

A jászberényi fiúiskola úttörői csoportjából a Börzsöny hegységben rendezték meg, Királyrét közelében. Hetven pajtás töltött felejthetetlen 12 napot hazánkban e gyönyörű táján.

A táborozásnak vége, de a tábornapló, a sok fénykép és film őrzi a kedves napok eseményeit és a tábor tovább él a pajtások emlékeztetésében is.

Faragó László

— Az iskolában jó néhány tájleíró verset tanulnak a gyerekek — mondja. Az egyes költeményekben felmerülő képeket, képzeteket azonban csak személyes tapasztalat, saját élményanyag telítheti eleven tartalommal. Csak a fák, virágok, vizek, mókusok és őzikek érzékelése, maga a természeti élmény képes feléreszteni a gyermekben ugyanazt a hangulatot, amely a költőt a vers megírására ihlette. El akarjuk érni, hogy alföldi gyerekeink a hegyvidék romantikáját, magas esztétikai kvalitásait maradéktalanul élvezni és értékelni tudják. — A túrázást mindig egybekötjük a helyi történelmi nevezetességek megtekintésével. Amikor például a Bükkben túráztunk, elvittük a pajtásokat Eger várába, s felidézttük az 1552-es esztendő emlékét, Dobó István hősi alakját. Természet és történelem így asszociálódik a gyermek tudatában, s gazdagítja, mélyíti a hazaszeretet érzését.

A Körös mellett víziraj működik. A honvédségtől kaptak két pontonladikot, így ismerik meg az evezés fortélyait, a vízi életet.

A raj részt szokott venni a szolnoki vízi karneválon, amelyet az Alkotmány ünnepének tiszteletére rendeznek. A Tiszáig autó vízi a csónakokat. A pajtások Tiszaugnál szállnak csónakra, és Szolnokig vízen teszik meg az utat. A lampionos felvonulás a folyón, a versenyzők és úttörők pompás sorai s a vízi karnevál sok mulatsága egész évre szóló nagy élményt nyújt nekik.

Az „őrsi portya” indulásra szólítja a fiatal tanárokat. Kezükben térképpel, megadott cél irányában kezdik meg az utat, ahova hegyeken, völgyeken, akadályokon keresztül kell eljutniuk. Céljuk — ezúttal — az Ördögórom csárda.

Sok sikert, jó munkát kívánunk, tanár elvtársak!

Polgár Judit

Turista

1962. SZEPTEMBER

*

VIII. ÉVFOLYAM 9. SZÁM

*

ÁRA 3 FORINT

Turista

A MAGYAR TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

Székely Bertalan falujában, Szadán

Szadai népviselet

Nemcsak hatalmas erdőségek útjain van megnyugtató szépség, szikla-
rengetegekben vidám izgalom: a
lányhajlatú dombok szelid tájának is
megván a maga vonzó bája, akár tar-
ka májust, rekkenő nyarat, akár gyü-
mölcsérelő őszt írjunk éppen.

Lám, itt álldogálva három óriási
gesztenyefa tövében a domboldalnak
futó Szada község fölött, nézegetve a
szétterült táj barnáját, zöldjét —
zsongító érzés száll szívünkbe s aka-
ratlan is rímeket keresünk, mert a
hozzávaló vers ritmusát máris meg-
adták a hullámzó hegyhátak, a tá-
nyérszerűen aláhajló sík völgy szán-
tóinak rajzos ívei, az aranyáporozta
szőlődombok, ezernyi kertben száz-
ezernyi gyümölcsfa kopaszodó ágai,
a tornyok, amelyek a sűrű fák közé
rejtett falvak őszi páráját bökik ke-
resztül. Messzi, délnek s lassú ka-
nyarral nyugatnak a budai Szabad-
sághegy, a Hármashatárhegy, a Nagy
Kopasz, a Nagyszénás, az élet muto-
gató Nagykevény, a Csikóvár reszke-
teg párába foszló kerete zárja le a
képet, az öreg Pilis szinte eltűnik az

Szadai táj

(A szerző felvétele)

őszi levegőben s a váci Naszályból is
inkább csak a sárgászörös bánya pil-
log elé, nem is maga a hegy.

De itt, hátunk mögött már kele-
tebbre és sokkal közelebb a gödöllői,
szadai dombok sárgás-zöldje, fáinak
rozsdabarnája vonul tömött sorban
Erdőkertes felé; Babat-pusztá a maga
halastavaival, s ama hajdani Koháry-
hercegisasszony timpanonos „gyó-
gyító-háza” az erdők ölelésében pi-
hen, e pillanatban számunkra láthatat-
lanul. Az erdőség párhuzamos vonal-
ban húzódik Máriabesnyőtől észak-
nyugat felé; hajdani tengerfenék
szelcibálta homokjára gyökeresedett
tölgy, gyertyán, hárs s itt-ott, söté-
ten, finom rajzolatú szegéllyel vala-
mely tömött fenyveserdő. Ha átvág-
nánk a Szentlélektetőn, majd újabb
kapaszkodóval a Magyaloson, már a
Galga völgyében járnánk, Bodony és
Galgahévíz felé.

De most e Mogyoród, Fót felé nyíló
tájat nézegetjük, ezen az őszi párától
terhes vasárnapon. Alattunk Szada,
— ha bővebben csobogna patakja
medrében a víz, pompás nyaralóhely
lenne is egyben. Ám, a homokos
dombra telepített gyümölcsrengeteg,
amely egyvégiben húzódik Gödöllő-
tól Erdőkertesig tíz kilométeren át,
rengeteg kerti házat, nyári tanyát,
nyaraló-villát, prэшházat csábított
maga köré s ha itt tavasszal megpiro-
sodik a kerti szamóca, késő mandula-
érésig, szőlőszüretelésig a piros, kék,
sárga, lila, aranybarna színek nem
szűnnek a gyümölcsösök vidám pa-
lettáján.

Lassan ballag odalent a szárny-
vasút, az hozott idáig Vereseyházáról
s majd Gödöllő felé térünk haza ve-
le, hogy teljes legyen a kör. Oly bájos
ennek a Szadának a fekvése az Öreg-
hegy, a Gudrahegy, a Margitahegy
félkörében a török-időbeli Várdomb,
a kertek s zöldségeságok koszorújá-
ban. — (Mogyoródiig szaladnak a ve-
teményesek), — hogy egy pillanatig
sem csodálkozunk azon, amiért Szé-
kely Bertalan, a hatalmas freskók
festője s a magyar rajztanárképzés
megteremtője éppen Szadát szemelte
ki magának, — nem pihenőhelyül,
hanem, hogy itteni műtermében za-
vartalanul dolgozhasson. A Schulek
Frigyes-tervezte műterem ma is áll
még az árnyas kert közepében. Ma
emlékmúzeum s nyaranta művész-
telep központja. Maga a nagy művész
is a szadai temetőben nyugszik, már-
vány mellszobra messzireláthatóan
fehérlik a sír fölött.

Ez a tisztára söpört, műemlék-kas-
télyokkal ékes szép Szada a „múzeu-
mok faluja” is lehetne, a környék
mindenesetre ekképp ismeri. El itt egy
harangozó, idősebb parasztember, Be-
nyovszky Sándor, aki valami különös
vonzalom hatása alatt hétesztendős

kora óta gyűjt nagy szenvedéllyel.
Hogy mi minden fér bele egy élet
tisztaszándékú buzgalmába, az itt
látszik meg őszintén, ebben a bogár-
hátú házikóban, ahol még feleség s
lánygyerek is halk léptekkel jár az
ajtó mellett, melyre ez van kiírva:
Múzeum. Kis, egyablakos, konyha
melletti „hátsószoza” ez, de ott aztán
aszta és fal, tárló és szék tele van
emléktárgyakkal és leletekkel, bronz-
koriakkal s Árpád idejéből valókkal,
ajándékozottakkal s olyanokkal, amé-
lyeket háborús ágyú repített találom-
ra ide. Kelta csésze mellett kuruc
sarkantyú, libertás tallér szomszéd-
ságában jamboree-jelvény, a püspöki
pásztorbot nekitámaszkodik egy jel-
vénygyűjteménynek. A sokminden
gyűjtés között figyelemreméltó, gaz-
dag holmi is. Ember gyűjtötte össze
őket egy életen át, ember, akinek
nem volt szenvedélye bor s kártya,
szófiabeszéd és cigányozás: ezt a
szenvedélyt ápolta magában s ma is

Székely Bertalan síremléke Szadán

elmegy akár a harmadik határba, ha
meghallja, hogy ott egy obszidiánkő-
vet találtak a földben.

Híre ment e kis múzeumnak, sok-
sok látogatója van különösen iskola-
időben s fél falu gyerekeinek, messi
környék iskolásainak adott példát a
múlt megbecsülésére, gondozására.

A Cserhát déli nyúlványa ez, idáig
futnak le mélyen árkolt homokdomb-
jai, itt laposodnak majd alfölddé.
Még ugrik egy aprót: a főtői domb lesz
belőle s a mogyoródi katlan s aki
egyszer amúgy istenigazában el akart
tévedni, csak induljon el Csömörtől
Fót felé a hepehupás szántóföldek,
útját álló akácok, szövevényes dű-
lőutak, homoktengerek hullámai kö-
zött, ott ahol aztán csak eget láthat
és szilvafákat, — jobban elkevered-
het, mint a legvadregényesebb Vér-
tes sűrűjében. Pedig Rákospalota ide
csak öt kilométer, a főtői tempom ket-
tő...

Szombathy Viktor

Az "ŐSZ Szépsége"

(Dr. Gellért felv.)

A tájképnek is — akár festő ecsetje alkotta azt, akár a költő ihlete — világnézeti tartalma van. 1848 őszén, amikor felfelé ívelőben van a szabadságharc, amelyet azonosította magát, Arany János „bölcserűt”, „mézizű nedvet” érez és éreztet az őszben. A szabadságharc bukása után írott „Osszel” című versében „borongó ég”, „kihalt tusa” jellemzi a tájat. Fájdalmasan kiált fel a költő: „A természet lassan kihalt: — Nincs többé nagyszerű, csoda.” És Victor Hugót is „az avított rossz elmúlására” emlékeztette — új forradalmak hajnalán — az őszi levélhullás. A reakció reménytelenül hosszú időszakában élő és alkotó Komjáthy Jenőt pedig arra, hogy „minden, mi szép volt, elperreg”, s hogy az igazság, az emberség csak mint múlandó fények villannak fel az uralkodó homályban.

Túlzó egyszerűsítés lenne azt állítani, hogy csak boldog, beteljesült korszakok ismerték fel — a művész szemén, ajkán, teremtő kezén keresztül — az ősz szépségét. Radnóti Miklós a rémület vacogtató fagyában és a veszély kánikulájában is arról a szelíd szépségről énekelt, amit az őszi táj, az őszi környezet jelent. Utolsó verseiben — amelyekben csodálatos dialektikával jelentkezik nosztalgia és távlat — éppen azzal érkezik el a világnézet legmagasabb csúcsaira, hogy saját helyzetétől, halálraírtelttségétől függetlenül szemléli a hazát, a tájat, mindazt, ami megmaradt, akkor is, amikor ő már holtan fekszik a gödör mélyén. Radnóti azonban éppen azért írta meg — a világirodalom történetében szinte páratlan erő-

szítéssel — ezeket a verseket, hogy az élve maradottak, s a következő nemzedék *ne vigasztalóként* gondoljanak egy jobb hazára és *ne nosztalgiával* a táj, a természet örömeire, hanem hogy hús-vér élelenséggel éljenek a jobb hazában, állandó s eleven kontaktusban a táj szépségével.

Mi — ma már — jobb hazában élünk, igaz hazánkban, ahol miénk a táj, miénk az élet és miénk az évszakok gondja és — öröme is. Nem közömbös számunkra, mit érlel a nyár a földeken, hiszen falu és város közös szorgalommal és találékonysággal igyekszik segíteni a természetnek. Az egykor „istenhátamögötti”-nek nevezett helyekre is bevezetett villany, a kis falvakban rádiót hallgató, televíziót néző parasztok, a téli sportokat is meghódító munkások, a közös harc a sajátos téli problémák ellen azt eredményezik, hogy — a téltől való félelmet elűzve — közkinccsé válik ennek az évszaknak az élvezése is. A tavaszról nem kell külön beszélni, hiszen az nem véletlenül lett szép szimbólumává az életünket, fejlődésünket jellemző forradalmi lendületnek.

A lendület azonban nem tavaszi privilégium. Az ősz nemcsak „a mosolygó hervadás” évszaka — ahogyan Tompa Mihály írta azt „Őszi tájnak...” című szép költeményében — hanem lehet a derűs építész is. Mint ez az ősz, ami most kopogtatott be ajtónkon mézizű szőlőfürtökkel és a még jobb élet reális programjával. A Magyar Szocialista Munkáspárt VIII. kongresszusának irányelvei frissítő, tavaszias szellőt hoztak a magyar életbe és elmondhatjuk, hogy segítségükkel még világosabban lát-

juk a következő esztendő feladatait...

A turista, ha a csúcs felé törekszik, nem csupán azért áll meg útközben, hogy felmérje: mi hiányzik a cél eléréséhez, hanem azért is, hogy visszafelé tekintsen. Az új egységbe forrott magyar nemzetet soha nem látott magasságok felé vezető párt kongresszusa előtt minden magyar embernek fel kell mérnie, honnan is jöttünk idáig, miféle nehézségeket, buktatókat legyűrve, erre a magaslatra, ahol friss levegő duzzasztja tüdönket és széles távlat gyönyörködteti szemünket. A 17 esztendő fejlődésre utaló irányelvek éppen úgy segítenek bennünket ebben, mint az a nagyjelentőségű határozat, amely végképp lezárja a személyi kultusz rosszlelkű korszakát.

Ősz van, leveleket hullató, avart formáló ősz. A mai költőt és a mai olvasót azonban nem a mélabú keríti szükségképpen hatalmába az őszi táj láttán, hanem az öröm, hogy joga és módja van az ősz sajátos szépségének élvezésére. Egy felemelkedő nép fiai és leányai vagyunk, szabad emberek, akik nem „hullanak el az őszi avaron”, hanem bizalommal néznek a tél elébe is. És már most elébermegyünk a tavasznak, reális terveinkkel, szorgalmas munkánkkal, a békét nem járócsóhaj-tással, hanem magabiztos harccsalgal védelmező akarattal. Van immár — és tőlünk függ, hogy csak idetelepedjék — a „nagyszerű csoda”. A mi őszi jelképünk nem a kopárság, hanem a szüret.

Antal Gábor

GYERE VELEM- várnak a magyar tájak!

Távolban a Kevélyek
(Mátrai felv.)

A szántóföldek már pihennek, meleg őszi álomban szunnyadnak a magok; télre készülnek, de a tavaszt várják. Az erdő is megváltozott, az őszi színeket kever a haladó lombok egyhangú zöldjébe. Éjszakánként ködöt sóhajtanak a völgyek, hűvösek a rétek, de napközben még a tovatűnő nyár melege reszket a fák között, ahova fáradtan szűrődik be az októberi napsugár.

A Budai hegyek északi részére megyünk túrázni a Nagy-Szénás vidékére. Hűvösvölgyből a 63-as autóbusszal Nagykovácsiig utazunk, itt a tanácsolásnál leszállunk és jobbra egy utcában a zöld jelzésen a Zsíros-hegy felé indulunk. A faluból kiérve szemünkbe tűnnek a drótkötélpályák, melyek, mint hatalmas vasemberek állnak a lankás domboldalon, égfelé feszített acél karokkal tartva roppant terhüket. Útunkat a kék jelzés keresztezi, melyen balra kanyarodva kisebb emelkedő után végig szintben haladunk. Nagyszerű kép tárul

elénk; alattunk jobbról a Zsíros-hegyek húzódnak, majd Pilisszentiván és Pilisvörösvár apró kockaszerű házai. Északról távoli hegyek, a Kevélyek csúcsai kéklenek és a Pilis, mintha óriási koporsó lenne, melybe századok magyar bánatát temették...

Nemsokára a Nagyszénási turistaházhoz érünk. Ha több napra kívánsz idejönni, hogy e kedves vidéken túrázz, vagy a kellemes környezetben pihenj, akkor szállás igényedet előre be kell jelentened a Turistaházakat Kézeltető Vállalatnál.

Megyünk tovább a kék jelzésen és felkapaszkodunk a Nagy-Szénás meredek oldalán. — Kimelegedtél ugye, míg fölértünk? Itt fenn azonban erős szél fúj, gombold be a kabátod Barátom, mert akármilyen edzett is vagy, ilyenkor nagyon könnyen megfázhatsz! — Gyönyörű kilátás nyílik a teljesen kopár csúcstről. Délen Kovács és a Nagykopasz, távolabb a János-hegy látszik, és színek mindenütt amerre nézel; az őszi erdő haldoklásában is csodálatos színharmóniája.

Lemegyünk a Kutyahegy nyergébe. Elfáradtál? Akkor megpihenünk itt a réteken, hol néhány fenyőfa áll, melyek féltőn ölelik ágaik közé a még zöld tobozokat.

Induljunk tovább! Erős lejtőn ereszkedünk lefelé a Sós-hegy aljában. Ha alkonyatban járunk errefelé, talán hallunk még egy-egy elkésett szarvasbögést, vagy látunk néhány riasztva menekülő muflont. Szokásaikban és viselkedésükben nagyon érdekes állatok a muflonok, melyek néha egész közelre bevárják a csendesen járó embert, máskor meg két-háromszáz méterről már elmenekülnek, fürgén ugrándozva a vad sziklákon. Ez az ő hazájuk, a sziklák birodalma.

Lassan kiérünk a Borókás-árokba és elhagyjuk az erdőt is. Piliscsaba felé haladunk. Elmaradnak a hegyek, a piruló szom bokrok, a láb alatt zörgő levelek, a tüskés ágú galagonyák, melyek feléd nyújtják apró, bogyszerű termésüket.

A szántóföldek, a mezők álmos nyugalomba süppedtek és úgy érzed, hogy ez a nyugalom hangulatot lop a lelkedbe, melytől a szépet is szebbnek látod. Talán még maradnál, de messziről vonat zakatol, hív a munka — menned kell.

B. L.

Ötezer kilométeres autótúra — öt országon át

A III. Békéért — Barátosságért autó Rallye túra-versenyt az idén a Magyar Autóklub rendezte meg. Százhusz amatőrversenyző indult el Balatonföldváról hatvan gépkocsival, hogy Csehszlovákián, a Szovjetunió, Lengyelországon keresztül mintegy 5000 kilométert maguk mögött hagyva Drezdában érjenek célhoz. A hat kategóriába tartozó kocsik rendkívül változatos úton jutottak a célig. Nehéz hegyi szakaszokon, hosszú éjszakai vezetés mellett, ügyességi próbákon kellett a túra versenyzőinek bemutatniok tudásukat.

A magyarországi 870 kilométeres szakaszon, amely az első napra esett, a mieink nagyon jól szerepeltek. A legkisebb kategóriában induló Hollós István — Nagy László pár az 500 köbcentiméteres Steyer Puch kocsijával úgy a he-

gyi gyorsasági szakaszon Csapaknál, mint Budapesten a Dózsa György úton rendezett ügyességi számban kategóriagyőztes lett. A nagykocsik közül eddig Fac-Jaroslav-Rec Lubomir csehszlovák kettős Tátra kocsijával végzett legjobban.

A szocialista országokban immár hagyományossá vált legnagyobb amatőr autós túra-verseny, amelynek címe és gondolata híven fejezi ki a versenyzők szándékát, célját, túlnő a nemzetközi versenyek jelentőségén.

Bojár Sándor — MTI Fotó

Széles—Kozma kettős a csopaki gyorsasági szakaszon jól veszi az emelkedő kanyart Wartburg gépkocsijával

NÖVEKVŐ IGÉNYEK, NÖVEKVŐ GONDOK

A SZŰK KERESZTMETSZET: A SZÁLLÁSHELYEK

Aligha lehetne megbízható számvetést készíteni arról, milyen méretű tábora van ma a turista mozgalomnak. Nem tulajdoníthatunk meghatározó szerepet annak sem, hogy a Természetbarát Szövetségben 60 ezer turistát tartanak nyilván, mert a Szövetség tagságának számát messze felülmúlja a szervezetben felülmúlja a természetjárók sokasága.

Ezrek és tízezrek járják gyalogszerrel, gépkocsival, vonaton hazánk vidékeit. Spontán kedvtelésből és szervezett kezdeményezések nyomán népes csoportok szállják meg minden nap a turistaházakat.

S a természet nyújtotta örömeikbe ürem is vegyül.

— Nem kaptunk szalást... elfogyott a meleg étel... nincs víz a szobában... nekünk már nem jutott ágynemű — halljuk a sok panaszt.

A természetjárás iránti szeretet és e nagyszerű sport, szórakozás, üdülés során keletkező igények sokrétűbbek, mint valaha.

Vajon ki tudjuk-e elégteleni a közeljövőben a roha-

mosan növekvő igényeket? Béki István, a Turistaházakat Kezelő Vállalat helyettes igazgatója így nyilatkozik:

— Vállalatunkat felkészületlenül érte az idei „hullám”. A jelenlegi 2400-as turistaszállítás csupán töredéke annak, amit a Szövetség tagsága és a közönség igényel. Annak ellenére, hogy a korszerűsítésre és fejlesztésre igen korlátozott pénzügyi keret áll rendelkezésünkre, mégis igyekeztünk enyhíteni a gondokon. Rövid idő alatt 550 férőhellyel bővítettük a turistaházakat. Új létesítményeket is átadtunk rendeltetésének. A többi között új turista házat hoztunk létre Telkibányán, Mátraházaán, Mátraszentimrén és Almáron.

— Ugyanakkor a lajosforrási „Ságvári” turistaházat 60, a dobogókőit 40, a magyarkutit pedig 50 férőhellyel bővítettük. A Herman Ottó turistaházban, a bánkúti, a kisinóci létesítményekben korszerűsítettük a berendezést.

— Munkánkat ezzel meg nem tekintjük befejezett-

Középkori lovas-torna Nagyvácszonyban. A nagyvácszonyi Várban a Házafias Népfront Veszprém megyei Bizottsága és a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala Végvári Napot rendezett, amelyen először elevenítették meg a nagyműtű vár történelmének jelentősebb eseményeit, jelmezes lovasjátékok formájában. Tízezer ember nézte végig a parkban rendezett lovasjátékokat.

nek. Tárgyalást folytatunk a Műemlék Felügyelőséggel az általuk tatarozott kastélyok átvételéről. Tiszapalkonyán a feleslegessé vált csehszlovák tervezésű munkásszállásokat alakítjuk át. Ez utóbbival 500 férőhelyet nyerünk. Vendégeink jogos panaszának orvoslására 1 millió forint ráfordítással egészítjük ki turistaházaink ágynemű készletét.

— Mindez természetesen nem oldja meg megnyugtatóan a természetbarátok tömeges gyarapodása okozta feszültséget.

Béki igazgatóhelyettes befejezésül hangsúlyozta:

— Újabb és újabb létesítmények építését, a meglévők bővítését és korszerűsítését, a kellő színvonalat csak a pénzügyi hatóságok fokozott támogatásával biztosíthatjuk.

Mi is úgy látjuk, hogy a vállalat saját erejéből csupán rész megoldásokat érhet el. A feladat túlnó a sportmozgalom rendelkezésére álló feltételeken.

A Természetbarát Szövetség mellett tehát a tanácsoknak, az Idegenforgalmi Hivataloknak, a vendéglátóipari vállalatoknak és a többi érdekelt intézménynek segítségére van szükség.

Senki sem vitathatja el, hogy e problémák láttán elérkezett az országos méretű kooperáció megszervezésének ideje.

Ezért határoztuk el, hogy a legilletékesebbeket kérjük meg, fejték ki lapunk hasábjain álláspontjukat, s találják meg hatalmas méretű országjáró turistamozgalmunk javára a közös összefogás gyümölcsöző feltételeit.

K. L.

A felszabadulás előtt a természetjárók szórakozását nagyon megkeserítették az elzárt területek. A legszebb részek a főúri vadászatok miatt zárva voltak és csak távolról nézhettük azokat. A felszabadulás után ezen a téren is jelentős változás állott be, azonban még ma is akadnak néha problémák a vadvédelmi és természetjárás érdekek egyeztetésével kapcsolatban.

Veszprém megyében a Keszthelyi Erdőgazgatóság a keszthelyi hegység egyes területein vadvédelmi területeket létesített. Ezeket bekerítették és az átjárás a természetjárók részére nehezzé vált. Különösen fontos volt annak az útvonalnak biztosítása, amely Keszthelyről az országos kék jelzés nyomán Rezi várán keresztül halad Tátika várába. Ezen az útvonalon igen sok természetjáró halad, gyönyörű vidéken vezet át és nagy akadályt jelentett volna a lezárt terület.

A Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal és a Keszthelyi Erdőgazgatóság között folytatott megbeszélések eredményeképpen, az Erdőgazgató-

Igy is lehet!

KÖSZÖNJÜKI

ság vállalta, hogy az országos kék jelzés útvonalán a vadvédelmi területet elzáró kerítések fölé átjárókat épít. Fényképünk mutatja milyen

ügyes megoldással készültek ezek az átjárók. Az Erdőgazgatóság is jól járt, mert nem kell tartani attól, hogy leverik a kapuk zárait, vagy letépik a drótokat, vagy szétvágják azokat, mert a színes jelzés vonalán járó turisták most már könnyűszerrel tudnak átjutni a kerítés fölé.

A jól szerkesztett átjárók általános megelégedést váltottak ki az országos kék jelzés útvonalán járó turisták körében.

A keszthelyi hegység másik fontos útvonala a Vonyarcvashegy állomástól kiinduló és a Pető-hegyen felépített Berzsenyi kilátóhoz vezető piros jelzés útja. Itt is elzáró kerítés létesült és afölött is hasonló átjáró segítségével lehet tovább folytatni az utat a gyönyörű tájképet nyújtó Berzsenyi kilátóhoz.

Igy is meg lehet tehát oldani a problémákat és helyesen összeegyeztetni csekély költséggel a vadvédelmi és turista érdekeket. Elismerés illeti a keszthelyi Erdőgazgatóságot megértő támogatásáért.

Zákonyi Ferenc

Tatai várban

Esti zászlólevonás a Lokomotív táborában

első tábor létszámával, — a másodikétól: a sisekeitől azonban jóval elmarad.

Ez utóbbi okát a közel 100 osztályt számláló, a budapesti természetbarátok egyharmadát jelentő Vasas TE távol-

Augusztus 20-án a tatai Öreg tó partján kialakultak a táborítüzek s a Himnusz hangjai mellett bevonták a főarbcokról Budapest sportcímeres nemzetiszínű lobogóját. Vele egyszerre ereszkedett le az árbocokról 14 természetbarát egyesület lobogója is. Az ünnepélyes aktus a budapesti és komárommegyei természetbarátok kilencnapos közös táborozásának és egy sportkorszaknak a végére tett pontot.

Egy hónap távlatában olyannak látszik a tábor, mint a parttól egyre jobban távolodó hajó, — melynek lassan csak a konturjai látszanak. Ezt vázoljuk most fel néhány tollvonással.

A táborozáson húsz természetbarát egyesületből 14 tett hitet az együvértartozás, azonos sportpolitikánk gondolata mellett. Távol maradt a Vasas, Spartacus, Pedagógus, Művész, Medosz és a Bányász. Szimbólikusan — csak egyesületi zászlajával — képviseltette magát a Börös.

A tábor létszámát így 13 egyesület adta s mert azok közül is az Orvos, a Vegyipar, a Postás és a Kinizsi csak gyenge létszámmal vett részt, a súlypont a maradék kilenc egyesületen nyugodott. S ezek meg is tették a magukét.

A résztvevők létszáma az első héten átlag 700 körül mozgott, a nyolcadik napon azonban 1400-ra, a kilencediken pedig 1500-ra emelkedett. Ez az ott alvók létszámát jelenti, amiben nincsen benne a napi látogatók száma. De az ott alvók létszáma is kéthárom naponként legalább 30 százaléban cserélődött. E három tényező figyelembe vételével a tábort szerény számítás mellett is 3—4 ezer fő vette hosszabb, rövidebb időre igénybe.

Az ott alvók létszáma azonos az Országos Szövetség által rendezett

maradásában látjuk. Egyetlen osztályának: a Csepelnek mintaszerű felvonulása nem pótolhatta egyesületének közel tizenkétezer tömegét. A távolmaradással a Vasas nem a BTSz-nek ártott, hanem csak tömegeit fosztotta meg egy maradandó élménytől.

E negatívummal szemben nagy öröm volt látni a táborozási felkészültség és a felszerelés hihetetlen fejlődését. Az első országos táborban

Visszapillantás

jóformán csak katonai sátrak voltak láthatók. Itt éppen a fordítottját észleltük. Szébbnél szébb tarkaszínű sátorerdőből álltak az altáborok s a katonai sátorfélék inkább csak a különleges célokat szolgálták. És mennyi ötlet, szín, egyéniség mutatkozott az altáborok berendezkedésében, — felépítésében is!

A megfigyelőben az a benyomás formálódott ki, hogy a résztvevők jónak találták a tábor levegősségét, széthúzottságát, szépnek, célszerűnek a helyét, amelybe könnyen belevihették szervezőkészségüket, élhették benne saját életüket, pihenhettek, kirándulhattak, túrázhattak, fürödhettek, versenyezhettek, — kinek ahogy jól esett. Az egyesületek által rendezett különféle jól sikerült városismerető kulturális versenyek pedig nemcsak kidomborították a természetjárás kettős arculatát, hanem egy kicsit jelezték is a fejlődés várható irányát. A kissé házigazdának is számító komárommegyei természetbarátok, szerényen, de nagyon sportszerűen kapcsolódtak bele a környezetbe.

Séta

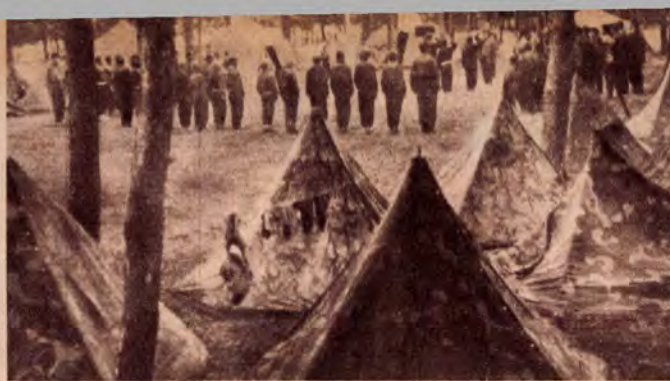
Szórakoznak a legifjabbak

Gumikajakkal a tavon

Barátkoznak a fiatalok (Trencsényi felvételei)

Megítélésük szerint a közmegelegedéshez nagyban hozzájárult a tábor kulturáltsága, egészségügyi berendezése, vízvezeték hálózata, tisztsága, — általában mindaz, amit technika néven foglалhatunk össze s ami szintén mérföldet fejlődött az utolsó táborozás óta.

A tábor életének kiemelkedő eseményeként könyvelhető el *Egri Gyula* elvtársnak, — az MTST elnökének a látogatása. Nem azt emeljük ki, hogy szépnek, jónak, távolbamutatónak találta a tábort, hanem azt, hogy *megjelent* közöttünk. Jó jel ez, s egyúttal emlékeztető azok számára, akiknek sportágunk jövőjét illetően kétségei volnának.

forgalomból és magyaros vendéglátásból is.

A BTSZ elnöksége által megbízott táborparancsnokság mind a szervező, mind pedig a kivitelező munkában maradandót teljesített. Igaz: nem volt magára hagyva. A BTST-től nemcsak anyagi, hanem olyan erkölcsi és szervezési támogatást kapott, ami minden várakozást meghaladt. Jó dokumentáció és hitvallás ez arra, hogy a főváros sportvezetősege szívügyének tekinti sportágunk fejlődését.

Szép volt a napi zászló fel- és bevonás. Minden nap más egyesület végezte, s titokban nyilván versenyeztek is,

hogy melyik végzi szebben, ünnepélyesebben. A döntést szívesen bíztuk a tábor lakóira. Nekünk valmennyi tetszett. Hasonlóan kell nyilatkozni a megnyitáson résztvevő tornász-válogatott művészi bemutatójáról is.

A táborszervezéssel és életével kapcsolatos közvélemény tájékoztatást kielégítőnek tartjuk, — ha még vannak is hiányosságai. Mindenek előtt saját tábori újságunkra gondolkodok, amely három nappal a lefutás előtt hozta a „Balaton Kupa” eredményeit, — de elfeledkezett az általunk rendezett „Budapest Kupa” eredményének közléséről.

Az elmondottak a rendező szerv meglátásait tartalmazzák s a hozzá befutott véleményeket regisztrálják. A tábornak amolyan történelmi pillérei ezek, — amelyek nem merülhetnek a feledés homályába.

Persze a végszót nem mi, hanem maguk a táborozók mondják ki, — akiket azért hívtunk Tatára, hogy

Ismerkedés a várral

Esti tábortűz

megismerjék ezt a szép várost, megszeressék a tábori életet s éljék a természetkedvelő ember sokszínű életét. Ha ők megéreztek, hogy minden értük: a dolgozó ember kedvéért történt, ha ők mondják azt, hogy jó multság — férfi munka volt: akkor érte el táborunk a célját.

De akkor az Öreg tó partján gyűjtött tábortűzek nem is aludtak el. Csendben tovább izzanak és melegítenek a tábor részvevőinek visszaemlékezésében, s új tábortűzekhez tartogatják a zsarátnokot.

A tatali nagytábornak éppen ez volt egyik tartós rendeltetése.

Dr. Szaniszló József,
a BTSZ elnöke

TATÁRA

Ilyen színfoltnak tartjuk a komárommegyei országgyűlési képviselők, tanácselnökök látogatását is, akiknek a tábor szintén emlékeztető lehet, — legalább is Tata jövőjét illetően.

Elismeréssel nyilatkozott a táborról *Miklós János* elvtárs, — az MTSZ elnöke is, aki — szeretnők hinni! — keresve sem találhatott volna méltóbb keretet arra, hogy a kéktúra jelvényt átnyújtsa a 900 km-t bejárt kéktúrázók első csoportjának.

Szint vitt a táborba az első városok között megrendezett — Budapest Kupaért kiírt — tájékozdási verseny is, amelyen a bulgárok sportszerűségéből, német vendégeink pedig tájékozdási felkészültségéből vizsgáztak. Még hozzá: szép eredménnyel.

Tatát, mint vendéglátót is ki kell emelnünk. Nem volt a városnak olyan szerve, — amelyik a legnagyobb készséggel ne állt volna rendelkezésünkre. Jól vizsgázott a város idegen-

Vacsorához

Társasjáték a fiatalokkal

VIZITÚRÁZÓ HÍREK

A Somoskői várban

A Magyar Természetbarát Szövetség a PTTK (Lengyel Turista Szövetség) közbenjárására lengyel gyártmányú „Nep-tun” típusú kétszemélyes, légpárnás gumikajakok vásárlását segítette elő. A sportszerkereskedelem közlése szerint a fenti kajakok utolsó szállítmánya is megérkezett. A komplett gumikajakok ára 5200 Ft, míg a felszerelés nélküli kajak, lapáttal együtt 4400 Ft. A közlés alapján ebben az évben más típusú gumikajak beérkezésére nem lehet számítani.

A nyári víziútvonal hivatalos programja befejeződött. A Magyar Természetbarát Szövetség és a Budapesti Természetbarát Szövetség rendezvényeit az elmúlt évekhez viszonyítva rendezesebben és sokkal nagyobb létszámmal látogatták a természetbarát osztályok tagjai.

MTSZ rendezvények:

Szentendrei szigetkerülő túra, 170 fő. Országos vizitalálkozó, 610 fő. Balatoni vizitúra, 22 fő.

BSZS rendezvények:

Evadnyitó túra, 235 fő. Szentendrei szigetkerülő túra, 130 fő. Csepelsziget-kerülő túra, 45 fő. Tatai vízi altábor, 90 fő. Tata-Dunaalmás—Budapest túra, 30 fő. Evadzáró túra, 270 fő.

Az MTSZ által kiírt „Nagy kör” jelvénytörő vizitúrát eddig 45 fő teljesítette. A beküldött igazoló lapok felülvizsgálatát a vizitúra szakbizottság megkezdte. A rövidesen elkészülő jelvényt ünnepélyes keretek közt fogják kiosztani.

Az MTSZ vizitúra szakbizottsága a vizitúravezetők munkájának megkönnyítésére adatgyűjteményt állított össze a magyarországi folyókról. A gyűjtemény kibővítése, illetve a változások bejegyzése érdekében kéri a szakbizottság a túravezetőket, hogy túráikról készített feljegyzéseik, naplójuk másolatát küldjék be az MTSZ vizitúra szakbizottság címére. A naplóhoz esetleg térképvázlalat, fényképet, valamint a legfontosabb adatokat is csatolják, hogy ezzel a túravezetőknek segítséget adhassunk. A gyűjtemény rendezése folyamatban van és a jövő év elejétől a túravezetők rendelkezésére áll.

A külföldi vízi cseretúrák sikere és jó szervezetsége érdekében az MTSZ vizitúra szakbizottsága kérdőívvel fordult a természetbarát osztályokon keresztül a tagsághoz, hogy 1963-ban mely vízi-cseretúrán, vagy a Dunatúra mely szakaszán kíván részt venni. A bizottság az előzetes jelentkezések figyelembevételével köti le az 1963. évi túrákat. Jelentkezéseket még pótlólag elfogad a szakbizottság.

Az 1962. évi vizitúrákról több színes mozgó és diapozitív film készült a túratársak szorgalmából. Ezt az anyagot közzétehetjük kívánjuk tenni, ezért a téli időszak folyamán 2—3 hetenként rendszeres vetített-képes előadást tartunk. Az előadások helyét és idejét a Népsport „Hegyen-völgyön” rovatában közöljük.

A Közalkalmazottak Természetbarát Egyesülete augusztus 25-én rendezte meg hagyományos túravezetés ügyességi vers-

Az idei Bányász Természetjáró Találkozót és Kupa-versenyt a salgóiak rendezték meg a Salgói turistaház közelében. Háromnapos táborozást rendeztek, gazdag programmal.

A pontértékes versenyt fél éjjel és egy fél nap alatt bonyolították le. A Kupa győztese a Dorogi Bányász lett, míg a III. és II. helyen a két Ceglédi Bányász végzett.

A gazdag program egyik kiemelkedő része az volt, hogy a résztvevők minden útlevél vagy vízum nélkül, szervezeten átmehettek csehszlovák területre, a Somoskői várba. Csehszlovák határőr üdvözölte a bányász természetjárókat és úttörőket, majd az Idegenforgalmi Hivatal kiküldötte, Somoskői elvtárs előadást tartott a vár és környékének történelméről és nevezetességeiről.

Szöveg és képek: Gulicska István

A híres bazaltömlések a vár tövében

nyét. A résztvevő 73 versenyző a közel 6 km-es távon nemcsak evezésből, hanem víziközeledési feladatok megoldásából is vizsgázott (szabályos kerülés és előzés, fordulások egyhelyben, a limány szakszerű vétele, helyes kikötés és beszállás).

Férfi páros túrahajó:

1. Kartográfia. 68 pont (Tóth—Bujtor—Egyed) megszakítás nélkül harmadik éve nyerik a versenyt.

Női páros túrahajó:

1. Központi Statisztikai Hivatal 55 pont. (Tóth—Szöllősy—Nagy).

Vegyespáros túrahajó:

1. Könnyűipari Minisztérium 61 pont (Fejér—Láng—Bitó).

Férfikettes túrahajó:

1. Budapesti SZTK. 64 pont. (Horváth S.—Horvát P.)

Legjobb mozgóosztály:

1. Könnyűipari Minisztérium.

Bokody József

AZ EGERPATAK VÖLGYÉNEK SZÉPSÉGEI

A Tapoleáról Nagyvázsönyba vezető országút az Egerpatak szelíd völgyén halad végig. Kevesen ismerik ennek a völgynek rejtett szépségeit, érdekes sziklaalakulatait. Amilyen bájosan kedves a völgyön végig csobogó Egervíz régi vizimalmaival, fás ligeteivel, olyan fenségesen szép a Kaposcs község felett végighúzódó Kecskéhegy és Királykő sziklavilága.

A Bondoróval szemben emelkedő Kecskéhegy meredek sziklafalát és a Királykő (229 m) bazaltoszlopaikat feltétlenül keressük fel. Könnyen megközelíthetjük a Kaposcs községben levő autóbusszmegállótól a sárga, illetve a sárga keresztjelzés nyomán.

A Kecskéhegy bazalttufába bevágódott sziklaszurdokából, valamint a Királykő hatalmas „Kőszak”-járól változatosan szép kilátásban gyönyörködhetünk a Bondoróhegytől a Kabhegyig húzódó hegyes-völgyes tájban.

Csiki László

Camping

A campingezés rendkívül, hazai népszerűségére tekintettel előtérbe került a Magyar Camping Club megalakításának szükségessége. A tervek szerint a természetjárók, az autós turisták, a motorkerékpáros kirándulók, a kerékpározók, a túrakajakosok és a túravitorlások, valamint a több tízezer egyéb campingező szervezett összefogásával kerül sor a Club megalakítására.

— o —

Európában jelenleg 14 millió szervezett campingező van és összesen 10 000 tábor tartanak hivatalosan nyilván.

— o —

Az országos campingező hálózat szervezett kiépítésének jegyében 1963-ban Észak-Magyarország három megyéje (Nógrád, Heves és

Borsod-Abaúj-Zemplén) több I. és II. osztályú tábor fog kapni és a Balaton után a hegyvidék is eleendő campinglel fogja várni a kirándulókat. A jelenleg is üzemelő mátrafüredi és bükkcsenkeresztli campingekeken kívül új táborok létesülnek a következő helyeken: Diósjenő, Salgótarján (Salgóbanya kültelep), Mátrászentistván (Csörgővölgy), Parádsasvár (Köszörűvölgy), Noszvaj (Sikfőkút), Miskolc-Tapolca és Tokaj.

— o —

Európában évenként legalább 20 nemzetközi campinge felszerelési kiállítást és 10 caravánbemutatót tartanak. Ezek rendszeresen felvonultatják a táborozást kellemesebbé tevő újításokat. A legutóbbi londoni kiállításon az összecsukható utánfutók széles választékát mutatták be. Képünkön az egyik legsikerültebb változat látható, melynek egyik falát a kocsi teteje alkotja, a másik pedig sátorvázszövből készült. Az utánfutó súlya 228 kg.

— o —

Az alapvetően fontos campinge felszerelési tárgyakban (sátor, gumimatrac, hátizsák stb.) idén már kellő mennyiségben áll rendelkezésre minőségi választék. A PALMA-gyár kiváló minőségű gumimatraccal után újabbban egyre szélesedik sátorexportunk. Ké-

pünk a II. Magyar Campinge kiállításon is bemutatott hazai gyártmányú sátrakat és campinge bútorokat szemlélteti.

— o —

Az „Europa Camping+Caravanning” c. nemzetközi kiadvány évente közli a kontinens legfontosabb táborait. Az 1962. évi kiadásban a mi tihanyi és balatonföldvári táborunk is szerepel már. Bulgária ugyanakkor 9, Lengyelország 27 (!), Románia 4, a Szovjetunió pedig 15 táborral van képviselve. — Az angol camping club az „ajánlott táborok” jegyzékébe felvette a tihanyi és a földvári campingt, egyben bemutatja a balatonfüredi tábor is.

— o —

Az Országos Idegenforgalmi Tanács reprezentatív kiállításban jelentette meg a „Szállodák és vendéglátóhelyek” c. kiadványát, mely többek között valamennyi hazai elszállásolási lehetőségről részletes tájékoztatást ad. Így a szállodák és motelek után ír a fizetővendégszolgálatról, az átvonuló szállásokról, turistaházakról és bőven számol be a jelenlegi 33 működő campingeről. A hasznos kiadvány ára 14,— Ft.

— o —

Lengyelország — elsősorban az autós turisták beutazásának megkönnyítésére — a turistavízum árát 7 dollárról 3-ra szállította le.

Franciaországban 1961-ben 4 700 000-en töltötték campingekeken a nyarat. Az országban jelenleg 3100 hivatalosan nyilvántartott táborhely van. Egyedül Párizsban 8 campinge várja a vendégeket.

— o —

A kerékpáros campingezők gondjait segít megkönnyíteni az elmés kis utánfutó szerkezet, melyet két képünkön szemléltetünk. Az utánfutó kismé-

retű két kerékből, vastagabb fémhuzalból és vitorlavázszövből házilag is elkészíthető.

— o —

A holland Camping Club idén ünnepli fennállásának 50. évfordulóját, míg a svájciaké a 25. éves jubileumot.

— o —

„Csehszlovákia — ideális autóscampinge-ország!” jelszóval idén több nyugateurópai szaklapban nagy hirdetések jelentek meg.

A nyáron a fiatalok újabb tízezei kapcsolódtak be a campinge mozgalomba

A fűredi campingeben

melyek eredményeként az elmúlt hónapokban sok vendég kereste fel — elsősorban lakókocsikkal — a szomszédos baráti országot. A francia klub tagjai részére külön szervezett túrát indított a cseh campinge meglátogatására.

— o —

A világ első Caraván Clubját még 1907-ben alapították Angliában. Abban az időben még lóvontatású lakókocsikkal mentek a szabadba a caravánzás úttörői. 1938-ban az angol lakókocsiipar évente 1000 utánfutót gyártott, tíz évvel később 3600-at, míg 1959-re a termelés elérte az évi 39 000 darabot. Jelegleg Angliában 180 000 lakókoscsit tartanak nyilván.

— o —

A tihanyi és balatonföldvári nemzetközi campinge is bezárták kapuikat szeptember 25-én és forgalmi mutatóik kiértékelése jelenleg folyik. A statisztika nyilván értékes tapasztalatokra ad majd alkalmat. A rendkívüli siker alapján máris megkezdődtek a előkészületek több táborunknak a nemzetközi forgalomba való bekapcsolására és a külföldi vendégek beutazásának megkönnyítésére.

Dr. Sz. R.

„Elemér! A táborozás után azért gyorsabban kellene hozzászoknod a hazai környezethez!”

Az „író-asszonyok” falujában

A minap Szakmáron jártam. Itt is, mint Kalocsa egész környékén, az asszonyok szabadkézzel, minden tervezés, előrajzolás nélkül művészkednek, s ügyes kezeik híre bejárta már a egész világot. Díszítő művészetük rendkívül témagazdag, s legfőbb jellemzőjük a színek tarkabarka sokasága.

A világhírű pingálás mellett igen híres a helybeliek hímezése is. Az „író-asszonyok” lila tintával előrajzolják a mintákat, a többiek azután saját ízlésük szerint színesen kihímezik pamuthímezéssel.

A vidék két leghíresebb író- és pingáló asszonya a szakmári Réz Lajosné és a kalocsai Balaton Mária néni, Népköztársaságunk érdemes művészei.

Eppen búcsú volt, amikor megérkeztünk. Városi ember számára szinte elképzelhetetlen az a színes, tarka, vidám forgatag, amiben részünk volt. A körülöttünk nyüzsgő sokadalomban nem győztük csodálni a csinos leányok és menyecskék öltözékét. A szépen, gondosan elkészített blúzok, réklik, kötények, zsebkendők főkötők, gyöngyös fityulák és játékbabák mind gazdájuk ügyességét és jóízűségét dicsérték.

A fiatalok tánccal fejezték be a napot este a tanács-háza udvarán, az idősebbek pedig arról beszélgettek, hogy kis falujuk hogyan emelkedett fel az ismeretlenségből a felszabadulás óta és milyen gondtalan lett azóta az életük...

Horváth Mihály

Aki a holnapra is gondol, életbiztosítást köt.
Az életbiztosítással családját védi, öreg korát szépíti meg.
Aki életbiztosítást köt — okosan cselekszik.

Pécsváradi emlékek

IFJÚ TURISTÁK „VÁRFOGLALÁSA”

A csemői általános iskola földrajz-szakkörében megszületett a gondolat: kirándulunk a Mecsekbe. A kiránduláshoz szükséges összeget saját erőnkől összegyűjtöttük és telve várakozással, felültünk a Cegléd-csemői vonatra. Irány: a Keleti-Mecsek és annak fővárosa, Pécsvárad. A Mecsekalján haladtunk célunk irányába. A napos déli lejtőkön lebilincslően szép a táj. Legdrágább kincs itt a szőlő. Kis prés-házakkal magasan felhúzódnak a hegység oldalán.

A távolban feltűnik Pécsvárad, fölötte sötét tömegével emelkedik a Zengő. Tőle nyugatabbra a Hármas-hegy. Zengővárkony irányában szelidgesztenye-erdők tömegét látjuk. Hosszúhetény felé szőlőket ölel magához a Mecsek lejtője. Nehéz lenne szavakkal leírni a hatást. A gyermekek egyik ámulatból a másikba estek. „Ez nagyon szép! Ilyen szépnék nem képzeltem” — sóhajtottá megatottan a kis Kéri Feri.

Pécsváradon vagyunk. A Zengő aljához símuló, 3044 lakosú község egyben a pécsváradi járás székhelye is. Odon hangulatú épületei, utcái, csendje és az emberek vendégszeretete, a község felett emelkedő tempó és a vár igen kellemes benyomást tesznek az idegenre. A fődísz azonban a Zengő. A várból a sárga jelzést kell követni, a Csigergödör nyugati oldalán emelkedik fel egyenletesen az út a Zengő gerincére.

A várban a turistaszállás gondnoka igen kedvesen fogadott bennünket. Elfoglaltuk helyünket az öregtorony szobájában. Megilltödvé álltunk a vén falak között s a falak sejtelmesen vallottak. Elvult előttünk a vár története. — A honfoglaláskor

Baranyát a Botond törzs nemzetségei kapták szállás-helyül. István király ezen a helyen valószínűleg 1000 körül, kolostort alapított. Ennek a kolostornak volt a feladata, hogy a déli területen az egyházi szervezést megindítsa. A kolostor felszentelése nagy pompával ment végbe, ezen résztvettek az alapító király és az ország nagyjai. Az alapítólevél alapján elképzelhetjük a kolostor gazdagságát. Az okmány szerint 110 szőlőműves, 36 szántóvető, 50 halász, 13 juhász, 12 méhészt, 6 kocsigyártó stb. volt a kolostorban. Altemplomában Domszáló Árpád-házi herceget temették el még a XI. században. A várban rejtgettek a gyermek vak Bélát, akit atyjával együtt Kálmán király vakított meg. A tatárjárás idején a kolostort a tatárok feldúlták. A napjainkig fennmaradt középkori falmaradványok és az öregtorony a XI. században épült fel. Aránylagos építésben csak az öregtorony maradt. Utolsó javadalmas apátja Fráter György volt, aki, amikor látta, hogy a várak lakosai a töröktől megvédeni nem tudják, várnagyával szétromboltatta. A törökök elfoglalták és újraépítették. Egészen a hódoltság végéig a török maradt az úr a várban. A hódoltság utáni romokra Zinzendorf kölni érsek építtette a részben ma is álló épületeket.

A vár mai képe tehát a XVIII. század első harmadában alakult ki. Majd az erdőgazdaság birtokába került. Jelenleg műemlékké nyilvánították.

A viharos múlt után Pécsvárad szorgalmas népe tovább dolgozik a mezőgazdaságban, bányászatban. Sajtgyára országos híru.

Turistatársaim! Kövessetek példánkat. Nem fogjátok megbánni!

Laszip Attila

A Dunakanyar

Ahol hegy és víz egymással érintkezik, az ember ott ősidők óta szívesen tartózkodik. Az első lakótelepek is ily tájakon keletkeztek. Ha mészköves volt a hegység és barlangnyílásokkal teli, méginkább ezt kereste a kőkorszakban és a már évtizedekkel azelőtt élt ember őse. Ma a szabad természet napsugarát, üdítő hatását keresve, a kiránduló embernek is az ilyen táj a legkedvesebb.

A Duna hosszú folyama látványos és szép tájakban bővelkedik — akár a Fekete-erdő vidékét, akár az Al-Dunáét nézzük. De nem kell irigykednünk; temérdek szépséget találunk nálunk is, a Duna-kanyarban.

A Duna százévmilliókkal ezelőtt keletkezett, amikor a földmozgások felemelték az addig mélyen fekvő, mai Alpeselek tájait és a vizeket innen kelet felé kényszerítették. A felgyülemlett víz kiutat keresett és ezt a mai meder irányában találta meg. A folyam kettészelte a Börzsöny tömbjét és medrét egyre mélyítve, kialakította a patkó alakú kanyart. A Duna-kanyar számos helyén, de különösen Zebegénytől Visegrádig megmaradtak a gigász harc nyomai. De ez csak egyik érdekessége a Duna-kanyarnak. Szép a Duna folyása maga; a partja homokos fővenyével, a dús, virágos rétekkel, s a partmenti sűrű erdőkkel. Mennyi illat, mennyi pompás szín! És a történelmi emlékek! Romok, várak, kastélyok maradványai a hegytetőkön és a hegyoldalokon. Évszázados kápolnák, templomok. Mindegyikről van már a messzi időkre visszamenő feljegyzés, tudományos magyarázat. Amikor mindezt megismerjük, mind jobban szeretjük e tájat és arra vágyunk, hogy mind gyakrabban jöjjünk ide. Üdülni, sziklát és hegyet mászni, de tanulni is.

De teljes értékű-e a Duna-kanyar az üdülés, pihenés céljaira? Erre a kérdésre sajnos nem válaszolhatunk igenlően. Nagyon sokat kell tennünk még ahhoz, hogy az ezernyi szépséget, érdekességet maradéktalanul élvezni tudjunk. A hibák közül felsorolom a legfontosabbakat:

1. Ez a szép táj teli van sebekkel, amelyeket a leggyorsabban be lehet és be is kell gyógyítani. A kő-, kavics- és homokbányákat a Duna felé eső hegyoldalokon nyitották meg, amelyeket meg kellett volna hagyni eredeti üdeségükben és természetességükben. Majdnem mindegyik jelentősebb Duna menti hegy oldalán

egy-két ilyen seb tátong, amelyeket most tovább tágítanak, robbantanak, s mind jobban rontják a táj szépségét. A köre, kavicsra, homokra tényleg szükség van. De miért nem lehet ezt a hegy másik oldalából kitermelni? Ugyanaz az anyag ott is megtalálható. Még mindig nem késő, ha beszüntetjük a meder felé eső termelőhelyeket. A Duna-kanyar idegenforgalmi igazgatásában résztvevő szerveknek kérelemmel kell fordulniok az Építészeti Minisztériumhoz ebben az ügyben. A termelés megszüntetése után helyre lehet hozni az elcsúfított részeket a tájba becsúszó szép zöld fákkal, bokrokkal.

2. Mint már mondtuk, tízezerrel jönne a vendég, sőt százezerrel is a Duna-kanyarba, de a vendéget fogadni is kell! Étkezőhelyek, eszpresszók kellene, de nemcsak I. osztályú, hanem II., III. és turistaosztályúak is. Fedett helyekre van szükség, ahol a vendég nyári, gyors zivatarok elől meg tud húzódni. A Belkereskedelmi Minisztériumot fel kell kérni arra, hogy mielőbb nyisson helyiségeket és legyenek turistaszállók is. A jelenlegi létesítmények legfeljebb néhány száz embernek biztosítanak ételt és italt, de itt százezrekről van szó, akik hétvégén májustól októberig kirándulni szeretnének a Duna-kanyarba.

3. Sokan jönnek ide gépkocsival, autóbusszal. Ezek részére megfelelő parkoló helyet kell létesíteni. Ez a kérdés alig van még megoldva.

4. Témérdek szemét halmozódik fel a partokon, ahol ezrével vannak az emberek. Szemétgyűjtőhelyek, ládák létesítésére van tehát szükség. Teljesen megoldatlan az egészségügyi berendezés is. E nélkül gyakorlatilag nem beszélhetünk tömegek fogadásáról!

5. A leggyorsabban be kell fejezni a Duna-kanyar legnagyobb történelmi emlékének, a visegrádi Mátyás-kastélynak, és a visegrádi csúcson épült váromnak a helyreállítását. Ezt ugyan már megkezdték, de a „csoda” még a föld alatt van. Ha minden a föld színére kerül, 600 m frontális palotasor lesz előttünk, a XV—XVI. században épült, helyenként 5—6 emeletes tündérkastély, amelynek reneszánsz pompáját, történelmi látogatók tízezrei csodálnák. Szakadatlanul jönne a külföldi vendégek serege is.

6. Temérdek baj van a közlekedéssel. Budapestről vasárnap kora reggel nagy tömegek indulnak a Duna-kanyarba. És még tízezrek mennének, akiknek alkalmat kell adni ehhez. Hajón csak néhány száz utas kap helyet, akik egymás mellé zsúfolva, a többórás utazás alatt a kínok-kínját állják ki. Több és gyorsabb hajót kell tehát biztosítani, mert rendes körülmények között nyáron igen kellemes a hűvös vízben való utazás. A gyorsaság és nagyobb befogadóképesség miatt azonban főleg a vasútnak kellene nagy tömegeket szállítani a Duna-kanyarba. — A nagymarosi oldalról át kell kerülni a másik, visegrádi oldalra, ehhez megfelelő kompra lenne szükség. A jelenlegi nem alkalmas és nem is biztonságos tízezrek átszállítására. Modern kompot kell tehát létesíteni.

Mindezt meg kell csinálni, hogy a magyar és külföldi kiránduló a Duna-kanyarban tényleg élvezetet, üdülést, örömet és kulturált fogadtatást találjon.

Mindenki, akinek módjában áll valamit e tekintetben tenni, segítsen.

BEBRITS LAJOS

VIZI- turisztika CSEHSZLOVÁKIA- ban

A csehszlovák víziturisztika fejlődésének alapfeltételeit a 2000 métert is meghaladó hegygerincen és a La-be, Morava, Váh, Hron és a Duna síkságai, a vízáramlások jelentős esései biztosítják. Különösen felső folyásuk alkot sebessodrású szakaszokat, amelyeket nagyszámban keresnek fel a romantika és a vízi kalandok kedvelői. Akik pedig előnyben részesítik a nyugodtabb és „észszerűbb” vízszintet, — a nagy folyók középszakaszaira mennek túrázni. A nagykiterjedésű tavak is alkalmasak a vitorlázásra, vagy a motorcsónakázásra.

Ezért olyan tarka a csehszlovák vízi-turisták flotillája: kezdve az összerakható egyszemélyes kajaktól, amelyek lehetővé teszik a vad hegyi patakok meghódítását, a hajózást a lírai patakok mentén, — azután jönnek a klasszikus kenek, az utóbbi időben már az üvegszálak is! stb.

Minden gyermek-úttörőtáborhoz hozzátartozik a folyó, vagy legalább is a halastó és persze ehhez tartozik azután a tutaj és a kenu is. A gyermekkorban ezek a hajók játékot és gyakorlás-kiképzést szolgálnak, ké-

Kenus-csoport a Zelivka-folyón...

sőbb az idősebb fiúk és lányok a szünidőt szinte csónakokban töltik. És aki fiatal korában megismerte már a víziéletert, ahhoz mindig hű marad egész életében. Ezért látunk a csehszlovák vizek partjainál annyi táborozó családot, sátrakkal és csónakokkal.

A vízisport szervezetileg két tagozatra oszlik: azok, akik a csónakokat

inkább a haza megismerésére használják, rendszerint evezős egyesületek túrisztikai szakosztályának a tagjai. És azok, akiknek célja a gyorsaság, evezős és vitorlázó sportegyesületekbe tömörülnek, ahol számukra biztosítják a szakirányítású edzést.

Mindezek az egységek a Csehszlovákiai Testnevelési és Sport Szövetséghez tartoznak és itt mindkét tagozatnak — a túrisztikainak és a sportnak is — lehetősége van a tervszerű fejlődésre és érvényesülésre.

Miután a csehszlovák folyók nem táplálkoznak hegyi gleccserekből, vízállásukat mindenkor az évszakok határozzák meg. Érthető, hogy a vízben gazdag tavaszi időszakra esik a legtermékenyebb vízisportolás is: a kirándulások, evezések, a vízi ügyességi versenyek stb. Nyáron a vízi turisták inkább a folyók középső szakaszára vonulnak. Száraz időszakban is hajózhatók ezek, a mes-

Fiatalok a vízen...

terséges gátak segítségével, úgyannyira, hogy az evezősök függetleníthetik magukat az időjárástól.

A vízi túristika népes csapata gyakran rendez közös akciókat. A hagyományos rendezvények mellett számos járási és kerületi verseny van, amelyekben népes találkozókra nyílik alkalom a víz szerelmesei számára, egyben alkalom az ügyesség és az erő összemérésére is.

Igen kedveltek az ügyességi versenyek, ahol a résztvevőknek nem könnyű feladat uralkodni hajóik felett, különösen a sok nehéz szakaszon. A rendezők a természetes akadályokon kívül — sebes vízfolyás, gátak, áteresztő zsilipek — egyéb feladatokat is kítűznek, mint pl. a slalom-kapukon való átmenés, traversálás a folyón, a kijelölt helyen való kikötés stb. Az elért pontok alapján sorolják be a versenyzőt kategóriába, amit versenyzési diplomával igazolnak.

A hagyományos tavaszi ügyességi versenyen, melyet a Száva folyón — nem messze Prágától, a Tynec-Pikovics szakaszon, az idén hetedszer rendeztek — már 750 versenyző vett részt.

A csehszlovák folyók szinte maguktól kínálják a szomszéd államok-

kal a baráti találkozót és a közös hajózásokat.

A Német Demokratikus Köztársaság vízesi már ötször találkoztak és hajóztak végig a legkedveltebb cseh folyón, a Luznicán és a Vltava részén, hogy azután közösen a csehszlovák vízitúristákkal végighajózzanak a Laben, Ustiből Meissenbe. Ezen a Nemzetközi Béke és Barátság hajózáson 200 csehszlovák és német evezős ismerkedett a szomszédos baráti állam tájaival, népeivel és azok életével.

A csehszlovák—lengyel határon már hagyományos vízi akció a Dunajev és Poprad hegyi folyók nemzetközi versenye, amelyre az idén már huszonegyedszer került sor.

Különösen nagy népszerűségnek örvend a Nemzetközi Duna Túra, amely 1956-ban, szlovák és magyar vízi túristák kezdeményezése alapján indult meg. Akkor még csak a Bratislava—Budapest szakaszon valósult meg, de az idei útvonal már négy állammal találkozott: kiindul az osztrák Engelhartzellből Bécsen át, azután Bratislava—Budapest és Belgrádnál zárult. A hajózás a mintegy 1300 km-es távon csaknem egy hónapig tartott és azon 500 evezős vett részt, de nemcsak a rendező dunai államokból, hanem az NDK-ból, az NSZK-ból és Lengyelországból is. A fő dunai vonalakba bekapcsolják a mellékágakat is: Csehszlovákiában a Hron folyót, Magyarországon a Tiszát, a Rábát és Jugoszláviában a Drinát.

A nyári idény végetért, de nem ért véget a barátság a vízesek között, amelyeket a hazai és a külföldi vízeseken kötöttek meg. Még hátra van a vízi túristák hagyományos országos találkozója — az idén az Észak-csehországi Jizera folyón rendezik — azután már csak a szokásos őszi hajókázások maradnak a ködös vízeseken.

De az esti baráti beszélgetések során érnek az új tervek: hová is megyünk tavasszal, a jég olvadása után, melyik sebes hegyi patakot akarjuk „felfedezni”... és nyáron hol is találkozunk régi barátainkkal...

A BELÁ-FOLYÓ a Magas-Tátrában, háttérben a Kriván...

Szőlőszedő lányok népviseletben vonulnak fel

A magyar tájak közül azok a legvonzóbbak, ahol a természet szépségei az emberi munka sokszázados alakító hatására meghitt vonásokkal, sajátos színekkel gazdagodtak. Ilyenek elsősorban borvidégeink, az ősi szőlőkultúra nyomán kiformalódott meleg tónusú tájképeikkel. De borvidégeinknek is *szüretidei képe* a legkedvesebb.

A szőlőhegyek termésének betakarítása mindig kissé áldomás-jellegű volt Magyarországon. Ezért zajlanak a honi szüretetek századok óta a jókedv, az öröm jegyében. Az őszei hegyaljai szüretetek valamikor szinte nemzeti ünnepszámokban mentek; messzi Lengyelországból is seregestül jöttek rájuk a vendégek, s éjjel-nappal folyt a vigalom, a tánc. A mai szüret

persze már sokkal inkább szervezett munka, mint lármás mulatság, de azért mégsem vidámság nélküli. Rangos borvidégeink most is ilyenkor a legvonzóbbak, ezért menjünk Tokaj vidékére is lehetőleg október derekán.

A Zempléni-hegység Bodrog folyása mentén egyre alacsonyodó dombvonulattal olvad bele az Alföld síkjába, s déli lejtőinek vulkáni törmelék-talaját szőlőtőkék milliói borítják. Ez a Tokajhegyalja, „*az Isten-itallal dús Zemplény*” —, ahogy Vörösmarty nevezte.

A Bodrog mindenütt a Hegyalja lábánál kanyarog végig, hogy Tokajnál elvegyüljön a Tisza vizével. Ahol a két folyó összeölelkezik, ott magaslik fel a Zempléni-hegység legdé-

lebbre szakadt tagja, a tokaji Kopasz. „*Vén történelmi kapuőr a magyar Kanaán bejáratánál*” — személyesíti meg Krúdy, a távol Nyírség felől reátekintve. Szétömlött riolitlávával burkolt kúpja valóban úgy emelkedik magányosan az Alföld szegélyén, mint az északi hegyvidék előretölt őrszeme.

Kazinczy, aki gyakran végigszekerézik a Bodrog mentén, széphalmi kuriájából országos utakra kelvén, egyik levelében megkapóan ábrázolja a tokaji Kopaszt: „*Dél és éjszak felől tekintve olyan, mint valamely könnyű lebegésű aetheri test; keletről nézve mint egy óriási összeomlott piramis; nyugatról tekintve mint egy magát elnyeléseit vulkán*” Petőfi is elhalad két ízben Tokaj szőlőhegye tövén, s a Hegyalja legszebb portréját festi meg, a kék köpönyegbe burkolt hegyekkel, hol az öröm istenei laknak.

E táj ősszel a legszebb, október derekán, amikor lankadt, hunyorgó fény fátlyozza a Bodrogot, a bepárasodott ég palaszürke, és a szőlőborította lejtőkön elfekszik a szüret előtti mozdulatlanság nagy csendje. A diót, mandulát, berkenyét már hazahordták öblös hátputtonyokban, a szilvából fortyogva fő a mézillatú lekvár, de a szőlőszemek még mohón szürcsölik a kései napsugarakat. A bogycok burkában az őszi utolsó mosolyát gyűjti össze a szőlő, a kialudt tűzhányók melegtartó lávamálladéka így érleli cukornál édesebbre a gerezdeket.

A hegyen nincs már sok tennivaló; az ember és a természet elvégezte érlelő munkáját. A szőlőműves kipihenheti a nyitást, a metszés, a kötözés, a háromnegyszeri kapálás, permetezés fáradaimait, csak a szüret előtti készülődések folynak, a prések, kádak, hordók aprólékos rendbehozása. Aztán felzendül a szüreti ének, puttonyba hull a méztől kivert, rancos, aszús gerezd, csordul a barna must a kádba, s születik a borok királya, ahogy

Sáros

A tokaji hegyoldal lejtőin árokban vezetik le a espadékokat, így a víz nem hordja le a termőréteget

**OKTÓBER
A HEGY**

Paracelsus, a XVI. század nagyhírű alkímistája a tokajit nevezte.

Századok óta a világ leg-rangosabb fehérbora a tokaji. Magasztalják cárok és császárok, sorra hódolnak előtte a földkerekség szellemi nagyságai, költők, bölcsék, tudósok. Titkát századok óta keresik, s ma már jól tudjuk, hogy ez a titok a tájban van. Magyarországnak ezen a részén verőfényes, hosszú és száraz az őszi. A vulkáni kőzetek por-

kép

BER ALJÁN

hanyós málladéka magába szívja a nappalok melegét, éjjel pedig kisugározza: így kapnak még október végén is elegendő hőmennyiséget az aszuszódó szőlőszemek. A földanya ősi tüze lángol fel a tokaji borokban — mondták a régiek, s valóban: a hajdani vulkánok hőtartó lávatörmeléke érleli folyékony arannyá a tokaji nektárt. Sajátos ízet, zamátát pedig a talaj összetételének, a hegyaljai szőlőkön tenyésző nemes erjesztő-

gombáknak, meg a százas kőpincék különleges baktérium-flórájának köszönheti. Így születik Zemplén „isten-itala” az aranylő hegyaljai őszben, amikor Juhász Gyula hangulata árad szét a mustilla-tú tájon:

Szüret tüzei égnek,
Szólnak szüreti nóták,
A szőlőhegyek hátán
Venyige lombja pirkad
És megszépül csendesen
Az egész mulandóság...

Krúdy Gyula lelkében a tárogató hangját éleszti fel a hegyaljai bor, aranyszínében kuruc szabályák megvillanását látja. Mert hiszen Zemplén nemcsak a világ egyik legkiválóbb borának termőhelye, hanem a magyar szabadságküzdelmek klasszikus földje is. A Hegyalja nyugati kapuját őrző Szerencs Árpád-kori templomába hív össze országgyűlést „az aranynál drágább szabadság” kivására Bocskay István, s itt kiáltják fejedelemmé az összesereglett országos rendek. A táj keleti csücskében, Sátoraljaújhelyen robban ki 1697-ben az elkésredett zempléni parasztság lázadása, hogy a Tokaji Ferenc vezette pórfelkelés futótűzként terjedjen tova a Bodrog mentén egészen Tokajig.

A XVII. század végén egymás után lángolnak fel a Hegyalján a népi szabadságmozgalmak, az osztrák elnyomás és a földesúri kiszákmányolás ellen. Thököly függetlenségi harcának bukása után — amikor a siralmas ének szerint már „végső romlásra jutott Magyarország” — az új kuruc zendülés hegyaljai paraszthősei a Tisza és a Bodrog szögletében álló tokaji várat foglalták el legsürgősebben. A Tisza felől sószállító dereglyéken közelítették meg, létrákon megmászták falait, német őrségét levágták, s kitűzték a bástyákra Thököly zászlaját. A felkelés leverése után a császári katonaság barbár megtorlása is elsősorban Tokajt sújtotta, de hat évvel később a felperzselt város életbenmaradt csekély lakosságának maga Rákóczi hozta el a szabadságot. 1704. januárjában a befagyott Bodrog jegén vezényelte győzelmes rohamra talpasait, s a tokaji várra ismét felkerült a Libertas

Szüret a tokaji hegyekben

lobogója. Aztán — mint majd minden magyar várnak — rombadőltek falai, bástyái. Ma helyét se lehet lelteni a Bodrog és Tisza közti keskeny földnyelv csücsében.

A hegyaljai táj szellemi és politikai központja, Sárospatak két évszázadon át összeforrott a Rákócziak nevével. Tatárjárás után épült ősi várának híres „Sub rosa” elnevezésű erkély-szobájában — a gótikus boltívek zárókövét díszítő festett rózsá alatt — szervezkedtek, tanácskoztak a Wesselényi-összesküvés résztvevői a Habsburg önkényuralom ellen, a Vöröstorony hófehér boltozatos lovagtermében pedig 1708-ban országgyűlést is tart Rákóczi, aki egyébként egész kuruc ezredeket fegy-

verzett fel hegyaljai szőlőinek jövedelméből. „Szent föld — írja Patakról 1847-ben Petőfi. — E város volt a magyar forradalmak oroszlanbarlangja. Itt tanýáztak a szabadság oroszlanjai.” Amikor e sorokat útilevelébe veszi, a vár a Bretzenheimek kezén van, s a költő szegyenében még azt is felejteti szeretné, hogy magyar. Menekül a kollégiumba, telt poharak, vidám diákok közé.

A Rákócziak oszlopos loggiás reneszánsz várkastélya ma a hegyaljai táj múzeuma, s gondolni kell vele, hogy minél gazdagabb, minél beszédesebb legyen. Mert ennek a tájnak temérdek a mondánvalója a mi számunkra is.

Antalfy Gyula

Tokaj látképe

TURISTAPARADICSOM

Balatonfüreden =

A füredi mólón
(Maróti felv.)

Két esztendővel ezelőtt ütötték fel sátrukat először Ormándiék a Balaton-parton, a füredi Hajógyár mellett. Itt van a híres sósvíz forrás is, a környék csodálatosan szép, a tópart fővenyes és vize bársonyosan simogató. A part és a Tihany felé vezető műút között hús árnyat adó erdő terül el, — a legideálisabb hely sátorverésre.

Ők voltak itt az őslakók. Hét esztendőn keresztül minden nyáron megjelentek sátrukkal, mindaddig, míg egy szép napon úgy látszik a Balatoni Intéző Bizottság is felfigyelt rájuk. No, ekkor már több sátor is volt persze Ormándiék sátra mellett. Már megszervezték ekkor a táborőrséget is, hogy holmijaikat nyugodtan ott hagyhassák, amikor a festői környékre mentek kirándulni. A helyet felfedezve, a Balatoni Intéző Bizottság, itt első osztályú campinget létesített.

Egy év alatt csodálatosan kiépült ez a környék. A part mentén hatalmas strandépület nőtt ki a földből, az épület kabinsorában és öltözőiben csaknem 1200 személy részére biztosítanak öltöző-vevőköző helyet.

Campingrészlet

Egy másik érdekesség is van a strandon, amiről ugyancsak érdemes szólni. Ez a kölcsönkönyvtár. A példa mutatja, hogy érdemes lenne több strandunkon is, Budapesten és a Balaton partján kölcsönkönyvtárat létesíteni.

A strandépület külső részén, a camping felé, szép új, modern üzletsort létesítettek. Van itt fűszer-csemege bolt, zöldség-gyümölcs üzlet, ajándékbolt is. A főzéshez minden szükséges cikket megtalálják a campingezők, és szép, fedett, modern konyhaépületek állnak rendelkezésükre. Akik nem akarnak főzni, azok számára korszerű önkiszolgáló étterem létesült, ahol pillanatok alatt kiszolgálja magát a vendég, igen olcsó árakon.

Az autós camping tulajdonképpen slágere az étteremmel szemben felépült autós szálloda. Ne gondoljunk itt hatalmas, többemeletes modern

szállóra. Nem, sokkal okosabban, ügyesebben és főként olcsóbban oldották meg az autós szálloda problémáját. Szép, egyszerű földszintes házakat építettek egymás mellé, minden házban négy ágy, a házban külön kis zuhanyzófülke, beépített szekrények szolgálják a vendégek kényelmét. A ház fala a Balaton felé üvegből van, s ezzel csodálatos kilátást nyújt. Valamennyi ház mellett autóparkirozóhely.

A balatonfüredi camping a Veszprém megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatalához tartozik. A tábor gondnoka, Bálint Jánosné, a hivatal munkatársa. Amint Bálintné elmondja, csaknem mindig akad üres hely az autós szállóban. Hiszen elsősorban átutazók számára létesült. Node, akiknek itt mégsem jut hely, azok kényelmes, jól felszerelt sátrakban tölthetik az éjszakát. A camping lakóinak mintegy 50 százaléka külföldi. Turistacsoportok, magános turisták keresik fel, itt töltik vakációjukat, vagy csupán egy éjszakát és másnap tovább utaznak új, szép tájak felé.

Mészáros István

Külön kis házakban laknak az autósok

Készül a reggeli
(Maróti felv.)

Hegyek fel, völgy-
nek le

Lapunk, a Turista, eddig már a természetjárás több formáját ismertette. Nemcsak a gyalog, hanem a kerékpárral, csónakkal, sőt a motorkerékpárral úzótt turistaságról is adott hírt. Azonban nem találtam említést sohasem a lovas természetjárásról, ami érthető is. Ennek a sportágnak a művelői sokan volnának, de a „sportszerszám”, jelen esetben a hátasló, elég kevés.

Bennünket magyarokat a nagyvilágban, mint lovasnemzetet ismernek. Huszárságunk, amikor még a lovascsapatok szerepet játszottak, Európaszerte híres volt. Újabb időkben is az öttusa bajnokságokkal kapcsolatban sikerült jó nevet kivívni.

Sokan vannak, akik szívesen vállalkoznának arra, hogy lóháton bejárnák az ország legszebb részeit. Erre mostanában alig van lehetőség. Hátaslóvak nagyrészt csak a lótenyésztő állami gazdaságokban található. Termelőszövetkezeteink nagy része még nem erősödött meg annyira, hogy lótenyésztéssel is foglalkozhasson, vagy, hogy különösen fiatalabb tagjainak lehetővé tegye a lovas sport gyakorlását. Példa ugyan már van erre. Az Alföld egyes nagyobb termelőszövetkezeteiben már lovasklubok alakításáról is hallottunk. Messze vagyunk ugyan még az NDK-tól, ahol közel 600 lovasklubot tartanak fenn a különböző termelőszövetkezetek, nem is szólva a Szovjetunióról, ahol a lovas sport gyakorlása a falusi fiatalok egyik kedvenc szórakozása.

A ló szerepe lassan megszűnik a mezőgazdaságban. Annál nagyobb szerephez juthat azonban a sport terén, mégpedig nemcsak az eredményeket hajszoló, a rekordokat kergető lovassportban, hanem inkább a természetjárás területén, mert hiszen egy hátasló segítségével hatalmas területeket lehet egy nap alatt bejárni. Azonkívül a ló mindenható elmegy, ahová az ember, hiszen a legkeskenyebb ösvényen is végigmegy, és a mi hazai hegyeink leg-többjének legmagasabb pontja is elérhető nyeregben. Különösen alkalmas erre a Balatonfelvidék, amelynek 300—400 m magas csúcsai könnyen megközelíthetők lóháton.

Akik végigjárták már nyeregben a Balatonfelvidék hegyeit, elragadtatással mesélnek arról, milyen gyönyörű képen volt részük a Halom-hegy, vagy a Hideg-hegy csúcsán. És végig a balatonfelvidéki hegyek gerincén csodálatos látvány egyfelől a mélyben csillogó Balaton, másfelől az észak felől ide-látzó bakonyi hegyek sötét tömege. A déli Bakony hatalmas erdei, a Balatonfelvidék forrásokban gazdag völgyei, a jó kilátást nyújtó hegycsúcsok ki-váló lovaglasi célpontok.

A lovaglás gyakorlása céljából indította meg a Veszprém Megyei Tanács Idegenforgalmi Hivatala első lovasiskoláját a nagyvázsonyi vár tövében. A Kinizsi-vár aljában elterülő gyönyörű parkban folyik a tanítás, a már lovagolni tudók pedig tereplovaglásra mehetnek. Akiket pedig a lovas természetjárás érdekel, 2—3 napos túrákat tehetnek, amelynek során felkeresik a Balatonfelvidék érdekes várait, szebb kilátóhelyeit és éjszakánként egy-egy sátor táborban állomásozhatnak. Egyre többen és többen érdeklődnek a természetjárás ezen, mostanában új formája iránt. A kezdeti sikerek arra ösztönzik a Hivatalt, hogy 1963-ban újból megindítsa a lovasiskolát, legalább 10 lóval, és elsősorban hosszabb, több napig tartó lovastúrákat illesszen be programjába. Ezekben az utakon sátrak alatt éjszakáznak a résztvevők, maguk készítik el ételüket bográcsban és élük a természetjárók megszokott életét, csak éppen azzal a különbséggel, hogy a kilométereket nem lábón, hanem lóháton teszik meg. Egy-egy nap 35—40 km-es utat hagynak maguk mögött hegynek fel, völgynek le és ez a természetjárás, amint a vendégeknyvbé bejegyzett adatok is bizonyítják, hallatlanul színes és érdekes.

Úgy hírlík, a többi idegenforgalmi hivatal is megpróbálkozik lovasiskolák létrehozásával és remélni lehet, hogy a lovas természetjárás új erőre kap ezáltal. Sokakat visszatartott eddig a lovaglástól az a tény, hogy igen drágának hitték. Hogy különleges felszerelés kell hozzá, pedig nem így van. Nagyvázsonyban mindenki bérelhet olcsó pénzért lovaglónadrágot, és minden felszerelést rendelkezésre bocsátanak. Érdekessége a tereplovaglásnak, hogy a vezető a résztvevők kezébe adja a térképet és nekik kell vezetni. Ismerkednek közben a térképpel, megtanulják a természetjárás elemeit, a sátor felverést és a tűzgyújtást és éppen annyira élvezik az esti táboréletet, mint a nyári táborok lakói.

A nagyvázsonyi lovasiskola kísérlet volt. Úgy látzik azonban, hogy beválik és remélni lehet, hogy példája nyomán a Balaton vidékén és az ország más részein is egyre több és több lovas természetjáró tűnik majd fel, akik a szabadságuk egy részét nyeregben töltik és ezen a réven ismerkednek meg hazánk gyönyörű vidékeivel. A kihalónak látszó lovassport ezáltal újabb és újabb szerelmeseket nyerhet magának.

Zákonyi Ferenc

A Kinizsi-vár előtt

MEGLEPETÉSEK A VI. NEMZETKÖZI BALATON KUPA VERSENYEN

Kiril Bojanov a hajrában

Szigliget, Zamárdi, Koloska forrás, Siskeforrás, Földvár és Keszthely — a nemzetközi tájékozdási versenyek színhelyei. Az idei keszthelyi verseny messze kimagaslik elődei közül.

A nemzetközi osztályban a hagyományos ellenfelek közül, az NDK és Bulgária válogatottja állt rajthoz. A hazai I. osztályban 60 versenyző mérte össze tudását, és a női osztályban is 45 versenyzőnk küzdött az első helyért. A II. és III. osztályú felnőtt férfi és ifjúsági versenybe is számos csapat nevezett. Összesen 350 versenyző állt rajthoz.

A kora reggeli órákban élénk mozgás indult meg a Balaton partján, a campingben, ahol a nagy viadál résztvevői táboroztak, és két autóbussz szállította az indulókat a várvölgyi őrháznál levő rajthoz.

Mozgalmas sportélet tanúi voltunk. Láttuk a színes sportmezek kavalkádját, a bemelegítő versenyzők gimnasztikáját, futását, az ifjúság és erő megnyilatkozását.

Rövid megnyitó után a piros szalagok mentén futottak a versenyzők a rajthelyre. Beállítás a rajtvonalra — igazolás — indítási jel és a különböző kategóriák versenyzői elhagyják a rajtkaput.

...Hosszú elnyújtott léptekkel fut egy zöldmezés versenyző a kőháti erdőszegben. Tájékozdása biztosan mutatja az irányt, lábai határozottan keresik a kövek közötti helyeket...

Megreccsen mögötte a bozót. A 11-es rajtszámú versenyző is „fogta” a pontot. Kemény küzdelem veszi kezdetét. Ki kell fárasztani az ellenfelet, hogy tájékozdása bizonytalanra váljon. Fokozódik az iram... — most! — leszakadni, jobbra el az úton, majd balra be a bozótba és néhány száz lépés után ott a pont. De a kékmezés sem hagyta magát. Biztosan, rövidebb úton futott rá a pontra, és fokozódó irammal, főlényesen nyer. Első Bojanov — Bulgária.

A GYŐZTESEK:

Kiril Bojanov, a bulgár válogatott nagyszerű versenyzője. Bravúrja azonos értékű az északiak közép-európai szereplésével: idegen pályán megverte a vendéglátókat — méghozzá 10 perccel.

— Kiváló képességű versenyző — mondotta Peter Denicsin, a bulgár

válogatott vezetője, a Bolgar Szövetség edzői tanácsának a tagja — 1957 óta versenyez. 59 óta válogatott. Többször nyert országos bajnokságot, Magyarországon is másodszor versenyez, a bolgár EB keret biztos tagja. Ribényi Imre, a Bp. Spartacus fiatal versenyzője, az I. osztály győztese. A hazai mezőnyből egyedül ő ért el nemzetközi szintű eredményt, 2 óra 11 perces idővel. Tájékozdása még szinte ösztönös, eredményei nagyon hullámzanak. Keveset és rendszertelenül edz, ezért nem is tud határozottan felzárkózni az élvonal mellé.

Monspart Sarolta (Bp. Pedagógus), a női válogatott tagja ismét bebizonyította kiváló képességét, a női kategóriában biztosította magának az első helyet.

CSAPATOK

Magyarország „A” válogatottjának három tagja, Schönviszky, Skerletz, Maácz határozottan utasította maga mögé az NDK-beli és a bulgár válogatott csapatot.

I. osztályban a MAFC csapata gyenge idővel éppen csak, hogy megszerezte az első helyet a MÁVAG csapata előtt.

A nők versenyében a Bp. Pedagógus együttese kiugró formát mutatott és fölényesen nyerte a versenyt a BEAC és MAFC előtt.

A RENDEZÉS

A rendezői háromszög kitűnően oldotta meg feladatát. Az Országos Szövetség a Veszprém megyei TSz és a Bp. Lokomotív versenybírái minden tekintetben kiváló munkát végeztek. A kategóriák nehézségi foka a követelményeknek tökéletesen megfelelt, a nemzetközi pálya valóban nemzetközi szintű küzdelmet hozott. A modern rendezési elvek alkalmazása mellett az eredményközlés is zavartalanul, gyorsan bonyolódott le az újtípusú eredménytáblákon.

TÉRKÉP. Az erősen tagolt domborzatot helyesen ábrázoló térkép izgalmassá tette a versenyzők számára az útvonal helyes kiválasztását. A pontos pályakitűzés sportszerű, kemény versenyt eredményezett minden kategóriában.

AZ IDŐMÉRÉS zökkenőmentesen folyt a Rezi község közepén telepített célkapuban. Az időmérő bírák felkészülését két telefon biztosította.

Skerletz Iván az utolsó ellenőrző pontnál (Fgervári felvétele)

A VÁLOGATOTT SZEREPLESE. Kisse csalódottak voltunk, mert versenyzőink egyéni teljesítménye bizony elmaradt a várt eredmény mögött. A 12 km-es pályán csak Schönviszky és Skerletz értek el megközelítően jó eredményt, 2,05 és 2,07-es idejükkel. Vízszintes sebességük nem érte el a 8000 m-t óránként, bár ez a 400 m-es óránkénti emelkedésük mellett biztató — de az EB-ig sokat kell még javítani.

Bojanov győzelme kellemes meglepetés volt számunkra, s ahogy utólag Denicsintől hallottuk, ez a hosszú, kemény edzőmunka eredménye. Együttal ez az eredmény azt is bizonyította, hogy a tájékozdási versenyzés nincs határok közé szorítva, és nemcsak az északiak képesek idegen pályán diadalmaskodni.

Sajnálatos, hogy ezúttal sem voltak skandináv vendégeink, és a kupavédők csehszlovákok is küzdelem nélkül adták át a serleget az NDK-nak, de bízunk abban, hogy jövőre alkalmunk lesz látni a Balaton-kupán sok ismert válogatottat: Lystad, Carlsson, Kohvaka, Bojanov, Dietze és a mi élversenyzőink küzdelmét.

Kovári Endre

EREDMÉNYEK

Egyéni: 1. Kiril Bojanov (Bulgária) 1,55:46; 2. Schönviszky György (M. o. „A”) 2,05:28; 3. Skerletz Iván (M. o. „A”) 2,07:45.

Csapat: 1. Magyarország „A”, Schönviszky György, Skerletz Iván, Maácz Benedek, Thierring György 6,35:58; 2. NDK, Lothar Ditze, Harald Grosse, Konrad Lorenz, Peter Gruse 7,56:35; 3. Bulgária, Kiril Bojanov, Georgi Zsóitov, Koszja Ivanov, Emil Izotovszki 8,49:35.

II. osztály

Csapat: 1. UVATERV, Kamarás János, Lantos Miklós, Kamarás István, Benkhardt Dénes 8 hely. pont; 2. Ú. Dózsa, Balla Sándor, Fábán Ferenc, Nádor Ferenc, Farkas Attila 8 hely. pont; 3. Mechanikai Labor, Heralp Gábor, László Béla, Paraszti Vilmos, Kubicek Károly 8 hely. pont. — A sorrendet az „A” részlegek jobb eredménye döntötte el.

III. osztály

Csapat: 1. BEAC, Tegzes Béla, Kanyár Béla, Sárdi Péter, 1,39:22; 2. MMG, Balla István, Szilágyi László, Karsai László; 3. MAHART I., Angelo István, Kabatek Rudolf, Nerada Ferenc 2,14:35.

Női osztály

Egyéni: Monspart Sarolta, Pedagógus II., 1,40:48; Györy Edit, Ped. II., 1,42:23; 3. MAFC, Hardicsai Mária, 2,30:59.

Csapat: 1. Bp. Pedagógus II., Monspart Sarolta, Györy Edit, Sárfalvi Erzsébet 5,58:14; 2. BEAC II., Tanner Júlia, Holba Ágnes, Szittya Lajosné 7,28:31; 3. MAFC I., Hardicsai Mária, Füzési Irén, Neupor Márta 7,49:33.

Ifjúsági osztály

Csapat: 1. MAFC, Gombkötő Péter, Body István, Haris László 1,29:59; 2. Bp. Lokomotív, Hatai István, Bozán György, Tolnai László 1,40:30; 3. BEAC II., Bíró Sándor, Kemény Ferenc, Knuth Előd 1,48:25.

Budapesti Vasutas Kupa I. osztály

Egyéni: 1. Ribényi Imre, Bp. Spartacus 2,11:58; 2. Laczkó Miklós, G.-MÁVAG 2,17:38; 3. Bátky Lajos, MAFC II. 2,21:35.

Csapat: 1. MAFC II., Szarka Ernő, Bátky Lajos, Dávid László, Valtinyi László 11,43; 2. Ganz-MÁVAG, Kudor Zoltán, Selek Ferenc, Spankovics Károly, Luczkó Miklós 11,48:06; 3. BEAC II., Tihanyi Jenő, Sznagyik László, Bánlaci Pál, Argai Gyula 12,50:46.

VERSENYHÍREK

A Helyiipari Természetbarát Egyesület „Katoná György” osztálya Jurij Gagarin őrnagy sikeres űrrepülésének emlékére I. osztályú vándordíjas többtusa versenyt alapított. A verseny három részben került megrendezésre és minden alkalommal a természetjárás más-más ágában mérték össze erejüket a résztvevők.

Az első fordulón, március 31-én a Budai hegyekben, éjjel-nappali, egyéni-csapat váltóverseny keretében, tájékozdási futásban 11 csapat állt rajt. A győzelmet a Bp. Spartacus „A” csapata szerezte meg a Bp. Honvéd előtt, az éjszakai szakaszon elért jobb eredményével.

A második forduló, a kerékpáros versenyszám volt, mely május 20-án a Budai és Pilis hegységben került megrendezésre egyéni-csapatverseny formájában. Ezt a számot a Bp. Honvéd versenyzői nyerték kitűnő idővel.

Az utolsó versenyszámban, július 1-én, a vízi tájékozdási verseny alkalmával kajakokon mérték össze erejüket a versenyzők. Ebben a számban is a Honvéd versenyzői győztek és ezzel ők lettek a „Jurij Gagarin” vándordíj 1962. évi védői.

A verseny végeredménye:

1. Bp. Honvéd	3,5 hely. pont
2. Bp. Spartacus „B”	9 hely pont
3. BEAC „B”	15 hely. pont

A vándordíj és a díjak ünnepélyes átadására szeptember 20-án került sor a HVDSZ székházában.

A DEAC Erdőbényén rendezte meg „Asztalos János” emléktornáját. A pontérintős, egyéni-csapatversenyen a következő eredmények születtek: Férfi II. o. Egyéni: 1. Hársy (MEAF) 2:03. 2. Fülöp (Szolnoki Lok.) 2:06. 3. Soós (Miskolci PTE) 2:12. Csapat: 1. Nyíregyházi TITASZ II. 2. Nyíregyházi TITASZ I. 3. Ozdi Vörös Meteor. Nők (3 fős csapatverseny): 1. Miskolci Lokomotív. 2. Debreceni BIOGAL II. 3. Ozdi Vörös meteor.

A „Honvéd Kupa” küzdelmeire Mátraházán került sor, szintén első ízben. A tájékozdásilag elég könnyű, fizikailag nehéz versenyen több kitűnő eredmény született, amelyek közül kiemelkedik Orsi és Monspart győzelme a férfiak illetve a nők között. Külön érdekessége volt a versenynek, hogy német versenyzők is rajtoltak. Eredmények: Férfi I. o. (58 induló) 1. Orsi (Bp. Spartacus) 2:11:15. 2. Ribényi (Bp. Spartacus) 2:18:21. 3. Deső (Bp. Pedagógus) 2:25:26. Csapat: 1. Bp. Spartacus (Orsi, Ribényi, Balogh) 7:15:18. 2. Bp. Vörös Meteor 8:01:26. 3. MAFC 8:11:34. NŐK

I. o.: 1. Monspart (Bp. Pedagógus) 1:31:25. 2. Cser (Bp. Pedagógus) 1:43:35. 3. Győry (Bp. Pedagógus) 2:01:42. 4. Kuckert (Drezda) 2:05:25.

Augusztus 26-án a Vértes hegységben Csákánypuszta környékén rendezte meg a Tipográfia TE „Rózsa Ferenc” vándordíjas versenyt. A verseny távja 10 000 m, szintkülönbsége 600 m volt. Eredmények: Férfi II. o. (24 csapat): 1. KATE (Földes, Fábán) 0 hibapont. 2. UVATERV (Kamarás J.) 15 hp. 3. Autóbusz Főműhely (Szabó, Spánitz) 19 hp. Férfi ifjúsági (6 csapat): 1. Bp. Spartacus (Mohácsi, Kalmár) 0 hp. 1:42. 2. Bp. Lokomotív (Schuck, Kontra) 0 hp. 3:22. 3. BEAC (Vasinszky, Knuth) 400 hp.

A „Szeged Kupa” végeredménye: Férfi II. o. Csapat: 1. Szolnoki Lokomotív. 2. Helyiipari TE Hajdú-Bihar m. 3. Békéscsabai Lokomotív. Férfi ifjúsági csapat: 1. Salgótarjáni Vasas. 2. Békéscsabai Lokomotív. 3. Kecskeméti Vörös Meteor. Nők: 1. Salgótarjáni Vasas. 2. Szabolcs megyei Orvos EÜ. 3. Békéscsabai Ruháipar.

Tájékozdási Európa-bajnokság: Lötén

Mire ezek a sorok az olvasó kezébe kerülnek, már lezajlott a tájékozdási sport oly nagyon várt eseménye az I. Európa Bajnokság.

Az EB-t a Nemzetközi Tájékozdási-Sport Szövetség megbízásából a Norvég Tájékozdási Szövetség rendezte Lötén környékén, Oslótól északra kb. 120 km-re. A férfi versenypálya hossza 16 500 m, a győztes 1:50—2:00 óra alatt teljesítheti, a női pálya 8000 m, a győztes ideje 1:10—1:20 körül várható. Külön erre a célra készített térképet kapnak a versenyzők, amelynek a méretaránya 1:25 000, 10 m-es szintvonalakkal. A térkép háromszínű, vízhatlan és az ellenőrzőpontokat rányomatták.

Az EB programja:

Megnyitó	
szeptember 21.	19,00
szeptember 22.	10,00
Férfiak rajtja (3 percenként)	
szeptember 22.	10,45
Nők rajtja (3 percenként)	
Eredményhirdetés:	
szeptember 22.	16,30

A magyar válogatott tagjai: Almás Károlyné (Neupor Márta)

Győry Edit
Koronczay László
Maác Benedek
Skerletz Iván
Thiering György

A résztvevők: Nők Férfiak

Bulgária	—	6
Csehszlovákia	2	2
Dánia	4	6
Finnország	4	6
Magyarország	2	4
Német Demokratikus Közt.	3	4
Német Szövetségi Közt.	—	6
Norvégia	4	6
Svájc	3	6
Svédország	4	6

Az Országos Kék-túra Bizottság közleményei

1962. aug. 19-én a BTSZ tatabornozásának keretében Miklós János elvtárs a Magyar Természetbarát Szövetség elnöke ünnepély keretében osztotta ki az első Kék-túra teljesítmény jelvényeket.

Az MTSZ döntése értelmében a jövőben a teljesítmény jelvények kiosztása mindig hasonló ünnepélyes keretek közt történik.

A Bizottsághoz érkezett jelentések szerint a Mátra útvonalán a nyírjesi őrháznál is elhelyezték a szövetségi Kék-túra bélyegzőt. Ettől az időponttól kezdve a kék útvonalon mindehnyütt lehet bélyegezni.

Kérjük a túrázókat, hogy a bélyeg-

zőládakkal kapcsolatos esetleges hiányokat és károsodást sürgősen jelentsek a területileg illetékes Természetbarát Szövetséghez, illetve az Országos Bizottsághoz, hogy azokat pótolhassuk.

Örömmel értesítjük a túrázókat, hogy a Hernád feletti függőhíd felújítva, karbantartva ismét megnyílt a közlekedők részére.

Többek érdeklődésére közöljük, hogy a Kék-túra igazoló füzetet csak a Sportpropaganda bolt árusítja (Bp. VIII., Rákóczi út 57/a). Eddig több mint 6000 példány fogyott el, ami a mozgalom szép fejlődését mutatja.

A nyíregyházi TITASZ II. csapata az „ASZTALOS” Kupa 1962. évi védője

Védjük meg erdeink ritka faóriásait

Borsod-Abaúj-Zemplén megye igen sok védett területet őriz és ápol, ezzel nagy szerepe van hazánk természetvédelmében. A felkutatott és országosan eddig még kevésbé ismert területekből szeretnénk bemutatni egy párat.

1. A LONG ERDŐ VÉDETT FAI

A Long erdő Sárospataktól 6 km-re, Végardó és Sátoraljaújhely között terül el. Itt ereszkedik lépcsősen le a Sátor hegység a Bodrog medencéjére. A vizek lecsapolásával már csaknem eltűnt az a hosszan elnyúló erdősáv, amely a Sátor hegység lábai alatt a Bodrogköz északi peremét végig kísérette a csehszlovák határtól messze le Bodrogolasi alatt, Szegilongon is túl, egészen Tokajig. E hosszú erdőség utolsó maradványa a mai Long erdő.

Az ősi Long erdő, amelyet nagyrészt kocsányos tölgyvel kevert gyertyános alkot (Querceto-Carpinetum), sőt a gyertyánhoz bükk is keveredik (Fageto-Carpinetum), már számos természetkutatónk figyelmét vonta magára. Számosan kutatták a különösen jellegzetes bükkös aljnövényzetét, mivel ez az alföldi jellegű tájakon ritka és növényföldrajzi szempontból itt a bükk megjelenése a legmeglepőbb. Így itt, ahogyan Dr. Hargitai Zoltán is írja: „A Long erdő és vegetációja” c. munkájában — valójában az Alföldre leereszkedett bükkös erdőről lehet beszélni. Ennek bizonyosságául a Bodrog partjához közel több 100 éven felüli öreg bükköt is találhatunk! „Három honvéd” néven 3 db 100 éven felüli bükkfát tart nyilván az OTT Sátoraljaújhely határában. E fákkal kapcsolatban a népkaján még ma is sok legenda él a 48-as szabadságharc idejéből.

Ezek közelében az új Bodrogpartnál szintén két idős bükkfa található, amelyeket „Dianna-fák” néven ismerünk. Ugyanitt a Kökény-erdő részben egy 100 éves nyárfa táblával megjelölve áll, az erdei út mellett „Mária-fa” néven.

Sátoraljaújhely határában már csaknem a Bodrogparton áll az erdei út mellett egy kb. 30—40 éves vörbükk (Fagus silvatica var. atropunicea), az „Izabella-fa”.

Fentiekkel egy magasságban, az új Bodrog tulsó (bal) partján pedig a folyóparttól kb. 100 méterre, dróttal bekerítve áll 11, az előzőekkel egykorú bükkfa. Ezek már az Orosz-erdő részben az ősi gyertyános-bükkös erdő maradványai.

Még igen változatos és érdekes képet tárnak itt elének a Long erdőben levő, vagy azt határoló Bodrog-motrvák, vagy Holt-Bodrogok is, amelyek hínárja fajokban rendkívül sokféle és ritkaságokat rejtget. Ezek már valamennyien elvesztették kapcsolatukat az élő, ásott mederrel és

ezek a lassú feltöltődés különböző stádiumait mutatják.

Amint a leírtakból is láthatjuk, a Long-erdő számos, az Alföldön ritka növényfajt, erdőtípust és védelemre méltó maradvány fát is tartogat a turista, az erdész és a botanikus számára egyaránt. Természetkedvelő ifjúságunkkal is szívesen jövünk ide, tanulmányozni erdészeti és tudományos szempontból érdekes és védelmet érdemlő nemzeti kincsünket.

2. A FÜZÉRI VÁROLDAL

A második védett, vagy legalábbis védelemre javasolt tájunk a 34 kat. hold kiterjedésű Füzéri vár és környéke. Védett érték itt nemcsak maga a vár, amely a XIII. századtól már nemzeti történelmünk nagy eseményeit átélte, hanem botanikai, erdészeti szempontból is védenünk kell. Ez a növényzet igen jellegzetes. Tavasszal itt virít a Janka-tarsóka, a deres csenkesz, a vékony csenkesz, az ezüstös pimpó, a parlagi rózsza, a pongyola harangvirág, a rózsás kövirózsza, a szirti páfrány stb.

Sajnos igen gyakran kecskék legelnek a védett vároldalon és irtják, tapossák, legelik az ott élő ritka növényeket és cserjéket.

3. ISTVÁNKÜTI NYÍRES

Háromhuta község felett (a Kőkaputól kb. 6 km-re) 8 hold védett erdő áll. Ez a kis erdő részben igen jelentős 50—60 éves nyírfáival, amelyet 30—55 m magas ősbükkös vesz körül. Ez a magas hegyi nyíres jellegzetes mikroklímájával, növényzetével és zoológiai együttesével (kárpáti lepkékkel) a Zempléni hegységben összekötő láncszem a kárpáti régiók felé.

E rövid ismertetés is bizonyítéka annak, hogy mennyi érték, tudományos és erdészeti szempontból is mennyi menteni, védeni való nemzeti kincsünk van hazánk eme félreeső zempléni sarkában, amely a turistáknak is sok érdekes mondanivalót tartogat.

Hajdú András gimn. tanár,
Sárospatak

Istvánküti védett
nyíres
(Dévai Jenő felvétele)

V

A „Dianna-fák”

„Mária-fa”

„Izabella-fa”

A Füzéri vár: védett terület

Szombaton, augusztus 4-én reggel átléptünk a határon; 14 esztendő után Magyarországon vagyok újra.

Magam elé képzelem a város képét, amilyennek 1948-ban találtam és mutatom feleségemnek, hol mindenféle voltak akkor még tátongó üres helyek, a háborúban elpusztult épületek nyomai. A Dunán egyetlen szerény híd, amit ideiglenesen emeltek. Ma vasúti hidakkal együtt már hét helyen van a Duna át-hidalva, s az emelődaruk, betonkeverők egy új, hatalmas híd építését hirdetik.

A történelmi múlt nyomai s az új élet követi egymást. A volt királyi palotától a felszabadulási emlékműig, az Angyalföld új lakótelepéig, ahol a fasiszta időkben még tömegesen pusztított a nyomor.

Élénk az élet Budapesten. A lázas munka eredményei láthatók mindenütt. Az üzletek tele áruval. A Palatinus fürdőzőinek nagy tömege.

De nem akarunk kalauzt írni Budapestről, csupán megemlékezni kívánunk egy csodálatos utazásról.

Ez pedig a Balatonnal kezdődik. Annyi leírást olvasunk ezekről a helyekről, hogy azt hittük, nem érhet bennünket meglepetés. És mégis! A partok, a tavat

(Abranko Endre felv.)

Utazásunk MAGYAR FÖLDÖN

körülvevő magaslatok, az egész vidék valami csendes, nyugalmas szépségű tájképet alkotnak.

De a természetnek ez a nyugalma csak látszólagos. Körös-körül a Balatonon vídám emberek tömege lepi el a partokat.

Miután végignéztük a szinte tengeri kikötői életet a Sió-csatorna bejáratánál, amely a Balaton vizét a Dunáig szállítja, néhány kilométerrel távolabb elérkeztünk táborozási helyünkre, Ószödre, a Vasasok táborába. A legmelegebb fogadtatásban részesültünk a vezetők részéről.

Sátorban töltött éjszaka után indultunk utunk egyik feledhetetlen szakaszára. Keszthely és impozáns barokk kastélya, Hévíz melegvízű tava, amelyben pompás tavirozás élnek (és milyen kellemes a vize), majd Várvolgy, a tiszta, csinos kis falu. Itt meglátogattunk egy családot. A kedves tiszta hajlék, apró virágokkal festett falaival üdítőleg hat. Két kisleány mosolyog ránk, anélkül, hogy értenék a nekik idegen beszédet. Milyen boldogság és egészség lehet itt!

Folytassuk az utazást, anélkül, hogy elkerülnék Tapolcát; terjedelmes barlangját és földalatti tavát. Badacsonyt, amely bazaltoszlopaival uralja a vidék panorámáját, és végül pi-henjük meg a Rodostó turistaházban, ahol minden Rákóczyra és vitéz társaira emlékeztet.

Tihany. Mint valami mesebeli szörnyeteg óriás patája, úgy hatol be itt a

szárazföld messze a tó vizébe. Állandóan vulkánikus régióban járunk, erre emlékeztet bennünket a kráter, amelyek egy őskori gejzír formált oszlopcsnarokká. Zarándoklásunk során megtekintjük a székesegyház altplomában I. Endre király sírját, majd Balatonalmádit a Kék Balaton turisztaszállóval; Balatonfüredet, ahol az első magyar kószínház volt; Veszprémet történelmi emlékeivel, hogy azután a tatai táborba érkezünk.

Mi, franciák, megszoktuk az ilyen nagyszabású összejöveteleket, azért meg tudjuk ítélni ennek a táborozásnak magas színvonalát, s a szervezés hatalmas munkáját.

Magyarországi tartózkodásunk végéhez érünk. Az utolsó kirándulás: Visegrád, Esztergom, a régi főváros és a Dobogókőről feltáruuló szép panoráma a Duna-kanyarral és az azt környező erdőborította hegyekkel; ez az apoteózisú ügyszólván az egész Pilisvidéknek, ami hamar elefeledtetivelünk az esztergom—dobogókői autót rossz állapotát.

Csodálatosan szép volt magyarországi utazásunk. Bizonyos, hogy a tökéletes kép megalkotásához hiányzott egy ipari központ megtekintése, ezt azonban kárpótlták számos egyéb érdekes megfigyeléseink.

Kiegészítésként szolgáltak Miklós János elvtársal, a Magyar Természetbarát Szövetség elnökével és a magyar turistaság vezető köreivel folytatott megbeszéléseink, amelyek érdemesek arra, hogy magukra vonják franciaországi barátaink figyelmét.

Arra kell törekednünk, hogy megvalósítsuk azokat a cseretúrákat, amelyekről olyan hosszú idő óta beszélünk. Reméljük, ez sikerül is.

És végül, meghatottan mondunk köszönetet valamennyi magyar barátunknak a lovagias, mindenkor baráti fogadtatásért, amelyben mindenütt részesültünk.

Yvonne és Paul Longuet

* (A francia természetbarát szövetség elnöke többhetes látogatást tett a magyar tájakon. Utazásairól, élményeiről adott lapunk részére beszámolót.)

LEHEL
hűtőszekrény

OTP
HITELLEVELRE
IS KAPHATÓ

CEGLÉD

AZ ALFÖLD
TERMÉSZETJÁRÓ
BÁZISA LESZ

Városunkban eddig is három jól működő osztály képviselte Cegléd természetjáró sportját. Negyediknek az elmúlt napokban alakult meg az Építők TE. ceglédi osztálya, melynek már jelenleg is 50 tagja van. Hatása máris érezhető, mert a ceglédi természetjárók között hallgatólagos verseny indult meg. Szép példája az együttműködésnek az a baráti segítség, melyet a különböző osztályok vezetői és tagjai egymásnak nyújtanak.

Osztályunk célkitűzése:

Minél szélesebb tömegeket bevonni a természetjárásba s ezáltal pihenne,

Útban a barlang felé
(Kistamás fély.)

tanulva megismerni hazánk természeti szépségeit és történelmi hagyományait.

Eredményes, fiatalokból álló versenycsapatokat kinevelni és minél több tájékozódási versenyen résztvenni.

Az úton elindultunk. Versenyzőink elméleti oktatása folyamatban van. Első túránkat a Szalajka völgybe vettük, melyen 27 fő vett részt. Más-

nap még az aggteleki cseppkőbarlangot is megtekintettük.

Szaksztyályunk tagjai nagy lelkesedéssel láttak munkához. Minden igyekezetünk, hogy a többi ceglédi osztállyal szorosan együttműködve továbbfejlesszük Cegléd város természetjáró sportját.

Szebeni Ferenc
osztályvezető

(A szerkesztőség eredményes munkát kíván az új osztálynak)

Emelkedik a taglétszám

A Magyar Természetbarát Szövetség taglétszáma 1961. december 31-én 56 897 fő volt. Az idei első félévi taglétszám már most megközelíti az elmúlt évi teljes taglétszámot.

Figyelemre méltó ez az eredmény, mely azt bizonyítja, hogy a természetbarát mozgalom évről évre erősödve testnevelési és sportmozgalmunk számottevő része és komoly tömegbázisa.

Kellemes az ős a turistaházakban!

Turistaházak:

a Budai, Pilis, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékein és a Mecsek hegységben.

Érdeklődés:

a Turistaházakat Kezelő Vállalatnál

Budapest, VII., Lenin körút 55. T.: 224—230, 224—412

A fenti szám ismeretében joggal számíthatunk arra, hogy a Szövetség taglétszáma ebben az évben 70 000 fölé emelkedik. S ha a természetbarát osztályok a jövőben is igyekeznek a dolgozók és a tanuló ifjúság számára mind több kirándulást és ismeretterjesztő túrát szervezni, akkor ez a létszám 1964-re tovább emelkedik, s nem lehetetlen, hogy elérje a 100 ezret.

Hogy erre megvan a lehetőség, azt a bolgár példa is bizonyítja, ahol jelenleg kb. 400 ezer a szervezett természetbarát.

Az alábbiakban közöljük az MTSz taglétszám-megoszlását területenként:

	1960. XII. 31.	1961. XII. 31.	1962. VI. 30.
Budapest	27 089	33 589	31 626
Csongrád	2833	4232	3922
Győr-Sopron	2174	3034	2931
Borsod	1590	3008	2849
Hajdú-Bihar	2183	2809	2169
Fejér	736	1794	2177
Pest	945	1347	1272
Veszprém	868	1315	991
Vas	919	1252	995
Komárom	847	1079	1071
Heves	647	1066	965
Baranya	703	898	535
Nógrád	305	729	781
Somogy	307	435	535
Zala	170	310	442
Tolna	—	—	351
Szolnok	—	—	488
Összesen:	42 388	56 897	53 900

Lapzártakor értesültünk, hogy taglétszámunk eggyel szaporodott. Székely Miklósnak (Szövetségünk főtítkárának) kisiuk született. Gratulálunk.

ORSZÁGJÁRÓ TÚRÁK

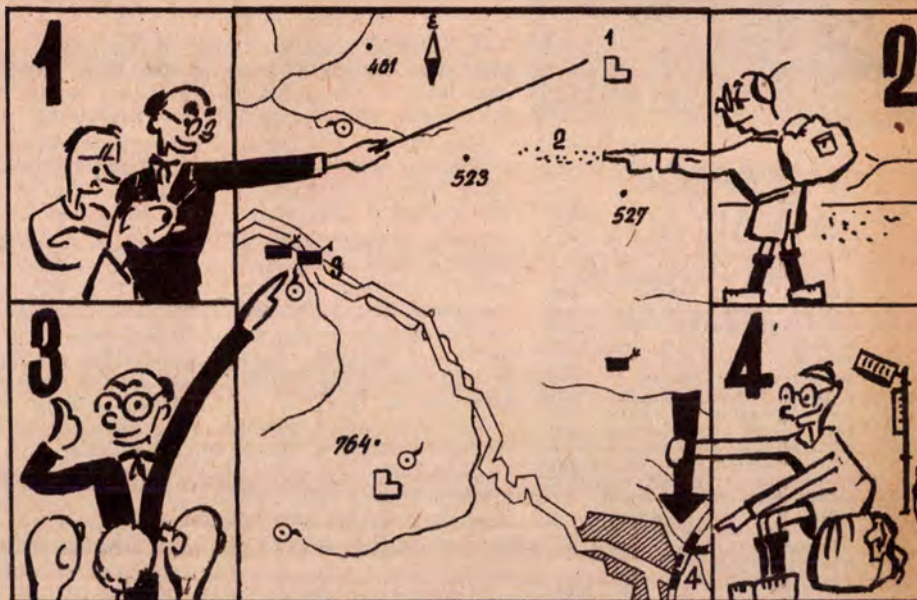
III.

A klubhelyiségben ezúttal is Sanyi bácsit ülték körül a fiatalok. Az öreg, sok színes túra történetét „hordta” a fejében, melynek többsége személyes élményen alapult. Ezúttal is ilyesmiről lehetett szó, mert csak Sanyi bácsi beszélt, a többiek figyelmesen hallgatták.

— Öt évvel ezelőtt történt, hogy Nagyorosziban jártam. Innen vasúton északi irányba haladva folytattam utamat az első kék háromszög jelzésig, majd ezen a jelzésen tovább menve egy várhoz érkeztem. (1. ábra.) Itt találtam meg azt a piros jelzést, amelyet eredetileg kerestem. Ezen haladva már nem is tudom, hogy milyen pusztán mentem keresztül (2. ábra), amikor összesen mintegy 9,5 km-t megtevéve, a turistaházhoz érkeztem (3. ábra.), de itt nem időztem sokat.

— Nem volt mese, innen már sárgán kellett menni egészen a vasútállomásig. (4. ábra.) A vasúton először az volt a szándékom, hogy hazamegyek, de megdöntöttem magam és leszálltam. (5. ábra.) A pirost választottam ezúttal és Magyarokútig baktattam. (6. ábra.) Színt változtatva innen már a kék kereszt jelzésen vagy 5 km-t mentem (7. ábra.) és megpihentem.

— Másnap jelzés nélküli úton nyugat-délnyugati irányban újabb vasútállomáshoz érkeztem. (8. ábra.) Kissé

fáradtnak éreztem magam, de vasútra mégsem szálltam. A piros jelzésen indultam délnek egy patakocskával párhuzamosan, (9. ábra.) és csak ott szálltam vonatra, ahol a patakocskák egy másik patakossal egyesülve a nagy folyamba ömlik. (10. ábra.)

— Sanyi bácsi, nem értek egy se-re dolgot — szólt közbe az egyik hallgató.

— Ugyan már kis pajtásom — szabadkozott Sanyi bácsi — régen volt

az, 5 évvel ezelőtt és már én sem emlékszem sok mindenre.

Sanyi bácsi a következőket felejtette el:

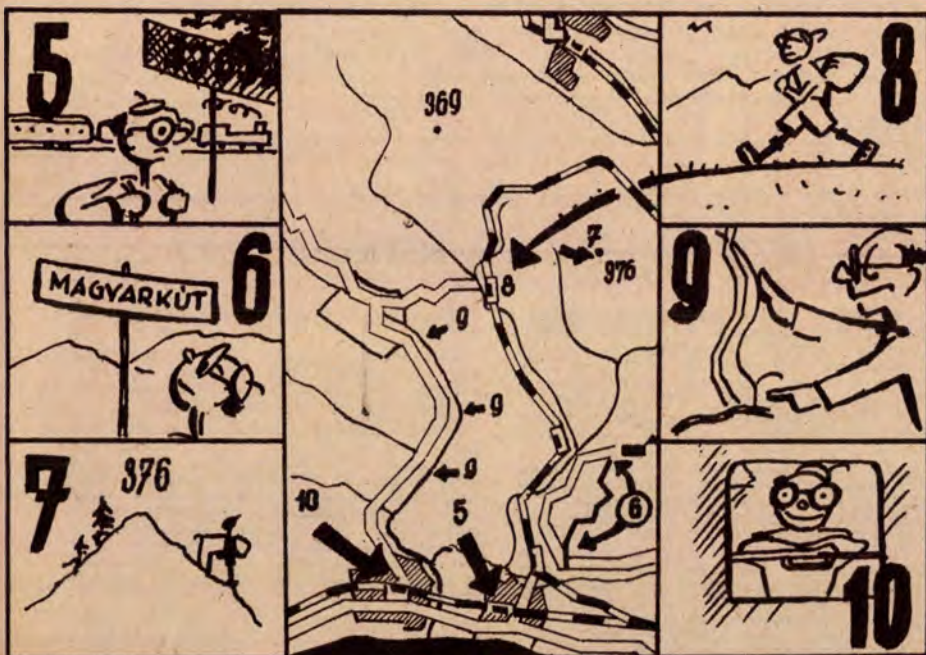
1. Mi a vár neve és ki volt a védője? 2. Hogyan hívták a pusztát? 3. Hol volt a turistaház? 4. Melyik vasútállomáson szállt vonatra? 5. Arra sem emlékezett, hogy hol szállt le? 6. Hány kilométert tett meg Magyarokút-ig? 7. Hová is érkezett azután? 8. Hol volt az utolsóelőtti vasútállomás? 9. Azt sem tudta, hogy s mint hívják a patakocskát? 10. De azt, hogy hazajövet hol szállt vonatra, már tudta, de nem árulta el!

Ilyen huncut ember ez a Sanyi bácsi, s ezért a Turista Szerkesztősége azt javasolja, hogy tréfáljuk meg az öreget és az Országjáró túrák rejtvény pályázat résztvevői legkésőbb október 15-ig fejték meg és a helyes megfejtéseket küldjék a szerkesztőség címére: Bp. V., Rosenberg házaspár u. 1.

Szöveg: Léwáld György
Rajz: Berentés Márton.

A II. forduló megfejtései:

1. Rácalmás
2. Kisapostag
3. Bölömbika (*Botaurus stellaris*)
4. Ragadozó ön, vagy balin.
5. Horgonyozni tilos!
6. Sió
7. Enyves éger (*Alnus glutinosa*)
8. Veránkai Duna
9. Baja
10. Szeremle

AZ OLVASÓK ÍRJÁK

GÉZAHÁZA ÜGYÉBEN...

A TURISTA 1962 augusztusi számában megjelent, a gézaházai turistaház vízszolgáltatásával foglalkozó panaszos levélre válaszolva mellékeljük a legutóbbi helyszíni vizsgálaton felvett jegyzőkönyv másolatát.

Meg kívánjuk jegyezni, hogy a szóbanforgó vízellátási probléma megoldása érdekében a vállalat illetékes vezetői a cikk megjelenése előtt, annál sokkal korábban tették a lépéseket, melyek eddig eredményhez nem vezettek.

Amint a jegyzőkönyvből kiderül, a turistaház vízellátásának nehézségeit nem a vállalat felelőtlensége, vagy nemtörődősége okozza, hanem a nagytergári Állami Gazdaság vezetőinek antiszociális magatartása. A törpevízmű ugyanis közös beruházással készült el, mégpedig azzal a kikötéssel, hogy a turistaház vízellátását minden körülmények között biztosítják. A való a jelen pillanatban az, hogy az ÁG önmagát ellátja vízzel, sőt a turistaház részére készült medence vizét is az újonnan létesített tyúkfarm üzemeltetéséhez használja.

Amennyiben az ÁG haladéktalanul nem intézkedik az eredeti állapot visszaállításáról, úgy bűnvádi eljárást teszünk a mulasztott személyekkel szemben, gondolván arra is, hogy a legminimálisabb tűzoltó víz sincs biztosítva.

A problémán segíteni elsősorban a Megyei Tanács VB Mezőgazdasági osztályának és az állami gazdaság igazgatóságának feladata lenne. Segítőszándékukra azonban jellemző, hogy az e tárgyanál összehívott értekezleten egyikük sem képviseltette magát.

TURISTAHÁZAKAT KEZELŐ VÁLLALAT
Baga István, igazgató

Összejöttek a régi barátok

A Természetbarátok TE III. ker. (Óbuda) csoportja 1917-ben alakult. Az alapító tagok közül néhányan elhatározták, hogy a 45 éves jubileumi dátumra visszaemlékezve baráti összejövetele hívjuk meg azokat a régi turistákat, akik mozgalmunkban becsülettel helyálltak.

Címnyagunk nem volt és így első próbaként szóban, írásban, telefonon értesítettük azokat, akik valamikor nehéz körülmények között együtt túszták velünk. (Kb. 15-20 személyt.)

Fentiek ellenére hatvanketten jelentek meg az első próbálkozásra.

A megöszült hajak és a redők miatt egy kissé nehezen ment egymás felismerése. Az elhunyt elvtársak emlékére egyperces tiszteletadással emlékeztünk meg, köztük Riesner Istvánról, a lánchidi csatában elesett derék tagtársunkról.

Az összejövetelen megjelent Szántó Gyula elvtárs is, aki a Természetbarát Szövetség nevében üdvözölte a megjelenteket.

Mi is köszöntjük a Szövetség vezetőit, és eredményes munkát kívánunk nekik.

Elhatároztuk, hogy emléktűrást vezetünk a Ságvári turistaházhoz és december 3-án ismét összejövünk az Óbudai Népkerth vendéglőben. Jelentkezés, vagy érdeklődés Gellért Aladárnál 161-811 telefonon.

Elvtársi üdvözléssel
Gellért Aladár

TÁBOR A VÁR ALATT

Ez évben a Karancsban, Salgó vára alatt vertük fel sátrainkat. Ezen a nyáron is fejlethetetlen két hetet töltöttünk a hegyek között. Kirándultunk Vecseklőre, Salgótarjánba és a határőrség engedélyével a somoskői várba. Salgótarjánban megtekintettük a Tűzhelygyárat. Tábori olimpiánkon atlétikai asztalitenisz, sakk és szellemi vetélkedő volt. Labdarúgó csapatunk a telep csapatával mérkőzött. Rendszeresen tartottunk sajtóbeszámolókat, s nyolc óra társadalmi munkát végeztünk a telep úttörőházának építésénél.

Bücsű táborozóinkra meghívtuk a telep lakóit is. Műsorunk végén felhangzott a bányász himnusz és ezzel búcsúztunk Salgó gyönyörű tájaitól.

Farkas Csaba

Bánki Donát Gépipari Techn.
tanulója

A BÉKEVÁGYAT JELKÉPEZZE

A Királdi Bányász Természetjáró Szakosztály, mely 1961. decemberében alakult, máris maradó emlékét állított. Ugyanis felavatta a Bükk hegységben a szakosztály által felfedezett és a munkatársak által létesített „Béke” forrást. Az avató ünnepségen részt vettek: a Borsodmegyei Természetjáró Szövetség, valamint a környező baráti szakosztályok képviselői, (Diósgyőri, Egri Spartacus, Ozdi Vasas, Ozdi Spartacus), hogy jelenlétükkel emlékeztessék a békevágyra, melyet az előadó úgy fejezett ki: „a Béke forrás vízre kiapadhatatlan legyen, mint az emberiség békevágya.”

Jó szerencsét!

Panca Ferenc
szakoszt. elnöke

Újjáépítettük

a Petőfi kilátó-tornyot

Vasas Természetbarát Egyesület Diósgyőri Osztály Vezetőségének nevében örömmel értesítem lapunkat, hogy kemény munka után a Bálványon, a Petőfi kilátótornyot elkorhadott deszkáit új tölgyfadeszékával cseréltük ki.

A torony látogatottsága most már nem életveszélyes.

A padlódeszka anyagát a Kelet-bükki Erdőgazdálkodási Igazgatóságtól kaptuk ingyen. Fűrészelését az Észak-magyarországi Fűrésztelepek társadalmi munkában éjszaka engedélyezte. Osztályunk tagjai összesen 648 órát dolgoztak.

Sporttársi üdvözléssel
Lendeczky László

HITELES LESZ-E A HITELESÍTÉS?

A jövőre nézve nagy megnyugvással, de meglevő igazolásaimat illetően mégis némileg aggódva olvastam a Turista augusztusi számában az Országos Kék-túra Bizottság hivatalos közleményét a Kék-túra bélyegzőkkel kapcsolatban.

A közölt intézkedések alapján a jövőben remélhetőleg nem fordulnak elő olyan nyugtalanító helyzetek, mint amelyekre jelen soraimmal szeretném — elsősorban az OKB, de — valamennyi kék-túrázó sporttárs figyelmét felhívni.

E nyáron a Zempléni hegységben keztem szakosztályom több tagjával. Augusztus 13-án haladtunk át Istvánkúton. Bélyegzés végett bementem az erdőszékhez, azonban csupán az erdész idős és igen barátságos feleségével találkoztam. Előadottam jövelelem célját, mire azt a választ kaptam, hogy a férje nincs lithon. Bélyegzőjük nincs, ő pedig nem

ír alá semmit! — Haragszom a turistákra! — mondotta.

Elindultam, s addig bolyongtam, míg egy gabonaföldet nem találtam, ahol néhányan dolgoztak. Egyikőjük megzánt és hajlandó, volt igazolni ottlétünket.

Tavalyi túráink alkalmával is több helyen csak aláírásokat tudunk szereznünk a Vértesben és a Gerecsében. Vajon, ha évek múlva a Bizottság kezébe kerül hitelesítés végett egy ilyen füzet, elfogadják-e az ismeretlen neveket, illetve aláírásokat? Az Országos Kék-túra Bizottság valamennyi bélyegzőhelyre elkészítette-e és elküldte-e már a Szövetség egységes kialakítású Kék-túra bélyegzőit??

Kovács Titusz
szakosztályvezető
Pécsi Pedfő SK.

Szárazon, VIZEN, kerékpáron

Csepel-sziget egyik csendes kis dunai öblét szemelte ki a VTE Vörös Csillag Traktor osztály túrabizottsága, hogy szárazozást biztosítson a tagságnak. A jól sikerült túrán részt vettek az osztály gyalogos, kerékpáros és evezős természetbarátai is. A hármas találkozó még jobban elmélyítette a szakágak együttműködését.

Evezős, kerékpáros vetélkedő zajlott le a túrán, de vidámságban sem volt hiány. A hármas találkozáson mintegy 130 Vörös Csillagos természetbarát szerzett pontot szakosztályának.

Torma Imre

KÖSZÖNJÜK

Tisztelt Szerkesztőség!

Kérjük, hogy ezúton is golhattunk Dobsina bar-
tolmácsolják köszönetünket
a Kelet-Szlovákiai Úttörő-
ház Vezetőségének, amiért
lehetővé tették, hogy az
527-es Kanizsai Dorottya
úttörő csapat 15 fős turista
csoportja Kelet-Szlovákia-
ban járhatott. A pontosan
és szakszerűen kidolgozott
útvonal megengedte, hogy
megismerkedhettünk Krasz-
na-Horka várával, baran-

regényes kanonjaiban,
valamint csónakázhattunk
a Dominikai cseppkőbalang
földalatti folyóin. A Kelet-
Szlovákiai Úttörőház vezo-
tósége ezzel is növelte a
népek közötti tartós barát-
ság kialakulását.

Előre:

527-es Kanizsai Dorottya
úttörő csapat turistái.

Megnyílt

a Vértes hegység legkorszerűbb
turistaháza

Mórott.

A Szőlőhegy aljában fekvő szállá-
soma 80 fő kényelmesen pihenhet.

IGÉNYBEVÉTEL:

előzetes bejelentés alapján a Fejér
megyei Idegenforgalmi Hivatal-
nál (Székesfehérvár, Szabadság
tér 6. Telefon: 14-14.) és a móri
gondnokságnál.

**A turistaszállás télen is várja
a természetjárókat**

HÍREK

**A TERMÉSZETJÁRÓ SPORT-
AKADEMIA** második előadását
október 5-én pénteken este fél
hatkor rendezte a Budapesti
Szövetség a Bp. V., Váci utca
62. alatt, a büfé melletti föld-
szinti nagy tanácsteremben.
Az előadást dr. Pápa Miklós
tartja: „Kéktúra, vartúra, mű-
emlékek” címen. A har-
madik előadásra október 19-én
kerül sor, ugyanebben az idő-
ben. Az októberi előadások
egyikén kerül bemutatásra a
Szövetség tatal nagytáboráról
készült dokumentumfilm. A
rendezés kér a sportakadé-
mia hallgatóit, juttassanak el
a Szövetséghez előre kérdése-
ket az ötdik előadás előadója
számára. A sportakadémia első
előadását a Turista következő
számában ismertetjük.

A VEGYIPARI DOLGOZÓK
TE és osztályai szeptember 8-
9-én tartották II. országos ta-
lálkozójukat a magastaxi ré-
ten. A találkozóra — csillag-
túra keretében — közel 300
vegyipari természetbarát gyűlt
össze az ország különböző ré-
széből. A szakszervezet nevé-
ben Pintér József üdvözölte a
megjelenteket, majd Radics
Árpád, az Egyesület elnöke vá-
zolta a mozgalom jövőjét. Az
MTSZ részéről Szántó Gyula
mondott üdvözlő beszédet. Ez
alkalommal adta át rendelté-
tésének az egyesület a taxi
réten levő nagyhideghegyi va-
dászaházól átalakított turista-
házat, amelyhez jelentős segíté-
séget nyújtott a Váci Forte-
gyár. A házban 38 hálóhely áll
a természetjárók rendelkezésé-
re. Helyfoglalás: Mayer Géza
osztályvezetőnél, a Váci Forte
Egyrban.

**ERDŐS JÓZSEF, AZ OKISZ
ELNÖKE** „A szövetkezeti ipar
kiváló dolgozója” kitüntetés-
ben részesítette Szondi Feren-
cet, a Bp. Spartacus természet-
járó szakosztály vezetőjét. To-
vábbi munkájához ezúton is
sok sikert kívánunk.

**AZ ELELMEZESI DOLGO-
ZÓK KINIZSI TE.** Nagyvá-
zsonyban tartotta névadó hő-
sének emlékére az egyesület 5
éves fennállásának jubileumi
ünnepségét. Az ünnepély ke-
retében tájékozási csapat-
versenyt rendeztek, s a vándor-
serleget az Óbudai Szesz-
gyár I. csapata nyerte. Másod-
dik a nyíregyháziak II. csapa-
ta lett. A harmadik díjat Eger
III. csapata vitte el. A választ-
mányi gyűlés keretében oszt-
tották ki a díjakat, amelyen
Vértessy Ernő elnökhelyettes
ismertette a Kinizsi 5 éves
munkáját.

**A CSONGRÁD MEGYEI Ter-
mészetbarát Szövetség** taglétsz-
áma emelkedik. Ez év első
félévi adatai szerint legtöbb
tagja a Szegedi Cipőgyárnak,
az iskolai természetjárás vo-
nalán pedig a kecskeméti Ka-
tona József Gimnáziumnak
van. Sajnálatos viszont, hogy a
2500 ipari tanuló létszámmal
rendelkező 600 sz. ITSK termé-
szetjáró szakosztálya és azok
vezetői passzivitást tanúsítanak.

HALÁLOZÁS

A Helyiipari Természet-
barát Egyesület gazdasági
vezetője, az egyesület volt
elnöke, Temesi Béla sport-
társ szeptember 6-án, 64
éves korában, hosszas be-
tegség után elhunyt.
Temesi Béla az egyesület
megalakulása óta annak el-
nökségi tagja, 1960-ban pe-
dig elnöke volt. Munkás-
sága, becsületessége és lel-
kiismeretessége, mellyel
feladatát szinte az utolsó
pillanatig — még súlyos be-
tegen is — ellátta, álljon
példaképp minden lelkes
természetbarát előtt.
Emlékét kegyelettel őriz-
zük.

**A NAGY-EGED 537 M MA-
GAS CSÚCSÁN** a Heves me-
gyei idegenforgalmi Hivatal
támogatásával 20 m magas ki-
látót építenek a megye termé-
szetbarátai, társadalmi mun-
kában.

**A FÁTYOLAT V. TERMÉ-
SZETBARÁT** osztálya 4 napos
autobuszkirándulást szervezett
a Zempléni hegységekbe. Megte-
kintették a sárospataki várat,
a kollégiumot, a hollónázi ke-
rámiagyárat. Gyalogtúrát tettek
az Amadé várához, a Nagy Mil-
licre és jártak a Füzéri vár-
ban is. Fabriczius Imrénét, az
osztály vezetőjét dicséret illeti
a kitűnő szervezőmunkáért.

**A BUDAKESZI ÉS BUDA-
ORS KÖZÜTTI CSIKI HEGYEN**
4-5 tagú túvédelmi turista-
járőrök működnek az őzli eső-
zések beállításán.

**A DEBRECEN KÖRNYEKI
GÜTI-ERDŐBEN** 48 személyes
turistaházat nyitott meg a Haj-
dú-Bihar megyei Idegenforgalmi
Hivatal.

SÁTORTÁBOR NYÍLT MEG
a Hollóstenén. A Borsod me-
gyei idegenforgalmi hivatal a
vadregényes Bükk hegység szí-
vében, Hollóstenén — egyelőre
32 férőhellyel — sátor tábor lé-
tesített.

A SZOMBATHELYI ÉPÍTŐK
TE gazdag programmal zárja
az évet. Jártak Sopronban, a
Gézházai turistaházban, ösz-
szejeveltek rendeztek a bányá-
szokkal, várpalotai tanulmány-
úton voltak, szépen szerepel-
tek a felszabadulási versenyen,
bejárták a községi hegysége-
ket, megismerték a Dunaka-
nyar szép tájait és még sok
élménnyel lettek gazdagabbak
az osztály tagjai.

A KINIZSI TE. az alábbi
szakosztályokkal bővült: Fővá-
rosi Kenyérgyár, Elelmezési-
pari Tervező Intézet, rákospalota-
i Növényolajipari Vállalat,
nyírbátori Növényolajipari V.,
Sárvári Cukorgyár, Sarkadi
Cukorgyár, Állatértékesítő V.,
Elelmezési-pari Minisztérium
Értékesítő Vállalat.

A MELEG ÉTEL FŐZÉSET
és kiszolgálását a badacsonyi
Rodostó turistaházban további
intézkedésig beszüntette a Tu-
ristaházakat Kezelő V. Jelen-
leg csak konzervfélések meg-
jelentésére és tea rendelésére
van lehetőség.

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Meg-
jelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Felelős szer-
kesztő Mosonyi László. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenber-
házaspár utca 1., félemelet 11. Telefon: 114-800. Előfizethető a
Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor
tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára félévre 16 Ft. Kül-
földön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Külföldi Kereskedelmi
Vállalat. Kiadásért felel: Ungur Imre igazgató.

62.1323 Egyetemi Nyomda, Budapest F. v.: Janka Gyula igazgató

Kedvelt szórakozásaim közé tartozik a rejtvényfejtés, s ha másért nem, már ezért is érdemes barangolni a hegyeken, bújni az erdőket.

Mert hidd, nincs szebb érzés, mint elővenni a térképet, vagy megnézni az útjelzést, aztán a legnagyobb lelki nyugalommal eltévedni. Javítja az idegrendszert, frissíti a vérkeringést. Legutóbb Nagybörzsönyben kötöttem ki, egy feleséggel és egy hátizsákkal. Na, mondod, világos a cél: felugrunk a Salgóvárhoz, onnan a Nagyhédeghegyre és leereszkedünk szépen Kisínórára. Nézzük csak. A piros jelzés világosan és szép ívvel indul neki a Magyarhegynek, a fatu hátrában elágazik belőle két szekerút, aztán a tetőtől semmi — mondja a térkép.

Először akkor kacagtam, mikor a hegyoldalba értünk. Itt a piros, hol a piros — játszottak a feleségemmel együtt, aki szintén benne volt a játékban. De úgy látszik, itt fogyott el a festék, s csupán az vigasztalt minket, hogy a piros csík és út helyett kárpótlásul ott termett három derék szekerút, mint a Csongor és Tündében, ha még emlékeznek rá. Felémelt fölül léptem rá az egyikre, úgy viselkedtem, mint aki jól tartja magát és az irányt. Később még néhány szekerút randevűzött egymással, térkép nélkül, hadd teljen meg szívünk hálával és formádójjak a szókincs, amely nemcsak dicséret tud.

HEGYI TALÁNYOK

Sebaj, irányzékomb bevált, felértünk a gerincre, ahol újra üdvözölhettem az elhagyott kedvest, a piros utat. Na, most már nem szabadulsz — mondtam, s elindultunk Salgóvárhoz. Szerencsére nagyjából a helytől volt, bár igaz, hogy ezeket a sziklákat és falakat legfeljebb a térképrajzoló lenne képes elmozdítani a helyükről. Ebéd után a piroskeresztes úton átugrunk a Nagyhédeghegyre, mondtam, a vártól délkeletre találkozunk majd veled. Akkorra már kiment az eszemből, hogy feljelle is belé kellett volna botlanunk, hiszen egy darabig a piros csikkal él társaságban. Mindegy, elindultunk a natívus források és a hiszékenység bércei felé.

Találdj ki, megellettük-e a piros keresztet? Aki azt mondja, hogy: nem, az nyert. Otthon átnéztem a szakirodalmat és kiderült, hogy ez az út a vártól északra húzódik, ugyanolyan messze feljelle, mint a papíron látszik lefelé, délkelet

irányban. Így aztán, folytunk kuncsgva, addig vártuk a jöttét, míg lesédültünk a pirosra — vissza Nagybörzsönybe.

Három mutatott az óra, délután. Merre is van Kisínóca? Ahá, a sárgán. Elindultunk. Nem hittem a szememnek, mikor látom ám a táblákon, hogy amint haladunk előre, Kisínóca hol messzebb ugrik két kilométerrel, hol vissza egygyel. De mégiscsak az volt a leganyagyalibb, amikor Kisirtás-puszta után, ahol defut a kék kereszt jelzés is, egymástól 1, azaz Egy Méterre álló két táblán olvastam, hogy innen Kisínóca (a turistaház) négy kilométerre is van, meg ötre is, ha ugyanazon a jelzésen megyek. Két nézet csaldzött itt egymással, egyik sem engedett a másiknak.

Érsektisztától a legrövidebb utat választottuk, a zóidert. Szerencsére megmaradt még a régi kék csikozás is, imitt-ammott divatos túrkiszbe hajló árnyalattal, míg az új, a zóid csik kis festett pléh-táblákon villant fel időnkint. A pléh-táblákat, — hogy világos legyen minden arra járó előtt: itt „természetbarátok” dolgoztak — szép kerekfejű szögekkel erősítették az élő fákba. Mentésükre szolgáljon az ismeretlen tetteseknek: a szöveget tövig beverték, nehogy valaki levehesse a táblácskákat.

Így aztán kénytelen voltam ezt a kis írást elhozni — a túra emlékére!

Marthy Barna

ŐSZI SÉTÁK A GERECSÉBEN

VÍZSZINTES: 1. A Gerecse egyik hegye. 11. Község a Gerecse-vidék ENY-i szélén, itt élt Csokonai Lillája, Vajda Júlia. 19. Darálni. 20. Gerecse egyik tisztáscs völgytorkolata. 22. Olasz férfinév. 23. Nem sokan, néhányan. 25. Francia város, a pezsgőgyártás központja. 26. Nem csomózott keleti szőnyeg. 27. Ebben az esztendőben. 28. TGK. 30. Község Fejér megyében a Duna mellett. 31. A levélborítékra írjuk. 32. Körülbelül röv. 33. Becézett angol férfinév. 34. Járási székhely a Gerecse vidék K-i szélén, a Nagy-Gete aljában. 36. JJA. 37. Kiterjedésre, nagyságra vonatkozó számmal kifejezett adat. 39. A Borromei szigetek egyike, a Lago Maggioreban. 42. Kiejtett betű. 43. Megparancsol, meghagy. 46. Franciaország Ny-i félszigete. 47. Az egyik szín. 49. Férfinév. 50. Számjegy. 52. Állami bevételek. 54. Orosz női név. 56. A kocsin a kocsis ülése. 57. Hegy Miskolc D-i szélén.

59. Indulatszó (megduplázva). 60. Fával beültetni. 63. Lélegezve a tüdejébe enged. 65. Igevégződés. 66. Író, kritikus (1884—1953) a Nyugat munkatársa volt. 69. Község Fejér megyében. 71. HOH. 72. Kint levő helyre szólít. 73. ZEO. 75. Névelő. 77. Juttatásban részesül. 78. Dohány — németül. 80. Félbevágott teória (!) 81. Cseh író, a cseh romantika kimagasló képviselője. 82. Az öröklékenység hordozói. 84. Sima tapintás, egyenletesség. 86. Csésze — németül. 87. Orjól, szovjet város régebbi neve. 88. Város a Gerecse vidék ENY-i szélén. 90. Erősen ittas. 91. Kitűnő kilátást nyújtó csúcs a Gerecsében, az országos kék jelzés mellett. 92. A Gerecse egyik magaslata.

FÜGGŐLEGES: 1. Sziklás csúcs (292 m) a Gerecsében, a rómaiak innen termelték ki a követ Brigetio (Oszony) városuk felépítésére. 2. Régi szultáni rendelet, parancs. 3. A vízszintes 69 lakója. 4. Pre-

mier... (közelkép). 5. A Felső-Duna osztrák mellékfolyója. 6. Téli sporteszköz. 7. Nátrium vegyjele. 8. Cselekvést kifejező szófaj. 9. Ragadozó tengeri hal. 10. Menj le! 11. Úrnő, asszony — olasz név. 12. Elhunyt Kossuth-díjas sznművészünk. 13. NOY. 14. AAAAA. 15. A magasból leveles. 16. MNL. 17. Az eső veri. 18. A Gerecse keleti hegyláncainak egyik magaslata (409 m). 21. Okori város Kis-Azsiában. 24. Hajdan 6—7 m-es árok Bajna közelében, ahol Sándor Móric az „ördöglovas” a lovait kipróbálta. Félméteres márványoszlop emlékmű áll itt. 26. Melyik személyre? 28. Város Spanyolországban. 29. Fejek — tréffasan. 31. Az alapskála kezdőhangja (kiejtve). 34. Női név. 35. GEG. 37. Magaslát Bajna közelében (az utolsó négyzet „Gy”). 38. A rajzlapok összefűzött sora (rajz...). 40. Kén és bór vegyjele. 41. Összekevert „len”. 42. Élénk színe miatt környezetéből sértően elüt. 44. A gyorsaságnak a mértéke, foka. 45. Egy csomóba kötött learatott gabona. 48. Olasz zenéi műszo; lassan. 50. A Gerecse egyik magaslata az országos kék jelzés mellett. 51. Község Pest megyében. 53. A Duna-kanyar egyik városa. 55. Ahogyan valakit, vagy valamit hívnek (névelővel). 58. Ugrándozik. 60. Tüzelőfa. 61. Földrajzi rövidítés (szigetek). 62. Aroma, zamát. 64. Köztársaság Elő-Azsiában. 66. A búkkönnnyel rokon, takarmánynak természetett növény. 67. Nincs ott... (máshol járnak a gondolatai). 68. Szép kilátást nyújtó magaslat (298 m) a Gerecsében. 70. Sértetlen. 71. Gyorsan. 74. Község Nógrád megyében. 76. Nulla. 78. Mindkét morzejel. 79. Galilei város az ókorban, ahol a víz borral változott. 81. Kézpénz — angolul. 83. Tagadószó. 84. Maró folyadék. 85. GYG. 86. Község a Bakonyban. 88. Állóvíz. 89. Rangjelzés. 90. Helyrag, -re, párja.

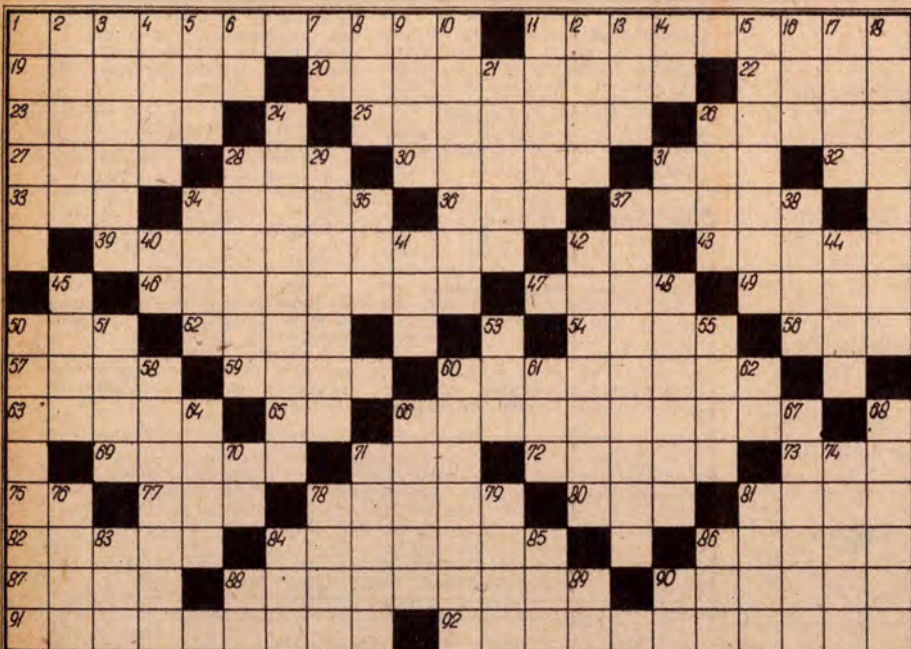
Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Beküldési határidő: október 15.

Előző számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése: Béke-barlang, Szabadság-barlang, Anonymus, Retekág, Nagyóldai, Feketepatak, Baradla, Jósfa-forrás, Felfedezőág, Csontház, Morea, Szádelői, Acheron, Kősisak.

Könyvjutalmat nyert:

dr. Ámon Imre, Bp. XVI., Sándor u. 87. Hégárh Gyula, Bp. VI., Bokányi Dezső u. 9. Ifj. Suara Róbert, Bp. XII., Hajnóczy u. 2. Bakki Arádné, Jászberény, Kossuth u. 4., Kiss Valéria, Zalaegerszeg, Rákóczi út 40., Temesi Zoltán, Dunaujváros, I. Munkásszálló.

MŰEMLÉK

és természetvédelem

A műemlékek élvezését köztudomás szerint fokozza a környezetük. Szerencsésen megválasztott, esztétikus kialakítása nagyban hozzájárul a műemlékek által nyújtott látnivalók hatásához. Ilyen szempontból nézve számtalan műemlékünk között is különleges helyet foglal el a Vas megyei Zsennyén levő volt kastély és jelenlegi alkotóház, a méltó keretet nyújtó, védettnek nyilvánított parkban, tudományos nevén: arborétumban.

A zsenyei kastélyt a budapest—szombathelyi közvetlen autóbuszjárat Rum községben levő megállójától, vagy a szombathely—rumi vasútvonalon utazva közelíthetjük meg. A községből — Fürst Sándornak, a munkásmozgalm mártírjának márvány emléktáblával megjelölt

Fürst Sándor szülőháza Rum községben

szülőháza és a XIV. századi gótikus, de részben már átalakított műemléki templom mellett elhaladva — a rábaidvégi műúton alig 3/4 órai sétával érjük el az arborétumot, majd a benne levő, romantikus stílusban 1862-ben átépített kastélyt. Az épület eredetileg a XVIII. szá-

Zsenye, Rába-kanyar

A zsenyei alkotóház

zadból, egyes források szerint azonban még régebből származik: valószínűen a XII. századi templomos kolostorra épült reá, körülötte még láthatók a várak nyomai. Történetét az alkotóház egyik művész-vendége örökítette meg, a pincében látható falfestményeken, amelyekből megtudjuk, hogy a kastély a XVI. században Sennyey Ferencé, Nádasdy Ferencnek, a híres „Fekete nég”-nek nevelőjéé volt. A bejáratnál művészi, latin feliratú tábla jelzi a későbbi tulajdonos, Bezeredy Elek nevét, aki az arborétum alapítója volt. A szépen megújított folyosókról nyílnak a stilszerű, muzeális értékű bútorokkal berendezett, nagy művészeinkről elnevezett vendégszobák és műtermek.

A kastély körül terül el a 14 holdas arborétum, a Bezeredy-család tagjai által ültetett ritka, különleges élőfák gyűjteménye. Sárgalevelű aranytölgy, a napfényes részen sötétvörös, az árnyékban sötétzöld levelű vérbükkök, mammut-fenyő, legyező alakú leveleiről felismerhető páfrányfenyő, piramistölgy, szomorú fűz, rózsaszín virágú rododendronok és ki tudná elsorolni, még mennyi féle fenyő, hárs és egyéb élőfa fajta található ebben a tündérkertben. Az érdekes fákhhoz méltán csatlakozik az arborétumon kívül található kettős törzsű, csaknem 10 m kerületű, több száz éves öreg tölgyfa, amelynek belsejében szobának is beillő odut bámulhatunk meg.

Szinte megbabonázva a sok szép és érdekes látnivalótól, alig bírunk elszakadni ettől a tájtól, amelynek hatalmas fái még sokáig integetnek utánunk a rumi országúton.

Holényi László

Öreg tölgy az arborétumban

Turista

1962. OKTÓBER

★
VIII. ÉVFOLYAM 10. SZÁM

★
ÁRA 3 FORINT

Turista

A MAGYAR TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG LAPJA

JALTA

A FEKETE TENGER

GYÖNGYSZEME

Mintegy 120 kilométeres utat kell megtennünk autóbusszon a Krím félsziget fővárosától Szimferopoltól Jaltáig. A kétnapos utazás fáradságát bőségesen kárpótolja a csodálatos természeti adottságokkal megáldott táj. Akár jobbra vagy balra tekintünk a kocsi ablakából, mindenütt hegy. De milyen hegyek? Úgy tűnt, hogy csúcsaik az égbe nyúlnak. Lentebb, a tengerpart felé eső lankákon hatalmas szőlőskertek pompáznak. Nehéz lenne felbecsülni hányezer holdon.

Százhusz kilométeres útépítés — két hónap alatt

Tolmácsunk — Miki — nagy buzgalommal beszél a sok látnivalóról. A hegyekkel övezett tájon kítűnő gépkocsi úton haladunk. Ezt a 120 kilométeres utat — világosított fei kísérőnk — amely Szimferopolt Jaltával összeköti, a nyár elején két hónap alatt építették. Egész hegyrészeket kellett átvágni, nagy földtömegeket megmozgatni, a technika csodáival.

Jalta

Csak rövid pihenőt tartottunk és máris mentünk ismerkedni a világ egyik legszebb, legtisztább fürdővárosával. Ahogy lakói nevezik: a Fekete tenger gyöngyszemével. (Sok dal és vers is így szól róla.) Fehérre meszelt házaival, tágas utcáival, hatalmas tereivel, a sok virággal és a hegyek koszorújával, valóban úgy sorakozik a Fekete-tengeri fürdőhelyek láncszemében, akár egy gyöngyszem

Erdekes volt a XIV. században épült templom, melyet már a törökök is használtak. Most múzeumnak rendezték be. — Megnéztük a város délkeleti kilátóján fekvő hatalmas

A XIV. században épült templom

Az „aranystrand”

palotát, ahol a nagyhatalmak vezetői eldöntötték a második világháború sorsát, és aláírták a Jalta-i egyezményt.

Kurpáti

Csodálatos természeti adottságokkal megáldott Fekete-tengeri fürdőhely, gyönyörű épületekkel és hosszsan elnyúló tengeri stranddal. — A Krímben egyébként 150 hasonló üdülőhely van, ahol évente a szovjetemberek milliói pihennek, szórakoznak. Klímája az orvosok szerint gyógyhatású. Az üdülők mellett sok szanatóriumot létesítettek.

Zolotojplász

A címszó magyarul aranystrandot jelent, melynek vizében 18 napon át

Jalta látképe a tengeről

fürödhettünk. Az első és legszembe-tűnőbb az volt, hogy a strandon nincs „hivatalos ruhatár”, nincs értékmegőrző. Mindenki elfoglal magának egy padot, s azon elhelyezi ruháit, értéktárgyait. Mi, akik ismerjük a Palatinus vagy a Szabadság strand „vámzedőit”, az első napokon a csoport egy-egy tagját bíztuk meg ruhaórzéssel. Később, amikor már „bennszülötteknek” éreztük magunkat s megismertük a helyi szokásokat és embereket, rájöttünk, hogy felesleges az óvatosságunk. Egyik napon pl. egy elveszett fényképezőgép gazdáját a hangosbemondón keresték.

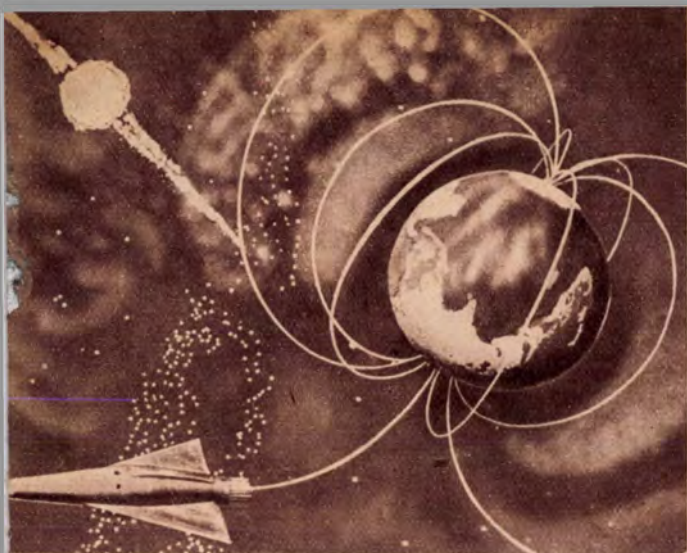
A Voroncov kastély

sokezer munkás életébe került. A Krím félsziget déli csücskén az 1233 méter magas Szent Péter hegy oldalán a Voroncov grófi család építtette 20 évig. Hatezer jobbágy, talicskával, kézierővel szállította oda az úgynevezett diorit-sziklakövet. Az egész épületet kemény sziklából faragták és csak a faragószerszámok élezésén háromszáz közsörös dolgozott.

Ma a szovjet emberek ápolják, védik az értékes épületet, s kultúrpalotának rendezték be. A háború alatt a németek aláaknázták, de a partizánok megakadályozták a felrobbantását. A jaltai konferencia idején itt lakott az angol-küldöttség, Curchil és kísérete. A palota építéséről és az ott elpusztult jobbágyok ezreinek nyomorúságos sorsáról regéket lehetne írni.

A Krím félsziget már a Voroncov grófok idejében is üdülőhely volt. Azonban most egy év alatt 15-ször annyian pihennek ott, mint a Voroncovok idejében egy fél évszázad alatt. És százával épülnek az új, hatalmas üdülők, a további százazrek részére.

Abrankó Endre

EMLÉKEZÜNK ÉS ELŐRE NÉZÜNK

Lenin élt, —
Lenin él, —
Lenin élni fog.

Számunkra az idei november egyszerre az emlékezés és az előretekintés hónapja. Most ünnepeljük a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 45. évfordulóját, és most zajlik a Magyar Szocialista Munkás Párt VIII. Kongresszusa.

A két eseményt a megemlékezés mellett —, azon túl, hogy időben egybeesnek —, összeköti az eredmények felmérése is: milyen ütemben fejlődött az élet a forradalom óta eltelt majdnem fél évszázad folyamán. A Kongresszus pedig összegezi azokat az eredményeket, melyek lehetővé tették, hogy egészzé álljon össze népünk történetének egy szakasza.

Amíg megállás nélkül, sőt, fokozott iramban haladunk tovább, ezalatt kikristályosodtak, teljességgé rendeződtek eddig elért eredményeink. A tézisek mindezt úgy fogalmazták meg, hogy: népünk lerakta a szocializmus alapjait.

November 7. Ez a dátum mindig felújítja bennünk az emlékeket. Természetesen ilyenkor mindig azokat az emlékeket és hagyományokat is keressük, amelyek nekünk, természetbarátoknak külön is mondanak valamit, amelyek konkrétan a mi területünkön fejezik ki a forradalom vívmányait. Sokat írtak, beszéltek már erről a legkülönbözőbb alkalmakból.

Az a társadalom, amely a természet kincseit a szűk kisebbség profitjának növelésére fordította, szükségképpen rácsot vont a dolgozók elé, hogy ne élvezhessék szabadon a természet szépségeit. És nemcsak képletesen, az alacsony munkabérekkel és a drága üdüléssel, hanem szó szerint is: tilos volt belépni az úri magántulajdonban levő területre.

Mégis, az ifjúmunkások és illegális kommunisták, a természet mai le-

győzőinek elődei számára jó menedéket és titkos gyülekező helyet adtak a barlangok, a hegyek és az erdők. Követve Lenint, aki a razlivi tavaknál, az illegalitásában írta számos, jelentős elméleti művét a forradalom feladatairól.

A kommunizmus megvalósításának perspektívájában döntő kérdés, hogy a természetet az emberiség szükségletei szerint tudjuk átformálni, vagyis a kommunizmusért vívott küzdelem eszközévé változtatni.

A Kongresszus —, ha nem is közvetlenül — bizonyára ad majd útmu-

tatást a testnevelés és a sport feladatairól.

Sportpolitikánk irányítói pedig — követve az útmutatást —, mindent elkövetnek, hogy a tömegsportokba újabb és újabb százazatok kapcsolódjanak be. A szocializmus és a kommunizmus építéséhez új típusú szocialista ember szükséges, akinek nemcsak a szemlélete egészséges, hanem testben is ép és edzett. S ennek kialakítására a természetjárás nagyon is alkalmas sportág.

Ez által válik a sport és ezen belül a természetjárás a szocializmus megvalósításának részesevé.

—1.

„SZÍVESEN SEGÍTIJÜK A TERMÉSZETBARÁTOK CÉLKITÜZÉSEIT”

Tudósok, tanárok, a természetbarát mozgalomért. Az év egy napja legyen „a Természet Napja”. A Vörös Meteor jól sikerült ankétján komoly javaslatok születtek

Azok a meghatározások, amelyekkel a turisztikai évtizedeken át fogalmazták, hovatovább elégtelennek bizonyultnak a természetbarát mozgalom tartalmi és formai jellemzésére. A turistának szüknek bizonyul a régi út, amely a pusztá látnivalókhöz vezet. Új ösvények erezeit tapintja, hogy feltáruljon előtte az emberi kéz és elme valahány alkotása, országunk és a világ tájain.

E metamorfózist érlelő szándék jegyében ültek közös tárgyaló asztalhoz szeptember 23-án a tudományos élet és a turista mozgalom képviselői a vácrátóti arborétum kastélyában.

A délelőtti program alkalmával dr. Újvárosi Miklós, az arborétum igazgatója kalauzolásával tekintették meg a résztvevők a vácrátóti park több mint 12 ezer fajtából álló növénygyűjteményét. A délutánt az ankét szentelték.

Dr. Pápa Miklós, a Vörös Meteor T. E. alelnökének expozéja vezette be a tanácskozást.

— Turistanaplóink beszédes tanúi annak — mondotta bevezetőjében —, hogy a természetbarátok eddig nem tapasztalt kultúrigénnyel járnak az országot. Naplóink híven jelzik azt is, hogy a turista ma már nem elégszik meg csupán pihenéssel és kikapcsolódással, hanem nyitott szemmel és tudásszomjjal követi a természettel egyébrt kultúra és tudomány nyomdokait. A természetbarát elnevezés tehát átlényegült, s mai jelentésében

a művelődést és a spórtot összefoglaló mozgalom rangjára emelkedett. Nem egyszerűen jelképes reprezentáció tehát a tudósok és a turisták mai találkozója — folytatta —, hanem bizonyossága annak, hogy közös erővel akarjuk kielégíteni széles tömegek kulturális igényeit.

Dr. Pápa Miklós ezután arról szólt, hogy a Szövetség olyan túravezetőket akar kiképezni, akik a szaktudományok alapismereteinek birtokában hozzáértően kalauzolják majd társaikat. Kérte a résztvevőket fejtsék ki álláspontjukat arról, milyen segítséget nyújthat-

A vendégek meglelték az Arborétumot

nak a turista mozgalomnak és mit várnak a természetbarátoktól.

Dr. Bogsch László egyetemi tanár, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat elnökségének javaslatát terjesztette elő:

— Társulatunk köszönetét fejezi ki azoknak a természetbarátoknak, akik eddig is messzemenő önzetlenséggel segítették kutatómunkánkat. Összekötőt nevezünk ki a turista mozgalom és társulatunk közös feladatainak összehangolására. Még ebben az évben intézkedünk, hogy a turistákat történeti és geológiai magyarázó táblák fogadják a barlangok bejáratainál.

Javasolta, hogy a tanulmányi jellegű túrák vezetésére felkészült TIT előadók vegyenek igénybe. Végül indítványozta, hogy a kormány az év egy napját szentelje a „Természet napjának”, amikor ünnepeken, rendezvényeken demonstrálnak a természetkutatás és a természetjárás eredményeit.

Lukács Imre tanár, a TIT földrajzi szakosztályának munkatársa 40 éves turista múltjára hivatkozva példákkel bizonyította mennyivel szemléltetőbb és maradandóbb az a pedagógiai hatás, amelyet természeti környezetben rögzítenek a tanítványokban.

Keve András, a Madártani Intézet igazgatója kérte, hogy a Hazafias Népfront kezdeményezéséhez hasonlóan, a természetbarátok is szervezzenek csoportokat a madárvilág életjelenségeinek megfigyelésére.

S. Szabó Ferenc, az Országos Természetvédelmi Hivatal osztályvezetője felhívta a figyelmet, nem nyilvánítanak védetté minden helyi jellegű emléket, de igényt tartanak arra, hogy a turisták figyelemmel kísérik a védett területek és

objektumok állapotát, s jelezzék, ha túráik során állami gondozást érdemlő történeti, vagy természeti jelenséget fedeznek fel.

Dr. Kárpáti Zoltán főiskolai tanár felszólalásában emlékeztetett arra, hogy mindig kiemelkedőek voltak azok a túrák, amelyeket a szaktudományok képviselőinek bevonásával rendeztek. Vállalta, hogy közreműködik ilyen jellegű túrák szervezésében.

Szokolay Sándor, a Nemzeti Múzeum részletesi főmunkatársa kijelentette: — szívesen veszünk részt a túravezetők továbbképzésében. A természetbarátok pedig a preventív műemlékvédelemben és a már restaurált objektumok felett vállalt védnökségében nyújthatnak segítséget.

Dr. Szeléggyi Gusztáv, a Magyar Rovartani Társaság vezetője, miután határvonalat vont a vasárnapi kirándulók és a szervezett turisták között, kérte a jelenlevőket szervezzenek „örséget” a budai hegység tisztántartására. Sétélmezte, hogy a camping táborok helykijelölésekor nem kéri ki a természet-tudományi intézetek véleményét.

Tokaji Tibor, a Vörös Meteor T. E. főtitkára egyesületük eredményeit ismeretve a többi között elmondta, hogy hat ismeretterjesztő túrán 900 természetjáró vett részt 1961-ben. Szerinte több ezerre tehető azoknak a száma, akik ilyen jellegű túrákba kívánnak bekapcsolódni.

A minden tekintetben hasznos és előremutató tanácskozás a maga nemében követésre méltó. A javaslatok valótaváltásához pedig ugyanolyan lelkesedés és szorgalom szükséges, mint amilyen e találkozó szervezését jellemezte.

Kádár László

Megnyílt

a Vértes hegység legkorszerűbb turistaháza

Mórott.

A Szőlőhegy aljában fekvő szálláson 80 fő kényelmesen pihenhet.

IGÉNYBEVÉTEL:

előzetes bejelentés alapján a Fejér megyei Idegenforgalmi Hivatalnál (Székesfehérvár, Szabadság tér 6. Telefon: 14-14.) és a móri gondnokságnál.

A turistaszállás télen is várja a természetjárókat

A MAGYAR TESTNEVELÉSI ÉS SPORT TANÁCS

határozata

a természetbarát mozgalom szervezetéről és fejlesztéséről

I.

Az ellenforradalom leverése óta a magyar természetbarát mozgalom minden tekintetben pozitívan fejlődött. Különösen nagy volt a fejlődés az üzemi, a hivatali dolgozók és az ifjúság körében. Ennek során a szervezett természetbarátok száma elérte a 60 000-t, ami az 1938. évi létszám-

nak a nyolcszorosa, az 1957. évi létszámnak pedig a négyszerese. A természetjárással közel 900 természetbarát osztály, illetve szakosztály foglalkozik, nagyrésztük a szakszervezetek országos elnökségei mellett létrehozott 19 természetbarát egyesület keretében. Az egyetemi és főiskolai sportegyesületek nagy részében, az ipari-tanuló intézetek többségében és a középiskolák kisebb részében működnek természetbarát szakosztályok. Élénk és különösen az utóbbi időben erőteljesen fejlődő túrázó, táborozó tevékenység folyik az úttörő csapatokban. Természetbarát szakosztályok működnek kisipari szövetkezetek nagy részében és néhány Honvéd és Dózsa sportegyesületben. A szervezett természetjárás mellett rohamosan nő a dolgozók és a tanuló fiatalok részvétele a spontán kirándulásokon és igen nagy az érdeklődés az üdülés jellegű táborozások iránt is.

A Párt és a Kormány jó politikája elősegítette, hogy ez a társadalmunk számára fontos mozgalom helyes elbírálásban részesüljön és növekedjenek fejlesztésének lehetőségei. Nagy segítséget jelentett a természetbarát mozgalom fejlesztésében az MSZMP testnevelésre és sportra vonatkozó téziseinek megjelenése, továbbá az MTST, a SZOT, a KISZ és az OKISZ vezető szerveinek ide vonatkozó határozatai, melyek a természetjárás különböző formáinak és módjainak alkalmazását mozgalmi tevékenységként, a szocialista nevelés fontos eszközeként határozták meg.

A szervezetséget nagymértékben segítették a SZOT és a szakszervezetek országos elnökségei előremutató határozataikkal és egyre növekvő anyagi támogatásaikkal, melyeknek nyomán a helyi szakszervezeti bizottságok is fontos feladatuknak tekintik a természetjárás szervezését.

A fejlesztésben jelentős segítséget nyújtottak a helyi TST-k, valamint a természetbarát szövetségek.

A KISZ-szervezetek megvetették az alapjait az iskolai és falusi tömeges természetjárásnak és táborozásnak. „Ifjúság a szocializmusért” moz-

Hazánkban — mint ezt a VIII. kongresszus irányelvei meghatározzák és ahogyan ez mindenki előtt ismeretes is — a párt és kormány politikája nyomán, az utóbbi években jelentős társadalmi változás következett be. Leraktuk a szocializmus alapjait és most megkezdjük a szocializmus tényleges felépítését. Ez a testnevelési és sportmozgalom területén is szükségessé tesz bizonyos intézkedéseket.

A szocializmus erősödésével szűkült az államigazgatási hatókör és növekszik a társadalmi tevékenység. Ezzel a céllal hozta meg határozatát az Elnöki Tanács és a Kormány az MTST feladatainak módosításáról és kiegészítéséről. E határozatok nyomán kezdte meg a Magyar Testnevelési és Sport Tanács a testnevelési és sportmozgalom átszervezését, az új egységes sport-tömegszervezet létrehozását. E munkának egyik jelentős része a természetbarát mozgalom átszervezése, melyre az MTST 1962. szeptember 10-én az alábbi határozatot hozta.

galom keretében is egyre több fiatal vesz részt a természetjárásban.

Nagy fellendülést hozott a Kilián Testnevelési Mozgalom bevezetése, melynek során igen sok sportoló ismerkedik meg a természetjárással és sok természetbarát kezd aktívan sportolni.

A szervezett természetjárás fejlesztését kétségtelenül elősegítette a természetbarát egyesületek eredményes tevékenysége, tartalmas túraprogramja, jó szervező és felvilágosító munkája, mellyel kihasználta szocialista államunk által a szervezett természetbarátoknak nyújtott kedvezményeket: utazásban, a turistaházi elszámolásban, felszerelések kölcsönzésében.

Megállapítható tehát, hogy az említett időszakban a természetbarát mozgalom jelentős fejlődésen ment keresztül és ma már fontos részét képezi a magyar testnevelési és sportmozgalomnak.

Bár a természetbarát mozgalomnak a jelenlegi szervezet mellett kétségtelenül nagy eredményei vannak, a testnevelési és sportmozgalom egészének területi szervezése, valamint a természetbarát mozgalom szakmai szervezése közti ellentmondás számos nehézséget okoz. A szakmai alapon történő szervezés megnehezíti a mozgalom további számszerű fejlesztését, mivel nem rendelkezik helyi ismeretekkel és nem tudja eléggé kihasználni a helyi lehetőségeket.

A természetbarát mozgalom további fejlesztését az egységes tömegszervezeti jellegű testnevelési és sportmozgalom létrehozásával és a területi vezetés elvének érvényesítésével lehet biztosítani. A Magyar Testnevelési és Sport Tanács felhatalmazást kapott a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánytól arra, hogy a testnevelési és sportmozgalom egységes tömegszervezetté való fejlesztését megvalósítsa s ennek során a természetbarát mozgalmat is át kell alakítani.

E munkában fel kell használni a szakszervezeti természetbarát egyesü-

letek jó tapasztalatait és el kell érni, hogy az átszervezés a természetbarát mozgalom nagyrányú, tömegméretű elterjedéséhez vezessen. Eredményes szervező és agitációs munkával elérhető, hogy a következő években a kívánt módon emelkedjen a szervezett természetbarátok száma.

E célból a mozgalom szerveinek minden formáját fokozottabban alkalmazni kell. Elő kell segíteni a gyalogos, vízi, kerékpáros, síelő, motoros és autós-túrázást és táborozást, foglalkozni kell a hegymászással, barlangjárással, tájékozódási versenyzéssel, továbbá az országjárásban tervszerűen résztvevők számának növelésével. Gondos és figyelmes természetbarát-naptár szerkesztéssel el kell érni, hogy a legfiatalabb korosztálytól a legidősebbig mindenkinek egyaránt sok lehetősége legyen a természetjárás üzéséhez.

A fentiek érdekében szükséges, hogy a testneveléssel és sporttal közvetlenül foglalkozó szerveken kívül a szakszervezeti és KISZ, valamint a szövetkezeti szervezetek (OKISZ, SZÖVOSZ, Termelőszövetkezeti Tanács) a jövőben is segítsék a természetjárás szervezését és azt mozgalmi feladatként kezeljék. A testnevelési és sporttanácsok a jövőben foglalkozzanak még többet és még mélyrehatóbban a természetjárás tömegesítésével. Segítsék elő, hogy a sportegyesületek fontos feladatuknak tekintsék a természetjárás szervezését, ellenőrizzék, hogy a természetbarát szakosztályok működéséhez szükséges feltételek biztosítva legyenek. A sportegyesületek a természetjárással kapcsolatos munkát a tömegsport fejlesztés egyik legfontosabb eszközének tekintsék és ügyeljenek arra, hogy a természetjárás — mint testnevelési tevékenység — a versenysportok ak mögött háttérbe ne szoruljon.

II.

A Magyar Testnevelési és Sport Tanács az I. pontban kifejtettek figyelembe vétele mellett, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormánytól kapott felhatalmazás alapján, a SZOT Elnökségével, a KISZ vezető szerveivel, az OKISZ Elnökségével, valamint a szakszervezeti természetbarát egyesületek országos bizottságával egyetértésben a testnevelési és sportmozgalom egységes tö-

megszervezetté való fejlesztése érdekében a természetbarát mozgalom szervezeteiről és fejlesztéséről a következőkben határoz:

1.

A szakszervezeti természetbarát mozgalom szervezeteiként működő szakszervezeti természetbarát egyesületek országos bizottságát, a szakszervezeti természetbarát egyesületeket, valamint a természetbarát feladatokat ellátó SZMT irodákat 1962. évi december hó 31-ig meg kell szüntetni.

A megszűnő szervezetek országos feladatait a Magyar Testnevelési és Sport Tanács, területi feladatait a helyi testnevelési és sporttanácsok veszik át.

A Magyar Testnevelési és Sport Tanács, valamint a helyi testnevelési és sporttanácsok e rendelkezés folytán átvett feladatokat természetbarát szövetségeik útján látják el. Ezért a helyi TST-knél, ahol még nem működnek, természetbarát szövetségeket kell alakítani.

2.

Az 1. pontban foglalt rendelkezés folytán megszűnő szakszervezeti természetbarát egyesületek osztályai, az azonos területen vagy munkahelyen működő sportegyesületek természetbarát szakosztályaiként működjenek tovább s a természetbarát osztályok tagjai ezekbe a sportegyesületekbe lépjenek be tagként. Ahol sportegyesület nem működik, 1963. közepéig elő kell segíteni, hogy a megszűnő természetbarát osztályok tagjaiból önálló sportegyesületek alakuljanak, melyekben a későbbiek során egyéb szakosztályok is alakulhatnak.

3.

A természetbarát osztályok, valamint a természetbarát egyesületek gazdálkodásáról és számviteléről szóló 14/1961. (X. 20.) MTST számú határozatban részletesen felsorolt vagyontárgyak (állóeszközök, készletek) közül:

a) az épületeket és egyéb ingatlant (menedékház, turistaház és más sportlétesítmények) berendezéssel és felszereléssel együtt az azokat legjobban üzemeltetni tudó — természetbarát szakosztállyal rendelkező — sportegyesületek tulajdonába kell átadni. E követelményeknek megfelelő sportegyesületeknek kell megkötni, azokra a bérleményekre vonatkozó bérleti szerződéseket is, amelyeknek a használatára bérleti jogviszonyon alapul.

b) Az egyéb vagyontárgyak közül a megszűnő természetbarát egyesületek központj szervei által használt vagyontárgyakat a helyi testnevelési és sporttanácsok tulajdonába kell adni azzal, hogy azok kezeléséről és használatáról a testnevelési és sporttanácsok természetbarát szövetségei rendelkeznek és azokat elsősorban azoknak a természetbarát szakosztályoknak adják ki használatra, amelyek eddig is használták;

a megszűnő természetbarát osztályok által használt vagyontárgyakat azoknak a sportegyesületeknek a tulajdonába kell adni, amelyekben a megszűnt természetbarát osztályok tevékenysége tovább folyik.

A sportegyesületek és a helyi TST-k az átvett vagyontárgyakat csak a természetbarát mozgalom céljaira használhatják fel.

4.

A helyi testnevelési és sporttanácsok tulajdonába kerülő vagyontárgyakkal és egyéb lehetőségekkel, a természetbarát szövetségek irányítása

alatt felszerelést kölcsönző állomásokat kell létesíteni. A szervezett természetbarátok által fizetett igazolvány-érvényesítési díjakat elsősorban a területi természetbarát kölcsönző állomások létesítésére és fejlesztésére kell felhasználni.

5.

Az MTST megállapítja annak szükségességét, hogy a természetbarát mozgalomnak a SZOT-ban, a KISZ-ben és az OKISZ-ban működő társadalmi aktívái a természetbarát szövetségek munkájában vegyenek részt. A természetbarát szövetségek, valamint a természetbarát szakosztályok képviselői pedig a testnevelési és sporttanácsokban, illetőleg a természetbarát szakosztályt működtető sportegyesületek elnökségében kapjanak helyet.

6.

Az MTST felkéri a szakszervezeteket, hogy a szakszervezeti természetbarát egyesületek megszűnésével, a munkaviszonyban álló dolgozókat bérállással együtt irányítsák át az MTST által megállapított munkahelyekre.

7.

A természetbarát mozgalom fejlődése érdekében a sportegyesületek és a TST-k költségvetésében a természetbarát mozgalomnak eddig is nyújtott anyagi támogatást — az 1962. évi tényszámoknak megfelelően — továbbra is biztosítani kell s a jövőben az anyagi támogatás mértékét tovább kell emelni.

8.

Ez a határozat közzétételének napján lép hatályba.

Végrehajtásáról az MTST Titkárságának irányítása alatt létrehozott bizottság gondoskodik.

ORSZÁGOS TERMÉSZET- ÉS TÁJVÉDELMI TALÁLKOZÓ KESZTHELYEN

A Hazafias Népfront Veszprém megyei Bizottsága szeptember 14-én és 15-én „Országos Természet- és Tájvédelmi Találkozóra” hívta meg az ország különböző részeiből a természet- és a természeti kincseinket jól ismerő — legkülönbözőbb munkaterületeken dolgozó — szakembereket. A találkozó megrendezésére azért került Keszthelyen sor, hogy ezzel is kidomborítsa a Rendezőség Veszprém megye természeti szépségeinek, értékeinek nagy jelentőségét.

Az értekezleten felmerült az iskolai természetvédelmi szakkörök alakításának kérdése. Ezzel nagy mértékben ránevelhető lenne ifjúságunk a természeti kincsek megbecsülésére, újabb természeti ritkaságok felkutatására.

Ugyancsak figyelemre méltó javaslat volt a „Műemlékeink” sorozat mintájára „Természeti kincseink” sorozat megjelentetése. Ez a sorozat volna hivatott természeti kincseinket, védett területeinket megfelelően ismertetni.

A találkozó kiemelkedő eseménye volt szeptember 14-én a Helikon Parkban a Herman Ottó emlékoszlop avatása. Ezzel emlékeztek meg az egybegyűltek a kiváló magyar természetudósról és néprajzkutatóról, akinek zoológiai, néprajzi és őstörténeti munkái, mint tudománypszerűsítő művek ma is hasznosan és szívesen forgatott olvasmányaink.

Csiki László

Herman Ottó emlékoszlop a keszthelyi Helikon Parkban

A keszthelyi helikoni emlékmű (Csiki felv.)

Tájékozódási-Sport Európa-Bajnokság

Alig másfél éve múlt, hogy Koppenhágában tíz ország részvételével megalakult a Nemzetközi Tájékozódási-sport Szövetség (IOF). A több évtizedes múlttal rendelkező dán, finn, norvég és svéd tájékozódási-sport szövetségek mellett tagjai lettek a bolgár, csehszlovák, magyar, NDK- és NSZK-beli, valamint svájci tájékozódási-sporttal foglalkozó szövetségek is.

Az első kongresszuson létrejött vezető szervek eredményesen működtek. Az elnökség ez év áprilisában Bernben, többek között elfogadta az Európa-bajnokság szabályzatát.

A szabályzat betartásával került sor 1962. szeptember 22-én a norvégiai Lötten mellett a sportág történetében először az Európa-bajnokság megtartására.

Hazánkban különösen a felszabadulás utáni időben indult fejlődésnek a tájékozódási versenyzés. Fokozódó érdeklődés mellett az utóbbi 2 év során 150%-kal, 5000-re emelkedett a rajtengedélyes és minősített versenyzők száma. S ha versenyző képzéssel, edzéssel még csak kevés helyen foglalkoznak, országosan megindult a versenybírók, Budapestben pedig a társadalmi edzők képzése.

Fiatalsportunk tervszerű fejlesztésének egyik komoly alapja az idén hivatalosan is létrehozott válogatott keret. Munkája során sok probléma merült fel, sok nehézséget jelentett a „gyermekbetegségek” leküzdése, hiszen e téren saját tapasztalatunk nem volt, más sportágak több évtizedes gyakorlatának figyelembevételével kezdték meg társadalmi munkájukat, Soltész Béla és Kalmár László, kiket a VT javaslatára az edzői teendők ellátásával bízott meg a Szövetség Elnöksége.

Alig egy félévi pálya- és terepedzés volt lehetséges az EB-ig. Az eredeti válogatott keret tagjaiból sokan lemorzsolódtak, s újakat kellett toborozni feltöltésére.

Az így felkészülő keretből nehéz, megfontolt kiválasztás után Almásné Neupor Márta, Györy Edit, Koronczay László, Maác Benedek, Skerletz Iván és Thiering György indultak útra 1962. szeptember 17-én. Az utazás kényelmes és élményekben gazdag volt. Budapesttől Berlinig hálókocsi biztosította a pihenést. Berlinben rövid városnézést szerveztek a Német Turista és Hegymászó Szövetség vezetői. A kellemes és tanulságos időtöltés után Sassnitzig utaztunk. Nagy élmény volt a délutáni napsütésben útnak a „Trelleborg” svéd hajón a svéd partokig, hiszen a versenyzők egyike sem hajózott még tengeren. Trelleborg–Malmö, majd innen ismét hálókocsiban Oslóig, ahol 19-én reggel a Norvég Tájékozódási Szövetség képviselői és a Magyar Követség vezetői várták küldöttségünket. A déli előtti edzés után pihenő és városnézés volt a program. 20-án a bolgár, csehszlovák, dán, nyugatnémet és svájci versen-

zőkkel utaztunk Löttenbe. 120 km-nyi útnak során felkerestük Osló nevezetességeit, a viking-hajók múzeumát, majd a világhírű „Kon-Tiki” óceánjáró tutajt. Ellátogattunk a Holmenkollenra, s gyönyörködtünk Norvégia természeti szépségeiben. Útközben csatlakoztak hozzánk a norvég versenyzők is.

A Lötten-i új iskolába, az éjszaka során érkeztek meg a finn és a svéd versenyzők.

Az EB-hez hasonló terepen 21-én biztosítottak edzési lehetőséget a rendezők. Itt már valami képet alkothattunk a várható feladatról. E nap délutánján ünnepélyes megnyitóra vonultak fel a csapatok. A kis Lötten faluban is több száz nézője volt ennek a sportág történetében emlékezetes eseménynek.

Borús, hűvös reggel indultak a férfi és a női versenyzőket szállító autóbuszok az EB színhelyére.

VEIDEBORG és NORDSVEEN, néhány házból álló települések. A térkép köröskörül mocsaras, vizenyős terepet jelez. Az előbbiből 10 órakor indult a dán Ole Hansen, az utóbbi helyről 10.45 órakor, a finn Kaija Lathi. Az első indulók az első EB-on. A vezetők és újságírók csoportja, fotóriporterek hada veszi körül a két starthelyet. Más nézőt ide nem engedtek, s a terepre még ezeket sem. 10.06-kor Koronczay, 10.33-kor Thiering, 11.54-kor Skerletz, s 12.18-kor Maác indult Veideborgból. Nordsveenben 11.30-kor Almásné, 11.51-kor pedig Györy vette fel a küzdelmet a tereppel.

A feladatot 1:25 000 méretarányú térképen berajzolva kapták. 17, illetve 8 km-es útvonalon 13, illetve 7 ellenőrzőpontot kellett felkeresni. A tájékozódási feladat nem volt versenyzőink számára különösen nehéz. A térkép rendkívül pontosan adta vissza a terepet, melynek adottságai tették nehezzé a feladatot. Legömbölyített élű nagy sziklák, törmelékes kőzet, dús moha, vizenyős, mocsaras területek váltották egymást. A járhatlan erdők itt iránymenetben csak nagyon nehezen hatolhatók át. Az eredményesen versenyzők nagy kerülőkkel keresték fel a legközelebbi utakat, s e taktikával nagy fizikai felkészültséggel, erőnlétükkel értek célhoz.

Magne Lystad (norvég) neve azóta nálunk is ismert. 1.48.32 idejével európa-bajnok lett; 2. Bertil Norman (svéd) 1.54. 11-el; 3. Sivar Nordström

A norvég Magne Lystad, az első tájékozódási Európa-bajnok, az utolsó ellenőrzési pont után. Háttérben Marit Ökern (Norvégia), aki a női Európa-bajnokság második helyezetteje

1.57.56-tal; ... 27. Skerletz Iván 2.56.11-el; 37. Koronczay László 4.18.01-el; 40. Thiering György 4.49.04-el. Maác Benedek sérülése miatt a 7. ellenőrzőpontnál kiesett.

A női európa-bajnok Ulla Lindkvist (svéd) lett 1.03.30 idejével; 2. Marit Ökern (norvég) 1.03.46-tal; 3. Emy Ganfin 1.06.18-al; ... 18. Almásné 1.28.15-tel, és 22. Györy Edit 1.45.45-tel.

Sajnálatos körülmények miatt — Norvégia NATO-állam lévén — az NDK versenyzői nem kapták meg a beutazási engedélyt, s így az EB-on 48 férfi és 23 női versenyző indult.

Röviddel a verseny befejezése után került sor az eredményhirdetésre, melynek során a norvég trónörökös adta át a bajnoki érmeket. Majd a résztvevő versenyzők kaptak emléktárgyakat és a csapatok vezetői fejezték ki köszönetüket a kiváló rendezésért és a szeretetteljes vendéglátásért.

Másnap férfi versenyzőink, Maác és Thiering sérülése ellenére is elindultak egy nemzetközi stafétán, melyet a finn csapat nyert, a 2 svéd, 3. norvég, 4. svájci, 5. dán, 6. magyar, 7. bolgár és 8. NSZK csapatokkal szemben.

Nem indultunk nagy reményekkel, hiszen tisztában voltunk azzal, hogy a több évtizedes múlttal rendelkező északiakkal szemben nehéz lesz a verseny. Skerletz eredményével meg vagyunk elégedve, hiszen a baráti országok valamennyi versenyzőjét megelőzte. Meggyőződöttünk, hogy minden versenyzőnk nagy akarattal, szívósan küzdött.

Feladataink, kötelezettségeink a jövőre nézve nagyok. Két év múlva újabb Európa-bajnokság lesz Svájcban. A felkészülés lehetőségeit az MTST biztosítja. Tervszerű, mélyrehatóan elemző tudományos munkával, több akarattal és összefogással jobb eredmények elérésére is képesek vagyunk.

Székelty Miklós

A legkiválóbb versenyzők a térképet futás közben tanulmányozzák. Itt minden másodperc számít...

Az 1962. évi OB 1. forduló megnyitása

Az Országos Bajnokság I. fordulóját szeptember 30-án bonyolították le a Cserhát hegységben Hollókő környékén. A 12 700 m hosszú 860 m szintkülönbségű pálya igen erős küzdelmet és — még nagyobb meglepetéseket hozott. A tavalyi bajnok Bp. Spartacus imponáló fölényrel végzett az első helyen az C.B-ban újonc Bp. Honvéd előtt, a sokszoros bajnok MAFC viszont csak a 7. helyen végzett. Eredmények: Egyéni: 1. Ribényi 1:46:13, 2.

VERSENYHÍREK

Schönviszky 1:50:03, 3. Balogh 2:06:35 (mindhárman Bp. Spartacus) 4. Kőváry (Bp. Pedagógus) 2:06:08, 5. Laczkó (Vasas G—M) 2:30:10, 6. Nyáry (Bp. Vörös Meteor) 2:32:55. Csapat: 1. Bp. Spartacus, 2. Bp. Honvéd, 3. BEAC, 4. Egri Spartacus, 5. Bp. Pedagógus, 6. Vasas Ganz-Mávag, 7. MAFC, 8. Vasas Dinamó 9. Mosonmagyaróvár, 10. VMTE Bécs 11. Bp. Lokomotív. A Bp. Vörös Meteor, HTE katona György Osztyá, Csepel, Pécsi Lokomotív csak egyéni versenyzőkkel állt rajthoz.

Az Országos Bajnokság 2. fordulóját Nyim és Ságvár között éjszaka futották le. A Versenypálya adatai: táv 12 900 m, szintkülönbség 580 m. Az

Az OB 1. forduló színhelye: Hollókő vára

eredmény lapzártáig csak ideiglenes, egyes versenyzők indulási joga kivizsgálás alatt áll. Az eredményt csak következő számunkban tudjuk közölni.

Az Országos Bajnokság 3. fordulóját október 20—21-én éjjel-nappali kétszakasos verseny formájában bonyolították le. Az eredményeket és az egész bajnokság értékelését következő számunkban közöljük.

GYÖRY EDIT a női tájékozódási bajnok

A tájékozódási sport fejlődésének újabb jelentős lépcsője volt az idén első ízben megrendezett Országos Női Tájékozódási Bajnokság. A versenyt a férfi OB. 2. fordulójával együtt rendezte meg a MTSZ Nyim és Ságvár térségében. A somogyi dombvidéket érdemes volt felfedezni verseny szempontból, mert tájékozódásilag és fizikailag is bajnoksághoz méltó feltételeket tudott teremteni a versenyzők számára is. A 9700 m hosszú, 340 m szintkülönbségű pálya a legjobbak számára is komoly feladatot jelentett és a 35 résztvevő közül csak 15 végzett hibapont nélkül. Győri, a Bp. Pedagógus legtapasztaltabb versenyzője, az EB-n részvevő magyar válogatott tagja végig biztosan tájékozódva, keveset kockáztatva nyerte a bajnokságot. A papírforma szerint inkább esélyes Neupor és Monzpart — akik sokkal gyorsabbak Győrinél — egymás ellen vívott taktikai harcot, míg csak fel nem drótlék egymás idegét és kénytelenek voltak megelégedni az 5. és 6. helyezéssel. Szépen versenyzett még Füzessy és Cser is.

RESZLETES EREDMÉNYEK:
a Magyar Népköztársaság Női Tájékozódási Bajnoka: Győry (Bp. Pedagógus) 2:01:36, 2. Füzessy (MAFC) 2:29:34, 3. Cser (Bp. Pedagógus) 2:37:15, 4. Révész (Bp. Lok.) 2:55:27, 5. Neupor (MAFC) 2:58:04, 6. Monzpart (Bp. Pedagógus) 3:03:29. — A Magyar Népköztársaság Női Tájékozódási Csapatbajnoka a Bp. Pedagógus (Monzpart, Cser, Győry, Sársfalvi) 11:08:43, 2. MAFC 200 hibapont, 12:20:04, 3. Szeged 500 hibapont, 17:19:39, 4. Bp. Lokomotív 699 hibapont, 15:41:09, 5. Biogal, Debrecen 600 hibapont, 17:48:55, 6. Magyaróvár 950 hibapont, 19:01:21. Nagyan hozzájárult a verseny sikeréhez a lebonyolítás, amelyet a nagyszámú rendezőgárda, Szőnyi László versenybírók vezetésével kifogástalanul oldott meg.

A VESZPRÉM MEGYEI BAJNOKSÁG

A Veszprém Megyei Természetbarát Szövetség rendezésében, három fordulós verseny keretében, szombaton, okt. 6-án fejeződött be az idei megyei bajnokság. Az első két forduló csak nappali, míg a harmadik forduló csak éjszakai szakaszos volt. Az első fordulón a VDSZ T. E. pöttfördői osztálya bizonyult a legjobbnak. A második fordulón a veszpremi Haladás—Petőfi csapata behozta a pöttfördők előnyét, sőt vezetésre tett szert. A harmadik és egyben a legnehezebb tájékozódás terén a pöttfördők bizonyultak jobbnak és a maguk javára fordították meg a bajnokság sorsát. Így az 1962. évi bajnokságot a VDSZ T. E. pöttfördői osztályának II. csapata nyerte összesített 12 helyezési ponttal, második a veszpremi Haladás—Petőfi II. csapata 14, míg a harmadik a VDSZ T. E. pöttfördői osztályának I. csapata 22 helyezési ponttal.

Komáromy Jenő

FEGYELEM

jellemezte az Országos Bajnokság versenysorozatát. A túlfutott légkör, a nagy tét az elmúlt években sok reklamációt, óvást eredményezett, sportszerültségek is előfordultak. Az idén mindebből semmit nem lehetett tapasztalni. Pedig a küzdelem élesebbé vált, hiszen azonos pályán futották le a versenyeket és a csapatbajnokság egyben egyéni bajnokság is volt. Egy év alatt így megváltozott volna a versenyzők magatartása? Az is. Megváltozott azonban a rendezés, a lebonyolítás is. A MTSZ Versenybírói Tanácsa minden eddiginél nagyobb gondot készített elő a Bajnokságot. Nem volt mibe „belekötni” — elmaradtak a fegyelmezetlenségek. Ez is jelentős lépés a tájékozódási versenysport fejlődésének útján. Minden cícséret a versenybíróké, rendezőké, akik áldozatos munkájukkal ezt elérték! — M B —

A lengyel „raid“-on

A PTTK meghívására tíz napot töltöttünk mint az MTSZ küldöttsége (Angelus, Monostori, Szász) Lengyelországban és résztvettünk a többnapos országos csillagtúrájukon, valamint a tájékozódási versenyükön. Meleg, baráti szeretettel fogadtak bennünket.

Az olstyni pályaudvaron egy bajuszos férfi bekukskált a füle ajtaján és nagyon megörült, amikor megpillantotta anorákjainkon a címet. Jerzy Sobczak már az előző állomáson felszállt és kereste magyarjait a vonaton. Nyakunkra kötötte a raid jelvényét, egy piros-fehérpettyes kendőt és átadta a kar-emblémákat. Ezzel felavatott bennünket. Leszállás után elkísért a szállodába és késő éjszakáig velünk maradt.

Azt hittük, hogy Gyuri barátunknak (azonnal megmagyarosítottuk a nevét) az a dolga, hogy a kísérőnk csak tolmácsunk legyen. Másnapra sűrű programot állított össze. Dél előtt gépkocsival és gyalogosan bejártuk a várost és környékét. Megmutatta az Európában egyedüli zuzmót, a 400 éves fenyőóriást, a város határában található patkó alakú tavacska stb. A déli órákban az olsty-ni rádióknak kellett „nyilatkozni”, délután elvitt gépkocsival 50 km-re, hogy megmutassa a Grunewaldi kereszt-emlékművet és egy mazuri

néprajzi múzeumot. Este 9 órák érkeztünk vissza, akkor felvitt bennünket a lakására, mely olyan volt mint egy csatár. Nyomatványok, térképek, emblémák hatalmas halmokban szerte-szét. Az aktívák lázasan dolgoztak. A felesége tartotta helyette a „frontot”, amíg ő bennünket kalauzolt. Kiderült, hogy ő volt ennek az országos találkozóznak a fő szervezője.

Soha rosszabbkor nem jöhettünk volna, mint ezekben az órákban, mert másnap reggel az egész anyaggal útrakelt Wegorzewoba a találkozó célpontjába. Látna a helyzetet, menni akartunk. Nem engedtek. Felajánlottuk, hogy akkor adjanak munkát. Pecsételni és csomagolni mi is tudunk — lengyelül. Nem adtak, sőt a felesége és az aktívák is abbahagyták. Meg kellett várni, míg a felesége főz egy kancsó kávét. Ezután „kikönyörögtük”, hogy el-mehessünk, mert annyival tovább kellett éjszaka fennmaradniok.

Ilyen a lengyel vendégszeretet. De ha a Gyuri Pestre jön, mi is megmutatjuk a magyar vendégszeretetet. Félek azonban, hogy nem tudunk annyit nyújtani, mint barátaink.

Szász Károly

Szeressétek

NAGYON A HEGYEKET...

GRÓSZ ALFRÉD A NAGY-TÁTRA KUTATÓJA
A ZSIGMONDY EMLÉKÜNNEPEN

Grósz
Alfréd

Hegymászók a „Zsigmondy Emlí” találkozó
közön
(Bíró Klára felvételei)

Kiváló nagy hegymászt ünnepe-
pelhettek fiataljaink. Grósz
Alfrédot, a késmárki nagy
őreget a mai generáció alig
ismerte. Pedagógushoz illő sze-
rényességgel a háttérben maradt, ha
méltatták. De a legnehezebb túrá-
kon mindig előljárt. Ő volt a Tát-
rának talán legnagyobb feltárója,
hegymászója és tudója. Nem vélet-
len, hogy Késmárkról került ki azok-
nak nagy része, akik a Tatra turista

kulturáját megteremtették.
Tanítványai mind jártak a
Tátrában, s aki vele járt,
megszerette a hegységet.

Páratlan tehetséggel tudta meg-
szervezni és lebonyolítani iskolai
mászótúrát, melyeken nemritkán
negyvenen felül volt a résztvevők
száma. És félévszázados működése
alatt soha egyetlen baleset a túrákon
nem volt, ami európai színvonalon is
párját ritkító teljesítmény. Száznál
több első megmásztást hajtott végre,
a Tatra minden csúcán, hágóján és
völgyében járt. A Tatra flórájának,
faunájának kiváló ismerője és a tát-

rai hely és hegyneveknek, valamint a
Tatra történelmének is tudós kuta-
tója.

A még ma is aktív — 77 éves —
hegymászó, résztvett a Természetbarát
Szövetség Hegymászó Bizottsága
által a pilisi Vaskapunál rendezett
Zsigmondy Emil emlékünnepen, ahol
a Szövetség Elnöksége nevében Nóg-
rádi Gyula üdvözölte.

Vendégünk meghatott szavakkal
köszönte meg az üdvözlést és vála-
szát így fejezte be: „Szeressétek na-
gyon a hegyeket, mert akkor mindig
fiatalok maradtok”.

B. H.

Új sportkorszak előtt

HOZZÁSZÓLÁS PÁDER JÁNOS CIKKÉHEZ

Az egységes magyar
verseny- és bajnoki
rendszer kialakítását célzó
MTST határozat —, mely
szorosan összefügg a testne-
velés és sportmozgalom új
szervezeti felépítésével —,
egy sportkorszakot zár le
és egy új megteremtése
előtt tárja szélesre a kapu-
kat.

A határozat a természet-
járásra is vonatkozik. Pá-
der János a TURISTA 1962.
szeptemberi számában vita-
indító cikkben elemzi a
döntés sportágunkat érintő
vonatkozásait. Itt e cikkhez
kívánok egy-két kiegészítő
megjegyzést fűzni, — figye-
lemmel a szervezeti válto-
zásokra is.

Sportágunk szempontjá-
ból szükség volt erre a ha-
tározatra, s legalább ilyen
szükség van annak mara-
déktalan megvalósítására s
minél szélesebb körben tör-
ténő propagálására. A ha-
tározat ugyanis komoly fej-
lődési lehetőség előtt nyitja
meg az utat. Az új sport-
korszak — az élsport nemzet-
közi nivóra történő fel-
emelésével, amivel mara-
déktalanul egyetértünk! —
a tömegsportra fordítja
tekintetét. A természetjárás
— köztelenebb üzés-módja
folytán — tipikusan tömeg-
sport. Ezt valamelyest az a
tény is dokumentálhatja,
hogy 56 ezres létszámával
mindjárt az elsőséget bir-
tokló 95 ezres labdarúgás

után következik. Azonban
még saját berkeinkben is
találkozunk olyan nézettel
— nem is szólva a kívül-
állókról! — mely szerint a
természetjárást sokkal in-
kább egy sajátos fajtájú
szórakozásnak, vagy köze-
lebről meg nem határozott
célú mozgalomnak —, sem-
mint sportágnak kell tekin-
teni. Az ilyen és ehhez ha-
sonló felfogás viszont nem
volt alkalmas a sportág
népszerűsítésére. A határo-
zat most újból állást foglal
sportágunk *egyenrangúsi-
tása* mellett, s így erkölcsi
és sportpolitikai alapot ad
az említett, meg nem ala-
pozott nézet átformálására.

Igaz, a határozat önmagá-
ban nem elég. Tartalom-
mal, étellel a sportág szak-
embereinek kell megtölteni.
Elsősorban a túrázásra gon-
dolok, amelybe — a ver-
seny- vagy eseménynap-
helyes felhasználásával —
az eddiginél nagyobb rend-
szerességet, céltudatosságot,
tömegvonzóerőt kell vinni,
hogy végre alap teremtes-
sék megfelelő, minősítési

rendszer kialakítására. A
természetjárás, tájékozódá-
si verseny formájában e vo-
natkozásban tűrhető a hely-
zet —, de az egyéb formák-
ban, elsősorban a túrázás
vonalán ezután kell keresni
a probléma helyes megol-
dását.

Az előbbi gondolattal bi-
zonyos értelemben össze-
függ a természetbarát egye-
sületek megszűnésének a
kérdése is. E tényről ugya-
nis néhányán a sportág
visszaesését féltik.

Bennünk nem él ilyen fé-
lelem.

Nem vitatjuk, hogy az
egyesületek annak idején
erőt hoztak a sportágba, sa-
jatos fajtájú versengési
szellemet (vartúra, kéktúra,
műemlék ismeret, szellemi
vetélkedés stb.) honosítot-
tak ott meg, s működésüket
ekként olyan eredmények
igazolják, amelyekről csak
elismeréssel szólhatunk. Vi-
szont az sem vitás, hogy
ezek az eredmények csak
színfoltot jelentettek a
sportág életében, szakmai
értelemben lokális jelle-

gűk voltak, s nem képví-
seltek egyetemességet; a
kettős sínen: a területi és
szakmai vonalon futó szer-
vezési elv pl. a legnagyobb
kérdés, az ifjúsági után-
pótlás és egy sereg más fel-
adat, köztük az egységes
minősítés problémájának
megoldására nem volt alk-
almas. És nem szolgálta
megfelelően a versenysport
fejlődését sem, mert az egy-
más területi és szakmai
vonalon keresztező rendez-
vények áttekinthetlenség-
get vittek a sportágba, s
nem biztosították a céltu-
datosságot. Ennek követ-
kezményeit az utolsó nem-
zetközi eredmények jól do-
kumentálják. Az ilyen és
ehhez hasonló feladatok
megoldására csak az eddigi
hierarchikus rendszertelen-
ségbe egységes rendező el-
vet vivő új sportszervezet
lesz képes. Egyébként —
megítélésem szerint — Bu-
dapesten elláthatják, sőt
tovább is fejleszthetik az
egyesületek munkáját a jól
szervezett kerületi szövetsé-
gek —, amelyeknek tevé-
kenységét ezen a szinten
eddig is nélkülöztük.

dr. Szaniszló József,
a Budapesti
Természetbarát Szövetség
elnöke

Orvostanhallgatókkal

a brassói

hegyóriáson

Brassó környékének egyik legmagasabb csúcsa a Postavaru. Drótkötélpálya visz oda a Poiana fennsíkjáról. Fűvel és gyérülő erdőkkel borított táj marad el mögöttünk, s fehér meg fekete juhoktól tarka legelők. Idáig hallik a csengőcsilingelés.

Mindig így élt képzeletben a romániai hegyvidék, s most mégis az újdonság erejével ragad meg a kép. Már fenn vagyok a csúcson, s nézem a táj pasztell színeit: az egymásba mosódó kék, zöld és rózsaszín árnyalatokat, meg a napsugárral átszótt ködfátyolt, mely lágyan omlik az erdőre, hegyre s a látóhatárra.

A merengésből magyar szó riaszt fel. Két turista-

ruhás fiatalember áll meg előttem, s „nemzetközi nyelven” — kézzel-lábbal — kezd beszélni hozzám.

— Mondják csak nyugodtan magyarul — nevetem el magam —, s mindjárt meséljék el azt is, hogyan kerültek a Postavarura.

— Régi vágyunk volt, hogy személyesen is megismerkedhessünk Erdély természeti szépségeivel, melyekről annyit tanultunk, olvastunk, de látni — nem láttuk soha, feleli *Pilmayer Nándor*, az Orvostudományi Egyetem V. éves hallgatója.

— A tulajdonképpeni túra Biharfürednél kezdődött — veszi át a szót a másik fiatalember, *Szirtes Gábor*, aki ugyancsak V. éves medikus. A Jád völ-

Turistaszálló a Polanán

gyén egy darabon erdei vasúttal tettük meg az utat. Az időjárás kedvezett, a nap-sütéses nyári erdő szépségét beitta szemünk, agyunk, szívünk. Majd gyalog folytattuk a túrát.

— Mi szépet láttak ezen az úton? — érdeklődöm.

— Betértünk a meziadi cseppkőbarlangba — feleli *Pilmayer Nándor* —, s végigjártuk a négykilométeres, öt emelet sorban húzódó folyosókat. Nagy esztétikai élményt jelentett számunkra. Megérdemelné, hogy többet tudjanak róla az emberek.

— Útunk feledhetetlen eseménye Kolozsvár: a Mátyás szobor, a Szt. Mihály templom, a Botanikus kert, s a többi nevezetesség.

— A turistát minden érdeklí. A természet szépségeinek élvezésével egyenrangú élménynek érzi a kultúra remekeinek megismerését is.

— Szovátáról én szeretnék beszélni. A sóval telített vízben lebegve az jutott eszembe — mondotta *Szirtes Gábor* —, hogy ilyen lehet a „súlytalanság állá-

pota”, az az érzés, amelyről az úrhajósok számolnak be, de amelyet mi „földi” halandók egyelőre nem ismerünk.

— Voltunk a Gyilkostónál is. Félelmetes a fekete víz, az évszázados kiálló facsonkokkal. Félelmetes a környék is: a Békés-szoros vad sziklavidéke. S van valami mélységesen szimbolikus abban, hogy éppen ezen a zord tájon épült a Lenin Vízierőmű, Kelet-Európa egyik legnagyobb erőműve, amely mintegy az emberi akarat diadalát a spontán erők felett.

— Útunk Székely földön keresztül Brassóba vezetett, ebbe a hegyektől ölelt patinás, régi, szép városba.

Szeretném még megkérdezni tőlük, hogy tetszik-e a Poiana? De éppen indul a drótkötélpálya mai utolsó fordulója lefelé. Sietve elbúcsúzom. A fiúk gyalog teszik meg az utat a csúcstól a városig — ezzel mintegy választ adva ki nem mondott utolsó kérdésemre.

Polgár Judit

A

CLUB

bárban

(XIII. SZT. ISTVÁN KRT. 16.)

DÉLUTÁN
5 ÓRAI TEA

TÁNC

FALVAY VERA ZONGORÁZIK

ESTE:

CHAPPY-KOVÁCS-VÁRADI TRIÓ

A HEGYEK Királya

A NANGA PARBAT MEGHÓDÍTÁSA

Nanga Parbat! Diamir! Minden hegymászó ismeri e nevet. Ezek álma és vágya, hogy elérje csúcsát. Az emberek sokféle névvel ruházták fel. A hegyi lakók „Borzalom hegyének”, „Kegytenység csúcsának”, a fehérek pedig a „Hegyek Királyának” nevezték el. Csúcsa magányosan áll a Karakorum óriásai között, magasan kiemelkedve a felhők fölé. Varázsa minden hegymásztól elbűvöl, fogvatart és gyakran halálos ölelésbe von. Eddig nem kevesebb, mint harminckét ember — közöttük tizenöt európai — pusztult el lavinái és szakadécai között.

Az első bátor férfi, ki nem tért vissza e hegyről, az angol A. F. Mümmery volt 1895-ben, az utolsó pedig a német Siegfried Löw. Mindketten a 4000 méter hosszú Diamir szárnyon pusztultak el. Ez a hegy sok emberi tragédiát látott. Bátorakat, akik hosszú hetek során küzdöttek a szörnyű viharokkal, lavinával, kőgörgeteggel. És látott egy olyan férfit, aki egyedül érte el mindazt, amire csoportok nem voltak képesek. Hermann Buhl volt a neve annak a fiatalembernek, aki 1953. július 3-án egyedül felhágott a „hegyek királya” 8125 méter magas csúcsára. Ő volt az első és máig utolsó alpinista, ki minden segítség nélkül tette meg a több mint 10 km hosszú menetet a jégsivatagon át.

BUHL GYŐZELME UTÁN — NYUGALOM

Csendesen pihent nyolc éven át a Nanga Parbat, míg Herligkoffer müncheni orvos 1959-ben újabb expedíciót szervezett, mely gyalog úton tűzte ki célul a Diamir szárnya meghódítását. Ismerte a Himalayát. A háború óta nem kevesebb mint öt expedíciót vezetett, vagy szervezett.

Két évi előkészület után 1961. áprilisában hagyták el Műnchent.

AZ ELSŐ SIKERTELEN KÍSÉRLET

A bázist magasan a Diamir gleccser északi oldalán építették fel. Itt kezdődtek csak el az igazi nehézségek. Az 50—55 fokban emelkedő, közel 1000 méter hosszú jéghasadék után állították fel az első és a második tábor. Ez már 6130 méteren volt. Innen 500 métert másztak fel, s felverték a harmas tábor. Hárman innen is továbbmentek és Löw vezetésével 7150 méterre küzdöttek fel magukat. Itt két napig vártak sátrukban, hogy megkíséreljék a csúcsra feljutást, de az ítéletidő minden kísérletet lehetetlenné tett. Ezért június 31-én visszatértek az alaptáborba. A fő problémát tulajdonképpen megoldották. Átkeltek a Diamir szárnyon, ami a csúcs meghódításának alapfeltétele.

A BORZALOM ÉS RETTEGÉS ÉJJELÉN

Egy év telt el. A régiiek közül csak négyen vettek részt az új expedícióban. Rajtuk kívül három új ember, és tíz teherhordó indult, ez év május 12-én útnak Karacsiból Rawalpindi felé. Innen május 22-én értek Gilgitbe. Azonnal megindultak a hegy felé és 28-án elérték a tavaly felépített alaptábor.

Megindultak a támadási kísérletek a csúcs irányába. Minden jól ment. Napok alatt felvonultak az első és második táborba. Lépésről-lépésre jutottak feljebb. Ekkor következett június 6. éjszakája. A borzalom és rettegés éjjele.

JÉGLAVINA

Kinshofer és Löw a sátorban feküdtek. Beburkol-

ták magukat hálósákaikkal és pihenni próbáltak. Egyszerre csak felélenkült a szél. Egyre erősebben ránkattint a sátor rúdját. Mindketten teljes erővel kapaszkodtak a rúdhoz és a lebernyegbe. Kinn trópusi vihar tombolt. Dörgött, villámlott, jégdarabok repültek a sátor falának. Löw kezében darbokra szakadt az oldal lebernyeg. Háttal fordultak a rés felé és görcsösen fogták a rudat. A szél vágta a havat a sátorba. Lassan betemette hálósákaikat.

Egyszerre csak csönd állt be. Néma, kísérteties csönd. Lentől társaik kiáltása rázta fel őket idegbénultságukból. Éltek? Feleljenek! Löw, Kinshofer!! Később elmesélték nekik, hogy hatalmas lavina zúdult át sátruk felett és csoda, hogy élve maradtak.

Heten vágtak neki a további emelkedőnek. Június

17-e volt. A nap égetően sütött. Vastag zsírréteg vonta be ugyan arcukat, de mégis égés fenyegette szabadon hagyott testrészeiket. Az időjárás a Nanga Parbaton kiismerhetetlen. Egyszer Afrika, máskor Arktisz. Tovább, feljebb. Másnap Löw 6600 méter magasban rábukkant a tavaly felvert sátrukra. Alvásukat ismét vihar zavarta meg. Szél, hó, de legalább lavina nélkül.

Igy jutottak fel a III-as tábor helyére. Június 20-án ötvenen innen is tovább indultak. Mindenki 10—15 kg terhet vitt a hátán. Borzalmas súly ebben a magasságban. Ráadásul egyikük sátrat is vitt magával. Ez lesz a IV-es tábor otthona.

A MORVAVIDÉKI

1. A hlubokai vár

falai közé, mígnem a monarchia nagyurainak, a Schwarzenberg-dinasztiának szolgáltak a bástyák, s onnan nézve — a szemhatáron is túl — mezők, folyók, erdők, emberek...

Hegyek szőke ösvény kanyarog a faluból. Egyideig repkény takarja a kilátást, azután tíz bástyájával előbukkan a szépséges Hluboka.

Csúcsíves ablakai az erdei útra néznek. Homlokzatán a Schwarzenbergek sas-címere.

A rideg kőlapok láttán, ódon boltívek hűvös fogadtatására gondolhat-

É

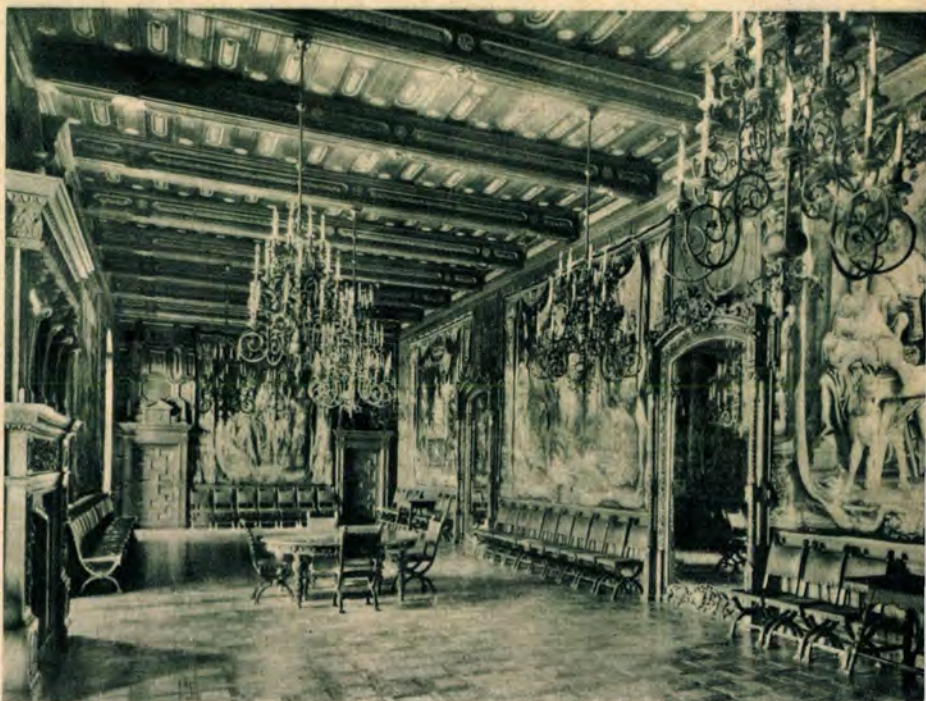
gbenyúló fenyők ózon csendjében lépked a turista-bakancs. Mögöttünk Ceske Budejovice, előttünk a Morva fennsík útkaréjainak végtelen gyűrűzése. Aki bírja, tíz kilométert kapot még a Hlubokakastélyig, aki feladja,

autóstopban reménykedhet, vagy pedig beéri a valószerűtlenül keskeny sínpáron csühögő erdei vasúttal.

A természet azonban kamatos kamattal fizet a gyalogosnak. Gyantaillet frissét lebbenti a szél. Érett szeder és málna fürtök kandikálnak elő a bokrokból. Toboz huppan és gurul, gurul lefelé a szerpentínre, ahol mint színes darazsak zsongnak, kapaszkodnak gépkocsik, motorke-rékpárok.

Ami igaz: Erkinger von Seinsheim, magasra raktad sásfészkedet!

Milenovice község főterén olvassuk a tájékoztatót: Hluboka várát a Seinsheim lovagok alapították, majd a fehérhegyi csata után egy spanyol kalandor fészkelte magát százados

4. A gobelin terem

nánk. De a hall dombor faburkolatainak anyagszerű melegsége eloszlatja a hiedelmet.

Pajzsok, páncélok, alabárdok villannak a falmélyedésekből. Az első emeleti pihenő epistylumai kazettás mennyezetet tartanak. Fafaragványai: leheletszerű virágszirmok, csigavonalak és nyugtalan rajzú barokk ornamentikák.

A XVII. és a XVIII. század kifinomult művészi díszítő elemeit halmozta ide kilenc Schwarzenberg nemzedék.

A fogadóterem bejárata előtt papucsot húzunk. Filc talpak fényesítik az amúgyis tükörsima terakotta parkettet. Ahány terem, annyiféle pádi-mentom. Geometrikus rajzúak, csillagszögűek, fehér és sötét tónusú fából plasztikus hatásúak.

2. Milenovice főtere

A dinasztiaik jöttek, mentek, de a kastély áll.

A velencei metszeteken áttörő nap rávilágít a portrékra. Gazdag aranykeretben Schwarzenberg Adolf képe. Ő az egyetlen az ösök közül, akinek neve magyar történelmi rokon. Esztergomnál hadakozik a törökkel, majd 1598-ban Pálffy Miklóssal együtt visszafoglalja Győr várát.

Keleti pompával faragott szárnyas ajtó nyílik a szalonba. A bejáratnál szemben Schwarzenberg Félix herceg életnagyságú képmása. Sárgult lapok őrzik az osztrák államférfi pajzán történetét. 1824-ben lép diplomáciai pályára és 1826 nyarán Londonban már fiaskóval végződik a gyors karrier. A követi rangú herceget rajtakapják titkos szeretőjével. Botrány támad. Válni akar a feleségtől, de az egyház vétőt emel. Félix tehát — kényszer-kellett — hajóra száll árájával a Themzén, s így int búcsút végképp Londonnak és a diplomáciának.

Hlubokai pikantéria fűződik Neumann Annához, Schwarzenberg Joseph agg nejéhez is. A nyolcvankét esztendő határozatos özvegyet oltár elé vezet Joseph, de a patinás menyasszony a nászéjszaka előtt örökre elszenderül.

A gobelin teremben vagyunk. Hírneves brüsseli mesterek tizenkét-tizenhat négyzetméteres textiliái borítják a falakat. Capolys és Beveren merész naturalizmusa világi témákat jelenít meg a gobelinon. Csendeleteik egészséges pozsgás figurákat

ábrázolnak dús asztalok mellett. Kattognak a fényképezőgépek, s azóta a turisták odahaza gyönyörködnek a textiliák szépségében.

A könyvtár tizenkétezer kötetét Bécsből hozatott barokk polcokra helyezték a vár urai. Ahány polc, annyi korszak: Aranyozott kódexek, dombor bandázsba kötött bibliák, tudományos művek, s cizellált vásznakban századeleji regények.

S a kincsek? Az ékszerek sorsáról keveset tudunk meg. De minden drágakőért, nemesfémért kárpótolja a látogatót Valentin Mózese, Dominico Fetti Madonnája, a kararai márványba vésett kompozíciók, Napóleon nővérének görög ihletésű szobra; a gótika és a fény-árnyék hatásokkal játszó barokk kiképzés gazdag variációi.

A látványok hatása alá kerülő érzelmevilág akaratlanul produkálja a tréfás víziót: csipke galléros Schwarzenberg járják a termeket, suhogó atlaszok fényét tükrözik a kristályok, s az udvar kövein harci mének topognak...

— Az utolsó Schwarzenberg 1948-ban, — az államosításakor — búcsúzott a kastélytól — mondja az idegenvezető.

Kinn vagyunk a tetőterazon. Innen csigalépcső vezet a toronyba. Galambok rebbennek a bástyák csipkéiből. Messze ellát a szem. A milenoveci halastó ezüst öblein is túl, egészen a horizonton lebegő, most épült üveg-acél-beton palotákig.

Kádár László

Napfény, vihar, eső, hó, hideg, meleg, sár, szikla, mindez nem gátolja útjainkat. Mindenben volt részünk s ez edzetté tett bennünket.

Fiatalok, középkorúak (öregünk nincsenek!), nők, férfiak állták a sarat, s minden útról van egy-egy kellemes emlék, mely visszahív, visszavár a már látott tájra, s ösztönöz új utak, új vidékek megismerésére.

Tél:

Viharzó, süvítő északi szél, jeges út a bécsi országúton. Libasorban igyekszünk a szélvédett erdő felé, hogy mielőbb elérjük a Csúcshegyi turistaházat. Kedves, meleg pihenő. A Hármashatárhegyi turistaházban szeretnénk volna kicsit felmelegedni. Ezt a helyet miért hívják turistaháznak!? Ugyanis itt nem sok hely jut a hátizsákos, bakancsos természetjáróknak, mert őket az autón közlekedő „turisták” hamarosan kinézik, ha ezt már megelőzve a személyzet meg nem tette...

Tavas:

Napfény, csipős levegő, rügyező természet, gyönyörű kilátás a Vörösköszikláról. Tarka sátorerdő, ezer és ezer természetbarát, mosolygós arcok, meleg kézzsoritások, üdvözli egymást a sok ismerős.

Az Építők táborhelyén a minden göröngyöt egyengető „Ilonka” körül — mint kotlós körül a kiscsikók — nyüzsögtek az Építők természetbarátai, hogy tárajelentéseiket idejében bélyegeztessék.

Nyár:

A „stambhely” a Római part és Lacháza. Sok víz, kevés hegy és erdő. Játék, vidámság, napsütés: Evezés, flekken, zene, tánc. Romantika, holdfény, suhogó nád, tücsök ciripelése és sok-sok öröm, vidámság.

Üdülések, utazások, emlékek, élmények.

Ősz:

A nyár szerencsére nem akar elmúlni. Az őszt a Bakony rengetegével kezdjük. Bükkel, majd Zemplén feledhetetlen útjaival folytatjuk, s hívjuk a „koca” turistáinkat, ők is edződjenek meg testben, lélekben, hogy teljes legyen széplétszámú természetbarát gárdánk.

S jönnek a téli, majd a tavaszi új túrák, új csodálatos élmények...

A 21-es építők természetbarátai

3. Egbenyúló fenyők közt
visz az út Hlubokára

Minden szépségek kútfeje — így nevezte egyik ismertetője a Bükk hegység Szilvásváradnál nyló nyugati kapuját, a Szalajka-völgyet.

Sok megkapó szépségű tája van a hazának, de a Szalajka-patak ábrándos lejtésű völgye kétségtelenül a legregényesebb. Szélesre tárulkozva indul a község alól, patakja lassan folydogál kényelmes medrében, de aztán lépésről lépésre mind jobban összezárul a völgy, és sebes vize már zuhatagozva jön szembe velünk. A sellők völgye ez. A gyors patak mind-egyre apró lépcsőkön, kicsiny mésztufa-gátakon szökdel alá, vörös acsalapuval, lila kökörtcsinnel díszített két partja közt.

Ahol kissé kiöblösödik a völgy, ott apró tavakká szélesedik a patak. Mozdulatlan vizükben vörössel petytyezett ezüst testű pisztrángok surrannak el, a környező hegyormok reszketeg árnyképe alatt. Az egymás fölött teraszosan elhelyezkedő piszt-

Kilátás a Bálványról a dédesi Várhegyre

rángos tavakban úgy pihen meg a sebes patak vize, mint fáradt vándor egy dús fűvű erdei tisztáson.

A legfelső halastó után keskeny szurdokká szűkül a völgy, s a baloldali sziklafal emberderéknyi hasadékan dübörgő morajlással lövell ki a Sziklaforrás harsogó, habzó vize. Öt méter magasról dobja le magát a kürtöből előtörő vastag vízszugár: a hegység földalatti járatain végigfutva szökik elő sötét barlangjából, különleges természeti ritkaságként.

A hegység testébe egyre mélyebben vágó völgy a Bükk legmagasabb ormai alá vezet. Mindenfelől majd ezer méteres csúcsok állják körül a katlanszerűen végződő völgyet, melynek névadó patakja itt buggyan ki az Istállóskő erdős oldalából. Néhány métert fut lefelé, aztán megalkotja a táj legbájosabb látványosságát, a tizenkét lépcsős víz-esést.

Egy lapos mésztufa dombocskáról úgy ereszkedik le a patak vize, hogy egymás alatt sorakozó kagylószerű medencékbe zuhog. A természetnek ez a finomívvű dísztárgya egy völgyöblöcske közepét díszíti, ahol pázsitos mezőben néhány karcú lucfenyő és rőt lánggal lobogó vadalma fogadja sátora alá az őszi vándort. Köröskörül a hervadás legdúsabb pompájában állnak a hegyoldalok, a leggyöngébb sárgától a legtüzesebb bíborig ívelő tömött színakkordokat zengetnek az októbertévi erdők.

Ha a Szalajka forrás fölött felkapaszkodunk a meredek hegyoldalon az Istállóskő barlangjához, az emberi művelődés egyik legidősebb állomáshelyére érkezünk. Amikor bemegyünk a sötét üregbe, ötven-hatvanezer esztendőtt lépünk vissza a múltba. A zord éghajlatú, utolsó jeges korszakban itt élt, ebben az

öblös szájú odúban a Bükk ősemberre. Itt húzódott meg az időjárás viszontagságai elől, itt készítette kezdetleges kőszerszámait, kovakő-pengéit, csonthegyű hajítódárdáit, innen járt ki vadászni tarándszarvasra, barlangi medvére, hosszú bundájú mammutra. Ha megtért élelemszerző útvjáról, e sziklafalak között rakott tüzet, hogy zsákmányát megsűsse, hidegtől gémberegett testét melegítse. Kőpengével lenyúzta az elejtett vad bőrét, kőkaparóval megtisztította, puhította is valamivel, aztán magára húzta ruházatul. Legszívesebben a fiatal medvebocsokat fogyasztotta. Húsát felfalta, csontjait szerteszét hajigálta a barlangban. Amikor az istállóskői ősember lakóhelyét feltárták, több mint negyven barlangi medve maradványai bukkantak elő. De napvilágra került a kőkorszak ősközösségi emberének kőből épített tűzhelye is, amely olyan hatalmas,

A Békő és a kolostor

véje és bölénye is volt a hegységnek. Irva maradt, hogy a dédesi várban királyi bölényvadászok éltek az Arpádok idején. Arra pedig még emlékeznek is az idevalósiak, hogy az utolsó medvét 1909-ben lőtték le a dédesi erdőben. Szarvasa, őze, vaddisznója ma is bőven van a Bükknek, s a hófehér mészkőszirteken a szardíniai vadjuhok, a csavart-szarvú mufflonok ugrádoznak játékosan. A fennsík peremén végighúzóó vadaskerti drótkerítés még jelzi, hogy a Magas-Bükk legszebb részei és kilátópontjai, de még az Óserdő, a Nagymező, sőt a jávorkúti fenyves is magánterület volt, Pallavicini őrgróf és egyéb főurak elzárt birodalma. Keszthelyi Zoltán felszabadulás utáni versében már csak rossz emlék ez a letűnt világ:

Hajdanában ki járt erre?
Néhány gróf meg regimentje.
Kutya mellett futó hajtó,
Őz és szarvas meg vaddisznó.

Jávorkút, pezsgő kút,
Friss vízedből bőven jut,
Bőven jut a túristának,
Ha sílécen erre vágat.

Bőven jut a szomjazónak,
Kit e tájról eltiltottak,
Fölmehet a Jávorhegyre,
Hogy a szemét legeltesse...

A nyugati Bükk „köveiről” meszsziire ellát az ember a Bánvölgye palóc falvai felé. A méltóságosan felmagasló Békő hófehér sziklaorma a Bükk-alját megszálló kun-palóc néptörzs pogányoltára volt még az 1200-as évek elején is. Megtérítésükre francia diszfercia barátokat telepítettek le 1232-ben a Békő tövébe; románból csúcsívesbe átmenő templomuk Belpátfalván ott épült meg, ahol a hegy lábánál előbuggyan a dűsvízű hármas forrás. A mindmáig épségben megmaradt, francia-olasz ízlésű apátsági templom XIII. száza-

hogy egy egész horda körülülhette.

Az istállóskői barlang fölött domborodik a Bükk legmagasabb kiemelkedése, a 959 méteres Istállóskő-erőse, csupa óriások társaságában. Mindenfelől 900 métert meghaladó csúcsok veszik körül, szép öreg bükkösökkel, tölgyesekkel fedett tetők. A legsűrűbb, legzártabb erdőt a bükk alkotja. A 20—30 méter magas, hengeres, fényes, síma szálfaik koronái úgy hajolnak egymáshoz, mint óarany színű boltívek. A nagy sudár fák szürkésfehér márványoszlopokként sorakoznak egymás mellett és csúcsba boruló mennyezetet alkotnak. A nemes vonalú bolthajtás átöltött ránczatán kéesszürke pásztákban hull be itt-ott a hervatag őszi napfény, akár ólomkeretbe foglalt festett ablaküvegen.

A bükki tetők hatalmas erdőségeiben évszázadokon át paradicsomi életet élt a gazdag állatvilág. Még med-

A távolban: Belpátfalva

di építészetünk nagyértékű emléke. A hajdani pogányoltárt azonban gyors ütemben bontja az ember. Hatalmas bányauzem fejt, robbantja a Békő omlós mészkőzetét, s hosszan ívelő drótkötélpályán fut be az értékes nyersanyag a belpátfalvi cementgyárba.

A Békő festői magasán, szent fák alatt, csillagoknak áldozó palócok maradványai ott élnek mindenütt a Bükk lábánál — Belpátfalván, Dédesen, Szilvászarádon, Bánfalván, Nagyvisnyón, Tardonán, Mályinkán. Falvaik a hegységbe mélyen benyúló völgyek aljára települtek, bővízü patakok partja mellé. A természettel szoros összefonódásban él ma is ez a hagyományörző nép, a Bükk erdőmunkásainak jelentős részét ők adják. Ha az októbervégi, érett erdőben felzúg valahol a motorfűrész, biztos, hogy Bán-völgyi palócok döntenek a bükköst. Lombkunyójuk előtt hamvadó pásztortűz, fehér füstje nyílegyenesen száll a halványkék ég felé a szellőtlen levegőben.

Antalfy Gyula

ŐSZ

A SZALAJKA-
VÖLGYBEN

Holt Dunaág a Makádi erdőben

CSEPEL- SZIGETI vándorlás

A szigetszentmiklósi Duna-parton, a Rév-sor végén gerendákból összerótt bájos horgásztanya áll. Azon a keskeny szegélyen, amely a partmenti út és a víz között húzódik. Az út felől sudár jegegyék, a víz felől füzek árnyékolják. Kiugró terasza már belelép a vízbe. Oldalához a partmenti nádas simul. Szemközt az erdős taksonyi part látszik.

Itt született a csepelszigeti vándorlás gondolata. Nyáresti szalonnasütésnél, midőn régi, 30–35 év előtti szigeti kirándulásaimra terelődött a szó. Vajon milyen ez a táj most? Nem vesztett-e a hosszú évek folyamán különleges szépségéből? Égetett a vágy újrajárni, újrálátni az egykori kirándulások színhelyeit. De nem úgy, hogy más-más alkalommal hol ide, hol oda menni. Hanem egy *egységes útvonalba foglalva*, egyszerre nézni meg mindent: újrálátni a *régismert helyeket*, de egyben ki is egészíteni új, még ismeretlen látnivalókkal. És ekkor felvetődött a kérdés: *lehet-e a Csepelszigetre többnapos túrát is tervezni? Tud-e turistaszempontból annyi érdekeset nyújtani?*

A választ a lebonyolított túra adta meg: *négy napig jártuk a szigetet, — és a négy nap kevésnek bizonyult ahhoz, hogy mindent megnézhessünk...*

A kis házikóban született meg a túra gondolata, és ez lett egyben a túra bázisa is. Innen indultunk reggelenként, és itt szálltunk meg éjszakára. A HÉV-vel mindig felutaztunk oda, ahol a túra előző nap abbamaradt. Először Ráckevére. Azután Szigetcsépre.

Harmadnap a gyalogút már elérte szigetszentmiklósi tanyánkat s negyednap reggel innen indultunk az utolsó szakaszra.

A terv az volt, hogy a déli végétől az északi csücskéig végigjárjuk hosszában az egész szigetet. Ezt végre is hajtottuk. Hol a Nagy-Duna, hol a Soroksári-Dunaág mentén haladtunk. Közben a szigetet három ízben kereszteltük: először Makád magasságában, majd Szigetszentmárton és Szigetújfalu, végül az ercsi rév és Szigetcsép között. Makádnál volt a legszelebb (9 km), Szigetújfalunál már csak a felényi.

A Csepelsziget 257 km² kiterjedésű. Alacsony fekvése miatt sokat szenvedett az árvizektől. Tíz község települt rajta. Közülük nyolcat érintettünk; egynek (Szigetbecse) a közelében mentünk el, csak nem tértünk le a faluba, a tizediket (Tököl) erősen balra hagytuk.

A túra tervezését és lebonyolítását nagymértékben megkönnyítette a *Kartográfiai Vállalat* 1958-ban kiadott *Duna térképe*, a Budapest—Dunaújváros szakaszról. — És igen hasznos útitárs *Szombathy Viktor* „Csepel sziget” c. *útikönyve* is. A „Pestmegyei tájak” sorozatból. Mi ezen az utunkon még nélkülöztük — csak később jelent meg — és sok idővesztéssel és fáradtsággal szedegettük össze azokat a földrajzi, történeti, műemlék és egyéb adatokat, amelyek az útikönyvben már gondosan összegyűjtve találhatók.

A „Csepel sziget” megjelenése is arra mutat, hogy az érdeklődés e szép terület iránt nagy mértékben megnőtt. De inkább a horgászok, evezősök, fürdőzők részéről. A *gyalogos turista* még ritka vendég erre felé. Pedig ez a szép és érdekes és emlékekben is gazdag táj méltán megérdemli, hogy beiktassuk túraterünkbe.

Augusztus végén terveztünk, szeptember végén útnak indultunk... Úvonalunk a következő volt: *Lórév—Makádi erdő—Makád—Állami kerteszet—Soroksári Dunaág—Ráckeve—Ganz horgásztelep—Szigetszentmárton—Szigetújfalu—Silling erdő—Ercsi rév—Szigetcsép—Tököli erdő—Alsó buckák—Szigetszentmiklós—Király-erdő—Csepel.*

A túra mindvégig színes volt, hangulatos és újszerű. Újszerű volt már maga az a földrajzi tudat is, hogy egy ilyen szigeten tehettük meg. Egy zárt földrajzi egység területén, amelynek azonban ennek ellenére igen változatos a természeti képe.

Két oldalt folyó, a Duna két ága. De mennyire más ez a két Dunaág! Nemcsak méretében, szélességében, de jellegében is. A *Nagy-Duna* szabadon hömpölygő, partjait zúgva ostromló hatalmas víztömeg, melynek mi sem állja útját. Az elzsilipelt *Soroksári-Dunaág* ezzel szemben a csend világa; szigetek tarkítják, nádasok szegélyezik partjait, vízmadarak ezreinek nyújtva otthont. Az ellentét a légmegkapóbb olyankor volt, amikor a sziget egyik oldaláról átvágtunk a másikra; ez túránk során többször is előfordult. Különösen bájos volt a kép, ha a túlpárti vízparton falu települt: mint például Ercsi képe a szigeti révről. De érdemes volt néhányszor magán a Dunán is átkelni, hogy a túloldalról gyönyörködjünk a sziget partjaiban; így a ráckevéi Árpád-hídon, vagy a dunaharaszti hídon, vagy másutt a réven.

Több helyütt a Duna nem elégedett meg szűkre szabott medrével, hanem visszahódított egy-egy részt a szigetből: Ebből is nem egy tájképi szépség adódott. És nehéz lenne megmondani, hogy melyik látvány volt szebb: az-e, amikor a Makádi erdőben, szinte őserdőszerű környezetben megpillantottuk a holt Dunaágot; vagy midőn Szigetcsép felett, a horgásztelep kényelmes teraszán üldögélve gyönyörködtünk a mélyen benyúló öböl nem mindennapi szépségében.

Horgásztanya Szigetszentmiklóson

Az erdők a partok mentén húzódnak. A sziget közepét s egyben túlnyomó részét a mezőgazdasági kultúra foglalta el: nemcsak szántóföldek, hanem — különösen a falvak közelebbi határában — kiterjedt szőlők és gyümölcsösök is.

Ilyen tájakon haladtunk négy napon keresztül: folyóparton, erdőben, köze-közbe rövidebb szakaszokon mezőgazdasági területen. És a falvakat is csaknem mind felkerestük. A sziget községei túlnyomóan a XIII. században létesültek, de részben korábban és később is. És a legtöbbjük helyén már megelőzően rézkori, bronzkori, vaskori települések voltak.

Műemléki tekintetben Ráckeve a leggazdagabb. Az itteni gótikus görögkeleti szerb templom egyedülálló az országban. Igen előkelő helyet foglal el a hazai műemlékek között a kastély is, a magyar levegővel átítatott világi barokk építészet egyik tipikus képviselője. De van itt a népi építészetnek is több védett alkotása. Igen érdekes ipartörténeti emléke: a hajómalom.

Múltak a napok, szaporodtak a kilométerek és gyűlt emlékezetünk tárházában a sem napokkal, sem kilométerekkel nem mérhető élmények sokasága. *Új vidékek, más szépségek*, — talán így lehetne a túrát legjobban jellemezni. Mások a falvak, mint a hegyvidékek, mások az erdők, mint a hegyi erdők, — más az egész tájnak a hangulata. *Más, — de nem kevésbé szép.*

A túra végül is beletorkollott a nagy ipari centrumba, *Csepelbe*. Itt már a főváros területén jártunk...

Ősz végén, egy novemberi vasárnapon kimentünk ismét a szigetszentmiklósi kis horgásztanyára. Már köd ülte meg a Dunát, s a nap báyadt sugarai alig melegítették a tájat; időnként csipős szél is jelezte a tél közeledtét. A víz elnéptelenedt. Gazdag madárvilága eltűnt. Útunk fázósan a teraszon, kabátunkba burkolózva. Beszélgettünk. Felélesztettük ismét túránk emlékét. És ekkor felmerült, elkerülhetetlenül felmerült a kérdés: *mikor volt hát szebb a Csepelsziget*: akkor, 3—4 évtizeddel ezelőtt, — vagy most? De nehéz rá válaszolni! Bizonyos, hogy akkor több volt az erdő. A szigetszentmiklósi Alsó buckaerdő még érintetlen volt; ma már beépült kis házakkal. A Csepel melletti — később Királyerdőnek elnevezett — Felső buckaerdő pedig csaknem nyomtalanul eltűnt. Ezzel nyilvánvalóan *szegényedett* a táj. De ugyanakkor *gazdagodott* is. Mert az elmúlt évtizedek alatt vált *közkedvelt horgász-területté*.

Bent a házban a vendégekönv őrzi a négy napos túra emlékét. A falán pedig egy térkép: hosszú, kígyózó vonal mutatja rajta a megtett utat. Milyen szép is lett volna ezen az úton természetjárókkal is találkozni...

Írta: Pápa Miklós dr.

Rajzolta: Miklós László dr.

Mikszáth apósának háza, mögötte az öreg gesztenyefa és a templom

Mikszáth emlékek nyomában

A Galga völgyén észak felé haladva hangulatos palóc falucskák sorakoznak. A falvakat összekötő sok kanyargós útról „görbe országnak” is nevezik ezt a tájat, a Cserhátot. Ez az erősen lepusztult, de nagy kiterjedésű hegység sok helyen csak dombságnak hat. A völgyekben mindenütt falvak, és körülöttük aombok gerincéig felkapaszkodó szántók. A tájból a csöndnek, nyugalomnak és békének olyan hangulata árad, amely a legzaklatottabb városi idegekre sem téveszti el hatását. A nagyobb magaslatokat tölgyerdők borítják, gazdag madárvilággal. Egy tavaszi ébredés valamelyik faluban élményszámban megy itt. Ezernyi madár dala helyettesíti a telefonérezést. Az ébredőt pedig kakaskorékolás, kutyaugatás, szekérsörgés, kéményekből bodoran szálló füst és mámorító földszag fogadja aombok felől. Minden megvan itt, ami képzeletünkben él egy idilli falusi hangulatról. Igaz, ma már az idilli hangulathoz tartozik a traktorok pöfögése és a kombájnok zakatolása is.

Ide járt pihenni Mikszáth Kálmán is. Ha elhagyjuk észak felé a szanda-vári vízváltató környékén a Galga völgyét és leereszkedünk a csitári hegyek alá, egy ilyen kedves palóc falucskába, Mohorára érkezünk. Az evangélikus templom mellett, egy földszintes kuria udvarán hatalmas, öreg gesztenyefa vonja magára a figyelmet. Az öreg gesztenyefához, a házhoz és a templomhoz érdekes Mikszáth-emlékek fűződnek.

A fiatal Mikszáth megyei esküdt korában gyakran járt ebbe a házba Balassagyarmatról. Mauks Mátyás főszolgabíróé. Mikszáth főnökéé volt a ház és benne két szép lánya, Ilona és Kornélia. A későbbi nagy író itt olvasta fel első irodalmi zsengeit. Itt szerették meg egymást Ilonával, de az apa hallani sem akart a kezdő

megyei tisztviselő házassági terveiről. A két szerelmes azonban megszökött az atyai házból, és Pesten egybekelt. Az apa kitagadta lányát, és így szegényen, hétévi nyomorgás után a házások elváltak. A romantikus történet azonban ezzel korántsem ért véget, mert a szeretet élő maradt bennük, és nem feledték egymást. Mikor Mikszáth beérkezett írónak, és helyzete anyagilag is rendeződött, újra jelentkezett a régi asszonyért, és most már apai beleegyezéssel vette el újból feleségül. Itt, Mohorán, az evangélikus templomban volt az esküvő. Amíg fel nem épült a horpácsi kastélya, az öreg gesztenyefa gyakran látta két kis fiával hancúrozni a nagy írót. A családi hagyomány szerint a fa alatt írta „A lohinai fű” című elbeszélést. A házat és a fát emléktábla jelöli és állami védelemben részesítik. A házban ma gyógyszerár működik.

Találunk a faluban még egy figyelemre méltó épületet, a volt Zichy-kastélyt, amely Nógrádnak talán legrészebb műemléke. Kiképzése minden esetre nagyon érdekes. Zsindelyes, hagymasisakos négy saroktornyát félhold ékesíti, és valamikor vizesárok is övezte. A több mint 200 éves épület törökös hatást mutató romantikus kiképzése sok színes népmonda kialakulására adott alkalmat. Az egyik saroktorny két szobájában fürdőkádyszerű kőmedence is van, ezért török basa volt háremének is tartják a helyi lakosok. Ma egyébként óvoda és lakás van benne.

Figyelemre méltó, hogy a falu népe mennyire magának érzi a műemlékeit. Különösen megható, hogyan ragaszkodnak a nagy író emlékéhez. Színhagyományok őrzik a kedves történeteket az író itt töltött napjairól.

Balogh Ferenc

A HALÁLZÓNÁBAN

Löw panaszkodott a lábán keletkezett fagyás miatt. Egyik ujján nyílt seb támadt, de nem volt hajlandó visszafordulni. A fájdalmak ellenére sem csüggedt, sőt mindig tréfált. 7100 méteren verték fel a sátrat. Itt pihentek az utolsó menetszakasz előtt. A kis sátorban öten zsúfolódtak össze. Felfújható matracuk, hálósájkuk sem volt. Csak kevés keksz és csokoládé. Bizony nem valami sok.

Másnap 21-én nem gondolhattak a rohamra. Vihar tombolt. 22-én éjjel azonban kiderült. A szél elmúlt, bár a hideg kínozta őket. 1 óra körül indultak útnak. Nem vittek semmit magukkal. Úgy gondolták, hogy egy napon belül visszaérnek a sátorba.

Négyen indultak útnak, de egyikük, Sturm kezdett elmaradni. Mikor megálltak pihenni, olyan fájdmakról panaszkodott, hogy visszaküldték a III-as táborba társaihoz.

Egyik métert a másik után tették meg. Minden lépés, légzőkészülék nélkül elviselhetetlen fáradsággal járt. Ez már „halálzóna”.

Nyolcórás mászás után elérték a Bazhin völgyet, mely a fő és a kis csúcshoz

zött terül el. Itt kezdődött a legveszélyesebb terep. Egy rossz, figyelmen kívül hagyott lépés és lezuhanás az ötezer méter mély jég-hasadékba. Összekötötték magukat egy harminc méteres kötéllel. Elöl ment Kinshofer, utána Löw és végül Mannhardt. Kinshofer kereste az utat, Mannhardt biztosított hátulról.

Egyszerre csak, szörnyű ijedtségükre Löw elcsúszott, és öt métert zuhant. Mannhardt belevágta csákányát a jégbe és sikerült megállítani a zuhanást. Löw ott függött a kötélen. Alatta ötezer méteres mélység. Egy szó sem hallatszott. Néma csönd. Csak az izmok és idegek dolgoztak megfeszítve.

Tizenhat órai küzdelem után egy hókupacra értek. Felettük már semmi sem volt, az egész világ a lábuk alatt feküdt. Kis kórakás állott egy-két méterrel oldalt, melyet csupán egy ember keze emelhetett, Hermann Buhlé.

Délután félhat volt. Löw lábai már érzéketlenek voltak, és társai is súlyos fájdmakról kezdtek panaszkodni. Húsz nap fáradsága egyszerre tört rájuk. Aludni, pihenni vágytak. Visszaindulni késő volt. Elhatározták, hogy itt töltik az éjszakát.

Kerestek egy jég-hasadékot, hol a szél nyugton hagyja őket. Sem sátruk, sem hálósájkuk nem volt. Összebújtak szorosan egy-

más mellé. A magasságmérő 8050 métert mutatott.

Az éjszaka percei ólomlábakon múltak. Löw fájdalmi egyre erősebben jelentkeztek. Felfelé menet Pervint szedett, de most hatása már elmúlt és a fájdalmak kínozták.

Reggel öt óraker elindultak. Hogy gyorsabban leérjenek, rövidíteni igyekeztek és átvágták a Bazhin völgyön. Gyorsan haladtak és amikor úgy érezték, hogy elmúlt minden veszély, a kötélbiztosítást is elhagyták. Kinshofer és Mannhardt gyorsan kúsztak lefelé. Löw számára azonban ez az iram túl nehéznek bizonyult. Egyre jobban lemaradt. Társai azonban ezt nem látták, mert a szél jeget, havat szórt arcukba. Szemeik bedagadtak, arcukon jégcsapok keletkeztek. Azt gondolták, hogy Löw — aki a csapat legjobb hegymászójának számított — mellettük halad. Egyszerre csak gyenge kiáltást hallottak.

SEGÍTSÉG!

Toni... Anderl... segítetek!

Kinshofer azonnal megállt és visszaindult. A látási viszonyok borzalmasak voltak.

Egyszerre csak... egy árnyat látott a havon csúszni... egy testet... Löw volt. Gyorsan siklott lefelé az oldalban. Karjai és lábai szétterpesztve, de a siklás nem lassult. Vagy tizenöt méterre jobbra Kinshofertől eltűnt a félhomályban. Mannhardt, aki valamivel távolabb volt, semmit sem látott a tragédiából.

Több mint öt órai küzdelem után megtalálták Löwöt egy szakadékban. Eszméletlen volt. Fején és hátán súlyos sérülést szenvedett. Szörnyű befejezése a szerencsésen elért hatalmas sikernek. Kézben levítették a IV-es tábor üres sátrába. Semmi meleg holmi, orvosság, sem étel. A tehetetlenségtől sírtak. Tizenhat órája nem ettek semmit. Megpróbálták tovább kézben vinni lefelé, de nem bírták. Mannhardt-nak már alig volt ereje. Nincs más hátra, mint segítségért indulni a III-as táborba.

Mannhardt indult útnak, Kinshofer ott maradt a

sátorban az eszméletlen Löw-vel. Egyetlen holmijuk a hátizsák volt. Beburkolta Löw lábait. A sátoron kívül a szél monoton dalt játszott, benn csak a beteg hörgése hallatszott. Félelmetes csönd. Egyszerre csak mint-ha hangok hallatszanának kívülről. **Tóóni... Tóóni...** Jön valaki? Létezik, hogy ember jön a csúcsról lefelé? Vagy a szél, az átkozott Mani játszik az idegekkel?

Ismét a titokzatos hang. Majd néma csönd. Kinshofer az örület határán volt. Belevágta ujjait húsába, erőszakkal tartotta vissza magát attól, hogy kirohadjon a sátorból. Egyszerre csak halotti csönd lett. A sátorban is némaság. Löw nem lélegzik, halott volt. A derék bajtárs, az örökvidám Sigmund.

Kinshofer nem bírta tovább. Este félkilencor elindult Mannhardt nyomain lefelé. Inkább a halál útközben, mint az ördögi hallucináció és szegény halott Löw-vel egy sátorban. Cso-da, hogy nem zuhant le ő is. Esett, csúszott, kúszott. Azután erejét veszítve belezuhan egy hókupacba és elaludt. Az emberek azt hitték fenn van a sátorban Löw-vel, pedig a III-as táborból alig 50 méterre eszméletlenül aludt.

Június 24-én reggel 9 óra körül beállított a sátorba. Arca jégpáncéllal volt fedve, kezei és lábai alig mozogtak, a legsúlyosabb fagyási sebeket szenvedte. Ötvenhat órája volt már fenn. Azóta semmi ételt, meleg italt, száraz ruhát nem vett magához.

Löw testének mentésére nem is gondolhattak. Tombolt a vihar felettük, akik pedig az utat ismerték, mindketten súlyos betegek voltak. Nem tehettek mást, elindultak lefelé. Még aznap elérték a II-es, másnap a főtábor, honnan repülőgép azonnal kórházba szállította őket.

Nem hangzott egy szó sem el. Hiába a nagyszerű győzelem, gondolataik a Nanga Parbaton jártak, ahol bajtársuk egyedül fekszik a Bazhin hasadék hófedte sátorában.

Kellemes az ősz a turistaházakban!

Turistaházak:

a Budai, Pilis, Börzsöny, Karancs, Mátra, Bükk, Zemplén és Bakony hegységekben, valamint a Balaton felvidékein és a Mecsek hegységben.

Érdeklődés:

a Turistaházakat Kezelő Vállalatnál

Budapest, VII., Lenin körút 55. T.: 224-230, 224-412

Vedd fel a hátizsákokat Barátom és induljunk! A viharkabátod is hozd magaddal, mert ilyenkor ősszel, könnyen esőre fordul az idő. Ma egy hosszabb túrára megyünk a Pilisbe. A Margithíd budai hídfőjétől a HÉV-vel Pomázig utazunk. A faluból a Mesélőhegy aljában vezető kék jelzésen jutunk ki. Az út mellett hatalmas nyárfa áll, gyönyörű óriás. Gyenge emelkedő után felérünk a Gyopár-forráshoz. Először emelkedve, majd szintben haladva a Tagytólakhoz jutunk. Ezt elhagyva a piros kereszt jelzéssel találkozunk, mely a Ságvári menedékháztól jön és itt tér le balra a holdvilágárokba. — Jártál már erre? Nem? Akkor menjünk le a völgybe és nézzük meg a vízesést, mely tavasszal habzó áradatként zuhog, nyáron csaknem kiszárad és télen olyan, mintha jégfüggőnyt terítettek volna a sziklára. Talán az Ázsiáról álmodozó ősmagyarok tanyáztak a sziklák alatt, ahol tűzimádó sámánok végezték áldozati szertartásukat.

Visszatérünk a kék jelzésre és a Lomhegy irányába megyünk tovább. A Bölcsőhegy aljában derékszögben balra kanyarodunk az útunk. A hegy oldalán eleinte felfelé haladunk, majd egy tölgyesben leereszkedünk a Lomhegyi nyeregbe, ahol útsomóponthoz érünk. Innen a piros jelzésű úton megyünk tovább Bükk pusztá felé. Az erdő lassan ritkulni kezd, s felváltja a rét. Kiértünk Bükki pusztára.

A Holdvilágárok bejárata
(Hajba Alajos felv.)

Pihenő után folytathatjuk túránkat. A Bükkös patakot keresztezve a kék jelzéssel találkozunk. A kéken megyünk tovább addig, míg az ékanyarodik az erdőbe. Itt letérünk a jelzésről és leereszkedünk vissza a Bükkös patakhoz, majd a Szókeforrás völgyében szekerűton haladunk időnként keresztezve a patakot, mert az út hol egyik, hol másik oldalán halad. A hosszú, komor hangulatú völgyből kiérve ligetes erdőbe jutunk. A dombrol leereszkedve szemünkbe

tűnnek Pilisszentkereszt házai. Lemegyünk a faluba s a kék jelzésen kiérve a házak közül a Szurdok-völgy bejratához jutunk.

Kevesen tudják, hogy ezen a vidéken alapították meg az egyetlen magyar eredetű szerzetes rendet. Hegy-ségeinkben ma is sok helyen láthatók az e korból származó kolostorok romjai.

A Szurdok-völgy csodálatos vidékét elhagyjuk és az erdőszélen haladó kék jelzésen megyünk jobbra, a kis akácokban rejtőz Szentkút irányába. Lassan közeledik utunk végcélja! Csobánka. Az Oszoly kiugró szikláit messziről látszanak, s alatta megbújik a falu, ahonnan autóbuszszal juthatunk vissza Pomázra.

November van, a szél ködöt kerget a fák között, a tél árnyéka már itt ólálkodik...

Bódis László

A halom-hegyi „Kosuth Lajos” kilátótorony

Veszprém megyében ebben az évben 4 kilátótornyot épített a megyei Idegenforgalmi Hivatal. Elkészült a Bakony legmagasabb pontján a Kőrishegyen felépített kilátó, amelynek avatásáról már hírt adtunk. Bakonyjákó fölött a Jáki hegyen ugyancsak megépült, és most a Balatonfelvidék egyik legszebb kilátást nyújtó hegyen a 399 m magas Halomhegyen is elkészült a vasbeton alapokra keményfából megépített kilátótorny.

A balatoni műútról, a dörgicsei medence nyílásánál már feltűnik a Halomhegy kúpja. A piros útjelzés vezet oda Dörgicse-Akali

Elkészült a halomhegyi kilátó

AHONNAN A LEGCSODÁLATOSABB TÁJBAN GYÖNYÖRKÖDHETÜNK

vasútállomásról. Az odavezető út is igen érdekes, mert utközben megismerhetjük a korábban balatonj Abesz-sziniának nevezett kopár dolomitos területen létesített új ültetvényeket. A három Dörgicse községben, amelyek ma egyesítve Dörgicse nevet viselik, először az egykori Alsódörgicse gyönyörű templomromja vonja magára figyelmünket. Az országút közelében, a Gernye hegy oldalán a XIII. századból származó román ízlésű templomrom megvédve néz szembe az idők múlásával. Felsődörgicse régi templomromja ugyancsak feltárva és restaurálva várja a látogatókat. Közéleben kezdődik a híres Kűvölgy, a Balatonfelvidék egyik legszebb sziklás völgye. Abból kilépve a Kisdörgicse előtt elterülő réten a középkori

község ugyancsak szépen rendbehozott, bazaltból épített, egyhajós kis román ízlésű templomromjánál is láthatjuk a magyar műemlékvédelem gondoskodását. Onnan már gyengén emelkedő úton, szőlők majd tölgyerdőben haladunk fel, lassú emelkedővel a Halomhegyre.

A magassági pont felett emelkedik 8 betonlábra építve a széles erkéllyel ellátott kilátótorny. Fenn az erkélyen 20 ember is elfér. Meglep bennünket az a tágas és gyönyörű körkép, amely az erkélyről élvezhető. Észak felé a déli Bakony vonulatai látszanak, középpontjában a 601 m magas Kabhegyvel, felette a még 200 m magasra felnyúló televíziós antennával. A Somló bazaltsapkája is ide látszik, a medence köze-

pén pedig Nagyvázsöny házai fehérlenek. Messzelátón a Kinizsi vár tornya is jól kivehető. Dél felé előttünk a Balaton csillog, keletnek a tihanyi félsziget, a szántódi rév, azután a szepezdi hegyek, felettük Fonyód kétszcűsű hegyével, majd nyugatra a Hegyestű csúcsa, az Őrsi hegy, Badacsony, a piramis alakú Tóti és Gulács hegyek, Szigliget váromja, a keszthelyi hegység hatalmas tömege, Csobánc, majd Balatoncsicsó felett a monostorapáti Boncosztető, még tovább az Agártető kettős kúpja látszik.

Gyönyörű a kép, megéri a fáradságot, ha gyalog is kell menni a vasútállomástól a hegytetőig, ami összesen másfél óras, kényelmes séta.

A Halomhegyet még kevesen ismerik, de a kirándulók és turisták százai fogják felkeresni, ha átmege a köztudatba a Halomhegyről élvezhető gyönyörű panoráma híre.

Zákonyi Ferenc

Kilátás a Halom-hegyről (Csiki László felvétele.)

Sasnitz—Trelleborg között
közlekedő hajó
(A szerző felv.)

Warnemünde — Halászhajók kikötője

Rostock —
Öreg torony

PILLANAT-
FELVÉTELEK

az Ostsee-i útunkról

A TENGERI KUTYÁK SZIGETE · A NUDISTÁK STRANDJA · HALÁSZHAJÓ-AUTOMATA

Erőről az útról, gondolom, hogy már többen készítették útleírását. Nyilván jobbat, mint amilyen erőmből kiteine és ugyanazt leírni egyébként sem lenne helyes. Ezért inkább csak pillanatfelvételeket adok.

Első állomásunk Stralsund. Hangulatos tengerparti város. Több tava van, amelynek partján esténként a szelíd vadkacsákat (ezek lábunkig merészkedtek), vizityúkokat, sirályokat és a szemtelen hattyúkat (kezünkől lopják ki az eledelt) a járókelők rendszeresen etetik. Mi is beálltunk soraikba és ez volt az esti szórakozásunk. Augusztus végén még 1/21 órakor is olyan világos volt, hogy újságot olvastunk.

A tenger vize maximum 18 C fok, amikor ott voltunk a 17,5 fokot nem haladta meg. Ez viszont nem akadályozta meg az egyik német mamát abban, hogy másfél éves póre kislányát a tengerben megfürdesse. A gyermek igen jól érezte magát, még pancsolt is. Állítólag ez nem egyedülálló eset.

Láttunk itt olyan halászhajót készíteni, amely a hal rajzásakor a vízzel együtt a halat is felszivattyúzza, átszűri. A víz visszakerül a tengerbe, a halak pedig a szűrőből a hajóba peregnek. A halkombinát gépe pedig automatikusan pikkelyez, lefejez, felbont, tisztít, sőt konzervál. A halat csak meg kell enni.

Stubbenkammer. Krétahegyek, melyre ha ráülsz, a hegy ír a nadrágodra.

Sasnitz. Sokan megénekeltek már. A hajó farral beáll a kikötőbe, hátul elnyeli a vasúti szerelvényt és csak Svédországban, Trelleborgban adja vissza.

Hiddensee. Keskeny, 17 km hosszú sziget. Védett terület, kiveszőben levő állatokkal (tengeri kutya stb.) és növényekkel. Itt vonat és autó nem közlekedik. A klostéri múzeum kalauza (vén tengeri medve) egy fából faragott népi szobor-emberpárra mutatva közölte: „De Fischer, un sin Fru.” A felírás is így tüntette fel. Magyarul (azaz németül): Der Fischer und seine Frau (a halász és a felesége). Itt így beszélnek a németet.

Itt található Gerhardt Hauptmann lakóháza és sírja is. Az író hálószobáját a feleségétől, hogy nyugodtan tudjon dolgozni, négyszögletes ablak választja el. Az ágy mellett a falon jegyzeteket találunk. Könyveit pultról, állva olvasta. Állítólag így pihentetőbb. Sírkövét kívánságára az a szikla adta, amelyen a tengerparton leginkább szeretett írni.

Graal—Müritz. Tengeri fürdőhely, több km-es strand, nagy őspark, nudisták, láp. Rálépni veszélyes. Állítólag az előforduló ún. „kutak” minden évben több áldozatot követelnek. Ennek ellenére a velünk együtt járó botanikus társunk a lápon hintázott. Az olyan volt, mint a legrugalmasabb epeda.

Itt tűnt fel nekem még a cilindres motorkerékpáros keményseprő és a Jugendherbergben azok a plédok, amelyek a rend kedvéért feltüntetik a pléd végét: Fussende (lábvég).

Különbön a koszt elsőrendű volt, szinte elfogyaszthatatlanul sok. Az időjárás a mienkhez képest itt eltolódott. Aug. 21-én fáról szedtük a meggyet és bokorról a ribizlit.

Rostock. NDK főkikötője. Nagy hajók és még nagyobb hajók. Pezsgő kereskedelmi élet, Európa legnagyobb fedett uszodája: a Neptun. Sajnos a második világháború alatt történelmi épületeinek legnagyobb része elpusztult, amelyeket nagyrészt a német dolgozók eredeti stílusban ismét felépítettek.

Szomszédságában van **Warnemünde.** Fürdőhely, amelynek nemcsak nagyvilági strandjele éleven, de itt találhatjuk a csatornán a halászhajók kikötőjét. A csatornánál pompás kép fogad. A különféle színű hajók tarka sokasága feledhetetlen képet ad. A kikötőben a halászhajó legénysége a hajón válogatja ládába fajta és nagyság szerint a halakat. A silányabbakat visszadobják a tengerbe, azaz dobnák, ha a sirályok résen nem lennének. Ezek a levegőben, ádáz harcban ragadják el egymás elől a pompás zsákmányt. A csatorna partját az északi városokat jellemző típusú házak szegélyezik. A táj dán környezetre emlékeztet.

Ez lenne talán minden, ami itt felvillan? Korántsem, mert az NDK látnivalóban olyan gazdag, hogy azok bemutatásához több könyv sem lenne elegendő.

dr. Fazekas Gábor

Aki a holnapra is gondol, életbiztosítást köt.

Az életbiztosítással családját védi, öreg korát szépíti meg.

Aki életbiztosítást köt — okosan cselekszik.

A DUNÁNTÚLI KÉK-TÚRA VISZONTAGSÁGAI

Szeptemberben dunántúli Kék-túrára vettünk részt Sümegtől a csököi vasútállomásig. A túra szépségét rendkívül lerontja a poros országutak és szőlőtőkék között vezető jelzés, amely a legkritikusabb pillanatban, illetve helyen eltűnik.

De van ennél nagyobb baj is, a szálláslehetőség! No, a sümegi várban még sokára lesz szállás és meleg leves a turista részére.

A szentgyörgyhegyi menedékházban a gondnoknő a sötét éjszakában kikergetné a szegény kéktúrázót, ha az hagyná magát. Az egész ház üres és ennek ellenére beutalót kér. Végre — az üres ház ellenére — berak bennünket társammal együtt két idegen fiúval együtt egy szobába. Vízhányra való hivatkozással egy csepp teát sem kaphattunk. Mikor felhívtuk a figyelmét arra, hogy a ház alatt levő forrásnál van víz, arra hivatkozik, hogy a tisztiorvos megtiltotta a víz használatát, mert az fertőzött. Úgy látszik azonban csak neki, mert az egész hegy onnan hordja a vizet.

A rodostói menedékház sem különbség, ott sem kaphatunk egy tányér levest — szintén tisztiorvosi tilalomra hivatkozva —, de a tűzhelyen jószagú étel rotyog a lábasban — a beutaltaknak. Azoknak lehet és nekünk nem? — kérdezem. A felelet az volt, hogy azt az orvos megengedte. Ki érti?

A koronát a bakonybéli menedékház gondnoka tette fel. Órákon át veri bennünket az eső, a levegő lehűlt, estefelé érkezünk oda, összefagyva és ázva. A ház üres, szállás csak akad, de sem meleg levest, sem teát nem ad. Ugyanakkor láttam, hogy a tűzhelyen ég a tűz. Menjünk a vendéglőbe; ha enni akarunk — mondotta.

Ezekon a dolgokon segíteni kellene, mert a túra örömeit elrontják.

Ugyanakkor az erdészeknél és vadászházakban, de az egyszerű emberekkel is igen szívélyesen vendégül láttak bennünket.

Pálfalvi Istvánné
Cseh István

A természetbarát mozgalom nagyarányú fejlődése várható

A természetbarát szövetségek és a testnevelési sport tanácsok vezetői közös értekezletre jöttek össze, hogy megvitassák a Párt és a Kormány által meghatározott feladatokat a sport területén.

A természetbarát mozgalom a határozat értelmében szervezeties szinten átalakul. Az MTST Elnökségének erre vonatkozó határozatát lapunk más helyén részletesen ismertetjük.

Miklós János elvtárs, az MTSZ elnöke bevezetője után Terényi Imre elvtárs, az MTST elnökhelyettese ismertette a természetbarát szervekre háruló felelősséget és feladatokat és vázolta a mozgalom igen kedvező perspektíváit. Hangsúlyozta, hogy az MTST vezetői a legmesszebbmenő támogatást fogják nyújtani a természetbarátoknak. Biztosítják az anyagi juttatásokat legalább olyan mértékben, mint azt eddig is élvez-

ték, s amennyiben erre lehetőség nyílik, azt még fokozzák is. A természetjárás semmi esetre sem szenvedhet hátrányt — mondotta — más sportágakkal szemben, és a tömegsport kialakításában igen előkelő és fontos szerep vár a természetbarátokra.

Terényi elvtárs elismerte a szakszervezeti egyesületek eddig végzett eredményes munkáját és hangsúlyozta, hogy az aktívák nélkülözhetetlen munkájára a jövőben is számíthatnak.

Számtalan felszólaló kifejezte egyetértését és bizalmát az új szervezeti formával szemben és ígéretet tett, hogy a szervezett természetbarát fegyverzettségével, odaadásával és a természet iránti szeretetükkel segítik a mozgalom minél nagyobb arányú kibontakozását.

Lapzártá miatt az értekezlet részleteire még visszatérünk.

Balatonfüredi ősz

Szép Anna-bálok, csilagos éjszakák boldog Füredjét ismeri a világ.
Forrása éltet: tudta Jókai,
s hirdeti a Tagore-fa lombja.

Környei Elek

A füredi parkban többévszázados szilfa, sokfajta hársfa, a Kinából származott zörgőfa díszlik. A fák mögötti virágoskert bomló szirmaival, festői színeivel, buja gazdagságával trópusi vidékekre emlékeztet, és a késő őszben is a nyár emlékeit idézi. Bordó harangvirág, méregzöld kaktusz, havasi gyopár, apró kövi rózsa, széles levelű páfrány, a szivárvány minden színárnyalatát képviselő több mint háromszáz növény és virágfajta él és virul itt.

Hullatják levelüket a partmenti fák. Kopaszodnak, mint az öregedő emberek. Halkan zizzennek a levelek, s egy részük rövid légi utazás után a Balatonba sodródik. A nemrég zöld ruhában pompázó levelkék csodálkozva nézik a víz tükrében sárguló köntösüket. Minden kis levél egy-egy pöttömnyi bárka, s néha még utasokat is szállít. Egy rozsdabarna hárslevél útnak indul, s egy vízipókkal a fedélzetén eltűnik Tihany irányában.

Patinás levegőt lehel Füreden minden talpalatnyi hely. Az évszázados

fák alatt Széchenyi István szobra arra emlékeztet, hogy innen indította útjára 1846-ban az első balatoni gőzhajót. A parti sétányon alacsony kőoszlop hívja magára a figyelmet. Elfogódottan olvassuk a márványba vésett betűket; ezen a helyen szálltak partra 1849. augusztus 9-én Noszlopi Gáspár szabadsapatai, hogy a haza védelmére egyesüljenek Veszprém megye népével. Az Ipoly udvar előtt Kisfaludy Sándor bronzszobra áll, emlékéül annak, hogy Kisfaludy kezdeményezésére, a fővárost hat évvel megelőzve, itt nyílt meg az első magyar színház.

Bokrok és cserjék között magános fa díszlik. Tővénel márványtábla hirdeti, hogy Rabindranath Tagore, a nagy hindu költő ültette gyógyulása emlékére. A sudár fa lassan terébélyes törzssé szélesedik. Bólingató ágait talán éppen a messzi Indiából érkező szél ölelgeti körül...

Molnár Gyula

Szálláshelyek — Turistaházak

— Hol szállhatunk meg túránk alkalmával —

Hazánk tájain tíz és tízezer szervezett és nem szervezett természetbarát járja a hegyeket, völgyeket, falukat és városokat. A túrák útjainál nagyban befolyásolja a szálláshelyek, illetve férőhelyek hiánya, illetve azok nem ismerése. Lapunk helyt ad olvasóink kérésének és elősegítjük a túrázást azáltal, hogy összeállítottuk a szállodák, idegenforgalmi szállások, turistaházak, kulesosházak, campingek és fizetővendég szolgálatú közlések jegyzékét. Reméljük ennek segítségével természetbarátaink sok jogos panaszának vesszük elejét.

Szálláshelyek foglalása: Szállodáknál nem tüntetjük fel, mert megegyezik a szállodák címével, idegenforgalmi szállásoknál, a megjelölt idegenforgalmi hivatalnál. Turistaházak esetében az osztályok részére a tárgy hót megelőző hónap 5-ig, a nem tagok részére a tárgy hót megelőző hó 8-tól igényelhető szálláshely a Turistaházakat Kezelő Vállalatnál, (Bp. Lenin krt.) Kulesosházakat a megjelölt természetbarát egyesület, vagy osztály megadott címén, míg a campingekben bérelhető sátor fekhelyeket az üzemeltető idegenforgalmi hivatal, vagy a gondnok címén lehet rendelni. Fizetővendég szolgálat szálláshelyeit az illetékes idegenforgalmi hivatalnál, vagy a helyi megbízottnál lehet. Minden esetben helyes, ha jó előre foglalunk szállást, nehogy a helyhiány akadályozza a programot.

Szállásdíjak: egy főre, melyhez az üdülőhelyeken hozzá kell számítani a naponta esedékes 2.— Ft üdülőhelyi díjat is.

Szállodában:

A kat. 30—50.— Ft (1—2 ágyas)

B kat. 18—58.— Ft (1—2 ágyas)

Idegenforgalmi szálláson: társas szobában 8—12.— Ft

Turistaházakban:

B/I. kat. 20—32.— Ft tagoknak: 8—12.— Ft (1—4 ágyas)

B/II. kat. 18—27.— Ft tagoknak: 8—12.— Ft (1—4 ágyas)

C kat. 14—22.— Ft tagoknak: 7—11.— Ft (1—4 ágyas)

Ötágyastól felfelé 12.— Ft tagoknak: 3.— Ft

Kulesosházakban: társas szobában 2—12.— Ft

Campingekben bérelt sátorban: 13—16.— Ft
épületben társas szobában: 12—20.— Ft

Fizetővendég szolgálata: (magánlakásokban biztosított szobában)

I. oszt. 9—30.— Ft (1—4 ágyas)

II. oszt. 8—23.— Ft (1—4 ágyas)

A fenti táblázat csak tájékoztató jellegű.

Bükk hegység:

Szálláshely megnevezése és címe:	Kat:	Ágy:	Helyfoglalás:
Almár: Turistaház	C	40	Turistaházak
Bánkút: Turistaház	B/II.	80	Turistaházak
Bogács: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Bükk-szentkereszt: Béke turistaház	B/II.	44	Turistaházak
Sport turistaház	C	32	Turistaházak
Hollóstetői turistaház	B/II.	44	Turistaházak
Camping	I.	—	Id. forg. Miskole
Bükk-szék: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Eger: Park szálló Klapka-u. 4.	A	83	uo.
Idegenforgalmi szállás	—	172	Id. forg. Eger
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Várkúti turistaház	C	70	Turistaházak
Sikfőkúti turistaház	B/I.	44	Turistaházak
Kácsi-füred: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Kazincbarcika: Bükk szálló Újváros „S” ép.	C	25	uo.
Lillafüred: Fehérkőlapal turistaház	C	18	Turistaházak
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Mezőkövesd: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Miskole: Anna szálló Miskole-Tapolea	B	40	uo.
Arany Csillag szálló Széchenyi u. 24	B	73	uo.
Avas szálló Széchenyi út 1.	A	—	uo.
Pannónia szálló Kossuth u. 2.	A	74	uo.
Idegenforgalmi szállás Szabó Lajos u. 7.	—	75	Id. Forg. Miskole
Idegenforgalmi szállás Tapolea Bach u. 2.	—	47	Id. Forg. Miskole
Idegenforgalmi szállás Tapolea Bach u. 4.	—	22	Id. Forg. Miskole
Idegenforgalmi szállás Tapolea Bach u. 6.	—	34	Id. Forg. Miskole
Idegenforgalmi szállás Tapolea Bach u. 8.	—	30	Id. Forg. Miskole
Idegenforgalmi szállás Tapolea Bach u. 10.	—	32	Id. Forg. Miskole
Idegenforgalmi szállás Tapolea Thaly K. u. 1.	—	40	Id. Forg. Miskole
Idegenforgalmi szállás Tapolea Zója u. 18.	—	32	Id. Forg. Miskole
Fizetővendég szolgálat Miskoleon és Tapoleán	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Monosbéli: Telek turistaház	C	24	Turistaházak
Ómassa: Szentlelék Herman Ottó turistaház	C	78	Turistaházak
Répáshuta: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Sajószentpéter: Sajógyöngye szálló Petőfi u. 2.	C	—	uo.
Szilvásvár: Ózdi Vasas Sportszálló Park u. 2.	—	75	Sportiroda Ózd
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.

Zempléni hegység:

Szálláshely megnevezése és címe:	Kat:	Ágy:	Helyfoglalás:
Füzér: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg. Hiv.
Füzéradány: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg. Hiv.
Kéked: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg. Hiv.
Mogyoróská: Idegenforgalmi szállás Fő u. 27.	—	40	Id. forg. Hiv. Saújhely.
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg. Hiv.
Sárospatak: Rákóczi turistaház	B/I.	50	Turistaházak Bp.
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg. Hiv.
Sátoraljaújhegy: Földműves Szöv. szálló	C	—	Árpád u. 7.
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg. Hiv.
Szerencs: Béke szálló. Rákóczi u. 88.	C	23	uo.
Telkibánya: Ezüstfenyő turistaház	B/II.	100	Turistaházak Bp.
Tokaj: Idegenforgalmi szállás Bajcsy Zs. u. 5.	—	60	Id. forg. Hiv. Saújhely
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg. Hiv.
Újhuta: MTH 6. sz. üdülő	—	100	Munkaügyi Lm. Bpest.

Kérjük olvasóinkat, hogy az esetleges változásokat és újabb szálláshelyeket velünk közöljék szíveskedjenek. A szálláshelyek felsorolását folytatjuk.

Bokody József

FELAVATTÁK

A NAGY-EGEDI KILÁTÓT

A Heves megyei Idegenforgalmi Hivatal kezdeményezésére és a megyei tanács százezer forintos hozzájárulásával egy 6,5×6,5 méterzetméteres alapterületű és 23 méter magas kilátótornyot épült az 537 méter magas Nagy-Egeden. A vasszerkezetű kilátó felszerelésének munkálatait már befejezték.

A turisták és néhányan a közönség köréből — az építés megkezdése előtt — azt javasolták, hogy a kilátót ne az Egeden, hanem a Várhegyen állítsák fel. Az illetékesek — helyesen — mégis a Nagy-Eged mellett döntöttek. Így a kilátóval meghosszabbított Nagy-Eged 560 méterével az Alföld és a Felvidék érintkező területének — a Bükk-hegység kezdő nyúlványának — legmagasabb pontja lesz, ahonnan 320 fokos körképet szemlélhetünk.

Maga a kilátó három traktusos: 15 és 20 méter magasságban 2,70×2,70 centiméter alapterületű teraszon a legmagasabb pontján pedig 1,20×1,20 centiméter védett „erkély” biztosítja a kilátást. A vasszerkezet súlya 170 mázsa.

Mezőkövesd, a keresztes; 1596-os egri várostrom idejéből ismert csatamező jól látható a kilátóról. Derült időben a Tiszát és az árterületet is tisztán láthatjuk. De jól láthatók az úgynevezett kövek: a Bélkő, a Tarkó, Peskő és a Hollós-vidéke, a Mátra és a mátrai utak és az alföldi falvak is. Csodálatos, szép innen a naplemente, amint óriási korongjával lehúzódik a Galya mögött és a Karancson.

Nagyon szép maga az esti kivilágított város, Eger látképe is.

A kilátó-avatást október 14-én a természetjárók „lombhullás” ünnepélyén tartották.

O. M.

Megalakult

a Szabolcs-Szatmár megyei
Természetbarát Szövetség

Szeptember 10-én nagyjelentőségű esemény zajlott le a szabolcsi természetjárók életében: A mintegy 700 szervezett természetjáró képviselőtében a küldöttek megalakították a Szabolcs-Szatmár megyei Természetbarát Szövetséget.

Az alakuló ülésen megjelent Thuróczy Lajos, az MTSZ képviselőtében, Tóth Béla és Haranghy György a Hajdú-Bihari Természetbarát Szövetség képviselőtében, Török Sándor a Megyei TST elnökhelyettese, és a szabolcsi szakosztályok képviselői, akik örömmel adtak kifejezést a megyei TSZ megalakulása alkalmából. A 9 tagú ideiglenes elnökség: Csengeri András, Földes József, Fráter Iván, Hronkó József, dr. Huba Endre, Jakabfi Jenőné, Jók Károly, Marik Sándor, Mátrai János, valamennyien régi szervezett természetbarátok.

KÖZEL 500 RÉSZTVEVŐ AZ ELSŐ TERMÉSZETBARÁT SPORTAKADÉMIÁN

Szeptember 21-én tartotta első előadását a B. T. Sz. sportakadémiája. Jóval több, mint 300 hallgató előtt Miklós János elvtárs az M. T. Sz. elnöke ismertette „A természetjárás útját”.

Már akkor érezhető volt a hallgatók élénk érdeklődése, amikor az akadémiát megnyitó Szőnyi László a B. T. Sz. alelnöke megállapította, hogy — úgylátszik — tanulni vágyó emberek vagyunk mi természetbarátok. Később a tetszés — és a tetszésnyilvánítások — csak fokozódtak, amikor az előadó ismertette mozgalmunk előzményeit, kezdetét, harcait és diadalát. Elmondotta, hogyan igyekeztek megfojtani a mozgalmat a két világháború közötti 25 esztendőben, s hogy ennek ellenére nemcsak erősíteni tudták soraikat a munkás turisztaság szervezetei, hanem a két nagy munkásegylet erőfeszítéséből egy-egy turistaház építésére is tellett, a nagyszénásira és a kevélynyergire. 1928 óta a T. T. E. egyetlen fillér állami támogatást sem kapott, hét év múlva mégis már 5 menedékháza volt az egyesületnek.

Az előadás a hatalmassá növekedett mozgalmunk biztató jövőjével foglalkozott.

A kérdésekre Miklós elvtárs kifejtette, hogy a jövőre életbe lépő sportátszervezés következtében a természetbarát osztályok nem kerülhetnek hátrányos anyagi helyzetbe. A menedékházakra vonatkozólag megállapította, hogy a nagy forgalomhoz képest valóban kicsi a kapacitás, de remélhetően kedvezően alakul a helyzet a jövőben.

Ilyen előzmények után várható volt, hogy a hallgatóság száma növekedni fog. A második előadás hallgatóinak száma október 5-én már megközelítette az 500-at. Az előadó, dr. Pápa Miklós „Kéktúra-, Vártúra- Műemléknézés” címen tartott előadást, szellemes kéreibe foglalva mondanivalóját azzal, hogy gondolatban végigvezette hallgatóit a kéktúra útvonalán. Azt fejtegette, hogy a tájnak nemcsak teste van, ha-

nem lelke is és akj rendelkezik bizonyos építészeti, természet-tudományos vagy néprajzi ismeretekkel, hasonlíthatatlanul gazdagabban tér haza.

Valósággal záporoztak a kérdések előadása után. A többi között a turista kiadványok bővítését sürgették. Legérdekebb talán az a javaslatos kérdés volt: Nincs-e a szomszédos szocialista országoknak országos kék jelzése, ami kéktúrákhoz hasonló mozgalom, s ha van, nem lehetne-e ezeket a határoknál úgy egybekapcsolni, hogy a hazai kéktúra befejezése után a teljesítmény-jelvények tulajdonosai tovább folytassák barangolásaikat a szomszédos országok területén is. A válaszból kitűnt, hogy egyedül Csehszlovákiában áll befejezés előtt egy országos piros jelzés. De nagyon valószínű, hogy az ötlet szíves fogadtatásra talál a baráti országok testvérmozgalmainál.

Az előadások után két-két kisfilmet vetítettek a hallgatóságának. Nagy sikert aratott Szegvári Gusztáv tudományos alaposággal készült túrafilm sorozata és a Pedagógus Szakszervezet amatőr filmeseinek színes dokumentumfilmje a Balatoni Kupa versenyekről.

A további előadások: Október 19-én dr. Dénes György előadásával folytatódott a sportakadémia. Címe: Versenyzés, túrázás, tájékozódás volt. Erre még visszatérünk. November 2-án egy természetbarát orvos tart előadást mozgalmunk sportegészségügyéről és november 16-án valószínűleg a norvég tájékozódási Európa-bajnokságon résztvevő sporttársunk tart élmenybeszámolót.

Az olyan közérdekű kérdésekre, amelyekhez alaposabb információkat kellett beszerezni, az előadók a Turista hasábjain ígérték válaszukat.

Az első természetbarát sportakadémia hangulata, zsúfolt termei arra figyelmeztetnek, hogy igen erős igény él mozgalmunk többségében a tanulás iránt. Vagyis: ideje megkezdni a mozgalom keretein belül az eddigi oktatási formákon kívül a rendszeres és módszeres továbbképzést.

Miklós János, az MTSZ elnöke előadását tartja a Sportakadémián

ÚJ FORRÁS

a Szinva völgyében

A Szinva forrás, a Bükk hegység egyik legismertebb, de a legelhanyagoltabb forrása volt mindaddig, amíg a Vasas Természetbarát Egyesület diósgyőri osztálya azt újjá nem építette.

Tervét Klie Zoltán építésmérnök társadalmi munkában készítette. A Bükk hegység a folyó évben — a Meteor forrás, s a Béke forrás után — a harmadik forrással gazdagodott, melyet szeptember 16-án ünnepélyesen avattak fel.

Az ünnepélyen megjelent a Magyar Természetbarát Szövetség képviselőjében Thúróczy Lajos, a Megyei Szövetség képviselőjében Peske István, a SZOT Természetbarát irodája képviselőjében Vinczenti László, jelen volt a Vasas Szakszervezet, a Vasas TE., budapesti központjának képviselője, Miskolc vb. tanácsának képviselője, a miskolci, diósgyőri, ózdi, egri és királdi osztályok tagjai, mintegy háromszázan.

Az ünnepélyen a Diósgyőri Vasgyár zenekara térzenét adott, majd Vinczenti László megnyitója után Lendeczky László, a forrás egyik építője elmondotta az építés történetét.

A Magyar Természetbarát Szövetség képviselőjében Thúróczy Lajos köszöntötte a Szinva forrás építőit és a jelenlevő természetbarátokat. Hirdesse sokáig e létesítmény a természetbarátok békés együttműködésének eredményét e helyen is — mondotta.

Ezután a jelenlevő természetbarát osztályok vezetői köszöntötték a Szinva forrás építőit.

A forrásavatási ünnepélyen került kiosztásra a diósgyőri osztály tagjainak a Kék-túra jelvény.

Szabady József

Az avatási ünnepén, Thúróczy Lajos a Szövetség üdvözlését tolmácsolja

ORSZÁGJÁRÓ TÚRÁK

IV.

Honnan nyerte Veszprém a nevét? (1. ábra) Miből „ered” ez a szó? Ez képezte a vita tárgyát, az egyik veszprémi leánygimnázium tanulójánál. Alig, hogy ezt a kérdést megoldották, nyomban arról esett szó, hogy ki volt a város védője, amikor Szinán pasa azt 50 ezer emberrel megtámadta? (2. ábra).

A veszprémi nevezetességek megfejtése után bővült az érdeklődés köre és a kislányok, hogy megismerjék szűkebb hazájukat, a romantikus Bakonyt, a kitűnő tanuló Gács Anna vezetésével turista csapatot szerveztek. Úgy döntöttek, hogy egy-egy kislány vezetésével önálló csapatokat

alakítanak, akiknek majd be kell számolni felfedező útjukról.

Azt is elhatározták, hogy minden csoport felkutat egy-két olyan titkos nevezetességet, amit a többieknek ki kell találniuk. Így került sor az első túrára, majd a másodikra és a kislányok csakhamar megszerették a túrázást és megismerték azt a vidéket, ahol élnek.

És csakhamar a beszámolóknak is eljött az ideje, ahol a csoportok vezetői az élmények mellett, néhány „rejtélyes” kérdéssel tették még izgalmasabbá a túrák emlékeit.

Elsőnek Gács Annát illette a szó, aki társnőitől a következőket kérdezte: az egyik könyvből olvastam, valami Cheuz nevű helységről, mi most a neve? (3. ábra). És hogyan hívják a Séd sziklás völgyét? (4. ábra).

Második „hozzászólóként” Kovács Évi jelentkezett. A hallgatóság feszülten figyelte a kislány előadását, amely ugyancsak két kérdéssel végződött. Ki és mikor építette Csesznek várát? (5. ábra). Hány kilométerre van légvonalban a Kőrishegy legmagasabb pontja Budapestiől? (6. ábra).

Alig ült el a moraj, máris új előadó emelkedett szólásra: Békési Róza a II./b-ből. Talán az volt a célja, hogy társnőin is túltegyen, mert beszámolóját rögtön kérdéssel kezdte: Mikor verték ki magyar csapatok a törököket a Hegyesdi várból? (7. ábra). Hogyan hívják magyarul az allium carinatum nevű növényt (8. ábra).

Ezen a délutánon Kiss Magdi következett. Nem készült fel gyengébben ő sem, mint a többiek. Íme a bizonyíték: Melyik várost hívják a Dunán-

túl Athénjének? (9. ábra). Hol akasztották fel Sobri bandájának néhány tagját? (10. ábra).

A sok kérdés érthetően elgondolkoztatta a kislányokat és reméljük kedves olvasóinkat is. A helyes megfejtéseket november 15-ig várjuk a Turista szerkesztőségébe (Bp. V. Rósenberg hp. u. 1.), hogy ezzel is segítsünk azokra a kérdésekre választ adni, amelyeket a veszprémi kislányok nem tudnak megoldani.

A III. forduló megfejtése: 1. Drégelyvár, Szondy György, 2. Deszkáspuszta, 3. Királyháza, 4. Diósjenő, 5. Nógrádverőce, 6. 4 km. 7. Kiskőhegy, 8. Szokolya, 9. Morgópaták, 10. Kismaros.

Szöveg
LÉWALD
GYÖRGY

Rajz
BERENTÉS
MÁRTON

BORSODBÓI jelentik

A Borsodmegyei Szövetség Virágossáron, a Bükk-tetőn rendezte meg a **Veres József** emlékünnepelet, ahol az idős belátpátfalvai turista két évvel ezelőtt elhunyt.

Az ünnepély során a Szövetség kiosztotta a jó munkát végzett osztályoknak az emlékszázlókat. A Lokomotív a Köpüs-forrásért, a Vörös Meteor a Meteor forrás építéséért, a Diósgyőri Vasas a tevékeny közreműködéséért kapta meg a megyei Szövetség zászlóját.

Nagymajtényi Lajos főtítkárral vezetésével osztályvezetői megbeszélést tartottak az átszervezéssel kapcsolatban, melynek során értékes javaslatok hangzottak el.

A Vörös Meteor természetjárói a Bükk hegységben útjelzéseket végeznek; felújítják a régi festéseket és új utakat is jelölnek. Eddig a Fűszért, az Állami Áruház, Borsodi Vendéglátó és a Diósgyőri Élelmiszerkisker. osztályai láttak munkához.

A Vörös Meteor ózdi osztályának a közelmúltban régi vágya teljesült, mert az Óbükkben — Gyepesen — az Ózd és környéke Élelmiszerkisker. V. igazgatói alapjából négyeszmélyes turistaházat építettek. A kis épület a gyepesi erdészház közelében áll, gyönyörű környezetben.

Veres József emlékünnepelet a Bükkben

Osztályvezetői megbeszélés (Szabady József felv.)

ÉGBENYÚLÓ HEGYCSÚCSOK

VÍZSZINTES: 1. Európa és az Alpok legmagasabb hegycsoportja, a legmagasabb csúcsa 4810 m. 9. Himalája és egyben a Föld legmagasabb pontja Nepal és Tibet határán (Mount Everest) 8848 m. 19. Múlatóhelyiség (névelővel). 20. Az Andok 6750 m magas hegycsúcsa Peruban. 22. Ritka női név. 23. Az antilopokhoz tartozó állatok Afrikában. 24. A skandináv mitológia 3 nőalakja (névelővel). 26. Hegy Belgrádtól délre. 27. Juttatod. 29. Kutyának odadobott hűsös csont (névelővel). 30. ... Appia (régli római út). 32. Időszak, szakasz. 33. Város Iránban, 1960-ban földrengés sújtotta. 34. Össze-vissza von (!) 36. Becézett Ilona. 37. Piperkőc, ficsúr. 39. ZNU. 40. Urán és vanádium vegyjele. 41. Kezdetleges földmunkáló eszköz. 42. Salamon király udvari bolondja volt. 44. Arany — franciául. 45. Augsburg régi magyar neve. 48. A legnagyobb E.-olaszországi tó. 49. No látod! 51. Ez a „lógia” koponyatan. 52. A Karakorum hegység fő csúcsa Kasmírban, 8611 m (régibbi neve: Dapsang). 54. Elálló szegély, perem.

56. Tojás van ilyen. 57. Jótálló. 58. Egyes foglalkozási ágak érdekképviseleti testülete. 59. NP. 61. Vulkanus hegység Afrikában a Guineai-öböl belső zugában, legmagasabb kúpja: 4070 m. 64. A mozgás sebessége, üteme. 65. NS. 67. GOS. 69. Szarvasok. 70. Kicsiny gyerek — angolul. 72. A román pénzesség. 73. TAA. 74. Gárdonyi Géza színműve. 76. GYS. 77. Tíz nappal álló időegység. 79. Az „Egynyíló ablak” c. film rendezője (személynevének kezdőbetűjével). 80. Okori zsidó pénz és súlyegység. 82. Sarki. 84. Errefelé cipelli. 85. Porciókra oszt. 87. A Hindukus hegység legmagasabb csúcsa (7690 m). 89. Mozgófénykép. 90. A Himalája Ny-i részének fő csúcsa Kasmírban (8126 m). 91. Kialudt vulkán Chile és Argentína határán (6958 m).

FÜGGŐLEGES: 1. A Himalája 8472 m magas csúcsa Nepálban. 2. Község Veszprém megyében. 3. Méltóság a feudális Magyarországon. 4. A szövjet szakszervezetek napilapja. 5. LH. 6. Vasutas — magánhangzó. 7. Zola regénye. 8. Edesség-

féle becézve. 9. Nád, sétatob — olaszul. 10. Gyerek (argó kifejezés). 11. OAK. 12. Egymásutáni betűk az ábécében. 13. A mélybe. 14. Fuvar — középe. 15. Ahogyan hívnak valakit vagy valamit. 16. Kossuth-díjas festőművész (1872—1958). 17. Nagy olasz város. 18. A Himalája egy másik csúcsa (8078 m). 21. Olasz idealista filozófus, esztéta és történész (1866—1952). 25. Neves cigány hegedűs (Panna). 28. A Pireneusok legmagasabb csúcsa (3404 m). 30. Nagy olasz operaszerző. 31. ...-Kaleh (kis sziget az Al-Dunán). 34. Az ipar egyik ága. 35. A Volga mellékfolyója a Szovjetunióban. 37. Ismert francia zongoraművész, hazánkban is vendégszerepelt. 38. Dél-Amerika legmagasabb csúcsa Bolíviában (7014 m). 41. A helyes állapottal ellentétben álló, visszas. 42. ... Ce-tung. 43. Okori egyiptomi uralkodó. 46. Gyom, dudva. 47. Kitűnő borok. 48. GGS. 50. Béke — oroszul. 51. A Szecsuan magasságú legmagasabb csúcsa (7590 m). 52. A földművelés istennője a régi rómaiaknál. 53. Ön — táviratban. 54. A Himalája egyik csúcsa (7756 m). 55. Egy másik Himalája csúcs (8125 m). 57. Kialudt vulkán hegység Afrikában, az 5194 m-es csúcsa magasságra Afrikában a második. 58. Főzélkéle. 60. A második legmagasabb hegycsúcs a Szovjetunióban (7439 m), a Tien-San hegységben. 62. Kérek belőle többet! 63. Délszláv nép. 66. Az Andok 6780 m magas csúcsa Bolíviában. 68. Többen a kelleténél. 70. Kémiai műveletet végez. 71. Pajtása, barátja. 73. Kilenc óra hatvan percig. 75. Reggel költőiesen. 77. Ritka női név. 78. Római számok: 501. és 1100. 79. Piaci árus. 81. Mauna ... (működő vulkán a Hawaii-szigeteken, 4168 m). 82. PIB. 83. Dunántúli csatorna. 86. LP. 87. Zenei rövidítés (trilla). 88. RN.

Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Határidő: november 15.

Az előző számunkban közölt keresztrejtvény megfejtése: Kis Pisznice, Dunalmás, Agártorok, Dorog, Tatabánya, Somlyóvár, Baglyashegy, Köpíte, Ugratóhíd, Múlatóhegy, Hajagos, Köhegy.

Könyvjutalmat nyert: ifj. Kalocszky László, Szolnok, Rozmaring u. 10., Papp Elemér, Sárvár, Petőfi S. u., Kiss Gusztáv, Dunaujváros, Építők u. 6. I. em. 3., dr. Bujtás László, Bp., XIII., Bulcsu u. 23/b. II. 3., Takács József, Bp., XI., Vasut u. 24. I. em.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
19				20			21					22					
23				24							25		26				
27				28		29					30	31		32			
33			34		35		36				37			38		39	
40			41								42				43		44
	45	46					47	48					49		50		
51							52		53				54				55
		56					57					58					
59	60		61		62					63	64					65	66
67		68		69						70		71		72			73
74			75		76					77			78			79	
80			81							82			83		84		
85				86			87							88			89
90																	91

EMLÉKTÚRA:

November 11

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom emlékére a Magyar Természetbarát Szövetség ez évben is megrendezi a Pilisnyeregben felállított szovjet hősi emlékműnél találkozó csillagtúrát. Mint minden évben, a természetbarátok ezrei most is hitet tesznek November 7. esznéi mellett.

A emlékmű megközelíthető Piliscsév, Piliscsaba, Pilisliget, Pomáz—Dobogókő, Esztergom, Pilisszentkereszt és Pilisszentlélek felől a jelzett turista utakon.

A koszorúzási ünnepség november 11-én déli 12 órakor lesz.

ÚJ KULCSOS TURISTAHAZ A BAKONYBAN. Október 7-én 200 természetbarát jelenlétében nyitotta meg a Magyar Ásványolaj és Földgáz Kísérleti Intézet által létesített kulcsos turistaházat dr. Markó László, a VDSZ T. E. veszprémi NEVIKI MÁKFI osztálya elnökségi tagja a Csehhánya község közelében levő kies környezetben fekvő Órghálas-on. A többszáz órás társadalmi munkával ezideig csak részben helyreállított ház, már most is kellemes otthont nyújt a Bakonyt felkereső természetjáróknak. Szállás ügyben a kulcsos ház gondnokához, Kovács Dezső, Veszprém, MÁKFI. kell fordulni. (Komáromy Jenő)

A SZEKSZÁRDI TERMÉSZETBARÁTOK turista jelzésekkel látják el Szekszárd környékét. Elsőnek a vasútállomástól Mocsényig jelzik az utat, amit majd későbbiek során bekapcsolnak a Mecsekkel behálózó turista jelzésekbe.

A KECSKEMÉTI GÉPLAKATOSIPARI VÁLLALAT sportkörében természetbarát szakosztály létesült.

A CSONGRÁD MEGYEI TERMÉSZETBARÁT SZÖVETSÉG-NEK 83 osztálya működik. Legnagyobb a 194 létszámú Szege-di Cipőgyár osztálya.

Cimoldalunk: Bán Magdolna felvétele

Hátso borítólapunk:

Szigliget felett: Kistamás Sándor, Cegléd felvétele

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő Mosonyi László. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenberg házaspár utca 1., lélemelet 11. Telefon: 114-800. Elfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára félév 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv és Hírlap Kéltrekeskedelmi Vállalat. Kladásért felel: Ungur Imre igazgató.

62.1401 Egyetemi Nyomda, Budapest F. v.; Janka Gyula igazgató

A BAKONY-JÁKÓI KÖZSEGI TANÁCS október 7-én felavatta a Tánics Mihály kilátót. Az avatási ünnepély alkalmával tájékoztató emléktáblát is rendeztek.

A Magyar Ifjúsági Kupa természetjáró tájékoztató versenyt november 18-án rendezti a Budapesti Természetbarát Szövetség Ifjúsági Bizottsága. A verseny rendezősége minden csütörtökön ügyeletet tart a B. T. Sz. V., Váci u. 62. földszint 7. sz. helyiségében.

Ifjúsági barlangos túrávezető tanfolyamot szervez és vezet az I. ker. T. S. T. mellett működő természetbarát szövetség segítségével a Magyar Barlangosok Csoportja a Magyar Karszt és Barlangkutató Társulat Ifjúsági bizottságának támogatásával.

Újszerű versenyt szervez a B. T. Sz. Ifjúsági Bizottsága. Evente tízszáz ötszáz hívják a fiatal természetjárókat, ahol különböző fegyverzettségi és sportversenyt feltételekben versenghetnek csoportjaik.

A gézaházai turista-házakat a Veszprém megyei KÖJAL felülvizsgálta és a további üzemeltetését egészségügyi okokból azonnali hatállyal megszüntette.

A Szövetség Cseretúrá Szakbizottsága 1962. december — 1963. március hónapokban nemzetközi (gyalogos, vízi, hegymászó és kerékpáros) cseretúrávezetői tanfolyamot rendez.

A budapesti jelentkezők részére heti egy-egy alkalommal (péntek esténként 18—20,30 óráig) kötelező előadások tartanak.

A tanfolyam jelentkezési feltételei:

1. A 20-ik életkor betöltése,
2. 4 éves szövetségi tagság,
3. legalább bronzjelvényes túrávezetői képesítés,
4. egy idegen nyelv (orosz, német, cseh-szlovák, lengyel, bolgár) legalább középfokú tudása,
5. szakosztályi ajánlás.

Jelentkezés 1962. november 15-ig a Szövetségben kapható jelentkezési lappal. (Budapest V., Rosenberg házaspár u. 1.) Tanulmányi kirándulások! költségeire 25.— Ft fizetendő.

MTSZ Cseretúra Szakbizottsága

LEVELEZNI SZERETNE magyar fiatalokkal Gerlinde Anspach, Dresden, A. 1. Weissertzt-Strasse 2/d. II. Erdéki az utazás, képeslap, mozi, tánc. Kéri a magyar lányok leveleit.

Németül vagy angolul levelezne Wolfgang Dickmann, Haldensleben, Jaegerstrasse 13. Képeslap, bélyeg, utazás érdekl.

Margitta Kneppert, 17 éves leány kéri a magyar fiatalok leveleit. Érdekl: a képeslap, bélyeg, zene és tánc. Címe: Meissen/Elbe am Bogen 8.

A békéscsabai Kötöttárúgyár természetbarátai igen jól sikerült túrát rendeztek a zempléni hegységben

Természetbarátok a Kilián-mozgalomban

Félmillió sportoló gyűjti a pontokat

Az MTST Elnöksége megvizsgálta a Kilián-mozgalom fejlődését és — amint Terényi Imre, az MTST elnökhelyettese a sajtótájékoztató elmondotta — megállapította, hogy a mozgalom egészséges irányban fejlődik. Ma már közel félmillió sportoló vesz részt a Kilián-mozgalomban, s valamelyik fokozatát 82 500-an már meg is szerezték. Az egészséges fejlődést az is igazolja, hogy az év első felében 14⁰/₀-kal nőtt a résztvevők száma, amit az „Ifjúsági a szocializmusban”, a KISZ által kezdeményezett mozgalom is kedvezően befolyásolt. E mozgalomnak ugyanis sportteljesítési feltételei is vannak, amit a Kilián-mozgalomban a résztvevő értékesíthet.

A Kilián-mozgalomban jelentős szerepet kapnak a természetjárók. Ugyanis az előírt pontok 40⁰/₀-át túrázással meg lehet szerezni, ami által olyan tízezrek kapcsolódnak a természetjárásba, akik egyébként eddig nem túráztak. Ismerjük a természet vonzerejét és nem kétséges, hogy az ilyen kiliánosok a jövőben nemcsak a pontszerzés kedvéért járják velünk a természetet.

Az pedig magától adódik, hogy a mi szervezett természetbarátaink nagy része részt vesz a Kilián-mozgalomban, s ha már a pontok 40⁰/₀-át megszerzték, szívesen vállalkoznak a többi — általuk választott — sportfeladatokat is.

A Kilián-mozgalom tehát igen alkalmas a tömegsportok fejlesztésére és terjesztésére. Egyezik a természetbarát mozgalom célkitűzéseivel, hiszen a mi feladatunk is a tömegesítés. Az érdekek szerencsés találkozásából a jövőben még sok szép eredmény születik.

Megvizsgálta az MTST Elnöksége a további fejlődést gátló hibákat is. Ennek eredményeképpen a jelentkezési díjat a jövőben nem évenként, hanem jelvényfokonként kell befizetni. A pontokat indokolt esetben utólag is lehet majd érvényesíteni.

Az úszóoktatás, a kerékpárkölcsonzés és a vízi állomások létesítése szerepel a mozgalom jövő programjában, amelyekkel bizonyára újabb nagy tömegeket vonnak a sportbarátok körébe.

Szövetségeink, osztályaink eddig is értékes propagandát fejtettek ki a Kilián-mozgalom érdekében, és nem is eredménytelenül. Hiszen annak sikere nem statisztikai kérdés. Arról van szó, hogy az eddigi százezrekhez még sok százezrek csatlakozzanak, hogy még nagyobb legyen az egészséges, a testileg és szellemileg ép, életérős, alkotóképes emberek tábora.

P. Gy.

Helyreállítottuk

Örömmel közöljük kedves lapunkkal, hogy a Nyugat-Bükben levő Cserepeskői barlang — menedékhelyet —, mely 1961 novemberében súlyos gondatlanság következtében kitért —, Egyesületünk támogatásával Osztályunk tagjai több napig tartó fáradságos munkával újonnan kiépítették és berendezték.

A megnagyobbított, lakályosabb és biztonságosabb mende-

dékhely ismét rendelkezésre áll a természetbarátoknak. Sporttársi üdvözlettel Zsigray Károly osztályvezető Vasas TE Borsodnádasdi oszt.

Camping

Az Országos Idegenforgalmi Tanács legutóbbi sajtótájékoztatóján közölte, hogy elkészült az ország idegenforgalmának távlati fejlesztési terve, mely ez év decemberében kerül jóváhagyásra. A terv — természetesen — magában foglalja az országos campinghálózat kiépítését is. A megyei tanácsok, a tájbizottságok és az idegenforgalmi hivatalok előterjesztései alapján 1963. évben előreláthatólag a következő új campingek nyílnak meg: Budapest (Római part, Erdei fürdő), Mohács-sziget, Sikonda, Baja (Petőfi-sziget), Tass, Tokaj, Kiskundorozsma (Széksős-fürdő), Mártély, Szeged (Újszeged), Csókakő, Velence, Dunaújváros (Szalki-sziget), Noszvaj (Sikfőkút), Komárom (Koppánymonostor), Tata (Fényes-strand), Nyíregyháza (Sós-tó) és Nagyvázsöny. A meglévő 32 táborral együtt ezáltal az ország campingjeinek száma már 49-re emelkednék. — Az országos campinghálózat kiépítésével egyidejűleg inlézkedések történnek a campingek hétvégi zsúfoltságának megszüntetésére és a hétközi jobb kihasználás biztosítására is.

A bolgár utazási iroda, a Balkánturiszt, az eddig is működő nemzetközi táborainak számát idén négy újabb camping nyitásával növelte. Valamennyi új tábor a Fekete-tenger partján létesült, szépfekvésű, dűsnövényzetű helyen, hatalmas fővenyűrdővel. Az egyik táborhely Várnától 35 km-re délre fekszik, a Kamesija-folyó torkolatánál, míg a negyedik Primorski fürdőhelytől délre, az ún. Atlman-strandnál.

Valamennyi campinghez új aszfaltutak vezetnek. A táborokat kerítéssel is ellátták. Mind a négy helyen éttermek, élelmiszerüzletek, ajándékpavilonok, főzőhelyek, hideg-melegvizes mosdók és tusozók teszik kényelmessé a vendégek üdülését.

Hazánk első két nemzetközi campingje: a tihanyi és a balatonföldvári 2 és fél hónap alatt összesen 635, nyugati országokból érkezett táborozót látott vendégül. Az eltöltött összesen 3038 vendégnap — a napi 3 dolláros campingdíjat számítva — több mint 10 000 dolláros többletbevételt jelentett népgazdaságunknak. A minden különösebb külföldi propaganda nélkül elért eredmény és rendkívüli siker is azt bizonyítja, hogy nemzetközi táboraink számát jövőre feltétlenül növelnünk kell. Elsősorban a

Alan Ryalls, az angol „Camping and Outdoor Life” főszerkesztője családjával a füredi campingben

Bruno Frische, a Német Camping Club egyik vezetője (*) a szentendrei táborban

A balatonfüredi „supercamping” idén motelegységekkel és modern étteremmel bővült

balatonfüredi „supercamping”-re gondolunk. Ezen túlmenően célszerű volna a szentendrei, az agárdi, a fonyód-bélatelepi és a mátrafüredi (Sás-tó) campinget is a külföldi vendégek számára megnyitni.

A tihanyi és a földvári campingben a legkülönbözőbb országokból fordultak meg táborozók. A sok osztrák, német, angol, finn, olasz vendégen kívül az USA-ból és Új-Zealandból is voltak vendégek. A francia camping klub elnöken kívül két hetet töltöttek táborainkban Alan Ryalls, az angol és Bruno Frische, a német campingmozgalom vezető személyisége.

A campingezés rohamos népszerűsödésével egyidejűleg nő a táborozók igénye is a legkülönbözőbb felszerelési cikkek iránt. A legújabbak közül mutatunk be néhányat:

Az autós campingezők szállítási gondjait könnyíti meg a „Hekla-300” nevű, egykerekű kis utánfutó, mely 110 cm hosszú, 98 cm széles, összsúlya 49 kg és

Egykerekű utánfutó

450 kg terhet szállít (Spatz, Zürich).

A manheimi Wimpex-cég ideális campingasztalt

Flex, összecusukható campingbútor

hozott forgalomba négy székkal, Flex-névvel. A három mozdulattal szétnyitható berendezés egyes darabjai egymáshoz vannak erősítve, amint a képen is látható. Az asztal kinyitott mérete 84x75 cm. Az egész felszerelés összecsukva 84x37x14 cm-es csomag, súlya 15 kg. (Casorati, Milano.)

Campingezéskor nagy szolgáltatásokat tesz a túlból készült, levegős élelmiszertartó. Rakfelületét három vékony alumíniumlemez alkotja. Fára vagy a sátorrudazatra akasztva megóvja az ételt a rovaroktól, a szennyeződéstől. Súlya 35 dkg. (Casorati, Milano.)

Túlból készült élelmiszertartó

Szellemes megoldású az összecusukható campingasztal, melynek négy rakfelületére nagy szükség van a sátorban elhelyezendő tárgyak számára. Szétszedve kis helyen elfér. Polcait a csöben elhelyezhető alumíniumszögek tartják. (Camping-Journal, Herford.)

Dr. Sz. R.

Szétszedhető campingasztal

Turista

1962. NOVEMBER

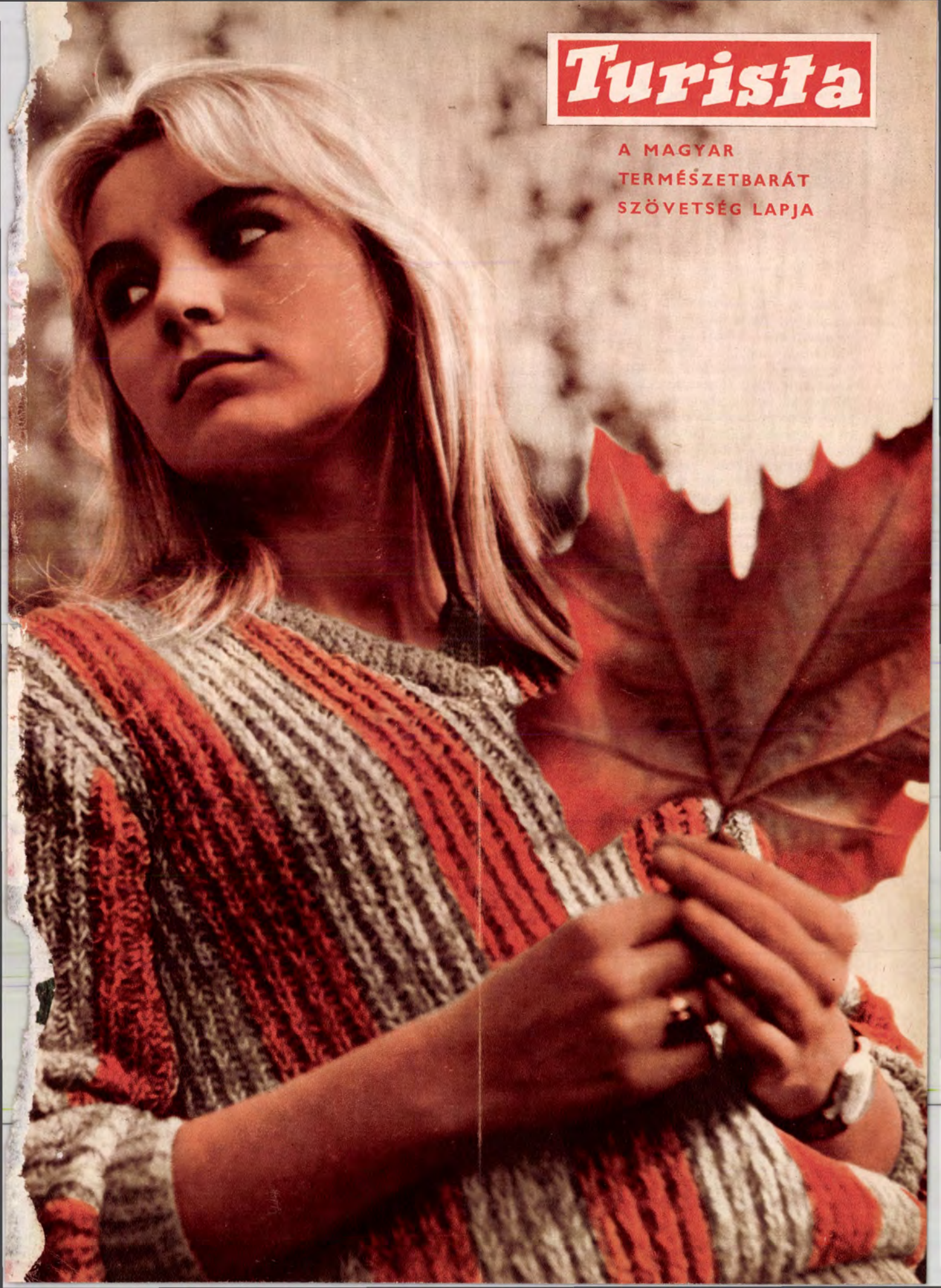
★
VIII. ÉVFOLYAM 11. SZÁM

★
ÁRA 3 FORINT

Turista

A MAGYAR
TERMÉSZETBARÁT
SZÖVETSÉG LAPJA

ORSZÁGÚTON, HEGYEN-VÖLGYÖN

A KILIÁN-TÖMEGTÚRÁN

Jókedv, dal, kacagás! Ez jellemezte annak a 809 (!) szombathelyi turistának a hangulatát, aki a VIII. Pártkongresszus tiszteletére a közelmúlt egyik vasárnapján részt vett a Szombathely—Kőszeg közötti, illetve a kőszegi Kilián tömegtúrán. Pedig a kezdet nem volt biztató. Erős, csípős szél, szemerkélő eső tette borongóssá ezt a reggelt, és keltett sokakban kétséget: felkeljenek-e meleg ágyukból, elengedjék-e fiúkat, lányukat az egész napos túrára. Végül is győzött a derülátás, és amikor elérkezett a rajt ideje, 609-en ültek kerékpárra.

Közel 2 kilométerre nyúlt meg az a kerékpáros boj, amelynek részvevői feszülő izmokkal, táguló tüdővel taposták a pedált, hagyták maguk mögött a kilométereket. A rendezők gondosan figyelték a mezőnyt, gyakran megkérdezték: nem fáradt-e valaki? És a válasz minden esetben azonos volt: Köszönjük, nem ülünk fel a kísérő autóra. Ez volt a véleménye a kis 11 éves Kutasi Józsinak is, aki nővére társaságában apró gyermekkerékpárján vágott neki a távnak, és semmiképpen sem lehetett rábeszélni arra, hogy a kényelmes gépkocsin folytassa az útját. Felnőtt társaival együtt ért Kőszegre, ahol a helyi úttörőzenekar indulóinak pattogó ütemére vonultak a részvevők a Gyógypedagógiai Intézet hatalmas kertjébe. Itt, az évszázados gesztenyefáknak ugyancsak szokatlan látványban volt részük. Törzsük körül a gondosan sorba rakott kerékpárok száza „pihenték” az út fáradalmait, míg fiatal gazdáik hátizsákjaiból előkerültek a sportfelszerelések, lomb-

jaik alatt pillanatok alatt megkezdődött egy rögtönzött foci-mérkőzés, majd a 700 éves történelmi neveze-

Jurisch-tér részlete

tességű város nézésére indultak a turisták.

De nézzük, mi történt a túra hiányzó 200 részvevőjével. Ők, az idősebbek nem vállalkoztak a kerékpá-

zás fáradalmaira, vonaton tették meg az utat Kőszegig, ahol a Királyvölgy, az Oház és a Szabóhegy érintésével tíz kilométeres természetjáró túrát tettek meg, ke-

Tölgyes száterdő

rékpáron érkezett társaik vállalkozó szellemű tagjaival együtt.

Közben az időjárás is megenyhült, és dél felé őszi verőfényben úsztatta a Szabóhegyet. Egy nagy fa alatt a szombathelyi Duna-rost Vállalat Petőfi-brigádjá szórakoztatta a vidám társaságot, majd a szombathelyi és a kőszegi úttörők „kék” és „piros” seregének harci játéka következett. Az eredmény döntetlen lett, így mindkét csapat elégedetten távozott a „csata” színhelyéről.

A nap már hanyatlóban volt, amikor elérkezett a visszaindulás ideje. Dalolva, vidáman, jókedvűen vonultak le a Szabóhegyről a kipirult arcú szombathelyi turisták, hogy ki-ki kerékpárra, vagy vonatra ülve megtegye a jól sikerült túra utolsó szakaszát, hazatérjenek Szombathelyre.

Szabó Jenő

A Holdvilág- árokknál

A Helyiipari Kutató-tábort lebontották, de a résztvevők nagyrésze elhatározta, hogy a jövő évben is folytatja az ásatásokat. 1200 munkanapot adtak a Helyiipariak a tudományos kutatásnak itt. Képünk az utolsó munkanapok egyikén készült.

FELSZABADÍTÓ HARCUNKAT BÉKÉS ALKOTÓ MUNKÁVAL KÖVESSÉTEK

EMLÉKTÚRA A PILISNYEREGBEN

A címben szereplő emlékmű-feliratot napjainkban szinte megtestesülni látjuk népünk építő munkájában. Nem kell politikusnak lenni ahhoz, hogy a népünk szabadságáért elesett Szovjet Hősök végrendeletében napról napra ne látnánk a szovjet kormány békés alkotó politikáját. A béke jelszava már a szovjet állam

Závodszy József ünnepi beszédét mondja. — Mellette Erős József, az MTSz elnökhelyettese

Pontosan 12 órakor Erős József, a Magyar Természetbarát Szövetség elnökhelyettese nyitotta meg a koszorúzási ünnepséget, majd Závodszy József, az MTSz elnökségi tagja mondott ünnepi beszédet. Méltatta a hazánk felszabadulásáért harcoló Szovjet Hősök áldozatos helyzetét. Beszédében megemlékezett azokról a bátor harcosokról, akik a fasiszták elleni harcban a Pilisnyeregben lelték halálukat.

A szónok kitért arra, hogy a Hősök emlékét a magyar nép kegyelettel megőrzi. Ezt jelképesen igazolja ez az emlékmű is, amit az egykori káptalani birtokon; a Pilisnyeregben emeltek. A győztes Októberi Szocialista Forradalom évfordulóján évről évre sokezer természetbarát látogat el e helyre, hogy lerója háláját és kegyeletét. Végezetül pedig az előadó emlékeztetett arra, hogy a hatalmas Szovjetunió ismételtan tanújelét adta állhatatos békepolitikájának. Hiszen nem is olyan régen egy újabb világháború veszfelhői gyülekeztek a szocializmus építésének útjára tért szabad Kuba egén. A szovjet állam vezetői, Lenin hagyatékát követve, megátolták a háborút és megakadályozták az amerikai imperialisták mesterkedéseit. Zárszávában megemlékezett azokról a sikerekről, amelyeket a Szovjetunió a tudomány és technika terén elért: kezdve az első léghajóktól a szputnyikig, majd a Mars-rakétáig.

Az ünnepi beszéd után Szántó Gyula és Lévai György helyezték el az MTSz koszorúját, utána Laufer Ferenc a BTSz természetbarátai nevében koszorúzott. Majd egymás után következtek a szövetségek, egyesületek és osztályok képviselői. Az idősebbek mellett ott láttuk a KISZ-szervezetek, valamint az iskolai úttörő csapatok fiatal természetbarátainak koszorúit is.

Az MTSz Kéktúra Bizottsága a koszorúzás után 25 tagnak átnyújtotta az Országos Kéktúra jelvényt.

Abrankó Endre

Az esős idő ellenére nagy tömeg vett részt a koszorúzási ünnepségen

megalakulásának első napjaiban ott ragyogott a szocializmus útjára tért szovjet nép zászlaján.

E feliratot vésték az alkotók a pilisnyergi szovjet hősi emlékmű talapzatára, hirdetve: legyünk méltóak az elesett hősök emlékéhez. És valóban, a magyar természetbarátok őrzik, ápolják a vérüket áldozó Szovjet Hősök emlékét. Ezért van az, hogy az immáron hagyományossá vált november 7-i csillagtúrán százak, ezrek keresik fel a pilisnyergi emlékművet, hogy kegyelettel adózzanak az elesett hősök emlékének.

Az esős, ködös idő ellenére az ország természetbarátainak százai találkoztak november 11-én a Pilisnyeregben felállított szovjet hősi emlékmű koszorúzási ünnepségén. A Magyar Természetbarát Szövetség, az egyesületek és osztályok képviselőitől közel ötven koszorút, virágcsokrot helyeztek el. A kedvezőtlen időjárás ellenére mintegy másfélezer természetbarát előtt helyezték el a kegyelet és a hála virágait az MTSz képviselői mellett az ország minden tájáról megjelent turisták.

Dr. Pozsor Béla, felesége és fia együtt kapták meg a kéktúra jelvényt

SZÍVÜGYÜNKNEK TEKINTJÜK A MOZGALOM SORSÁT

A BTST ELNÖKHELYETTESE NYILATKOZIK AZ ÁTSZERVEZÉS RŐL

Az MTST határozata értelmében megkezdődött a természetbarát mozgalom átszervezése. Ahogyan azt a határozat bevezetője is indokolja, a jelentős eredményeket felmutató mozgalom fejlődésének ahhoz a szakaszához érkezett, amikor a régi szakmai szervezeti rendszer már akadályozná az előrehaladást. A területi szervezésre épülő testnevelési és sportmozgalom kereteiben a természetbarátok minden eddigénél kedvezőbb eszméi, erkölcsi és anyagi feltételek mellett valósíthatják meg célkitűzéseiket.

Szerkesztőségünk azzal a kéréssel fordult *Kozmanovits Endréhez*, a BTST elnökhelyetteséhez, tájékoztassa lapunk olvasóit a természetbarát mozgalom új szervezeti formára való áttéréséről.

Budapesten is kiemelkedő munkát végeztek a természetbarát egyesületek. Tizennyolc szakszervezet 505 osztályában több mint harminckettezer természetjáró tömörült, — kezdte nyilatkozatát és így folytatta: — A BTST már a határozatot megelőzően felismerte a természetjárás hasznos sport-jellegét és segítette a mozgalmat. Az átszervezés után rendszeres és tervszerű alapokra helyezük majd a támogatást, amelyre eddig spontán, vagy egy-egy jelentősebb feladat alkalmával került csak sor.

Nemrég felmértük a mozgalom tömegbázisát és távlatait — folytatta a BTST elnökhelyettese, — s az a véleményünk, hogy nagy lehetősége van az eddig szervezetten kívül álló rétegek bevonásának, s a tagságot meg lehet sokszorozni.

Mindenekelőtt a középiskolások toborzására gondolunk. Később pedig az általános iskolák két felső osztályát szeretnénk beszervezni. A KISZ és az úttörő szervezetekkel való jó együttműködés révén már a közeli időben megvalósulhat a mozgalom nagyarányú fejlődése, a természet szépségeit kedvelő, a versenyekért, túrákért lelkesedő ifjúság bevonásával.

Előzetes tárgyalásaink az iskolák és az ifjúsági mozgalom vezetőivel pozitív előjelűek.

Kozmanovits Endre ezután az átszervezéssel kapcsolatban az egyesekben felmerülő gondokkal, problémákkal foglalkozott:

Megértjük, hogy a lelkes természetjárókat és különösen a vezetőket néhány probléma foglalkoztatja. Az átszervezés miatt egyesek szinte féltik a mozgalom jövőjét és a további fejlődését. A BTST és a területi TST-k nem szóbeli érvekkel, hanem majd tényekkel győzik meg a természetbarátokat arról, hogy

a mozgalom sorsát mennyire szívügyünknek tekintjük. Ezt majd a tettek igazolni fogják.

Ezekben a hetekben vizsgáltuk felül például a költségvetéseket és intézkedtünk, hogy a természetbarát mozgalom céljaira sehol ne fordítsanak kevesebb összeget, mint amennyi az átszervezés előtt rendelkezésükre állt.

A BTST elnöksége határozatot hozott arra is, hogy a tagdíjakból származó bevételt száz százalékgig a természetbarát mozgalom költségeire fordítsák.

Bizonyára szívesen fogadják azt a hírt a természetbarátok, hogy kölcsönző állomásokat szervezünk.

Bővülnek tehát a mozgalom anyagi forrásai és — reméljük — emelkedik a vezető szervek tekintélye és hatásköre is. Működési területünkön a természetbarát mozgalom vezetőit bevonjuk a sportkörülnök-ségekre. E fórumokban teljes jogú tisztséget töltenek majd be a természetbarát szakosztályok vezetői.

A soronkövetkező gyakorlati fel-

adatokról Kozmanovits Endre a következőket mondotta:

Tanácskozunk a természetbarát mozgalom budapesti aktivistáival. Tanácsot és javaslatot kérünk tőlük az MTST határozatának eredményes végrehajtásához. Fel akarjuk használni tapasztalataikat, hozzáértésüket az új szervezeti formák kialakításában.

Már elkezdődött és a lehetőség szerint még ebben az évben befejeződik a kerületenkénti szervezőmunka. A tervek szerint öt kerület kivételével, minden kerületben létrejönnek a természetbarát szövetségek. Az említett öt kerületet pedig átmenetileg — amíg ott kifejlődik az önálló szövetség tömegbázisa — szomszédos kerületekhez csatoljuk.

Természetes, hogy az új szervezeti formára való áttérés kezdeti szakaszában nem mutathatunk fel gyorsan országra szóló eredményeket, de a központi irányításban rejlő lehetőségek hamarosan éreztetik kedvező hatásukat.

Kozmanovits Endre, a BTST elnökhelyettese befejezésül hangsúlyozta:

Kérjük a természetbarátokat, érezzék magukat otthon a testnevelési és sportmozgalomban. Méltóan az eddigi eredményekhez, ezután is a régi lelkesedéssel munkálkodjanak ennek a szép mozgalomnak minél nagyobb arányú kibontakozásán.

— r — 6

Így látja a **KATE** elnöke

Az ország sportközvéleménye érdeklődéssel fordul a magyar sportmozgalom átszervezésének tervei felé. Erről a kérdéstről, de elsősorban a turista mozgalom átszervezéséről nyilatkozott munkatársunknak *Kocsis Ferenc*, a Közalkalmazottak Turista Egyesületének elnöke.

Az elnök előljáróban a mozgalomnak az utóbbi években elért fejlődéséről szólt. Elmondotta, hogy az utóbbi három-négy év alatt a természetjárás szakszervezeti vonalon nagymértékben felfejlődött, részben az öntevékenység, részben pedig a szakszervezetek hathatós támogatása révén, Remélhető — tette hozzá —, hogy az átszervezés, ha eleinte kisebb-nagyobb zökkenőkkel jár is, a továbbiakban még jelentősebb fejlődést eredményez. Az illetékes szervek igyekezzenek ennek minden lehetőségét megteremteni. Így például a szakszervezetek anyagi támogatása továbbra sem marad el, hiszen azt a SZOT határozata alapján a természetbarát mozgalomnak biztosítja. Ugyanekkor az átszervezés számos előnyt tartogat. Eddig gyakran 4—5—6 felsőbb szerv adott irányítást, gyakorolt ellenőrzést, s ez sok időt

foglalt le, felduzzasztotta az adminisztrációt. A sportmozgalomban most az irányítás és az ellenőrzés is egy kézbe kerül, az adminisztráció remélhetőleg leegyszerűsödik, így tehát a körülmények sokkal kedvezőbbek lesznek.

Különösképpen vidéken lesz előnyös a sport egységes irányítása, hiszen az egyes kisebb vidéki osztályoknak sok nehézséggel kellett megbirkózniuk, már csak amiatt is, hogy az irányítást távolról kapták. Most a helyi irányítás minden bizonnyal sokat lendít majd munkájukon.

Az átszervezés során az egyes természetbarát szervezetek beolvadnak majd a sportkörökbe. A sportkörökön keresztül, előreláthatóan javulni fog a kapcsolat a többi sportágakkal. Természetesen ügyelni kell arra a sportvezetőknek, hogy a természetjárás ne kerüljön hátrányba más sportokkal szemben.

Összegezve tehát, bízom abban, hogy a magyar sport átszervezése folytán a természetbarát mozgalom is gyarapodni, erősödni fog — fejezte be nyilatkozatát Kocsis Ferenc.

M. J.

MIT VÁROK AZ ÁTSZERVEZÉS UTÁN?

Öt évvel ezelőtt, mikor a Fejér megyei Természetbarát Szövetség elnöki tisztét átvettem, első utam a Fejér megyei TST-hez vezetett, hogy tájékozódjam a megye természetbarát mozgalmának helyzetéről.

A TST-ben statisztikát tettek elém, de azt megmondani, hogy tulajdonképpen hány szervezett természetbarát van a megyében és azok hogyan működnek, nem tudták.

Egynehány sportkör statisztikájában anyagi előnyök biztosítása érdekében szerepeltek csak természetjárók.

Ma Fejér megyében 38 osztályban 2400 szervezett természetbarát túrázik, tanul, ismerkedik, szocialista hazánk szépségeivel, létesítményeivel. Kétségtelen, hogy a fejlődés jelentős.

De a megtett út sem volt könnyű.

A sokféle irányítás sokszor okozott nehézséget. Zavarta a területi vezetést. A ligák és egyesületek egymástól különböző mozgalmi és gazdasági irányítása, a szakszervezetek és a KISZ sokszor más-más úton járó tevékenysége nehezítette az egységes irányítást.

A szervezároz — egyébként nem haszontalan — rendezvénytör sor szétforgácsolta az erőfeszítéseket.

A vállalati, intézményi, párt, szakszervezeti, sport és állami vezetés, sok helyen nem ismerte el — talán különállósága miatt, talán anyagi féltésből — a mozgalom sport-jellegét, embertnevelő, egészséget adó tömegmozgalmat.

Úgy érzem: a természetbarát mozgalom átszervezéséről szóló határozat sok tekintetben segíteni fogja a vezetést.

A határozat után e sport szervezett művelői kerülnek a területi sportvezetéshez, hiszen ezeknek a feladata a határozat szerint a jövőben biztosítani — a területi szövetségeken keresztül — a mozgalom egyre növekvő anyagi, dologi alapjait.

A határozat szellemének helyes értelmezése következményeként egy sor jól képzett aktív, józangdolkodású sportvezető-szakember kerül a TST-kbe, a sportkörökbe és ezzel nemcsak javul a statisztika, de felfrissül e szervek vezetősége is.

Ha a sportkörök vezetői, vállalati, intézményi vezetők látják, ismerni fogják a természetbarátok szerény, takarékos, megdöntött gazdálkodását és tömegmozgató munkájuk eredményeit, szívesen adnak támogatást. Szívesen fogadják majd a sportkörhöz tartozó szakosztály fejlődését.

Ha a területi TST-k függetlenített apparátusa úgy hajtja végre a határozatot, mint a Fejér megyei TST, akkor a határozat előnyös változást eredményez úgy gazdasági, mint mozgalmi vonalon.

Ha a sportkörök úgy fogadják a természetbarátokat, mint a Fejér megyei sportkörök nagyrésze tette az 1963. évi költségvetések készítésénél, akkor biztosítva látom az átszervezésről szóló határozat helyes végrehajtását és a természetbarát mozgalom továbbfejlődését.

Csiki Gyula,

a Fejér megyei Természetbarát Szövetség elnöke

Forrást avattak a barlang- kutatók

Az Aggtelek környéki hegyekben október 28-án avatták az első foglalt forrást. A Vörös Meteor T. E. barlangkutatói szép kőépítménybe foglalták Bódvaszilas határában, az Alsóhegy lábánál a Meteor-barlang bejáratához legközelebb eső forrást, mely évek óta látja el vizével a közelében táborozó barlangkutatókat.

Zarándy László mérnök tervezte az izléses forrás-építményt, melynek kovácsolt vasrácsa a Vörös Meteor barlangkutatóinak denevéres-csillagos emblémáját ábrázolja. Felette márványtábla hirdeti az Aggteleki-hegyvidék első foglalt forrásának nevét: „Barlangkutató-forrás”.

Az avató ünnepélyen megjelentek a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat, a Magyar Természetbarát Szövetség, a Borsodmegyei Természetbarát Szövetség, a megyei, járási és helyi szervek, üzemek, vállalatok, intézmények képviselői, sok miskolci, ózdi és budapesti természetjáró és

szép számban a bódvaszilasiak, akik baráti érdeklődéssel kísérik figyelemmel és mindenben támogatják a Vörös Meteor barlangkutatóinak munkáját.

A forrásavatás után az ünnepség résztvevői a ragyogó októbertévi napsütésben felkeresték az őszi színekben pompázó erdő mélyén a Meteorbarlang száját és megtekintették a bejárat folyamatban levő építési munkáit. Onnan egy csoport a festői Szabópalagra túrázott tovább, voltak, akik a Vecsembükk környéki híres zombolyok száját keresték fel, mások a meredek csúcsról körültekintő Szádvár vagy a Horthy-fasizmus által porba döntött Derenk falu intő romjai felé vették útjukat.

A Barlangkutató-forrás avatása jó alkalom volt arra, hogy számos természetjáró szívvébe zárja hazánknak ezt a kevesek által ismert, páratlan szépségű túraterületét.

Dr. Dénes György

A CSEPELIEK TÚRÁIK SORÁN GYÁRAKAT IS LÁTOGATNAK

Azzal kell kezdeni ezt a kis beszámolót, hogy a legnagyobb budapesti osztályról van szó. A csepelieknek 495 tagjuk van. Egy félezer főnyi osztály igen nagy erő, a mi mozgalmunkban.

A csepeliek a természetjárás minden ágát űzik, vannak vízeséik, élénk versenyzőélet folyik náluk, most fejezték be többfordulós házbajnokságukat, igen sok különvonatot, hajó- és autóbuszkirándulást szerveznek, és van erejük ahhoz is, hogy a gyár nem természetjáró dolgozóit —, sőt a kerület kisebb osztályait is magukkal ragadják egy-egy nagyobb megmozdulásokra. Idén ünnepelte a Csepeli Vasas Sportklub fennállásának 50 éves évfordulóját, és már az első esztendőben volt turistaosztálya is. Az egyik különleges csepeli szokás az, hogy sohasem mennek el nagyobb üzem mellett anélkül, hogy azt meg ne néznék. Nagyobb túráik tehát szakmai találkozók is. Amikor legutóbb Ózdon jártak, még a kanalat is kivették a martinátszok kezéből és hasznos tapasztalatszerét folytatták. De nemcsak a vasas üzemeket látogatják. Ugyanolyan érdeklődéssel nézték meg a Sasvári Üvegyárat, és a Hollóháza Kerámiaüzemet. Egy évben három-négy különvonatot szerveznek és ötször külön hajót. A felszabadulási emléktúrára például 1300 csepelit vittek hajójukon.

Soprontól Sátoraljaújhegyig, Péctől Aggtelekig mindenütt lehet találkozni csepeliekkel túrázás közben. Vendégszeretők és segíteni készek, talán még csak az kellene, hogy több fiatal neveljenek a mozgalomnak. Bizonyára ennek is megtalálják a módját.

—i—n

MASSTAB 1 : 25000
HÖHENKURVEN 10 M
ZWISCHENKURVEN 5 M
SISWEISUNG 0 GR.

21. 9. 1962
NORGES ORIENTERINGS-
FORBUND — LÖTEN 11

Utak a nor-
vég jelkucs-
ban

Az EB térképe

Az 1. térképen látható EB női- és férfi útvonalak jellemző adatai: nők 7 400 m kb. 100 m szint 7 p. férfiak 18 300 m kb. 400 m szint 13 p.

A térkép igen részletes és a valósággal jól egyezik, külön az EB céljaira készítették. A verseny előtt megküldött jelkulcs eltér a miénktől, de könnyen megtanulható. Nagyobb jelentőségű annak ismerete, hogy a térképen alkalmazott jelek fogalmilag mit takarnak. A térképen látható hatféle út az 1. ábra szerint szerepel a jelkulcsban:

A gyalogösvények becsatlakozása nehezen fedezhető fel. A téli utak aránylag tiszták, jól megtalálhatók, de rendkívül vizenyős altalajuk van.

A versenyzőknek az érintendő pontokat szövegesen is megadták. Így a női útvonal: 1. nyílt mocsár, 2. patakvég a vizenyőben, 3. nyílt mocsár déli vége, 4. nyílt mocsár, 5. összefolyás, 6. patakvég a vizenyőben, 7. nyílt mocsár. A rendezőség a versenyt megelőző napon terepbemutatót tartott Løten környékén

(2. térkép). A terepbemutatót az a tanulságot vontuk le, hogy a terep rendkívül nehezen áthatolható, nagy a sérülési veszély, ezért ahol van rá ésszerű lehetőség, az utak felhasználásával kell a pontokat érinteni.

Sajnos, ezt a tapasztalatot versenyzőink nem tudták kellőképpen érvényesíteni. Az eredmények azt mutatják, hogy ennek az ésszerűségnek a határai különböző terepeken igen eltérnek egymástól. Férfi versenyzőink csak az 1. pontig és az 5-6. pont között tették meg a táv jelentős részét utakon, egyébként a terepen haladtak, ami nagy erőkifejtést követelt és ráadásul sok időt is vett igénybe. A norvég terepen sokkal nagyobb kerülőket lett volna érdemes tenni, utak használata kedvéért. Igen tanulságos az Európa-bajnok Magne Lystad útvonalválasztása a 6-9. pont között, melyet az 1. sz. térképen a vastag vonal mutat. (Lystad szóbeli közlése nyomán.) Ezen a legnehezebb részen is jóformán végig úton haladt.

Saját kárán tanul a magyar, mondja a közmondás. Mi is levontuk a tanulságot az EB eredményeiből. A IX. 23-án megrendezett nemzetközi váltóversenyen a négyfős férficsapatunk minden tagja elsősorban az utakat kereste és az előző nap fáradtságával, kisebb-nagyobb sérü-

Az átlagsebességek alakulása:

Név	EB		Nk. váltó	
	km/ó	%	km/ó	%
Almásné	5,03	72	—	—
Győry	4,40	63	—	—
Koronczay	3,79	42	5,50	60
Maác	2,60	29	5,24	51
Skerletz	5,55	62	5,90	60
Thiering	3,39	38	5,25	53
Lystad	9,00	100	9,80	100
Lindquist	7,00	100	7,00	100

Ulla Lindquist a női EB svéd győztese

Magne Lystad a férfi EB norvég győztese

lésekkel is mindegyiknek javult az eredménye.

Következtetések a táblázat alapján:

— Skerletz kivételével a lányok gyorsabbak voltak, mint a fiúk.

— a lányok győzteshez viszonyított ideje jobb volt valamennyi fiúnál,

— a váltóversenyre javult a fiúk átlagteljesítménye.

Ha alkalmuk lett volna az EB előtt valamilyen norvég versenyen részt venni, versenyzőink lényegesen nagyobb teljesítményeket tudtak volna nyújtani. Az északi államok versenyzői számára — talán csak

A terepbemutató térképe

órában mérhető nagyságrendű előnyt biztosított a hazai terepviszonyok ismerete.

A mi eredményeink értékelésénél három tényezőt kívánok kiemelni:

1. sikertült végre a csehszlovákokat „befogni”, Almásné megverte Csermakovát, Skerletz pedig Novotnyt és Zemaneket is.

2. Skerletz a baráti országok sportolói közül a legjobb helyezést érte el a férfi mezőnyben.

3. Hatodik helyünk a váltóversenyen azt mutatja, hogy csak olyan országok csapatai előztek meg, melyek sok évtizede és nagy tömegbázissal foglalkoznak a tájékozdási sporttal.

Egyénileg Almásné Neupor Márta nyújtotta hat versenyzőnk közül a legjobb teljesítményt (72%). Az 1—2. pont között 7 perccel a mezőny legjobb idejét futotta.

A női mezőny a rajt előtt

Eredmények a részdőkkel:

Nők:	1. Lindquist	13	11	11	6	11	9	2	:30	1	:03	:30						
	18. Almásné	23	7	14	9	21	11	3	:15	1	:28	:15						
	23. Győry	22	13	9	13	17	25	6	:45	1	:45	:45						
Férfi:	1. Lystad	6	10	13	3	15	5	18	7	12	7	6	4	2	:32	1	:48	:32
	27. Skerletz	7	18	20	11	26	5	31	15	18	9	6	7	2	:11	2	:50	:11
	37. Koronczay	9	18	22	33	25	10	60	14	29	16	11	9	2	:01	4	:18	:01
	40. Thierring	13	61	24	31	24	11	39	14	31	14	12	13	2	:09	4	:49	:09
	Maácz	41	27	18	44	31	22	55	feladta									

A rendezés technikai oldaláról megállapítható, hogy a férfiverseny útvonalvezetése nem felel meg mindenben azoknak a kívánalmaknak, amiket az ideális pályáról északon tanítanak. Különösen szembetűnő a 2., 6. és 11. pontnál az útvonal hegyesszögű törése, ami szembemene-tekre adott módot, tehát teret engedett a véletlen befolyásának. Vitatható továbbá a pálya erős cikcakkban történő vezetése is, hiszen például a győztes valósággal érinteni tudta a 11. pontot a 8-ról a 9. felé haladva. Vagy pl. a 2. rajtszámú Alex Schwager (Svájc) a Nordsveen nevű tanyacsoporttól fogta a 2., majd visszatérve a tanyacsoporthoz a 3. pontot. Mindebből olyan következtetést lehet levonni, hogy a kiválasztott terület — melynek nagyságát egyébként csak a térképlap célszerű mérete korlátozta — kissé szűk volt a 16,3 km-es, tehát mindenképpen hosszú verseny megrendezéséhez.

A rendezés szervezési oldalával helyszűke miatt most nem tudunk bővebben foglalkozni, bár igen ta-

nulságos lenne. Röviden csak annyit, hogy a norvég tájékozdási sport fejlettségét és társadalmi megbecsülését 3 tényező szembetűnően bizonyítja:

— Olyan jelentős esemény rendezési jogát, mint egy sportág történelmében az első Európa Bajnokság, Løten, a 368 km² területen fekvő, 6270 lakosú tanyacsoport kapta.

— Többször főnyi fizető nézősereg 2 napon át esőben, sárban — réteken és learatott zabföldeken toporogva — figyelte az eseményeket.

— Az EB védnökségét a trónörökös vállalta, aki mintegy 6 órát töltött a terepen.

Befejezésül annyit, hogy bár különösebb eredményt nem értünk el, versenyzőink nagy akarattal küzdöttek és a norvég Európa Bajnokság rendkívül erős nemzetközi mezőnyében sok olyan tapasztalatot szereztek, melyeket hasznosítani tudnak a következő évek világversenyein.

SOLTÉSZ BÉLA

Nagy közönség figyeli a célbefutót

Győry Edit óvatosan versenyezve érte el a fiúk teljesítményénél jobb eredményét. A 6. ponton mintegy negyedórát kevert.

Skerletz Iván 3 dán és 1 svájci ellenfelét is legyőzte. Ha idegességét levetkőzi és jobban feltalálja magát az útvonalválasztás tekintetében, lényegesen előbb végezhetett volna.

Koronczay László, mint a mezőny egyik legfiatalabb versenyzője bátoritanul mozgott a szokatlan terepen.

Maácz Benedek és Thierring György már a verseny elején húzó-dást kapott és ezért teljesítményüket nem lehet reálisan értékelni.

Ellenőrzőpont a terepbemutatón (3 pont)

A díjkiosztás

(Foto Soltész)

A legfiatalabb néző és „kísérete” a váltóversenyen

az átszervezés tükrében

A Magyar Testnevelési és Sport Tanács úgy határozott, hogy a természetbarát egyesületek megszűnnek, s osztályaik a sportkörök vagy másfajta portálapszervek — klubok, egyesületek — természetjáró szakosztályai-ként folytatják tevékenységüket. A sportkörrel nem rendelkező osztályok pedig saját alapszabállyal bíró egyesületté alakulnak. A sportág ezzel bekapcsolódik a többi sportág szervezeti hierarchiájába. A végrehajtáshoz szükséges szervezési munkálatok folyamatban vannak.

A végrehajtás alkalmat szolgáltat arra, hogy áttekintést adjunk a fővárosi természetbarátok immáron az emlékezés irattárába kerülő szervezeti formáiról, a sportág erejéről, s válaszoljunk az új működési keretek körvonalait.

Az igazolt természetjárók száma ez idő szerint az országban 60 ezer körül mozog. Ebből a számból Budapestre kerekén 34 ezer fő esik. Eszerint a sportágat több mint fele súllyal képviseli a főváros.

A budapesti létszámból 31 526 fő a természetbarát egyesületek osztályain, míg 2091 fő másfajta sportszervezet — klub, iskola — szakosztályain keresztül kapcsolódott a sportághoz.

A tag- és osztálylétszám egybevetéséből az tűnnek ki, hogy a fővárosi alapszervek átlag létszáma 60 körül mozog, amit ütőképesség és vezetés szempontjából kielégítőnek kellene tekinteni. Közéleti vizsgálat tükrében azonban az világlik ki, hogy

35 osztály	10 fős
61 osztály	20 fős
86 osztály	30 fős
75 osztály	40 fős
67 osztály	50 fős
44 osztály	60 fős
26 osztály	70 fős
26 osztály	80 fős
28 osztály	90 fős
19 osztály	100 fős
80 osztály	100 fős

felüli létszámú.

A TAGOZÓDÁS EZT A KÉPET ADJA:

Bányász TE	6 osztályal	295 fő
Bőrös TE	10 osztályal	473 fő
Építők TE	48 osztályal	2029 fő
Helyiipar TE	32 osztályal	1417 fő
Kinizsi TE	33 osztályal	1372 fő
Közalkalmazottak TE	31 osztályal	2261 fő
Közlekedési TE	34 osztályal	1792 fő
Lokomotív TE	11 osztályal	939 fő
Művész TE	8 osztályal	379 fő
Orvosegységügyi TE	19 osztályal	902 fő
Pedagógus TE	4 osztályal	541 fő
Postás TE	11 osztályal	671 fő
Ruhaipari TE	8 osztályal	372 fő
Spartakus TE	42 osztályal	1925 fő
Textiles TE	26 osztályal	1612 fő
Tipográfia TE	14 osztályal	728 fő
Vasas TE	101 osztályal	9803 fő
Vegyipari TE	14 osztályal	1032 fő
Vörös Meteor TE	44 osztályal	2620 fő
Medosz TE	8 osztályal	361 fő
Összesen 20 egyesület	505 osztályal	31 526 fő

A nem természetbarát egyesületekbe tömörült természetjárók szervezete pedig az alábbiak szerint alakult:

Sportegyesületek (klubok)	7 szakosztály	675 fő
Iskolák	19 szakosztály	685 fő
MŰM intézetek (iskolák)	11 szakosztály	397 fő
Főiskolák	5 szakosztály	334 fő
Együtt	42 szakosztály	2091 fő

A hatvanas átlagot ennél fogva az utóbbi osztályok biztosítják, amelyek közül 63 osztály 1—200-as, 10 osztály 2—300-as, 5 osztály 3—400-as, 1 osztály 4—500-as és 3 osztály 500-on felüli létszámmal rendelkezik.

A fenti táblázatokból ugyancsak élesen bontakozik ki a sportág egyik legsúlyosabb problémája: a szervezett utánpótlás szemmel látható hiánya. Az 547 osztályból ugyanis mindössze 35 képvisel iskolát, ami még akkor is nagyon kevés, ha ezt a számot az egyesületekbe beépített szakmai iskolákkal 40-re egészítjük ki. A 34 ezer turista közül még így is csak legfeljebb 4—5% tartozik a tanulóifjúsághoz.

Elgondolkoztató arányszám ez, amelyben szemrehányást látunk — de amelyben ugyanakkor tennivalóink süllypontját keressük.

A 34 ezer fő eddig igazgatás szempontjából lényegében két gazda: egyrészt a BTSz, másrészt az egyesületek alá tartozott. A hivatalos vonalat a BTSz vezette: igazolta a tagságot, kötötte a biztosítást, kiírta a területi osztályozott tájékoztató bajnokságot, az egységes tematika biztosítása érdekében ellenőrizte az oktatást, közép-fokon maga is oktatott (ezüstjelvényes túravezetőket), kiképezte a versenybírákat, edzőket, kijelölte a technikai tennivalókat (útjelzés), s azok végrehajtását ellenőrizte, minősített, s általában — más sportágakhoz hasonlóan, azokkal egyenrangúan — képviselte a sportág hivatalos érdekeit.

Ezzel szemben a tagság az osztályokon belül élte a maga — kinek-kinek igénye, izlése, lehetősége szerint formálódó — sajátos osztályéletét, amelyhez egyesülete nyújtotta az erkölcsi és részben anyagi bázist, s ez utóbbi okoknál fogva ellenőrizte, irányította, összefogta életét, s megszabta a szakmát képviselő, sajátos, sokszor színes feladataikat.

Anyagiokról szólván meg kell említeni, hogy az egyes osztályok anyagi ellátottsága, ami a költségvetésükben realizálódott, ugyanazt a tarka képet mutatja, mint a létszám megoszlása, anélkül azonban, hogy a létszám és a költségvetés a nagyon is szükséges összefüggést tanúsítaná. Az anyagi háttér lényegében a tagdíjból, állami hozzájárulásából, igazgatói alapból, a helyi SZB támogatásából, s szórványosan bérleti díjakból tevődik össze.

Szerencsésnek az az osztály mondható, amelyiknek költségvetésében valamennyi tényezőt megtaláljuk.

Ilyen azonban — fehérhollóként — csak mutatóváz-
számában van.

Talán eléggé jellemző az anyagi ellátottságra, hogy van osztály, amelyiknek az évi költségvetése 500.— Ft és akad, amelyiké 83 000 Ft. E két véglet között sajnos nemcsak a létszámtól, vagy éppen a teljesítményektől, hanem jóval inkább a szerencsétől függően 545 féle átmenet van. Ezért az egy főre eső anyagi bázis nem egységes elgondolás, kitűzött feladat megvalósításának eredménye, hanem az osztály szervezeti háttérétől függően vakvéletlen függvénye. Néhány kiragadott példa:

van 10 fős osztály	1800 Ft-os költségvetéssel
van 15 fős osztály	500 Ft-os költségvetéssel
van 21 fős osztály	540 Ft-os költségvetéssel
van 25 fős osztály	640 Ft-os költségvetéssel
van 54 fős osztály	4300 Ft-os költségvetéssel
van 100 fős osztály	43 000 Ft-os költségvetéssel

Szóvá kell azt is tenni, hogy bár széleskörű és sokirányú a tájékozási versenyzés a főváros területén, — az 547 osztályból mindössze 84 foglalkozik rendszeres versenyzéssel. Pedig ezt a kérdést nem szabad kézlegyintéssel, mint a természetjárás véletlenszülte gyermekét elintézni, — mert az utánpótlást, az ifjúságot igenis érdekli a verseny, az erők játékos összevetésének lehetősége még akkor is, ha erről néhányan nem kívántak tudomást venni.

Nem lehetünk megelégedve a túra-vonallal sem. Egy-két reprezentatív megmozdulástól eltekintve — ahová a tatai nagytábor, vagy az egyesületek évi rendezvényeit számítjuk, — komoly, tömegesítő erejű megmozdulást nem igen láttunk. Van tehát itt is tennivaló.

Az átszervezés pillanatában ez a budapesti mérleg—, vagy mondjuk: ilyen volt a múlt. 1963. január 1-től a kerületi TST-k — a mellettük idő közben életrehívott kerületi szövetségekkel együtt — lesznek a sportág gazdái.

I. kerületben	13 osztály	763 fővel
II. kerületben	20 osztály	1637 fővel
III. kerületben	15 osztály	1087 fővel
IV. kerületben	23 osztály	1868 fővel
V. kerületben	113 osztály	6839 fővel
VI. kerületben	49 osztály	2556 fővel
VII. kerületben	40 osztály	2101 fővel
VIII. kerületben	40 osztály	2817 fővel
IX. kerületben	32 osztály	1684 fővel
X. kerületben	30 osztály	2028 fővel
XI. kerületben	40 osztály	2913 fővel
XII. kerületben	12 osztály	513 fővel
XIII. kerületben	49 osztály	2524 fővel
XIV. kerületben	26 osztály	1056 fővel
XV. kerületben	3 osztály	193 fővel
XVI. kerületben	8 osztály	585 fővel
XVII. kerületben	2 osztály	151 fővel
XVIII. kerületben	7 osztály	374 fővel
XIX. kerületben	10 osztály	840 fővel
XX. kerületben	4 osztály	134 fővel
XXI. kerületben	8 osztály	837 fővel
XXII. kerületben	3 osztály	117 fővel

Összesen: 547 osztály 33 615 fővel
működött.

A táblázatból első pillanatra megállapítható, hogy a XV., a XVII., a XX. és XXII. kerületben e pillanatban

nem indokolt a szövetség létrehozása, — ezeknek tehát a szomszédos kerulettekkel összevontan kell a szövetségi élet útján az első lépéseket megtenni. A többi kerület azonban nyugodtan indulhat a kijelölt úton.

Mik a kerulettekben a legsürgősebb tennivalók?

Mindenek előtt rendezni saját soraikat. Ebbe belefér jó szövetségi aktív-csoport kiépítése a TST-vel egyetértésben, a szövetségi élet anyagi feltételeinek: helyiség — költségvetés — megteremtése, s a kerület osztályaival a kapcsolat haladéktalan felvétele. A megalakult vagy most alakuló szövetségeknek tisztában kell azzal lenniük, hogy a sportág kerületi szintű összefogása, irányítása, fejlesztése, az alapszabályokban rögzített tennivalók ellátása — természetesen mindig a TST-vel egyetértésben — az ő feladatuk. Területükön legyenek szakvezetői a sportágnak. Erre biztosíték, hogy a kerületi szövetségek javarészt a természetbarát egyesületek kipróbált vezetőiből formálódnak —, akik legutóbbára a tatai nagytáborban is bebizonyították, hogy mire képesek, mennyire szívügyük a természetbarát mozgalom, s értik a szövetségi feladatokat is.

A következő lépés az osztályok számbavétele. Külön hangsúlyozni kell, hogy az 547 osztályból közel 250 nem rendelkezik sportkörrel —, ezért ezek az osztályok ebben az időben kissé magárahagyottan küzdenek az önálló sportegyesületté alakulás nem is kicsi problémájával. A kerületi szövetségek lelke rajta, hogy egy se vesszen el közülük!

Szívügyüknek kell tekinteni az utánpótlást, ami csak úgy érhető el, ha az iskolákban természetjáró osztályok alakulnak. Jó alkalmat nyújtanak ehhez a tanulóifjúság tavaszi kirándulásai, amelyek eddigi tapasztalataink szerint nagyon is nélkülözik a szakavatott túravezetőt. S az iskolákban kell keresni a tájékozási verseny serdülő korcsoportjának bajnoki rendszeréhez szükséges utánpótlást is.

Meg kell erősíteni az osztályokat. A 10—30-as létszámú osztályok nagyon gyengék, — nem is szólva a teljesen életképtelen 10 fős aluli osztályokról.

Anélkül, hogy egyenlősdít játszanánk, arra kell törekedni, hogy az osztályok megfelelő — nagyjából kiegyensúlyozott — anyagi bázissal rendelkezzenek. Kiindulási pontként el lehet az egészséges létszámot fogadni, — bár nem tartjuk egyeduralgató tényezőnek. Emellett még más szempontokat is figyelembe kell venni: társadalmi munka (útjelzés), különleges igények (barlangászat), s nem utolsósorban az osztályozott bajnokságban való részvétel lehetnek a további támpontok.

Útravalóul talán ennyi is elég.

Meg az a végtelen bizalom, amivel a kerületi szövetségek munkája elé nézünk. Ebben a bizalomban a következő év távlatában 60 ezer fővárosi természetbarát mozgalmát látjuk kibontakozni.

dr. Szaniszló József,
a Budapesti Természetbarát Szövetség
elnöke

túra
ábor
anfolyam
éli szünidőben
uristaházakban

Turistaházakat
Kezelő Vállalat
Budapest, VI. Lenin krt. 55.
Telefon: 224-412, 224-230

A kőszegi Jurisich Gimnázium természetbarát osztálya Dénes Andor tanár vezetésével a kőszegi hegységben túrázott, melynek végső célja a Kalaposkő volt. A túrán résztvevők elégedetten, felejthetetlen élményekkel, Kiliánkönyvükben pedig új pontokkal tértek haza, — írja Szakos Pál, a gimnázium ifjúsági túravezetője. — Szeretnénk, ha egyre több természetbarát keresné fel a kőszegi hegység tájait. Az érdeklődőknek szívesen szolgálunk tanáccsal és segítséggel.

November 10-én tartották II. tanácskozásukat — Szegeden — a keletmagyarországi természetbarát szövetségek vezetői. A Csongrád megyei, Hajdú-Bihar megyei, Heves megyei, Nógrád megyei és Szolnok megyei szövetségek elnökei, főtítkárai és néhány elnökségi tagján kívül részt vett a találkozón Székely Miklós, az MTSz főtítkára, továbbá a Makó járási, Szentest járási és a Hódmezővásárhely városi szövetségek vezetői.

A megjelentek megvitaták a természetbarát mozgalom átszervezésére vonatkozó MTST határozatból folyó feladatokat, összehangolták 1963. évi eseménynaptárukat és állástfoglaltak néhány, az egész mozgalmat érintő fontos kérdésben.

Kiváló alkalom nyílt a tanácskozás során a szövetségek tapasztalatainak ki-

TANÁCSKOZÁSOK Szegeden

cserélésére szervezési, mozgalmi és szakkérdésekben egyaránt. Csak sajnálattal és érthetlenséggel lehet itt megemlékezni arról, hogy a Borsod megyei és az év folyamán alakult Bács, valamint Szabolcs megyei szövetségek nem képviseltették magukat a tanácskozáson, bár, ez számukra igen értékes és hasznos lehetne a területük munkájának fellendítése és megjavítása érdekében.

Sok szó esett a „Kék-túra”, „kerékpáros-túra” mozgalmak fejlesztési lehe-

tőségeiről, egy „Tiszántúli Vízi-kör” túra szervezésének szükségességéről. Megvitatták a megyei tájékoztató válogatott munkatapasztalatait és jövő évi programját.

Örömmel hallottuk a tanácskozáson, hogy a Csongrád megyei szövetség Mártyáson — a Tisza mellett — kapott egy területet, melyen 1963-tól állandó nyári tábor létesít, a vezető-képző-tanfolyamait is itt fogja megrendezni. A Hajdú-Bihar megyeiek Középután, — a Zempléni hegyvidéken — építenek kulcsos-házat. A Heves megyeiek a Bükkben, a répasvölgyi Barátréten építenek táborhelyet a szervezett természetbarátoknak. Az egyéves múlttal rendelkező Szolnok megyei szövetség a helyi fontosabb útjelzőmunkán kívül, munkaterületet kér a Mátrában.

Az eredményes együttműködés továbbfejlesztése érdekében 1963-ban a Salgón tartja legközelebbi tanácskozását, remélhetően most már valamennyi keletmagyarországi szövetség.

— o —

November 11-én Bács, Békés és Csongrád megye természetbarát szervezeteinek vezetői — mintegy háromszáz — tanácskoztak a szegedi Ifjúsági Házban ezévi munkájukról, jövő évi feladataikról.

Tóth Imre, a Csongrád megyei Természetbarát Szövetség elnöke tartott

beszámolót, melyet 18 felfoglalás követett.

Többen szükségesnek tartották, hogy Csongrádon a Tisza és Körösök térségében létesüljön turistaház az alföldi túrázás és vízitouriztika elősegítése céljából. Mindjárt akadtak, akik ennek érdekében társadalmi munkát ajánlottak fel. Néhányan a pedagógusoknak a középiskolai természetjáró szakosztályokban végzett egyre eredményesebb munkájáról beszéltek.

Különösen megragadó volt, hogy a KISZ—ISB—TTB-vel az ifjúság körében végzett néhány éves szívós munka mennyi fiatal kádert nevelt a mozgalom számára. S most is csak elismeréssel emlékezhetünk meg a Csongrád megyei szövetség célkitűzéséről, mely szerint ez év telén túravezető-képző tanfolyamot rendez termelőszövetkezeti és középiskolai fiatalok számára az eresztvényi turista szállóban.

A tanácskozáson résztvett és felszólalt Jóó Ferenc, a megyei TST elnökhelyettese és Székely Miklós, az MTSz főtítkára is.

A jelenlevők nagy elismerése mellett adták át az elmúlt időszakban legjobb munkát végzett Börös TE Szegedi Cipőgyári osztály, az Építők TE szegedi osztály és a makói „József Attila” Gimnázium természetjáró szakosztály képviselőinek a „Kilián György” kupákat.

A tanácskozás résztvevői — a Pilisnyergi emlékünnepegyidőben — megkoszorúzták a Szeged közelében levő „Sárgán” a kommunisták régi illegális találkozóhelyén emelt munkásmozgalmi emlékművet.

NEM KÖTELEZŐ,
de hasznos!

VASÚTI ÉS TÁVOLSÁGI
AUTÓBUSZMENETJEGYÉT

UTAS-BALESETBIZTOSÍTÁSSAL
kérje!

NÉHÁNY FILLÉRÉRT
RUHA- ÉS POGGYÁSZKÁR, VALAMINT
BALESET ESETÉN 50 000 FT-IG KÁRTÉ-
RÍTÉST NYÚJT
AZ ÁLLAMI BIZTOSÍTÓ

LÁNG SÁNDOR
EGYETEMI TANÁR
NYILATKOZIK:

A TUDOMÁNY ÉS A TURISTA-MOZGALOM KAPCSOLATÁRÓL

Beszélgető csoportok népesítették be a vácrátóti arborétum kastély-épületének teraszát. A tudósok és turisták szeptember 23-i találkozájának színhelyén — amelyről előző számunkban írtunk — interjút kértek *Láng Sándor* egyetemi tanártól, a Magyar Földrajzi Társaság elnökétől. Nevét, tudományos kutatásait Európa-szerte ismerik. A természetjárók körében pedig hasznos tanácsaival szerzett megbecsülést.

— Hogyan értékeli a természetbarátok mindjobban szélesedő kulturális érdeklődési körét? — hangzott az első kérdés.

— A turista ma már nem csak a fehér-kék festett nyomokon halad — válaszolta. Kultúrforradalom zajlik az országban s ennek lendülete magával ragadja a természet barátait is. A szemmel látható szépségek mellett, az emberek ösztönyszerűen keresik azokat a mozaikokat, amelyekből kiteljesedik az eléjük táruló látvány. Ezt a spontán megnyilvánuló nyugtalan kutató szenvedélyt kell nekünk a rendszerezés színvonalára emelni.

— Mit tehet ennek érdekében a tudomány?

— Ma, amikor már az emberek többségét elsősorban nem a nagyváros zajából, lüktetéséből való menekülés vonzza a természetbe, könnyebb a dolgunk. A kutató, ismereteket gyűjtő hajlamokat a tudomány olyan területekre irányítja, ahol a természetjáró testi, szellemi felüdülésben is részesülhet. Kiteríthetjük előtte a biocönózist, a természet élő világának kölcsönös függésén alapuló ismereteket. Bemutathatjuk a korai és újabb társadalmak kultúráját és a felszín alatt — sokak előtt rejtve maradt — dialektikus összefüggések láncolatát.

— Az örömök között különös értéke, rangja van a felfedezések fe-

letli érzéseknek. Boldogságot jelent például, ha valaki a bonyolult ismeretlenség homályából egyszer csak rájön a lényegre. Ne tűnjék leegyszerűsítésnek, ha azt mondom: mi szívesen szerzünk ilyen örömeket, vegyék igénybe kalauzolásunkat a természetben.

A zenélő malom

— Hogyan lehetne tovább fejleszteni a tudományos intézetek és a turista mozgalom kapcsolatait?

— Úgy gondolom, helyes lenne a tudományos társaságok és a turista mozgalom képviselőiből közös bizottságot életre hívni e feladatok meghatározására. A bizottság program-

szerűen összefoglalná mindazt, amit a turista mozgalom és a tudomány egymásnak nyújthat. Egy ilyen összefogás eredményeihez és távlataihoz nem fér kétség.

— Az intézetek és a társulatok rendelkeznek azokkal az ismeretterjesztő lehetőségekkel, amelyekre mozgalmunknak szüksége van. A turisztika pedig a természet és a műemlékvédelem területén nyújthat segítséget. S ezen kívül számos, eddig aligha kiaknázott források állíthatók még a kölcsönös együttműködés szolgálatába. Elképzelhető az is — folytatta —, hogy a turisztikáért lelkesedő tudósok funkcionálisan is részt vegyenek a mozgalom szervezeti életében. Számítani lehet a tudományos, ismeretterjesztő anyagok, dokumentációk cseréjére is.

— Kielégítőnek tartja-e professzor úr a természetbarátok rendelkezésére álló irodalmat és a közelmúltban megjelent tájékoztatókat?

— A természet és társadalomtudományok szüntelenül fejlődnek — mondotta, s így folytatta: — ezeket közkinccsé kell tennünk. A meglévő irodalom kiegészítésre szorul. A „Panoráma” útikönyvek például nem mindig szerencsésen és szakavatottan vezetnek be az olvasót a természet világába. Régi kívánság teljesül a közeljövőben az új magyar bedekker közreadásával. Az új útkalauz azonban nem helyettesíti a természetbarátok által is szorgalmazott szaktudományos ismeretterjesztő füzeteket.

Láng Sándor professzor befejezősül hangsúlyozta:

— Lelkesít bennünket az a tudat, hogy a természetbarátok nagy tábora új kulturális ismereteket igényel. Készségesen ápoljuk mozgalmunknak ezt a sokat ígérő új hajtását.

(kl)

A Kárpát-hegység flórája a vácrátóti arborétumban

Láng Sándor professzor (balról) Tokaji Tiborral, a Vörös Meteor TE főtítkárával

nek a szépséges, kedves városnak mekkora szerencséje az is, hogy itt tanulnak szívből-lelélekben erdösszé válni a főiskola erdőmérnök hallgatói! E sok megbújt ciklámenes völgynek, alpesi illatú rétnek, mennyi szerelmese van itt! És mintha az Alföldről, Zalából, Gömörből,

Szabolcsból idekerült mérnökjelölt s végzett mérnök egyúttal megannyi festőművész is lenne. A májusi, forrónyári, késő őszi, bánatos téli erdő tanulmányi palettáján annyi színt kevernek, a formákkal oly finom érzékel játszanak, az erdei utak kanyargó ösvényeinek keskeny szalagjait úgy át s átfűzik a kétezer hektáros soproni erdőbirtalom derekán, — amikor már kitanulták a fák, völgyek, dombok, aljnövényzetek, koronaszintek s telajfajták tudományát, s képzett tudósai lettek az erdőnek —, hogy messzi külhonokban is példamutatóvá vált a soproni erdészet.

Szakma ez? Nem! Ez a nekifeledkezéssel határos szenvedély, amellyel a város hivatásos erdészei, az egyetem s a technikum tudós tanárai, a Tanulmányi Erdőgazdaság mérnökei, a fiatal hallgatók ápolják, szeretik, gondozzák — s értik az erdőt: sokkal több, mint egyszerű szakma. Ez már *hivatás*.

Késő őszi nyúlik el fölöttünk. A kedves soproni fró — szintén megszállott lelkű lövéri lakó — oly ügyesen irányít a mély avarban, ki-kibukkanva valamely erdőirtás platóján a szép kilátás kedvéért, bújva vissza a fiatal gyertyánosba, haladva sortálló vörösfenyők útján, hogy bár belül maradunk a turistajelzés piros körén, mégsem a szokványos utat járjuk. Persze, soproni ember kell hozzá, hogy eligazodjék a nyiladékok, friss ültetések, favágó-utak, magfának hagyott görcsös tölgyek gyér fénytől szűrt birodalmában. Ő is a jelzéstelen utak szektájának híve, megértjük egymást.

A Fáber-réten át, a Várhelyi kilátóról énekszóval lépked lefelé egy harmincas csoport. Múlt héten tiszta ragyogással lerajzolta csipkeit az égbe a fehérfejű Schneeberg: látni szerették volna ma is. Amde mi megint elhajlunk a szokványos úttól, s a két dombú *Vas-hegy* avarját rúgjuk, hogy még szemlét tarthassunk a tervezett új kilátó helyén. Ez a vashegyi kilátó — a soproni természetjárók alkotásaként — közelebb épülne a városhoz, a Felső Lővérek fölött, igéző körkilátást nyújtva. Két lehető elhelyezés között ingadoznak most az érdekeltek. Rövidesen új kilátótoronnyal lesz hát gazdagabb a soproni hegyvidék.

Az idegen, ha ide turistaként vetődik el, annyira belegyönyörködik a Brennebergbánya felé eső hegyi tájba, hogy kevésnek jut eszébe az északkeletre fekvő *sárhalmi erdő*, holott jelzett út is viszen rajta keresztül. A fertőrákosi országút szinte pontosan vágja el egymástól az alpesi jellegű soproni hegységet és a Balf irányába húzódo lajta-mészköves domborokat. Ez a dombos vidék a Sárhalom: bájos, kellemes erdőség. Ciklámen ugyan nem terem benne, veszi azonban körül szőlővidék rengeteg. Lágylágy gyertyános, bükkös, fenyővel

Sopronbánfalva

tarkított, afféle háromszáz méter magas dombság, amelyen szívesen rendeznek remek terepjáró versenyeket a soproni természetjárók — itt jobban maguk között léven, mint a hangos Károly-magaslat alatt.

Forr már a must a hegyek pincéinek hűvösén. E méla napokon lengő tavi pára burkolja már a Fertő teknőjét. A tó szőlőnemesítő párája.

Motorcsónakunk orra vidáman csapja ketté a nádasba vágott csatorna iszapos vizét. Loccsan a szürke lé vissza a nád tövére. Suhanunk a nyílegyenes csatornában; olyan ez, mint valami sárga alagút, melynek éppen leemelték a fedelét. A hal is lapul itt.

S most váratlan hirtelenséggel futunk rá a nyílt vízre, az óriásra. Ég, föld összefolyik, kékesszürke hangor borul barnásszürke vízre. Sötét csík a tavon átal: sűrű nádas, áttörhetetlen, madárnak való. S majd, ha jég lesz, a nádi kaszának. Fészke szárcsának, gémmek, kácsának, poszátának. De most elköltözték mind, már a vadlibák is elhúztak fölöttünk, s a darvak is délnek röptek. Csak egy bicegő golya bókászlik kinn a réten.

Tudósokat vizünk. A Fertő vizének, talajának, növényzetének, állatvilágának tudóit. Magyar, osztrák

kot. Az osztrák geológusok tegnap mondták el, mit fúrtak elő az ő tó-részükön: savanyúvizet, keserűvizet, szénasavas vizet, egyetlen meleg tavuk feltárandó gyógytényezőit. A magyar geológusok is kutatnak most újabb gyógyforrások után, s a mai terv az, hogy egybehangolják a két igyekezetet. Dübögve mélyül az olajszagú fúró a nádas altalajába, agyagba, homokba.

Két vitorlás pillangózik előtünk. A tudósok tiszteletere húzták fel a vitorlavásznat a telepen, az erős szélben csaknem vízbe dől az árboc. Széllel jár a gyér őszi napsütés. Hűvös ám ez a nyáron oly meleg, nyolcvancentis víz! Megborzongunk bele.

Borzolja a szél a nádak koronáját, de a víz tiszta illathoz most egyéb jótékony szagok keverednek.

Főzik a halászlét a csónakház teraszán.

Osztrák sógor is megnyalja utána az ujját!

Szombathy Viktor

SOPRONNAK ERDEIN, FERTŐNEK VIZEIN

Csatorna a Fertőn

(A szerző felvételei)

GAZDAGSÁG

A Csehszlovák Szocialista Köztársaságot a természet gazdag turisztikai értékekkel látta el: hegyek, folyók, erdők, tavak, rétek, történelmi emlékek mind bőven találhatóak ebben az országban. A szépségek azonban nemcsak a föld felszínén, hanem a föld alatt is fölhalmozódtak.

Ezen a téren különösen Szlovákia vezet. A Demánovai jégbarlang, a Dobsinai cseppkőbarlang és a Domícai jégbarlang, a magyar Aggtelek szomszédságában — a szlovákiai szépség eme három nagy „D” betűje százezernyi látogató búcsújáróhelye. Am ezeken kívül Szlovákiában még 10 hozzáférhető cseppkő-, illetve jégbarlang van, rendbehozott bejárattal, villanyvilágítással, és tizesével további olyanok, amelyeket még nem tettek szabaddá és amelyekbe csak a szakemberek jártak.

Moravát már régóta híressé tette a Macochai szakadék (138 m) és a morva föld szépségét képező cseppkőbarlang, nem messze Brno városától. Az utóbbi két évtizedben további morva jégbarlangokat kutattak fel, mint: Javoricko, a nácik által megsemmisített falu közvetlen közelében és Észak-Morvában, a Jeseník-hegységben a Na Pomezí-barlang.

A földalatti gazdagság terén átlagosan a csehek a legszegényebbek. Csak a második világháború után tárták fel és tették hozzáférhetővé Prága környékén a „Na zlatém koni” (Arany ló) barlangot.

A csehszlovák turisták nemcsak mint látogatók veszik ki részüket,

a föld alatt

hanem mint felfedezők és kutatók is. A prágaiak barlangját, — az Arany lovat — is először a Nemzeti Múzeum kutatószakosztálya és Stanice fiatal turistáinak barlangkutató köre tárta fel. Az egyik barlangszakasz felfedezőjének nevét is viseli — Petruv dóm —, azután a fiú után, aki 1950 novemberében először hatolt be a keskeny bejárón...

A csehszlovák barlangos szakemberek — közöttük sok aktív turista, mint például Mojmir Král, a Csehszlovák Testnevelési és Sport Szövetség központi turisztikai szakosztályának az elnöke is — a külföld-

del együttműködnek a karszthegegyeségi területek átkutatásában. Tavaly például résztvettek a Bolgár Népköztársaság nagykiterjedésű mészkőterületének átvizsgálásában, a nyáron pedig közreműködtek az Olaszország legmélyebb szakadékaiba való leszállásnál is. Évek óta szoros együttműködésben dolgoznak a lengyel barlangosokkal, a Magas Tátra peremét szegélyező karsztvidék átkutatásánál.

Nem csoda, ha a földalatti szépségek feltárása egyre több új lelkes hívet szerez. Például annak a karszt-szakasznak a felderítése, amelyet először 1947-ben a Boskov pod Krkonosemi község mellett végeztek, annyira felcsigázta a község lakosságát és a helyi Nemzeti Tanács elnökét is, hogy most közösen a prágai Nemzeti Múzeum kutatószakosztályával készítik elő megnyitását a turisztikai forgalom részére.

A múltban is tudtak a földalatti szakaszok bejáratáról. A népi fantázia romantikus mesékkel fonta be azokat, de nagyobb gondot nem fordítottak rájuk, ma pedig mind nagyobb érdeklődéssel és lelkesedéssel folyik a kutatómunka.

A Prága melletti „Arany ló”

Üreges cseppkő — aragonit barlang Zbrasov na Moravában...

A demánovai cseppkőbarlang...

A dobsinai cseppkő-, illetve jégbarlang...

Vándor

BARANGOLÁSOK

Amikor eljön a nyár, lehet heverészni illatos erdei réteken; mentaszagú szénaboglyák tövén; holdas éjjeleken lehet vándorolni túlvilági fényben úszó tisztásokon, kék és fehér párázatok alatt. A költő minden szépséget végigél, megcsodálja a vadvirágok tollas bibéjét, sokszínű szíromleplet, a mohák bársonyos párnáját, a sziklarepesztő kővirózsákat, a csipkészlő nagy legyezőiket lengető fűszöfogu páfrányokat, a gyíkok, csigák életét, a madarak vígdozását. Boldog álomból ébred a papréti tölgyóriás alatt, s áradó szeretettel énekel máris a vén fáról:

Szalonnázás a Frankhegyi turistaházban (baloldalon Kónya Lajos Kossuth-díjas költő, középen a szerző)

A magyar költők megfestettek csaknem minden honi tájat, valóságos feltérképezték az országot az elmúlt századok során. Kirajzolták földrajzi formáját, megélénkítették hegyeit, folyóit, síkságait, városait: verssorokban kifejezték az egész hazát. És az a Magyarország, amely a versek százaiból és százaiból kibontakozik, sokkal teljesebb, sokkal színesebb, sokkal előbb, mint amelyet tankönyvekből, útirajzokból, vagy akár saját tájélményeinkből ismerünk. Mert a költők nemcsak földrajzi képét ábrázolják az országnak, nemcsak változatos szépségeit mutatják fel, de a honi tájak egyéniségét, levegőjét, minden hangulatát, egész tartalmát kifejezik.

Századunk elején észrevehetően gyengülni kezdett iradalmunkban a tájlelek hangja, s legújabb költészetünk sincs eléggé természet-közeli, a magyar hegyek pedig alig találunk mekesre. Egy költő van, akivel lépten-nyomon összehalálkozunk a legmagasabb csúcsokon éppúgy, mint a legeldugottabb menedékházakban, a legsűrűbb erdők mélyén, a legrejtettebb patak völgyekben: Berda József. Mintha száz alakban járná az országot: ő jön szembe velünk a Börzsöny sziklás gerincein, ő ballag előttünk a Pilistetőre vezető ösvényen, ő int le ránk Diósgyőr romfaláról, őreá bukkanunk a bakonyi forrásnál és a mátrai szénetőtanán, s ő emeli felénk poharát derűs arccal, ha belépünk a badacsonyi turistaházba... Berda József minden vasárnap reggel hűségesen elindul szeretett hegyei felé:

Akár a rajongó gyermek, kinek könnyű madárként repül a lelke, úgy húzom magamra én is a rövid nadrágot, viharkabátom s a szöges bakancsot, olyan örömmel...

A szentendrei HÉV turistákkal tömött kocsiában ott ül az ablak mellett. Rövid, fiús nadrágban, kopott viharkabátban, görbe botjára támasztott fejét a messziről tündöklő hegyek felé fordítván. És már ott ballag a Pomázról szerteáradó turista-sereg mögött, hátizsákjában meg-megkottyan a kulacsba zárt zöld abasári. Az ösvény az Oszoly csúcsasz mézsköszintjeire viszi fel. Szemben a Kővel, kettős csúcsával akár egy térdrebukott kétpúpu teve, tövében a kéttornyú kis Csobánka egy ideálmódott mesebeli falucska:

Mint völgyből fölzengő szelíd harangzó, úgy cseng a neved: Csobánka. Pilisvörösvár felé menet pillantottam meg, szegény halandó, a tündéri völgyet, melyben úgy fekszel éppen, mint mély bölcsőben a mosolygó kisdéd, s egyre ámultam a szemet-vidító panorámán...

Hegyeiken, völgyeken, apró patakok mentén, tölgyesek-bükkösök, erdei rétek során vezet tovább az ösvény a Pilis mélyére, a Bölcsőhegy alá. A Dréher-vadászkastélyból lett turistaház előtt kényelmeskedő pestiek heverésznek öblös nyugszékeken, de a költő mindjárt a csúcsra tör, a Bölcsőhegy legtetejére, hogy elkiáltsa magát boldogan, felszabadultan:

Búvöltes Bölcsőhegy, boldog barangolásom vidéke vagy végre! A lóversenystállók gőgös ura, a pöffeszkedő Dréher sörgyáros „öméltősága” tilalmazott cézári birtoka voltál a múltban, s most újra a miénk, végre mindenkié vagy, minden szabad emberé, ki ízes levegőre szomjaz az épülő ország szebb ege alatt!

Kilátás a Nagyhégyhegy felé (Szegvári Gusztáv felv.)

Barangolás

BERDA JÓZSEFFEL

A köréd gyülekező, elbűvölő erdők fölé nőttél itt a tisztás közepén. Te uralkodsz terebélyed koronás sátrával; pihenés, dús fűvű asztal és ágyat terítvén az arra barangolóknak. Mint őrző angyala e tájnak, úgy bájoltál el, mikor alattad nyugodtam meg végül a hosszú út után. Oly boldogan taláztam, iddógáltam csodálatos lombátorod alatt, hogy azután elszenderítettél. s az ébredés után úgy öleltem meg hálából széles derekadat, mint boldogságom legszebb, legigazabb jegyesét!

Itt a vadászat ideje is már, de költő nem emel fegyvert erdei vadra, sem égi madárra, szelídebb örömkökre derül ő: gomba után cserkészik. A gyepes aljú gyertyánosban a vadorchideák legszebbike, a lila kosbor emeli magasra fürtös fejét, s az árvacsalán sárga csengettyűi bólogatnak a domború kalpagú barna vargányák fölött. A rejtelmes bakonyi rengetegeken vadászgatva, gyűjtögetve halad át a költő, s még a falvakba is a gombaillat vezet be:

A szorgalom szédületének voltál tanúja: láttad a bakonybéli népet, mint lepi el korán reggel az erdőt, s mint ritka kincset úgy szedi a kövér hasú vargányák tömegét. Az égigerő szálfák áldásával tértek haza mind: teli zsákokkal, puttonyokkal, s este már az egész falu illatozott a gombák hegyeitől...

Az ősz a szőlőhegyekre visz fel. A Balatonba könyöklő „testes, borszagú hegyek” öreg pincéikkel teleszórt oldalába, vagy még távolabb a Somló tetejére. A kislétföldi síkságból magánosan kiemelkedő harangalakú szépséges bazaltvulkan tetején magasra emelt kulacsával köszönti a költő a dús hegyet és buvóletes borát:

Bazalttüzes borod a föld legszerelemszomjasabb méhe szüli e költői kedélyt sugárzó szent hegyen. Ki itta italod, tudja már mivé változik tőled, mámorító illatú, arany-zöld látomásunk! A tűz titka lobbant ki a körülöttem áradó síkságból s lám, hegyvé emelkedtél mindannyiunk örömére itt. Iddogálván mandulás zamatú nemes nedvedet: szinte szerelembe szaladó lendület feszíti minden izmát annak, kire rámosolygosh...

A tél is eljön aztán fehér szépségeivel. Vert ezüsből vannak a fák, a bokros gyalogfenyők, rózsaszín párázatok alatt nyugosznak a nagy, havas ormok. De ha felbőgnek az erdők az északi szélben, s földig hajolnak a megkínzott fák a szakadó hózáporban, a víg barangolási kedvnek az sem árt. Csak menni, egyre menni, a béke nyugodt derűjével, mit a szabadság lelke sugároz: a csúcsok határtalan távlatai s a százas szálérdők mesélő zúgása... Csak menni, menni egyre feljebb, a csúcsra törni suhancos kedvvel! Ez a boldog barangolás tart meg ifjúnak, ha futnak is az évek, oly gyorsan, mint a percek:

Nosza, lendítsd meg magad, olyan légy, mint a csikó s hajrá! fel, fel a hegyekbe, mind magasabbra! Csak addig élsz, míg bátorít

barangoló kedved, míg izmaid bírják az iramot egyre felfelébb; megállás nélkül menni, menni, csavarogni, hogy élj teli tűzzel s lásd a vidám világot: csak így menekülhetsz a halál elől! Öregek, s ti fiatalok — halljátok? el ne hagyjátok már magatokat; repüljétek, repüljétek ki a szabadba, a szabadság ölébe: erre mindig lesz idő! Nincs máshol édesebb, szerelmetesebb pihenés! Otthon győtrödni, szoba rabjának lenni? nincs, nincs ennél nagyobb büntetés! Inkább nem élni többé, ha netán megbénulna lábam, s tespednem

kellene, félholtként! — Oh, hegyek, völgyek és erdők végtelen vonulata: a ti fiatal fiatalok vagyok még, ne hagyjátok megöregedni soha már!

S a költő, hatvan esztendejének terhével, minden vasárnap elindul. Hóviharnál, dermesztő fagynál, vígasztalan bús őszi esőnél, híg fekete sárnál is erősebb a hegyek, az erdők hívása. A természet, a szabad természet szerelmes vonzása. A költő pedig hangosan felel a hívásra: verselt zengő sora rejti választát.

Antalfy Gyula

A Pilis mészkösziklái (Környei István felvétele)

Az Országos Idegenforgalmi Tanács — a két, balatoni nemzetközi camping ez évi eredményei alapján — jövőre hétszeresére emeli a nemzetközi idegenforgalomba bekapcsolt táboraink számát: 14 camping várja majd a világ minden részéből érkező vendégeket.

A már működött tihanyi és balatonföldvári táborokon kívül nemzetközi lesz a főváros római-parti tábora, továbbá a Balatonnál a füredi, a keszthelyi, a siófoki, a boglári és a fonódbélatelepi camping. A Velencei-tónál Agárd és Velence, a Dunakanyarban pedig Szentendre campingje fogad majd külföldieket. Baranyában Abaliget, a Tisza mentén Szeged, a hegyvidéken pedig Mátrafüred tábora tartozik majd a nemzetközi campinghálózatba. Az IBUSZ tervei szerint a táborok külföldi vendégei „utascekk”-kel fizethetnek és választhatnak majd tetszés szerint a campingek között.

A 14 nemzetközi campingünkön kívül a már meglévő 20 táboron felül további 14 új nyitását vették tervbe 1963-ra, s — mint térképvázlatunk is mutatja

— jövőre már 48 egységre bővül az országos campinghálózat.

Az elmúlt két esztendő alatt fantasztikus méreteket öltött Európában a campingezés népszerűsödése. Néhány adat: évente

Campinghálózatunk 1963-ban

négy és fél millió angol járja lakókocsikkal az országot. A Német Szövetségi Köztársaságban 4 millió campingezőt tartanak nyilván. Spanyolországban több mint 500 kiépített tábor áll a külföldiek rendelkezésére. A kis Luxembourg a közelmúltban nyitotta meg 100. táborát. Svájcban és Ausztriában egyre több a télen is nyitva tartó camping, melyeket el-

sősorban az autóval és lakókocsikkal érkezők vesznek igénybe.

Amennyiben 1963 elején megalakul a Magyar Camping Club, tervbe vették, hogy a nyár folyamán a balatonfüredi „super-camping”-ben rendezik meg hazánkban az első nemzetközi campingtalálkozót.

Dunaujvárosban, a Szalki-szigeten épül hazánk eddigi legjobban felszerelt campingje, melynek terve-

gépkecsikkal kitűnő úton közelíthető meg. A táborhelyet hatalmas fűzfák teszik árnyékossá.

Magyarország hivatalosan is részt vesz januárban a világ egyik legnagyobb campingcikk-kiállításán, melyre a londoni Olympia Hall-ban kerül sor. E kiállításán éventenként átlagosan negyedmillió látogatója van. Az IBUSZ és a Konsumex közreműködésével táboraink széleskörű propagandát kapnak majd a világ minden részéből összegyűlő, szakértő közönség előtt.

Mint ismeretes — a füredin kívül — hazánkban egyetlen kimondottan célra épített „autóscamping”-je van: Zamárdinak a tihanyi félszigettel szemben eső részén. Jóllehet e tábor idén nem szerepelt nemzetközi campingjeink között, mégis százával keresték fel a külföldiek, elsősorban kitűnő fürdési lehetősége, másodsorban ritka tájképi szépsége miatt. A camping népszerűségére tekintettel érdemes volna a Somogy megyei Idegenforgalmi Hivatalnak már jövőre I. osztályúvá fejlesztenie ezt a táborhelyet.

A legújabb camping club a Ciprusi Köztársaságban fog megalakulni. A fiatal állam kezdetként két, nemzetközi színvonalú campinget épített.

Dr. Sz. R.

Nagy a forgalom a Zwetsimmen-i (Svájc) téli campingben (Camping-Caravanning Revue)

Külföldiek a zamárdi autóscampingben

Ebéd a veterán-család

ÉLET- HOSSZABBÍTÁS a hegyekben

VETERÁN
„ROBINZONOK”
A BÜKK
VADONÁBAN

A „szuszogós” emelkedővel tűzdelt szekerúton elérhető magaslati völgy kívül esik a jártabb turista-ösvényektől. Csak néha bukkan rá véletlenül Bánkúty vagy Szentlélek felől jöve egy-egy mástáji, vagy budapesti turista. A Veteránok völgye, „valahol” az Észak-Bükkben van.

Kirándulók és túrázók csodálkozva szemlélik a felettük emelkedő hegyormok és az erdőrengetegek után váratlanul eléjük táruló idillikus képet.

A Veterán tanya lakói bronzbarna bőrű, javakorabeli férfiak, valamennyien nyugdíjasok és miskolciak. Vérbeli veterán turisták, s idős harcosai a munkásmozgalomnak is. A deresedő haja ellenére is atlétatartású Ferencz Géza, a Miskolci Fém- és Faipari Vállalat igazgatói székéből ment nyugdíjba két éve, a bajuszos, bölcs humorú Kiss Ferenc és Oszip István a Könyvkötő KTSZ nyugdíjasai, a vasgyűrű kinézésű Klacsmanovics Barnabás szintén Miskolcon, a korelnök Kiss Sándor Pesten volt vezető munkakörben. Nyugdíjba vonulásuk után — Géza bácsi szavai szerint — életet hosszabbítani kitelepedtek a Bükkbe.

Hét évvel ezelőtt Ferenc Géza fedezte fel a kis paradicsomkert forrásait. Csak akkor még csupa mocsár és dzsungel volt. Évek óta keresett egy félreeső táborhelyet, ahol nyugdíjas éveit a természet zavartalan-ságában töltheti. S amint rábukkant a télen, nyáron, még a legnagyobb aszályban is bővíző forrásra, érezte, hogy ez a régen keresett hely...

Persze, mindenki messze elkerülte az akkor még félelmetes, vadbozótos helyet. Ő barátaival összefogva, szívós kitartással és szorgalmas munkával megtisztította a bozótól a terepet, a patak szabályozásával lecsapolta a szunyogot termő lápot, gypeszönyeggel ültette be környékét.

Attól fogva ott töltötték szabadságukat. Amióta pedig nyugdíjasok, akárcsak a régi szilajpásztorok a Hortobágyon, koratavasztól késő ősziig kiinn élnek a szabad természetben. Ha nem is mindig egyszerre, de egymást váltva táboroznak az általuk hatszáz méternyire becsült magaslati völgyben, amíg csak a legedzettebb turisták szabad ég alatt lakhatnak. Még télen is meglátogatják a kedves tanyát. Nem dülta-e fel valami rosszakaró, amelyet éveken át létrehoztak? Mert ilyen is megtörtént. Háromszor építették újból, s ezért sem hagyják hosszadalmasabban őrizetlenül fészüküket.

Nyáron kilátogatnak a hozzátartozók is, köztük a gyerekek. Ferenc

Gézának és Kiss Ferencnek feleségük még dolgozik, de a vikendet és szabadság-idejüket ők is a Veterán tanyán töltik. Néha felüti sátrát közelükben egy-egy turista család. Az idén debreceniek, békéscsabaiak, gyulaiak és békésiek vertek táborot, váltakozva mellettük.

Géza bácsi a leghűségesebb hegylakó, de Kiss Ferencnek is az év többségében kinn látható narancsszínű sátruk. Sokáig kint van Sándor bácsi sátra is. Hol egyikőjük, hol másikjuk sátrában vendég Oszip István, meg Györgyi Lajos és főleg Klacsmanovics Barna bácsi, aki a szabadban élest yogázással párosítja. Ezek a légzési és akaratfejlesztő gyakorlatok szerinte, igen egészséges

Az egészség titka a mélylégzés, a yoga — hangoztatja Barna bácsi

hatásúak. Ő 99 kiló volt, — amikor második éve elkezdte —, most 75 kiló a testsúlya, sokkal jobban érzi magát. Nem dönti le így egyikőnyen a betegség. Sándor bácsinak szívesen be is mutatja a yoga gyakorlatot.

A veteránok első parancsolata a munka, a testmozgás. Sohasem ténlenkednek, napközben rendszeresen tesznek-vesznek. Dolgoznak, száraz gallyat gyűjtenek, tüzelőt aprítanak, parkirozzák a terepet. A patak mellé szikladarabokból tetszés szerint szabályozható fürdőmedencét is építettek. Így maradnak rugalmasak az izmok, erős marad a szervezet — vallják.

Mindig akad a természetben szépség s valami kedves élmény. Tavasztól télig nyílik a Bükkben az országban megtalálható legtöbb virág,

minden hónapban más és más. És az éneklő madarak! Különösen pázrások idején gyönyörű az erdei hangverseny, a bércek övezte rengetegben dalolnak csak igazában. Nyitott mesekönyv a vadon állatainak élete. Aki benne él, szinte maga is egy a természettel.

Késő este messzerikolt a baglyok hangja. A közeli hegyhát sűrűjéből özek, sőt vaddisznók is lejárnak inni a patakhoz. Géza bácsinak ritka élmenye volt egyszer: nagy szarvasfalka vonult át kalyibája mellett. Rekamié-sátorok is nevezett kényelmes tanyájáról jól megfigyelhet-e az állatok. A kis pele és az erdei pocok bemelegszik a sátorba is. Barna bácsi bosszúságára. Neki háztizsájkját rágta ki a pele.

És a róka komák? Ők szintén nem szívesen látott vendégek, mégis minden este megjelennek vacsorára, ott ólalkodnak a tanya körül. Többször elcsenték már a patakban hűtött tejfelt vagy húst. Egy ügyes ravaszdi odáig szemtelenkedett, hogy Feri bácsinak elvitte fél cipőjét is a sátor nyílása mellől, pedig még feléje is rügött felálalmában.

Borús nyári nappalokon Géza bácsit boldogan ülték körül a sziklakandallónál a patak túlsó partjánál táborozó gyermekek egy kis rádió hallgatásra és meseórára. Visszavagyott kedves emlékké váltak a holdas esti tábortűzek is, amikor Sándor bácsi fél évszázados munkásturista múltjának emlékeit elevenítette fel a lobogó lángok mellett melegedő vendégeknek.

Azóta beköszöntött a tél. Lomhullásos, hűvös hajnalokon köd ereszkedik a Bükk hegység völgyeibe. A nyári táborozók nyomai elmosódnak. Csak a Veterán tanyát nem hagyták állandóan magára. Alapítói még ilyenkor is kijárnak egy kis „élethosszabbításra”.

Ballabás László

Géza bácsit szívesen hallgatják a tűzhely körül a gyerekek

(A szerző felvétele)

NEM TUDTAM, HOGY ILYEN SZÉP A MI ORSZÁGUNK

PATAKI DIÁKOK ORSZÁGJÁRÁSA

A sárospataki Rákóczi Gimnázium III. c. erdészeti 5+1-es osztálya Bánszegi József erdémérnök és vezetése alatt —, összerakva az egész évi politechnikai „keresetet”, — országjáró tanulmányúton járt.

Első utunk Budapestre vezetett. Itt a fát feldolgozó, erdőgazdasággal kapcsolatos üzemeket látogattuk meg, majd az Írószergyárba mentünk.

A következő napon Gödöllőre utaztunk, ahol az Agráregyetemen és botanikus kertjében tettünk látogatást, majd Vácrátótra érkeztünk, az Arborétum megtekintésére, amelyről a Turista hasábjain is többször olvashattunk.

Sopron — a műemlékek városa, a civitas fidelissima — nagy hatást gyakorolt mindnyájunkra. Megnéztük a Tűztornyot, a Hűségkapuval, a Storno-házat remek műgyűjteményével és nem győztünk betelni a csodálkozással, hogy három nemzedék alatt mi mindent gyűjtöttek itt össze. De megcsodáltuk a Fabricius-, a Gambrianus-, a Lábas-házat és sok volna elsorolni, mert Sopronban minden ház műemlék. Délután kimentünk a Lővérekbe, élveztük üde alpesi levegőjét. Feljutottunk a Károly-magaslaton épült kilátóhoz is.

A soproni hegyvidék gyönyörű parkerdői, kiépített és jelzett turistaútjaikkal, valóban a turisták és kirándulók paradicsoma.

Pécs felé utunkat megszakítottuk Szombathelyen a kámoni arborétum megtekintésére. Ide azért jöttünk el, mert ez a Gyöngyös-patak partján fekvő mesébe illő kert az Erdészeti Tudományos Intézet 35 kat. holdas kutató és kísérleti botanikus kertje. Ma hazánk leggazdagabb fás gyűjteménye a kámoni.

Körútunk folytatása előtt Szombathelyen, a rómaiak hajdani Savaria nevű települését, a nevezetes múzeumot és az Isiszentély-ásatásokat néztük meg.

Útközben láttuk a Drávamellékének gazdag földjeit és megértettük, hogy a barcsi termelészövetkezet miért szerepel annyit újságjainkban. Valóban remek a határa és dolgos parasztsága megtalálja a közösben, a nagyüzemi gazdálkodásban is számítást.

Már estére járt az idő, amikor megérkeztünk Pécsre. Már messziről hatalmas, hegynek is beillő salakkúpok és füstölő gyárkémények mutatták, hogy igen fejlett bányás és iparvárosba érkeztünk. Mindnyájunkat megkapott a Széchenyi tér, a közepén álló kupolás dzsámival. Szállásunk a közeli Gyógy-pedagógiai Intézetben volt, amely műemléknek számít, mint annyi sok más épület is Pécsen.

Rákóczi-vár a Bodroggall

Másnap reggel első utunk reggel autóbusszal a Mecsekre vezetett. Elragadó volt a látvány, amely elélnk tárult.

Városnézés során ellátogattunk a Zsolnay-múzeumba, majd az impozáns Dóm térre mentünk, amely méltán viseli a „Pécs szabadteri múzeuma” nevet. Itt körös-körül minden épület műemlék. Megtekintettük Pécs másik érdekes török-korbéli emlékét, az ún. kórházkápolnát, mellette a karcsú minaretet.

Kétnapos autóbuszútnak igen élvezetes és tanulságos volt. Mohács és Baja után Szegedre érkeztünk.

A Széchenyi téren ismerkedtünk Szegeddel. Igen szép épülete a barokk tanácsháza, melyet a nagy árvíz után 1883-ban, Lechner Ödön tervei szerint eklektikus-barokk stílusban átépítettek. Széchenyi István szobra mellett Vársárhelyi Pál, Deák Ferenc és Tisza Lajos — az árvíz után Szegedet újjáépíttető kormánybiztos — bronzszobrát is láthattuk.

Másnap a Tisza-parton álló Móra Ferenc Múzeumba mentünk el, ahol a régészeti kiállítást és a Fehértó élővilága kiállítást néztük meg, valamint a Törmöckényi Gimnázium politechnikai kiállítását láttuk.

Indulnunk kellett tovább, Szarvas felé. Tanulságos volt ez az utunk, mert az egész Alföld hajdani tanyá-

világát, új, megváltozott képét is láthattuk. Tanulságos volt az Alföld településföldrajzi képe is részünkre. Fehérre meszelt, gémeskutas tanyaházak mellett száguldott el autóbuszunk, de már több helyen feltűntek a nagyüzemi gazdálkodás új majorjai, állami gazdaságai, gépállomásai, a termelészövetkezetek korszerű építkezései artézi kutakkal és hatalmas, víztároló hidroglobuszakkal.

Utunk utolsó napján Túrkevére indultunk a Vörös Csillag Tsz megtekintésére. Kórsétánk végeztével az ebédnél a tsz elnöke, párttitkára üdvözölte a fiúkat és megindult az „ankét”, záporoztak a kérdések.

Érdeklődtek a tanulók a KISZ-tagság helyzetéről, szórakozásáról és általában a tsz-tagság kulturális lehetőségeiről. Örömmel hallottuk, hogy a tsz-nek társadalmi ösztöndíjsai is vannak az Állatorvosi Főiskolán és a Mezőgazdasági Akadémián.

Amikor a kirándulás élményeit összefoglaltuk és megkérdeztük, hogy kinek mi volt a legmaradandóbb élménye a 10 nap alatt, talán az a tanuló foglalta össze a kirándulás eredményét, aki azt felelte: nem tudtam eddig, hogy ilyen szép a mi országunk! Ezzel kifejezte: országjárásunk valóban eredményes volt, mert átfogó élményt, képet nyújtott földrajzi, ipari, mezőgazdasági téren is hazánkról.

Malonyai oszlopos thuják a szarvasi arborétumban

Hajdú András tanár,
Sárospatak

EGYÜTT AKARUNK MŰKÖDNI AZ ERDÉSZEKKEL

Kapcsolatunk az erdészekkel és a vadászokkal az utóbbi időben öröndetesen javult. A múlt év őszén rendezett erdész-vadász-turista találkozó világosan megmutatta, hogy az erdész- és vadásztársadalom megbecsüli és értékeli a természetjáró mozgalmat és mindenkor éles határvonalat von a szervezett turisták és a szervezetlen kirándulók között.

Most újabb öröndetes eseményről számolhatunk be. Az Országos Erdészeti Egyesület Komárom megyei csoportja a Magyar Vadászok Országos Szövetsége megyei választmányával karöltve a közelmúltban vadászati témájú előadás-sorozatot és ankétot tartott Tatabányán. Ezen két neves vadász-szakíró tartott előadást: Szederjeli Akos tudományos kutató a nagyvadrol, dr. Bertóti István vadászati osztályvezető h. pedig az apróvadrol. Az ankétra meghívandók között szerepelt a Magyar Természetbarát Szövetség is, melynek képviselőjében Thuróczy Lajos, Pápa Miklós dr. és Tenyeli László, a Komárom megyei Természetbarát Szövetség vezetője vett részt.

Az élénk hozzászólásokkal kísért előadásokból a jelenvolt természetbarátok is okulhattak. Különösen jelentős volt részünkre az erdei közlekedéssel kapcsolatos álláspont kifejtése. Nem vitás, hogy az erdőtörvény biztosítja a jogot — a megfelelő keretek között — az erdei utak és általában az erdő, mint üdülőterület használatára. Ezt ma már senki kétségbe nem vonja. Azt a keretet azonban, amit a jog biztosít részünkre, megfelelő tartalommal szeretnénk megőlni. Nem csupán „jogi alapon” kívánunk az erdőben tartózkodni, hanem olyan, egymást segítő, támogató együttműködést óhajtunk kifejteni, mely mindenkinek egyformán hasznos. Túl azon a hasznos tevékenységen, amit a természetjáró mozgalom általában végez (útjelzésfestés, forrásfoglalás, kilátók, pihenők, menedékházak stb. létesítése), olyan konkrét feladatokra is gondolunk, amellyel a természetjárók közvetlen a másik fél érdekét szolgálják. Gondolunk például az erdei őrszolgálatra, melyet a Vörös Meteor turistái az Erdészet felkérésére tartottak a budai parkerdőkben, július elejétől október végéig. Gondolunk a fásításokban és az erdőgondozó munkákban való részvételre. És valószínűleg még több más lehetőség is van a szorosabb együttműködésnek.

P. M.

Gyere velem várnak a magyar tájak

Az esős napok borús hangulatát néha felváltja a bágyadt decemberi napsütés. A felhőkön átszűrődik a fény, és a fűszálakon megolvad a dérré-vált harmat. Csodálatosan tiszta a reggel. A napsugár megtörik az apró vízcseppeken s úgy ragyog minden, mintha millió apró csillagot hintettek volna szét a réteken.

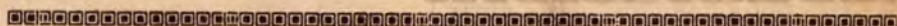
Sokan ismerik a Bakony egyik legszebb völgyét a Cuhát. A völgy oldalában dübörgő hangokat dobálnak a sziklák, míg elhalad a mélyben zakatoló vonat. Vinye- (Sándor-) majornál leszállunk és nyugat felé indulunk a piros jelzésen. Nemsokára egy rétre érünk, ahol a sárga jelzéssel találkozunk. A rét szélén húzódó kerítés mellett megyünk a Hódos-érhez, melyen kis fahíd vezet keresztül. A piros jelzésen folytatjuk útunkat. Jobbról egy-egy öreg fenyő látszik a fák között; örökzöld folt a fakó elmúlásban... Kierünk az erdőből. Egymásbafutó füves domboldalak között apró házak állnak; Fenyőfőn vagyunk. Északra az Ösfenyvest látjuk, mely századok óta áll a kis falu fölött, és sűrű lombjai mélyén a betyárvilág emléket őrzi.

A mezőről visszakanyarodunk az erdőbe, és továbbra is a piros jelzésen haladunk erős emelkedőn felfelé a Hálóeresztő árokban. Ilyenkor veszi csak észre az ember, hogy milyen meleg van decemberben — különösen hegynek fölfelé... A Dancs-árkot elhagyva a Kékhegy felé kapaszkodunk. Az út jobb oldalán a kékhegyi kulcsos turistaház áll. Fából épített tornácos házikó, melyet bizony megrongált az idő, és nem utolsósorban a turisták. Sajnos nagyon sokan vannak, akik nem tudnak viselkedni, s azt gondolják, az erdőben mindent szabad... Elszomorító látvány: betört ablakok, levert útjelző táblák, fák oldalába vésett, falra firkált nevek — emberi kéz nyomai. — Barátom soha ne tegyél ilyet, ha építeni nem tudsz, ne rombolj!

A Kékhegyet magunk mögött hagyjuk és az emelkedő után felérünk a Kőrishegy csúcsára. Útunk felén már túljutottunk, talán pihenhetünk is. Ezután már végig lefelé haladunk. Hatalmas bükkfák között vezet az út, ezüstszürke kérgű, egye-

nes törzsű óriások alatt paránnyá törpült ember tapossa az ösvényt. A Gerece patak völgye fölött a Szarvadárok vidékén az Odvaskő barlang bejáratát találjuk, mely már régóta ismeretes az emberek előtt. A barlangnak több neve is volt, melyek idők folyamán változtak, de végül megmaradt a honfoglalás kori időkből származó és jelenleg is ismert elnevezése. Leereszkedünk a Gerece patak völgyébe, ahol a Bakonyból felvezető országutat az erdészház sarkánál érjük el. Az országút mellett folyik a patak, melyet fák szegélyeznek és mindkét oldalról kisebb nagyobb rétek ölelnek körül. Bakonybélbe értünk. Innen autóbusszal Zircre utazhatunk, vagy a faluban turistaházban szállhatunk meg.

Túránk végére értünk. A téli Bakony útjait jártuk, emlékeket kerestünk. Öreg, repedt kérgű fák mellett, barlangok mélyén, locsogó patakok partján felrémett a múlt; a magyarság szomorú múltja, a szegénylegények, bújdosó betyárok élete, akik éjszakánként révedezve bámulták a csillagokat és a szabadságról álmodtak...

SZÁLLÁSHELYEK — TURISTAHÁZAK

— Hol szállhatunk meg túráink alkalmával —

II. rész.

A szálláshelyek foglalása és a szállásdíjakkal kapcsolatos tudnivalókat előző számunkban közöltük.

Mátra hegység:

Szálláshely megnevezése:	Kat:	Ágy:	Helyfoglalás:
Ágasvár: Turistaház	C	62	Turistaházak
Galyatető: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Vasas TE turistaháza	—	—	VIII., Koltói A. 5.
Gyöngyös: Mátra szálló Mátyás kir. u. 2.	A	90	uo.
Gyöngyöspata: Vasas kulcsos turistaház Nagy-parlagpuszta	—	20	Mátra Erőmű t. o.
Mátrafüred: Idegenforgalmi szállás Béke tér 2.	—	43	Id. forg. Gyöngyös
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Camping Sóstón	I	—	Id. forg. Gyöngyös
Mátraháza: Vörösmarty turistaház	B/I.	60	Turistaházak
Orvos E. ú. kulcsosház az Útkaparóházban	—	—	Gyöngyösi Kórház
Mátraszentimre: Vadvirág turistaház.	B/I.	36	Turistaházak
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Mátraszentistván: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Mátraszentlászló: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Építők Szabadság Turistaháza	—	106	VII., Dózsa 84/a.
Parád: Turistaház	B/I.	80	Turistaházak
Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.
Parádsasvár: Fizetővendég szolgálat	—	—	IBUSZ és Id. forg.

A Sentinel hegység déli oldalának 4000 m magas csúcsai. A hegyek meredeken emelkednek ki az 1700 m magas fennsíkbelől

AZ ANTARKTISZ hegyei között

Az Antarktisz és a hegyek elválaszthatatlannak egymástól. Fölfedezői is, akik a kontinens létezését megállapították, hegyekben gazdag földrésznek jellemzik.

Ma még az Antarktisz csúcsai nem az alpinistáké, csupán tudósok és kutatók ismerik őket. De eljő az idő, mikor a sportemberek előtt is feltárulnak a ma még ismeretlen hegyek.

1774. január 30-án James Cook hajójáról megpillantotta az ismeretlen déli kontinenst. E szavakat jegyezte fel naplójába: „A látóhatár szélén levő jég-hegyeken kívül még 97 dombot számoltam meg. A dombok szélesek voltak és hegláncokhoz hasonlítottak, melynek csúcsai egymás fölé emelkednek, amíg el nem vesznek a felhőkben... Grönland tengereiben még soha sem láttak ilyenfajta hegyeket, legalább is, sem nekem, sem másnak, amennyire én tudok róla, nem akadt ilyen az útjába. Nem lehet tehát összehasonlítani Északnak és ennek a vidéknek jégmezőit. Ezek az egészen különös hegyek a körülöttük elterülő jégmezőknek félelmetes jelleget adnak.”

Valószínűleg csak a Graham-föld csúcsait pillantotta meg. És hasonló módon a későbbi kutatók is hegyes vidéknek ábrázolták a Déli Kontinenst. Bellingshausen, orosz hajóskapitány 1821. január 29-én a 68° 57' szélességi fokon ma-

gas hegyfokot észlelt, melynek szikláit itt-ott hó borította. Több mint száz év telt el azóta. Két ember állt a hajókorlát mellett. Új-Zéland partjai már napok óta elmerültek a horizont alatt, és a tenger zöld hullámai egyhangúan csapdosták a hajó oldalát. Hoinkes és Trento, az új-zélandi kutatócsoport tagjai a nagy kaland felé utaztak. A Nemzetközi Geofizikai Év során expedíciójuk azt a megbízást kapta, hogy az Erebus hegy lábánál a 77° 51' déli és a 166° 45' keleti szélességnél táborra üssenek és onnan kiindulva tanulmányozzák a Déli Sark hegyvidékét. Táboruknak Cook nevét adták.

A tudományos kutatás és mérés egyhangú napjai lassan múltak. A hó- és szélvihar zúgásán kívül hang nem hallatszott, az albatroszok rikácsolása is alig hallatszik ide a tengerpartról. Tökéletesen senki földje. Milyen lehet most ott, ahol nyár van, virágok, lombok, emberek?

Egyik este a kunyhóban ültek. Cigarettafüst úszott a levegőben. Valamit csinálni kell, mert megbolondulunk az unalomtól —

szólat meg Hoinkes. Legalább menjünk fel a közeli hegyek közé! — Tényleg, — felelte Trento. „Ez pompás szórakozás lesz.”

„A Déli Sarkon a Victoria-földön és a McMurdo öbölnél pompás hegyek vannak,” szolt közbe Gregor, a geológus. — Azonban a hegyezés ideje mégsem jött el. Az utazási és az életkörülmények még megakadályozták egyelőre, hogy a hegyeket bejárhasák. Ma még csak a tudományos kutatók felderítő útjai során ismerkedhetünk meg a hegyekkel.

— Néhány kisebb hegyezés — minden alpinista jelentőség nélkül — ezek az Antarktisz-kutatás klasszikus korszakának feljegyzésére érdemes dolgai — szolt Trento.

— Az első ilyen jellegű utat Borchgrevink és Bernacchi tették meg 1899-ben, mikor az 1300 m magas Cape Adaret megmászta. Az igazi nagy hegyezés azonban elsőnek 1908 márciusában a Déli Sark nyugati felén elterülő Mt. Erebus vulkán megmászása tekinthető. Ezt a teljesítményt Edgeworth, Mawson, Mackay és Adams ér-

ték el Cape Royde-ből kiindulva. Kétnapos menet után közben 2660 m magasban éjszakáztak és másnap —30° hidegben, kemény hóvihar közben értek el a krátercsúcsra. Ugyanezt a csúcsot 1912-ben Priestley, Gran, Abbot és Hooper Cape Ewansból indulva is megmászta észak felől, megrázó élmény kíséretében. Eppen mikor a csúcsra értek, kitört a kráter, kőbombák repültek el fejük felett. Ez a kitörés egyhét 14 napig tartott.

És utána történt újabb kísérlet? — kérdezte Hoinkes.

— A harmadik megmászás csak negyvenhét évvel később, 1959-ben sikerült, mikor egy új-zélandi kutatótársaság a 900 m magasban felüött alaptáborából sílécclal 2400 m-ig haladt, onnan pedig mászóvasakkal tizennégy óra alatt ért fel a csúcsig, ahol egy óra hosszat figyelte a krátert. A hatalmas kráter lapos fenekén öt nyílásból áradt a gőz és az egyik nyílásban pedig vörösen izzó láva volt látható. Az út lefelé kilenc óra hosszat tartott...

Lassan mindenki Gregor köré telepedett. A kezekben teáscsészét tartottak, lassan fújták a cigarettát vagy pipa füstjét, és figyelték szavait.

A Keleti hegyek között

— Az Antarktisz keleti fele hatalmas hegyekkel van tele. Legnagyobb közülük a James Ross által 1841-ben felfedezett és mindmáig alig ismert Admiralty Range melynek csúcsai a Mt. Herschel (3580 m), Mt. Sabine (3600—4000 m). Ezeket a csúcsokat először a közelben állomásozó Új-Zéland-amerikai csoport emberei mászták meg. Két csoport geológus és térképész végighaladt a hegység 160 km hosszú és 120 km széles Tucker gleccser mellett. Közben megmászta két 2600—2800 m magas

Kilátás a kialudt Fakahe vulkánról a Marie Byrd földről. Jobbra a háttérben a Crary Range vulkánhegység (3770 m)

csúcsot, melyeknek a Mt. Shadow és Mt. Midnight nevet adtk. Ebben a hegységben észak felé — megfigyeléseik szerint — igen sok 2500—4000 m magas csúcsot láttak, melyek még meghódítókra várnak.”

— Vannak még más hegyek? kérdezte valaki.

— Dél felé csatlakozik e hegységhez a Prince Albert hegyvonulat. Elsőízben 1908—09-ben David és Mawson keltek át rajta, amikor a Déli Sark felé vonultak. A hegység pontos átkutatása azonban csak 1957—58-ban egy újjélandi kutatócsoport által valósult meg. Szerintük a Victoria-földön elterülő hegységben mintegy negyven 1000 és 3000 m közötti csúcsot láttak, melyek közül a legmagasabb a Tent Peak (3000 m). Ezeket a hegyeket egyébként 3 m vastag szénreteget fedezték fel.

Távolabb emelkednek a Horseshoe hegyek, melyek között a domináló csúcs a Mt. Huggins (3920 m), melyet 1958. január 26-án mászott meg Brooke és a Guen. Ez a hegymászás mondható mindmáig az Antarktisz legnagyobb alpinista teljesítményének.

A távolabb elterülő és nem bejárt Trench gleccser is hatalmas csúcsokkal ékes. Legmagasabb a Mt. Lister (4031 m). A Kelton gleccser mentén fekszik egy másik jelentős hegyvonulat a Britannia Range, melynek névtelen hegycsúcsai 2500 és 3000 m magasak.”

Várjatok csak. Olvas-tam Hillary és Fuchs expedíciójáról — szólt közbe a fekete szakállas Traven rádiós. — Valóban olyan nagy eredményeket értek el? Gregor így folytatta: mikor Hillary, Miller és Marsh társaságában áthaladt a Quen Alexandra Range területén, egy új hegyvonulatot fedezett fel, melynek legnagyobb csúcsa a Mt. Markham (4600 m). Tovább haladva kelet felé 1958. január elején érték el a Col Peaket (kb.

3200 m); honnan csodálatos kilátás nyílt. Négy órán át figyelték az ismeretlen tájat. Láthatták a Beardmore gleccser nyugati oldalát, a Mt. Adamsont (3600 m), a Mt. Elizabethet (3300 m) és a Mt. Kickpatrickot (4518 m), és elsőnek tanulmányozhatták e hegyeket nyugat felől. Ez a fantasztikus menet — kutyaszánokkal, traktorokkal —, melynek során 40 000 km² új hegyvidéket fedeztek fel, és kutat-tak át geológiailag és topográfiailag, 132 nap után a Scott bázisban ért véget. Ez a terület még gazdag más hegyvonulatban is. Már Amundsen is tett említést gleccserekről és magas hegyekről, — mint a Mt. Nansen — (4200 m), Byrd pedig mikor 1929-ben átrepült a sark felett fedezte fel a Mt. Wadet (4570 m!).

Mik a jellegzetességei a hegyeknek? — kérdezte Trento.

A hőmérséklet az Antarktisz nyár (novembertől februárig) ideje alatt megfelelő a téli európai Alpokénak. Azonban gyakoriak a borzalmas erejű szél- és hóviharak, melyek az aránylag sík vidéken elviselhetetlenek. Szélnélküli nap szinte nem is fordul elő a Déli-sarkon. A hó a nagy vastagsága és a hideg miatt száraz és szúrós keménységű, és a szél bizarr formákat alakít ki belőle. Olyan kemény a jég és fagy, hogy a mászóvasak gyorsan eltörnek. Gaun 1956-ban a Mt. Huggins megmászása közben nyolc pár vasat tört el. Igen ritkák a hó és jég-lavinák. Amikor Brooke majd 2000 km utat tett

meg a Victoria Land hegyei között, egyetlen ilyen nyommal sem találkozott. Ugyanakkor Amundsen az Axel Heiberg gleccsernél gyakori lavinákat említ meg. „Igen nyugtalanul aludtunk, mert a kövek, jégdarabok egész éjjel zuhogtak, és egyik lavina a másik után zúdult le a völgybe.”

Csend volt. A füstöt is vágni lehetett. Gregor lassan felkelt székéből, órájára nézett és azt mondta. „Ideje aludni mennünk. Jó éjszakát!”

Mindenki követte példáját. Trento és Hoinkes is. Egymásra néztek és Hoinkes megszólalt. „A legközelebbi szabadnapunkon körülnézünk a környékén.”

—i—s.

A Kis-Fátra észak—dél irányban húzódó — legszebb völgye. Maga a szó:

„Kapu”-t jelent. Ezt a szikla-kaput robbantással annyira kiszélesítették, hogy autótutat építettek a felvonó alsó állomásáig, — Vrátna-turistaházig.

Vrátna a Vág-völgyi főútvonalról — Varin-ból —, továbbá az Árva-völgyéből közelíthető meg a legjobban. Autóbusszal kb. 20—25 perc alatt érhető el Terchova, a völgy bejárata. Innen tovább csak gyalog érdemes menni (másfél óra kényelmes séta), mert autóbusszon a völgy szépségét nem élvezhetjük.

Vrátna, a Fátra-Kriván (1711) túrák fő kiindulópontja. Télen a völgyben fekvő „Chata pod Sokolim” környéke elsőrangú síterep. (Az északi oldalakon 2 sífelvonó).

A Vrátna th-tól a felvonó átszállás nélkül visz fel a Kriván aljáig. Az utazás 12—15 percig tart. A felső állomás-

VRÁTNA

tól a Kriván csúcsa 20 perc alatt érhető el. A túrát a Vág-völgye felé érdemes befejezni, — a Chleb

(1644) oldalán levő házig zöld, majd kék jelzésen le a suttovói völgybe a suttovói vizesésekig (3½ óra 800 m szintkülönbség). A fásasztó utat a szép vizesés kárpótolja. Innen már kényelmes völgyi úton 1 óra alatt elérjük a Vág partját.

VASAS GÉPTELVÉNY TERMÉSZETBARÁT OSZTÁLY

AZ EGÉSZSÉGES SZÓRAKOZÁS MEGÉRI AZ ÁLDOZATOT

Egy „szervezett” család kalandos túrái

Reggeli a Nagyhideghegyen, a
kalandos éjszaka után

A Bányai-család minden egyes tagja szervezett turista. Szülők és gyerekek együtt járják a természetet, együtt síznak, eveznek, úsznak. Ezeket a sportágakat kedvelik legjobban Bányaiék.

— Amikor túrázunk — fordul hozzám a nyolc éves Kálmánka — mindig én vagyok a felderítő. Én megyek elől. Az a feladatom, hogy figyeljem a jelzéseket és minden érdekességet. A távcső is nálam van, azt is használom felderítés közben.

— Judit és én pedig felváltva visszük a tájolót — mondja nem kevésbé önérzetesen a legnagyobb Bányai gyerek, az V. osztályos Márta. — Mert mi ketten vagyunk a térképészek. Például apuékkal együtt elhatározzuk, hol fogunk ebédelni. Akkor először is kiszámítjuk a távolságot a térképen, és meghatározzuk az irányokat. Mindig nagy izgalomban vagyunk: vajon jó volt-e a számításunk — mondja a kis terepszakértő.

— Az idén tavasszal egy-

szer eltévedtünk a Nagyhideghegyen — kuncog a tíz esztendő Judit. — Nem csoda, mert a hegy oldalán már teljesen sötétben bandukoltunk. Fatökök között, szürös bozótban vergődöttünk. Hideg volt, egy szál mackó volt rajtunk. Anyu és apu száraz avart szedett, arra fektetett le minket. Kabátjokkal takartak be és lassan elaludtunk. Apuék ezalatt szemlére indultak. Egyszer csak valami nesz ütötte meg a fülüket. Nem sokkal ezután fekete „alakok” jelentek meg. Apu közelebb ment, egy nagy husággal a kezében. Ekkor vette észre, hogy vaddisznócsorda közeledik. Közéjük vágta a

husángot, mire a vaddisznók rémülten szaladtak szét. Fél három körül járt az idő, amikor a hidegtől megdermedve felébredtünk. Mikor anyuék elmesélték az éjszakai kalandot, majdnem elsírtuk magunkat a rémülettől.

— Juditnak kissé élénk a fantáziája — mosolyog Bányainé. — Az eset persze, valóban megtörtént, és nagyjából úgy, ahogyan Judit elmesélte. Tudvalevő azonban, hogy a vaddisznó félnék állat és nem támadja meg az embert.

— Erről az emlékezetes eseményről még csak annyit — veszi át a szót Bányai Kálmán —, hogy hajnali három körül újra neki indultunk, s máris felfedeztük az éjszaka elvesztett kék jelzést. Fél négy körül Vác fényeit pillantottuk meg. Lassan pirkadni kezdett. A fények át meg áttörték a hajnali ködöt. Az ébredező város, a környező hegyek, s a félhomályban fehéren világító rengeteg hóvirág, meg tözike felejthetetlenül szép látványt nyújtott. Amint kivilágosodott, a gyerekekkel tüzet raktunk, s reggelire rablöhúst készítettünk magunknak. Mondanom sem kell, milyen farkasétvágygal fogyasztottuk el a reggelit a kalandos éjszaka után.

A gyerekek a nagy élmény hatására azóta még jobban illeszkednek a turisztikáért. Az országos kéken folytatjuk majd a hegyi és vízi túrákat. Ebben már hagyományaink vannak. Nyáron gyalog, té-

Nógrád felé

len síléceken járjuk a Pilist, a Börzsönyt és a Mátrát. Naponként más-más helyre teszünk kirándulást.

A Dunán is sokat eveztünk. Tavaly Sütőig mentünk fel a vizen, s tizenkét napot töltöttünk ott. Az idén nyáron a Szentendrei szigetcsúcsnál táboroztunk. Elhatároztuk, hogy jövőre a „nagy kört” járjuk: a Duna—Sió—Balaton—Zala—Rába—Duna útvonalon.

Talán még ennél is izgalmasabb a kerékpártúra. Útvonalunk a következő lesz: Miskolc—Eger—Debrecen—Szeged—Zalaegerszeg—Nagykanizsa—Sopron. Nemcsak természeti szépségekben lesz alkalmunk gyönyörködni, hanem e régi városok történelmi és művészettörténeti nevezetességeit is tanulmányozhatjuk majd, s megtekinthetjük az útunkba eső arborétumokat. A gyerekek szempontjából különösen fontosnak tartom, hogy korán és élményszerűen ismerkedhessenek meg az országgal. Egész életükre kiható, mély benyomásokat szerezhetnek. Már meg is kezdtük a gyűjtést öt kerékpárra, sátorra, és más felszerelésre. Nem lesz olcsó mulatság, de az egészséges szórakozás megéri az áldozatot.

Polgár Judit

A

CLUB

bárban

(XIII. SZT. ISTVÁN KRT. 16.)

DÉLUTÁN
5 ÓRAI TEA TÁNC

FALVAY VERA ZONGORÁZIK

ESTE:

CHAPPY-KOVÁCS-VÁRADI TRIÓ

Kettős Spartacus győzelem az OB-n

Schönviszky György, az országos bajnok

Befejeződött az Országos Bajnokság küzdelemsorozata. Az utolsó két forduló már nem hozott különösebb meglepetést, az esélyesekek megerősítették helyezésüket. Az egymást követő éjszakai és nappali forduló Kurd-Csibrák, illetve Mekényes vidékén az eddigiekhez hasonlóan teljesen ismeretlen, tájékozódási verseny-szempont-

ból „szűz” területen zajlott le. Eredmények: harmadik forduló (éjjel, táv 10 000 m, szint 720 m): 1. Schönviszky (Bp. Spartacus) 2:57:21. 2. Őrsi (Bp. Spartacus) 2:58:20. 3. Czenzhe (Egri Spartacus) (nap, táv 9600 m, 700 m.) 1. Balogh (Bp. Spartacus) 1:25:11. 2. Deső (Bp. Pedagógus) 1:35:55. 3. Skerletz (Bp. Honvéd) 1:39:33.

A négy forduló összesítése alapján a Magyar Népköztársaság Tájékozódási Bajnoka Schönviszky György (Bp. Spartacus) 12. helyezési pont. 2. Skerletz Iván (Bp. Honvéd) 22. helyezési pont. 3. Nyáry Tamás (Bp. Vörös Meteor) 37. helyezési pont. 4. Czente Huba (Egri Spart.) 44. 5. Thiering György (Bp. Honvéd) 46. 6. Kóvári Endre (Bp. Pedag.) 49. 7. Hunek József (Bp. Lok.) 71. 8. Ribényi Imre (Bp. Spart.) 77. 9. Dávid László (MAFC) 93. 10. Deső László (Bp. Pedag.) 84. helyezési ponttal.

A Magyar Népköztársaság tájékozódási csapatbajnoka a Bp. Spartacus 6, 2. Bp. Honvéd 15, 3. Bp. Pedagógus 17, 4. BEAC 17, 5. MAFC 24, 6. Egri Spartacus 25, 7. Bp. Vörös Meteor 30, 8. Vasas Ganz-Mávag

32, 9. Bp. Lokomotív 33, 10. Vasas Dinamó 37, 11. HTE Kátana Gy. 41, 12. Pécsi Vörös Meteor 54, 13. Mosonmagyaróvár 60, 14. Vasas Csepel 60. helyezési ponttal.

Most, a versenyek után érdemes visszatérni a bajnokságra, amelyet ilyen formában először rendezett meg a Szövetség. Megállapíthatjuk, hogy rendezés és lebonyolítás szempontjából ez a versenysorozat sokkal jobb volt az eddigiekénél, méltó volt a bajnoksághoz. Véleményünk szerint azonban nem vált be a bajnokság rendszere, az, hogy az egyéni és csapat-helyezések ugyanazon a versenyen dőltek el. Igaz ugyan, hogy taktikázní kevésebb lehetett, mindenki igyekezett a legjobb eredményt elérni. De kik indulhattak a bajnokságon? Az egyesületek négy fős csapatai. A versenybírók ezzel az intézkedéssel egy egész sor kiváló versenyzőt, akik között elsőosztályú és érdemes sportolók is vannak, elzárt attól a lehetőségtől, hogy az országos bajnoki címért rajthoz állhassanak. Ugyanakkor több egyesület kénytelen volt magas minősítést, de formán kívül,

vagy beteg versenyzőkkel rajthoz állni, mert a fiatal „kezdő” versenyzők nem versenyezhetek. Véleményünk szerint a jövőben ismét szűzjell kell választani a csapat- és az egyéni bajnokságot. Az egyéni bajnokságot küzdhesen mindenki, aki arra érdemes, a csapatbajnokságon pedig állíthassa rajthoz minden egyesület a legjobbjait, hiszen végeredményben ott csak a csapatot minősítik és sorolják osztályba.

Erdemes néhány szót szólni a versenyzők magatartásáról is. A jó rendezés kizárta az óvások lehetőségét, a küzdelem soha nem ment a sportszerűség rovására. Reméljük, hogy ez az OB ilyen szempontból is példa lesz a jövőre nézve.

Milyen volt a versenyzők teljesítménye? Bizony az csak itt-ott ütötte meg a nemzetközi színvonalat. A következő versenyévrada sokkal nagyobb alapossággal kell felkészülni a legjobbakkal éppúgy, mint a hátul kullogóknak. Az állóképessége a legtöbb versenyzőnek jó, de a tájékozódási készséget és a gyorsaságot fejleszteniük kell.

Almár vidékén rendezte meg a Heves megyei Tsz a megyei tájékozódási bajnokságokat. Eredmények: I. o.: (3x1 fős egyéni csapat, táv 8000 m szint 430 m.) 1. Mátra Club 9 hely. p. 2. Mátrai Erőmű 11 hp. 3. Egri Vasas Berva 12 hp. III. o. ffi. (1x2 fős csapat, 9100 m, 280 m): 1. Mátra Club I. 2. Mátra Club II. 3. Gyöngyösi Lokomotív II. III. o. ffi. ifj. (1x2 fős csapat, 9100 m, 280 m): 1. Egri Spartacus II., 2. Mátravidéki Erőmű, 3. Egri Elektromos I. III. O. női (1x2 fős csapat, 9100 m, 280 m): 1. Belpátfalva, 2. Mátravidéki Erőmű, 3. Mátra Club.

Ugyancsak a Heves megyei Tsz rendezte meg a Kolacskovszky emléktversenyt, amelyen KISZ-fiatalok és középiskolások vettek részt. A Mónosbéli környéken lefutott versenyen a következő eredmények születtek: III. o. férfi felnőt (8400 m, 500 m): 1. Belpátfalva Építők I., 2. Mátravidéki Erőmű I., 3. Mátravidéki Erőmű II., III. o. női (7250 m, 410 m): 1. Egri Elektromos II. 2. Mátravidéki Erőmű. 3. Eger Kórház II. III. o. ffi. ifj. (7250 m, 410 m): 1. Mátra Club I. 2. Mátravidéki Erőmű II. 3. Egri Elektromos I. Mindhárom Osztályban 2 fős csapatok indultak.

Szár vidékén került sor az „Édes Házánk” tájékozódási emléktversenyre. A nagy ködben és sárban közepes eredmények születtek, a versenyzők a rossz látási viszonyok miatt igen nehezen bírkóztak meg a tájékozódási feladatokkal. Eredmények: II. o. ffi. felnőt egyéni 1. Balogh (Bp. Spartacus) (1:40:22, 2. Kriza) MAFC (1:52:16, 3. Vörös) BEAC (1:55:25). Csapat: 1. MAFC 7:15:52, 2. BEAC 7:30:15, 3. Bp. Spartacus 200/7:34:23. II. o. ffi. ifj.: Egyéni: 1. Tolnai (Bp. Lok.) 2:10:32, 2. Bódy (MAFC) 2:24:03, 3. Lux (BEAC) 2:42:17. Csapat: 1. Bp. Spartacus 100/10:39:39, 2. BEAC 200/10:11:24, 3. Bp. Lokomotív 300/9:03:24, II. o. női: egyéni: 1. Vörösné (BEAC) 100/3:48:54, 2. Varsányi (Lok. Testvérség) 200/3:59:50, 3. Kempelen (Vörösmarty gimn.) 300/22:12:44. Csapat: 1. Lok. Testvérség 600/6:08:33, 2. BEAC 950/7:45:54, 3. Bp. Lok. 1150/7:34:26. Az eredményekből is látható, hogy női versenyzőinknek még nagyon sokat kell fejlődniük.

Az I. ker. TST tehetségkutató tájékozódási versenyt rendezett november 4-én a Gellérthegyben a Nagy Októberi Szocialista Forradalom emlékére. A háromfős úttörő csapatok a 3000 m hosszú 5

VERSENY hírek

ellenőrző pontot tartalmazó pályán meglepően jól szerepeltek. Eredmények: fiúk: 1. Krisztina téri Ált. Isk. I. 42:00, 2. Krisztina téri Ált. Isk. II. 47:05, 3. Lisznyai u-1 Ált. Isk. 51:26. Lányok: 1. Kosciusko Tádé u-1 Ált. Isk. II. 1:35:51, 2. Kosciusko Tádé Ált. Isk. I. 1:39:06, 3. Lisznyai u-1 Ált. Isk. 1:58:00.

A Vas megyei TSZ a KISZ sárvári járási bizottságával közösen immár harmadszor rendezte meg Sárvárott a Bozi László emléktversenyt. A versenyen 41 alapszervezet több mint 120 versenyzője vett részt.

Végetért a Vas megyei I. osztályú tájékozódási csapatbajnokság. Végeredmény: 1. Köszegi Ágyterítőgyár II., 17. helyezési pont; 2. Szombathelyi Cipőgyár I., 20 hp; 3. Szombathelyi Építők II., 22 hp. A III. osztályú bajnokság eredménye: 1. Szombathelyi EDÁSZ I., 2. Szh. EDÁSZ II., 3. Mezőépgyár.

A VTE Vörös Csillag Traktorgyári osztály megtartotta idej második tájékozódási háziversenyt.

Az Aídás utcai iskola természetjáró szakosztálya „Jubileumi” versenyt a Bu-

dai hegységben rendezte. Az esős idő ellenére 83 versenyző állt rajthoz. Eredmények: II. o. ifj. egyéni: 1. Nyári (Bp. Vörös Met.), 2. Deső (Bp. Pedag.), 3. Biró (BEAC). Csapat: 1. BEAC, 2. Bp. Spartacus, 3. Bp. Pedagógus. — Ezenkívül rendeztek még III. o. ifjúsági és serdülő versenyt is.

Nagyszénás környékén rendezték meg az Egészségügyiek egyéni tájékozódási versenyt. Eredmények: Férfiak: 1. Nagy (Veszprém), 2. Kiss (Gyöngyös), 3. dr. Osváth (Bp. László Kórház). Nők: 1. Ságodi (Bp. Gyógyért), 2. Luchinichné (Bp. Gytár), 3. dr. Merétei (Pestm. Kh.).

Hollókőn zajlott le a Nógrád megyei tájékozódási bajnokság. I. oszt. férfi felnőt: 1. Pál (SKSE), 2. Veres (SKSE), 3. Horváth (SKSE). Csapat: 1. SKSE I., 2. SBTC, 3. SKSE II. Női Csapatbajnokság: 1. Nagybatonyi Bányász, ifj. csb. 1. SKSE I., serd. csb. 1. Salgótarjáni Gépipari Techn. Úttörő fiúbajnokság: 1. Salg. Rákóczi úti Ált. Isk.; úttörő leánybajnokság: 1. Salg. Rákóczi úti Ált. Isk. VI. — A bajnokságokat értékelve elmondhatjuk, hogy azok méltó befejezői voltak a versenyévradnak. Sajnálatos, hogy a női bajnokságon csak két csapat indult, pedig Zagyvapálfalva és az SBTC-ben is vannak jó versenyzők. A küzdelmek mindvégig sportszerű körülmények között zajlottak.

Bp. válogatott ifjúsági keret felállítására készül a Bp. Szövetség. A válogatott keretnek edzője is lesz.

Tájékozódási edzőterepet állít fel a tavaszra a BTS. A pályán kb. 30-40 be mért és állandóan megjelölt ponton lehet oktatrni és gyakorolni a tájékozódási verseny sport-technikai elemeit.

Ellenőrzőpontok az Egészségügyiek tájékozódási versenyén (Vad Ferenc felvételei)

A Bőripari Dolgozók Szakszervezete az átszervezés után fokozottabb támogatást nyújt a természetbarátoknak

A Bőripari Dolgozók Szakszervezetének Központjában értekezletet tartottak a Bőrös Természetbarát E. budapesti és vidéki osztályainak küldöttei. A főtítkári beszámoló rámutatott arra, hogy az utóbbi évek során a természetjárás népszerűvé vált. Bizonyítja ezt az is, hogy jelenleg az Egyesületnek közel 1300 aktív tagja van. Ez szép fejlődésről tanúskodik, hiszen az egyesületnek megalakulásakor 1960-ban még csak 618 tagja volt.

A taglétszám növekedését elsősorban az segítette, hogy az osztályok mindent elkövettek a természetjárás népszerűsítéséért és megfelelő programról gondoskodtak. Ez év kilenc hónapjában 347 túrát vezettek, közel 4500 résztvevővel. A háromnapos, vagy annál hosszabb táborozáson közel négyszázan vettek részt. Ez is igazolja, hogy a bőr- és cipőipari üzemekben a természetbarát mozgalom meghonosodott. A pécsi természetbarátok megalakították barlangkutató csoportjukat, amely eredményesen tevékenykedik.

Ugyancsak a pécsiek szorgalmát dicséri, hogy a bőrszőnyi turistaház szépítésén, állagmegóvásár munkálkodtak.

A beszámoló utalt arra, hogy a versenyeken is jól szerepeltek a bőrös természetbarátok. Ez évben már eddig 48 versenyen vettek részt, több mint 500 fővel.

Szóba került a Politikai Bizottság határozata nyomán a magyar testnevelés és sportmozgalom átszervezéséből adódó feladat is. A közgyűlés kimondta az Egyesület feloszlását és január 1-től a magyar testnevelés és sportmozgalom egységes szervezeteként fog működni. Azonban ennek megvalósulásáig az operatív bizottság intézi a feladatokat.

Megnyugvással töltötte el a résztvevőket az a bejelentés, hogy az operatív feladatok átadásával nem szűnik meg a szakszervezet támogatása a természetjárással kapcsolatban. A Szakszervezet Központi Vezetősége és Elnöksége továbbra is fontos feladatának tekinti a természetbarát mozgalom támogatását.

Az osztályok eddig 50 ezer Ft támogatást kaptak, ebből a szakszervezet támogatása 10 000 Ft volt. Az összevétel az osztályoknál 140 ezer forint volt, amely az előző évhez viszonyítva 45 ezer forint többletet jelent. A következő évben a támogatás összege lényegesen emelkedik, több mint 70 ezer forint lesz. Ez egyben azt is jelenti, hogy a szakszervezet az ez évi 10 ezer forinttal szemben több mint 30 ezer forint támogatást nyújt.

Az új sportszervezet megalakulása után a Központban létrehoznak egy természetbarát tanácsadó bizottságot, amelynek feladata lesz, kapcsolatot tartani a szövetségekkel és szervezni a hagyományos versenyeket. Továbbra is a szakszervezet központi osztályainak kezelésében marad a bőrszőnyi turistaház, a révfülöpi üdülő, amelyek ügyvitelét egy társadalmi bizottság fogja végezni.

Mindenképpen dicsérendő, hogy a Bőripari Dolgozók Szakszervezete az új tömegszervezet megalakulása után továbbra is szívügyének tekinti a természetbarát-mozgalom fejlődését és ahhoz minden támogatást megad.

A „Barangolás a kék úton” II. részének bemutatója

„Barangolás a kék úton” c. tájfilmsorozat, Cserehát—Aggtelek—Galyáság vidékét feldolgozó második része rövidesen a nagyközönség elé kerül.

Az első, zempléni szakasz elkészítése során a Budapest Filmstúdió forgatócsoportja két követelménynek kívánt eleget tenni. Megkísérelte egyrészt minél részletesebben ismertetni az országos kék zempléni útvonalát; másrészt igyekezett a pusztai fotografikus közléseken túl bemutatni a zempléni hegységnek a kékjelzés útvonala mögött meghúzódó sajátos, bensőséges arcát és életét.

A Magyar Természetbarát Szövetség és a Filmstúdió képviselőiből alakult munkacsoport tisztázta: mivel az országos kékjelzésnek sem kizárólag az a feladata és célja, hogy közel 1000 km-es úton fától-fáig vezesse a gyalogolni vágyó turistákat, hanem ezen messze túlmenően tanulásra, az ország megismerésére buzdítson — így helytelen az a szemlélet, mely éppen a korlátozott műsoridővel rendelkező filmekről kéri számon a kék-

jelzés útvonalának részletes ismertetését.

Nem véletlen hát és semmi esetre sem irándó a forgatócsoport tájékozatlanságának a számlájára az, ha a kék útvonalnak valamelyik szakasza — bármennyire is kedves legyen személy szerint valakinek — kimaradt a filmből. A magyarázat egyszerűen az, hogy a hely, a méter a táj megismerése szempontjából sokkal fontosabb anyagnak kellett.

Megnyugtató: az előkészületi munkák és a filmfelvételek alkalmából a forgatócsoport több ezer kilométert utazott; keresztül-kasul barangolva alaposan megismerte a Zempléni hegyeket, III. Cserehát és Aggtelek vidékét. (A II. rész alig 100 km-es szakaszára 4000 km utazás jutott.

Ilyenképpen, szemben a zempléni filmmel alkalmazott feldolgozási móddal, a forgatócsoport úgy találta, hogy az ember középpontba állítása érdekében Cserehát—Aggtelek—Galyáság tájainak szabad felorakoztatásával kötetlen kéz-

zel nyúlhat a vidék bemutatásához.

Miről is szól a II. rész?

A szélsőséges időjárástól gyötört cserehát, aggteleki földeken egy gonosz sárkányról szóló monda él; minden rossz, minden szenvedés okozójáról. Pusztító hatalmával szemben az egyedül, magányosan hadakozó ember küzdelmé sorra kudarcot vall, eleve reménytelen. Ez a sorsa a derenki romközség öregasszonyának és a szendrőládi remete küzdelmének is.

Az összefogott emberek ereje és fantáziája azonban végül mégiscsak diadalmasodik: az időjárás és a föld ridegségét jóindulatra fordítja.

A mesebeli sárkány megsemmisül; félelmetes hírére a kutató ember mér végső csapást, amikor is a sárkánybarlangban, az aggteleki Béke-barlang cseppkövei között jótékony, gyógyító erőt talál.

Ez a film eszmei mondanivalója.

Reméljük, a közönség, a természetjárók hozzászólása majd eldönti, hogy kitűzött céljaink

elérésére választott utunk továbbra is járható-e vagy sem.

A „Barangolás” II. részének forgatása során nyújtott segítségükért ez úton mondunk köszönetet Czékus Miklós sporttársnak és a miskolci természetbarátoknak.

Dr. Paulus Alajos

A filmet a meghívott közönség tetszéssel fogadta a bemutatón, reméljük, hogy a nagy nyilvánosság előtt is hasonlóan jól vizsgálják az Országos Kék II. filmje.

A „Barangolás a kék úton” című kisfilm első részét, amely az országos Kék-túra útvonal Zemplén hegységi szakaszáról készült, december hónap folyamán az alábbi budapesti filmszínházakban játsszák:

december 6—12. Bányász (délután) 13—16. Otthon, 17—19. Haladás, 20—23. Újlaki, 24—26. Akadémia, 27—jan. 2. Balaton (délután).

A filmsorozat második részét, amely a Cserehátútvonalat ismerteti, február hónapban mutatják be a filmszínházak.

TÍPUS-TURISTÁK, TURISTA-TÍPUSOK

A magyar turisták immáron éppoly jól ismertek külföldön, mint a magyar bor és a szalámi. Az alábbiakban bemutatjuk a külföldet járó turista néhány típusát. A félreértések elkerülése érdekében megjegyezzük: vannak más típusok is.

A BIZALMASKODÓ (EZ ESETBEN NŐ)

Hogy maga mi mindent tud, idegenvezető elvtárs! Hol tanulta ezt a tengernyi okosat? Egyszerűen nem értem, hogy megy bele ez a sok minden abba a pici madárfejébe! És mondja csak, mit szól hozzá a családja, hogy ilyen sokáig távol van? Nagyon már a gyerekei? Magára hasonlítanak, vagy a feleségére... A felesége hány éves? Komolyan? És jól élnek? Persze, minden férfit ezt mondja... De, he-he-he, azt hiszem maga is egy kicsit azért kirúg a hámból, ha így külföldön van... Andere Städtchen, andere Mädchen, ugye kis idegenvezetőként? Nyomatós lónak nem lehet bekötni a száját, igazam van...?

Nahát, hogy azt az izét, azt

a neogótikus katedrális milyen herógen magyarazta! Haláli volt! Kedvem lett volna megcsókolni érte, de éppen felmutatták az oltáriszentséget! Hanem most, te édes, szép, okos idegenvezetőm, te tündérlú, hadd csókoljam meg azt a gótikus koponyádat, mielőtt szét-durrán a bölcseségtől...

AZ IGÉNYES

Mondja, mit képzelnek maguk! Egy ilyen lepratelepre akarják az embert beszállásolni? Otthon a juhok körül belyen laknak! Ezért fizettem be a drága pénzt? Két embernek egy fürdőszoba? Három embernek egy vécé? És ha egyszerre kell, akkor húzzunk sorsot? Persze, azt mondanom se kell, hogy a fürdőszobából hiányzik egy sor csempé. Gondolják, az a marha magyar turista hozzon magával csempét. És ráadásul betesznek egy szobába, amelyben nincs potágy! Hogy minek nekem a potágy, amikor egyedül vagyok? Ahhoz magának semmi köze! En elvileg kértem, miért nincs potágy a szobámban? És ha kedvem kerekedne, hogy éjfékor átküldjem a potágyba, hajnalban meg vissza a rendes ágyba, ahhoz is jogom volna! Ez maguknak kultúra?

A TAKARÉKOS

De, mein lieber Herr, értse meg, én csak egy szegény magyar turista vagyok, wenig Devisse, tetszik érteni... Csak nem kér tőlünk is belépődíjat? Hogy ez egy múzeum! Azt én is tudom, drága uram, de értse meg, én egy armer Ungar vagyok, egy turista, aki azért jöttem ide, hogy a maguk szép országát megnézzem, erre maguk itt tőlem belépődíjat kérnek? ... Hogy akkor ne menjek be? De én azért vagyok itt, hogy bemenjek. Húsz pfennig, az magának csekélység? Hiszen valami ajándékot is szeretnének hazavinni... Hát nem érti, öt ilyen pici gyerekek van otthon, fünf kleine Kinder, érti ugye, annak mindnek kell valami kis Geschenck, ... Ide hallgasson, szépen kérem, engedjen be ingyen, megígérem, ha

Pestre jön elviszem magát a Citadellára, tudja ott van egy gyönyörű vendéglő, wunder-schön Panorama, ungarischer sztriptiz, csak most engedjen be lieber Herr Kollege... Hát ez a becsület? Ezért védjük magukat, két évszázadon át a török ellen... En úgy éljek, a pogány az nagylelkűbb volt, mint maguk. Mégiscsak furcsa, 20 pfennigért ezt a cirksuzt csinálni! Hogy én csialóm? En csak szépen kérem magat, könyörgök magának, mert mindig nagyra becsültem a kultúrát, ide hallgasson: „Wer reitet so spät durch Nacht und Wind, es ist der Vater mit seinem Kind” Hát látja, így szeretem én a maguk irodalmát!

Jól van gyerekek, beeresztett ez a fafejű sváb, ugye mondtam, hogy nem fizetünk egy vasat sem. Most aztán nyomás a büfőbe. Herr Kellner két rund snapsot ide! Micsoda? Nem érdekli... A legjobbikból hozzon, bánom is én hány márka! Prozit gyerekek, ezt ügyesen megspóroltuk, erre iszunk! Hozzon öt konyakot a hölgyeknek...

Novobáczy Sándor

ERDŐ-MEZŐ GOMBÁI

VÍZSZINTES: 1. Sárgásfehér színű, végül megbarnuló, a fodroslemezhez hasonló ehető gomba, Nyáron és ősszel terem. (..... gomba.) 8. Elénksárga színű, hullámos, gödrös felületű, fiatal korban ehető gomba. 12. Többnyire mérges, vas-kos, gömbölyded gomba, amely teljesen érett korban nyomásra kipukkad és szétszórja fekete spóráit. 19. Iskolai, főleg zeneiskolai tanrendben szerepel. 20. Rendszerint kellemes ízű, nagy testű, húsos ehető gomba. 21. Orvostanhanglatónó. 22. Súlyával, feszítő erejével ránehezkedni. 23. Gomba fajta, amely megtörve tejnedvet választ ki, a kifejtett példányok többnyire tölcsér alakúak, húsa morzsálékony. 25. A szlv, mint az érzések jeleképes székhelye (költőiesen) 26. Előtt — németül. 28. Tengerjáró hajó kikötője. 29. Az egyik oldalunk. 31. Zsarnokságáról híres római császár. 32. Az Irtis mellékfolyója a Szovjetunióban. 33. Széles csík. 35. Tiltó szócska. 36. Az orosz kritikai realizmus legnagyobb festője (1844—1930).

37. Ruténium és szén vegyjele. 38. RPA. 39. Körbe haladó mozdulatokkal forgat. 41. Besúgó. 43. Fiatal kecske. 44. Azonos betűk. 45. Szombathelyi ókori neve. 47. Szobrászművészünk (Büsuló juhász). 48. EÖU. 49. Kossuth-díjas festőművész (keresznevének kezdőbetűjével). 51. Táriat, képtár. 52. Valami felett hírtelen más helyre kerül (tűz, hullámozó víz). 55. VAI. 56. Testrés. 57. Bejegyzés, besorolás valahová. 59. Germanium vegyjele. 60. Egyiptom hadügyminisztere. 62. Elsőségyly nyújtása balesetknél. 64. A földtörténeti harmadkor második korszaka. 65. A felső végtag. 66. Iratkapocs. 67. Karcú, törekeny, hosszútölkü, bordáskalapú gomba (..... gomba). 68. Mutatószó (fordítva). 70. Lehel vezér más néven. 71. Felső — franciául. 72. Termet, forma. 74. GYA. 75. Cigaretta, madár és emelőgép. 78. A leggyakoribb fém. 79. A Bug mellékfolyója a Szovjetunióban. 81. Kisebber termetű, domború kalapú és vékony húsu ehető gomba. 82. Nincsen haja. 84.

Erdői talajon termő, tölcsér alakú, ehető gomba. (..... gomba). 86. Közársaság Közép-Amerika elkeskenyült földszorosán. 87. Páratlan újjú patás állatok. 88. Jóízű ehető gomba; termőteste gumó alakú (..... gomba). 89. Kisebber termetű, élénk színű, vízenyosó puha húsu gomba (..... gomba). 90. Vastag húsu, fehéres, sárgás színű ehető gomba.

FÜGGŐLEGES: 1. Csoportos növény. fán termő mérges gomba (..... gomba). 2. Lírai költő, Bessenyei körének tagja. 3. USA egyik városa. 4. OKM. 5. Erzelmes dal angol neve. 6. Zúrzavar. 7. Tantal vegyjele. 8. Spanyol kikötőváros. 9. Dalok előadásával foglalkozó személy. 10. Nép, németül. 11. ARÓ. 13. ÜM. 14. Hely, bér is van ilyen. 15. Volt angol politikus. 16. Római császár. 17. Gazdasági eszköz része. 18. Mérges gomba, melynek kalapja ellaposodó félgömb. 20. Angol fiúnév. 24. Erdői fákön egész évben termő, farontó gomba (..... gomba). 27. A kút része. 29. Mellékletként bead. 30. Római 51. 33. Tejtermék. 34. A vízszintes 20. más néven. 36. Tölcséres kalapú ehető gomba. 39. Neves futónó-testvérpár. 40. Híres velencei híd. 42. Becézett Piroška. 43. Csomó, bog — tájszóval. 45. Csillag, angolul. 46. Fasor, sétány. 48. A metánhoz hasonló gáz. 50. Schubert, Gounod szerzeménye. 53. Régi aprópénzek (névelővel). 54. Jóízű, ehető gomba. 56. Vársárolja! 58. A vaskohászat fő terméke. 60. Korhadó, fatölkön egész évben termő gomba (..... gomba). 61. A cukorgyártás mellékterméke. 62. Addig az ideig. 63. Gyorsan szedi a lábait. 65. Kihímez. 69. A természet erőt elektromos energiává átalakító üzem. 73. Német haladó gondolkodású író (1867—1948). 75. Széltől felhalmozott homokbucka. 76. UKA. 77. Hipp-..... 80. VKV. 81. Csoló..... tutte. 82. Rakpart, németül. 83. Pástétom, angolul. 85. EA. 87. A régi „cs”.

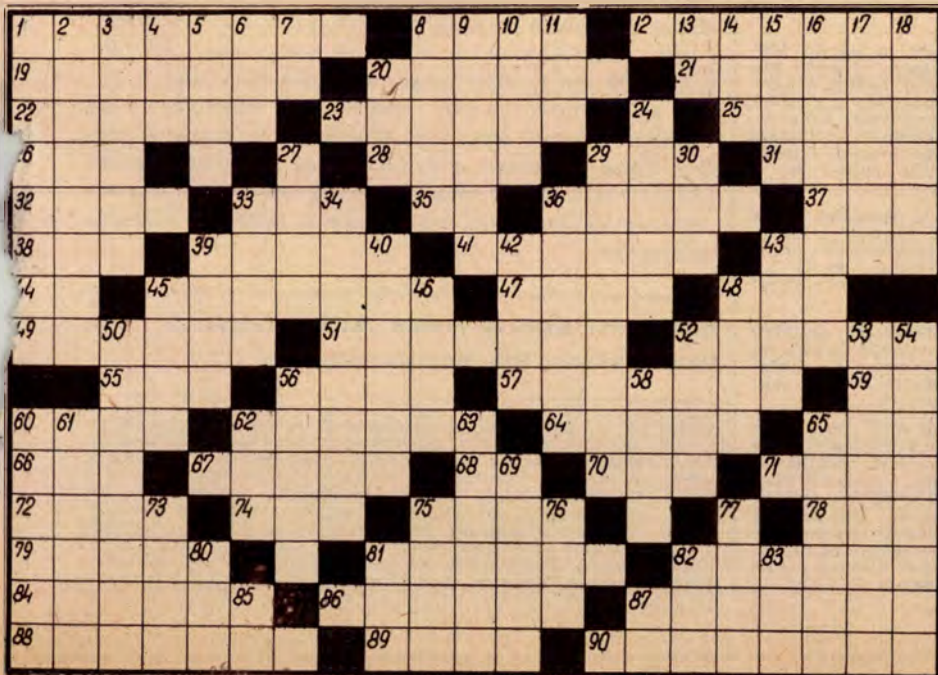
Beküldendő a kiemelt sorokból legalább öt megfejtés.

Beküldési határidő: december 15.

Előző számunkban megjelent kereszt-rejtvény megfejtése: Mont Blanc, Csomolunga, Huascarán, Csongori, Kamerun, Tirics-Mir, Nanga-Parbat, Aconcagua, Makalu, Anapurna, Aneto, Illampu, Kamet, Manaszlu, Kungasan, Kenya, Pobe-da, Sajama, Loa.

Könyvjutalmat nyert:

Hullay Károly, Bp. XX., Mikszáth u. 10. Jávorszky Magdolna, Bp. II., Nagybányai út 37. Zajti Ferencné, Bp. XIV., Torontál u. 3. Ifj. Hrubai József, Szerencs, Kórház köz 2. Kozma Ottó, Pannonhalma, Gimnázium. Szabó László, Hottinger 33. Zürich.

HÍREK

Kirándulók élvezték a napsütést egyik novemberi vasárnapon a Széchenyi hegyen. S mint ráérő emberek, mindent megnéztek, megfigyeltek. Egész sereg állt körül egy turistaruhs ember, aki ecsettel, dobozokkal a kezében járt egyik fától a másikig és útjelzést festgetett, — egyedül. Es ez a vasárnapi szórakozása? — kérdezték kedves érdeklődéssel a kirándulók. — Szórakozásnak éppen nem mondhatom — válaszolt, — de mi szervezett turisták, szívesen csináljuk, hiszen sok ezer kirándulónak tesszük könnyebbé, kellemesebbé sétáját és pihenését. De egy kicsit kötelességünk is. Es tovább festgette a jákat, az oszlopokat Pál István, a Postás TE Központi osztályának tagja.

Az amatőr filmezés mestere, Fata Miklós, a HTE tagja szűk körű bizottságnak mutatta be a keskenyfilm-termését, amelyet túrakon, táborozásokon készített. A bizottság kiválasztotta a legjobban sikerült filmeket, s azokat értekezleteken, összejöveteleken bemutatják majd a természetbarátoknak.

A Spartacus TE Vértes osztálya az Építők Műszaki Klubjában keskenyfilm és színes diapozitív vetítéssel egybekötött, szlovákkal élménybeszámoló tartott Szombathy Viktor „Barangolás az Alacsony és Magas Tátrában” címmel.

A Helyiipari Természetbarát Egyesület Borsod megyei Osztálya október 20-án este 7 óra körül rendezte meg „Lombhullató” ünnepl estjét a szentléleki Herman Ottó menedékházban. Az ünnepi esten részt vett a Megyei Szövetség elnöke és főtájkára, a Miskolci Festőipari V. Pártszervezetének titkára, valamint a tagság teljes számában. Jó hangulatban, táncol bűcsűztek a gyönyörű színekben pompázó, hervadó Bükköl.

Gazdag jégkorszakbéli leletek a Tisza medrében. A hosszú ősz, az aszályos esztendő a Tisza vizét is elapasztotta. Ilyen nagy szárazság és esőtlen nyár évtizedekig sem fordul elő, legalábbis nem ilyen katasztrófaúsan, amikor helyenként a vízállás alig éri el a 60–80 centimétert. Ilyenkor a medret át lehet gázolni. Ezt a lehetőséget használták ki az Egri Vármúzeum munkatársai, Dancza János barlangkutató és Rozsnyói Márton múzeológus. Több mint 15 kilométeres Tiszamedret jártak be gyalogszerrel és nagy mennyiségű jégkorszakbéli leletet gyűjtöttek az Egri Vármúzeum részére.

A Pest megyei Természetbarát Szövetség október 20–21-én a Ságvári turistaházban tartotta félelvi beszámolóját és osztályvezetői értekezletét, melyen megjelent Barna József, a Pest megyei TST elnöke és Bánhidyi Károly, a megye gazdasági vezetője. Mayer Géza elnök üdvözölte a tagokat, majd Barna József vázolta a magyar sport átszervezésével kapcsolatos feladatokat és támogatásáról biztosította a szövetséget. Szőke István beszámolójából megtudtuk, hogy a Pest megyei TSZ-nek 34 működő osztálya, összesen 1421 tagja van. A statisztikában a gödöllői Pedagógus, Szentendrei Papirgyár, főtli Lokomotív, Budakalászi Textil, Kőjál és az Ipari Műszergyár áll az első helyeken.

Az Egérszögl Szabadság-barlangról számos fényképet és ábrát tartalmazó tanulmány jelent meg Balázs Dénes tollából. A Borsod megyei Idegenforgalmi Hivatal által közreadott kiadványból megismerjük a közel 3 km hosszú, cseppkővekben gazdag barlang keletkezését, jelenlegi képét és feltárási történetét. A barlangot egyelőre csak barlangkutatók látogathatják, de már folyamatban van a bejárat idegenforgalmi célú kiépítése is.

A Turistaházakat Kezelő Vállalat (Bp. VI., Lenin krt. 53.) könyvjóváírással átad ágyakat, matracokat, szekrényeket, asztalokat, székeket, kályhákat és egyéb berendezési tárgyakat. Érdeklődni lehet Kovács József főzmgazdásznál, telefon: 468–740.

Jövőre 16 ezer fiatal utazik külföldre. Az Express Ifjúsági és Diákutazási Iroda vezetői a Sajtó Házában beszámoltak idei eredményeiről és jövő évi terveikről. Az idén 11 országba szerveztek utazásokat a fiatalok számára és az iroda útján mintegy 13 ezer fiatal jutott külföldre, baráti és több nyugati országba, Hazánkba harminc országból érkeztek fiatal vendégek. A tervek szerint jövőre több mint 16 ezer fiatal utaztatását tervezi az Express Utazási Iroda, több tízezer ifjúmunkás pedig cserelátogatáson vesz részt. A belföldi utazások széleskörű megszervezésével is foglalkoznak, hogy minél több fiatal jusson el a legszebb magyar tájakra.

József Hurwic, a varsói Műegyetem dékánja, a múlt hónapban előadást tartott a Lengyel Olvasóteremben „A tudomány népszerűsítése Lengyelországban” címmel. Bemutatták a Himalája lengyel-expedíciójáról készült filmet is, a Hindukuszt.

Megalakult a Miskolci Vörös Meteor Sport Egyesület. Egyelőre csak természetjáró szakosztállyal működik, de a további szakosztályok megalakulása is várható.

A Vasas diósgyőri osztálya alapfokú túravezetői tanfolyam beindítását tervezi. A tanfolyamra bármelyik osztály tagjai jelentkezhetnek.

A Vörös Meteor természetjárói a Bükk hegységben folytatják az útjelzések felújítását. A közelmúltban a Borsodi Vendéglátó osztálya fejezte be jelzési munkálatait. Munkatúrák indultak a Meteor forrás környékének fásítására. Különleges facsemetékét ültettek a forrás környékére.

A Veszprém megyei Idegenforgalmi Hivatal támogatásával Bakonyjácó községi tanácsa kilátót épített a Somhát északi nyúlványán. Az új Tánccsics Mihályról elnevezett kilátót Pápa város turistái ünnepség és tájékozási verseny keretében avatták fel.

Az Északi Bakony és a Kis-Alföld csodálatos panorámája tárul innen az ember szeme elé, tiszta időben az Alpok csúcsai is jól láthatók. Megközelíthető a bakonyjácói autóbussmegállótól fél óras sétával, vagy a Magyarpolány—Bakonyjácó közti sárga jelzésből kiágazó sárga háromszög jelzésen.

VÉGETÉRT AZ ELSŐ TERMÉSZETBARÁT

sportakadémia

Elmúlt számunkban megemlékeztünk a Budapesti Természetbarát Szövetség által rendezett természetbarát sportakadémia első előadásairól. Október 19-én dr. Dénes György tartott előadást a tájékozási és a térkép-olvasásról. November 2-án dr. Palócz Gyula igazgató főorvos a természetjárás sportegészségéről adott elő. Az előadónak 43 kérdésre kellett válaszolnia. Az előadás után bemutatták az „Árnyas fák alatt” és „Az első tábor” c. filmeket. Mindkettő a BTSz tatai nagytáborában készült. A sportakadémia utolsó előadása november 16-án volt, melyen élménybeszámoló hangzott el az oslói első tájékozási Európa-bajnokságról.

Megérkezett az első válasz is, a dr. Pápa Miklóshoz intézett kérdések közül azokra, amelyekre az előadó a Turistában ígért választ. A kérdés a következő esztendőben megjelenő turistakönyvekre, útikalauzokra vonatkozik. Kérdésünkre a Medicina könyvkiadó közölte, hogy 1963. évi kiadási programjában a következő könyvek szerepelnek: *Simkó: Magas-Tátra útikalauz*; egy *Karancs—Medves útikalauz*; *Thuróczy: Az országos kéktúra útvonal mentén c. útikönyve* és a *Turisták Zsebkönyve*, melyet egy munkaközösség szerkeszt. Azonkívül még ez év végéig megjelenik a *Bükk* és a *Mátra* útikalauza.

Címlapunk: Kabáczy Szilárd (Székesfehérvár) felvétele
Hátsó borítónk: Bán Magdolna felvétele

TURISTA — A Magyar Természetbarát Szövetség lapja. Megjelenik havonta. Szerkeszti a szerkesztő bizottság. Felelős szerkesztő Mosonyi László. Szerkesztőség: Budapest, V., Rosenthal házaspár utca 1., félemelet 11. Telefon: 114-800. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál, Budapest, V., József nádor tér 1., és a postahivataloknál. Előfizetési ára félelve 16 Ft. Külföldön terjeszti a Kultura Könyv és Hírlap Kikereskedelmi Vállalat, Kladásért felel: Ungur Imre igazgató.

02.1642 Egyetemi Nyomda, Budapest F. v.: Janka Gyula igazgató

V.

Dicsékvés nélkül jelenthetjük ki, hogy az „Országjáró túrák” eddig megjelent négy rejtvénye a vártnál jelentősebb sikert aratott.

Annál nagyobb meglepetést jelentett számunkra a lapunk szerkesztőségéhez érkezett következő levél. A levélró kedves olvasónk, sőt lelkes rejtvényfejtőnk kérésére sorait változtatás nélkül adjuk közre:

Tisztelt Szerkesztőség!

Már megbocsássanak, hogy a munkájukba beleszólók, de úgy érzem, rossz úton haladnak. Nem szokásom a szavak ésszerűtlen és túlzott szaporítása, s ezért nyomban a tárgyra térek. Az Országjáró túrák rejtvényeivel vagyok elégedetlen. Nincs szükségünk az ilyen rejtvényeiknél a túlságosan bő szövegre, s főként a dolgok meséjére, ami egyáltalán nem érdek. Szeretem a rejtvényt, de magáért a rejtvényért. Ezért azt javaslom, hogy egyszerűen köntörfalazás nélkül tegyék fel a kérdéseket! Hogy milyeneket? Majd erre is kitérek. Először még annyit, hogy legalább 85-100 kérdés legyen esetenként minden lap 24 oldalán. A megfejtéseket pedig ugyanazon lap 27. oldalán kérem, fordított nyomással közölni. A helyes megfejtések jutalmazása szerintem eddig sem volt túlságosan bőkezű. Ezen is változtatni kell. A helyes megfejtők számát pedig az előző javaslattal tudja a Szerkesztőség jelentős mértékben növelni. Mielőtt még kifejezésre juttatnám azon reményemet, hogy javaslataim elől nem zárkoznak el, példaként hadd tegyek fel néhány kérdést, hogy lásák nemcsak maguk értenek a rejtvény-készítéshez:

4. Hazánk legnagyobb cseppkőbarlangjának „ősi” neve és ismert jóratainak hossza?
5. Ki volt és mikor járt a helyszínen a barlang első részletes ismertetőjének szerzője?
6. Ki írta és mi a címe a barlanggal foglalkozó idén megjelent könyvnek?
7. Hogyan hívják más néven az Ósember kútját?
8. Mi van a Szomorhegy alatt?
9. Melyik barangban található a Mágnes terem?
10. Hol született a „Peleskei notárius” szerzője?

A levél szerzője utóiratában arra kérte szerkesztőségünket, hogy mellőzzük nevének és lakcímének közlését. Ennek eleget is tesszünk. Viszont amellettt döntöttünk, hogy a rejtvényt sorozat V. folytatását, az előbb közölt kérdések fogják képezni.

Erre kell tehát, dec. 15-ig a Turista szerkesztőségéhez (Bp. V., Rosenberg hp. u. 1.) a helyes válaszokat elküldeni.

A IV. forduló megfejtései:

1. Besbrieno (Bezsbriem) lengyel hercegről. 2. Samaria kapitány 1593. október 2-án. 3. Csősz pusztá. 4. Betekints völgy. 5. Csák nemzetiség, a tatárjárás után kb. 1308-ban. 6. 100 km. 7. 1562. április 13-án. 8. Szarvas hagyma. 9. Pápa. 10. Nagykilátóhegy.

Szöveg: Léwald György

Rajz: Berentés Márton

1. Rom község a határ közelében Szögligettől észak-nyugatra?
2. Mi a kakasmandikó és mi a latin neve?
3. Hol írták a „Halotti beszédet”, első összefüggő magyar nyelvemlékünket?

ÖTVONAL VÁZLAT

Turista

1962. DECEMBER

★

VIII. ÉVFOLYAM 12. SZÁM

★

ÁRA 3 FORINT

